

RECEIVED

NUMBER

Q. 107.31

*Purchased from the income of a fund
presented by his friends
to the
Public Library of the City of Boston.
as a memorial to
Henry Sargent Codman.
1864 - 1893.
Landscape Gardener.*

Fifteenth-Century Books

(Continued from the June 1936 issue)

STRASSBURG

JOHANN PRÜSS

HORTUS SANITATIS.

c. 1499.

Hain *8943.

Printed with gothic type in folio form, in two columns, 55 lines to a column. It has 360 leaves; the size of a leaf is 313 × 210 mm., while the text in a column measures 227 × 67 mm. The last eighteen leaves, containing the Registers,

have smaller margins and probably come from another copy. The title-page contains the signature of a former owner: "Jaross Ponanski," in late 18th-century handwriting. There are numerous old manuscript notes on the margins.

THE *Hortus Sanitatis* or *Ortus Sanitatis* (*Garden of Health*) is perhaps the most comprehensive work on natural history produced in the Middle Ages. It contains all the knowledge then available on plants, beasts, fishes, birds, and minerals, together with their curative uses. In fact, the *Hortus Sanitatis* is first of all a medical work, and only secondarily a book on natural history. "A popular medicine book it might be called," Dr. Arnold Klebs writes, "but by no means in the sense we attach nowadays to this sort of literature, for it served undoubtedly also in the technical education of the time." And this distinguished historian of medical science further reminds us that the entire structure of modern science rests on such humble beginnings. Indeed, the Latin language as well as the compressed style with its many references to ancient writers show that the work was intended much more for the physician than for the layman.

With woodcuts on almost every page, and printed in a handsome folio form, the *Hortus Sanitatis* is, besides, a very impressive book. The first half of the volume treats entirely of plants; but even here genre-pictures and all sorts of fabulous designs enliven the illustrative material. Especially the woodcuts representing the animal kingdom of land, air, and sea display an immense variety. There is a distinct effort at fidelity in all these drawings; not only the animals but also the plants are clearly recognizable. Yet the pictures are quaint. They are the work of a medieval, late-gothic artist — or rather artists — without the slightest influence of the Renaissance.

In all fifteenth-century editions, the title is given as *Ortus*; but unquestionably "garden" and not "origin" or "source" is meant by the word. It has been suggested that the work became known as *Ortus* because of the circumstance that in medieval manuscripts the space for the first letter was often left blank for the illuminator; on the other hand, we find that in many of the manuscripts as well as in the early printed editions the letter O is usually printed in a decorative manner. The contemporary French translation also calls the book *Arbolayne*, the equivalent of *Hortus*. The volume recently acquired by this Library is the fourth edition of the work. The original edition was printed at Mainz in 1491 by Jacob Meydenbach; then Johann Prüss issued three undated editions at Strassburg, probably in the years 1496, 1497, and

1499. The copy recently acquired by the Boston Public Library is of the third Strassburg edition.

Three great varieties of herbals were printed in the latter part of the fifteenth century. The first, in Latin, was the *Herbarius*, the earliest dated edition of which was produced in 1484 by Peter Schoeffer at Mainz; the second, in German, was the *Gart der Gesundheit*, also printed by Peter Schoeffer at Mainz in 1485; and the third was the *Hortus Sanitatis* in Latin, first published, as noted above, in 1491 by Jacob Meydenbach at Mainz. The *Herbarius* influenced the *Gart der Gesundheit*, and both influenced the *Hortus Sanitatis*; nevertheless, all three are separate works. There has been, it is true, a considerable amount of confusion in the bibliography of these herbals. The *Gart der Gesundheit* and the *Hortus Sanitatis* especially were often mistaken for each other. Dr. Ludwig Choulant's otherwise excellent study of the subject, published in 1857, calls the German work "the smaller" and the Latin work "the larger" *Hortus*. Unfortunately, the difference in size between the two is slight. Joseph Frank Payne, in his essay published in 1901, largely follows Choulant's classification, and, if anything, adds to the confusion by using titles like *German Hortus Sanitatis*, *smaller Hortus* and *Herbarius zu Teutsch* almost interchangeably. Dr. Klebs has done a real service to the lore of incunabula by clearing up the matter in his list, which first appeared in 1917. His nomenclature has been adopted in the present article.

The *Hortus Sanitatis*, as represented by the volume in the Library, consists of six parts. The first is a "Tractatus de herbis" (on plants) in 530 chapters; the second is a "Tractatus de animalibus" (on beasts) in 164 chapters; the third is a "Tractatus de avibus" (on birds) in 122 chapters; the fourth is a "Tractatus de piscibus" (on fishes) in 106 chapters; the fifth is a "Tractatus de lapidibus" (on minerals) in 144 chapters; and finally the sixth is a "Tractatus de urinis." There is also a Preface and a General Register.

The author of the *Hortus Sanitatis* is unknown. To be sure, the Preface contains an intimation of his identity; but it is difficult to know just how much credence may be given to the statement. Both the *Gart der Gesundheit* and the *Hortus Sanitatis* have substantially the same Preface. That of the latter was supposedly written by the physician-author himself, who records that — besides his sympathy for the poor who cannot pay for the doctor and apothecary — he undertook the work at the persuasion of a certain nobleman, "nobilis dominus," who made a journey to the Holy Land, studying on his way all such native plants, animals, and minerals as were used for medical purposes. The nobleman described his own observations and also procured pictures of each object. The writer of the Preface, on the other hand, compiled the rest of the book from the works of Avicenna, Hippocrates, Galen, Serapion, Pliny, Dioscorides, Vincentius, and others. In the Preface to the *Gart der Gesundheit* the supposititious nobleman speaks in his own person, relating that he undertook his travel to the Holy Land in the company of a painter, himself making studies and descriptions, while the rest of the book was compiled by a physician.

Who was this physician, and who was the traveling nobleman? For a long time Johann de Cube (Johannes de Cuba, or Johann Wonnecke of Caub) was regarded as the author, for his name is mentioned in a suggestive manner at the end of Chapter 76 of the *Gart der Gesundheit*, although it is entirely absent from the *Hortus Sanitatis*. After a description of the "bolus armenus" included

De Herbis

Capitulum. cclv.

Discalca grece. arabice. Pistach siue sus
nec vel fistach. latine fistica. Sera. li.
ag. c. pisto ch. i. piscacea sunt fructus qui
veniunt de damasco. Dyasco. ca. piscacie que in
Syria nascuntur similia strobili sunt.

Operationes.

Dysasco. Eulomacha sunt cum vino bibita
moribus venenatis occurrunt. etas piscacearum au-
stera et stipica est. Ideoq; etia accommodata credi-
tur toraci et pulmonis et iccorum vitia purgare.

Et idem Sera. pistoch. id est fistice substans
tia est subtilis. et sapor eius est fere ad amaris-
tudinem declinans. et vitio est ca. et sic. ampli-
oris caliditatis est nunc auellana.

Dal. li. d. abio. ca. de piscacis. Piscacie nas-
cuntur apud alexandria in egypto. multo autem
plura in boreali syrie. alimētū quidem paucis-
simā habetia. vitia sunt ad epatis corroborā-
tionē simul et purgationē in scotoz humorum
fines meatus ipsius. precipiant omni sub amara et
stipica qualitate aromatizante.

Scim? aut et alia multa epatis vitia sicut in
negocio simplicium medicinarum ostensum est. Stro-
mabo autem neq; perfectū neq; nocumētū notabi-
le et ipis habeo testari. sicut neq; restrictiui v-
trineq; subduciui.

Et idē vitij. sim. far. c. d. piscacis. Piscactū. li.
fistica. in syria multū nascitū plāra hec fructus
est subtiliū grūū. et subamara qd et aromātizans
habēs. deobstruit et mūdicat maxie quideyca
fm epar. et ea q fm toraci et pulmonem

Fui. de vitio cordis dicit qd confortat cor
B

Querois. v. li. L. olliget. c. de piscacea de q
confortat stomachū et epar a tora substātia

Rabbi moyses. c. de piscacis. Piscacie sūt
meliores omnib; fructib; corroborāt stomachū
et epar. sunt calide et sic temperate.

Capitulum. cclvi.

Danicum siue Panicum. ysaac in diet
Panicy in forma et natura simile mi-
lio. minus tamen co nutrit.

Operationes

Panicum vitio magis consistat. coquunt
sepe cum pinguedine vel cum lacte.

Lostan. in pantegni. Panicy et milij fri. et
sic. sunt in ij. gradu. p. p. nutriunt. stipica siue
et panis inde factus multo plus est consistatius
vinaz autem puocant. L. um buno vel lacte
cocta sunt meliora quibus admixtis buncat
tur. et eorum siccitas epellitur.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

in the former work, there is a remark that a mixture of this clay with "aurum vite" produces a medicine "dicke mail versuecht an vil enden von mir [often used by me] Meyster Johan von Cube." It is to be noted, however, that the passage is in contradiction to the content of the chapter itself — which may indicate that he was merely a proof-reader . . . As to the nobleman who persuaded the physician to compile the work, it has been thought that he was none other than Bernhard von Breydenbach, Chamberlain to Archbishop Berthold of Mainz, who with several noblemen and ecclesiastics really visited the Holy Land in 1484, and whose *Peregrinationes* was published at Mainz in 1486. Choulant, in his study, examined with great thoroughness the possibility of Breydenbach's identity with the "nobilis dominus" of the *Gart der Gesundheit* and came to an unfavorable conclusion. The *Gart der Gesundheit* appeared on 28 March, 1485, while the *Peregrinationes* was dated 21 February, 1486. It seems impossible that within a few months after his return from the Holy Land Breydenbach, even before he started on his *Peregrinationes*, was able to publish the *Gart der Gesundheit* — unless, of course, in his absence the physician whom he mentions had already completed his part. Yet nowhere in the *Peregrinationes* is there any hint of the existence of the herbal, an omission which would have been altogether unlikely if Breydenbach had a hand in the work. It is true that Breydenbach was accompanied on his journey by a painter — Erhard Rewich, of Utrecht — but the woodcuts of the *Peregrinationes*, which also include eight animal pictures, are of a very different style from those in the *Gart der Gesundheit*. As Choulant justly observes, there were many pilgrimages to the Holy Land in those days, and thus some other "nobilis dominus" could easily have been the author of the herbal.

In addition to the Preface, the *Hortus Sanitatis* — at least its first edition — contains also an Epilogue. Unfortunately, this does not offer any information about the author or authors. Jacob Meydenbach, the printer, states with considerable pride that the book "omni diligentia collectum et elaboratum" was produced by him, without mentioning however who did the compiling and elaboration. The fact that the volume extended also to the animals and minerals was, of course, advertised. But the printer was justified in pointing out that the *Hortus Sanitatis* was different from the *Gart der Gesundheit*. For not only the treatises on beasts, birds, fishes, and minerals were new in his work, but also the section on plants was completely rewritten. Some chapters of the German work are lacking in the Latin; and yet the latter includes nearly a hundred more chapters than the former. The text and the sequence of chapters also differ. Further, each chapter in the *Hortus Sanitatis* is divided into two parts: the first gives a description of the object and the second — under the title "Operationes" — mentions its medical effects.

The woodcuts of the Mainz edition of the *Hortus Sanitatis* were made by an unknown master, probably by the same artist who illustrated the Ulm edition of the *Vita et Fabulae* of Aesop and the Speyer edition of the *Spiegel Menschlicher Behältnis*. Some of the woodcuts of the plants were copied from the *Gart der Gesundheit*, but on a smaller scale, and even this section includes 151 additional illustrations. There are seven full-page woodcuts, the first representing an assembly of nine physicians. The woodcuts in the Strassburg editions are somewhat smaller than those in the first edition, and their execution is poorer. These Strassburg volumes contain only three full-page illustrations. In the

third Strassburg edition — to which the Library's copy belongs — the large woodcut on the reverse of the title-page shows a pharmacy, a doctor talking to the apothecary. The treatise on urines depicts a sick man in bed, with his parents and a doctor standing at his left side. Both woodcuts were borrowed from the *Buch der Chirurgie* of Hieronymus Brunschwig, printed by Johann Grüninger at Strassburg in 1497. The page preceding the chapter on beasts contains four pictures: one representing land animals, the second birds, the third fishes, and the fourth minerals. The verso of the same page is occupied by the picture of a skeleton, with the headline "Homo natus de muliere brevi vivens tempore."

The main interest of these woodcuts lies in the fact that it was the first time that the art was employed to depict natural objects, instead of religious and folk scenes, portraits, city views, and coats of arms. The effort at fidelity is the most magnificent feature of these pictures. The most amusing one lies, of course, in their imaginative quality. There are a few genre pictures even in the section dealing with plants. Thus under "Amidum" (starch) a man is pounding something in a mortar; under "Acetum" (vinegar) a cellar is shown with a row of casks; under "Aqua" (water) a fountain, with a monkey on its top, is playing. Sometimes the artist, indeed, needed all his ingenuity. In describing the "ambra" (amber), for instance, the author mentions that according to some it is the gum of a fruit growing by the sea, while according to others it is the product of a fish. To reconcile these widely divergent opinions, the artist planted a tree right in the water, with a fish swimming by. Esthetically the most valuable are the illustrations of the treatise on minerals, especially on precious stones. The designer here shows all the characters dressed in Alsatian costumes of the period.

There were about forty different editions of the three great herbals — *Herbarius*, *Gart der Gesundheit*, and *Hortus Sanitatis* — during the fifteenth century. Besides Latin and German, they were published in French and Dutch. The Boston Public Library has also several rare sixteenth-century Spanish and English herbals. It has the first edition of Nicholas Monardes's *Dos libros . . . de nuestras Indias Occidentales*, printed at Seville in 1569, as well as his *Primera y segunda y tercera partes de la Historia medicinal . . . de nuestros Indias Occidentales*, printed at Seville in 1574. Monardes's work was translated into English by John Frampton, under the title *Joyfull Newes out of the newe founde worlde*, first published in 1577 and again in 1580. The Library has copies of both editions.

Bought in August 1936.

COLOGNE

ARNOLD THER HOERNEN

DISPUTATIO. Disputatio Sanctae Trinitatis super redemptione humani generis. c. 1477.

Hain *6278; B.M.C., part 1, p. 208.

Printed with gothic type, in quarto form, 27 lines to a page. It has 24 leaves, the first and last blank. (The last blank leaf is missing.) The size of a leaf is

210 × 140 mm., while the text measures 135 × 81 mm. Capitals, paragraph-marks, initial-strokes, and underlines supplied in red.

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Boston Public Library

Virtus **S**anitatis
De herbis et plantis.
De animalibus et reptilibus.
De Avibus et volatilibus
De piscibus et natatilibus (ibus
De Lapidibus et in terre venis nascē
De Urinis et earū speciebus
Tabula medicinalis Cum directo-
rio generali per omnes tractatus

Prospero B. Mansi

Ed. Nox

Prohemium

Manipotētis

cernūq; deiorūq; partū
re creatoris opa mirābi-
lia admirandaq; mecu-
q; vobis literas crebris pre-
cogitando reuolui. Qua-
liter a mundi exordio celo
creato lucidissimis ipm portauerit sic ille Qui
bz 2 insuetū increata oīa sub celo vīm e dicit
2 virtute. Quomodo etiā elementa quatuor mi-
ro inter se modo distanciat ex nihilo pulcherr-
rīmo produxerit ordine. Inquam videlicet calidū
dū et sicū. Aerem calidū 2 humidū. Aquā fri-
gidā 2 humidā. Terrā sicā et frigidā. Suam
propriam vnicūq; pbeens naturā. Qualiter
insup summū arctice et magister betibus: lapis
vib: cūctiq; animalibus pducit: ad vltimūq;
hoīem: ceteris oīb; creaturis nobiliorē fecerit
atq; formauerit. Ac sic cuncta respōdit: vt cū
era sub celo esse vitā ac modū habētia. Stel-
lis medianib; suā fortiret: naturā ac substi-
stantie pmanētia. Et sentias in omib; et quatuor
elementib; elementis siue betibus. Lapidib;. si-
ue etiā animalib; quatuor elementoz naturē. calidi-
tas. frigiditas. humiditas. sic itaq; pci mixtē
Etā in hūānis corpibus ita mētura ac tēpora
mēto optimo vite ac naturē hoīū cōueniēt.
Et illo sanē temperamento pfecta hō ponit
re sanitatē. Ipso vero dissoluto per debiti re-
giminis dissolutionem. cum caliditas vici-
sup ceteras existeret naturas frigiditātē ex-
celere laborat. Aut caliditatem frigiditas ex-
tinguere vult. Siue hō cū inordinatū replere
tur humorib;. Vel a naturali humiditate. si ni-
mū p defectum recederet. In magnas statim
incidit infirmitates in orti a propinquans.
Huius ar ratio dissolutionis naturarū. In qui-
bus hominū vita cōsistit et sanitas. Non vna
sed triplex fozet assignanda. Hunc etiam re-
ludoculū. vncinatē influētē hoīs naturē ptra-
rit. Tunc vero acris in puritas: seu cibus in-
cōueniens: laborq; inordinatū. Aliq; aplū-
res a perfecta sanitate trāsferentes hominem.
Quas enumerare oīes si vclim facilius mihi
fozet arene maris (vt arbitror) reddere rōnem
Profecro cū plus mille cū iūmiserit pericula
hoīem. Sum q; accidētia sanitate hoīs dis-
soluētia. Juxta syderū vānū insupū serē innu-
mera. Ita vt quo vere securus sit hō sanitatē
aut vite vix vllum mōtēns sit reprobabile. Nec
tactus dum mecum reuoluerem. Et aduerso
memorabar creatoris sapientiam: qua ab ini-
tio generi humano in tantis p cum constitutū
periculis de salubri conuenientiq; remedio p

viderit: betibus salicet animalibus ceterisq;
creaturis quib; eā virtute indidit vt naturas
dissolutas reducerent ad debitū temperamē-
tum armoniam 2 pportionē. Tūc etenim beti-
ba calefacit. altera frigiditatem induat. quēq;
fm gradum suē cōpōtionis et nature. Cetero-
q; sic creature in aq; foz terra esse habentib;
ad conseruationē vite hoīs pferūt. Creatore
nature ita disponere. Ut harum virtute beti-
barū creaturarūq; ceteraz homo virtibus de-
stitutus p pūnarū qualitatū distemperamē-
tum in integrā redire possit sanitatē. Et qz in
hac mortali trāsitoria qz vna cariorē ac vici-
ra biliorē vte sanitatis corporis obscurum
hoīem possidere sit impossibile. Sapientē vō
cente Et chasticū. Vclior est inquit omni
auro 2 argēto salus ante 2 validū corp; qz cen-
sus immētus. Non est cū census super censū
salutis corpōnis. Cūsum ē homo foro optimū
eum cōponere librum multitudinem figurarū
sub certis propriis colorib; cfigurataz betbaz
lapidū: animalium: ceterarūq; creaturarū
cōtinentē ipaz etiā vclōstram virtutem. Hec
laudabilis efficere me potuisse hoc opere: cū
bene ualētib; magnū asserat solatium. paf-
entibusq; pferat nō modicā vtilitātē. Idē
autē perficēdū mē ipso pncipalissimēq; ebari-
tas vrgēbat. que cox inopie mē fecit compari-
quibus temporalis nō subministrat facultas.
pro necessitate conducendi medicos et a ptes-
carioris pecunia cis deficiente. Nam bi hūāna
doctrina libri diuini sumptibus ad modū ex-
guis concurrētib;. Ipsi sibi cōferre vclēbūt
pferuatiua remedia pfecta qz medicamina.
Ad idem aggregendum nō nimis me mouit
sz pma tūc nobilitas quidā vōis qui regna ter-
rasq; vāras peragando: videlicet alemaniaz
Italiā. Hystriā. Slavoniā. Croaciā. Dal-
matiam: Brecciam: Lozoniā: Horeā. Landi-
am: Rhodum: Eypriam: Terrā quoq; sanctā
cum sua ciuitate Iherusalē. Ab in de paruam
cūdo Arabiam versus montem Synai. A
monte Syna versus mare rubrum Alcayr 2
Babylonem. per alexandriā vsq; in Eypriā
et cetera de sepe dicitis betibus: animalibus: la-
pidibus: ceterisq; ad confectionem medicina-
rū necessariis. ppter raritātē incognitis. ma-
gnam accepit ex pientia: eaz vtilitātē defici-
bens ac earum similitudines sub lineamentis
cōuenientibus: ceterisq; colorib; cfigurā: p
rauit. Que etiā omnia 2 singula sub vclōstrā si-
gura: forma: colore: et quilib; oq; ordine in pres-
lentū opē depicta inueniē. Triū igitur vob;
pnotus laudabile hoc opus incepti: et fozus
auxilio: conseciq; et probantissimis medicinarū

K
L

serpentarie minoris. Et sili port fieri de malos
¶ Balij. de cibis. Et est ipsius nutrimentu
ia bonis si aliq. ex pectore et pulmone aliquid
expellere veller in ipsis collectoz et grossozum
et viscosoz humoru ia collecta. ¶ Bal. de sim.
far. Radices aaron com. esse incidit incisione
reperata humoz grossificis, quare et ex creatio
nibus que ex roza ce sunt idonee. Dragontica
vero ad hoc magis est idonea.

2 minutis et diuisis sicut et isio. circa ipsa flo
res hñs aurosoz: i estate nascentes: et ipsa est
odorata cu aliq. grauedie gustum bz amariss
mũ. rale em est ficulũ abrotanũ. ¶ Ba. vi. sim.
far. ca. i. Abrotanũ et eo e masculũ et femia et
ipius suba est terrea qua subtrahitur calor: et sa
por eius est amarus. et est in eo paz stipricita
tis. et est ca. in. ij. gra. et sic. in. ij. Et est calidus
absinthio et minũ stipricũ vl. acci. hũ. et cu qdã
falsedine. ppter qd ca. costomancũ est. Sz ab
sintubi automancũ est: precipue ponticum.
¶ Au. li. ij. ca. d. abrotano. Abrotanũ est ca.
et sic in. ij. gra. et est subtile amar. et in ipõ sunt
terreitas et subtrahario. ¶ Pla. Abrotanũ est
ca. in. ij. gra. sic in. ij. subtile amar. adustum.

Capitulum. ij

Abrotanũ gre. et la. ara. besum. Pl. lib.
¶ Part. Abrotanũ est herba ioculidi odo
ris et granis. flos et elate. flos eius est
aureo coloris. y acium sponte puenit. Scribitur
aut semel melius q. surculo vel radice. ¶ Sc.
ll. aggre. ca. Abrotanũ. Sunt eius due spẽs
vna e masculus et alia femina: sed femia est
fere sicut masculus. et dicit in hoc q. ipsa est
planta similis arbutto hñs folia alba. et e ple
na folijs que sunt super ramos eius scissa par
ua scissura sicut fo. feniculi. et in sumitate eius
est flos ad rotunditate tendens aurici coloris
apparẽs in estate. et herba odorẽ bonum cuz
paucis grauedine amari sapor. Vasculus ve
ro habet ramos lignosos aliq. nru. lum et subtri
les. et est hñs femina parua sicut absinthium.
¶ Dialco. capit. de abrotano. Abrotanum
quod multi craclesm dicunt aut gliaconon
et est femina: eius fruct. est cum albis folijs

Operationes.

¶ Pan. ca. x. Si ex abrotano fiat cinis: et eo
facto liquio caput lauet: curat allopiciãz. hoc
operatur similiter ipsa herba in luxurio bulita.
¶ Semen eius in aqua bulitũ curat asma et
pectoris constrictionẽ. ¶ Abrotanũ sumigiũ
serpentes excludit. Succus eius bibitus va
let corra y emenũ reptiliũ. ¶ Eucartima et aq.
ebullitionis ipsius factũ puocat mestrũ. Ipsa
herba cu oleo veteri trita et peruncta: sigora
tipica febrium curat. ¶ Bal. in li. v. s. Abrot
tanũ folia et flores y lcrũ mundificatiua appa
rent et exacerbatius. quinetiam quotquot im
periodos occupantur: si etiam sulphuracris
ante inuasionẽ minus rigebunt. q. ante itẽ
hucos occidat decẽ est. eo q. ipm est amar.
¶ Et elixum cu malo citonio. vel pane y ppesti
um lanat inuasionẽ oculoz: et cõfert puslu
lis cruda ipsa herba et elix. ¶ Abrotanũ y sũ
ca. et sic. est virtut. plus q. cucurbita secca y sũ
ca. Idem illa y lceribus humidis cõuenit sine in
flamatione: maxime ei qui in precipuo pu. de
di. et egere ceratur. Et icõ ad alopiãz cõfert
cum oleo veteri. s. ancino aut sũsimo. Et est
em subtile partũ mordicantiũ et calidum.
¶ Bui. Abrotanũ adustum confert alopicie: p
prie cum alba ua: aut oleo de raseno. Et abro
tanum confert ad hoc vt nascat herba que tar
de est nariuarie: quãdo coquit cu quibusdã
oleis ppter suã optione. ¶ Et pstringit sangui
nem gingiue. et resoluit apostemata stegmati
ca. ¶ Dial. Semẽ abrotani elixum in aqua:
aut crudum usulum in aqua: ortomcis me
des cõquassatiõibz pleurenticis y paraliticis cu
betonica et pãito data: et suauit. et disturbe sine
gularẽ pfectidum est. ¶ Sera. Soluit ventrẽ
et pellit lumbicos et alcarides: et soluit super
fluitates stegmaticas ab interline. Illo simi
ne caruus in partibus istis.

A
B
E
D
E
F
G
H
I
K
L

Handwritten notes in a cursive script, likely a later addition or commentary on the plant's uses and properties.

Capitulum. iij

Absinthiu la. gre. absinthion. spa. sari-
con. Absinthium grecum nome e: cuius
ins pbebilus est qd is ponte regione
nascit. Cui et pontici appellat. Pla. li. de sim.
me. Absinthij duo sunt genera. vnu in ponto
insula repitur. Ad q: ponticu bz sapore: colores
bz viride. sapore amari. et tale m'nois est esse
crus. Aliud est absinthiu romannz: et melius
ex eo est qd est rarioru ab odore maris. et qd
orit in terris liberis: bz folia alba lenia z pla-
na i sine veris colligit. in vmbra exsiccat: z per
annu seruatur. Absinthiu duas frutes baby-
ecotarias pstricua et grossitudine substancie
z ponicate: et laticia et caliditate z amaritudi-
ne. ¶ Hal. in epla qua Bironi misit. Absin-
thiu inq: frutes p'ria bz. vna laticia: z alte-
ra suprica. ppter hoc si val in mo: bo nodu r'is
gellio. amara et fugat m'belicis indurat.
vñ qñ bellu facit. Cuius est laticia materiaz
mouet: vñ qñ gellie exa: et virtus suprica
materia indurat: z p'hibet ne moueat quare la-
borat natura. Quo vato cum materia morbi
digesta est sit obdices: facilliq: ad exendum
dnobz modis. Uno q: ris laticia q: materi-
am dissoluit. Altero q: ponicate sua copes-
runt ad huc et excludendū materia morbi
q: et in concantant: m'bz: q: Et Hypo. in

quada epla. Absinthion est calidū quide mes-
dicoriter. succus aut nimis h'ores colaricos
si fuerit infusum in vino p' vna p' ga. ppter
qd in vete flegma plutes nihil auar. v' v' u' u' u'
cū suprica bz. z qñ in eo est amara virtus est.

¶ Constan. in li. graduū. Absinthiu ca. est. i. i.
gra. sic. an. ij. Et li. de na. re. Cuius est genus ab-
sintij viride mag: amaz aliud vero subalbi:
dū nimis amaz. Et d' habere q'itates p'rar-
as. f. p' stricua et grossitudine substancie. Et
laticia et amaritudine z caliditate. ¶ Auic.
Absinthiu est herba similis folijs origano. ca.
in. i. sic. an. ij. Et eius succus sicor est in. ij. Est
autē herba amara z suprica aperitiua z ac-
ra. ¶ Pl. li. xvij. Absintij genera sūt plura.
Sanromici dicit a gallic euitate. Ponticus
a ponto vbi eo pinguecū peozar: ob id sine
felle repiunt. Nec est aliud p'fancius multiq:
italico est amarius. S' medulla p'otici duc.
herba facilima: z inter paucas vtilissima.

Operationes.

¶ Pl. li. v' s. Absinthiu stomachū reborat: z
ob hoc sic sapor transferit in vna. Flanicas
maris arce in navigationibus portū. ¶ Suc-
cus eius libros et ligna per multos annos a
vermibus ac muribus seruat. ¶ Ad digestio-
nem etiā z stomachū confortandū multuz v' as-
let: si coquatur cū oleo: z in angust cozpa bus
mana ex eo a mofu z molchia pulicu ea pres-
seruat. ¶ Contra loquelca amissum opum: m'
remediū est. Et sergo absinthiu herba quide
amarissima: saluti humane cōmoda. ¶ B' r' i.
Absinthiu p' hiber pannos a tūciez corrupti-
one vermiū. Absinthiu libros a m'ibus z r'is-
neis ruros reddit. ¶ Contra lumbagos succus
absintij cū puluere betonicie vel centaureie: v'
perficariet vel nucloz pericoz succo: vel s' o-
rū folio z cur. ¶ Joh. me. in. ca. de absin. Ab-
sintiu educit coleraz a stomacho z inq: f' mas
z epate. z extendit operatio eius ad v' as: et
mundificat eas ab humore colerico z a quoso
z interdū ducit ipm p' vias v'inez p' seruat ab-
sintiu a putrefactione: p' r'ic potus infusus
nie ipsius in vino de cocticie l'ingulis r'ibus
circiter. z. i. aut. ij. vel a qua sublimet' r'icis eius.
¶ Et oleum ex eo factum confert t'olori aurz
et tinnitū z surditati: z colluifos aceto de co-
ctionis etiā a coznic' citri: z confert fetori etie.
Et absin. corborat stomachū z epat. z ex-
tat appetitum mortuū. ¶ Opilationes ap' eut
et morbos opilationū curat: z v' nec m' r'is-
v' z educit proprie empliū būc: o' z. absin.
z. ij. aufoz. z. i. cōnu cerui n' d' h' i. z. f. m' l' i. e.
q' tum sufficit. ¶ Conser. et absin. iuuamētū

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

2

magnū scribitur lēgitur. et se. opilationū.
¶ Corpus opationis succi eius a pnie succi
 ipius q̄ritate q̄ voluerit. et pnie in medio ve
 ri. et purificā illū fm modos notos. et fac sicca
 re in sole c̄ cinere. ca. in vase vitro. sicut siccat
 aloes ¶ Aqua aut̄ sublimationis eius fit. sic
 cut fit aqua rosarū et similia que sūt in vasis
 sublimationum.

Capitulum. iiii.

¶ Laccaria grece dicitur. et latine. s. arabi. al
 rari. An. li. ij. ca. d̄ accaria dicitur q̄ est
 succus alrari. hoc s̄ carētes facimus
 de lussu p̄nelloz. Accaria fm quosdam est
 succus p̄nelloz immaturoz. q̄ latine vocant̄
 acrine. sed flo. q̄ vt ait Seli. aggr. Accaria
 fit ex fructu cuiusdā spinose arboris ḡ. mi ara
 bici. que noiat amgale. Dyasc. ca. de accaria.
 Accaria fructus est arboris spinose. que ma
 jime nascit̄ in egypto. Die fructus velut oliua
 p̄mit. et succus in sole siccat. Est ergo optima
 que est leuis et subrusa. cum sua uitate odoris.
 subacida et gustu valde s̄ptica. hec eni ma
 jime de immaturo fructu p̄mitur. Nam nigra ē
 de maturo fructo. Omnis aut̄ a ccaria strin
 git et desiccāt nimis. et infrigidat habundan
 ter. frigida est in secido gradu. sicca in tertio
 Balienus sexto simpliciā farmacozi ca. de ac

caria. Accarie et ipm quidem folium est acer
 be. et fructus et succus qui q̄dem et lotus des
 bilioz. simul et minus rufiscanum. sicutur.
 quādā acrdine in lotura abh̄cē. Si vero et
 supagatur alicui mēbro sano. statim illud sic
 eius et aridius oñdit. Et caliditatis q̄dē sensū
 nunq̄ fert. frigiditātē q̄ nō valde vehemē
 ter bz. Palā ergo q̄ frigidū et terrestre est. s̄
 machadimitro enā sibi quādā aquosa substā
 stātia. Pura bit aut̄ nec subtiliū partū esse. sed
 habere quāsdā partes d̄superas subtiliū pari
 um. caliditate in lotura deccente. ponat̄ aurē
 et h̄mōi terrū quidē gradus siccanū. secundi
 vero infrigidantium. postq̄ fuerit lota.

Operationes

¶ Dyas. Accaria ignē sacz extinguit. et per
 monas sanat. p̄tergia oculis tollit. vultucrio
 et tumoribus oculoz mirifice prodest. profus
 um mulieris stringit. sterias subuenit. fluxum
 vētris bibira et supposita prohibet capillos in
 fieri. et lora sicut cadimia solet oculoz p̄tercio
 nibus misceri. ¶ Itē succus eius colligis mū
 centur. Humay in li. de tyriaca. accaria tenuis
 eius est. q̄ est fortissime s̄plicitatis

A

B

Capitulum. v

¶ Leroia la. gre. oxilapanius. Arabi. bus
 maci. Sciendū q̄ accrofa apud Aul.
 a iij

De Herbis.

aquosio locis sed etia siccis et marinis crescit. Est alia species gladioli quae inuenies. si leges ca pitulum gladiolus de. B.

Operationes.

A Contra vinum splenis et epatis accipiatur libra una acori aliquantulum triti. et maceret per tres dies in aceto. postea coquatur ad medietatem aceti. et coletur et colature addatur mel. et iterum ad consumptionem aceti coquatur. Istud autem opimel dicitur cotidie in mare patienti cum de cocione acori. **B** Ad idem. Re. lb. f. succi apij et pulueris eius. 3. f. et aceti lb. f. olei cois. 3. l. se rapini. 3. ij. pulueris armoniaci. 3. ij. simul per mitte pernoctem. et mane coque usque ad medietatem. deinde appone puluerem ipsius acori et ex tali unguento splenem et epas malaxando manibus inunge. Et si vis facere cerotum. adde decoctionem ceram. et ex tali ceroto unge. Tunc etiam decoctionis eius valeret ad idem sed non datur febriquantum.

C Contra bitericam coquantur radices acori in aqua et coletur. et in colatura coquantur cicera rubea et datur ius patienti. siquid mimum remedium est. si fuerit sine fe. **D** Balneum eius ad idem valet. **E** Dicitur quod si quis habet acorum super se nunquam potest incurrere fluxum sanguinis vel spasimum. **F** Ha. Acorus pro uocat urinas. et splenibus scilicet consistit. et abstergit et subniliat grossicam. comice melior est succus eius. **G** Dial. Succus radicis eius claritatem oculorum praestat mirifice: que ras dicitur ca. et sic. est virtutis nimium et leptomeris scilicet rosum iuuans splenis. et mouens urinam potatato succo.

H Aqua in qua decocta fuerit diuretica est. vtilis etiam est et pleuriticis. et toracis passionibus et epatis et terminosis et corripulis splenicis vtilior est. et stranguitosis. qui vrinam faciunt cum dolore. Et ad motum serpentis efficacior est.

I Ad menses menstrua per fomentum vtilis est. misceatur etiam antidotis et triariis.

J Ad vultus vrinam ex radice eius cum aqua decocta ad tertiam dabis bibere per triduum. et vrinam mirifice deducit et stranguitias sanat.

K Hic apes examinant et fugiant. herba ipsam in vase apum suspende. et a vento nunquam seducetur. hec herba raro inuenitur. nec eam scire quis poterit. nisi cum flosculis emiserit. Fiat scitur locis cultis. et ornis et aratis. lege ea mens augustinus. Nam vix inuenitur sine flore. quae per florem agnoscitur.

Capitulum. vii.

R Rodillus. In lib. cxxv. indit. Affodillus. herba est quam latini a calore affodii vocant. **D** yaf. Affodillus herba omnimoda: quam multi albucium vocant: hinc folia sicut porri: virgulae lenes: super quam hinc nigrum. radices oblongas et rotundas ab alano sumunt. Lini radice virtus est calida et viscida.

Operationes

A Urinam prouocat. mellinis impar. doloris lateris tollit et coquassationibus. **B** Lusiteticis medicis bibira visus ad 3. l. cum repida. letia die ducit moribus venenarum occurrat. folia et radix eius cathaplasmanibus adhibita. flores cum sicut cum vino pascetia vulnera sordida saluberrime curant. **C** Tumore testium mamas ipsa spargit pustulas et ozioles ad oira stringit: maxime si cum fece vini cocta et imposita fuerit: addito vinnor dulcore et myrrha et croco et cocta simul.

D Oculi magis pitar effectus. dolores aurium et sanies vno addito et lib anoti et melle admixta detergit. auribus repit in infusio succo eius si de terra pris dens doluerit: sinistri auri infusus medet. **E** Lini radices ad alopicias emedat. Radix excauata et cum oleo calcifera parmonibus et doloribus aurium singulare pidiu est. **F** Radix eius macias albas i sole factas emedat. **G** Radix eius bibira cum aqua vete molliet. Seme eius et ros serpentibus frui est si cum vno bibiti fuerit.

Capitulum. viii

Agaricus graece *ελατιε*. Arabi. *garies*
Draf. Agaricus est radix fungo similitis
 cui est quasi fungus crescens circa radicem
 arboris. maxime in babilonia vel lebardia. Duo
 eius sunt genera. scilicet masculus et femina qui
 melior est. Et tibus forma rotunda. desiccatur et fit
 albidissimus. Masculus habet substantiam longam et
 non est adeo albus. femina vero est alba lenis et frangi-
 bilis hinc quod datur tuberositates in rursus. et frustulae quae
 si potiosa. *Pl. li. xi.* Arboribus gladiisere galla-
 rii ferunt agaricum. Est autem fungus caedidus et odo-
 ratus. officinarum antidote. in sumis artibus non
 sces. nocivo recludens. *Signum* huius quod in re-
 nebis decerpit. *Idem* li. xxv. Agaricon vrsu-
 gus nascitur in arboribus circa bosporum colore
 caedido. Id quod in gallia nascitur infumis habet
 Das spissior et maior. cuius. quod et capitis do-
 lores facit. femina vero solutio: irritio quidem gu-
 lius vulgus. mor in amaritudine transit. *Sera.*
 li. agg. ca. Agaricus est similis radici anuiden sicut
 minus durus quam ipsa spogiosus. et purior quod
 sit radix. habet. Et quod dicitur quod generatur
 et putrefactione in bosporum sicut sanguis. Et iam
 repraes est sup arboribus sabin nisi quia est facile
 frangibilis et debillior. et est radix spogio-
 samolli substantiae. et duo sunt species masculus et femi-
 na. sed femina habet glandem in se sicut runcice.
 Masculus vero non habet runcice. sed et orafu-
 stantia eius continua. et femina est maior. Ba-
 licus septimo simplicium san macorum cap-
 tulo de Agarico. Agaricus est sicut ratum:

aut est planta quae nascitur super arbores aequae. et est
 sube subtilis in sua compositione. et suba eius est
 composita et substantia aerea: quam subtiliavit
 calor. nec in eo est aliquid aquositate oino. et sa-
 pore eius dulcedo aliqua in primis cum obuat
 gustui. secundario vero est subamarus. et in eo app-
 parerit aliqua nubilum acuitatis cum stipicitate. et
 virtus eius est ca. et sic. Et quibus oibus compositio
 est farmaceutum et suba aerea et terrestria colore
 subtilia. Nequaquam vero particeps est aquosae. et
 propterea diaforeticus est sicut frutus et grossicium
 casuis. Item agaricus est sicut radix filis filio. sicut non
 sic dura cuius genera sunt duo: masculus et fe-
 mina: masculus rotundus est in se collectus: ma-
 ior. femina vero pectini est filis quae capilli discernuntur.
 radios mittit cum albedine: glauca videtur
 ambobus gustus est rursus. primo dulcis: postea amar-
 maricas. nascitur in arabia et in samaria et in po-
 to: quod oibus est melior. Est et frutus calida et stipi-
 ca et diaforetica. *Jo. in ca. de aga.* Agaricus
 est et medicinis magni immamentum: cuius ortus est
 secus arbores quibus accidit corrosio et putrefactio.
 Et eius generatio est sicut generatio fungo-
 rum. propter quod quidam quod dicitur quod sit fungus.
 et videtur quod sit. Et quod dicitur. et quod sit sicut apa fa-
 ctum et putrefactio. Et in autem duo sunt genera.
 scilicet masculus et femina. masculus vero est malus et
 ille quod est logus et quis. et hinc fractus: sicut sicut
 pductio est nervus. et dicitur durus et desiccus. Agar-
 ricus autem quae sapientes laudauerunt est summa
 habet puritates quibus bonas. et propter sit al-
 biter lenis et velocius frangibilis et potiosus et ra-
 rus valde. et vix apparet in principio dulcis gustus
 eius. deinde succurrit amaritudo et stipicitas.
 et melior potiosus: propter sit superior potiosus. et
 stipis eius est non bonus. Est et in alio in li.

Operationes.

Pan. ca. xxx. Ad melle sua puocada accipe **A**
 subtilissimum puluere agarici et pice cum iucco ci-
 clamini et oleo et calcis ad ignem cum bono vice
 intinera supponat. **Contra fistulam** accipe sa-
 lem colli: tartari et ana: et facto subtilissimo
 puluere cum melle pice et tenui iungetur et im-
 pone. ossa fracta extrahit: carne male in cor odit
 et fistula sanat. **Contra moricam albam** puluere
 salie. colli tartari et agarici: pone super moricam
 prius facta scarificata. **Draf.** De alto cas-
 dembo: vtiliter adhibet. bibitis obulis duobus
 cum vino si non subitum. si febuitur cum aqua
 calida. **Contra paricis** asmaricis et disturris et ne-
 frenicis et yericicis magnam pflar effectum: ac-
 cepta de co. 31. malum calorem emendat. prius
 melle et splenicis cum oimelle auxiliatur.
Agaricus et melius reuocantur sanguine ab **f**

Capitulum. ix

Agrimonia est herba omnino nota q̄ dicitur
 Ferraria minor. Dyas. s. s. est in oibus
 agrelli papaueri vel herbe amnioni.
 Sed in hoc discernit q̄ caput supius by latic
 us et serius floret: nec floret ita fericeū
 sed croceū. Radix est illi rotunda dcoisum et
 q̄ dimittit croceū acrioris virtutis succū q̄ cōs
 uenit nebula oculoz. Hascitur in cāpis vel cir
 ca sepes. Radix eius dicitur: amatonū greco no
 mine. Pli. ca. de agrimonia. Agrimonia by
 solia equaliter diuisa apud modo. caput in cau
 lculo papaueris sulcularis radican by cuius
 succus est crocei coloris: acris et acutus: Hasci
 tur arcis apud nos.

Operationes

¶ Pan. ca. de agrimonia Agrimonia calida
 ē et sicca. Et est diuretica valde que viridis tri
 ca et potata antraces. i. pustulas malas sanat.
 ¶ Et ad serpētū mortuum et canis et hominis
 rabidi et cōtra venena valet. facit et ad ventris
 dolorem sic potata. ¶ Item vulnere cancro
 mata viridis mita et imposita sanat.
 ¶ Item serpētū mortuum. 3. ii. cum vini claris
 duobus data viscum mirifice venenū. ¶ Ad ps
 cillum ferro cū aceto imposita facit Ferrucas
 tollit sic similiter. ¶ Ad splenis dolorem in abo
 sumpta consumit. ¶ Radix eius in vino cocta
 et potata paralytico prodest. Galienus libro
 dinamidiarū capitulo dicit cancro dicit ipam va
 lere contra cancerū per os sumpta.

A
B
E
D
E
F
B

B
D
J
K
L
D
H

finet, digestionē celebrat. obulus ynius cum
 aq̄ acceptus dolorē arrenicū cōpescit. epilētici
 cū pulca vtiliter daf. et oēs cās intranscorū do
 lozū curat fin y tūc boie vel craris dar. Hasc
 alijs cū aqua dandus ē. alijs cū vino. alijs cū
 ozimelle. alijs cū mulla. ¶ Se. an. gal. Agri
 cus resoluit pres grossas: et aperit opilatiōes
 que sunt in epare et in renibz. Et curat y tūc
 qm q̄ accidit ab opilatiōe epatis. ¶ Et confert
 epilenti et curat rigores febrū: q̄ p̄tingit ab
 humozificatiōe grossis. Et confert morbo ty
 ri vel alteri aialis venenosi qm̄ ponit exterius
 loco emplastri. Et bibit de eo q̄ntitas aurā. i.
 cū vino mixta aqua. et medicina lapanina.
 ¶ Et idē auc. Redagoras p̄riet as que est s
 flegma et melancoliā. ¶ Et idē auc. Raf. In
 ueni vlt ab oīto boio q̄ purgat hūozes nocē
 uos. ¶ Et idē auc. Humay in lib. d ryrāca. et
 pellit hūozes a neruis et cerebro cum p̄rietate
 mirabilī q̄ est in eo. ¶ Et idē auc. ab emcluy d
 eius p̄rietate elatare flegma. et est s̄rius vete
 nis. ¶ Et idē auc. abir. Agnicū purgat colerā
 et flegma sibi: fortificat medicias magnas qm̄
 miscet cū eis: facit eas penetrare ad extrema
 corpis. et est s̄rius medicinis mortiferis quan
 do bibit auc̄ miscet cū alijs medicinis. ¶ Bal.
 Et purgat opilatiōes que in vife et ibus: et iō
 y tūc rēricos sanat q̄ sic et opilatiōe laborāt epa
 tis. ¶ s̄er etā epilētias ob eandē virtutem.

Capitulum. x

Fruolium. Sera. li. agg. cap. sadar. l. Agrifolium. Agrifolium est arbor cuius fructus vocatur Habach. cuius due sunt species. Una est asiri et alia est dabal. s. alii non habet spinas. sed a cuta folia. et folia alterius species. dabal sunt lata et rotunda. et eius arbor habet spinas. et nabach et asiri sunt parvi. et meliores et eius sunt illi qui sunt ex illa regione. et sunt dulciores oibo alijs et medio cris odor. et aromatisant oibo comedens sicut alia aromatica. Et nabach et dabal sunt maiores.

Et idem auct. Isaac ben aragi. Habach est sicut forba in frigiditate. et plus ea in siccitate. Sal. vii. sim. far. ca. lotos. i. agrifolium. Est arbor stiprica quide non multum participat qualitate. et est subtilum partium et siccatiuus

Operaciones

A Sera. auc. Dyaf. Qui coquit agrifolium cum aqua aut cum vino sicut necessitate confert fluxum matricis. et fluxum ventris qui sit cristera cum ea. et stringit radices capillo. et prohibet casum eorum. Descoctio serrature ligni eius qui bibit et sit cristera cum eo. sicut viceribus et cursum humiditatum matricis amittit. et rubificat capillos. et restringit radices eorum ne cadant.

B Et ride auct. habegues fir. Agrifolium vel nabach dulcis laxat colera quod est in stomacho et intestinis. et reprimat caliditatem. Et ride auct. albasari. Habach stringit ventrem et reprimat coleram et grauis digestioni. et qui non habet est maturus est stipricus et retinet ventrem fortiter. et maturus dulcis est minus stipricus oibo alijs. et citius descendit ab ore stomachi propter dulcedinem quod est in eo. stringit et reprimat coleram. et rhus eius minus inducit fastidium.

D Et ride auct. Isaac ben aram. Qui nabach. i. agrifolium comedit ante cibum est melior et provocat appetitum. Et vtilis modis res que sunt nimis sicce quando inveniunt humiditatem in stomacho aut in intestinis punitur. et inducunt fluxum ventris. Et folia eius cum teruntur et ponuntur super apoplexiam calidam mollificant et resoluunt ea.

E Halicenus. Serrature lignorum eius ad fluxum mulieribus cooperantur. et ad yltimas dispositiones loquuntur autem quicquid in aqua. quicquid autem in vino sicut necessitas iubet. et non immittitur solum sed bibitur. Amaro pro eo quod defluunt res capillos detinet non modicum signum est. quoniam stiprica quide est eo quod siccatur moderate cum virtutis. Dicitur est cum in sermone qui de laudamine. talis esse oportet serpens. quod dicitur detinere capillos defluentes

Capitulum. xi

Conus castus. Plate. in li. de simplicibus medicina in ca. de agno casto. Est frutex in agro calis. sic. Qui tunc percipit viriditatem. et magis in locis aquosis. minus autem in siccis. Vtilis medicane cooperit folia non radicitus. flores etiam magister eius vicerantur noia. Cingulata sicut a quibusdam salicem marini dicunt. Eius namque flores qui debentur in receptione ponuntur colliguntur. ac per annum in efficecia multa seruantur. Dicitur etiam quod libidine reprimendo casum reddat ut agnosca. et sic. in. iij. gra. Aulicem. li. ij. ca. de agno casto. Et in. i. gra. sic. in. ij. Et est resoluiuus. subnatiuus. disgregariuus ventositarum. in ipso est aprio cum stipricitate. Et est remotius doloris.

Sera. libro aggreg. cap. amarik. i. agnus castus. et est arbor abrae semen eius dicitur semen agni casti et noiaur piperella. et piper eunuchorum. sunt eius due species. et in kisos. eo quod religiosi sicut hanc plantam sub lectis ad refrigerandum libidine. et nominat login propter duriciam virgaram eius. et est plantis in magnitudine arborum. Triasit per asque et loca lignorum. huius virgas vitas ad frangendum. et folia eius sunt multa sicut oliuarum. nisi quod sunt longiora maiora et molliora. Et quodammodo huius plantae habet flores purpureos. et quedam

habet flore album: hys semen simile piperi. Et idem auc. Hal. qd admistratur ex illa arboze est semen folia et flores. Et seminis quide rorum subtilia est subtilis valde. Est et ca. 7 sic: in .ij. gra. ¶ Halc. vi. sim. far. ca. de agno cas flo. Id ad qd admistrat ex illa arboze in medicina sunt semen 7 flores. Et seminis quide ei9 et floris substantia est subtilissima: in sapore eius est acritas siue acredo et stipricitas: 7 virtus eius est ca. et sic in .ij. gra du:

Operaciones

A ¶ Lectus et eo factus reprimat libidine. **B** fomentis 7 genitalia et aq decoctiois ipsius 7 succus etiam potest. ¶ Contra gomozes flores eius v folia decoquant in aceto: 7 addito castorio carba plasment genitalia Valet enim agnus cast9 mirabiliter ad libidine extinctione ne inaniendo spūs 7 cōsumēdo sperma. Hoc similiter facit rura: maiorana: ciminum: calamentū 7 aneti: sed in hoc potētor est agneca sius: sunt enim ca. aperitiua et extenuatiua. Sunt etiam alia que extingunt libidinem inspiissando sperma et cōgelando: vt phillium: semina la cucce: citrullimelonis. cucumeris porzula ce. scario laz. acerum. a greita sumach. camphora et similia. ¶ In succo agni casti seminiū feniculi. 3. ij. 7 ciule. 3. ij. coquant. et mane colatura de lacteo flegmatico. vniū etiā decoctiois agni casti multū cōfert. ¶ Agnus castus vimitat in amurca olei vt purrehatet addito vino forti fiat decoctio coletur: et addita cera et oleo fiat vnguentum. cuius inunctio splenis duricie exsiccat et eius psumit superfluitatem et ipsius orificium angustat. ad mensiua provocando fiat fomentum et aqua decoctionis ipsius et centū galli. ¶ Contra litragiaz fiat decoctio cū agno casto apio 7 salua in aqua salsa: 7 forster fricetur ex ea posterior ps caspitio. ¶ Sera. auc. Hal. Agnus castus abscedit libidine coitus. 7 maxime qñ comeditur semen ei9. ¶ Et puocat mensiua et resoluit a postema ta dura que sunt in mēbris corporis. ¶ Dyas. Agnus castus potibetur mederi serpentiū morium. Itē camē eius bibitiū hydropticis et splenicis medicatur. ¶ Tac mulieris puocat. mēstris impā. bibitiū. 7 aicū vino resert. extinguit v. et. er. m. v. dolorem capitis comouet: et cūbis somnū. ¶ Halc. Agnus castus abscedit libidine coitus. 7 maxime qñ comeditur semen eius. Et agnus castus a mulieribus atheniensibus in secro sternit: et reprimat libidine. ¶ Auicēna. Quando ex stipitio eius sternitur sub dōro 7 bibet pollutione et virge erectione. ¶ Et suttumigatur muliere cū ve

hrens desideriu adest coit9: et remouet illō. ¶ Sera. auc. Dyas. Semen ipsius qñ sumit in potu: confert morib9 venenosis. et confert ad hydropsim qñ et eo sumitur. 3. ij. cum vi9 no. 7 puocat vrinam et mensiua: et debūtar virtuten spermatis. 7 inducit sodam

A

Capitulum. xij

Algamarina est herba maris habens folia longa veluti corrigie. et nisi o idio mate vocat algaz a mari cicta in litronib9 inuenit. ¶ Pl. ca. de alga. Alga nascit in aq stagnans. ita tanqz nomen sumptis ab algoze aque. et ex alliget pedes: qz crassa est hie: aqua ex pte supanub9. ¶ Dyas. Alolachy ne in cides qdē est veluti spuma maris qz paris infidet. 7 remanet qd nos algam vocamus.

Operaciones

¶ Dyas. Cirrus ei9 est silis salis. in qz p cristere in para lisi. seu ex putredine vitriacis in rebus nia. alimentatē circūscribit. hunc habet similes salt. et intro stipricam simānicam et leptinācam. ¶ Dissintericis 7 sciaticis antiquis confert cistere eius. Fomento similiter vtilis est

A

B

Operationes

¶ Sera. auc. Draf. Virtus folioꝝ eius sipti-
ca est. Et iō qñ mallicant curāz alcolā. ¶ Et in
fundi decoctio eius super cōbustione ignis
¶ Et qñ terrā et infundit in aqua astaracoꝝ
z linunt in de capilli sūt rubei. ¶ Et rringueta
que fiunt ex ea mollit nervos. z facit in vul-
neribus illud qđ facit sāguis dracois. ¶ Bal-
phibet dilataōne pupille et cōbustio nem
ignis. et qñ coquit in aqua: et pūct aqua illa
super locū cōbustionis. ¶ Et ipa administrat
in medicinis herisipile. ¶ Et cōvenit vlcētib.
salcole que fiunt in ore puerorum

A
B
E
D
E
B

Alcanna la. grece cypus. Alcanna est
arbusculū vnde sit oleum apiniū. et est il-
lud quod de alcāna v̄ apparet per cō-
cordiam. ¶ Sera. li. aggrega. henne. i. alcan-
na. Ros alcanne est similis floribus nitri. nisi
quia est in racemis. z flos eius est albo decū-
nans ad glaucedine acuti odoris. Et idem au-
cto. Draf. Est arbusculū hñs folia supra ramos
suos sitia folijs oliue: nisi quia sunt latiora et
molliora z viridiora. habet florem album siles
v̄ snee. boni odoris. semē nigrū sile acie. z qđ
de ipsa administrat sunt folia z simitates cō-
¶ Platea. Alcāna est herba in transmarinis
partibz z etiam in Sicilia copiose inuenitur.
Est aut frigida in s̄mo siccā in s̄ncipio s̄cōi.
Et qz nō vbiqz reperiri potest: qui cam habēt
puluerisunt. z sic per regiones depozāt. puluis
qz sub nigrī coloris est. per annos tres seruat
Et habet virtutē cōsolidandi z extergendi ac
mūdicandi. ¶ Bal. viij. sim. sar. cap. de E ipro-
f̄m trāllationem arabicā. Lipus. i. alcanna.
huius arboris folia z extremitates ad vnlūz
tem pueniūt. substantia eius est composita et
acuta ca. cū tēperamento et substantia tarta-
frigida et siccā. et sapor eius est sūp̄ricus. z vir-
tus eius desiccāt sine moridicatione. Unde vir-
tus eius reperciunt z dissoluit

Capitulum. xiiii

Allium dictū est eo qđ oleat. Ambro-
in hexameron li. v. Allium tantā vim
odo ris bz vt leopardus cum sulfure
nō valēs fugiat. Unde si qđ allium alū cubi cō-
fricat vt leopardus in de resilit. nec resilit.
¶ Plin. de historia naturali li. xii. Allium ad
multa raris precipue medicamenta potest cre-
ditur ¶ Hypocras in qđā eplā. Allium calide
est p̄tunc. Et aut aperitūū et absterfium: cō-
solidat vlcēz fraudulēta. ¶ Resimo ytes ca.
de alio. et ca. de scordcon. i. allium magre est
calidū z siccū pueniens vsqz ad quartum
¶ Palladius li. ii. Dele Janua. Allius z v̄lpi

De Herbis

cum bene fieri potest sed alio alba terra proficiet. Idem in li. viij. Deense quoq; Fouembri allium et vpicū seritur bene terra maxime alba fossa et subacta sine stercore. Sicut os in aere non oportet fieri. et in loco alio alio fossa non. quia tunc vigris seperata: nec alium fossa equit et sarcosida sunt: et inde pulchret. A. vic. in. r. canone. Allium aliud rouselicum. aliud siluestre: quod est amarum et stipiticū. Est etiam aliud quod dicitur porinum. Et est compositum virtutis et alio et poro. Est et aliud quod dicitur allium serpentis. Est autem allium calefactiuum et exsiccatiuum in tertio vsq; ad quartum. Et siluestre plus alio. ¶ De ascorides. Alij genera duo sunt. scilicet oriūz. aliud quod in Egipto nascitur sed non satis vtilis. Virtus eius est viscida in infantibus: stipitica: calida. ¶ Constatinus. Allium duplex. Domesticum et siluestre scilicet scordcon domesticum calidum est in medio quarti gradus. Idem in parte regni. Alia calidiora sunt cepis et sicciora. acuta sunt: et dolorem capitis faciunt. Quasi comitantur ardor ille amittitur: potiori est cibo meliora sunt. Locra magis nutriunt est cruda sanitatem custodiunt. quia naturalem calorem confortant: digerere faciunt.

cū adipe et uisio vel cū lacte coctū. aut si sanguis citā excretur vel purulenta sint. ¶ Facit et somnos et totum rubicundiora cor poro. ventrem quoq; stūtilat. cum viridi coriandro tritum. ¶ Porro vitio eius sunt: quod oculos ebrietate inflatōnes facit. stomachum ledit. et copiosius sumptum sūm gignat. ¶ Placarius. Allium inquit grossam dissoluit et emolliat: venter emolliat. lumbos et ascarides excludit: vrinam puo catamoz sum rabidi canis curat. etiam qui malam aquam potauerunt subuenit. ¶ Cataplasmanz locis grossos humores habentibus dissoluit. ¶ Dolorem dentium de frigiditate mitigat. si tūm propter stegma coagularum stomacho ampuat scabiem: amozsam: impetiginem: et pustulas in quocūq; loco fuerint: potenter curat si ex eo conficiuntur aut cataplasmentur. ¶ Vestrina et vrinam puocat. secundum ex pellit si in eius opozimare mulieres sederint. ¶ Siluestre allium virtutem habet sicut domesticū. tamē calidius et siccius est. Nec inuenies in speculo naturali Cicerentij libro xi. cap. vii. Et ibidem plura alia

L

D

F

D

P

D

R

Operationes

- A ¶ Plinius libro vicefimo. Allū magna vis est contra aquarum et quozumlibet locozum mutationes.
- B ¶ Dolorē serpentes abigit et scorpiōnes odore. Et omnium bestiarū icibus medetur. ac puam contra amozoidas cum vino illinuntur.
- L ¶ Contra canis morsus et in vulnera cū mele imponitur.
- D ¶ Suspiciolis coctum. aliqui crudum. aliqui et tritum in lacte dederunt.
- E ¶ Parazogoras. et contra morbum regium vino miscuit.
- S ¶ Et contra vlcem in oleo et pulve sic illinunt. Antiqui et in samentibus dabant crudum.
- B ¶ Diodorus autem fricticis elictum. Denique dolores tribus capitibus in aceto tritis immittit. vel si aqua decocta colluantur in coccaua venticium addatur.
- B ¶ Pyrrhalas et pruriginēs sanar potum. item: et cum aceto vel nitro tufus. Compescit vtilitates cum lacte coctum vel tritum. vel cum oleo molli permixtum. Duo generē ranciditatem extenuat. Locrum vtilius est crudo.
- J ¶ Lineas et animalia reliqua in traucor pelliculis in aceto mulso coctum.
- K ¶ Tenasmo in pulve medetur. Tussim cura

Capitulum xv

Altea est agrestis malva siue malu aut
 scus. Sed altea et eo q in altu surgit
 Ullas aut q glutinosus sit et h noni
 mis. Altea bis malva: cuius us: maluauiscus:
 ibi scus. Idē est maluauiscus solis hz rotunda
 sicut panis prociū. Ros eius rose similis. Radix
 amara caliginosa. Est cōpleto eiū calida cū cō
 lūare. ¶ Bal. y. i. sim. far. ca. Euisus siue altea
 Est malua siluestris ysaforetica est 7 laxati
 uis mō yres. absterius. mirigatiua. digestiua.
 7 o pūficile dygit. ibitū ¶ Dyas. c. altea. Altea
 solia sunt et rotū nda similia ciclamini. floz m.
 hz rosie simile. basta duobz cubitis longa: rad
 dix est illi musculaginoso. 7 in 9 alba. 7 d: altea
 eo q surgat in altum. Euisus quia glutinosa.
 Sca. n. eg. ca. r. e maluauisco Radix malua
 uiscibz frutē stipitiā. 7 toti: herbe yolo dices
 res: dicit: ramoz 7 oz 7 folioz: 7 si mīnū. r. nō
 virtus est q dēsiccat. 7 rru radix 7 semē sunt
 magis dēsiccatia: 7 plus sbriliatiua ¶ Bal. y. ii
 sim. far. ca. r. malua ¶ Altea siue maluauiscus
 magis dysaforetica est q malua Auic. li. ij. ca.
 de altea. Altea ca. est euz equalitate. Unde in
 7 fa est lenificatio et resolutio semē 7 radix
 ipsius sunt in virtute eius fortiora plurimū: et
 plurimū et siccatia et resolutiua

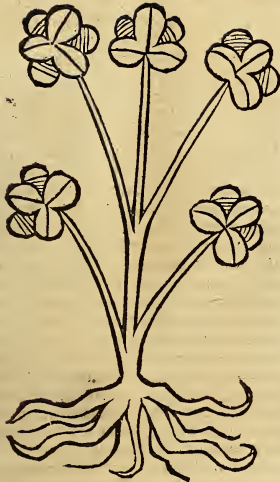
Operationes

- A** ¶ Pand. cera ca. xxx. folia eius trita cū acun
 gia et aliqnulū calcfacta 7 supposita aposte
 mata maturat. duriciē relaxat. mollificat. Itē
 herba cū ipsa radice decoqual fere ad pūspio
 nem. Et sic apparbit qdē m yscositas: q sup
 ponat 7 apostemata maturat: durices remol
 lit 7 relaxat. Et aq cū eiū addita cera 7 oleo
 lit cōpetēs ynguētū ad predicta.
- B** ¶ Aqua decoctiōis semini ipsius malue yaler
 7 i. sim. sicca. et pfer et bicis. Semina etiā eiū
 cerata et in oleo decocta duriciem soluiunt
- L** ¶ ypostrates. Uulneratis ac siccantibz deses
 cu sanguinis bibendi dedit succū de coctea
 dicit. 3plm si 7 o vulneribz cū melle ac resina.
 Idē m: conuulsis hū acis. n. mentidus et mu
 sculis ut vne articulis impoluit et asmatid: ac
 vilitiericis in vino bibendi dedit.
- D** ¶ Auic. Altea nomē in greco deriuatū. m. 7 ex
 pluri. m. iua mōtōsi nomine. cuius natura
 calida est cum equalitate. In ipsa sunt lenifica
 tio maturatio et mollificatio et resolutio. Sem
 in et radix sunt in eius virtute fortiora pluri
 mum et siccatia et subtrahora
- E** ¶ Zencur sup. m. ossecm. m. aceto. mollificat

apostemata et probibet ea. et resoluit sangui
 nē et maturat yulnera.
 ¶ Conserit ap. olemata in infante: et scrofulis
 et valet ad duriciem maricis.
 ¶ Sedat dolorē iuncturarum. et proprie cū
 acipe anseris.
 ¶ Lun. oriz 7 infantiē es resolutū q se i palpebz
 ¶ Semē eius rufi calide conserit. et facile spu
 rum efficit. probibet q fluxum sanguinis cum
 virtute sua sūpticitas. eius solia conserit. ap
 ostemandus mamille.
 ¶ Et ponit in emplastris pleuresie et peripleu
 ronie. eius q si mi sum sedat.
 ¶ Decoctio radice eiū bibita pfer rru et in
 cellimoz ardori. et apostemantibz ani.
 ¶ Dyas. ca. 7 dolocbia cum acipe anseri ge
 nuali parti supposita abortum facit. In iunilis
 est stomacho. rruem mollit.
 ¶ Trē vulnera recētia solis eiū curat: solia eiū
 trita 7 ipsa scopiōibz credunt asferre toz o
 rē. Eadē semoni alligata stimulat in yntrem.
 ¶ Eadē nigra lana obuoluta 7 alligata mā
 marū vicia pferit. Itē. idē cap. Altea. Nos
 eius in mulla cocus aut vino et tunsus 7 in
 positis vultera curat. scrofas spargit. Item
 cianices yulnera curat facit
 ¶ Eliza 7 o et nua addita aqua 7 pocina aut
 anserina et ydina 7 terebinna. et mores steri
 cos et ofocatiōes apostemata medet. Itē eliz
 tura ei: h oia facere nouit. 7 scidinas excludit
 ¶ Sola in aqua cocta et somēta in iustro
 rum 7 dolorē tertio die sanabit. Poliphi q parti
 sumus q trita cū aqua veteri 7 in ysafo
 da gram tertia die sanat. Et multi dicit: aucto
 res collectiōnes oēs yel duricis que in corpe
 nascunt: et cocta cū semine greco et lūi semie p
 line in posita auferit.
 ¶ Srapio. Altea probibet apostemata: 7 se
 dat 7 olozet: maturat cuturas vni est recēs
 et radix quidē eius 7 semen: q in eis est yri
 rōs absterius: curat morsem.
 ¶ Et semē eius frangit lapidē renū. et aqua
 in qua decoquit radix eiū propt stipicitatem
 que est in ea vlcenb in dūsiōnū 7 sūmū rēnt
 et spura sanguinis conserit.
 ¶ Et cū eo quis solā et teritur 7 osert quiris 7
 apostemantibz q apparent post aurē et scroful
 7 cōserit ap. olemantibz ani calidē.
 ¶ Baticus. Radix maluauiscie et semē malua
 uiscie vicia in dūsiōnis qdē operant q herba.
 et magis absterius m ostendunt virtutem: y r
 rōstam abstergam. Et semē vuidat lepidē
 in renbz consilicē.
 ¶ Radix autē m dūsiōnē 7 viciā: necron
 in istionibz sanguinis est vultē.

f
 B
 B
 B
 K
 L
 B
 H
 D
 P
 D
 R
 S
 L
 A
 H

De Herbis.

Capitulum. xvi

Alleluia y luyula vel panis cuculi. luyula herba est acetosi saporis. folius eius est paruum et tripliciter diuisum. et in cacumine cuiuslibet partis est alia incisura. Semina eius sunt in vaginulis simili coenoculis. que cum tanguntur tempore maturacionis euolant ab eis. semina similia andachuce tendentia ad rubedinem. et vocatur trifolium acetosum. sicut apparet in cap. trifolium. Trifolium acetosum: id est alleluia. ponitur ad as maseo in vnguento dyasicon. et vocatur ipsum trifolium. ¶ Plinius ca. bachael id est trifolium acetosum. folia flores et fructus sunt frigidi et sicc. folia tamen sunt humidiora pre dictis. Fructus vel semina eius matura aliqualem habent dulcedinem.

Operationes

- A** Luyula siue alleluia medet vlcibus oris et fistulis. similatur in virtute acetose siluestri. est stiprica. co-solidat vulnera et vlcera.
- B** Succus eius valet vlcibus oris antiquis et alcole
- C** Plinius cap. bachael propter acetositatem existentem in ipso valet ad alcoolam et alias egritudines oris.

Capitulum xvij.

Allekengi vel kekengi. Serapion lib. bro aggre. Alkekengi est species solatri quod dicitur kekengi. quod habet folia similia folijs solatri. nisi quia sunt latiora eis et rami eius quando elongantur declinant inferius versus terras. et habet fructum in chisti rotundum similem vesice. et est fructus eius granum rubicundum. similem vne quem quidam kakilium vocant.

Operationes

¶ Serapion kekengi quod quidam nominant kakabum virtus eius est quod fructus eius pro uocat vrinam. ¶ Et ideo admiscetur iste fructus in multis medicinis que conscribit epati vesice et renibus. et hec herba administrat in medicinis et non comedat. et fructus hic mundificat icteritiam et puocationem vrine. ¶ Et idem auc. habet Alkekengi est aliud monranu aliud siluestre. et est albu. et est simile in forma solatri superiori. ¶ Et succus eius bibitus puenit apostemata vltus ram in trinfecis et extrinfecis. ¶ Et quidam do limit sup apostemata extrinfeca conuenit eis ¶ Et granum eius quando bibitur conuenit vlcibus renum et vesice. et granum eius est fortius domesticum. ¶ Succus granorum alkekengi puocat vrinam puocatione solii.

A
B
C
D
E
F
B

Capitulum xviii

Aloe. ysidorus in libro et bimologiae
 Aloa est herba succi amarissimi.
 Placarius. Aloe fit ex succo herbe
 que appellatur eodem nomine. hec herba non
 solum in Breda reperitur et in India et Persia
 Veruciam in Apulia. Et succus rutilis est ad
 multa sicut dicitur infra. Aloes tria sunt ge-
 nera. Epaticum. Succotrinum et Caballinum
 Modus autem facionis eius diuersimode cre-
 ditur. quidam dicunt quod herba ipsa teritur et
 succo extrahitur et ad ignem ponitur quousque
 ebulliat. et postea soli exponitur et essiccatur.
 Illud enim quod superius colligitur prius appel-
 latur succotrinum. Quod in medio minus pur-
 rum est. Epaticum dicitur. Quod in fundo secu-
 lentum vocatur caballinum. Aliqui asserunt
 aloes diuersas maneries fieri ex herbis diuersis.
 non genere sed bonitate. ex quibus iste tres
 maneries sunt aloes. Alij dixerunt quod Aloes
 tribus modis est. Unum rubrum de quadam in-
 sula Indie. quod dicitur Socotra. Aliud est nigrum
 quod est de Persia. Aliud citrinum. et fit in Ara-
 bia. quibus omnibus laudabilius est socotren-
 se. precipue si fuerit prelauidum. et rubrum quasi
 color epatis. citroque frangibile et odoriferum et

amarissimum. Sed prima opinio melior. Dis-
 scernitur autem quod est optimum succotrinum
 et citrino colore seu rufo. Et precipue cum frangi-
 tur eius puluis. apparet quasi puluis croci.
 et quod leniter frangitur nec feridum nec valde ama-
 rum. Epaticum autem color epatis simulatur.
 scilicet quod est subnigrum. et hinc inde habet
 foramina ut ora venarum. et obtusam habet
 substantiam et non claram. Caballinum autem
 est nigrum. et obscuram et seculatam habet sub-
 stantiam amarissimam. et horribilem premit
 odorem. quia valde feridum est. Sed attende
 quod illud quod de natura sua est aromaticum. quon-
 iam est aromaticum tanto melius. Et quod est
 feridum. quanto feridius tanto melius excepto
 aloec. Similiter omne quod debet habere aliis
 quem saporem. quanto in suo sapore est inten-
 sius tanto melius. accepto aloec. Nam cum sit de
 natura rerum amaritudinem habentium. quan-
 to minus amarum. tanto laudabilius. Et est sci-
 endum quod quando aloec simpliciter ponitur pro
 succotrinum intelligitur. licet secundum Alexandrum
 intelligatur pro epatico Serapion libro aggrega-
 capitulo habet id est aloec. Aloe fit ex plara que ha-
 bet folia similia folijs squille in quibus est bus-
 miditas viscosa multa. tenax adhaerens manui.
 et sunt latiora folijs squille parum. et quasi ro-
 tunda. et indurantur et inclinantur ad posterius
 ora. et sunt in eis spine que egrediantur ab eis
 breues et rare. et habet lupitem similem lupiri
 affodillois. Et tota herba habet odorem grauem
 et saporem amarum multum. Et radix eius est
 vna similis cannicule lignee. nascitur multum
 in India et in terris arabum. et in terris vicis-
 arum et in maritinis et ripis et insulis que dis-
 cuntur ancaros. Et non solum eius gummi est
 iuuamenti magni. sed etiam flos eius. Nam
 quando teruntur et ponuntur super vulnera
 faciunt ipsa adhaerere. Et aloes sunt due speci-
 es. quarum vna est arenosa. et est fer. et alia est
 epatica. Jo. melius cap. de aloec. Aloe est de sub-
 limioribus medicinis et melioribus. habens pro-
 rogatiuam super alias medicinas. Nam quia
 est intentio vniuersalis solutiua sit secundum pluri-
 mum debilitate virtutes et membra que sunt
 minere virtutum. hec tamen intentio cadit ab
 aloec. quia non solum non nocet. vno inueni-
 tur ad confortationem membrorum debiliu-
 addere.

Operationes

¶ Pandecta capitulum xviii. Aloe purgat col-
 lectam et stegna visum clarificat. opilanonem
 splenis et epatis aperit. mentis iram prouocat. si-
 per fluxurates circa pudenda si sine est frigida cau-

De Herbis

B la cetergit et scabiem curat. **¶** Loxpus discolorati colorati reddat. Contra scabiem et putredinem pudendarum et prurimum digitorum qui fit ex scrobibus aloecum aceto confectum et sic inunctum valet. Contra arcticam datur cum succo bardane.

L Contra alopiam et casum capillorum i fortissimo buliat aceto. radit oliue vetuste et post ea coletur et in colatura ponantur due partes farine lupinorum amararum et tres aloes. que sic mul conficiantur. et addat puluis staslagrie. et iungatur caput per discriminalia.

D Aloes puluis optime distemperatum cum vino albo et aqua rosarum multum valet ad prurimum oculorum.

E Suppositorium factum extris et magna cum puluere aloes et mastice prouocat mensuram.

S Puluis eius cum melle datus. lumbicos occidit. Et cum succo persicarie auribus instillatus vermes necat.

B Dyscoloides capitulo de aloec. Virtus est et stipicia et medio criter calida. et sic nimis ventrem molliat. purgat putredinem. coleram et flegma deducit.

B Halienus. Aloec sanat difficile circa trisabalia vlcera. et presertim que in ano et pudendis coferit etiam flegmoni eorum collectum cum aqua Eodem quoque modo vulnera solidat.

J Jobanes melle. Aloec solutione educit coleram et flegma. et mundificat caput ab eis et stomachum. et coferit iuuamentum magni doloribus eorum. Et coferit etiam inflationi stomachi et sibi et dolori eius et colera factis.

K Et qui assiduam accceptionem eius diebus contrarius. non videbit in corpore suo. et in instrumentis sensuum eius egritudinem. que non sitabilis sanari. et presertim a putrefactione. ita que etiam cadauera et proprie mictum cum in yrra laue id dare tempore frigidis. excoriat enim. Et solutione educit sanguinem. Quantitas que potest administrari et eo est ab aureo f. vi. q. 3. ii. Et in infusionibus ab aureo. id est f. vi. q. 3. ii.

L Serapion autem in libro aggreg. capitulo proprio multa dicit de aloec. que omnia sunt de mente Dyscoloidis.

B Halienus autem aliorum hic implicite vel explicitate racta. quare propter breuitatem ea hic ponere obmitto.

Aloes lignum. Aloa vel agalarn est arbor suavissimi odoris. Unde grece sic nominat. Arabice vero hoab. Latine lignum aloes vel jilaloos vel aloes lignum. Aloa dicitur eo quod lignum tale alaribus adoleatur. reperiit autem in magno flumine superioris babilonie. cui contingitur fluvius paradisi. Unde quidam dicunt quod impulsione fluminis arboribus terrestris paradisi conducat. Abulius tamen huius arboris ferunt vidisse originem. Alii dicunt quod in cacuminibus montium supradictorum locorum circa predicta loca existens oriatur hoc lignum. et impulsu ventri aut tempore vetustate cadit in fluvium. Est calidum et siccam in secundo gradu. Sed sciendum quod sunt aliqui deceprores. qui accipiunt radices camellee in moribus amallie. et quoniam videntur assimilari. vt. usque in colore ponderis et sapore cum ligno aloec. sopificanti ipsas. ponendo in vino ebullitionis pulveris ligni aloec per aliquos dies. quod deo et hominibus abominabile est quoniam camelea multum laxativa est. Lignum aloec vero est stipicium. Et camelea de se nullum habet odorem. sed lignum aloec est suavisissimi odoris. **¶** Cassi. sc. cap. de ligno aloec Lignum aloec tribus modis est. Uno modo fit in quadam regione. et dicitur caume. Est aliud quod fit in insula India maioris. et vocatur cumar. Tertium oritur in quadam regione India. et dicitur sales. Eligendum est autem lignum aloec quod non est coctum in aqua. Nam arabes faciunt ipsum bulire in aqua. et illa aqua vtuntur ad multa comoda. tale ergo lignum amisse spiritum

Capitulum fix

et paucā aut nullā habet opationē. Quicē. libro. h. ca. aloes celida est et sicca in secō gradu. et est subtile aperitiuū opilationū. frangitiuū ventositatū.

Operationes

A Pandecta. ca. xxxij. Lignū Aloes v. alet cōtra debilitatē cordis. Stomachi. epatis et ceteris.

B Lōra cordiacā. S. retentionē mēstruoz cōtra oēs passiones et debilitates cordis potissime et frigiditate. Cū in decoctionis ei⁹ distillatione cōsorat. Et stomachū infigidatū celefacit. Et si abominabile fuerit potissimē parū ligni aloes integri in vino per noctē mane visū exhibetur.

C Suffumigū ei⁹ eo factū et receptū inferi⁹ a muliere perembotū puocat mēstrua. et suffocatiōes matricis medat.

D Similiter misera magna sumpta cū decoctiōe ligni aloes mēstrua puocat. Fumus eius p. nasus res receptus cerebri cōsorat. Similiter si accipit puluis ligni aloes et gariofiloz et ossis de corde cervi. Et cōsiliant cū oleo et inungatur caput galli in die illa et nocte non cessabit canere.

E Lassi⁹ felix ligni aloes cōsorat stomachū. et oia mēbra interiora. supfluas corporis humiditatem expellit. maxime de stomacho ventositatē dissoluit. opilationē aperit ventrē cōstipat. fluxū vrine repugnat.

F Serapion. Lignū Aloes est cōpētus multū habēns egritudine in epate et ad dissimulatiōem. Et sedat dolorem lateris et est fumigūis bōis et datur ei⁹ aureus vnus et remouet putredinē a stomacho et fornicat ipm.

G Et idēz auc. arabari. Lignū aloes stringit ventrē. et corroborat viscera ppter virtutē stipiticā que est in eo cum aromancitate. Et eicit supfluitatē humiditatis corruptaz a corpore. Et idēz auc. Rasis. Lignū aloes est bonū stomacho humidō. Et idēz auc. ysaac aben arā. Lignū aloes est bonū cerebro. et fornicat viscera. Et expellit supfluitates humiditatis. et facit delectēs replegma a cerebro quādo fit suffumigatio ei⁹ eo. et maxime illud replegma quod generat et va poribus ascendētib⁹ a stomacho. et expellit ventositates. Lignū aloes remouet supfluitates humiditatis. et cōsorat viscera. et prohibet iram. Et masticatio eius facit oris odorē bonū. et cōsorat nervos. et acquirit eis vinctuositatē subtilem. et cōsorat cerebro valde. et cōsorat cor et lenificat ipm. et cōsorat epas. et in ipso est virtus constringēs natura. et cōsorat vilitate melacolicē. Et idēz de vinibus cordis dicit et cōsorat cor.

Ambra gre. latinū nuncupat. Ambra fm quosdam est sperma ceti piscis. Et fm quosdā effructus arboris sub mari crescit. vel gummi. vel mana cor fontis in mari. Et fm quosdam est lecur piscis. Et fm quosdā spuma maris. Et fm alios est stercus aialis maris. Sed falso. qm̄ abra generant in tra Laldā ē i. ā. gdu sicca in. i. circa finē. Sophis sticat autē ambra cū ligno aloes storace calā mira et laudano resolutis. addito musco resoluto in aqua rosarū. et apposita aqua in parua quantitate. Sed cognoscat. qd sopificata potest malaxari sicut cera. vera autē ambra non.

Sera. li. aggre. cap. Ambra idest ambra nascit in mari et generat in specie fungorū q̄ generant in terra. Et q̄ mare turbat eicit a fundo ei⁹ la pides magnos. et cū eis eicit frusca ambre. Et plurimūz ex ea ingredit in mari qd est in terris gingioe. et in occidēte. et illa de fert almaeayde. Defertur cū illuc boies q̄ nominant mibere. i. v. cloces q̄ nouerit q̄ mare eoz eicit ambra. Melior autē ex ea est illa q̄ inuenit in insulis illarū regionū. et in litiorib⁹ ipius cū figura rotūda coloris celestis. Illa fo q̄ est alba sicut oñi strūdōis est mala. et est illa quā dicitur quidā piscis magni q̄ dicitur azel q̄ cū deglutit eā occidit ab ea. et narat sup aquas. quos vidētes boies de iungioe p̄iūc

Capitulum. xx

super eos vncos ferreos. et extrahunt ipsos de mari. et extrahunt ambriam de ventre cori. et e ambria non bona amariam que in ventre reperit et nominat eam apotecarij psie maioris madi Uez. illa q̄ reperit iuxta spinā dorsū. et est pura et munda multū et bona valde. ¶ Aui. li. ij. ca. de ambria. Ambria ē cali. et sic. Et dicit q̄ sic caliditas eius in ij. et siccitas in primo gradu.

Operaciones

- A** ¶ Pan. ca. xxxvij. Contra sincopim accipe. ʒ. i. ambre. et ʒ. i. ligni aloes. et ʒ. ij. ossis de cori de cerui. q̄ oia resoluant in aq̄ro. et fiat pillule et p̄p̄nent. ¶ Contra epilepsiam. pone ambriā et cornu cerui in vase vitreo sup carbones et p̄p̄tens suscipiat per os et nares et multū valet.
- L** ¶ Contra suffocationē matricis q̄ opp̄mit sp̄ritualia. ponat s̄l̄r in vase vitreo cū alijs aromatiatis: et recipiat fumus per os vultus.
- S** ¶ Sera. Ambria p̄fortat cerebrū et corroborat ipsum et sensus oēs et cori: p̄fert sensibz et frigidis complexionibz. ¶ Sera Ambria virtutes cerebro p̄stat. et ceteris sensibz seu cordi. adiuuat q̄z senes et illos q̄ a frigidis humoribus possident.
- A** ¶ Aui. Ambria puenit deceptis subnitate sua: et p̄fert cerebro et sensibz. et confert pectori. Et idem de viribz cordis ait. q̄ p̄fortat cor. Almansor. tra. iij. ca. de ambria Ambria calida est. Et cerebrum quoqz atqz cor: robusta efficit.

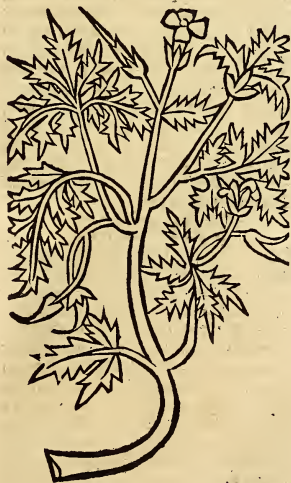

Capitulum. xxxj

Ambrosia aīas ambriā vagi noīa ē. Pl. li. xxxij. Ambrosia circa alias herbas fluctuas. vñū fructicē densum ramofum tenuē. nūū fere palmarū bz. tertia parte radice breuiore. folijs rure. circa omni caulem. semen est vuis dependentibus. odore vniroso. Qua de causa botris a quibusdā vocat: ab alijs arthemisia. Coronant illa capadoces. et vsus eius ad ea que discuti op̄st̄it ysiō. li. erbi. Ambrosia ē herba quā latinū apū siluanicum vocat. De qua Virgili. ait. Ambrosiaqz comediūnū virtute odore aspirauerit. ¶ Dyasco. Ambrosia quā multi botrim vel arthemisiaz dicunt fruct: est multas habens virgās tribz palmis longas. et folia inīo minura rure sunt lia. virge sunt plene semine.

Operaciones

¶ Galien⁹ vi. sim. far. ca. de ambrosia siue apium vim bz. sup̄tīcā et repercutiēt. ¶ Omne cor poris reuma p̄bitet: carbaplastiman adhibita. ¶ Ipsaqz cum vino bibita rotundos lumbroz eos excludit. Et succus eius cum lana imposita mulieris fluxum extinguit. Et adamqz turbores oculis iuncta prohibet.

Tractatus

Capitulum xxxij

Romū. Dyas. ca. de amomo. Amomū genus ē adozarū simile herbe cui⁹ fruret est filis botruo: in circuitu cui⁹ iussib et arboris nascēs. ramulo habet sicco a z viros virgul filēs coloris subruſſi. circa q̄s foliola iātra z copioſa ex tirſo butruoſum ſeſ mēro dēs z ſibi cōnexū flozē albū veluti viole folijs ſilibo bzionie. Luid triplex: vaf ſpēs. Est em̄ qd̄ appellat frumētū. ceteris melius auroſi coloris vel flauo dozis boni. Aliud est quod appellat medicōn pmo inferius naſcīt in locis humectis: z p̄pterea forma maius atq; viride z lene ractu. ſapore ozigani habēs. Tertiu⁹ vero qd̄ appellat ponticiū. rursū est z nō lōgū. nec difficile frangibile butruoſo ſemine plenū. et odoze p̄cuſſibile. id est ſuſpicū. Eligendū autē ē recēs et albū. virgas purpureas habēs expan ſum z ſemie plenū. ¶ Plī. ca. de amomo. Amomū vocat eo q̄ vltimū odoze cinamomi iſerac naſcīt in ſyria z armenia. fruret est botruoſum ſemē reddēs ſibi cōnexū. floze albo vltimū viole figura folijs ſimilibo bzionie. odoze etiā bono ſomū incitat. Et est ca. z ſic in iij g. ¶ Hal. vi. ſen. ſar. ca. de amomo. Amomū hoc quidē videtur ſm virtutē aſſimulari acoro. niſi q̄ ſic⁹ plus est acorus: digeſſibilis vero amomum. Et dicit Hal in q̄nca amporū ſimoz. q̄ omia alia calida fozi caliditate ſunt ſilia. ſc̄m hoc amomo. ſicut ſe caſſia lignea. capſus. amomū cinamomū. z faciūt ſodā. Et ſilr faciūt plures alie ex ſpeciebus q̄ ſunt ſubriles z calide. Et q̄ dam adulterāt amomū cū plāta q̄ dicit amomides. eo q̄ ſimulat amomo. niſi q̄a non habz odoze ei⁹ nec tale ſemē. et naſcīt in armenia. et ſlos eius est ſimilis ozigani. Si vis nō decipi ab hac vcl a ſilibo caue a plāta q̄ ē nimis iuue nis. z clige illā cui⁹ rami egrediunt ab vna rā dice. Virtus eius est calefaciua

Operaciones

- A** ¶ Dyas. Amomū est p̄ſtās ſomū. timozes etiā carthaplaſmarib⁹ admixtū ſedat. Diſſecet viciſis anitrotis z miris et varijs o donibus grate miſcet. ¶ Serap. Amomū iaducit ſom nūz ſedat ſodā q̄n emplāſtrū cū eo fit ſup frōtem. z maturat apāra calida. z p̄fert p̄cūre ſcorpionis: q̄n ſit emplāſtrū cū eo z ozūmo z ponit ſuper locū p̄cūre. ¶ Et idē auc. humaym ſūh. Jſaac. Amomū est res q̄ inebziat. et em̄ de p̄prietate eius est q̄ inebziat et facit dormire.
- D** ¶ Au. Amomū maturat apāra ca. Et ei⁹ decoctio bibit ad podagrā z ſedat ea. Et coſert volorib⁹ matricis. z intrat in peſſarijs matricis.

z ſedat in decoctione eius ad volorē renū ¶ Almanſoz tra. iij. ca. de amomo. Amomū ca. ē z ſic. qd̄ ad opilationē epat⁹ et frigiditate. ē p̄ficiens. volorē auferit matricis. in capite ſū grauedine z volorē atq; ſcotbomā generat.

Capitulum xxxij

Recos. Serap. li. aggre. c. machana id est amcos. auc. Dyas. qd̄a noiant ipm potuū anthonomati. id est cimini ethiopiū. Acru natura cimini ethiopiū est alia a natura amcos z est norū. Est nāq; ſemē ſere ſile cimina ethiopia. niſi q̄a est min⁹ eo multū z albi⁹ z durū. et in ſuo ſapore est de ſilitudine ſaporis ozigani. Et illud qd̄ ē elegendū ex eo ē illū qd̄ ē recēs z mūdū. Et idē auc. gal. Das gas iuanatū qd̄ ē et eo ē ſemē eius. z in ſapore ei⁹ ē amaritudo pauca z acuiſas. et virtus ei⁹ ē q̄ calefacit z ſecat in tertio gradu.

Operaciones

¶ Dyas. auc. aben. meduay dicit q̄ puocat vri nā. z ſemē ē bonū ſe. antiq; ¶ Et q̄n eius decoctio ponit ſuper p̄cūrā ſcorpionis auferit volorē. et ē bonū frigiditati ſtomachi et epat⁹ z auferit opilationē. z ſedat nauſeā. et p̄ſecat humiditates ſtomachi. ¶ Et est bonū humidū

A
B
C

De Herbis.

rari q̄ est: pectorē z mūdificat vias renū z vesī
cc: et curabit lapidē et cis postq̄ fuerit factus

Capitulum xxxiii

Amidū vel amilū. z est succus frumētū
ti. z dicitur amilū ab a q̄ est sine z melos
grece. i. mola eo q̄ sine mola fit: unde
amidū siue amilū est medulla frumētū q̄ sumū
dit z tundit donec furfur suū dūmitat. deinde
cū aqua mūtūt in spozulā: z cū psūra colat. et
cū in vino vase velut sex recederit aq̄ effusa in
sole siccat post hoc leuiter stringat. ¶ Lassius
felix ca. de amilo. Amidū tēperate caliditate
est z humidū q̄ sic fit. frumētū in aq̄ frigida
ponat per diē z noctē z de die in diē aq̄ remoz
ueat quousq̄ frumētū videat putrefieri. deins
de aqua remota optime teratur et cū ea dē aq̄
optime confectū per pānū expimat. et soli expo
nat vt exsiccat vsq̄ ad aque cōsumptionē. z fre
quēter remoueat aqua frigida donec dealbet
q̄ residet desiccat z idurat. ¶ Sera. li. a. ggre.
ca. de ami. Amilū infrigidat et desiccat plus
q̄ frumētū. Et melius ex eo est illud q̄ fit in
estare. Et modus operatiōis ei⁹ ē vt accipias
de frumēto: z ipm bene purgēs: z infundes in
aq̄ dulci z laues ipm cū ea z post proice aquā
illā cū qua ipm lauisti z funde super ipm aquā
aliā. z facies ita q̄nquies in die z si potes i no
cre silt. z qm̄ mollificat oportet q̄ eicias aquā
eius cū facillitate sine agitatione aliq̄ne cū aq̄
egredietur aliqd de lacte. Et postq̄ hoc feceris
calca cū pedib⁹ z pice ipam aquā. z q̄ super
natauerit super aquā ex fursure college cū caes
cia pforata. z abijce residū. postq̄ vtro pur

ganū fuerit a fursure z colatū pone sup lateres
nouos z expone soli calido. z si remāserit in eo
aliqua humiditas pone sup ignē. Et sapor ei⁹
est acetosus. z virtus ei⁹ est pauca caliditas: s̄
ē cōpositū ex virtutib⁹ cōtrarijs. Nā vna ē fris
gida ppter acetositatē q̄ ē in eo et alia calida a
caliditate ei⁹ q̄ est a farina. q̄ ē in eo a calore pu
refaciēte. Et si aut optimū amilū recēs z candi
dū et leue sine vilo acere z inq̄noso odore

Operationes

¶ Dyas. Amilū facit ad abstinentiū reuma
oculorū. altavulnera oculis replet: aspredines
oculorū tollit. ¶ Sanguinē reuicentibus bibi
tum singulare presidiū ē. ¶ Aspredines arte ri
ari⁹ defleuit. Jus collo lactis miscetur z psus
um ventris stringit valde. potest autē leuiter
stringere ppter qd̄ in collirijs lachrymas liri
gentibus miscetur. valet silt⁹ apolēmarā sp̄
ritualium et tussim cōtrum in aqua ozdei cum
lacte amigdalari⁹ additis penidijs. ¶ Sera
pio Amilū confert humoribus curcūtib⁹ ad
oculos z vlcētib⁹ que ducuntur selēsoles
¶ Et q̄ndo bibitur abscondit sanguinem qui
venit a pectorē z lenit asperitatē gutturis
¶ Et q̄ndo miscetur cum lacte in alio cibo b
idem facit

A
B
C

D
E

b lū

Tractatus

Capitulum. xxv

Algidala grecū nomē est. latine nup longa ē. Lunctis arborib; hoz se flo-
re puctit. z ad serēda poma arbuta:
cetera puenit. Ex his alie sunt dulces: alie ama-
re. Sed agricole huic generi sic mederi serunt
Terrebrant eius radice et in medium inserunt
surculum arboris q̄ pice dicit. quo facto succi
amaritudo deponit. Hec ysidorus. ¶ Plini.
li. ii. Arbores quedā prime germināt. z iter no-
uissimas nudant. vt amigdali z fragūni z sam-
buci. q̄. his nempe que aquila hieme oriatē cō-
cipiūt. Primo oim amigdale florent mense ias-
uario. Pomū vero maturant mense martio
Perditq; facillime fructus ante maturitatem
amigdal. sicut et ficus et palma. Et libro de
natu. rerū. Amigdalus in locis calidis fructu
abundat. frigidioribus aut locis arbor vetus
illa floret fecunditate negat.

Operaciones

- A** ¶ Plini. xlii. Amigdale amare radix decocta
cutē in facie corrigit z colorem bilariozē facit.
B Fuces ipse somnū facit et audivitātē ¶ Avi.
Arbor amigdalariū amararū cū optime terit
atq; cū aceto et oleo rosaceo permiscet. z inde
fit emplastrū fronti confert soda. Radix etiaz
eius decocta et sup pannū linita. foris est me-
dicina. ¶ Constantinus in libro gra. Radix
amigdale amare pulverisata: et cū aceto tēpe-
rata: fit bonū vnguentū cōtra lentiginēs z im-
petiginem. omneq; sordidies cutis. z maxime
contra moriscam. Lūz vino potūi data tussim
curat. lapidem frangit. ¶ Vras. c. de amigda-
lis. Arbor amigdalaz dulciū ē debilioris ope-
rationis q̄ amaraz arbor. amare sunt subtilis
atiue et pronocantue yvine. ¶ Sera. aucto. ar-
tbigenis dulces amigdale sunt calide z humi-
de in primo gradu. Et idē aucto. Delusay
Quando comedunt cū corticem suo stringūt
gingiuas. z sedat qd accidit in ore. ppter suam
pōticitatē. Et qñ comedunt cū zuccaro suo de-
scēdit a stomacho. z qñ sicce torrefiūt sunt cō-
uentioniozes stomacho z augent sperma sicut
auellana z silici. ¶ Idem auct. albugerig. Hū-
mi eaz administrat sicut gūmi arabicu et prius
naz. ¶ Bal. vi. sm. far. de amigd. Dulces ami-
gdale in eis ē amaritudo eaz occulta que non
apparet sensui. q; vicit in eis dulcedo. vez qñ
vetera sunt apparet manifeste. Cirrus earuz
tēperata est cū caliditate. p̄ualat em in ipsis
absterfua z subtiliatua substantia. propt quā
expurgat viscera. et pulmonem et toracem. qz
p̄uisiones operantur hūorum. ¶ Rabbi moy

ses ca. de amigdalib. Dulces amigdale pro-
uocant somnum temperatum. et coquinatum.
cum eis humectat venter. et sunt laudabiles.
et saluant substantiam cerebri.

Capitulum. xxvi

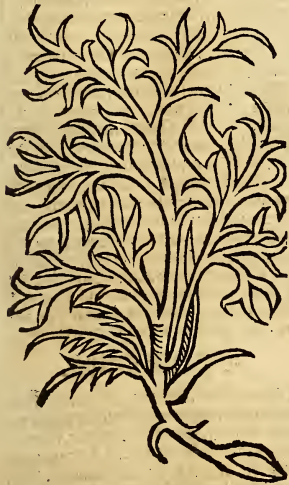
Alacardus pediculus elephantis ab
Imperitis medicis dicit. qd est falluz
sed est fructus cuiusdam arboris que
vocatur pediculus elephantis. ¶ Auicēna lib
bro sc̄o. Alacardus est fructus silis ossi dac-
tily. z medulla eius ē filis medulle nucis dulces
in quo nō est nocumentū. Et cortex ipsius est
rarus frangibilis: in cuius raritate est mel: sil-
cosum habens odorem. Et sunt hoies q̄ ipm
masticant z non nocet eis. z proprie cum nuce
calida est z sicca in quarto.

Operaciones

- A** ¶ Auicēna. Eius mel est vlceratiū aposte-
marū z adusuū sanguinis: et humozuz. Era-
dicat verrucas. et aufer albaras: et eradica-
barulos. et sanat alopiam hegmaricam. Lō
mouet etiam calida apostemata in interiorib;
B ¶ Conserit trigou neruozum. et eozum mollis-
L ficationi: et paralisi et torture ¶ Conserit cor-
ruptioni morozicū eius confectio nana ana-
cardium sumitur. Sed tamē cō mouet alie
nationem et melancoliam. ¶ Susumigant **D**

De Herbis

E cum eo emoroides et effleantur. Est ex summa venenorum. et adduxit humores et interficat. ¶ Ex eius quidem nirsaca est lac vacciniis bituro inde extracto. Et olei nucis eius frangit virtute. loco eius ponitur quintuplu ponderis eius de badabam. et quarta ponderis ipsius de oleo balsami. et tertia podicis ipsius de napa alba.

Capitulum. xxvij

Fletum est herba onitana odorifera. Pl. Anei semē principaliter cōuenit vsui medicine. radix secundoario. herba vero tertio. ¶ Palla. Dente februario anetus se ritur loci frigidis. Omne stacū celi patit sed tepidiorē lo cat. Rigandū est si se abstineat unis ber: serendū est rarius. aliqui semē eius nō obruir. Opinatres q̄ a nulla auctangat. ¶ Serapion. li. aggre. ca. Uebet id est aneti oibus notum est. virtus eius est que calefacit in fine tertij gradus. et desiccet in principio scōij. ¶ Ba lienus. vi. simpli. far. fm translationē grecam. Aneui calefacit quide adeo. semē vt scōij gradus ipm intensi puranduz. vt s̄. remissi. in sic. vero. ij. gradus est incho. auer. vel pmi. intensi

Operationes

A Herbo ergo coctū in oleo dilaforeticū et im molectū somnig factiū et digestiū crudorū. necnon indigetorū humorū exilit: appropinquat vtiq̄ oleū quod ex eo aperitiuis digestiuis farmaciis dicitur nisi quia paulo calidius sit et subtiliū parui est. Et ideo diaforeticum. vstū vero tertij sit gradus calefaciū et sicū. Et ideo mollis vulnerib; appositū p̄stat operam. et p̄sertim eis que in pucendis. humidius aut et minus. calidus ridere est ad hec. et eubi mū q̄si digestibilis est et somni factiū. ¶ Et idem Serapion auct. abent meluay. Anetum si calidū. Inducit somnū. et oleū eius est bozum venosistranibus. Et semen eius in polēsis postum multiplicat lac quando accipitur so in minuit sperma. et debilitat visus. maxime n̄ minus vsus eius. ¶ Paulus cap. de aneto. Decoctio eius valet stranguriosis et dislurijs data. et possime syrupus factus ex decoctione eius et zuccaro. ¶ Plinius libro. ij. Anetum ructus mouet. et tormina sedat. alitū silicit. Lūnis eius yuam leuat. oculos. et genitura xbetat. ¶ Ad emoroidas acipe puluerem vniū ce et puluerē aneti. confice cum melle. et emoroidas iunge.

B
C
D
E

Capitulum. xxviii

Capitulum. xxxi.

Ante florem vel flos vitis agrestis. Uti flos ricalli. Idē sunt Dyasca. Enantium id est aureolozus. r. flos vitis agrellis q̄ cū ceperit flores. colligendi s̄ flores ipsi r. desiccadi. r. alio noie vocat̄ vit̄ ista labrasta flores eius optime redolat̄ et siccat̄ in ymbra: et inestare reponedi s̄r. et meli9 nascit̄ i syria

Operaciones

A Dyascorides. Virtus est si s̄ptica. vñ sibi bitū fuerit asthomaticū est et diureticū. ventrē stringit. sanguinem renientibus subuenit. r. bitū r. impositū stomacho ferore oris emūdar. digestionē stomachi celebrat. mixtū oleo r. ace to dolore capitis somno tollit. **B** Succus v̄ridis in cathaplasmanibz adhibitus vulnera recētia sine tumore seruat. E. ḡlipos i initio vulnribz oris et gingivaz v̄tile est. **C** Vulnera ad sanitate perducit. melle additū r. oleo rosariū r. croco. r. mirba. **D** Pellarijs necessarie adhibet fluxus matricis pelario facto stringit. reuma oculis suspēdit. **E** Cataplasmanibz adhibitū stomachi egestionē soluit. et maxime cū potētia a vino mixtū et impositū. **F** Robustus v̄ro in testa cū carbōibz colligis benem̄scet. Panaricia oculozum et prerigea purgat melle additū dicit reuma gingivariū. r. vulnera curat.

Anilum. Plateartus. Anilum quod alio nomine ciminū dulce dicit̄. s̄me est cuiusdā herbe simile nomine appellare. Et est calidū r. siccū in tercio gradu. Virtutē habet dissoluedi r. cōsumēdi. **B** Dyasco. ca. de aniso. Anilum feruens est virtutis. s̄z calidū r. siccū. r. nature mictualis r. scrotoic id est incesine. **C** S̄ra libro aggre. cap. Analsin auc. Dyascoz. Analsin qd̄ deo est recens est bonū. habens grossa grana plena r. non exco riat̄ur quando fricat̄ exco riationibz similibz sursum. Et habet odore bonū fortem. Et illud quod est ex insula Eretensi est melius. Et post illud est babilonici. Hispaniū v̄ro est dere rius. Et quod ex plania eius est magis iunari um est semen eius. **D** Balienus. vi. simpli. far ma. ca. de aniso. Sapor eius est acutus. amarus modicū. Et virtus eius est que calefacit r. desecat̄ i tercio gradu. Diopreca ergo r. diu reticū est. Ventositates aurē que s̄m ventrem silit̄ **E** Aucena libro ij. ca. de aniso. Anilum est semē feniculi romani acutius maioris q̄ nabari. Et ex eo melius est quod est pondero sum. r. est calidum r. siccum in tercio gradu.

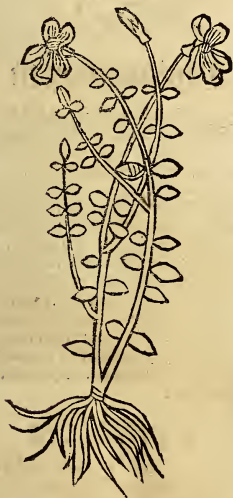
Operaciones.

A Dyascorides. Anilum q̄ mictualis est virtus ycteris medetur. s̄im tollit bibitiū v̄nensis occurr̄t. inflantes amputat. ventrem stringit. mensuris imperat. **B** Lac mulieribz puocat r. auget bibitiū ventrē stimulat. Fumi gantē nandus adhibitiū dolore capitis tollit. **C** Aurū doloze cūm oleo rosariū adhibitiū mitigat. ventrositate v̄tris tollit et doloze. **D** Opimū autē est creticum. deinde egyptium Ballici v̄ro mictualis. Paulus cap. de aniso. **E** Contra liuorem expercussione congesti ciminū r. anilum. r. licoz potēt̄ cum cera et calidū super ponatur. **F** Anilum similiter auget lac r. sperma aperiendo meatus. r. mūd̄at b̄m̄iditatem matricis. **G** Almanoz tractatu tercio capitulo de aniso. Anisam calidum est qd̄ ventositatis dissoluium est. sp̄ans aperit opilationem coenadi preterea volūtatē stimulat. **H** Serapion libro aggregatoz anisoz. Dyascorides Turms quis est desiccatus r. calefactus. Et expellit ventositates a corpore r. sedat doloze. Et puocat v̄ritam r. sudore. r. cōfert hydropsi. **I** Et abscondit̄ s̄m q̄ sit ab humoribz salis q̄ sumit̄ in potu. **K** Et est conueniens venenis r. inflammationibz et stringit ventrem. et abscondit̄ b̄m̄iditates

De Verbis

R abas a matrice fontes. et prouocat lac. ¶ Et excitat libido in em. et quando attrahitur odor rari fumigatio vaporis eius sedat foetum. ¶ Et quando o reuertit et miscetur cum oleo ro. distillatur in aurem. curat quod intra ipsam accidit et casu aut percussione. et sedat dolorem eius. ¶ Et idem auc. bugeri. Aperit opilaciones epa-
A nis. splenis renum et matricis. Et mundificat vias que ab humoribus opulantur. Et propter hoc conserit febribus antiquis. et habet in se acuitatem. ppinquam adustioni. quare soluit ventositatem. maxime cum ipsum assatur. ¶ **A** uicenna. Anisum est aperitiuum cum stipticitate parua. Et est sedatiuum dolo-
B rum. et re solutiuum ventositatis. et proprie sic assatur. et in ipso quidem est acuitas qua medicinis adurentibus fit vicinum.

Capitulum xxx

A ntilis est herba de qua sit sal ascoli Dyascoides. Duo sunt eius genera. Unum habet folia lenticulis similia. Alia habet folia similia camepitibi. Prima habet bastam altam duobus palmis erectam cuius folijs mollibus. Radix est filii minor et tenuis. Assatur locis herbosis et solario gustu salu-

Secunda est que folia et bastas similes comes pibi habet. sed asperiora et minor. flore purpureo et odore grauē radit. et odore similibus

Operationes

¶ **A** lienus sexto simpliciū farmaco-
B rum cap. Anisilis. Duplex quidem est. ambe tamen me-
B diocriter sicant. vt et plera solidēt. Aliterare ro que camepitibeos assimulat. plus vtiq; q̄ alia subntium partium est. vt epulentiis conserat. hec autem et absterfuior q̄ altera est. ¶ **A** li manioz tractatu tertio cap. v. in ad est. anisilis calida est et sicca que purgat et aperit epilacionē. carnesq; corrodit superfluan. vniuersaliter autem omnium istarum herbarū bonum habentium odorem q̄ plures calide sunt. nisi ille et quibus sentitur illud quod diximus scilicet et frigiditas manifesta. sicut sentitur in aqua rosata et camphora atq; sandalis.

Capitulum. xxxi

R ubos vel Rosmarinus q̄ idem est. **R** S. Sc. li. aggre. ca. lateral marien id est arboros inquit. Est arbor maris. et est alpinalis fac et racola. Et dicit auctor Dyas. Species rosmarini sunt tres. Una earum habet semen quod nominatur sachi. Et habet folia similia folijs maracri. nisi quia sunt la-

rosmarin

Tractatus

riozia parum grossioza. et extenditur super terram circulariter. habens bonū odorem et longitudo stipes eius est vnus brachij et plus. et habet multos ramos super quū summitates sunt capitella in quibus est semen album simile semini plantę que dicit spondilion mundam angulosum. acuti saporis. in cuius odore est simile odori resine pini. et q̄ndo masticatur mordicat linguā. Radix vero eius est alba mitius cuius odor est sicut odor thuris. Et est species alia supradicte. nisi quia semen eius est larum nigrum simile plante spondilion. habens odore bonū sed mordicat linguā. et habet radicē exteriorem nigram. interius vero albam. Est species alia similis supradicte. nisi quia ipsa nō habet hęcitem nec semen nec florem. et nascit̄ libanotis locis petrosis et agris libanotis. **¶** ysi: Rosmarini: Rosmarinus est herba calida et sicca: cuius folia et flores compentur vsu in medicina. hos autem anibos dicitur vnde sit dectuarū q̄ dicit dyanthos. In locis marinis crecit vnde et nominat̄. habet virtutē confortandi et aromantizate: distillat̄ et caliditate. extergendi et mūdicandiet cōsumēdi et siccitate et virtutē diaforeticam et calore aperiente. Lique calida et sicca esse dicit̄ in ceteris libanotis ab auctoibus nō determinat̄. herba ipsa libanotides vel de ntolibanū dicit̄ quidā tamen dicit̄ q̄ sit frutes. alij vero q̄ herba sit. **¶** un inuenitur in medicinis receptio anibos vel rosmarini. debent poni flores folia vel libanotides vel de ntolibanū. Flores ad solem desiccant̄. per annum seruantur in efficacia multata. Similiter et folia.

Capitulum. xxxij

Nocua est herba cuius radix digitos is sicut contrita. Sanguinei quoque coloris est. vnde etiam pictoribus ad purā purā effigiendam vel efficiendam in vsu est. Et herbario ancausa duplex est. Unam quam asfabaram vocat̄. alia que maxime medicine apta est. hec i terra pressa spinosis folijs sine caule nascitur. et mense februario legitur.

¶ Dyasozides. Ancausa duo sūt genera. Una siquidem habet folia lactuce similia. sed acuta et aspera et integra et spinosa. Radix est cōgritudine habens digitos. coloris sanguinei. in citate digitos inficere. Hascitur in locis cultis habens in Egipto folia super terram sparsa. virtutis redarguentis est. radix medetur combustionibus:

Operationes

- A** **¶** Contra synoptim et cardiacā passionē daf dyanthos cum vino ossis de corde cervi. Vel decoctio sit in vino vel aqua rosarū. ipm̄q̄ vinus datur panēi. **¶** Contra frigiditatem aut debilitatem cerebri rosmarini decoctio in vino sit. et panes vsu coperto capite sumi recipit̄. **¶** Contra vne humiditatem acetum vel vini decoctionis eius gargariat̄. **¶** Contra stomachi frigiditatem et ad digestionem confortandā dyanthos vel vini decoctionis eius. et masticas nascitur. **¶** Contra stomachi dolore et in testinorum. et ventositate. vinum decoctionis eius. ac cumini ponatur. **¶** Et sinonomis norandū q̄ hoc nomē an. bos apud grecos pro quolibet flore sanatur. sed apud nos proprie rosmarinū et libanotides anibos et iur.

Operationes

¶ Dyasozides. Cera et olco additis vulnera renum optime curat̄. **¶** Ignem sacrum cum poltra extinguit. maculas orporis et lepras cū sacro imposita emundat̄. **¶** Supposita menstruis imperat̄. abortum facit̄. **¶** Eius clixatura recte mulierum steritatis adhibet̄. Hęcriteris aut splentatis opitulat̄. et cum vino febrentibus. **¶** Eius quoque folia ventrem stringūt cū vino bibira. Ip̄ius herbe decoctio membrum arcuatum sanat̄. Radix eius in oleo decocta et cera facit̄ ad combustionem.

Capitulum xxxij.

A
B
C
D
E
F

De Herbis.

A Pium, ysidorus in libro etimologia-
rum. Apium dicitur eo qd aper id est
caput antiquorum eo coronabat. Hæc
herbam hercules primus capite circumtulit.
B Auicenna Apium aliud montanum aliud sil-
uestre aliud domesticum. cuius est sicut dome-
stici virtus. Est et alia species eius que nominat
sumurion minus domesticum. Lrus habens co-
caui ad albediuen decliue. forcius est roma-
nū montanū. Est autem in primo calidum in
secundo siccum. **C** Pandecta capitulo quinq-
quagesimo. **A** Pii plures sunt spes. Nam est
apium domesticum vel ortuum. Et est apium
ramnum siue apium ritis. Et est apium amoz-
roidarum. Et est apium quod dicitur cæresolus
um. Et est apium campestre. Et est apium by-
spanū. Et est apium persici. Et est apium agre-
ste. Et est apium montanū. Et est apium aqua-
ticum. Et est apium ruscicū. Et est apium quod
dicitur regalia. **A** Pium domesticum omnibus
normis qd Dyalcoides vocat ortuum quod
calidum est in principio tertij gradus. siccum
in medio eiusdem cuius semen maioris est effi-
cacie. secundario radix. tertio herba. **L**ū autem
in medicina receptio apii simpliciter inuenitur
semen apponendum est. quod a multis scilicet

appellatur licet tot a herba sic vocatur.

A Palladius. Et apii genere est ypselion
durius. aut austerius. et oleoselinū molli folio
et caule tenero. quod nascitur in lacunis. Et pe-
troselion quod maxime in locis asperis. hec
omnia genera possunt habere diligentes in or-
ti cultura. **C**onstantinus. Est autem apii ge-
nus quod vulgus cæresolus vocat de quo scilicet
licet dicitur inferius.

Operationes

A Pium domesticū puocat urinā et mæstrua
et resoluit ventositates. et proprie semen eius.

B Succus eius in quo saxifraga decocta fu-
erit stranguitiosis et distumiosis subuenit. **A**l-
saxifraga. grana solis. silpendula et lapis li-
cis coquatur in succo apii. et in coltura ad edis-
to succaro fiat sirupus. qui mane deur cum
calida.

C Succus apii agrestis vel acetum et oleum
violarum vel rosarum miscantur. et bulliāt in
vasē vitreo ad ignem. Et cum tali oleo calido
caput patientis inungatur. valet contra litari-
giam et frenesim. prius capite raso.

D Succus decoctiois apii et tamarisci sple-
nis et epatis opilatio: nem soluit et duritiem h
proprie splenis.

E Aliud Sematur decoctio radices apii sel-
niculi petrosilini. fiat sirupus contra yccritias
et succo apii et scariolarū. et deur cū calida

S Contra hydropisum radix apii et feniculi bu-
liat in succo sumi terre. et in aqua decoctionis
addito succaro fiat sirupus. miron: oco con-
simit flegma.

B Siant etiam illi leuco flegmaticis et yposer-
tica labo: amibus. **R**ecipe succi apii lb. i. succi
et scariolarū lb. f. massicis. 3. i. sacra decoctio-
ne coletur. postmodū addito succaro fiat syru-
pus in sine decoctionis addatur pulueris eius
le. 3. q. pulueris reobarbari. 3. f. mane cum cas-
sida q. bibeat contra emphymentam pcedat
purgatio. deinde coquatur agaricus cum suc-
co apii in pomo coloquinide. vel in malo ter-
re vacuato seu cauaro. et decoctio talis deur
quotidie patienti.

C Fioa qd apium nocet pregnantibus: qd vir-
tute sua dissoluit retinacula fetus

Capitulum xxxiiiij

Tractatus

A Pium siluestre. ¶ **B**alicus octavo
 simplicium farmacoꝝum capitulo apꝝ
 um siluestre aliꝝ selino. m. vel equinum.
 aliꝝ vero alexandrinuꝝ non inuꝝat. et eodeꝝm gene
 re est. Et hoc cum selino ꝛ petrosilino macedo
 nico. et rꝝuꝝ quidam selino fortius. petrosilino
 vero debilius. menstruozꝝuꝝ rꝝisꝝ ꝛ uicium. m. est
 et rꝝinariuꝝm.

Operationes

- A** ¶ Apꝝ siluestre rꝝirtuteꝝ habet in semine eius.
- B** ¶ **A**nicenna. ꝛ pium siluestre est vlceraꝝuꝝ
 imꝝediens et magis calefactis conueniens
- ¶ Apꝝ siluestre in emplastro vlceraꝝ ꝛ con
 fert scabiei et emperigniuꝝ. ac vlnꝝibꝝ vꝝsqꝝ ad
 sigillationem
- D** ¶ Est aurum malum epilentie cõsticans cem.
 Pisces quoꝝ si egrotant in piscinis apꝝo libꝝ
 uclm rꝝidit recantur.
- E** ¶ Contra opilacionem splenis et epatis valet
 semen apꝝ silu. stris sumptum cum rꝝino.

Capitulum xxxv.

A Pium rusticum est Apꝝem quod rꝝic.
 tur regalia. et est herba cuius succus i
 greditur in quacaz confectione ad sca
 biofa vlcera in antidoratio rꝝinũ

Operationes

- ¶ Succus eius radiceꝝ cuꝝ aceto fricatus valet
 contra scabieꝝm et vlceraꝝionem.
- ¶ **B**alicus sexto simplicium farmacoꝝuꝝ cap
 itulo de amꝝe rꝝoꝝia sue apꝝiuꝝ rusticuꝝ habet vim
 sũpticantem siue repercutientem.
- ¶ **C**aulis valet illurum cum melle ita vt sub in
 defouentur.
- ¶ **D**opilacionem epatis soluit
- ¶ Et est rꝝolutiuꝝ in flantionis aperitiuꝝ opil
 lationis et sedatiuꝝm dolorum.

A
B
C
D
E

Capitulum xxxvi

De Herbis

Apium emorroidarum. ¶ Balnicus se-
cto simplicium farmacorum capitulo
botrachion inquit. Apium emorroi-
darum est cum foliis guttatis curtis quasi
sanguinis melancholici. calide et sicce est vebes
menter radic. et similiter tota herba.

Operationes

- A** ¶ Apium emorroi-
darum in vino coctum cas-
tebaplafinetur naribus. emorroidas inflaras.
et flegmaticas excitat.
- B** ¶ Laudandum tamen est ne eis fluantibus hoc
fiat si sine fluxu cum tumore et dolore et excessio
ne illarum venarum fuerit. dolo-
re turgitur et tumorem siccat. Et hoc apium emorroidarum
dicitur.
- L** ¶ Item scabies et lepras excoicat et vngues
leprofos.

Capitulum xxxvii

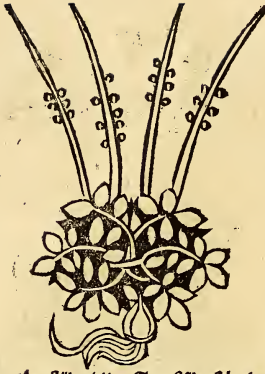
Apios id est cambala nos. Et secun-
dum quosdam dicitur raffanus agrellis
Et dico sim quosdam. quoniam sim ve-
ritatem raffanus agrellis est ille qui describit
infra in capitulo Raffanus agrellis. ¶ Dyas-
corides capitulo apios. Apios hastas has
bet duas vel tres viscosas et tenues et rufas
folia sunt et rure similia oblonga et viridia et
parua. semen paruum cuius radic. est affodili-
lo similis. sed obrotunda similis pile lachrymo-
plena. odoris nigra intus alba. Radices eius
duo sunt super terram.

Operationes

- A** ¶ Radices accepte vomitum faciunt. colera
et flegmem excludunt. radices eius de subis
id faciunt. Omnis vero causa et accepta omnia
similiter facere nouit.
- B** ¶ Lachrymum eius sic colligee. Incide radices
et in aquam mitte quod super natauerit. cum pe-
na collige sicca et repone.
- L** ¶ Dyascorides. Si obulorum seni triuz mo-
du datum potui per ventrem purgationem fa-
ciat. Herbe autem ipsius superiora vomitum fa-
ciunt et inferiora ventrem purgant.

Capitulum xxxviii

Capitulum. xxxi

Aprofilla. Pl. ca. Aprofilla est herba
rubicunda. folia habet rure similia. radi-
ces ut cepe sed ampliores quā quidā rasanus
agreste vel siluicū rē vocat. antus habet medul-
lā candidā. extra cortices nigras. nascit in mō-
ribus et asperis aliquādo et vmbrosis locis.

Operaciones

- A** Plinij. Aprofilla purgat inferi⁹ et superius
- B** Exparat libidinem in viris et mulieribus.
- L** Et ppter hanc causam prohibetur nutritio

Arthemisia. ysi. ouis. Arabica ista est
herba dyane agētib⁹ consecrata. vnde r-
nūcupata. Dyane siquidam grece ar-
themis ē. ¶ Pl. lib. xij. Artemisia q̄ antea
arthemio vocabat ab arthemide cognominat⁹
tam. sicut quidā purant. Et nā dicit arthemisia
q̄ sic vocabat vxor regī mausolei qui voluit
eam sic vocari que antea (vt inquit Plinius)
arthemis vocabatur. et sunt qui ab arthemide
arthemisia cognominatā putāt. q̄si p̄uatim
medicat⁹ faminarū malis. ¶ Dyascoidee. Ar-
themisē tria sunt genera. Unū est qd̄ vocant r-
arthemisia monocosmō et mater be bati q̄
est fruticosā et similis absinthio folia mīo: a
et pinguiora habēt: hanc longae nascunt⁹
in marinis locis et lapidosis. Floret autē
estans tempore. floribus albis parvulis gra-
ue olentibus amaris. Altera arthemisia rages-
tes nominat. que tenera est. semen habens mī-
nutū et vnam balsamifolias plenam. nascit i
locis mediterraneis et alioribus. floret mellinū
atq; tenuan et iocundiorē cōparatione p̄uocis
ferens. hec a grecis vocatur rageses vel rana-
cetum. Et nos in lingua latina vocamus eam
thanasiam. vel fm̄ quosdām arbanasiam. Et est
tertia arthemisia q̄ lepra fillos dicit nascit cir-
ca solias et agros. flosculi eius si cōmūcia
samsucti odorē habet. et ipsa amara. Has spe-
cies arthemisē dyana dicit inuenisse et virtu-
tes eaz et medicamina throni cenbauro tra-
didisse. Hec herba et nomic dyane que arthe-
mis dicit. accepit nomē arthemisia que calca-
cit et sicat ¶ Salicemus vi. sim. sar. cap. et e ar-
themisia. Artemisia duplex. quidē d. herba.
ambe ramen calca: iūr medio cruer: sicat. et
ponat in calcafaciō quidē secūde in siccano
vto p̄me in dē vcl secūde in captes sunt q̄
medio cruer subitum partium

Operaciones

- A** Dyascoidee: Artemisia virtutem habet
- B** acerrimā purgatiuam attenuantem calidam
leprinīcam. ¶ Elixirura eius causas mulieris
mitigat. mensuris imperat. secundū q̄ dicitur
dit. mortuos infantes in vtero rēponit. cōstri-
ctiones matris resoluit. osses tumores spar-
git. accepta calculos frangit vrinam p̄uocat.
herba ipsa trita et in vmblico posita meluris
imperat. ¶ Succus eius mure mīctus et ma-
tri: i suppositus omnia similiter facere nouit
¶ Loma eius sicca bitura zaij. sciticas casus
componit. ¶ Si quis iter faciens eam secum
portauerit non teniet inanis laborem. ¶ Su-

A
B
L
D
S

De Herbis.

Capitulum. xl.

gat etiaz demonia in domo posita. Prohibet

B **¶** Item ipsa tunsa cum acungia ⁊ superposita pedu dolozen extincere tollit. In puluere redacta. et cum aqua vel mulla potui dara inre/ stinzi doloze tollit.

D **¶** Artemisia que ragetes vocatur facit ad vesice dolozen ⁊ stranguria succo dato ex vino rncas dnas.

J **¶** Febricitari ex aqua ea citat⁹ duas potui dat

K **¶** Succus tunsa cuz arungia ⁊ aceto coxaz dolozi medicatur ligata ⁊ saq in ternu diem

L **¶** Ut in faure bilancu facies incende ⁊ suffu migabis. ⁊ omnes incurfiones malozum auer/ tet ⁊ bilariozen facit infantē. neruozum dolo/ lozem ⁊ tumorēq nra cuz oleo bene lubacta mirifice sanat

D **¶** Doloze pedum graniter ⁊ exanis radice eius da cum melle manducare ⁊ ita sanabit⁹ vt vix credi possit ea tanta virtute habere.

H **¶** Succo eius cu oleo rosaz febrices perunct⁹ curatur ea. Hanc be bamsi conficaueris la/ saris odorem habet.

D **¶** Galienus. Anibet species arthemisse conue/ nitur lapidibus in renibus castrenibus ⁊ ad ca/ lesaciones ⁊ extraciones secundarum.

A **R**istologia dicitur eo q mulieribus feris optimasse coproberetur. Nam post par tum superflua amariem beneficio vaporis ex purgat. Huius genera sunt duo. Una dicitur rotunda. eo q habet radicem rotunda. Altes/ ra vero longam habet. cum ramis ⁊ folijs lo/ gioribus. Quinariam baculinam vocant eo q radice sit robore digitalis ⁊ longa. **¶** Plini. libro vicesimo quinto. Aristologie nomen in/ ter nobilissimas herbas grauide dedisse videtur quonia esset aristē recusus. Postri matere vocant. Et quatuor eius genera seruant. vnius ruberibus radicum rotundis folijs inter mal/ uam ⁊ hedera nigrioribus ac mollioribus. Alterum mascula radice. quatuor digitorum longitudine baculi castitudine. Tertium vero longissime tenuitatis vitis nouelle cui sit pres/ apua vis omnes colozeduro caulibus par/ uis flore purpureo. **¶** Platarius. Aristolo/ gia vtraq calida in primo gradu. ⁊ sicca in se/ cundo. Rotunda magis competit medicare. ⁊ ra/ dice magis q̄ folia. Radix colligit⁹ in bycne an/ te productionem flozum. Habet autem virtu/ tem dissolucndi ⁊ consumendi ⁊ expellēdi vncē/ num. possunt autem per biennium seruari

¶ Serapion libro aggregatoꝝ capitulo aca/ nugid est aristologia. Eius sunt due species: masculus ⁊ femina. Et longa est masculus ⁊ rotunda femina. Rotunda vero duas habet species: Una habet folia similia castos quasi rotunda odorifera mollia ⁊ lenia. ⁊ habet ra/ mulos eblongos egredientes ab vna radice ⁊ flore habens album interius rubet⁹ fetidi odo/ ris ⁊ nullius vtilitatis. ⁊ habet radicem rotu/ dam similem rape. sed longa habet folia longi/ ora q̄ rotunda. ⁊ virgas subtiles longas cir/ citer palmi mensuram. Flos eius est coloz⁹ pur/ pura ⁊ odoris fetidi: qui est in sua operatione similis flore herbe. que dicitur actu. Et habet radices in longitudine ⁊ vnius palmi ⁊ plus: ⁊ in grossitudine digit⁹: ⁊ q̄ est inter radices: ⁊ simile ligno bullit: ⁊ odor eius est pinguis. Et est aristologia longa. Est ⁊ alia species rotun/ de q̄ virgas subtiles habet super quas sit ml/ ta folia rotunda silita folijs semp vire minoris ⁊ flos eius est⁹ similis flozi rure. ⁊ radix eius ē longa subtilis. super quam est cortex grossius boni odoris qua aporetarij vtuntur in cose/ criomb⁹ ⁊ nguentozū ⁊ electuariorum.

¶ Auerois libro colligit. capitulo d aristolo

Tractatus

gia. Ambe species eius calide sunt et sicce in secundo gradu.

Operationes.

- A** Aristologia rotunda valet contra asma humida duc partes pulueris aristologie. et dimidia gentiane cōficiantur cum melle. et tale elēctuarium datur.
- B** Contra epilepsiam aristologie rotunde cu forbij. castorei sulphuris viui. fiat decoctio in oleo petroleo vel mustellino vel saltem cōmuni. et iungatur spina a collo inferius.
- L** Ipse etiam puluis confectus in aceto scabiem et sanicem curat.
- D** Contra venenum et mortuum venenatorum animalium datur puluis eius cum succo mentevi vini.
- E** Puluis eius mortuam carnem corrodit siue ut in vulnere siue i fistula. fornicatur licinuz sicut pro osindiratem eius et melle insinuatū aspergatur puluere aristologie et immittatur.
- F** Ad expellendū fetū siue i viui siue mortuum coquantur radix in vino et oleo et fiat fomentū.
- B** Dyascorides. Dorsibus venenatis aut ponionibus venenatis cū vino aristologie. ro. ʒ. i. dāra medetur. et imposta id etiam prestat.
- H** Secundinas deponit. Abortum facit bibita cū pipere et myrra pessario adhibita. Si milē effectū habet longa sicut rotunda.
- J** Sed rotunda plus asmaticis cōfert et subglutombus et frigidibus et pleureticis cū aqua bibita singulariter medetur.
- K** Infixa corpori euocat vulneribus sordidū em et putredinem tollit. alia vulnera replet.
- L** Mellis et yris liliace mixta gingiuas et vesices a putredine purgat.
- B** Dyascorides. Virtus est omnibus speciebus eius calida et seruens. faciunt deniqz ad putredines. et purgamenta ossium despuenda. Et ad frigidās febres. et solitā in feminis purgationem prouocat. potui dāra. ʒ. i. vel carba plasmantibus imposta.
- H** Ad vsū rami medicine aptior est ro. gūsiū amara. hec enim in emplastris mīssa caua vulnera replet.
- D** Facit et ad viperatum mortuum. Et ad alia venena extrinsecus posita et dolorem de venositate pingui et indigesta curat: adiuvat.
- P** Et etiam asmaticos cum aqua bibita. Ad reuma et spasmatā super omne medicamen vtilis est.
- D** Frigore crustos in oleo vel spungia porcinā cocta calescat.

- R** Lancinomata que in naribus nascuntur cum cypero et dragontea semina cum melle trita. et in naribus semel et iterum vel tertio imposita perfecte sanar.
- S** In febribus acerrimis aristologiaz siccam suffumigia fugat et demonia. Et bilariores facit infanctem suffumigata.
- L** Radix eius purgat fistulam et ad sanitates perducit. Et podagricis cum aqua datur.
- A** Valenus. Aristologia dolores qui prope opilationē vel aliquam grossiciem spiritus indigesti rotunda sanar magis q̄ longa. Et stultos educit. et putrefactionem sanar.
- E** Et sordida mundificat vlcera. et dentes et gingiuas clarificat. Adiuuat et asmaticos et singuliantes. Et epilecticos et podagricos cū aqua bibita.
- P** Sed et rupturis et conuulsationibus sup aliquod aliud farma cum idonea est.

Capitulum. xlj

De Herbis

Aristológia longa. *Dyascozides* capitulo de aristologia. Aristologia dicitur a grecis seralogos et apison. Linius tria sunt genera. longa rotunda. et dematiensis. Longa masculina est. que et vacillis dicitur. folia habens oblonga et virgellas tenues longitudine duorum palmorum. florem purpureum profert. Radix est illi robore virgali et odoris boni. Rotunda de qua supra dictum est appellatur fanina. folia habens edere similia odorata cum viscidine obrotunda et mollia et lenia tactu. multas virgas habet ex vna radice oblongas. florem album et rotundum habet in medio florem crocum sed est inutilis. Radix est illi rotunda et odore non iocunda gustata tamen biamosa. de illa in precedenti capitulo dicta. Illa que dicitur dematiensis virgas habet tenues et longas. folia rotunda et florem similem ruti. Radicem oblongam et tenuem. corium habentem grossum et odoratum. quam pigmentarii ad confectionem oleorum miscet. et reliquis medicaminibus sicut rotundam. *Galienus* sexto simplicium farmacarum capitulo de aristologia inquit. Aristologia longa est subtilium partium que rotunda non ramentosa inuisibilis est. immo est absterfue et calefactiue virtutis. et minus quidem quam rotunda abstergit et cuaporat. calefacit autem non minus: sed forte magis. Unde in quibus opus est medicocriter abstergere longa est melior. sicut in vlcerrum incarnationibus. In quibus vero volumus grossum humorum fortius subiliare rotunde est opus.

Operationes

Auicenna. Aristologia duplex est. Queda est longa. quedam rotunda. Operationes rotunde in precedenti capitulo dicta. Sed longa in nascendis et vlcerribus dignior est. quia calidior et magis absterfua.

Mundificat quoque pectus et pulmonem et confortat dolorilacris cum aqua bibita.

Mundificat etiam vlcera sordida. et excoriari omni generat carnem proprie longa.

Prohibet fraudem vlcerrum putridorum. Confert etiam puncture scorpionis et ad multa proficit.

Placariis. Aristologia vtraque calida in primo gradu et sicca in secundo. Rotunda magis competit medicine. et radix magis quam folia. De qua in precedenti capitulo dictum est.

Capitulum xliij.

Arbor: glandis. Sera li aggre. ca bus los auc. galie. Sapor omniuz ptiū b9 arborz ē stiptic9 et marie corticis medi9 inter exteriorē corticē et lignū. Et sicut pellicula q̄ est inter fructū et corticē suū et noīat. *Selt.* et abulos. Et fructus q̄ de infrigidat in frigiditate pauca. et possibile q̄ sit in b̄ sicut medicocine tepide pmi gradus et desiccat. **D**yas. ca. de arbore glandiū. Arbor glādis est totaliter stiptica. id est in quo est maior stipticitas ē pellicula q̄ est inter corticē exteriorē et lignū. Et sicut pellicula q̄ est inter fructū et corticē. **P**li. li. xiiij. Arbor glandis siue quercus in alto mari nascitur quercus et abies cubitali altitudine. ramis eoz adherēt cōche. Quercu etiā tingilanas tradūt. Blossa sup ylatā. Quercu ariditate concussa destruit folia. Unde p̄bera *Jus* dicit. Eritis inquit vlcus quercus desuētibus folijs. Eriteruz. **B**asan habet glādis fructus quercus que non hominum sed porcorum est cibo. Unde iuxta prop̄betam. Dies domini veniet super quercu basan. **P**alladius. Arbor glādis siue quercus dicitur q̄si quercus. putredine emi difficile cedit in sicco seruata. **Y**si. Quercus siue arbor glandis est arbor multum annosa. Sicut legit de quercu mābre. sub q̄ habitant

Tractatus

ab: abam que fertur vsq; ad constantini regis
imprium per multa secula perdurasse

Operationes

- A** ¶ *Prasocordee.* Lintis quercus cum oleo mi-
stus et inunctus mouet succore. Hoc et ceteri
presant etheres. sed magis quercinus. Lixi-
tia quoq; ex cinis quercus ad vsus medicine
efficacissima est boni vultus et pecoribus que
tensione pulsione vctant. et quibus aliqua
vctenata ree obstitit. Bibura nanq; starim sa-
lutem affert.
- B** ¶ *Utilis* etiam est vultibus humectis. et in
fistulis.
- L** ¶ *Et vultura* v' inefficilia ad sanandū et callosa
longis temporibus sordida.
- D** ¶ *Quotidie itaq;* lauanda sunt. et sic apto me-
dicamine sananda. quia virtus ligni non sa-
nar sed ad sanitatē disponit vultura.
- E** ¶ *Sera. au. gal.* Curat nimium fluxū sanguis
mensuorū et spurū sanguis. Et conuenit vlti-
cribo in reliuorū et fluxui ventris.
- S** ¶ *Eridan.* Et ego quidem conglutinam vultus
in quodam quod factū fuit cum cinse
- B** ¶ *Cum solio glandie* postq; triui in petra et
positi super vultus in circuitu eius.
- B** ¶ *Et vniuersaliter* fructus eius est similis hu-
ius virtutis.
- J** ¶ *Et aliquando* administrat in apostematib;
calidis in principio eorum et in augmento

Capitulum. xliij.

Arbor: vel lignū vite paradisi.

Operationes

- A** ¶ *Hanc naturaliter* habet virtutem. vt qui ex
eius fructu comederet perpetua soliditate fir-
maretur et beata immortalitate vefiretur nul-
la infirmitate vel anxietate vel senij lassitudine
vel imbecillitate fatigaretur
- B** ¶ *Augustinus* saper genchim. Arbor quidem
vel lignum sciencie boni vel mali erat corpora
lesicut arbores alicui paradiso terre sunt nec
abo erat noxiū. Sed dicitur est lignum scien-
tie cognoscendi bonum et malum: quia post p-
bibitionem erat in illo sumra transgressio qua
homo experiedo, disceret qd inter obedientie
bonū et in obedientie malū interesser.
- L** ¶ *Dionysius* super leuiticum. xvij. facies
(inquit dñs) altare de lignis serchim. zc. Ecce
altar; ligna q; de lignis paradisi sunt igne vici-
no non cremantur sed puriora reddunt. Hec
mirum cum etiam amū boni genus ligni. quā-
to plus ardeat tanto mundius inueniat.
- D** ¶ *Blosa* super tertium regū decimo. Lina li-
gna impurabilia sunt et spinosa in similitudine
albe spine. rotunda quoq; sunt et candida. Et
eis facta sunt fultra. scilicet ad fortrudine rem-
plu sultetacula et omnū mulicarū instrumēta:

De Verbis

Capitulum. xliiiij

A Bies vitra eo qd ceteris arboribus longe abeat. et in excelsum promineat. Huius natura est epers terreni bus motis ac perinde abilis habetur et leuis. Est autem sine modo. Et de hac fiunt naues. hac propter candorem gallicam vocant quidam.

Operationes

- A** Palladius libro duodecimo. Bies quam vocant gallicam vtilis est materia. que nisi p^o pluarur. est leuis rigida et in operibus sicis p^o benne durabilis.
- B** Blosa super ezechielem. xvij. Ex abietibus tabulara ceduntur. quibus naues rexiur propter leuitatem. iuncurasq; tabularum mollibus inuicem seic tenentium atq; mordentium
- C** Ex libro de naturalis rerum. Bies arbor est leuis et abiq; nodositate que difficillime cecit putredini verumbo autem nunq;.
- D** Plinius libro duodecimo. Abietis vmbra sicut in gladium quacuq; arigerit est veneni.
- E** Bieri et pinosi quis detraherit coracem sole rauri vel geminae transcurte. cum ganinat hanc mouuntur.

Capitulum. xlv.

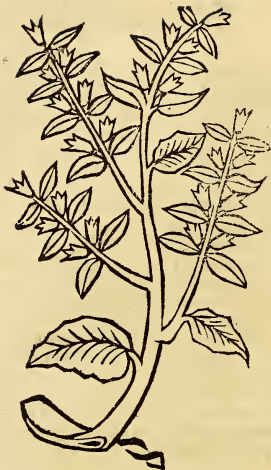
A Rmoniaci. Scorpion libro aggrega toris. capitulo yalac. auozitate d^o yalacoidis Rmoniacum est g. nuri i pla te siluestris similis plare galbani in figura sua Et nascitur in terra vitra a regemionis. et est in partibus codi. Hec beba grece dicitur g^o os cuius radic yulneratur. et egreditur la b^o y mus qui colligitur et seruat. sed aliquando de ipso cadit super terram. quare admiscetur cum eo terra et lapilli et alij sordes. sed melius et eo est habens odorom bonum: in quo non sunt lapides nec ligna. et tendens ad albedine cuius fractiones sunt similes fructus oliban. et est parum sine furde. et eius odor v^orgit ad odorom castorei. et sapor eius est amarus. et abet in se pinguedinem et splendorom cum solis dirate et illud quod est huiusmodi dicitur carissima sed illud quod continet terram et lapillos nominatur chironia. Et dicitur v^o terra que dicitur monacon et est succus plante huius plante galbani

Operationes

- A** Paulus capitulo de armoniaco valet contra tussim antiquam et humidam et asma ex^o grosso et viscolo heginate in gutture
- B** Pillule armoniaci accipiuntur in ovo sordibus et diti emperuntur in melle et dicitur. vel fiunt pillule et eo et melle. dicitur tamen prius pectore mollificato cum v^o yalac et alijs
- C** Contra serofulae in principio accipe armoniaci. sal. gemma. mirum. succuz marubij. reseram et resolue armoniacum cum aceto et v^o mitte per noctem et postea resolue cum cera et alijs rebus et iunge.
- D** Contra lumbicos dicitur armoniacum cum succo absinthij et resolue ipsum in aceto. et sic ar emplastrum in vmblico
- E** Contra dentes cadant accipe armoniaci. et succum iusquamam et iunge dentes et cadant.
- F** Auertis quinto colliget. ca. de armoniaco calida est in tertio. sicca in primo

Capitulum. xlvj

Tractatus

Asa fetida. Sciendum quod asa est gummi quoddam quod vocatur asa. et huius quedam est odorifera. quedam fetida. Et dicitur odorifera quia paruum habet fetorem vel paruum odorem. Et dicitur fetida quia per excellentiam habet fetorem. Et est gummi herbe anruide. et est habens vehementem ignitatem. sed asa odorifera sit ex succo ipsius herbe habens aliqualem odorem herbe predicte. Serapion libro aggregato. capitulo anruide. Anruide dicitur planta cuius gummi est albidum id est asa fetida. radix eius dicitur marroch planta cuius habet superiorem qui dicitur marrocha et est similis ferule. et folia eius sunt sinalia folijs apij et semen eius larum. Galienus octavo simplicium far macoz. capitulo de siliis substantia eius est acrea. et virtus gummi eius quod est asa. et virtus ramorum et radicum et flos eius est que calefacit calefactione fortiori et est calidior. et sic in tertio gradu et illud quod est de ipso maioris saporis est gummi. et ipsa plastrum est calidior et subtrahit aliarum plantarum omnium. Et propter hoc est magis resolutiva. et ita lac aliarum animalium omnium. et est in fine calcitantis. et est substantie yennifer. nisi quia est plus in ea substantia ignea aerea. Et idem fin aliam translatione non siliis. calidissimus quidem oposs quini. m. siliis et siliis et radix cale

facit generose sunt autem yenniferie substantie omnia. et fm hoc yenniferie digestibilia. et opossum remen corpori appositum operatioza sunt. et maxime omnium oposs attractiue sufficienter quilibet yenniferis et consumi carne. et destruat habet propter predictam eius complexionem. Avicenna libro secundo capitulo de asa. Asa est duarum specierum quarum una est fetida et altera odorifera. non fortiter habens odorem. sed calidior. etrum est fetida. et est herba yenniferis ignitatis. in se tota et plurimum quidam huius speciei est curmae et est gumma almaroch. Et ea in panio sic in secundo

Operationes

A Avicoides capitulo siliis. id est asa fetida. Virtus eius radice est termantica. stomachi inflat. ructatione provocat. indigestibilis est. et yenniferie contraria accepta.

B Leroris in iuxta et imposita pustulas et scrofas spargit.

C Oleo addito liuores corporis limpidat.

D Oleo capriuo vel yriuo addita sciatias frigidum humorem siccant. in aceto cocta et catbas plastrum imposita ani causas competit.

E Bibita yenniferie occurrunt ciliomaca est

F Et idem Lalasar. Tino additum alopitias emendat. melius id agens si pipere et acetis accipitur. suffusiones oculo limpidat.

G Avicenna. Asa visumpit yenniferie affusgat eas propter resolutione suam et est cum hoc inflatiua. et incidit et resoluit sanguine congestarum in ventre. confert alopitie illinita cum aceto et pipere.

H Et quando administrat in cibarijs facit bonum colorem. Et abscondit yerrucas que sunt vt clau.

I Et cum inciduntur apostemara fraudulencia mortificancia membrum. si ponatur asa super ea confert.

K Et est bona in cura tuballer apparentium et oculo. confert emperigini quando bibitur cum aqua granatorum. Confert cernitioni lactozum

L Et confert dolori neruoz sicut terano et paralis si excipiatur ex ea aurcus et milca et fm q dicitur. cum cera et deglutiat aut si bibatur cum vino pipere et menta.

M Serapion aucto. dyasco. Radix huius arboris est et cicutaria visibilis digestione. et e nocua yenniferie. quando miscetur cum croto resoluit scrofulas et cicutras.

N Et quae sit et ea emplastrum cum oleo auferet liuorem qui sit sub oculo. et quando coquit in

De Herbis.

aceto et cortice granati. et sic inde emplastrum curat emorroidas ani. ¶ Et quando bibis cur piria. est medicamen moustroru. et venosorum. Et ipsa preparat et comeditur salicet cum somnibus et sale et est bona stomacho. Et bonis nes scindit si pitem et radicem. et egreditur in de la chyrinus qui colligitur et siccat. Et est illud quod dicitur asa. ¶ Et melior et asa est illa que vergit ad rubedinem. et est clara similis myrre habes bonum odorem non similem odoriporni. nec odorē horribilem subito et quans do teritur et infundit cito resoluitur. Et quans do tenetur et infundit saluam cito foris autem q in ore hac planta est. est gummi et post illud est solum. et post illud est si pes. gummi autem est acutum inflariū quod quando mis setur cum aceto vino et pipere. et ponitur super alopiam: curat eam. ¶ Alia autē que vis cit Scrapion sunt bic posita sūm mente dyal. galie. et auicem. quare pro nunc transeo.

purpureus in quo senten continetur vuarum simile. radicibus pluribus ac tenuissimis. et benedolentibus. et est virtute similis nardo. ¶ **Dyascoides.** Asarum est quam multi nardum agrestiam appellant. habet folia edere similis milia tenuia et rotunda. florem inter folia iuxta radicem purpurei coloris in similitudine. Julquiami semen vero simile vis. habet et radices plurimas tenues atq nodosas et geniculosas similes agresti id est gramini. odore suaues ac linguam remouentes cum fero et lufficenti. ¶ **Auicenna.** Asarum est herba habes semina plurima. cuius radicem nodus est tortus et asimilatur pipere boni odoris linguam mordicantē. habet florem inter folia apud radicem suam. cuius color est purpureus similis flori iusquiami. Radix eius est magis iuuans q̄ aliquid quod in eo fit. Et eius virtus est virtus acori vel eo fortior. Et eo melius est q̄ subtilis odoris est. Nam casidum est et sicum in tertio gradu. Et dicit q̄ siccitas eius est maior caliditate ipsius. ¶ **Plinius libro. xvij.** Asarum est herba habens folia edere similia ramos togos. radices numerosas. tenues. odoratuas. nos eius aurcus. grane semine ferulatum. nascitur in montibus.

Capitulum. flui

Asarum. ysidoro. Asarum nascitur in vmbrosis montibus. herba floribus castis similibus. Inest q̄ nos iuxta radicē

Operationes

¶ **Contra serpentem icrus** valet non solum modo. sed etiam linctum. ¶ **Plinius libro. iij.** Asarum esse salutare iecoris traditur veteribus. **Augia** sumptum in cinna nulli miri alium purgat ellecto modo ydropicis quoq̄ p̄dest ac precordijs vullis et morbo regio in musco si addas facit vinum vrinis eticendie. **Cusolia** mitrit in ymbra esodif atq̄ siccat. ¶ **Fubecenna.** Asarum aperit et sedat omnes et dolores extrinsecus proprieq̄ infusio eius. et subtiliat et resoluit menbraq̄ frigida calefacit. ¶ **Confert etiam** sciaticae ac tolori aurium antiquo et proprie ipsius infusio. ¶ **Confert iterum** grossitudini corneae et opilationi epatis. **Et inq̄ vnicia splenes ysciam** et tenes. **Provoctat** cuius q̄ potio sicut ellecto albus in purgatie v̄tris cum aqua mellis soluit. ¶ **Jobanes** mesue **Delius** est q̄ si miscet ad solutionem faciens dam est aqua casei cum spica et aqua mellis. Et quidam infundunt aliquid ex eo in musco. et conseruantur in vase per tres menses. Et est illud vinum medicina ad ydropisim et splenem. ¶ **Sublinet** autem asarum de decoctione et coitionem mediocritate et ellecto oratio in ceteris t̄de est facti ipm magis pro carium q̄ solutiuū

A
B

C
D
E
F
B

Tractatus

D ¶ Et ex rebus facientibus vomitū. Et educit per ventrem. Et est prouocatiuus vrine. ⁊ educit colorem ⁊ flegma. Et est ex rebus bonis. In quibus est species iunamentoz ad opilatiōnem epatis ⁊ splenis ⁊ duriciem eorum ⁊ morbos opilatiōnū. sicut est ydropisus ⁊ veterina ⁊ duricies splenis. ⁊ pprie vini infusio eius quod dicitur iunus. ¶ Et confert iunamentum magnū febribus opilatiōnū. ⁊ febribus antiquis ⁊ inungitur dorsum ⁊ spina ⁊ oleo ipsius cum laudano ⁊ facit sudare. ¶ Et confert opilatiōnē febrium ⁊ prouocat vrinam. Et in spermate augmentū facit. Dosis eius infusi potio est ab auris. ij. vsq; ad. ʒ. iiii. ⁊ pulueris eius. ʒ. i. vsq; ad auros. ij.

¶ Galienus. Non debilitat cecitizat vultus ⁊ vetera. ¶ Et ventrem fluere stringit si quis radicem eius coquens in vino bibat. Fascis autē plurima hec herba in neuere arabie.

A
B

Capitulum. xlviii

¶ Stragulos vel astragalos herba est que folia habet longa cum incuruis multinis. obliqua circa radicem caules tres aut quatuor florem iacincti. radices vilosas implicatas rubeas pedunculat habet. Fascis in petrosos ⁊ asperis locis. ¶ Galienus vi. sim. p. li. farina. cap. Astragalus siue ficosterre siue glandula fructulosus est habens radices siphiticas. quas propter ex desiccantibus est.

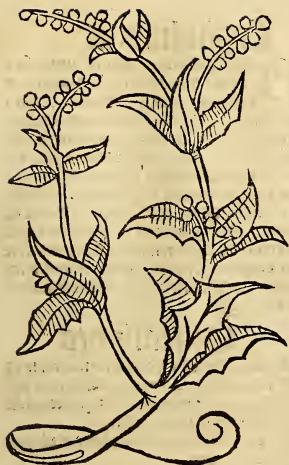
Capitulum. xlix.

¶ Spargula id est herba minora habet folia stipitem nodosum. et in quolibet nodo folia in gyro posita quinque vel sex vel septem ordinata ad modum stelle sicut herba que dicitur rubea vel sicut alguasc. et ab eisdem nodis procedunt alij rami simili modo facti cum nodis ⁊ folijs vt supra in figura cum floribus paruis albis sicut flores oliuarum Est enim calide ⁊ sicce complexionis

Operationes

¶ Omnem duriciem ⁊ apostematā durgare soluens est. ¶ Quando emplastrū cum ea humida confert apostematibus ⁊ resoluit extorsura apostematā.

A
B

Capitulum. I.

R Triplex. Serapio. li. aggre. capitulo
 Maraf. Auctori. Dyalcoides. Bras. id
 est triplex. Plus est de genere duplici
 ci oriuntur aggrethe frigidu esse domestica ml
 ro frigidior e agrestis. Halicus vi. simpliciu fars
 macoru capitulo andrafasis Andrafasis siue
 atriplex siue crisolocana frigide et humide vir
 tuis e. humida qde in secundo gradu. a medijs
 frigida in pmo: qua qde tepida dicebant. esse
 qualitate qualis et rosis nris dam: nisi qz no
 est particeps stipicitaris. sed est aquosa et mi
 nime terrestris sicut malua. sed secundu vtre
 facile transi sicut illa ppter viscositate. offino
 aut mo dicit qd diaforzeticu est ei. Sunt etiā et
 orulane tam malua qz anfradasis multo hu
 midiores et frigidiores agrestibus.

Operationes

Q Dyalcoides. Andrafasis. id est atriplex ca
 thaplasmanibz adhibita cruda et cocra papul
 imposita medet. **Q** Semen cox cu mulla bibi
 tu ytericos curat. Eius virtus e leptimica cu
 polenta cathaplasmanibus adbita et imposita
 dolorem capitis tollit. **Q** Lumbos oculozus
 necesse adhibet. et fatigatione stomachi impo
 sita tollit. **Q** Semen eius nephreticis medet. Et

folia eius contusa et imposita ignem sa crū cō
 pscant. **Q** Folia eius comesta dolores ydicie am
 purant. **Q** Similit et reuma stomachi et yeny
 tris pibet. comestū febres acutas quū quir.
Q Et lumbicos rotundos educit. Sanguines
 reuicēdo pdest. **Q** Dissintericū comestū auxilial
Q Cathaplasmanibz oculoꝝ vtiliter adhibet.
 Remanūmū in intestinoꝝ si adhibet comp
 scit. Dolores matricis suppositum mitgat
Q Serapion auctoritate Ralis. Semen eius
 facit vomere fortiter Et vidi hominē q bibit ex
 eo. y. et affecit vscq ad debilitatē magnam
Q Halienus. Atriplex domestica multo frigi
 dior est agrestis. quapropter et flegrionibz etiā
 frigidis incipientibus quidem et crescentibus
 ac mollibus ad huc et quasi feruentibus ortu
 lana. cis vero que in statu et declinatione et in
 duratētibz frigescentibus agrestis sunt cō
 uenientiores. Fructus autem eius absterisue p
 turis est. Unde et ad ytericos ex opulatioe e pa
 ris vtilis existit. **Q** Almanfor tractatu tertio
 capitulo de atriplice. Atriplices frigide sunt
 et humide. que yentre mollificantes benenu
 mūt. Ictericis quoq et calidum habentibus
 epar beneficium prestant

E
 S
 B
 H
 J
 K
 R

Capitulum. II

Gaspar

B
 D

Auellana Inda similis sine est simili ma-
 nucii muscate nisi qz pars vna est aliqz
 liter acutior. et alia est plana ita qz possit
 stare recta sicut alicuius q in ludo dz pedes. in
 ceteris intrus et extra nucii muscate filio est. sine
 odore et sine sapore nasci in inclusa in qda lanu
 gine filii folliculo serici. mironico v dicitur iur alijs
 as species marie cu cinamomo a casu. et ego
 vidi ipaz in suo folliculo est supricu y alde. et cq
 paras sandalio in frigiditate. **Sera.** li. aggre.
 ca. faufela. auellana inda. Est em arbor faufel
 sicut arbor herget. et emittit canulas in qbus
 nascit faufel sicut d actili. Et ista herba no e in
 terris arabu. Et idem auc. ysaac benara faufel
 e auellana indica. et fructus filis nucie muscate
 in qlitate et colore suo. et sunt in ea ruget. et in
 sapore eius est paru caliditatis cu pauca ama
 ritudine. et dicitur ex sui. et est frigida et fortiter
 stiprica

Operationes

- A** **Sera.** fornicat membra. et virtus eius est sicut
 pms sandali rubei. et cetera apostematibus calid
 itis. qm no inuenit ponit p eo ex sandalo rus
 beo. et medietas poderis excoctado recenti.
- B** **Et** em foriter stipricu. et fornicat membra.
- C** **Et** e bonu doloibus denu. et confirmat ventres
 comotos. et gingiuas suas stipricitate. et heptu
 mit caliditate oculi qm fit ex eo cobol. aur. em
 plastrum.

Capitulum. lii

Avena. Plinius capitulo de aeuca. siue
 Fret greci egilope. Herba est que crescit
 in segabus cum folijs tritico. similibo
 simplicibus quidem sed bifurcus cum tenui ca
 lam ob abenti in summitate tribus regminibz
 ambitum. ex quibus aristae similes capillis ex
 tant. **Serapion** libro o aggregatois. capis
 culo kufir. auctoritate Pysalcozidis. kufir si
 ue caufir y el dolara. id est auena Est herba cu
 ius folia sunt similia folijs frumenti. nisi quia
 sunt molliora. et in summitate calami eius est se
 men duabus. et in tribus runciis y estiturum. ex
 quibus exiunt aristae similes capillis in subri
 tate

Operationes

- A** **Balienus** sexto simplicium farmacorum ca
 pitulo de egilope. Sapor eius est acurus pa
 rum et acris. Et virtus eius est dyasoretica. sic
 qz resoluit apostematata dura.
- B** **Et** confert fistulis que sunt iuxta oculu que
 egilope vocantur.
- C** **Et** quando fit cu ea emplastrum cum farina
 curat scabie et resoluit apostematata dura. Est
 autem ytalice stipricitatez habens vt et dyarrhis
 que fm ventre conferat.
- D** **Et** idem libro primo de cibis. caplo de auena
 Avena est cibus subingaluu non hominum. ni
 si forte alicubi famelicentis extreme cogitan
 tur qz hoc semine panis facere. Extra famen au
 tem per aquam elixum: comeditur cum vino
 dulci. aut melle consumuliter cye. Caliditate au
 tem sufficiente participat consumuliter illi. **Ser**
 apion non similitur illi durum exaltens. propter
 quod alimentum minus exhibet corpori. Et
 aliter autem indlectabilis est. quia ex ipso fit
 panis: non tamen recentius y emite. aut pro
 uocariuus vt prius. sed in medium secundum
 hoc ordinatus est.
- E** **Serapion.** Dicitur durities. Et ideo ad egil
 opas farina eius carbaplastimantibus comixta
 congrue facit.
- F** **Item** eius succus seruatus admixtus saris
 ne lictarij in paniculos redigitur. et iteruz res
 soluitur aqua in succi qualitate quoniam
 vsus eius est necessarius. vires autem habet les
 niter. et efficaciter relaxantes. Et ad omnes tu
 mores facientes.

Capitulum. .xliij

De Herbis

Auricula muris. Auicema. Auricula muris est herba virtuti herbe q̄ vitruꝝ abstergil̄ similis. Et hoc nomen absoꝝ lutū est duabo herbis. quaz vna est quā nominat Galien⁹ habēs malue odorē et nō habēs duritiā. Alterā quā nominant Dyascoꝝ. cū mans q̄ sic filis yolabilis n̄ q̄ habet folia m̄ nora cōparata ad ip̄m. Et est herba expansa sup̄ faciē terre. paruos stipites habēs. domestici bona sine odore. nec habēs sapore forte. flores azulinos habens. Huius semē assimilatur semini coriandri. Et yridines ex ip̄o edūr. Est autē calida et p̄prie cuius origo nō ē aque p̄p̄n⁹ qua. Iuamentū eius est (vr̄ ait Dioscorich) iuuamentū absinthij. et est res q̄ non est monstrata simul in duabo plantis. Que nota est ex eis (teste Galieno) frigida est et bumida in 3̄ du p̄mo. Altera vero est ex summa medicinarū calidat̄. In p̄ma vero est sūpticitas. Altera est deliccitua rubificatiua.

Operationes

A Galienus. Spinas et surculos extrahit: et plagas adberere facit. Conserit epilepticis bibul̄ta. Loture quoq̄ sternutatione facca ex ea. z eius sternutatione cerebrū mundificat.
B Succus eius curat oculoꝝ caliginēs. Conserit bydropicis et calculosis et epaticis.

E Et herba ipsa contrusa et super vultus imposita attrahit infusa corpori.

D Galienus. Succus istius herbe flegma purgat propter eandem causam.

E Et vniuersaliter loquendo siccatiuam habet virtutem. quapropter etiā vultura solidat. et putredinibus confert.

Capiculum. liij.

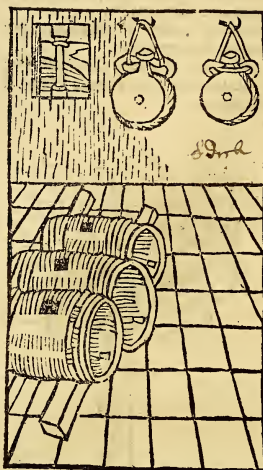
Azedar vel azederach. est arbor habens fructū simile nabach. et nominant euz Iudei mirabolantū. Et est arbor magna. Radix eius calida in secundo et sicca in t̄ ne primi. Fructus eius f̄m plurimū est malus stomacho. et forasle interficat.

Operationes

A Flos eius aperit opilationem cerebri.
B Radix eius cum vino interficit pediculos. et auget capillos.

Capiculum. lvi

Tractatus

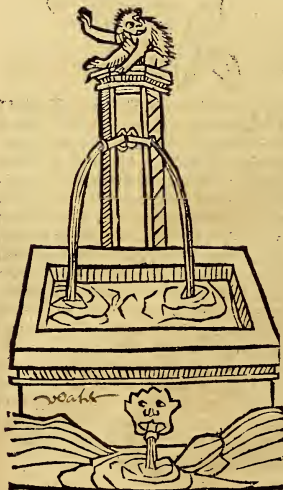

Actum. Scrat iō libro 2 ggr. ca. thal
auc. Salien. Substantia aceti est sub
tilis composita ex caliditate et frigidit
rate, nisi quia frigiditas est amplior: in eo q̄ ca
liditas. Et roficat in tertio gdu ppe sine quas
do fuerit antiquū. et ē nocuū nauis Bal. viij
sim. sar. ca. oxos. fm trāstationē grecā. Dros
i. aceti misce substantie et sic cre. scz calide et fri
gide. Ambabo. subtilibz p̄tibz. superat vero ca
liditate frigiditas. siccatuū vero sufficienter ē
hoc farmacu. vt sit tertij gradus iam completi
quando est forte.

Operationes

A Dros. Aceti infrigidat et supricat. et ē bonā
stomacho. et p̄nocat appetitū. et abscondit san
guinē a quo cūq; mēbro suat. si bibat aut fiat
idho in eo. Et coq̄t cū q̄bis. et p̄uenit cur sibi
supfluitatū ad yentre. Et q̄n infunditur i
lana nō lota aut spongia curat apostemata in
p̄ncipio ipoz. Et restringit matricē egrasaz
aut anū exenitē. Et stringit gingiuam sangui
nolentā. Et p̄fert vlceribz fraudulētis et de
risipile. et formice. et scabiā vlcerose. et impetig
gini. et amozroidibz. et panaricon. Et abluunt
cum eo vlcera fraudulenta. Et quādo misce
tur cū pauco sūr furis et preponit tepidum sup

podagrā cōuenit. Et q̄n coquit cū melle et
limē cū eo lixoz q̄ sit sub oculo aufert eb. Et
q̄n infundit spongia in aceto q̄ p̄ us fuerit infu
sa in olio rosaz et apponit fronti cōuenit sode
ex calore solis. Et sumz eius cōuenit granis
rari auditus: et rinitui aurū. Et q̄n vitillaz
in aurē occidit vermes q̄ sunt in ea. Et quās
do bibit calidū p̄fert accipitibz medicinae ve
nerosas. Et q̄n bibit cū sale obutat rocame
to rofici. Et q̄n bibit eradica sanguis: gas
q̄ addebat int gutturi. Et p̄uenit ruffi antique.
Et q̄n bibit calide cōuenit asinari. Et q̄n sit
gargarismus cū eo abscondit cursus humoruz
venicōtū ad guttur. Et p̄uenit squinanne
et canlū vultuz. et collusio oris cū eo ca. p̄uenit
dolori dencium. Paulus ca. De aceto. Srica
tio eius cū sale circa volas manū et pedū va
let contra frenesim et litargiam.

Capitulum. lviij

Aqua que in alris lo cis siue bulientis
cur git montibz aquarū optima et sa
luberrima sap ozata. ralis vero multa vira per
mūtationē indigēe. est h̄yeme calida: estare vero

B
D
J
K
L
D
H
D
P
D

frigida. Similiter q̄s q̄ profundius in solo exurgit fonte. q̄z etiā melior ea q̄ ab ozm solis & maxie est iuo rpe de currit alba p̄pica. atq; p̄culda bio est odorifera. q̄ vero lenta est & grauis puz refraquia. Q̄ potest autem esse attentū circa q̄ rures a quorūm r̄pore q̄ d̄ uerſe in sapore et pondere sunt: de hac em̄ que rui budi q̄ biberit coz virtutes calidi ac tumidi fiunt

Operaciones

¶ Hippocras. Corpa macra cubini spatule tenuis similit̄ facies q̄ maxie t̄n ad splenē & flux̄ cogit. v̄n̄ malus sanguis p̄creat illā nō bibentibus multa sup̄abundat̄ comeliore. ¶ Et furies illis p̄scurat atq; crescit q̄ sit̄ similit̄. si p̄iora vētrium & media inſtant. quapropter catarticos forius illis vtendus est. q̄ hac egritudine bime et citate p̄nēt accidit illis aq̄ citrina & interdit. ¶ Et state q̄o diſſenteria lic̄teria lēga et q̄terna laborat̄. q̄ morbi naturā p̄uertunt et mutant. et in aquā cadit citrinā. et p̄unt iuuenes illoz pulmonis dolore. alijs q̄z passiōibz coz mētēs p̄urbātibz affligit. senes acuta se s̄bre & ardēt ex vētrū pl̄triciōe. accidere v̄p̄q̄z ¶ Heribz ap̄ostemata de genere albi flegmatis in aſcunt. neq; d̄cipiūt vel parturūt nisi cū magna diſſicultate atq; molestia. corpa coz magna et grossa. q̄to p̄s in lēgū die p̄dēt t̄to graciliora sūt. mēstrua q̄o iuxta q̄o opoz ret sūt. p̄uri herma v̄ri causone currit. m̄q; vulnerē inſtant. Sed q̄ huiusmodi nature sūt bis v̄rā impossibile est extendi. s̄m̄ repelli ua senectra p̄pium. ¶ Mulieres q̄o granide vident. cū q̄o rpa part̄ adueniūt. v̄ten fer̄ in anes tumorē relaxant cuiusmodi passiōe d̄erēta manie q̄cūq; aque citrine coadunatiōe innumerat̄ laborat. ad banc itaq; quā p̄dēt. im̄ a quā p̄tinens est et ea q̄ a calida terra surgit aut frigido metallo vel cre sine argento. yel auro sine sulphore aut alumine. ¶ Aque pluuiales leues et saporate ac lucidissimē sunt. Nam sol q̄o subtili atq; leuiss in attrahēdo alsumit. Aque pluuiales cito putrēt. mēlū q̄ equalit̄ odorē. quare em̄ et imulz cōgregare sit aq̄s Ideo leuiss alijs purificare olēt ac m̄p̄ra. ¶ Aqua m̄ualis vel glarielie ois mala d̄t polt̄q̄ semel fuerit q̄gelata nūq̄i p̄stinā p̄uert̄ naturā. q̄ d̄ q̄o de lapo t̄m̄ & leue & claz fuerit aut purū id rōm̄ gelu adueniēte recedit. q̄o q̄o rur bida remāsit. ¶ Et sic poterit p̄bare si enim aquā i vase ad mēsurā positā s̄b gelu q̄gelari dimiserit q̄cūq; q̄gelata fuerit i sole v̄l q̄bz calido liq̄s acra remoueas eadē mēsurā multotim̄ iuenies esse s̄l̄t̄ aḡr de gelu et niue. ois aq̄ de niue et silibz p̄ior est oim̄ aqua. ¶ Aq̄ frigi

da debet dari digesta materia. ¶ Auicē. iij. cañ. ca. de cura feb̄ generali. Aqua frigida iuuat in digerendo. Auicē. codē li. A qua calida cit̄ q̄gelat̄ q̄ frigida. Auicē. i. n̄o cano/ ne doctri a. q̄. sen. ij. summa. i. cap. iij. Aq̄s frigida nō debet dari si ē humor crudus & grossus. Auicēna de cura fe. in generali. Aqua frigida digerit bur̄ozē colerici. Auicē. codē loco. Aqua nō nutrit Auicē. i. callione sen. ij. doctria ij. ca. i. vi. Sine aq̄ nō p̄t esse cōplēmentū r̄i nutrit. ¶ Auicē. codē loco. Aqua curres et viscoep̄ta d̄t melior aq̄z. Auicē. codē li. Delit oz & aq̄ sup̄ petras v̄a d̄t q̄ sup̄ lurū. Auicē. codē li. Quato aq̄ maḡ longat̄ a suo p̄ncipio t̄to melior ē. Auicē. codē loco. Aqua q̄ est estla re frigida bime calida ē melior. Auicē. codē lo/ co. Aq̄ cocta minoris inflatiōis & velociorē d̄elēctōis. ¶ Auicē. codē loco. Aqua pluuialis & speciat̄ q̄ in citate colligit & cū sunt tonitrua cit̄ intra meliores aquas. Auicē. codē lo/ co. Aqua pluuialis ipedit p̄ct̄ v̄ozē. Auicē. codē loco. Aque purōz d̄erentes aque sunt. Eodē loco. Quēdā aque generat̄ flegma & q̄ dā colerā. Eodē loco. Aq̄ paludū ad ap̄ostēma splenis & yd̄rop̄sim̄ p̄ducit. Eodē loco. A que nō curres quocūq; mō fuerit nocēt s̄to m̄acho. ¶ Auicē. codē loco. Aqua calida corripit digelione & nō tollit s̄im̄ illico. Eodē loco. Aqua multū calida iuuat i colica & splenis v̄to sitate. Eodē loco. Aq̄ nō nutrit. Auicē. i. cañ. sen. i. doctria. ij. ca. iij. ¶ Aqua de bet q̄ haberi materia exillat̄ digella & virtute forti. Hal. vi. terapēntice. ca. ij. Aqua tepida facit nauſeā. Auicē. i. cañ. sen. iij. doctria. ij. ca. iij. Aq̄ multū calida & stringit curim. ¶ Hal. vi. terapēntice. ca. ij. Aq̄ frigida nocet & d̄ect̄ Hal. codē loco. Aqua tepida molit corp̄ et mectat & d̄ectat. Hal. codē loco. Fiaris im̄moderate in aqua a l̄manoſa & stringit curim & tr̄sp̄iratiōes in d̄stringit. s̄i s̄it sumose generat̄. Hal. i. de ac. & mor. ca. i. Multū in frigidā aqua balneati morui sūt anteq̄ & emū & r̄m̄r̄. Hal. eodē li. ca. iij. Aqua frigida cōueniēs est colerici rpe sanatiōis & rpe egritudinis. hoc si fuerit consuēt̄ cozpoz anconſucto nequa q̄z dari nisi prius veniat ad sanitatem. ¶ Hal. viij. terra. ca. iij. Si timeas dare aquā frigidam coz q̄bz colerici s̄p̄t̄ incōsuetudinē suadeo q̄ nō & beas dare. ¶ Auicē. i. cañ. se. ij. ca. vi. doctria. ij. Terrae aque splenē resoluit. & nō coire volētēs adiuar̄ & acre cozū p̄tioni cōplētionis v̄tiles est. ¶ Dyasco. ca. de aqua. Aquarum omnū natura frigida est & humida. Aqua que de laside emanat leuior & limpidior est vtentem & v̄n̄q̄m̄ p̄curat.

J
K
L
M
N
O
P
Q

B
C
D
E
F
G
H

Tractatus

R Aqua q̄ de paludibz argillosis eminat. Eius
oz est cocta Salute cor: pie opaf̄ a mltis mede
tur. Et q̄ in o: bz infu: mirabilis eſt q̄ eſt neceſſaria.
Inter oēs aq̄e pluuias optima eſt, et leuis et
dulcis et facillime digerit. cito em̄ calēſcit, et cito
infrigidat. ¶ De fontanis aq̄ eligit illa que ad
ſolis ortū tendit et matutina eſt, et de mōnibz caluis
eius. Nec em̄ pp̄iūq̄ pluuias, que p̄ o: ſtra occi
dentē currūt et ſup̄ elevationē peſſime ſunt, aque
petrā in reſica et i: em̄b: curāt, et mulierē ſterilez,
faciūt: et co: p̄ ſtor: ois et rigore, nimis mēſtrua
ſirungunt inhibentes cōgritudine ſudor: em̄ pro
rumpere et fluxu: m̄ venis vel nauſeam.

N ¶ Dyſ. ca. de aq̄ marina em̄ trāſlarōes grecā
Aqua marina q̄ iure bz viciidā et tē māncā: et
cacoflematiū et ventē tuar. ſlegma deponit

A ¶ Colera q̄o facta et ſomēto adhibita apoſte
mata de alio educit, duricies ſpai gir. oibz dia
ſoreſim p̄ſtat. et a: noz cauſas cōponit. tumorē
mām: o:ū cōp̄ſcit

E ¶ Inuenit etiā aqua ſulphu
rea aluminofa et ferrā q̄ habet virtutē carum
a quibus recipiūt et cō: minatiōes.

Operationes

¶ Plagelle in ſucco eius et aceto vel agraſia in
tingte valent et calfaciōne ep̄nie cōp̄iuntur.

¶ Lōtra de olore in calida cauſa in principio va
let ip̄a herba trita et ſuppoſita. ¶ Lōtra ap̄ a
ta calida valet ad maricci re: cuſſione: licz p̄
modū obſt̄ p̄ ſtipēdo maricciā. ¶ Lōtra ignis
vel aque v̄ ſturae ſit v̄ nguētū et ſucco eius et
olco roſeo ac cera ¶ Lōtra fluxū ſanguis et na
ribo qd̄ ſit ex ebullitione ſanguinis in ep̄ate ac
renis in iuuenibz, et in eſtate plagella in ſucco
eius ac aqua roſaz iſtingitur ac fronti ac tū
poubus et gutturi ſupponit. ¶ Actoz. Eſt autē
barba iouis ſpecies minor ac dulcis. ¶ Hacer
A diuuar audis mire pellitq̄ dolores. Altera
minor ſp̄es eſt illi: herba quā ſemp̄ riuam v̄ ſi
cunt. qm̄ viret om̄i tēp̄e. Barba iouis vulgari
more vocat. Eſt reſert p̄citate ſilicis. Plur̄ illaz
nec minus banc predictis poſſe iuuare et.

A
B
L
D
E
F
G

Capitulum. Iouis

B Barba Iouis yſi. li. abz. Barba iouis
ip̄a eſt ſemp̄ riuas Sed barba Iouis et
ſiccados an̄ ſiū idē eſt. Unde qd̄ az ſit.
Barba iouis ſiccados ſed ſemp̄ riuas iouis
barba. ¶ Placaris. Barba iouis ſri. an. iij. f.
ſic. an. ij. Et d̄: ſemp̄ riuas: qz ſemp̄ viridis repe
ritur. Itaq̄ viridis multē eſt ac eſt Et in me
dicinē poni debet: eſſica ra vero nō. Virtutē
habet infrigidandi et alterandi.

Capitulum. Iouis.

B Barba ſiluana eſt planta go aquatica q̄
iuxta aquae naſcit. cuius ſolia ſunt ob
longa in acutum tendentia erecta ſug
aquam ſimilis ſoliſe plantaginis: rāſi quia nō
ſunt et colle apparatus ſicut plantagini.

Operationes.

A
B

¶ Cū in duna madagascariensis scribit Balie. ca. de curis genitaliū valere ad impregnādū. ¶ Et idē dicit eos l. de epilētia. q. barba situana est caryōtūerna agrica. ⁊ ponitur sicut barba situana in antiochiano galienū minorū. in qdā medi camine qd incipit medicamē ad p̄cipiendū.

Capitulum. lix.

Balaustia est flos maligranati caduc⁹ que dicitur Dyas. vocat quiritū ca. o malo g⁹ naco fruct⁹ ⁊ sic. l. ij. fdu. Sera. li. ag⁹ gre. ca. lulinā. i. balaustia. ⁊ ē flos malignanū. ⁊ ē malis granat⁹ qdā sunt domestica: qdā siluestria. s. flos siluestri⁹ dicitur balaustia. qz qdā inuenit alba. qdā purpurea. ⁊ qdā rosacea. Alit. li. ij. ca. o Balaustia. Balaustia flos est granati siluestri⁹ p̄sici aut egypti. Et ip̄a qdēz qnqz ē rubea. qnqz alba. ⁊ qnqz rosca. Et succ⁹ ei⁹ natura est sic succ⁹ barbe hircine. frigida est in sine p̄mi grad⁹. sicca in secdo. Bal. vi. sum. far. ca. balaustii. Balaustii est flos maligranati siluestris. q̄lis domestic⁹ vicin⁹ rebenen ter adē sup̄icat gustū. necnō d̄siccativ⁹ ⁊ stip rite fruct⁹ est. palā qz est grosiaz partū si re colam dicitur in q̄to boz monumentoz. cum

ostēdam⁹ om̄e stipticū terrestre esse ⁊ frigidū. Null⁹ autē alteri⁹ saporis h̄z indicium. Et idē co ponit vtiqz h̄ aliq̄s siccare ⁊ frigidare nō r̄s biliter. si qdē nō male ostēdebat a nob in q̄to boz monumentoz inesse stipticitatē terredinū ⁊ frigidis corporibz. vnde ⁊ apparatus testan tur. Et t̄m si paritūtibz ⁊ alijs vlcera id appo nas citius qdē videbis ad cicatricem p̄ccare. Hinc est em̄ q̄ in em̄c̄tibz sanguinē ⁊ r̄lūm⁹ teris adduc in fluxibz q̄ in v̄tē ⁊ matrice nō est aliq̄s medicoz scribentū curatiuum nego cium cui nō v̄tatur hoc farmaco.

Operationes.

¶ Sera. Balaustia incarnat ⁊ frigit ⁊ curat renasimonē. ⁊ p̄solidat vlcera in testinoz. ⁊ cō fert sp̄to sanguinis ⁊ fluxui in testinoz. ⁊ cō fert ad ossa ad q̄ p̄fert p̄pōstūdos. ¶ Alit. Balaustia est q̄ glutinaria ⁊ retinet oēs fluxū sanguis ⁊ generat melā colā. ¶ Et ē bona gū gūe sanguino lēte. ⁊ p̄solidat plagas ⁊ vlcera antiqua. ⁊ albocoz. ⁊ percussione pulcrita ra vesuper. ¶ Et firmos efficit dētes n̄ otos. ¶ Et p̄hibet fluxū sanguis. ⁊ stringit fluxū in testinoz. ⁊ fluxū matricis sanguinē. Loco cui ponit cōtē glandinis. ⁊ caput granat⁹.

A
B
C
D

Capitulum. lx

Balsamus. Dyascoides. ca. de balsamo. Balsamus arbor est similis licii. et in codex statui. aut piracon. folia habet similia rure. sed paulo albiora. non semper viridia consistunt. Flores non caducos habet. Hascitur solum in India curibus vel locis humidis. Est enim arbor tenera et aspera ob longa stipitem habens similem viti. Arbor dicitur balsamus lignum iulobalsamus. semet carpopalsamum. lac vero est succus balsami. Sic vero fructus optimus est. qui est recens atque vchemens odore sincerus serenus. lauis mordens atque mediocriter linguam redarguens. Adulteratur autem capivo oleo aut leni tincino. aut balsamino siue mirrino. vel melle mixto. quod leuiter probatur. quia aqua in qua dum missum fuerit oleum supernatane balsamum fundum petens est balsamum purum. versus sic non macular super asperum. cuius tanta vis esse dicitur: et si solius anduerit in manu tenari non possit. praeter arbor nimis est calida et secca extenuans. succus autem subtilior est virtuosus. Opobalsamum quod appellatur lacrymum est arboris quae cum simili malogranato vel licio ramosa. ramis tenuibus et ex albidis. in India tantummodo crescit. Aliquit dicitur in India nasci fructu habet quasi obrotidum in medio quasi ventrosum ad capita viraque deductum rubicundum. valde granum et plenum. et si frangit similemelli est. Et si masticam simile est piperi mordens et suauiter redolens. quod carpopo balsamum est. Rarius autem arboris lacrymum colligitur et sebo canicularibus. in aliose hoc rebus pote autumno. Incidit autem truncus huius arboris per loca et ramuli ipsius. Et sic supponunt vasa (ut presens figura a: b: oris ostendit) que lacrymum suens recipiant. Rarius est optimum recens sincerum et ex albidum et odore acutum. leniter linguas sub mordens. sequens est colore subrufum. et quasi glutinosum. tertium est tenuium partium valde et glucidum. Omne autem balsamum quod exaltatum recipit sit rubrum et resinatum et siccatum. Quod autem optimum est sincerum est: quod in aqua munda stillatum non potius diffunditur. sed magis desidet. et postmodum totam aquam albidam facit. et lacti admixtum. aliud in caseum stringitur et coagulatum. quod enim sincerum non est in summo aequo diffunditur et supernatant. et velleum quasi stillam ostendit. Sciendum quod balsamus dicitur arbor balsami. Balsamum vero dicitur oleum vel gummi. quod melius est dicere. Nam non est oleo vere quod abatur multis

exemplis. Primo eo quod videtur adhaerere labiis vulnerum. Et facile de panno eo insecto lauatur. Similiter Dyascoides dicit quod in aqua iniecerum petri fundum: postmodum dissoluitur. et totam aquam albam facit. et propterea vocat ipsum lacrymum. Item lignum eius vocatur iulobalsamum. et fructus vocatur carpopalsamum. Vultus modis subtiliscatur. Quidam videntur repentinam pro opobalsamo. quidam admiscunt parum balsami terpenitine. et ita b. b. et odore balsami. Alii accipiunt succum lemonelli vel foliorum citri. et admiscunt terpenitine. et addito croco oetrali calefacit et desiccat in tertio gradu.

Operationes

- A** Opobalsami. l. datus cum vino supfluita res matricis mundificat. scum mortuum educit. et mensura vocat. boni bacc in scia. et supfluita coeunt. et dissuriaz et stranguiriam. et lapidem ychic. et si am fuerit opilatio et frigidum humore. et tunc cum vino vel sga pus madefacta et aqua calida erecta infusa incitatur cum oleo mustellino vel nardino.
- B** Contra omnes passionis capitis venientis et frigiditate datur cum appropriato aliquo passione conueniente.
- C** Contra quartanam et cottidianam sacra pus purgatione datur cum vino.
- D** Contra tinnitum aurium et humiditatem parum instillat. Contra voloris denuis et parte et olentis aliquantulum in aurem distillatur.
- E** Contra moruoz incorrupta coferuat. quod quantum dissoluit tantum coferuat.
- F** Seta. auc. Bal. Opium balsami est bonum et substantia eius est subtilis. et virtus eius est que calefacit et desiccat in secundo gradu Balsamum quoque est subtilioris virtutis quam arbor. Hranuz vero eius est maioris subtilitatis quam oleum.
- G** Idem auc. Dyasco. Virtus balsami est que abstergit tenebrositate virtus. et auferit frigiditatem matricis. quod sit nascere cum eo cum ceraz oleo et expellit secundam et tertium. et quod sit in unctio cum eo prohibet rigorem. et mundificat vlcera sordida. Et quando hbitur prouocat vrinam. et est bonum asinari.
- H** Auicenn. Balsamum aperit opilatores et conuenit vlcibus grossis mundificat vlcera. et aprie cum vrcos. et extirpat fracturas osium.
- I** Conterit scitance bibitum. et bibitum eius de coctio propter spasmum. conserit vlcibus capitis. et mundificat caput ipsum. et conuenit epilepticis et vtrigini.
- K** Abstergit pan

De Verbis

nū ipm z edolē lignū cōz ipius semē: pferit
dolori vtrozq; laterū z stricture anhelitus.
¶ Et dolori pulmonis. z pcurit semē cōz erit
plauionie frigide z tulli z sistr ipm oleum.

Capitulum. lxi.

Balsamita. i. sifimbriū. Sed sifimbrius
vocat menta aquatica. z alio noie vocat
balsamita. Dyalco. ca. de sifimbrio fm
trāslationē grecā sifimbriōn v: cardamino eo
q; cardamo agrestis folia bz similia. cuz folia
eius rotūda nascant sicut folia cardami agres
stis cū creuerit scindit se sicut cruca. Virtus
est et ca. diuretica. p anulus capi. de balsamita
ca. est z sic. in. iij. gradu. Aliud est domesticuz
aliud siluestre. sed domesticū nobis est in v su
quod omnibus est notum: virtutē habet diu
reticam dissolucndi z consumendi.

Operationes.

¶ Balsamita crudū z coctū lentigines vultibz
tollit. z maculas emēdat si vna nocte imposit
tam fuerit z alia die locus abluat aque.

¶ Lōra viciū pectoris sic pulres ex farina or
da z aq; apposito pulvere cōz z demt patienti.

¶ Lōra frigidū reuma folia cōz in testa calefa
cta sine liqre z in faculo posita capiti sup pos
nat. valet vinū decoctiois eius ptra dolorē

stomachi z intestinoz ex frigida causa;
¶ Et opilationē epatis z splenis. et vinalium
viaz. herba ipa decocta in vino z cataplasma
ra. soluit etiā stranguriā et viliuriam.

¶ Valet etiā contra viliū dolorē. Et con
tra z olozem factum ex vntofitate. mensura
educit. conceptum iuuat. matricem mūdificat.
fomentatio sifiat ex eo.

¶ Zencosirares cōz in oleo mustelino vel sal
tem cōmuni decocte et superpositē idē opes
rantur.

Capitulum. lxiij.

Basilicon gariofilatum. Ozimum ides
sive vñū significant. Ozimum quoddā
est gariofilatum. quoddam est cōmū
ne. et quoddam est latum plus alijs: quod cō
rarium vocatur. Ozimum gariofilatum est
illud quod ab aurozibus laudatur. Ozimum
citratum est quod vntuperatur ab omnibus.
Est cōmū gariofilatum cōperens medicis
ne z bebe z semen. Cum autē simpliciter pos
nitur in medicina semen debet intelligi. et pos
tū sine in electuaris. Sed in vngētis z in cō
plastris herba intelligit est ca. sic. Et semen
habet virtutem constringēdi z cōglutinandi.
quod patet ex eo. quia si ponatur in aqua flas
tim in grossatur z sic quodam cōglutinofitas.
herba ipa ex aromanticitate habet virtutē con

D
E
S

A
B
E

Tractatus

forandi et q̄litaribus suis dissoluedi cōsumēdi
 ⁊ absterge di mūdicandi. ¶ Sera. li. aggre.
 ca. berengemolia. est basilicon siue ozimū gari
 otilanū. et folia eius sūt pua q̄rū color ē medi⁹
 int̄r robore ⁊ et glaucēdinē. Hui⁹ herbe ē odor
 silis garioflox ⁊ stipes ei⁹ est quadrangulat⁹
 cui⁹ color est sicut folioz ip̄i⁹ semē est minutū
 nigri. ⁊ colligit in mēse Julij. Et est ca. et sic.
 in sine sc̄i ḡdus. ¶ Dyas. ca. ozimū. Ozimum
 cui⁹ ytrū sit penit⁹ inter medicos opio ē incer
 ta. Hāz q̄ aurore cr̄isipo crimināf. Li ei⁹ vicia
 percaſent q̄ sit stomacho inutilis q̄ oculos
 ebetat q̄ infamā facit. Iecozū obſistat. Addunt
 præterea si tritūm lapide contegatur ſcorpiones
 gigni cōmanducant. ⁊ in sole positūm vermes
 creare pediculos enumire. Aſtrictiam purant
 hoc esse p̄ſuafum q̄ si quis eo die quo ozimum
 ſumpſerit a ſcorpione feriatur non poſſet ſalu
 ri ſed qui in diuerſa et vera opinione ſunt. hec
 oia fallā aſſeruerāt. q̄nimo stomacho prodeſt
 eo q̄ inflatōes eius diſſoluit. et facit alia iuua
 menta que ſm ip̄m inferius dicentur.

¶ Et idē octauo ſimpliciū ſarmacoz capl. per
 nultimo. Baſilicon non garioſilatū q̄ ſc̄o est
 gradu caleſcētū. habet autē caliditate ſug
 ſuā. ⁊ nec vtile intra coꝝp̄ aſſumpit. carbas
 plasmātū ſo ceter⁹ vtile ad conſumēdi.
 ¶ Almanſoz tractatu tertio capi. Alberba
 rogi q̄o exponit ozimū ſiue baſilicon non gari
 oſilatū cali. est v̄ et dolore efficit capitis ⁊ ma
 le nutrit. cuius comēſtio yrenis viſum turbat
 q̄ndo eo multo v̄rit. Sperma quoq̄ aur lac
 deſiccatur. ou tamē stomachi cōfert coz. roborat
 enim ipſum atq̄ cordi auxiliatur.
 ¶ Sera. Ozimum garioſilatū cōfert stomas
 cho. et facit digerere cibum groſſum. et cōfert
 epati et cordi. et auferit miſticiam et ſollicitudinē
 et odoriferas facit cruciaciones. et aperit
 opilatiōnē cerebri.

Operaciones

A Contra ſincopin ⁊ cardiacam paſſionē def
 aqua roſarū decoctōis herbe ip̄i⁹. ¶ Ad idē
 valet vini decoctōis in q̄ herba ip̄a ſterit per
 noctē. Ipa herba valet ⁊ frigiditate stomachi
 h̄ mō. decoquat in multa q̄nitate in vino. ſed
 melius ē in muſto. ⁊ poſt decoctōnē addat vi
 nū albū in multa q̄nitate. tale vini ē ſortati
 uſū multū et aromaticū. ⁊ valet cōtra p̄dicta. et
 cōtra indigeſtiōnē et frigiditate.
E Vinū etiā decoctōis ip̄ius herbe ſozrat di
 geſtiōnē. ⁊ ſup̄ū v̄nt̄ et frigiditate. Semen
 ozimi cum modico puluere accarie decoquat
 in aqua pluuiali et v̄tur patienti.
D Ad matricē mūdicadā. ⁊ mēſtrua puocan
 da ſiat decoctio eius in aq̄ et ſiat fomentuz et
 ſuppulſiozū et teneritate ip̄ius herbe Succ⁹
 ip̄ius herbe puluerizat⁹ matricē mūdicat. cō
 ceptū adiuuat. et mēſtrua puocat.
E Herba ip̄a decocta in vino ⁊ oleo ⁊ maribz
 anchis caraplaſmata valet p̄tra tenaſmonem
S Baſilicus in li. de cibus. capi. de ozimo. Hi
 mū ſez nō garioſilatū paſſim quidem chimū ē
 et propter hoc inſamāt quidāz ip̄m dicentes.
 ſi tritū inmitatur olle vacue celerrime generat
 in paucis diebus ſcorpiones. et maxime quādo
 in ſole quis quolibet die calefecerit ollam. ſed
 hoc quidē caco chimū eſt. et maſſū stomacho ⁊
 indigeſtibile. Mulus vero ita dicemus ip̄m ē ca
 lidū in ſecundo gradu. Et habet bumiditatem
 non naturalem.

Capitulum. lxxiii

B Ranca v̄ſina herba ē. cuius folia ſūt
 magna ſicut folia caulis. ſed ita ſicut
 branca v̄ſi. in medio eoz ozitur ſtipes
 in cuius capite ſunt multi flores ſpinoſi cōcluz
 ſi. ca. eſt ⁊ bu. in ſc̄o gradu. Tūrum habet
 molliſcandi et maturandi et leniendi.

B

B

J

is^o fan
etiam
pua

De Herbis

Operationes

Contra ariditatem mēbroꝝ ⁊ vitium splenis fiat yngētū ex brāca rāsina p̄mita ⁊ macerata vīu i oleo ⁊ colature addat cera ⁊ fiat yngētū ⁊ vī cū matricē ⁊ frigidatē ⁊ v̄rosinatē. **R**ecipe succi brācē vīnē. ʒ. iij. bebet saluine. saluicē nal uarū. maiorane. rosmarini. ana. ℥. ij. gariois loꝝ. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. ij. spice. ʒ. iij. cimini. ʒ. i. pi cis grece. ʒ. i. cere albe. ʒ. iij. turis masticē. ana. ʒ. iij. boli. ʒ. i. cere albe. ʒ. iij. vini greti. lb. iij. lar di scrofero mū. i. predicte herbe pistent cū lar de p̄dicto. deinde ponant sup ignē cum vīno ⁊ succo p̄dicto donec coquat vsq; ad cōsūp̄tōē vīni. deinde colet ⁊ iterū resoluat in igne ⁊ addi ca cera cōcta ponant sp̄ctes p̄dicte ⁊ vīnitū cur coagulari. et yngatur veniet.

Capitulum flūij.

Betonica. Gal. viij. sim. sar. ca. cestrus siue cestron. Cestrū grecelatinē dicitur betonica p̄tūē bebet in cassiā. sicut ostēdit gustus amara ē et subactie hec herba sicut in dicit Betonica ca. ē et sic. in f̄mo gradu. cui⁹ folia p̄cipue viridia cōpetunt vsui medicinē. et iccata etiā multa sunt efficacie. vnde cū inuenitur in receptionibus. folia p̄nenda sunt.

Sera. li. aggrega. Bassarem. auc. Drasco. Bassarē. id est betonica herba ē. q̄ nascitur. oī anno habens virgam subtilem. cuius longitudo est vnius brachij aut plus. et est quadrangulata. et by solia mollia et lōga filia in sua gura folijs arboris glandium in sciluris suis bonum odorem habentia. Et solia que sunt p̄ pinqua terre sunt maiora alijs. ⁊ in sum. mirate virge est semen collectū in se. p̄ collectionem spice frumenti. ⁊ assimilatur satuegie. solia ei⁹ colligunt ⁊ desiccant ⁊ sic seruant. Nam ex eo plurimū administrat sunt solia. ⁊ habet radices subtiles sicut radicē ellebori. **D**rasco. capitulo veconicon. Sed in trāslationē nostram vectoria herba ē omnibus nota ⁊ ḡga habens tenues et lōga vnius cubiti. ⁊ q̄drata solia longa et tenuia obrotūda ⁊ diuisa ⁊ odorata Radices et solia sunt cū infūta. Semen eius ē vs̄ spica simile rimbri. solia eius collecta siccantur et vsui necessaria sunt. Radices habet tenues sicut elleborus

Operationes

Ad v̄dolorem capitis factum et frigida causa fiat gargarismus et colatura decoctiois betonicē cū stasis agria i aceto. sicut in v̄tō s̄toma chi datur vinum decoctionis betonicē.

BContra v̄dolē stomachi def̄ decoctio ipsius cum succo absinthij cū calida. sicut v̄chemens consipatio. vt in yliaca passione prece dente cistit.

ESicut idē remediū ad matricē mūdificandam ad p̄ceptū adiuvandū fiat fomentū ex decoctione ei⁹. sicut etiā sup̄ positōiū. Def̄ etiā electuarij r̄ijū consecrū et puluere ipsius et melle.

DScrapion auctoritate Galieni. Betonica incidit ⁊ abstergit humores grossos. frāgilitā p̄idem renu. m. et mūdificat et abstergit pulmōnem et puocat mēstrua. ⁊ confert epilepticē. et curat cicatrices neruorū et lactetorū.

EDrascoides Radices eius accepte in potu cum ydromelle. nauzeas puocat. solia ei⁹ v̄antur ad conuālationē et de alto cadētibz medentur.

SEt offocationes stericas soluuunt dragmas vna. cum mulla accepta. V̄olus v̄ enenas ros cum vīno bibira saluberrime curat

BEpilepticis cū aqua bibira maximū p̄ficiūz est. Et patris et splenericū cū oimelle dragmas vna accepta. effectū sanitarū ei⁹ habet. diglitiēz celebrat.

HIn structura capitis herba p̄tusa ⁊ sup̄ caput vbi p̄cussio est imposita vulnus mira celeritā te glurinat. Et id melius sic fit tria recēs iponatur. Et sicut sibi vis data vt ossa fracta extrahit

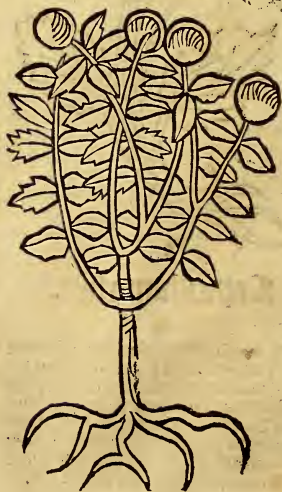
Capitulum lxv

Bedeguar siue spina alba Auicē. libro ij. ca. bedeguar. Bedeguar est spina alba. et est silis cameleonte albe. v. chamez nius est alba. et habet longiores spinas. similitur q̄ eius spine folijs amomi. verū tamē sunt subtiliores. et vehementi⁹ est alba. et eius q̄dē stipes puenit vsq̄ ad duos cubitos. et eius flos est purpureus. Et semen eius est sicut semē car tami. verū tamē est vehementioris rotunditatis. et in radice ipsius est infrigidatio et exsiccatio cū resolutione quadam. Semen vero eius est calidum et subtile. Et dixerūt q̄dam q̄ rota est calida valde. Et in ipsa est virtus resolutiua et aperitiua. et proprie in semine eius. Et in ea est retentio fluxus sanguinis. et eius retentio est equalis. Pl. ca. de acanthisce. i. bedeguar est cardus cum aculeis in folijs albis et frigidis in pmo gradu et medius inter humi ditatem et siccitatem.

Operaciones

- A** Bedeguar confert fluxū ventris. et debilitati stomachi. et abscidit fluxū sanguis. Et ap ponit exteri⁹ sicut emplastr⁹ et destruit aposte mata mollia. Et q̄n fit collutio oīa cū aqua eius in qua coquit. osert dolores dētū. Sed se mis ei⁹ substantia est subtilis. et cōfert hūribus

spasmū q̄n imbibit. Et fert spūto sanguis nis. et dolozi stomachi et fluxū anūq̄. et puocat yrīnā. et dolozi apostematā flegrmaria. Et q̄n bibit semē ei⁹ cōfert puoc⁹ hūrib⁹ spasmū. Et q̄n suspēdit sup aialia venenosa amittūt toxib⁹ cū. Et d. yal. Radix ei⁹ bibita emoproic⁹ pdest seletic⁹ et romatic⁹ fert opē. Tūores oēs i ca⁹ raplasm antio spargit. Et elixatura eius dētūz cōpēlit dolores. Semē ei⁹ bibitū cōtractos infātes saluberrē curat. moribus venenaz cōs curit. Et q̄ ea in collo portauerit incursū f⁹ pētū non timet. Radix desiccata mediocrit. Et siptica est: et sō ciliacos et stomachicos iuuat. sanguinis cōductionē req̄mit. et tumores vice caraplastmatis spargit. Semē eius leptome ris et calide ē p̄tutis. Et putrefact⁹ mēbis iuuat poratū et fluore sanguinis medetur. et sic intr ateoꝝ reumatismū. Et trefsiombus q̄s greci cucanina vocāt. fluores matri⁹ abstrū git. caraplastmatis miscaet cōstrictiue medē ribus. Et Hal. Bedeguar cōfert illiac⁹ et sioma ticis. emulsionē q̄s sanguis cohibet. riores ei⁹ am caraplastmata corrabūt. Iuuat etiā dē tes dolētes si gargizat decoctioe Semē ve ro subtiliū partū et calide virtutis ē. quare et spasmantes bibitū iuuat. Aui. Semen ei⁹ cō fert infancib⁹ q̄n bibunt ppter corruptionem in moribus lacertorum.

L
D
E
f
B
h
J
K
L
B

¶ Capitulūm lxi.

Rellirici. Sera. li. ag. ca. belligz. Belligz. i. bellirici z sit d gñe mirabolanoz. (Se sit. z sit. i. sit. gra. et extingūt acuitatē sanguis et caliditate colere. hoc idē mirabolani emblicū vt bñ in ca. emblicū Jo. meue. ca. de mirabolāis. Bellirici sūt ex medicis bñdicitis expectat am p eos pfortatio. meliores sūt groi si pōderosi z densi corticis. sūt in. i. z sic in. ij. In eoz opatiōibz z pparatibz sūt sicut emblicū. Cibi scidū q mirabolani emblicū et bellirici sūt ex alio arboze pducti q̄ alie spēs mirabolanoz. sicut apparet i ca. mira. Et iō h̄ detmīnat d̄ istū. In ca. nō mirabolani detemīat de alijs speciebz mirabolanoz. ¶ Opatioēs ¶ Bellirici bñt pparatē denigrādī capillos z p̄hibēt casū eoz z pferūt emorroidibz. et ip̄si nū mēcāt in aq. ¶ Et p̄diti et eis faciūt opatiōēs mirabolanoz nō p̄dito z. nisi q̄ sūt debiliores eis. et in bellirici maior est p̄ueras i acumine q̄ in emblicū. ¶ Mirabolani emblicū bellirici et kebuli mixti cū olco. amigdulaz dulcium. z cū melle rigūt capillos colore nigro ¶ Jo. mef. Bellirici educūt solutōe flegmā. z sūt ex reboz valde cōfortātibz cerebz et nervos. et augēt in tellectū. ¶ Et cōfortāt cor. et conferūt tremorē cordis z mūdificāt stomachū a purefactōe. z cōfortāt ip̄m. z sedāt seruoze in eo. et auferūt si tū. Et addūt in appetitū. z sedāt vomitū. h̄ idēz faciūt emblicū. ¶ Sera. Bellirici auferūt sitim sua frigiditate et pparāt stomachū. puo cāt appetitū. et stringūt ventrem. p̄ter eozz slipici.

Z
B
E
D
E
F
B

De Herbis

Capitulūm lxxij

Bel vel Sel. Serapio. li. aggr. ca. bel. auc. ysaac benarām. Bel est citronium indū. et est fructus rotundus sicut auel lana. nō h̄ns corticē sup se in q̄ est semen sumi. le odore. et est illud qd̄ de ipso admistraf. z p̄t̄ eius ē sicut p̄t̄ zinziberz. ca. in. iij. g. z bu. in. i.

Operaciones

¶ Serapio. Bel. Subnliat chimos grossos ¶ Et cōfert duriciā nervozū. ¶ Et valet v̄to sitati emorroidaz. ¶ Et augmētū facit in spermate. et valet sicut sel. ¶ Arboz eius vocatur vohisabā. vt apparet in ca. granati siluestris.

Z
B
E

Capitulūm lxxij

Bebem. Sera. li. aggr. ca. Beben. Beben species eius sūt duē. i. rubea z alba. Et sūt ambe vene in magnitudine radiciū pastinace parue. quarū quedam sūt tortuole. deserunt ab armenia odor earum est bonus. et est in eis v̄scositās quedam. ambe species sūt ca. et bu. An. li. ij. c. beben. Bebe sūt frusta aspera que sūt radices exsiccate contracte. et sūt duarum specierum. quarum vna est alba et altera rubea. est calida et bu. mida in ij. gradu.

Operaciones

c

A
B

¶ Sera. Ambe angmētū facit in spermate
¶ Ani. Bchē ē impinguanū: z cōfortat cor
valde: cōfert tremori cordis: z manifeste au-
gmētat sperma: loco eius ponunt q̄rū ipm̄ et
veneri: z medietas ponderis lingue aūe.

Capitulum. lxxi.

BEn vel balanus. Dyas. fm̄ translatio
nē nam ca. balanus. i. ben: est semē ar-
boris similis arbori mirice: nuce has
bens abintus. q̄s cum digitis p̄fricauerit humo-
res ei cū: d̄ p̄fectōibz miris z nobilibz mulez
miscet pro oleo. Nascit̄ fo in Etiopia et in
arabia: et in locis indie. Ipse succus melior ē q̄
est recēs et odore plens et albu. ¶ Sera. li. ag-
gre. ca. habē. auc. Dyas. Haben. i. granū ben:
et di frutes arboris siml̄ tamarisco: et est fru-
ctus similis anellamis. medulla eius exprimit̄ si
cur amigdalez egreditur aliquid loco olei. Et
nascit̄ bec arbor in terr̄ hababes z in bablyo-
nia et in locis arabū: et in terris palestine que
nominat̄ nitrā. Et melior ex eo ē noū plens al-
bus facilis exoriantis. Et idem auc. Balieni.
Nec medicina defert̄ ad nos ex terr̄ arabum:
et pigmentarij vtunt̄ succo medulle eius loco
olei. Et cōpletio eius est calida. Oleū eius ex-
trahitur sicut oleum de amigdalis.

Operationes

¶ Dyas. Ex eo z. bibita cū pulsa sple siccat
cū yris yrica mixt̄ z in cataplasmatibus po-
sit̄: z in illa adhibita dolores podagricos mi-
nigar. ¶ Aceto aut̄ mixtus lepras et maculas
et pustulas corporis tollit. ¶ Acceptus solutio-
nē yentr̄ facile prestat. Ex ipsius succus c̄o r̄ti-
lis est vt aspredinē et puriginē corporis mirifice
purget. ¶ Sera. Bchē cōfert empergini et len-
tiginibus que sunt in facie: scabiei et pruriti:
et egritudinē cū qua cut̄ elauatur cū aceto.
¶ Et attenuat duriciē epasis et splenis si eis
supponat̄ cū aliquo sar. ex desiccantibz. sed i suc-
co eius est parū sūplicitatis. ¶ Jo. mel. Ben p̄
vomitū z p̄ ventr̄ educit̄ flegma crudū z gros-
sum. Et est medicina mirabilis ad colicam et
flegmaticā z ventosam. ¶ Ani. li. ii. ca. de ben.
Ben est mundificariū z pprie eius medulla z
succus humidarū grossarij. Et apit̄ cū aceto
et aqua opilatiōes vicer. Et in arboze ipsius
ē amaritudo et sūplicitas: et ppter h̄ ē in ipa p̄-
rus cauterizatiua: z eius cortex est sūplicitis plus
¶ Et oleū ipsius nō euacuat̄ sūplicitate: et in
ipso raro est absterfio et incisio. ¶ Sanē eius
confert lentiginibus magnis. s. z p̄uis: et p̄ano
et morfee et vclugis vclerū: et siml̄ eius oleū
¶ Et confert apostematibus variis omnibus
cum ponit̄ in emplastris et vnguentis.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

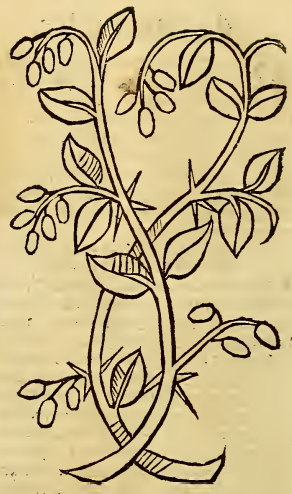

volum9 apire mollificare et resolueret. pona
tur bdellium iudaicum. qm vero volumus astrin
gere et infrigidare ponat bdellium de Becha. z
tale bdellium est celestinus. i. coloris celestini. sed
bdellium iudaicum est subnigrum sive subalbium.
veru antiq nostru caretes bdellio de meka lo
co eius ponentur quanda aquositate pogloba
ta q inuenit in yrculicis ymi. ¶ Plin9 ca. de
bdellio. Bdellium est calidum in .ij. gradu. humidum
in primo. ¶ Almanfor: tractat. ar. ij. ca. de bdel
lio. Bdellium iudaicum calidum est. bdellium ras
men de meka frigidum est et siccum.

Operaciones

- A ¶ Serapion auctoritate Galieni. Bdellium stringit ventre et fortificat stomachum: dissoluit apostemata q sunt in canna pulmonis: et tumor: em q sit in crepatura intestinali: qm dissoluit cum salina hominis ieiuni donec fiat siccus: r vnguentu vcl emplastru frangit lapide resnum: qd sumit in potu. puocat vrina et dissoluit apostemata cruda grossa ventositates neruozu. ¶ Haliē. vi. sim. far. ca. bdellio. Quidam autem eo vrunt et marie arabice in bronchiloliorid est herujs intestinalib9 ieiuna salina madefactes: donec perueniat ad consistentiā am emplastru. ¶ Arabici vero et lapides qui sunt in renib9 stringere bibitu: nec non vrinas puocare et ducuntur indigestibilu spirituum sanare: mection lateru dolores et rupturas.
- D ¶ Almanfor: Bdellium iudaicum dura dissolues apostemata emorroidib9 vtile iudicat. Bdellium de meka ventre stringit. ¶ Auic. Bdellium resoluit sanguine p gelatu z est liminum z maturatiu vtriusq ventositates. ¶ Et arabici est siccus eo nisi rectne. et resoluit apostemata dura et ppe dissolutum cum salina ieiuni. et sili resoluit reliqua frigida. ¶ Et mecbu qd non est ex fructu palmarum siluestrium est sipticum. Bdellium iudaicum resoluit scrofulas: et bibit de oorum ad apostemata dura q sunt intrinsecus et linut cu aceto sup sabasari.
- D ¶ Confert: contusioni lacertozum et spasmu z duricia nervoz et p gelationi ipsoz. ¶ Et de meka etiā q silimauerit q ipm prouocet: sed no dubitat qm ipm stringit et frangit lapides
- K ¶ Bdellium eo arabici clarus rubei qm tenet ex eo qnitas duozu aucoz: et bibit cu aqua melis nimit flegma. ¶ Et bdellium vrunt: q resoluit ramicz aque et aperit os matricis clausum. Et educit serum et mundificat matricem.
- D ¶ Et resoluit apostemata ani et testiculozum. Et confert: molu vniciofoz: m

Capitulum. lxxij

Berberis. Aul. li. ij. ca. de berberis. Et eo est rotundum et rubu capstret: et aliud e nigrum longum arenosum aut montanum. et est forius fri. et sic an sine tertij gradus z est vincēs colera yalde. Hal. viij. sim. far. ca. otia cantu. Nec arbor est silis virtute et specie arbori archandi. i. piroz siluestriu: nisi quia arbor piroz est siptica sipticitate fori: sed in fructu eius cum sipticitate est res incidens subriliter. ¶ Serapion auc. D. ras. libro. aggrega. ca. Amberberis. Et est rubus achilla: et dicuntur acurum. et aca: est dicuntur spina acuta: z est illa que facit fructu q v: zabuch sive zaytach. et est amiberberis et dicitur a corasceni. et est arbor: silis arboru piroz siluestriu que dicitur abbinis sive abaras nisi q: est minor: et habet multas spinas. Et habet fructu silam gras nomirtansi q: est maior: et rubeus facile frangibilis: et byz interius grana. et byz radice habetem multas radicales infixas terre.

Operaciones

¶ Sera. Fructus eius qm bibit aut etiā comedat. absi indur lupi antiquum et humiditates antiquas que fluūt a matrice. ¶ Et qm sit emplastru cu eo rito attrahit sagittas que sunt infixę carni: et scellat a spinas et alia similia

De Herbis

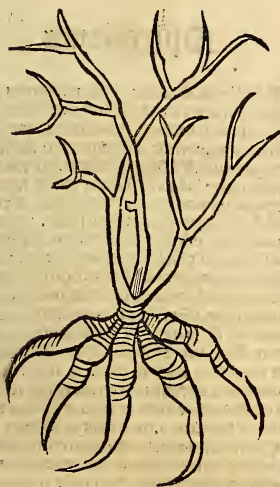
E Et qñ pcutit vëter mulieris pgnantis cū ra dice huius terre. aut fit in uncto cū ea expellit fetū. Et est fri. z sicin. ij. gra. p̄hibet z incidit si tim calidā. z fornicat stomachū z ep̄ar.

D Et p̄p̄t̄as aus est q̄ confert apostemas nobus calidis. Et hec auc. Aben H̄duay.

E Et idē auc. Armasios. Fructus ei⁹ retinet z p̄hibet oēs egritudines q̄ sūt a fluxu v̄tris.

f Aniz. Fructus berberis p̄fert apostematib⁹ bus calidis q̄ eis emplastrū suppositū. z confortat stomachū z ep̄ar. z abscondit st̄im valde. et cōfert r̄a s̄urē z fluxui sanguis inferius.

rum remouendum dolorem iuncturānū. et podagre. Inxat aquam citrinam.

Capitulum. lxxiiiij.

B Itumē iudaicū siue asphaltū. et d̄r bitūmen iudaicū eo q̄ in iudea inuenit̄. In Itagno qd̄ mare mortuū dicit̄. in q̄ in⁹ gredit flumē iordane. Et ipsūm est spēs nāpre sed nō nāpra. qm̄ nāpra est petroleū vel ster⁹ demonū qd̄ idē est z est sicut oleū liquidum vt habet inferi⁹ in tracta. de lapidib⁹ p̄ciosis ca. petroleū. Sed bitumen iudaicū vel asphaltū. vel brafalendi q̄ idem sunt. est dur⁹ vt cūq̄ qd̄ pōt puluerisari. sed nō resoluit̄. z h̄z vt cūq̄ ferrozē nāpre. vt p̄z p̄ Sera. z p̄ cordiā D̄raf. ca. asphaltū. Asphaltū est bitumē iudaicū. et ei⁹ aliud est aridū aliud liquidū. vñ bitumē iudaicū qd̄ fit in lacu iudee q̄ d̄r alfriden. coagulatione ei⁹ p̄ ripā ipsius lacus inuenit̄. z nante nā cumfafa. z sic eā colligit̄ z siccet̄ et vendunt̄. Aliud gen⁹ est qd̄ neq̄ ferro neq̄ aqua rumpi potest. nisi tm̄ menstro multice. aut sanguine bircoz. Et si volueris rumpere. sic rumpe. collige vñ de lana z intringe ipsūm in sanguine. z sic incide. Est autē bitumen summū purpureū odoz gr̄auioris. reparabile aut̄ nigz est. Reperit̄ aut̄ babilonicū bitumē albū seu nigrum. longo interuallo rapies ad se ignē. Nōtē vero bitumē h̄z virtutē malacitā z dyasoreticā. et

Capitulum. lxxiiiij.

B Usiden sunt radices albe. Serap̄i non li. aggre. caplo busiden. est simile behem albo. z est medicina indie qua nos paz v̄nunt. Et quidā vero detulerit ipaz ad nos. z vidimus eam sepe. Et meli⁹ et eo est quod est albū. habens lignū grossum z multas v̄rgas. Aliud vero quod est subtile lignū habens superficem lenē parue albedinis est non bonum et nullius iuu ameci.

Operaciones.

Serap. anc. habi. Habi. dicit q̄ ei⁹ inuamentum est sicut inuamentum herdomacilo

by viros viscidē et etiā efficaciter relaxantes.

Operationes

A **B** **C** **D** **E**
¶ **D**yscozides. Bistumen tumores reprimit. **¶** **D**ffocariōibz stericiis occurrit. **¶** **E** adentes matricēs subleuat fumigando. **¶** **E**pilenticos fumus eius prouocat cū castoreo. menstruis imperat. ruffim sedat. **¶** **A**sinaticos et disthoicos ad sanitatē perducit. **¶** **D**osibz venenatis occurrī: sciaricis prestolat. sciliacis vatur in modū carapucie et maxime prestat effectū. eo agularū sanguinē cū aceto resoluit. villsinericis cū succo pisanē suppositum curat. **¶** **L**atarrum suffumigatione cōpescit. venticuz dolorem ap̄positū mitigat. podagricos et arreticos cum nitro et cera vt malagma impositum curat.

Capitulum. lxxv

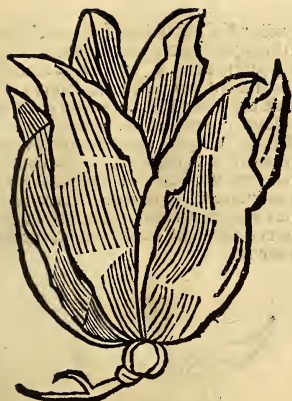
B rionia. **D**ysc. capit. ampeleos leuki. id est brionia. siue vt latini vix. alba. habitas et folia similia habet viti nostris. s; aspera et minora caprioli similes sunt implicates. semen ipsi vix simile est. **¶** **B**otruosum rarum et suluum. **¶** **B**alienus sexto simplicium farma corum. capitulo ampeleos leuki id est vitis alba. quam quidam r brioniam et psilostrum vocant. in summitate eius est stipicitas

et amaritudo pauca et acritas. et ipse comeduntur in principio sue natiuitatis s; consuetudinem et in tempore vris: quia sunt iuuantes stomachum propter eorum stipicitatem. subamaram autem et leuiter acres habet stipicitatem. **¶** **S**erapion libro aggregatoris capitulo vesera. vesera beba est q̄ habet solia et capriolos in similitudinem vris communis. nisi quia sunt asperiora. et rami et caprioli adherent. implicantes se quibuscūq; appropiunt et arboribz alijs et suspendunt eis cum capriolis suis. et habet fructum similem rucis modo rubro.

Operationes

A **B** **C** **D** **E**
¶ **B**alienus. Brionia vrinam mediocriter prouocat. Radix vero abstersiuam quandam et siccaniam subtilium partium habet virtutem necnon mediocriter calidam propter quā splenes attenuat. **¶** **S**cleratōs sanat. ceteris appposita cum sicubus scabiem et lepram sanat. botruosus autem fructus in polipitij est vtilis. **¶** **S**erapion auctoritate Rasis. Virtus eius est que calefacit mediocriter et abstergit et subleuat et dissoluit duriciam splenis quando superponitur emplastrum ex ea cum sicubo. Et curat scabiam et egritudinem cum qua cleuatur cutis. Sed fructu eius vntur corias minarij. Nam cum eis abraduntur pili coriorum. **¶** **E**t idem Serapion. Virtus foliorum. et fructus et radices est calida et acuta. Et id est quando fit emplastrum cum eis et sale cōfert vlcibus que dicuntur granita. et illis que dicuntur sagedenica. curat fissuras labiorum. **¶** **R**adix eius mixta cum oobo et fenugreco quando cum eis abluuntur cutis mundificat et abstergit eam. Et auferit pannuz et vesigia nigra et borbor et cicatrices vlcetum. Et conficitur cū oleo donec fiat sicut cera: et sedat dolorem et fistulam ani. Et quando miscetur cū oleo donec dissoluatur conuenit ad hoc et pellit liuorem qui fit sub oculo. Et quando fit ex eo emplastrum cum vino sedat panaricum et resoluit apostemata et aperit ea. Et emplastrum factum cum ea extrahit ossa: ingreditur in confectionibus vnguentorum corrodentium carnem. Et potatur de ea. 3. ij. ad epilepsiam: et conuenit appopletie sic admixturata et opilationi. Et quando bibuntur ex ea. 3. ij. confert moribus tyri et occidit ferum. Et quando extrahitur succus a stipitibus eius et accipitur cum frumento cocto prouocat lac

De Herbis

Capitulum. lxxvj.

Bricanica. Dyascozides ca. Bricanica
ca herba est habens folia similia lappa
rio agresti: sed paulo nigriora lanosa
gustu stiprica. Bastam vero habet longam ⁊
radicem parvam et tenuem: folia eius exsicca
tur: succus eius collectus in sole ponitur et sic
catur: et est illi virtus stiprica.

Operationes

- A** ¶ Dyascozides. Succus eius siccat in so
le prodest vulneribus ⁊ et cancriis oris et faucium
cum vino et bis qui p̄sim incurrunt. quidam vi
cunt q̄ est lappactium acutum.
- B** ¶ Dyascozides capitulo brico. id est bricanica
ca herba est duorum cubitorum longa: ⁊ gas
multas et tenues habens in quibus folia nas
cuntur leptē similia mollia et alba: et in sum
mo virgarum profert semen florem album ha
bens.
- C** ¶ Dyasco. Virtus eius est que cum sacco p̄is
sane cocta: ⁊ a capadocijs comeditur propter
frigiditatem stomachi: et semen eius pro pipe
re v̄ntur miscentes in cocturis. Alij memo
rant banc emperignes mederi.
- ¶ Dyascozides capitulo bricozide. id est bric
canica herba est cuius radix aspera et l̄rica
et sibi coherens gustui dulcis: facit bastas du

orum cubitorum spinosas. nascitur in locis
algosis ⁊ cataplasmatibus adhibita: omnibus
vulneribus imposta et quotidie mucata mes
detur.

Capitulum. lxxvij

Botis. Dyascozides capitulo Botris
est herba fructuosa tota spansa super
terram. colorem mellinum habens p̄
intervalla furcata. virge eius in omnibus ramis
semine plene: folia habet similia in cibo agresti
cum maximo odore et bono: non inuenitur in
partibus nostris. multi pro suavitate odor: res
bus alijs eam adiungunt. nascitur in locis cul
tis et pascuosis. capadoci vero eam ambrosi
anam dicunt: alij arthemisiam.

Operationes

¶ Dyasco. Cum vino bibita arthronoicis p̄dest.
succus eius bibitur in balneo yctericis colo
rem reddit. Sed notandum q̄ plures herbe
non inueniuntur in partibus nostris. Et idco
nostro ydcomare non possunt nominari.

Capitulum. lxxviii

Borago. y. s. li. c. bimo. Borago cal. est et buan primo gradu. Plarea. Bora go folia habet aspera et viridia sunt. s. cipue competunt vsui medic. cine. exsiccatio non secundario seminata. Costa. Borago est calidus et humida in primo gradu. Item borago herba est satis nora calida et humida e in medio primi gradus. Habet etiam virtutem generandi bonos humores

Operationes

- A** Isaac. Borago in vino potui data leticia generat. et cor confortat. proinde antiqui miscebant eam medicinis cardiace valentibus passioni. **B** Que etiam cum aqua cocta. et cum melle aut zuccaro potui data cannales pulmonis et gutturis optime mundant. **C** Platearino. Loco ualcentibus et egritudine valet syncopis anibus cardiace commista cum carnibus vel condita cum sanguine. Sane eius per duos annos in multa efficacia seruat. **D** Radix non competit vsui medic. Herba etiam cruda commista. bonum sanguinem generat. Contra yctericijs cocta cum carnibus co

meditur. **L** Constanthius. Borago colerem rubeam purgat. cardiace subuenit. et colera nigra patientibus. **S** In vino missa et potui data leticiam generat. **B** Eiusque apozima cum melle et zuccaro bibitur. et contra gutturis asperitatem et pulmonis ac pectoris valet. **Z** **U**aler fm Dyasco. conualescentibus et syn copis anibus. cardiace. melacolicis. comesta cum carnibus. **U** Contra syncopum fiat syrupus et succo eius et zuccaro fiat similitur contra cardiacam passionem. addito puluere ossis de corde cerui. **U**aler similitur contra me lancoliam. **K**

Capitulum. lxxix

Bombar vel corum. Serapion libro ag gre. capitulo gorona. bombar. Dices runt quidam medici de kelbe. q. cotus nascitur inter eos in arboribus. que sunt sicue arbores anisepicorum. et durant annis viginti. et est ex eo q. omni anno seminatur. Et idem auctoritate aben meshuy. melius est ex eo nouum. Et quod est plantarum anno suo:

Operationes

De Herbis

A ¶ Serapion. Succus folioꝝ eius conuenit
 furui ventris qui accidit infantibus
B ¶ Et semen eius conuenit tassi. Et est bonum
 pectori: et est calida et humida
C ¶ Et oleum eius confert lentiginibus faciei et
 pustulis calidis que sunt in facie: et facit aug-
 menti in spermate.
D ¶ Dyalcorides ca. cotonid est bombar. me-
 dulla feminis eius calefactoria est mollificat
 pectus. ¶ Et prodest ad tussim.
E ¶ Succus vero folioꝝ eius poratus su-
 rum ventris infantium sistit. Et est calida et hu-
 mida complexionis.

et viridi et citrino. Administrada autem est in
 medicina illa que gressa habet folia super q̄-
 rum facie sunt puncta: que sunt radices spino-
 rum aut pilori: et crenium ab ea. Proxima est
 equalitate in caloze. ad caliditate in paruum
 declinat. Et est in sine primi gradus in humidita-
 tate. Que autem sicca est animozis est humidita-
 tis. Serapion li. aggre. capl. Ledenalchaur
 auctoritate Dyalcoridis Ledenalchaur. ad est
 lingua bouis siue buglossa: et est planta que
 assimilatur herbe que dicitur caromae: et habet
 folia versus terrā aspera et nigra: et assimilatur
 in figura sua lingue bouis.

Capitulum. lxxx

Buglossa. Irido. li. et ymo. Buglossos
 a grecis est dicta: eo q̄ asperissima fo-
 lia in modum lingue bouis habeant.
 Que mirū modū ob sapientiam nutrēdam a
 veteribus infundenda vino memorat. Pl. li.
 bro. xxx. Buglossos folia habet bouis lingue
 similia super terrā sparsa et aspera et magna et
 minora. Auicenna. Lingua bouis est herba
 lara habens folia. Et canna eius est plana: cu-
 ius rami sunt et pedes scultarum: et color est

Operationes

A ¶ Plinius libro vi supra. Buglossa vino mi-
 tra animi voluptates auget: et vocat cupbra-
 sinum fluitōes: quas greci thumatisinos di-
 cunt sedat. et sciatōis cum aqua bibita singu-
 lare presidium tribuit.
B ¶ Auicenna. Buglossa sicca et adusta alco-
 la que sunt in infantibus remouet: et inflatio-
 nem oris sedat
C ¶ Et etiam lenificatiua pectoris: et confortati-
 ua cordis.
D ¶ Bona melancholic et solitudine ac tremori
 cordis in vino et dispositionibus melancholicis.
E ¶ Quidam in potu tribuunt cam ad tremorē
 rem cordis calidam.
 Confert etiam tussi et asperitati canne proprie
 que cocta cum iuccaro et ydromelle.
 ¶ Serapion auctoritate alcausi. Buglossa
 est frigida: et q̄n flos eius cōburitur conuenit
 fluxibilitati dentium: et gingiuarū: et ad alco-
 lam pprie que accidit in ore pueroꝝum: et omni-
 bus infirmis in ore que sunt in ore.
 ¶ Couenit cardiace que fit a colera. Et quā-
 do aliquis vult cam sumere: sumat cum bolo
 armeno.
 ¶ Galienus octauo simplicium sarmacorū capi-
 tulo de buglossa fm translationē ara.
 Virtus eius est calida parū et humida. Et cō-
 uenit tussientibus et asperitate canne pulmo-
 nis. Et cocta cum mellicrato aut proiecta in
 vino inducit leticiam.
 ¶ Et idem eodem libro et ca. fm translationē
 ara. Buglossa humida et calida est complexi-
 onis. Unde i vino potata leticia causatiua cre-
 ditur esse.
 ¶ Couenit aut et eis qui propter asperitates
 gutturis tussunt in mellicrato cocta.
 ¶ Auic. de vino cordis dicit q̄ confortat cor:

Capitulum. lxxxj

Tractatus

Buralmos herba est cuius flos dicitur oculus bouis vel yrace. Et habet flores nigros sicut antiquam translationem

Descriptiones.

¶ Dyas. ca. Buralmos. q̄ translatio corrupta est: quoniam sera. et bis Dyas. sicut alia translationes Dyas. dicit quod habet flores citrinos siles floribus camomille: et hoc verum est. **¶** Buralmos habetam enim molle. folia marari silia flore mellinum habens. oculo bouis silem. vñ et nomen accepit. **¶** Hascit in civitatibus. **¶** Sed sicut translationes nostram Dyas. Buralmos habet duas species. Una est quae habet folia silia marario. et flores similes floribus camomille. Et silia vocat cotula fetida: et latine dicitur pucida. Et Dyas. vocat campartanon. Alia est que habet folia silia coriandro et flores citrinos. nascens iuxta muros civitatis. et vocat cotula non fetida. et latine dicitur oculus bouis. et grece similiter ita sonat Buralmos. Sed ara. vocat bibar. i. oculus yrace. et ideo dicitur ad istam. **¶** Buralmos est herba mollis antimo sillis. leues emittens rivos. et folia tenuiter silia et mollia: silia marario: flores citrinos siles floribus camomille. et ista sicut in veritate est cotula fetida quae alio nomine vocat pucida. **¶** Et subest: est alia buralmos cauli mollis. folia coriandro silia: flores citrinos habens: nascens

iuxta muros civitatis: et ista vocat oculus bouis vel cotula non fetida. et de ista herba est hoc veritas clare inuenitur: quia latius inuenies in ea inferius de oculo bouis et illius opatiōis.

Capitulum. lxxxii

Buxum est nomen grecum a latinis ex parte corruptum.

Operationes

¶ Pirus enim apud grecos arbor spiritus virens est appellata et leuitate materie elementorum apicibus apra. **¶** Tunc scriptura. **S**cribe in dicitur buxo arborum. **¶** Buxus est primis elementorum apicibus viridis leui materia informatur sicut manus pueri. **¶** Simul est amara et ipsa materia que spiritus retinet: nec vñque suis et vñque solis ne vñque spiritus tue dissimulatione venderis: sed semper tibi per fidem germinet spes salutis.

¶ Plinius li. vi. **¶** Buxus amant sicut et buxus itaque buxus pirencis ac citrini moribus plurius. **¶** ma. berecumbio tractu crassissima in coarctata flore non fetida. **¶** Que cum amaritudine mellis. **¶** Semen illius curcis inuisum apianibus. **¶** Nec in olimpo macedonie gratior est sed breuius. **¶** Amat frigida aprica. **¶** In igne quoque que ferit

A

B

De Herbis

ro duricia: neq̄ carbone vtilis neq̄ flāma.
Buxo folia cōcana sunt et non decidūt. hec arbor in plures ramos dispersa sicut ⁊ lochos et anismarina. Spississima vero et omni materia: et ideo granissima iudicatur.

Buxus sicut et bebenus natura gracilis et neutra fluitat in aquis

Buxus et cornus et olea medulla et apidib⁹ atq̄ cornis. caret minimūq̄ ⁊ sanguis habet

Carian⁹ vetustarem q̄ buxus non sentit: ⁊ rīmam futurāq̄ sponte non capit.

Et sicut in cipresso teredines nasci prohibet amaritudo: sic et duricia in buxo. Arida em̄ lanius q̄ virida ferris cedūt preter robur: ⁊ buxum q̄ pertinaci⁹ resistunt: serratiq̄ dentes inerni equalitate replent: q̄ quādo laminae sesctiles et cis fiant.

Idē in li. xvij. Proueniūt buxi tenuissimis quinis sentis q̄ virguli colligatis depecti.

Actor. Buxus est arbor oībo nota. Hui⁹ ramus v̄timur in die palmarū vice palmarum quales oliuariū sunt que in regione nra nō abūsdant. Hui⁹ etiā ligni ppter suā soliditatē lenisratemq̄ ac decoctē ad fabricandas tabellas ⁊ cochliaria atq̄ manubria et alios plūros v̄tus aprissimū inueniē. **E**st autem arbor humil⁹ ⁊ tenuis. neq̄ enim multū profecsit. De buxus autem natura nihil penitus in libris medicorū reperisse inueniunt.

Capitulum. lxxxiiij

Bruscus omnibus notus. Paulus ca. de brusco: folia eius sunt folia miri cū extremis rātib⁹ spinosis. Faciens plures stipites cum fructu rubeo sicut fructus cerasi: et est temperati coloris: vt yprocras et Ba licus testantur.

Operationes

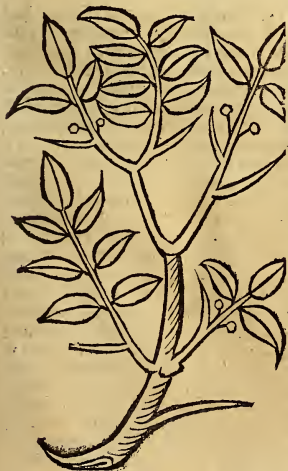
Pan. Succus foliorū eius expressus in ozetentus ozis vitia emendat.

Prodest stomacho et dolori ventris a colera Temperatus cum lacte ⁊ inuactus vitia oculorum emendat.

Potatus cum succaro emopticois sanat Et peram frangit

Succus eius coctus et bibitus coleram ⁊ menstrua expellit. Puluis radices eius vultus ra bene sanat.

A
B
C
D

Tractatus

Capitulum. lxxxiii

Butirum a buando: id est profundendo est dictum: ut dicit Isidorus. Sua enim viscositate et humiditate habet in se buere et pfundere corpus quod contingit. Nam butirum est flos lactis multum habens caliditatis et humiditatis cum dominio acritatis: ratione cuius habet multum viscositatis. Est enim butirosa subnaturaliter calida et humida viscosa et viscosa: humane complexioni vicina: ut dicit Isaac.

Operationes

A Butirum sepe comestum stomachi ipsius est butimectarium: ventris solutivum maxime si recens fuerit. Et ideo antiqui ut dicit Isaac assimilaverunt butirum oleo mixtum pinguedini dicentes: quod si quis acceperit valet scerari de pectoris et de pulmone maxime si ibi fuerit apostema quia proprie est maturativum et humorum diffusivum: et superfluorum pectoris mundificativum: maxime si cum melle vel zaccaro comedatur. **B** Subdens ibidem. Butirum repugnat venenis: membra humectat: asperitatem oculorum eius lotura mollificat et emundat: apostema diffusivum et maturat.

E **C** Ulcera pulmonis gutturis et pectoris mire sanat: renum et intestinorum morbos mirisgar: nervos indignatos et contractos seu spasmodicos mollificat atque laxat.

D **A** Zucenna. Contra venena butirum interius sumptum singulare presidium est. Si intoxicatus butirum in lacte calido resolutum bibat in magna quantitate. Nam viscositate sua opilat meatus ne ad cor ascendat subito vis venenipreterea venenositatem totam ad se trahit et ipsam inuiscat per vomitum cuacuatur de corpore et educit: ut dicit idem.

E **S** alitur autem aliquantulum butirum ut melius conseruetur: et ut eius potentialis humiditas siccitate salis temperetur. Insuper ut eius viscositas augmencetur.

F **F** lam gustui in sapore est magis gratum: quam mediciter est salutum. quando nimis annosus: eius sapor cum odore diminuitur: et in gustum odorem et saporum gustui horribiliter transformatur: et tunc non valet ad abaria condenda.

B **Q** ualet tamen ad varia medicamina et viscositas: quia sepe accidit id quod non convenit gule: congruit tamen nihilominus medicis ne alicui

Q Amomilla. Zucenna. Camomilla est nota. Sed alia est cuius flos est citrinus. Et alia cuius flos est purpureus. Alia cuius est albus in primo gradu est calidus et sicca. Et flos Halienum propter virtutem rose in subtilitate sua: sed est in modum olei coeniter calida. Est autem aperitiva: subliariua: mollificatiua: resolutiua. Dyasc. Camomilla vel antumios herba est: quam alij errantem videtis in cantu: quod verno tempore florescat et ad vsum colligitur. Alij vero camellione: quod habeat odorem malimaciani simile. Quis habet tria sunt generis differetias in flore habetia. baste sunt vel duarum palmarum fructose que ramos multos cum vimibus multas ac tenuibus generat teneras parvas et angusta folia. Superius quoque capitulum habet cum quodam rotunditate. habens deorsum flores aurei qui regit exterius alioque aurum melini vel purpurei coloris obiectione foliorum magnitudine nimis similitum. Fasciis in locis asperis vel circa semitas vel vias. Colligit autem tempore verno maxime vultus est et radici et froni omnium fructu vernaticum et leptomerica. Sera. li. agg. ca. b. homig. i. camomilla. Eius sunt tres species: et discernuntur secundum colorem florum solium et ipsa est

Capitulum. lxxxv

De Herbis

herba habes virgas longas circiter palmum
vnu fruticulosos bires ramulos et folia parua
minuta gracilia et capitella rotunda parua alijs
quibus quoti flores albi et in alijs bibus aurei
coloris. et flos q̄ apparer sub capitulo est ro-
tundus bñs circū qua q̄ flosculos filles florib
rur. et color iporū est citrinus aut purpureus
et nascitur in locis asperis. et reponit mare colli-
gitur in yere. Et oportet q̄ reponantur folia
et flores post q̄ reitur quodlibet de per se z
sunt inde roscifi. ¶ **B**alenus sexto simpliciuz
farmacorum capitulo autumnus id est camo-
milla. dictum quidem est in tertio tractatu de
hac herba larius. dicitur autem et nunc sum-
marie q̄ calefacit et desiccet secundum primū
gradū. Et autem et subtilium partiu z prop-
terea dyaphoretica nection et rarefactiua et lax-
abilis virtute.

Operationes

A ¶ **A**licenna. Camomilla sedat apostematā
calida mollificando et resoluēdo ipsa et lenis
car dura que nō sunt critica valde. ¶ **E**t bibi-
B tur p̄pter apostematā viscerum spissa. mollifi-
cat retanum z p̄fortat mēbra nervosa omnia.
E Et est et medicinis plus p̄ferentibus latitudi-
ni q̄ reliqua: quonia caliditas eius est similis
caliditati animalis. ¶ **E**t est confortatiua cere-
R bii cōferens sode et frigide et ad euacuandā ma-
terias capitis: quonia resoluit absq̄ attractio-
D ne. Et hec est eius p̄prietas. ¶ **E**t cōfert pustul-
lis oris: sanat algarab distemperata et more
emplastri superposita. auferit sputum. auferit
p̄tericiam. p̄uocac vrinam. egredi facit la-
pidem: et p̄p̄ie que ex ea est purpurei coloris.
E z cum camomilla quidem euapotatur vesica
p̄pter dolores frigidos. ¶ **E**t p̄uocac men-
F strua bibita et sedēdo in aqua ipsius Et edu-
cit embriōnem et secundinā. ¶ **E**t cōfert ylia-
B ce et sit inunctio et oleo eius in febribus perio-
D dicis. et bibitur p̄pter febres antiquas in si-
B ne carū: et cōfert omni febrī absq̄ forū acutū
rate: cū non est apostema calidum in viscerib
¶ **E**t quando q̄ cōfert apostematū: cum non
est calidū: z est eius maturatio. loco ipsius po-
B nitur in confortatione cerebri et iuuamēto qd
cōfert in sōda berengasii. ¶ **S**erapion anc
sositate **B**aleni. Citrus camomille est que re-
soluit et fluxa membra confortat. et lassitudi-
ni cōfert plus omni alia medicina sedat do-
B lores: et mollificat membra dura: z lenit spissitudi-
nem cutis paucam. ¶ **E**t expellit febres que
sunt ab humoribus colericis. Et p̄pter spissitu-

dinem cutis quādo in viscerib nō est at oses
ina calidū: et iam facta est digestio. Sed et feb-
res que sūt a flegmate: melancholia: aut p̄-
pter apostematā q̄ in visceribus sūt que nō
et hiberit: iuuat iuuamento maru sc̄lo multū
¶ **E**t ideo cōrigit q̄ ipsa est yna de fortiorib
medicinis in sedando dolore: et de meliorib
mollificatiuis et medicinis conuenientibus mē-
bris interioribus que sūt post mirach.
¶ **E**t ipsa et oleum eius conferunt sode frigi-
de. Nam curat humiditates que sūt in capis-
pire per resolutionem sine attractione. Et hec
operatio est sibi magis propria q̄ alicui altes-
ri medicine. ¶ **E**t quando sit emplastrum cum
ea curat scabiem oculi et palpebrarum: z con-
fortat cerebrum.

Capitulum. lxxxvi

Cannabis sine canabum ad similitudine
cannē vocatū ferunt. vel ab egypto
gia greca. quoniam canabum illē cas-
nabin dicunt. ¶ **P**linius libro decimonono.
Trillim a sumibns canabisē ruri atawico
quo denotior est co tenotior. Semen eius quā
do marurū est ab equino octio autumnū detru-

k
z
D

3

gunt et sole vel vento vel fumo siccat. Ipsa q̄
canabis post vindemiam collitur ac lucubras
tionibus decorticata purgatur. Optima est
alabandica. precipue plagarum vsibus. Idē
in libro vicesimo. Lanapis nara est primum i
siluis folio nigro: et asperio.

¶ Auicē. Sebdenq̄ est semen canabi. Et
aliud quidem est orulanum. Aliud cāpestre.
¶ Humaym dixit q̄ arbor campēstr̄ fm cubi
ti q̄ntitatē in videris egreditur: et super folia
eius albedo dominatur. Eiusq̄ fructus pipep̄
peri et graminū assimilatur. Natura est calidū
et siccum in tertio. Succus eius constrictio
nem soluit: ac solutione flegma et coleraꝝ edu
cit

¶ Palladius libro tertio. In februario mens
se vltimo. canabum cōuenit feri terra pingui
stercorata rigua vel plana ⁊ humida et altius
subacta. Idem in libro q̄rto In mense quoq̄
Martioꝝq̄ ad equinoctium vnum tantū po
telt feri canabum

Operationes

A ¶ Plinius libro vicesimo. Semen eius viroz
genituram et tingere dicitur. Succus ex co
ramiculus aurium ⁊ quicquid intrauerit cū
cit.

B ¶ Sed cum dolore capitis tanta vis est ut
aque infusa coagulare eam dicatur. Idēq̄
iumentorum alio succurrit potata in aqua.
Radix eius cōtra agros articulos et ollit in aq̄
cocta. Idēq̄ podagras ⁊ siles imperus.

C ¶ Auicēna. Lanapis campēstris resoluit
vetroitates et exiccat fortiter: humorq̄ eius
paucus est et malus.

D ¶ Ex eius radice decocta fit emplastrū apo
stematibus calidis. In locis duris in quibus
chimi viscosi sedarq̄ caliditatem et soluit du
riciam.

E ¶ Exiccat sperma: solutione flegma educit et
coleram. Nilum obtendit: ac stomacho nocet.
Succus eius distillatur ad volorē auris opi
lanium. Et ad eius humiditatem: similiter et
oleum ipsius. Folia vero eius cradicant sursum
res in capite.

F ¶ Idē. Ex decoctione canapī siluēstris fit em
plastrum basilipile et apostematibus calidis.
Eius grana distillat sunt digestionis: ⁊ stō
mabo mala. Lungꝝ plurimū et costiacus
eius sumitur inter cetera spēma

Capitulum .lxxxvij

Q Apillus veneris dicitur ē. siue q̄ clapsos
post alopiciam capillos recreet: siue q̄
capillorum fluores coeret. Vel q̄ sit ꝑ
gulis nigris lumbis cū splendore quasi capil
li. Nasatur autē in aquosis locis. ¶ Plateaꝝ
in libro de simplicī medicina. Lapillus veneris
frigidus et siccus est. temperate ramē et subti
li substantia. ꝑtute habet diuretica. Recens
multe efficacit est sed parū seruari potest: quia
herba subtilis est. Et barbario. Lapillū vene
ris herba videlicet que et politricos dicitur:
in parietibus videlicet nascitur. habet folia co
riandro similia. caule nigro: sed nec forte habet
semen. ¶ Constatinus. Lapillus veneris esse
Bal. inter calidū et frigidū est mediocri

Operationes

¶ Plateariꝝ. Terra calcificationē epatis datur
aq̄ decoctionis eius. vel de aq̄ illa ⁊ uicaco fit
syrupꝝ. Si etiā sit vitū splenis aliqd̄ additur
calidū diureticū: et pla gelleit succo eius in ri
ete supponat. vel etiā herba p̄tris. ¶ Consta.
Eius apostoma valet hanc lūiosis. lapidē frā
git. cū vino bibitus et eno resilit ⁊ hūioꝝ a
stomacho fluat. In strua fluocat. volorē pe
ctoris ⁊ pulmōtis mitigat. ¶ Et v̄ v̄ dicit q̄ dā
de stomacho ⁊ intestinis ꝑt̄ dicit coleraꝝ turbā
lopicie valet caraplastimis. Et scroꝝ hie cū aq̄
capite ex co loro pustulas etiā ⁊ putrefa

A
B

De Herbis

D ectione mūdificat. ¶ Hec in oleo decocta facit ad mlt̄ capillos nut̄medos. decoctio eī pos̄tata yctericos ⁊ eos q̄ vrina difficile faciūt ad iun̄ar. mētra mouet. yct̄ris fluxū silit. ¶ Las pillos etiā cadētes cōnerit cū vino et litiuo coquaxet cū eodē humore caput abluatur.

E ¶ Trē cū vino apposita stomacho pro carbaspasmate morsui canis ac serpentum medetur. Eius autem radix est vtilis.

¶ Folia eius cū florib; i carbapasmatis v̄ rino dulci facta ⁊ ipsa istarōs relictoz col̄ lit. ¶ Et aniplagas sanat. ad neruoꝝ incalioꝝ nes cū aceto facit ⁊ carbapasmatis imposita. ¶ Ipsa vero pomū d̄ata officianōdes facit.

Capitulum. lxxxviii.

C ardo benedicti. ¶ Pli. ca. Lardo benedictus ēz q̄ v̄ris sp̄el̄scit. ⁊ ē herba terisagū sp̄ecies: cū mollicie caulis culis sub rubicūdis. Hasc̄ in tegul̄z in muris nomē h̄ greci dederūt senecion: qz de canescit caput eī. m̄iosa diuidit lan̄gine gl̄is est spine inter diuisuras exire. ¶ Bal. vi. sim. sar. ca. de car. bñ. Erigozon siue cardo benedictus v̄ herba bulne fr̄ue bz inflatiōz ⁊ mediocriter v̄ rasoꝝ c̄ica. ¶ Dial. ca. Sedū. i. cardo bñ. est herba quā senecion vocat. Hasc̄ in rectz ⁊ in perz: folia bz virida ⁊ densa silia quercule: sed grossiora ⁊ pinguiora. vr̄bz sub rufum capitula in sumitac̄ vr̄bz bñe in modū viticelle lan̄ginosū. Virces bz s̄nngentes et refrigerātes et eadē p̄tātes q̄ ⁊ pl̄rago. folia frigida sunt.

Operationes

Capitulum. lxxxix.

C arus. Sciendū q̄ camelon est sp̄es cardonis siluiciz: q̄ cardus bz plures sp̄es inter se differētes. Differt a camelon: qz in folijs nō bz aculos. Pli. ca. de car. Lardoz duo sūt ḡna. v̄ nū fructuosius altero. Alter viticelle crasit. ¶ Triq; folia sp̄iosa nūc̄ car; cacumib; s; altez floz purpureū mittit in ter medios aculos ceteri canescēt ⁊ abeūt cū aura. si olitū gre. vocat. Trē card; ⁊ folia ⁊ caules spinosus lanugine bz. Trē in ant. boza leucācus ē dicitū spina alba. Et ar alia v̄ntia q̄ qdā in bis mlt̄ caulia ramolosā sūt vr̄ cardus. ¶ Uno ar̄ caule nec ramoso nec cinetos qdā cacumie t̄m̄ spinosa sūt vr̄ trigul. q̄ d̄m̄ eliare p̄oz vt̄ terral̄ et elixenes scolimos ⁊c.

Operationes

¶ Bal. vii. si. sar. ca. scilimi. Scolimos. i. cardus sil. cuius radiz mltitudine v̄ rinarū cecuit feridariū siquis in vino coquēte eā d̄bat. ⁊ p̄ter hoc feridacines curat asicellarum. ¶ Et totius corporis purgatio hoc farmaco

[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page, including phrases like 'Sicut sed...', 'decentis et sanatis...', and 'de Jovis dicitur...']

B ro talis hūioris ex tota substantia consistere: q̄ p̄o
 fm̄ q̄litate energia q̄dē ca. in. iii. g. x. el. tertio in
 cipere indicat hoc farmaci. sicū aūe in ii.
E **P**li. ca. camelcontē albe. f. sacbaa v̄l cardus
 albo. Eū passio mixta v̄l rina mouet: hydropticū
 deficcatur: libricos occidit. Nā illa q̄ nigra ē fas
 cit ad maligna vulnera q̄ greci vocat cactans
 culas: et lentiginēs auferit. **B**al. **L**amelcon
 te nigre radix h̄z q̄d d̄lecteriosum. v̄l extrinse
 cus ē vsus eius ad scabiē et impetiginē et alios et
 oino oia q̄ absterfōe egēt et mollitiulē: v̄l
 foreticis misceat founacis et fagedeniā a v̄lces
 ra sanar carbaplas. **Q** Alba p̄o cameleōte ras
 dix ad libricos rotundos vsat in q̄ntitate orifa
 bi cū vino austero. **A**sterū aūe eā et yctericie:
 silem q̄ntē radici. magis atrū amario: illa est.
S **S**era. Radix eius p̄fert fluxū nimio maricū
 et p̄fert oibz egrotandibz in q̄bz p̄fert bedeguar.
 Et fructus eius et radix p̄fert apati v̄l v̄lue et apati
 gni. et radix eius incarnat v̄l cera: q̄ in ipsa est
 p̄tus solidatūa cū r̄p̄mēto. **Q** Et idē aucto.
D **D**yal. **L**ardus ē herba. et h̄mōi herba fm̄ q̄
 timo ē p̄e naturā bedeguar. et s̄ptica: et ses
 mē eius at fortis s̄ar. et p̄fert relaxatiōni v̄lue et
 fluxibilitati am̄i et glutinat v̄lcera. q̄m̄ s̄pticū
 tas eius est pauca sine sup̄fluitate. et radix eius
 cōuenit cursū humiditātū antiquarū maricū
 et fluxū nimio menstruorum.

Capitulum. xc.

O Amedreos. Plinius capitulo ea me
 dreos est: herba que lacte quercula v̄l
 citur. et ab aliquibus triphaga. folia ha
 bet magna mente similia et diuisa vt quercus.
 floze pene purpureo. aliqui ipsam ferracaz v̄l
 cant. et ab ipsa seram inuentam esse. **S**era
 pion libro aggregatois capitulo **L**amedreos
 os auctoritate **D**yscorides. **L**amedreos no
 minatur quercus terre. **H**ascitur in locis pes
 trosis et asperis. Et est herba parua longi
 tudine v̄l v̄lue palmē habens folia parua similia in
 figuram in ortu suo folijs quercus. flos eius
 est coloris purpuri parius. Et tempus colli
 gendū est quando semen est maturum. et colli
 gendū est cum suo semine. **D**yscorides ca
 pitulo **L**amedreos. **H**ascitur in locis saxosis
 et asperis. **F**ruet est bipalmis cū folijs minuz
 et mente similibus et amaris. **S**ocem habet pur
 pureum et minimum: sed colligendū est cum ses
 mē maturum est. **H**alieuos octauo simpli
 cium farmacorum cap. **L**amedreos. **L**amedre
 os ponit eam, quis in tercio gradu siccitatis et
 caliditatis: plus in eo in siccitate q̄ in calidi
 tate. vnde folia eius sunt similia solis quercus.
 Et ideo latini ipsam querculam vocant.

Operationes.

Dyscorides capitulo **L**amedreos fm̄ trans
 lationem nostrā. **L**amedreos est **L**amedreos
 os viridis et sicca bibita cum aqua conuuls
 sationibus et insensibus valet. et splenis duri
 ties soluendo medicatur. **I**n iniis ydro
 pisis inuat. menstruis imperat: ab osium exclu
 dit: cum aceto bibita splenem siccatur. **D**osis
 h̄ns venenatis occurrit cum vino bibita. et cas
 thaplasmasibus adhibita omnia similiter fas
 cere potest: melle addito: antiqua vulnera pur
 gar: trita et oleo mixta caligine oculorum ve
 tergit. **O**mnis co:positi trita et peruncta celestis
 tionem prestat. **H**alicus. **D**amedreos p̄s
 dominantem habet amarum saporem. est au
 tem et acre quo dammodo ex quibus videlicet
 splenem liquefacit: et v̄lue et m̄strua mouet
 et grossicam humorum incidit et eas que in v̄l
 scribus obstructions expurgat.
Serapion auctoritate **A**lbugeri. sit syr
 pus ex ea ad nullum antiquam et ad corruptio
 nem digestionis et in principio ydroplis: et ad
 spasmus. et quanto syrupus eius erit verustis
 or tanto erit maioris virtutis ad ea que dicitur
 mus. **E**t herba ipsa contrita confert fistu
 lis lachrymalium. **E**t eius decoctio confert
 yctericie nigre.

z
 b
 c
 e
 d
 e

De Herbis

Capitulum. xxi

Camepitheos grece interpretatur infima pinus a came et pitheos quod est pinus: quod fit omnes sui spes odore habet pini. Et sciendum quod camepitheos et camedreos vna et eadem habent virtutem et complexionem. Et sunt ea. et sic. in iij. g. Hal. v. iij. li. farm. Camepitheos est in desiccata do tertii gradus: in calefactione pro sibi. **S**era. li. ag. ca. Dampitibus. camedreos est herba que nascitur o anno: et dilatat eius origo super faciem terre vndique. Et sunt eius tres spes. Una est fortior alijs. et habet folia silia. folijs spume: nisi quod sunt minoras eis et habet superbilitatem tenacem. et sunt pilosa: et sunt folia illa circa ramos spissa et odor eius est sicut resine pini. Et habet flores minuscos glaucos: et radices siles radicibus herbe videtur picorion: et semen eius est nigrum: cuius odor est sicut odor resine pini. et rami eius sunt aliquantulum longi et curuati sicut rami herbe que dicitur bacca. Secunda spes est que habet longitudo in ramis et ramulos subniles. folia pro et flores in odore silia superadice. et semen eius est nigrum. Tercia spes est que dicitur masculus habet folia subtilia minuscula albida pilosa. et habet aspera alba et flores albi minutissimi super ramulos: et odor eius est sicut odor pime

Operaciones

Sera. auc. Hal. Camepitheos si sumatur in potu mundificat apert et abstergit membra interiora que sunt herba sicca: et incarnat que est reces: et profert super omnem medicinam hinc et cetera: et vult omnibus hinc opilatione epatic: et puocat menstrua que bibitur cum melle et que fit naturalis. **E**t puocat vrinam et coquit cum mellicrato et bibitur et profert strangurie. **E**t que est reces habet curam mli a glutinandi et incarnandi vulnera magis: et curat plagas. et soluit durities mamillarum.

Dyal. Radix eius bibitur diebus septem. ycteris medetur diebus. xxx. bibita sciaticis fert opere magie cum mulla. epaticis et dissaricis et nefreticis pstat effectum. rozioidibus subuenit. hac cum magie vntur in potu. **E**lixirura eius datur contra vnam aconiti cathaplasma antio adhibita cum poletar: et clapsura eius mixta oia sunt facere pro mra cum caricis et duris in modum catapluie emere mollit. cum resina repida imposita foridida vulnera purgat melle addito cas matricis coponer. Durities vulnerum soluit et paracolesim pstat. **H**al. Lamepitheos in gustu quod dicitur fortior est habet sapore que acere. in energia pro abstergit viscera plus que calefacit. proterea in arcticis et oino quibus obstruitur facit epata bonum est farmacu. Dicit autem et menstrua bibitur et cum melle appositum: et pro et diu renit farmacu. quod datur sciaticis coqueres in mellicrato. **V**irtus vero huius herbe magna vulnera sanare potest: et puridosa vulnera sanat: duritiesque mamillis dyaloat.

Capitulum. xxiij

QArui: Platocarius. Larui appellat fē
mē et herba in ā. h. g. c. sic. In trāma
rimis pub et in scitia repit in q̄ritate
multa p annos q̄nqz seruari p̄. Virtutē diure
tica et v̄rafocētica bz. **Operationes**
¶Unde vinū decoctōis ei⁹ p̄fert strāguiric ac
dilluric. puluis etiā in cibis s̄mp̄ diges
sione p̄fortar: v̄tostate excludit et posituz in
salsamet⁹ appetitū excitat. **Constāns** in h. g.
dnū. **Larui ē ca. et sic. in iij. g.** v̄tostate r̄ infla
tionē dissoluit: stomachūqz corrobora: alūbz
cos occidit: digēstina f̄tutē p̄fortar: v̄rinā p̄o
uocat. **¶** **Aui.** Larui ē primū d̄spositiōibz
anisi. ca. est r̄ sic. in ij. **Expellit** v̄tostates r̄ ex
citat: r̄ nō ē in s̄bnūatōe cymini. **Exfert** temo
ri co: dis. **Est bonū** s̄ m̄bz interficat em̄ cos
¶ **Pli. i. ur.** Larui gent⁹ sue nomie appellatū
in q̄cūqz terra ser̄ vult eadē rōne q̄ olus acru
landacūsimū tū in caria: p̄imū in frigia.
¶ **Dyal.** Larcos semē oibz notū virtus est illi
calida et v̄nctualis aniso silis cullomacha: mi
secuturqz antidot⁹ et op̄ozij⁹. **Radix** eius cōe
dit cocta sicut passinaca. **Constāns** v̄ bi sup.
Siluestre carni qd̄ ē: cardumen v̄alet epilē
ticis viqz r̄sistentibz: cianet: n̄ eferic: strāgui
riosis ac rep̄nū m̄osibz. **¶** **Totionem** v̄n
tisqz volozē de grossa v̄ntostate ac v̄scolo
flegmate curat. cū aceto inpositū scabiam im
petigiem alopicā sanar. de quo q̄ fumigat⁹
suent s̄ndozam ei p̄uocabit.

Capitulum. xxij

Qardair ou um. samē est v̄ies nasturū
qd̄ in arabia nascit et alijs locie. **Sed**
degenū ē stragie. flauū pleni grauedi
ne et quasi lenū: sed nō rugosum claulum. r̄ si
frangatur pulcrostuz: gustūqz subamarū cale
facies odore s̄nati et graui. **Est autē** calide v̄ir
tutis aliqd̄ h̄ris amaritudinie. **¶** **Plarea.** Lar
damomū est fruct⁹ vel p̄on⁹ semen cuiusdā ar
boris: r̄ ē ca. et sic. in ij. **g.** maiz melius ē. **Et bz**
aliq̄nūlū acuminier dulcedine in mixtā. p̄ en
nos. **¶** p̄t suari. virtutē bz p̄fortatē et aroma
ritate dissolendi et p̄sumendi ex q̄litibus

Operationes

¶ **Plarea.** Lardamomū v̄alet s̄ sincopim et
cardia cā passione et frigida cā et ad debilita
tē stomachi in digēstione p̄fortandā: ad ap
petitū p̄uocandū: r̄ v̄ omniū et frigida cā: con
traqz debilitatem cerebrū. **¶** **Ex** p̄la yproca.
Lardamomū calidā f̄tutē habet: aliqd̄ ama
ritudis: qz libricos occidit: scabie foriter
sanat. **¶** **Dyal.** Lardamomū libricos laros
occidit. cū aceto bibitū scabiez sanar et q̄pur
gar. cū aq̄ d̄o calida p̄dest epilētic: r̄ssim̄ m̄r
gar. **¶** **S**ciaticos curat: paraliticos sanar. **Et**
em̄ aliqd̄ bz caustice f̄tutē. et quada modū. s̄s
napi relaxat. **Ideoqz** v̄tris totionē et infla
tionē relaxas sanar. **vinā** et m̄strua p̄uocat.
¶ **P**otariūqz p̄atū et pellit: aialia v̄tris excludit.
serpentiū m̄osibus occurit
¶ **Lū** vino n̄cufreticos adiuar. **Icosqz** scoz
pionū vel sa p̄tū oim salubiter curat. **v̄** dice
lapides fragit. m̄strua fumigādo r̄ ex p̄it.
¶ **Aui.** Lardamomū quoddā ē magnū sicut
cicer nigrū. quod cum frangit̄ intratus habet
granū album mordicans h̄nquā sicut cubebē
Et aliud est paruum sicut lens: etiam aroma
ticū. calidū est et sicum in tertio gradu. **Et** in
ipso est cum calfacōne s̄supticitas: p̄p̄icqz in
illo quod habet caput et p̄p̄ic in capite ipsius
Conser nauſe ac vomitū cū masticie aqua
v̄ritusqz granat. **¶** **Constāntinus** in libro ḡ
duum. **Lardamomū** duo sunt ḡnera: maius
et minus. v̄trūqz in primo gradu calidū r̄ sic
cum. **Sed** maius est minoris color⁹ ac p̄forti
citaris et magis odoriferū.
¶ **I**deo stomachū cōfortat: et digēstionē ad
iuuar. **Vomitū** colericū arcer cum ligno aloes
masticie ac succo mente porarum et r̄nguit fleg
ma: maxime suis coctibus bibitū. **Ex**ter et
lupicior est et stomachi confortantior.

Capitulum. xxij

A
B
C
D
E

A
B
C
D
E
F
G
H
I

De Herbis

tella in magnitudine oliue maioris in qbus 2
flos croceus similis croco: et habet semen al-
bum et oblongum angulosum.

Operationes

¶ Johannes mesue auctoritate pauli. Acci-
pe medulle eius. 3. r. cordumeni 3. i. f. fac ex eis
grana sicut cicercula. 3. v. soluit em sufficiter.
¶ Et vicit etia liga ex medulla quantitate suffi-
cienter in panno: et suspende in oximelle quan-
do coquit: et erit solutiuu. et proprie si fuerit ori
mel liquillitium.

¶ Et idem auctoritate aligascelis. Accipe eius
medulle aureos. xxi. penide aureos. iiii. cordu-
meni zinziberis ana aureu a ggregent oia cum
melle: et fiat forme sicut nucee. et da vbi opoz-
ter vnam vel duas. ¶ Et idē aucto. Bals. Loq-
tur medulla eius in iure galline vel galli cum
speciebus et ppinctur vbi oportet.

¶ Et dicit etia fiat ex medullis eius et ponder-
tertia ipsius ex amigdalis: et secta ex pinis et
aggregentur omnia cu melle et decoquantur
cu succo squille et fiat hec mirabilis iuuamen-
ti ad ea que dicemus.

¶ Extrahit em ab ea oleum iuuamento: et
eius operatio est sicut olei de ben: et oleis de
amigdalis. Et solutione educit pagma p vos
miru sicut et aquisitate. et valet ad egritudines
ex eis sicut est colica et cristerisatur.

¶ Et mundificat pectus et pulmonem et ppie
loch predictat: et clarificat vocem et similr oleum
ipsius. ¶ Et vsus eius in spermate augmentu
facit. Flos vero eius cu aqua mellis remouet
yctericia. ¶ Znicen. Oleum eius est ppinquum
oleo rance: vt runcamē debilius: et est ex eis q
cafeant lac: et nutrimentu eius est multe parui
ratie: et mundificat pectus et claritate vocem
et est malus stomacho: et cafeat lac in stomacho
cho et auferit colice.

¶ Dyscolides. Semen eius datum cu mul-
sa ventrem purgat: ca costomaticu est r dulce
multum: et ipsum ventre deponit amigdalas
et nitro mixtu et aniso cum melle cocto acces-
pre ante cenā due vel tres velur nucee ventre
mollit: digestionem pellar.

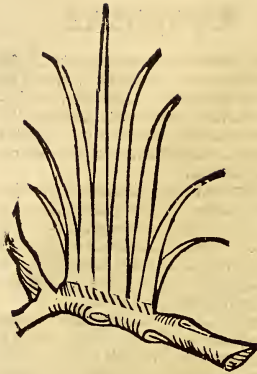
¶ Scaopis auc. Dysal. Quando ceruic ea/
pilli cartami siluestris aut flos et bibunt cu pi-
pere et vino conferunt puncture scorpionis
¶ Et qda purauerunt q si quis pectus a scor-
pide tenuerit radice eius in manu sua non senti-
et r dolore eius. et qn pijat eam tunc sentit.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M

Cartam. Jobes mesue c. de cartamo.
Carta mus duorum modoru est. Est
em domesticus et siluestris. Et dixerūt
qda q nil ē de speciebus cartami et elogari sunt
Cartam de q hic loqmur est domesticus et
melior ps plāre ipsius ē semē. Et post illud flos
eius. et melis semē eius ē qd ē albu planū plenu
et grossum. cuius medulla ē vncuosa pinguis
et cortex tenuis. Et melior flos eius ē qd ē sicut pi-
li croci. Et est cali. in primo gradu. sic. in. ij. Et
flos eius ē min⁹ ca. Et siluestris ē calidior et sic-
cior. Et in eo est virtus lacticiozorum remissa.
Est aut cartam aperitiuus. absteriu⁹: vtur/
batiuus faciens nauſeā. Aui. li. ca. de cartamo
Cartamus alius est domesticus et alius est sil-
uestris. q siluestris ca. est in. ij. gradu. sic. in. ter-
tio. et domesticus ca. in pmo gradu. sic. in. ij.
Dysal. c. cinco fm translationē nrām cinco. i.
cartamus folia habet oblonga et diuisa r as-
pera et spinosa. tyrisum habet longu spinosum
in q sunt capitella obrotida cum flore croceo
semen album habens obrufum et oblogu r an-
gulosum. flores eius multi ericant. Serapio-
on li. aggre. ca. de cartamo aucto. Dysal. cori-
dis Cartamus est ex eo domesticus et siluestris
Domesticus habet folia longa: aspera: alta:
spinosa: diuisa: et habet stipites longos duo-
rum cubitoru spinosos: et super eos sunt capi-

Capitulum. ꝛcu

Tractatus

Qalamus aromaticus a similitudine calami
 vsu alio vocat. Significat in india multis
 nodis gemularum fulu⁹ fragrans spūs
 suauitate. Qui cū fragilis in multas ptes sit scilicet
 filis. Similās gustu castani cū leni agrumōia re
 mordēte: r d^r Jsi in li. c. v. Dya. Calam⁹ aro
 matic⁹ in india nascit. et optim⁹ coloratus
 cū nodis spūlis: et cū fragit scilicet et arenosus
 appet aculū: odore suauis gustu et vrbis stipi
 tico atq; glutinoso. Pl. Juncus odoratus ni
 bil differit a ceteris sui generis aspectu. S; ca
 lam⁹ odorat⁹ pstantior ē. Odore statū de lōgin
 q̄ inuitat: mollior tactu: melior q; q̄ min⁹ fragi
 bil. Et q; solo se pot⁹ q; q̄ raphani mō fragit
 In d^r ar silule araneū qd̄ vocant flor. Auic.
 Calam⁹ aromatic⁹ calidus ē sicc⁹ vsq; ad scōz
 B^rdiōr ē ille q̄ ē iacinctini color⁹ ppinq; hñs
 nodos: q̄ in plūna frustra fragit: et cui⁹ canna
 plena re silile arance. et i masticatiōe eius ē
 acuitas. Et ad p̄trū ē boni odor⁹. Et ē vclli
 nās ad citrinatē et albedinē. Est ar subtilitari
 uis. In ipō est suba subtil⁹: sicut in pipere et ci
 namomo ac reliq; sp̄ib; bñōi. In ipō est sū
 p̄ricitas pauca cum acredine. Et in eius sub
 stantia sunt terreitas et aquaitas. et est bone
 cōmīctōis ad equalitatem pertinens. sed eius
 cōcactio maior est.

Operationes

Qalēfert occultatiōi sanguis mortuū: hñi
 omi lacerto: et apostemati epati et stomacho
 ac tussi. valet etiā ad tumorē: abstergit vīsum:
 apara resoluit. mēbra et pulsiōis puocat. Et cū
 semine apū cōfert remū ac distillationi ruine
 vrbis. **Q**alēstatū⁹ in li. gduū. Calam⁹ ē subtil
 citrini color⁹: cōcau⁹: vchecariū: et facillime
 rūpif. digit⁹ p̄stric⁹ in india et p̄sia nascit. sed
 laudabilior ē in india. Est ar ca. et sic in h. gradu
 valet: q; ad dolorē stomachi et epati potui da
 tue. Bēstina puocat: et vcri tulli p̄dest hī sūf
 fumigū in dēstiat. Ad strigēdū q; sanguis flu
 tū valet. **Q** Pla. Calam⁹ aromaticus ca. ē et
 sic. Quidā regit in p̄sia q̄ citrinus ē. Et eo p̄bi
 sici nō vtunt. **Q**ly in india q̄ subalbidus ē: et co
 vtunt. Est aut radix cuiusdā fruct⁹ valde aro
 matica: calamo filis: q; p̄causa est. Lū em col
 ligit q̄ddā lignū qd̄ iternus ē extrahit. **Q**lign⁹
 dus ē aut calamus subalbidus color⁹: q̄ cū fragi
 rur nō facile puluerizaf: p̄ tres annos seruat
 Habet p̄turē confortandi. Puluis eius valet
 cōtra dolorē stomachi et frigiditate vcl vrbis
 sitate. Ad digestiōne stomachi confortandaz
 vrbis puluis eius cū puluere cinampm. hoc
 etiam valet contrā cardiacam.

Capitulum. xviij

Qalamus agrestis sine aquaricus. Ac
 tor. Calamus est arundo vel arūdina

generis. Sed est etiam calamus aromaticus
 q̄ supra primo capitulo. In li. xvi. In stagnis
 indici arundines calami q̄ dicunt nasci. et q̄
 radice ab expressum suauissimū succum bibunt
 Indi. Unde? Uarro. Indica nō magnū in ar
 bore crescit arundo. Illus et lenis p̄mit̄ ra
 dice humor. Dulcia cui nequeat succo come
 dere mella. Glofa sup̄. E. Isiam. 4. Calamus
 de q̄ carta fit medulla habere videtur. et nō ef
 se vacuus sed gilis est et cito marcescit. Unde
 scriptū est. Calamus et iuncus marcescit

Operaciones

- A** **D**yscol. Calamus agrēstis maior est in oīs
 bus a garicis. Quē si comederint aialia: citū
 infertur n. o. etiam. et maxille q̄ nasciunt in bas
 bylone et in parnaso. Hætas habet multas;
 folia edere similia. flos eius albus et odoratus;
 semen vero minutū et bonū. Radices quinque
 vel sex habet albas et longas et dulces vnius
 digitū grossitudinem habentes
- B** **E**t eius elixira cōficiat medicamentum q̄
 tollit caliginē oculorū
- C** **E**lixira a radice eius rantū potest quantū
 et radice;
- D** **S**emē eius diureticū est. Hausciam puocat
 ycurē stringat. in Sicilia nascitur q̄ bouē im
 pinguat si fuerit viridus comesta.

Capitulum. xxvii

Caparis siue caparus. Ihdorus in li
 bro etymologiarū. xvij. Caparis et ic̄ vi
 detur. eo q̄ habet in similitudine ros
 tunda quedā semini capitella. Plinius libro
 decimo nono. Dūimus inter per ginas frus
 rices de caparo non veni dū transmarino ins
 nocentius est italicus. ferunt illos q̄ quotidie
 edūt paralisi nō periclitari. nec lenis et olonib
 Placarius. Caparis siue caparus. Verba ē
 vel frutex in transmarinis partibus. cuius cor
 tex precipue conuenit y sui medicane. In prin
 cipio y cris colligitur et desiccatur. per sex ans
 ros in multa efficacia seruat. Elegendus autē
 est cortex qui cū frangit nō puluerisat. et qui ad
 quantum subustus est et subamarus. flores
 enim acubus numero si colligi debent. q̄ iam v̄
 larati non valent. Cum sale vel aceto conditi
 seruantur. Et constantius in libro graduū. Ca
 pari sunt in secundo gradu calidi et siccī. Ho
 rum radice et frondes et poma et semen intrat
 medicinā. Magis tñ cibo poma et frondes.
 radice vero medicane pertinet.

Operaciones

- C** **D**yscolides. Caparis sc̄bū osim splenis
 sup̄ omnia medicamina iuuat frutex eius spino
 sa super terrā sparsa. y unctione plena habens
 folia cydonie similia. semen autem sicut oliua
 Radices magnas et multas. locis aridis et
 maxime in muris nascitur
- B** **S**emen eius ventrē mollit. Eomestū autē
 cacostomachum est. Radice et semini cum vino
 bibita splenem attenuant. y aiam prouocant
 sanguinē deponunt. sciaticis et paraliticis bi
 bira mirifice prodest. mensurue imperant. Se
 men eius coctum cum aceto et ore retentum.
 dolorē dentium mitigat. radice eius trita et im
 posita duricias et scrofas spargit. Succus
 dem auri infusus y vermes occidit.
- C** **I**saac. Capari sunt et radice et frondes. fru
 cus eius omnes calidi in secundo gradu q̄
 restatur eorum ponticitas acumen et amarū
 tude.
- D** **I**deo incidunt et dissoluūt et mūdificāt sto
 machum a superfluis humoribus.
- E** **D**ilationem splenis ac epatis aperiant;
 et duriciam solvunt. yrinam et mensura pro
 uocant.
- F** **D**eliciores sunt fm medicinā q̄ fm abum.
 qm illandabilis nutrimenti sunt. y ipote cole
 rici nigri q̄ sanguis generatiui. nervos etiam
 stomachi impediunt et percutiunt. assuescanti.

Tractatus

vn de o portet eos elioe manducari: ablaraqz
 coram aqua cōditos cum oleo et aceto. Qui
 si cū carne vel alio comedant. nō absqz cōiā
 dro manducandi sunt: cuius natura tepentem
 magnam eis prestat

B ¶ Placarius. Lepari virtutē habent incitādi
 appetitū. hūmorem in ore stomachi cūlentes
 digerendi stomachū confortant: in frigidatuz
 calefaciunt: abus enim sunt et medicina.

B ¶ Contra viciū splenis et duriciē epatis va
 let vini decoctionis caparis

J ¶ Succus solioū eius auribz immissus verz
 meo necat. valet etiā bēba beca ad yūcaz pas
 lionem et arcticam;

Capitulum. xviii.

O Amphozaca. Placarius. Ampho
 zaca dicitur bēba cuius succus est cāpho
 ra multipliciter vtilis in medicina: sicut
 videlicet in isto capitulo habetur. Hec ber
 ba nostre cāphozace similis est. In sine verz
 ris colligitur ac teritur: inde succus eius ex
 mitur. Quod seculentum est residet et abijcit.
 quod liquidius ac purius retinet. Soli quoqz
 nitur et exiccat: ac desiccata in cāphozam re
 ducitur. Idem Amphozaca est in tertio gradu
 frigida et sicca. et icunt quidam: sed salio gum
 mi alie: cum sit succus herbe cuiusdam: talie v

ascoidem nullūqz aliis. Hec bēba ipsa dicitur cā
 phozaca capitulo. vt in principio huius capituli
 dixi. Amphozaca eligenda est alba et lucida
 Nam turbulenta nō est adeo bona. Et admi
 ratione autem vernicis sopsificat dum in cer
 ipsius cāphozace: et ac mixtione similis est in
 odore. Dilectur autē quia vernicis solidā h
 substantiam et difficile frangitur. Amphozaca
 vero cito. et si tractetur in manibz: de facili pul
 uerisatur. Amphozaca nisi artificiose seruetur
 de facili perditur. Est enim aromatica: et officie
 aromaticum est fumosum. Ideoqz in fumosi
 tatem soluitur. Seruari autem potest in vase
 marmoreo: et melius in alabastro. seruariqz
 in efficacia multa in psillio vel in lini semine vt
 milio per annos xl.

Operationes

B ¶ Contra calefactionem epatis puluis eius
 cū lorum succo conficitur: in quo d. plagelle in in
 cre sepius epati si: proponuntur.

B ¶ Contra fluxū sanguinis et naribz sunt magda
 liones et pulvere ipsius: et ex pulvere semis ruz
 nice vsi arqz cōfecti cum succo sanguinarum et
 imponunt naribz. si vero fiat fluxus et bulitio
 ne sanguinis vel ex epate: puluis eius cāphoze
 cū aqua frigida cōficiat et plag. ille vsuse frō
 ti et timporibus et gule et epati superponant

L ¶ Contra maculā oculi conficitur puluis eius
 cum aqua rosarū: addito feniculi succo in vas
 se ponatur meo.

D ¶ Contra faciei pannū et ad facie clarificandā
 dā cōficiat. conficitur quoqz cū aqua rosarum
 addito albo arqz muncisimo.

E ¶ Contra libidinem odoret cēphozaca p narces
 Fūnia est actioe frigiditatis spūs in spūat
 co: pue in frigidat et libidinem stringit. vnde:
 Est bēba p narces castrat odore marce.

f ¶ Fota qz sante cōpētētē ponitur in syrius
 contra acutas cgritudines.

B ¶ In freneli cōpētētē puocat si mutatoēs
 si puluis eius dicitur imperetur cum oleo rosarū
 et penna vitinera per narces intringatur: et in
 alijs se. acurie. quia non augmentat coloram
 nec naturam.

B ¶ Quicquid. Vtilis cāphoze facit canicem
 et bibit aq. amara calida. Et cū aceto et bib
 bet fluxū sanguinis narium. aut cū cāphoze
 v acilorum cū aqua mari.

J ¶ Et conuertit iode calide. Et remouet vigilias
 Et confortat sensus calefactorum. Et conuertit
 alcole vehementer. Et conuertit in medicamine oby
 calme calide.

De Herbis

K **Q**ue abscondit coitum: et generat lapidem res
num et vesice
L **Q**ue stringit fluxum ventris colericum.

Capitulum. xcix

Quamvis aut sicut. Dyscorides capitulum
lo camfice. Basta habet longas digi-
torum quattuor in terra protractas las-
chrymo plenas. folia sunt eius lenticule simi-
lia sed minora et tenuiora. scamen habet sub fo-
lijs rotundum sicut peplam. et est sine flore. ra-
dix est illi tenera et inutilia

Operationes

Dyscorides. Basta eius trita cum vino et
vt pessarium supposita dolorum matricis mi-
nigat. Cathaplasma huius adbibita tiores spar-
git: clauos corporis tollit. mirmiceas mundat
cocte et comeste venter soluitur. Idem suc-
cus ipsius facere potest. succus ipse peruncus
ictus scorpionum mitigat: suffusiones et cali-
gines oculorum ad dicit o melle curat. Plascitur
vero saposis locis et asperis

Capitulum. c.

Catapucia. Judo. li. etymo. Catapucia
due sunt species. Maior videlicet mi-
nor. Maior est sicut arbor sic licet mi-
nor. folia eius sunt sicut folia platani. Semi-
na eius stant in arboze sicut vire. Minor ha-
bet basta minor palmorum et inanē. folia simi-
lia amigdalio sed longiora. semē eius in cacu-
mine virge rotundū. coloris nigri. rotundus al-
bum. Sunt etiam ambe quasi eiusdem complexionis
et virtutis. sunt etiam ea in tertio. et hu. in primo
virtute habet purgandi stigma principaliter
secundario colera et melancolia. Serapion
li. aggreg. ca. cathua id est catapucia que. dyal.
Catapucia maior que vocatur cathua: est arbor
in magnitudine sicut habet folia similia dulb.
nisi que sunt maiora leniora et nigriora: stipites
et rami eius sunt concavi sicut et canna: et ha-
bet semina velut in ramis asper. et quasi excozia-
tur semina eius est simile kyrat: et eo ex primis
tur oleum de karua. Minor est planta quam
multi copuatur inter lactiam mori species habet
stipitem vnius brachij longitudine habentem: et
coccum in grossitudine vnius digiti et in su-
mitate stipitis ramorum sunt ramuli parui et
ex folijs quedam sunt super stipitem: et quedam
sup illos ramulos. sed folia que sunt sup stipites
sunt longiora similia folijs amigdalio: nisi quia

sunt latiora ⁊ lentiora: sed folia q̄ sunt sup romu-
los superiores sunt minorā folijs supioris ⁊ sunt
similia folijs aristologiclon. appropinquātia
similitudini folioꝝ edere. ⁊ habet fructū in sum-
mitatibꝫ ramuloꝝ triangulari: ⁊ velut rotundꝫ
dū sicut grana capari: ⁊ inter ipm̄ sūt semina q̄
diuidunt p̄ parietes que sunt in eo que semina
sunt in magnitudine orobi: exterius subnigrū
habentia colorē. sed qñ excoquantur sunt alba: et
habēt sapore dulcē: ⁊ habēt radicē subtilem in
qua nullū est inuamētū. Galie. vii. liti. far. ca.
cicri. carapucie fructꝫ q̄ purgat. Absteriuā
⁊ dyasoreticā habet virtutē. ita autē ⁊ flos sed
oīno debiliorē. oleum vero qđ ex fructu est: est
calidius: subtilius: ⁊ dyasoreticum.

Operationes.

- A** **Sera.** Carapucia maior habet virtutē que
abstergit ⁊ resoluit. Et virtus folioꝝ debilior
est virtute granoꝝ. sed oleum eius est calidius
et subtilius oleo oliuaz: ppter h̄ resoluit plus
eo. Et semine eius sit oleum quod non admittit
nisi ratur in cibis: sed in lucernis: ⁊ ponitur in
vngentis. **¶** Et quādo excoquantur ex granis
eius. xxx. ⁊ truntur ⁊ bibuntur purgāt colerā
⁊ flegma ⁊ humiditates aquosās: ⁊ cōmouēt
vomitū ⁊ fluxū ventris. Et grana quidē eius
sunt grana dura dānt stomachum laxatio-
nes forti. Et puocant nauſeam ⁊ vomitum.
- E** **¶** Et quādo grana eius trunt ⁊ fit emplastrꝫ
cum eis mūdificat empergine. **¶** Et quādo
fit unctio cū oleo eius solo aut cū aceto sedat
apostematā mammillaz. **¶** Et tempus quan-
do debet fieri illud oleum est qñ cadūt grana
a cortice suo. qđ oleum cōfert scabiē ⁊ olceri-
bus humidis que sunt in capite: ⁊ apostematā
bus coꝝ: ⁊ coarationi oris maritici: ⁊ cicatri-
cibꝫ sedis q̄ remanent post solidationē clauoꝝ
⁊ dolori aurū qñ miscēt. cū aliquo vngento
fortificante operationē eius. **¶** Et quādo q̄ la-
zar ventrē. Et expellit libricos. Et idē auc. be-
digotas. Proprietas granoꝝ eius est q̄ dissol-
uunt. subniant ⁊ fortificant membra ⁊ inci-
dunt sup̄fluitatē. Et cōferunt lepore. Et simili-
ter oleum coꝝ. **¶** Dyasoretice. Virtus carapucie
minoris est: cararica septem grana ac-
cepta aut nouē sicut carapo odia comesta. et sū-
militer ca. aqua accepta flegma ⁊ coleram des-
ponit. **¶** Succus ex eo facit sicut de trimal-
lo omnia similiter facere potest folia eius cum
gallina aut iulcello accepta ventrem solunt.
- J** **Sed** carapucie maiorie si. xxx. grana pur-
gata fuerint accepta: colerā ⁊ flegma ventris
deponunt. vomitum puocant gustu nō bo-
no deo purgatio stomachu ledit. **¶** Lēriti et

impositū maculas limpidat. folia eius trita cū
polenta tumore oculosoꝝ spargunt. Turicica
omnes mamarū ⁊ tumores cōpescunt. Ignē
sacrum sola extinguit ipm̄ cum aceto mixta

Capitulum. cii

Caulis. Ffidous in li. erbymo. Caulis
est generaliter barbarū velolerum me-
dus fructꝫ: q̄ vulgo rrysus dicit: eo q̄
a terra sursum p̄cedat. Et q̄ veruātū est vt
specialiter quoddā genꝫ olez caulis dicitur
q̄ rrysus eius plus ceterꝫ oibꝫ coalescit. i. cres-
cit. Quic. Caulis corpus naturaliter est humi-
dis folijs. siluictris autē est calidior ⁊ siccior:
ipse rotus ē calidus in p̄m̄ d̄ siccus in secundo.
Caulis liquidē alius est domesticus: alius sil-
uictris: alius marinus ⁊ alius caulis aque. Sil-
uictris est amarior ⁊ acutior: et a cibo remotus
or. Et autē grossi nutrimenti ingrossans sans
guinē. Et inflat ⁊ facit corpus dolorosus. Ma-
rinatus ē autē et lenificatiuus. ⁊ deficcatiuus
p̄tie qñ decoquit ⁊ ab eo p̄ ma aqua effundit
Eiusq̄ nutrimenti est paruum ⁊ humidius nu-
trimento lentium. Et sanguines facit malum.
Cum ergo cū carne pingui ⁊ gallinis decoq̄-
tur parum bonus efficitur. Palladii. li. vii. In
mese februario caules ferūtur qui ⁊ toto āno
seri possunt solū pingue ⁊ satis subactum vili-
gunt. Argillam ⁊ glaciē trinit. Sabulec et

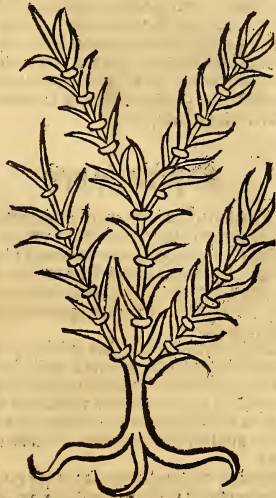
De Herbis.

arenis nō delectant nisi pbenis vnda succur
 ra Omne statū celi panē caulis frigidū ma g
 tra austrū postū citius ferit. Lōra septērio
 nē feruit. sed h̄ r̄ sapore caulis vincit r̄ robo
 re cinis delectat. Et ideo ponende sunt plāre
 p̄ bulbinos areaz. Haudet stercore et farcola
 none. Rarius positus qualiscit. celeris coquis
 virore suat. si dum est tritum vel quatuor so
 liozum. n̄rum tritū cribdlo desup sparsa s et
 specie p̄uine canentis immittetur.

Operationes

- A** Quicenna. Caulis habet p̄rietate in sedas
 tione dolorū stipitius est eius cinis r̄ foris ex
 siccatōni s. Siluestris r̄ marinus r̄ domesti
 cus manvant flegrones; atq; durtias:
- B** Idem caulis consolidat et prohibet fraudu
 lentis ambulationem. poniturq; cum albugi
 ne oui super adullionem
- C** Trenozi cōfert cū fenugreco embracat sup
 podagrā. eiusq; decoctio sup dolores iūcura
 rū. Itē q̄ decoctio ac semē tardat ebrietatez
- D** Conterit etiā furfuribz sit caput purgū cum
 succo eius. Et eius p̄rietate fit et siccatō lin
 que: facitq; somnū. r̄ obtenebrat v̄sūm.
- E** Cum succo eius aut decoctione ipsius cum
 oleo susamino fit gargasilinus cōtra p̄focac
 tione. Et eius comestio clarificat vocē. est autē
 malus stomacho.
- F** Succus eius cū vino depassis cōfert spleni
 r̄ ycterice. puocat v̄rinā et mēstrua. eiusq; se
 men p̄mes interfacit cū lupinorū aqua.
- G** Cinis radice lapide frāgit. Caulis marin⁹
 declinat ad salēdinē r̄ amaritudinē. et ideo le
 nit naturam. soluitq; p̄rie cum pingui carne.
 Etias folia sunt sicut aristologie: que oriūtur
 ex vna radice. Succus eius cum vino cōfert
 moribus etiam canis rabiosi.
- H** Dyalcotides. Cauliculi ortiu elici r̄ nō val
 de p̄cocti ventrem mollunt. Nam caulis t̄r
 sus si foris dicitur ventrem abstinet: et mā
 ius si in calido cinere coquantur.
- I** Quina cum in egipto amari sunt. r̄ si come
 sti fuerint caligies odorū dētergūt. et p̄icē plū
 crudi comestibz etietatē in puulo nō admittūt
- K** Ysaac. Caulis sicus est et frigidus in p̄mo
 gradu. Turbidum et melancolicum generat
 sanguinem odorem dantem.
- L** Eanles et iū v̄sioze sanguinē generat. colo
 re cū v̄ste vicini sunt et mundificanū.
- M** Hyemales v̄o nō canū acuminis sunt: sed
 vis eoz ventrē humectat et v̄rinam puocat
 Doz ius bibitū ventrē soluit. et sine iuri come
 sti etiā dē stipat. corpus cū eoz sicū est. vnde

et cōspaniū. Ideo q̄ ab eoz no uimento rē
 peretur dicitur: et aqua proiecta in alia co
 quantur cum pinguisima carne pecudis vel
 suis.

Capitulum. cii

Cauda equina. Quicenna libro secun
 do capitulo de cauda equina. Cauda
 equina est planta nascens in locis cō
 canis et in vallibus. habens stipites concavos
 ad rubedinem declinātes. asperos; duros. no
 dosa cum nodis intranribus. et a d nodos sit
 sicut folia squinanti mura spissa. et adheret
 arbori cui appropinquat. vnde generantur
 et ea exterritates plures sicut cauda equina
 et habet radicem duram est frigida in p̄mo
 sicca in secundo. ē stiprica: et p̄rie succus eius ē
 vchemēt; et siccatōis sine mordicatione

Bahenus sexto simpliciūm farma corum ca
 pitulo de cauda equina. Virtus huius plante
 est stiprica cū amaritudine pauca: r̄ p̄ter hoc
 desiccet violenter cū mordicatione. Et si frigi
 da in primo sicca in secundo. ¶ Paulus cap
 itulo de cauda eq̄na. Et si q̄. etiā cauda m̄oz q̄

grece vocatur *cosanda* habens stipitem sub-
 rustum ⁊ folia superiora minora. **¶** *Dyascoi*.
 capitulo *Hipparis* sine *anabasis*. *Hipparis*
 ⁊ cauda equina aut *anabasis*. *Hascitur* in lo-
 cis humidis et in montanis. habet *basias*
rusas et *asperas* et *nodosas* que *haste* quicquid
 viscinum habent alligant. in quibus folia sunt i
 summitate acuta et tenera et iuncto similia. ⁊ spiss
 sa sursum ascendunt. *Hec* etiam alii quorundam
 de pariete pendet comis plena abundantius
 et nigris sicut caude. *radices* sunt a lignose ⁊
 dure. *virtus* est a *stiplica*.

Operationes

A **¶** *Aucenna*. *Cauda equina* est valde iuuatis
 ua ad fluxum sanguinis. *consolidat* vulnera ⁊
 vlcera mirabiliter. *Et* si in eis sunt nervi cōso-
 lidat etiam. *Conferit* quando linitur aut sit et
 ex emplastrum iunctis. *Conferit* etiam apo-
 stematibus calidis stomachi et hepatis et ydro-
 pssi. et cetera.

B **¶** *Galienus*. *Vulnera* maxima quinimo et cō-
 tra emissionem sanguinis ⁊ fluxū multibz em.
Et contra dissinectias etiam et ceteros vctris
 fluxus. *Hec* herba *farmacum* validum est cū
 aqua ⁊ vino. *Scribunt* autē quidam hanc ve-
 sicenon sub rihum iunctis inorum vulnus sa-
 nare

C **¶** *Succus* autē eius emotos agēs que ex na-
 ribus confert. et fluidis passionibus vctris cū
 aliquo vino pōtico bibita. vel cum aqua si cō-
 ringant febricitantes.

D **¶** *Paulus*. *Cauda equina* minor curat ⁊ ve-
 ler antra cem sumpra ⁊ emplastrata.

¶ *Dyascoi*. *Succus* eius naribus sanguinē
 profluentem abstinet. *Dissinectis* cū vino bi-
 bita medicatur. *vrinam* prouocat. *folia* eius i
 posita vulneribus recentibus para oleum fa-
 ciunt. et radix ⁊ herba eius ruscianibus ⁊ oro-
 noicis medicantur. *conquassari*oibus opitu-
 lantur. *dicitur* vero incisiones vctris et intelli-
 norum solidare.

S **¶** *Serapion* auctoritate *Dyascoi*. *Quand*o
 folia eius piscantur et sit cum eis emplastrum
 ⁊ glutinat vlcera recentia. et si sint nervi icilli cō-
 solidat eos. *Et* coccois radices ⁊ folioz eius
 quando datur in potu confert tussi antique ⁊
 contractioni anhelitus. *Et* si potenter tira-
 et sic ea idem faciunt. *Et* quando sit emplastr
 cum eis recentibus confert amitioni lacertoz

Q **¶** *Alia fistula*. *Jobānes* *mesue*. *Alia*
fistula ē ex medicinis in quibus ē *fidus*
ca iuuamentoz. *Et* si sine noxumēto
carens a vitate et modifcantiēz et omni excess
fuldēte. que potest abideri in omni etate. ita qz
pueris et *pregnātibz*. *Constat* autē eius des-
ctio in ser ppietatibus. vt qz eius arundō sit
grossa plena splendens multi ponderis. et sit
pulpa eius splendēs ⁊ pinguis. et *basia* ex arū-
dine ⁊ pseruata in vasis vitreatis ē equalis cō-
plexione ad larus caliditatis declinans. ⁊ est
*bu*nda in primo. et lenitius et resolutius cla-
rificatiua sanguinis. nocet vchibus habent
ribus viscera lubrica. remouet ab ea hec noci-
mentum in permissione mirabolanoz. ⁊ reus
barbari et aqua mallicis et spica et quādoqz
necessarium est addere lubricitatem. ⁊ proprie
in vctricatione vctris. quar miscetur cū oleū
de amigdalis dulcibus. et diuretica faciūt eaz
declinare ad vis vrgine. quare necesse est eoz
permissio quando oportet membris secunde
expulsionis conferre. ⁊ ipsa est de tarde ⁊ vchi-
liter solutionem facientibus. propter quod p
uscenda sunt eum ea qz vchibus habentibz au-
stram. sine albace et yfopus etiam vigorant
et opationē. ⁊ magis achuc si cū quibusdā ex
vrinam soluentibus miscatur. ⁊ ipsa cū aqua

De Herbis.

caesi est nobilis opatiōis. ¶ Sera lib. aggrega. charzamberbid est castia fistula. z fat can ne ocaue. quarum color est rubens ad nigres dinem declinans. z inter ipsas sunt laminae et car net nigra z parietes diuidentes inter eas. z in tra laminae sunt grana sicut grana pilocara cie z eiusdem magnitudinis. sapor eius est dulcis. z color eius est inter glaucedine z rubore. z affertur a babilonia ex terra aliena. Et virtus eius est qd ipsa est equalis complexionis et electa. Et illa est qd est in canna sua interius nigra grauis z lucida. Et qd de ipsa virtum plurimum est caro. licet etiam cortice aliquado. Et idē aucto. Aben Meshay. Virtus eius est que resoluit z exinguit acuitatem sanguinis.

Operationes.

¶ Iohannes mesue. Cassia fistula mundificat sanguinem. z remouet acuitatem eius. z sedat stim. et propter eam succo endiuie aut saltem deputato fm artem.

¶ Et ipsa quidem mundificat stomachū: z educit coleram z flegma. z illud operatur sine uocamento. z caret modicatione.

¶ Et ipsa quidem lenit guttur z pectus.

¶ Et resoluit apata acura i eis. z pfer calcas cūdi renū supra cū diurencis z infusioe liquis.

¶ Et pbiat generationē lapidis i eis. z pfer febribz colent. Et doliē est fm Serap. auz crozitate Aben meshay est a. r. vi. vsq ad. z. r.

¶ Serapion auctoritate Aben meshay. Cassia fistula exinguit acuitatem sanguinis. z sedat apostemata dura que sunt ex co. z resoluit apostemata dura que sunt in gurgulo et gutture. quando sunt. cum eo gargarisina: cum aqua arboris vulpis z passulie.

¶ Et confert ictericie z dolori epatie. et purgat coleram adustam. z mollificat ventre meo diocri mollificatione. z mundificat neruos.

¶ Auicenna lib. cap. de cassia fistula. Cassia fistula est equalis in caliditate et frigiditate et humiditate. et est resolutiua et lenitiua. et confert apostemantibus calidis. z visceribus pnie. et gutturi: quando ex ea fit gargarisinus. cum aqua solarii. linitur super apostemata dura et confert eis. et linitur ex ea podagra z liniture dolorose. quando diluoluitur manibz in aqua coziandri humidū cum spuma pillulz de inde fit ex ea gargarisinus confert p. o. cationi. z mundificat epas. z confert yctericie. z dolori epatie. z est lenitiua ventris. et educit coleram adustam z flegma. et soluit sine uocamento et absqz modicatione adeo qd ipsa est cūueniens pregnatibz. et soluit eas. loco ei pomū mediū ipsū de reteniabin z hi ipsū pōderis ei de car

ne passularū. Octauū ponderis ipsius de tur bu. et quōqz pomū loco passularū liquiritia.

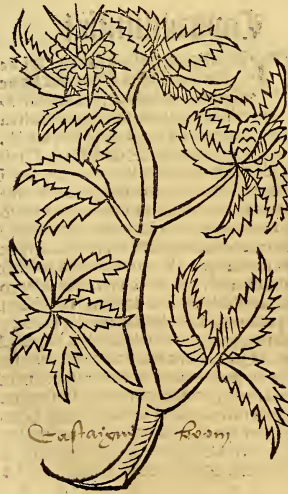
Capitulum. ciiii

¶ Cassia lignea. Bal. viij. sim. far. capi. de Cassia lignea. Substantia cassie lignee est multum subtilis. et sapor eius est acutus et stipticitate pauca. z virtus eius est calida et sicca in tertio gradu. ¶ Serapion lib. aggregatois capitulo Delocbaa auct. Dicitur cordis. Sicut eius multe species. z nascuntur i terris arabum ybi nascuntur species alie aromaticae. habet stipticem grossum et corticem. folia eius sunt similia folijs yrcos nigra purpurea. et habet odorem similem odori rose. Et hec species est in prima bonitate z secūda. post hanc in bonitate est illa cuius color est sicut color coralli. et est subtilis. leuis. longa. grossi calami et plene moricans linguas cum stipticitate z acuitate pauca. bonū odorē habet participatē rem aliquod odorem vini. Nec due species sunt vtilēs in medicina. alie vero non sunt adimistrande ego volui eas vtemen: orari vt non admistrantur: sed abiciantur. Et est de eis quedam que est nigra habens odorem malum et corticem subnilem. et reperitur res quedam similis cassie lignee. et non est cassia lignea. Et

cognoscitur p[er] sapore[m]. qm̄ nō est acuti sapor[is]:
nec odorifera. ⁊ co[m]p[er]it[ur] e[st] ad herē ligno. ⁊
regit[ur] sicut qdā bñscala mū larū lenē molle aspe[ct]u
tactu. ⁊ ē minus mala q̄ nunc dicit[ur]. sed p[ro]p[ter]
oib[us] illa est cuius color ē albu[us]. ⁊ odor siliis odo-
ri pot[er]i. nō hñs calamū grossum sed subtilem.

Operaciones

- A Bals. Virtus eius ē q̄ resoluit et incidit ⁊ forisfi-
cat mēbra. ⁊ puocat mensura que retinentur
causa grossoz humoz et viscolozum.
- B Sera. Cassia lignea h[ab]et virtutē p[ro]p[ter] quā cyna-
momō calcificat et d[omi]nat[ur] et puocat vrinam
⁊ stipicat leui stipicitate. et administrat[ur] cum
medicinis acutib[us] vrsurū qm̄ admisceat cum
melle et linat b[er]miditas lacte que apparer in
facie aufer eam
- E Et puocat mensura. et conuenit v[er]o et
p[er]ri quando sumitur in potu.
- D Et ap[er]t[ur] mēbra calidis intrinsec[is] quando
bibitur. et dolori renū sacro somēto cum ea: et
dilatationi matricis qm̄ sit euacuatissima. i. fumigū
cū decoctione eius. ⁊ ponit loco cynamomū
cōfectionib[us] duplicato ponere et ea.
- E Et idēz auc. D[omi]n[us] Isaac. forisficat stomachū
⁊ p[ar]at. et ap[er]t[ur] fetū cū fornicidine. Aug. de vi-
rib[us] cordis dicit q̄ confortat co[ra]t.

Capitulum. cv

Cassanea. Irido libro etymologiarū
Cassanea dicitur eo q̄ fructus eius ge-
mini in modum testiculozum. in ortu d[omi]ni
sunt. qui dum etiam tur quasi castrant. Hec
arbor simul vt exca[ss]a fuerit. sanq̄ silua ex pul-
tare consuevit.

Operaciones

- Plini. li. ii. Cassanea diligit montes ⁊ val-
les sicut robur ⁊ abies. Hec ē mā aquosa lo-
ca cypressi ⁊ castane. sed sunt siccanē. Cassa-
nea ē a cris modo crispa et etiam eidem fres-
mitas spissa. Itaq[ue] cariem vtustatē q̄ sen-
te tardissime. In v[er]o aut[em] p[er]cipiūt castanea te-
rebintibus et aquisolium
- Idem li. vii. Semen ipsa serere docuit na-
tura: cum de cadens riuulceret terra exepitum.
Hec aliter proueniunt in glandes atq[ue] casta-
neae. quibus est pro semine fructus ipse. Cassa-
neam inseruit L. ocellus eques romanus suos
metipso surculo in agro neapolitano:
Hec inter laudatos ab eanone accepit.
Postmodum heres eiusdem libertus correllia-
nam inseruit. Hec est inter illas differentia. q̄
illa copiosior. hec correlliana melior. Tempus
vero statutu[m] cassaneae ac pinee serendi est septi-
mo kalendas Mar[ti]j
- Cassanea pedamentis omnib[us] praefertur fa-
cilitate tractatus perduradi pernicatia reger-
minatione cedua. Salice quoz leuior fuerit
facile solum. nec tñ areolosus. maximeq[ue] sabu-
li humidū aut carbunculi vel costi etiā farina
quamlibet opa co septentrionalieq[ue] p[er]frigido
siru. vel etiā decliu.
- Recurat eadem gallina rubricam crateram:
omnēq[ue] terre fecunditatez qua se in nucez d[omi]ni
rimus. sed non prouenit. nisi maximis. inec n[on]
si quibus acruarim satis. p[er]fringi solum des-
bet supra ex mense Nouembri in Februarū.
quo solute spōte ex arbore cadunt atq[ue] sub nas-
suntur. Intervalsa pedalia sint v[er]o d[omi]ni sulcoz
Ex hoc seminario transferuntur in aliud. bipe-
dali intervallo plus biennio. Sunt ⁊ propas-
gines nulli quidem faciliores. Fudara si quis
dem tota radice in sulco p[er]sternitur. ⁊ tunc ex
cumine supra terram relicto alia quoz ab ras
dice renascitur. sed translatā necit d[omi]n[us] p[er]spirat:
paucēq[ue] nouitate biennio scire postea p[er]sistit.

Capitulum. cvj.

De Herbis

Celidonia. *Jndica* in libro ubi supra. Celidonia dicitur. vel eo q̄ aduentu yrū dīnū erumpere videatur. Vel eo q̄ pulvis yrundinū si oculi auferantur matres corū illis q̄ hac herba mederi dicantur. *Plinius* libro vicesimo quinto. Animalia herbas inueniunt in primis q̄ celidonium. Hac enim yrūdines oculis pollozū in nido visum restituit. vt quida mētā voluit erutus oculis. Eius genera duo sunt. maior fructuosa caule folio pastinaceo errarice ipsa ampliore. duozū cubitorū altitudine. flos albicans. flos luteus. *Vinosa* folia sunt bedere rotundiora minus candida. Succus croci mordax. semen papaueris. flozū yrundinū aduentu. marcescit discessu. flozū illis succus exprimitur et in vase croco cum addito melle leniter cinere seruenti decoquitur.

Platearius. Celidonia est calida et sicca in tertio gradū. cuius duplex est modus. videlicet *indica.* que maioris est efficacie. Et cōmunis que in nostris regionibus inuenitur. et est minoris efficacie. *Uta* tamen potest poni pro altera. *Jndica* citrinam radicem habet. Et in receptione non bacca sed radix poni debet. que per annos tres in efficaciam multa seruari valet. Et qualitate sua virtutem habet dissoluenti

et attrahendi et consumendi. *Diasco.* Celidonia maior virgam habet vnius cubiti longam et amplius tenera ac renuem. Que in gyro habet folia plura borraçio similia sed molliora et subalbidoz. flozū aurorū profert succum crocum habens. virtus eius est viscida mordens et amara. non boni odoris. *Rasidix* de lozū est vna de virtutibus plures

Operationes

Platearius. Celidonia contra dolores ventium in frigida causa valet radix bec aliquantulum trita. valet et ad caput purgandum. Et vnam et frigidis humoribus repletam.

Contra colicam passionem herba trita et in vino decocta supponitur.

Et ad cancerum oris aut nervozū pulvis radice cubi pulcre rosarū conficitur. et cum aceto decoquitur.

Ad fistulam eius pulvis cū capitulo conficitur et oz fistule cum melle mittitur.

Galienus octavo simplicium farmacozū capitulo de Celidonia absteritue forisissime et calide vritus. quoniam et succus eius ad augmentacionem visus est vtilis. in quibus certis grossum quid fm pupillam et dyasora reindū genit. vti vero fuerunt quida radice ad eos qui obstructione epatis et yctericam patiunt in vino albo dantes bibere. Similiter autem masticata vtilis est in dolozū dentū. *Paruum* vero celidonium acrum existens magna vlcera citissime cum carbaplastis et vngues leptosis eicit. expurgat vero succus eius per nares sufficit. ientis acris existens.

Diascorides capitulo de celidonia. Succus celidoniae maioris melle addita in cerramine coctus super carbones oculoz maculas detergit. folia et radix et virga in vmbra estate siccantur. et sicut crocus coponuntur. Radix eius aniso mixta et vino albo bibita yctericis opitulatur. folia eius cū vino et carbaplastis mara adhibita maculas detergunt. masticata dolorem dentium prohibent.

Celidonia minoris virtus est viscida. vlnarum cutim scabiam detrahbit. vngues leptosos excludit. succus eius radice melle addito naribus infusus caput purgat. Et ad m dicit *Serapion* capitulo proprio augmontare *Dyscondis* licet per alia vrbā.

Capitulum. c. vii

Tractatus

Cedrus. Dya. ca. corus Cedrus arbor
 e rinde pic cedria fit cuius semia sunt p
 ua atq; spinosa. fructu iuniperi silia l
 mirre. Alia em tor q ab aliquibus cedr. lara
 appellat fructu cyprasi similia sed minor est.
 q tamē est r ex ab il. homa. bo. atq; seruentē b
 virtute. de qua fit cedria. Est aut cedria 3 bas
 bilis 2 vril que ē spissa 2 limpida 2 in odore for
 til ima an q cu rigitū intinet p p g. edic sua
 rarius defuit. Itē serpin. cedrus. 2 est arbor
 cuius gummi ē gummi cedri. ab ista arborē ma
 na r pic cedria vel cedrina. 2 ē pic. liqda q ara
 bi 2 vocatur bictan. et est genus abietis
 Pli. a. de cedro. Est inq; cedrus maior et
 minor. Dinoxis duo sunt genera scz lica et
 fenicea Differūt folia nāq; de organū bñt spē
 no sum. o p cedros vocat ramosa 2 nitore infe
 lis. altera odore pstat. fructū ferūt mirri in ma
 gniudie vile ē saq; ore bñt. Et maioris duo
 sūt genera. Unū q; floret 2 nō fert fructū. Ali
 ud fructiferū nō floret. 2 in eo antecederē trus
 etū occupat nouus. semē ad cyprasio filicē qd
 cedrolē 2 vocat q; hac resina laudatū. ima fit
 Itē alibi inter arbores qd pic fit cedr. grolis
 or quida putat q; sit iuniperus licet falso

Operationes

A Dya. curtus est a hie catua 2 reorganiz
 q pter umectate colorū sui pellabū iura vris

*pro pmo vñ dicitur vñ miffi at pnoat
 miffi hena vñ dicitur pnoat pnoat miffi
 miffi miffi miffi miffi miffi miffi miffi
 fū 504 lapud dicitur miffi miffi miffi miffi*

et siccat. caligines oculoꝝ deergit. glaucoma
 ta et cecitates inuncta limpida r. ¶ Eū aceto
 miffa et infusa vermes aurū occidit. cuz vñopi
 succo miffa sonos aurū tollit. ¶ Si miffa in
 foramine denū vbi dolor eos crepare facit. si
 diu in ore retinet dolor ē denū amittit. q; bac
 ad coitū veniē. ¶ Si inde vcrat vñus ges
 nitalia stringit intū vt filios facere nō possit.
 ¶ Squinari. oꝝ causas curat fauces. h vñ
 teris vñtus tumores tollit.
 ¶ Et pediculos 2 lendines puncta necat. mor
 sibus serpenū cum sale et vñ ore bibita oꝝ
 currit. percussum let oꝝis maritimi ad sanitas
 tem pducit. ¶ Stomachicā vñca medet. vñ
 nera pulmonis oprime curat.
 ¶ Carnes 2 ascarides ciliari addita occidit.
 ¶ Hñ 3 o. olei et cedria dū eodū desup cū per
 na colligit sicut olei picis 2 leabia 2 pediculi
 aialū pdest vulnrib vñt achibet but. sum
 em pdest qmū et pic. dure ¶ Itē potui vata in
 ciari qnitate vñ us fluidū pulmoē fa ciat. fit
 ar olei et arbore vñ de pice. ¶ Est ar oleū miffi
 am leptomac. molles carnes abiq; r olore o
 fuas. duras ar lōgo tpe. et nigra corpa r dicit
 car. ¶ La bzymū 3o arboris cū lde vñ dicit
 effi cauter 2 cū vesicacē refrigerat 2 stringit.
 nam mortuouū recōdita in a bore eadē a tabe
 defenat. vnde et mo: moꝝ vira vocatur

B
 E
 D
 E
 S
 B
 D
 J
 K
 2
 J
 K

Capitulum. ciii

Q. Resolium vulgo et adda genus a pui calidum in tertio gradu sicum in q. Dyas co. Cere folio vis ignea est et acerrima. Ex herbario. Cerefolium nascitur in locis cultis in mense februario. locis frigidis post ydus se ritur. cerefolium. quod a gram deliderat lenium humidum stercozarum.

Operationes

Isaac. In diuersis particularibus in capitulo de apio. Cerefolium potui daturum cum mellis cratae vrinam et mensuram prouocat. lateris ac dolorem renem et vesice placat.

Uentris solutionem de gressa ventositate mitigat.

Stomachi ventositatem et omnium viscerum dissoluit: et opilationem aperit

Dyas. Cerefolium cum melle addito medetur canceris lateris dolorem baulium et vno mitigare videtur.

Et aqua multa pstruitatē resoluit. Ex aceto lubricos et ritis eas punit. vrinā et mēstrua im pellit. Omniaq; tumorē soluit.

Basac. Est cerefolio vis acra et ignea valde. Appositū canceris tritū cū melle medetur. Lū vno bibitiū la res sedare dolore. Sepe solet tritam si neccas de super habbam. Lūm mullā bibitiū pituitē noxia soluit et

Capitulum. cij

Q. Epe. Dyas. cap. Sulbus. i. c. c. e. l. i. u. s. p. e. c. i. e. s. u. n. t. r. u. e. U. n. a. e. q. h. a. b. e. t. r. u. s. u. m. bulbi q. bonus est et terra pingui et col lectus cufio maritimus. Alia est spes bulbi pl9 sfo cufio maritimus. De cō bulbicali. et visci di sunt. Plin. i. ca. c. e. p. e. e. p. e. v. i. r. t. u. r. e. d. a. t. e. t. i. n. s. c. i. s. i. u. m. e. t. o. b. l. o. n. g. a. p. l. u. s. e. s. t. l. i. p. t. i. c. a. e. t. o. t. u. n. s. d. a. t. e. t. q. u. e. c. o. l. o. r. e. r. u. s. u. m. h. e. b. e. n. t. q. u. i. l. l. e. q. u. a. l. b. u. m. Siccitatis viscidiorē sūt q. v. i. d. e. s. a. c. r. u. d. e. E. e. c. r. u. d. e. p. l. u. s. v. i. s. c. i. d. e. q. s. c. o. c. t. e. S. e. r. a. l. i. a. g. r. c. a. p. Basal. i. c. e. p. e. Basal longe ex cepis h. n. r. acuti orēs q. r. o. r. u. n. d. e. e. t. p. l. u. s. i. n. t. r. i. p. t. i. c. e. E. t. i. l. l. e. q. u. e. s. u. n. t. r. u. b. i. c. i. c. o. l. o. r. i. s. s. u. n. t. a. c. u. t. i. o. r. e. s. q. s. a. l. b. e. a. s. i. c. c. e. q. s. r. e. c. e. n. t. e. s. a. c. r. u. d. e. q. s. a. s. s. a. r. e. D. a. l. v. i. h. s. i. m. f. a. r. c. a. d. e. c. e. p. a. L. e. p. e. e. x. q. u. a. r. t. o. g. r. a. d. u. e. s. t. c. a. l. e. f. a. c. i. a. t. i. u. m. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. y. e. r. o. d. i. u. s. g. r. o. s. s. a. r. i. p. a. r. c. i. u. s. e. s. t.

Operationes

Dyas. Bulbi comelli erigunt lingua et fauces et asperant. si ome ebium infant.

Arbaplasmaribus a ebibus la rationibus et dolore iuncturari. et podagrae magnum prestant effectum. Corpora infixa euocant. si li et melle addito id facere possunt.

Lum oros ydropicis bulbus impositus spargit. Lanthie moribus si beneit. Ad cito mel le stomachi dolore compescit.

Et furfures et acoras nitro addito purgat. Linores et maculas tollit. De ceto oni eddy to et aceto et melle lentigines corporis emedat.

Conquassationibus aurium et vnguiū cū polenta bene adhibet. Locustis in cinere calido et polenta addita et capitulo minor pilicū nigris cicatricibus reddunt colorem.

Locuti et comelli dolore lateris ppeccat. Sz nō multū comedendi sunt. quia neruis contra riū sunt et siccitatis virtutis

Pli. Lepe comelle in statore pstant. selsidū tollit. sicut prouocat. et tollit or fetore cufio marice sunt. E. meztoidas impositae p biant.

Succus eius immixtus naribus caput purgat. Dosisbo caninis occurrat melle et rura et sale addito. Lum sepo gallinatio aurium dolore et superfluos sonos compescit. et ad vlcera rationes aurium prodest.

Cauda fo fricata alopias emendat. Pulvis eius comelli dolore capitis remouet. Suc eius optime caput purgat. Faribus atracius colericis hric flegmaticis villos sunt.

Balienu. Lepe emoroidis aperit appositū. Aut euz aceto illinita in sole alios abstergit. Et fricata in alopias eius q. aliorū p uocat capillos.

A B E D E F B B J K

Tractatus

I Si vero separaverit quis succum eius totū quū est residuū sufficiens terrestria substantie. Ipse aut succus aqueose et acree caliditate. Ita at et suffusus et abliopinatos p̄e grossicie humorum iuuat vinctus.

B Ex huiusmodi autē cōplexione rota cepa in flauia est comēta. et p̄terea quacūq; sicciōra sunt cōplexione minus ventosa. Hoc idē auc.

F Dyasoidis in ca. vi. bulbus.

Q Bulbus cōmestiuus frigidior est bulbo rotamirino et grossi. necnon viscosi humoris est generatius. Hāz difficile digestibilis est et inflatius et libidinosis superplasmatus. Eo autē q̄ amaritudinis atq; stipicitatis princeps est absteriuus et solidariuus efficiet et siccatius.

D Oritensum est enī q̄ amarus quidē sapor in absteriuus substantijs est. stipicitas fō in solidariuus. siccatas vero est in vtraq;.

P Et idē in li. d. cibus. Lepa calefacit corp; et sbiliat in ipso grossos hūozes et icidit viscosos.

D Eruda et cocta paucissimū dat corp; nutrimētū. nocet colericis. sed bis q̄ flegmaticum humorē et crudū grossum et viscosum collectū habuerint ideo ea talia edulorum sunt.

tilium partum quidem non tamen calide virtutis est herba.

Operationes

Q Dyasoides. Folia cetera belijca cum aceroto et bibita. xxx. diebus splenē siccat. Item folia ipsius vino addito et carbaplasma imposita spleni singulare presidium est.

Q Ilopi folia cū apelon folijs trita cū leuissima vini bibitione splenem p̄sumunt.

Q Stranguirij et subglunio et ycterico prodest. Bibira calculos frangit.

Q Dicit q̄ folia cū splene mule collo suspensa mulierē generare non sinit. sane nocte suspensenda est. et obseruanda ne luceat luna aut de die suspende. et si homo p̄ muliere eandē fo-

verit. et aliter alius q̄ dicat. inde fodite vt illa nō generet etiā hoc dicitur prodesse.

Q Salicinus. Eterach lapidem frangit et splenem subnatat vel attenuat.

Capitulum. cxi.

Q Eterach. Dyas. ca. Apelon id est ceterach. Apelon folia habet scolopendric venose similia. Hascitur in locis sacosis vel parietibus et lapide fabricatis. folia eius sunt multa et vna radice ascēderia. vltima sicut polipodium submersa et aspera et super vinda. Est vero sine balsa. sine flore et sine lamina. Sal. vi. sim. far. ca. Apelon. Sub-

Capitulum. cxj.

Q Hauri. Sera. lib. aggre. cap. L. hauri. Hauri. Dyasoidis. est planta nota basibus diuersitate in specie sua a diuersitate florum cognoscitur. Nam quedā flores

Capitulum. cxiij.

albū. q̄dā purpureū. et q̄dā citrinū. Et q̄ h̄s o
rem citrinū melior est ⁊ aprior in medicina. Sꝫ
q̄dam dicunt q̄ cberi sunt flores silles violariū
nō in die sed in nocte redolentiū. quoniam odor
ē vt odor violariū. et verū dicunt. Et idem auc.
Bal. Eius flores substantia est subtilis aquo
sa ⁊ p̄prie sicca et ca. ⁊ sap. et cinis ē amarue. ⁊ p̄
tus cinis est que calcificat ⁊ desiccet abstergit.
⁊ subtilis est.

Operationes

- A **Q**uerra. Subtiliat maculas grossas q̄ sūt in
oculis. ⁊ aq̄ decoctōis eiꝫ puocat mētra ⁊ et
pellit secundinā. et fetū motuū q̄n sedet in ea.
et q̄n bibit eū aq̄ aut alla re corrupit fetum.
- B **E**t curat apostemata matricis quando sup
ponit cis. ⁊ p̄prie antiqua dura. Turris semis
cius est sicut ipsius floe.
- L **C**onfert siltulis q̄n desiccatur et puluerizat
in eis ⁊ p̄fert o. nui apostematū duro p̄tusa
cto. et habent colore citrinū ad oia est fortior
- D **C**heri flores sunt similes violis in odore.
quoz alij sunt albi. alij sūt glauci in nocte p̄o
rullime redolentes. et coz herba a lio nomico
caf herba gallica vel flores capi.
- E **E**t alij sūt coloris purpurei. q̄ herba a roma
nis vocat p̄solida. licet incōgrue. Prime autē
ducs p̄es sꝫ citrina et alba sunt sp̄es viole f̄m
Dyalcoide. vt apparet in ca. Ciola.

Centraurea. Dyalcozides. Centaurea
fm̄ tr̄on lationem nostrā. Centaurea
maior vocant multi narcam aut genti
anam dicunt ⁊c. sed falso. q̄m in l̄ra gentiana.
dicit q̄ succus centauree efficit sicut succo ge
tiane. Ergo centaurea nō est gentiana. vt ml̄
ti dicit. Similiter Dyalcozides facit sm̄otū
capitulum de centaurea a capitulo de gentia
na. et go non sunt idem. Dicit autem Dyalco
zides. Centaurea abūdat in Licia ⁊ Archas
dia solia h̄z similia nucī regali viridia: ⁊ ob
longa sicut cauliculi. ⁊ rotunda ⁊ ferratim ex
terū in cila sicut res vigili. ⁊ p̄gā similit̄ appa
rio duoz vel triū cubitoꝝ lēgā. radix ē illi ml̄
tas virgas habent. in q̄b̄ capita sunt similia
miconio ⁊ lēgā cū floze purpurallro et rufo.
Radix est grossa ⁊ graminē et forū acerrime suc
culentia. q̄ succus s̄tipic⁹ ⁊ v̄siciāns ē rubei co
loris. Locis nascitur pinguioribus et solaris
cuius succus est ficca ⁊ coquif sicut gentiana ⁊
Centaurea minor quam multi limoliam dicit
foriter desiccet absq̄ alia mordicatione. Ho
mūatur etiā ab alijs elleboritis sine amaroz
vel febulugia. Nascitur in locis aquis. ⁊ pe
rconi atq̄ origano similib. virgam habent p̄
longam angulosam. flozā purpuram. folia
minuta et oblonga sicut rura senen sicut tris
ticū. radix est ei oblonga ⁊ in unis. gustu ama
ra. Balienus septimo simplicū far. ca. de cen
taurea. Dagna ra dix. sicut in gustu qualitas
tes contrarias habet. ita vt in vtilitate ope
rationis. sed fm̄ gustum aeris similit̄ s̄tipica ap
paret cum quadam breui dulcedine. fm̄ ope
rationes vero a credo quedam caliditatis opa
ostendit. Centauree parue radix qui dem omni
sariam in operatiua est. Rami fo cius ⁊ maxi
me frondes qui in eis ⁊ flozes vtilissimi. domis
natur autē in eis amara qualitas. arōdica s̄is
p̄ricitate participans. et propter hanc cōplexi
onem foriter multum est hoc farmacus absq̄
mordicatione. quoniam autem omnia talia vti
lia sunt multotiens dicunt est.

Querra. l̄ia egre capi. Innotion. id est Cen
taurea auctoritate Dyalcozidis. Centaurea
maiora habet folia similia nucī regale longoz
viridia sicut folia caulū in summitate gradat
sim in cila. habet virgam similit̄ virge acetose.
cuius longitudo est duoz aut trium brachioꝝ
rum habens ramulos plures egredientes ab
vna radice. super quos sunt capitella similia
capinb̄ papaueris nigri rotūda colorē ad lō
gitudinē. et habet flozā cuius color est similit̄

*Immō far
capitulum ab
p̄e d̄id cap
f̄ba. f̄uga f̄q̄
de v̄sa p̄tem
loqr*

kalb. et semen simile cartamo inter flores eius
 et flos eius est similia lane. et habet radice gra
 uem. cuius longitudo est duobus bra chioris. Et
 nascit in terris solis et opus in montibus arborosis
 in terra pingui. Minor flos cetaurea nascit in
 aquosis locis et eius similia habet pericon aut
 pulegion monstrum. habet virgazes vnius palme
 quadratas: florem rubrum vergente ad purpu
 reitatem. et habet folia parua oblonga sicut fo
 lia rure. et seme sicut granu frumeti. et habet ra
 dicem paruam in qua nullus est iuuamentu. et in
 sapore eius vincit amaritudo plus quam aliud. et est
 in eo spiritus asparuca. et virtus eius est que o
 scocat sine moridicatione. s. li. ca. de centaurea
 Zilia maior: zilia minor: sunt ambe calide et sic
 ce coplectionis in secundo gradu.

Operaciones

A Diastoides. Centaurea maior vires habet
 cum aliqua exasperatione relaxantes. vnde to
 tum ventrem purgat
 B Radix aut eius est candens sicut ignis mol
 lis fragilis cum succo subruo et acro cui magis
 na amaritudine.

E Dec radice coassationibus vrilis est. pleure
 ticus et vishoicis maxime. pdest. rullim anuicq
 cepelicir. asmaticis et emproctis singularare p
 sitium est. non febrientibus cu vino. 3. ii. de radi
 ce eius vas febricitibus cu aqua torrentibus et cau
 sis heticis similiter varia prodest.

D Menstruis impar. abortum facit in modum
 collurij supposita. nam a credine sua pelicitu fa
 cit. et fetum mortuum expellit. et vimu corrupit
 et extrahit. In hoc autem quod suspensa est plaga
 glutinat. ad reumatizatum.

E Succus omnia facere illa nonit. maxime
 vlncribus cicatricem inducit:

S Paracolelim facit: carnis incisus et in foco
 possit. addita memorat quod carne in se coagulata
 refacit. licij modo extecat et p licio illa vendit

B Centaurea minor rosa et imposita viridibus
 vlncri purgat paracolelim prestat.

D Licatrices vlncribus recumbis et vtenib
 inducit.

E Licatura eius bibita colera et huores pigues
 deponit. sciaticis ano supposita sanguinem pro
 uocat et dolori illius mitigat. succus eius melle ad
 dito caliginis oculis detergit: abortum facit:
 neruis volentibus somno prestat auxiliu.

B Caliceturea magna puocat mestrua et
 embriones mortuos euellit et riuos cor
 rumpens educit. i. spiritibus et ea que sunt gros
 se partu et terrestri frigiditate in glutinam do
 vulncria et inuado eos que iuuant sanguinem

¶ Danf aut et de ea. 3. ii. etc. h. de febricitibus
 aqua. etc. que sunt sine febre cum vino.

¶ Secundum aut virtute que ex omnibus qualibus
 tantibus in distionibus et vtilibus et dicitis et an
 tiquitate confert rullis. no est eius quare solu
 oportet in his quod est preter natura in sed et ro
 borare et rigorare que expurgata sunt ad ea
 de igit vrilis est que accrima. quoniam sola nec
 sinera cillat sed vel dulcedine alicui pmisceat
 vel non omnino amaritudini. fortitudine et
 et violentia non habebit pmixta ei aliqua sub
 stantia euera. talis enim est que dulcis. Ad
 confortandam autem et congregandas spiritus
 citas est necessaria.

A Centaurea igitur minora magna vulnera
 conglutinantur cum carbo plasmatur ipsa ber
 ba ad hoc recent. et etiam difficile conglutina
 nabilia vlcera coöolidat co modo vtenibus. et
 tunc autem cum conglutinatibus et sicantibus
 pmisceatur virtutibus. quocirca et fistulas cu
 rare nate sunt et durities antiquas molliciat
 et mala morganata vlcera sanant.

D Scorpion li. aggrega. pro de centaurea
 maior et minor. eodem dicit auctoritate De
 ascondis et Halleni. que hic vlcera sunt: licet
 per alia verba.

m. s. v. q. v. f. m.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.
de p. h. v. n. h. v. n. h. v. n. h.

2 12
 B
 A
 D
 S
 B
 D

Capitulum. cxiij.

Cerasum est fructus. Cerasus est arbor. Et est fructus qui arabice vocatur, *cerasif*. grece et latine *cerasif*. et alij vocant ea grana regij. Sera. li. aggre. ca. *cerasif*. sic. *cerasif*. Et dicitur quod sine grana magna similia prunis. et sunt in oriente et est granum regum. Et est illud quod est apud nos. Et auct. Bal. Sunt et eis dulcia. pōtica et acetosa sicut inueniunt malagranata et poma. Et ideo nam quecumque nedam maturata sunt. quedam quidam sufficienter pōtica sunt. quedam autē acida similia sunt moris. sed in moris quidem non maruris acida qualitas dominatur pōtica in *cerasif* vero non semper.

Operationes

A Serapion. Dulcia descendit a stomacho cito. et inamentum quod inserunt stomacho paucū ē. et pōtica facit huius.

B Acetosa vero desiccāt flegmata et supfluita res stomachi plus quā pōtica. et causa huius est quod in eis est res incidens. et conferunt stomacho flegmatico et pleno supfluitantibus.

E In arboribus vero gummi est cōis. virtus omnibus viscosis et in mordacibus pharmacia propterea in coctis fructus medicinarum inuiscatū sine mordacitate. et soferunt asperitatis pulmōi. et in coctis viscosis. et ideo conferunt lapidi quibus bibuntur.

D Dyal. ca. de *cerasif* est *cerasum* viride pomus veterem hunc etat et puocat. aridū siccatur de tiner stomacho viride cōtrariū. Siccū (in quibus) virile accipitur. Hoc quidā elimināt vrinā moruere a non paucas autoribus tradit. si mane recensentia cum suis nucleis de euozara sunt alium tam copiose fluere vt et eadē causa etiam morbo pedes implicari libenterur. sicut et eis dyacastalon. quod omnibus est notum.

E Galieno placet non vna in omnibus *cerasif* ponis esse virtutē. Nam in quibusdā austerus sapore in quibusdā calidus. et in quibusdā dulcis apparet. et vult austerus ad huius valere quod venter stringant stomacho vero cōsument. Acida insidit flegmate abundantibus stomachis opressa. nam magis siccant et grossitudine desiccioris humoris. insidit. dulcia stomacho aduersa pronuntiant. citius in per intestina desuere.

F Huius quod truncus illa crinita. et asperitas arterias optime lenit. si in vino veteri detur in solutione resolyti simili modo variis: fallidinis stomachi nauseantur auerit.

B Et de facile feditare palloribus excludit cum merito haustus calculos quibus etiā vesice. cannales obstruit in arene puluerem soluit.

Capitulum. cxiiij.

Cretanus. Dyal. ca. Cretanus fructus est herbe. duos ramos habens in vniuscubiti longitudine. et nascitur in locis saxosis et marinis cum folijs albis et pinguisbus similibus andragne latioribus et oblongis. florem habet album et semen libanotido simile magis rosmundum et odoratum. quod desiccatur vt triticum. Radices tres aut quatuor: habet digiti grossitudine. odoris suauissimū plenum. Galienus septimo sim. sar. capitulo de cretano. Cretanum salium quodammodo et cum gustatur simul cum breui qualitate quocirca est virtus eius absterciva et simul et cholicaria. v. c. bilior: autem et fm vrasqz amarū longitudine.

Operationes

A Dyalcorides. Folia et semen eius et radices cocte cum vino et bibite vrinā prouocant: et reticis medicantur. anctis ruis imperant. crude et etate comedi possunt. et in sale composita manducantur. Folia eius in gustu satura acida sunt.

B Paulus ca. de cretano. Cretanus calidus est et sicus in tertio gradu. Verba est que in locis marinis reperitur. v. r. ruten. habet valde dyureticom et subnili substantia.

Tractatus

E Contra distillatā sanguiniā et viciū lapidis
 z yliacam passionē baba ipsa in multa quāri
 tate bulliat in aqua salta vino et oleo: et in ea
 sedet pariens vsqz ad vin bilicum

D Item contra yliacam passionē ponatur in
 crutat.

Capitulum. cxxv.

Cicuta. Sera. li. aggre. ca. succarā vel
 conisa anc. Dial. Est planta habens
 spiritū pcauū in q̄ sūt multi nodosi: s̄
 cur nodi femiculi. z est multū maior femiculo. et
 byfolia silia folijs ferule habētia granē odorē
 z spiritū ei⁹ est corona in q̄ se fores albi. et ē se
 mē simile semini anisi. nisi quia est albius. et by
 radice non multum inficam terre. q̄ est frigida
 valde. hec radix occidit sua frigiditate. Pau
 lus capitulo de cicuta. Est planta cuius semen
 frigiditate sua est inermine. sed vino puro et
 calicō eius nocuimento subuenitur. Galienus
 viij. sim. farmacorū. ca. comū. id est cicuta
 quorūqz summe est infirmitatū virtus om
 nes sciunt.

Operationes

B Sera. Lo. onā huius plāte accipit cū toto
 scruone anre⁹. dicit. et tenit et ex mist luce⁹
 z siccat in sole. et administrat in collirij q̄ si
 unt ad sedandos dolores oculo: z e oprimū in b

B Et quando sit emplastrum cum co sedat ca
 liditatem z brisipilam z formicam.

L Et quando retitur hec planta cum suo se
 mine aut cum solijs z sit emplastrum cum ea
 super testiculos abscondit pollutionem z gos
 morream. z si fiat emplastrum cum ea sup vir
 gam prohibet erectionem.

D Et quādo empletirant cū ea mē mille molie
 rum p̄hibet ab eis lac. Et quādo ponit sup tes
 ticulos p̄uroz sinit eos augeri.

E Et qñ ponit sup mē millas puellaz nō pmie
 rit eas magnificari. meliorat et hac planta est
 illa q̄ nascit in crete insula. in cbia z in arica.

S Plinius coniza. id est cicuta que onibus
 nota est. Linius solia viperas et serpentes effu
 gant. z est frigida frigiditate mortali.

B Platearius. Cicuta nō vtitur interioribz
 quia venenosa est z in substantia z in qualitati
 bus. Incantum em̄ dissoluit. q̄ ip̄is manium
 rur. z ex hoc membra mouificantiur. Virutes
 habet potissimam fm radicem. secundo fm so
 lia. mūdoz fm semē. Unde semē eius qñqz pos
 nūt i medicinie. et ex ea vngentū potissimū sit
 contra arteticam et podagram.

F Isidor⁹. Cicuta vinā z mensura p̄ocat z
 augmentat. Lumbicos et ascarides necat.

B Sciaricos z arteticos de grosso segmate
 var. si in ei⁹ apolimate lauet aut potet. Gros
 sam intestinoz venositate dissoluit. Lolicam
 passionē z ylij doloze curat. pcc⁹ z pulmonē
 de viscoso z grosso segmate purgat.

J Plinius libro. xv. Cicuta venenum est pub
 lica quadā arbemensū pena inuisa. ad multa
 em̄ vsus nō omittendi. Semen habet noxiū
 Lanlis aut est viridis. z vit plerūqz sicut i pla
 ranie. lenis hic z genicularis vt calami nigri
 cane. Altioz sepe binis abutis. In ca. minis
 bus ramolus. habet folia coriandri tenuiora
 graui odoratu. Aniso crassius. radice pcaua
 nullius vsus. Semini z solijs in eis vis retri
 geratoria. q̄ si necat. incipit augeri ab extre
 miranibz corpis. Remediū aut est prius q̄ pue
 riar ad viraha. natura vini ei⁹ calefactoria ac i
 vino porata irremediabilis existimat. Sues
 cus q̄ primitur solijs atqz floribus. tunc enim
 maxime est tempestiuus et melior.

K Semine mro ex pressus et sole venarus in
 polillos. necat sanguinem spissando. hec altes
 ra vis. Ideo qz sic necatorum in corpō ibz ap̄
 parent macule.

L Ad distillanda medicamēta vtunt illo p̄ aq̄
 z ad refrigeraciū stomachū fit ex eo malagian.
 valer ad cobibēdas epyloras cūinas. oculo
 rūqz dolores sedandos circūmittit. Pulset col
 liry. Et alios om̄es cobibet reumatisms

B
L
D
E
S
B
B
J
K
L
D

De Herbis.

Folia quoque tumorem omnem ac dolorem et epistolam sedant.

Capitulum. cxxvj.

Cycorea. Platearius. Licorea que et spolia foliis. et folsequium et intuba dicitur. frigida et humida est in secundo gradu

Constantinus in libro graduum. Licorea si uel ponsa folis frigida est et sicca in primo gradu.

Plinius li. ix. ca. Intubum erraticum apud nos quidam et ambugiam appellauerunt. In Egypto vocant cycorium.

Idem in libro vicesimo primo Lycorū post vergilias nascitur. Florētque particule eius. Radix est eis lenta qua vtuntur ad vincula.

Actoz. Hec herba scz que vulgo dicitur cycorium: ipsa etiam alijs nominibus preter supradicta dicitur elytrypius et dyonisia. Unde de ipsa quoque dicitur inferius in capitulo. Elytrypium de. E

Operationes

- A** Platear. in ca. Lycorea. Herba ipsa comesta valet in renum Succus eius valet ad opilationem splenis et epatis et calida causa. et contra calcificationem eiusdem. Hec herba viridis et multo efficacior sicca vero nullius vel parue.
- B** Licorea et comesta valet opilationi splenis et epatis. et calcificatione epatis. Succus epatis

supponitur vel carbaplastinatur. Et quia virtutem habet resingendi venenum: aialia quedam venenosis animalibus lesa huius herbe tactu sanantur

Constant. li. vt supra. confortat stomachus et valet contra scorpiones. aliorumque reptilium morsus cum myrrha mixta. et mulieris supposita prouocat menstrua.

Plinius li. ix. ca. Intubum. Id refrigerat i cibo sumptu. et collectiones sanat illius. Succus decoctus ventrem soluit. Remibus et liomacho proficit.

In aceto decoctum vrine tormenta discussit. Franc. morbum regium cum mulla si sine febre sit resecat et adiuuat. Zulierū purgatio omnibus in aqua decoctū a deo potest vt moruos trabat partus.

Capitulum. cxxvij

Cinoglossa. Jsid. in li. etymologiarum. Cinoglossa est herba qua lingua canum vocant. A cinos quod est canis. et glossos quod est lingua. Inde cinoglossa. id est lingua canis. Et est herba similis arnoglossae: nisi quod sunt ei costae apparentes in folijs eius. sed sunt leuia satis et est in eis bora apprens

D
E
F

b

Operationes

- A **W**adetur vlcerbis oz et alijs vlcerbis frans
dulentis frigide et sicccopleiōis. 7 curat ab
colā. balnei decoctiōis eius curat gomourea
- B **P**lini. li. xv. Inoglossos. carinā imitans
linguā toriarhe opib est granissima.
- L **A**umtq; es q; tres rrfos feminis emittat.
Eius radice potatā et aqua prodelle ad tertias
nas. que quatruoz ad quartanas.
- D **E**st et alia similis et q; lappas ferat minutas
cuius radice pota et aqua ranis 7 serpēibus
aductatur.

Capitulum. xviii

Citonia. Dyscolozides. Citonia vel citromus est arbor malozū citromozū. Hu-
ius folia virtutem habent medicinales
Palladius libro secundo. Vnde Januario
ruberes inscrunt citonio. Idem li. ii. Citonijs
serēdis pleriq; tempora vniuersa dixerūt tamē
mibi vsu compertū est. In Italia circa vrbes
mense februario vel in boate Harcio plan-
tas citromozum radicatas in patinato solo re-
nuisse. adeo vlcocit vt sepe sequenti anno (vt

frugi) gauderet. Idem mense februario citoz
tonia inseruntur melius in trunco q; in cortice.
Recipiunt in se furculos ppe omnis generis.
puncti forbi. omniūq; maloz que meliora pro-
ducunt. Inserantur autē nouelle aut oze qui
bus succus in cortice est. Simaios est circa ra-
dicem melius inseritur vt i cortice 7 lignum be-
neficio soli ad herentibus melior. ¶ Balsenus
secundo libro de cibis. Mala ipsa non sunt
habentia vnam naturam: quod est. quia qdā
et cis sunt dulcia. quedam pontica. et quedā
stiprica. et quedam acerofa. 7 quedā in stipida.
Et in vulgo est substantia aquosa ten. p. cras-
sa. Ex pontica vincit in eis frigidum terrum.
Sed in stipricis hec est eadem substantia auz
a quosa substantia dulci. In acerofis autē est sub-
stantia frigida. 7 virtus ponticozū 7 stipricozū
et acerofozū est virtus que in carnat 7 q; cōglu-
tinat vulneta. Et p. bibet illud qd currit ad
postemara in pncipio coz. 7 fortificat os floz
machi 7 stomachū lauz et fluxū. maxie q; q; se
stipriciora et cis acerofiora. Sed illud qd v in
cit super naturam in stipicozū est aqua. Et com-
plexio eozum est humidior et frigidior. Et ipa
admittitur in medicinis apothemariū in pnci-
picio coz 7 in augmento. 7 vniuersaliter in ma-
lis ē humiditas multa. 7 siphinitates frigida.
7 ideo deservitur succus eoz et artseu. Scrui-
tur tamen quando coquuntur cum melle. 7 sic
inderob. Et seruantur eodem modo citonia
ipsa cum melle sicut et succi eozū. Citonia ma-
iora vocantur saturnia. 7 sunt maioris iura-
menti q; alia. Rememoras ergo illoz quecis-
q; poma stipricant scias frigidum 7 terredrem
ebanū habere. quecisq; auzet acerofa vident.
frigidum quidem. sed subtilius partius. medie
fo complexionis est que dulcia ad calidius
declinare videtur. sicut que perfecte apozā ad
est sine quantitate 7 valde aquosa ad frigidius
inclinata. Citaris ergo ipse fm predominans
tium humoz virtutes. Austeris autē pontis q; p
dam quando propter humiditatem multam a-
tonna. id est sine rigore venit et creticit. ponz
eis autem quando sufficitur ex creticit bus
ulstro di. Acerofis fo qn climaueris in ipso
grossum humozē collectū esse non ad calidū
frigidum tanq; frigidius quidem nō acerofis
sed trinitis indiget. Sicant autē ambo gros-
sorem humoz acerofa et drimeā. Differunt at
hec in hoc q; hec quidem cū infirmitate illa
vero cū caliditate operant. palam autem ex tā
dicitis sepe q; stiprica quide supfluos secessus
restringunt. acerofa hui. ozum quide grossum
inuentia in ventre videntur hunc. libans
cūq; stercus. ppter hoc humectat egellitēs.

De Herbis

purum autem inuenientia venter restrin gūt
ipsum magis

Operationes.

- A** **A**nicema lib. ij. cap. de cironis. Quando
abluuntur cinis: folioz eius sunt sicur rubia. z
rob pomoz eius arecit ppter illud qd est i ipo
de humiditate aqua frigida. z asaru est meli
us z magis pferens. z eius quidem assatio fit
quando chq; cauaf z eiu sunt grana eius. z po
nitur in ipo mel z limil luro eius corp. z postea
ponit in cinere frigida est in primo z in fine. et
seca in principio secudi. Et est stipitiu cōsorra
tūū fornic. z ros eius est sipticior. Et similit
ter olei ipsius z dulce. est minus sipticū. et scō
men eius est lenitiū sine sipticitate.
- B** **E**t pibet cursum supfluitatū ad viscera. et
retrinet sudore. z olei eius pfer scilurris frigo
ris et fornic. et est vtile vlcibz scabiosis. Et
multitudo ei generat dolore n euoꝝ. z asara
ponit sup apostematā oculi calida.
- L** **E**t eius succus pfer dilatiōē abelictz et as
mari. z pibet spiritū sanguinis. z semē eius eō
fert asperitati guttur. z lenit canā pulmōis.
et muscāgo ei etiā humecrat ipam canā.
- D** **E**t pfer vomitū z ebrietatē. z sedat sitim. et
pfortat stomachū recipiēte supfluitates.
- E** **S**yrup⁹ eius z ipsi⁹ insulio. z qd de eo ei⁹
paratum est ex ipo vritur multi in secūda mens
sa super vinum. z pibet et ebrietatem.
- S** **E**t fit ex eo syrupus conforans appetitū de
iectū valde z mortuū. z confortat stomachū.
- B** **E**t prohibet vomitum regmaticum. z est p
uocariū z iam dictum est q illud est per ac
cidens. Et illud quod cum melle chātum est
est maxime p uocariū.
- D** **C**icūramen quādo soluit ventrē: nō strins
git z generat colicā z dolore ventris pungitū
unūz cōfert dilurrie. z retinet fluxū mēstruoꝝ
rum. et cōfert arsure vīne qñ dilillat succus
eius aut oleum ipsius in vīrga. et cōfert oleum
eius renibus et vesice.
- J** **E**t quando sumitur post cibum soluit adeo
q quando plurimū ex eo sumitur extra bit ei⁹
bum ante digestionē. et trillertatur decoctio
eius ad emunctiā ani z matricis.
- K** **R**abbi **D**oyse. Lironia a pregnātibz
comēda generant filios bilares. et comēstio
ipozum asozum post cibū generat gaudiū.
- L** **S**erapion libro aggregatoꝝ capitulo **L**asa
auctoritate **D**yscolidis. Arbor citomozum
et maloz folia similit z ros z sumitares sunt
siptice. et proprie arboris citomozum. et frus
tus unūz curus est sipticus.
- D** **M**ala aut illa q colligunt in vtre generant

coleram cūrinā. z inducunt infle mationē: z no
cent neruis z iuncturis: z membris que sunt de
genere neruozū.

S Citonia sunt bona. z si asant sunt meli
ora hūitio fluxū antiquū. z vlcera inclinatū
z spiritū sanguinis. z collitica passione.

Et illa q dicunt mellomella mollit ventrē
et expellūt lumbricos. et sunt mala stomacho
et inflatiua ipsius.

S illa q nominant in latino amicata sūt
bona stomacho: z stringunt ventrē. z puocat
vrinā. nisi quia sunt de belioꝝ virtutis qz cito
nia. z ista sunt illa q vocant arboripa. Et simi
lia ex eis sunt familia malis in vtre nascētibz
in sipticitate.

Et oportet. qz administrent citonia in egritu
dimbo in quibus oportet sipticare anteqz ad
narrurationem perueniant.

Capitulum. cxi.

Cipressus. **H**idorus. **C**ipressus grece
dicitur eo q caput eius a rotunditate
in cacumen erigit. vnde et conon vo
cat ad est alsa rotunditas. **H**inc et succus ei⁹
conos dicitur. qz rotunditas eius conū simitat.
Huius lignū cedro pene proximā habet virtu
tem. **L**emplorū quoqz trabibus aprum impe
b ij

Tractatus

inetrabili soliditate nunquam oheri cedit. Antiqui ramos cyperi properogum consilivere solebant. ut odoris sustinere cadaverum odorem cum vrentur opprimantur. Decarbore apud paganos mortuis consecratus est. eo quod in modum hominis excisa non pullulat.

Ambrosius. Cyperus est pinus in alia se ca cumina extrahunt manetque prerogativa cyperi. ut nulli eas vrenti hotoze suis dispolient coronis. Decarbore lacunarum est vtilis. commendandis que fastigiis. Unde in canonicis dicitur etiam. Lacunaria nostra cyperisina. **Palladius** in libro duodecimo. Cyperus ad fabrice materia est egregia. **Plinius** lib. xxiij. In choco insula nasci credunt cyperis. florem imbibus decussum terre alium amantur.

Placarius. Cyperus est calida in primo gradu. sicca in secundo. Huius arboris folia lignis et poma copertunt vtili medicine. Sed poma stiprica sunt et consolidantia. Lignum et folia diuretica sunt. **Galienus** sepius sum. far. ca. de cypero fin translationem grecam. Cyperi germia et folia et bacce que iuvenes et molles magnorum vulnerum in corporibus vult sunt conglutinatue et quibus manifestum est quoniam sicca virtus sunt. non habentes apparente a credine et caliditate sicut et gustus testatur. Apparet enim in ea modica quidem acedo. plurima autem amaritudo. et multo plurima est ponticitas quam in tota plarantia vtro est acedo et caliditas. quanta dicitur quidem ponticitas ad profundum. **Sera** lib. aggregatorum ca. Salsia. auctoritate Galieni. Quod ex cyperis ad ministrat sunt folia extrematates et nuxces eius. et in sapore eius est acuitas et punctio parva et amaritudo satie. et punctio est fortior amaritudine. sed de amaritudine et acuitate ineliquantitas tanta que facit ea penetrare ad profundum corporis sine calcificatione et mordicatione. Et virtus est que desiccatur in qua si est acuitas et mordicatio apparet. et quaritas que est si ficione ad penetrandum. Et est calide et sicce complexionis.

Plinius ca. de cypero. Arbor omnibus nota que a grecis nomen sumptis. eo quod habet in summitate rotunda lenticulam capitula que dicitur gallice cyperis.

Operationes

Dyscozides capitulo de cypero. Est arbor omnibus nota coram. in cemen et tota cum dulcore bibita cum myrra modica vesice reumatismum complicit.

Disuric medetur. huic semper videtur et plura eius bibita cum optoicis medentur. **Disin** tericis et siliacie namque prodest. usque et oros noicis si solatur. Et eius elixura tantum prodest quantum siuple semen eius quod in aceto coctum id facere noit.

Et in pulvere lupini admixtum enterocellias siccat ut carbaplasma a quo ositum solia eius similem habent virtutem.

Ramus eius cum semine in domo positus conopes vel zinzalas fugat. Dec folia ut carbaplasma adhibita recedat vulnera curat.

In aceto cocta et insula capillos auferunt. Potente trita et admixta ignem sacrum coepescunt. vulneribus medetur.

Et in bunculis opuluntur. tumores oculorum et epurant. **L**eros et obulibus miscant. Et confortant stomachum. et sanguinem stringunt.

Quicquid libro secundo capitulo de cyperis. **Lo** alide complexionis est in primo gradu. sicce in secundo. Et quidam dicunt quod est frigidus valde. et quidam indicauerunt quod est virgatus eius copositus. et caliditas eius semper quantitatam que facit penetrare stipricitate stipricitatis profundatur et peruenit ad membra. **Solia** et nux eius sunt stiprica. et in ipsa est resolutio et resolutio humiditates.

Et nux quidem eius fortior est somnare quam solia ipsius. Et in ipsa est vis facienda ac heres re sanguinem ita que remouet putredinem quando decoquitur cum aceto et lipinis. et linuntur super vnguem et remouet eius vestigia.

Et eius solia velent morseam. solia eius rescentia et nux ipsius consolidat vulnera que sunt in membris duris cum fuerint recenter collecta.

Et conferunt formice et basilispile. et proprie cum farina ordei. **Nux** et solia eius bona sunt collo. cum ex eis sit emplastrum conferunt. et cum farina ordei superposita basilispile.

Et confortat nervos. et extinguit ramicem inote emplastrum superposita. et roborant motu lificationem.

Et tringunt etiam quando teritur nux cyperis similtum cum ficibus. Et ponitur de eis licium in narcom. et sanat carnem additiam.

Et decoctio eius cum aceto sedat dolorem dentium. Et valde ad bibendum nux eius cum vino ad spumam sanguinis. et ad visum claritatem ar. bellius: et ad nullum antiquam. et similtum et eius decoctio.

Et bibent solia eius cum vino: pleurum difficultati mingedi. et cursu suppuratum ad vesicem.

Et confortat etiam vesicibus que sunt in intestinis. **Loco** eius ponitur medietas pondus eius de sacro colla rubra.

D
E
D
E
S
B
D
J
R
I
A
H
D
D

De Herbis.

Capitulum. cxx

Cyperus Dryas. L. p. 29 est arbor habens
folia oliuae similia sed viridiora et pan-
lo grossiora. Semen nigrum et flores albus
cū gamine et odore bono. Blossa super cārica
Lipus est arbor aromatica in egipto: semine
candido et odorifero. qui coquit in oleo et expu-
mit ynguentū regale qd dicitur cyprus. ¶ Plin. in li.
xii. Cyprus est arbor in egipto zizifi folijs semi-
ne cotinandi candido et odorato:

Operationes

- A** ¶ Dryas. Humis folia masticata tumore oris
cōpescunt. q. virtutis cohererentis sunt. sed ce-
tera eius de arboris cataplasmata humores
et tumores calidos tollunt. Variā etiā elixatur
ra fomento cōbussis medetur
- B** ¶ E ad e qz succo struū mixta si caput assidue
sometes capillos inficit. flos eius cū aceto cas-
thaplasmaribus adhibet dolorē capitis soluit.
- C** ¶ Plinius li. vii. Nec in oleo coquit et post
ea preterit id qd cyperus dicit. Optimum ē in
ca nopia in ripis nyli nata. Scdm ascalone
iudee. Terrium cyprio insula: odoris suauitate
Quidam hanc dicunt esse arborem qm in Ita-
lia ligustrum vocetur. Etia alcannā appellat.

vt supra de ea capitulo tredécimo. Alcannā.
¶ Item Plinius in li. xii. Et cypro sit oleum:
cuius natura calcfacit nervos et emollit. Folia
stomacho illiniunt. et vulue conicitare succus
eorū apponit. Folia quoqz cōmanducata res-
cētia medentur vlcēibus in capite mananti-
bus et oris collectionibus

¶ Decoctū earū ambullis et luxat pdest. Ru-
fant capillum rusa adiecto struū mali succo.
Fos capitis dolores sedat cū aceto illitus.

¶ Ulcera putrescentia p se vel cū melle sanant
Odor autē floris olea somnū facit

D
E
S

Capitulum. cxxi

Cyperus. Dryas. ca. de Liperio. Liperio
siue vt alij criscyperon. folia habet sū-
milia potro. sed oblonga et teretra. et al-
cendit de terra cubito vno et semis. bassas ha-
bens angulosam similan tunco. que basta in
capite semen generat. Radices sub terra ba-
ber rotundas et oblongas sicut oliua nigra qm
te et pumce nascunt. colore nigro et odore sua-
ui. gustu subamaro. Fascitur in locis aqueosis
et in praeis et in paludibus. In his radibus ca-
nobilior est que grauior et durior et grossior: su-
erit. et nō franqūbitur. sed asperior. et odore ple-
nior: vti cū similitudine odoris habens. talia signa

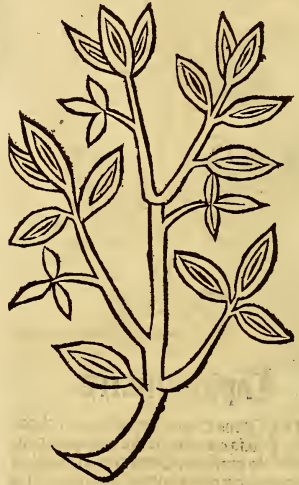
b ij

Tractatus

Habet Cilensis aut Syriaca. Aires habet calefaciendi et d'ficandi absq; mordicatione
 Scrapion li. ag. ca. Sabade. auctoritate
 Dyale. Sabade. id est ciperus. habet folia similia
 milia solis porri. nisi quia sunt longiora eis et
 subtiliora et duriora. et habet stipite longius
 d'ne ynius brachij et plus. sed non rectum. in
 eo est tormositas. et est quadrans similis sty
 piti squinanti. et infra sumitates sunt folia ps
 ua. et semen et radix eius est similis oliue. et que
 dam ex eis est longa: et quedam rotunda. et est
 nigra. nascitur in locis v' medicis et aquis
 Et est alia species ciperi in India que est sumis
 lis succaro in sapore suo. et quando nascitur
 eius color est sicut color croceus. et quando fri
 catur super cutem corporis facit pilos statim
 cadere. Helio: autem ex cypero est ille qui e
 plenus granis et grossus durus. difficile fran
 gibilis. habens odorem bonum cum pauco acu
 mine. Et quod administrat ex cypero e radice
 ipsius. et odor eius est bonus. et in sapore eius
 est acuitas cum pauca stipicitate et calefacit
 et d'ficat sine mordicatione

etiam in India cyperum nasci simile succaro
 et cum malicis coloris crocum facit
 Et hoc si capillis tractu fuerit cadit a col
 pis mixtum p' cantionibus medetur. Locum s'cili
 onto facit. An. de virto dicit q' confortat ior

R

Operationes

- A **Q**uod dyascondes auctoritate Aben mesuay. est calida et sicca in secundo facit augmentum in sensu. et confortat stomachum.
- B **Q**uod est meliorat colorem. et est bonus coloris oidi bus. et efficit oris odorem bonum.
- E **Q**uod est quando bibitur cum oleo lenifici cales facit renes.
- D **Q**uod est coferet frigiditati vesice et distillationi v' i ne et addit in sanguinem calefaciendo ipm. q's re timeatur ne vrens fiat leprosus
- E **Q**uod balanus. vij. sun. sar. ca. de ciperio. Ciperi viles maxime sunt radices calefacientes et sic cantos sine mordicatione.
- E **Q**uod Andevleca que propter humiditatem multam sunt difficile cicatrificabilia mirabiliter iusuar. habet autem quid et stipiticum
- B **Q**uod est propterea vlcibus que in ore sunt idoneus: ac v'ro et incisura in quandam frute habz attendendu est est aqua lapide patientibus couent. et menstrua et vrinas mouet.
- B **Q**uod Jre Dyal. ca. de ciperio. Aires habet calefaciendi et d'ficandi absq; mordicatione. Cui multa insula vlcera q' difficile cicatrificant mirabiliter curat. Habet etiam aliqd stipiticu in se et est v' iurica. Et ex c' sumedi vim per quam lapides in renib' generatos conuulit.
- B **Q**uod Urina et menstrua puocat. ad d' et malag' narib' calidis et coferentibus olcorum. Dicit

Capitulum. cxxij

Quod Inanomia. Plin. li. iij. Cinamomum frute est duorum altitudine cubitorum amplissimum: palmisq; minutis q' tuoz digitoru crassitudine statim a terra sex digitz surculosus arido similis cum viret no odoratus. organi filio. siccitate gaudet. Imbre flerilio. seu vire nature. Signitur quidem in planis. sed densissimis in vepubus. rubilq; diffusilis collectu. Non meritur nisi deus permittat. Nec ante. solis ortu vel post occasum metere licet. Si in curia quondam sacerdos harsa diuidebat. v' eoq; Joui partem reponchar: Reliqua v'ro partem mercator in massas co'dit. Et est alia fama cum sole diuidi trinasq; partes fieri. deinde loze germinia discerni. D' q' soli celsitit relinquat: spore co'sagare. Et li. de na. re. Cinamomi arb' or aride silis est v' viret et f'ozet siccitate gaudet. Ita q' sicut imbre sit. secundu' dicit: aut in densissimis v' epubu

De Herbis.

Operationes

fit ac proemin. **Zuicenna.** Cinamomum calidum et siccum in tertio gradu. **Avicenna** est illud quod est boni odoris et acuti saporis sine mordacitate: coloris puri non commixti. Et vir aut **Dyal.** **Heliuss** est nigrum ad igneitate: tan et rubedinem declinans. **Platanus** ramos habens propinquos et subiles. in quo sunt valledo et salcedo et mordacitio parua: nec est valde frangibile. Et eius quidam bonitate est et vincat omnem et odorant praeter suum et non sentatur cum eo. Et si autem vltimū in subtilitate aciracratione: apertiuum rectificas omnem putrefacionem et virtutem corrupam. **Quem** eius calidum est et valde resolutiuum liquescaciuum. **Placariuss.** Cinamomum calidum est in tertio: siccum in secundo. **Et ligens** dum est illud quod subtile est acutum. habes odorem dulcedini mixtum cum multa aromaticitate et subusum. Quod autem subalbidus est aut nigrum abijcedum: per decem annos potest seruari. **Dyal.** **fm** translationes nostrā capitulo de cinamomo. **Cinamomi** genera multa sunt. sed melior est omnibus que est siliuillus cassie affolores: qui recte fuerit et niger colore: et qui missus in vino soluat se. virgulas habens teneras et lenes et nodis plenas et cum odore pleno et duri rure acer atq; mordax gustu in similitudine nasturtii seminis cum quosdam salcedine et feruore et parua vicitudine. cuius baste cum frigeris emittit pulueres odoris omnia vincētes. has bastes cum a terra equaliter: radices earum de sequunt. **Hec** est probatio optimi cinamomi. Et etiam alteri genus cinamomi monstrant ractu asperius hoc grossius est et subusum colore. **Tertium** genus est simile cassie maffehionice sub nigellum colore ractu lenes et non multos habens. **Quarum** genus est colore albo: ractu molle: simile cassie. in robore grossum et fragile et radicebus masculis. **Quintum** genus est odore simile cassie colore subusum et corio cassie simile. **basam** in se habens fortiorum cum radicibus grossioribus similibus libanotidum: et multas bastes resinas similes mirre et cassies sed non ractu odore plenum. **Et legendum** est autem cinamomū primum generis colore subnigrum scabiosum. et semen habens simile pipere et lenes lignū: cuius radice inuisilis est. **Secundum** genus est cinamomū: quod appellat losos et moros sed nec virum nec odorem habet. **Septimum** genus est quod a grecis nominatur pilocinamomū: id est lignum cinamomi. radice habens maffiorum cuius bastes nodosus similibus cinamomo. et in odore non suaue hoc dicitur aliquid melius esse cinamomo.

Sera. auc. Hal. Substantia cinamomi omni est febrilitate. et virtus eius est calida in tertio et non est aliqua medicina calida cuius desiccatio est sicut desiccatio eius propter substantiam suam subliantie. Sed illa spes que dicitur Kase est cinamomū quasi debile. Et sunt quidam qui nominant in cinamomum 302.

Et dicit Hal in li. de cibis: q; cinamomum aromatizat stomachū. et confert frigiditatem et frigiditatem epatis.

Et facit euenire fornum. et aperit opilationes et prouocat menstrua. et abstergit obscuritatem visus.

Et desiccet humores qui sunt in capite et in stomacho. **Et de ppioret** visus eius est q; visio comditionis est ceteris obscuritatem visus que accidit ab humoribus.

Et idem auc. Dyal. Cinamomū ingreditur cōfectionem medicinarū oedocistrarū bonarum et est maxime inuanament. et tenet et cōstitit cum vino bono. et sicut inde trosciti. q; desiccant et reponunt in ymbria et sic virtus eius et vniū seruari potest.

Dyal. Virtus omni cinamomo est calida et diuretica et malactica et leptintica.

Et potariū cui aqua secundinae mulierum excludit. et menstrua prouocat. **Heliuss** bis rebus opitulat si mirre fuerit mixtum.

Ctenariis morisibus occurrunt vel ycheno potaro: caligines oculorum detergit. cum melle tritū maculas vel cōnigines de facie purgat.

Tallum sedat. cararrum mirigat. ydropicis medetur.

Phrenicis vtiliter daf. **Dilcet** etiā cōfectio nido oculariis et in offibus vtiliores iucuntur vires habens et gustum acrem etensa sitingit Et in antidotis precium est.

Hal. vij. sim. far. ca. de cinamomo. Cinamomū summe est subtilium partium: non tamen summe calida. sed in tertio gradu. et desiccatio eius est sicut calcactio ipsius propter subtilitatem substantie sue. Sed canella cinamomū est q; cinamomū debile. Et quidam etiā caltion yocant cinamomū. Et quidam sunt qui nominant cinamomum azer.

Zuicenna li. ij. ca. de cinamomo. Cinamomū vltimū est in subtilitate. attractiuū. apertiuū rectificans omnem putrefacionem: et omnem partem corrupcam: et omnem saniositatem humoralem.

Et idem in libro de viribus cordis ait q; cōfortat cor.

A

B

C

D

E

F

G

H

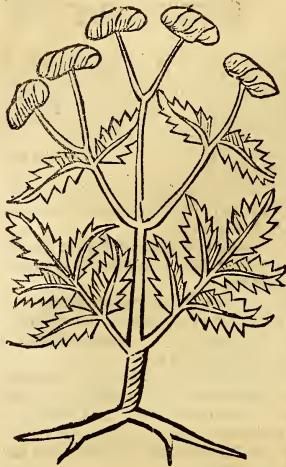
I

K

L

M

N

Capitulum. cxxiiij.

Cimimum quoddam est quod dicitur
cimimum carmenum. quoddam quod
dicitur cimimum regale. quoddam qđ
dicitur cimimum album. quoddam cimimū ru-
slicoz. quoddā cimimum ethiopiū. quoddaz
cimimū basilicum. quoddā cimimū Egiptium.
quoddam cimimum dulce. quoddam cimimuz
agreste. quoddam quod dicitur cimimū plato-
nicum. Cimimum carmenum id est fuscicos.
Cimimum album id em quod supra. Cimimū
dulce idem quod supra. Cimimum ruslicozum
idem quod supra similiter. Cimimum ethiopi-
um est quoddam semē simile amicos et est gū-
huc apparet infra in capitulo Sir. de g. Cimi-
num basilicon idem qđ supra. Cimimū egipti-
um est cimimū vsuale. Cimimū agreste est illud
qđ per Dyascozides multa in capitulo isto de
scribitur. Platonimū. id est fuscicos. Cimimū
vsuale est semē beibein multa quantitate na-
scens pale vt plene figura illiū capituli ostens-
dit. ymiran bober diuretica. a subtrahendi sus-
molitates. Est calida et secca in tertio gradu.
Et quidam dicunt qđ est secca in secundo. Ba-
licus vj. sim. fama. cap. de Cimino. Cimimū
in semine maxime videtur sicut anis et leuistici

et carui et petri osi. Est autē calefactiue vir-
tutis sicut illozū singulū et diureticę: et de stiru-
cruue rōsitaraz. de tertio gđū et illico calcifac-
tium. Dyasco. cap. de Cimino. fm translatio-
nem nostram. Cimimum quoddam est vsuas
le. quoddam Egiptium. et quoddam oritur
in alijs partibus. et illud est cimimū nostruz
quod communiter habemus in vsu et culi o-
maticum est. Sed plus illo quod orit in Egi-
pro quod ypobasilicum vocat. Unde tale ci-
mimum vsuale in omnibus prouincijs inueni-
tur. Sed cimimum agreste nascitur in Ealces-
donia et Hispania. virgam habet v uabz pal-
mis longam. in qua folia nascuntur quatru-
oz aut quinę. et tenuissima et diuisa sicut gin-
gidium. in qua virga sunt capitella quinqz. aut
sex rotunda et mollia. in quibus est semē qđ
si gustui applicaueris viscidior est nostro. Ha-
scitur locis humectis. Cimimum nostrum vsu-
ale habet virtutem seranticam et seruicentem z
mictualem et stipticam. Serapion libro ag-
gregatoz ca. camin. aucto. Dyasco. Lamin-
id est cimimum nostrum quod vocatur Egi-
ptium. Est z aliud Cimimum quod dicitur car-
menuz. Et est aliud qđ dicit agreste. Et est qđ-
dam ex eo boni saporis. est proprie carmenum
et ipius exposito est regale. Et post ipm est ba-
silicon. Et idem aucto. Galeni. ex eo est ro-
mellicū et agreste. Domellicū vero est qđ ma-
gis adminitrat et maxime semē sicut a cimi-
mistratur semē anisi et leuistici et carui et apij
mōtani. virtus eius est calida in tertio gradu

Operationes

Dyscozides. Cimimū nostrū tortionibus
z inflatiōibus in oleo cocū z suppositū medef
cathaplasmaribz miscet. ozomocis cuz pulca
necessarie datur morsibz venenatis cū vino
opitularur. **T**urōzem restium admixta pollina sabet
vuc passe et cerotis impostus medicatur. ace-
to mixtum menstrua absterget sanguine na-
riū pfluente sic stringit. potui datus siue irans-
ctum pallozem facit. **E**t quia calidissimū est dolorē vesice plas-
cat et calculos iuuat. **S**emen cimini agrestis tortiones et infla-
tiones aque mixtū saluberrime curat. Eū ace-
to fo subglutiēbz opuitat. Venenis occurr-
rit. dolorē stomachi competit. **D**ysallicarum z impostum liuozes dcterget
Velle addito z vna pasta omnia similiter sa-
cere nouit. In hoc flos nascitur niger veluti
semē qui bibitis similis est melanno. **D**osi

A
B
E
D
E

De Herbis

bus venenatis occurrat. Stranguitiosz dolo
ribus velle prester effectum.

f **¶** Et coagulati sanguine p yrina mingi facit
23. xime i togulare pradiu est si bibitu fuerit
cu elictura apu.

B **¶** Aucenna li. ij. ca. de cimino. Limum scz
nostru vel vrsale expellit ventositates z resol
uit. et in ipso est incisio et quicquid. et in ipso est
lupticitas cum lauanir facies et aq ipsius cla
rificat eam. et similiter eius acceptio z visus ip
sius cum mensura eius nanqz nimius visus fa
ciem citinat.

D **¶** Et administratur cum ceroto aut oleo z mels
le consolidat vulnera proprie siluestre. L uis
sanen est simile semine lini. cum ex eo implet
vulnera.

J **¶** Cum teritur cimimum cum aceto et fit odoza
mentum ex eo abscondit fluxum sanguinis na
rium. et similiter cum ex eo inromitur sicini
um in naribus

R **¶** Et qñqz masticatur et miscetur cum oleo et
distillatur super vngulam et super coagularu
sanguinem super oculo et confert

L **¶** Et qñqz masticatur cum sale et distillat spu
rum super scabiem et seb et vngula absclam
et prohibet adberentia. et succus siluestris ab
stergit visum. et attrahit lachrymas. et nomia
tur grece funus

D **¶** Et ipsum etiam ponitur in cauterijs euulsis
omnis pilorum in oculo et no nascit. Et quan
do bibitur cum aceto mixto cum aqua confert
difficultati an belicus et tremori cordis frigid
do.

F **¶** Et administratur cum oleo super apostema
ta testicali. Et quandoqz administratur cum
oleo et farina fabarum. et frangit lapidem. et
proprie siluestre.

Q **¶** Et confert distillationi yrine et mictui sans
guinis. et dolori pungitio ventris. et inflatio
ni. z succus siluestris triti cum aqua mellis sol
uit ventrem

P **¶** Inquit Rufus. Limum nabatium soluit
ventrem. camentu vero non soluit. immo strin
git.

D **¶** Et baba siluestris prouocat colerem in vri
na. et datur in potu cum vino ad modum ver
um in venenosorum. et proprie siluestre. cuius
semen est simile semini lini.

Q **¶** Nullus. Isaac in dietis particularis
bus. li. ij. ca. de citrullis. Sunt frigidis
ores et grauiorez cucumeribz. frigidis
tas enim eorum est in fine terci gradus.

Operationes

S **¶** Sera. li. aggr. ca. z ab et a. auc. Gal. L in illis
frigidior est cucumere et generat ebimū visco
sus z huiorez crudos in venis. et accidit ex eu
as febres antiqz male. neqz prouocat yrinam
sicut melon.

¶ Et nocet stomacho quare oportet qui vult
vri eis vt vratur amicos nisi stomacho eius sit
valde calidus.

¶ Et idē auc. Nabit. A que citrulli et cucume
ris pferit in stomacho febrium z sedet sitim

¶ Et lazar vture lazaride bona sine nocemē
to aliqz debet bulliri cū succaro alboz non
oportet ex de bitu natura dura ad ne uen
dū nimis. quia illa aqua non habet tanta v
ture qz lazar natura dura. z si ipsa faceret mo
ram in stomacho sensim indueret laborem
et nocumentum z inflatione.

¶ Rabi. Boyes. L ut nullus cu eius vigilio
rardatur generat humores venenosos.

¶ Isaac in dietis particularibz. li. ij. ca. de citrul
lis. Sunt frigidiores et grauiorez z cetera. p
inde grossus generat flegma et non soluiti ho
machi magis nocent cucumeribus.

Capitulum. cxxiii

Tractatus

Rursum propter suam duriciam et frigiditatem sunt grossioribus generati. quod certificatur. quod citrulli in stomacho moram facientes venter in eorum corruptione subeuntur. Citrulli in stomacho non contrahuntur nisi eorum perfectiorum generat cibum.

Capitulum. cxxv

Citrum. Auzenna. lib. ca. de Citro. L. v. Citrum omnibus est notum. et oleum ipsius factum ex eo et ex cordiaco eius est forte. et sacrum ex flore ipsius est debilius omni alio. Cortex eius est calidus in primo gradu. et humidus in secundo. Quidam autem dixerunt quod sit frigidus. et humidus. in secundo. et eius frigiditas est. et ipsius acetositas frigiditas est in tertio. et eius semen calidum in primo. siccum in secundo. Item. Cortex eius est temperatus in caliditate. et est in primo gradu. siccus in secundo. Semen eius est calidus. et forte siccitate. Pulpa eius frigida et humidus. Balienus septem simplicium farmaco. cap. de Citro. per translationem grecam. Citrus est calidus. ad est citrum. frigidus est ab omni us nominat citrum. In semine quidem acidum. qualitas et siccitas dominans. et sic sit frigidus siccitatis in frigiditatis. in cortice propter siccitatem participat complexionem. non modicum semen habet

benes aciditatem. quo circa et siccitatem habet cortex secundum tertium gradum. non tamen est frigidus sed vel comoderate vel infra. Caro vero eius grossarum partium est et stagnatica et frigida. Ipsa itaque comeditur sicut et cortex eius est bilis est. et humidum quid habet acidum. de quo prius locutus fui. Et quidem in conuenitur quod verum est semen. amarum autem. et est palam quoniam dyasoretice est et siccitatis et frigiditatis. in secundo vero gradu recedens a comoderatissimis. Et idem in eodem libro et eodem capitulo per translationem ara. Haror. id est citrum est et est pomum aque. cortex eius non est frigidus. imo est aut calidus complexionis. aut minus est qualis parum et essicat quantum est de virtute et complexionis sua essicatione habente assuitatem non paucam. Et ideo essicatio eius deuenit ad secundum gradum. Semen siccum in secundo gradu. Solum est eiusdem virtutis essicantius. et resolutiuum. Dyasoretides capitulo de Citro. Citrum non in partibus omnibus vis una est eadem natura vel virtus. Nam melius est ubi est semen acidum potestatem accipit hoc stipricam in se manserunt est. Item Citrum habet semen simile semini pisorum.

Operationes

Citricenna libro vi supra. Caro eius inflat. et folia eius sedant inflammationem. et eius flos est subnilius. et eius acetositas est stiprica frangens coleram rubeam. Et eius semen et cortex in pannibus roboret iniecas. et eius odor rectificat corruptum et acetositas et pestilentiam. et acetositas eius abstergit coleram rubeam. Et auferit pannum quod est ex cortice eius ad usum est bonum in albaras linium. Et res coctio eius est in odor boni oris. Et est in pinguium a corporis. Et cortex eius recentis in ore odorem oris efficit bonum. et eius decoctio simuletur cum retinaculo in ore. et acetositas eius valet impetiginum in limina. Et eius oleum valet in mollificationem harorum. et non fiat nisi ex cortice eius. et puenit paralium et ipsius acetositas est mala nervis. Et conferit rorem oris. et colligit in et acetositate eius. et remouet ytericiam oculi. Et us acetositas sedat tremorem oris. et odoris calidi. Et nutritiuum est bonum gutturi et pulcritudini. Et si dicitur acetositas est mala peccati. medulla eius

De Herbis.

cū aceto. si potat ex ea medietas ascaria ti intus
sicut sanguifugas trāsglūnitas ⁊ educit eas: ca
ro ipsius ē mala stomacho inflariua. rarde dū
gestionis. q̄re oportet vt comedat cū almuri.
¶ Et si sit nutrita cū melle ē famoz et magis re
cipiens digestionē ⁊ multū sit plurima.

¶ Et eiusdem quidē folia cōfortant stomachū
⁊ viscera. ⁊ postea flos ipsius ⁊ coctus ⁊ ponit
in cibarijs. sicut femina que p. condimento po
nuntur ppter sui duriciam

¶ Et ipsius decoctio sedat vomitū in colericis:
et fa cit appetitū. Et ex ortet quidem nec cir
comedatur singulariter q̄ non misceatur cibo
a nese et post se.

¶ Et eius caro facit vt tantum se possidere colicā.
ipsius acetositas retinet venter. ⁊ pfer solutiō
oni colericę. ⁊ eius semē puenit anozoidibz. ⁊
in eius sumine ē virtus solutiua

¶ Et succus acetositas eius sedat in infirmis
taē sciatica in mulierum.

¶ Semen eius pōdus. ʒ.ij. cū vino ⁊ chilē ⁊
aq̄ calida illantum restitit vncnis oibz. ⁊ p̄p̄ie
scorpionis bibitū aut lūmū. et eius cortex ē v̄
cūne illis. ¶ Et idē de viribz cordis air. q̄ cor
tex eius pfortat cor. ⁊ eryriaca ptra venena. ⁊
ad hoc valet acetositas eius similiter.

¶ Dya. Litrū pgn anno fastidio laborantibz
sui vati stomachū ⁊ nausea mīdat. Litrū et
in potione vini vati medet querelis iecoris.

¶ Et aqua tritū ⁊ in sparsum humidis vulne
ribz adhibet. et partionibus et ea singularare p̄
sidiū est. L. ozni austerior natura cōcessa. que
q̄ntuz valet etiā de ipso odorē testat modico
sumptus. aut portioni calide diutius in mense
bificiū nature digestionis operatur.

¶ Paulus ca. de Litrō. Cortex eius digestionē
pfortat. ⁊ valet contra cardiacā. mediā subltā
na cū male digerit. s̄ interior. i. acetosa cōpe
re v̄ sui medicare. appetitū cōfortat. ⁊ valet cō
tra febres pelliferas. Semen eius s̄ duritica.

¶ Ragi Doyes ybi loquitur de citro dicit
q̄ cortices cū valent contra egritudines sto
mach. et expellant maliciā in v̄clini v̄ciū. et
acetositas eius cōfortat spiritus.

¶ Auerois cap. de Litrō. Cortex eius habet
māifestum suauamentum stomacho et epati.

¶ De cella cū curat cōbustione ignis. et cū
rat mirabiliter ramicem puctōrū. et p̄ouit ime
s̄er. ea fiat vnguentum in illo modo. Accipe me
dullā cinī subtiliter incisam ⁊ buliarū ai v̄
gia p̄ouit recēt. ⁊ postea coct per peria. ⁊ iterū
reponatur ad ignem. ⁊ in fine misceat māllicē
olibanum et cera alba. et erit optimum vngue
tum citrinum.

¶ Sed attendendū q̄ qñ aliq̄ vnguentū vel
emplastrū sit et citro. debet fieri ex citro bene
maturo. Nam s̄m qd̄ dicit Auzenna. Dicitur
trū et que sunt ex citro debent fieri ex citro so
le existēte in capricorno ad est a medio decēbrz
vsq̄ ad medium Ianuarij.

Capitulum. cxxvi

¶ Inosbarum. id est aigentricum. Dicitur
alco. Vulgi vocant Liricanta. Est
arbo: nūm̄m spinosa cū radice alta. ⁊
in plurimas partes diuisa. Fructū habet mir
te similem sed paulo maiorem. rubrum exteris
us cum v̄nerit ad maturitatē. ac dicitur la
nom asperimā. Sancer eius sicca m̄ sine lag
na. s̄. l. li. redecūo. In egipto est caparis
fructus firmioris ligni s̄. m̄. q̄ acibi vulgari.
caule quoq̄ vna plurimūq̄ decerpro. Tees li.
vicesimo quarto. L. inosbaron: quā alij Lirōs
bation: alij P. auroballon vocat. habet foliū
hominis v̄cligio simile. ser v̄us m̄ gram. au
cuius acino habetur n̄rus v̄ndet n̄rus
p̄sius dicitur. Alia est caparin: que in medijs
cijs inosbaron appellatur.

inoblatum

Tractatus

Operationes

- A** **D**yal. Cynosbatū ventrem stringit. qz frus-
tis et coherētia. medet etiā in cibo et poru da-
tam. sanatq; fluores ac feminam fluxum.
- B** **E**ius vero radix acris et virtute est. Nam
apposita cathaplasmanibus euocat e corpore
litupes. Sola etiam eius apposita cathaplas-
matibus occurrunt apostematibus: Semen
eius granatum est
- L** **P**hi. Lauēda sunt eius genera pegrina. Si
qdē arabicū petiles. africanū gigavis inunicū
Harmaticū vuluis et oim in flariōib; Apu-
liūq; vomitus facit. Stomachū et aliū mouet.
- D** **I**dē. Zuiusq; tyrius ad remedia splenis et
inflatōes mandit qz aceto cōdit: Sicrus etiā
cum masticē chyra manducatus os purgat
- E** **I**tem Dyal. capara quā multi cynosbaton
vel capion appellauere qz lucretiōib; cōponit
frutibus. habetq; prolicere ac purgare et cre-
nuare et euentare acredines simulq; adduce-
re et constringere. Et est em sipticā. Ideoq; sibi
rosi splenis super oia iuuat medicamina sicut
videlicet iam dictum est supra

Capitulum. cxxvii

C **R**ispula et herba caneri in vnguento
marciaton ponit in antidotario galie
ni minorū. Et est ha ba alba. minuta ha
bens folia crispa. frus eius est esida et sicca

Operationes

Dedetur dolores et egritudines frigidāe.
Et mala stomacho: et opilar cito et inducit
stuporem.

Capitulum. cxxviii

C **R**isocola. Dyal. Lrisocola arislin q
et fga. est herba fm Dyal. cap. criso-
colla arislin in q est capitellum sile yso-
po. radix est illi aspera et tenuis similis estibus
ro nigro. gustū habes expressi subdulce et an-
sterum. Falciunt locis vñ brosis et saxosis.

Operationes

Dyalcorides. Virtus est ei termantica et si-
pica. Radix eius periplomonia est apra est.
Accipit vero in mulla cocta: in purgationi-
bus stericiis maximum effectum habet.

Capitulum. cxxix

Crisogonum est dictum semen aureuz
vel coma aurea. Est enim crisogonuz
fm Dyas coridem herba: cuius est viri
ga recta et alba. folia habes angusta in circū
u sicur abrotanū. et comā in summo: et in gy
ro aurosam: in qua est capitellum obrorundū
radix eius tenuis est. nascitur in locis asperz.

Colubrina. Dyas. ca. de tragōtea. i. co
lubrina. Dragōtea siue vt alii asclepi
as. folia bz aaron filia. sed plura mino
ra. cuius virga vel hasta duobz cubitz ē lōga.
z ipsa varia similis serpentiū litoroz. i. macul
la e purpurea s bñs foliada: vt digitus in qua
semen est simile botruo. pmo coloris viridis:
post maturitatē vero coloris est ei similis cro
co. et est gustu mordax. radix eius bullibz rotū
ditatē simile aaron cū conio tenui. nascit r m
brosis locis et hortis. Sera. li. ag. c. luff. i. dra
gōtea siue colubrina. Et ē maior z minor. Vbi
sciēdū q maior ē q vocat serpentaria. z illa est
bñs folia crispa q ponit hie. s minor ē illa q vo
cat aaron. et est illa bñs folia plana. Pro q les
ge ca. aaron z est tertiu in ordine. Gal. vi. sim.
sar. ca. de serpentaria. Substāria radice est s
tilioz ē substāria radice aaron. z in sapore est
acuitas z amaritudo z sūpticitas pauca. Et
virtus est ca. z sic. in. i. gra. ¶ Johānes mes
sue ca. de luff. Luff est plāta que ēz collū vras
contis. q ea est alia plāta bñs folia plana. alia
crispa. et radix plana est exterius ad nigredū
nē attinēto. Jura siue vero est alba. et tūpa s o
exterū cinerica: Interū s o est alba ad citri
tatem declinās. et super viriū q radice eleuan
tur sūptres bñes maculas in modū serpentis
Melior ps tonus plāte est radix. et melior ra
dix est grossa et completa et orta in locis libe
ris. Et melius sps collectionis eius est vt et
principuz dians. et culpa calidior est plana.
Plana. ca. est in. i. crispa in. s. ¶ Salicūz vqir:

Operaciones

- A** ¶ Dyas. Loma eius bibita cū vino dissurtis
et moribus venenaris salutare pcedium est
- B** ¶ Sciaticis et cōquassationibus medet men
struis imperar
- L** ¶ Loagularū sanguine ventrisz vesice soluit
vino aut oximelle bibita cararrum obliuet. z
i. cum vino albo apposita rebz tutas cas a ti
nea seruar.

Capitulum. cxxx

Tractatus

Plana ca. est in principio secundi. crispa in s^{is}
ne r. v. riuo e. et in vtraq. est caliditas r. acui^s
tas q. si posita in sulphice sub sublana terrea. s^{is}
in plana lba terrea e. riuice plus. vtraq. est
abli. r. ma. in. d. ma. p. en. cr. a. r. u. a. p. e. r. i. t. u. a. s. u. b
t. i. a. t. i. a. m. h. i. o. r. g. r. o. s. s. o. r. r. v. i. s. c. o. s. o. m. a. d. d. e. r. e. t. u. m
Lulpa aut ad hec oia est sp. i. o. r. i. o. r.

Operationes

- A** **D**ysale. Semen eius crispum fructus habet in
succo. Ha adhibito sibi oleo r. olorem auribus co
pedit. Lane immensus in naribus additus pos
lipos maxime curat et caneros optime sanat.
- B** **S**emis eius triginta grana cu pulsa bibis
ta caliginis oculor. emendat. Flores eius cu
ceperint maturescere si a muliere pregnata fue
rit oc. o. r. a. r. i. e. h. o. s. u. m. s. a. c. i. u. m. r. u. r. t. u. s. e. s. t. r. a. d. i.
cis eius calida. vnde oronoy de more doctua
ri. accepta medicat. **T**ullianis et catarrus
hñibus maxime pulsat effectum. **T**hora e
rum. o. r. e. s. c. u. r. a. t. n. o. n. r. e. u. e. r. s. u. r. o. s. m. a. j. i. m. e. s. t. e. s. s. a
aut cocta accepta fuerit. sicca r. u. m. s. a. e. r. i. n. p. u. l.
u. e. r. a. n. d. u. c. t. a. m. e. l. l. e. a. d. d. i. t. o. o. m. n. i. a. s. i. l. t. s. a. c. e. r. p. e. t.
- E** **D** **I**uretica est ventre stimulat cu vin o bibis
ra. vultu. r. a. s. o. r. d. i. d. a. s. a. g. e. d. e. n. i. c. a. c. u. m. b. r. i. o. n. i. a. a. l.
ba. e. m. e. l. l. e. p. u. r. g. a. t. **E** t cicatrices curare facit
ex qua colliria ad pustulas necessarie sunt. ab
orsum facit. **I**mposita dicitur q. si quis ex
ca radice seringerit tuus ab incursu serpentu
seruat. **A**reto mitta maculas limpidar.
- H** **J**ohannes r. d. i. c. e. Solutio e. d. u. c. i. t. f. e. g. m. a.
subtile r. grossum. **E** t mundificat et confortat
renes et puocat vrinam et excitat coitu. **E** t e
x rebus mundificatis pect. et pul. onice.
- I** **E** t coctus eis sup quib. tunc frequetia arbe
lime. vel s. m. a. r. i. c. p. p. r. e. c. u. b. e. r. a. n. t. i. a. h. u. m. o. r. u. z
v. i. s. c. o. s. o. m. i. n. e. i. s. r. p. p. i. e. l. o. b. o. c. e. x. s. u. c. c. o. e. i. u. s. c. u.
m. e. l. l. e. e. t. r. o. b. r. z. q. u. o. z. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. c. u. o. m. i. s. r. v. a. s.
l. e. t. s. i. m. i. l. t. **E** t dicit Democritus Juuemetuz
v. r. u. s. q. z. s. p. e. c. i. t. q. u. e. m. a. g. n. u. m. e. s. t. c. m. o. r. o. i. d. a. r. u. z
d. o. l. o. r. i. b. u. s. r. v. e. n. o. s. i. t. a. r. i. b. u. z. c. o. r. u. m. s. i. m. o. e. i. m. m. o. d. u.
a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. i. s. i. p. s. i. u. s. e. t. s. u. m. p. t. u. r. z. c. m. p. l. a. s.
s. t. r. a. t. i. e. t. n. o. s. e. p. a. r. t. i. s. u. m. **E** t expti iuuamen
ti est super humore quoc. qui est in stomacho
et renib. **E** t dicit Galie. Resoluit durities
et apostematata vura splenis r. alioz mebroruz
et conuenit vlcerb. fraudulantis. et fistulis. et
constant additiones carni in narib. **E** t p
bibet fieri in eis corrosiones et cancri. **S**ucc.
a. n. t. e. e. i. u. s. v. i. s. t. i. l. l. a. t. i. n. a. u. r. e. c. u. m. m. e. l. l. e. e. t. c. o. n. u. e. n. i. t.
r. i. n. n. a. m. e. t. s. u. r. d. i. t. a. t. e. r. d. o. l. o. r. i. a. u. r. i. u. e. t. s. b. s. t. e. r.
g. u. r. i. p. s. i. u. s. s. p. e. r. d. i. c. e. t. e. t. c. i. c. a. r. v. l. c. e. r. a. c. u. e. v. r. a.
q. z. a. u. s. s. p. e. r. d. i. c. e. t. e. t. r. e. b. q. m. u. n. d. i. f. i. c. a. t. s. a. c. i. e. z.
E t a. n. t. e. r. u. s. e. d. i. t. a. r. e. c. u. r. i. s. e. t. d. e. l. e. n. t. p. a. n. n. u. m.
e. t. l. e. n. t. i. g. i. n. e. s. e. t. m. o. r. e. s. p. p. i. e. c. u. m. m. e. l. l. e. e. t. h. i. a. t.

emplastru ex ea cu melle: stercore caprarum
sup podagra et p. u. s. s. i. o. n. e. n. e. u. o. r. u. z. **E** t c. o. n. s.
u. e. n. i. t. c. o. r. n. z. d. o. l. o. r. i. b. e. t. s. u. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. f. a. c. t. a. e. t. c. o.
e. d. u. c. i. t. m. e. l. l. u. a. e. t. f. a. c. i. t. a. b. o. r. u. m. e. t. o. r. q. s. u. g. a. z.
s. e. p. e. n. t. e. s. e. t. v. e. t. e. s. v. e. n. e. n. o. s. o. s.

Capitulum. cxxx

Colloquintida. Johannes in suc. ca. d.
colloquintida. Colloquintida quas p
ses vocant cucurbitam deserti nasci
tur in planta quam etiam fel terre vocant. co
q. in toto ambitu h. o. r. u. s. c. u. s. i. n. t. e. r. f. i. c. i. t. h. e. r. b. a. s.
E t est quasi venenum. eis. vnde vocant eam
arabes necem plantaru. **E** t eius folia sunt em
pla pilosa. et extenduntur rami eius super faci
em terre. sicut extenditur cucurbita in terra su
per quam iacet. **D**uorum est modorum masculus
et femina. et ex eis masculus est super quez
nascitur. sicut et lanugo. et est gravis cum r. v. s.
ricie et asperitate continens nigredini. **E** t lan
datur ex eis femina. et proprie habens proprie
tate bonas v. s. i. r. c. o. l. o. q. u. i. n. t. i. d. a. g. r. o. s. i. a. e. t. c. m. z.
t. o. g. o. s. s. i. e. z. e. t. l. e. u. o. r. z. r. a. n. t. o. r. d. i. o. r. e. t. s. i. t. a. l. t. a. l. a.
p. a. l. u. i. s. e. t. c. o. m. p. l. e. t. e. m. a. u. r. i. t. a. r. i. e. c. u. i. u. s. p. a. r. s.
c. i. u. s. i. n. t. e. r. i. o. r. e. p. u. l. s. o. l. a. l. a. x. a. e. t. a. l. t. a. e. t. l. e. u. i. s. v. e.
h. e. m. e. n. t. i. s. a. l. b. e. d. i. n. e. **T**erum que nonnulli com
plera in maturitate mala est. conuiscit enim
suscipiente illam et ventositatem cum vitiis
cultate facit et soluit superabundantem. et solu

De Herbis

thone educit sanguinē. Et fortasse interficit. ⁊ cū sigillat ex toto germine plantę et nascat coluquintida vna ⁊ illa grificosa et mala imo est yconenū. et cū in tota regione nō est nisi planta eius vna p se nascēs ē mala. et q nascat in terris foribz ⁊ pulucrierz. aut iuxta loca replinim: aut in loci ter marū colorū qndas sacri miores ⁊ sunt sili male. Que aut nascit in terris lapidis ⁊ arenosis ⁊ liberz est illa q dicit. Et cū extrahit pulpa eius ipsa debilitat eas. Tempus autem collectionis eius est autumnus. ⁊ pprie dū ias citrinescit et remouet ab ea vitiditas: calide ē ⁊ sicce cōplegionis inertio. Et est composita ex partibus igneis et terris adulsis. ⁊ est solutua attracuaa superfluitatum. Attracuaa ē ⁊ a remonīs multiz et est resolutua incisua ab sterfua. Quattuor sunt q debet corrigi ipsa: Nocet em̄ cordi stomacho et epanti: est cōr barbua subuerfua vicerū: faciens opationes difficile: et apert officia ycnariū apitidē sanguinē fluere faciente. Et opat id vebemētius q̄ alioez: excoiat vias. E medat em̄ primū et scēm no cūmētū et ea miscēdo et ex medicinis cordialibz ⁊ stomacis ⁊ partis que meliozare possūt pōitionē ei: sicut addit ei mastrę pprie ⁊ galia ⁊ silia. Et emendat tertium ⁊ quartū no cūmētū eius cū rebus acq̄rentibus et viscositate et glutinositate et remouētū ab ea serofitate: cito ea libzicare faciētū sicut est dragantū pprie et bdellii ⁊ gumī et mastix ⁊ silia. Et dicit Balie. Siunt autem ex ea et laudando partes sumendo eq̄les post fricatio nē ei⁹ cū oleo rosarū pillule. et sunt bone et sane ad ea que opozet. Modus rectificacionis ei⁹ fm q̄ narrauit filius Serapionis. Infundat pulpa ei⁹ in aq̄ mellis: ⁊ pprie decoctionis myrberz q̄ sicce post illud ⁊ terat vltima cōstritione ⁊ admittet cū aqua mellis pcedera. Modus rectificaciōis ei⁹ ex inuentione ista. Incidat in minutissimas partes cū incisorio ⁊ inuoluatur subtili inuoluente cū glutine dragantū aut bellit: et epiceet et pterat p̄ illud vltima cōstritione. ⁊ fiat troasculū cum pauco mastice resoluio in oleo rosarū vel laudano. vel cū aq̄ mellis. Dec em̄ ars facit illam sine molestia. Et sic eas q̄ de decoctioe rem p̄tera sili net. Et dicit sili: Bezar. Nō opozet vt multū et trahit. Vltima em̄ puluerisano excoiat vias ⁊ venas. Et dicit filius Serapionis. Opozet vt perueniant ad vltimū puluerisacionis eius. aliter em̄ viceret viscera. Et mihi videat q̄ vltima puluerisara frangit virtus a permixtione ad ductoz ei⁹: p̄ranit loca visceruz absq̄ impissione no cūmētū in ipsis. Et forte vna ei⁹ q̄ nō ex q̄dite sit illud: p̄s in sensara ad

berens in villis et in uolutionibz eoz um apoz itemar et vicerat. Expelluntur autē nocumenta ipsius a corpe accipiendo aquā pastulari. m cū oleo de amigdalīs vel oleo nucum aut aq̄ mellis cum olis pcedit.

Operaciones

Johā. Desue. Solutiōe educit flegma et humores vicosos attrahit ipos a profunditate mēbroz. Et Et Huma y Solutiōe eriam educit colera citrina. et eius opatio extenditur ad neruoz iūcuras. Et dicit Dyalco. Non efficit opationes in materis que sunt i vīs de quibz sit curandū et in materis q̄ sunt in profundis locis vistantibz. Et est que posse magnum est in mundificatione cerubū et neruoz la ceteroz puluionis et pecronis. Et est medicina magna egritudinū eozū sicut est dolor capitis amū et dolor cranē ⁊ emigranea distichalis: epilēna et apoplexia. Et p̄uenit egris rudinibz neruoz oibz et vertiginis et descensū aque ad oculos Et est res magni iuuamētū ad alina et aniquā ruffim: et dilatatione dōs belitue. Et est eius opatio virtuosa ad dolorem iuncti uraz et podagram frigidā et sciaticam pprie fm omne modum admittit rōis eius: et in cristibz et collitīs. Et confert colice flegmatice et in fluxu iuuamētū vltimū et bydropissi. Et si supponatur in matrice occidit fetum. Et si sit eo cum aceto fortis sicut morfea sanareā. et filr lepra et clephantism.

Et si euacuet qd est in testa eius et impleat oleo et bulliat in cinere et inungantur capilli emigrat eos et tardat canicie. et phibet casuz eozū. Et si visullet de ea in aurem sanar dōlorē eius. et cōuenit tonitru in ea Et si impleat in aceto forti et colluatur ex eo os post bullitiōē ipsius sanar dōlorē et entis.

Serapion auctor. Balicū. Sapor eius ē amarus fortis amaritudine: et q̄ sunt non facit operationē malā neq̄ periculosam: quoz niam velociter egredit. Et est q̄ ponit in criste ribus cōuenit sciaticę et paralisi ⁊ colice: ⁊ laxat flegma et bromores crudos ⁊ cūq̄ sanguinem. Et q̄ sit cum ea nascate occidit fetum et p̄uocat mensuram. Et est q̄ ipsa cauat ⁊ extrahunt interiora eius: deinde inuoluit circa ipsa lūā et ponit in ipsa aceti et calidissip ignē: et sic q̄ aceto onis collutio: et auferit dōlorē vntium. Et sit suppositoriū cū pulpa eius et laxat ventrē. Et dū color eius est vridis: ipsa est recens: et extrahit succos eius et sicut lup sciarica est iuuatua valde.

Dyalconi. Virus est ipsi purgatoria obulo vno accepto cuz multa mixto nitro et mirba

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

emelle cocto in modū catapuce bene purgat
 ipse vero pile sicce tunc se et mixte r trillere ad
 bibite sciatu to meo ticio. paralitico silr pso
 lat. Regna r colera deponit. mēstruis iper at
 abozum faciunt. doloicm dēntium tollit.

¶ Colliria cū inde funn: q supposita vtrē des
 ponit. Curis autem succus peruncus sciaz
 ticos curat.

¶

Capitulum. cxxxi

Onsolida ca. de simpbro. Simpbriu
 id est consolida. Et est maior et minor
 De solida minorū in sequēti capitulo
 tractabit. Maior solida nascit in locis as
 peris. virgas hie silce origano r tenues r ca
 pita sicut chinum. virge lignose et odorate et
 dulces in gustu. et radix est illi longa r obrusa
 grossitudine digni hie. Et est altud simpbrum
 qd picrenū vocat. basta habet aspera r longā
 duobz cubitis angulosam: abintus inanis est
 in qua sunt folia aspera et angusta r oblonga
 sicut buglossa. habet etiā ipsa basta angulos
 in quibus folia nascunt. Flores sunt illi mellini
 semen habet sup basta sicut flamos. Basta
 et fruct. hū pulcri sile. qd cum carni applica
 tum fuerit puriginē facit. Radix est ei colore
 nigra: que cum fracta fuerit alba apparet et
 musculaginosa. et ista est consolida maior

Operationes

¶ Radix consolidae maioris trita et bibita et
 in prociis medetur. Longa sationes reficit
 tumores spargit. ¶ Et cū folijs cataplasmas
 tibus ad bibita oia simlāter fa cre potest.
 ¶ Vulncrib paracolesim facit carnes in cū as
 fructis in cacabo mīlas in se glutinare facit

A
 B
 E

Capitulum. cxxxii

Onsolida minor. Balicms. rii. sim
 far. ca. simpbrū fm translationē gre
 cam inquit. Consolida minor et con
 trario constat virtutibz. Habet etiā quid est
 scitium: quo contentū in roace et pulmone
 pus expurgare natū est. Habet autem quid r
 congregatum quo ad san guinis educitōes
 iuuat. Et cōtinet vltra hoc humiditatem qn
 dā calidā non immoderate ppter quā et dulce
 apparet et gustantibz et delectabile odoratū

Operationes

¶ Inirculosus est cū mastica. Et asperita
 tes in arteria sanat. Sed in mixtionē fo que
 ex oibz pdictis fructo simul et dyasozare suffi
 cians ē r colligere et cōstringere corp. ¶ Et p
 pterea in cūalibz berms apponit r ad ocul

A
 B

De Herbis

florē et cilliones cū orinelle bibit. Quicunq;
vero ad dissinertā et fluxū rubcū cogit es in vi
no dant. et siccantē et pgregante vint. et qui
cunq; ad nescientia p pargante et madente

Simpliciu aliud ma gni sile est virtuti p dī
ctū, nō tñ gustu dulce: neq; odoiferū olfaci en
tibus apparet: sed fm hoc abscedit a p dīcto.

Secm̄ vero qd viscositate quandā et mordax
citare habet quodāmodo silt et hie. Cuntur
autē eo in omnibus quibuscūq; et prius dicto

Dyscorides. Et solida minor elixa in mul
sa pulmonē purgat et sciētib; sanguines et ne
fretis cū aqua medetur. Radix cum vino co
cta et bibita fluxum mulieris dirringit. et vīs

sintericis opitulat. cum oimelle datā conq;
sationes et dolores lateris saluberrime curat.

E Mallicara smpurat sicut. as p redinē faucū mi
rigat. vulnere recentū para colcum facit.

Lon solida fm plūmū auctoritate vel opy
nionē multorū dūmo miraculo curat et rum
pit antracem intra duos lapides. trita.

in tertio gradu. Sed notādū q; est species bi
florē hñs folia silia lappacio acuto nisi quia
color folior et vno latere est celestis: et ex alio
viridis. flos eius rubes et radix rubca: q; ab ali
quib; vocatur bardana minor: et ab aliq; ab ali
lappa minor. Cūctae eius in oib; sicut virtus p
me species sed remissior.

vide de bystoria

Operationes

Lon solida rubea sine biliora habet virtutes
solidācti et pfortandi pceptū. **L**ontra vīs
furiam datur puluis biliora cū succo planta
ginis. ad constrin gendū menstrua fiat fomen
tum et aqua plūmali decoctionis pulueris eius

vel ex duabus partibus eius. et vna spice fiat
puluis q; aspergat supra ventrē spso prius meli
le calido emplastrato: et iuuat conceptū.

Ad pceptū iuuandū fiat emplastrū ex pulue
re eius et alijs speciebus aromaticis. Puluis eius
vulnera consolidat. **L**ontra vomitū et debi
litate et furore colere puluis eius conficiat cū
albumine oui et coquatur sup regulā et datur
patientī. **B**alte. Radix eius est absterfina et
vriatua et calide cōplexionis.

A

B

E

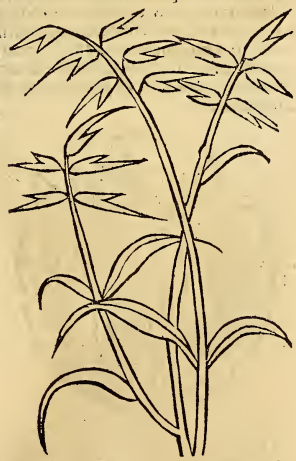
D

E

Capitulum. cxxxiii

Onsolida rubea siue Bistorta. Et est
herba siliis pentapylon nisi quia habz
seprem folia vrimq; pilosa. et ideo vo
catur exapylon: cuius radix e rubea et totū
ola similia galange sed non habz acumē. flos
eius aurosus. et ipsa indicatur frigida et sicca

Capitulum. cxxxv

Ondros apud grecos duo fecat. Flaz
fecat risum. Cū respōdens mibi grecs
interroganti quid esset condros dixit

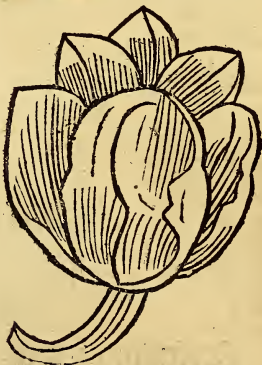
Furfur farine Item condros exponit quod est aliqua cerevisia. sicut condros est genus frumentum de quo Dyalcori. Condros sunt eius due species. In una inuenit unum granum: et in alio duo grana: quodlibet ipsorum est flammula et maioris nutrimenti quod dicitur boni saporis: et parvis qui sicut et minus est nutritiuus quod dicitur frumento. Et species in qua reperitur duo grana est plus nutritiua quam risum: et magis constrictiua ventris et melior stomacho

Operationes

B Galie. li. i. de alimentis ca. 8. condro. Hens frumenti est condros sufficienter nutritiuus viscosum habens chimum. Hoc vocatur in libris de arabico translatis candarusum. Et apud Auicennam condros et candarusio etc.

B Gal. viii. sim. far. ca. condros. Est quidem opimus abus sicut et triticum: sed non est presens negotium de cibo determinare vt farina cum vero emplastrice est virtutis complexionis vero sicut est frumento. Plus illo viscosior et nutritior. est plus illo siccatium propter constrictione succantium farinorum

C Dyalcori. Condros constrictiua est quoniam ipsam coquitur cum aceto: et sic limitio eius. et eradicat scabiem ylcerosam: et adicitur vngues scilicet eos. Et curat fistulas que sunt in lacrymalibus: et quoniam administrat in principio carum: sicut et de coctione eius dicitur. Et est suauissimum ylceri bus in ditionum.

Capitulum. cxxxvi

c. Pndes. Sera. li. ag. ca. condros aue. Gal. Illud quod ex eo administrat e

radix ipsius. virtus est calida et secca in 10. gradu. Tunc ista medicina vtunt lauatoros lane: et ad faciendum lana lane et pulchra quoniam fumigant ipsam cum ea: et nota. Radix eius est acuta: et in forma sua longa et rotunda. Dyalcorides vocat ipsam strucium a macro obstrucio. quod quidam radice elibero albi putat: eo quod sternutamenta mouet vt ipse licet falso. p. q. macer sternutamenta cum puluis per se mouet et naribus iniectione vt erro non legitur albo. i. elibero. Gal. viii. sim. far. ca. de strucio. fm traslarodes greca. Strucium ra dice magis vtunt acris quod dicitur quillere. fm gustum ca. et sic. fm complexionem et quoniam fere gradu.

Operationes.

A Dyalcorides. Et patiens sufficientior et ortos notis medetur. Doro regio vtuntur adhibentur cum lacte naribus infuse. cum melle coclearium vnum acceptum ventrem mollit. cum panacis et caparis radicibus accepte et bibere calculos vesice frangunt et excludunt. Sclerosim splenis spargunt. Ledes matrici sponsum mensuram imperat: aborsum facit. cum polenta et a cero posin. m. lepiam tollit.

B Pulstulas cum farina ordei impositio limpidat. Eollis hie mixtus caliginis oclis detegit. De dicaminibus necessarie nascitur. Triticum sternutamenta prouocat. cum melle minui et in naribus nullum caput purgat. Sera. de propter priore radice eius est sic accipitur quod abscondit hie gema et melancoliam grossam: et res soluit yncostitutes. Bolenus. Radix eius est abster sua et vniuaria. mouet sternutamenta nes similiter alijs quecunq; amara sunt gullu calide complexionis.

C Item. Dyalcorides facit sanorum capisurum de elibero a conditi. Nam conditi vocat strucium: aieus capitulo de strucio. Lanarij vtuntur ad fumigium lane: eo quod limpidat lanam. Radices sunt rotunde et oblonge: que si bibite fuerint diureticæ sunt et calide.

D Plini. li. xiii. l. edee siue strucium. herba lanaria ouibus data ieiunio facit sibi dantia lactis.

B Placarius. Strucios id est agrassis cauliculus ca. et sic. in 10. gradu. Succus ac semina foliaque coepertunt vsui medicine. Lū inuenit receptio cauliculi semen caulis agrassis debet poni. Lū autem ipsa folia debent poni.

J Succus ita debet parari. folia conterantur: et succus expressus ad solē desiccatur per biennium durat. folia viridia poni debent in medicinis: in vnguentis. Virtutem habet dissoluentis et extenuandi et diureticam.

Capitulum. cxxxvii.

De Herbia

Coriandrū. Palladius li. ii. Coriandrū a mense Marcio scrii vsq; in octobri. amataq; terrā pingued sed r macro sola nascit. et eius semē qd vetustiss fuerit melius puratur; humore delectatur r satū hñ cōlere quocūq; nascit. Serali. agg. ca. v. yborā: id est coriandrū auc. Del. Substantia eius est terrea subtilis. r est cū hoc in eo a quoditas res pide frutis non pauce quas nra aia r in sapore eius fm plurimū est amaritudo: Et virtus eius est q̄ abstergit r resoluit. Galien. vii. sim. far. ca. de coriandro. Viri eius fms est frus calida. Uñ Dyas. Infrigiditatem dicit hāc herbā nō recte. cōposita aut est ex cōtrariis p̄tibus; multū quidem hñs amare substantie que indicat q̄ subtiliū partim est et terrefrētū modicū aut habens et a quose humiditas vel tepide fm virtutē habet autē sūpticitatem nō modicā in quib; omnibus operat̄ quidem varie omnia q̄m q; Dyas. scripsit. sed puro sic quillere sicut si mor; fm pncipia plagatis vel qualitercūq; percussis in aliq̄ particula tumor; liuidus vel niger fuerit. frigida puratur passio esse et egere dyasozantib; et calefactiuitib; farina cū fm eundē puro modū. si trā fcederit aliq̄ calida disposino ad frigidā; ob hūscendūz ē priozis nō iādum vero alio sc̄o

noie. Vel si nomen volueris permutare sed facere sicut q̄dā alia quide pncipia lia r̄o de declinationis scribit autilia. non aut oportet frigidā climare esse declinationis sar maca. Et cōcedendū em est berisipilā nominare si q̄s voluerit emēt dispositionē nō in ea. vocare eam p̄mittendū qm dēpsia ē r̄ remissa. nequa q̄ ergo tūc qd auxiliat̄ in infrigidariū esse putem; sicut Dyas. vt coriandrū. qm carbaplastum (v r ipe aut) cū pane. vel etiā cum alluie. sanat berisipilā. certū est berisipilam q̄ v r ipe. infāmā eiua est nunq̄ sanabit cum pane coriandrū; s; p̄ id qd infrigidat. Item p̄terea cō nos in anterioribus sc̄a monito qm cum veta minata cipe ricnia p̄bare cuiuslibet farina cū virtutem pot̄ stulabamus. simplicem em vt possibilet est mas̄ sine portione eligere consulabamus. plurimū autē medicorū neq; quecūq; plurimē cgritudinum mor; a pncipio inuadit cōposita noscūt. neq; quoniam alia passio est berisipila. certa. alia v r̄o vocatur ab omnibus nobis iam cōsueret et ab antiquo flegmon. alia autē in medio q̄ multē. Nec quidam et vt v r ipe vocat̄ q̄s berisipila flegmosa. Nec autem velut flegmones quide berisipilato emittentes; aut velut flegmones aliquando et neutrum p̄cedominās. Et v r̄o r̄ ydem ascosus quādo. apparer sicut et berisipilae; sicut r̄ alio sc̄lrosus. Unde de cōpositis omnibus non modica habet et r̄ multitudine. latius vero in quibusdam alijs dicitur em de bis. Et in libris terapentice mēto di dicitur. et nunc est de bis necessarium nos morari q̄ etiam berisipilam nunq̄ predictum sanabit carbaplasta. v r̄o autem certam; qm a colerica humiditate repleta fuerit particula quoniam autem longe ab infrigidāō est coriandrū. licet nō et bis que scripsit. Dyas. corides a ddiscere. Scrofulas enim ait dissolueret. quoniam nullum autem infrigidantium farmaconus sufficit dissolueret scrofulae. neq; em puro Dyas coridem dubitare multa quide scribentē scrofularū sanatiua omnia v r̄o cōcordantia et alia cōp̄lectionibus et dyalozantia operationibus quillere.

Operationes

Dyas corides ca. corion. id est coriandrū omnibus est notum. Virtus eius est frigidū tritū et in carbaplastatibus redactū cum polia. et panetrinico mixtū et impositum. Iguis sacrum ctingit. **T**umores igneos tollit melle addito: et r̄ na p̄assa impositum epimeides et tumorē restitum r̄ carbunculos curat: collectiones compescit; carbada r̄ iā

A

B

E scrofulis et pustulis p̄stat effectū. ¶ Semē q̄
bibitū cū vulcore libricos extinguit. genitalia
a. femina viri deesse facit. Nam si multus
acceptus fuerit semen sensus hoīs debetē dicit
aut citius inferi necē. Cū non v̄z quicq̄ v̄sum
cūis frequētare. ¶ Succus eius aceto mixtus
aut spume argenti et cerule et vino. oēs p̄stul
las et caliginēs ebullētes extinguit. Nōc fues
cus v̄s vide est p̄tūis r̄stringit et refrigerat. et
ideo p̄p̄te ad ignē sacri facit licet et folia eius
cū succo malignat̄ et oleo in potioe permis
tū aialia intransioe p̄m̄tra ignē persequit.
E ¶ Semē eius q̄ aq̄ potam̄ solutionē ventris
abstrigit. mirū est q̄ venocrates tradit si v̄nū
seminis granū semina biberit v̄no die ci men
strua p̄neri si duo et totidem iā v̄ieb. q̄t gra
na sumpserit. ¶ Sera. Loriandrū v̄s illas in
oculum: et cōfert oculos cū magno cum lacte
mulieris. Et fit emplastrū cū eo z abscindit hu
mores de scēdētes ad oculū. ¶ Et idē auctori.
oben inelua y. Quando torretur semen coriā
dri stringit ventrē. et abscindit fluxū sanguis:
qui est ab interioribz. et bibitur de eo duo aut
rei ann. iij. z. et v̄m̄idia succi planaginis siue
eo q̄ buliat. et si ē fluxus sanguinis ab interio
ribz membris curat si ponat supra locum flux
us. ¶ Et idē auctoritate albugeric. Lorian
dri est frigidū nartocū inducens simcopim
et sup̄oie: et est toxicum: quoniam odoratū cōs
gelat: z prohibet fumositate ascendere ad ca
pur. et ideo cōfert sode z c̄briat. et abscindit
fluxum sanguinis et stringit ventrem
J ¶ Et idē auc. Alexandri. Loriandrū p̄hibet
fumositate ascendere ad caput et ad cerebrū
et p̄p̄t hoc ponitur in abis epilepticorū: quā
do cause epilepticæ sunt vapores ascendentes
a stomacho
K ¶ Et idē auc. Alcauzi: quādo coriandrū siccū
infunditur in aqua eius cūz zuccaro abscindit
virgē erectionē et dēsciat sp̄ma
L ¶ Et idē auc. Rasis Si bibantur. z. iij. de suc
co eius recentri occidit: z abscindit fluxum san
guinis a naribus quando odoratur
D ¶ Et idē auc. Nymay. in libro p̄i muratōnis
dixit: q̄ pillule Balienis sunt ei p̄parat. Dyal.
vero cōr adigit i cū sc̄z Balienus dixit: q̄ cor
riandrū declinat ad caliditate quomā manife
stum est ipsuz esse virtutis frigide. Et q̄ dicit
suo q̄n sumit succus eius occidit
F ¶ Et idē auc. bab̄ic. Loriandrū reces est in oz
tifica iūū: ongelatiūū: si homo v̄ntur eo ml
tu. Ad potū aque eius est t̄o r̄icū. z si ponatur
aqua eius cū aliq̄ ex alijs bebis z q̄n cū aqua
eic. s̄m̄idit̄ur apolienara sanguinea aut coles
tica confert et extinguit eorū inflammatiō

nes. Omnia predicta etiā sunt de mente Lij
cenne. li. ij. ca. de coriandro.

Capitulum. cxxxviii.

O rrea arbor siue cranea. Dyalco. ca
Lorcea semen et fructū habet et similem
olue sed paulo oblongis et v̄ inde. Et
vocat̄ur grece cal mu. q̄ cū maturatus sit. erit
obtusum habet colore t̄nū in se habēe sop
rem s̄ip̄ica. mell. et ideo v̄s solutionē ventris
et v̄s in t̄p̄icos curat. et cū in vulcore positi
suerit manducari potest que mō olue condū
tur cū sale frigida est z sicca

Operaciones

Dyal Linius folia cū ligno suo in loco mil
sa sudanone reddidit que illimita z enas opti
me sanat
Balienenus. ij. de abis ca. de abis siluestribz
Lorhu vero z bati et glandes et ceteri fructi
siluestris modicum nutrimento habent ca bo
chimi sunt. Et mali stomacho et in delectabil
issimi. porcorum vero eia c̄sistentes non eoz
mellitiorum sed in montibus morantur: b̄ ips
is cū plimū b̄nt alimentū. ¶ Et idē. v̄s sim.
far. ca. cranea. Lrance ait ois fructus s̄ip̄icus
est s̄sificiter dubilis quicūq̄ a circa nullum

A
B
C

De Herbis

mirabile attrahere et fortiter detinere et ven-
erem sicut et mēspila. folia fo et germina pon-
tica gustu sunt: sicant fortiter: vt et maxima
vulnera consolidare possunt et maxime vurozū
corporum. paruis vero vulneribz et mollibus
corpōibz contraria magis sunt. tendunt enī
hec siccantia plus decemte.

Capitulum. cxxxix

Costus. Ant. li. 5. cap. de costo. Est
species sunt tres. Una earū est arabis
ca. et est albus lenis et aromaticus. Et
secunda est inda qui est niger lenis: ille ama-
rus est. Et tertia spes grauis odoris q̄ noīnāf
gariōsilat. Bonū aut̄ costus falsificat cū ra dī
rōo male duris: et p̄p̄erea non mordicat līns
guam: neq; habet odore fortē. Melior est il-
le qui est albus recens plenus nō corosus: ne-
q; feridi odoris: neq; mordicans vel ledens līn-
guā. deinde yn̄ eius niger lenis: et niger aseris
us. et melior est marinus subtilis habens cor-
rices. Est ca. in aī. sicān. In ip̄o est qualitas
amara et acris valde et caliditas et acrodo as-
deo q̄ ipsa vlcera. D̄yaf. cap. costus vrbis est
arabicus. Et si autē eligendus cibus lenis cum
odoro: plurimo. Secundus est yndicus q̄ gros-
sior est et niger et lenis vt serula. Tertius est sy-
riacus ponderis grauis et coloris buxi cū odo-
re stiprico et mordaci sapore. habet quidē ali-
quā amaritudinem et plus acrodoīnē ca. p̄na q̄
pane qualitate vt extrahat. Paulus ca. de co-
sto. Costus est ca. et sic. complexionis yn̄ ter-
tio gradu.

Operationes

C Aucenna. Conuenit omni membro
quod inbibet calcificatione: et vt et co attrah

A

Cordumenum. D̄yaf. cordes capitulo
cordūlonid est cordumenum. Zaba
est que nascitur in Sicilia. eius frutes
est samentosa: semen habens rotundum: vū
p̄p̄sicur sunt saba: v̄sicidū et odoratū.

Operationes

D̄yaf. Semen eius si bibitum fuerit puo-
cat vrinam et mensura. Succus eius virge et
seminis tribus obolis bibitus euz dulcor: die
bus decem nefreticis medicantur.

Radic eius rursā et vt electuariū composi-
ta rotacis causas mirifice curat. Plinius. Ra-
dic eius porata lapides frangit.

Capitulum. cxl

datur humo: ex p̄fundo. Absergit pannū cu
tis linitur cū aqua ⁊ melle. In ip̄o est vlceratio
⁊ ille q̄ est amarus exacerbat vlcera humida.

B ¶ Et puenit mollificatiōi neruoz ⁊ attritioni
lacteroz: est boni sciencie. et emplastrū ex eo
puenit litargie: puenit doloribz pectoris.

¶ Et puocat mēstrua bibitis ⁊ suffumigat: in
traiectione: ⁊ interficit fetū: et puocat vinā: et
extrahit ascarides ⁊ vermes.

D ¶ Et dat vires ad coitū: ⁊ ipse supponitur ad
dolores matricis: et conuenit dolori matricis
fri. bibitus et sedēdo in decoctione eius: ⁊ mo
net naturā quādo bibit cū vino. et ipse nō dat
vires ad coitum nisi ppter humiditatem super
suam inflatiuam que est in ip̄o.

¶ Et conuenit rigori linitus cū oleo ⁊ conuenit
moribz oibus sc̄z moluit vipere ⁊ alijs moribz
bus qñ bibit cū vino aut absinbio. loco eius
ponitur p̄tetti: mediera s ponderis ipsius.

S ¶ Dyaf. Costus cū oleo tritus ⁊ corpi p̄net
⁊ rebz stipicis subuenit. Si aut ante accessi
ōne sic vngat: rigore in periodica febre: quar
tanā amputat ac citā paralicis et sciaticis
vel quibz aliq̄ membrū caliescit opus est.

B ¶ Ancus extrahit humo: de p̄fundo. in po
sitione vero: qz virtus est et calida diuretica. mē
strua puocat. p̄llarijs adiunctus idē dolore
matricis mitigat moribz venenatis bibitus
z. h. opitularur cum vino et absinbio dolore
stomachi et inflatiōne: et tota eius vicia cō
p̄ctat: ventrem stimulat.

B ¶ Cū vino dato libricos latus deponit cū a
qua potat: oleo m̄it: ⁊ fricatiōi adbibit: tor
pente frigore calefacit: eadē vncione ⁊ parali
ticos curat. recumata et sp̄asimata ⁊ dolore la
tēti sanat. cū aqua mulla tritus ad effalās fa
cit. melli m̄it: maclas in facie natas detergit.
malaguanibz ⁊ antidotis necesse miscetur.

J ¶ Adulterat autē cōm̄it: cū emule maioribus
radicibz: sed facile intelligit cū nec odore costi
habeat nec sapore mordacē. Nā comestus vi
res habet acres stringētes ⁊ calefaciētes.

K ¶ Scrapion auc. Balie. Costus puenit rigo
ribz se. qñ linit cū co ⁊ oleo corpus. ⁊ puenit sci
aticis ⁊ paralicis: oibus in quibz calefacere
opozter aliquā corpis particulā vel de p̄fundo
ad suspiciē attrahere aliq̄ humo: em.

¶ Propter eandē autē causam puocat ⁊ men
strua ⁊ vinam ⁊ confert ad contritiōne lacry
forum et ad dolore latētie: et interficit asca
rides propter amaritudinem.

B ¶ Et quando linitur cū aqua et melle sup em
p̄tēginē emunciat eam ⁊ adiuvat ad libidē
nem. quoniam est in eo de humiditate inflatiuā
et ventosa quādo sumitur in potu cum vino.

Capitulum. cxiij

Cozula. vel melaperfica fructus iste est
oibus notus. Scra. li. aggre. cap. h. c. f.
mes. i. cozula. Virtus eoz est frigi. ⁊ hu
mi. in. h. gra. Nā proportionat perficis.

Operaciones

¶ Et idē auc. Alcanzi Layat colera ⁊ generat
b̄iores grossos. Et idē auc. Rasse. Quidam
patiebant fumositates ab aliq̄ humo: quāte
in stomacho suo. et vidi sibi aliq̄b vicibus de
crisomolis. i. cozulis recētibz: sedanus est ille
fumus. Et ego nō credo qz reperiat cibo aliq̄s
frigidior et magis inuanius stomacho cali
do q̄ ipsa ⁊ id fastidiū tollit. ¶ Au. li. h. ca. h. j.
de crisomolis. Meliora sunt armena. nō crū
cito aduenit ei corruptio et acetositas: et cum
sumunt crisomula. opozter vt accipiant mal. i
cis et an̄si equaliter. ⁊. i. v. q̄ ad. h. cū vino pu
ro aut vino de passis parū et mellis sunt in. et
bu. in. h. ⁊ oleū nucleoz eoz est ca. ⁊ sic. in. h.

¶ Eozū humo: est alius putrefactionis ⁊ coitū
insulso sedat suum. ¶ Et crisomula q̄de sunt cō
uemetioza stomacho q̄ p̄ficca. ⁊ armena nō eoz
rumpunt in stomacho: neqz accedunt vlcociter
qz q̄s vero que expellunt eoz nocent. in. et

B
D
S
B
B
J
K
B

B
B
D

De Herbis.

vt pmo sima anisum et mastix cum mīna aut vino de passis et conficiantur cum melle puro oleum nucleii ipsorum etiam confert emorroy dibus. grauant crīsomola propter velocitates sue purgationis. vt in hisio succorum pōtēt febribus antiquis. ¶ Iobanncē mēue in anridorario suo. Oleum de crīsomolis sedat rolorem ani et emorroidarūz: resoluit tumores vlcērum et impedimentum lingue et dolores aurium. Rabi moyses idem vult.

Capitulum. celiij

Codula fetida vel oculus bonie. Scra. celi. aggr. ca. bichar auc. Dyaf. Bichar idēt cotula habet stipitē mollem: folia simili a folijs maratri: flos eius est citrinus plus floze camomille simili floze corulc. et iō nominant eā hoc nomine. Et idem auc. Hali. acultas et mordicatio sunt in ea plus q̄ in camomilla. et resolutio eius est amplior resolutioe ipsius. Dyaf. ca. butalmos fm translatōne nr̄am. butalmos i. cotula. Herba est mollis. cuius folia sunt tenuiter scissa maratro si mīlia. et caulis eius mollis: nascens circa muros ciuitatis flores citrinos habens et rebes mēter splendentes: ac in oculo nūm similit. dīnem rotundos. Unde et nomen traxit flozibus camomille similes. et illa herba que vocatur lingua nostra pucida v̄l cotula fetida: Et

alia butalmos h̄ns folia corūdro filia: nascēt iuxta muros ciuitatis cuius flores sunt q̄. toto citrini. et illa ē herba q̄ vocat in lingua nr̄a oculus bonis vel cotula Hal. vi. sim. far. ca. Butalmū siue semen incorruptū vel oculus bonis n̄us. v̄l cotula fetida. noia tū quidē ē ita a floribz q̄ vident fm figurā simulari oculo bonie. fm colorē v̄o similis est artemidi. magis aut̄ et multo acrius est ob hoc magis dyalozenci vt sanet duricies cōmixtū ceroto

Operationes

¶ Dyaf. folia eius mīta et cerotū a dētra pulsu las: duricies apatūm spargit: si flores eius terunt cū croco. ¶ Afirmant aliq̄ q̄ si post la nacrū z balneū eundē q̄o biberit boni colorē relinnet et facit ipm v̄mcre et maxime arcua to morbo infectos a cris est et ideo dyalozenci ea et p̄trea s̄beremara soluit cūz ceroto s̄r̄i eius in cibum sumuntur. ¶ Aul. odor eius cōs fert vt rosirantibz grossis in capite.

A

B

C

Capitulum. celiij.

Codula non fetida. vel oculus vacce. et habet flores nigros fm antiquam trāslationem.

Operationes

¶ Dyaf. co. ca. Butalmos Que translatio corrupta est. quoniam Serapion. et verbis

A

Capitulum. cxxliii

Dyscoridis fm alia trāslationē. Dyscorides dicit q̄ hz flores citrinos siles floribus camo mille. et hoc verū est. Nā ē trāslatio quā allegat Sera. Butalmoe hōiā ē cit̄ mollē. Jozlia maratri filia flore mellinū hñs sicut arim9 z maiore oculo vacce simalē. vnde et nomē accēpit. Falsū in civitatibz. ¶ Sed fm trāslationē nram dyal. Butalmoe hz duas spēs Un a est q̄ hz folia filia maratro: et flores similes floribz camomille. et ista vocat corula ferida vñ in p̄cedente ca. tractat. z latine ēz puzida. et Dyal. vocat cum parremon.

B

¶ Alia est que hz folia filia coriādro z flores citrinos nascēs iuxta muros civitat: z vocat corula nō ferida: z latine ēz oculus bouis vel oculus vacce. z grece sistr̄ ita notat butalmos. sed arabice vocatur bibar. i. oculus vacce: et ideo ēt ad lictōam.

E

¶ Butalmos ē herba mollis antimo similitence emittēs rufos: z folia tenui scilicet z mollia similia maratro. Flores citrinos similes floribus camomille. et ista fm veritatem est corula ferida que alio noie vocat fucida.

D

¶ Et subdit. Est alia butalmos caulie mollis folia coriādro similia. Flores citrinos hñs nascens iuxta muros civitatis. et ista vocat oculus vacce vel corula non ferida. Et de ista herba est hec veritas clare in tuncibus. lege capitūllū p̄cedens scz corula ferida.

meyraon
m

Cognitidum. Camelea vel Degerco
Camelea grece quasi infima oliua dicitur
et a: xq̄ folia similia oliue habet. Hec est que dicitur megercon et cognitidū. Unde cognitidū megercon z camelea sunt idē: vt apparet p̄ Dyal. z Sera. Dyasco. ca. camelea fm trāslationē nram Lam: dea aut corocognidūm bassae hz sup̄ terras spāntas. palme duobus longae: hinc est ip̄sius sarm̄ enrosa. Folia hz similia oliue sed tenuiora z spissa gustum moro dicantia et gulā exasperantia. Sera. li. aggr. ca. megercon. auc. dyal. Degercon. i. camelea est ab bustū pūi cuius rami sunt apti ad ignē accendendū. et sunt ip̄si rami ex t̄n̄si si p̄ terrā longitudine duorū palmorū hñco folia oliue nisi quia sunt subtiliora eis moro dicantia et exasperantia lingua. et sunt super ram: os dēla. Balle. vñ. sim. sar. ca. ca. mela. Lam: dea p̄ eos minantem habet qualitatē quocirca vlcera. z quecumq̄ maxime escaras habent: cum melle expurgare potest.

Operationes

¶ Dyal. Camelea accepta coleram z flegma deponit. debet vero fieri modici q̄ hie admixto absinthio duplici m̄nsura z vna parte carnele et carapucie iuncto melle vel aqua Jozlia eius impolita vulnera sordida curant

¶ Jobānce mesue. Degercon siue cognitidūm solutione educit aquas citrinam et m̄ foetidine v̄bementi.

¶ Et dicit Alexand. mixtū cū rebz educētibz melan colia educit ip̄am. et cū rebz educētibz flegma educit ip̄m. z absinthū duplicatū z cū mirabolanis: addunt et bonitates notat: z faciunt educere coleram. ¶ Dicit aut̄ suamērus quod ex eo expectat̄ et ad x̄op̄sim. educit em̄ aqua p̄gregaram in v̄nterocet tamē ep̄ati immo oibz mēbz nutritionis ip̄sius

¶ Et inuertit lēbicos z f̄nce. z solutione educit eos et serpētes viscerū. Et si fiat vnguentum ex eo z melle curat fistulam et vlcera fraudulenta.

¶ Et si ex aceto decoctionis ip̄sius ablutio tet̄ confert d̄lori dentis: et coruolioni: z githiue sāguine et mollificationi

¶ Et si ex co vngentū et aceto z oleo: cura ad scabim̄ bonū. et si ex co liniamētus q̄ sulf̄ bure z melle z aceto foris ad morcam z lentiginē: z bars z v̄let cas.

¶ Et q̄ si ex sic p̄stratio sep̄ morkam et bars cū solye eius et aceto foris: et v̄ltimum

¶ Et dicit Jobāna: L̄ cognitidūm v̄let ad quartana. ¶ Plin. li. xiiii. Jolhe in v̄natu

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

De Herbis.

ab his quibus decoctis cum succo cum melle potio. Solis etiam impositio: lepra curatur et purgant. **¶** Ait etiam de Duomodo collecta salutarare est oculis iumentorum et pecorum.

Capitulum. cxi

¶ Rocus. Aui. li. h. de croco. **¶** Rocus melior est recens boni odoris subtilis super cuius pilos est parum albedinis non plurimum. Rocus sanus non velociter ringens non inuiscatur neque fragrant. ca. est in. ij. sic. in. i. est stipiticus resolori uis. digellimus et glutinatus uis. eius caliditas est fortior stipiticitate eius. et eius oleum est calefactiuum. **¶** Pla. **¶** Rocci sunt due species. **¶** Oriseta quoniam in oriente nascitur. et orientalis quoniam in oriente. **¶** Ille in medicinis non vomitis ponitur. in medio florum tres vel quatuor flores qui nascuntur. Eligendi sunt subusti. qui sunt citri nicitatis alii qui habent abijcendi in sacculo strico de coquo seruantur. per quos annos seruari possunt. Virtute habet fortioriam et glutinatis suis et ex aromaticitate. **¶** Palla. li. iij. In seuario mensa croci ferendi sunt bulbi subtiliter si fuerint arte fodicendi. **¶** Stral. li. aggrega. **¶** Jamsaram. auc. **¶** Dyale. Ille est fortior et in medicina est nouus pilulbi colorie. cuius crinis vergit ad albedinem. legus non fragillie plems. qui quoniam fricat tunc gerit manu cito acuti odoris

¶ Gal. vii. sim. far. ca. de croco fm translatio ne arabica. Substantia eius est terrea frigida sed quod in eis super ea est copio calida. et in sapore eius est stipiticitas pauca. **¶** Et frigus eius est qui calefacit in secundo gradu et sicca in primo. unde maturat. et digerit aliqui matura tunc. et quod ad iuuat ad hoc est stipiticitas quia requiritur in eo **¶** Et ex medicinis glutinatis et digellimus et nos dicimus quod medicinis copulatinari et digellimus sunt ille in quibus est caliditas non fortis cum pauca stipiticitate

Operationes

¶ Aui. Potus ipsius color est efficit bonum resoluunt aperta et linis ex eo heris spila. facit sordas. et ipse nocet capiti. **¶** Et bibis cum rob ad ebrietatem. et est facies somni. et obtinet rat sensus. et confortat apostemati calido in aure. Absergit visum et prohibet fluxum ad ipsum. **¶** Et valet ad parum. Et fit ex eo alcohol ad varietate acedum et in tuidinibus. fortat cor. et emiscitatus odorat ipse pleuriticis et phineticus et vomit. **¶** Appie eius oleum. **¶** Et facit anbelitum facile et ptozat in strumta anbelitus. ipse qui facit nauca. et et est appetitum. propterea quod oppositus est acetestrati qui est in stomacho. **¶** Si ipse ptozat in stomacho propter illud quod in ipso est de caliditate et pparatio ne et stipiticitate **¶** Et dicitur quod quod crocus est bonus spleni. exiit coituet puocat vrinam. **¶** Et fert duricem in arietis. et est stricior et lenior fraudulenti. In ipsa tunc admistrati eius fauo aut cum medulla cum duplo ipsius est alio. **¶** Quidam dixerunt quod ipsum in potu decurrit ad plium partem et factus est partus sicutum. **¶** Et ex auriculis. et ipso interficiunt laificando. loco eius ponit de coclo eque pedus ipsius. et de ipca quarum vomit pedes eius. pedus ipsius de conicibus castic lignec. **¶** Et idem. sen. canonis. i. m. ca. ij. ait. quod et dicit medicinas ad cor. **¶** Et idem de vrbibus cor dis ait quod confortat cor. **¶** Se. auc. **¶** Rasie. fuit mulier quod habet aut aliquid de vrbibus in potu. et dedi sibi in potu. s. h. croci et peperit sanum. et expro sui hoc semper et semper fuit sic factus. **¶** Rocus imbehat in ebrietate et forti. qui ponit in vino lenit car adco. donec faciat insaniam et cellenti leticia. et digerit cibum. confortat stomachum et huiusmodi potestate et fortificat epas. **¶** Et non laudat cerebro. auferit appetitum cibum. puocat vrinam et meliorat color. **¶** Rabbi moyses. de croco ait quod auget appetitum coitus. **¶** Isaac in viatico ca. de amigranea ait. quod sit in plura. et croco gummi arabico. et sorbio. et mirba celiter distemperas cum albumine oui. contra amigranea. **¶** Paulus ca. de podagra. **¶** Recipe

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

Tractatus

croci cū vitello ouoz et oleū rosarū z aquā rosarum et miscantur: et cum penna ynguatur locus podagre et co actu frigido

sedat inflationē stomachi et stim: qm̄ comedit et sedat sincopin ex caliditate et cōfert ei ex p̄ prietate quā bz. ¶ Et idē auct. Zabit. Aqua citrulli p̄fert inflamatōis: z sedat siti: z laxat ventrē laxatione bona sine no cumēto aliquoz: et debet bulliri cū succaro albo. Et nō opoz: q̄ vctur habentibz naturā durā nimis ad mouendū. quia illa nō habet virtutē tantā q̄ laxat naturā duram

¶ Et si ip̄a fecerit moram in stomacho solita inducit laborē et no cumētū et inflationes: ¶ Rabbi moyses auct. Bal. Cucumeres z pepones si cito nō digerant. sūt venena mortifera. ¶ Bal. rui. sim. far. ca. Sikinis. videt vice re q̄ cucumer dicit de pepone et cumere iā dicit. Rā dicit Sikinis i. cucumer est bilis q̄ q̄ dem pepone est subtilioris substantie. q̄ fo nō ē ralis grossioris substantie ac etiā absterfina et incisina precipat s̄tute. vnde diuretica sunt et sp̄andidum reddūt corpus. z maxime si sicca uerit quis semē deinde incidens et cribrans lenire faciūt. dominat aut in cis frigida z hūida cōpleio: nō tñ fortiter: sed in secūdo gradu locatur. ¶ Si vero quis semen siccauerit vel radice non ad huc humide nature erit: sed iam siccanium in p̄mo quasi gradu: vel secundo incipiente. Et autē z absterfio in his plus q̄ in carne fructus

Capitulum. cxiij.

Cucumer. Abiscendum q̄ cucumeres sunt melones Indi fm̄ q̄sdam. Sed Desue cap. de cucumere asinino vs̄ det dicere q̄ sunt citrulli. Sz aliq̄ dicit q̄ cucumeres sunt fructus sicut citrulli: ob lōgi tamē nūq̄ citrinescunt: z habēt follas ita distincas sicut melones. z cū maturant h̄nt parū dulces dānis: et sunt insipidi. qd̄ ego p̄cedo. vnde cū cucumeres non sunt melones Indi. q̄ Aui. iiii. ca. de cura tertiane pure ponit melonem Indum et cucumerē ergo non sunt idem. ¶ Sera. dicit Cucumeres nō sunt citrulli sicut apparet in ca. Citrullus Et etiā Sera. de auct. Bal. q̄ citrullus frigidior est cucumeres: ergo cucumeres non sunt citrulli.

Operaciones

A ¶ Serapion li. aggre. ca. Racherā auct. Bal. id est cucumeres. Cucumeris substantia ē grossa dura digestio: h̄t genera chūmū malū paratū corruptiōi q̄ uis melon sūt citi⁹ corruptibilis. Et frus citi⁹ ē q̄ infrigidat et hūecat in. h. Edu ¶ Et mollit ventrē. z puocat yrinā. Et qm̄ sumitur cū rob aut cū lacte p̄fert vlcētibz resiccat

De Herbis

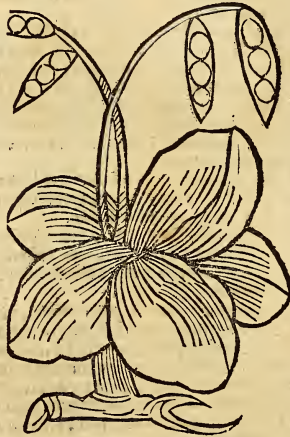
Cucurbita. Plin. li. xij. In insula persica sunt arbores laui gerere etia cucurbitas cotonei mali magnitudine: que maturitate rupte lanuginis pilas ondit ex quibus vides preciosi limbo facit. Idem li. xij. Cucurbitis est natura cucumeri similis dicitur in nascendo. que hyeme odunt. amat rigua et simi. Serunt ambo semine in terra sequipedali fossura inter equinoctiu verum et solstitiu. paritib ramen aprilime. Aliq malit ex kalendis Martij cucurbitas. et nomis cucumeres et per quatuor serere simili modo repantibus flagellis per arseum aspera in rectu vsq scandit natura sublimitatis auida vitesq sine amiculo scandi non sunt. Pala dius li. iij. In mense Martio cucurbita serenda: amar ioli pingue humidu siccioratus soluti hoc in cucurbitis insigne est ex longa parium et elegancia semina q in eoru ceruice nascunt. que in ventre fuerat cucurbitas facit crassiores. Que in fundo laras si in cacuminibus obzuant. vbi a dolere ceperint an miniculis adiucentur. Que serant a d semina vsq ad hyeme in suauitate depondeat. deinde sub late in sole siccant. aut fumo sumentur: aliter semina putrefacta deperunt. Sca. li. i. agr. ca. bara. i. cucurbita. Virtus eius est frigida et humida in secundo gradu.

Operationes

- A** Dyas. ca. cucurbita. Cucurbita cruda trita et carba plasmario adhibita papulas corpis ampu at. apostema calido maximu pfidum e.
- B** Succo rasure eius dolore calidu aurii mitigat cu oleo rosaru mixt et auro in illarum et crebro appositus estuatoes infantiu mitigat
- E** Et pferat apostema calidis q hie in cerebro coz. Tuoio oculo opitulat. Podagriscis maximum pfidum est.
- D** Elisa qz et expressa melle et nitro addita et bibita vete mollit. cruda et excausa et vino impleta sic manserit na die et nocte et poltea bibatur silv vntem mollit.
- E** Crude et tritelenunt omne tumorē. succus eius dolore dēni mitigat si vntius in ore reuecur: s; et oleo rosaru mixtus ex vntie e coz pio ad motu febriu restingit areozem.
- F** Et qñ sit emplastru cū rasura eius et medulla panis sup podagrā calida: aut super berthip la cōfer. L. Linis aridi conic efficaciter pēt cōbulta sanare. L. m de cinere dicimus ab eqz ris vulnera in vereto tā in putredine q̄a purgare: ad dicantice pducere. podagre estuanti. et ignito sacris conice vntes subueniunt.
- B** Semini sicca illa vistratū vrin puluerem

runsum et insperum impleat vulnera q̄ causa sunt. In cibo sumpta stomachū relaxat bibedi dicitur nō a citra. succus repfactus dolo aurii q̄ ex inflammatione caloz sit infis dū hieccat aurt et infligat abundat. et pnta sim infantium rasura depellit cum plectra. Nec eadem dicit Scrapion auc. Dyasoz rēis licet sub alijs verbis.

Almanzor tractatu tertio. ca. de cucurbita. Cucurbita est frigida et humida q̄ stomacho mala cūctens appetitum destruit. sum q̄ se dar et oparis et stomachi ardorem attingit qñ in eis abundat calor.

Capitulum. xlviii.

Culcasia siue Easo. Plin. ca. de culcasia. Culcasia quā aliq Lyamon vocat nobilissimā hanc in Egipto enylo metunt. caule cū cotus est are. olo in mandeco. Bullo aut q̄ intra solia emicat spectabili solis latissimis etiā si arbores cōparant ad similitudine eorum q̄ personātia. i. lappago maior dicunt fin Dyasozidem in nobis partib; vocamus aque neli suis donb; gaudet v impresis collocat folijs in vntam specie vasozum potare gratissimū habeant. Nec hieba est quā dialcozides vocat sabam egyptiacam. cuius proprietates et virtutes fm ij. in uenice in littera saba egyptiaca. Et si saba

han egyptiacam vocat. Auicenna bulcas. & qua capitulū facit in secundo canone. Est cū culcāsa facie nota in egypto apud mercatores practicas. & in Syria. Et ego ipambas beo Salerni in viridario meo secus spectabilis fontē: q̄ culcāsa vulgari nro vocat caso. & eius folia aquis more rasoꝝ plena egroruū et conualscentiuū mentē & elecrāt. necnō cotūū animū excitant ad bibendum

Operaciones

A ¶ Sera. li. aggre. ca. bulcas. & culcāsa. In sa pore huius plāte est acuitas et mordicario mīra & sīplicitas pauca. et virtus eius est calida in. ii. & q̄ coquit & fert stomacho.

B ¶ Et ride auct. Aben Desua y. Culcāsa ē calida & humida. & auget sperma. & radix coquit et habet bonū sapore. Et est bona stomacho. et appetitum prouocat & vrinam. Est calida & humida. et auget in spermate. Hec herba est multū egyptiū nota. nascitur iuxta aquas et habet folia magna et lata. & radix cocta & cō mēsta auget corpus.

L ¶ Paulus ca. de culcāsa. Culcāsa est herba oibz nota. & nascit iuxta aquas: cuius radix co mēsta et cocta stomacho est vtilis.

S ¶ Isaac in dicitis p̄cularibz cap. de culcāsa. Culcāsa ē herba in egypto nascens aliquā lū ponica cum acuitate. vnde monstratur calida et humida

D ¶ Eius radix si dicitur a cūmen emittit. et vīs secliras quā prius lateat et habetur i ea agrā fier. Ideo q̄ tūri grossiq̄ nutrimenti est generatū. sed cum sui ponicitate stomachum cōfortat: et ventre cōlūpat. Si iñ moderate cōmedatur bonum generat nutrimentū. vālet q̄ vīsūmētis cum viscositate et ponicitate quam habet

E ¶ Auicenna li. ii. ca. bulcas y culcāsa. Est planta in qua ē assimilatio de alifnen. Calida ē et sicca in i mo gradu. Et in ipa ē salcedo cū sūplicitate: & partes eius nō sunt similes: & est cum insānōne pauca. et fit ex ea gargarismū aq̄ lacte ipsius & sale. in egypto decoquit cū eo caro et fit aq̄ cū olco

S ¶ Et est illis cibus q̄ solutione educit aquā cū vrinam: et p̄prie semē eius et succus ipsius. & mīnozatur ex ea vī & dillit

B ¶ Prouocat vrinam: et generat sperma. et expellit colerā. & a quositate cum facultate. & potestue sit ab vna tertia libz vsq̄ ad duas tertias libz.

Capitulum. celix

Culcāsa. Sera. li. aggre. ca. Esufubla. Culcāsa. Et est res q̄ adberet herbis in uoluēs ea sicut sila sed in sūmitantibz fructū subtile. et ipsa crecit in arboribz: et i sūmitate eius inuoluit simul. Rep̄itur de ipsa multum in vīcis: et dicitur multum herbās ei in ipso est amaritudo. Et idem auct. Aben mesuay Culcāsa est herba q̄ rep̄itur intra lūm et suspenditur cū cuius sapore est amaritudo & pōricitas plus amaritudine. et vīs eius est calida in p̄mo et sicca in. ii. ¶ Et ride auct. Desarugie est s̄ri. a bu. Et ride aucto. alabari Est cōposita p̄rariis fr̄nto. est in ea amaritudo & sūplicitas. et ē cal. in p̄. et sic. in. ii. Et ride auct. Saboz Eben. Eius caliditas aur fr̄gicitas est s̄m cōplexione arborie cui adberet qm̄ sit ca. p̄ adberētā calide arborie. et dicitur gida p̄ adberētā in fr̄gide.

Operaciones

Se. au. Bal Escura adstergit et forrificat et agit opilatōe epas et renū et fell. Et mūsdificat venas subiles et grossas ab humoribz grossis & coleriq̄. et forrificat stomachū & epas & fert ictericē sacre ab opilatōe epas & sibi. et p̄prie febri insātiū. & purgat colerā. Et ridez auct. Desarugie. Est ictericē et opilatōni epas et spleis ¶ Et ride auct. Alabari. Est icter

A
B
C
D

De Verbis

stomacho et epati et cozi opilariōibz. et expellit
 supfluitates neryoz et veniaz: et mollit ventre
 et pter febribus. ¶ Et de puerat et eius expel
 leret supfluitates antiquas a venis. ¶ Et idem
 auc. Sabor aben. Et si bona stomacho. et ma
 iore qm̄ miscetur cū ea anisum et semina silia.

Capitulum. d

Colofonia. Pl. ca. de colofonio. Pic
 critica sic dicta ab erice filio venete: qui
 victus ab Hercule muris est in mon
 te sui. In q̄ mōte crescit arbores: q̄z gū
 mi dicitur colofonia. inde critica carpos fructos il
 lius arboris. Et dicitur p̄t̄ greca: q̄z de ea i grecia
 in mlt̄a q̄ntitate inuenitur. ¶ Paulus in ca. d
 colofonia: calida ē in. et sic. in primo.

Operaciones

¶ Lōra dissinteria fit suffumigatio ex pulvere
 ipsius. ¶ Lōra renasmonē ex frigida cā ex pul
 vere ipsius et nasturcū cōluter mixtus fiat asper
 sio sup renes melle calido punctos. ¶ Ad p̄
 los de facie remouēdos et facie dealbandam
 Accipe. 3. iij. colofonie. 3. i. masticia modicū ar
 monia ci purissimi: et dissolue in vase terreo no
 uo et mudo: et ad vltimū tres guttas armonia
 ci et misce et cola sup aquā frigidam et misce et
 malata. Et si aut volueris pilos tollere et resoluere
 paucū ad ignē et alii q̄ntū repactū pone su

per facie p̄ ymā botā vel duas. postea remoue
 pilos remouet et facie depurat. Et si sit locus sic
 catus cū panis et parū cū digito madefacto
 p̄meret melius adbrear. Potest illud empla
 strum decies apponi: et potest seruari p̄ duos
 dies. ¶ Lōra alina et frigida causa materia
 exsistente digesta et dissolura accipiat patiens
 fumum per os.

Capitulum. d

Cera. Balie. vj. sim. sar. ca. de cera fm
 translationē arabicam. virtus eius p̄
 ma est: q̄ est ex medicina media inter
 calefacientes et infrigidantes et efficcantes et
 humecrantes. Nil q̄ est cū hoc grossa res paz
 viscosa. et ideo nō solū desiccatur et exsiccatur hu
 mecat p̄ accidens. post q̄ p̄ suā viscositatem
 p̄hibet resolutionem. Et idē eodē libro q̄ co
 de capitulo fm translationem grecam. Lera in
 medio equaliter est calefacientū et in fri. et hu.
 et siccantium. Habet autē qd grossarum parti
 um et emplasticum p̄pter quod non solū siccat
 sed etiam fm accidens humecat fortassis v̄t̄
 q̄z videtur p̄hibens transpirationes. Unde
 et materia est aliquozū farmaozum que cales
 factum et infrigidant. Ipsa autē fm ipam de
 digestius v̄t̄q̄ erit debilio: nō intra corpus
 sumpra: sed extrinsec apposita. Habet em̄ qd
 paucū v̄t̄q̄ foretice et calide virtutis q̄ plurimū
 participat. ¶ Et Sera. aucto. Dyal. De
 lioz et ea est grossa mūda a fonte. in cuius o
 dore est odor mellis. et est in colore eius parū
 rubedinis. Et illa que est alba per cocturam et
 pinguis est post ipsam.

Operaciones

- A ¶ Sera. auc. Biburgerig. Mollificat grossis
cies apostematat: et cōuenit asperitati pectoris:
quando potat sup ipm cū oleo violato.
- B ¶ Et mollificat nervos ⁊ vlcera. ⁊ maturat et
resoluit resolutione vchili. et nō ē s̄ medicinis
q̄ ingrediunt̄ in corpore: sed vclliss q̄ apponit̄
tur extra. et est materia omniū emplastroꝝ ca
lesfacientium ⁊ infrigidantium.
- L ¶ Et idē auc. Dyas. Virtus ē mollificatiua res
plens vlcera repletionē mediocri et non fortis:
⁊ forniant̄ et ea grana in modum granorū ge
neris. ⁊ bibunt̄ et eis decem grana ad vlcera
in testinorū.
- D ¶ Et p̄hibet coagulationē lactis in māmillis
lactantium. ⁊ qm̄ potat̄ sup nervos asperitatem
mollificat et lenit ipsam. Et est superfluitas et
sordes quam apes cōcūnt̄ extra domicilia sua
⁊ rep̄git̄ in aluearijs. pro quo lege ca. apes in
tractatu de auibus.
- E ¶ Dyasc. s̄m̄ translationē grecā Cera vtilis est
rufa: et pinguis ⁊ odorata odoram̄ h̄is mellis
munda. et est ponica ⁊ cretica. alba cera ⁊ pis
guis secundā habet virtutem
- S ¶ Et albare sic ceram debet. Cera albā in de
minutis partibus et mitte in ca cābo nouo: et
milla aqua maritima impone foco: et cū se sol
uerit lege de sup trid̄ nitri. et post q̄ bis auc
ter bullierit deponē eā. Lū s̄o spūauerit leua
de cacabo et purga sordicem si fuerit. Et se
cundo id facias: cum bullierit. mitte ibi sum̄
dum cacabi fra cti: aut illud sit rotundū s̄ qua
aspersum: de sup cere quod fuerit vcl deserit
pone in sole aqua persutum. Ham et lino inser
tum album sa cte colorem. Quisq̄s autē aquā
saliam plus miserit. plus albam ceram facit. ⁊
vcrno super herbam ponitur:
- B ¶ Virtus est omi cera remanica ⁊ p̄torica
miscet̄ autē succis ⁊ pulib: p̄ter dissineticos
cōfectis adiūcro a liq̄ mellis quo decoctio fiat
comestibilis: in modū pillule tris grana accē
pra coagulet lac mannis soluent. vircē baby
ois cera relaxare durities mollit̄
- B ¶ Est enim media inter calidum et frigidum:
sicum et humidum. Cūdemateria est aliorū
medic̄ mentiorum. quia ex ea consistuntur es
p̄bimata et alia

Capitulum. clj.
Caro
Operaciones

¶ Rabi moyses. ca. de carnib. auc. Gal. E ar
nes volatiliū in corpib̄ calidis generat̄ mltā
colerā. ⁊ oia cerebro sunt mala stomacho: se d̄
testiculi galloꝝ sunt boni: id qd̄ oīū ex aialib̄
siludtrib̄ est melius q̄ ex domesticis. Et curā
da sunt aialia veterata ⁊ vicina partu: ⁊ bios
dia gallinarū dicitur arū adopr̄ n̄ t̄ cōp̄tionē
⁊ impingunt̄ corpa. ⁊ pulli colibbatū indus
cunt̄ volozē capitis. Turures cōsumant̄ sens
sum. Gallini et galli laxant̄ ventrē. Paxones
dissoluit̄ colica. ¶ Larnes edunt̄ fere p̄cūnt̄
oēs alia carnes. Larnes capreoline corrob
rant̄ sp̄s. et relaxant̄ virtutē que cedit: valēt
contra s̄ncop̄m. Testiculi galloꝝ sunt boni
quia iuuant̄ v̄lectos: et multū nutriunt̄ et au
gēt sperma. ¶ Aul. li. ij. ca. de carnib. Larnes
bone sunt: caro ouina que est caliditate ⁊ sub
tilis. et iuuat̄ caprarū et tauroꝝ. ⁊ carnes illo
rū q̄ de eis sunt p̄u magis sunt susceptibiles
digestionis et subtilioris nutrimenti. et edina
quidē ē minor supfluitarū q̄ ariena. ¶ La
ro lactaris lacte laudabilis est bona lacte f̄ oñ
laudabilis est mala. ¶ Et caro decrepiti que est
ex oib̄ est mala. et similiter extenuari est ma
la. ¶ Et caro nigri est leuior et suauior: et simi
liter caro masculi. et rubea diuisa q̄ animalib̄
bus plurime pinguedine. ⁊ albe sunt lenioꝝ:
et varia est minoris nutrimentū. et arar in si
o macho: ¶ Melior caro et digestibilior est illa
que est circa os. et dextera quidē melior ⁊ la
uor ē q̄ sinistra. ⁊ q̄ ē in medio lactozū melior
est carne nervoz. ¶ Caro aut̄ laxa sup quā nō
est nervus: fortasse est sua uis: et p̄ric que est p̄
pter generationē lactis: sicut caro māmille. ⁊ c

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
V
W
X
Y
Z

De Herbis

mámle quide nutriti est bonū. q̄ si i ea est
lacc est grolum. Et cū dicitur vero caro est meli
or alijs. 2 volucris q̄ de caro melior ē a durach
et gallinarum. 2 subtiliorum eorum.

¶ Omnis preterea animalis sicce completio
nis caro parui est melior sicut caro edī. Ipsa
enim est bona. caprina vero non est bona mul
tum. et eius humor fortalis est malus valde.
Et rina vero caro est mala absolute.

¶ Et caro lupoz mala. Et oēs volucres mas
gine a quaz mazer habētes colla longa. 2 pa
uo 2 miluus 2 passibros dure plurima genera
tio est malanolica. 2 passeris oēs mali sunt.
melior caro est siluestribus est gazet. an depoz
ci siluestres. Hā est velocior. digestiois q̄ do
mestica. 2 plurimi nutriti. caro eius omni
no sicior est carne quadrupedis.

¶ Et caro vaccina sicior ē capina. 2 capina
est sicior 2 vīsciosior digestiois carne ovina.
caro 2 veter ē vchemētor. calcactōis 2 gros
si nutriti. Leporis q̄o caro ca. est 2 sic. p̄ q̄
lege capitulū Lepus. in tractatu de aialibus.

¶ Larnes magnaz auū sūt grosse Anar. q̄o
2 caro aquarica est vchemētis humiditatis. et
est p̄pina in hoc carni ovine. Caro vaccina
plurimi est nutriti. grossa melanolica ge
nerans egritudines melanolicas. 2 quod est
melius est caro vitulorum.

¶ Porcellor. q̄o parui est nutriti. p̄ter for
titudinē sui resolutiois 2 vchemētia iue humi
ditatis. Et caro anar. est plurimi nutriti. vō
tū existit in bonitate gallinaz 2 similia. Caro
vipere est septē. caro erici est bonetatis. 2
puenit lepre 2 ydropisi 2 dolori renū. L. a. o. ra
uaz puenit puncture vermiū vchemētoz.

¶ L. inis carnis a simi fm. Buicci. 2 epatis eius
cū oleo suppositus vlet cōtra scilurā frigo
ris 2 delet scrofulas. sanat leprā. cōtractis ex
sicitate sedati in iure carnis eius. Et par. et ab
sarium icituno comedum conuenit epilentie.

¶ Anctrois. in li. colliger. ca. de caribz. H. et
lioz caro ex volatilibz est caro galline iuuenis
sane 2 pinguis. 2 bz mirabile p̄pitate in tēpe
rādo cōplione. 2 p̄perea b̄oiciū sūti est opti
ma. medicina leprosis. q̄ caribz est augmētat
substantiā mī corpi. 2 acuit ingenū. Et ombu
lariū post ip̄as ē caro edī. post caro arietū.

¶ Sed B. hinc videt q̄ carnes vituloz sunt
meliores caribz ariet. Et Buicci dicit. De
lioz carniū ē potina. 2 sentit q̄ illa caro ē na
turalior boibz q̄ illa caro aialū ambulantiū.
2 mlti vīperatē carnes agnoz. p̄perea quia
dominatur multa humiditas super eas.

¶ Ralis. Larnes agnoz. in sunt post bonitaz
tem carniū. edozum. et ex volatilibz. et ex

landabilibz sunt carnes perdicum. sed delecti
nant parui ad frigiditatem et siccitatem 2 sicut
sicut galline deserti. 2 habet p̄prietatem sicut
gendi ventrem asse et elice. Sed turbines sicut
similiter bonē sed declinant plus ad caliditaz
tem et habent mirabile p̄prietatem in acy
endo ingenium.

¶ Columbe sunt ca. et sicce. grossionis substan
te q̄ turbines. Et pulli eozū habent humidita
tem sup̄nam. et hoc significat grauitas mo
tum ipsorum sicut significat calor eozū acti
ualis 2c. Et tantum de caribz in generali. sed
in specialī inuenies inferius de animalibus.

Capitulum. clūj

¶ Alens. Iudous. Alens vocant quā
si carum. es q̄ careat sero. Namq̄ oē
serum a deducitur vt pondus arguel
palladius. Alens mēse Mayo coagulad
est lacte sincero cui serū oē deduci debet. vt
pōderibz arguas. Ubi q̄o solidari cepit i opa
co ponendus ē loco aut frigido. Et subinde de
p̄stus ad actis paquillā soliditate ponderi
bus serito ac iorefacto sale debet aspergi. cū
durior vchemētiū p̄cimi. Post si quos di
es solidate is m̄ somule per crates ita statuan
tur. ne inimic se vnaqueq̄ coningat. Sit
antez loco clauso et a v̄tō remotō. vt teneat
dine seruet atq̄ pinguedinē. Tūcia casti sunt. s̄

ant siccus sit: aut fistulosus. qd uenit si aur pa
ru pma: aut sales nimis accipit. aut calos
re solis vraf. In recentis casco pfiendo aliq
nucleos y irides pin eos t rrit: at qz ita lacte mi
ro gelant. Aliqz ibumū tritū z frequer colatū
z gelant. Qualēcūqz etiā sapore v elis efficere
poreris. adiecto qd elegeris z dimetro. seu pipe
ri: seu cuiuscūqz pigmenti. Et li. de na. rez g
dr Balie. Casco generaliter esse malū. de sba
cascaura pura est intelligendū. Nā et triplici la
ctis substātia cascus ē. terū quidem bonum est
z butirū melius. cascus aut p sepiusim⁹. Traqz
cascus lacti vici⁹ et crassus ac butirosus bo
nus est et saluus sanus.

Operationes

A Ali. 302. alstree in deserto solo casco vixisse
annus vigintri: ita temperate vt nō sentiret do
lorem alicuius morbi.

B Idem li. xi. Cascus nō fit qz vrim qz vena
tis qm̄ corū lac non coit.

L Idem li. xi. Sctius eisdē effectū qd no ca
seo qz bubalo tradit: stomacho vtilis. q non
sūt salsi. i. recetes. Teretes autē sūt: corpus
qz minuit stomacho vtiliores. In totū salsa
minuunt corpus: alunt mollia. Cascus recens
cū melle sigillata emēdar. mollis autē silit.

D Dyal. Cascus viridis sine sale austomach⁹
est: pinguis facit hūores: carnes replet. ventrē
mollit. Alius aut et assus ventrem stringit. tū
moribus oculoꝝ medef. liuores tollit. Sallū
rus aut maciē pinguis facit. Lacostomach⁹
est: qz facit ardorē. z maxime bubalus. q tamē
coagular⁹ oib⁹ morib⁹ medef. suppositus z o
cul⁹ maciē. Lac apnus qdē stringit et etiā bubal⁹
sed plus ardorē facit qz siccior est.

E Quin⁹ qdē plus nutrit min⁹ ventrē stringit.
qz pinguis ē. Itē salinus ventrē mollit. vetus
aut stringit. A qz sō casci carnes impinguar

F Isaac in. ii. li. Cascus vniuersali pessim⁹ ē
stomachi quatuor vgestiōi vtilis. Ido se
pissime illo vretes colericā incidit passioē

B Et lapides in eoz renib⁹ generat. s. in diuer
so mō ē. Cascus recēs nimis calidus ē cetero
et acutus. vñ vicinus in frigiditā z hūiditas
ti qsi in p. gra. qd ē. ppter hūiditate lacti ad h
casē in sese p̄tinere. quare cetero numbilior ē
z ventrē humefacit absqz villo stomachi nocu
mento: p̄cipue si sale careat.

B Uetus aut et sicillimus acume et calore bz
palā. ppter sal et coaguli siccitate. Proinde cis
to in fumositate et colericos humores cōuert
titur. qd duob⁹ modis cōtingit. vñus ē qz eius
vncuositas in pparulo est. ob eius ad hūitatis
careniā. Alius p acumine qd acq̄s hūit coagus

lo et salo. idcoqz stipticus est et vitā dūe. q̄sa
non est bonus ad nutrimentū. nec ad bonū san
guinē generādū. nec ad ventrē humectādū. m.
Aui. li. ii. Cascus melior est medius inter il
lū qui extendit vt viscus et frangibile aut o q
dem mali sunt. et q sapore p̄uatus et vclinas
ad vukcedinē. Factus autē ex acetoso melior
est cis.

C Casci maliciā augmētānt subtiliantia: quia
faciunt ipm penetrare dū eum impellunt.

C Et cascus caprarū q̄ vclunt subtiliat: vñ est
melior qz earū q̄ nū de robclis. In ipso ē ab
sterio et eo fit emplastrū obthalmic⁹ z extrin
sā n̄ palpebre percussē.

C Decat autē lapidē in renib⁹ et vrica p̄o
prieqz humidus. sed confort vlcib⁹ in clino
rū proprie a vltus et x̄bibet solutiōem. L o
crus aut in aq̄ et in potu vltus ablu crantib⁹
lacozū multiplicat.

C Dicitur etiā q cascus cum colamento mon
tano super vena epibimaf. Cascus recēs
frigidus est et humidus in tertio. nutritius z
impinguiatius.

C Cascus quidem recens nō salinus x̄bibet
plagas apostematā lenit naturā: et eius aqua
soluendo educit colerā. Sallinus aut non ve
tus velocior est in digchione et defensione.
Uerrū salinus et nō salinus malus est stomas
cho.

Capitulum. cliiii.

Dactilus. yfido. Dactili sunt palme fructus. a digitorum similitudine nuncupati. quorum et nomina variantur. Nam alij appellatur palmule similes mirabolanis. Alij tchabani. alij mucales. quos greci cariatibos vocant. **A**risto. in libro de vegetabilibus. Succorum qui fructibus insunt. quidam dulces sunt ac meliores vt dactili ficus. Item fructus quidam cum quibus statim semen sit. alij operculo cooperiuntur vt dactili. **P**linij libro. xiiij. Palmarum semen id est lignum quod intra dactilos est oblongum. non vt obliuis orbiculatum. vnde radix primu spargitur. Scribit autem paruum. et bina iuxta se composita semina. super per totidem. quoniam infirma singulis est planta. quaterne quo coalescunt. **A**uerro. v. **L**ollis ger. cap. de dactilibus. Dactilanum. i. arbor dactili cum fructu et floribus omnes partes ipsius supricitatem magnam habent. sed fructus eius cum est maturus aliquam habet supricitatem. **L**oricis vero arboris predicte maiorē habet supricitatem.

Operationes.

- A** Rabbi moyses. cap. de dactilibus. Dactili generant dolorem capitis. Opilant epare. et apostemant caput. et amoroideas creant.
- B** **S**era. aucto. **R**asis. Calefaciunt et generant sanguinem grossum. et puerunt cito ad coleram. et sunt mali illis quorum complexio est ca. et epare. ca. et cui cito euenit sorda. et squanatia et borbor et opilatio in epare et splene.
- C** **E**t deteriores ex eis sunt magni et dulciores et non sunt aliquo modo conuenientes illis qui sunt calide complexionis: et non sunt debilis nature impinguntur ab eis. **E**t dactili qui vocantur bayron vel beyren sunt meliores omnibus. quorum color est citrinus et rubeus.
- D** **H**al. ij. de edulis. ca. de fructu palmarum: quidam ex dactilibus siccores sunt et supricantes. vt egyptij dactili. quidam autem molles et bus midet et dulces. sicut qui vocantur beyron vel kanochi. **O**ptimi autem nascuntur in palestina. sive in hiericho. **I**tem medij autem amborum dierum gener sunt omnes alij dactili. sunt autem indigestibiles et granatiui capine. **N**am omnes dactili indigestibiles sunt: et capitis lesiu ampliores comedi.
- E** **Q**ui autem ab ipsis distribuit in corpore chinus grossus semper est. habet autem aliquid viscosum. quando dactilus fuerit vniuersus. quando autem rali chinio dulcedo admiscetur. celerrime quidem ab ipso epare obstruitur.

Aedit autem et flegmonizans et turgescit summe ab edulio ipsozum. conuenienter autem et epare et splen opilant et ledunt. multo autem magis ledunt virides dactili ad omnia paulo ampliores comesti palā igitur et calidiores habent chinum qui dulces frigidiores autem qui siccissimi. sed inflatione nocent: et implent virides dactili sicut ficus.

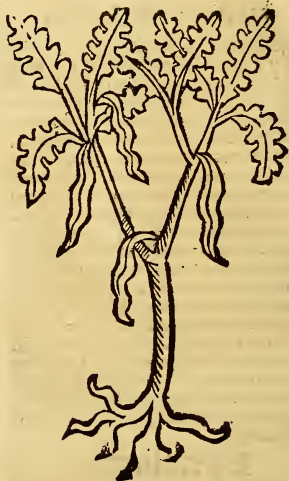
E **E**andem in apporatione habet sicut virides ad siccas: quā virides dactili ad alios. **I**n nōyal de fo calidis locis nō maturant pfecte dactili vt ad reponendum sicut vtilis. et ppter hoc coacti virides comedere ipsos crudis humoribus replentur. et rigoribus vitium iter caletat culibi capiuntur.

Capitulum. dv.

Daucus. plin. ij. **D**anci differēte sunt due. **P**robabilissima est in chera mor in achaiā et in sicca vbi cūq; nascuntur siluacine. cadidionibus folijs et manibus bisulcis recto caule pedali. radice gulf et dorj sua uillimi. **B**ec in satosis nascit meridias rūs. **R**eliq; genera nascunt vbiq; terrenis. olli b; limitibus. nec nisi pingui solo: solis corā dri caule cubitali. capitis rotundie. **S**ane cū cimo simile. prius milio. album et acre. et dorati omib; ac ferēs. **S**ecūda quoq; fore

vehementius est. Ideoq; parce sumi debet. Platearius. Daucus est calidus et siccus in tertio gradu. Et duplex est eius modus: videlicet daucus chreticus sic dicitur: quia in chreta reperitur precipue: et est maioris efficacie. Et daucus asininus qui precipue asinorum est cibis: hic et pro chretico ponitur quia ille rarus habetur. Habetq; daucus maiorem efficaciam et herbam et flores nullam vero vel modicam radices. habet itaq; cum floribus v; colligitur et abiectis radicato in ymbroso loco desiccari per annum in multa seruatur efficacia. virtute habet dissoluendi et conseruendi et attenuandi et qualiteribus suis diuenticam et substantia subtili.

Operationes

- A** Platea. Estra frigidu a sima et frigidu r bu nuda rissum datur vniu decoctionis eius siccu q; siccaru: et contra stomachi dolorem et ven tilitate vel frigiditate.
- B** Contra stranguria et diſſuriam. r ſtra co licam et yſiacam vinum decoctionis eius de et ſaſiſage.
- E** Contra opilatione splenis et epatis et frigi da causa. r ydropſim ſit ſyrupus et ſucco ſeni culi ac decoctione illius
- D** Contra frigidum reums ſaccellatur caput et puluere ipſius bene calcfacto:
- E** Konſtatinus in libro graduum Daucus est calidus in initio tertij gradus et ſiccus in ſecū do: ſebrem ſlegmaticam et morſus reptilium ac pleureſim et ydropſim curat: vrinam r me ſtua prouocat. eius apoſima potui darum pe ctus a ſcreantib; mundat groſſos int eſtinorum humores diſſoluit vnde vteris dolores ac tor ſiones amputat.
- S** Idem. Splenis et epatis aperit opilatio nem. Et ſi cu apij ſemine miſceatur. eius actio fortior efficitur.
- B** Pyſcoſides. Bibitum menſtris imperat vrinam prouocat. Torſionib; ſubuenit. Ad omne viciu torſis ydonee facit. Tuſſicntib; bas effectum tribuit. percuſiomb; ſpalangi onis occurrir.
- B** Tuſſi vteri et torminofis pſiat catharſal; marib; adhibitu. Puſtulas et tumores conu pſcit. Omnia ſemina cum vino bibita ſaciut contra morſus ſerpentum.

O Ragantu vel dragagantu. Platea. Dragantu est gumi cuiusdam arbor; vltra mare nate. Humiditas est effluens et actione caloris densat et in gummi substantia muratur. Est aut frigidu in secundo gradu: humidus in primo. Huius triplex est maneries. Est enim albu qd melius est si sit claru r puru. Est et subruſum r citruu: qd e deco bonu. In medicina frigidis albu ponit: subruſum autē vel citruu in calidis. Per an nos qdraginta ſeruaf. virtute bz in frigidadi: mun diſſicandi: humectandi: coglutinandi. Seta. li. aggre. ca. babe. Habet est arbor: cuius gummi est dragantu: cuius radix groſſa lignoſa. r vocatur dragantu: et q; apparet res quedam ſup terra: vñ egrediunt rami eius. et ſuſterami ſeu virge b; zues dui et est ſup facie terre qd sunt folia gracilia pua plima. r inter ipa ſunt ſpine albe egles dure q; regunt r occurrant ab ipſis folijs. Dragantum est humiditas que emanat ex radice ipſa qñ vulnerat ferro et tpe ſuc maturationis apparent qñ vul neraſ in lo co ſcilicet: r ad ipa vocat arabice chabira r mli; et dragantu est claru puru: ſubtili: cuius ſapor vergit ad dulcedine. qd arabice vocat ſic biratim. grece na gantu. Janne vero dra gantum. Balie. viij. ſim. ſar. ca. de dragantuo.

Capiculum. clvj

De Herbis

Dragantū virtus eius est prima q̄ desiccet et secunda glutinat: et tertia est q̄ frangat acuta tē rē et acutaz calidaz. sri. in. ij. humi. in. l.

Operaciones

A **¶** Sera. auc. **¶** yal. **¶** Cūrus est ei glutinatūa sicut vire gūmi arabici. et ipm administrat in cobolo oculoꝝ et in medicinis tussis et asperitate carne pulmonis: et abscissione vocis: et curis caranti i vniula. qm̄ sit ex eo p̄fectio cū melle et ponit sup linguā. et transglutit qd̄ de ipso dissoluit. aut datur de ipso. et postq̄ infundit in vino cocto dulci: et tunc valet etiā ad dolorē renū. et lēra vesice qm̄ miscetur ei ex cornu ceruino adusto. et parū aluminis yameni. p̄bibeet nocuentū morsus serpentū.

A **¶** Et idē auc. **¶** Albugerig. **¶** Dragantū est frigidū: et ē in eo humiditas q̄ laxat ventrē. et p̄fert tussis et vlcētibz oculi: et lippitudinibz eius: et res p̄mit acutit atē medicinarū laxatiuarum.

E **¶** Et idem auc. **¶** Deharugie. **¶** Est bonū vlcētibz vesice et asperitati gutturis et lingue.

D **¶** Et idē auc **¶** Habir. **¶** Est in eo res modice caliditas et humiditatis: et laxat ventrē et p̄fert tussis et vlcētibz pulmonis. et glutinat vlcera intellectū: nisi q̄ addit in solutioe et p̄fert vlcētibz oculi. et lippitudinibz qm̄ infundit et dissoluit et colitur cū aqua eius. aut ponit in vulneribus: et cōuenit et miscet cū medicinis acuris laxatiuis q̄ p̄bibeet nocuentū earum et a grauatiōe ipsius medicīne supra naturam si deo placuit.

E **¶** Jōnā assandi dragantū inuenies in ea. **¶** Hūmi arabicū de g.

E **¶** yal. **¶** Dragantū in puluere redactū et cū calida aq̄ potat̄ eos q̄ spasmū patiunt: vel q̄bz aliq̄ intrinsecus vene creperunt sibi sanat

S **¶** Balianus. **¶** Aqua ostū in qua coctū fuerit dragantum per noctem remouet suum

B **¶** Contra scissuras oris et labiorū et palati et laceratiōes vel excoriatiōes. dissoluat dragantū in aq̄ ro. et p̄ pannū ex melle: et cū glutinositas te p̄ficiat puluis amidi. et inungat peria. et illū nisi lingua vel labiū sepe et cito curatur

B **¶** Ad faciem de carbondam et pannū supflūū renouendū ponat dragantū in aqua ro. p̄ noctē mane addito gorace vel camp̄bora in parūna q̄nitate. et facies frequenter illinat

J **¶** Sed attende q̄ qm̄ dragantum in medicinis ponitur. p̄ se debet tēri: quia contritiō resistit. Si enim cum aliis speciebus conteras tur prius in sumum resoluentur alie species q̄ dragantum p̄teratur.

D **¶** Ipramū. **¶** yal. **¶** Dyptramū vel dyptrā nū māli dicit̄ ee pulgētiū agreste vel borū herba ē incida et plus chretica mordax. vt pulgētiū h̄z folia lamosa: et sup oem frutice in est ei vlcēti lana sed nec floze h̄z nec semen. **¶** Cūrus est ei tāta q̄ntra pulgētiō sed paulo infadior. **¶** Et est aliud genū dyptrami qd̄ habet folia sifimbulo silia. et p̄gā maiorē nigra et mollē eius q̄ so. odorē h̄it sifimbū. **¶** Et s̄t dyptrātis leptomēz et calcifacis leniter ac stringēte.

Operaciones

A **¶** H̄i. **¶** Dyptrānū tāte potētie est vt serrū a coepe expellat: et sagittas excutiat. vñ tēz pabulo tere puluē sagittas a coepe in herētes cū cūnc h̄ac qd̄ d̄m latin orū pulgētiū matris dicit̄. p̄ p̄ter belli tela excutienda.

B **¶** Plar. **¶** Dyptrānū expellit venenū. vñ p̄cipue p̄ra in oribus venenaroz aialū dat succus potui et etiā vlcere imponit v̄d puluis si succus nō habet. **¶** Et aūrba ba ca. et sic in. ij. gradu **¶** Huius radice est maioris efficacie q̄ herba et v̄nidiis q̄ sicca. **¶** Et dyptrāno raluū q̄buldā p̄t fieri p̄fectio q̄ vice t̄riace p̄bet.

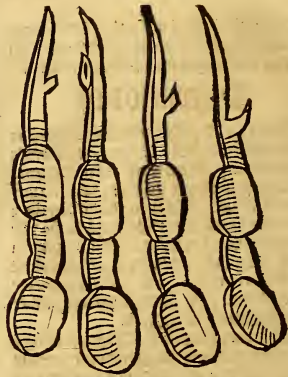
D **¶** Dyptrānū etiā educit fetū mortuū. valet etiā contra epilepsiam et cōtra paralūm.

E **¶** yal. **¶** scoides. **¶** Si igne supponatur autus m̄gio adhibeatur mortuos in vtero infantēz excūct. **¶** Lū etiā tāta est virtus: vt a capris

Capitulum. diiij

Tractatus

vel aliquib; bellis sagitta percussis si comesta
 facit: statim cam foris eijciat. Preterea pfcus
 do diprannū loq; multis nasci sile sup dco.
 sed virtute interius: qz nimis inscidi cū inozē
 qz efficaciaz bz. ¶ Idem diprannū vrinā mo
 uerac mēstrua pducit. erodore suo incēsa vi
 peras et serpētes interficit. ¶ Consta. Diprā
 nū vulnera bñozib; et melancoliā mūdificat.
 bibitū aut suppositū mēstrua puocat. secun
 dinā et serum mortuū expellit. Pl. li. xxx. Lery
 ui. (v. indicamimus) diprannū offēdere vulne
 rare eo palte statim decidētib; relis. Nō ē ali
 bi q; in chetra. ramis ptenue pulegio siles fer
 uens et acq; gustu. folijs tm vrun flos null
 ci est. semen vt caulis. radix tenuis et supera
 cua. Et in chetra at nō speciose nascit mireq; a
 capris experitur. ¶ Pro eo est r pseudo dips
 rannū muls; in terris nascēss folio simili ramu
 lis minoribus. a qbusdā condris vocatū. mio
 ris effectus statim inelligit diprannū mima
 potioē accendit os. qz ea legū in serula vel a
 rūdine odunt preligantq; ne potentia euand
 cat. Sūc q; dicit viraq; nasci multiphariā sed
 deterioris in agris pinguib;. ¶ Et vcriū q; daz
 diprannū vel dicrannū nō nisi in asperis. Est
 et gen; tertū diprāni. nec facie nec effectū sile
 folio simibz; ramis maioribus. pcedente illi
 suafione. q; cqd in chetra nascit in imiso p stare
 ceter; eiusdē generis alias genit. prime vep
 qd in parnaso. alioq; biferum est. ¶ Et pel
 uim mōtē in Thellahia: clentruū in eubo ca. r
 totā Archadia et Lyconiā. Tradunt archa
 des qdē nō medicaminib; vri: sed lacte circa
 tēpus veris. eo q; tūc maxime succis berbe tur
 gēat: medicant vbera pascuis. ¶ Bibitū autē
 lac vaccinū eo q; boues omnino vātere in ber
 bis sunt. ¶ Idē in li. xxxij. Diprannū sagittas
 pellit pota. et alia tela extrahit illita. ¶ Haliē.
 Speciei q; d; diprannū virtus est sicut pules
 gū domesticū. nisi qz ē fortioris frutis: qz non
 solū bibitū. sed et eo factū nascēale seu fumigū
 extrahit fetū mortuum. et extrahit sagittas de
 corpe statim de eo accepto cibo

Operationes

¶ Dzoniciū pferit dolorib; q; generant a ven
 colitatis matric; ¶ Et cōfert morib; vneuo
 soz r pūctur; coz; bibitū. et factō emplastro cū
 eo et ficibus. r intrat in cōfectioib; magnis.
 ¶ Ben meluay. est ca. r sic. r pferit vctostati
 b; matric;. r pforat cor et cōfert sui tremoz r
 cauatā. ¶ Qui. de vrib; cordis ē q; pfor. coz

B
 A
 C
 D

Capitulum. clviij.

Oromiciū. Sera. li. a ggre. cap. v. aros
 nigā. dzoniciū. Dicit q; sunt vne
 albe interius. exteri; fo ad citrinat
 tēcidentes. et sunt frusta in grossitudine ram
 uozū scitaragi. et in magnitudine nodi pulli
 cis ad plus. et sunt aliq;ntulū dure et graues r
 dferunt et sryta. Et dzoniciū et sryta est illō
 quod magis administrat est calida et sicca in
 tertio gradu.

Capitulum. clx

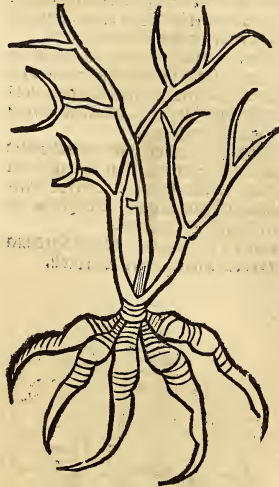
Epatica. Platea: E patica ē herba crescēs i loes aq̄sis lapidos. h̄z fo. minura Terre lapidibulq̄s adberēt ia. Et dicit epatica ēpcipue epatiz et iu uariua. In pmo gradu frigida ē et sicca. Et que h̄z maiora folia ē melior. habetq̄ stutē in fr̄s q̄ dādi: et ex subtilitate sublaric sue cōfortādi ¶ Serapion aucto. Galieni. E patica nascit̄ in lapidibz humectis. z cadit super eam ros ylgutta aque. et est similis lenticule aque. Et q̄n to maiora h̄z folia: tanto melior est. frigida est et sicca in primo gradu.

Operationes

- B** ¶ Epatica ualet p̄ra opilationem splenis z epatis ex calida materia. Et cōtra oēm egritū dīmē epatis calide. Et cōtra ap̄stematā calidā da superposita trita. Est enim reperculsiua
- B** ¶ Sera. auct. Dyaſcoridie. Citrus eius est q̄ infrigidat frigiditate pauca. et desiccatur ab sterq̄. Et emplastrū cū ea factū abscondit mēstrua. Et posita aut cathaplasmata etiā sedat ap̄stematā calidā. Et curat emperiginē z et conseruet yctericiē.
- E** ¶ Et conficitur vel miscetur cū melle. asprediōnem oris uel lingue dissilit. Et f̄ bibet fluxum humiditatis ad membra. Est enim frigida: sicca et stiprica.
- D** ¶ Platea. Et d̄: epatica que precipue epatis ē iu uariua. Syrupus factus ex aqua decoctio nis eius: addito reubarbaro in sine decoctōis p̄ra yctericiam est optimus.
- E** ¶ Sed in oibus aq̄s ex quibus syrupus fit cōtra calefactionem epatis poni debet epatica multum enim iuuat. Item. Contra calidā ap̄stematā ualet in principio trita et superposita: Operatur enim reperculsiōnem.

Capitulum. clx.

Ebanus uel Ebenus. Aristoteles in libro de plantis. Ebenus ē ea que illi yfina sunt merguntur in aqua: quia in eo raritas est parua: nec est aer in ipso q̄ possit ipm collere. Partes enim eius sunt multuz solide. In terris nempe ualde calidis et siccis plante nō habēt humorē q̄ materie sufficiat. Ideo q̄ partes cōpacte sunt et angustū meatus. Unde calor plantam inter albedinem et nigredinem colorat. Itē: lignum huius nigrum et

mergit̄ in aq̄ vt ebennus. ¶ Dyaſcorides. Ebenum est lignum qd̄ ex ethiopia uenit: colorem habens nigrum duplici caligine. racu lenē durum et gustu stipricum. In corticula conficitur. ostendit colorem rufum. Est alterū ex India colore vario: sed melius predictum. Multis amomina ligna et accanica uenduntur: quia ebano similia sunt: sed inde sunt nota. q̄ mollia sunt nō graua. Lignū fructū ferunt balsifolia corū subruſi coloris apparent: nec eorum nec gustum talem habent. Est autē optimum quod est nigrum et equaliter lenē uirce habēs in gustu acres. ¶ Et li. de na. rez. E benus est arbor cuius lignū durissimum et impuribile: non facile cedens igni. Quod licet in igne uel bemenissimū ardeat quodāmodo et absumentur: nunq̄ tamen eius combustio transit in flammam. Loret eius lenis est uelauri lignum

Operationes

- A** ¶ Dyaſ. Ebanū uel ceribz: oculoꝝ uiriliter facit. Citrus est ei etiā purgatoria. Et ideo caligies oculoꝝ z reuma rissimum detegit ac prohibet.
- B** ¶ Multi conlas medicinales ex eo faciunt. Aliqui ycro mirura et rasura in eius et similitura in infundunt in uino die ac nocte et post terunt facientes colliria. Alij p̄rino aquas

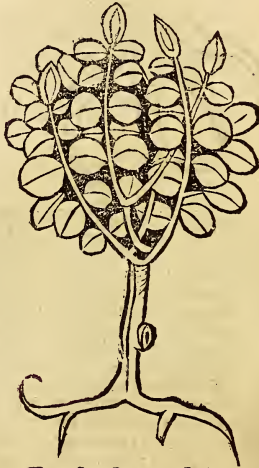
Tractatus

māttunt. Lomburitur etiā in cacabo crudo be-
nemunito q̄ diu cinere faciat ⁊ lauā ⁊ r molib
do qui puluis facit ad siccitatem oculorū.

R **Anticē.** Etenim calida est et sicca in secun-
do. Ex eo melior est nigra equalis in qua non
sunt linee. et in suo ra cu simlatur coenui roꝝ
nanti. Et si aut̄ valde compacta ⁊ solida. in cu-
iue sapore est mordacior.

D **Lunę** sup carbonem ponitur. odoꝝ bonę et
acutus ex ea odorat̄ fricac̄ in aqua sicut pul-
ueres lapidum. Et est subnariua et absteris-
ua. abstergit pannum oculi et albuginē: et ad
eius fricano nē colliria sunt.

E **Confert** et vlceribꝫ antiquis eius serratura
adultia et obrulmie sicce et scabiei oculi.

Capitulum. clxiij.

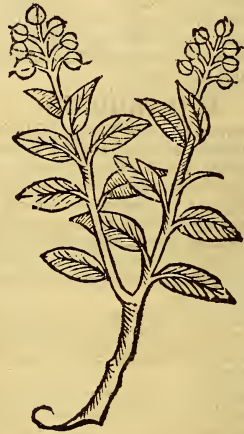
E **Larinus.** Dracoides capitulo clari-
nuehabet folia rotunda et aspera. habz
ita s tenues similia dicitur: sed minora
et rotunda et aspera. hastas habz tenues duo-
bus palmis longas. qnqꝫ aur sc̄. vna radice
habens folia plana gultu sliprica. nascitur lo-
cis cultis et in agris. **Plinius** capitulo clari-
ni. **Clarū** ramulos habet quinqꝫ aur sc̄. tenu-
es et oblongos. folia quasi pilosa et sliprica.
Balic. vi. iun. sar. ca. clari. in medio cric̄ et in
frigidariua et sliprica.

Operationes

D **Drasco.** Folia eius in cathaplasmatibꝫ ad
bibira polenta reuma oculoꝝ et tum: oꝝ p
bibet. **Lixatura** eius bibira dū sintericis mīa
siccē medicatur.

Plinius. Folia eius in somento lachrymas
lingunt.

Alexander capitulo ve paralisi et agiro ⁊ es
latis acopum id est mitigantium et agyro mē
rum et confortariuo et clari. id est slipricis in
frigidariuis cū r̄gam̄o.

Capitulum. clxij.

E **Dera** arborca. **Jsidor.** Edera dicta ē
eo qꝫ arboribꝫ reptando adhaereat vel
qꝫ bacis supra lactis abundantiā a-
verento in esca prebeat. **E** dere frigide terre in
dices sunt fm pbilicos. Nam a nrisa macon
ebrietatē est si qꝫ ad edera coronet. **Plinius**
libro viij. **Apri** edera medent̄ sibi. **Jdem** libro
xvi. **E** dere quoqꝫ folia nō decidunt: et angulo-
sa sunt. folioꝝ quidē vnitatē in suo permanet
cuiqꝫ genere: p̄ter qꝫ populo et edere. **E** dera
tam in alia dicit nasci quā negauerat **theo**fra-
stus. nec in **India** nisi in monte mero. **Alex-**
kander vero ob traira ē ita ex cratu coronato
ex india victorem rediit̄ liberi patris ex p̄lo

De Herbis

B
J
K

Arbo: est inimica sars oibz. Sepulchra q̄ ad
 nauros rūpens, serpenum ꝑo frigoꝝ gūssima
 vt mirū sit cū in honore villo habitā. Dyaſco.
 ca. cūſos. Edere genera tria ſunt: alba: nigra:
 ꝛ cūc. Alba ꝑo ſemēni aſſert albi, nigra nigri
 aut croceum: quā multi dꝑoſiſſā vocāt. E hꝛ
 ꝑo nō habet ſemēni: ſed folia minuta ꝛ angulo
 ſa ꝛ groſſa. Nigra vero vocatꝑoſiſſa a ba
 cūc: qui dꝑoſiſſus vocabaſ: quē potatū ede
 ra coronatū aliqui ſygebāt. ſit em̄ edere frigi
 de ꝛ terre indices, vnde ſunt frigidum antiſar
 macū ebriantis. ſi quis potatus edera coronā
 tur, nā coronatus edera nō inebriat. Unde illo
 tpe nō in cornub ant edera miſi ad ſummū po
 tatū vt fugerent ebrietatē. Theodoruſ pꝛiſci
 anus vocat fructū edere corimbium a corona
 ſo. qd̄ eſt vrbū a cꝛiū. ꝛ inde deriuat corela
 tiuſ: ꝛ eſt pꝛiſciū alicuius certaminis. et inde
 venit corimbū. edere fructus: qꝛ inde coronatꝑ
 banſ antiqui: ꝛ poſſime poete i ſignū virtuo
 ſe repletionis capitis. Quā Duidiuſ metba.
 q̄to. Et gradus diſtinguit vcl ecorimbo. Eſt
 alia edere q̄ vocat terrena. Eſt alio noie vocat
 cameaſſos. Eſt aliud genus cūſos nō vꝛ fm
 Dyaſcoridem ca. cūſos. ſed ſic per quanda ſi
 militudinem vocatur: quā multi vocant cūſe
 roſid eſt roſam capinam.

Operationes.

Dyaſco. Dis edera habet virtutē viſcidā ꝛ
 ſtipiciā: vnde nervi cūſus eā ſentiunt cōtrariā.
 Unde ex ꝑtrariis cōponit virtutibus. Stipica
 em̄ ꝛ frigida ꝛ aeris calida ꝛ aquoſa pꝛicipis
 ſuba. Lūius folia viridia in vino cocta, ma
 gnas plagas ꝑglutinant: ꝛ malicioſa cicarrū
 ſant vlcera ex igne facta. flores eius digitis tri
 bus ſublari ꝛ bibiti diſſinteric: medicant ſi bis
 in die bibere vānt. folia eā mixta cū cerotis cō
 buſtionibꝫ maxime ſunt. Itē folia eius cū
 aceto cocta ꝛ impoſita ſplenē tumentē attenu
 ant. ſuccus eius naribꝫ inſuſus purgat caput:
 ꝛ dolores capitis mitiſcat. Cum olco puro
 decocto doloribus aurium opulantur.

Fligre edere ſuccus aut ſumitas cꝛ ꝛ bibiſ
 amētēs hoies ꝑſtat. qꝛ qꝛ grana ſemis eiꝫ co
 cta cū olco roſarꝫ in cozio maſigranari et auri
 dextre inſuſa ſiniſtro dēri dolēri medentur.

Et vt carbaplaſma impoſita capilloſ nigre
 ſcit. ſit ꝛ vt vlcēribꝫ viridia ſūt. folia eiꝫ tū vino
 cocta cōbuſtionibꝫ medicant. maculas impo
 ſita emēdant. ſumitates ipſius bibite vel ſuppo
 ſite mēſtruis imperāt. Poſt purgationē ꝑo
 muliez. ꝛ. bibita generare non ſunt. Lacu
 mina ipſius mita ꝛ melle addito ꝛ ſuppoſita ab
 oſum ꝑſtant. Succus eius naribꝫ unmiſſus

putredinē narium tollit. lachrymū eius pedicu
 los occidit: ꝛ capillos euellit: qꝛ euulſis im
 poſitus non renaſci ſinit. Et in dentē cauū
 miſſum dolore tollit ꝛ ipſm corrūpit. Succe
 ra dicitꝫ eius cū aceto bibinis morſibus ſpala
 gionis occurrit. Pli. ca. de edera. Falſc in
 diuerſis arboribus et partibꝫ petris ꝛ terris.
 Lūius folia trita diſſintericos remediāt: ꝛ ru
 mento mixto ad combuſtam et videra cance
 roſa prodelt.

Capitulum. clxiij

De ra terreſtris. Bal. vij. ſim. ſar. ca. cū
 ſos vel edera terreſtris. bec et cōtrariſ
 cōponitur virtutibus. habet em̄ quid
 et ſtipice ſubſtantia quaz quidem terreſtrem
 frigidam monſtrauimus euſtere. Habet autē
 quid et acris quam oſtendimus calidam eſſe
 vt gultus teſtatur. tertia aut cum his aquoſa
 ſubſtantia parti cūpat: tepida cum viridis eſt.
 Cum enim ſiccatur hoc quidem dyaſcorari ꝑi
 mum neceſſe eſt. Reliqui vꝛo terreſtrem frigi
 dam et ſtipicam et calidam q̄ acris eſt.

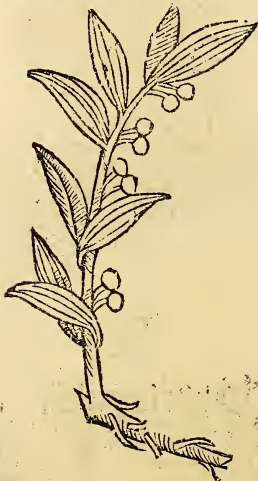
Operationes

Viridia q̄ dē coctis frondibꝫ cum vino ma
 gnaz plagaz eſt ꝑglutinantiuſ. E icarrar at
 et eaſ q̄ ab igne vlcerationeſ. cū aceto ꝑo frō
 des cocte ſpleneticos iuuat ſlegmones. vnde
 l ij

B
B
L
D
E
D

A

sanat reum ata et vlcera anti qua fm aures et narces. si q̄o acius appareat cū oleo dulci mis cetur. ¶ Hūmū q̄o cius seu pedes interficit et capillos destruit. calide int̄cū cūstens frutis vt comburat. Idē Hal. vii. sun. far. ca. citacus sine cistbarus. i. edera aliprica est frutex in guz stu 2 in oibus q̄m parit acibus frondes: et cū et gemina parua trita itantū siccāe 2 sūp̄is canit vt cōglutinet vulnera. flores q̄o super oia sunt oparimiores. vt si cū vino bibantur 2 dissinciatas et ventris imbecillitates 2 reuma ta et b̄uiditates sanct. Lū q̄o carbaplastimanā puridos humores vlcera iuuant. Est cū coz p̄tus nō generose siccata in .ii. gra. 2 a men⁹ suranis cōplete. Est aut̄ frigidus in rancus bic frutex vt repida participet caliditate.

Capitulum. clxiij

Elleborus albus. Dyas. cap. de elleboro fm translationē nram. Elleborus albus folia h̄similia anoglossic: aut blete a greis sed breuiozaz nigrozar modicū obrufa baita ē ei longa duobz palmis et rugosa: 2 cū us solet marcesci q̄m siccate incipit. Et sicut a pilli mla et vna radice pcedit sicut p̄gule. na scilicet lo cis mōruosis. radij sodi tpe arearō dz: vtilis ē aut̄ alba et tēsa et fragilis et plena et iuncosa: quā cū freraz velur sumum iactat: et

albidior deint⁹ cū gustu ca. nō valde salina p uocās: p̄ accepta boian suffocant. melis est q̄ rima cū 2 ut alicū. cap ad ocū bis albi⁹ ē 2 tenuē ¶ Gra. li. ag. ca. herb. athen au. D. yaf. ober baebē. i. ellebor⁹. Due sūt ei spēs: albus 2 niger s; albus ē plāta: cuius folia sūt filia solij plāragis nis seu folijs plāte dicitē blete agrionā. si ele a greis: nisi q̄ sūt breuioza eis 2 declinātia ad nigredinē p̄ dicit⁹ s; sus rubedinē aliq̄nūlū rēp dētia. 2 h; sūp̄ire q̄tuoz d̄igūoz longū rugosū sum. 2 q̄n incipit excoziari d̄siccat 2 putreficit cito 2 apporet circa sūp̄ire velur capilli subm̄is gri. h; radica las multas subriles egredientes ab vna radice paruas 2 oblongas sūt cepte lōz go. Fiascit mōruosis locis. Et op̄ ortet q̄ for diaf radiz ip̄ius plante 2 reponat tpe messis. Et melior ad colligēdū ē⁹ plāta extēdit sup̄ terrā exēsiōe moderata. 2 est albo facile frāgib̄ bilis: multē carnositate. nō h̄ns acutas sum̄is tates sic squinantū. Et q̄n frangit̄ euolat et co res silis pulueri. 2 caro ei est subilis 2 nō mor dicar lingua mordicatioē fori. s; facit abūdia re salina ad os: 2 caueat a nimietate sua: q̄ suf focat. Et melior et co est ille q̄ dicit⁹ et terra que v̄: italia. sed ille q̄ est ex caldecia est mag lus. et plāta silis squanito: 2 est suffocans.

Operationes.

¶ Dyas. Ellebor⁹ albus h̄gema 2 oēs h̄uotes v̄onū purgat. Et ollit̄is nobilito misct. caligūne oclor purgat. supposit⁹ abozum facit. ¶ Infantē i vtero occidit. sternuramēta p̄ uos car polere m̄it⁹. mollis foices necat: elixus cū carnib; citis eas madida facit. nā nisi m̄itus fuerit polere aut̄ s̄isano aut succo p̄nsane: aut succo rapie aut melle aut succo lentiscule aut nisi in pane coquat dari nō p̄ d̄t: q̄ sic ab anri que inuētū est. ¶ Silon medicus doctissim⁹ 2 p̄secutissim⁹ 2 v̄gētia lōga 2 rōnescripsit qua disciplina elleborus d̄t. Vlti⁹ p̄oi succo nul semētū d̄ar postea d̄ates mādudare illis q̄ h̄ accepit q̄ sunt foenissimū corpe. v̄n datū d̄isc plina sup̄iori nullā effocationē facere pōt cū aceto m̄it⁹. 2 collinū factū 2 ano sup̄positus nauicam p̄hibet. ¶ Hal. Elleborus v̄ter q̄ tā albo q̄ niger absterne sūt 2 ca. frutis sunt. q̄ re 2 morfas 2 amperigimib; 2 scabib; 2 lepis cōueniūt: quiniā siluulas moraficant duobz aut tribz diebz sed dēntū 2 olonib; cum aceto cōferūt. ¶ Jo. medue dicit ellebor albus debet re vitari. Est cū p̄socaninus. sup̄ nigrū aut̄ de bere p̄sumere cōcordat omnes. et p̄: ne recen⁹ cando fm artem et legē et nō cōuenit nisi robu stis corpobus et animosis: 2 tēpote veris. ¶ Et p̄prie dat⁹ quidē q̄n 2 cui cōuenit. 2 quaz

A
B
E
D
E
F

De Herbis

litor acq̄rere facit iuuenescētia: in columitare et mores laudabiles z cōplēxione bonaz. Hoc em̄ p̄p̄rietas sicut Hypo. dicit: z p̄p̄rie quidez mūdificat corpus totū a sup̄fluitantibz materiis erū corruptaz: z solutione educit cū facilitate colerā p̄uitā. z grossum flegma. et colerā nīz q̄a cū virtute z sine molestia z mūdificat sanz guinē et attrahit a venis sup̄fluitates admīst̄ras sanguinū immo toto corp̄e: a p̄cavitatis bus mēbrozū et paribz remotis acure. ¶ Et ex rebus solētibz mūdificādo cerebz z caput totū instrumēta sensuū et nervos et vesicā

B ¶ Et cōfert iuuenētū magnū egritūdīnibus eaz sicut ē soda p̄p̄rie z emigranea z mania et melācolia z vertigo z epiletiā z palisiē. z aque q̄ dēcedunt ad oculū. z p̄fert egritūdīnibz iunz curarū et duriciā z ap̄sibz eaz z seroful. et ē sicut pyriaca z medicāne a nōnomatice ad les p̄ā. z cancriū. v̄ spēs berpetis z borbor q̄ se cō medunt. Et bec Jobā. melus de nigro

3 ¶ Albo aut̄ fortiter et diffusiter vomere facit cū accidētibz nimis. et p̄ficat̄ ex eo ad egritūdīnes cutis: p̄fert cū p̄tite: et curat scabiecm empetigīnē et lentiginē. et p̄fert vt et q̄ ellebo rus fistulis et p̄lcero fr̄ audulentiā.

Capitulum. clxv

c Elleboreus niger Am. li. ij. ca. d. elle. El leborus ille q̄ niger ē: et trusta incisa

et eius acuiras fortior est acuta te albi. z illi q̄ ip̄m colligit preferant ab eius nocuitio co medēdo allia z bibēdo vinū. z folia q̄dē planz te c̄p̄munt sicut solis squināriā s̄ sunt vt emēt̄s oz̄ ingredit̄ q̄ ip̄a. et h̄z crua breue ad purpu retrat̄ de c̄linās. z c̄p̄ figura ē sicut figurā rācē m̄. z in ipsa est fructus: h̄z venas subriles nē gras. ex cuius cūq̄ q̄rū radice sicut vno capita cepaz egrediunt̄. Et q̄d de eo admīstrat̄ sunt yncilite. Et t̄ ouis in sicis locis. ¶ Helio: ē q̄ est mēdiū inter veterē z nouū z grossum z c̄traua rū h̄ns colozē cinericeū. z q̄ est v̄ dociter frāgī bil z nō p̄derosus. in cui⁹ vacuitate ē q̄ddaz sile tele arance sapore b̄ns acutū z mordicans linguā. Et bonū q̄dē q̄d admīstrat̄ ē vt assus mal lignū parū q̄d est apud radicē eius: z in fundat̄ parua aq̄ z excoiet. et assumant̄ cori ces illias z c̄ficent̄ in ymbra. ad admīstrant̄ trū et cribellā. ¶ Zo. melus. ca. de elleboro. Eius sunt due spēs Flā alius ē albo: alius niger Figer in columio: et albo. Antē minat̄ albus accidētia nimis z tremoz. Figer s̄o acq̄rit ei iuuenescētia z incolumitē: z ex eo q̄d magis digit. z p̄p̄rie cui⁹ sapor ē acurus mordicōs gūliū. et h̄ns saporē sicut a sarū p̄p̄rie: et q̄d est frangibile. et mediū inter subtile et grossum. et mediū inter recens z s̄ntriquū: mediū inter p̄nderosum z laue: immo plus leue q̄ p̄nderosum z q̄d ē leue carnis asportate Et melior pars ipsius plante ē radix ipsius. Et melior ps eoz sunt curcs ipsoz. Et melius spēs collectio nis ipsorum sunt ver z c̄tas.

Operationes

A ¶ Dyas. Radix ellebori nigri accepta coleraz z flegma p̄ v̄trē purgat. Alū sc̄ amonca z sal miscēt. za. multi cū viscellēa coquūt̄: multi: cuz lenticula. nā sic accepta v̄trē purgat. ¶ Pur gario illa melācolic: epiletiē: a rēncē: et p̄p̄ raliē: medicat̄. ¶ Supposita mēstris impe rat̄: ab osium fa cit. fistula s purgat impofira. ¶ Reddit auditiū p̄ tridū c̄tera. scabie purz gar m̄tera libanotidi cere et picū liq̄ de et olio citrino aceto addito. sola vt carbaplasma imz posita maculas oēs corp̄is tollit. lepras oēs z zermas h̄mpidat. scabies curat in aceto cocia z gargarismo accepto seu adhibita v̄dore de tiū m̄ingar. z miscēt z s̄pticz medicāmbz m̄ tra v̄ino z polline ozdei. z vt carbaplasma ad hibita ydroptic̄ p̄hat̄ effectū ¶ Et si lino fuerit inserra z v̄ino mēsa v̄inū caraticū reddet: aq̄ in q̄ fusa fuerit s̄ v̄omū aspergat̄ mulsas et pulices necat. ¶ Hoc cū sodiē celeriter sodi oporet: qz raritate sodiēz v̄inūz h̄betat. sur v̄dore capiz cē mouet. nā p̄hmi solozes eius

A
B
C
D
E
F
G

*D. y. p. h. d. elbo. in
cōst. q̄o. to. q̄o. p̄o.
r̄anc. i. p̄llap̄.
audat̄ m̄lar q̄o.
timet̄ z c̄ b. y. q̄.*

B alle sumpto 7 vino potato secure fodiebant.
H ¶ An. Ellebor? niger pferit linitus sup moſte
 am cū aceto. 7 ſit ſup loca in q̄b ſit ſo: des et
 ſit ſup albā moſcā 7 eradicaſt verrucas ¶ Et
 enacuatio q̄ ſit cū ea puenit ab aras. Doſis
 nigri eſt a karat. vi. vi. q̄z ad. 3. i. ¶ Conſectio pil
 lular? q̄s deſcripſit Haly. qm̄ iumamēti eſt vl
 timū a d. melācolicas egritudinez cancerū 7 le
 pzi et moſte i nigri dūſicile: q̄rum eſt hec per
 mixto. Recipe yere pigre. 3. ij. ellebori nigri.
 Polypodij ana. 3. v. agarici lapidis lazuli ſatſi
 indi. colochintide ana. 3. i. i. doſis a. 3. ij. vi. q̄z ad
 aureos. ij. ſunt ſane et c̄p̄re.

Capitulum. clxvj.

Eupatorium. Dyasc. ca. de eupatorio fm
 extrallationē nrām Eupatorium frutex eſt
 ſarmentosa baſta biſeſecta 7 lingnola 7
 tenuē 7 nigra 7 aſpera in cubiti vnus lōgitudi
 ne potrecta aut amplius. Folia ſunt ei in gyro
 diuifa ſicut pentafilon aut canapis: cuius fo
 lia in capite incifa ſunt vt terra. ſemē a mediā
 baſta aſper et ſubtus decliuū eſt ei. ¶ An. lib.
 ij. ca. de cupa. Eupatorium eſt et herbis aroma
 ticis. 7 bz ſolia q̄ ſunt ſicut ſolia canapis. Et
 floſcius eſt ſicut nenufar: eſt illud q̄ admiltra
 tur. 7 ſuccus eſt ca. in. ſ. ſic. in. ij. Eſt ſubſtriatū
 incuſū: nū valde abſterſum ſine attractione
 et ſine caliditate manifeſta. Et in ipſa eſt ſup
 rictas pauca et p̄onucitas et amaritudo loz?

tis ſicut 7 amaritudo sloes ¶ Pl. ca. d. cupa.
 Eupatorium regiā bz actionē: caulis ligno ſi ni
 gricantis vſuū cubitalis aliq̄n 7 amplioꝝ
 folijs per internalla q̄nq̄z et canapis p̄ margi
 nes incalſo nigris 7 ipſis plumoſis radiceq̄ ſu
 puacua. ¶ Bal. vi. ſim. ſar. caſ. de eupatorio.
 Eupatorium eſt herba q̄ vocat volucri māius v
 agrimonja. cui? ſubſtātia eſt ſubtil. ſapo: cuius eſt
 ſtipiti? Et ſtus ei? eſt ca. caliditate modica et
 deſiccā. S; ſciendū q̄ eupatorium ſit fm Dy
 aſ. ca. de agrimonia vo cauērit anriq̄ radicem
 agrimonie: eo q̄ eſt diuretica valde. Itē fm cū
 de ca. de marubio. Marubij etiā q̄dā eupato
 riū vocauerunt: qm̄ valer 3 vitia epatis. 7 pro
 tato nō eſt vep eupatorium. qm̄ Dyaf. facit ſemo
 tim ca. de eupatorio: 7 ſemotim de marubio
 7 agrimonia. Hoc ſit volucri Jo. medic. ca. de
 eupatorio cū dicit: q̄ dicit aliq̄ eſt herba pu
 licā. noluit fm verū q̄ ſit herba illa quā latini
 vocāt pulicari. i eupatorium. qm̄ Dyaf. facit ſe
 motim ca. de eupatorio. qd̄ incipit eupatorium.
 et ſemotim ca. de pulicaria yd herba pulicā q̄
 incipit coiza. ſ; ſicut dicitū ed; intelligi De
 ſue. Hā b̄r q̄ eupatorium fm q̄dā eſt herba puli
 cū qm̄ aliqui vo cabār herba pulicā eupatori
 um et bñ. qm̄ eſt diuretica valde: et valer 3 vitia
 epatis. ¶ Viro: q̄lter medicā noſtriḡtis nō
 aduerſetes ſba Dyaf. An. 2. Sera. Plum. 7
 Balz Damalceni credit herbularijs ſaliuaz
 agreſte eupatorium dicitū q̄ nec in ſapore nec
 in odore cū eo puenit. Si aut in ipſa forſan vir
 nures euparioꝝ inuenerit: p̄ eo ponere volu
 erit: cui? ḡta ipm̄ eupatorium vo cauērit nō lice
 bar dicere q̄ idē eēt: qm̄ eupatorium p̄ dicit oē
 id q̄ valer 3 vitia epatis. ab eo qd̄ e bonū 7 pa
 cor: qd̄ eſt epar. vnde eupatorium. i. bonū epatis.
 ſ; vep eupatorium eſt illud q̄ antonomatiſice e bo
 nus epatis ſicut illud qd̄ verū eſt eupatorium.

Operationes

¶ Dyaf. ſz trāſla. no. Eupatorium valer 3 vitia
 epatis: 7 ſolia ei? ſiccā atungia potina vetrici
 addita mra 7 impoſita dura vulnera ad cicā
 tricē ducit. ¶ Semē q̄ ei? 7 ſolia cū vino bi
 bira diſſinteric: et moſiſto venenaz occurrūt
 medicādo. ¶ Kadē et Sera. caſ. pp̄io demē
 te Dyaf. 7 addit. Et ſunt multi q̄ putāt q̄ illa
 herba ſit agrimonia: 7 errant: q̄ eſt alia ab ea.
 Et nos qd̄e manifeſt auim? tā de eius eē in co
 qd̄ vrimus de eo. ¶ Et idē auc. Bal. In tyria
 ca eſt her eupatorium a pit opilariōe eſt epar: 7
 ſificat ipm̄. ¶ Jo. medic. Eupatorium ſoluioue
 educit colera 7 hegma ſacile. 7 eſt p̄ſeruatius
 a p̄treidine. ¶ Et p̄ſozat Roma cū epar 7 vi
 ſeraz: p̄fert dolozū eoz et eſt medicina ſple
 nis: et opilationū oim egritudinū ab ea ſaz

*Eupatorium molite sine dardur dore de gas b hie sana frax de
 et ipſoꝝ inſt p̄p̄re latius 7 fundat 7 aduꝝ eupatoꝝ poſſer ḡt
 mode et d̄y ad ſp̄e m̄ſia dem coloz et bebi ſit p̄t et e ſam
 de q̄z in p̄p̄re 7 d̄mando 3° ad d̄re de v̄ſuſto t̄p̄e*

De Verbis

B crari. ¶ Et febribus logi epie mire subuenit.
Dosis' decoctionis eius portio est a. 3. iij. vsq;
 ad vi. et puluis eius a. 3. iij. vsq; ad. iij. loco eius
 ponitur in decoctu eius absinthij et azari. ana
 medium ponderis ipsius. ¶ Auicem. Eupato
 rium est bonu in initio alopicie et tyrie: et hinc
 cu adipe veteri super vlcera difficilis solidat
 tionis. ¶ Et eius succus pferit scabici et puris
 tui qñ bibit cu aqua fumiterre et oximelle. et si
 militer flos eius et succus ipsius e fortior. Et
 fert dolorib; epatis: et opilationib; eius et cõ
 forat ipsum. ¶ Et cõfert duricie splenis: et a
 postematib; epatis: et apostematis Roma: bi
 Eius herba et succus cõferunt malicie forme
 et accidensibus hypodipis datu in potu cum
 vino: et cõfert vlcerib; intestinoz. ¶ Et cõfert: se
 bribus croniciis: et antiquis pprie succus eius
 et pprie cu succo absinthij. loco eius ponit pon
 dus eius de azaro: et medietas ponderis ipsi
 us de absinthio.

Capitulum. clxviij.

Eltra gia. Paulus cap. de eustragia est
 herba que similatur in stipitibus vsq;
 pomisi quia stipites sui habent colore
 violaceu: nõ habent ramos. et folia sunt in sti
 pitibus a medietate superius. et sunt parua inci
 sa sicut gallicali crista. et habet flores rãdens

tes ad albedinem satia paruos.

Operaciones

¶ Dedet dolorib; oculoꝝ. et pforat visum

A

Capitulum. clxviij.

Bellici Sera. li. aggre. ca. de amleg
 belliger. idest miraboloni amblici et bel
 lici. De belliricis habetur superius d
 B. in ca. bellirici. Et sunt ambe frigide et sicce
 in sine tertij gradus. ¶ Joban. mesue cap. de
 mirabolanis. Mirabolani amblici sunt et me
 dicinis cõfortantib; stomachum cor et epar et
 viscera. Et meliores ex eis sunt habentes frus
 sta grossa et densa et grauia que minus cres
 cunt in ossib; et plus in carnerari quoq; non
 habent spiritum. et sunt frigide complexionis
 parum. et sic. in. i. gradu.

Operaciones

¶ E mblici sunt cõforta in mebroꝝ. et coadiu
 natiu partiu coꝝ. Et sunt de extinguetib; in
 flamatione in stomacho et epare. Et ipinuris
 ri maioris sunt operacionis et minoris coꝝ
 gationis. ¶ Dodus nutriedi amblicos. Acci
 pe ex eis qñitarẽ quã volueris et sub merge
 in aq; et expone soli vsq; diu tumesciant et humes
 centur: post expime et pone in aqua mellis et
 dimitte p duos dies. et deinde quem fas

A

B

Tractatus

Capitulum. clxix

Est are. et post q̄ coctū fuerit dimitte parū refri
 gerari et adde cū eis mellis rabarber sicut quar
 tam partē totius et reconde. et quidā sup̄ dicit
 unū cū speciebus aromaticis p̄fortariis. sicut cū
 cinamomo piloa locē gallica cardamomo et cro
 co et similibus. ¶ **Sera. auc. Gal. Emblicū** ha
 bent p̄prietatē demigradi capillos. et prohibēt
 casum ipsorum. et conferūt amorois herbis: et ipi tu
 mescunt in aqua. ¶ **Et conditi** ex eis faciunt
 operationes mirabolanorum nō conditorū: nisi
 quia sunt debiliores eis. et in belliricis maior
 est p̄prietas in acumine q̄ in emblicis.
Et idē auc. Bedigaras. emblicorum p̄prietas
 confortat stomachū: et prohibet corruptionē ab
 eo. forisficant stomachū: auget appetitū cibi
 et incitant coitum: et abscondūt spiritū et vomitū
 et sedant sitim. et augent operationem sensus.
Mirabolani emblici belliricē et kebuli mixti
 cū oleo amigdalaz dulciū et cum melle tingūt
 capillos colore nigro. ¶ **Johā. meue. Viras**
 bolani emblici educūt solutionem flegma: et sunt
 ex rebus valde p̄fortantibus cerebrū et nervos. et
 augent intellectū: et p̄fortant cor: et p̄ferunt tres
 mori eius. et mundificant stomachum a pus
 trefactione et confortant ipsum. et sedant fer
 uorem in eo. et auferunt sitim. et ad dunt in app
 etitū: et sedant vomitū.

Candia. Zaicenna. Endiuvarum alia
 est orulana et alia siluestris. Desines
 stri in sequenti ca. tractabitur. Et que
 dambylata folia: quedaz strica. ambe yincūt
 la cucum in aperiendo. ¶ **Isaac** in diebus pari
 ticularibus. Et n̄ diuina domeslica et siluestris ē:
 quarum domeslica diuē se virtutis est. Dabz
 enim amaritudinem: ponicitatem et insipidi
 tatem. Que iterum in duas diuiditur partes.
 Est enim endiua. h̄yemalis et estiuale. H̄yēs
 malis est insipida propter amaritudinis et p̄
 ricitatis paucitatem. Et etiam insipiditas est
 propter temporis frigiditatem. Frigida quidē
 est in fine secundi gradus. Quid amancum ill
 lam dicunt esse humidam: quod sensu non pa
 ter: quia siccitas eius palam est propter amari
 tudinem sui a t̄q̄ ponicitatē. s̄m medicinam
 est vtilis. Et stitū autem est amaritudo maior:
 sed frigiditas minor. Est enim frigida in gra
 du primo. siccā in secundo medio. ¶ **Constan**
 tinus in libro graduum. Endiua de amari
 tudine et ponicitate composita: et siccā est in
 secundo gradu.

Operationes

Idem. Stomachum confortat. opilatiōes
 aperit. Succus eius coctus et despumatus
 cum orizucaro bibitus: humores expellit pus
 tridos: et diurnas febres curat: cathaplas
 mate inde facto. calor epatis et stomachi mis
 rigatur. Cum polline ordici et oleo rosco mixt⁹
 apostemat a calida: maxime si in oculis fuerit
 sanar. Artericos de calore mitigat. ¶ **Isaac**
 rbi supra. Endiua generat sanguinem peiorē:
 ¶ **Unde Galic.** Lactuca siue endiua que ma
 ioris est amaritudinis ipsa d̄ cretiores sangui
 nem facit. Et stitua enim s̄m medicinam ē medi
 ocris. que plus est aperitiua. maxime constipa
 tionis epatis. Que si elixa detur cum obfomo
 garo et oleo minus erit nocibilis. Si vero cū
 aceto stomachum confortat: et ventrem cons
 stipat. Succus eius coctus ac despumatus
 cum orizucaro bibitus: constipationē aperit
 humores putrefactus mundificat: et diu se
 bicitantibus conueniens est.
 ¶ **Sera. auc. Galic.** Endiue virtus est sicut
 virtus lactuce.

Capitulum. clxx

De Herbis

Endivia siluestris. **D**yalconi. **E**ndiua siluestris est vna species que vocat ser ralia. eo qd rrsu habet in modum ser re. et in sapore siluestris est stipicitas cu ama ritudine

Operaciones

- A** Idem. **O**mnium frus est stipitica et eustoma ca. **T**enere abstinet. cocta cu aceto et maxime siluestris. **A**etatum stomachu cofirmat.
- B** Et est uationes stomachi mirigar. sola cuz polenta posita cardia cis blandit. **I**n tumor re o culorum subuenit.
- L** folia vero eius imposita et cathaplasmata pculum scorpionis mirigar. polentis addita r imposita ignem facit coepetit. mixta cu aceto r cerusa oibo rebo calidis opitularur.
- I**saac. **E**ndiua siluestris q frigida em in ius tio primi gradus. r sicca in fine eiusdem. habet stipicitate stomachu cofortante. que si man/ duceat aut succus eius potetur. morsui scorpio nis pdelt. r cathaplasma ra silt opatur
- E** Radix eius si potatur. contra venenum au xiliar. cum mirra vero mixta r immilla. prono cat menstrua.
- A**uicenn. de virtio cordis ait qd cofortat cor.

Capiculum. clxxj

Litropium. **P**li.ca. de elitropio. **E**litropium dno nomen accepit ex eo qd est iuo solitrio floreat qd foliemoi/ bo folia circa ca puerat. vnde r a latinis sol sequia nuncupat. **H**ab et oritae sole floreat hios a pit. r seiteruz recludit cu sol occu buerit. ipsa est qua latini in ruba ac verrucaria vocant. ex eo qd extinguar verrucas. ex a q potata vel ca/ thaplasmaris vice posita verrucas abstergit

Dyal.ca. de elitropio duo facit ca. de prio sic elitropiu manus multi scorpionum dicit. eo qd flores similes sunt figure scorpui. folia habet o zimo filia et asperiora et nigriora. r haslas ex vna radice qnos aut sex cu ramul q plurimis in qbo flores sunt coloris albi r sub purpureis subcirru sicut cauda scorpui. **A**liud capitulu de elitropio dicit. **E**litropio minus nascitur locis cultis r in pratis. r simile supradicto. ses men rotundum habet pendens.

Operaciones

- D**yalc. **H**uius herbe manipulus vnus elitus et bibitus flegma et colera deponit. **E**u vno bibitus ictho scorpionu occurrir. **L**arbablas marib a dbibitus cad em facere potest
- M**ulti etiam radicem eius collo suspens dunt contra vim scorpionis. seminis eius gra na quattuor cum vno bibita ante accellione

scoriana abster

A

B

Tractatus

Quartanariæ maximū remediū est: tertianarijs vero tria grana vtiliter vane. **¶** Folia eius in cathaplasmatibz adhibita tumorosæ spargunt mīnimeas corporis limpīdāt. sicca vero folia eius impōsita podagricis maximū prestāt effe- cū. Trita et matrici supposita menstruis im- perant. Abosium faciunt.

D **¶** Elitropij minoris herba cum eius semine decoctaz: cum nitro et ylopo et cardamomo bibita rotundos et latos lumbricos excludit clauos impōsita cum sale tollit: maxime si fue- rit elixa et impōsita.

Capitulum. clxxij

Quiritimū. Johannes mesue ca. de epi- rhimo. Epbirimū nascitur similiter eius cute. plante aut quibus super excrefcit sunt alkal z albasce. et quedā species organi. Eius autē aliud est cretense. aliud siriū. De- lius est quod est cretense acuti odoris. et quod nascitur in syria est post illud. sed est melius ru- sum: et melius est ad huc quod est completum ponderosius. Et melior pars eius sunt extre- mitates grosse. q̄ sunt sicut flores. sub citrinum autem et pallidum est minus bonum. ca. com- plexionis est et sicā. h. Et est compositum ex partibus igneis a quibus inest ei acuitas. z ex terris subtilibus a quibus inest ei stipticitas pauca. Et ipsum quidem est subriliarium

resolutionum: aperitiū opilationū: z consors- rariū viscerū: fa. cit sitim z generat eluatiōē in corporibz calidijs. et est ex debilitet et tarde soluentibus. ppter quod prohibendum est sub- dominio caliditatis et siccitatis positus. E on- fortatur autē operatio ipsius in multitudine quantitatis ipsius: in associatione rei cuius co- magnificantis effectū eius: sicut sunt mirabo- lamīandi et nigri: aut ellebori nigri. quāritas parua. Aqua aut mellis cuius pauco sale. Aut aqua decoctionis passularū cuius sale. similiter aut aqua lacris et capris sumpti rigozat ope- rationes eius. Sal gamma vero aut sal indi: aut sal napti sunt et rebus que sibi addita ad- dūt virtuti ipsius. citam autē et facile facit ope- rationem eius. Si cū aliquid virtute acutum misceat sicut piper et piper longū ziniber z simi- lia. Et nō permittas quin cadat in ponto eius oleū de amigdalīs dulcibz in quo inuoluatur et in decoctione ipsius passule sine interioribz quoniā addunt ei ad bonitatem leniendi quod timentur et introitare ipsius. Et ne ignores q̄- niam epiriminū de decoctione modicū subtili- ter: quare oportet vt fiat illud fm legē. Pre- rogatiuā autē habet super omnibus solutiōe educantibz melancoliā. educit enim eam facile sine molestia. Et cum Joban. mesue conco- dant omnes alij doctores sicut Auicēn. Se- ra. Dyas. z Halienus.

Operationes

¶ Joban. mesue. Quidam dicunt et epiriminū educit de flegmate aliquid

¶ Et dicit Paulus: q̄ solutione educit humo- res adultos: et declinavit ab eo qd̄ cōprehē- dit vniuersitas: et ego non inueni qd̄ fieret illud. potestas aut eius super humore melanco- lico. et egritudinibz eius magna est. z pprie in egritudinibz capitis sicut est melancolia epile- tia alguesgues z timor z vertigo: et dolor ca- pitis: quarū materia est melancolia.

¶ Valet etiā ad tremorē cordis. z sinuopim. et egritudines melancolicas in eo. et est medicū na magna opilationi in plenē z egritudinibus in eo. **¶** Et cōfert egritudini ypocondriū et opilationi renū.

¶ Et frequēs vniuersitatis eius est medicina solennis cancro lepre et vlcenibz nigris et sol- uit quartanā. Dosis ponio ei ē in decoctōe a. z. v. vsq̄ ad. xx. et puluē ei ē a. z. iij. vsq̄ ad. vii. Illi aut qui sumunt ipsum viciunt a ceptionē eius in estare.

¶ Pli. Epbirimū hz virtute purgandi flegma z melancoliā et pe et cū a diuerso secū medicis nis purgantibz melancoliām.

*perfundit dō rōssit
m̄ q̄ mīnima nōssa*

A
B
C
D
E
F

De Herbis

B ¶ Contra quartana fiet decoctio in aqua .z. l. epibimi buliar: et in tali aqua ponatur .z. h. laspidis lazuli et armeniaci: et digesta materia de turpaciensi. multi enim liberantur. valet similitudo talis decoctio patientibus emorroidas et melancolicis sanguine.

B ¶ **Dyalcozides.** Et pibunū viride a ceppum stomachū veta: et vomitū mouet. ventrē pro uocat et nauisā facit: ac educit flegma et colerā et matime nigrā. datur ad purgandū toxa cem cum melle et yrisillirica more decuarū accipit. aliterius autē ibimi flos albus est atq; asper: sed ambo equalem habēt virtutē. Nā per os purgant flegma et per ventrē colerā nigrā: val in quibus precor: dia p̄focatur et epaciis et sulphuris.

Capitulum. clxxiiij

B ¶ **Epimediū.** Plini. Epimediū siue vt lati cni vinectam dicitur fm Dyas in propo capi. hāstā habet nō maiorē edere similitē. et folia .x. aut .xij. carens flore et semine. Ras dix est illi tenera nigrā cū odore graui et gustu fatuo: nascitur in locis humidis

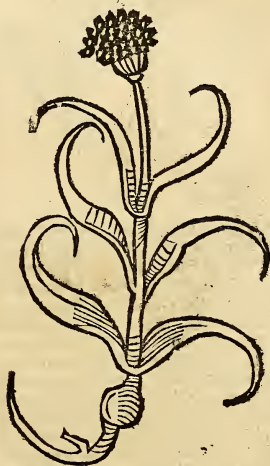
Operationes

B ¶ **Dyalcozides.** folia eius trita cum oleo et imposita mammis creckere non admittunt

B ¶ folia eius et radix cū vino bibita post purgationē menstruoz .z. v. generare nō sunt si. v. aut vi. dieb; bibita fuerit.

E ¶ **Epimediū fm Dyasco.** ca. qd̄ in capit mespila est inquit et illa q̄ in byspania nascitur: quā multi epimelidā vocant. semen rotundū bñs. hoc apū dī ad comedendū: et si sipticū: et rare mature scit similitudo sorbo: et nos latini vocamus hanc epimelidam anazarolani.

D ¶ **Isidorus** vocat eaz; pomelido. de qua lege capitulum mespilum: de m

Capitulum. clxxiiij

B ¶ **Stamercon** est apud Dyascozidem capitulo et stamercon: quem multi yrimi agrestem vocant. folia et hāstā sumilia lilio habet: sed tenera et fores albos et minores. et semen molle. radix est grossa vt digitus. Virtus est illi siptica et odoris boni nascitur in locis vmbrosis et in siluis.

Operationes

B ¶ **Dyasco.** Radix eius decocta in ore retentura dolorem venium mitigat. ¶ folia vero eius in vino decocta et castroplasmatis imposita tumores et verrucias spargunt.

Capitulum. clxxv.

Bulus. Scđda acti e sambucus. Lamea
 actis dicitur ebullire sunt plate omnibus nore
 Cuius sambucus e actis s3 ebullus e ca
 meactis. De sambuco tractabit in ea. sambu
 cus de s. Ser. li. ag. ca. cameactis. Lameacti
 duo sunt spes: qz vna grece e actis in latino
 sambucus. et scđa noia in greco cameactis: et
 eius e interio terrenus actis. et in latino dicitur bu
 lus. fructus eius e qd desiccatur et incarnatur et soluit
 resolutio e spara. s3. ca. cameacti. Eius du e ff
 spes. eaz vna assumulat arboribus hinc ramos
 siles canis rotundis. qz colore ad albedine. et se
 longa. et sunt in eis quatuor solia aut quinqz fore
 ca sup ramos qd sicut et silia solis nucis amno
 ra in eis: hinc graue odore. et in summitibus ra
 moru sunt flores albi et grana silia grana vi
 ridibus vel laticis: qm color declinat ad purpu
 reitate cu nigredine. et sunt velut in racemis. et
 hinc multa humiditate odore limi. et ista e: ac
 tis. Alia s3 o spes qz e cameacti e minor s3 ma. bz
 ramos magis pineres herbe qd raras in qd
 sunt multi nodi. et solia inuice vltaria. et singul
 nodis silia solis amigdal in summitibus suis:
 nisi qz hinc venas: et sunt longiora eis hinc gra
 ue odore. et in summitibus ramos sunt capitella si
 milita coronis sup dicta speci. et semet et f os sili
 et bz ramos longos grossitudine digiti hinc.

Operationes

Q Virtus cameacti e s3 pica. qd accepta hinc

re ad suz vetricis deponit. et cacofomatia est.
 folia ipsius elixa et supra sicut olus vetricis noli
 luer: et maxie colera dponit. baste illius tene
 re elixe et comeste oia silr facere possunt.
 ¶ Radix ipsa elixa hydropicis et mium remediū
 e. Dosis vna ripes ipsa et bibita occurrit.
 ¶ Lacta i a q et fomero adbibita vnticis ma
 tris soluit. Semet eius cu vino bibitu oia silr
 milr facere nouit. ¶ Cu oleo inuncta capillos
 nigrescit. Folia eius viridia tumores spargur:
 polena mixta ebullitibus imposita phtolanf.
 moribus caninis imposita medent. Tumoribus
 paracolesim facit. Sinus vnticū ad sanita
 te perducit. hydropicis et furdis fomero adbi
 bita phtolanf. ¶ Supfluos sonos aurium
 in naribus infusum copelactis et vermes occidit.
 ¶ Scabies et prunigies tepidū fomero adbi
 bitu probibet. Dosis vna vnticis occurrit.
 Lac coagulatu soluit. ¶ Lussim anris
 qua copelactis: sed recte auget. Ortonicis ca
 lidū pedit. Reuma gule gargarismo pbiber.
 ¶ Squinaria singulari peditar effecta. Cui
 le pedenti subuenit dolore vnticū rata in ore
 mingat. ¶ Actis dicitur sambucus. Lameacti ebu
 lus desiccatur et fructus sunt. et glutinarorie et
 dy aforctice. tenerū ebulli cu solis tritu et cu vi
 no potui datū calculosis pedit. Radix eius in
 aq cocta ad tertianam valet. et bibita plenici
 cos mire iuuat.

Capitulum. dxxvi

Ruca. Plate. Eruce due sunt species Domestica videlicet et siluestris: et abe sunt omnino note. Eruca ca. est et hu. in .ij. gra. Domestica minus est efficacie q̄ siluestris. Vni medicine competunt semina secum et folia. Virum est hinc coluendi et coitu excedandi. Judo. Eruca dicitur quasi verruca: eo q̄ igitur sit virtutis: et in cibo sepe sumpta veneris in cendiu mouet. Huius specie sunt due: quaz al terra vsualis: altera a gressis acrozis virtutis. Tiraqz si vsum veneris comouet. p̄li. cap. de eruca. Ex ea est domestica et siluestris: mices tur in condimentis in quibz carnes et pisces in rinduntur. tanta suauitas est et vt greci euzomia appellauerint: tñ euzomum vocari reperiunt in q̄ pluribus locis.

Operaciones

A Platea. Eruca by virtute coluendi et coitum ad incitadu. ad stranguiria et visuriam et paralysim valet decocta cu caribo. contra p̄dicras puluis feminis eius cu cepe decoquat. et datur herba ipsa decocta in vino et renibus carbaplasma ea libidinem excitat.

B Pectini impolita vrinā puocat. Puluis seminis eius cu melle: et coquitur qui carbaplasmas renibus libidinem incitat. **H**al de abis est cali. et hu. in secundo gradu. Et ipsa quides generat sperma: et generat ventositatem: et id facit erectionem virge

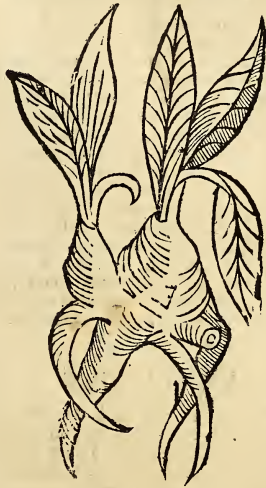
D Et dicit Hal. eadē lib. ca. de Eruca fm tras. Harione grecam calefacit potēter hoc olus: vt neqz foli comedere ipm facile si nō mixtu cum folijs lactuce: sed et sperma generare et editum est: et impetus ad coitum excitat. Dolorarium autē capitis: et magis si q̄s ipm solū comedat

E Sed idē in vi. de sim. medicina ca. de agno casto dicit: q̄ est calide et sic. cōplexionis.

F Naz dicit q̄ agnoscatus nō ē generatiu9 spūs vaporosi sicut eruca: qz augmētaret impetū coitus sicut eruca. sed ppriū est eruce habere vim in calefaciēdo et aplicando. nō tñ agno casto simili est: paulo nanqz deficit in ambobz. Nam calefactiua quidem et siccantiua est eruca: differt autē in p̄mitione qualitatis et virtutis. **S**era. auc. Hal. Eruca generat sperma et excitat libidinem et generat ventositatem. et ideo facit erectionē virge. et si coluēditur sola inducit dolorē capitis: qre opozter vt comedat eā ea lactucea endiua vel poztilaca. et ipsa puocat vrinā et laxat ventrem: et siluestris est formoz q̄s sit domestica. **E**t idem auc. Aben. melsay. succus eruce recens qñ ad

B ministrat cū felle bouino laxat ventrē et s̄ozrar digestiuā. et hinc cū cis supra dica tricevice rum et vcler eas. **D**yal. coitū. cap. de eruca. Eruca multū comesta ventrē hūmular. Semē eius omnia illa facere potest. naz diureticū est et calefactoriū. Larnes suare a putredine pōt lacti aut aceto mixtum et trociscis inde facies Eruce agrestis semine multū p̄linapi vrinatur. virtus est ei diuretica et viscidior: vtraqz tñ vt veteres aiunt comouet aqus venereos

ministrat cū felle bouino laxat ventrē et s̄ozrar digestiuā. et hinc cū cis supra dica tricevice rum et vcler eas. **D**yal. coitū. cap. de eruca. Eruca multū comesta ventrē hūmular. Semē eius omnia illa facere potest. naz diureticū est et calefactoriū. Larnes suare a putredine pōt lacti aut aceto mixtum et trociscis inde facies Eruce agrestis semine multū p̄linapi vrinatur. virtus est ei diuretica et viscidior: vtraqz tñ vt veteres aiunt comouet aqus venereos

Capitulum. dxxvii.

Rula campana. Jfi. Herba est quam rustica anam vocant. radice aromatis ca. odoris summi cum leui acrimonia Sera. li. aggre. ca. rasin auc. Hal. Dyal. Ras sin. i. enula nominant eam quidam iuniber. et habet similia solijs plante q̄ dicit flomos: nisi quia sunt asperiora et longiora eis et habet stipitan magnū. et folia eius non eleuāt a terra sed extenduntur super facie terre. et h̄z radicem magnā boni odoris. cui9 sapor bz a cuitatez est et rubi coloris. Inuenit autē planta que oris sicut yreos. et est sicut serpenaria et nascitur in locis montuosis et hūidie et in hortis. Euellit autē radice emule in tpe estiuo et desiccatur. et est illud qd̄ ex eo a ministrat. Et est in babylonia alia species emule. et est planta habens

3

ramules longitudine ynius brachii. qui et res-
dunt sup terrā sicut serpillū. z habet folia filia
foliis lenticule. nisi quia sunt longiora z pluri-
ma sup ramos ipsos. et habet radices paruas
cirrinas: quarū grossitudo est sicut vlgine me-
dius. et subtilior: pars radice est subtilior: supi-
ori parte eius: et super ipsa est cor: niger. na-
scentur vtro in locis marinis: virtus est calida
z hu. et est in ca. caliditas super sua indigesta.
Deaf. ca. de elenio fm translationem nostrā
Elenium multi simpliciter vocant. Alij vero
barū. Alij vero stomum. Latini vero enulam
vocant: folia habet roma filia angusta et mol-
lia et oblonga non terecentia in altū. et super
terras late videntur. Radix est illi ingens et
odorabilis et rufa et viciā gustu non suavis
fructus est similis lilio. arisum habet albus. In
cuius summo ros est aurosus: et montuosus z
ymbrosus nascitur locis et humidis et in ortis
Gal. vii. sim. far. ca. elenii hinc simalium sine
enula campana. Nec planta et radix maxime
vtilis est ad stam in primo aggressu calfacie-
tū: Et ideo dicendū est non certitudinaliter ca.
z siccam sicut nigri piper et album. Amo cum
humiditate supra. Platearius. Enula cam-
pana ca. est in fine tertij gradus et hu. in fmo
Enula radix magis cōpetit medicis q̄ folia. z
viridis q̄ sicca.

Operationes

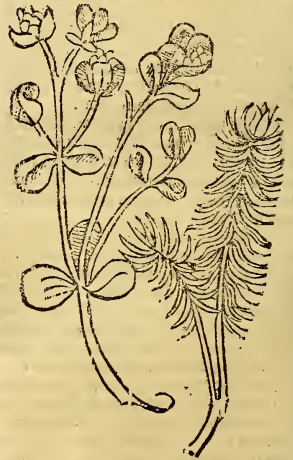
- A** Sera. Virtus eius est q̄ adiuvat ad exeran-
dū grossos hūiores et viscosos a pectore z pul-
mone: z calfacit membra egra egritudine fri-
sicut sciatica emigrante: z cōfert fluxibilitati
membroz que fit ab humiditate
- B** Et q̄ bibil' decoctio eius puocat vrinam z
mensuram: et cōfert coartationi anti: et attritōi
neruoz et tumoribz: et mollis venenosis pro-
pter sui ca. folia s̄o eius q̄ coquunt cū vino z
fit inde emplastrū cōfert sciaticis. Et q̄ radix
eius cōficiat cū rob est bona s̄o. et qui cōficiat
eā desiccant pavis. deinde infundunt in aq̄ et
terūt et ponunt in rob et reponunt.
- D** Huma y et s̄o yproci. Enula auferit iramē
tristitiā et fornicatos stomachi: mundificat
pectus: z puocat supfluitates que sūt in venis
per vrinam et mensuram. z prope vrinus quod
fit cum ea
- E** Galic. Elenium: id est enula campana nū-
centur cum electuariis que fiunt ad educendum
viscosos et grossos hu. et illeces in torace z ca-
lescunt casparnulas que frigidis et diutur-
nis passionibz molestant: sicut sunt quedaz sci-
aticæ et emigrante: et cōtinuē passionis articu-

culoz ppter frigiditatem. ¶ Deaf. Elenium ē
frutis teruentis z micuialis Radix eius esta:
et folia sicca. Aqua elicitur eius vrinam p
uocat mensuram imperat solutione.

¶ Radix eius cōfusa addito melle vt electuari-
um tussim sedat: z oronoiocis curat. moribus
venenatis occurrat et medetur. folia vero eius
musa z cathaplasmatibus adhibita sciaticos
sanant.

¶ Folia et vino cocta et emibz imposita costio-
sos emendant. Vultu vero eadem folia sicca
sale addito et dulcore puocant cibum p s̄o
machi salubritate. que quide cū sale sicca
sunt: et ex caparo cibi fieri solent.

¶ Succus eius cum ruta tussicibus pro-
dest. vrinam quoq; z mensuram z partū expellit

Capitulum. clxxviii

Enula Jo. Belue. Enula est ex specie
bus lacticiariis: z est solonium russi-
corum. Et est eius aliud nigrus habes
radices rotundas et grossas spissi corticis et
densi ponderosi. Et aliud est paruum habens
radices subtiles tenuium corticis. Electio mas-
gnum est sciadens viscera. Paruum vero

De Herbis

Illud quod eligif. z melior pars plante eius est cortex radicis ipsius. z lac eius est acutus z foris z melior radicis eius est habes ppterates quos scz cuius cortex est subtilior z lenior facile frangibilis. et est habens d' rubeidine aliquid sicut cassia ppter sup qua ppteret medietas anni. Recens vero mentis sui est mala. nigra s' p' nociosa z ora in locis terrarum similiter. z melius tempus collectionis radicis eius est principium veris. et lactis eius finis ipsius est calidus et complexionis. z sicce in principio terris. z lac eius est calidus. et est copiosum ex substantia ignea acuta z subtili. z ex substantia terra rea siptica. et est incisivum et subtili a' nium: et est sic carium materiarum submerfarum. liquescentium dissolutivum ossificorum venarum. Resificatio floret cordi epatici stomacho val' rumpit venas: z excoriat viscera: z v' relinquit inflammationes facientes cadere in febres. et emendatur primum no' commentu quod ex eo rimetur: permiscendo aliqua ex medicinis cordi alibus et stomachicis z epaticis cu' eo. Et scem tertium corrigitur acquirendo ei bonitatem cum rebus conglutinativis et coadunantibus confortantibus sicut est dragantum et gummi et bellium et mulcalago pillis. et succo porulace z simili. Et quartum no' commentu tollitur permiscendo ei rebus infrigidantibus z extinguentibus aliquas ex his faciendis apud me est vt infundatur i succo altaraxacon: aut in succo endive et pauco aceto. et si fuerit acetum decoctionis aut infusionis citonior' erit melius. mirra quoq' sigillat ei bonitates notas et absinthii: similiter et aloë. Et r' ite. Judeus infundatur in lacte dulci aut acetoso et in eo renoueat lac multotiens z efficitur res puritatis sui malicia. Et dicit Rufus. Si solutio per eum superat laboriosa sedeat in aqua frigida solutus: mibi enim videtur verbu' incoueniens: circundas enim frigidum in cludit et coadunat virtute medicane et corroborat eam: necno z materias z vias in pullionibus repellit sicut te scire fecimus. Succurrendum enim tunc sicut diximus in canone.

Operationes.

A Johannes Vesale. Solutione educit res humo z vehementer et aquam citrinam z humores melancholicos et materias a iuicturis z costis feruoloz earum.

B Est et medicino magnis dropis. Uterque nocet stomacho et epati et desiccatur corpus venis ipsi: et consumit sperma.

C Et lac eius facit hoc vehementius. et facit cadere in febres. Dosis corticis radicis eius

est a kyar. ij. vsq' ad .iij. z eius lactis a kyar. i. vsq' ad .iij.

D Sed si lectu' q' esula orif in locis calidis z sicce: cuius magna copia vidi sardine z tuni' sit: z similes multa herbe dicte lunare. nisi q' esula lactescit: amaria vero non. Unde et eius esula lactescit sine lacte lunaria crescit.

E D' yasco. z .iij. radicis eius accipe coleras z flegma deponit. Succus eius obulo. i. acet' p'us aut coelia ritum. vnum omnia similiter facere potest.

F Consecio pillularu' pferenti ad ydropisum. Accipiunt eius partes quarum .iij. mirat ola noru' citri noru' partes quarum .iij. aloes partes quin' q' conifice eius succo feniculi aut absinthii aut endive. Et est dosis carus a .z. i. f. vsq' ad .iij. et quidam ex lacte eius et farina oblaras facunt et solunt cu' eis: et quidam faciunt cu' aneto et zucaro et lacte ipsius et quidam cu' carne asonioru' et massice et lacte eius: faciunt solutionum bonum.

G Sera. auct. D' yalozidis. Si de radice eius accipiat. z .i. bibatur cu' mellicra toto latat ven' trini: et pondus duozu' onolofat solozum eiusdem facit. et semen eius si deo accipitur: latat coleram et flegma: z sumat ex lacte eius. z .i. idem facit.

H Et idem aucto. Aben mesuay. Secebran p' p'ictas est sicut mesereon. Si aut' quis vult illum accipere preparat ipsum: sicut preparat mesereon: nisi q' loco absinthii ponatur rose et dragantum: bibat ipsum cum aqua mellis aut cum rob aut cum decoctione mellis: aut cum olere iameno et dosis eius e' ab vno kyar vsq' ad .iij.

I Paulus. Secebran id est esula latat aquas citrinam: qm' bibit cum sauiob.

K Et idem auct. Aben mesuay. Latat melas coliam et flegma.

L Et idem fm librum quendam venenosozuz Id qd' de ipso accidit est pondus. z .iij. et absinthii sicut qui accidit ab eo sedere in aqua frigida: z proicere ipsum super caput eius.

M Et idem auctoritate Dabir. Secebran est calida in tertio gradu: et sicca in principio sesundi.

N Notandum est q' in lacte esule non est aliq' bonitas: imo nocet ei qui accipit ipsum: et medicis viatores occidunt cum eo misos propter ignorantia ipsorum: et est maior et melior vt figura hic ostendit: et illud quod maior opera tur illud etiam minor: facere potest.

Capitulum. clxxix

Capitulum. clxxix

Euforbium est gummi notū. et videtur for-
 nare apud grecos bonum formidari.
 Nam dicitur euforion. a foron grece
 qd est timor. z eu. i. bonū. qd si bonū sit ipsum ti-
 mere ppter sui violentiā. ¶ Dyas. ca. de eufor-
 bio fm trāslationē nram. Euforbii arbor est
 silis ferule albe. Fascitur in mauritania. Cra-
 sienti. que arbor plurimū lachrymū facit visci-
 dum valde. que lachrymū multū colligunt sic:
 p viscidine pmo arbori pellē y crucinā illū
 gant. et sic de lōge bali libyā culat in radice.
 z cū pcella fuerit radice ymū flumē statim pro-
 fluit lachrymis. et cū coagulat fuerit sic cum
 dē colligit de pellibz subtraxi. Est āt oprimū
 qd est recens subalbū et giurinosum et leni-
 to linguā y chemēter submordens et calefacti-
 ens. Eius genera sunt duo. Unum quod colligi-
 gū subtraxis pellibz quod melius est. atqz qd
 cadit in terra zc. ¶ Plin. Rex uba inuenit her-
 bam euforbiā medicū sui rēpē noie. cuius regū
 volumē etrat inuenit eam in monte atblante.
 spectat folijs achantinis. Vis eius tanta est
 r̄ succus eius elōginquo recipiat. in cisō trun-
 co suscipiē yentriculo cēno locato humor la-
 ctis videtur effluere. ¶ S. cra. li. ag. ca. euforbi-
 on. auc. Dyas. euforbion euforbii: et est arbu-

stum simile ferule in figura sua. nascit in ma-
 rianā cerasiēsi: in regione tabet est plenus
 multo gummi acuro. Luceant sibi boies ab eo
 qui colligit ipm gummi ppter sui nimiam acuitas
 tem. Et ideo accipiunt y cres aialium et lauāt
 eos et alligāt supit ipsius arboris. deinde pū-
 gū arboris stipite a longēstares cū lācca. et hū
 ditur nāqzin y entrbz eius a stipite multū eo
 piofium subito ac si funderet ex vase aliquo.
 Ita qd aliqui effunditur in terrā etiā ex eo sub-
 ito ppter imperiū sui cētus. Et egrediuntur de
 eo ex arborē due species. vna earum est similis
 sar cocolle in quantitate orobi: z est in frusta.
 et alia assimilatur feci. Adulteratur autē cum
 sar cocolla: et ex gummi arabico sibi admittit.
 Melius ex eo est clarū acutum. Ex perimentū
 aut eius p gustum est difficile. qm ipm mordē-
 cat linguā subito cū violentia multa: et durat
 mordicatio eius diu. Et ppter hoc omne quod
 gustatur ex eo. postea videt bonum. primū autē
 ad cuius cognitiōne puenit hec medicina fuit
 lineas rex hoj. Et ideo au. Sal. vi. sim. far. ca. d
 euforbio. virtus eius est subtile acura sicut yir-
 tus aliarum gummarū similiū.

Operaciones.

¶ Serapion auc. Dyas. Hoc gummi qm sit co-
 bol cū eo: habet fructū abstergeci aquā qd est i-
 oculo nisi qd est mordicario tūat tota die. et p-
 pter hoc misceat cū aliqbz potionibz que sunt
 cū speciebz: bibitur z confert sciatias.

¶ Et ipm excoriat ossa irno die. z separat eb-
 eis fragmenta cor. Operat autē vt p̄muniat
 caro circūstans ossi cū croro aliquo vel cum
 p̄mis lincis: et ipm habet virtutē laxēdi z cale-
 faciendi humores aquosos sicut sinapie.

¶ Et ideo confert lagano eius yeropias z colic-
 ce. z alijs frigidis egi iuditijs similijs istis. Is
 ipm acuit coleram z inducit sitim nimā: quia
 desiccāt. Operat autem vt admisceatur cise-
 men petrosilini aut anisi.

¶ Et videtur quidā quādo aliqd aial r̄morde-
 rit aliquē scādurū cutis capitis eius z ponat
 in illa scissura: et hoc gummi truo nō nocet cū
 ytenū z pondus. z. et eo occidit: quoniam
 vulnerat stomacbum z intestina.

¶ Et ideo auro. Alcauzi. Stringit orificiū ma-
 tricis multū. adeo qd p̄hibet exire fetum.

¶ Et idem auc. aben meliay. Proprietates eius
 est laxare stegma viscosum quod est i lumbis
 et in intestinis nisi quia inserit amara rem: de
 sicca racionem aduisionem et tenatur onē. Et res-
 ensificatio est qd non teratur multum z misceat
 tur cum bedelio aut cum succo liquiritie: aut
 cum speciebus aliquibus sicut est pipica et ana-

A
B
C
D
E
F

Capitulum. dxxx.

Faba. Jido. Faba dicitur a vescedo quasi saga. Sage namque et grece comedere re. Primum autem boles hoc legumine vsui sunt: Paladius lib. ii. Faba si bis sarculef proficiet multus fructus et maximi reddi-

tura. vt ad mensuram mod. ij. coplendi. Idem libro septimo. In mense Junio faba elleda est luna minuerente ante lucem sane et antequam luna procedat. Et rursus et refrigerata ponatur sicq. gurguliones infestos non patietur. Idem lib. duodecimo. In principio mensis Nouembri: Faba spargenda est. que pinguisimum vltis corarum desiderat locum. vel valem qua succo veniens a summitate secundet. Primo scribitur deinde proficiat. et tunc sulcantur.

Idem lib. xii. In mense Decembri faba circa septimum idus potest serri. Nam post exacta humanam male sanantur.

Auicenna. Fabe proxime sunt equalitati: sed plus dectines sunt ad frigiditatem et siccitatem. In ipse est humiditas superflua. propice in viridibus. que frigide et humide indicantur.

Fabaque quidem vchamentius stiprice sunt. et egyptiace humidiores ac minoris nutriti. Virides sunt plurime superfluitatis: ac tardius digestiois: ac multe inflationis. Faba ruz meliores sunt grosse et albe: quando a gurgulio onibus prozantur. Detorio: es autem earum sunt recentes. Sal. vii. sum. far. ca. de Faba. Fm translationem grecam. capi. Tiamus ad est faba. fm vtrique prope mediam complexionem est in exsiccano et infrigidando. Participat autem quendam parumper absterfua virtute caro eius licet et coctat: stiprice.

Operationes

Dyaf. ca. de Faba fm translatione grecam Faba nostra sumpta inflationes prestat: et in digestibilis est.

Zusim medet. et accepta dissin terijs et solutioni ventris singularare pfidium est. vomibus est vtilis. cui si aqua in coctura fuerit mutata inflationem stomacho non facit.

Viridis comesta ventre inflat. et cacostomachia est farine fabe carbaplastmatibus adbibita cum polentra tumore percussure occurrat. Ad sola facere nouit: tumore mammarum simili modo curat. lac mammillis nimis plues imposta vt carbaplastma stringit. mixto melle et farina sanguis parostidibus prodest.

A
B
C

momu: casta lignea: et liniatur cum oleo rosaz et oleo amigdalino. Et melius et eo est clarus nouu: quod transir ab rno annoruz ad tres. et color eius est citrinus calidus odor: amarus acutus

B Et dosis eius est a duobus scrupulis vsq. ad tres Johannes De Sue. Solutione educit flegma viscosum et grossum a locis profundis corporis mundificans iuncturaru v acuitate ab humoribus grossis difficilis eradicationis. nec est et res similis ad hec et est ex rebus mundificantibus nervos: et consumentibus humiditates in habitas in eis. Dissoluitur in oleo kyri. et inungitur cum eo. et confert egritudinibus nervorum frigidis: sicut est paralisus stupor: et tortura et tremor: et spasmus. et est mirabilis remedum.

D Et sumptum in potu fm nodos emendatiois est medicina magna doloribus nodosis: quod vadunt et venitur per iuncturas. et est ex rebus facilius significatione cum foritudine

J Conferuat autem quadriennio. Recens autem annis sui est pniciosum. Vi autem sumunt ipsi rimeant frigus. Conferuat autem ne cito senescat in milio vel fabis vel lenibus.

K Et dicit Dyaf. Aureus vruus et eo interfectus. Dosis eius est a kirat. i. vsq. ad .iij.

Tractatus

D Quia vires corporis detegit. Eum rosa et rhu
re masculo et albumine oui mixto dolores ocu
lorum pfectit. Dentibus quassata et fronti impo
sita tumores resolu spargit.

E In infantibus imposita fuerit testes propen
dere non sinit. Eorum eius coctum et cathaplasma
si impositum madens ab asanedar. In balneis
fricatione adhibita capillos et emolere facit

F Fluxum sanguinis vulnerum stringit pub
uere caplo solo asperio.

G Faba media est inter frigidam et calidam distan
peranti aliqd participans. pice tone virtutis
et siccit. Quare et terius posita sine molestia
desiccatur. Podagricis igit et artericis in aqua co
cta admixta adipe ovium recenti aut asferina mi
xta dolorum nervorum aut ptractione et vlcera
tionem cum o. unclle fabae farina cocta et super
posita vt cathaplasma sanae.

H Fabam ad resiliolos et mamillas est optimi cath
aplasma. amant enim loca haec medio criter in
frigidam si sint inflammata. maxime quod de la
tis coagulatione partium inflammatione.

I Rabi. Doyles capi. de faba. corripit men
tam. Isaac in dietis particularibus particula ha
ma capitulo de fabis.

K Fabe in natura sua frigide in siccitate vider
se sunt. Comeduntur sicce et pfecte suis temp
Lomeduntur enim virides necdum in siccatione
sue completo tpe virides frigide sunt et humidis
de in primo gradu.

L Nutrimenti coctum nimis generat humores
crudos et grossos in siccitate et ventositatem faci
unt in superioribus ventris. e. propter quod stomachi
cho valde nocive sunt.

M Siccitate siccitate siccitate siccitate sunt et
sicce in primo gradu non in laudabile sanguines
creant. ordo magis nutrium accidit. sicut non
naturae sicut de causa. Un a propter sicc
siccitate grossitate et tarditate solutiois et me
bris subtilitate siccitate subtilitate: dei. et dissolutio
ne et mbris circa. vnde minima nutrit.

N Secunda propter sui multitudinis ventositatem
et grossitatem eius. vnde carne inflat et dilatat. et
operat in ea id quod frumentum in farina. propter
hoc in superioribus ventris et ventositatem pluri
mas grossam generat. inflat nam. et qua fumus
incipit ascendere cerebrum nocet. et semina nul
ra corrupta induit

O Eum igit naturaliter hoc habere fabentem eis ad
liquo coctionis modo possunt auferri. Unde
Galienus. Fabe si nimium coquantur inflammationem et
ventositatem suam hinc ordo auferre nequium
manere tam in possimus.

P Expertimto autem fabam in eis qui fabis ven
tes alidue indigestione patiunt. et si sanissimi

sunt. sicut idem. Omnia autem que diuimusearum su
sunt medulle tantummodo.

Capitulum. dxxxj

Faba egyptiaca. Drafrica. de faba egypti
priaca. Fabam egyptiaca multum polentico
appellatur. in egypto nascitur et in aliis
a et in sicilia et in stagnis nascit. folia habet ab
titudine et latitudine bertia. sicut serena croceum
que si multum stocuat potunt folia. hoc eius est
in medio ipsius vbi est rotunditas quedam
vbi silique ipse nascitur. flores ipsi circa vbi dicit
turca et ante qua siccata sulos dicunt. quia hec
est illis coluendo et argilla faciunt siccitas vbi
includunt ipsum semen. et sic ponitur vt nascat
Radix e grossior et canne. cocta et cruda mas
ducatur. que et collocasia appellatur. a quibus
dam culcassia. quod dicitur. et ideo ad eius in
uestigationem quere in litrota culcassia superius
de l. Semen eius comeditur sicca et viride
color niger est et maior et nostra faba. Fabam
cuius liq. de alimentis. ca. de faba egyptiaca.
Non est lupinus vt puraurum aliqui. Nam
facit ibidem alium capitulum de lupinis. Sed
apud Baricenna libro secundo de faba egypti
priaca. que et faba syriaca dicitur.

Q Unde Avicenna. vocat ea fabam syriam: quoniam
de ipsa multum nascitur in syria. Sed vera fa
ba syria est faba greca. Siccata egyptiaca
apud Iohannem Serapionem. Est pondus potus

De Herbis

derans sumens et quatuor sedm arabes. et sunt obuli quatuor. et sunt brana. xlviij.

Operationes

- A** Quicunq; sifiat ex ea gargarismus cum lasce sale contra egritudines spiritualium pferet et cibus in egypto.
- B** Et solutione educit aqua citrinaz: et proprie semen eius et succus ipsius.
- C** Et prouocat vrinam: et generat sperma. et expellit coleram et aquosiratem eius cum facillitate. et potus ipsius fit ab vna tertia libze vsq; ad duas tertias.

Capitulum. clxxxij.

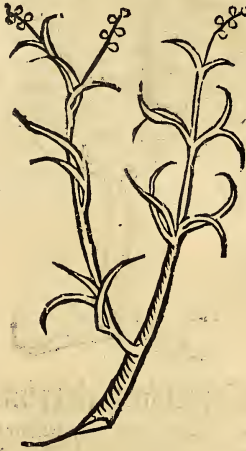
Faba inuersa. sili. faba inuersa e herbis: cuius folia sunt sicut folia alkekensigilipes eius longitudinis cubiti vnius aut duorum aut plus. semen eius viride. tendens ad nigredinem. magnitudinis fabe comunis. habens quasi effigiem in medio sicut falcolus: et rotamur vocant eam fabariam.

Operationes

- A** Fabaria siue faba inuersa in vino decocta: ad teliu tumores ac genitalium proficit.
- B** Somno etia ex a ceto decocto tumores manurat et aperit. Tre liuonib; q; cobullis medef.

Et in vocam prodesse Marcus yarro factetur

D Fabaru deniq; siliquaruq; cinis ad coxendices et ad neruoru yeres dolores. pdest euz vetustate sulli a diptis. p se q; decocte ad tertias cortices fabarum sicuti alium.

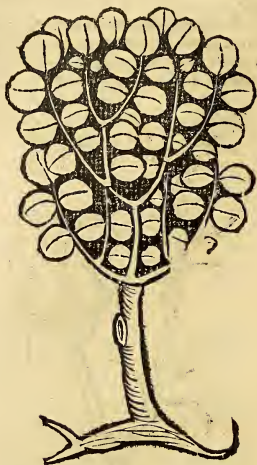

Capitulum. clxxxiiij

Egastrom. Dyas. ca. sagalino. sagamon quam mulei apparine dixerunt e plata qua vocant sanction. et est rison et est glaciolus segetalis. folia byridi similia. sed minora et angusta et acuta. basiaz byaspe ram et cubitale cu florib; purpureis. Radices sunt illi duc paruale et rotunde. vna habet super terram posita sicut bulbi minores. Altera e defubrus tenuis et suggrossior. Fascis locis cultis: superior: maior est et actionis virtutis

Operationes

- A** Dyas. Cataplasmatibus e bibita pustulas et tumores corpis tollit: medica mimb; mixta et supposita mentruis imperat.
- B** Cum vino bibita ventre stimulat. Cataplasmati imposta cum vino atq; ibure sagittas vel stirpes educit.
- C** Soluit etia in quinu collectione. Radix fo inferior: accepta infantiu enterocelicis medef.

Capitulum. clxxxiiiij.

Fagus. Fagus est arbor glandifera in
de noiata esse creditur: quod olim a homi-
nes vixerunt fructibus. Dicta est enim
fagus a fage grece quod est latine comedere.

Phili. Fagus pecunies transiit in pulpa
suerunt apud antiquos. In de rasis yonos.
Wares curius iura uirile et preda nihil attingit
septer gunt fagindū. q̄ sacrificaret. lignū in lō
gitudine ita fluctuatur q̄ pars fuit a radice va-
lidius fidas. Fagus ac carnis celeriter marces-
cunt. Facilis est fagus in materia quā q̄ fragi-
lis ac tenera. E ad q̄ sicilibo lamina in tenui
flexibilib. capsulis q̄ ac serinīs sola yntis. fagus
in plana descendit sicut et quercus. Fago q̄ fa-
cilime et omnibō q̄ resūa ferūt: sed minime pu-
rant preter q̄ ex pino.

Operationes

Ph. li. vis. Huius glans murib: gratissima ē
q̄ Idē in li. xiiii. Fagi folia in gingiuarū r las-
bioz viciis manducant. Blādus faginee cinis
calulis ulinis. Itē cū melle alopiq̄.

Palla. li. r. r. o. de fago vel fagino. diuissine
tabulara r urabit. si ratic suppalctes d silice
calcis humor nūsq̄ ad tabularū corp̄ accedit
q̄ Idē li. xij. Fagus in secco yntis est: humore

corripit. Et li. vena. re. Fagus est arbor glā-
difera: cuius fructus ē dulcis: sed pectori noc-
uus. Oleū vero clarissimū lapidibus admini-
strat lignū eius satis admodū durū: sed y emi-
bus penetrabile: nisi fumo penetraverit cōtinue
dcliburū: ytride aut in aquis positi per longa
tpa fertur in lapidē durescere.

Capitulum. clxxxv

Fasculus. Sca. li. aggreg. ca. luc. hia sis
ne lobia. auc. D. rasc. luchia. i. fasculus:
folia. bz. hia. solis plāte q̄ dē. cultue mli
q̄ sunt molliora. r rami eius sunt subtiliores
silces sil. ad berētes herbie: hō appropinquant: r
clōgant multū donec sicut rmbz aculū sub eis. et
by r aginas subtiles silces r aginis senegreci: ni
si quia sunt longiores et pinguires. et inter-
ius vident q̄ si vart: r iuerit colorie. quia que-
dam r abunt ad albe. et quedā ad rube. r cōe-
dit huius huerus eius sicut cōedunt spargi
Virius eoz calida et humida in pmo gradu

Operationes

Scrapion. Benerant multā ventositatē
r puocant mensurā r inflant. r generat hūo-
res r egmaticos grossos. Et sunt mali stoma-
cho. et rubi sunt grossiores

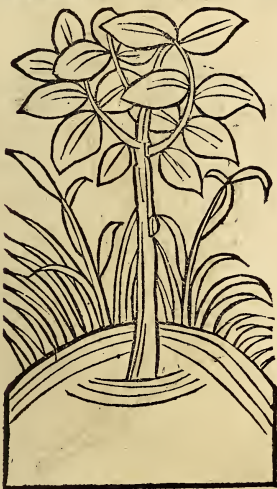
Et quando simuntur cum sinapier comes
diur. si napsi prohibet maliciā corū. et a lbi q̄

A
B
C
D

A
B

De Herbis

de firmulata haiditate hntes: et snt graues di-
gestioi. z cimini iunat ad digestione eoz: z co-
medere eos calidos cu alimuri z oleo z cimini
et no comedat cortex eoz exterior. ¶ Et bibit
post eos vinu paru grossu. et purpurati cu az-
cato se difficit digestiois ppter siccitatem a cti.
¶ Et de ppetare eoz e puocare mastrua: ma-
stine q snt rubi ex eis. ¶ Et ripsi snt boni pecto-
ri et pulmnoi. z faciut somnia mala ¶ Auertiois
li. colliger. cap. de sakol. faseoli declinant ad
ca. z bu. ¶ Et impinguant corpus: et puocant
vrinam. et sanguine menstruu. et laxant vtre
proprie rubet.

Capitulum. clxxxv

Racinus. Ili. Fraunus vocari fert. co-
¶ q magis in asperis locis montanis
frugis nascit. Se. li. ag. c. virdan. i. fra-
pinus ita noiat grece in ouiete. arabes noiant
ea arbor e cimici. z in persia noiant ea luzach. z
est arbor bns in ramul. camerulas in dho e bus
midras q qn desiccet generant ex ea alia aias
lia similia cimicabo. ¶ Et ide auc. Hal. Sapor
eius est supricue. frys eius e q infrigidat z de-
siccet. ¶ Paulus ca. de fraxino. Fraxinus fr-
gius est z siccus in secundo gradu.

Operationes

¶ Sera. Virtus eius est q glutinat du est re-
cens et glutinat ylcera recetia. et radix eius
ad hoc valet snt qn pncif ag in q decoquit sus-
p ossa cuius coglutinario e necessaria. ¶ S
cortex eius du reces est pncif si liget sup locum
solidat eu. ¶ Decoctio corticis eius plume
flegma. et qn cortex efficat curat egritudine
cu q eleuat cutis. ¶ Hal. li. dynamidiaz. ca. de
passioib: splenis. Cortice fraxini coque in vino
et va bibere. z infallibiliter splene artenuat.
¶ Hares probata e. q si de pcello bibere aliq
bo et interficiat quillimū inuenies splenam.
¶ Paulus. Lotra fluxu ventris et lienteria z
diuinteria. v. z fontu ex aqua pluntali decocti-
onis corticū eius. ¶ Lotra vomitu ex debilita-
te virtutis pntue cortices eius bullat et spo-
gia intincta sup stomachū ponat. et ex cinere
eius z argeto uiuo fit optimū ynguetū ꝑ scabie

A
B
C
D
E
F

Capitulum. clxxxvi

Lamula. Pla. Flámula dicitur q frute bz
incensua. et est ca. et sic. in. iij. gra. v. iij
dis est multe efficacie. exsiccata ꝑo nul-
lus. ¶ Ildo. Flámula ca. et sic. in. iij. gra.

Operationes

¶ Plate. Ad cauteriu sine igne faciendū flámu-
la. cōerit z sup locū ponit. ac ꝑ die dimittit. sic
m iij

A

Tractatus

B postea cuti cōbusta repit. ¶ Ad apata rūpen-
dū qñ flum ē ad sanierz caput ē durū. Nec cū
squama ferrī cōterit z cū oleo supponit. Quē
siq̄dē ponit ad relaxationē ne flāmula multuz
deficet. ¶ Lōtra q̄tra nā etiā et arteticā interi-
us opaf. Quē rosā cētū q̄ ca cōsectū v̄aler con-
tra ytiacā in cōbis vel alio modo sumptū.
D ¶ Idē q̄z v̄aler et etiā in unctū xōtra dolorē
arteticū et ytiacā si rāguiriā et dissinteriā et cō-
tra vitium lapidis p̄ clistere iniectū cōfert

Capitulum. clxxxviii.

Fragaria. Dyasco. Fragaria herba est
multū nora. fructus eius boies solēt eo
medere. Folia habet similia foliis brio-
nicis nisi qz sunt molliores et lanuginosi. Rami
eius subtilēs similes stilis. Semen habet album
simile mūā. Fragaria frigide et humide est cō-
plectionis in primo gradu.

Opera tiones

A ¶ Plar. Herba et fructus frigide sunt cōplecti-
onis. ¶ Lōtra nimū fluxū mēstruorū succus
fragarie cū succo plāraginis mixtū cōfert. Itē
fragaria sumpta cū boragine et buglosse in cō-
bis generat bonū sanguinē.
E ¶ Omnia vulnera cōsolidat cū succo fraga-
riē linita. Recipe succi fragarie z aque plāra-

ginie et aque scabiose. ana. ʒ. ii. mell rosati suc-
ci moroz celli. ana. ʒ. i. acci parū miscant fiat
gargarismus. ¶ Sūptū v̄z cōtra apata guttu-
ris cū co gargarisādo. Succus etiā fragarie
cū cūmino sumptū v̄aler ad fetore oris. Itē cū
boragine sumptū v̄aler p̄ v̄olore capitis corde
Itē aq̄ decoctōis eius fragarie v̄aler p̄ volo-
rem capitis sedat sudore et calore. ¶ Fructus
eius sedat sitim. Et cōsolidatū fracturā cran-
tis vel alterius mēbrū. Resuccus fragarie suc-
cus plāraginis. ana. ʒ. iij. folia frajini. ʒ. i. deco-
q̄ntur sil ad modū emplastri et superpositum
solutū v̄aler. ¶ Succus fragarie cū succo cō-
solide minor mixtus cōsolidat vulnera.

Capitulum. clxxxix.

Feniculos. Pla. Feniculus est in h. gdu
ca. sic. p̄tūe h̄y d̄inreticā et subtili sub-
stātia z q̄tānto suo. Semē eius z foli-
a et cortices atqz radices cōpetit v̄ sui medicā-
ne. In p̄ncipio v̄z colligunt ac p̄ mediu an-
num seruant. ¶ Sera. li. ag. ca. basiems auce.
Bal. Baziens. id est feniculus est et eo dome-
sticus et agrestis. Domesticus omnibus ē no-
tus. eius virtus est prima que calefacit in: l̄s
Et d̄licet in p̄mo sc̄da subtilit. tertia gene-
rat la c Et agrestis d̄z maritimus vel montanus
radix eius et semē sunt fortiorz deficcatis q̄z
radix et semē domesticū q̄mī domesticū epaz

stipitiatis. Bal. vij. sim. far. c. d. maratro. Ra
raturā. semen feniculi. calefacit q̄ de foriter vt
ex rario iam possit gradū exister: siccat autē n̄
similiter: sed fm̄ p̄mū. z. p̄perea la cis generatū
uū est. z. nō generat si liccacet foriter. suffu-
sis autē auxiliat fm̄ eandē rōnē. Et s̄o z. ali⁹
feniculus siluestris: quē vocāt. p̄per magnitu-
dinē eq̄ nū feniculū. cuius radix et semē sicco-
ris ē p̄tatis alio q̄ apud nos est. Et mihi videt
exande q̄ ea q̄ fm̄ ventre s̄stāt zc. Et idē s̄cto
sim. far. ca. p̄pomararū vocat feniculū s̄sū s̄sū
uestrem p̄pomararū. vel feniculū craticū. vel
cab allinū. siue equinum. Dyas. fm̄ translatio-
nē nostram. Feniculus calefacit manifeste et
desiccatur medio criter.

Operaciones

A ¶ Anili. ij. c. de feniculo. Feniculus ortulanus
ca. c. an. ij. apit opilatōes. acut vīlū. z. p̄prie gū-
ma ei⁹ p̄fert in inio aq̄et apud ei⁹ descelūz
B ¶ Et democrit⁹ q̄ dē ex hūmavit q̄ venenosi s̄
C mes pascūt feniculi recentis semē vt eo z vīsus
cōfortet. ¶ Et vtipe et serpētēs fricant oculos
suos cū egrediunt de cauernis suis post hies
mē sup̄ ip̄m: vt illuminent oculi. q̄d humidū est
lac emberare facit: z. p̄prie ortulanū. et q̄n bibit
cū aqua frigida: cōfert n̄ aulceet inflarōnē sto-
D machi. ¶ Et eius digestio est tarda: et n̄ nutri-
mētū ē malū: puocat vrinā et menstua. Et s̄sū
uester p̄prie frangit lapidē. in terreno q̄ dē z flu-
uiali cit iuuamentū ad renes z vesicā. Et p̄prie
confort siluester distillationē vrinē.

E ¶ Et q̄n comedir radix cū samine suo. stringit z
cōfert febrib⁹ antiq̄s. z. daf in potu cū aq̄ frigi-
F da. ¶ Et cōfert nauſce et febrib⁹. z. inflāmatio-
i stomachi. ex eis cōfert et ius decoctio cū vino
mosiui vcrmiū venenosiū et cū aq̄. z. renē ei⁹
radix z pomif su p̄mosiū canis rabiosi z cōfert
G ¶ Bal. feniculus generat lac in mammillis.
Suffusiones curat. et est dūretic⁹ z. mēstuo-
rū educat⁹. Et feniculus siluestris s̄stāt ea que
fm̄ ventre creatū adest stipitiatis maria ei. hū-
iulmodi igit nō solū radix: sed multo mag⁹ ses-
men. Et pōt etiā lapides frāgere: et vetericos
sanare. menstua puocare: et vrinās mouere

H ¶ Alius s̄o eq̄nū feniculus est cuius semen
rotundū ē semini conidri simile s̄o in frute ses-
mini alterius eq̄ni feniculi debilius: amen.
I ¶ Dyascorides. Feniculus iac mammillis ge-
nerat. cō mēstus vrinām et menstua educat. et
cathaplasmatibus a d̄bitus cum p̄sana co-
mēstus id facit.
K ¶ Et licatura eius bibita nefreticis et vesice do-
lozi medetur. Trinām puocatur. Dosisibus
venenatis cum vino occurrit.

Capitulum. cxx

F Ebrifuga. Dyascorides. febrifuga s̄
ue cēraurea minor: est herba simlis ca-
monulle. virgam habens perlongā a n-
gulolam. floren purpureum. Folia minura et
oblonga sicut ruta. semen sicut triticum: et sic
oblongum. radix est ei oblonga et mundis. gu-
stu amara. P̄ascitur locis aquosis. Fominat
etiam ab alijs elleboritis siue amararum vel
febrifugia.

Operaciones

A ¶ Dyascorides. E mētaurea minor: siue febrifū-
ga tūmā et imposita viridis vulnera purgat
para colesim p̄stāt.

B ¶ Licarices vulneribus recentibus et veterib⁹
bus in ducit. Et licatura eius bibita coleram z
humores pingues deponit.

C ¶ Sciācis ano supposita sanguinē puocat
z dolorē illi⁹ mitigat. Succus eius melle ad-
dito caliginem oculis detegit. Ab osium facit.
Ferus dolētib⁹ fomento p̄stāt auxiliū.

Capitulum. cxxi

m iij

Enu grecū. An. li. ij. ca. de fenugreco:
 Fenugreco ca. ē in sine pmi. sic. i. pmo. z
 nō eua quas ex hūiditate extranea. eius
 p̄p̄ose digestina et leniūna. z illd. p̄p̄erea q̄ in
 ip̄o aggregat de caliditate cū viscositate. z eū
 viscositas p̄hibet t̄nūm nocumētī caliditatis
 et eius caliditas op̄at cū facilitate. z eū hūor ē
 malus. licet nō sit paucus. Substātia bz glutī
 nolas. p̄tūte bz m̄curādi z relaxādi. Diast. bu
 cron. Bucero ei sanat bouis cornu. eglocero
 p̄o capri cornu. Nā femia fenugreco cornicul
 s̄tibz cornibz sunt frus eius ē malactica Bal.
 r̄ij. sim. far. ca. r̄ylis. Tylis. i. fenugreco ca. ē in
 ū. sic. in pmo. Seli. aggre. c. balba. Balba. i.
 fenugreco. p̄tus est ca. in. ij. gradu. sic. in primo

Operaciones

Ani. Eius oleū qd̄ sit cū mirro p̄fert capill̄ z
 v̄elūgū v̄lcerū. z p̄fert fillur̄ frigidis p̄t̄ mu/
 scilaginositate sua p̄p̄e cū oleo rosar̄ z ugrek
 d̄i in medicinis p̄nī. et facit colore bonum.
B Et alterat odore oz̄. z remouet odore corp̄is
 z sudor̄. Et resoluit ap̄ata p̄legmatica z v̄ura.
L Et eius farina valet ad ap̄ata ca. apparata
 z oculta cū nō sunt inflāmata. sed se declinan
 tia ad duriciā q̄ndā. z lenit adublet z maturat
 ea. Et p̄fert cū oleo rosar̄ adustioni ignis.
D m̄dat furtures ablut̄e cap̄it̄ facta ex co. z fas
 cit sodā p̄p̄ie cū comedī cū muri. q̄ nō sit cum

almuri minus nocivū stomacho. Clarificat
 vocē z pulmone. z lenit peccus z guttur z seda e
 tussim z visinā p̄p̄ie q̄n̄ coq̄t cū melle aut v̄a c
 eil̄ aut sicubz. z melius ē v̄ p̄ūgat etiā cū dac
 sil̄ carnosiss. z sumat succus amboz z misceat
 cū melle plurio. z sup̄ panas t̄p̄ate calcifat. z
 sumatur añ cibū t̄p̄e lōgo cū niro o factū c̄mpla
 strū ex eo p̄fert spleni. Et eius decoctio cum
 aceto p̄fert v̄obilitari stomachi. p̄p̄ie q̄ ex ip̄o
 recēs ē. Et eius electuariū facit nauſea. s̄z ace/
 tū z muri expellit nocumētū cōmesticiōis eius.
 Fit cucatilina ex decoctōe ip̄ius ad ap̄ata ma
 tricis z dolore eius z coarctationē ip̄is. Et ei
 decoctio cū aceto p̄uenit v̄lceribz intestinaz. et
 s̄it recēs cū aceto q̄n̄ cōedit. Et decoctio eius
 cū aq̄ ca. ē bona tenafinōi z solutiōi. Et ei
 oleū ē bonū ap̄aribz añ z ad tenafinōē. z do
 lotē v̄entr̄ p̄ungitiū p̄p̄ie cū almuri añ cibū.
 Et nō mouet ad expellēdā fecē nisi p̄p̄e suā acri
 moniā. z p̄p̄ie cū melle nō plimo v̄t nō mordē
 cet fortiter. Et eius decoctio cū melle facit
 descendere hūiditates grossas ab intestinis. et
 puocat yrinā et mēstrua. v̄t supponat cū ad
 pe anas. Et p̄fert duriciā matricis. z facit ge
 nerationē matricis facile. cuius generatio est
 v̄llicil̄ p̄p̄e desiccationē. Et ē bonū h̄n̄bus e
 morroidas. z facit s̄tere boni odor̄. z facit fe
 tere yrinā z sudore. z non ē sicut lupini in v̄llicil̄
 cultate sui equus. Bal. Fenugreco feruēt
 inflāmationes era carbit̄. minus p̄o calidos et
 q̄cunq̄ sc̄l̄rohi sunt diaforando curat.

Capitulum. cxiij.

FEna. Tri. li. ruij. Dis em herba mollis
 hinc sicca tenu dicitur. amare q̄ senu
 aliqui apta e nutritio. Ha tenu cibo est
 ppe iumentoz. Ide est. senu e dicitur ex h̄ q̄ eo sta
 ma nutrit. hos q̄ flama e. De feno ar dt glo.
 sup. T. stia. xl. Fenu nascido by viroz e crescen
 do o de oze. deu de foz: et dicitur caloze sol sicca
 ru redigit in puluere. sicut e ho p etatu successi
 one ocoze amittit ac cadit in puluere z i mox
 te. Fenu itaq; q̄dum vir e z frodet mores z pra
 ca vestit z ornar. z ta horu diuersitate q̄ etiaz
 viroz emittit ad sui aspectu intue. in oculos
 allicit. reficit et delectat. ppter sine substane aut
 viriditate. seruata sole ei bnditas de facili co
 sumit. z herba q̄ pmo floredo q̄si ridere videt
 bat. ad e a sua gnta spoliata penitus inuenit.
 Ha tenu q̄d ou e yrelicet: cras motif et in di
 banu mittit. q̄ q̄si subito deficit et arefeit. s̄
 cur de impio p silludine d: in ps. s̄ar sicut fe
 nu rectori q̄ bus. zc. vbi dt glo. q̄nto tenu alti
 us stat z min⁹ p̄funde inferus depmit: radice
 tanto minus crescit: immo cit⁹ deficit z arefeit

Operationes

Fena crescit in locis aliquantulu motuosis
 medio crif sic magis sur odorifera. etia aliq̄b
 magis sapida q̄ alia q̄ crescit in pris plaustri
 bus z aq̄is. **U**t dt. pl. q̄ in illis humoz nu
 trimetalis magi e digest⁹: in illis vero minus.
Tre tenu ad diuersos vsus necessarios res
 seruat. que causa breuitatis relinquo

Ferula. Tri. Ferula dicitur est a medulla
 qui greci appoddo vocat. nonnulli ar a
 ferido feruli vocat. hac etiā pueri apulare so
 ler. buy succ⁹ galbanu. pl. li. ruij. Ferula nas
 scit in locis calidis atq; in marina geniculari no
 data scopis. **D**yal. ca. de ferula. ferula qua ml
 ti catiore vocat. Saeda q̄ mlti se spes ferule
 z itaq; diuersaru spes sur diuersi game. s̄. s̄. s̄. s̄.
 pinu. armoniaci. galbanu. opopanaei. asafe
 rida. z pter illas spes e vsual ferula nulla h̄ns
 gami de q̄ sit curandū cur sen e careos siue
 canereos. vnde dicit ferula a medullis. nonul
 li vocant ea sic ferido. q̄ bac pueri et puelle
 vapulare soler. vnde sunt aliquo spes ferule q̄
 no s̄lant in folijs. et m̄ dicunt ferule qm̄ facit
 stipite aprum a d feridū.

Operationes

Dyal. ca. de ferula. Usual ferula viridis q̄
 multi enterioze vocat amoproic⁹ z ciliacis ma
 ximu effectū p̄stat. moribus venenatis porara
 cu vio occurrir. **T**ulaz iposita supū sangui
 nis vulnere stringit. **S**ene ei⁹ bibiti torioni
 bus medicat. **S**ene ei⁹ cu oleo trini et per
 unctū dolorē omouet. **S**ge ei⁹ comeste sudore
 capiti mouet. **L**oposire in sale comedi possunt
Bal. L. moptois et ciliacis copent.

A
B
C
D

Capitulum. cxiij

Ficus. Hicidrus. Ficus fecunditate vocatur fertillior e cū ceteris arborib: Hāter quaterq; per singulos annos fructū generat. r altero maturascit: alter abouitur. Dinc et carice a copia nominat e sunt. Plum9 li. x. De genere pomorū ficus amplissima est quedamq; et pu is magnitudine emula. Ficus Judea ruber olūne magnitudinerorū dicitur rāsmen. sapozet mēspili. Alexa n drinā banc ibi vōcānt grossitudine cubitali tumosam: materie validā. lentam sine lacte. cortice viridi. folio tilie sed molli. Quid dicitur tradit in hyrcania mulrum nostris esse dulcioris fertilliorisq;. Sune et lidie que sunt purpuree. Et mammilane: q; similitudinem mammarū habent. Item L alūlluratic sapore pstantiores. ficorum omnium frigidissimē. Quedā in egypto cute carice descrabitur. Dec ut puramē virentib; ficis. q; maxime placet in eisdem ficis. Aresto. in lib. de vegetabilibus. In quibusdā fructib; e humor vitlac. sicut in ficibus q;bus e dulce fructus atq; mellaris sicut et palmis. Idem in li. de aiaz libo. Lac ex coagulo et lacte sicuū coagularur qm̄ lac ficuū in lana aggregatur. deinde lana illa cū modico lactis abluit: ac postmodū istū idem in residuo cōcisit. et cū admiscetur lacti coagulat. Ficus ac ceteris dulcib; apes abant. Palladius li. iij. Ficus que in montanis r frigidis locis nascunt: q; minus lactis habet ad siccitatē durare non possunt. Cū illi in vitis di est melioris magnitudinis et saporis acuti. Quena sicutur in campis et locis calidis pinguiores sunt: et in siccitate durabiles sūt. Lōstantinus in pantegni. Ficus in primo gradu sunt calide: virides in secundo humide. Siccē vero inter siccitatē r humiditatem temperate. Isaac in dictis particularib; ca. de ficib;. Ficus ceteris fructibus laudabilior r humbilior humiditatis in sine calida grossos creat humores. Natura eius ca. r sic. q;ritas aut caliditate a siccitate diuēse sunt. et fm̄ sui ipsius diuēsi rates. Et est cū ficus domellica r siluatica. Domellica triā in viridē r viciidē r siccas. Viridis q; duplex est modus. qm̄ qdam ē pfecte maturar: nō pfecte matura. Nō pfecte matura minus ca. r magis grossa ppter r ominationē r restris ptis. Habet tū humiditatem laentē que acuitatē et pfecti aut r siccitatē in se hēdo. Quō r potras. Ficus q;nto longinquior est a maturatione tanto minus calidior r magis grossa.

Operationes

Sera libro aggre. ca. cui. aucto. Bal. Luid est ficus. Sunt cū cie siluestres domellice et montane. Et ex domellicis quedas sunt rescentes. quedam non sed sunt sicce. Et recentissimū virtus est vtilis ppter hoc q; admiscetur eis de humiditate. et sicce sunt meliores: maime carnose. Et ille in quib; est acuius r punctio abstergunt magis et resoluunt et habent in se humiditatem subtilem.

Et alia est q; r colunt a postemata qm̄ miscet cū farina ordet: aut cū medulla panis frumentū Et aqua i qua coquunt ficus de coctione multas: est similis melli in virtute sua et recentis q;dem r sicce laxant r cūct. Et virtus siluestrium est attractiua et resolutiua. Et ita est in domellicis ante q; maturan. qm̄ est in eis aliqd lactis et aibore. Et aibores sicuū domellicarum virtus est calida et subtilis. et lac eius et succus foliorū ipsius calefaciunt calefaciōne fortis r mordicant: r rlcerrant corpus: r aperiant orificia venarū q; sunt in ano. et uellūe verrucas et laxant venarū.

Sed in aibore sicuū siluestrium est de caliditate et subtilitate tantū q; si coquant cū carne bouina dura faciūt illā decoqui: et est fortior i omnib; pdictis q; domellica.

Sed mōtanarū sicuū aiboris sapor est acutus proungens et abstergens. Et qm̄ sit emplastrum cū ramis eius sup verrucas q; dicuntur capira clauorū aperit eas. et ita est de lacte q; sc; qm̄ sit r nguētū ex eo.

Et qm̄ sit medicamentū ex eo r melle: abstergit maculam oculi grossas: et est pueniens obsecrari r visus r descendit a que ad oculū q; sit ab humorib; grossis multum

Et cāncres quides ficuū r glandiū et lacti cū nior: sunt meliores cāncres ad abstergendū. Aul. li. ij. de ficibus. Melior est alba: r cinerea: r rubea: r cinerea nigra. Et que vebanciter e matura est melior: r proims ad hoc vt non nocet ar. Et sicca quidem in suis operationibus est laudabilis.

Quērtamē sanguis ex ea generatus nō est bonus. r ppter hoc facit pediculos.

Quērtamē si sumatur cum nucce eius cibus sit bonus: et cum amigdala. r liuor omnibus est alba: illa que est humida est calida parum per. et que e humida e plurime aqueitaz et parum e medicinalis. Que rro in matura e absterfus ad frigiditatem parum declinans: nisi lac eius. Et que sicca calida est in primo gradu: r in fine ipsius est subtilis. et que sicca est et p; p; acris fortis est abstersiois maturan r resolutiua.

Et cars

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L

De Herbis

1. flosa & plarime maturatio. et in ipsa sunt glu-
 tinatio et incisio et subtilitatio. Et siluclino e-
 acurior: et forrior in h. et fructus qd e mirabilis
 2. or: et reliqs fructibus: q vebemētē maturatē
 ppinq̄ ad h v̄t nō nocet. Et in ipsa ē inflas-
 tio: et expellit supfluitates a d curim: et facit su-
 dare: et fm qd timo sicca sūt expellit ad exte-
 3. ra: et facit sudare: et illa qd ē hūida yelocis ē
 nutritiō: et penetratōes in stomacho: i corpe
 4. Nutrimētū yō ficus licet nō gūstū in robo-
 re nutritiōi carnis: et grano: m̄ yebemētis
 est robois q̄ nutritum oim fructū.

nclū: et qm̄ matura declinat color eius ad ru-
 bēdine: et qm̄ comedit remanet in ore substāta
 silis ei q̄ remanet et sicub.

Operaciones

¶ Bal. vij. sim. jar. ca. de comaro. i. ficus lupi.

Arbor et fructus eius sunt spiria

¶ Dysco. et malis stomacho: opilat cito et
 inducit stuporē.

A
 B

Capitulum. cxxv

Capitulum. cxxvi

Ficus lupi v̄l comar. Dysca. Lema-
 nus. i. ficus lupi. Et est arbor: silis cido-
 nie h̄ folia minuta bz: fructus cocci mel-
 le silis. est em̄ ossibo. quā multi memequilon
 dicūt cui si maturitas fuerit rufū facit colorē
 sed cū edis remanet in ore substātia qdā silis
 ei q̄ remanet ex sicubo vocatur arabice carilas
 binc h. i. intersecro: parisi hni. et ficus lupi. et
 a rbustum quod vocat r̄fo y deomate a m̄ omi
 fructus eius ē in superficie aspera: habet sap̄ ore
 m̄itū et dulce d̄mer acetositate aliq̄. Sira. li.
 ag. ca. baruāc b̄ b̄ h̄ i. ficus lupi. Et b̄ oie huius
 folia sunt silia folijs cironioz. h̄ sunt minora: et
 fructus ei ē silis p̄m̄is in q̄ntitate non b̄is

Ficus egypciaca. Soli. sic p̄cipua ē
 egypcia folijs moza cōpanda. p̄ma nō
 ramistm̄ h̄: et caudice gellā: et s̄p̄ d̄co
 sue fecūditas angustā et r̄no āno septies fru-
 ctificet. Vñ cū vñ pomū decepter: alterum
 sine moza prouberat. Plini. li. iiii. In egyp-
 to multa sunt genera arborū q̄ nō alibi. ante oīa
 ficus egypcia eb̄ id noiata. arbor mozo simal
 folio magnitudine aspectu. Pomū fer nō ra-
 mie sed caudice. Idēq̄ ip̄m̄ ficus ē p̄m̄les s̄re
 Enie in r̄tione: p̄ quā secūdo r̄uētū scalpēdo
 t̄m̄ ferreis y n̄ gub: aliter nō maturetur. sed cū
 factum ē quarto die d̄mentit. alio s̄ b̄ nascere
 septeno ita numeroso partu: per singulas est a-
 tes multo late abundante. S̄ b̄ n̄ scit̄ cū m̄
 si nōn scilpatur ferus. quare r̄tate p̄ior: m̄
 q̄ expellit immaturum. Idē m̄ b̄o r̄s̄p̄ra:

Ob id q̄ dā egiptiā sicū dicitur errore manifesto
 Nō om̄n̄ egypto nascit̄. In Syria. roma q̄ cir
 ca gaudiū. arq̄ in Rhodo super montibus fos
 lio flore candido cū vehementia ardoris

Operationes

- A** **D**yal. Lacrimus eius siue succus insillatus
 necanōto vel p̄cullur? serpetū aprillim? p̄bat
- B** **P**rerēta imperigines lepras maculas ⁊ pos
 dagras admittus carbapalimartō curat. fos
 lia eius recētia super morzuz canie rabiosi pos
 sita confrunt
- L** **C**alent etiā scabie. ⁊ imponunt sup vlcera
 grossa humiditatu: et sup verrucā ⁊ morseam
- D** **L**ū cū dē fricat s̄spitas palpebrarū ⁊ scabies
 cap.
- E** **S**uccus folioꝝ eius quleccra: rebemē
 sis est calefactionis ⁊ abstersionis.
- F** **A**penit ozificā venarū ani. In potu datur
 succus eius ad coagulationē lactis in ventre.
- B** **D**at oleo mixto et q̄ bz solutoꝝ ⁊ vll̄ insertā

Capitulum. cxxvij.

Flipēdula siue vīscago idē. Vbi sciens
 dū q̄ hoc nomē vīscago aliq̄n̄ ponit p̄
 q̄dam herba que est vīscago arboris
 de q̄ sit vīscus sicut apparet in ca. vīscus in se
 rius de r. Aliq̄n̄ ponit p̄ silipendula. et ē her
 ba que in ytramarinis partibz reperitur. et in

Apulia. ⁊ in montuosis holercaledic. Radix
 eius p̄perit medicīne. Et in sine aurūni colligi
 tur. ⁊ p̄ decē annos seruat. et est herba b̄nis fos
 lia petrosilino similia: sed eleuata ⁊ nō in ter
 rā expāsa. in cuius radice sunt q̄si nodia adhe
 rentes. frure bz dūrenica et subtili substantia
 et ex qualitate suis ca. est et sic in iij. gradu.

Operationes

- C**ōtra lapidē strāguiriā et diſſuriā et ſtiacā
 passiōe scipue valet electuariū factū ex dū
 bo puluer? silipendule et tribo saxifrage.
- C**ōtra ſtiacā passiōe fiat cristere ex pul
 uere eius aqua salſa ⁊ oleo et melle
- D**etur etiā benedicta acuatā ex puluere
 eius cum vino puluere eius.
- C**ōtra doloꝝē ſtomachi et frigida causa vel
 v̄cōſitate det puluis eius cū puluere ſeniculi
- C**ōtra strāguiriā et diſſuriā ⁊ ſtiacā passiō
 nē ex nutritiō: v̄ticio ⁊ ponat puluis eius in ml
 ta q̄nitate in ſacculo ⁊ ſiar decoctio ei⁹ in vi
 no et oleo et super locum dolentem ponatur.
- C**ōtra frigidū asma det puluis eius cū pul
 uere gentiane in abis ⁊ p̄nto.
- C**ōtra epileſiā valet puluis eius in abis

Capitulum. cxxviii.

De Herbis.

Filius ante patres. vel gariofilon. Pl. ca. gariofilon. Herba est faciens florem sicut buratimos: cuius supices faciunt ramulos plurimos. Sed ramus post natus excedit longitudine ante natum. et hoc filius ante patrem vocatur. et vocatur filius oculus: huius.

Qul. in. i. dicitur quod est planta que nascitur in vete. et flos eius est similis croco oxulano

Operaciones

Qul. Decoctio eius cum effunditur et aspergitur super morulum viperes sedat et dolore eius

Pl. Succus eius vel pulvis curat fistulas

pestit. sterica cas soluit. ipsa herba bibita velle obtiner. m. est inis impat. pusillus carbas. plasmantibus adhibita purgat. **Q**ul. vi. si. far. ca. de amassionu seu aluminade. i. fistula post. or. bac herba narrat. **D**ysc. q. eius radix si bibitur sanare dissenterias. **Q**ul. ceteris stringere et moros res sedare potest. Flos in hoc non est parti sum palam aut quod by quando ab steruam virtutem **Q**ul. Aug. li. q. ca. de fistula post. oris. Virtus est ab steruam: resoluit a postemata fluxa et graua in visceribus.

Qul. confert lapidis renu: et frangit ipsum decoctio eius et radix ipsius: fert visceribus.

E
D
E
F

Capitulum. cxiij

Fistula post. oris. **D**ysco. ca. almea. i. fistula post. oris. Habet folia similia arnoglossae sed angustia et super terra ipsa bastam tenuem sola virtus cubiti: et super ipsum capitellum florem viridem pferens. radices tenues habet sicut ellebous od ozaras et viscidias et pingues. nascitur in locis aquis.

Operaciones

Qul. **D**ysc. Radix eius cum vino bibita. s. i. r. mel. li. s. n. bibere. i. leporis ma. rini et mic. onur. opi. um. medica. r. or. sionibus subuenit. v. s. interie. maxime. p. d. est sola cum v. a. u. o. bibira equo p. o. dere. singularare. p. d. est. **Q**ul. **D**olore lateris co

Capitulum. cc

Flix sive filix. **M**ido: Filix est herba a singularitate folij appellata est. et vna vnaq. virgula cubitali altitudine. scilicet sa gignunt folia. **S**er. al. agg. ca. rarex sive sarax. i. filix. auc. **D**ysc. Est herba aque nascitur in montibus et locis petrosis. et non habet stipitem neq. florem neq. fructu. et habet folia que expandunt sicut ale: odor non bonu. Radix eius est nigra de coloris longa a qua multo ortur radicle: et in sapore eius est stipicitas: et maius inuamentu quod est in radice eius. Sapor eius est amarus parum habens stipicitatis. et sic est filix masculus. Virtus eius est que est

A
B

cat siccatione forti sine mordicatione: lauare
et confortare virtutem.

Operaciones.

- A **D**yal. filia interficit vermes cucurbitinos
et potant de eo aurei quatuor: cum mellicarato: et
interficat fetu: expellit mortuu. ¶ Et est alia
- B species saracet: q̄ by folia filia supradic: nisi q̄ a
bz plures ramos: folia ei: sūt altiora et remoz
tiora a stipite: et bz radices lōgas: et color carū
est rubescū pauca nigredine. Et q̄dā ex eis ha
bēt colorē rubcū sicut color sanguis. et illa est
fili: femia. ¶ Et radix ei: q̄n mīscet cū melle et
sic loboc: expellit lūbric: os lōgos. ¶ Et q̄n dat
D mulierib: p̄hibet imp̄gnationē: et p̄gnān facit
abortum: et q̄n desiccat et terit et cribrat et poni
tur de puluere ei: in fistulis humida: q̄z sana
tio est difficilis curat eas. ¶ Et folia ei: tenet
E ra recentia dīrata et comesta laxat vētra.
- F ¶ Sal. viij. sim. far. ca. de silice q̄d idē p̄teris
p̄teris id est filer. in radice q̄dē bz virtutem.
- B ¶ Interficat cū lumbicos amplos si q̄m: oz
fraginaz p̄odus de ea in mellicarato q̄s asius
mar. fm eundem aut modū ambrosia et vios
corūp̄it: mortuos fo extrahit: nullū mirum
est cū amara stipiditate participans fortiter
h siccariua: nō tñ dī inozdat. ¶ Simile q̄o huic
thilip̄teris filer: femina noi ara habet virtutē.
cū dicit in eodē capitulo. filices stiprice exstē
tes qualitate nō imerito. ¶ Pyarias et dūlins
3 tenas ignant bibite.

Capitulum. cxi.
R. Qlium. Scrapion lib. aggrega. cap:
Sedie. aucto. Py alio Sedie. id est

foliū. et est herba que nascit̄ in india in locis
midis et paludosis carē radice. colligit̄ hęc
folia in aqua supnacantia. Et est aut optimum
q̄d est leue et albidū et nigrosuznardi referē
odoro: sine vlla faldedine ac diu multūq; referē
mans. Hęc herba cū indi colligit̄ inferunt filo
lineo et siccāt dītare. Aliq̄ etiā illos ramos col
ligit̄ et sic seruat. Et q̄n terra cū oibus herbis
estare vi calozis ardeat: nulli foco herbe aride
fuerint pulse: alio anno nullā generāt herba.
Est aut foliū integri odoris cū suauitate stipri
cum et diu cū diurno odore. virtutem habet
spicenardi: quia similiter est diureticum.

Operaciones.

¶ Dyascoydes. Limotib: oculoz dīpum in
vino someto adhibet. ¶ Puluere eius i aqua
fricatum oculis supugnet folium masticatum
diutius odorē remūer: quod i vesumētis pos
suum cum fuerit uncolas non permittit: et ves
sibus odore gratum reddit. ¶ Multi puras
uerunt foliū asenardi iudici foliū: s̄ falluntur
¶ Et idem aucto. Balicū. Tūrus est et simi
virtuti spice. Terum est forioris operationis
¶ Paulus capitulo de folio calidum est in se
cundo. siccū in tercio

De Herbis

Fumus terre. Pl. ca. de fumo terre. Fu-
mus terre qz nascit r rimitit a terra in
magna qnitate vel fumo: nascit a qdā
grossa fumositate a terra resoluta: r circa sug-
ficiem terre adberete: r sic ex acnōe caliditas
nis generat. Dicit em viridius poni in medicis
nis. Et est ex alio: cuius flos subalbidus et
necius. r alius cuius flos est pallens violace-
us. r ista est melior. ¶ Sera. lib. ag. ca. sterig.
auc. Dyal. Sterig. i. fum: terre herba est simi-
lis pastinace a gressi: nisi qz magis est minora
ca r amarior: r habet radice cuius color r ergit
i albedine. ¶ Et auc. Hal. Sapor eius amari-
rus r siccus. virtus eius est ca. r sic. in. ij. gra.
¶ Dyalco. ca. de capnos fm traslatione gres-
ca: qz lacte fumarie or. nascit i sagre ordeacea
sillis coxando vel coquo dicit: s; mollis alba
r anrosa: r multū flos habet: r purpureū.

Operationes.

¶ Dyalconides. Caliginis oclor detegit. la-
chymas prouocat. r nō r nomē accepit. herba
ip̄a comesta vel bibita plurimā coleram p̄ vi-
am puocat. ¶ Platearius. Fumus terre qnto
viridior: tāto melior est: r siccata nullū effica-
cie est. ¶ Et principaliter purgat melancholiam.
secundario flegma salsum r colera. ¶ Et extra sca-
biam datur succus eius addito zucchero cū a-
qua calida ter in septimana: r oprime purgat
humore inducentē scabiē. ¶ Valer idē succus
cōtra ydropisim si fiat ex syrpus. ¶ Lon-
tra opilationē splenis r epatis daf succus eius
addito zucchero cū aqua calida. quia fumus ter-
re ventositate facit: vanus est cū aliquo res-
primante ventositate: vt cū semine feniculi ve-
nasticē. ¶ Auicēna. Fumus terre dicitur esse
frigidus in primo: siccus in secundo. melior est
recens: acutus amarus. sanguinem purificat.
In ipso est frigus ppter id quod est ibi de sa-
po re siccitatis: r calor propter illud quod est i
ipso de sapore amaritudinis. s; quasi frigus est
fortius. ¶ Bibitur ad puritatem et ad scabiē.
Stringit gūgiū. Stomachū confortat.
Opilationes epatis aperit. Et naturam lenit.
Urinam prouocat. ¶ Constantinus. Fumus
terre ca. est in. i. sic. in. ij. gra. Unde confortat
stomachū: excitat apertum succus porui da-
tus. ¶ Loopus a scabiē ac puritū pustulis qz
mundificat. E. loxum rubeā adustam purgat
Sanguinē calcafacto: maxime si cum mura-
bolanis mixtus sit. ¶ Dyalconides quoqz dicit
qz fumus terre sua proprietate mundat corpū
ab omni h: morum putredine.

Capitulum. ciiij.

Fungus. Pl. Fungi dicuntur eo qd ar-
di igne acceptū accipiāt. Flos cignis e
r nō r elca fulgo r rco qz sit yomesignis
et nutrimentū. Alij dicitur fungos vocatos eo
qz sunt ex eorum genere qdā intercepti. r de
functi. ¶ Hal. E. oplexio cor frigidā et hūida
multū ppter hūm. ppe medicinas mortiferas et
prie qz substātie admisceat aliqz putrefactio.

Operationes

¶ Et dicit Hal. in li. de vicia. Boni ex de sit
nō nocui r siccū. r si qz vrit eis nimis gene-
rant humores malos. Et r eis sunt spēs male
mortifere. r iam vidi boien qz passus est ab eis
anxietatē ambulans et cor ardens r succopinū:
r sudorē frigidū. r casuali post qz potauit vinū i
qz decoctū fuerat pulegiū r pictrū ē sup ipsū
baurach: sic cuomuit fungos illos ex qz ge-
nerati fuerūt hūores grossi in stoma cho ¶ Cū
qz fungos comedat i sibi accidit et eis colica r sus-
focatio. r via tardādi nocumētū ipoz est dare
in potū vinū puritū: aut aquā ciceris cū aceto r
sale et decoctioē saluregie et ozigani r sterus
galline cū aceto mātū r melle et facto in de lo
hoc. ¶ Et fungi qd nutritū nutrimento super-
huo nisi qz sunt diffi al digelidicis: et egrediū-
tur cū stercoze integri sine mutatione. Et nūmi-
eras fungos generat straguitiā. ¶ Et idē auc.
Aben meduay. Helij ē qz fungi pmo coquāt
cuz p̄ris siccs aut recentib: r bibat postea vi-
nū purū. Et p̄prietas eoz est qz generat suffo-
cates. ¶ Hal. vū. sū. sār. c. anktica. fungi sū
gidi: hū. suffia ēter sunt: vnde r p̄prie delicti
osa r p̄tūe aningūt r maxie quecūqz naturas

Tractatus

F pmitat; bñe putredinali alicui q̄litate. ¶ Et idē h. de abie. ca. de fungis. Fungi bñ bulliri vel decocti in aqua veniūt. p̄e edulia apoya: nō sñ sic m̄modo vtuntur hominēe.

B ¶ Preparat̄ autē 2 comedūt m̄liformiter: fleg/ maricū autē est qd̄ ex frigiditate nutrit̄ est. et pal/ lā qd̄ frigidū et humidū. et accidit ex ipsis ma/ lus chinus. maxime qd̄ ex ergo innocui alio/ fungis sunt boleti. ¶ Et ego vidi quosdam bo/

2 letos q̄ in omniū simi vident. cū plures nō bes/ ne coceros comedūt. Unde quendā ex eis vidi/ afflictiū in ore ventris: et granatū et angustā/ tem et vitē respirāte: et spirū v deficientē et frigi/ dū sudantē: et vitē saluari per oblationē sedan/ tū grossos humores quale est opimel per se. 2/ cū ylopo et origano medio criter decoctis in/ ipso. ¶ Et cū ille sumpsit et vomuit huiusmodi/ spumā. postq̄ vomuit comestos fungos: iam/ aliquāliter in flegmaticū chinū suffocantem/ et frigidū et grossum permutat̄.

3 ¶ Almslor. trac. iij. ca. de fungis. Fungi tube/ rito valde sunt deteriorēs. quorū quidā homi/ nes strangulant atq; occidūt. qui aurē ex illis/ boni exsunt in corpore: et osum generat fleg/ gma. ¶ Et est aliud genus fungorū qd̄ cōiter/ nominatur tubera. pro quibus lege capituluz/ Tubera. infra de L.

2

Capitulum. cccij.

Gariofilū. Pini. lib. xij. Hariofilū radit in in/ dia quibus piperis granis/ simile gradis fragilissq; 2/ ducit aut odorē gra/ 2/ et in spirū piperis si/ multitudine pepua amas/ ritudine: folij p̄e: den/ silq; cipi mō: ramis triū cubitoz: corice palli/ do. radice lara lignosaq; buxci coloris. hac in/ aqua cū semine excepra terco vase medicame/ tū sit: qd̄ liston appellat̄. ¶ Placarij. Hario/ fili quidē ex origine p̄fecti 2/ acuti saporis sunt. 2/ hi sūt ea. 2/ sic. in ij. gradu. Quidam remissio/ res habēt q̄litate. 2/ hi in secūdo gradu iudij/ cant. Sunt autē fructus cuiusdā arboris in/ dia. qui maruri collecti p̄ annos quinq; serua/ tur. Per decē v̄ro sine corrupciōe: 2/ hoc in lo/ co siccō temperate: qz multum humido putre/ scunt. In multū siccō arefcūt 2/ corrugāt. Lis/ gendi autē sunt qui in sup̄ficie habēt aliq̄nūllū/ planiciē: qui ex imp̄ssioe vnguis aliq̄d buni/ ditatis emittunt.

Operationes.

¶ Placarij. Hariofilū habēt virtutē confor/ tandi et aromanciate: distillandi 2/ cōfirmē/ di ex qualitate: ad doloē stomachi ex frigiditate/ veltentostate. ¶ Conserūt ad cerebrum/ confortandū. Contra fluxū ventris ex acumib/ ne medicine. Contra cardiacam et sitcopim.

¶ Dyscorides. Hariofilū calidum est 2/ siccū/ in secūdo gradu. ponitur in collirij: quia v/ sum acuit. Potari v̄ro nō aufeā prohibet. P̄ti/ sicos inuar. V̄tius ab hōis gūmma vires ba/ bet vt thebēnina. ¶ Auicenna. Hariofilū ca/ lidus est 2/ siccus in tercio gradu. Lōp̄ie odo/ rem bonū cōfici. Nilum acuit 2/ cōfert panu/ o: confortat stomachū 2/ epaz: cōfert v̄onitru/ 2/ nausee. ¶ Constantinus. Hariofilū calidissē/ et sicū in secūdo gradu. Stomachum epaz/ et interiora cum sua aromanciate p̄fortant.

¶ Serapion auctoritate. Hachin. In gredit/ in medicinis que acciunt v̄suum. remouet naq; obscūritatē v̄sū: cōfert sebel 2/ gluten gario/ fili est simile glutini alborin.

¶ Idem auctoritate Rasis. Hariofilū conse/ runt stomacho 2/ epati. confortant cor et strin/ gunt ventrem: 2/ digerunt cibum.

¶ Et auctoritate Isaac. Quando bibitur ex/ gariofilo. 3. quinq; cum lacte in ieiunio: cora/ borat potentiam coitus.

¶ Idem auctoritate Isaac. Quando bibitur ex/ gariofilo. 3. quinq; cum lacte in ieiunio: cora/ borat potentiam coitus.

¶ Idem auctoritate Isaac. Quando bibitur ex/ gariofilo. 3. quinq; cum lacte in ieiunio: cora/ borat potentiam coitus.

Capitulum. ccv.

Gariophyllata. Dyasc. Est herba similis
Agrimonie: cuius radix odorem habet
gariophyllorum: dicitur a quibusdam sana
munda et enancia et pes leporis et oculus les
poris. ca. est sicca in secundo gradu.

Operaciones

A Herba ipsa trita et succus eius fistulis inie
ctus sanat ipsas. Silr operat ore captus
B Ad menstrua puocanda fiat fomentu ex aq
L decoctionis eius. **Q** Contra colicā et ad digestio
D nē cōfortandū datur vinū de coctionis eius.
Hal. vi. sim. far. ca. Lapa gū. i. oculos lepor
ris siue gariophyllata: siccatur virtutis est: vt d
fm ventre reumata habet sufficienter fistat

Capitulum. cvj

Galla Sera. li. ag. auc. Dyasco. ca. gal
la. Est ex ea q accipit ex arborē sua res
cens: immatura: parua. rotūda: modo
sano pforata et grauis. Est et alia q elauis ps
forata: sed prima medicinis ē cōuenientior.
Jde auc. Hal. Virides ex gallis sunt aceti be
plumū q et in ei substantia terrea. et sapor eaz
stipiticus multū. frus eaz est in ij. gra. et sicca
in ij. **P**li. Hulle fructus in Syria et E gy
to copiosus cū sit.

Operaciones

Dyas. Des spēs gallaz sunt stiptice fortē
q qn terunt et puluerisunt sup carnē supflua d
lent eā. et cōferūt ad vlcera corollūa. **E**t pro
bibent hūiditatē q currit ad gingiuas: et cōfer
rūt alcōle. **E**t qn accipit id qd ē intra gallaz
et porit in corollūa dēnt: sed ar doloze eius.
Et qn cōburunt sup pyruas et extingunt in
aceto et sale stringūt fluxū sanguinis **E**t de
coctio gallaz qn sit sessio in ea cōfert exitū ma
tritis et cursui humiditātū antiq et quātū ani.
et qn infundat in aceto aut aqua nigrificanc
capillos. **Q**uā puluerisunt et vānt in portū
qua vel vino pferūt hūiditatibz vlcēz inrellio
rū: fluxū antiq et sunt puenitēs in abis cor:
et sūt qn coquit cibo cor in aq in q bulierint.
Et vlt quidē ad ministrāde sunt ad stipticā:
dū retinendū et dē siccādū et infigidat sanis.
Et dicit Sera. auc. Hal. q frus eaz scda ē
repcutit et pibat et aggregat: et tertia pēz for
tilicat mēbra fluxū debilia. et pibat et oēs cgrū
rudines q sūt et hūiōū dissolutōez: cor fluxū
pibat **E** onstā. in li. gra. Balla fri. ē in ij. sic.
in. iij. Huius quedā ē non dū matura. q bullas
ta ē nec pforata. Altera fo matura tumori ac
rubori pertinēte:
Ideo qm in frigiditatis et stipticaz habet.
Dec vsta sanguinolēta valet egstōi: de q
cūq loco manauerit san guis s. m. uti: scilicet
qz calcaneoym sana: et labioz fisturas curat

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

De Herbis.

Capitulum. cxiij

Galaga. Zui. Balanga est frusta inuoluta rubea nigra. in .ij. grad. ca. est. ac. sic. et est subtiliter solutiuu. Dyal. dicitur quod est radix que reperitur circa ortus pedes in persia. quod patet ex eo quod habet in interioribus radicem quoniam dicitur et cetera terra adheret ei. propter autem seruari per quoniam quod annos. Est autem eligenda si bruta et in sua materia uerit potest de rosa. et cetera acutum habet saporis. Et quod est perforata. et facile in puluere soluit abhiecta est. Virtute habet corroborandi et aromaticitate et uis soluedi et consumendi et est ita. Soler autem subtilificari et admixtione inuicem radicem totius mosam et cetera et admixtione biflorae. et in officina autem quia uincit radicem insipidam et salis habet et saporis biflorae potest. Galaga uero aromatica et acuta. Alii subtilificari hoc non odor. pulueris est optimi galagae propter cetera cum aceto. et imponit radicem uincit pro odor et efficitur acuti saporis. sed uis est quod in ceteris insipidis di saporis est galanga pro acuti. Sera. li. agg. ca. galigen. i. galanga est cetera in grossitudine callic lignee. et coctae eius est rubus interius pulentus. Desertur et Syria. ca. est sic. ita est.

Operationes

Dyal. Ad digestionem conseruanda et uolo

rem stomachi et frigida causa et ei uentositate re uas uis et coctionis est. Ad cerebrum conseruanda. nario applicetur. Contra carenciam passionis et incooperatur pulvis eius cum succo plantaginis. Contra fetorem oris accipe galangam et coque in uino. postea despartit in tria modis syrupi quolibet mane et uinos uet fetorem oris.

Serapi. Est faciens boni odore. Et conuenit flegmaticis et humiditatem generatur in stomacho. Et facit uigili ab ipso propter suam caliditate et propter suam dissolutionem in flegmate. Et conuenit colice. Et facit odorem oris bonum et calidat rener. et commouet spiritum. Et quando frustum ex ea tenetur in ore facit eructationem magnam. Tandem conuenit stomacho et digerit cibum amicum materie. et conuenit frigiditatem.

Et idem auca. b. c. n. m. d. u. y. Est ca. et sic. in in. gra. et est conueniens habenti colicam et re colitate. nam frangit omnium uentositatem et conuenit habenti eructationes acerosas.

Est ita. y. b. i. supra. Balaga est in tertio gra. ca. et sic. Stomachum flegmaticum resoluat. Virtutem et gelinam adiuuat. Uentositatem uis colit. De odoriferis recedit. L. uat. colicam. Resnes calidat. et eger libicem.

Capitulum. cxij

B
L
D
E
S
B

A

Gallitricū. Pl. herba est hñs fo. simili a folijs gladii hñlatoza. sapore acurū hñe. Gallitricū qđ alio nomine ēz galli cētū est. ca. 7 sic. in. ij. B. croz. Gallitricū ē qđ alio noie pollitricū vocat p annū fuat. Virtū tēbz psumēdi: calefaciēdi 7 resoluēdi. Jolia et scmē in medicinis vtunt: in bouis nascuntur

Operaciones

A Somētū ex aq̄ decoctiōis ei⁹ factū manice
B optie mūdificat: 7 mēstrua puocat. **S**ecundū
dinā educit. Ferū mortuū expellit. Succ⁹ folio
L rū ei⁹ cū sicē sacifrage 7 marari sumptū valet
calculos. **U**inū decoctiōis eius bibitiū puo/
D cat sudore: 7 sumit flegmaticos humores
dū stomā. grolsumq; digerit cibum. E panice 7
E cardia dēpter colerā nigrā ac flegma. pacien
tibus subuenit. **F**lanbus applicatū opilatū
onē nariū ac cerebri aperit.

Capitulum. cxx

Gallitricū agreste. Plare. Gallitricū ag
grete ē herba folia hñs siliā p̄cica. sed
maioza et latioza paz. ca. 7 sic. in. ij. g.

Operaciones

A **D**yal. Uinū decoctiōis gallitricū agrestis va
B let oibz feblicitatibz. **O**pilationēq; splenis
repatit aperit. **L**orra anniquū affina dat. habet
em̄ pprietas 7 vtutes oēs gallitrici predicti

Capitulum. ccj.

Gladiolus. Jido. Gladiolus dicitur
eo qđ sit folijs gladio similibz tyro cu
bitali: f. oibz purpurie. **D**yal. ca. de
rena. i. gladiolus. de cetero habet folia similia
tyridi: sed latioza 7 acutioza 7 bassas in medio
foliozū cubiti vnus longā et grossam: in cui⁹
7 gis sunt capitella trigona sub ipsis floze ba
bens purpureos in medio senicū color: em̄ ses
men eius in folliculis est sile cucumerie: semini
rotundū et nigrū: gustu vscidum. Radix est il
li nodosa longa et rufa. **P**li. cap. de gladiolo.
Gladiolum om̄s nouetur. Gladiolus vicitur
qđ sit folijs similibz tyro cubitali. floribus pur
purcis. Ex sinonimis sciendum qđ acorus est
gladiolus. Sunt enim quatuor: habet in fois
ma similes valde. Sed acorus discernitur ei⁹
trino floze rubecaq; radice spatula ferida ama
lo discernitur odor: est carā floze. yris floz
rem gerit purpurcum. yreos album. Gladiol
lus habet croceum: sed spatula ferida album
Dicitur aure bulbos om̄nis tunica ra dix. Be
vero moderni medici qñ simpliciter accipiunt
pro ra dice naris.

Operaciones

A **D**yal. Tulinera capitis optime curat fractu
B ris medetur. ossa confracta excludit. omnia in
sua corpori euocat imposita. si fō partes tres
forum ei addantur. et radices centauree pars
res quinq; et mel sufficiens et acetum. et vt ea
thapsalma imponatur. tumores et duricies
spargent. bibitum conq; assationes reformat
lateris dolorem tollit. Stranguitēs 7 sciatū
cis optime opitulatur.
B **R**adix eius fluxū ventrie stringit cū dulcor
re et aqua maritima accepta. Semen eius viu
reticū est. quod valet obulo vino accepto: aut
3. i. cum vino omnia vt supra facere potest.
Lum aceto bibitum splen siccat
E **I**te radix ex vino porata venena destruit et
mēstrua puocat. trita fō et in modū somenti
posita furunculos et spinas de corpore extrahit
et omnem duriciem dissoluit.
D **P**li. li. cxi. Radix eius porata cum vino ad
venenū p̄ficat. Ferum 7 menstrua puocat. **T**rita
et imposita furunculos et spinas ex corpore
extrahit: et omnem duriciem dissoluit. 7
euaporat.
E **L**onstan. vbi supra. Gladiola. i. yreos ē ca/
lida in secundo gradu. Dolorem nervozū 7 e
flegmate mitigat. **L**usimq; diuturnap; placat
et screatum faciliū reddit.
F **B**rossos pectoris tumores attenuat cū acē

De Herbis

ro potata morsu reprimi sanat. Splenetice sub
uenit. Spasium a rigorē febrium curat

Capitulum. cxxij.

Granatum. Indozus. Valus grana
tus feminini generis arbor est. pomus
vero neutri. scz malogranatum. S e
rapion li. aggre. ca. Bournamad est granatum
sunt ex eis acetosa et dulcia. et virtus cuiuscū
q̄ illorum est fm illum saporem. et sapor ip̄s
granati totius et granorū ipsorū est plus stipri
cus q̄ sapor succi eius et pluris desiccationis
Cortex vero eius in hoc est fortio: grano ip̄s
us. Et corpus granati qd cadit ab arbore est
plus in hoc q̄ cortex. Et idan aucto. D yasco
ridis. Omnia granata boni chinii. Bakenus
vij. sim. farmacozū. ca. de granato. Valum
granatum omnium stiprica participat quali
tate: non tamen dominante in omnibus. que
da in cniū eorum sunt acida: quedam dulcia
plus q̄ austera. Et iuuanturam vniuscuius
q̄ eorum fm predominantem necesse est fieri
qualitatem. Dicitur est autem in. iij. bonz lū
brozū de dulci sapore et austero. Unde ex illis
est tibi filogilare. sunt autē gurgara succo ste
pticiora et sicctora. His vero adhuc coztices
q̄ vocant sicia. similes aut vni turis coz sunt.

Zuicen. liij. ca. de granato. Brana tum illud
quod est dulce est fri. ad panū. z bu. in ip̄o z a
cetosum est fri. z siccum in secundo:

Operationes

¶ Idem. Acetosum reprimi colerā z p̄hibet
cursum supfluitatum ad vlcera: z p̄prie vniuz
eius: z in omnibz suis speciebus vsq; ad aceto
sum ē absterfio cum stipricitate.

¶ Brana granati cum melle liniunt ad vlcera
fraudulēta. z cū capite papue ad vlcera adu
sta. ¶ Et dulce quidem lenificat. muzum ve
ro ē magis iuuantiū stoma cho q̄ poma vel
citonia: sed eius granum est mialuz. z quod de
partibz eius magis stipricum est capita sunt: z
grana eius stiprica sunt: siue sint grana dulcē
aut non dulcē.

¶ Branagranati cū melle p̄ferūt dolori auris
Et sunt iuuantiū interiori narium.

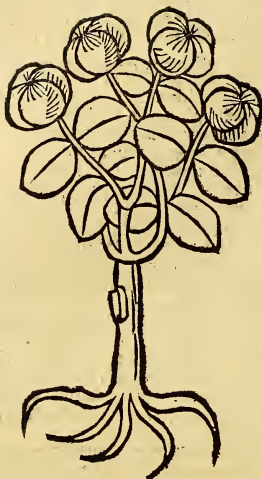
¶ Et cōferunt granagranati cōtrita z cōposi
ta cum melle alcole lūta. Et si granata dul
cia coquant cū vino deinde terant sicut sunt:
et fiat ex eis emplastrum auri conuenit apolte
mari eius.

¶ Et iūda mētū granati et rob acetosi p̄prie cō
uenit colere. succus acetosi conuenit vngule.
Acetosum ex aspar p̄cerz et dulce lenit ipsū:
z fortia p̄cerz. et qm dant in potu granagra
natoz cū aqua pluuiali valēt ad spurū la hūi
nis. Et ip̄m totū conferunt remouē cordis. et ab
stergit os stomachi. ¶ Rabi moyses allegans
do Galie. Branati p̄prietatē habet miraculo
sam: quia non facit cibum cōtumpti in stoma
cho: et acetosum coquinarū cum cibo non fa
cit cibum in stomacho cōtumpti.

¶ Radices granati acetosi valent contra vs
mes vel lumbricos qui vocantur cingulum v̄
folia in hunc modum admixtura. Re. radis
cum minutarum granati acetosi. et radici raz
p̄este. ā. ℞. i. pistent: extra cnie prius tamen sa
libus cūssentibus in predictis radicibz et buli
ant. postea cum media quarta vini greci vel al
terius vini optimi albi vsq; ad cōsumptionē
medicatis vintet in fine ponatur. z f. piperz
nigri trim. et coletur per pannuz et p̄p̄inetur as
ctu ca. patienti in media noctis. et post cū as
sumptionem nō dōminat. ¶ Sera. auc. oberi
meduay. qm acetosum sumit conferunt hūiū hōz
machi qui accidit a colera et simopti: que acci
dit ab eadem et puocatur vniām. ¶ Et cū sub
tilitate sue acetositatis p̄ferunt vngule oculi qm
do sic collūrum cum eo.

Capitulum. cxxij.

Tractatus

Granati siluestri, Jobān. sera. in. ij. ca. de misera. dicit qd est beterramen. Et a pud sera. auc. cuiusdam vocat airac. et est arbor granati siluestris. Et fructus eius vocatur bel. et est arbor spinosa. Et lignum est rubrum vel purpureum. Secundum almansorem huiusmodi est crinum. In barbaria vocat aldani. In grece est introcisus andromaci tyriace maioris. Cuius loco ponit et in fructu aliter. Sera. lib. a. g. ca. mabat. Mabat sunt yene arboris granati silvestris que nascuntur in seris ultra mare et in corasce. et sunt yene grosse albe colliguntur in basinen. Et est malagranara sicut malagranara domellica in principio ortus eorum. et color est inter rubedine et viriditate. Et inter malus eius sunt grana rubra rotunda in magnitudine seminis lentisci. et dimittunt cum in cortice suo: quando egent que extrahunt a cortice. Mabat est ca. et bu. Dial. c. d. aspalto. Aspalto sive aspalto sicut est granati silvestre. Nascitur in insula Rodo: cuius species duplex est. Est enim una spinosam fructus et tyrsi graue huius. Et de coposini cum cortice purpureo vel rubeo. Vaso et odoris summi et amari. Altera est alba lignosa et imbecillius. Simple et ista est qua serapion vocat mabat

Operationes

Dyal. Granati siluestres augent spem et corroborant coitum. rest bonum podagre qui tenet et confirmat cur acceto et limo super ipsum: offert spasma et mollit duritiam iuncturaru. Et aliquid dicitur qd sit aspalto. et illo idem facit quod iam diximus. Idem Dyal. Curis eius est ca. et lupri. et cum vino si fuerit curati vultu et oris medet. et putredines que greci noma appellat. et putredines nature curat. Et valet pro vlcera venteris quoniam sit ex coctio sicce et borborasi. et expellit fetum quoniam sit cum coctio nascale. Et fomenta vultu et pedes pestariis additum muliebria deponit. curis curatura venere strigunt. sanguinem etiam aentibus subuenit. aqua eius bibita infestationes et visurias copelcit

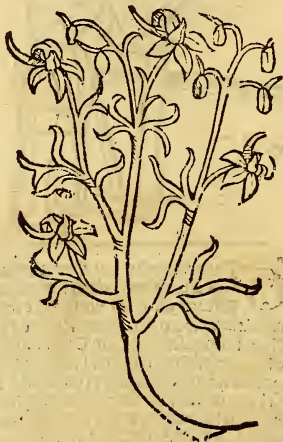
Capitulum. ccciiii

Gramen. Plateari. Gramen est herba satis nora hinc ramos rotundos nodos super terram expandentes. et a nodis ramos et rami radices terram ingrediens. dulces cum abhominacione: cuius folia parua sunt ad similitudinem caneminozie. Et si fructus in principio primi gradus. Sera. libro aggreg. ca. nege. i. gramen est herba habens ramos habentes nodos que expandunt super facies terre et ex ramis eius generant radices excentes a nodis ipsius sigentes se in terra et radices eius habent nodos. Folia eius sunt oblonga acuta et

Tractatus

A **D**ras. Locuus. i. grana tinctorum aceto tritus
 et impositus vulnere ibi paracoleum facit: ner-
 uis incisis maximum pfidum est. **¶** **S**era. aucto.
B **S**al. Branarum tinctorum confert magnis vlcen-
 bus nervorum aliorum membrorum quando scriur for-
 titer: miscetur cum aceto: melle: etiam decoctio
 ne coram dant illis qd patiunt in nervis. **¶** **P**li.
C ca. de cocco. Taler vlcenbus magnis: maxime
 nervorum vlcenbus: et valet et tranore cordis: et
 debilitate. **¶** **D**oc asserit sibi Damasc. in anti-
 dotario suo in quadam cofeccionem qd incipit co-
 fectio alkeimes.

Capitulum. ccxvi

G Ranu culcul. Scrap. li. q. ca. loba
 ctum. i. granu culcul. folium eius e-
 st sile folio albene. et e herba qd habet ves-
 nas in grossitudine pollicis et indicis et legas
 et sunt costae ppter a sicut scilicet. et sunt in eis no-
 di. et nascunt in vnoquoque nodo folia similia
 foliis balsami. et est albu maius. et in summitate
 te eius nascuntur flores in vno. et in principis
 massium: quorum color est color violarum. nisi
 qd sunt maiores eis. Et quidam flores habet fructu
 magnum in quantitate ciccris plenum dulcis sa-
 poris. latine vocat granum culcul. Et herba
 eius inuenitur in locisymbosie: et iuxta rube-
 menter bumectis. Et ipsa collectionis eius est in

temellie. Virtus est. ca. et bn. in. q. gradu.

Operationes

¶ **S**era. Branu culcul mouet coitu et auget
 sperma. et crectione virge: et pprie qm conficit
 cum melle: vel miscetur cum silano. et qui vltur
 eo nimis incurrit collinca passione. **¶** **E**t idem
 auct. **D**ea ruget. qm bibat post ipm vinum fas-
 cit sodam. et pprie quando torretur.

Capitulum. ccxvii

G Enciana. Plini. li. xv. Encianam in-
 uenit gentius rex illiricorum vbiqz na-
 scent: in illirico in pedanissima folio
 fragranti. sed magnitudine lactuce caule tenero:
 pollicis crassitudine cauo et inani et interual-
 lis foliis to triu cubitoz alto colu. radice lena
 subnigra sine odore a quola Sub alpinis mo-
 ntibus plurima nascitur. Virtus eius i radice a c-
 succo. **¶** **S**ta. Enciana est herba calida et sicca
 cuius radice precipue competit vsu medicines
 no ipsa herba In sine vris colligitur et sicca-
 tur: et per annos quatuor in multa efficacia ser-
 uatur. Debet aut eligi solida et conuua habes
 citrinum coloris: que non sit porosa nec facis-
 le pulueri et soluat cum frangit. Virtus eius ha-
 bet et dissoluenti: attrahendi: sumendi: et ape-
 riendi. **¶** **D**ras. ca. de Enciana. Enciana vi-

De Herbis

eiusdem generis. Unde nomen accepit: cuius folia q̄ circa radices sunt nudis odorē habent: et sunt similia plantagini: sed paulo subtiliora et in lumino diuisa vel incisa specie ferre im mediare habens bassam q̄ basta lenis est: et a sua digni habens similitudinē: longior duobus cubitis nodosa: circa quos nodos folia nascuntur. Semen est ei circa folia in pomulis latis et lenio: et nō inutile sicut affodilli. radice habet sicut aristologia longa. solidam et amarā: sed nigriorem et fragiliorem. nascitur in locis alij et bumectis et vmbrosis

Operationes

¶ Gal. vi. sim. far. ca. de gentiana fm translationem arabicam. Id quod de ipso admittitur stratur est radix huius: cuius sapor est amarus in sine amaritudinis: et virtus eius est magna in mundificatione et absterfione: et aperiendo opilationem. Et est calidior et stiprica.

¶ Et idem eodem libro et eodem ca. fm translatione grecam. Gentiana huius herbe radix efficitur: ubi oportet et subtiliare aliquod: abster gere et deopilare. nec est mirū si hoc potest amara violenter existere.

¶ Sera. Ego non vidi medicinam meliorem in moribus canis rabidi quando daf ex ea qua liber die vicia vna trita et olibara cum vicia vna myrrē. et cum vnicis duobus pulueris canerorum fluuialium aduolutorum in principio et gritudinis antea timeat aqua. Et hec quides planta piraria est yenenie mortifer: et aufert nocuentū corū cū auxilio dei

¶ Dyas. Gentiana est acris et calefactoria: et relaxans acrimonia et amaritudinem sua pariter expellens: et serpentes fugans

¶ Radici eius virtus est calida et stiprica. que radix. 3. ij. cum pipere et ruta: et vino accepta moribus yenenatis occurrat. succi eius. 3. ij. accepta dolo: et lacerum et conuulsationibus vilitat prodest sicut collinum supposita. Radix facit abozum. Tulneribus imposita medetur. Succus eius sicut licinium inunctus tumorem oculorum compescit: maculas corporis tollit.

¶ Radix et cro infusa in aqua diebus quinqz et postea cocta quodam virtute ex ea dimittit cofricatur: et sic deliquatur. Postea aqua ipsa re coquatur quodam melle spissitudinem faciat: et reponitur in vase fictili ad vsum. **¶** Paulus. Gentiana calida est et sicca in tertio gradu

¶ Encstra. Jo. melue. ca. de genestra. et vocat capistrū arborū: et est arbor motana: super cuius stipite eluaf et enstas fuluū in lre rotū diratis. et dū plicant non patiuntur curas. Unde ligant et cis abozos et pducunt flores similes figure lunari circumtatis in lre. Et serunt folliculos fm semiram ozobi hūres semina et illincta sicut lentes

¶ Inq̄ Dyas. ca. et sic. pplexidō in. ij. seme eius est calidius: et in floze eius et stipite et hūditas supflua cū virtute incisiua: q̄re multiplicat vomitū. Et sunt oēs partes eius cōturbatiue: in alius subtilis et puocatiue. **¶** Paulus. ca. de genestra. Et alia q̄ vocat genestra fri. et sic. et complexionis: sicut genestre supior: sed minorē et habet stipites minores et angustiores et album florē facit

Operationes

¶ Dyas. Semē genestre et floz bibitū cū mella hūores vomitibus purgat. **¶** Gal. fructus genestre et baculoz succus laraque nō debilitat et p̄nat. **¶** Jo. melue. per vomitū et p̄natre educit hēgma: et cū foritudine ychenemate rias q̄ sū inūctur. **¶** Et mundificat renes ab oibz supuitatibus. et puocat vrinā forit: et fragit lapidē in renibz et vesica: et nō p̄mitit marrias figi in eis nec lapidē delari. **¶** Et q̄n floz res eius p̄nat cū melle rosaz. aut cū ouo

Capitulum. ccxviii

A
B
C
D
E

al. sup. m. p. f. o. r. d. i.

et r. o. d. i.

Tractatus

S Forti illi resoluunt scrofulas. et orimel et eis aut se
 mis ipsius soluit apostifera splenio. ¶ Et si fre
 q̄ntat vomitus cum eis. puenit scianice et podag
 gre et doloꝝ renũ. Dosis eius ē. ꝑꝑꝑꝑ. oz. a
 3. ij. vsq; ad. r. semini eius a. 3. ij. vsq; ad. iij. vel
B
H iij. ¶ **D** y. s. Semē eius et flos bibirus cum mul
 sa h. moꝝes vomitib; purgat. ¶ Paulus. Vir
 turē habet p̄lir̄ingendi. ad sup̄ũ menstruozum
 et flet fomentũ ex aqua decoctionis eius. sup̄
 positum etiã ex puluere eius et succo planta
 ginis. valet etiam contra r̄ũl̄ũteriam p̄dicẽ
 tum fomentum.

in p̄o m̄yoz s̄ũ floꝝ
 albo

Capitulum. ccxiē

Cib. Dama: Sib̄ ē genus legumis
 sile ciminio in q̄ntitate sed nigri colorē
 et in pane dulcorado imponit. ¶ **D** ias.
 Sib̄ est herba q̄ in segetib; cretat. h̄is semen
 nigrū minutũ. odore suau. relaxat c̄m et calefa
 cit. ¶ **P** la. ca. c̄i et siccū in h. gra. Et ē herba q̄
 inter frumētũ orit̄. semen nigrū et q̄ si trian
 gulu facit. Aliq̄ntulã h̄z amaritudinē. vñ diuretica
 est. et t̄re h̄z visio lucendi et p̄sumedi. ¶ **P** li. lib.
 r̄. Sib̄ ex grecis. alij melas. h̄is. alij melasper
 mon vocat optimũ q̄ ex c̄itansim̄ odoris.

Operationes

A ¶ **D** y. s. Sib̄ potatũ vrinã et mēstrua puocat
 libricos expellit. impositum p̄o tumores aut

viridice soluit. Et si etiã desiccatus et leptent
 a. m. ¶ **L** epas ac p̄ucas appositũ tollit. pi
 guas ac glutinosos atq; s̄i p̄aroz et fozce dis
 gerit. ¶ **L** arantũ sanat calcidicno si p̄ulis
 eius ligat in limbeolo et ad naree septis appo
 nai vt ex eo odorat̄. Libricos aut̄ emacat coz
 melũ vel p̄uluz q̄t̄insec̄ p̄enit appositum.
 ¶ **P** la. r̄. Extra opilat̄em epas ac splenis. et
 renũ s̄irã guriã et s̄im̄tiaã s̄iã cap̄sionem. et
 doloꝝe hom̄ ab̄i et r̄et̄ostate dat̄ vrinã de
 cocois et p̄ puluis c̄is in ab̄is. Valet et c̄tra
 emorroidae in h̄araz. ¶ **E** tra libricos etiaz
 dat̄ puluis c̄is cum melle. r̄z r̄ h̄ mes aurũ.
 ¶ **P** li. **D** edet̄ s̄ p̄ẽũ plagã et scorpionũ. Illin
 ti et melle et aceto r̄ep̄cio. In celo q̄ s̄ p̄ẽtes
 fugan. bibis. 3. i. p̄ arancos. ¶ **L** apinis doloꝝ
 res illinũ et aceto et infusum narib; d̄entũ
 doloꝝes coctum cum aceto mitigat.

Capitulum. ccxjē

Cummi arabicu. Sera. li. agg. ca. san
 gi arabi. i. gummi arabicu. Et est gummi
 qd̄ recipit sup̄ arborem acacie. sicut alie
 gi. me. q̄ art oz. noiaf am. galle. et melus. ex eo ē
 qd̄ ē et bac arbore sile h̄ miculis in figura sua.
 Lolo: eis est sicut vrinũ clarũ. et nō h̄ lignũ. se
 cundũ q̄o post ip̄m ē albu. sed illud quod ē sile
 sordiaci r̄eline p̄ni est m̄lũ. s̄i. et sic.

De Herbis

Capitulum. cccxxj.

Hausor vel hausor. An.
in. li. ca. facit q̄ scribit̄
hausor sed in ara. e. hau
ser. Et hausor ē lacticiuiū
q̄ dā r̄ nō ē cap. v̄t. q̄ dā
dicūt vel spēs ei⁹. sub cu
ius v̄mbra picūt ant̄ sor
mientes. v̄t. Dyaf. dicit̄:

Flam hausor est lacticiuium. et taxus est arbor magna et vmbrosa.

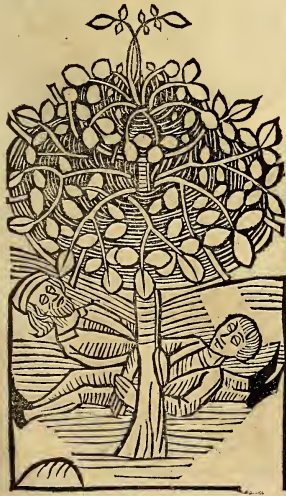
Operationes

¶ Sera. li. ag. cap. hau. Hausor ē planta hūis
lata folia. r̄ nascit̄ in vno tpe anni. r̄ bz p̄cauū
q̄ egredit̄ ab oculis ramorū suoz r̄ a loc̄ flo
rū eius. ¶ Et colligit̄ ab eo hoies rē ouenien
tē. r̄ succo ei⁹ ē amaritudo. r̄ egrediunt̄ ab ea
mala sicut resticuli cameloz. ¶ Et egredit̄ ab il
lis pomis q̄ dā res adirens: ita q̄ nō pōt fieri
cauteriū cum re meliori ea. ¶ Et implent̄ ea
culatre et pulinaria. et noīa ē etiā arbor eius
coberea. et q̄ in clauduntur folia hausor enitit
tūc lac q̄ colligit̄ in mensē Māij. Et ponunt̄
in eo coria: et nō remanet pilus in eis. et vna
vas impletur et duobz impressionibz. ¶ Et li
gūū hausor est leue grossum rectū pulchrū ac.
Alius hausor v̄na ē: speciebz trimalli.

A
B
C
D
E

¶ Sera. auc. Balvina ē hūis eius q̄ desiccatur
r̄ alia ē hūis eius q̄ p̄glutinat̄: et aufer̄ asperi
rag: ē r̄ frāgit̄ hūtes medicinar̄ a curā. r̄ lenit
asperitatē pectoris: r̄ stringit̄ v̄nterē: fornicat̄
intestinā: meliorat̄ ossa fracta q̄ hūit̄ emplin cū
eo. r̄ cōuenit̄ malignitatē v̄lcerū pulmonis.

¶ Et auc. Habir. Dicit̄ q̄ ē bu. parū r̄ retinet
v̄nterē q̄ nimis fluit. r̄ p̄glutinat̄ intestinū in q̄
est tenasimon. r̄ p̄solidat̄ ossa fracta q̄ hūit̄ em
plastrū cū eo r̄ sedat̄ tussim q̄ retinet̄ in ore et
trāsglūt̄ q̄ d̄ in de soluit̄. ¶ Aut si miscetur ali
quibz medicinis cōferētibz ad tussim r̄ v̄lceribz
pulmonis q̄ hūit̄ et eo. ¶ E dūenit̄ obraltmie
et rectificat̄ medicinas laratiuas q̄ miscetur
cū eis. et p̄hibet̄ a curatē earū. ¶ Et frangit̄
vomitū q̄ puenit̄ ab eis. et q̄ntitas v̄olis eius
ad nullim. et ad rennādū v̄nterē aureos. i. quā
do miscet̄ cū alijs medicinis ē aurū. v. ¶ Bul
calim eben aben azorin. li. qui d̄ seruitoz. For
ma assandi gūmī ar abicū est sicut omnes alias
gūmas. qui vult assari gūmī arabicuz oportet
v̄t frangat̄ illud in frustū ad magnitudinam
orobi. deinde accipiat̄ parcellā r̄ calefaciat̄ eaz
et auferat̄ ab igne. et ponat̄ sup̄ eā gūmī arabi
cū. et miscet̄ bene sine intermissione donec al
becat̄. et si nō albecit̄ p̄ma vice iterū calefaci
at̄ parcellam v̄t prius donec fiat̄ albū: et eodem
modo fit̄ et alijs guminis.

Capitulum. cxxij.

Hermodactylus. Jobā. melius. Vermo
tactilus est radix herbanōr. nec rāius
alius lōgus sicut digitus. alius rotundus.
sed melior est rotundus. et eius alius albus.
alius rubeus: alius niger: s; melior ex his ē qui ē
albus vere albus intus et extra. et q̄ est gros-
sus et duriciā mediocri. Aliter aut facti ma-
li sūt. Sera. li. ag. ca. Sura. ag. auc. Dyasco.
Sura. gen. sive sura. gen. s. herm. o. d. act. il. us est
herba que florēdit in fine autūni. et ē eius flos
albo simul in figura sua. a flori crocā. Deinde emit-
tit folia siliā a solijs bulbi in quib; et humidit; as
adherens manū. et habet spirē in longitudi-
ne vnius palmi porrecti. eius color: dī albus
declinās ad nigredinē. et habet radicē cui; co-
lor: est niger ad rubedinē declinās. sed quando
aufertur coctere apparet radicē interius alba:
mollis. dulcis saporis: plena hūiditate. q̄ gre-
ce vocat colitri. on. ut apparet in p̄ua littera.
Est aut radix ipsa rotunda similis cepe bulbi. et
radix ipsa habet in medio sui scissuram et qua
egreditur stipex super quem est flos. multū nasci-
tur in loco qui dicitur charin. et in terris que
dicuntur guagna. Et hec radix et alia operat
yr̄isira. ¶ Paulus ca. de hermo. Hermodacti-
li sunt calide et sicce in p̄ncipio secundi gradus
Herba est circa radice eius tuberositates in-
veniunt que colligi debēt et vsui referuari. In
diāte colligunt et referant: per annū vñ ter-
usari possunt. Sunt aut eligendi qui sunt al-
bi et solidi. D. abet autē virtutem dūsolantiā
cōsumptiū: attractiuam

Operaciones

A Sera. auc. Bal. Radix herm. o. d. act. il. us ē
B alba intus et extra est melior. et h; virtutē lax-
C iantia. ¶ Et aqua in qua bullierit verum mas-
E lus est stomacho. Et confer dolo ubi iunctus
rari et podagre. Et h; b; endus ē h; t; r; b; i; u; n; c; t; u; s;
ras molles et nimis humidās. ¶ Idē aucto.
De a suragen. Albus est bonus. Sed rubes-
us occidit: mon quia nimis frigidus itaq; nar-
confer: quia si hoc esset nō esset laxatiuus.
D ¶ Aben Heluay. Rubeus occidit vlcera an-
E tiqua et confer variolis. ¶ H; ab; i; t;. Et melior
ex eo est qui est exterius et interius albo. et quā
dōstrangitur dī fractio eius facilis et non du-
F ra. Figer vero et rubus sunt ambo in rificē-
S tes. ¶ Paulus. Purgant autem principaliter
flegma. Contra arcticam et podagram: cyra-
gr. in et thācam passionem. et morbo et flegma-
te nō existente se. vale: benedicta acuta q; her-
modactylus. y. r. a. leg. odion: abedonicon: anas

cardina. ¶ Contra sciatricam podagram et cyras-
gram succus feniculi cum melle decoquatur: et
cum tali melle conf. s. h. herm. o. d. act. il. us. et s. i.
seminis feniculi et fiat electuarium quod nos
re benedictre potissimum ¶ Et nota q; in dosi-
debet poni vñ cte due vel t̄ree herm. o. d. act. il. us.
¶ Contra yliacam passionē fiat decoctio mel-
lis addita aqua ne equatur: et ne mel creat: et
ex illo melle additis. s. h. herm. o. d. act. il. us. et cyras-
momi detur puluis herm. o. d. act. il. us. superfluum
carnem corrodit.

¶ Puluis eius conficiatur cū sapone gallico:
et hincim intrinsecū siliū. ampōat etiam pul-
uis eius cretico. Conficiat cū aliq; mellicina ce-
rebū consozante. Et si velle de bombacē in-
frinctum narib; siliū mittit cerebrum consoz-
tant: et polipium corrodit.

¶ Jobānes melius. Solutiōe educit flegma
grosium: et a iunctur; aprie. et est medicina mas-
gna arctice et podagre sumptus et carbaplas-
ma tuer: p̄ua cū farina oridi.

¶ Et virellis ouorū aut mica panis pinguis
et virellis oui. et vsus eius impinguat corpus:
et augmētum efficit in sp̄a mare.

¶ Et est medicina bona vulnerib; abstrigite
cū sorces corū et cōlūmit carnes putidas in-
cie. Dosie eius est ab aureo vñ oris: ad duas
et oñeratur aut per annos tres.

b
J
k
L
D
A

De Verbis

Hermerocalles. Platea. Hermerocallis
 es: id est planta v[er]bulbosanaticos q[ui]
 manducat. fructus eius e[st] sicut narcisi
 eius. differens ab eo in flore tantu[m]. ¶ **Dyal.** ca.
 hermerocalles. Hermerocalles aut carbalep
 ten velat bulbo enaticus. folia habet ⁊ basta
 simile lilio: in initio cu[m] inceperit ap[er]te flores li
 lii ostendit tres vel quattuor: sed postq[ua]m floru
 erit v[er]idem facit color: omnib[us] odoratu[m]. Ra
 dix eius in magnitudine similis est bulbo: sed
 paulo maior.

Operationes

¶ **Dyal.** Nec si bibita fuerit: humorem sordidum
 matricis excludit. ¶ **Dem.** Intra ip[er]at.
 folia eius carbaplastimantibus adbibita cobus
 tionib[us] medicant.

Capitulum. cccxiij.

Herba paralisis. Platea. Herba paral
 ysis: siue herba sancti petri siue paral
 ytica siue arrenica: que omnia idem sunt
 et est herba cuius folia florere incipiunt te[m]p[or]e
 hyemis: q[ui]e extendunt in terra quasi citrina vt
 alis fagus. florem citrinu[m] p[er]tinet ca. est et sic. co[m]
 plexionis.

Operationes

¶ **Dyal.** Dec herba dolorib[us] medet m[er]ito: ⁊

foliu[m] eius ⁊ flores h[um]ida et non secca q[ui] pot
 nunt sup[er] empetiginē et pannu[m] expellit cos ⁊ re
 soluit o[mn]i sup[er]fluitate. ¶ **Et** puenit habentib[us]
 catarru[m]: et mitigat dolorē capitis illis q[ui] sūt fri
 gide cōplexiōis. ¶ **Et** oleu[m] eius est inuatiuum
 in hyeme. et si bibis calida cōplexionē: odor et ni
 miu[m] de ipso cu[m] est viridis. ¶ **Idem** Aben mes
 suay. Conserit humiditatem et flegmatē sal
 so et senib[us] frigide cōplexionib[us] et confert do
 lorib[us] iuncturaru[m]. ¶ **Remouet** loq[ua]m amissā
 sam p[ro]pter apoplexiā v[el] paralysim in potu sum
 ptum eius succus aurii. i. vel. ij.

B
E
D
E

Capitulum. cccxv

Herba grassula. Actoz. Herba grassula
 la e[st] herba de qua inuenit maior ⁊ mi
 nor. Er minor e[st] vermicularis. de qua
 habet in ca. vermicularis inferius de A. Ma
 ior e[st] herba h[ab]ens folia tenera et pinguis: in q[ui]
 rum superficie e[st] borra

Operationes

¶ **Valet** Signis arsuras. succus eius curat ra
 micē pueroru[m]. ¶ **Si** accipiant folia grassule ⁊
 cime oliuari ⁊ terant subtili cu[m] aqua p[er]
 ci recent. et exp[er]imat per petiā. ⁊ bullat cu[m] modi
 co vino albo quib[us] admisceat mastix et oliba
 num: et postea vngatur.

A
B

Capitulum. cccxv.

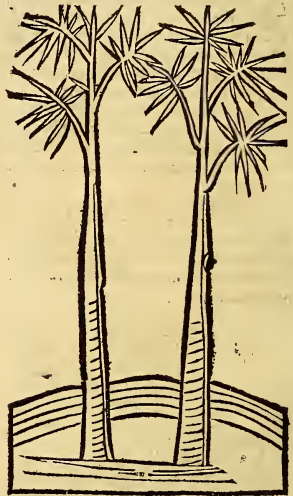
Herba fetida. et est herba subtilis folijs
 sillis herbe q̄ vocat̄ abrotanū plena ses
 minibus similit̄ibus semibz libri cozi. sa
 por eius est ad amaritudinē nō cūaz. Guis o
 dor: et sapor eius est amarus cū aliq̄ faldie et stipti
 citate pauca. et est calidior absinthio: et debilior
 abrotano.

Operationes

A Est mali stomacho: et claudit orificia vena
B ri matricis: sic q̄ cathaplasma supra v̄trē
 calida. ¶ Constringit sanguinē exeatē post
 partū: et r̄pe menstruat.

Capitulum. cccxvi.

Herūdina siue harundina. Acto: Ha
 rundina ponit̄. ¶ Si. inter arbores. et
 hoc vt̄ videt̄ p̄pter q̄sdā speciales q̄rū
 tanta crassitudo et magnitudo esse d̄: vt̄ ex il
 lis naves et edificia fabricent̄. De ceteris autē
 dicit̄ ē apud ¶ Si. inter herbas occultas et ins
 ter sarinas. ¶ Alex. in epla ad Aristō. Post vt̄
 corā n̄am de Dario rege obtentā: accepit̄
 centū n̄q̄m̄ta ducibz indoꝝ: q̄ breuitates in
 nerū nonerit: cū p̄geremus p̄ter humē appar
 it: cuius ripā barido pedū septa genū v̄scabat
 pinoz abietiq̄ vincens in crassitudine et roboꝝ

ra. eaq̄ indi vt̄unt̄ ad edificia. Aqua vero sive
 minis gustu cleboso amario: erat. quā nec hō
 bibere nec pecus etiā sine tomento poterat.
 Deinde vidimus boies nauiculis per fumen
 vbi rotundis cybarundine: q̄ nobis ostēdit̄
 vbi dulcena quā possemus inuenire.

Operationes

¶ Plin. li. xvi. Harūdines s̄ matū tenēt̄ inter
 aq̄ricos frutices frigidis gaudentes. Belli pa
 cisq̄ exp̄nētis. necessarie sunt: atq̄ etiā in de
 licijs grate. His c̄m̄ ozietales populi bella cō
 ficiunt̄ dū spicula calamis addūt̄. ¶ Nullus at
 sagittis aprior ē calamus q̄ in t̄beto Bonos
 n̄en si amne cui plūma inest medulla: pondus
 q̄ voluere. ¶ Otrā statur q̄ paruiq̄ libra. q̄p
 pe non eadem gratia belgias

¶ Nec est creticis c̄mendat̄ omibz. q̄q̄ prefe
 rant̄ indi. q̄rū alia quibusdā videt̄ natura: q̄n̄
 et bastarū vicē p̄bent̄ additis cuspidibz. Ha
 rundo v̄eniq̄ indica arborescens habz̄ simplicit̄
 nem: q̄lis videt̄ in r̄plis. Folia v̄ero b̄n̄cia. na
 uigoriq̄ vicem prestār̄ (si c̄cedimus) interno
 dia singula. ¶ Plin. li. xvii. Illa que na scitur in
 India et Syria odorū v̄nguetōꝝ: q̄ causa. Tri
 nam mouet̄ cum gramine et el apij semine des
 cocta. menstrua q̄ citat̄ motū. ¶ Hydropsij
 prodest̄ a c̄tussi etiā suffitū.

A
B
C
D
E

De Herbis

Capitulum. cccxviii.

Miquiamus. *Jusq.* Jusq̄a
mue ē herba sic a grecis
appellata: s; a latine her-
ba calicular' dicitur: eo q̄ ca-
liculi ei in figura cācaro-
rū nascāt vt ē mali puni-
ci. *Quo* oza serrata se hñs
tes intrinsec' semia pas-
paueris silia. *Dec* herba ē insana. vocat eo q̄
vsus eius piculosus ē. deniq; si bibat vel edat
insaniā facit vel somni imaginē turbidā. *Dias.*
fm translationē nīam ca. de Jusq̄amo. Jus-
quiamus frutex est parue bastas habēs gros-
siorē et folia lata et oblonga diuisa: nigra et as-
pera. iuxta cuius bastas sūt capita plena semi-
ne. Sed Jusquiamitria sunt genera. vnum
purpuream florem habens: et semina nigra: et
folliculos duros et spinosos. Alterū vero flo-
res mellinos hz et folliculi molles. semē obru-
suz sicut crūmō. abe s; o iste manā p̄stāt et nar-
cotice ē: et minus vales. Tertiu s; o gen' ē cus-
ius vsus frequētat. folia h; pingua et mollia: et
chili succi plena: flores albos et semina alba
pferens. Nascit in locis maritimis et in ripie.
semē vicrovile est album: quod minus si inuētū
fuerit rufum secūdat. Figurū vero inutile ē
semen eius et folia ēccānt. basta ipsius tuu

sa et expressa. Sic succus in sole siccat: dicitur est.
qz vitulos est vini post annū. semina eius sicca in
calida missum tunc dicitur et exprimitur. et vero succus
melior viridis q̄ siccus. Vultū vero sari-
ne mīlīce succum eius admixturā facit in oculis
eis reponunt. *Gal.* viii. sim. far. ca. de Jusq̄a-
mo fm translationē arabicā. Jusquiamus
ius semē nigru ē. et signū sup hoc q̄ sit semē ni-
grū est q̄ flos eius s; git ad rubedinē. facit ma-
niā et suberb. Ille s; o cuius semē subrusus est:
cognoscit in hoc q̄ flos eius ē citrinus. et ē p̄-
pinquus p̄mo in virtute. et p̄ter hoc oportet
q̄ caueat ab his ambabus speciebus: et nō vratur
q̄s eis: qz nō est iuuamētū in eis: sed occidit
Jusquiamus vero habet ens semina alba et flo-
rem albu. est cōueniens vsui medicine. et est in
tertio gradu fri. et sic. in. ij

Operationes

- A.** *D*ysic. Utilis est succus semini viri in volū-
tario. *L* onfectionibus colloriorū mixtus reuma
viscidū et calidū cōpescit
- B.** *D*olore aurū mitigat. *S*tericas causas me-
dendo cōpescit. mixtus potente. vel vt carbas
plasma adhibitus s; o: res spargit.
- C.** *S*emē eius oīa sili facere nouit. maxie tū s;
sientibus subuenit et carbarū soluit. reuma o cū
lorū et doloz cōpescit. obulo vno cū semine
micotis et mulla mīxime et bibitus s; xui ma-
trici et san guinē reuācentibus opitulat.
- D.** *S*emē eius solum podagricis auxiliū vno
mixtū et carbasplasma adhibitus: tumorem
ectium et man: marum soluit.
- E.** *D*ulc' aliē carbasplasma in antibus: necessario mis-
cet. solia eius maxime cū potentia mixta et in cas-
thaplasmanibus adhibita doloze tollūt. cū vino
bibita aut q̄ter s; bres empiala s; prohibet.
- F.** *E* octa sicut olus et comesta s; ita mē maniaz
faciunt. Radix eius cocta in aceto doloze dē-
nium oī retenta mitigat.

Capitulum. cccxix

Iuniperus. *Ji.* Juniperus grece dicta
est. sine qz ab amplo in angulū finit. s; o
ue eo qz p̄ceptū igne diu tenet. ita si pu-
ne et eius cinere coopertē fuerint vsq; ad ans-
num peruēniant. *P*iro enim grece. id est ignis
latine. Juniperus autem alia parua est. alia
magna. *Pl.* li. xii. *P*iperis granū: vnius arbor
in Italia nascitur. Juniperi bacis mire vum
trahentibus adulterant. *S*era. li. ag. ca. babili-
bala. b. i. juniperus est vna et species cypressi
masculi. Et oēs sunt quatuor species: sūt iuni-
per et babel. i. launa et zabi et gera. i. iunipe-
o iij

Tractatus

rus q̄ no iat arconas: Est ex ea alia magna: as
lia parua. et by fructū quēdā: cuius fructus est
magnus sicut Flabach. 7 in lsa habet dicit sū
cur zaror. 7 qdā cui⁹ fructus ē parus sicut fa
ba: nisi q̄ ip̄e ē rotundus tot⁹ Bal. vi. sim. far.
ca. de iunipero. Virtus arbor⁹ huius ē ca. 7 sic.
in. ij. gradu. s̄ caliditas ip̄ius fructus ē fm̄ h̄.
sed siccitas ei⁹ ē in p̄ncipio tertii. Et idē Sed
ra. Sauiua ē illa q̄ v̄: brachos siue brachos
7 non by fructū. 7 nos de illa dicemus in capti.
Sautina. infra de s. Sed zerbū ē illa que dī
citur padras. et habet fructū silem fructū cī
pressi: nisi quia ē minor eo satis. Et ē ex zerbū
parua spinosa. et fructum simile fructū iunipe
ri: cuius magnitudo est sicut granū mirri. sed
ē rotundum. et virtus zerbū est calida 7 sicca
in. ij. gradu. Sed gara ē species parua respec
tu zerbū. Demotia eius veniet in ca. laurus
de l.

Operationes

A Archaos siue Arconos. Juniperus ma
gna et parua. Ambe calefaciūt 7 subtiliant. et
puocāt vrinā. Et qm̄ sit fumigatio cū eis expel
lit venenosa reptilia. Et habet fructus: cuius
qdā reperit in magnitudine auellane: et qdam
in magnitudine fabe. nisi quia ē rotundus: et
habet odore bonū: 7 ē dulcis bñs in se. aliqñ

tulū amaritudinis: ¶ Deas. ca. de iunipero s̄
trālationē grecā. Juniperus arbor: alia ē pua
alia magna: sed utreq; acris sunt fructus at
q; micualis et insensibilis. ¶ Aucr. q̄nto colō
liget ca. de iunipero. Juniperus que vocatur
abel ca. 2. sic. in. iij. gra. ¶ Paulus ca. de fñis
ce Hūmi ipsius arboris ē verit.
¶ Itē Deas. Prunis impostite fumigio: serpe
tes fugant. fruct⁹ eius iocūdus ē et odoris sū
misi in ore detinet. 7 customachus ē. et coraci
vtilis est. tullim seda t. ¶ Centre 7 inflatōnes
sedat. torionib⁹ q̄q; bibita subuenit. Contra
venena p̄stat auxiliū. diureticū est illi adiutor
um. Spasmanib⁹ et reumarib⁹ prodest
¶ Offocatiōes stericas tollit. Appellat autez
a grecis archionides. succus eius medef vipe
ra v̄q; ¶ Suc⁹ eius cūstus atq; cū aq̄ illi
nitus lepra d̄spuit. Elimatio arligni eius pos
tui data interficet. Lachrym⁹ eius potui da
tus tullim: ventrē atq; peroridas sanat.
¶ Aucr: abel puocat vrinā 7 menstrua plus
oi. alia re donec facit mingere sanguinē. Et fa
cit abortus 7 extrahit fetū mortuū. Pro illa spe
cie lege Sauiam infra de s.

Capitulum. cccxx

i Tūbe. Anice. li. ij. Tūbe. meliores
sunt. maiores earū frigide sunt in p̄mo

De Herbis

equales in siccitate et humiditate. et sunt decli-
nantes parum ad humiditatem. et nutriens
cum carni et digestio sunt difficilia. et sermo q̄
dem in eis bonus esse quam vis. **Salicinus.**
Non reperitur in eis in conservanda rancore
et renouanda egritudine aliquid operans.
sed reperitur eas difficultis digestiois et paucius
trimenti.

Operaciones

Quicema. Conferunt acuitati sanguinis cali-
di et eximo q̄ illud est propterea q̄ ingrossant
sanguinem et viscosum faciunt ipsum

Et illorum eximatio qui putant q̄ ipse claris-
scent sanguinem et lauant eum. est eximatio
corrupta ad quam ego non declino

Idem Conferunt pectori et pulmōni. Sūt
mali stomacho difficultis digestiois. et imant
quidam q̄ conferunt dolori renū et vesice

Operaciones

Idem aucto. **Salicini.** Huius herbe sunt et ne
species. una earum est subtilior et durior. et alia
grossior et melior. **Fructus** huius secundē
speciei facit dormire. sed species prima est simili-
ter duarum specierum. Una que non facit frus-
trum et non est in ea inuamētū aliquid in me-
dicina et alia facit fructū. et facit somnū anxi qz
est debilior q̄ prima. et ista species facit sodas

Et substantia istarum duarum specierum
est cōposita ex terrea pauca si igida pauca frū-
giditate. et substantia aquosa ca. pauca cali-
ditatis. et desiccata et infrigidata et est narcotica

Et due sunt spēs q̄ aliantur in igne et sumū-
tur in potu. stringunt venērē et abscondunt sus-
sultatam menstruo. et desiccant qd̄ descendit
et humoribus ad partes inferiores.

Capitulum. cccxxxi.

Iuncus. Sera. li. aggre. ca. Dio. aucto.
Dyscoridis. Disi dicit iuncus. est her-
ba cuius due sunt species. Una ipsarum
habet acutas summitates. et ista etiam speci-
es similiter dividitur in duas. quia et ea est q̄
non habet fructum. Alia est que habet fructū
nigrum et rotundum. et canna huius speciei ē
grossior q̄ canna alterius. et est tertia species
que habet cannam grossiorem ad huc et ma-
gis cannam q̄ supradicta due species. et hu-
ius speciei fructus qui est in summitatibus eius
est similis fructui iunci supradictarum specierum

Capitulum. cccxxxi.

Udaica. **Dysc.** cap. hierob. i. **Judaica.**
et est herba porrecta virgulis vltra cus-
bitum. geniculosis cū folijs p̄ internodia
distantibus tanq̄ quercus incalis et subalbidis
Ares habet acres et micuales.

Operaciones

Trattatus

- A** Dyasco. Facit ad capitis et epatis dolorē. Et ad serpentis morsum et aranearū et rabidi canis. Calculus expellit.
- B** Hydroticos sanat. vulnera recentia supposita curat. facit ad eos q̄ induratas venas hñt
- E** Et cibū eiciunt propter parotidas stramal collo ligatur
- D** Querciticos sanat. s. i. et succo foliorū et nardi. s. i. et paululū myrthe et aqua sciaris. iij. potui data. radice huius qui secum habuerit a epenre tuxerit.

Capitulum. cccxxiiij.

Incensaria. Dyascoides. Incensaria herba est facta sicut arnoglossa. sed aspera et super terram spansa. cuius odor est sic odor thuris habens in collis alicualē pilositatez et albedinē sicut enula. Et folia habent formam aliqualiter cordis nascentia.

Operationes

- A** Dyasco. Desiccatur humiditatem pectoris et confortat nervos
- B** Et valet ad corisam.

Capitulum. cccxxv.

Fidicus. Sera lib. aggre. cap. Fidech auc. Dyas. Est de ipso domesticus et siluustris. Et domesticus est ille quo tinctor res vtunt. Et eius foliū est simile folio plantaginis nisi quia est magis viscosum et fortioris mēgredinis. et habet superiōe longitudinis brachij vnus. Sed agrestis assimilatur domesticū. nisi quod foliū eius est magis simile folio lactuce: et habet ramulos lēgpos plures graciles cū multis ramisculis: quorū color tendit ad rubedinem: et in summis ramorū sunt vaginole multe similes lin guis. Et est in eis femina. et habet florem paruum subtilem. Et idem auc. Gal. Domesticus est ille quo vtunt tinctor sapo: aus est amarus: stipicus: et virtus eius est q̄ desiccatur fortiter sine acumine. Et idem auc. Aloume. Est arbutum puluerulentū: eleuaturq̄ cū stipite suo longitudine vnus brachij: by gemina ramorū. In similitudine sua est flos sicut flos coriandri: siccat et erit: et ponitur cum alcanpa. Dicunt quidam q̄ a clem. i. indicus est arbor miler cbaris: et nescio si idem. Et idem aucto. Isaac ben aram alcat et nescio si idem. Et est balbac: est planta hñs foliū longum plus q̄ foliū salicis. Et assimilatur folio faseoli coloris quasi aureis sed manus est et est calidū et siccum et stipiticum

Operationes

De Herbis

A **S**era. aut. Bal. Virtus indici incarnat et resoluat et coagulata vlcera que sunt in corporibus duris. etiam si fuerint in capitibus masculorum. et abscondit fluxum sanguinis et dissolvit et minuit apertam molliam. et confert vlcera putridiora corrosiua. **I**dem auct. D. y. s. Emplastrum eius solus eius confert apostematibus et vlcera. **H**ab in principio ipsorum conglutinat ea sua caliditate et abscondit fluxum sanguinis. **E**t curat fornicam et herisipilam. **E**t a greius forioris est et rursus. et confert splenicis quibus bibis. et fit emplastrum cum so. et iuuat plus quam prunus.

Capitulum. cccxxv

I Sopne. Placarius. Iopopus est calidus et siccus in. in. gra. Virtute habet firmi folia et flores: non firmi radice. In estate cum flores producit colligit in vmbroso et non in solo loco suspendit et desiccatur in medicina abiecit stipitibus flores: folia ponunt per annum seruant. virtute habet diureticam dissolventi strabendi consumendi.

Operationes

A **I**si. Iopopus est herba purgans pulmonibus apra. **C**um in veteri testamento asphoban cum fasciculis iopopi que agni sanguine volebant munitari. **H**ab in petris berece safo radicibus.

Papias. Iopopus est herba humilis et calida et est flegma deducit. eius radice nobile foris et penetrabilis inter sapa. **P**lacarius. **L**etra rullim frigidam valere vini decoctionis eius et sicum sicariu. ad idem valere electuarium quod fit ex ea scilicet et iopopo. **A**uicenna. Iopopus alia est motana. alia ortina calida et sicca in tertio. et est subtilis sicut origanum. **P**orus eius calorem bonum facit. et eius gamera et vlcigia in facie abstergit. **C**um vino bibita resoluat apostematam duram. **C**onfert pectori et pulmone parientibus vlcerriam et rullim antique. **S**oluendo asperitatem regna et ascarides et yermes. **V**alere etiam spleni et ydropisii. decoctio eius cum aceto et oxymelle sedat dolore dentis. **E**t vapor decoctionis cum ficis confert sonitu auris. **E**t ipsa etiam cocca fit emplastrum tartari: sanguini mortuo sub palpebra. **L**ostantinus. Iopopus calidus est et sic. in tertio gra. **S**ucus eius cum cubo coctus: et melle et ruta bibitur: apostematam pulmone ambulat et durities rullim et catarrum ad gulam de capite descendente curat. **L**umbi eos occidit. **A**posima cum melle grossos bubones dissolvit. **I**dem. **S**i cum sicibus ficis vratur: et ventre humecaret et tunc clarificat. **C**um aceto cocca si os mmi abluit: et ea dolore dentium amputat. auribus inde fumigatis et vlcere et sonitu placat. **R**ahis. Iopopus vt origanum valere. **P**ectus pulmonem purgat. **A**smati quocumque rullim antique confert. **F**legma et yermes et corpore eductur. **P**lini. li. xxi. Iopopi que rami cum vobore ac ricis tribus decoctis tora cez purgat. **I**terum. Iopopi fasciculis cum quadrante mellis ad rullim decoquitur.

B
E
D
E
S
B
Z
J
K
L

Capitulum. cxxxv.

I Sopum humidū. Dyasco. ca. de yso /
 po humido fm trāstione nostrā. yso /
 pi crotū est q̄si sordē. ⁊ succus lanarū
 succidari que hoc modo colligit. Lane succi
 de ⁊ sordissime m: or de unte mittunt in vas a /
 quā calidā h̄er: sic accendit ignis vt aliquid
 ferucar: ⁊ inde refrigerat. ⁊ qd supnat auerit
 in modū pinguedinis abradit manu: ⁊ vas s̄ā
 neū abstergit. ⁊ sic ipm vas replet pluuiali aq̄
 ⁊ cooperit tenui lintheo ad solē biduo ponit.
 et sic tertio die aqua delimpidat ⁊ reponitur.
 Adulteratur cū pinguedine et cera. h̄intell̄
 get q̄ sinez odore lano succidetur. Sera.
 h. aggre. cap. Lefaraffab. Et est pinguedo q̄
 est in lana. que fit in hūc modū. Accipe lanaz
 succidā vel mollēt laua eam cum aqua calidā
 da: et in sole calido. et exprime totū quod i ea
 est ex torde. ⁊ pone sordiciē illā in vase habere
 orificium latū: et projice super eam aquā infun
 dens ab alto cū impetu vt spumā faciat. De
 inde agira agitarione forti vt multam faciat
 spumam super aquam absterge aquā marinā
 cum impetu donec spuma sedetur omnino: et
 tunc tolle pinguedinem supernatantē: ⁊ pone
 in vase terreo. ⁊ inde projice i vase itez aquā
 aliam ⁊ agira sicut fecisti primo. et projice sup
 spumā eius aquam marinā: ⁊ dimitte sedari
 spumā ⁊ collige eam. Et facias hoc quotiens
 spumam videris. ⁊ inde accipe pinguedinem
 quam aggregasti ⁊ malaxa eam cum manib⁹
 Et si aliquā in eis inuenies sordē: extrabe ipaz
 aquā agitando. Et facias hoc totiens donec
 videas ipsam albam ⁊ puram pinguedinem si
 ne admixtione alicuius rei. ⁊ cum hoc seccis
 ponē in vase terreo ⁊ serua.

Operationes.

- A** Sera. Velior ex yso po humidū est illud
 quod est molle quādo tangitur sine asperitate
 habēs odore lane succidi. Et q̄si dissoluit non
 eparet ibi aliqua grossities sicut i adultera
 ra. Et yre: huius est calefactiua: mollificatiua
 vlcēri induratoꝝ. ⁊ proprie vlcēri matricis
 quādo miscetur cum melle et butiro.
- B** Et quādo sit suppositiozium cum eo puo
 cat mensura ⁊ expellit serum ⁊ secundam.
 Et quādo miscetur cum sepe anatis cōfert
 vlcēribus anti ⁊ vlcēbus virgē ⁊ testiculozū et
 vlcētib⁹ circa loco illa.
- C** Et cōfert puritini lacrimaliū oculi ⁊ gros
 sicica palpebrarum. Et ponitur in vase nouo
 supra lenem ignē: ⁊ dimittit donec veniat pin
 guedo eius. et fiat unte. et est conueniens cū

nis in collitijs et medicinis oculoꝝ.
¶ Et cōfert morbo venenosis ⁊ fluxū vtrū
 antiquo ⁊ vlcēri int̄clinou.
¶ Et abscondit fluxū mensuozū: et dissoluit
 sanguinem congelatum in stomacho. et quan
 do sumit in potu mundificat: vlcēra pectozis et
 pulmonis.
¶ Et quādo miscetur cum butiro ⁊ fit nascas
 le cum eo post mundificacionem matricis: ⁊ p
 hibet impregnationem.
¶ Et q̄si datur in potu mulierib⁹ post partum
 facit eas adhibere ad impregnationē.

Capitulum. cxxxvi.

Arabe. Platearius. Karabe est gum
 mi arboris vt germa vnde annuli s̄
 k unte. Unde electrum succinuz karabe
 sub eodez ponunt. quia electri ē kara
 be. ⁊ succinū ē karabe Unde b̄bcm: in Alex.
 ca. de vlcētia troscie dyalectum Item
 Seruius super bucolicon Virgilij in eglōga
 passiōe dicit. q̄ electrum est ⁊ post succidum.
 Item cassius sedit tractatu de troscie dicit
 Troscos de succino et est electrum: et dicit
 bit troscos de karabe. Est autem gummis
 arboris dicit dyasgiros. ⁊ est speces populi

De Herbis

arboris. vt patet in illo capitulo agrios. vcrus aliud facit capitulum de populo diuersæ species ab illo. Auicenna. lib. ij. de eo duo facit capitula. Unum de hauro: cui consonat capitulum de populo arboris. Aliud de hauro romano cui consonat capitulum de agrios. quod etiam ex ponit Dialcorides q̄ est populus arbor. Auicenna dicit q̄ est acerosa: volēs dicere agrios sed in arabico est aceros cuius gummi vt dicit Auicenna. est karabe. Et dialcorides dicit q̄ ex hac arboris succentū nascit̄ fm̄ quosdā. 2 in rhotanum distillar. et ipm̄ est electri: vt ostensuz est supra. Due ergo vident̄ esse species huius arboris. Una calide complexionis. Alia frigide. sicut p̄ vtrūq̄ terrū colligit̄. ¶ Auicenna libro de vrbis cordis karabe. calida est in p̄mo sicca in secdo. aliq̄ volum̄ q̄ sit frigida. Paulus de karabe karabe est gummi arboris haur romana. 2 calefacit caliditate temperata cuz pauca frigiditate. Sulcasiū chen aban azarin. h̄s bro: qui dicitur seruitoz karabe sic assat̄ 2 bu ritur. Quod et frangas karabe in fracturis paruis 2 assa vna vice vel duabz et serua. S; cōbultio q̄ est in hunc modū. Accipe ollā vitilem. et pone karabe intus et claude os eius cū luto. 2 pone in igne vna nocte. deinde extra bea vtare: et tere.

Operationes

A ¶ Auicenna. Habet proprietatem confortandi cor et lenificandi et repellendi cardiacam: et fornicandi spūs

B ¶ Serapion. Karabe sumitur in potu et prohibet cursum humiditatum ad stomachum. 2 abstringit ventrem et stomachum. et cōfortat eum. et abscindit fluxū sanguinis. Et quando coxet huius arboris inciditur minurim: et se minatur in letamine: oriūtur ibi in toto anno fungi ad comedendum.

C ¶ Paulus. Karabe est gummi arboris haur romana quod quando bibit retinet fluxum v̄tris et stomachi: et sanguines v̄decūq̄ fluēt Et putant quidam q̄ sit san daraca. 2 dicunt q̄ karabe sodo ma huius est gummi. 2 est gummi funeris eo q̄ latini ponebant ipsuz sup̄ corpora defunctorum.

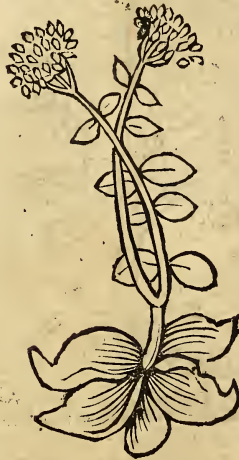
D ¶ Et idem auctoritate Aluberberi. Caliditas eius est temperata cum pauca frigiditate. 2 habet proprietatem retinendi sanguinem et prohibendi renascentiam. Et cōfert cardiacæ 2 lumbis v̄ntrem.

E ¶ Et idem aucto. begde. Karabe calida est et retinet sanguinē v̄decūq̄ fluentem.

F ¶ Et idem auctoritate Alcazi. Suspenditur lup aposi ma et cōfert. et est frigida. Et cō

fert cardiacæ et spūto sanguinis: 2 fluxū eius a naribus

¶ Alias funes inuenies in tractu de lapidibus p̄ciosis in ca. Bargares. **B**

Capitulum. cccxxviii

A lenda. Plinius capitulo kalendula est herba cuius stipes plurimos habet ramos. Folia eius sunt similia folijs conisi maioris sed angustiora et pinguiora cum aliquali v̄scositate et odore graui: vel v̄ coniza. Flores eius aurei sunt. Similis est aurigali vel butalmos. Semina eius s̄ plurima ordinarij posita in capitulo quodam habentia formas comicalorum: et ipsa semina sunt pilosa aliq̄ ter. Est calide et sicce complexionis.

Operationes

¶ Virtutem habet stringendi: confortandi: et desiccandi: **A**

¶ Contra dolorem v̄ntis puluis si inuoluatur in bombice et v̄ntibus applicetur: si arum dolor: cessat. similiter naribus in tromasla v̄ntem qui est in ventre occidit. **B**

¶ Contra rosulas pedum valet fomentum ex ea factum. **C**

Tractatus

Capitulum. cccxxix.

Uube. Pl. ca. de Kubube. Ex eis sit
k domestice et siluestres. Sunt in fru-
 ctus cuiusdā arboris in partibz Indie
 nascentes. Et sunt triū generū. Suncum sil-
 uestres que sunt minores. et sunt saporis a cu-
 ti sicut piper. et sunt graues inus plene bzeus
 sūpitiis. Sunt eniaz alijs superioribz siluestres
 maiores ponderose silr et plene amari saporis
 superioribus meliores. Sūt alie que sunt do-
 mestice omnibz predictis laudabiliores. Inte-
 rius inanes leuis ponderis lōgi sūpiti; modice
 amaritudinis. In summitate habētes planicie
 aliquāz ubi coniungit sūpiti cōcauitas est qdaz
 cū massicat fumolitas qdam euaporabilis ad
 cerebrū ascendit. Et simpliciter ponit ista intel-
 ligitur. Virtus est in folijs et in semine eius ca-
 lide et sicce temperate. ¶ Scrapion li. aggre-
 c. kubube ē. Kubube plāra bñs folia mirre do-
 mestice. nisi quia sunt latiora eis. et summitates
 reos eozū sunt acutes sicut summitates lancee.
 Et habet fructū rotundū aliqñtūlū d'epesuz
 et larum. Inter folia eius reperitur: quod qñ
 maturatur vergit ad rubedinem inter ipsum z
 granūti angulū. z byramulos silces ramis plā-
 te dicte laros egredientes ab vna radice sicut
 agrestis. difficile frangibile. lōgus curitur bra

ebium vnum plenus folijs. z fructus eius pen-
 ficus declinans ad amaritudinē. et color eius
 declinat ad rubedinē. Et itē post q̄ congrega-
 gani inter sermonem Dyascoydis et Galieni
 super omnem herbam inuenti. q̄ Galienus nō
 memorauit mirum agrestem. Et Dyascoy-
 des non memorauit Kubebas. Et vidi q̄ des-
 criptio Galieni super Kubebas est descriptio
 Dyascoydis super mirum agrestem.

Operationes

- ¶ Sera. Sme eius bibitū vrinā puocat: me-
 struis imperat. calculos vesice frangit. **A**
- ¶ ycteris et cepbilargie medicat. Radix
 eius cum viridis est a multis pro sparago co-
 meditur. que amara est et diuretica. **B**
- ¶ Et idem aueroritate Galieni. Est medicina
 similis fu. in sapore et virtute. nisi quia est sub-
 rilior. multū ideo sit aperitiua operationum q̄
 sunt in corpore toto. **C**
- ¶ Et prouocat vrinam: et mundificat renes a
 lapide qui generatur in eis. Et est bona gut-
 turis et stringit ventrem. **D**
- ¶ Paulus capitulo de kubeba Kubeba ras-
 let contra frigidum reuma. z confortat cerebrū
 et curat apoplexiam. **E**

De Herbis

Capitulum. cxxl.

Lactuca. ysid. Lactuca dicitur eo quod abundantia lactis epuberet. seu quod lacte nutritiores seminas implet. Hec et in viris venenis rsum coarctet.

Placarius. Lactuca et bariorum rsum competit semine

eius medicinae. quod frigidum est ipsa herba. Iudicant autem ab auctoribus omnium herbarum temperatissima. **P**alladius libro secundo mense Ianuario lactuca ferenda est. vel Decembri. ut plura eius februario transferat. Item februario feruntur post sit aprili mense transferre. Sed certum est ea toto anno bene ferri si locus sit lenis. stercozarus. triguus. antequam pangat radices eius rsecemur equaliter. r liquido simo linamus. Ut quod tam patete sunt nudate lectam accipiam. Amat solum subactum. pinque. humidum stercozani. **Q**uicena in capitulo Lactuca. Et sunt tres species. Una est quod vocatur lactuca agrestis. quam greci ralliam vocant. Quis r rsum in modum secum dicit. Et est species scariole sicut apparet ibidem. Alia species dicitur lactuca azima quam sirus scire lege carum. Ancula supra de B. Et alia species que dicitur Lactuca domestica quod omni bus est nota. de qua bic loquimur. **H**alienus sexto simpli. far. cap. de lactuca. fm translationem grecam Lactuce domestice virtus est quod in frigidat r bumectat sicut aqua non extrahit sed sicut aqua stagnans vel lacumaz. ut fontis nartum. Et ipsa est que generat sanguinem bonum. Lactuca agrestis est similis domestice: nisi quia stipitem habet maiorem. r folia eius sunt albiora folijs eius r subliora r asperiora. Et sapor eius est amarus: et est in virtute tua similis papaveri nigro.

Operationes.

A **S**crapion li. aggre. cap. Hakae. Lactuca virtus lactuce domestice est quod puenit apostemantibus calidis r berispile. Et semine eius quod bibeat frigiditatem r dilutionem humiditatis spermatis. Et r puenit pollutioni que fit in somnis.
B **E**t idem auctoritate **H**alieni in lib. de cibis Lactuca generat sanguinem bonum in sine bonitatis. Et ego quidem comedeam lactucas quod eram iunior: quia in stomacho meo generabatur colera. et sic in frigidabam ipsum. r tunc etiam postquam senui comedo eas elixas. Ideo quia non reperio aliquam herbam cum qua possim curare vigilias sicut cum ipsa. **H**umoris vero qui generatur ex ea est frigidus r humidus. Et neque ex ea accidit nocentium sicut

et alijs oleis: r non stringit ventrem nec laxat. quod non habet stipicitatem: nec falsedinem neque acuitatem.

Idem quod auct. **D**yal. Lactuca domestica est bona stomacho: et in frigidari est: et facit r vomire et puocat lac. Et quando ipsa decoquitur est magis iuuativa. et quod comedit sic euclitur sine ablutione. conuenit illis qui conquerunt de stomacho suo.

Et assiduus rsum comeditionis earum obtinet beatus rsum. Et quod sit epulstrum cum eodem apostemanibus calidis: et berispile. dummodo non sit r ebullientis inflammationis.

Sed semen eius bibitur r valet contra fluxum ventris. et extinguit libidinem et pollutionem seminis in somnis. Sed quod lactuca emittit stipitem suum tunc efficitur virtus succi et lactis ipsius similis virtuti lactuce agrestis r paupertatis nigri.

Et idem auct. **R**uffi. Lactuca quidem curat egritudines que fiunt ab ebrietate quod sumitur sed ipsa nocet inest inis: r lenit ventrem. r abstinet libidinem et facit dormire.

Item quod coquitur cum oleo zizimino. r comeditur expellit r ctericia. et est medicina bona operationibus harum r cor: rse quod comedit in iunio cocta cum oleo. sinapium et lac lactuce domestice cum emittit stipitem abstergit vulnera que fiunt in tunica coeca. **L**ac vero lactuce agrestis positum in fronte inducit somnum.

Et quod sit collirium cum eo lacte iuuenile conuenit vlceri corneae: placat dolorem capitis. et prouocat menstrua: et curat morsum rucele et scorpionis.

Halienus. **E**l alidus r egmonibus coarguit: nec non parulis barispirationibus: non tamen potens est maioribus sufficere. Est autem ex cibis sedamibus simum. **S**anen vero bibitur contra gonorream. r effusionem spermatis cohibet. **U**nde et somnia non datur sicut etiam semen agrestis lactuci liquorum citius colligit caliginem. nec non in super r visionibus apta est sub iuncta cum lacte semineo.

Et idem libro de cibis. ca. de Lactuca fm translationem grecam. **F**olice autem oportet ex omnibus oleis pauca simum r chabocimum sanguinem generantibus et lactuca non multum quidem neque cacocemum. non sim euehimum perfecte sanguinem generari: comedunt autem ipsam ut ad multum quidem crudam. quod autem extrahit circa productionem seminis estatis rge preliatam in aqua dulci offerunt cum oleo et garo et acetum. aut cum aliquo salis amestozum. Et maxime quecumque comit quod cum caseo preparantur.

Tractatus

- A** **U**ntur autem ipsa et entes in lippis im-
petuavit p aqua chrysanthe. sic et ego tunc
incepti ex quo venice habeo paros. scilicet in
aliquis smaragdini in fluctu dicitur de mambi ex
multo ipse olus hoc habet orosam. sicut nunc hinc
masticationem induxit et oronem
- B** **U**ntur autem la cuncta in iunctura quides
calca. cuncta in b. continui et superiorum cuncta in
frigida ratione grana.
- A** **U**ntur li. q. ca. et elacura. Et ea est et omnia
et siludinis. Et rilla que est siludinis est hmalis
in virtute papaveris nigri.
- D** **E**t idem auctoritate Salicini. Non est in sri
gilitate eius que et omnia et elacura et ap-
plicatio ad vltimum.

Capitulum. cxxij.

A **U**ntur. Placarius. Lacca est gummi ar-
boris. quod defertur a partibus vltra
marinis. quo tinguntur panni colore
rubro. Habet virtutem et tincturam. Et est
calide et sicce complexionis in tertio gradu
Scrapion libro de gregariois capitulo de
auctoritate Dyascolidis. Et est guma arbo-

ris que nascitur in terra arabum et est in ea
simile myrrhe et storaci. Et habet virtutem et
tenuandi. Et idem auctoritate Salicini. Lacca
est gummi arboris que nascitur in arat ia
que est similis myrrhe habens odorem bonum
et administratur in fumigis. et tinguntur et ea
panni rubri et coloris. et dicitur in cura illa kar-
mes. et defertur similiter de armenia. et est calid
de et sicce complexionis in tertio gradu. Et idem
auctoritate Salicini in translatione albararib.
Lacca est gumma arboris que nascitur in A-
rabia: que est similis myrrhe. habens odorem bo-
num. Et idem auctoritate Rasis. Lacca ca-
dit ex celo super ramos arboris gubera. id est
mespili in partibus Syrie: in insulis maris.
et est calide et sicce complexionis
Antenna libro secundo capitulo de lacca
Lacca dicitur quidam de quibus est dicitur
Paulus: est gumma herbe similis: et de bo-
ni odoris. et oporat et administratur cum cau-
tela. Alii vero errauerunt: et est Karabe. Des-
rum lacca in plerisque est virtutis Karabe. et est
et tenuandi virtute et ebementi.

Operationes

D **Y**ascolides. Lacca confert asma si pul-
uis eius cum ovo sumatur ieiuno stomacho
et confert splenicis in syrupo si ponatur: et
uocat mensura. et confortat visum. Et omnes
modum administrationis eius. et confortat li-
oma chum: et aperit opilationem stomachi et
paris. et curat yctericam et opilationem.

S **C**rapion. Lacca habet virtutem et tenu-
andi pingues. et bibunt de ea splenicis asma-
tica et confert. Et quando bibitur cum mellicis
to prouocat mensuram: et abstergit maculas que
sunt in oculis absterfione et eloci

E **t** curat et ebilitat visum quando miscet
cum vino. et fit inde collirium. et est bona dolo-
ri dentium. et aperit opilationes. et fornicatri-
scera. et tinguntur in de panni coloris rubri

E **t** aperit opilationem stomachi et confortat
cum. et confert yctericis. Et modus ablutio-
nis eius est: accipitur gummi eius et terit:
et proficitur super ea aqua calida in qua bulli-
erint aristologia et squinanthum. et mouetur. cum
pistello: et dimittitur residere: et citatur aq. de
inde et dicitur in ymbra. et reponitur in vase
vitreo: et si non clarificatur prima vice: factas
secundo.

A **U**i. Lacca confert transi cordis. et con-
fert epiani. et confortat stomachum. et parat
et et dropilium doloribus patia.

De Verbis

Capitulum. ccclij

Larix. *li. iij.* Larix a castello lirinico vis-
 cra est. ex qua et bule tegulis affixe flā-
 mā repellit: nec ex se carbonēs cruste
 efficiunt. *Pli. li. xvi.* Larix est arbor ex siluestri
 genere cui folia nō decidunt. sicut nec abieti.
 nullo q̄ flore exhibitat. prius cū flore fructus
 gignit. *Wōres* amar sicut et cedrus. et est q̄n-
 tā gen⁹ earū q̄ pice ferūt. cui situs idē et facies
 vt abieti. Huius materia lōge prestantior in-
 corrupta. vis hūore cōmatur rube⁹. p̄crea et
 odore acior. Hui⁹ q̄z plusculū erūpit liquor
 mellio colore at q̄ lētiore nun q̄ durelcentis.
 Sicutū hō genus est tēda. laric⁹ q̄z morbus est
 vt tēda fiat. Omnia vero huius genera q̄ pice-
 ferūt accensa fuligine in modica rep̄te carbō-
 nem cū eruptionis crepitū expuunt. ciaculatur
 q̄z longē. excepta larice. que nec ardet. nec facit
 carbōnes. nec alio modo ignis vi consumit q̄z
 lapides. Omnia quoq̄ illa p̄petuo virent. La-
 rice sūt omnīū arborū altissime at q̄ erectissime

Operationes

Pli. in li. vrs. Signit et laric cauchin sicut
 crab cis. v̄c̄ pillula in medicina vim vr̄di ha-
 bēntem q̄ cōtinet nucleum pineis similem
Idem in li. xvij. Seruntur autē semine nec

vnq̄ degenerant laric ac cypressus ac palme.
Plalla. li. xij. Larix ad materiā est vtilissima
 ex q̄ tabulas suffigas regulis in fron te et exre-
 mirare tectorū. prulisti presidū cōtra incendia
 Nec em flāmas recipiunt. aut carbonēs crea-
 re possunt.

E

Capitulum. cccliij

Lappacium maius. *Draf. ca. de lappa-*
cio. ponit quattuor eius genera dices
 Lappacū q̄rtuor sunt genera vel speci-
 es. Anū quod manducat. et est illud q̄ voca-
 tur inspidū. Alterum q̄ dicitur oxilappacū: et
 acetosum lappacū. Et illa est herba q̄ vocat
 acetosa q̄ in locis humidis nascitur. et in sum-
 mitate eius sunt folia acuta et dura. verū mes-
 lius ē quod in ortis nascit. Est aliud genus lap-
 pacū quod est agreste. et bonum minus. Simi-
 le planta gini sup terrā sparsum et indibile. Est
 aliud genus quod multi zadam dicūt. folia si-
 mili lappacio agresti habens. et virgam mū-
 nozē. semen ei est acutum et risum siue subni-
 grum. et triangularum et viscidum. sup q̄gam
 habens semen. *Hal. secto sim. sar. cap. de lapp-*
pacio. Lappacū dyaforetice moderate virtu-
 tis. Acutū vero lappacū mītrum simū hō cū
 dyaforetica et repercussiva participat quā daz
 p iij

qualitate. Semen fo eius habet quid sicutis
cū manifestet: et diltincria et diaria sanat: et
maxime id quod est acutu lappa cū. Et quibus
aut lappacium in nemorbo quide generat. v e
plurimū aut est eiusdem quidem cū predices de
billionis vero virtutis.

Operaciones

- A** **Q**ua l. Citrus lappacū rna est q̄ ventrē mol
lit crudum et tuusuz 2 carbaplastimbo achibi
tū cū oleo rosarū durtices spargit.
- B** **Q**ualet etiā 5 scabiē: emperiginē: 2 serpigines
si accipiat succus eius et oleū nucis. 2 pic. liq̄
da: 2 sil buliant. 2 coles. et colature addat pul
uis tartari. 2 sulphuris. 2 fiat yn guentum ad
apostemata maturandum. Lappacū acutus
ritū et in oleo decoctū: 2 cū apūgia supponat
- C** **Q**ontra splenis duriciē succo lappacū acuti
cū storaceli q̄da et armoniaco 2 aceto confici
atur 2 dimittat tribus dieb: postea fiat deco
ctio 2 coles: et colature addat cera 2 oleū et us
at yn guentū.
- D** **Q**ua vel vinū decoctionis eius soluit opī
lationem splenis vel epatis. Contra scrofulas
nouellas fiat emplastrum ex lappacio acuto 2
arungia simul contritis.
- E** **Q**ua respelle facte ex lappacio acuto valent ad
manicis et frigida causa.

Capitulum. cxxliii

Lappacū minus sucorū dū. Parca
Lappacū rotundū dē eo q̄ ad rotū
dicitur tandū: 2 minor et supra dicte. ca
et 2 sic. in. ij. gradu. Paulus ca. de lappacio:
ex ca est maior et minor. Maior vocat barda
nus: est masculus carēs semine. Minor vos
catur bardana et est femina faciens lappas et
semina adherentiā pānis. aliqui vocant eam
lappam inuersam:

Operaciones

Qua l. Radix eius carbaplastimata leprosis
medicat. Eius elixatura somēto adbibitur in
bāneis fricata. pruriginē corpis tollit. dolorē
aurū mitigat. **Q** In vino elixa dolorē dentū
gargarismo compescit. et carbaplastimata scro
pbas spargit. Et omnū virtū rna cū p̄dicata.

Capitulum. cxxlv.

Lapago. Dyal. ca. appo parinc. i. lapa
go. Et ē herba f̄gas multas h̄is lon
gas 2 q̄dras 2 alpas. folia rara 2 in oz
die posita. semen est ei albū 2 rotundū 2 puū. in
medio prusatū sicut umbilicus. florē habet al
bum. folia eius vel dibo transcutiū inberent.
Habit circa muros et oros. Hac herba pa

De Herbis

flores pliquatorio vtunt lac lignentes. Bal. vi. sim. far. ca. apo. ana. A. po. ana. filiatrop. os. vel filotropi di. Dicit etiā lappula minima et purpurea. mediocriter abstergit et desiccatur. habet autem aliqd subtiliū partū.

Operaciones

¶ Dyas. Succus huius herbe et garū et seminis eius morisuz mitigat. spalagidiosis cū vino bitus et venenis occurrat. Sic succus auribus infusus eorū dolorē mitigat. hec herba cū aqua mixta serophas spargit. folia autē eius cōstringentis sunt virtutis. **¶** Et propter ea fluores sanguinis carbap. almatib. apposita medent et rei coherenti miscetur

Capitulum. cxxlvj.

Laurus Jli. Laurus a laude dicta et nō et olim laudea dicebatur. Hac cū laude victorū capita coronantur. eo qd nūq. virtutem deponat. sola quoq. arbor hec vulgo fulminari minime creditur. **¶** Auicent. Laurus est arbor ca. sic. in. ii. cuius odor res dolens. Virtus in locis mortuose habens folia sicut mirri. nisi q. maiora sunt. Et eius fructus est rubeus. frusq. illius est in foliis et fructu ipsius. Frana eius sunt ad modum auella neparue. In ipsa rota est calefactio. Sz grana eius calidiora sunt folijs. Cortex vero dicitur

lior est et minoris caliditatis. Pla. Laurus ca. et sic. L. nō folia vturē hnt cōfortandifruq. et aromacitrate dissoluenti et psu. cndi. folia cōficata in loco vmb. oso et non sum. oso p. anni in multa cōficata seruans. fructus p. vnos annos. **¶** Pala. li. ii. Wense februario et bacis mirte et lauri seminaria sunt facienda. vt si facta fuerint excolenda. **¶** Scra. li. agg. ca. gara. auc. Dyas. Hara. ilaurus. Et eo ē hīs stricra folia. et ex eo est hīs latiora. et et masculus. et calefaciunt et desiccant calefaciē et de siccatione forti. Et granū eius ē fortū. **¶** Dyas. ca. de Laurus fm translatione grecā. Laurus alia est latiorū foliorū. alia tenuior. sed vtreq. feruentis virtutis sunt atq. reccor. foratue. qz elixatura calida ē. **¶** Bal. vi. sim. far. ca. dāne arboris siue lauritam folia qz fructus sicant. et calefaciunt v. c. menter. plus tamē fructus qz folia. Cortex vero radice minus et quidem acer et calidus. magis autē amarus. et quid siccitatis habet. **¶** Iuuenalis. Laurus ē arbor cuius folijs victores coronant. vnde lauri et propter virtutē coronantur. dicit laureatus. et corona q. propter virginitatem mulieres coronantur. vocatur laurcola.

Operaciones

¶ Dyas. Elixatura eius si in scasio missa fuerit et vniu. p. cedat et sic et matricis dolorē cōpescit. Huius folia viridia siccata q. tunsa et caras plasmatis adhibita v. spaz. et ap. m. p. c. u. m. prohibent. et oēs tumores spargent.

¶ Et si synapi aut polente miscetur et viridia bibita nausē puocant. stoma. chus lubricū. Huius bacca plus ca. est qz folia.

¶ Et habet virtutē fortiorē q. tunsa et electu. rj more melle collecta. tussientes et p. siccis or. toniois et toracis reuma tism. sanitate res sicut. cum vino bibita icibus scorpionū occurrit. maculas negras d. et ergit.

¶ Succus eius surditatē aurū manere non sinit. et incōgruos sonos cū vino et olcorosaz adhibita cōpescit.

¶ Acopis et vntionibus calidis notabiliter miscetur. virtutibus etiā dyasoreticis necesse miscetur. Lociū eius d. arboris tritū et bibitū calculos frangit. arborum excludit epaticis obusulis tribus cū vino bibitū p. siccit. et effectū.

¶ Succus et radicis eius minus est acer. et tū ē amarus et magis siccitatis. p. r. qd lapis d. v. siccit. rumpit. ois aut arbor vites habet acrier relaxantes et calefaciētes et euaporatē.

¶ Bal. Laurus lapides frangit. et epatic. fert. bibitū cū vino odouero i. podere trū obuloz.

A

B

L. g. d. b. b. s. t. a. z. l. a. u. r. i. s. p. o. n. a. m. o. n. i. c. o. d. m. h. i. c. a. p. a. D. o. u. n. a. a. s. s. a. t. a.

E. m. p. a. l. e. s. a. u. b. a. r. i. s. i. b. i. s. t. e. e. g. i. t.

f

B

- D Qui Laurus cōfert doloribz neruozū omībz
Lauri sup morteam cū vino. Resoluit enā fos
dam z facit ad dolores auris frigidos
- J Rasis. Jar. i. laur. z Apstemati matricis et
puncture scorpionis ac dolori neruozū auxili
atur. qz totū semen et oleū auxiliant falsidū cū
et yominū facit
- K Lortexius bibitus frangit
lapidem.

Capitulum. ccxlvij.

Laurus. Ubi sciendum qz aliq̄ putāt
laureolā nō esse mezercon. qz sc̄ error
inooscitur in ea. coconidion superius
de L. Dyal. ca. Dasnoides. i. laurcola. habet
virgas lōgas duobz cubitis. rēnes rectas et
lenes. et folia lauri filia. sed tenuiora z viridiora
ra. semen in med̄ie folijs b̄is. Et idem fm̄ a
liam translationē Dasnoides. i. laurcola cubi
tarius habet longitudinem. z ygas multas z
nō fragiles sed musculaginosa. Folia sunt illi
lauro sumilia sed molliora. id est flexibilia et
duriora. et nō frangibilia gustu calida et as
perantia. Flores albos habet. semen yō nigz
cū maturū erit. Radic̄ est illuminis. Fiascitur
lois montuosis. Et illud quod de ea a dminis
lraē est radiz.

Operationes

- A Dyal. Dasnoides. i. laurcola. folia ei9 sicca
z viridia bibita z tegna ventris deponūt. vōz
mirū puocant. menstrua impant. z pōtegnā
rismis masticata p̄stāt auxiliū. sternura metā p
uocant. seminis eius grana. z bibita y curam
mollunt. Bal. Lamedapne. i. laurcola. pro
uocat yrinā et menstrua. Et cōfert diluillariō
yrine z mingentibz sanguinem
- E L assius sc̄lit. ca. Lamedapne. Et est diures
tica valde. Folia eius cathaplainatibz a che
bita dolorē capitis tollunt. egdiones siomas
chi imposita competunt.
- D Et tortiones anteriores cū vino bibita pos
sillime q̄ semina habent anterior. posteriorē
vero q̄ sunt posteriorē medicans. Succus ei9
cū vino bibitus menstruis imprat. prouocat
yrinā. pessario adbibitus. bec oia facit
- E Bictualis est virtutis cum folijs suis sine
floribz incediose se laborantes quidam carba
plasmaurunt. Que vero dicit Desue. vide
ca. cocognidion supra de L.

Capitulum. ccxlviii.

Laudanum. Dyal. Est enim genus ede
re. quam multi antion vocant. Alij
b arbam yrina m. quia pinguedo eius
adheret garbis yrcorum. frutex est similis c̄
liercon. sed lōgiora folia habet bec z integra

De Verbis

Et nescio quā pinguedine habet super folia. **C**irrus est illi stipitica in folijs: et ex ea colligitur laudanum. **H**uius erim edere solida yrci capia non libenter manducant quā cum de palere ceperint pinguedo illa que super folijs erit barbata et humeris yrcorum accret. **E**t a diligenter et ipse collecta et in se redacta laudanum facta est. **A**lii vero super ramos ipsius lunces trahunt et tendentes inter se. **E**t si quid ex ipsa pinguedine sunt rebelerit colligunt. **E**t sic vniuersali disciplina et manibus fricata malaxant: et post illos ex ipsa faciunt: quod laudanum vocant. **E**t autem vtile quod odore plenum est et viride: et facile ad malaxandum: pingue non habens arenam commixtam: et manum exfragile et simile resinæ. **C**uius virtus calida est: humida in fine primi gradus: prope secundum. **S**ubstantia eius est subtile multum: et in sapore eius est stipiticas pauca. **S**trapion. **L**a laudantur est laudanum. **E**t colligitur ex vna specie cistus: et est abustum quod assimilatur cisterion. nisi quia folia eius sunt longiora: et nigriora: habet humiditatem que aceret in: noni tagentis eam in vere. et est stipitica: et hac specie accipitur laudanum quod disciplina superioris conficitur.

Operationes

Bal. vii. sim. far. ca. **L**ibus sine cistus. id est laudanum. **E**st autem subtilium partium in substantia et calide virtutis finem primum accedum complete. **E**t est secundum: et angere propterea. **P**ius eius est que maturat. aggregat: et fortificat et similiter dyalogetice est virtutis et digestiue et vltra predicta habet quandam stipiticitatem: beneque propter quod confert egritudinibus matricis. et fortificat eam.

Et facit vtri capillos qui cadunt. propterea quod destruit quod est in radicibus eorum: et humilitatibus eorum malis. **L**irigit sua stipiticitate poros per quos egrediuntur pilis. **S**unt enim he passionis propter prauios sunt orces: viscosos et grossos: quos inclinat a dyalogetica pharmaca maxime educit: et euacuat subtilium vero partium oportet esse virtutis ea: non multum stipitice. **F**o in intratum subtilium partium: sicca enim in vtilicent et de palere cum ubi oib: pter naturam accuatque ibi naturalem humiditatem que gignit capillos. ita enim non alopicis sanabitur mas que a caluicem operantur.

Hec non et laudanum incarnat vlcera difficilia solidatione et miscetur in medicina sedanti bus ruffim. **E**t quando bibitur cum vino veteri stringit ventrem: et sic ex eo sumigius ad pel lendum secundum: et ponit in nalcibus valent

tibus contra duriciem matricis.

Paulus cap. de Laudano. **E**st eligendum quod est ponderosum et nigrum: quod malaxari potest. **E**t valet etiam sic electum contra epistilentiam si mungatur spina patientis: et valet ad frigiditatem matricis et susceptionem si mulier ex eo recipit sumum: et super inferiora. **T**ale etiam contra relaxationem de huiusmodi laudanum et nulli conficiantur: circa gingiuas extra et intus ponantur.

Sera. **A**ncrotitae **D**rasconidus. cap. **L**udent id est laudanum. **C**irrus laudantur est ea. mollicificatio. **A**peritua orificiorum venarum: quoniam miscetur cum vino et mirra. et cum oleo mirrino super cicatrices vlcera meliorat eas.

Et qui mittit in amre cum vino quod dicitur ydromel aut cum oleo rosarum: curat dolere eorum. et sic inde sumigium ad repellendum secundum.

Et ponitur in confectioe nalcium vel collyriorum matricum. et confert duricibus eorum: et miscetur in medicina sedanti bus doloem. et in medicina ruffis et in yngentis.

Et quando bibitur cum vino veteri stringit ventrem et prouocat yrinam facilliter.

Buicenna. **L**audanum est subtile: et si in copula stipiticas: et est maturatum: et non id est tarum grossarum viscosorum quae cum equalitate resoluitur in quo est virtus attractiva: et sic calefacit. **A**perituum orificiorum venarum: et in greditur in sedatione doloem: et facti nasci pilos: in spissat eos et prolongat eos et cohercet p pnciam oleo mirrino et cum vino. et non facit hoc nisi quia ipse est subtile: et profundus: et est resolutiuus et mundificat corruptionem eorum rodentem carnem.

Et est attractiuus et attrahit materiam bonam ad pilos. **V**eritatem non videtur conferre caluicem cum incipit: et casus pilorum qui apparet eorum: et fluxus capillorum. et non peruenit ad hoc vltimè alopicis: quoniam materia alopicie non resoluitur nisi virtusque est supra virtutem resolutionis eius.

Et laudanum consolidat vlcera dure consolidatione. **S**tillatur cum oleo iolanis in aurum et oleo osam: et ingreditur in medicina sede et pullationis.

Et confert ruffis: resoluit apostemata matricis suppositum in pessario: et attrahit scum morum: et secundum suffragantem: et facta ex eo in traiectorio: et qui bibitur cum vino antiquo: con stringit ventrem: prouocat yrinam.

D

E

S

B

D

J

K

L

D

Trattatus

Capitulum. cœlix.

2 *Atina fm Dyascoidez in praprio ca-
pitulo. rursulum habet oblongum fals-
cita re digiti cauz in summo quasi ra-
mulum diffusum. et folia oblonga fructum in
summitate ramorum habens triangulum: et
subrotundum in moduz cappariz. in quo tria
grana continentur sub membranula que in-
tra cornem est.*

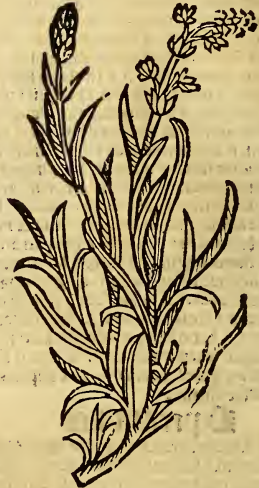
Operaciones

A *Dyascoides. Granula eius. vij. v. l. jr. pota-
ca v. centem viscide purgant. q. si aqua frigida
super bibatur coleram rubeam et flegma des-
ponunt.*

Capitulum. rd.

2 *Lauendula est herba calide et sicce cōs-
plexionis. Paulus. Lauendula ē her-
ba omnibus nota et caret semine. flo-
res vsui medicine competunt. et odorem suauē*

*et bonum habent. non habent succum nisi val-
de parum. Radix non competit vsui medicine*

Operaciones

C *irtus eius est que resoluit et fortifica t. Et
tra sincopin et cardiacam passionē et frigida
causa fiat decoctio eius in vino odorifero: ad
dura aqua rosarum et datur patienti.*

L *auendula est p̄stans somnū: et sedat soda
qñ emplastrū cū ea sit super frontem.*

A *qua decoctionis eius potata nefreticis
epilepticis: et apoplecticis cōfert. lauendula mi-
scetur diuersis antidotis et miris et varijs os-
doibus grate miscetur.*

I *tem odor eius grauat caput et facit som-
nū. Et qñ bibit decoctio eius est conueniens illi
cuius cerebrum infirmatur.*

A *qua eius et floribz distillata valet ad appo-
plexiā. Emplastrum ex eo factum cū ozimo
valet puncture scorpionis.*

A *d preseruandam apoplexiā. Re. florem
lauendule. ʒ. ij. cinamomi. spice. croci. ligni alo-
ces. massicie. nucis muscate. garosili. calami. as-
romatici. ʒ. iij. ab eris. rosarū mac. cardamomi.*

De Herbis

an. 3. i. buleant cū aqua rosarū in vna stola vis
crea in cine calido: postea coletur: et paulatim
cum coclari potui propinetur.

Capitulum. cclij.

Leuisticū. Placariū. Leuisticum est
herba omnibus nota. calida et sicca in
ij. gradu. Cuius semen sibi appellatur
Et in medicinae semen ponit. Virtute habet
diuretica. virtutes q̄z aperendi et extenuandi.
¶ Constantinus in li. graduū. Leuisticum
est in tertio gradu calidū et siccū. Semen autē
et radicē in medicinae ponitur.

Operationes

¶ Placariū. Cuius vel etiā aqua decoctionis eius
valet contra opilationē splenis et epatis: et cōs-
tra ventositatē. et cōtra dolorē stomachi et inte-
stinorū et ventositatē. Puluis etiā eius cū pul-
uere cinamomi datus valet ad p̄dicta.
¶ Constantinus vbi supra. Libum digerit: opi-
lationē epatis aperit. de frigido humore dolo-
rem mitigat.
¶ Stomachi ventositatē et inflationē rugitū
et inrosionē dissoluit. Vēstrua et vrina pro-
uocat. Etiā illa q̄ba fm Constantinū habent
in libro de simplicia medicina alma gesti.

Capitulum. cclij

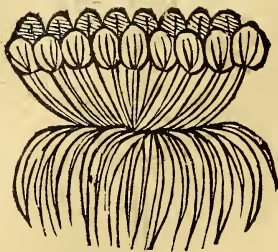
Leuisticū siluestre. Dyas. ca. Thaspis.
fm translationē grecā. Thaspis. i. Le-
uisticū siluestre. nascit in tumulis et in
vīs et sup regulas: herba ē minuta. et folia h̄is
angusta duobus digitis lōga. et in summo diuisa
sa et pinguis. h̄gā in medio p̄rens duorū pal-
morū cū paucis ramulis. in quibus fert semen la-
tum simile cartamo: et obrotundum et vcluti
conquassatum. vnde et nomen sumpsit. flores
habet subalbidum.

Operationes

¶ Dyascoidea. Cuius est et termatica. et pot-
tissime semini eius potui daturum in acceptabili
quantitate per superiora atq̄ inferiora. purga-
tionem facit vobementer.
¶ Scariacis p̄ crasere adbibitū medet. bibitū
menstruis imperat. abosum facit.
¶ Balienus. vbi sim. far. Lasapis fm transla-
tionē grecam. Est a uem leuisticū siluestre cuius
semen acris virtutis est. qz a poste mara rūpir.
¶ Et per animum impositum scariacis cōuenit.
Est autē et alterū purgatiuū super et subrus col-
licorū bibitū inop̄rati multitudine.

basilica? venesof = arbor = mafay

Tractatus

Capitulum. cclij.

Lenticula aque vel lentigo aque. Serapion. li. aggre. ca. gabaleb. idest lenticula aque. et ea est marina. et ex ea est aque dulcis. sed illa que est aque dulcis est lenticula que reperitur super aquas creta tabat. et cortice viridem. et est rotunda sicut lenticula: similis est ei in figura sua. Et reperit in lapidibus super aqua creta marans super faciem aque. Bal. viij. sim. far. ca. facus. idest lenticula aquatica humide et frigide complexionis in secundo gradu existens sicut vtriusq. Paulus. S. rarioris. Et est herba que nascitur in superficie aque sine radice cum foliis similibus semper vivit: Est autem virtutis redarguentis ac repmoventis. Dyas. ca. lenticula aque. Lenticula coloram viridem habens: vtriusq. est et frigida

Lens. S. ra. li. aggre. c. x. dens. aucto: Dyas. meliores et terribus sunt ille qui velocius in maturant. et qui infundunt in aqua ad mollicandū non nigrescunt. Bal. viij. sim. far. ca. de lentibus sicut translatione greca inquit. Lentis stipicant non forat. in medio calis. et sicut sicut siccant aut in secundo gradu.

Operationes

Bal. cod. li. ca. sicut translatione arabicis. Sapor earum est stipicatus stipicitate paucus et hinc lentis sicut ma est media inter ea. et sicut terreat in h. gra. Et ipsa stringit ventrem qui coquit bis et pronit aq. pma. et aqua in qua coquit laxat venter. Et dicit ypo. v. eptidimiaru qui est repara in ea. et sicut declinat ad calorem pariter. Et sicut gnū in hoc est qui non apparet per ea qui comedit. aut qui morat in stomacho aut qui descendit a ventre in frigidatio corporis. et est posita et substantia qui stringit ventrem qui coquit bis et pūctur a qua prima. et aqua in qua coquit laxat ventrem. Idem auct. Dyas. Quando comeditur ex ea assidue facit obsecum iracundiam vilius. et est dure digestionis malo stomacho: et accidit ex usu eius somnia mala. et est mala nervis et pulmou. Et idem S. ra. auctoritate Dyas. sargie. Et corticare et bis sunt frigide: grosse stringunt ventrem et vtriusq. et in grossam sanguine

Operationes

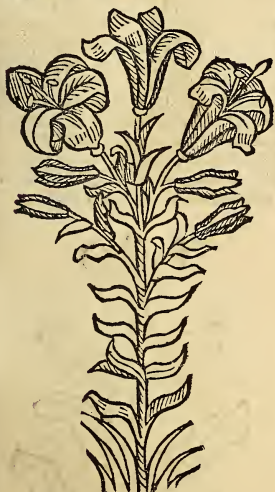
- A** Balianus. Lenticula aque habet quid stipicitatis propter quod vulnera potest consolidare. et vlcibus est vtilis. quida autem co ad comorosa glorio vtruntur et ad sicutulae.
- B** Paulus. Poga vara valet ad fluorem sanguinis et remibus. et cum aceto contrita. atq. vt carbaplasma adhibita.
- L** Diacordeo. Omnes tumores spargit. Ig nem sacrum ettingit: podagricis necesse miserur. medicaminibus sola. et cum polenta apponitur in sanibus.

Capitulum. cclij.

De Herbis

E in venis: nō sunt eū currere. ¶ Et idem au-
ctoritate Desuay. Lens ipsa est frigida & sic-
ca in primo gradu. et cortex eius est calida et
sicca in primo gradu. Et de proprietate eius
est minuire vitium: et menstrua propter eius
sanguinis in grossificationem.

Capitulum. cclv.

Liliū. Ambrosius. Considerate lilia a-
gri. q̄ritus sit candor in folijs: ipsa q̄ so-
lia stipata quō ab ymo ad summū as-
surgere videant: vt exprimāt formā cūphi. & vt
auri species q̄dā intrus effulgeat. q̄ cū vallo in
circumitū floris oblecta iniurie nulle pateat.
Si q̄s hūc florē decerpit: & i folia sua soluat
q̄ tāta est mandarinica q̄ liliū specie reformā-
re valeat. ¶ Glosa. sup. Lucā. l. iij. Lilia non
silius sed i hortis nascunt: nec vllū agricultarū
cultū requirūt sicut ceteri fructus: sicut scriptū est:
Considerate lilia agri quō crescūt: neq̄ labo-
rāt neq̄ nent. Nō laborāt coloribz odorādo.
neq̄ nent sibi indumenta faciēdo. ¶ Palladij
lib. iij. In februario mēse liliōz bulbos pone-
mus. vcl lilia ante habitā arimē summa vili-
gentia ne oculos circa radicē nascētes & mino-
res bulbulos sicuticemus. Quā a mēse subtra-
cti atq̄ in alios digesti ordies noua lilieta for-
mabit. ¶ Dyaf. ca. de lilio. Liliū bec est lectū

quā multi in coronā ponūt. Et est oībz no-
tū: cur flores albi sūt satis. Et aut aliō gen-
lilij qd̄ vocat yris yllirica. folia hys siluio lilia vcl
gladiolo: sed maiora & vastiora. flores habet
et superiores inclinatos sibi iuncte diuersis col-
loribz albo. s. et melino aut purpureo aut ve-
neino. Radices sūt sibi dure & curue & odore
bono plene. Heradices colligēde sūt & filo ins-
serēde. et sic in ymbra pendētes siccāde sūt
dura: & breuis: & coloris rufi: & odoris boni. est
gēda est in gustu calidior. ¶ Serapion lili-
bz aggregatous ca. Ansea id est liliū. Est
enim calide & sicce complexionis in secundo.
Ex eo est domesticum et siluestre. Sed silues-
tris sunt specēs: et nominatur vna arfeme-
tim: id est celeste. et est album: quod est norum
De illo in presenti ca. dicemus.

Operationes

Ancēna. Liliū albū ortulanū calidū et sic-
cū in scō. In ipsa est terretas subtilis acqui-
rens amaritudinē. et acquiras ita cōlis cōple-
tionis. Cōfert p̄mo et lentigibz p̄priez radi-
eius. et mādāt faciē ac remouet ei cōtractio-
nē. & valēt incisiōibz vtrorū et spleni. sed maluz
est stomacho. p̄priez olei ei. qd̄ est resolutū
uum: apertū iū lenitiū duriciā matricis bibi-
tum et inūcū. ¶ Jōradic ei cōfert a dultis
onī aque calide. qm̄ est siccatia est mollitia &
absterfua: cū equalitate cōsolidat. Ex decos-
criōe q̄z ipsius radici sūt otis collutio ad dos-
lozan dēntū. & p̄prie illius quod siluestre est.

Idē. Liliū p̄fert puncture vermū veneno-
forum: p̄priez scorpionis. Oleum q̄s eius est
eyriaca cōiūandi & fungoz. E implastrū est fos-
lijz cū vino factū sup herisipilā cōfert valde.
¶ Plinij. l. xxi. Liliū rose n obilitate primū ē
quadā cognatiōe vngueti: oleiq̄ qd̄ lilio ap-
pellatur. Nulla florum excelitas. maior. In-
terdum cubitorū trium longitudo. Alba lilia
omnibz eisdem modis serunt quibz & rosa. Hi
bulbz secundius: vna radice quinq̄ gentros ses-
pe bulbos emittente. ¶ Sera. E dūcat com-
bustioni ignis qm̄ assat et terit cū oleo rosaz.
et ponit sup locū cōbustiois et dimittit donec
curct. qm̄ cōbustioes egent medicina q̄ desic-
cat et abstergit cū temperamēto. ¶ Et est bo-
nū ad incarnandū omnia vlcera: et mollit du-
ricies matricis. Folia eius incarnāt et abster-
gunt absterfione debiliorū q̄ radiz. Et quādo
coquant et ponunt super cōbustionē ignis.
aut supra quōdāq̄ vultus faciunt incarnā-
ri vlcerationē eorum. ¶ Et sunt quidam qui
insundunt flores eius in aceto. et vtuntur eis
incarnandum vulnera: et conrundunt flos

et reseruit in vno et rotat in lacte et quibus
f. bulbos yris aut ag

Tractatus

eius et exprimitur succus eius et coquitur in
 aceto et melle ita et ex succo fit quaedam plusquam
B a cerū et mel. ¶ Et est medicina pueris ad om-
 ne quod eger ex sic ardore sine mordicā dē sicut sūr
 vulnera magna et prope quae sunt in capitis mus-
 sculoz et ad vlcera oia que sunt difficilis in car-
C natione. ¶ Sed aliter species lilij quae dicitur yris
 et est lilium agrelle sicut in caudā aurore. Bal. Subs-
 stātia est subtilis et mundificat et maturat. Et
 cōuenit speciebus tussis: facit ascendere serea-
 rum a pectore: curat torridos ventris et vices
 ra sordida. et quae bibitur cum melle et aqua calidi-
K da laxat ventrem. ¶ De asconides. Flores lilij
 domestici possunt emollire durities nervorum.
 Folia eius cocta et imposta ad tēbusta plicis
 vnt loca. Verones serpentum curant. Suc-
 cus eius mellī admixtus ac decoctus in vaso
L lo novo vlcera vetera medat. ¶ Galienus Septi-
 mo simplicium pharmacopaeiae cap. de lilio. flos lilij
 domestici cōplexione mitis est subtilis partiū
 quadā ex terrefina substantia. Cū habet et eas
 que in gustu amaritudine: et quadā aquosa
B eucrista. ¶ Unde oleum quod ex eo distillat
 in mordacis et dyasoreticis et mollitur est vir-
 tutis. et quibus duricibus que in matricibus apertis
A sinitur. radij autē et folia per se tēta sic cū ab-
 stergunt et dyasoreticā moderat. ¶ Auicenna de vi-
 ribus cordis ait: quae confortat cor.

Capitulum. clviij.

L Ilū duality. Pla. Lilium cōallium
 et herba habet flores bene recedentes.
 folia eius plāragini maiori similia. Rec-
 sola nec radij vltimo medicāe cōperit: sed flo-
 res virtute hnt cōfortandi et resolūcndi.

Operationes.

¶ Plī. Rec. flores lilij duality lib. s. ponant i
 vno optimo mēsurā vna licet i infusioe p mē-
 san. vnde distillet vni istud p alen bicū. cū
 ista aqua distillata sume. 3. ij. aqua laueculē. 3. ij. s.
 na piperis ro. 3. s. melleant. de illa sume in tes-
 prima na. 3. s. aqua romacho. et illa septinas
 na nō habet apoplexiā neque liargiā. ¶ Idem
L 2. illa aqua etiam potest linire in impozā. inuit
 fluxū cararralē: sedat fodā. 3. illa aqua etiam cur-
 rat colicā passionē potantū: cōfortat cor.

Capitulum. clviij.

L Ilialis. Pāde. ca. cxxvi. Lilialis est quae
 dā herba hnt folia sic rubra tunc totū
 nisi quae sit minor: et vltimē aspera. et
 pādes se p terrā. sic herba hnt oz vcl rubo. cuius
 flos ē paru: sic flos solari hnt recte figurā lū-
 lii domesticū. ¶ Auicenna li. ij. ca. alius scē. et ali-
 seu. i. herba lilialis. et ē herba cuius flos est lilis
 lilio: ppter hoc dicitur lilialis: et est sic. in. i. s.

De. Herbis

Operationes.

Z ¶ Idem. Lilialis desiccatur cum equalitate et abitergitur et confert panaricio: et resoluit totum illud cum equalitate.

B ¶ Galienus sermo de simplicibus medicina. capitulo alium. Alium siue ampolio. dicitur est qui dicitur alium id est lilialis herba. quae mirabiliter pferit morsu a cane rabido: imo etiam occupato rabi te ppin ara sepe sola sanauit.

L ¶ Si quis autem vtratur in pluribus cognoscat quod dyasoreti: cum est medio criter: et siccatum cum eo quid aliud absterfio si habet. Hinc autem alius et cilius mundificat.

D ¶ Plinius capitulo Alifon: id est lilialis silice est rubec tincto: et non distat ab ipsa nisi quia ipsa rami et folia sunt minoria.

Capitulum. cclviiij.

Z Quiricia. Theodorius prescianus. Lili quiricia est eligenda non multum grossa nec nimis tenuis quam in terra crocea fit. que etiam cum frangit leuis est et in terra subalbida: sed nigra vel viridis abijcienda est. succus eius fortioris efficacie est qui efficit sic. Cum viridis est radice: cocuitur bene: in aqua decoquitur usque ad summationem postea exprimitur et desiccatur in sole. et in rotunda corpuscula sine forma vasculorum format. Alii sopbitur hoc modo: faciunt puluerem liquiritie et coquant in aqua et addunt mel et faciunt ut diximus. ¶ Serapion auctoritate Dyascoordis capitulo lili: id est liquiritia. et est arbutum habens ramos longos duobus brachijs. habet folia sicut folijs arboris masticis. et sup folia est humiditas que adheret manui. et flos eius similis est herbe floze dicitur abachion. est purpura coloris. Et semen eius est in magnitudine seminis arboris dicitur kalatabas. verum est asperifera: habet radices longas in colore suo sicut ligno quod non aratur in oriente busium. aut scitur radice genianer: est in eo sicut in casia cum dulcedine: et primum inde succus. ¶ Dyasco. ca. Hlicoriza. Et est que nascitur in capadocia aut in ponto. fructus est habes virgas longas duos cubitos riam in quibus folia sunt spissa et similia lentis: sed pinguis et glutinosa. florem proferit in cuncto simile. semine habet simile platani et asperiz: quod semen est lanum sed rufum et oblongum. sunt illi radices bustei coloris et longe sicut geniane constricta et dulces que effluunt ut liquorem. ¶ Plinius ca. de liquiritia. Hlicoriza herba est que nascitur in campis. gustu dulcis et cum dulcedine abundante: de qua succus extrahitur: medicorum vsus seruat. ¶ Cassius felix cap. Hlicoriza grece ex eo dicitur quod dulce radice habet Galienus cum grece dulce dicitur. ¶ Galienus. vii. sim. far. cap. de liquiritia. Hanc iunam enim quod in liquiritia dicitur in succo eius radices. et substantia eius est ppin qua substantia non in corpore. et valde similis est ei. Sapor eius radice est dulcis cum sicut puritate pauca. Virtus eius frigidior est complice de hore: et est repide caliditate. et ideo est prope completionem equaltem. et est humida et perare humiditate.

tur in sole. et in rotunda corpuscula sine forma vasculorum format. Alii sopbitur hoc modo: faciunt puluerem liquiritie et coquant in aqua et addunt mel et faciunt ut diximus. ¶ Serapion auctoritate Dyascoordis capitulo lili: id est liquiritia. et est arbutum habens ramos longos duobus brachijs. habet folia sicut folijs arboris masticis. et sup folia est humiditas que adheret manui. et flos eius similis est herbe floze dicitur abachion. est purpura coloris. Et semen eius est in magnitudine seminis arboris dicitur kalatabas. verum est asperifera: habet radices longas in colore suo sicut ligno quod non aratur in oriente busium. aut scitur radice genianer: est in eo sicut in casia cum dulcedine: et primum inde succus. ¶ Dyasco. ca. Hlicoriza. Et est que nascitur in capadocia aut in ponto. fructus est habes virgas longas duos cubitos riam in quibus folia sunt spissa et similia lentis: sed pinguis et glutinosa. florem proferit in cuncto simile. semine habet simile platani et asperiz: quod semen est lanum sed rufum et oblongum. sunt illi radices bustei coloris et longe sicut geniane constricta et dulces que effluunt ut liquorem. ¶ Plinius ca. de liquiritia. Hlicoriza herba est que nascitur in campis. gustu dulcis et cum dulcedine abundante: de qua succus extrahitur: medicorum vsus seruat. ¶ Cassius felix cap. Hlicoriza grece ex eo dicitur quod dulce radice habet Galienus cum grece dulce dicitur. ¶ Galienus. vii. sim. far. cap. de liquiritia. Hanc iunam enim quod in liquiritia dicitur in succo eius radices. et substantia eius est ppin qua substantia non in corpore. et valde similis est ei. Sapor eius radice est dulcis cum sicut puritate pauca. Virtus eius frigidior est complice de hore: et est repide caliditate. et ideo est prope completionem equaltem. et est humida et perare humiditate.

Operationes

Z Circus hanc relaxat cum dulcedine et humiditate rare. unde et sicut sedat: et rhu et vesice mitigat dolorem: et puocat rhu et mensuram.

¶ Et omne tumor est rhu et imposita placat. succus ipse aspicine arteriarum dissentit. et non solum tracheam arteriam sanat: sed etiam scabiosam vesicam. qui succus diu sub lingua retinetur glutinum: quod est situatio stomachi tollit: et tumor est stomachi: et epas: tollit ac obsecit.

¶ Radix vesice et renum vulneracionem curat bibita cum dulcore sicut prohibet: vulneribus vtilis est. radices ipse masticare sunt stomachi: ce elixatur a radice: oia ista facere nouit. Ipsa radice in puluerem redacta et imposita perisgia detergit. ¶ Galienus. Hlicoriza asperifera

Tractatus

tas est remouere: nō solū in arteria sed in leas
 biofa vesica ppter mediocritatē cōplectionis.
E ¶ Theodorus p̄ficiens. Valet p̄tra oia yb
 na pectoris decoctio cor in aqua: et in pleu
 resier periculumonia. aqua decoctionis eius
S valet p̄tra tussim. ¶ Ad idē valet electuarium
 facrum et succo liquiritie et melle. Liquiritia
 masticara et sub lingua retenta sicut et aspe
 ritatem stoma chī et gutturis mitigat.

Capitulum. cclix.

Ligustici. s̄m Dyasco. cap. Ligustici
 multū nascit in Liguria puincia. vnde
 et nomē accepit. nascit et in monte
 cūo alpsib. sed eius panacem illum vocant:
 ideo q̄ radix eius alba est et odorata simul pa
 nacici: virtus vna est cū panacia fructo. Ha
 scil in locis altis et asperis et ymbrosis. virgā
 habet longā et nodosam simile aucto. In q̄
 virga folia sicut similia meliloto. Sed molli
 ora et odorata: que folia in cucumre tenuissī
 ma sunt et diuisa. In virgē similitate caput ē
 ymbra culosum. Ubi semen ostendit. qd̄ semē
 nigrum est et oblongum sicut feniculi gustu
 ruscūm et odoratum aromaticum.

Operationes.

¶ Dyascoides. Virtus est mictuatie. Radix
 eius alba est similis panaci et acronico et odor
 rata. Virtus est radici et semini eius calida et
 stiprica dolorib. oib. iurrancor. occurrit. In
 flāmationē stoma chī soluit. ¶ Jatio: v̄ men
 tis opitulat: v̄ v̄nū puocat: mērtus imperat
 si bibat. antidotisq. colicte plunt aur miscet.
 ¶ Radix eius rura et in poltra idē p̄ciat et a
 dix eius et semē otipozis necesse miscet confe
 ctionib. etiā viget in lib. v̄ v̄luter a d̄b̄t̄: q̄ a
 cillomaca est. v̄nde multi cū ceip̄sus p̄zoum
 cie co p̄ pipere v̄ v̄nū p̄dituris miscentes:
 ¶ Et m̄ti semē sil̄ dei et se iunicali addit illi. q̄
 dam dicunt q̄ est leuistici sed falso.

Capitulum. cclx.

Limon. Pan. capi. cccviiij. Limō fru
 ctus pulchri odoratus: plenus succo
 acetofo et valde apto saluamētie. Et ipse
 etiā comeditur sale cōditus. nūl q̄z memini me
 de ip̄o legisse apud aurozē aurentiā: nisi ap̄
 Auicennā in quarto canone de cura febriuz
 acutarum in generali. vbi inbet vari aquam
 acetositas. Limonis salini.

Capitulum. cclxi.

De Herbis

Capitulum. cclxiij.

Linū. Jsid. Linū ex tene nitate spē orif. nomē fūp̄t a greco. vel qđ leue fit ac molle. Būllū autē est gen̄ qđ dā linū nū miū cādidū ac nobilissimū qđ grece papatē ros cāt. ¶ Pall. In fe. mēse aliqui semē linū lero solo spargūt. z linū psequūt cultū. ¶ Jdelib. xi. In mēse octobris semē linū leri pōt si placuerit. qđ in p̄ sui malicia serēdū nō est. qz terre vber exbaurit. s̄ si vclis loco pinguisimo z modice būdo serere poter̄. aliq̄ macro solo spissum se rentes. si assequunt vt linū subtile nascat.

Operationes.

¶ Sera. li. ag. au. Bal. Tur̄. c. 9. ē q̄ subtiliat z puocat vrinā z mēstrua. z qm̄ bibit aut sit cū eo ēplastr̄ p̄fert ap̄antib̄ epas̄ z orificio stoma chi z ipi stōacho. S̄ radice eius sup̄p̄ncitas est aptior sup̄p̄ncitate flor̄. z caliditas eius est caliditate ip̄i. z p̄t eius sup̄p̄ncitatem acquirit qđ admisceat cū medicinis q̄ admistrant ad sp̄m̄ sanguis. ¶ Sera. au. Dyaf. flos eius est sup̄p̄ncitatis sup̄p̄ncitate pauca calefacit. m̄aturatiū z est ca. q̄ si i. a. gra. z est mediū i. bu. z sic. Et. ii. eius p̄t est q̄ mollificatiuū.

¶ Sera. li. ag. ca. bararichibene. i. linū ē mollificatiuū sed antiū doloꝝ. z p̄fert egritudinib̄ interiorib̄. antiū qđ est minus i. h̄ cōmomilla. z ē mediū inter laxati uū z sup̄p̄ncit̄. z admisceat i. eo paz̄ p̄tūz puoca tiue vrinē. et h̄ qđ ea p̄paret in co manifeste qm̄ comedit assatū. et tūc ē maḡ p̄ueniēs ad strin gēdū v̄rē. ¶ Et v̄rit i. li. de p̄seruandē sanita ris q̄ qm̄ semē linū decoquit i. aq̄. z decoctio ē infriigidatiua.

¶ Et idē au. Dyaf. Tur̄. semis linū ē silis p̄runi semis fenugreci. z qm̄ admisceat cū aq̄ melle z oleo z cōficiat̄. resoluit ap̄ata ca. z mollificat ea siue sint interioris siue exterioris. et qm̄ sit ex eo emplastr̄ cū sicub̄ et nitro o det pannū z pustulas albas facit. i. papulas fin trāssa. ¶ Dyaf. Et qm̄ p̄ficiat cū aq̄ resoluit ap̄ata q̄ sit in radice auris. z ap̄ata dura. Et qm̄ coq̄t cū vino eradicaat formicā z species v̄l cez̄ q̄ dicunt faui. z qm̄ misceat cū melle z pipere et vrit q̄s eo mouet coitū. z qm̄ misceat cum na sturtio q̄nitate eq̄li cōfert scillar̄is vnguiū et coz̄ excoctiōis.

¶ Et sit cū decoctioe eius crī stere ad mordicatioē in testino. z in matricis. z mollit v̄trē qm̄ m̄heres sedēt in decoctioe eius p̄fert ap̄antib̄ matricis sicut fenugreci. ¶ Pau lus. ca. de lino. Linū qm̄ cōburnit. sum̄ eius ē subril. et cōfert coz̄ze et suffocatiōi matricis.

¶ Aui. li. ij. ca. d. semē linū. Tur̄. est cū p̄tina p̄runi fenugreci i. ca. cōm̄suratū in būditate z siccitate. Et d. qđ ē q̄ decoctio linū. qđ deco

q ij

Linaria. Pandecta. ca. Dic. Linaria est herba silis esule v̄l lino. p̄t qđ ros catur. z differt ab esula. qm̄ esula lacte scit. linaria p̄o nō. Tūc p̄sus. Esula lacte scit sine lacte linaria crescit. Operationes. ¶ Succus eius valet cōtra berisipilas in un̄s eius. z cum succo pimpinelle mixt̄. ¶ Et ipsa sola valet ad cancrū trita et imposta. ad hoc similiter succus eius valet.

A B

A B C D E F B B B

Tractatus

Ratio recens (9). ¶ In ipsa enim est humiditas superflua: et maturari non potest et inflat propter humiditatem suam superflua: ita quod illud quod ex eo fructu est. H agit cum suppurat et in fructu manifeste commensurata: et in non fructu manifeste permixta cum lenificatione. et est sedari non volo minus quam ca momilla. et ex ipso sit amplasit et cum nitro et bolo: et lenit panum: et fert scitio vnguii et scissur et fractur cor. ¶ Et quoniam permiscet cum equali mensura naturam et coactum cum melle: lenit apostemata ea. exteriora et interiora. ¶ Et apostema quod est post aures cum aqua cineris et apara dura: et phibet spalmu. et prore sectione vnguii. cum permiscetur cum cera et melle. ¶ Et eius suffumigatio confert corize. et sicut suffumigatio ipsius lini confert tussis regmarice. et prore quod est ex eo assati. "

lulii ad citrinitate sapor eius est a cur: moridius catius cum panca amaritudine. Et quod ponit (9) fructu ca. in sine. ii. non elongat a veritate: conueniens est dicere quod cum caliditate sit humiditas: quod non apparat moridicatio eius postquam in maioralicaf. Et sciendum quod est alia lingua anis que est debilitas stomachi: et prore ventris. et est cori rigiola maior. Et ista non est illa de qua locutus est. Ser. ¶ Ad idem Sera. in. ca. de augmentibus in coitu dicit: quod lingua anis est lingua palseru. ¶ Itidem dicit in. vii. in sectione pillularum Indar quod assimilant pelliculi et corticuli que est in medio bacce lauri. ¶ Auic. ca. de augmentibus in coitu. Inter medullas computat. non est ergo quam ponit Serap. et Auic. herba. sed est prima species per Sera. descripta. vide quoniam ponitur simpliciter prima debet intelligi.

Operationes

¶ Sera. auc. Ab emesuar. Euenit dolo illa ter: et prore car vrinu: auget ispermatem: coroz borat libidine. ¶ Et idem auc. Damasceni. et conuenit cardiacae. ¶ Et idem auc. Bediguras. Auget sperma. ¶ Et idem auc. Rasis. Prohibet cardiacam: et auget sperma. ¶ Et idem auc. Isaac. Est ca. et hu. in. i. g. et delectabilis: et de proprietate eius est confortare libidine. ¶ Et auget sperma: et hinc fructu humectandi comesta cum carnio: vel alijs. valet sicut contra siccitatem pectoris.

Capitulum. cclxiiij.

Lingua anis. Pla. Lingua anis est arbor et hinc folia pua et acuta. lingue anis formia: et in. i. g. ca. et hu. ¶ Ser. li. ag. ca. sicut basafir. i. lingua anis. Et est arbor silis arbori virdar: nisi quod folium eius est longum sicut folio amigdali. et fructus eius est lingua canis sicut racani et palmites quod diuidunt in cherarum silis folijs o lin. ap. nisi quod sicut minor a satis: et ista quod aliter cherarum est medulla silis lingue anis: et quod rubra et ineri? alba declinat paup

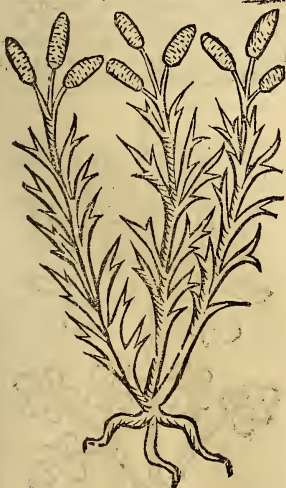
De Herbis

Capitulum. cclxiij.

LSimachion. fm Dyas. pprio ca. Ha-
staas habz maiores z fructuosas. circa
quari nodos folia minura habz salici
similia. floz purpureum aut aurosum. nascit
tur locis humectis.

Operationes

Dyas. Succ. bei be huius stipit. Sanguis
ne reijciat magis potest. Dissintericis potui
darz z supposit. subuenit. Fluxus matricis
mulierz abstinet supposit. Haribz pfluemem
sanguine fronti illinit. Itati stringit. Culneri
bus recetibus pacolesim facit. Herba sumi
gantoe addita vim veneni logi arceriet foris
ces occidit. Sal. viij. sim. far. ca. lsimachion
pstantibus si ipnic am quraret ppter qua et pla
gas consolidat: z emozrosagias ex uaribz sistit
emplastrati. Et alioz etiā emozrosagiarū
idoneū est farmaciū ipm. z etiā succus eius ad
huc magis et bibitus dissinterias et sanguis
eductiones et fluxum muliebz sistit.

Capitulum. cclxv.

Licum. Sera. ca. badarb. i. licū. Ha-
bet tres spes. vna earuz est indica. Et
alia sit ex herba que dicitur zeriach

sive seryab. Tercia est arabica q̄s noianē habz
darb. id est licū. Et idē anc. Dyasco. Licium
accipitur ex arbore spinosa que habet ramos
longitudine duoz bra: bionū aut amplis. Et
folia sunt similia folijs arboris buffirara. z ha-
bet fructū simile piperiet et niger: amari sa-
poris lenis tactu. et cortex ligni est glaucus s̄
milis licio dissoluto. et habet radices multas
pcedentes a latere ligni eius. Pascitur locz a
gressibz. et q̄r abitur succus eius in hūc mo-
dum Trunk folia sicut sunt cū tota arbore
aut ponunt in aquā z dimittunt pluribz diebz
et coquitur et exprimunt. Et succus ponitur
ad coquendū sup ignē donec ingrosset sicut
mel: et sit similis ex succo fructus eius quādo
exprimit et ponitur in sole. Et meli⁹ ex eo est
illud qd̄ accendit igni. et quando extinguitur
cū spumā: cuius color est sanguis. Et exterius
est nigri. et interius est sicut crocus. et non est
pingue: et est in eo stipicitas cū amaritudine. z
ex illo melius est Indū et fortioris opatiōis.
Adulterā aut licū cū amurca olei: cū admix-
serur in coctura eius et cū succo abstinēti et
felle bouino. Et oportet vt colligatur ex eo q̄
natar sile spōgie z reponitur ad opus medici-
narū oculi. et residuū ponitur i alijs medicinis.
Et q̄ indijcū sicut arbor q̄ dicitur licio. Et hec ar-
bor est de specibz spine hūis ramos erectos
longitudinē et rāz brachioz: aut amplius pcedē-
tes ex radice. et sunt grossiores ramis rubi. Et
euellit ei⁹ cortex facile. z color eius apparē sit
color sanguinis. Et folia eius sunt similia fo-
lijz oliue. et ex illa arbore accipit licū scilicet
ab illa que est spinosa. Et est apud nos medi-
cina quasi humida z liquida. Et substantia ei⁹
est cōposita ex frute subtili. ca. z terrea frigis-
da: z in sapore eius est stipicitas nulli q̄ epau-
ca. Alia secūda species est que fit ex arbore li-
cios siue ex acanthum appellata folia quercus
similia at q̄ spinosa generans.

Operationes.

Balicū fm trāslationē grecā. B. farmaci
ad ipopiā vtunt et ad flegmōnes. qui in ano
et ore z vlcrationē et herpetas et puredines:
male morigerata vlcera z aures pus fluētes:
et paranchia et vngues leprosoe.

BEt idē fm trāslationē arabicā. vix⁹ ei⁹
est que remouet q̄ ipupilla ex eo q̄ obscurat
visum: z conuenit fluxui ventris. et habentibz
vlcera in intestinis: et habentibus fluxū men-
struozum. Et ponitur in medicinis paani que
fit in facie.

EEt in medicinis vlcetū et apostematū que
sunt in ore z in ano z fornice. Et conuenit vlt
q̄ iij

Tractatus

D scribo fraudulē et putredibō vlcē et putredi
 ni aurū et renasimōri et panarctio : et formicā et
 capillos. ¶ **S**era. au. dyas. Turb. licij et iorij
 ca et abstergit et curat obstruere arē vilius et sca-
 bie et puritū oculoꝝ et absconditē cursum humis
 ditanti ad oculū venētū cursu antiq̃ et puenit
E et apertibō gutturū. ¶ Et qñ limē cū eo palatū
 cōuenit apertibō gutturū. et qñ limē cū eo puenit
 gingiuis et vlcēribō putridis et ragadijs anti et
F tenāsmōi. ¶ Et qñ bibit et fit cū eo crustere sa-
 nar fluxū vctris antiq̃ et vlcera interūnoꝝ. et
B bibit et ipō cū aq̃ vlcē ad sanguis fluxū. et spu-
 rū sanguis cū nulli: et vas in potu molli canis
 rabiosi. ¶ Qñ sūt ex eo pillule et vān et rubi-
 fican capillos: et cura et panarctū et formicam
 et vlcera fraudulēta. Et quādo fit cū eo nasca-
l le conuenit fluxū a nriq̃ hūiditate a marricē.
 ¶ Et dicit. Qñ coq̃ cū ramis eius i aceto: cō-
 nent apertibō splenis et vcteri: et puocat mē-
3 strua. Et qñ bibit et fructu eius lacat flegma
 et cōuenit cōtra medicinas venenosas. ¶ Et
 idē **S**era. auc. Rasis felicia. barab. Turb. et
 cōposita et cōtrarijs. Hā h̃ virtutē et tenua-
 toziā: digeltoniā: et fri. et modice supicā ba-
k bēs vim. et ideo ṽ ofasōsim facit p̃ciēs: por-
 rigans. ¶ Et facit aut ad ipopiā berpetas et
 ad epatis vlcera: et ad parotidas: et purida
 vlcera: et conuenit vlcēribō oris et anti.

Capitulum. cclxvi.

L Qu. bitis fm et yaf. Lonchitē ē spēs
 gladioli folia h̃is portū sila: sed latio-
 ra et rufa. m̃tas h̃is sup raē ves ṽri-
 gas sp̃ntas sup terrā: et ram: os sup terrā et es-
 chues: in q̃b̃ sunt flores siles pellicanos. sed for-
 ma coꝝ vt gele est: et album h̃is in medio sic ut
 rostrū et labꝝ insani: et sicut lingua et semē ei⁹
 lancee sile et trigonū et longū. ṽnde et lonch-
 itis appellatū est. Radix est a silis ṽauco. na-
 sūt locis asper. Pl. ca. Lonchitē. folia h̃is ru-
 bicūda. semē nigrū sile camee oꝝ eq̃ oꝝa patēt
 et oblongū in longitudinē lanceaꝝ rati et ṽ ṽau-
 cus. Item **D** yaf. Est et semē genus lonchitē
 fo. habens sicut scolopendria et aspario: a.

Operaciones

¶ **P**linius. Vulneribō iposita cōturō
 rē nō admittit. Bibita cū aceto splenē sicāt.
 Radix eius cum vino bibita ṽrinam puocat.
 ¶ **B**al. ṽ. sim. far. ca. Lonchitē. Et ius q̃dē se-
 men triangulū sicut lancee fm figurā. Radix
 quidē similis est aliq̃lter pal. inace. et p̃terea
 ṽrinantiū est farmacu. ¶ Et ius ṽro q̃ similis
 est scolopendriae folia viridia quidē ad consō-
 liditatē vulnerū sūt idonea. sicca ṽro p̃ oꝝ
 mel bibita splenē silirtidos sanāt.

Capitulum. cdxvi.

Lupinus. S. r. li. aggreg. cap. Larm9
 auc. Dyak. Larmus. i. Lupin9. Sūt
 et lupinus quid amvr dicuntur regales:
 et sunt siluā fices: quorum folia sunt albidiora
 domesticis. Et quidam sunt domestici. et do
 mestici comeduntur post eorum dicationem:
 et infundantur in aqua plumbus diebus do9
 nec recedat amaritudo. et generant humores
 grossos. Galienus. vi. sim. far. cap. de lupino
 fm translationē grecā. Larm9 ad lupin9. co9
 medif quidē decoctus: multis dieb9 depos
 nens amaritudinē in aqua sic9: cib9 grosso
 rum humor9 vt farina9: vero hic talis ex ans
 plasticus est qui non habet amaritudinē. et est
 absterfissus et dyasoreticus.

Operationes.

Galienus. Superplasmatus necat lum
 bicos. Uel si quis ipsum bibat cum melle vel
 octu9 caro sine etiam ipsius decoctio nara ē
 lumbicos educere. imo et supflua deforis cō
 ueit morfeis et scabiei et canceris et mali9
 gnis vlcibus. Hoc quidē abstergendo alla ve
 ro consumendo: sine mordeicationē desiccans
 do co9: gar9: aperit opilationes epatis et sple
 nis si bibatur cum ruta et pipere: attrahit tā
 mentru9: q9 embuones cum myrrba et melle
 appositus.

Est autem et ipsius farina immordaciter
 dyasoretica. non enim liuida solum sed scrofu
 las et simara dura sanat. nunc enim oportet eos
 in aceto roquere vel ocimale vel ouzucaro
 inera complexiones. videlicet parietium: nec9
 non passionis differantiam: cogitantes illud
 quod oportet. non est autem presens nego9
 cū distinguere talia. dyasoret enim et liuida et
 cetera omnia que prius dicta sunt.

Decoctio enim ipsa farina nara est facere.
 Larmos a grios vel lupinus agrestis sine sub
 nestris amari9: est et validior in omnibus do
 mestico est ei similis existens fm genere.

Et idem fm translationem arabicam.

Virrus eius prima est que desiccā sine mor
 dicatione. Et secunda abstergit et resoluit et
 madificat et aperit. et terna occidit lumbicos
 quando fit ex eis emplastrum exterius: et quā
 do comeduntur melle: aut bibitur cum vino
 admixta a qua et farina lupinorum resoluitur
 sine mordicatione.

Et curant liuores et apostemata et scrofu
 las quando coquantur cum aceto et melle.
 Et quando fit emplastrum cum cis scianice cō
 seruit.

Et cōfert emperigina vlcibus capitis et
 scabiei et borbor: et vlcibus fraudulentis.

Et quando bibitur cum ruta et pipere ape
 rit opilationes epatis et splenis: et prouocat
 mēstrua. et nascit ex eis cum melle et myrrba
 expellit fetum. Et farina eorum facit hoc lupi
 nus siluā fices vel regalis valet ad ea que di
 ca sunt.

Capitulum. cdxvii.

Lupulus. Jo. me. ca. de volubilib9: et
 lupulus sit species volubilis. Floran
 dam ergo q9 plures sunt species volu
 bilis. Una est que dicitur funis arborum cui9
 flos est albus. et est sicut tuba. et habet lar. et
 vocatur volubilis magna. Et est alia cuius
 rami repunt super terram et super ramos plā
 tarum. que folia et flores habet minores: dicitur
 volubilis parua. Et est alia species eius
 habens folia subalbida et lanuginosa: et habet
 lac. Et est species alia aspera habens folia
 citrull. cuius flos est sicut ampulle adberē
 res. et vocatur lupulus. De qua in isto ca. habet
 ur metio. Et est quarta species eius cui9
 dicitur sicut fetidum et magis grossa. mo est
 grossitudo eius in modū cucurbitae maioris:
 et eius supites cleuatur super radice9 suar9

Tractatus

circiter cubitus duos: folia eius sunt stricta
 pua in medijs sagitte alate: q̄ ex leui cā fluit et
 hylac: vocat vñs lacrimioz. Et q̄ ea firca
 monca. vt habet in ea. fca monca de. s. Etiam
 in ca. volubilū de v. iunienis de p̄tute eari.
 lupulus q̄ est eq̄lis ad frigiditā dēclinans
 Et di. ii. q̄ est in principio p̄mi. et et v. etus.

Operaciones.

- A** Jo. me. Lupulus sedatus est doloꝝ calido
 rum extinctiū in flammationū et lenitiuus.
B Recitificatio magna. Apit ozificia venariū:
 p̄ter q̄ miscendū est et aliq̄d ex dia gantro et
 mallice. et rectiū q̄ vigorat opatio nē eius.
C Est ita aqua casta cum spica et mastice. Et alijs
 is vero volubilibus tractetur de ca. volubilū i
 ferius de. v.

Capitulum. cdxix.

A De. Sera. li. aggreg. cap. I. den auct.
 Bal. I. den. id est lac. Et meliū lac est
 sanū naturale nō habēs infectionē ali
 cuius alteri: humoris. aut sup qd nō vincit ali
 qua q̄lras. Et est claz in quo nō est turbulen
 tia aliq̄. neq̄ acuitas neq̄ salcedo. imo est in
 eo dulcedo pauca. et odor ei est bonū. et lac q̄
 dem qd est hñd est illd qd generat ex languī
 nis sano separato ab omni malicia. Et sanū lac
 est mulieris: et mācie cuius corpus est sanū non
 am. ique sed iunienis. pulchre tēperate cōplexio
 nis cui: nutrimentū ei bonū generantū bono
 rum humorū. Et post dē lac animalū q̄z natu
 ra nō est elongata a natura hominis. sed est p̄
 naturā bois. et odor carniū significat sup boz

niratē lactis et sanguis eius. Nā sūt quedam
 aialia: quoz carnes sūt fetide. sicut carnes ca
 nie. lupulicōnis. camelī et vñs. et quedā carnes
 sunt boni odoris sicut carnes porcōz: p̄cidiū
 caprarū et boum: et equaz et asinarū et damulaz
 rum: ac eoz que currūt cursū istoz quoz car
 nes comedunt q̄z plures boim. Natura nā q̄z
 eoz est p̄pina nature boīs. et p̄ter hanc cau
 sam administrat lac capraz et alioz animalium
 vt boum et similitū. et fit caseus ex eis p̄ter q̄z ex
 lacte asinino. Prop̄terea q̄ est aquosum sub
 tile nō habēs grossitudinē. Lac p̄o vaccarū est
 grossum. Et lac capraz est mediū inter vtrūq̄
 et lac quidē est velocis alteratiōis quādo rans
 gif a caliditate aeris: p̄ter hāc causam p̄s
 p̄t q̄ fugat ex m̄ nulla ne alteret i p̄m aer.

Operaciones.

Sera. Et lac quidē est cōpositū ex tribz subz
 stantijs. scilicet caseat: butiroso et aquoso.
 Et q̄ tu cogroveris has substantias et sepa
 ras vnam ab alia causa medicatiōis: inueni
 es q̄ vnaqueq̄ ipsarū habet operatiōem p̄
 priam in via nutrimentū. et in via medicane. et
 p̄ter victo: iam pinguedinis sup lac vaccarū
 accipitur et ex recorta.

Sūritū vero accipitur et lacte caprarū: et
 earum et ouium. Sed caseus est lac coagula
 tum: sic caseus non est lac nisi cū recipit coa
 gulationem et calcitatem.

Nā illd lac coagulaf super qd vincit grossi
 tities. tale quidē est factū co. g. lan: ier: et ses
 paraf: s. cile q̄ sit caseus et substantia butiro
 sa. In lacte v. accaz est plus. et q̄ coagula
 tur auferitur ab eo butirum: et fit caseus pinguis.
 Et quādo caseus veterat fit generat coleram.
 et hoc significat sapor et odor ipsius.

Rabinoyse cap. de lacte. Lac porcinum
 est magis consone post lac muliebze. et lac
 corrumpit maliciam humorum malozū. Lac
 asininum est butridius omni lacte et minor
 ris grossiciei. Et lac vaccinum est pinguis.
 Et lac caprinum est mediū. Unde lac nō est
 conueniens capiri nec lateribus aptū ad ven
 rositatem.

Quādo imansoz tractatu tertio ca. de lacte. Lac
 recet: et multū tēperato exilit vicinū: licet frigi
 ditati et humiditati pariter appoimur. Unde
 corpus bumectat et impinguat. Et ius tamen
 conuersio est veloc. quapropter acute febrien
 tibus vel quibus doloꝝ capris et humoris ac
 cidit. colicis quoz quibus frigide et con
 suerudine accidunt egritudines nullo modo
 est tribuendum.

Dyal. ca. de lacte. Mielac generat bonū

De Herbis

ebullim. et est multum nutritiuum et molliu ventris: et conuenit stomacho. et lac quidem vesris est aquosius estiuo.

¶ Et lac animalis pascens herbas recens res est magis molliu ventris q̄ pascens herbas siccas. Et lac caprinum est minus mollicianum q̄ aliorum animalium. quoniam am capre vt plurimum comedunt herbas stipes et folia arborum. et propter hanc causam est bonum stomacho. Sed lac ouis est spissum dulce et pingue. Non est adeo bonum stomacho sicut caprinum. Sed lac vacarum: asinarum vlt equarum sunt magis laxatiua q̄ aliorum animalium.

¶ Et omne lac quando coquitur stringit ventrem. Et maxime quando siccatur a qua eius cum lapidibus calcactis: et conuenit vlcerebus intestinorum: et interiorum membrorum. et prope illis que sunt ex gutture et canna pulmonis: et renibus et intestinis et vesica.

¶ Et quando abluatur os cum lacte: conuenit vlcerebus eius et gargarisata cum eo conferunt vlcerebus palati: sed nouiter nullum est bonum bibentibus medicina moriferas. et illis qui sumperunt cantarides.

¶ Et lac vacinum est ad hoc melius omnia lacte. et lac asini proprie quando colluitur os cum eo confortat gingiua et dentes. Lac vacinum et caprinum et ouinum: quando vniu quodam coquitur cum lapide litoreis conuenit fluxui ventris et vlcerebus intestinorum et testiculon.

¶ Et quando fit cristere cum eo solo aut cum aqua ordet aut cum decoctione gummi quod dicitur caudare siue bandaim sedat mordicas riones intestinorum. et fit cristere cum eo vlcerebus matricis.

¶ Omne preterea lac quando fugitur ex mamilla ipsa est magis iuuatiuum: et velocius nutritiuum. neq̄ ita corrumpitur. Et lac mulieris dulcius est et nutritiuum omni lacte: et conuenit vlcerebus pulmonis. et ponitur in eo lubarum tritum: et dissoluitur in oculo in quo est vngula aut vlcus et conuenit.

¶ Et quando miscetur cum eo succus papaueris et cera et olum et linitur cum eo super podagram conuenit. Et omne lac est malum spleni et epati egoranti et fode et epilentie et scotomie et egritudinibus neruorum et febribus antiquis.

Maiorana. Pla. Maiorana est herba q̄ alio nomine samfuc dicitur. et sic. In. j. g. Flores et folia conuenit vsui medicie. Inest autem in estate collecta cum floribus in vmbroso loco desiccat. ac per annum seruetur.

Hal. viij. sum. far. ca. de samfuc. Subtilia p̄tū ēz vasa ferre d̄tur. siccāt em̄ et calcacit i iij. g. S. et li. a. ggre. ca. Hersem d̄auc. D̄yat. Verba ē hūis d̄ gas et t̄as sup facie t̄re i suo horto. et bz folia gua rotūda sup q̄ ebora feri sitias solis cala mēri hūis folia subtilia. et bz odore bonū. Idē auct. Hal. Cū d̄ d̄ est q̄ calcas facit et desiccat i iij. g. et d̄ est q̄ resoluēt et subtilat. Itē et aromaticitate d̄tur ē bz p̄foratū rādi. et q̄ licaribz suis dissolūdi: p̄sumēdi et mūdicādi. Auicēn. Maiorana est ca. et sic. i iij. gra. et est subtilis cū fortitudine.

Operationes

¶ Serap. auozitate aben meluay. Quā linitur cū succo eius sup hūores sanguinis mortui auis fert eas. et p̄pter hāc causam apponentes venotosas vngat locū post venotofationē cum eo vt nō appareant cicatrices scarificationis. ¶ Et q̄n fit capur purgū cū eo cōuenit vlcerebus capitis maxime melancholicis et venotofati cerebri et agit opilationes que sunt in eo. et propter hāc causam cōfert epilentie et parali. In qua

Capitulum. cdx.

Tractatus

Capitulum. cclxxj.

declinat hō caput suū ad posteriora. et alteri
paralisi. et torure ois z emigrane. attrahit.
em̄ hūiditates malas a cerebro: z pūctū mlū.
¶ Et sic oleū cū ea et cōuenit ad oia sup̄dicta
¶ Et qñ teris maiorana sicca: z p̄fici cū melle
et linis sup̄ liuore q̄ fit sub oculo aufert ipm̄ et
exp̄rimis succ̄ ex ea dū est recēs ¶ Et sic caput
purgū cū coze et mūdificat crebre: z puenit es
gritudinibz et frigidis et melācolicis. ¶ Et qñ
imbibit i co corū aut lana et ponit i aurē aper
rit opilatōes ei⁹. Sicut aut̄ facit oleum ei⁹. Et
calefacit m̄ficē. ¶ Un̄ Rasis p̄pter aromonici
tate suā z caliditate et subtilitate puenit oibz
egritudinibz frigidis: z p̄fortat crebre z oia mē
bra. ¶ Plinica. Maizana vires bz a cres z ca
lesfactorias ad oēm duricie v̄l rigore v̄l aldeido
nea. Vedeť etiā carbaplastimanibz iposita si
ue poru datur: a scorpionē v̄l et ar̄ et inrellinoū
toanēto v̄l difficultate micus laboraures.
¶ Licatura ei⁹ d̄dropicis medef. Urinā puo
cat et torridibz v̄l ille est. Succ̄ ei⁹ melle ad
dito liuores d̄tergit. Scorpionū ic̄ cū a ces
to z sale cōpescit. Luctariōibz hū adhibet. ces
rotis v̄l ille adhibet. ¶ Umores oēs corpis
et oculos carbaplastimanibz adhibita spargit.
maie cū polēta iposita. ¶ Itē a p̄siste solite
purgatiōis materia puocat. In semis Mala
ginanibus et acopis m̄scatur bene.

Macis. Costantin⁹ i li. graduū ait. Ma
cis m̄scate arboris ramoz cortex est
macis q̄ ab india venit. cui⁹ natura ca
lida est et sicca in tertio gradu. ¶ Pla
teari⁹. Macis calida ē z sicca in ii. gradu. Et
fm̄ q̄sdam flos est muscate. Qd̄ videt salsum
esse. qz flores aut decidit aut in fructu mutant
Sunt aut̄ cortices quidā qui reperiunt̄ circa
nuces muscatas: sicut circa auellanas p̄ an
nos decē seruant. Habent qz frute p̄fortandi
ex aromanitate: dissoluedi z p̄sumeci ex qua
litate. Eligēdus est aut̄ macis rufus vel sub
rufus acuti habēs sapore cū aliqñtula ama
ritudine. Qui fo nigricat terreus est. z qui sa
porē acuti nō habet abijciēdus est. Sicut li.
aggre. ca. silstoli. Silstoli. macis. Et est cor
tex nucis muscate q̄ est sup̄ cortice grossū. Et
melior: qz eo est ille q̄ est coloris fusci. et d̄teri
or: qz eo est niger. et in cortice duro grosso nus
cis muscate nō est aliquod iuua mentū. Sed
fructus eius est v̄lilis medicina. et oris in oien
te. Arabes dicūt quidē qz est macis. et est cor
tex qui apponatur de regione que nō est gre
corum. et color eius est flauus.

Operationes

¶ Dyal. ca. machil siue machir fm̄ translatio
nem grecā. i. macis. Loxū est ligni venēris de
barbarico. coloris rufi cui⁹ rebore solido. cui
virtus est stiprica et remouens q̄maxime in
gusto. Tūsa et bibira cmoprocis et dissūte
ricis et saliacis singularē prestat effectum.
¶ Collector: hū d̄reporis macis est cortex nucis
cis muscate: qui adheret ipsi circū qua qz v̄l po
test videri in barbulis auellanaz. et multo rōis
vidi tunisq̄ sic esse licet dicat Dyal. Machir:
id est macis esse corium ligni error est transla
tois. quia debet dici corium fructus: v̄l pare
bit in capitulo nucis muscate. ¶ Gal. viij. sim.
far. ca. de maci fm̄ tr̄ anslationem arabicam.
Bliastar siue Talistar. i. macis: cortex est qui
portatur de india in gustu quidē stipricus sub
sicciter cum bauit quā ad aromanitate.
¶ Um autem a duratur est similis pluribus
aromatibus in dyatis: et substantia eius ē cō
posita ex substantiis contrariis: et plurimum
quod est in ea substantia est terra frigida. Et
minus quod in ea substantia est subnlis cal
ditare: et odor eius est bonus sicut odor alia
rum specierum aromaticarum. que apporan
tur ab india. Sapor eius est stipricus stipis
citare multa cum aliqñtulo aromaticita
tis. ¶ Virtus eius est que d̄siccat in tertio

De Herbis

Eda. s. ca. 2. fri. non est opatio manifesta. Fert
fluxui venteris 2 viceribus inestino 2. 2 bibitur in
emoproca 2 in fluxibus humoz. ad ventrem
¶ Quicq. de vito cordis ait. q. p. forat cor.

Capitulum. cclxxij.

MAlua. ysi. Malua dr. eo q. molliendi
aluu ac soluedi naturā habeat. ¶ Pal.
lib. iij. In feb. mēse malua serenda est q.
occurrit byemis ab increnēti reprimet
lōgitudine loco pingui deccra: 2 hūido gau
det leramie. Trāserunt ei9 plāce cū ceperim q.
mor: bies folia vel quiqz ad min9. ysaac. Mal
na ca. est in p. g. bu. in. ij. ¶ Pla. 2. st em malua
domestica 2 siluestris. Malua domestica ma
gis fri. est 2 hūiditate habet subtiliorē. Silue
stris autē crescit altius 2 altiora bz folia. 2 qsi fru
tes. bec min9 fri. est: bz viscolam humiditate.

Operationes.

A ¶ Malua melior est orniua qz agrellis:
sca costomaca est: venterqz mollit. maxie aus
tem eius 9gule inestino videtur ac vesice. E 9
folia cruda carbaplastimata cū sale modico ine
dentur eglopis valet 2 apum percussuris.
B ¶ Malua elixa 2 oleo admixta caraplastimaq
bus adhibita a coras 2 furfures capitis tollit.
Elipatura ei9 mala critica est. Ad duricies inre
stino 2 atqz matricz 2 ani necessario supponit.

Folia ei9 cocta 2 iposita cū olco modico cēbus
litiōibz 2 igni sacro. ¶ Malua cum radicibz co
cta i iuscello. y. enenosis potōibz subuenit si fre
qnter bibat. ¶ Pla. Malua valet ad marurā
dū ca. apra: ferunt em folia malue cū arungia
porcina recēti 2 sup regulā calcifaca supponit.
Dec etiā valet 9 duricie splenis 2 epate. ¶ 9
mētū ex aq. dec octōis ei9 factū circa pedes. va
let ad sōnū puocādū i febribus acurz. ¶ L. ost. āti.
Malua est fri. i. ij. g. 2 bu. in p. q. d. d. calor? ac
cidētaliz bz. id qz si in vino sit cocta 2 carbaplast
met 9 scrofulas: apara: tumoresqz māmularū
valet. ¶ Succ. ei9 si cū vino bibat strāguiriā
id est v. difficultatē mingēdi dissoluit: 2 lapidē
frāgit. Si acice yuenies inestina sana 2 vulne
rata. si cum aceto coqz dolorē capitum loto
rum mitigat.

Capitulum. cclxxij.

MAlū. Rabbi Moyses cap. de malo. Ex
eis quedā sūt dulcia. qdam pontica. qdā
stiptica 2. Hoc idē dicit Auerois. v. Lollis
get. auc. Aueroar. Sera. lib. ag. c. de malo.
Et ex eis qdā sūt stiptica. qdā pōnica. qdā dū
cia. qdā acetosa. 2 qdā insipida aqsa. In dulci
bus est suba aqsa tpare sube. 2 i pōnicis qd vin
at sup ea est tpanētū fri. terrā. h. stiptica ē bec
eadē suba cū suba aqsa: q in dulcibz. Et in ace
tosis suba aquea frigida.

E

D

E

S

r

Operationes

A ¶ Rabbi moyses. Malū odorē suo corrobora-
 rat cor z cerebri z inuat pñis z melancolicis
 s̄ comestioe a p̄ciōr eōim comestioe fructuū.
 gñar v̄tostitate. q̄a gñar in .ij. z .iij. digellioe
 tra vt sit dictū a sapientibz q̄ gñar p̄sim z t̄bi
 cā. eo q̄ b̄mōi v̄tostitates inl̄ar artētas z ve-
 nas ¶ Bak. viij. sim. far. ca. Hilca. i. pomaria. z
 est arbor mali. nō q̄bet est vn̄ nature. sic nes
 q̄ fructū. Flā pomoz alia sunt dulcia. alia s̄o
 austerā alia p̄tica. alia s̄o acida. alia s̄o nou
 totalit̄ exoluta z aq̄sa. z p̄dñat aq̄sitas in his
 vt sit cōplexio eoz hūidior z frigidior. Terre-
 stre s̄o frigidū dñat i p̄ticis. Indigellū s̄o i
 austeris. Hoc z aq̄uē frigidū sic i vulcibz eu
 crapū dñat. Ista aut z folia succa z cortices ei⁹
 arbori a diuice differ. ¶ Cū d̄ herb̄ v̄ti cū au-
 steris q̄dē z acidis. Vulnera p̄solidat z flegmo
 nū q̄ sūt i gñarōe rep̄cutere id q̄d in fluit. z sto-
 machū exsolubile. z vētrē corrobora. cū aq̄s
 ozibz s̄o mordaces flegmōes icipietes. eos q̄
 sūt i augm̄to remittet. ¶ Cū aut m̄lta oibus
 pomis hūiditas iser̄ palā est z ex eo q̄ nullū
 eoz succus p̄durat s̄z accēdit z corrumpit oia
 solū em̄ citonioz. (q̄ v̄tōz p̄pter p̄dominantem
 s̄tipicitatē minus sunt humida alia) q̄z succ⁹
 coctus cū melle durare potest. ipse aut p̄ lenes
 q̄ ita est durabilis. Malū granatū lege cap.
 Granatū z mala citonia lege citonia.

Capitulum. cclxxiij.

Mala mactiana. exp̄dit ysi. q̄ a loco dicit̄.
 Quidā s̄o exponit siluestria. vulgari t̄m
 hispanico etiā domestica oia mariana dicit̄
 Dial. d̄ ip̄is p̄p̄riū fac caplm in q̄. Mariana cū
 adhuc imatura s̄ipica sūt zc. In alio s̄m ca. ex
 p̄dit q̄ sit estua. ap̄o Sera. s̄o. ex s̄bis Dyaf.
 bi q̄ colligit̄ i vere. z Auic. i b̄ z cordare videt̄

Operationes

¶ Auic. di. q̄ nocēt neruis p̄pe nerualia. sic di-
 cit Dyaf. ¶ Et d̄ virito cordū di. q̄ s̄horat cor

Capitulum. cclxxv.

Manna vt ait Auicē. est ros cadēs su-
 per lapidē et plantas. et habet plures
 species. z venoia ara est tereñiabin. z s̄i-
 racost. z succaz. hauser est de specieb⁹
 eius. Et ait Auicē. Māna diuersificat s̄m
 diuersitatē rez sup quas cadit recipiens ab
 eis diuersitates z virtutes. apud nos v̄dit̄ du-
 as species. vna q̄z est granulosa nō cōiuncta
 granulis alia cōglobata q̄ artificio magis v̄t̄
 def̄ s̄ophistica ex zuccaro cocta z folijs serci
 q̄z frustula imixta vident̄ sapore (q̄ sene) olte
 dit. ¶ Sera. li. ag. c. Ven. imāna est ca. z eb-
 ster git z lauar. z est ca. in p̄. ḡ. tēpara hūmidita-
 te z siccitate. ¶ Et idē auct. Rasis dicit̄ q̄dem
 manna cadit sup arborē q̄ dicit̄ tamariscus s̄i-
 cur me l. z q̄n fac morā sup plantā illā albedit̄.
 sed q̄n ibi nō morat̄ sed colligit̄ cito cum folio
 eius est viridis. Melior ex ea est cui⁹ color est
 clarus appropinquās albedini. z h̄z parū rubo-
 ris. ¶ Plin⁹. Manna est ois ros cadēs su

De Herbis

g lapide aut arbor. z fit dulcis. z con gulas si
cut mel. z exsiccat sicut gummi quoadmoda res
reniabin. Est alia species q̄ vocat tereniabin.
per qua lege capimulū. Tereniabin.

Operationes.

- A** ¶ Sera. auc. Rasis. Que de ipso cadit super
arborē tamarisci est bona tulli z asperitate pe
crois. Lolligit eā Rasis z dicit. q̄ manna ca
dit sup arborē q̄ dicit tamariscus sicut mel.
B ¶ Et idē auc. Dabit. Est ea i si. pmi sicca p̄p̄
quas caliditati. p̄fert relaxatōi stomachi z ab
stringit retrēz cōuenit aq̄ citrine q̄n bibit de
ea. emplastrat venter. z ingredit̄ in medicinis
apostemati. ¶ Et exsiccat cacarrum q̄n fit ca
pupurgii: q̄n mūdificat cerebrūz expellit ab
eo v̄tositatē grossam. ¶ Et fornicat medicā
nas: q̄n miscet cū eis iponōibz z capupurgi
is. z dicit apostemata regmarica. z miscet̄ in
p̄secnōibz p̄pter excellēs iuuancū qd̄ est in ea

Capitulum. clxxvj.

M Andragora v̄r. ysid. Spēs ei⁹ due
sunt. Vasculus scilicet z femina. De
masculo in isto cap. tractat. Andra
gora s̄tis est paruo pepni. dicit q̄ bz
mala in aue olentia: magnitudine malimaria
ni. v̄nde et latini eam malū terre vocant: eo q̄

radice habet formā hominis similitā. Antro
pos em̄ hō dicit. bur̄cozet̄ in vino nulla v̄at
ad bibendū his quoq̄ copus secandū est po
pter curā vt sopor: an̄ doloze nō sentiant. Ma
sculus folia habet similia bere. Plini. lib. xxv.
Landidus q̄ mas. niger q̄ fema eū iuuat
mandragora. ¶ Dyaf. Vasculus v̄o mādra
gora habet folia alba z maior: lara z leuia s̄t
cut bere. Mala eius duplicia nascunt colore
croceo. odoze suauis cum grauitate q̄ pastores
comedunt. z stan̄m somnū capiūt. Auicenna.
Vandragora: fri. vsq̄ ad. iij. gra. et bumida.
Dmn̄is aut mādragore radice magna est: bos
minis forme s̄tis. Vādragora em̄ nomen est
ymaginis naturalis. sc̄z sicut plāta cūlens in
formā hois. ¶ Ex herbario: Vandra goraz
formulū odoria est abhoie icuano nō colligit̄
tur. Vasculus autē habet albidiora folia et
maiora: sed v̄trūsq̄ v̄is est vna.

Operationes.

- A** ¶ Serap̄. Dñ̄ et ista radice et bibet alicui in
potu v̄l abo cū pane incidit fumēs eā i suber.
B Et iō v̄runt cyrurgici q̄n volūt mēbz incidere
¶ Et idē auc. Dyaf. Tur: masculi est. q̄ si coq̄
tur radice in vino donec minuit terra pars. et
colat̄ z reponit̄ z accipit̄ ex ea q̄ntras. z. i. z ad
ministrat̄ ad nimias vigilias. z ad secādos do
lozes: q̄n fuerit necessē incidere aut cauterisa
re aliq̄d mēbz z volumē: q̄ nō sentiat: dicit̄ ei
in ponup̄. ¶ Et si bibant̄ duo onolus et suc
co radice cū melle crato: faciunt euomere fles
gna z colerā sicut elcibozus. sed si accipiat̄
plus occidit. Et cortex radice ingredit̄ in me
dicinis oculoꝝ z in nasca libo. ¶ Et q̄n accipit̄
tur ex eo medius onolus z supponitur p̄nocat
menstrua: et extrahit̄ fetum. Et quādo ponit̄ i
ano sicut suppositoꝝ facit dormire. ¶ Et q̄n
radice eius elicit̄ur cū chore sex horis mollit̄
eat eum z facit ipm̄ abile ad faciendū quācūq̄
figurā volueris. ¶ Et q̄n fit emplastrū cū solis
is cūis recentibz cū sanie. est pueniens apoltes
manibz calidis oculoꝝ z apatibz supuenientibz
vulneribz z vlcētibz. et resolut̄ apata dura: et
scrofulas et exturas. ¶ Et quādo fricat̄ cum
eo emperigo et baras z similia eis sex diebus
aufert ea sine vlceratione loci. et cōferūt attri
tionibz que sunt in itinere. ¶ Radix v̄o eius
q̄n tenit̄ orriāōe forti: fit emplastrū cum ea et
aceto curat herisiplā. z q̄n miscet̄ cum oleo et
melle est bona mor sui venenoso. z q̄n miscetur
cū sanie sedat cyragras. z doloze iuncuraz. z
oēs alios dolozes. ¶ Fit aut̄ v̄nū cū cortice ei⁹
radicis in hūc modū absq̄ decoctiōe. accipia
tur d̄ vino dulci amphora vna. z p̄ficiant̄ res

Capitulum. cclxxvij.

magne radices in ea. z detur in potu quantu
tas rium onolos illi quem necesse est incidere
a it cauterisare. et no sentit cauterisationem
a it incisione ppter suber qd contingit ei. z quan
do sumitur de ea nimis facit apoplexiam.

R Succus pomoz eius qn sumit in potu mu
dificat matricē qn admiscetur ei sulfur. z fit ins
de nascale abscindit fluxum matricis.

L Colligit aut lachrym9 buri9 plare: qn pfora
tur radix eius z colligit qd ena nat ex lachry
mo in vase vitreato. Terc succus q9 fortior est
lachrymo. z no est in omni pter a dicit nō de bu
miditate: q9 qn vulneratur emittit lachrym9:
quod quidem experientia sciri potest.

D Alia species que no iatur narb9 administra
tur a chirurgis quando volūt membrū aliqd
incidere. et quādo bibitur solarum quod dicit
tur suffocans ei est tyriaca.

R Et idē aucto. Rasis. dixit mihi quidā ex an
tiquis babilonie. q9 quedā puella comedit qn
ex poma mandragore. et cecidit sincopisara. et
rora effecta est rubicunda. et quidam superue
niens effudit super caput eius aquam nimis
donec surrexit.

D Et ego vidi homines qui sumpserūt de radi
ce eius causa impinguandi. et accidit eis sicut
accidere solet hoib9 ingredientib9 balnei z bib
entib9 post euriū ritū multū. Nā factus fuit
vult9 eo9 nimis rubicūdus.

D Et idē aucto. Dyaasco. Radicē mandragore multo dāt ad amorē.

M Androgora semie. Serap. auctori.
Dyas. Et femine color est niger. et nos
minaflanda chio sine banda chio aug
lacruca. Nā i folijs eius est silitudo cū
folijs lactuce. z sūt pinguia gnīs odoris. et ex
tēdunt sup faciē terre. in medio folioz eius est
sile mepili. z est losach. z est amini color9. hīs
odoroē bonū. z intra ipm sūt gna silia gnīs vi
ro9. et h3 radices magnas mediocriter duas
vcl tres adherētes inuicē extrius nigras z ins
terius albas. sup q9 est cortex grossus. Et bec
species mandragore non habet stipitā.

Operationes

D Mandragora forissimi odoris est ab hol
mine ieiuno non colligitur. folia dicitur v. 10.

C Utriusq9 vis vna est. bec cum solenta trita
feruores oculo9 z dolores aurium sedat.

R Radix eius cū aceto trita et illita ignem san
crum curat.

C Uicē. Mandragora somnū puocat. et qn
ponitur in vino vebanēter inebriat. multosq9
vltus ei9 z odoramentū faciunt apoplexiā.

L ac ei9 euellit lēngines z pānu sine morib9
cantiōe. soluēdo aut educit colerā z flegma.

R Radix cōtrita z cū aceto imposta super he
mistipulam sanat eam. semeni eius matricē mun9
dificat. vcl vomitum puuocat.

De Herbis

Capitulum. cclxxviii.

MArua. Scrapion. Marua est plāta similis passio nisi quia est longior. eo q̄ habet folia parua multa dura et aspera: bonū odorē habentia dulcia. sup̄ que sunt plii parui. et habet viri gas multas egredientes ab vna radice. et albis oris ygis passit: nascitur locis montuosis et asperis. ¶ Et idē aucto. Gal. Sapor eius est acurus pungitū et amarus. et virtus ei⁹ est que calefacit in secundo gradu.

Operationes.

- A ¶ Scrap. Virus eius est q̄ abstergit et incl̄dit. et prouocat mēstrua. et occidit fetū.
- B ¶ Et expellit secundinam. habet virtutē calefaciuiam acuram.
- C ¶ Et ideo quādo bibitur decoctio folioꝝ ei⁹ cum vino prouocat mēstrua.
- D ¶ Et facit abortiū. et expellit secundinam.

Capitulum. cclxxix.

Marubium siue Passiū. Scrapion lib. aggreg. cap. Farasson. i. passiū. Est herba habens ramulos multos egredientes ab vna radice. et sup̄ ipsos est borra parua. Lūi color est albus. et virge eius sunt quadrate. et folia eius sunt in longitudi-

ne pollicis. obrotunda rugosa vel aspera. sup̄ que est borra: Et semen eius et flores eius sunt diuisa per ramos eius. et semen eius rotundū ad asperitatem tendens. Nascitur in campis et in edificis domorum. D. yascozō. cap. De marubio. Marubium vel Passium frutescit ex vna radice. multas virgas habens albas et asperas: et quadratas. Et folia suntila et giro maiori. et obrotunda et aspera alba et rugosa. et gustu amara. semen est illi obrotundum et verticilosum et asperum. Nascitur locis multis. ¶ Auicenna lib. secundo. cap. de passio. Passium est herba amari saporis. ¶ Inquit oubasius. Non sunt calefactio eius et efficacia tio ipsius fortes. Alij autem dixerunt q̄ est calida in tercio gradu: sicca in secundo. Et aperitiuum: abstergit et liquefacit et resoluit et incidit.

Operationes.

¶ Scrapion inqt. Aperit operationes splenis et epatis. et mundificat pulmonē et peccus percreant. et prouocat mēstrua quādo bibitur. et quādo ponit exterius abstergit et resoluit. Sucus autē folioꝝ eius postq̄ est defecatus in sole resoluit cū melle: et administrat ad viliū ad curandum.

¶ Et fit cū eo sternutatorū ycteris. ad mundificandum infectionē coloris. et administrat cum medicinis aperientibus instrumenta auctus. et datur succus eius illis in potu qui sumpsērunt medicinas mortificas. vcrū nocet renibus et vesice.

¶ Et emplastrū cum folijs eius et melle mūditificat vlcera fordidā. et euellit panariciū et carūnem putridā. et sedat dolores lateris. Et fit emplastrū cum marubio et sale. et cōfert morbi canis rabidi.

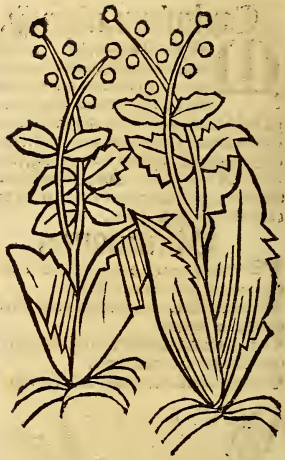
¶ Dial. Folia ei⁹ sicca: vel succus folioꝝ eius vel semen eius dicit et bibiri cū melle p̄sticis et rufhentibus et amariis p̄dest. Loracē purgat maxime ystilitice miera.

¶ Purgadis vtiliter mulieribus adhibet. Secundinās et cludē diu parientibus subuenit. Ne siccet et renibus p̄trariū est. melle addito vulnera purgat et illa detergit. Passicē vulnera compeccit. dolorē lateris tollit.

¶ Succus siccat⁹ melle et vino addito colligat⁹ oculoꝝ detergit. ycteris naribus inulius fert auxilia. cū oleo rosarū succus eius auriūm dolorem mingat.

¶ Auicē. Succ⁹ ei⁹ p̄fert dolori auris antiquo. et mūditicat et aperit meatus auri⁹. et res mouet antiquū dolorē eius. Succus ei⁹ cum melle ē pueniens ad a curandū et ita: mūditicat

B pectus et pulmone p educatione spiritus.
C Est aperitiua opilacionu epate splene et renibus. puocat menstrua. et mudificat matricem.
J Bal. viij. sim. far. ca. de piallio fm trasiliano ne arabica. Sapor eius est amarus et frus eius calida et sicca in secundo q. viij. absterge et resoluit.

Capitulum. cclxxx.

M Arrubialstru vel Marrubiu nigrum. vel Marrubiu siluestre. Dyas. cap. Subloce id est marrubialstru. Et est filis marrubio: nisi quod folia eius non sunt rotunda: sed pilosa si multa folia ignide magne vel a califer. idem virgas nigras et quadras habet et asperas et vna radice virgellas multas pferens.

Operationes

- A** Dyas. Eius vires faciunt ad serpentu morfus et ad suspitiose. strumas dissoluit. et menstrua puocat.
- B** Decoctio eius in aqua cum grano solis et modica liquorica stomacho bene puenit.
- C** Folia eius addito sale et carbaplastamito contra posita morsus caninos mitigat. et cinere calido misa et marida facta pedilomata soluit.
- D** Vulnere fordidata melle addito purgat.

Capitulum. cclxxxj.

M Arrisilia. Pidecca. c. cccccxxviii. matrisilia lanne. grece splemō vel splenaria vel linealis vel periclymenos. Et haec est cuius folia sunt ex altero latere filia. ubi nēs sepius. cuius fructus est magnitudinis cubebae in principio viridis. et cum maturauerit citrinus coloris tendens ad rubredinem positi ordinariet. et positi in duobus folijs sicut pinctis. et dictis bus i capitulo spiritum iura cum. Dyas. o. cap. Periclymenos fructus est simplex et circa sua folia bene alba et filia edere. et circa ipsa folia segete sunt tenues. in quibus est semine edere sile. quod sunt in folijs adhaere. vixit et cum viluēt. Radix est illi grossa. nascit in locis cultis et in ornis: et inter rosas: et interclusis locis. et coheret sibi vicinis fructibus vel circumuoluit. Bal. Periclymet. o. l. matrisilia. vtilis est fructus: et folia in caluē si mul et calefaciue existentiā virtutis.

Operationes

- A** Dyas. Semine eius collectu cum rubra siccatum et cum vino bibitum diebus. et splenam siccat. vrinā sanguinea secca die puocat orthonoicis et subglutinantibus medetur.
- B** Diu parturientibus subuenit. similis virtus est folijs ipsius. xxviij. et ubi bibira gentiana semina hominis puuat. et loco mixta et puncta strigora periodica excludit.
- C** Bal. Ita est vniuersa et vrinam sanguine

De Verbis

an operatur bibica vlt plurimum in pñcia pio fo vrinatua solum cit.

¶ Et rosium fo cum oleo vnetū calefacit. Jul uat aut splenerico et dūlnerico.

¶ Saura fo potatōis dragos et vñs cū vi no: licat aut sperma. Et qdā aiūr. si plurimus bibat omifaria i generatiui sūt qd būr.

¶ Quidā aut terminū diez i burpōru sic Dy as. facit. xvij. dies regni ab eo ponunt. Ita aut z vinas sanguicas fieri vt a qtra diez.

Capitulum. cclxxxij.

Mellisa vel melissa. Pan. ca. xc. Mellis silis est prassio: hñs m citri odorem ca. z sic. in. ij. g. Sera. li. ag. cap. beda rügic. auc. Dyas. Bedarügic et meli sopbilos: qd sic et co qd libeter ea apes mādū cāt. herba est rufos hñs qdratos birros pluri mos et vna radice. z folia silia bublore. maior ra m z tenera z nō sic aspa vt citz i odore. In alto Sera. habet sic. Mellisopbilos. i. melis sa herba est sup quā apes delectant stare: vir ge ipi. z folia silianē fōgis z folijs marubij silue stris. et fōge eius z stipites sūt angulosi qdran guli. z folia eius sūt maiorā folijs marubij sil uestris. z nō sunt pilosa sicut folia ipi. z odor eius est sicut odor citri. Bal. vij. sim. far. cap. mellisofilū. i. melissa. Prassio quide est simile

deficit qd ab eo multū in snt e. z pterea nes es vtrifaliquo. supflū em ē prassio cūte it a copioso vbiqz terrarū mellisofilo vñ. Si fo aliquid nō affuerit prassium licz h vñ in oibz in quibz vrinur illo: scietes qd ab actu deficiit.

Operaciones

¶ Sera. folia cū vino bibica z i cataplasz maibz vim scopitōis optime curat. Laninos mozus ad sanitarē pducit. ¶ Et licatura ei id fa cere pōr. cui dicituratura fomēto adhibita mēz struis lōgissimi tps impat. ore retēta dolore vntū mūgar. dūlnericis opitulatur. Folia ipa oia silr fa cere pñr. tortiōibz recte adhibet.

¶ Et vtelectuarū orthonoicis pdest sale ad dūro. z anbeloicis: qd nō pñria: ere. z in carbaz plasmato adhibita scrofas spargit: vlnicra purgat: arnicis opitulat. ¶ Et qñ sit emplatz cū ea sedat dolore iūcurat. ¶ Et idem aucto.

Abemelinay. p. operas ei z clerificare aiaz. ¶ Et idē auc. ylaac. Quī comedif bedarügic i iaiunio pñr i stomacho frigido z būido. et fas cit digeri cibū grossū. z agit opularōes cerbz.

¶ Et de pñricate ei ē pterre debilitati cordis et auferit cardiaca. z remouet afflictiōes solici tudines z timores qd accidit a melācolia z hu more adultō qbz nō possunt dormire. ¶ Aniz

cēna de vrbis cordis dicit qd pōrat cor.

A
B
C
D
E
F
G
H

Capitulum. cclxxiiij.

Mellilotū. Pla. Bellilotū ca. est 2 sic. i d. gra. L. nō sēne similit̄ appellatur. 2 q̄ semicirculi forma b̄ etiā corona regia dicit̄. Sēne cū coriabo in medicinis ponit̄ ac p̄ tres annos seruat̄. Adco nā q̄ parū est 2 adheres cortici. vt̄ vix inde possit̄ separari. It̄nē habet p̄fortandi ex aromati citate. diuretica ex subtilitate subtilissime. Idē corona regia dicit̄. q̄ vagina seminū eius foris sunt admodū semicirculi: q̄ cū suis seminibus ponit̄ur in medicinis. Herba ipsa habet folia rotunda viridia. 2 rami eius sunt subtiles multū: 2 folia eius rara. 2 semina eius b̄nt vaginas subtiles rotundas: sicut virge pueroꝝ puuloꝝ in quibz p̄n̄t̄r̄. Et s̄t illa semina pauca glauci coloris rotunda: minus a granis sinapis. Et q̄d de ipsa adūm̄strat sunt ille vaginae cū eo q̄d est in eis ex seminibus vel granis flos eius est citrinus: boni odoris. Nec habetur etiā a Scrapio de cap. Alchidialamech. Dyasco. cap. de melliloto. Bellilotū diafoericiū est 2 modicū digestoꝝ est cū nimietate calozis Bal. vij. sm. far. cap. de melliloto. Bellilotū m̄re et virtutis habet em̄ quid sup̄ricū 2 dyafozericū digerit̄. plus em̄ in eo est calide substantie q̄ frigide. Auc̄na. ij. lib. de melliloto. Bellilotū est flos plante coloris palee in quo est figura lunaris cū raritate sua quendam habens duriciē. Et ex eo quidē aliud est album: 2 aliud est citrinum. 2 ex eo melius est quod est durius. 2 cuius color ad albedinē parum declinat: 2 sapor eius amarior sentitur. 2 cuius odor est manifestior. Et r̄idem auero. Dyasco. Melius ex eo est croceus color. 2 est acutior odor: q̄uis eius odor in p̄ncipio specia ipsius sit paruius 2 debilis. 2 sit in colore eius color: senu greci.

Operaciones.

- A** Scap. auc. Dyas. Bellilotū est sup̄ricū et mollificatiū apostematū calidoꝝ 2 maxie apostematū oculoꝝ 2 ani 2 testiculoꝝ.
- B** Et q̄n̄ coquit̄ cū rob 2 sit cū eo emplastrū. et solstitā m̄scet̄ cū vitello oui. aut farina senu greci. aut semis lini. aut pulueri molēdim. aut cū papauere solū cū aqua p̄fert vlcera q̄ nominant̄ faul. Et q̄n̄ m̄scet̄ cū bolis q̄ asportatur de terra q̄ d̄i borā. aut m̄scet̄ cum eo galle. et dissoluit̄ cū vino 2 linunt̄ cū eo vlcera huiusmodi q̄ s̄nt in capite: curat ea.
- C** Et ponit̄ coctū 2 crudū in vino: 2 cū aliquo illoꝝ q̄ d̄ipim̄ sup̄ stoma chū: sedat dolorē eius. Et q̄n̄ exprimit̄ ab eo succus cocrus 2 mis

scetur cū rob. 2 stillat̄ in aurē sedat dolorē eius Et q̄n̄ q̄ fundit̄ sup̄ caput cum aceto 2 oleo r̄o farum: sedat dolorē capitis.

Auc̄na. Bellilotū p̄fert apostematibus calidie 2 duris. 2 p̄p̄ia cū careno 2 etiā em̄strum cū vitello oui 2 farina senu greci semic lini. aut papaueris s̄m locum.

Et p̄fert vlcera b̄cidis. 2 p̄p̄ia l̄niti cū aq̄ 2 cū aliq̄ d̄e cecarioꝝ. 2 appolito cū eo quod sit sicut galle. 2 luti lenē et lentē.

Et p̄fert apostematibus auris et doloribus an̄chor̄ sup̄posito emplastro ex eo cum careno: et reliq̄s q̄ dicta sunt. 2 distillatioe facta in eis ex succo. et eius iuuam̄tū in doloribus est velozius. ex ip̄o q̄ s̄nt embroce 2 sedant lodam.

Et p̄fert apostematibus oculi. facta emplastro ex eo cum careno. et cum eis que dicta sunt vel decocta cum vino.

Et cōfert apostematibus ani et testiculoꝝ facta emplastro cū eis q̄ dicta sunt. loco eius ponit̄ q̄ntū est pondus ipsiꝝ de canomilla aut cū medium de folijs fici.

Plat̄erij. Cūm decoctionis eius p̄fortat: et vlcera sitatē inclusam expellit. 2 pilationē renūm et vlcera aperit.

Senē eius in brodio positiū ip̄m facit boni saporis: et odoris.

Et ponit̄m̄ est mellilorum ad amoroideas cancrum et fistulam.

Capitulum. cclxxxiiij.

Melon. Bal. viij. sim. far. c. sicbiris
 id est melon. Melois maturi suba
 est grossa virtus et est q̄ infrigidat
 et humectat in .ij. gradu. Unde viri
 rus melois maturi est absteriu. Dicitur autē
 in eo frigida et humida et cōpletio non est fortis
 sed in .ij. gradu. Dicitur radice et semē ei⁹ q̄ sic
 cant nō addac humida. Quā sicantur sūt in p̄
 mo gradu siccitatis: aut in principio secūdi.
 Et in eis est plus de absteriōe q̄ sicant q̄ in
 carneius et q̄ in carne cucumeris.

Operaciones

¶ Sera lib. ag. c. Racherā. i. melon. Quans
 do sit emplastrū cum eo sedat āpara oculoꝝ.
 ¶ Et cortex ei⁹ q̄ ponit sup caput infans les
 dat āpara calida q̄ sūt in exerebro. et ponitur
 sup frontē illi⁹: ad cui⁹ oculos currunt humidi
 rates. et p̄hibet eas et tota carnositas.
 ¶ Et semē q̄ sicatur ad solē et p̄sicat cū farina
 orde: vel cū amido et sicatur bene: mūdificat
 cutē mulier q̄ lauare cū eo facies suas. et red
 dit eas splendidas. ¶ Sed radice melonis q̄
 sicatur et sumitur de ea in potu. i. cum ydro
 melle prouocat vomitum.
 ¶ Et q̄ accipitur post cibū in hūc modū facit
 vomere sine labore. et q̄ sit emplastrū cū ea cu
 rar ylcera que dicuntur faul.

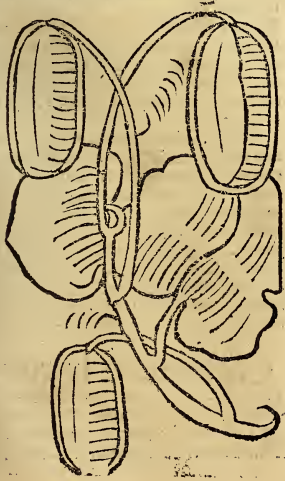
Capitulum. cclxxxv.

Melon Indus. Serap. lib. ag. cap. vulla
 sia siue vullacha. i. melon Indus siue me
 lon magnus. Vbi sciendū q̄ melon magn⁹ est
 melon Indus quod per Auicennā patet de
 cura et triane pure. vbi laudar in ternana p̄
 dicta melonē Indus. Et subdit: et forrasse nō
 nocet melon parū. ergo melon Indus est me
 lon magnus. Et est cū melon paruis habens
 virgularum colorem ceterus est albus et dul
 cis. et est paruis p̄ alia specie melonis. lege ca.
 p̄cedens quod incipit Melon.

Operaciones

¶ Serap. Melon magnus siue Indus viri
 dis fin. Rafim est fortis humectationis et ex
 tinctionis.
 ¶ Et p̄fert febrilo adurētib⁹ est frigidior ali
 is speciebo melonū et tardioris imuratiōis i sto
 macho et longinquoꝝ a corruptiōe.
 ¶ Et propter hoc est conueniens febricitibus
 coleram in stomacho suo propter suam gros
 sificam et propter suam elongationem a cōter
 sione. et cōueniens caliditati febrili. quia ex
 guit caliditatem.
 ¶ Et sedat inflāmattonem eius.
 ¶ Et cucumer q̄ dē facit opationē p̄ inquam
 buic nisi q̄ pl⁹ puocat vrinā q̄ melon Indus.

A
B
C
D
E

Tractatus

Capitulum. cclxxxvi.

Melongena arabice. grece *Delongia*. *Sera* lib. ag. cap. melogia. *Delongia* fructus sunt oblongi mediocris rubei in eadem nigredine. et inueniuntur et eis citre et albe. Et idem auctoritate filij *Hesal* que est calida et sicca in secundo gradu.

Operationes

A *Sera*. Generat melancolia et opilatioes epatis et splenis: generat et foedit generat emorroidas. **B** *Cleru* sic capisibis eius in umbra sicca ris et coctis sicut epibuma conuenit emorroidibus. et cum ipsa in oleo coquitur soluit: sed in aceto stringit. **E** *Et* ideo non habet portionem abstringendi vel soluendi. **D** *Rabbi moyses* cap. de *Delongena* valet contra nauisam et vomitum. et q: ab eis est pcor.

Capitulum. cclxxxvii.

Memithe. *Dyalco*. cap. memithe. *Hes* mithe vel glaucii est succus herbe cuiusdem nominis. folia habentis papaueri similia. Nec folia calido cinere cooperiuntur: et sic succum emittunt. Alij herbam in ollam mittunt: et circumlinunt creta et in furnum feruentem mittunt. Et sic folijs macera

tis succum exprimunt: et siccatum in sole in papillos redigunt. Et ins est optimum quod est croci coloris intrus et gustu conarium. et odore graui miscetur ocularibus medicinis. et cerea. Et idem s'm aliam translationem cap. sup dicto. *Glaucium* sive memithe succus est herba nascens in Syria in gerapoli. Folia habet similia miconio cerariis sed punguora. et super terram spansa. odorem habet graue. gustu amaro. succum multum habet: croci similem. Folia eius ciues mittunt in cacabis et in cibarijs coquunt. que cum coxerint esuccat et glaucium faciunt.

Operationes.

A *Plinius* cap. de glaucio. *Glaucii* in Syria et peria nascit humilis herba. folijs uocisio sere papaueri minoribus tamen foetidioribus q: odoris terri. gustus amari cu' p'strictione et lipitici rate et gummi habet croci coloris.

B *Multi* q: errauerunt in hac herba. quidam putauerunt q: esset celidonia. Quidam putauerunt q: esset papauer cornutum. et sic vocatur apud *auicennam*.

E *Et* ego vidi meo tempore multos in hoc errare et multi errauerunt tempore *Dyascozides*. Nam *Dyascozides* cap. de monte rantes dicit. q: multi falsi putauerunt glaucium ubi sicut propter similitudinem foliorum. q: aut glaucium sic memithe vel sicut eius apparet multis testimonijs.

E *Nam* ubi ponunt *Alexander* et alij greci glaucium. *Auicenna* et alij ponunt sicut memithe: Preterea apud *Serapionem* quicquid dicit de memithe auctoritate *Dyascozidis*. Falsum est aliud q: dicitur apud *Dyascozides*. capi. de *Glaucio*.

E *Inuenitur* etiam oleum notum glaucinum non ob hoc glaucio quia nihil recipit glaucii. cuius confectionem etiam inueniunt in antiquo antidotario sic vocatam et sine glaucio. et est omnino calidum. q: autem s'm ycritate glaucium sic memithe. lege cap. *Celidonia*. *Balie*. s' pto sim. far. cap. *Glaucii*. *Glaucii* supicat cu' quadam delectatione: anfrigidat tamen manifeste. ita vel sanat quidem sepius berisipilata: et est in compositione copolita ex aqua et terrestri substantia. vris q: frigidis non tamen extreme. s' ad modum aque fontane.

Capitulum. cclxxxviii.

Mentra. *Pla*. *Entra* est herba cuius plura sunt genera. Et cum quibus domesticis q: pprie ozulana dicitur vel conuenerit odoriferam. et bec calefacit et p'orat. Et et alia silua

tica q̄ mentaſtrū d̄r. de illa ſtatim poſtea trad̄
ctabit. Eſt alia mēta q̄ longiora ⁊ acutiora ha
bet ſolia. et hec mēta Romana vel ſarracēnica
d̄r. hec magis ſiurētica eſt q̄ alie. Et eſt alia
mēta q̄ d̄r aquatica. et vocat ſiſimbriū vel bal
ſamita. Eſt alia mēta nō odorifera. et illa eſt ca
lamenti. de qua in ſeq̄nti. c. habet. S. era. lib.
ag. c. dichanacha. i. mēta. Et ex ea eſt domeli
ca et ſilueſtris. et ramuli domeſtici q̄ maſti
cant h̄nt colorē celeſte. et ſunt interi⁹ cōcavi. ⁊
in ſummis ramuloꝝ ſunt q̄ſi licinia. et vi
ret et auget eſtare ⁊ h̄iane. et h̄ odorē bonuz.
Et idē auct. Dyaf. quidā noīant eā mēta: et
eſt dichanacha. et eſt nota: h̄ virtutē calefacti
nam ſtipicā et deſiccantiā. Eſt alia ſpēs mēte
ſilueſtris. cui⁹ ſolia ſunt aſpera piloſa maiora
ſolis ſiſimbriū. et in odore ſuo eſt pinguedo. et
eſt miniſtrantia in medicina q̄ ſpecies alia.
Idē. Gal. In ſuba ei⁹ eſt plus ſubtilitatē q̄
in alio olere. et in ſapore ei⁹ eſt parua caliditas
et p̄nititas. ⁊ p̄mo ei⁹ eſt ca. in. ii. g. ¶ Dyaf.
ca. de edioſmō. i. mēta. herba eſt obo nora. q̄
p̄tūre h̄bet terranicā et ſtipicā et ſerānicā
Paulus ca. de mēta. Mēta eſt calida et ſicca
in. ii. gradu. Eſt eti⁹ domeſtica et ſilueſtris. et
eſt alia q̄ d̄r mēta Romana vel ſarracēnica: ſi
z domeſtica magis vſui medicine cōpentiā vſi
ridis q̄ exſiccata magne eſt efficacia virtutem
h̄bet conſumptiuam et diſſolutiuam ex pro

p̄is qualitatibus et confortandi et ſua aro
maticitate.

Operationes

¶ Gal. viij. ſim. ſar. ca. Edioſmū quidā mentaz
odoriferā vocat. Eſt q̄dā nō odorifera menta
quā et calamētū vocant. vt in ſeq̄nti cap. dicit

¶ Contra fetorē oris ⁊ putredinē gingiuarū
et dentiū ex decoctione eius cū aceto os ablu
atur. Ad appetitū puocandū cum impeditur
et frigidis humoribus exiſtentibus in ore ſto
machi ſar ſalſamentū et menta et aceto. ⁊ mo
dico cynamo mo ſeu pipere.

¶ Contra vomitū factū ex debilitate virtutis
contenitue vel ex frigida cauſa. ſiar decoctio
mente in aqua ſalmacina et aceto. et ſpongia i
rinera ori ſtomachi ſuperponatur contra ſim
copim ex debilitate cum febre vel ſine febre. ſi
ue ex medicina vel quacūq̄ cauſa coneratur
menta et diſtemperetur cum aceto. et fruſtum
panis aſſi in igne ponatur i aceto illo et dimi
tatur tamdiū q̄ inde humectetur et narib⁹ ap
plicetur. et ex inde fricetur Labia gingiue ⁊ den
tes. et ligetur in teporib⁹ ſup venas pulſantes.
tempoꝝ et brachioꝝ. et panens maſticer ⁊ hu
miditarem tranſglutiat.

¶ Ad matricē mūdiſicandā teneritates mēte
coq̄nt in vino. ⁊ ſiar inde ſuſpoſitorū ⁊ colicā
paſſionē ſalciculi mente coq̄nt in vino ⁊ olco
et ſup renes et pectinē cathaplaſmē.

¶ Corra coagulationē lacis in māmellis p̄di
cti ſalciculi mente in vino ⁊ oleo decocti et ſu
perligati māmellis ſoluit. h̄z eti⁹ ſili vīm a tras
bedi venentū: q̄n daſ cū aliqua medi cina cō
tra venenū detur cum ſucco eius. Sed ſuc
cine mente rōne vel ſaracenicē vel vinum deco
ctiōis cū melle mixtū valet p̄ra opilationem
ſplenis ſtomachi et epans et naturalū vīarū
et frigido humore ⁊ eti⁹ et ca. ſine ſe.

¶ Succus eti⁹ vātus libricos occidit. An
ribo in ſtillar⁹ vermes necat. Decocta herba i
no et oleo ⁊ cathaplaſmata ſoluit ſceliſom ⁊
duricē apoſtematū ſuperiorum.

¶ Vinū decoctiōis ⁊ puluis ei⁹ in abis vātus
diſſolutionē p̄fortat. ſomentū factū ex aqua de
coctiōis matricē in frigida tā calefacit. Saccel
latio facta calefacit. Et ſaccellatio ex puluere
eius reuma frigidū ca pitis ſtingit.

¶ Palladius de agricultura lib. iiij. In mēte fe
buario mēta ſeri p̄uenit plantis vel radicib⁹
circa aquas vel in humido loco.

¶ Pla. Mēta domeſtica ſiue ortulana ma
gis cōpenti vſui medicine q̄ alie. h̄bet p̄tūre
cōſumēdi et p̄p̄is qualitatib⁹ ⁊ confortandi et
aromaticitate.

A

B

C

Jun 10 16

D

E

F

G

H

I

Capitulum. cxxxix.

Menta nō odorifera siue calamētū. *Pa* deca. ca. cxxij. Calamētū arabice grece calamiris. Latini sō nepita vel menta odorifera. Sciendū q̄ in isto cap.

tractabit de calamēto. q̄ calamētū d̄: menta nō odorifera. *Pla*. Calamētū est herba que alio noie d̄: mēta nō odorifera vel nepita. ca. est z sic in. in. gra. *Del* est mōtanū. q̄ magis sicū. Lū flores pducit v̄z colligi. ac p̄ annū potest seruari. Haber autē frutē z issoluēdi z confortādi. *Auicē*. *De*ta nō odorifera siue calamētū: aliud est fluiuale. aliud est montanum ylopo sile i sapore. z silt c̄s folia sūt ei silia.

Operationes.

A Quā bibitur succus ei⁹ cū aqua mellis: *dy* forat totum corpus z prouocat sudorē. et teritur cum oleo. et coquitur z inungitur corp⁹ et cōfert rigō:ibus periodicis.

B Et qñ sit emplastrū sup sciam habentib⁹ sciari cum dolore p̄fert valde. trahit etiā funditus ad intrinsecā superficiē. z calcata cit̄ totū articulū. superincendit autē manifeste cutim.

E Et sumptū in potu: vel appositū puocat mēstrua effica ceter: et est ex medicinis qñ sumitur magis conferentib⁹ leprosis resoluēdo humore resolutōne forti. z auferit lūorē qui sit sub

oculo et yppias dyasorat.

E Et tu debes scire q̄ omnes medicine que trantur et habent acuitatem attrahunt cito ex profundo corpore humiditates quas recipiunt in locis illis.

E Et melius quide in his est vino decoquens res cathaplasmate ipm viride magis q̄ sicū vebementius post q̄ desiccatur. et promptius ad durēdū. sicut que canssica. et quocunq̄ farinacorum calida sunt acra. z subtiliū partū um facile attrahentia funditus ad se rotā ad factentem humiditatē.

S Amartudo autē q̄ inest ei breuis q̄ de omni no est. operat autē in quibusdā sicut que violentius. z quod cōsistit vebemētū caliditati cū substantia subtiliū partū. Et ideo qñ sumitur in potu eius succus. aut sit cristere cū eo: occidit ascarides z lumbricos. Et valet ad morsus ferarum. z occidit similiter vermes qui generantur in aurib⁹ et in vlcētib⁹ profundis.

B Et qñ sit nascale cū eo aut sumitur in potu occidit z expellit fetū. *Igitur* incisua quidem virtus inest ei p̄pter caliditatem eius z subtilitatem partium z amaritudinē solaita q̄ p̄pter omnia p̄dicta confert oib⁹ asmaticis z hicticis. p̄pter amaritudinē maxie sicut z pene omnia cetera purgando et mundificando epatis opilationes. est autem ad omnia p̄dicta effiacius quod monstratum est.

Calamentū
*De*ta calamētū
nō est nepita
z calamētū m̄
m̄ in qñ feugit
sūt abraſe m̄
z p̄pulas z colligi
z p̄puzū

Capitulum. cccj.

Mentastrum. Plini. Mentastri est mēta siluestris differēs specie solū orū quasi figura ozimi colore pule gū, ppter qd̄ z quidam siluestre pu legium vocant.

Operationes

His cōmāducaꝝ z ipositz̄ elephātiā sanari tra ditū ē. sic magni pompei at̄ are. formito cui ius dā expimēto ppter pudorē in facie illū cōperrū ē. **E** adē liniunt atq; bibunt i vino ad uersus scolopēdriaz̄ icus serpenū. cū sale q̄z z oleo z aceto ā duersus icus scorpionū. **D**enicꝝ aduersus oīa venena bec folia seruāt ad farine modū arida. **H**erastz̄ q̄z sublatū vel accēsum scorpīos fugat. porū feias purgatz̄ prus necat. **O**tonois̄is torminibꝝ colericis efficacissimū. **I**teq; podagnis ipositi. **S**accēd̄ auribꝝ f̄minosis in illas. **I**n morbo regio dat̄ z strumis illinif. oīa venenis inbibet. aīneas pellit: z̄ pcuriginē valet.

Capitulum. cccij.

Meu. Dyas. **H**eu quod et amanticoz dicit̄. in **H**acedonia z in hispania nascit̄. tyrio z folijs aniso z aneto similiꝝ bus. ascendit de terra vsq; ad cubitos

duos radice sparsis ac teneris ac curuis longis suauis odoze. gustu calido: lingua moꝝdente. vires habet radice ip̄a releuātes. **Pl.** **H**eu est herba in .ij. gradū. ca. z sic. **D**uȳ rāz dicit̄ appellatur simili noie. **E**t p̄cipue competit vsui medicine. **U**nde radix in medicinis debet poni que per duos annos potest seruari. virtutem habet diureticam et subalitare sublarie. attrahendi et plumedī et qualitate suis. **Pl.** cap. de **H**eu. **H**eu radice est herbe aspera tenuis z oblonga sua virtute olēs. ca. est et sic. in secundo gradu.

Operationes

Dyscorides. **V**ires eius habet radix relatiꝝ rantez. vnde trita z elicata in aqua dat̄ in portione valiter ad reuū dolorē z ad vesice caussas vrinam prouocat.

Stomachi inflationes z tortiones intraꝝ neozū mitigat: z tetricas. hoc est dolores matricis curat. **A**rrisiam mitigat.

Lozacis reumatisino cum melle vt electuarium datum prodest.

Hētrua etiā p̄ fomentū puocat. **S**trangurias infantū vt cathaplasma impositū sup̄ pectinem resoluit. **E**x quo si plus bibiti fuerit capitis dolorem cōmouet.

Placcarius. **V**inū vel aqua decoctiois eiꝝ resoluit opilationem splenis epaz̄ et frigida causa facta. z etiā in stranguiriam z diſſuria. **A**qua vero competentius in estate datur vsuē. **V**inum autem in hyeme z seni.

Puluis eiꝝ cū feniculi semine in abo vel potu datus excludit intestinoꝝ stomachiq; frigida straz̄ z cōfert. **L**ōra tenalmonem et frigida causa in vino decoquitur herba ipsa.

Tractatus

Capitulum. cccxij.

MEL. Auicenna prima sen. quarti cano-
nis cap. de choza cibationis febri can-
cium. qui dicit qd mel canne est succa-
rum. et hoc similiter iuuenes si leges ca-
pitula succarum. Nam inuenies qd est succa-
rum qd salicet propter sui pinguedinem no in-
duratur. Hoc similiter vult Galienus septimo
sim. far. dicens succarum quidem vocatu qd
ex media et felici arabia portatur. Loagulas-
tur quidam vt quidam aiunt cannis. Est au-
tem et illud mellis species. minus autem ex eo
illud quod a nobis dulcet. virtute autem simile
est ei in quantum abstergit et siccat et dyaso-
rar. Et similiter mel canne quod az eo residuo
zocari quando decoquitur. vel ipsomet succo
Est alia species mellis quod dicitur mel rubru.
et est idem quod supra. Et similiter alia speci-
es mellis quod vocatur mel floratis. et est illud
mellubuc. vt supra. Est similiter aliud mel qd
vocatur mel a canum. et interpretatur mel sine
fumo. et est mel cassia fistulariu. et est pulpa cal-
sificistule. Et est mel mirranum: quod fit ex dua-
bus partibus mellis: vna succi mirri. vt ap-
paret in antidotario Galieni minori qui in cu-
pit. Confectio mellis mirri. Galienus. vij.
simpli. far. cap. de melle. Mel calescit et siccat
in secundo gradu. Est autē simplicis: vt est vi-
cere maxime virtutis et complexionis. Dyas-
cozides. Mel est succus rosis celestis quem
apes colligunt. et habet in se quasi compositio-
nem quandam quoniam ex multarum herba-
rum flore et succo colligitur. Ideo qd omnibo
valitudinibus proficiens omnibus antidotis
miscetur. Item mel apum in plenilunio cap-
piendum est sereno die abumpstatim ac resi-
dure guttas vitularis est indiciam. Bonitatis
vero probatio est vt sit odoriferu: et re dulci
glutinofum ac perlucidum. Cum autem eximi-
tur mel: apes abigi fumo vitulissimum est ne
irascatur et mel auertere vorant. Mel calidu
est et siccum. Conseruat et mundificat. In me-
dicinis ponitur vt amaritudo specierum eius
dulcedine temperetur. in electuarijs quando
qd cum pulueribus miscetur: vt diutius in ma-
iori efficacia conferatur.

Operationes

- A** Dyascozides Mel vulneribus foetidis pdest
ficiu. diebus perunctum caliginem oculorum
detergit. Gargarismo adhibitu vulnera fau-
cium et sanantes curat. vrinam prouocat. vni-
trem mollit.
- B** Sufficiensbus prodest. moribus venenatis

occurrit. Dorsito etiam rabidi canis adhibi-
tum curat patientem. Aridu comestum in sta-
tionis prestat. Mel est tartis melius est: hie
mis vero minus vtile est et spissum.

Quod solū fastidiū tollit: nausea pibet. pul-
moni et oibz interioribz medetur.

Serapion. Mel quando ponitur in vteri-
bus fraudulentis profundius conuenit eis mul-
tum.

Et quando coquitur et ponitur super scissa-
ras cutis consolidat eas. et quando coquitur
cum anero humido: et linitur cum eo empetis-
go curat eam.

Et quando miscetū sale trito et distilla fi au-
rem sedat tympanu a vniu: linū cū eo caput: oes
cidit pediculos: lendines.

Et quando indumentum alcius est breue
nimis si est ex lana et vult qd elongetur: si irroza
uerit illud cum aqua: vnde limatur cū melle
elongatur.

Et mel abstergit tenebrositatem visus qn fit
colliriu cū eo quuor: dextim dieb: omnis et hūc
cū gargarismata

Et confert apostemantibus gutturis et fau-
cium: et squinantie. et si linuntur cum eo gū-
gine puerorum tempore ortus dentium coru-
sa cit eos facile nasci et sine dolore. et si accipi-
atur vel bibatur prouocat vrinam: et conuenit
ruffi.

Galienus. Sciendum qd plures sunt speci-
es mellis. Est vna species mellis quod est mel
viale. quod dicitur sicatur fmi differentia su-
pradictae.

Et Italia species mellis qd vocatur mel a be-
niense. qd offert ab Athenis. Et est mel v elpa-
rum in locis sub terra natis factu. Et est idē qd
mel passin arū vel granarū. vt in Alexandro. Et
vocatur mel passinarū illud quod est mel gra-
nosum. vt Dribasius.

Et alia species mellis qd vocat mel atticū.
id est mel v elparū fmi quosdā: sed falso. quoni-
am Dyascozides capirso de melle dicit. Mel
succus est rosis celestis. Eius genera sū duo:
Anū quod capillones colligūt apes que sunt
oblonge. Aliud quod sub terra inuenit vel ar-
ticum limaticū. Etia aliqui dicunt qd mel ar-
ticū dicit ab attica regione. Mel tūm dicitur
a regione Thima.

Quod Plinius inq. Mellis atticū summa-
tus toto orbe est imatur translatū in attica.
Sed thimum magis laudatur.quare in aliq-
bus antiquis antidotarijs mel atticū: mel thi-
menū exponitur.

Capitulum. cccxij.

De Herbis

Medica. Dyasco. cap. Lot. i. medica grece. Lot est herba silis trifolio q̄ infra semū nascit. folia bz angusta z virgulā simile trifolio. in q̄ v̄gelā la semē est vt lēnicula. illud semē miscet̄ pani p̄ odore. ysid. p̄o medica int̄ legumia scripsit. Palla. lib. agriculura. Medica inq̄ q̄ semel ferit q̄tuor ānis p̄māerāra q̄ q̄ter z sepr̄ es possit p̄ ānū rescindi. Agz stercozar. aialia refiat. curat egrora. Pli. Medica dz a medis iūcra p̄bella. Persaz q̄ laciū inulit. q̄ tāta ē ei⁹ dos vt ex vno situ ampli⁹. ꝑ. ccc. ānis duret.

Operationes

Medicina inda sunt quidaz trocisci facti ex ea. et vnguntur in balneis.

Hanc herbam equet asini comedant.

De quo Auicē. lib. ij. capi. Lot. Pleū cot estres magis conferens tremori.

Capitulum. ccciiij.

Mespila. ysid. ait. Hespila est arbor sp̄iosa fructu silis maloꝝ q̄ paulobꝛcaū or. Cū appellata ab eo q̄ pillule formā habeat ei⁹ poma. Pli. li. xv. Arboꝝ me sp̄ioꝝ ē de amplūsimis. folia ei⁹ anteq̄z decit̄ dūt rubēscit. radices miltē z alte. idē q̄z icct̄ripa biles sūt. Pali. li. iij. Hespile loꝝ calidis mari me gaudet. s̄ iſtꝛiguis z iſtꝛiguis p̄ueniūt. magis in sabulo pingui aut glareola terra cui p̄m̄is

pta est arena vel argilla cū sapis. Secunda est talis mēle Harcio vel nouebri. solo stercoza to z subacto. ita vt v̄tūq̄ caput tale stercoꝝ ducat. Sūt ei⁹ incrementa tardissima. amat putari atq̄ circūfodi. z parco bñore siccitatez sepe foueri. Serit z semie. s̄ in longiore spargit etate. Si q̄m̄ibz occupat̄ stilo creto purgande sūt z amara. vel būana veterē vana vel v̄iuo calce p̄fundēdit. s̄ parti⁹ p̄ter arboris noꝝ. v̄l aq̄ de octa lupini. s̄ purat̄ hinc arbor sterilis fieri. Sim⁹ z cinis v̄iuū sil̄ si radice in fundantur sterile reddūt. Si formice moleste sunt. rubica cū aceto z cinere tēperata necabunt. In serit mēse februario. Surcul⁹ t̄m̄ ei⁹ ex arborē media debet assumi. Nā de sūmitant̄ v̄rio cius est. In trunco sila inſerēda est. nam conuicis in a cies icuina nil nutrit.

Operationes

Dyscorides. Hespile folia z cortex idē q̄z radices cortex tūse z imposte z cuiūq̄z cui mox feruoz q̄z subueniūt. trita z sicca cū melle cicatrice vulnere adducunt.

Hasta cum vino dulci sanguinem reiciens ribus opem ferunt. Item cum vino p̄opināz ta. reuēciū portionibus repugnant. v̄slicam v̄ina largiori lauant.

Scrapion. li. aggre. cap. zaroz. auc. Dyasco. zaroz arabice. id est mēpili. z est arbor sp̄iosa

A

B

C

Capitulum. cccv.

sa. cuius vna pars vocat mepilū: habet frus crū parūū simile malis paruis bonū. ad comendū. Est stipticus boni stomacho cū comedat retinet ventrē z tarde maturaf.

D **¶** Galien. li. ij. de cibis. Fructus eius est stipticus stipticitate forti. z in folijs zin summitate est stipticitas. **Uir** est a fri. palā. qm̄ talū omni unparū comedū. puenit nō vt sicūū: zur vna rum copiose. neq; em̄ vt alimento: sed vt medicinis ipsis in digemus magis.

E **¶** Eradic in. vij. simpli. far. cap. mepilū qdaz trico cū noiant: eo q; tria bz ossila: oia intra se zc. **Stipticus** autē est sufficiens fructus huius arboris z vix edibilis: z et cū sufficiens est ventris. Et in germinib; eius z in folijs stiptica qualitas est nō pauca.

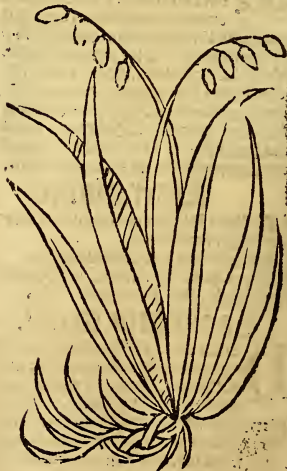
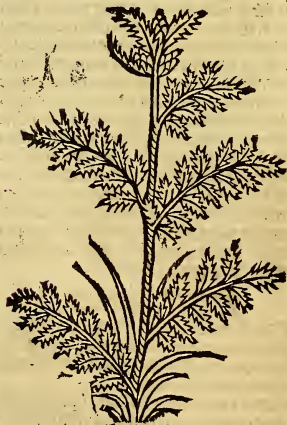
S **¶** Dyaf. cap. de mepilo. fm̄ trāslationē grecam. **Mepilū** semē habet rotundū: fructū minū: manano similē. tria ossa habēs vñ trico cūū dicitur. stipticus est z stomachū: ventrē abstinē: z tarde maturafcit.

B **¶** Alman. tract. ij. in fri. lune z sic. ventrē abstringit: vomitū abstinē. Et est alia species que in hispania nascit: quā multi ep̄ melidam vocāt. semē rotundū habēs z trigonū. vnde et triconū dī. h̄ bonū est ad edendū stipticū: stomacho aprū. z ista est azarola.

M Jlefoliū. **¶** Pl. li. xxij. **Willefoliū** qd z minoflon dī. **Laule** bz tenēz simile feniculo: plurimis folijs. vñ z nomē accepit. **Fascū** in palustris. **Ex** herbario. **Willefoliū** q; z ambrosia vel ar. hillea dī. in locis cult; nascit. bz flores aurofos z albof. **Dya. c.** **Winosilos** nascit in palustris loc; turfm̄ bz ex vna radice mollē z subfusum: qsi manib; liniatū: z folia similia feniculo.

Operationes

D **¶** Dyaf. **Vulnera** glutinant z sine tumore cut stodiūt. In ventriū dolore cū butiro iponunt in modū emplastri. **Lōtra** vñe difficultatē bibif cū aceto: z valet ꝑ calentiū. **¶** Gal. vij. simpli. far. **Willefoliū** siccativē est ꝑ rus intratū vt solidat vulnera. **¶** Pl. li. **Bibif** cum aceto ad difficultatē vñe vt vesicē: l' suspiria ꝑcipit; tūq; ex alto. **¶** Eadē ad vētiū dolorē efficacissimā ē. **Folia** ei' eximij vsus ad vulnera eaq; affirmat. **¶** Ex herbario. **Loma** ei' tunsa z appositā nouis vulnerib; dolorē tollit z eadē glutinat. **Profluuiū** sanguis stringit. eadē aq; potata vñ intericos curat. **¶** Istē valet ad vētiū dolorē. ad vñe difficultatē z ad tumore.

De Herbis

Capitulum. cccxviij.

Milia folijs. Sera. li. ag. c. culb. au. dyf. alfo. Culb. arabice. i. milia folijs. Et est herba cuius folia filant folijs oliue. nisi qd sunt maiora cis et molliora et latiora. et sunt eis inferiora. declinat flus tra velur lter sup ipam. et hys gas deuiat subtilis sic lqui naru. et i sumrare pge est sile i ramulo diuisu i duas pres i qd sunt folia minuta. et iuxta qdlibet foliu e seme albu dur fere vt lapis rotundu. in magnitudine ozobi pui. nascit in locis aspis et alnis. Dyaf. ca. Licos pmo. i. milia folijs eracti on vocat ppe fortitudin e semis. a folia sunt si milia folijs oliue. s. latiora et oblongiora. et virgas tenues in grossitudine. i. iuncta lignosaf. et in sumo pga diuisa e i qd folia minuta sunt. vbi et seme rotundu et lapidosu est et albu pise sile. nas scit locis aspis et alis.

Operatioes

Dyal. Citr. e amicumalis. et seme ei bibitu cu vino albo calculos fragit. et vinu puocat. **P**li. cap. Baranglicosa. i. milia folijs. est seme eius herbe que dicitur altorcos. qd si quis biberit fragit lapides. et puocat vinam. **P**au. c. E. alebi. i. milia vel granu folijs. puocat vinu et mestrui. et est ca. et sic. in. iij. gradu. **E**t vinu decoctiois eius et puluis ipsius i cibus sumpt. foliuit stranguria et diisuria et ylia campallione. et oia illa solui seme operat.

Capitulum. cccxviiij.

Mirabolani. Padecta. Sciendu qd fmmet. Mirabolanoz spes sunt qnq. Et sunt fructus arbori India emnu. et non eiusdem maneria sunt oes hoiar. esse ctuu et diuersa forma. Unus. Mirabolo noz spes sunt qnq bonoz. Et unum. kebuli beliric. emblic. in dus. Quidam dicit qd sunt oes ab eade arbore pducti. ita qd citrini sunt de pri mo germie. Et nigri in di sunt in qd puenit coplexio et maturatio. et dicit qd arbor eoz e de bis feretib. et qd citrini sunt de pmo germine et nigri sunt. kebuli germie scdm tuut. s. fallo. im) mo pducit a diuersis arborib. et illud e qd crey dit. Sz aliq voluit qd emblic et belliric no iue niretur int mirabolanos. qm Auic. et Sera. de eis diuersa fa ciut capla. vt habetur s. de b. in. c. belliric. vbi tra ctat de belliric et embly cis. Sz in isto. c. de aliis tribz spsz. It Se rap. lib. ag. facit cap. de emblicis et belliric. et facit cap. de alijs tribz p se. de q dicit Hali lig id est mirabolani. cur tres sunt spes kebuli Li crini et nigri. Et sunt illi qd hoiant indi et senet kebuli. Ide auct. aben meduay. Meliores sunt et eis qz color est citrini appropinmas viridita ti. sues. pleni. sine rugis. Et dicit auct. ysaac. Et sunt tri. in pmo qdu. sicc. in. ii. Nigri frig. et sic. in pmo. Mirabolani indi vel nigri. et de se) ni sunt ex spsz bntibz corrice subtile nigri. et coct. eoz vergit ad citrinitate. et sunt filus oli vis i forma sua. Et iuuametu eoz est minyus uameto aliaz speciey mirabolanoz. Et idem auct. aben meduay. Mirabolani seni sunt ex spe) cibus oliuaz. qd qn pducit corrobora) stoma chii et incoiat eu incoiatioe pauca. et no est in eis iuuametu qntu i kebulis. et ex kebulis qda sunt citrini qda nigri. et nigredo qd est i eis est. ppe amplioze moza qd fecerit in arbore sua. et sunt pinguiorez et carnosioze citrini in colore. qz ipi fecerit maturatioe amplioze. et illi qd colliguntur an sunt citrini. et qn sumatur tritu inducit labore in stomacho. qm natura laborat multu circa ipam. s. qn infundit aut decoquit ex) trahit frus ei. et pucit ei suba. et est lenioz nature. et dicitur veloci) a stomacho. Et ille tres spes mirabola noz. miscnt cu tamarindis qm tamarindi extinguit caloz e kebulis. nisi qd no) cet ruffieribz ppe a cerositate qd est in eis. Auic. de pntibz cordis ait. Mirabolani sunt tri. et sic. **J**obannes melue. Mirabolani sunt de medicinis bndictis. no em debilitant cu solat) tione sua. imo pfozant stomachu. ppter visce ra preparat. et coadunat partes eoz. et pfozant eoz et parat corp totu. No em nisi ad vnum

Tractatus

vident nocivi. Ac quæ eñ dispositis ad h' opio-
lano. et pprie paratis cadere in ipsa. s' sunt de p-
fecto rectificatis medicinis q' hñt acuitatē et
purgar' dissoluēdo. Magnific' eñ adinuenit
q' eos et pprie citrinoz cū scamonea miscuit. re-
pmitit eñ eā. ppter obuiationē substātiar' z q's
lurati adinuenit et eā in solucōe iuuat.

Operaciones.

- A** ¶ Sera. Citrinoz est q' pfortat oculos et
pibet cursū humor' ad ipos. et pferūt sebel. et
pfortat stomachū et incoziat ipm. et pferūt me-
lancolie et cardiacē. et clarificāt colorem.
- B** ¶ Citr' kebuloz est q' pferūtano. et emorroidi-
dib' et incoziat stomachū et pfortat eū. z diges-
rūt abū. desiccāt humiditatē. leniūt naturam.
pferūt v'etostitā emorroida z. et pferūt melan-
colicis. maxime qñ cū eis admiscēt species.
- C** ¶ Lorobozat sensum z memoriā z pferunt le-
pre z colice. S' zeni z indi vel nigri hñt coti-
cem subtilē nigri. et cortex eoz vergit ad citri-
natē. q' qñ cōduntur corobozat stomachū
et incoziant cū incoziatione pauca. et nō est in
eis iuuamentū quantum in kebulis.
- D** ¶ Jobānes mel. Mirabolani sunt et rebz q'
faciunt vitēs se iuuenescere. et acquirunt eis
colore bonū. et bonitatē odoris ozis et sudor-
ris. et generāt gaudū. et pfortant cor et epar
et stomachū. Et pferunt tremori cordis. z mū-
dicant stomachum. z pferunt emorroidibus
et cingunt inflāmanonem colere.
- E** ¶ Sed citrinoz operatio in h' est pcellens. ipi
eñ solutiōe educunt eā et pferunt cōplectōes
ea. hñtibz. Et eoz fricatio cum aqua agreste
et cū aqua ro. aut succo feniculi abliet gū-
lum. et aufert sup caliditatē eius. et factio in de
alcohol. stringit lacrimas. et puenit mollificā-
tōi oculo. et pferunt tertianē. colericis. z ptri-
te cū miltice sanāt vlcera. et desiccant ea:
- B** ¶ Kebuli quoq' solutiōe educūt flegma. z ad-
dunt in ratione. et clarificāt visum. et pprie cō-
diti. et mundificant stomachum et confortant
ipsum. et conferunt ydropisī et se. antiquis.
- B** ¶ Nigri autē vel indi solutiōne educunt mes-
lancoliam et colerā adultā. et cōferunt melan-
colie et tremori. et clarificāt visum et colozē.
et cōferunt lepre et tristitiē et quarrane. Dosis
pono citrinozū tritorū a. ʒ. iij. vsq' ad quintum
et unulozum a. ʒ. iij. vsq' ad. xx. et indozum est
sicut kebulozum.
- B** ¶ Calcasim eben aben azarin. libro qui dicit
seruatoz. Modus asslandi et calsiandi mirabo-
lano s' oportet q' imbibāt mirabolanos in a-
qua citonioz. aut in succo agreste. aut in aces-
sitate citri. aut in aqua vbi cocte sunt lētea.

aut vbi coctū est lappaū acutum. Deinde de
sicta eos bñ z madefac in olco ro. vel oleo de
lensco. aut oleo masticino. aut cū butyro. aut
oleo oliue. Deinde assa sup patellā ferream vel
terreā. quā cum pmo calcfecisti z abstulisti ab
igne. caue ne adurat' z destruat' virtus eoz.

¶ Sil' assant' semia q' admiscant' i medicinis
suy. Et mod' assantōis eoz ē iste. Accipe pas-
tellā ferreā aut creā aut terreā aut lebetē cū la-
ro orificio z calefac bñ. Deinde aufe ab igne
et statim sup pone semia dū ipsa est calida an-
teq' infrigidet. z cōmisce ea semp donec videz
as assantōes eoz cōpletā ad yolutatē tuā. Et si
nō fuerit ppleta vna vice. pōe itez z fac vt prius
¶ Et scias q' nō oportet oia semia cōlūter assare
q' sūt qdā q' hñt multā viscositatē q' debet am-
pl' assare sicut psillū. z caue ne cōburant'.

Capitulum. cccviii.

Mira. Sera. lib. ag. ca. bec aucto-
Dyasco. Dec ara. i. mirra est gum-
mi arbotis que nascit in terris ara-
bum similis arbori que dicitur in
gr. co spina babilonica. Nam sunt scissure i
ligno arbotis. vñ egreditur gūmi quod ema-
nat ca dens super sectoria que sternuntur sub
arboze. z quedam pferē coa gulatur sup lipiē

z est de ipsa res que dicitur bacatificus siue ha
tanafas z grossa est aqua egredit meth. i. sto
raz liquida. qñ exprimit sicut apparet in ca. sto
raz. Et arbor eius est in terra q dicitur pñina. et
est pinguis. z qñ exprimit succus eius egredit
velut storac multu. z melior mirra est illa q dicitur
tarbalud. z canchi. z noiatur b noico eo q
desert ex terris q dicitur sic. Et color ei⁹ est ad
viriditate tendens. pingues lingua clari colo
ris. et ex ea est q dicitur iui et est loba glurbichi.
est mollis tactu sicut bdelliu. in odore suo est
pinguedo. z arbor eius est in locis soli exposi
tis. Et ex ea est q dicitur poaclis. z est aspera multu
nigra. z apparet in ea vestigiū ignis. Et deter
rior est illa que dicitur argasin. z est leuis nō pin
guis. acui saporis. silis gum arabico in forti
tudine z hñte. Et ex mirra est q dicitur crumusi
ue amiri. z est mala. Et sunt quedā trocisci ex
substātijs mirre. z si mirra pinguis fuerit trocisci
q ex ea fiūt habet bonū odore z pinguen. et
si nō fuerit pinguis qd fit ex substātia eius nō
habet bonū odore neq pingue. z habet virtus
tem debile. ppter qd admiscet ei oleū qñ ex ea
fiunt trocisci. Adulterat mirra. qñ admiscetur
ei gum qd insulū fuerit in aqua mirre. Et me
lior ex mirra est noua. leuis. amunda. qñ tan
gitur est ali quantulū aspera z arida. z cito frā
gibilis. z qñ frangit remanet in cōfractura res
siliba. et figura eius est sicut figura vnguiū. et q
est in frustra nō parua. z color ei⁹ est vniformis
non diuersis in exterioribus eius. sed interior
est rabes ad rubedine parū cū lineis subalb
is sicut dicitur. z odor eius est delectabilis a
mara. s illa q est gūis. cui⁹ color est sicut color
picis nō est aliquid dilitatio. Sed mirra q est
ex terra. q dicitur laborero abscondit ex radice ar
boris q est in terris illis. Eligat em ex ea illud
qd est simile mirre in odore. z virt⁹ eius est ca
lescaciua z mollificatiua z resolutiua. z ingredi
tur in cōfectionib⁹ vnguentoz.

Operaciones.

A Sera. auct. Albugerig. Mirra puenit ad
aquā citrinā qñ sumit ex ea in potū. aut qñ fit
emplastrū cū ea sup ventrē.

B Et qñ fit caput purgū cū vno anocho ex ea
mūditicat cerebrū. z auert ab eo venositates
grossas. z incoiat gingiuas.

C Et cōfirmat dentes. z est canaboliçe quādo
fit linitio cū ea.

D Galien⁹. Mirra abstergit cū tpgamento : et
gluminat fragmēta ossū capitū. z occidit lum
bricos z fetū. ex pellens eos.

E Et ingreditur in cōfectionib⁹ colliniorum
que fiunt ad vlcera oculi. z ad maculas que fi

unt in eo. z in medicinis que bibuntur ad ruf
sim antiquam. z ad asma. Nam ipsa exasper
rat cannam pulmonis. z hoc quia non calca
cit neq desiccet calefactioe z desiccatioe for
ti z sine supfluitate sue amaritudinis z sue abs
tersionis.

¶ Est alia mirra que trahitur a radice arboris
hujus. et virtus eius calefacit mollificat et
resoluit.

Capitulum. cccxix.

M Dracelli. Avicenn. lib. ii. cap. de moro
zoz sunt due species. Una carus est
altrifedu: quod est dulce. z currit pñ se
mit am ficus in maturatione. Sed est
deterioris nutrimenti z minoris z est siccioris
z magis destruens sanguinem. z deterius sto
mabo. Reliquas vero ficus dispositiones has
bet. est tamen inferius ea amarum autē quod
nominatur moz de sceni fit nunc illud de quo
plurimum loquamur. Quod ergo immaturū
est cum cōficatur stat loco sumach. dulce est
calidum humidū. z acetosum. z de sceni est ad
siccitate decliue. in ipso est sphericitas z infrigi
datio. z succus mori est stipiticus. z pprie quan
do decoquitur in vase eneo.

Operaciones

Tractatus

A **Q**uicquid. Succus mox prohibet fluxum in aere
riem ad inebria. et imatur. sicut sumach. Quia
coquitur sola eius et folia vitis. et folia ficus
nigre cum aqua pluvie: denigrat capillos.

B **A**cerosum renouet apoflanata oris et gut-
turis. Et folia eius sunt vltima ad squinantiam
et psoctionem. Quod acerosum est coferet vlc-
eribus frauduleris ipsius succus.

C **R**ob eius acerosum est pferens borbor oris.
et decoctio radicis eius mollificationi dentium
et decoctio radicis eius est bona denti doloroso.

D **H**oz malum est stomacho corruptum prope in
eo alius sedu. et qui corruptum alius sedu i stomacho
cho vdociter non nocet. Et optet quidem ut co-
medant oves specie eius ante cibum: et recipiantur
in stomacho an quod non sit corruptio.

E **I**llud pro deseni non nocet stomacho coleri-
co. et non est in ipso de mala conuenientia stomacho
cho quod est in alius sedu. quibus sit in ea malicia.
et non est nausea in ipso. et nutrimentum eius est par-
uum. et facit appetitum cibum. et facit ipsum lubricum:
et extrahit ipsum vdociter. et omni de deselus
eius defacto sit vdociter. sed eius deselus est
intestinis est tardus.

F **S**era. lib. ag. cap. hoc. Hoc arabice. i. mo-
races. Virtus eius est quod retinet ventrem. et qui
de desiccatur retinet ventrem retentione foris. et
conuenit vlceribus intestinoz. et fluxui et omnibus
egritudinibus que sunt ex fluxibus humorum. et ad
mucosum postquam teruntur cum cibis sicque sumach
Et quiritur ex eis sumere in potu: potat cum
aqua et vino.

G **S**ed arboris eius virtus est coposita ex vir-
tute retentionis et laxatiua. et plus quod est i cor-
ricebus arboris est virtus laxatiua cum ama-
ritudine pauca. quousque occidat ascarides: et
sunt lumbici cucurbiturini. sed in folijs arboris
et summicaribus est temperamentum medium illarum
duarum operationum.

H **E**t in ora matura quam inueniunt stomachum pur-
rum. si comedunt ante cibum egrediuntur a stomacho
cito. et parare faciunt exitum aliorum ciborum.
quam pro comedunt post cibum: vel in stomacho
sunt humores: cito accedunt ad corruptionem.
et corruptio eorum est multum nocua.

I **S**ed acerba quam desiccant sunt bona medi-
cina et inuaria vlceribus intestinoz et fluxui an-
riquo. Et mora quam descendit antequam corrup-
tant non inferunt nocumemum. nisi de eis an-
quod mentionem nimis sumatur.

K **E**t idem auct. Bal. Ex eis sunt matura: et ma-
turi saporis. et sapor eorum est dulcis et lepticus. vir-
tus eorum. mollit ventrem et nutrimentum paucis eorum
potum phtat: facile corrumpunt. non corrupta hu-
mectant penitus. In frigidat autem non penitus nisi

frigida sumant. Et paucissimum corpori dicit nutri-
mentum cosimile peponibus. non in nocumemum
adeo ipsis. neque malum stomacho ut in illis.

Bal. vii. sim. far. in transla. grec. cap. 20
races. fructus matus subducit ventrem.
non matus pro desiccatus phtatiuum suffi-
cienter sit farmacum. vnde ad dissimulatas con-
uenit dispositiones et ciliacas et alias quecumque
sunt fluxibiles.

Et tota arbor in omnibus partibus mixta quoniam
da frute videtur habere ex retentione et purgati-
ua copositiua. Preualet autem in cortice quidem
radicis purgatiua fructus cum quadam amaritudine
ne vni amplos lubricos interfaciat. In alijs pro
partibus retentionis. In folijs pro et pollutiua
media vtraque est complexio.

Capitulum. ccc.

Morabacc. visio. Morus grece: latine
roatur rubus. eo quod rubeant fructus
eius vel virgulta. Siluestris morestru-
cribus in deserto. Pastorum fames ac
penuria consuatur.

Operationes.

Arestoniles in libro de plantis. Fructus quod
dam cito maturantur. ut mora et cerasa. et succus
eorum qui sunt in fructibus. quidam sunt pot

De Herbis

tabiles. v. est succus mororum.

¶ Plinius. lib. xv. Hæris est succus in carne vinosus. Trinicolor. s. pmo s. cãdidus. mox rubescens. maturus s. niger. In nouissimis florant. inter pma maturecãt. manulq; succo tingunt. Natura ruant. acerba minimũ. Carne et succo constant mora.

¶ Hora quidem et piro. ac mro succus est vinosus. colorq; succi moris ac cerasis est sanguineus.

¶ Palladius. li. r. Ad dia morũ conficiendum agrestis mori succi facies paululum deserues re. Tunc duas eius succi partes et vnã mellis admiscibe: ac mixta curabis ad pinguedinẽ mellis decoquere.

succus cũ melle attico coctus et adhibetũ calli gines oclorũ sine ricãũ coz qd̃ vocat argemon siue argemãde tergit. morũbo venenatis bibĩtus medicat. **¶** Phecticis. hidropicis: et patiscis: renali passioẽ defectis prestat auxilium. Ano tumentũ impõsitus medicatur.

¶ Irẽ succus naribõ infusus putredinẽ capitis purgat. Habet em̃ deficcãtiã p̃ritem absq; mordicatione. vnde et vulnera glucinat.

¶ Aenrem quoq; deducit melle admixtus et porũ datus. herba contusa et imposita lipites educit de corpore.

¶ Sera. Spes anagalli minoris s. morus galline facit anũ in gredi si sic cũ emplastrũ.

¶ Hal. Ambe spes anagalli hũt oculũ calli diratẽ attractiã v. et stimulos infixos euellãt: Eazq; succũ naribõ stigma purgat ppter eãdem causam. Et vniuersaliter loquẽdo sic cart uam habet virtutẽ. quã propter etiã vulnera solidant: et putrescentibõ p̃ferunt.

Capitulum. cccj.

¶ Ditus galline siue anagallus. Pars decra. Anagalli due sunt spes. Vna est auricula muris. et est maior. et alia est morus galline. et est minor.

Operationes

¶ Ambe spes anagalli vulneribõ p̃stant effectũ. Tumorẽ nõ admittunt. et infira corpi euocant. pascenã vulnera abstingunt.

¶ Succus eazõ dentũ dolo: et p̃hibet. si p̃de p̃tro dente in sinistro nare fuerit unũus. Dic

Capitulum. cccj.

¶ Irus latine et grece. Arabice der do mesticã velbes. Sera li. ag. der do mesticã. et est de ea foris viriditatẽ declinans nigredinẽ. et de alia est que declinat ad rubedinẽ. et que declinat ad nigredinẽ. cõfert magis in medicinis. et similiter

E
D
E
S
S

innoti sunt fent) p
2010 d) p̃ h̃p̃m solo d̃ h̃p̃
2010 d̃ h̃p̃m solo d̃ h̃p̃
re facit in memo d̃ h̃p̃
plantaminiq; azca p̃
nobis notos q̃ h̃p̃
uicãt que - h̃p̃ et p̃
reãt h̃p̃m et m̃ h̃p̃
p̃oufethõ samo

Tractatus

grana a⁹ ppie ei⁹ que ex ea est mōrana. ⁊ suba ei⁹ est cōposita ex fructib⁹ s⁹ris: et illud qd̄ vīn̄ cit pl⁹ i ea est suba terrea frigida. ⁊ ē in ea cū h̄ res calida subtilis. et sapor eius est s⁹lūpicus.

Operationes.

A Sera. auc. aben. mēsuay. Succus ei⁹ cōnsert dolozi pectoris ⁊ pulmonis. et stringit fluxum v̄c̄ris colericis. ⁊ p̄fortat stomachū. ⁊ est bonus vlc̄erib⁹ mēbz ⁊ v̄n̄erib⁹. fortificat v̄s̄ sc̄ra. retinet fluxū mēstruoꝝ. ⁊ grana ei⁹ cōs̄ ferūt sp̄uto sanguinis a pectore ⁊ pulmone. et p̄ferunt stomacho sua p̄n̄icitate.

B P̄f. Sanguinē et creatib⁹ daf. stomaticis p̄ueniēs est. v̄inā mouet sc̄op̄tiois morui imposita atq³ potui data p̄dest. Folia ei⁹ v̄irētia cataplasmati app̄osita medent vlc̄era fluētia.

L Arida s̄o p̄rita aspedine v̄yafozesim faciunt. Itē baccar v̄iridū succ⁹ ap̄raf sanguines spuātib⁹. ip̄e quoq³ comestecade faciūt. Ex v̄ino decocta ⁊ in modū cataplasmati imposita extrema vulnera sanant.

D Auc. V̄irē retinet solutionē ⁊ sudorem: et oēm fluxū sanguinis ⁊ oēm fluxū ad mēbz.

E Et qm̄ cū eo fit fricatio in balneo p̄fortatur corpus. ⁊ delicant hūiditates q̄ sunt in corpore.

F Ambroce quidē decoctiois ei⁹ cū sup̄ ossa est mūdunt v̄doci s̄i sp̄oz restauratio. ⁊ qd̄ ex ea v̄s̄u est loco tunc ponit ad h̄ vt bonus fiat odor corporis. ⁊ p̄fert oīm fluxū s̄aguis limitū. ⁊ loco emplastri sup̄positū ⁊ bibinū. ⁊ s̄i ei⁹ rob ⁊ rob fruct⁹ ei⁹ et ip̄i⁹ qd̄ nutritiū est puū.

B Et i syrupis qd̄ nō est q̄ restringat ⁊ p̄hibeat doloꝝ pulmōis ⁊ tussim p̄ter syrupū ei⁹.

H Et cui⁹ oleū et succ⁹ decoctio ip̄i⁹ p̄fortant radices capilloꝝ. et p̄hibēt casum. et plōngāt eos: ⁊ denigrāt: et pp̄ie ipsius semina.

J Et decoctio seminū eius i butiro p̄hibet sudorē et rectificat rasurā venarū.

K Et folia eius sicca p̄hibet ferorē a scelle ⁊ in gūniū. et ipsius cinis loco tunc ponit. et cōfert panno. sedat apostematata ca. ⁊ herūspilā et for micā. ⁊ borbor et vlc̄era. et qd̄ est super ambas volas: et aduotionē ignis cū oleo.

L Et s̄i ei⁹ syrupus ⁊ emplast⁹ factū ex folijs ip̄i⁹ cū oleo et v̄ino: p̄ ip̄i⁹ cōm̄ctioꝝ cū eis et s̄i ei⁹ oleū. et vnguentū factū et ei⁹ oleo. et s̄i p̄fert ip̄i⁹ succ⁹ si p̄ciat sup̄ pannaricū.

D Et s̄i cerorū factū ex eo: cū decoquit etiā eius fructus cū v̄ino et fit ex eo emplastrū: sanat vlc̄era q̄ s̄iūt in ambab⁹ volis manū et in pedib⁹. et aduotionē ignis. et p̄hibet eos a v̄s̄icatione. et s̄i eius cinis cū ceroto.

F Et emplastrū factū ex fructib⁹ decoctis i v̄ino est p̄ueniēs mollificatiōi iuncturaz: retinet

fluxū sanguis ex narib⁹: ⁊ abstergit furfures. ⁊ etficat vlc̄era capitis ⁊ vlc̄era auris. et ipsius pus ex ipsius aqua in ipsam distillatur.

A Et p̄fert ip̄ius syrupus mollificatiōi gūngiue. et eius so. cū v̄ino decoquunt. ⁊ fit inde emplastrū sedans sodam et obralmiam.

B Et cū decoquit cū ordeo: sanat eoz apostematata. et ipsius cinis ingrediūt in medicinis v̄n̄gule. p̄fortat cor: ⁊ aufert tremorē cordis.

L Et cōfert fructus eius tussim p̄pter dulcedines suā. et retinet v̄n̄erē v̄n̄eris eo s̄i est solut⁹ sua s̄lūpicitate.

R Et confert fruct⁹ ipsius sp̄uto sanguinis. et etiam eius rob similiter confortat stomachū.

Rob eius et semia p̄hibent cursum sup̄fluitatum ad stomachum.

S Succ⁹ fructū eius est puocatiuus. ⁊ ip̄s met p̄fert ardorē v̄n̄erē et ardorē vlc̄e.

T Et est bon⁹ in p̄hibēdo mēstruoꝝ puocationē. et eius aq̄ stringit naturā et retinet solutionem colericā et melancolicā. linita et ip̄a cum oleo s̄yaminio expellit s̄legma. ⁊ solurōe emittit ip̄m. et decoctio fructū eius confert fluxū humiditātū maricis. ⁊ p̄fert emplastro inde facto emoroidibus.

U Et p̄fert apostematati testiculū: ⁊ ei⁹ decoctio p̄fert morui rutele: ⁊ similiter fructus eius cū potat in v̄ino: et similiter p̄ficure sc̄op̄tionis.

De Herbis

Capitulum. cccij.

Mastice sue mastice latine. grece scinus
 vel achias v' chias. Arabice mescbe.
 Et est gummi arboris cini vel lentici. q̄a
 lennicus grece vocatur scinus. sicut in
 uenies in cap. Terrentina infra de. L. Dya
 sco. cap. de Mastice quedam mastice emanat
 ab arbore que scinus dicitur. Et quedā ex ea est
 albā. quedā subuiridis. S; melior ex ea est cu
 ius color est albus. perlucidū habens granuz
 graue sicillimū et cito frangibile. habens bo
 num odore. Et est de ea quedā que est nigra:
 et quedā citrina. ¶ Bal. vij. sim. far. c. de Ma
 stice alba. Et est illa que dicitur gluten roma
 num. et est composita ex virtutib; diuersis. sc;.
 stiprica et mollificatiua. Et virtus eius est que
 calefacit et desiccāt in. ij. gradu. vnde mollificat
 et resoluit. Et ideo stomachi epatis et vent
 ris flegmonibus cōperit. Sed nigra est que
 dicitur capiti vel egyptiaca est. et est maioris
 desiccationis q̄s alba. et virtus stiprica est i eo
 minor. et ideo est ueniens vbi oportet resoluere
 re amplius. Et ppter hoc multū conuenit apo
 stematibus duris que sunt in exteriorib; cor
 poris. Sed oleū mastice est simile virtuti ma
 stice. ¶ Serap. lib. ag. cap. Descebe. l. mas
 tice. Mastice est primus inter omnia glutina in
 bonitate. Et arbor mastice est composita et
 suba aqua et terra frigida nō multū in sapo
 re omnū partū. huius arboris dico radices
 et fructus. et corticis est stipricitas pauca. et
 virtus eius est infrigidare et calefacere medio
 criter temperate. et desiccāt in fine secundi gra
 dus vsq; ad principium tertij.

Operationes

¶ Scra. In ea est desstipricitate qua con
 fert debilitari epatis et stomachi et intestinoꝝ
 et apostematib; in eis existētib; in eo est stipti
 citas. et nō habet acuitate aliquam. et est mul
 tum subtilis. et sic emplastrū cum folijs masti
 cis dū sunt recentia. et est in eis virtus manife
 sta. et ideo quando bibuntur fo. aut cum alijs
 medicinis ad vlcera intestinoꝝ. et ad fluxū
 ventris conferunt multum.

¶ Et conferunt spuētibus sanguine. et fluxui
 menstꝝ. et ani. et non est in eo diuersitas a
 succo ypoquiltidos.

¶ Et ideo auct. Dyas. Lota hec arbor est stipti
 ca. et p̄tas folioꝝ fructus et corticis et radices est
 equalis. et decoquitur. cortex eius: et cortex ra
 dices et folia decoctione plurima.

¶ Et quando fuerit cocta colat ab eis aqua q̄
 iterū coquit vsq; ad mellis spissitudinē. et con

uenit spūto sanguinis decoctio illa bibita. et
 fluxui v̄tris et vlcerib; intestinoꝝ et fluxui ma
 tricis et ani. Et vniuersaliter quidē ponitur p
 acacia et ypoquiltidos. et ponit decoctio illa
 loco succi folioꝝ.

¶ Et q̄n p̄jctur decoctio illa sup vlcera p̄fun
 da: et sup ossa fracta restaurat carnē in vlceri
 bus. et restaurat ossa et stringit mēbra laxa. et
 abscondit hūiditates antiq̄sa matrice et p̄bi
 bet vlcera corrosiua ne dilatent in corpe p̄uio
 cat v̄rinā. et q̄n fit collutio oris cum ea stringit
 dētes cōmotos. Et ex ramis huius arboris fit
 oleū qd est bonū vbi cōuenit stipricitas.

¶ Et ideo auct. Humay. Mastice resoluit apo
 stemata stomachi: et cōuenit tussis: nō est pau
 ce attractionis flegmaris q̄n masticeat. et ppter
 hoc miscetur cū aloē v̄ p̄paret ipsam et attra
 bat cū eo flegma a capite.

Capitulum. cccij.

Nasturcū. Dyas. cap. Car
 damus. id est nasturcū.
 Quoddā est domesticum
 et quoddā est agreste. Et
 ideo facit duo capitula d
 eis. Unū qd incipit Larda
 m. et nastur. domesticū.
 Aliud qd incipit Larda. ag.
 et nasturcū agreste. Et ideo dicit cardam

Tractatus

id est nasturciū domesticū. vñlioz dicit baby
 lonicus omñiū semen eius calidūsimū est cau-
 stica participās virtute. vñcidūz ca costomas
 hūm venre turbans. ¶ Serapi. lib. ag. cap.
 Jozsalba de se. i. nasturciū. z ex eo est nasturci
 um cōmune notū. z ex eo est nasturciū tectoꝝ.
 et ex eo est nasturciū oriētale. Nasturciū tecto-
 rum est plāta habēs folia strica z longa duo-
 bus digitis in summitate acuta z scilla et pin-
 guia. z extendunt sup terrā. z habet in medio
 yirgam subtilē duobz palmis longā. paucos
 habens ramulos. super quos sunt pile habent-
 tes densam summitatem. in quibus est semen
 simile semini nasturci. cuius est yirga sicut fi-
 gura rutēata est depressum. nascitur in yūe
 et parietibus domozum. Nasturcium oriē-
 tale est planta duozum brachioꝝum lōga. hab-
 ens ramos subriles et multos. in quibz sunt
 folia similia folijs scitaragi: nisi quia sunt al-
 biora z molliora: z in summitatibus ramozūz
 sunt capitella similia a plante actis: z habet flo-
 res albos. semen huius ponit in cibis loco pī-
 peris. Sed nasturciū cōmune notū est meli⁹
 illud quod defertur a babilonia. ¶ Alinafor
 tractatu tertio. capitulo de nasturcio. Nastur-
 cium calidum est z siccū. appetitū adiuuat: licz
 inflationem z capitis efficiat dolorem digesti-
 uam. preterea retardat.

Operationes.

- A** ¶ Serapion aucto. Galieni. Semen nastur-
 ci est ca. z sic. sicut semen sinapis. z incidit in-
 cisione forti. z adurat z sedat dolores sciaticos
 et dolozē capitis. z quilibet egritudine i qua
 opozet calefacere: et miscet semen eius in me-
 dicinis asmaticis. quia ipm incidit in alione
 forti: et adurit humozes grossos.
- B** ¶ Et dicitur qz quando nasturcium desicca-
 tur. fit eius virtus sicut seminis eius. et dū est
 recens propter humiditatem aquosāz que est
 in eo habet virtutem debilioꝝem virtute semis
 nis eius.
- L** ¶ Dyascorides. Nasturciū lumbꝝicos expel-
 lit: et vērem turbat. Splenem attenuat cum
 aceto. z abozum facit. vntrem stimulat: simi-
 le est sinapi z eruce.
- D** ¶ Et inpositū lepras z zernas emēdat. melle
 addito duri dies cōpescit. Sordida
 vulnera purgat si succus adbibeat. Dorsibz
 venenatis bibitū occurrit. Fumigatio ad ser-
 pentes fugere facit. Vel stribus profuitis succo
 linito occurrit.
- E** ¶ Carbunculos rūpit cū polēta z ceto coctū.
 Sciaticis vñlissime cū aceto z polēta auxilia-
 tur. tumozes z durities spargit

In dolore cordis coquitur in lacte caprino
 et datur ad bibendum. Dolorem omnisi loci
 tollit pulvere seminum cum aceto sanatus.

B Galienus. yij. sim. far. c. de nasturcio. Ses-
 men nasturci habet virtutē que calefacit z de-
 siccatur sicut sinapis. Et propterea sciaticos z dol-
 loꝝes capitis. et quodcuqz alioꝝum indigentius
 rubificatione calefacit cum eo sicut est sinapis
 miscetur autē cum eis quocūqz asmaticis dan-
 tur farma cis.

B Auicenna primo canone fen. quarta. capi-
 vij. Nasturciū semina torze facta mixta cū ad-
 og: cōstringunt fluxum superfluum pꝝoueniēte
 et cararro.

Capitulum. cccv.

Nasturciū aqꝝici vel senation: et Lar-
 damus agrestis. Serapio li. aggre-
 gator: cap. herochachay gre. id est na-
 sturciū aquaticū. Et est planta q̄ nascit in aqꝝe
 habet sūptē rectū z ramos. z ē tota plāta pin-
 guis. z bz folia silia folijs apij dicit yꝝofellinū
 nisi qz sunt minorā eis. z bz odorē bonū quan-
 do masticatur. z est cali. z sic. z cōuenit calefa-
 ctis quando rotatur super ipsam aqua fri. aur
 aqua rosa. Et quidam dicunt qz est fri. et co-
 quia non nocet habentibus sifren. ¶ Et idem
 auctoritate ysaac habē aram. est ca. in primo.
 z sic. in ij. Et tōē auct. Gal. Virtus eius est calē-
 faciens: Dyascorides cap. senation. id est na-
 sturciū aquaticū. Nasturciū in aqua. fruce ba-
 bens pinguan. et ramulos longos. z folia mi-

*q̄ lak melle ad...
 ad melle...
 ad purgat...
 figūz...
 et ambo...
 et complēta sup...*

*polle...
 melle addit...
 in...*

De Herbis.

nuta filia yfopellino nisi qz sunt minora: eo qz masticata odorē sua uisumū habet.

Operationes.

¶ Scrapio auc. ysaac haben aram. Semē ei⁹ stringit ventrē q̄ fluit ppter caliditatē q̄ sibi bit et eo aureis yn⁹ cū aqua frigida. aut suc⁹ eo citomoz. ⁊ ipsum confortat membra.

¶ Dyascoides. Semē eius crudū ⁊ comestū calculos et cludit. vna puocacamentruisim⁹ perat. dissintericijs prodest.

¶ Latebras sapiēs huic p̄hibet testimonium: dicens qz coquinari in aqua soluit. et cū car⁹ nibus spiritalia mūdificat fomentū et aqua falsa ⁊ oleo decoctionia eius ualet ad dolorē ylia cum.

¶ Straguiria ⁊ dissurria i vino decocti: ca thaplastinari ad idem ualet. diuretica sunt.

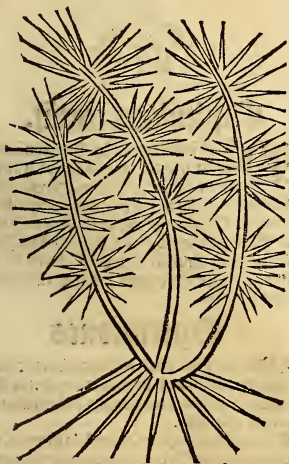
ba que est venenum penicilum. ⁊ est i summo caliditatis ⁊ siccitatis.

Operationes.

¶ Auicenna. Napellus uel albaras linitū ⁊ confert lepre. vnde est venenū destrues bibentem se. Diao: ꝑo ipsius portio est medietas. ⁊ vnus. ⁊ hec inrerficat ⁊ similiter minus.

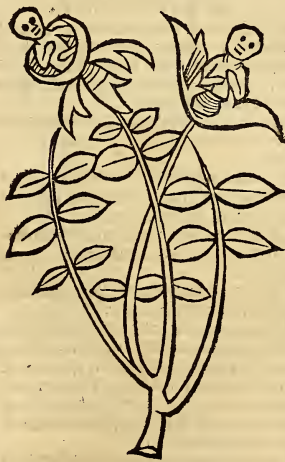
¶ Et ex eo cornices bibunt ⁊ non moriuntur. Et omnibus confectōnibus dyamuscus ei resistit.

¶ Et est alius qui vocat napellus moysis. Et vult dicere napellus mus. ⁊ est quoddam anti mal quod assimilatur muri: quod moriatur in radice napellin ascens cum napello. et q̄ cum colapropinquat. nō crescit arbor. et est tyrica cana pelli: ⁊ est maior eo. ⁊ in eo sunt omnia ius uamenta que sunt in napello.

Capitulum. ccviij.

Napellus. Pandecta. capi. ccccdxiiiij. Napellus est herba que facta est sicut allebozus niger: cuius radix est ordi nara ad modū rberis. est anthonomatice herba venenosa. ⁊ est p̄ma pars aconiti. **¶** Auicenna libro. ij. cap. de napello. Napellus est her

Capitulum. ccviij.

Narciscus vel bulbus romiscus: vel cepe marinum. **¶** Dyascoides capi tulo Narciscus. vel bulbus ematicus vel bulbus romicus. folia habz potro similia sed minuta. et bassas habet duorum palmorū que inanes et concaueunt et sine folijs.

Tractatus

flos est illi albus in giro in medio croceus: et est quedam species: cuius illud medium purpureum est. Radicem habet albam rotundam sicut bulbos, et semen nigrum z oblongum ut i membranis. Qui in locis montuosis nascitur est melior, cuius etiam flos suauis longe et erat odoriferus. In reliquis autem partibus habet similitudinem et viridis est. Virtus eius est que abstergit et incarnat z desiccatur. Et illud quod de eo administratur est radix. ¶ Plinius libro vicesimo primo. Narcisci duo genera in usu medici recipiunt. vnum flore purpureo, z alterum herbaceum. ¶ Sydozus. Narciscus fabulose nomen impositum habet a quodam puero, cuius membra in hunc florem transferunt qui z nomen narcisci in appellatione custodit et decus pulchritudinis in candore retinet foliorum. ¶ Serapion. Narciscus est calida et sicca in secundo gradu.

Operationes.

- A** ¶ Dyascorides. Radix eius bibita z comestita z cocta vomitum prouocat. trita cum melle combustionibus medetur. Peruos in alios consolidat. Lacaros componit: antiquis doloribus articulorum prestulatur.
- B** ¶ Belle mixtus effluas et omnes maculas vultibus tollit. Viscus semini vnicæ aceto z melli.
- E** ¶ Et herba mixta vulnera sordida purgat: et postemata dura rumpit. Infiga corpi imposita euocat cum yrisitrica melle mixto.
- D** ¶ Ican electiones erumpit atque supites euocat. et si qua sunt aliena cum farina z oleo ad mixto melle.
- E** ¶ Serapion auctoritate Galieni. Virtus eius est que desiccatur z abstergit: extrahit et incarnat vlcera magna: z incarnat incisões in lacertis factas. Et mixtus cum ozobo mundificat sordes corporis: z aperit apostemata, z qui comeditur ex radice narcisci aut bibitur comouet vomitum. z trita cum melle confert combustionibus ignis. Et quando fit ex ea emplastrum consolidat vulnera neruorum.
- S** ¶ Et idem auctoritate Aben Desuay. Narciscus facit operatione idem: nisi quod desbilior cor: confert doloribus qui sunt a stegmate. et oleum eius est bonum ad hoc. et radix eius incarnat vlcera neruorum: et habet virtutem laxatiuam.
- B** ¶ Halienus. vij. simpli. far. cap. Narciscus. Radix eius siccatuue est virtutis intransum ut consolidat plagas in rimas vsque ad abscissionem que circa renantos: habet autem quid absteriuum et attractiuum.

Capitulum. cccviii.

Nabach est fructus seminis Zuccinnia. arboris dicitur a sadar. que apud Dyascorid. vocatur agrifolium. Verum apud Serapionem est aliud nabach. scilicet cortex arboris que a Dyascor. vocatur nascarimon. Et dicitur Serapionem capi. Habach. quod affert de Indis. et est in colore simile crocco. et sunt sicut cortices moui boni odorosi. et habet virtutem calefacientem.

Operationes

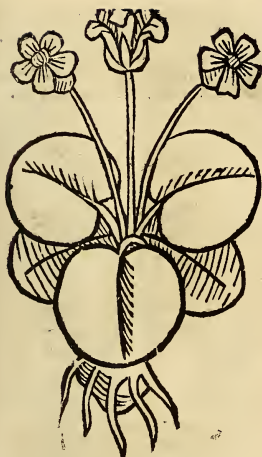
¶ Serapionem. Sicut cum eo fumigationes z ponitur in confectionibus vnguentorum: et in aliis confectionibus calefacientibus. z habet virtutem calami aromatici.

¶ Et idem aucto. Galienus. Est calida in tertio. z est ex speciebus Indis. Et quando fit fumigatio cum eo valet corruptioni maritice. et confert suffocationi eius quando est sicca.

¶ Item scribitur quod nabach comparatur nespilis et zaro: quod est magis odoriferum nespilis. et ita similitudo est in virtute quoniam fructus agrifolij est stipiticus confortans stomachum. et similiter comparantur nespila et zaro.

Capitulum. cccix.

De Verbis.

Nenusar. Pla. Fenusar est herba in .iij. gradu frigida et humida. habet folia lata. in locis reperit aquosior: in calidis regionibus et in frigidis. Trè duplex est eius maneria. una q purpurei flore pduit et melior est. Alia po q crocei: et nõ adeo bona est. Flo: eius medicine cõperit. Et melior est ille qui in calidis regionibus reperit q̃ in frigidis. In septembri collectus in efficacia multa seruat. ¶ Auicenna. Fenusar nõ auit B. licnus caulem aque fortius est illud q̃ habet radicẽ albã q̃ nõ nigram. Ros eius frigidus est et humidus in secundo.

Operaciones.

¶ Pla. Et floz po capue fiant syrupi s̃ febres acutas et calefactiões. ca. epans: calidasq; distemperatias. Itaq; flores in aqua decoquunt. et ex tali aqua succaro addito fit syrupus.

¶ Contra dolores capitis ex calore sarraceni flore p nocte in aqua ponit: et manet tale aqua bibat. floz etq; naribus applicat.

¶ Auicenna. Syrupus eius vehementis et tunciois est et subtrahit: ius valde. Eõfert tussim et pleuresim: febribus acutis. Rad: eius confert borbor apõstema in calidis splenis. Eadem cum aqua confert morces supposita. cum pice vero alopic.

¶ Idem. Fenusar somnũ facit. sedã calidam et colericam sedat. sedã tamen debilitat.

¶ Pollutionem minuit et frãpit vchiderũ coitus cum syrupo de papauere bibitur. et cõgescat sperma proprieq; rad: eius. L aden q; ras die confert solutioni anti que: vlcibus interstinoz: et dolorib; vchice.

¶ Semen eius fortius est in omni re. et prohibet flux: menstruoz. Natura nenusaris In die: si natura mãdragore.

¶ Constaninus in libro graduum. Fenusar est subtile ac penetrabile: dolorem capitis ex calore placat. appositum naribus colicis et sanguinis. et omnibus congruat passionib;.

¶ Syrupus eius calidã tussim extinguat. et febres colericas ac sanguinolentas auert viggellas. Oleum eius dolorem capitis auert si carbaplaimentur. aut si co sternuatio proocetur.

¶ Auicenna libro secundo capitulo de Fenusare. Syrupus eius lenit vcn: rem: et confert febribus acutis. et et vchementer et tunciois.

¶ Et idem de virtib; cordis ait q; ptonat cor.

seru. s̃ ymagogon

Capitulum. cccx.

Nigella. Pla. Ficella est semen cuiusdam herbe rotundæ imm: subnigrum habens colore. subamarũ sapore. virtutẽ

habet diuretica et amaritudine dissolutiva: consumptiva et qualitate suis. folia eius sunt parva minuta et mollia similia comule. et flos eius est figure stelle. coloris celestis. et habet in summitate capitella sic papaver. et in medio ex intrinseca parte sunt aliqua ordinata videntia femina. Est calida et sicca in. iij. gradu. **S**era. li. ag. c. Larum. in nigella. est planta parva habens virgas parvas circiter duos palmos ad pl. et habet folia parva minuta et mollia similia folijs plantae. q. dicitur carnosa baon siue ranobaon. nisi quia sunt minora farina. et in summitate sunt capitella subilia similia capitibus papaveris: et oblonga: et in medio eius sunt parietes separantes femina. **N**o quidem semine est nigri acuti boni odoris. **D**ya sco. ca. **H**elanchiu. i. nigella firmat. **A**ntionem nostram. **H**elanchiu. i. herba est minor folia minus et tenera. et semine minutum hinc. cuius fructus longus est duos palmos. et desuper habens capitella simile miconio. sed oblongum in medio veluti parietes habens quibus discernuntur femina. q. femina sunt nigra et odorata et resida q. multi panni aspergunt. **B**al. sim. far. ca. **H**elanchiu. i. **N**igella. calcificat et siccatur in tertio gradu. **H**oc idem dicit Placarius.

¶ Et fit emplastrum eius super duricis que sunt in iuncturis pedum que dicuntur calli: et auferunt eas. **¶** Et idem aucto. **A**ben **D**elauay. **P**roprietas eius est que auferunt febrem egmanicam et melancolicam: et interficat ascarides. et pferunt morbum ruyele.

Capitulum. cccxi.

Nympha. **P**lini. lib. xxv. **N**ympha dicitur a nymphe zelotipa erga herculem rhopalo mortua. unde aliqui heracleon vocant eam. alij rorhalon. **F**ascitur radice clauis simili. **D**yal. **N**ympha vel dicitur alij ea cabum ymeria. papauer palustre siue yrlarini alga palustre. **F**ascitur in aquis stantibus vel locis non cultis. habens folia et corie similia: sed minora et oblonga. caput alitius super aquam proferens. multa que capitula infra aquam que vna radice habent. **F**los est illi albus lilio similis: cum palloze paruo. **S**enten eius in medio crocum. sed cum effouerit minus grum efficit basta lenis et non grossa et nigra. **R**as dixit q. aspa nigra et nodosa. **I**n autumno sicca tur. **F**lora que nympha habet proprium capitulum. similiter et nemusar. quare non sunt idem sicut alij volunt.

Operationes.

¶ **P**lini. lib. xxvi. **T**entare in toni adimit nympha.

Operationes.

A **P**late **N**igelle ex farina cum succo absinthio emplastrum factum circa umbilicum: et precipue pueri lumbricos necat. **A**lij conficitur ad scabiem cum melle et danur per os.

B **C**ingentia ad scabiem pulueris nigelle in multa quantitate fiat decoctio in forti aceto usque ad aliquam partem spissitudinis. et tunc a debito oleo fiat inde vnguentum bonum ad scabiem et impetiginem et lentiginem facit tollit. **F**arina nigelle perfecta cum aceto tepido infusus auribus vermes necat.

Corra straguri et disturtia et yllia pallio non datur vinum infusionibus nigelle pro nocte. sed ante coquant. quod nimium fieret violentum. **L**on fiat enim que in multa quantitate fuit occidit.

Si autem in multa quantitate habet: ponit in facellor fiat decoctio eius in vino et oleo. et super neces et peccat fiat facellario pro peccata. et est sanis expectata odorata pro cararum et choris. **E**t habet nigella a sui coeptione. vt **H**alitus. vi. sim. far. ca. de **P**onia dicit.

Sera. auc. **D**yal. ca. **N**igella. quida ad admittit semine in malla paste et facit inde panem. et qui fit emplastrum fronti cum eo pferit lode.

Et qui fit caput purgatum cum co et aceto confert aque que descendit ad oculum.

Et qui sumitur in potu. et cum aqua: confert morbum ruyele. et qui fit fumigatio cum ea fugat vermes.

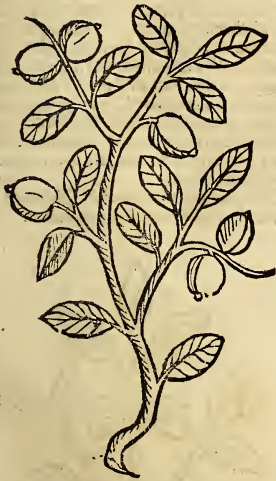
alio addita sulphur

alio in reuisa cocta
 oleo ammodato et melle
 alio in colida et diffusiva
 Nymphelle se. nympha
 per alium roset in
 vino pponit et popu

Operationes.

B
L
D
 pbea heracea. p. xl. dies ieiunio pota z in cibo sumpra. ¶ Illita radice genitalibz inbibet non solum ventre sed etiā geniture affluentiā. z ob id corpore valere de atq; vocē. ¶ Draf. Sicca bibita cū vino citiācis medef. plene siccāt. catha plasmatā. z dolores q; cōpescit stomachū imposita. ¶ Radix ei bibita dolore vesice mitigat. Corpis maculas detegit. z semē eius bitum hoc assidue facere nouit.

Capitulum. cccxii.

B
L
D
E
F
G
H
I
J
 Nucis visualis. est illa qua cōmuniter vti mur ad edendū. Sciendum q; nucis multa sunt genera. sed qñ simpliciter ponit p visuali intelligit. Hal. viij. sim. far. cap. Ea rea grece. i. nuc visualis vel nuc arbor. Flux arbor h; qdē qd in pullulariōibz z frōdibz stipri cū euidēs. plimū aut in nucē cortice recti z sic co. Tunc aut eo ppterea z tinctorēs. nō aut ex primētes eos. z succū silt succo morozū z ruborū cōntes cū melle. stomachico vtimur pbar maco. z etiā ad alia vniuersa in qbz sūt cōgrui p dicit succi. Flunc ꝑo ipsi aliud qdem est esse bile. aliud oleaginosum z subtiliū partiū. quo circa z succi fit facilius. z magis quidez fit rale quantūcūq; repolitiū diu manet oleū. nāq; ex primere est possibile ex eo antiquaro.

A
B
L
D
 ¶ Auc. li. ij. cap. de nucē ca. est in. ij. sic. in pn. secūdi gradus. z in ipsa est humiditas q; delect cū antiquat. et insita est nucis stipicitas. plurima z folia z cortex ipsius oia sunt cōstringentia fluxum sanguinis. z eius cortex adustus ē desiccariū sine mordicatione. Dled ꝑo v; taste est sicut oleum vetus. z absterio antique est fortis.

B
L
D
 ¶ Et recentibz fit emplastrū sup veltigia pcut sionis. masticata medulla ei; ponit sup apofitemata melan colici z vlcerosum. z cōfert ei; gūma vlcerebz calidis sperfa super ea.

L
D
 ¶ Et in emplastris cū melle z ruta ꝑfert totis omi neruoz. facit sodā. z vit illat succus foliorum tepidus in aure. z ꝑfert laniā in aure.

D
E
 ¶ Dicit alcaus. q; ipa quat linguā. z et facit ens borbor in aure. Eius oleū ꝑfert berpetes stiomeno z berispile et fistulis in parte oculi. Succus corticis ei; z rob eius ꝑhibent ꝑfocanone z nocent tussi. z oculū antiquariū facit venire dolore gutturis.

E
F
 ¶ Et ex omnibz quidez speciebus nucis dicit Alcaus fieri emplastrū māmille apostemose z ꝑprie et regali magna. est difficilis digestiois et mala stomachi sed nutrita z recens est melior stomacho z minoris nocumēti. z illud qñ frangit a duobz corticibz suis. z nuc quidez nutrita cū melle ꝑfert stomacho frigidō.

F
G
H
I
J
 ¶ Dyalcorides cap. de nucē. Flux si māduca ta fuerit cacostomaca est indigestibilis. z coles rā nutrit. dolore capiz cōmouet. Tussientibz hia est si comesta fuerit. Sumpra cū corticis libi cos laꝑ excludit. Carba plasmatibz adhibita tumores mammaz cōpescit. luxationibz cū melle z ruta bene adhibetur.

B
L
D
E
F
G
H
I
J
 ¶ Ceteres autem nucez carnes earum catha plasmatibus adhibite. caneros z carbunclos tollunt. Egilopas limpidant. si caro masticata z impolita fuerit.

B
L
D
E
F
G
H
I
J
 ¶ Sit etiā ex ipsa oleū si tunsā z expressa fuerit. virides aut nucez cacostomatice sunt quasi oleo mixte faciunt eius actionem temperari z li nozes corporis tollunt.

B
L
D
E
F
G
H
I
J
 ¶ Arbor nucaria habet in solijs hoc vl' cinis stipitum. nucis autem viridis cortex tunsā et ꝑressa z succo qui eicitur cocto cū melle. vt solet fieri de motis odoris vitia bonū est. et vocatur dyacaron. Item cortex nucis siccata z vsta lepromeris z desiccariua sine mordicatione fit medicina.

Capitulum. cccxiii.

Nucellana. Balie. vii. sim. far. ca. de nucib. Est et aliud gen⁹ careaz et nucis paruar. que vltis et pontice nun cupant ampliori participates terrestri subst^aria: quo circa et magis austeri. cu gustat ipsa planta: et fruct⁹ et cortex apparet. In alijs fo silis calit magne nuci q vocatur ab aliqb⁹ basiliica. Runcupat aut et bec parua nuc: a pl⁹ribus leptocariu vel nucellana.

Operaciones.

- A** **A**uicent. li. ij. cap. Nuellana. Nuellana multo tribilio: est nucce. qm est magis solida et min⁹ yncuola. et tardior: digestiois dectius est ad caliditate quand^a et siccitate parua.
- B** **B**enerat ex ea colera. et in ipsa est stipititas maior: qm nucce. et ipsa est inflatio. et generat yerositate in vtre inferiori. et qd ex ea adultu est tingit capillos. facit soda. et assa et comedu cu pauco pipere: et maturat coizam.
- C** **C**ypo. in q. Nuellana i cerebro facit angnes tum. Et rimauet quida q ipsa illintra sup ver tice pucroz et varios hntiu oculos. delect yrietate. comedu cu aqua mellis: et pfer tulli anti que. et adiuuat a d spuen du. **E**st tarde digesti onis et siccat vomitu: et est tardious digesti onis q nuc vsual. **E**ius. cortex est stipiticus: et stringit ventr⁹ et pfer venenis et morib⁹. et pue cu siculo et rura et pucture: et scopiois.

Dyalco. Nuellane in abo sampe dolor⁹ capitis in cutur. stomacbu inflatioe distictur. corpori sano pingue dine pferut. Sicce in vas se. sicili constitute distillationibus mtigans dis vltime offeruntur.

Trite ex aqua mullsa potez et uti stissime tuf sis molestiam sedant.

Ali tritas cum passo bibendas vedcrunt a pulmonis et lecois ytra sananda. Multi tritas cum pipere miscerunt cum vino propina tas contra catarrum. et tormenta yctris et yri ne distillantis angustias y alere senserunt. cu yfungia vel adipe yrina contrite et alopicis limite capillis vama restitunt. dicunt aliqui coria eius cum oleo trita oculos gartineos sica insicere et capillos. Hic multi leptocoi am vocat cacostomatica est q si assata fuerit.

Et cu pipere bibita catarru maturecere sa cit: et tota combulta et yfungie mixta vt superius scriptu est facit.

Jobanes melue cap. de oleis. Oleu eius y a let cora dolor: am arcaicum et neruoium.

Capitulum. cccxiii

Nuc muscata. Serapi. lib. aggre. cap. Nucbauc arabice. i. nuc muscata: et asser d india. Et ide auc. Isaac. De

De Herbis

herbes sūt ex eis rubee pingues graues. Et de
tenores nigre leues: et sunt ca. et sicce.

Operationes.

A **S** **E** **¶** Sera. Stringit ventrē et aromatizat sto-
machū. et odorē eius facit bonū: aufert supflui-
tates a stomacho et digerit cibum. **¶** Et expel-
lit ventositates et corroborat stomachum et
epar. et confert lenitatem faciei et serpigini. et ex-
tenat plenē: et mollit apara dura epatis.
¶ Et natura eius est sicut natura garioflorū.
et est ea. et sic. in. ij. gra. bona est stomacho et
epan frigido. et confert debilitati eorum.

Capitulum. cccxv.

A **S** **¶** De indica: est nux magna. Sera. li.
ag. cap. neregil. et est palma insule q̄ est
in mari arui. et i p̄tibz insularz yng. Et
de q̄ neregil est palma de mochol. et iste insule
noianē dabget. et ab eis dēserit dabig: est ne
regil. Ultra p̄o istaz est saramb azaran. Et
ide au cr. Bal. in li. de cibus. Flur indica est ca.
in secundo gradu. humida in primo.

Operationes.

A **S** **¶** Sera. Signū humiditatz eius est q̄ cito
corrūpit. et p̄a est grosse et quis sube. nisi q̄ ip̄a
nō est in li. cibini. op̄er et caueat ab ea q̄ non
est recens. **¶** Et bona q̄ est multe albedinis in

carne sua. et in q̄ est aqua dulcis bona. illa ad
qua q̄ est intra ip̄am est signū sic recēte. et des-
bet excoari illud qd̄ est albū et ea exsistent ex-
terius: q̄ iste coctex est durus grauis stomas-
cho lōginquā digestionē. **¶** Et si aliunde vi-
gerit nō inuenit corpus in eo aliud. nisi nutri-
mentū modicū. et ip̄a quidē nux comedat cū suc-
caro tabarzer aut cū penidijs albis. et pp̄ie ab-
eis qui sunt calefacti. flegmatici p̄o cū pauco
melle et colerici nō vrāt ea. **¶** Et sumant eā fle-
gmatici in ieiunio et expectent donec descens-
dat a stomacho et post comedat. et qm̄ ip̄a ve-
terascit expellit ascarides a sua pp̄uerate. et oles-
um eius vetustū p̄fert venoiritantibz lumborū
et doloribz genuū. et emoroidibz q̄ sunt a fle-
gmate qm̄ bibitur et qm̄ lūif ceterius maxime
admisceat cū oleo nacleoz. p̄lico. quādo admi-
nistret de vno quoq̄ illoz. s. i. aut aurcus. i.
¶ Oleū p̄o eius q̄ noua est p̄fert et flegmaticz:
et est melior. et bini q̄ butirz rracini vel ouū
nū. q̄ nō p̄girit stomachū sicut facit butirum
vacuū v̄l oaini nec mollit. at eū. Oleū p̄o
eius p̄fert vesice. **¶** Jo. mof. tractatu de oleis.
Oleū ex p̄fert dolori neruoz et lenit p̄ccus et
pulmonē. clarificat vocē et impingnat. et addit
i spermate. **¶** Auz. li. ij. ca. de nuce Indica. vi-
dit q̄ augmētat coitū. et cum antiquat comes-
ta. ascarides et vern. es necat.

Capitulum. cccxviij.

Dix vomica per Dyasco. est fructus secundum speciem. Linnelli carficeti. s. m. quosdam vocat castanea Indica. Serapion lib. aggreg. ca. Jezualkei. auct. Habet facit vomere fortiter. color eius est inter glaucum cedrinum et albedinem. zelt maior auellana paz. z sunt in ea nodi.

Operationes.

Dysacozid. Quando accipitur de cortice eius z teritur z cribatur. z accipitur de ipso. z. ij. cum duobus aureis anisi trini. aut semine feniculi. z conficitur cum melle sufficienti. Et bibit cum aqua calida mouet vomitum. z expellit superfluitates colericas z flegmaticas.

Capitulum. cccxviij.

Dix metel. Serapion lib. aggreg. cap. Jez metel. vachie Bonalbacbarich: greca idem sunt. z sunt nux metel. z est fructus similis nuci vomice. z sene eius est simile semini madragore. z cortex eius est asper. z sapor eius est delectabilis z vnicuosus. Et virtus est frigida in. iij. gradibus.

Operationes.

Si detur de ea in potu vna kirac. cum vis

no inebriat ebrietate forti. sed si denuo auferat cum constanti accidit. Et tunc aucto. Ralis Jez metel est narcotica. z fortasse occidit et opilat. z facit euomere. z si detur de ea quantitas s. ij. in ebriat ebrietate forti. z oportet quod sumens ea sumat butirum calidum. z ponant extrimitates eius in aqua calida. z fiat quod euomat sarte. z curet cura illius quod sumpsit madragota. **A**uz. lib. ij. Flux metel fac subeb. z est mala cerebro. z podus dauich. i. ex ea ebriat. Est inimica cordi. z. i. ex ea est venenu diei sue.

Capitulum. cccxviij.

Ordem. Sera. li. ag. cap. Habet ar abice. i. ordem Tur. vel. q. infrigidat et desiccatur in p. s. z. delicatio est amplior paz. de siccarde sabaz qm appli cat ceteri. **A**uz ordem coctum est meli. s. ab. i. b. q. ipm no inflat. Et fabe qm coquant generat in flarione. qm substancia eaz est grossior substantia illi. ppter h sunt magis nutrabilis q. ordem. um. z ipsa ambo declinat para a temperamento. Sed sanie ordem est magis desiccarius q. ordem ipsum. **S**alenne. vij. sim. far. cap. de ordem trachi. i. ordem primi gradus est in

De Herbis

quando et infrigidando. est aut breui quod a sic
 eius q̄ farina fabarū. Talia vero o. a filia sunt
 in his qui vntur ex trinitate. Cū vero comedat
 superat fabam. quoniam inflatione deponit. In
 faba vero qualiter cunctis coquas p̄manet infla
 tionis. Profloratum em̄ est prius q̄ bordem
 et p̄terea n̄rabilior eo est: quoniam autē modū
 qum a medio etitate absciserunt. p̄terea sunt
 in multo vsu. h̄nōi enim farmacia multis alijs
 p̄miscetur ceu materie quedam. Et p̄terea ce
 ra et oleum non paucis cōsistuntur farmacia
 Alifra autem multa ordeo ipso sunt siccatuio
 ra crīminosa. a nominatur quod ex grossa pre
 farine ordei et zea: que ex parte farine subilis.
 Est autem n̄rabilis quidem alifra. difficilij
 vero digestibile. Et dicit in libro de cibis. yit
 ex ordeo panis. qui quando est surfurcus vo
 catur maza

Operationes.

- A **¶** Scrapion auctoritate Dyasco. Aqua or
 dei est iuuuina ad reprimendū caliditates bus
 medicarum calidarum Et confert asperitati cā
 ne pulmonis et vlcero eius.
- B **¶** Et cū semine feniculi puocatur v̄it. et est ab
 steriua et marurat apoitēnara calida.
- C **¶** Et quādo miscetur cum semine lūi et semij
 greco et ruta confert tumoribz testiculorū. Et
 quādo admixtrātur cum mirro et vino et pi
 ris siluestris et fructu rubi: et cortice granati
 stringit ventrem.
- D **¶** Et quādo fit emplastrū et eo cum cironijs et
 aceto confert apoitēnarijs calidis que acci
 dunt podagricis.
- E **¶** Et quādo miscetur cum aceto foris: et poni
 tur super scabiem vlcerosam. marurat eam et fa
 rina ordei stringit ventrem: et sedat dolorem
 apoitēnarum calidorum

Capitulum. cccxi

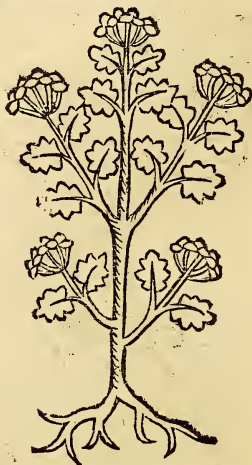
Oleander. Dyasco. ca. Hierō greceid
 est oleander. frutes est omnibus no
 ta. Folia habet similia amigdalij sed
 maiorā et pigriorā: et florem rōdo similem. sed
 maiorā et parientis sicut cornu veluti lanaz: de
 intrus habens similem iacinto. Radix ē illi ob
 longa et angusta: gustu salia. nascitur locis aq̄
 sis et marinis. **¶** Aucen. li. ij. ca. de oleand
 dro. Oleander alia est siluestris. alia fluuialis
 Siluestris habet folia porulace similia: sed
 sunt l̄tricioza: et eius tyri sunt longi et p̄ansi
 sup terram. et apud folia sunt spine Et nascitur
 in odertis domibz. fluuialis autē occurrit in ri
 pia fluuiozū. cuius r̄xi a terra cleuant. et sp̄

ne eius sunt occulke. et folia eius sunt sicut folia
 salicis et folia amigdalij. et ē saporē valde ama
 ri supior: curis eius. et flos eius est sicut rosa ru
 bea bonus valde. et sup ipm̄ egredit q̄ddā sille
 pilis. et eius fructus est durus plenus asper. et
 vitus est res sicut lana. Et sc. in. vij. sic. in. ij.

Operationes

- A **¶** Dyas. Cūrus est illi mortifera. Nā comesta
 ab animalibz mortē infert sed homini remediū
 est saluris. maxie cū vino et ruta bibita mori
 bus venenatis occurrit Pecora manura si odo
 re eius acta fuerint moriunt. **¶** Zui. In asie
 pulices et vermes terrenos. Succus folioz eius
 valet scabiē et excozationē. et cōfert dolorē doz
 si anni quo more emplastrū. **¶** Et flos eius facit
 sternutacionē. et est venenū ho. bo et belijs. v̄z
 cōfert cū bibis cū vino decocto cū ruta et pora
 et liberat a venenis vermū venenosoz.
- B **¶** Ego tū dico q̄ h̄ est timozozus. Et ip̄e eius
 flos est venenū hoibz et belijs et cambz. Acrū
 tamē cōfert q̄si bibis cū vino et decocto cū ruta
 fm̄ q̄ dicit. **¶** Bal. viij. sim. far. capi. Rodo
 dasnes. i. oleandru. vcl nercon. nora est oñi ibz
 frutes cathaplasmarā dyascozice virtutis est
¶ Intra corpus vero sumpta pernicioza ē nō

Solum hominibus sed plurimo bestiarum fm cōple-
pionem terris est grācius calefacientium incipi-
pientis pūmūi vero siccantium.

Capitulum. cccxx.

Oliuarum arbor. Bal. li. ij. de cibus est
de oliuis. Oliue paucū omnino alimen-
tum dant corpori. & maxime q̄ sūt ma-
ture. Comedunt aut̄ boies has cū pane quide
magis. sine aut̄ pane alinada gar kolomā das
sic vocas gratia subductionis ventris. Lus
garo aurem ante cibum. sic aurem que sūt ma-
ture in arboze plurimum vinctuosum sic est i
pticum chinum habent. propter quod & robo-
rant stomachum. excitant appetitū. quo idone
sunt aut̄ ad bec sunt: qui cum aceto repositi.
Multipliciter aut̄ ipa preparat qui studuerūt
circa pulmentaria experientia. S. era. li. aggre-
ca. Libit. colliuaz. Oliuaz quedā est domesti-
ca quedam siluestris: q̄ grece vocat agridear.
Et idem auero. Bal. sim. far. Oliuarum dome-
sticarum folia & cime q̄ sunt humida habent
saporem stipricum. et virtus earum pūma est q̄
infrigidat ea quantitate qua sunt stiprice. Et
idem auero. Dial. Virtus folioz domesticas af-
similatur virtuti folioz agrellis. nisi q̄ folioz
domesticas est debilioz: sunt cōuenientiora oculi
q̄ agrellis.

Operationes

¶ Et idem. S. era. Agrestium oliuarum folia
sunt stiprica q̄ p̄ficatur. & sit inde emplastrum
sup berisipilā & p̄fert neq̄ sunt ip̄as augere.

¶ Et p̄fert formice et vlceribus que nominantur
antra. et vlceribus fraudulētis et panaritio.

¶ Et q̄n fit ex eis emplastrū cum melle occidit
ascarides. et cōfert apostematū qd̄ noiat duo
vlcera et apostematū calidus. et facit adbere-
re cum capitis q̄n sepat ab osse. et q̄n mastica-
tur cōfert vlceribus oris & alcole.

¶ Et q̄n ex eis fit emplastrū cū farina ordet: cō-
fert fluxui vētris antiq̄ et humidit̄ aribo antiq̄
q̄s q̄ a matrice emanat: et fluxui sanguinis.

¶ Et sanat eminentiā oculi. et cōfert vlceribus
cuius q̄ nominantur alcaralia et alijs vlceribus.

¶ Et cōfert fluxui humidit̄ antiq̄ ad
oculū. & ideo ponunt in rob̄ q̄ ad m̄nistrantur
corrosioni palpebrarū.

¶ Et cōfert auribus ex
q̄bus sūt sanies: et auribus vlceratis. **¶** Et q̄n
volueris extrahere succū ip̄os tere ea: et i p̄ficā-
tione asperge sup ea vinū vel aquam. et postea
exprime et desicca expressurā in sole. et fac tro-
ciscos: et q̄n sit cū vinū est fortior q̄ cum aqua
et melior ad reponendū: et p̄fert sanies aurium.

¶ Et tiam quide cōburunt folia ip̄a cum flore
et ponit cinis loco turis. & sit in hūc modū. po-
nuntur in olla terrea cruda. et obturatur os ei
& dimittitur in fornace donec illa coquat De-
inde p̄thice sup ea vinū quoulsq̄ infrigidetur.
et confice simul. & iterū cōbure sicut paus. & po-
stea laua sicut laua cerusa: et fac trociscos. et
credetur q̄ q̄ cōburunt in hunc modum non
est eius virtus minor virtute turis in iuuamens
ro oculi. Et ideo cōceditur q̄ virtus huius sit
sicut virtus illius.

¶ Et idem auero. Bal. xi. sim. far. fructus ei
q̄n est maturus cōplect est calidus caliditate
temperata. & q̄ ex eo est immaturus est frigidior
et stipricior. **¶** Bal. ij. de cibus. cap. de oliuis.

Oliue paucū omnino alimētū dant corpori. &
maxime que sunt mature. comedūt aut̄ domiel
has cū pane quide magis. sine aut̄ pane oli
nadas & kolimadas sic vocas gratia subda-
ctionis ventris. Cum garo antes ante cibū sic
aut̄ que sunt mature i arbore plurimū vinctuo-
sum. sic est stipricū chinū habet. p̄ter qd̄ et ro-
borant stomachū: excitant appetitū. idoneis
me aut̄ ad bec sunt que cum aceto repositi. Mul-
tipliciter aut̄ ista p̄parant q̄ studuerunt circa
pulmentariam experientia. **¶** A liuanos mas-
cratu tertio ca. de oliuis. Oliue de aqua calis
de sunt et sicce cōplectioris. que si ante cibum
s̄ comedantur ventres mouent. et os stomas

De Herbis

chirobustum reddunt. Olie aut de oleo cali
diores sunt. q̄ 2 os stomachi minus corrobo-
rant ac ventrem nimis fluere faciunt.

Capitulum. cccxi.

Oleum oliuarum. Sera. aucto. Hal.
Olea q̄ sumitur ex oliuis maturis q̄d
dam est nouū. quoddā est vetus. Eius
vero quod est nouū calefacit ca'efactione res-
perata et humecat. sed vetus ex eo calidior ē et
magis reolutiuū. s̄ illud q̄ accipit̄ ex oliuis
recentib' immaturis dicitur oleum exp̄sara-
et est oleū onfancinū. Et i nouo aliqua ex illis
ex eo de frigiditate quāritas que est i eo de sti-
pitate. Et vetus ex eo dum in ipso p̄seuerat
stipricitas ē virtutis defecatiue: donec stipri-
citas recedat ab eo. q̄ t̄ sic fit simile quod oleo
accipitur ab oliuis in summitatibus. simile ē
ppin quū in virtute oleo exp̄saram. et vniuersa
litter pone cōsiderationē tuam in omni oleo q̄
gustabis. quia eadem quāritas quā in eo inue-
nies de stipricitate eibi de frigiditate. et si nō
inuenies in eo stipricitatem omnino. sed inue-
nies ip̄m delectabile vere delectationis et i ap-
p̄m calidum cum tēperamēto. et si tu inuenies
cum hoc ip̄m subtile. et illud q̄ est clarus de q̄
si accipis parum: et potis ipsum supra memi-

brum vel corpus extēditur supra corpus et de-
larat multū absq̄ eo q̄ inbibitur in eo et abici-
ditur. scias q̄ illud est bonū valde. et bonitas
que conuenit oleo est in ip̄o. et quando ablu-
tur oleum non mordicat.

Operationes.

A Aulcen. Oleum q̄ ex exprimit̄ ex oliuis im-
maturis. et dicit̄ onfancinū q̄ q̄ ex maturis: q̄
q̄ ex rubicis in erill' is medice. Et huius opera-
tio est inrer illas duas res. Item q̄ ex exprimi-
tur ex oliuis domesticis: q̄ q̄ ex siluestrib' q̄
mordicant linguam.

B Onfancinū frigidū est et siccum in p̄mo.
Oleum autem de oliuis vltimo maturis calidū
dum est cōmenturare: et declinat ad humidita-
tem. Omnes aut̄ eius species corpora confor-
tant. Horum alleuiant et r̄nt te sunt.

E Oleum oliuarum siluestrium est sic. ut oleū
rosarum in plurimis intentionib' L̄ dicitur ca-
pillis: et p̄hibere velocitatem canicie: et am-
mūstratur omni die.

D Conserf gingiue sanguine calluādo os ex-
eo. L̄ cōfirmat q̄ dentes moros. Itē exprimit̄
de oliuis siluestrib' immaturis conserf vlti-
ribus humidis et sicca et scabiei.

E Dyalcorides. Oleum q̄ fit ex oliuis nō be-
ne maturis est oleum exp̄sariū. et est conuici-
ens sanis. et pp̄ie illud q̄ est nōrum ex eis sic
putrefactio ne boni odoris. et ex illo q̄ ebulliat
modi sunt olea aromatica. et est bonū. Item
cho p̄pter stipricitāte que est in eo. et restringit
gingiuas et cōfortat dentes quando tenetur i
ore et p̄hibet sudorem.

F Et oleum vetus oliuarū maturarū cōuenit i
medicinis. et omnes sp̄es olei sunt leniteres et r̄-
pus. et p̄hibent aduentum frigoris corpori. et
faciunt ip̄m abilem ad motū et mollīat vent-
es et debilitant virtutem medicinarum vulnē: s̄
rium.

B Et datur in potu contra medicinas mor-
feras vt enomatur cum eis. et fit cum hoc ad
due q̄ bibuntur ex eo. 3. it. cum tantundem
a que ordeī vel a que calide laxa ut ventrem. et
quando de eco quitur cum rura et bibuntur ex
eo calido. 3. it. conserf torsionē v̄teris et exp̄-
lit lumbicos.

D Et q̄ fit cū eo cristere cōfert colice q̄ fit ab
apostemate interiori: et opilatione q̄ fit a liero-
re: amiquū ex eo ē cādūm et plus reolutiuū.
et fit cum eo colod ad a cnen diu r̄sum. et si nō
habes necessario indiges eo: que ip̄m donec
fiat sicut mīd et ytere. et virtus eius est sicut vir-
tus veteris.

J Et oleum oliuarū siluestriū est stipricem. itē

Tractatus

namēti eius ē in medicina minus iuuamento
 sup̄: dicit olei. 2 iuuamēti eius ē sicur iuuamē
 tū olei rosarū. 2 stringit sudores 2 p̄hibet casum
 piloz. et purgat furescens capitis: 2 confert sca
 bici 2 pozis. 2 p̄hibet canos qñ ex eo fit colluris
 oris valde ad apostematā gingiuarū. 2 confert
 dentibz cōmōtis. ¶ Et iam p̄parant ex ea ep̄s
 thimara ad gingiuas qñ humores currūt ad
 eas. et oportet q̄ accipiat lana 2 inuoluat sup̄
 filum 2 madefiat in oleo seruenti 2 ponat sup̄
 gingiuas sepe donec albefcant

Capitulum. cccxxij.

Libanum grece 2 latine resibus ara
 bice Ronder. Sera. lib. aggre. capi.
 Ronder aucto. Dyas. Et gummi ex
 canchibus. Kereb. Et sunt eis species q̄tuor
 Una est melior: 2 ex terra indie. cuius color ē
 smaragdīn: 2 sicut color m̄slogie. 2 colligitur
 in conchis. 2 figura eius ē rotunda. 2 fractura
 eius ē angulosa. 2 ponunt illud boniē in olla
 terrea. 2 agunt illā ramdiū donec figura eius
 rotundat. Et post t̄ps fit rubrum. 2 secunduz ē
 ex terris arabum. 2 ē secundum in bonitate. 2
 melius ex eo est masculum. et est illud quod est
 rotundum album. 2 non facile frangibile. Et
 qñ frangitur qd est interior eius ē tenax. et qñ

fit fumigatio cū eo cōburit cito. 2 terius est in
 bonitate sicur arabici. 2 est h̄s in str. m̄uot
 ra q̄ ipm: 2 declinat plus ad colozē arōi. Et
 quarta dicitur de colore albo. 2 qñ frangit v̄rgit
 color eius ad calozē m̄slogie. Idē aucto. Ba
 lieni. Sapor olibanī est stipricus stipricitate
 multa. T̄z albi ex eo nō habz stipricitatē ma
 nifestam. Virtus eius est q̄ calefacit in secō gra
 du. et desicat in primo. vñ dicitur stipricū. Dyasco
 ridēs ea. de olibano. T̄bus vel olibanus sacri
 mis est arboris que grece libanus dicit. Quō
 autem de arabia descurt candidū ē. qd v̄ro
 de india rusum. sed v̄ruq; masculus est. Et ter
 tium genus minoruz valde 2 rusum qd magna
 tibus dicit. Et ergo optimū t̄bus qd masculū
 dicit. subrusum et rotundū et p̄gure 2 natura
 liter leue et fragile. et qd ab igne cito incendit
 odorē suauē copiose emittens. Galienus. vii.
 sim. far. ca. de thure. Libanū. t̄bus calefacti
 uum quidē est in secūdo gra. siccariū aut in p̄
 mo. Habet autē quid stipricans pauca minime
 v̄ro manifesta est stipricitas in albo fm: coloz
 rem. L̄oz ex aure eius stipri: a virtute manifestā
 tam possidet. quo circa siccata congroscit: vt in
 se. unco gradu siccariū exilit.

Operaciones

¶ Sera. aucto. Dyasco. Abstergit obscuro
 ratē v̄sus. replet vlcera p̄funda 2 incarnat ea.
 consolidat vlcera recentia cū suo sanguine.
 ¶ Et qñ bibit olibanū cōfert sp̄to sanguinis
 et abscindit fluxum mēstruoz. et cutis eius san
 guinis v̄ndētū: suat: et sanguinis qui fluit a
 cerebro qui ē: m̄slogie: 2 species sup̄us san
 guinis nariū. et p̄hibet vlcera fraudulenta q̄
 sūt in ano 2 in alijs m̄bris. Quā miscet cū la
 cre et fit inde licium et admirabilis.
 ¶ Et qñ admiscet aceto et oleo. et fit linamētū
 in principio fornice. aufert ea. et empergines
 et miscetur cum adipe anseris et porci et curat
 vlcera fracta ab adustione ignis et scissuras pe
 dum que fiunt a frigore.
 ¶ Et qñ miscetur cum pice curat concussionem
 aurium: Et qñ miscetur cum vino dulci et dis
 stillatur in aurem: confert doloz eius.
 ¶ Et qñ admiscetur cū humo: 2 oleo rosa
 rum. et liniuntur euz eo apothemara calida mā
 nilla rū que fiunt post partū. tunc cōfert eis. et
 ipsū admiscetur cum medicinis conferentibz
 pulmōi 2 emplastris resolutiōibz apothema
 ra interioria.
 ¶ Et qñ bibit cōfert sp̄to sanguis: et v̄soluit
 flegma et aufert tristitia: in: et augmētat oroz
 Et quādo bibunt de eo sani sp̄um meliorat

eos. si si nimis cum vino biberint iducit mani. et amplius vino occidit. Et cõburit olibanus qui accipit frustis et eo. et incõdit et inflamat. et ponit in testa subtili et cõburit. et quã comburis cum opere ut cooperias cum aliq̃ alio vase: quod facit cum q̃ non incinerat. ¶ Scrap. aucto. Hal. Virtus fami olibanu est calidior et seccior virtute olibanu quã quã repernat in tertio gradu. et abstergit et replet: et mundificat vlcera oculi quã quã modũ facit sumum myrre et storacis. ¶ Et idẽ aucto. Dyasco. Sumum olibanu sedat apostemora oculi. et abscondit carsum hũiditatem ad ipsum. et mundificat vlcera et genera carne in vlcerebus ipsi quã dicunt chilomata: et sedat apostemata quã sunt in eo quã dicunt kankri. Fumus autem myrre et storacis eodẽ modo colligit. et valet ut dicitur. ¶ Et idẽ auct. Abemeliay. Olibanu destruit flegma et auferit tristitiam: et auget memoriam. Auicenna de verbis cordis dicit quod cõsorat cor.

Capitulum. cccxxij.

Opopanax latine. si grece panax. et sic dicitur Arabice Iensu vel Hensu. Ius domus lib. etymologiarum. Panax est herba fragrantis odoris et ferule similitudo: et qua profluit succus qui oppopanax

dicitur: roceus et pinguis: odore grauis et amarissimus. ¶ Dyasco. Est panax crassicia unde opopanax colligitur. Dec habet folia expansa super terram: horribilia et aspera valde in quibus partes diuisa. virgam longã sicut ferule coloris albi. et super eã capitella auro nero similia cum flore mellito. Semen odoratum et calidum. radicem vnam solidam que de se multas emittit radices albas odore graues et gustu amaras. Ipsa quoque radice bryum emittit qui colorem croceum ostendit.

¶ Scrapio libro aggreg. cap. Hensu. auctoritate. Dyasco. Arbor Iensu vel Hensu: id est opopanaxis planta in horis et pomeriis inuenitur. et est planta habens folia aspera sicut ficus non magna et spania super terram viridia rotunda: et diuisa in quinque partes. similia folijs ficus in sua similitudine. et si pes eius est longas similis sitipiti galbani albus. super quem sunt pilii albi similes pulueri albo. in cuius circumuallum sunt folia parua. et in summitate eius sunt capitella similia capitellis aneri. in quibus sunt flores croceum colorem habentes. et habentes odorem bonum. et habet seum odoriferum. et habet radices multas egredientes ab vna radice. grauis odoris. solida super quam est cortex grossus amari saporis. Quod autem ex semine huius plantae est melius: est illud quod est super stipitem.

¶ Auicenna libro secundo cap. de opopanax eo. Opopanax est arbor que non eleuatur a terra. et similitudo ipsius folijs folijs ficus. et sunt vehementis viriditatis rubea incita. habentia partes rotundas. et eius crus est sicut cucumeris. super quod sunt pilii puluerulenti. Et eius folia sunt parua valde super cuius extremitatem est corona similes corone aneri. et eius flos est citrinus. et folia floris sunt boni odoris. et vena ipsius sunt plurime. ramiu canitur a radice vna. grossum habentes cortex. et interius odoris est grauitas. et ius autem gumma extrahitur cum incisione sue radicis in primis cum crusa parer.

Operationes.

Auicenna. Est autem resolutiuum ventosorum: lenificatum: absteriuu: lenificat vlcera et horbor. Eius radix est ad medicandum ossa nuda. et cum melle est conueniens vlcerebus antiquis et igni persico: et quod super ipsum est etiam vlcerebus et horbor. et ad summum omnes partes eius confect vlcerebus fraudu lenis.

¶ Et bibitur cum aqua et alcarafã. et cum vino

A

B

Tractatus

I ppter tractionē lacertoz et percussione.
Quidam enim dixerūt q̄ ipsum est malum
 neruis. et videtur q̄ sit malum neruis sanis sū
 ne humectatis. Et conferens est sciante. et re
 mouet lassitudinem. et conuenit dolori iunctu
 rarum omnīū. et podagre more emplastri sup
 positum.

D **Q**uod est corrosioni dentū. cum eo impletur.
 et sedat dolores eorum. et cōuenit sode et ei iē
 tie. et matri infantium. A cuius visum. et sit et eo
 collirium. Et p̄ folijs eius fit emplastrum super
 dolores lateris.

E **Q**uod est opposonā cū conuenit dolori v̄ trosc̄q̄ la
 terū. et tūcū cū sint frigidī. Et ius succus cōuenit
 durici splenis more emplastri suppositum et
 bibitum cum aceto.

F **P**onuntur autē et eo decem auri in duobz
 v̄ colis māsī. et clarificatur post duos mēses
 et conuenit spleni valde.

B **Q**uod est multū hoc cōuenit ydropisī. lenit duriciē
 matricis. et conuenit gurtationi v̄ me. et auel
 lana v̄na et eo bibitur cum aqua calida ad p̄
 uocandū v̄nam et mēstrua. et iuuat matricē
 frigidam.

H **Q**uod est eius fructus facit abundare mēstrua. et p̄
 pic cum abstinētia et interficit fetum. et proprie
 radice eius. Ipsa nanq̄ facit abortum suppositi
 ra et bibita.

J **Q**uod est puenit p̄ocationi matricis. et extermīnat
 v̄cositate et duriciē eius. et puenit colice. et sol
 uōdo. educit crudum humorem.

K **Q**uod est conuenit pruritū vesicē si bibitur cū aq̄
 cartami ad rigorem et febrem. et periodicas. et
 eo cum pic fit emplastrum bonum mori sui cas
 me r̄ biosi cum arithologia ad puncturas bis
 bita ei. triaca. et similiter eius in cū. lo. co. ad
 ponuntur sic. et extimo q̄ armoniacum est
 a propinquum.

L **S**erapion auctoritate Galieni Radix eius
 est medicina que desiccet et calefacit. et hoc est
 melior q̄ ipsūm opopanax. Lortice autē eius in
 est virtus absterfua. Lortice eius valet contra
 denudationem ossium nudatorum. et nos qui
 den eo v̄tinur in medicinis ossium denudato
 rum. et in medicinis v̄lcerum fraudulendorum
 quia generant vite medicine carnes in v̄lceris
 bus generatione forti.

M **Q**uod est auctoritate Dioscoridis. Quando datur
 de eo in potu cū mellicato aut v̄no cōfert r̄
 goribus se. periodicarū et cōcussionibz neruo
 rum et doloribz laterum. et tussis. et distillationi
 v̄neret scabiei vesicē.

N **Q**uod est idem auctoritate Aben meluay. Conue
 nit ad ea ad que iuuat armoniacum. et dōsis
 est a. ʒ. f. vsq̄ ad aureum. i.

Capitulum. cccxxiii.

O nomia quam multi o nomidam ap
 bellauerunt. Dyastrorides. ca. Dno
 mia virge sunt duorum palm. or. m. et
 nodose. folia illi sunt minuta sicut lētyule. aut
 rute aut anebuse subaspera et pinguia et spissa.
 hanc milri in sale componit et comedit sua
 v̄llime. v̄rge p̄dicte spinas acutissimas hab
 bēt. albe sunt et virtutis calide.

Operationes.

Lozium radice earum cum v̄no bibitum
 v̄nam prouocat. lapidem vesicē excludit.
 Tūlneibus sordicis m. edicatur. cum aceto
 cocta et doretēta dolorē dētū p̄biber.

Balieu. viij. sim. far. cap. onontis. Onontis
 radicem habet calefactiuam iam fin tertium
 gradum.

Lozet ʒo eius maxime est v̄llis p̄cipians
 absterfuitate et inacidē. v̄nde non tantū est ab
 sterfua sed lapidem fractua.

D **Q**uod est adē autē virtute et scaras cito sifit. v̄run
 tur autē ea et ad dentium dolorum coquentes
 in oxirato et gargarizante.

Capitulum. cccxxv.

Organū. *Dyal.* Organū est omnib⁹ notū. z est duplex: domesticū videt^r et siluestre vtrūq³ ca. z sic. in .iij. gra. siluestre tū calidius est. *¶ Pla.* Organū ca. est et sic. in .iij. gra. Est organū siluestre qđ latiora bz folia z fortius opatur. z est domesticum qđ vbiq³ reperitur in bovis: videt^r z in pratis. z mīnura bz folia. suauit^r opatur qđ i medicinis ponit. In rpe pductiois floz colligit^r z cū floz rib⁹ in vmbra suspendit^r z ciccet. pannū seruat^r fo. cū flozib⁹ ablectio sūp^rit^r i medicinis ponunt. virtute bz dissoluet^r: atrabedj: relaxadi^r osumendi. Item organū nascitur in loc⁹ cultis inter vepes z frutices.

Operaciones

¶ Dyal. Organū s⁹tus est ca. z eius elixatura morib⁹ venenatis occurrit cū vino data. bz bita quoq³ cū dulcore pstat effectum.

¶ Costan. Organum vrinam z menstrua puocat. Venositate z rugitum stomachi z interstinozum expellit. z matie sūnt ex grossis humoribus aut indigestis.

¶ Lumbicos z a scarides occidit et expellit si ex eius aposimate potetur.

¶ Dalticanū dolore dēntū mitigat. stomachum et epar z pulmonē de grossis humorib⁹ mundat. Lū sicub⁹ siccis māducarum sudore puocat. Cōpote ex cō aposimate loco scā:

bien et ytericā sanar.
¶ Succus eius cum lacte mulieris auribus distillatus dolo: em mitigat. E

¶ Succus eius bibitus viridis tumore fauci um z vne tollit. bibita cum mulla nigram coleram per ventrem deponit. Serpentes quoq³ fugat. ventrem temperat. F

¶ Hacer. Organū vitre calide sicceq³ leguntur. Lartius huic in vitro q³ gradu deccit esse Illū in vino curat decoctio sumpra. Quosuz is pestiferos morbus si sepe bibatur. Lū mulla sumptū pd est a conita bibenti. Lū multis aliis pōt obfcare venenis. Lōqua sifara iuuat mansum vel sepius haultū. ydro picos repūmit biz hūm: siccacq³ tumorem zc. B

Capitulum. cccxxvij.

Orob. palladij. In mēse februario vltio serit nō pabuli seccadi s⁹ col⁹ ligēdi semis causa. Jugerū occupane modū sepre. Serēda est aut in terra profussa post horā tertiā vel scōam. cū ros esse dēserit quē ferre nō pōt. s⁹ statim coopiēda est enī nos cte. Nā si nuda māsērit bōze corrupit no cte. *¶ Observādū* est ne ante lunā. x. v. seraf. qz sic factā limaces psequunt. *¶ Jsid.* lib. erymologiārū. Verbi a greco traxit vocabulū. s⁹ em illi orobum dicit. Quod cū sit quibusdam pecorib⁹ infectum: tbauros tamen efficit pingues.

¶ Acroz. Dobum (vt supius dīxim⁹) ipsūm

Capitulum. cccxxvij.

Olus latice arabice sabbiliemencie grece blico vel bliron. Sera li. ag. cap. Sabbiliemencie sine scabalaia mena auct. Bal. Sabbiliemencie: id est olus iamenu oibo notu. Virtus eius est frigida et humiditas in ij. gradu. Jsid. Olus ab alendo dicitur et eo: pumū oleribus quondā alerent boies anteq̄ fruges ederent et carnes. Tantūmodo em ole ribus alebant: et arborū pomis sicut animalia herbis. Dicitur olus molle quoddā herbe oz̄ tulane genus. Actoz. Olus itaq̄ generalis ter dicitur omnis herba precipue orzulana q̄ in abum et alimentū hominis assumit. Tand̄ Jsid. Balua et rapam: napum et raphanū. lā crucam: pshina cam: cepam: alliu et similia de purat inter olera. Fabilomimus cum appropi ato vocabulo dicitur olus herba quedam spe cialis orzulana.

Operationes

Auic. Nō aliamenū qd̄ est in ipō fm̄ Dya scoidē medicāne s̄tus oino nō est: et adsum sicut attriptex: qd̄ saporē nō h̄. Et in h̄ abun: dat plus in oibo oleribz. Est em̄ vebanēnois b̄uiditatis q̄ lacruca et q̄ cucurbita. Fiu rime tūm̄ eius paucū est. Eius penetratio nō est ves lor: eo q̄ penitus nitrositate priuatiū est. Lette Balieno frigidū et humidū est in ij. gradu. Et ex eo fit emplastrū calidis apolicta mibus et eius radix malis vlceribz. Succus eius cū elco roseo fert soda et adustioe solis occiden ti. fert etiā tulli calido: p̄rie decoctū cum oleo amigdolino et aqua dulces granati. Sera auct. Dya. Herba ip̄a comeditur et mollit ventrē. et non est omnino virtus i ea et rebz medicinalibus: et habet in se aquei et res multā plus q̄ omnia alia olera. et quādo fit em̄ plastrum cum ea super apostemata calida cō fert. et sedat s̄tum et tūssim que s̄unt a caliditate et ipsum est pauci nutrimentū quādo comedit et est tarde penetratiois. Et idē aucto. Isaac. Quā fit emplastrū cum radice ipsius vlceribz q̄ dicitur saui a quibus emanat humiditas similis melli. Et idē aucto. Habet: est fri. et humidū in ses cundo gradu. Humiditas eius est amplior: q̄ humiditas lacruce cucurbitre. et substātia eius est aquosa non h̄ns in se grossiciem. q̄ cito de scendit et mollit ventrē. et ideo modice deditur nutrimentū ex eo. Et exprimitur succus foliorum et m̄scet cum oleo rosarum. et confert doloni capitis qui ac cidit a calore solis.

est herbū siue herbū. cuius natura sub herbi cum aspira: idē vel erui sine aspira: idē nobis iam et magna pte superius locis h̄gruis posuimus: nōnulli m̄c̄d̄: oz̄ nos̄troz̄ illud esse putauerit orobū qd̄ uos vicia dicitis. Sed Jsid̄ hec ponit p̄ duobz. et dicit a nōnullis q̄ due speci es sunt quasi vnus generis. vna videlicet ma lor: que orobū vocat. alia s̄o minor que vicia et vulgariter nec creon appellatur.

Operationes.

A Dya. Orobū om̄e siue herbū cū pre amari tudinis est calidū. Jdo splenū ac renes et epar purgat. scabies emperigines sanat: vulnera q̄ oz̄ curat: cum melle impositū desiccāt. B Habūdāter incidit: aperit: p̄tochit paroti das induratos et testiculos digerit. C Isaac in vicia p̄cularibz. Orobū est ea in p̄mo s̄ sic. in ij. vñ mūdificatiuū est et collatiuū mūdātū corticibz iuf̄ q̄ d̄ ca: farina facto v̄trē b̄aneccat. D Urinā et mēstrua puocat. cutēq̄ clarificat. nō tñ plurimū aluēciat: ne forte san s̄ gainē mingere faciāt. E Aliq̄ p̄ nares sangui nis efficit fluxū. farina et̄ cocta cū seposito qd̄ est species thuris ydropicis ytericis q̄ valet. F Patā s̄o cū vino valet sup̄ rabidissimi cas nis morsū posita. G Rur̄sus cū melle tēperata lentiginē mūdificat vulneribz et apantibz valet. H Tre calculosi ma gnū est iuuamentū.

De Herbis

¶ Et qñ coquit herbã ipã & pñcíp sup ipã ole um amigdalaz & succo maloz granatoz dulci um pñfert tulli sicce que est cum caliditate & asp peritate pectoris.

¶ Pycoras. Ulaos. i. pozos pedum impositi to co liniri et comprimi credunt.

Capitulum ccccviii.

Papauer latine. grece amo ne vl miconiũ. ara. charch ar vl eac hili. vl chaschali. Sera. li. ag. c. charchar. au. c. Dyaf. Papaueris m l te sit spẽs. Hã ex eo est ro meliciũ Et illud ẽ papauer

albũ qd semiat fori. ẽ capita sũ ob lãga. & se mẽ ei9 ẽ albũ. & ex eo ẽ agrete. Et sunt ei9 due spẽs. Una ẽ hñs capur dep sũz & semẽ ei9 est nigũ. & illud vocat papauer rubẽ. Et alia hz capur lãgũ. min9 tñ altero. & notat seil. & ex eo est papauer oculũ. eo qd semia ei9 co pũsso cito cadũt. & illud ẽ papauer nigũ. Et ex eo ẽ almũ carã qd nascit iuxta mare littoribz. & illud ẽ papauer cornutũ qd hz folia alba sũtia folijs plã teq; dẽ flomoz. seilãtũ & sũmitates altas sicut folia papaueri agrestis. & stipitẽ simile illi stipiti. Et hz floz ẽ glaucũ. & hz semẽ minutũ in vas ginitis subtilibz & lãgis & curuis sic cornua. & sũ aut hz fenugrecuz. ppter hã causam no iatur

Kyratidos & almicõ. & ei9 expositio ẽ cornutus papauer. & semẽ qd ẽ indusuz in illis yaginis ẽ minutũ nigũ & aspez. Hascif in locis martiniz asper. & latine vocal memit rẽ. ¶ Salviũ. sim far. c. Dicon chĩrãtes. i. papauer cornutũ no minatur est quide sicca fructu breuẽ conuexio nẽ habẽt sicut & fenugreci. & asũnilãt cornu bonino. vocal aut ab aliquibz papauer maris num. qñ vt plurimuz ppe mare nascit. Virtutẽ autẽ habet inãsiã & absterisiam. Opium autem qd ex succo ipsius fit fri: est in qũto sic. i. tercio. Papauer cõponit ab aperio & veno. inde papauer qd vëto magis aperit floz. Idem li bro vtẽ. Papauer ynuũ quide est itã: id ẽ flut dum noiãtum. eo qd cito ab eo defluũt semina ei9. vel qd ab eo cito defluũt flos. Aliud qd est domesticũ quod est oriense & colitur. Etue ro & alia duo sũr papauera silueciãria vltra hec ynuũ quide qñ de pñstas hñs codiã. aliud autẽ ob lãgioz. hoc torũ aut est ob lãgins & aridũ hũ9 papaueris opos. i. lãciciniũ deflut. Unde et quãdã nominãt id fluidũ. virtus autẽ oim papauerũ est infrigidãtia. Sed oriensis qui dem. qd ex calãctidãm nominãt modãrare ẽ somniferũ semẽ aprũ elũ pprea quide. & in panibus miscetur id. et cum melle pãtãcetes comedunt. pãmĩ & ero cuius cito floz defluere dũt. imus semẽ foriũ infrigidãt. quo circa nes qua q; hẽ eo vñ incessanter sicut eo qd est ortense. arãmẽ ponit id in cibis qui cũ uelle sũ unũ in nitro et in panibz. Tertio vero dicit se9 men nigũ. Et sic tam farmacolum est sũstentat infrigidãt. Quarto aut dicit farmacolius omũco ẽ. & fm semẽ: et fm codiã: et fm. folia: et fm opium. i. eius lãciciniã vchẽmẽt infrigidãt vsq; ad torpore dũces et modũficationem vnde medici est vñ co. bene miscendo cum farinacis obtundentibz infrigidãtate foriũ dũmẽ. Et hĩ cũ ex quarto & vltimo infrigidãtũm.

Operaciones

Pandecta cap. q. lvi. Virtus papaueris do melici dicitur species est q infrigidãt frigidãtate fori. et illud papauer est qd plus in greditur i medicinis. Unde qñ papauer simpliciter ponit in medicinis. illud dchet intelligi. vñ valet in medicinis semẽ eius. folia: ea pãtãt lac. Viri9 eius est frigidã in quarto gradu

Serapion libro aggregãtoritate. Dyaf. Domesticũ papaueris semen inducit somnũz temperate quãdo puluerisãtur cum panẽ. aut miscetur cum melle & comeditur. sed contrũstũ semen eius infrigidãt frigidãtate fori. Et gũmi eius. papaueris ei succus eius est opium.

Sed seil. i. liquidũ ingreditur plus i medici

A

B

C

Tractatus

nis valet semen eius: foha: r. laciphus. r. vrus co-
rum est que infrigidat in quarto gradu. r. illa
est virtus narcotica r. mortificativa.

D ¶ Et idem auc. Bal. Cirt. domedici r. agrefti
est infrigidativa. r. propterea si coquant folia eius
cū capitulo i aq: r. fundet eis decoctio super ca-
put facit dormire. r. qñ terunt eius folia cōtritu
one form: r. miscent eis sanich: r. fit inde empla-
strum apostematis calidis r. herispile. r. datur
et eo in potu non potens ad dormire.

E ¶ Et terunt capita papaveris recētia. r. sūt tro-
scila q̄ desiccant r. reponitur r. administratur.
¶ Et qñ coquitur capita papaveris in aqua q̄
donec cōsumatur a que medicas. deinde ad-
miscetur illi decoctioni mel: et iterum coquitur
donec coaguletur. r. fit inde loboc ē valde boz-
num tullit: r. supfluitans q̄ descendit ad cā-
nam pulmonis: r. fit cuius antioquū mētrozum.
quando autem admiscuitus ci acaciaz. r. rpos
quāstidos fit fortius ad hoc.

B ¶ Semen vero nigri papaveris teritur fortiter
r. datur in potu cum vino in fluxu ventris
et in cursu humorū antiquo ex matrice. L. autē
dum tamen est a nimietate visus eius ne indu-
cat suberb: aut litargiam: aut citiam mortē.

B ¶ Et teritur cum aqua aut aqua ro. fit empla-
strum fronti r. temporib: ad nimias vigilias:
r. ad dolorum capitis

J ¶ Et qñ sumit de ipso opio quā quāntitas sicut
est granū orobi facit dormire r. cedat dolorē. r.
cōfert tullit r. fluxum anūd: r. decoctio papaveris
albi qñ ablut cū ea caput facit dormire tem-
perate. r. si aliq̄s vris eo nimis inducit suberb.

K ¶ Et si sumit in potu cōfert morb: q̄ sūt ab hu-
morib: q̄ descendūt a cerebro. q: repellit eos. et
maxiē qñ sumit cū aq̄ pluvie r. vino. r. qñ ex eo
sumit spētas magna facit suberb. r. poltica oc-
cidit et misceat cū mirta r. oleo ro. r. croco: r. di-
stillas in aurē. r. p̄fert apostematib: ea. oculos.

L ¶ Et qñ dissolvit euz acetō cōfert herispile.
Et qñ misceatur cū lacre mulieris r. croco cō-
fert podagre. et fit et eo suppositio puir: ponit
in ano r. facit dormire. Et autem visus opii in
collirijs. v. dicit idem Scrapion.

D ¶ Dyagoras autē p̄hibuit visum eius in egritu-
dine oculosz aurū: quoniam debilitabat sua
frigiditate membra illa.

H ¶ Anderadas dicit q̄ nisi a dultera f̄ ducit ces-
sitatez quib: in tromitteret. r. dicit q̄ iunamen-
tum eius solum est in odor. modis faciens dor-
mire. alijs vero omnib: modis visus eius ē ma-
lus r. periculosus valde. sibi oēs erraverūt. q̄
nā opio nō eius r. criticis p̄ experientia.

D ¶ Et idem auctoritate Dal. Papaver cornu-
tum lapaz ventres laqueone leui. unde abster-

git incidit r. dissolvit r. diminuit
¶ Bal. viij. sum. sar. ca. antio. carapiticos. Ra-
dic. huius he. be. cocta in aq̄ visq̄ ad medietate
epaticos iuvat. et flo. et fo. valde fordidia r. ma-
le mougerata vlcera iuuat obsecdere aut ab eis
oportet curia facta succine vlcera mūda. in rā-
tū em abstergere natura sunt. vt r. ipius mūde
carnis nō derelinquat qd̄ p̄pter nāqs fortitudi-
nē nedū sordes heria dēcaras vlcēz auferunt.

¶ Au. Spēs papaveris sunt in frigiditate r.
nō ē in ipō cōglutinatio de q̄ sit curandū. r. illō
quidē qd̄ ē nigz: est ingrossatiū ex cartium
et ros eius r. folia p̄fert multū apostematib:
sordidiz. r. oportet q̄ caucat post q̄ mūdistica-
ra fuerit. q: absterget absterfice fori q̄ visq̄ dis-
solvit r. diminuit carnē. r. ipa q̄ auferunt dēca-
ras aduistas q̄ sunt in eis. Et qñ coquitur radix
b: p̄lāre cū aq̄ visq̄ ad p̄cipioz medietatis. et
dat in potu decoctio eius p̄fert sciatice r. dolori-
bus epatis. r. cōfert illis q̄ hnt in vris suis ve-
lur relas araneā quoz vrina est grossa.

¶ Et r. senē eius qñ sumit in potu in q̄ntitate dua-
rū casus cū mellierato laxat ventre la patio de les-
ui. r. ros eius et fo. qñ sit emplastrū cum eis ad
cūro oleo auferunt fir audulentiā vlcērum.

¶ Sera. auc. Rasis. Opū p̄fert fluxū vris
r. vlcēris urcliniōz: dōtis ē ab vno dauid
visq̄ ad duos r. q̄ntas occidēs ex eo ē. 3. ij.

¶ Et dicit si dēt opū illis qz vris dissolvit
p̄pter vigilias curat eos. eo q̄ facit dormire. et
lic facit reuenti virtutez. Et dicit B. l. in li.
de ingenio sanificat. q: opium manragora r.
iustquamus desiccant vlcera.

¶ Dyasco. capit. de opio. Potest aures opii
lacrimas refrigerare collirijs admiscitur: cū
linum refrigerare. et aurum dolorum et tori
corpis nārigare illa videlicet ratione q̄ somnū
facere dicitur.

Capitulum cccxix.

D Ricaria latine r. grece asinen: aut par-
nemon. aut perdition. aut sciditis. aut
eractia. aut que asiri agreste. aut libari-
am. aut poliomino. arabice rugregaria.

¶ Pandera capitulo. xxix. Paritaria siue ve-
latini aliqui ruriola virda s habet virtutē. et
non sicca. folia eius sunt calia r. sicca in aq̄: gra-
du. virtutem habet dyascoriam. Semē eius
est frigidum r. humidum. ¶ Dyasco. capit.
Asinen siue paritaria herba est que nas citur i
tectis aut parietib: balte sunt illi mure et ru-
se folia similia allinis aspera. r. circa ipius ba-
stas semen asperum habens rebus adherens.
Virtus est eius semini siptica r. frigida. ¶ Ba

De Herbis

lien) vi. sim. far. c. Elipimen. Quidam em pdi
tion nominat. Alij aut perbericu. Alij autem
scitirem. Sunt aut aliq qui nominat hac cras
cleam. inest aut semini e) virtus expurgatiua
leuiter. et siptica. frigida et humida.

Operationes

¶ Pandecta. c. ves. Paritaria in resla calefa
cra sine liquore loco dolenti supponitur. vel et
am decocta in vino qd melius e. et cum fure
in vino albo aliquatulu acido multu confert.
Lirat etiam sic parata paritaria frigiditate
stomachi et intestinoz et dolore eoz.

¶ Contra straguriam et dilluriam paritaria in aq
falsa coquat et oleo et carbaplasme. Ipa simili
ter cocta et comesta valet contra dolore stoma
chi et intestinoz et frigiditate et ventositate. Et
crispelle ex ea sacre et comeste valent contra pres
dicta Ad eos q sanguine reijciunt paritariam
tere et extrabe succu et bibant.

¶ Dial. Sane eius cathaplasma ribz adhi
bitu igne sacru extinguit. condilomata spargit
cobullionibz medicaf. Tumores omnes com
pescit. Pusculas emedar.

¶ Succus eius cu ceruisa mixta igne sacrum
extinguit. et berperas si vnctus fuerit.

¶ Et podagricis medietur cum ceroto cipri
no aut cum arungia apriuo.

¶ Succus foliorum eius in quantitate clari
vini acceptus sufficientibz antiquis opitulat.
Tumores faucium gargarismo aut supuncto
compescit. Dolorem aurium cum oleo rosco
micus mitigar

¶ Hal. Semen eius sanat vniuersas flegmo
nes in principio et augmeto vsq ad statum. et
pripue cobullionibz supplasmatus. Sed et suc
cus eius igne sacro et doloribus aurium flegmo
nos conuenit.

¶ Succus eius folioz et tumores faucium gar
garismo compescit. Et quidam medicoz. His
qui longo tempore ruserunt. ppinauerunt euz
q autem abstergetur euidetem prebet expecte
tiam in vites yalis.

Capitulum. cccxxx

Alma chusti latine. Arabice Hakala
Scrapion li. aggre. ca. Hachala siue
nachla. Diuiditur diuisionibus multz
Nam sunt rami eius et succus ramoz ipsozum
et cyphiones eius et summitates ipius sine ca
cumine. et cortex acuminis eius. et est kaffri et re
cens et eo immaturus qd est sicut agresta. vne
est balach. Idem auctoritate Balietu. Subs

Tractatus.

Plantia succa ramoꝝ & ciffilionū & summitatis ē cōposita et substantia aquosa tepida et terra frigida. sed corricis summitatis substantia ē in seipsa sicca. et nō est in eo humiditas aliqua. Et sapor totius arboris est stipiticus. Uirꝝ eiꝝ est desiccatiua.

Operationes.

A Pan decta ca. ccccxxij. Confert vlcerbꝝ putricis. & stringit iuncturas. et cōfert corrupcioꝝ ni corporis & totis stomachi applicata exterius: aut in potu sumpta. Sed sedumacina. id est nucleus siue os dacili. qñ qꝝ cōburit in olla si cur aliē medicine. & cum extractus fuerit ab igit ne stringit in vino. et postea abluatur et ponitur loco tui te in collirijs. que ponunt in oculo et si nō cōburuntur palma vice comburant ite rum. Et virtus eorū est stipitica cōglutinatiua.

B Quādo misceꝝ cū lardo cōuenit vlcerbꝝ que sunt in oculo & exitu oculi & casu palpebrarū et in carnat vlcera.

L Et idē auct. Aben meuaꝝ. Virtus ciffilionis est frigida in fine primi gradus. & sicca in medio eiusdem Confert a curati sanguinis & colere. & stringit ventres. et nutrit nutrimento pauco et curat dolorem stomachi.

D Et idē auctoritate Rasis. Ciffilio cedat sicut un sanguinis & colere. & stringit ventrē. et rar de descendit a stomachi fundo. & ad eius descē sum iuuat sibi ber condinum. & facit ea que faci kahri. id est summitas ramoꝝ palmi vel cori ret summitatum corum.

E B alienus viij. sim. far. cap. Finix arbor. & est palma. Finix arbor est. id est palma stipitica. ꝑicipat virtute in omnibꝝ eius partibꝝ. ramoꝝ igitur succus austerus est ex aquosa substantia tepida et terrestri frigida cōsistens. similiter autem bulius nature est. et vocatur cēnogefaloz. id est cefalionus est bilis est siccus. Fructus fo eius & maxime dulcis. nō pauca ꝑicipat caliditate. est bilis est siccus. ad multū puenit vsqꝝ nō solum extrinsecus appositus vbi cōfortare qd et siccare & cōgregare. & densare & cōstringere indigenus sed etiaz assumptus vt cibus simul cum alijs & ipe per se.

F Quod vero vocatur alacer germen est siccus molle paline candē cū cēnogefalo habet virtutem. quod vero ē elur rectia est stipitica virtute possidet. siccat autē plus ꝑdicis ceu et cōsuetudinea substantie siccius eis est siccus & minime ꝑicipans humiditate.

B. Cande multi in putridinalibus vlcerbꝝ cōviantur. & in farmachijs colligētibꝝ lapis artū colorū & ep. tis & stomachias virtutibꝝ extrinsec.

cus. Est autem radix huius plante sicca siue in mododactylis virtutis. habens quid & ipsa stipiticitatis.

¶ Rabbi moyses ca. de palma. L. or. palme auget sperma. & iuuat ad coctum.

¶ Auerois in suo Colliget. Dicit ꝑtes das culi stipiticitatē habet manifesta. Sꝫ fructꝝ eiꝝ cum maturus aliqua habet stipiticitatē. L. or. ces vero arboris ꝑdicte maiore habent stipiticitatem aliqꝝ ꝑtibꝝ ipsius. Pro fructu huiꝝ lege supra. Dactylus. in ca. cluij.

Capitulum. cccxxxj.

D Alacium leporis. Ex herbario. Palacium leporis herba est endiuie similis: nisi qꝝ folia eius magis acuta. radices ipsius sacitragē similia. Flores parue et semen rotundum magis ramentꝝ sacitragē. Falcis longitudine duozū cubitorum. Aliqui nō misent istam herbam & domum leporis siue palacium leporis siue herbam leporis. ꝑopterea qꝝ ista herba leporum a melancolia sua custo dit. Falcitur in locis vmbrosis siue arenosis.

Operationes.

De Herbis

- 3 **¶** Pallacium leporis melancholicis multum est conueniens. Cuius decoctionis eius valet paralitici et ad colicam passionem ieiune sumptum
- 3 **¶** Radix eius in vino decocta puocat vinam. et bibulum calculum frangit. Item potarum stranguriam curat. dissiniereis multum pdest radicem cum vino sumptam. Dec herba melancolis magnam prestat auxiliu. Radice in collopendente generat audaciam. tollitq; timorem Pallacium leporis cum vino decocta quar. se. tollit. et omnibus passionibus splenis singulare presidium est.

Capitulum. cccxxxij.

Dantago maior vel arnoglossa vel quinque neruia vel lingua arictis latine grece arnoglossos. Arabi. lisen. alba mel. Pandecta. c. iij. Arnoglossa. i. plantago. cuius tres sunt species. Una est femina. cuius folia sunt lata habentia quasi fila in fractura sua Alia est habens folia stricta que lancola vocatur. et est masculus. et habet fila vel nervos in fractura sua. et ob id quinque neruia vocat. et habet stipitem medium seminibus plenum. fr. est et sic in .ij. gradu. Est alia species que vocatur planta go aquatica. pro qua lege barba siluana. Sera. lib. ag. cap. Lisen. i. Lingua arictis et est plantago. Et subiungit aucto. Dyal. di

citur autem Arnoglossa. et eius oppositio est lingua agni. Ideo et greci armon agna vocant: et glossos lingua. Et dicit etiam eprapleuros. id est septem costas habens. nam in folijs eius sunt septem costae ab epa in greco. i. septem et pleuros costa. quae habet septem nervos itares manifestas in similitudine costarum laterum animalium. Cuius duae sunt species. Maior et minor. De minori in sequenti capitulo dicit. Maior quibus quibus asperiores: et folia lara similia oleibus quae comeduntur. et virga eius est angulosa ad rubet dinem declinans. cuius longitudo est vni braebij super quam est semine in figura sua a medietate recipitur supra. Et habet radices molles et plures super quas sunt pilae albi ut grossitudo digiti. et reperit in locis lapidosis et humidis et vialibus et ortis et pratis. Et illa quidem maior est maior virtutis quam minor.

Operationes.

¶ Galienus. vi. sim. far. cap. de Arnoglossa siue plantago maior. Dec plara mixta complexionis est. Habet enim quid aquosum frigidum. habet autem quid et austerum quod est terre et refrigeratum et siccum quare in frigidat et desiccatur. et frum ambo secunde est absternit. Quocumque autem cum sit puritate farma ca desiccant omnibus malis veteribus vlcibus et reumantibus et purificationibus conueniunt. et ideo etiam dissiniereis. nam fluxus sanguinis figurat.

¶ Et si quod pustulum est refrigerant et consolidantia simul sunt malorum vlcium. eam recentium quam veterum. In omnibus autem humilimodi farmaeis vel prima vel nulla vltima arnoglossa est propter proportionem complexionis.

¶ Nam et siccitas participat et frigiditas non stupefacit. sed et fructus eius et radices con similes virtutis sunt nisi quod sicciores et minus frigide. sed fructus quidem plus subtilium partium est. radices vero plus grossarum. Ipsa autem folia herbe desiccant plus subtilium partium et minus frigide sunt virtutis. eius exalata et euaporata supfluitate aquosa. Ipsarum preterea quidem ergo radicibus quidam ad venterium dolorem vntur masticando. et lotionibus ipsarum decoctarum ad opilationes et epasies et renum vntur et c.

¶ Et in folijs et multo magis adhuc fructu. Participat enim haec omnia absternit virtutis: quantum dicit et frum esse. Et in ipsa herba pyrat supari: tamen a multitudine humiditatis.

¶ Pandecta cap. vi. s. Arnoglossa. i. plantago vtilis est ad siccandum vlcera et mundificandum puritatem eorum. epasies forat. repugnat sacro igni nec corpus ambiat. valet etiam emoroidibus

Tractatus

omnem dolorem qui est ex ignis adustione res frigerat.

F Succaeus cum albumie oui sumptus liberat veterici, yrtilis est emoproicis et dissintericis, et quod fluuit mensura vel emoroides, vulnere et pulmonis curat. Radix eius in aqua cocta dolore dentium mitigat si os ex illa aqua lauet. Succaeus valet ad opilationem renu. Vdet maculas nigras, et stringit sanguine. Herba ipsa masticata dolore dentium tollit. Succaeus datus quartanario ante duas horas accessiois confert. Valet etiam ad vulnera recentia cum aungia.

B Sca, auct. Hal. Virtus eius est quod incarnat. Et per se scribitur corrosiuus oibus et putredini eorum, et propter hoc per se scribitur in estimo, et incarnat fistulas et alia vlcera antiqua. Et semine eius radix sunt propinqua huic fructu: nisi quia sunt sicciora et fortiora. Et semen eius est multum subtile, et radix eius est grosse substantie, et ipsa confert dolori dentium quando masticatur: et quod sit collutio oris cum aqua eius.

D Et femina quidem et folia et radix sunt aperitiua opilationis epatis et renum, propter absterciuos nempe quod est in eis, nisi quia semen eius est fortius in hoc satis, quod in oibus illis est etrus quod abstergit fatis, et fortasse est fructus in hac herba dum est recens, nisi quod vincit ab humiditate quod est in ea: vni non est manifesta sua opatio propter suam victoriam humiditatis, et quod deficiant folia eius sicut virgatus est subtilior et minus frigida, quam aquosa sunt perfluitas quod est in ea resoluunt et destruant.

J Et ridem auct. Alexandri. Arnoglossa renuinet ventrem quando bibitur: sit cristere cum ea, et confert febribus tertiane et quartane quod bibitur succus eius.

K Dyaf. c. de Arnoglossa. Arnoglossa cataplasmatis adhibita foetida vulnera purgat et reumata siccat. Profluente sanguinem occurrat. Baculas nigras et epicias curat, et cicatrices vulnere facile ducit. Semen eius tritum et in puluerem redactum et vulnere aspersum sanat. Ulioni bus singulari presidium est.

L Dosis caminis aurum prestat, et tumoribus et scrofis maxime si cum sale imponatur. Et contra folia ipsius cum aceto et sale dissinteris et illi acis opulatur maxime si cum lenticulis adhibeatur ydropicis cocta succurrit. Epistemi cibus maricis potest accepta. Succaeus vulnera oris purgat gargarismo.

Capitulum. cccxxiiij

D Larago minor. Sca. li. a. g. c. Liscen est platago. Lur due sunt species legumatorum: maior. De maiori iam dictum est. Sed minor habet folia subtiliora et mino-

ra et tenuiora quam folia maioris, et habet virgam que inclinatur versus terram: multos ramulos habentem, et flores eius est croceus, et semine eius est in radice lingue. Dyaf. cap. Arnoglossos. Eius genera sunt duo. Unum dicitur foliosum pleuron. Est etiam aliud sed minus. Vnius quoque habet mirura folia et angusta et lenia, virgata eius multos habet angulos inclinatos ad iter ramulorum viridem habens, et semen super ipsam virgam. Nascitur in cordiaribus locis.

Operationes

Dyaf. cap. de Arnoglossa inquit. Vnius plataginis succo collutioni datur oris et folijs et sanguinates gingivas curat.

Item succus tepidus someto vtris dolore tollit. Succus bibedus est etiam quod purulenta resoluitur cum sanguine. In serpentis morsu plantago minor trita cum vino sumit.

Lomesta autem sola vel cum lenticulis cocta et oleo viridi cum aceto dissintericos et stomachicos curat. Si cui vulnus secus oculum vel nasum narum fuerit: succus eius cum lana molli impositus per dies novem curat.

Item succus coctus vni bibitur lunaticos excludit. Item facit pissuram in vni bilico posita. Si qua duricies in corpore nascitur ber-

De Herbis

bam pistatam cum acungia sine sale quasi ma-
lagina impone. Succus eius in qua iuxta ans-
te duas horas accessiois potui da quartana
ris et miraberis eius effectum.

¶ Ad podagra et omnem nervorum dolore vel tu-
more folia eius pistata cum modico sale optimi
est. vulnera recētia cum acungia veteri curat sic
et parotidas. Si cui pedes doluerit et inire
cum aceto imposita tumorē et dolorem tollit. Si
stulas tūmē et imposita facillime sanant.

¶ Des difficultates vesicę folia et ra dicitur po-
tata fortiter medent. quod abundanter infrigidat
et desiccant et reprimunt. propter quod ad vlcera
maligna et reumatica et putrida iuuat. Herba
ipsa dissintericos iuuat et emorroidas reprimat
Alta infrigidat et glutinat. desiccant enim absque
moderatione.

¶ Semen autem eius et radice silia sunt fructe. propter
quod sicciora sunt et minus frigida. Semen preterea
habet subnati di fructe. folia extenuant. radice im-
pinguanti que masticat in dolore dentium. Ad oris
erit lauacione facit et epatis et renu emfractum.

¶ Vultu dicitur radice eius collo suspensa sero-
sas nasam non dimittit. Nec predicta etiam
Serapion refert auctoritate Dyascondis: li-
cet per alia verba.

Capitulum. cccxxxiij.

Diatanarbor. Pandetra. ca. cccxxvij.
Dulb vel baccā arabice. grece suffice.
re. latine platanarbor vel scoranum.
Ubi sciendum quod scoranum in Hispania sin-
gunt panni. et hos vocant deca barsi. et est plata-
nus arbor ut patet pro cordia Aucene eius cap.
cum Dyas. cap. de platano. et pferat velut nucos
paruas. ut Jo. Serap. c. de deni frigidis. Item
in Dyasco. fm translatione arabica ca. de Pla-
tano. Arbitror platanum esse dulb. Item Sres-
pban de cap. de platano. Platanus est dulb. Se-
rap. lib. ag. cap. Dulb. aucto. ysaac. Dulb est
arbor magna extensa. habes folia magna simi-
lia palme manus: bois similia folijs kerue. ni-
si quod sunt minorā. quoz sapoz est amarus ponti-
cus. et cortex ligni eius est grossus ruber. Eo-
lor pro ligni eius qui scindit est medius int glaucus
cedine et rubedine. et hys foroz parui lencm glau-
ci coloris. In cuius loco qui cadit nascit gra-
num asperum glaucum ver gens ad ruborem.
pulverulentum in superficie sicut granum carapuce.
hec in Hispania vocat palma chissi. cui qua
ibide ringuntur panni. similitur folia eius sunt
lanf folijs ellebori nigri. Haf. vij. sim. far. cap.
de Platano inquit. Substantia eius est frig.
et hu. non longe a rebus temperate complexiois
Dyasco. cap. de platano. Platanus habet vir-
tutem fri. et hu.

Operationes

¶ Galienus. Folia eius recētia qui terunt et ponunt
sicut emplastrum super apostemata que sunt in genis
culie: sed et eas sedarioe manifesta. sed cortex
eius virtus est que desiccant adeo quod cortex pe-
quis eius aetoz pferat dolori dentium.

¶ Fluxus eius qui administrat cum artigia: sed
fert apostemantibus que accidunt a cobulsi de ignis
Lortex eius qui coburitur est medicina desiccans
carnia absterfina. Eonfert egritudinē cum qua
eleuat curis et cinis eius curat vulnera in quibus
bus est sordēs et putredo. propter nimiam humiditatem
existentem in eius loco.

¶ Et oportet quod cauesatur multum a pulvere que
est in folijs eius et in fructu. quia est noxius valde
decane pulmonis. Ideo que desiccant multum
et inducit asperitatem. et nocet voci et locutio-
ni: et etiam vsui et auditui: si cadit in auribus
vel in oculis.

¶ Dyas. Emplastrum eius sedat apostemata calidā
da que sunt in genu. Et qui cortex eius et nucus eius
burunt. et sic emplastrum cum eis et adipe pocina
aut arietina pferat vlceribus putridis. Similitur
ter et eius cinis facit solus hoc.

Tractatus

- E** ¶ Et quando coquuntur folia eius recentia cum vino. et fit emplastrum cum eis: prohibet cursum humorum ad oculum. et resoluit apostemas slegmatica. et quando coctex coquitur cum a ceno: et fit collutio cum eo: confert doctiori dentium.
- F** ¶ Et quando fructus eius recens bibitur cum vino confert moribus venenosis. et quando admixta cum acungia curat combustionem ignis. Et pulvis foliorum eius quando cadit in oculum aut aures nocet multum. Similiter et pulvis qui est super fructum eius.
- G** ¶ Lotex eius cum vino scorpionum icrus resstringit. Lanugo foliorum oculis et auribus est inutilis.

Capitulum. cccxxxv.

Daliurus. yfidoz. Paliurus est herba asperima et spinosa. Blossa super Elatia in c. Paliurus tanta spinarum circumdatione densatur. ut pro asperitate vix tangi possit. Plinius l. c. ij. Eirenaica regio. Lothobon prepositus sue paliuro. fructuosior est bec fructus magis rubens. cuius nucleus non simul manditur. Joacius per se atque suavior vino: quin et vina succo suo. comendans.

Operationes.

- A** ¶ Plinius lib. xxiij. Paliuri quod est gen⁹ sp⁹

nes: semen eius asariuram vocant. Contra serpentes efficacissimum est. Item calculosis et tussi folia vim astriccoriam habent.

Radix discutit pannos: collectiones vomicas vinas trahit potata. Decoctum eius in vino aluum sistit. Serpentes aduersatur. Radix precipue datur in vino. Hæc purgationi mulierum profunt. Liliacis. dissintericis. colericis prodest: radix decocta et illita extrahit infixa corpori. Anulissima quoque tumoribus est ac luxurians:

Dyascorid. Paliurus est que ab alijs a ceno palearis dicitur. vel cicer domesticum vocat. Folia eius et radix stiptice virtutis sunt. ita ut ventrem fluentem constringant. In hoc quoque dyasoretice virtuti participant. ut in vesica lapides frangant. et torace atque pulmone spatamina slegmatica cum humore educant. Dicitur et lauaria. eo quod plerique ea lauant. Semen illius bibitum tussim coepescit. Lapides vesicæ frangit. moribus venenatis occurrit.

Eius elixatura bibita ventrem stringit. vena puocat. Venenis acceptis obuiat. Folia eius et cathaplasma imposita curant apostemata si sint recentia. radices quoque sicut et folijs est virtus stiptica.

Capitulum. cccxxxvj.

De Herbis

Dastinaca domestica. Jhdor⁹ dicitur eo quod radice eius sit caput bouis pastus. Et si enim odoraru iocunda: cibo delectabilis. Galadius li. ij. Pastinaca vere scribitur. Per mo semine ponit et platis loco pingui? solito aliis pastinaco. rarasq; sturucda est robor accipiat.

¶ Plin⁹ li. xij. Ignosfora sunt ortulana qd i a nobis posita in cartula ginu genere. mirumq; saporis et ebementia omniu in die. Et bis vnus est genus pastinace sed a grece qd puenit sp⁹ res chappilims grece dicitur. Altera vero sc⁹ domestica scribitur radice vel semine. Primo vere vel autuno vt placet bigino Febuario Augusto Septembri Octobri. solo q; altissime refosio vtilis esse incipit ammicula vtilior yma. gratis or: autunno. parmitisq; maxime. Et sic q; virtus eius est intractabile

¶ Sera. li. ag. ca. Legar. id est pastinaca. Et est et ea domestica et siluestris. Domestica quidem est n. ra. Et rilla habet radicem in longitudine vnus palmi. boni odoris. que comeditur.

Operaciones

¶ Gal. viij. sim. far. c. Staphiliu i. pastinaca Domestica quidem debilius. siluestris vero fortius or: ad omnia. Domestica rinas mouera meslrua puocata. r tota qd de herba maxime vero semine r ad radice habet aut r qd absteruui in se. quo circa r fagedenosa vice qd cu folijs viridibus r melle carbaplasmat aut mundificant.

¶ Et idem libro de cibis. c. de pastinaca. Ras dices bar. domestica comeditur. Alinatu qd minus rapis pites calefaciunt aut manifeste. i. in medio secidi gradus: r humectat in primo gradus. r aliqd aromanzas: indigestibilitas quidem igitur similiter ipsis in die r alijs radicibus. Urinari ue aut sunt. Et est abundat aliquis in ipsarum vsu mali cibini generantur

¶ Siluestre pastinaca qd vocat dancu: magis ruanariu qd existit. magis aut medicina leia r multa decoctioe indigente si debeat qd comedere ipm. De illa lege ca. Daucus.

¶ Dyasco. Pastinace vis omnis in radice r semine constituta est. Diffiniticis quoq; vniuersi vtilis est. Dentee eius radice circumdari credetur a dolorib; relaxari.

Capitulum .cccxxvij.

Anis porcini latine. Arabice Buthor marien. vel acbarincha vel arranira. grece vero leucopocion vel ciclamini

¶ Vbi sciendum q; Anicel. lib. ij. ca. de Arranira ca. dicit q; an. barincha vel arranira est ciclamini uel est panis porcini.

¶ Sera. lib. aggre. c. Buthor marien Dicitur burthor marien. id est ciclamen. Alimanfor ca. de Apoplecia. In cristeri namq; quod facit ponit arranira et burthor marien. credo q; sic error: in scribendo. qm burthor marien fm Sera. est ciclamen. Et arranira fm Auicennam est ciclamen. ¶ Unde Serapion lib. aggre. auic. Dyasco. Buthor marien. i. ciclamen. r habet folia similia plantaeque dicitur illius. i. cedera nisi quia sunt maculara maculis albedini trahebentibus. r habet virgam ad nigredinem tendentem sine folijs. cuius longitudo est quattuor digitorum r amplius supra quam est flos similia roserubris aut purpureis. et habet radicem nigram. grossam. rotundam. latam et pressam simile rape. nascitur in locis vmbrosis. maxie ad vmbra arborum. Et incidit bec radix et sicatur sicut squilla.

¶ Dyasco. de ciclamine fm translatione nosstram. Lu la men. panis porcini. folia habet similia cillios. r vario colore picta. anser q; sunt et alba folia. r vsus ei est nudus sine folijs vnius palme habens in summo flores rosceos vel purpureos. cuius radix nigra est. inrus vero alba et grossa et lara sicut rapa.

¶ Galienus. vij. simpli. farma. cap. de Ciclamine. Ciclaminiua variis virtute est. etenim abstergit r incidit r an. arabie r dyasorat. palam

Tractatus

em est ex acitib; q; fm partē. Et subdit. Alij ves
to ciclam; nus; que quōdā Eū an chomium no
min ant. eo q; odore z flore assimilatur. Radix
cem inunilē habēs. fructū vero hab; operatiū
sufficiens. ¶ Plinius. ca. de ciclamine. Et cila
men id est panis porcinus. in folijs est simile cis
fos in figura. Et sunt colore varia. ra dicit nigra
et rotunda. in medio depressa Est a ryrus nu
dos cum flore purpureo. Est aliud genus cila
minis. quod appellant cila remon. folia hab; 3
cissos similia; sed minora bastam grossa; z no
dosam. que basta si arbores proxi mā habuerit
adheret illi. florem habet albū z odoratū. semē
baruosus z simile vni; z velut cissos. Bulbus
habens muscalaginosus z viscidū. sed inutile. lo
cis asperis z aridis nascitur. Idem. Et cila men
ca. est z sicā. in ij. gradu. qui et cassanus panis
porcinus z malum terre dicitur. Radix ei; 3
taburosa. que quāt. a maioris tanto melior est
sic q; ipsa radix recens et exsiccata magnā hab; 3
efficaciam. sed recens maiorem habet. Debet
autem circa finem autumnij colligi. z in q̄tuor
partes scindi. z cum filo suspendi. z parus ad
solem ponatur. z in ymbroso loco exsicetur.
Habet autem viri tūc dissolutam et consum
pnam.

Operationes.

- A** ¶ Panis dactyl. ca. in ij. ad emorroidas inflatas
z no fluētes. sed ex terij appa rentes sup aspgat
pulis eius. vel illinias. et succo ei; si inter; lart
z ancinū dant in modica quantitate p. cristere.
- B** ¶ Ad mēstrua puocanda z maricē mundifi
canda triserā magnā resolue in oleo muscelli
no vel cōmuni. z buliat in igne cū cila mide et
de bombace in s̄ intrinca fiat suppositorius.
- E** ¶ Contra tenasmonē et flegmate virco succo
radicis ei; cū oleo cō in ipso pomio buliat
et bombic intrinca superponatur.
- D** ¶ Contra viciū splenis. malum terre in mul
ta quantitate mundatus z contritus. per sex di
es in vino z oleo mōretur. vt vbi marcescāt. cu
ius colature addatur cera z parum aceti. z de
coquatur ad spissitudinem. precedentib; alijs
mollificatis. hoc efficacē est si postea in unga
tur. vel et succo eius vel et puluere. si deest succo
eius. confice cum oleo z cera in modū vnguētī
et inunge egrum sepe.
- E** ¶ Contra apostemata et causa frigida. q; non
possunt rumpi prespissitudine cutis. pomū ipi
sum conteratur z in oleo buliat z calidum sup
ponatur aut per exteriora purgabitur.
- ¶ Contra fistulā lenta de radice eius facta si
imponatur os amplificat. z os aliquod si in ter
rius fuerit attrahit vt melius cum tenaculis at

trahi poterit. puluis eius carnem sup flūā cor
rodit. Contra polipū puluis ei; sup aspgatur
sup stucum qui in naribus ponatur.

¶ Dyas. Radix eius cū aqua bibitis. flegma z
tumores p. ventrē deponit. mēstruis imperat
supposita z bibita. Et eo si sup radices eius mu
lier pregnans transierit abortum facit.

¶ Diu pturiēti sub femora posita citius pā
rare facit. Lum vino bibita venies cōtraria z
quā marie bibētis leporē marini carbaplasti
maritō adhibita molus venenatos saluberrī
me curat. Cūio micta auribitā cum passo aur
cum mulla a quata in modū. 3. ij. v. ceteros pur
gar z spleneticos. z si in oleo calido cooptifues
runt vt suda repollit bonum est. quo sudore v
uenies coleram rufam deponere

¶ Succus eius melli mixtus z narib; immis
sus caput purgat. Lunsa z ano supposita bu
moies deponit. Trita z ymbilico imposita et
sup peccinam ventrē mollit. La thaplastimā
adhibita tumentē plenē z tremar. et succo ei;
3. ij. accepte cum modico vino bec possit mēsa
at.

¶ Galienus. Succo ciclaminis emorroidas
aperit z puocat violētē ad egestionē in lēnio
apostitus. ita autē z cū his q; in scurata z serosa
lac. et officis alijs duricis suasorē. Dicitur
autē vt puro esse bibendū aquam eius vsq; ad
tres. 3. vel cum vino dulci vel cum mellicato z
Et subdit. Est alia spēs ciclaminis cui; radix ē
inualis. fruct; vero est oparum sufficiens. q;
circa z cuz vini albi cianis duobus bibitis plu
ribus dieb; sanat splenes. mouens z rinas et
ventrē subducens.

¶ Aucenali. h. ca. de Arranica. i. panis porci
nus. Arranica illud quod de ea admittit traf ē
radix eius que est incisua. resolutiua. z est bo
na dolorib; iuncturaz. z vtriusq; anche. z facit
sterminationē. z vehemētē aperit opila nonē
et cōstrictionē narium z colarozij. et cōfert sin
gultū. z eicit semen. Et eius decoctio val; pū
cturis venenosis. z similiter syrupus eius loco
eius ponitur in inuamento quod emittit venē
nis equale pō dus de anillogia longa z smi
ne citri z mentastro.

¶ Jobānes mē. ca. de arranica. Arranica ē pa
nis alcuruit. vel panis porcinus. z ab alijs pa
nis faunior. z inueniuntur et eo parū z magnus
Magnā autē radix est in modū rape rotunde.
cui; ps exterior est terrea nigra. interior autē
alba. Et denūtur radices sup frondes z flores
fm semīā violaz. subalbidarum sine eleuatio
ne sup itis supra radice. Paruus autē hab; 3 ra
dices subterraneanā plurimas in modū auel
lanēz cicerum. La. z sic. complexionis est li

De Herbis

in principio terræ gradus. et est in altum subtilia
 quia caliditate et resolutione absteritum. mundi
 ficariunt. et aperitum opilationum. Et est et rebus
 sudorem exuberare facientibus. et est maxie mun
 ficantibus curimur et resolutionibus fedatorem eius.

¶ Et dicit Serapion. Accipe succis eius. et
 ita. et dissolue cum zuecero et coque vsq; ad ter
 tiam partem. et pparatur in mane. est enim me
 dicina cetera ad yctericiam. Et dicit grecus. Suc
 cus eius cum inellucto aut secunabin. et p
 pte de quolibet partes equales coctet sumpre
 in superiorum decoctione sunt medicina exp
 ta ad yctericiam acrimia. ponit et mes. in codē
 capitulo duas decripciones vnguenti de arta
 nita. quas ibi requirit.

¶ Idem Jobanes mes. Solutio educat fle
 gma muscillaginosis sumptu et suppositiu. et
 am linciu sup sanur. Et cōfert colic et egmat
 ce. et a que fit et retentio fecis. et est ex rebus mudi
 siccantibus caput et oculos. et aprie purgat caput
 purgio et co facto. et abscindit emigran et fr: gi
 dam et sodam. et cōfert tremoti. et parali si.

¶ Et dicitur et si suspēdat in collo mulieris ra
 dix eius ipsa nō concipit. et linif et co amus et cō
 fert egrediu eius.

Capitulum. cccxxviii.

Peoniam latic. ara. Pimiser grece pēare
 don vel penabocam. vel pernia vel gl
 kaside. Sera. li. ag. c. peonia. auc. Di a
 sco. Peonia est arbor. et est due sunt spēs. scz.
 masculus et femina. Et masculi sunt folia similia
 folijs nucis. et radice eius est grossa sicut digitus: et
 longa lōgitudine palmi. color eius est albo. femine
 vero folia sunt similia folijs myrrionis. et super
 summitates ramos eius sūt sicut camerule. et ap
 parēt in eis gna rubea sicut sanguis parua sis
 milia granis granati. Et inrer illa grana sūt se
 mina nigra seu purpurea. et radice ipsius est ras
 mola et radices eius sunt siles glandibus. viij. vel
 vij. siles radicebus affodiloz. Idē aucto. Gal.
 Substantia eius est subtilis. et sapos eius est kripit
 paucā simplicitate cui dulcedine. et qñ via ma
 sticaf apparet i ea acuitas et modicatio et ama
 ritudo pauca virtus eius est que calefacit cali
 ditate pauca. et desiccat desiccatione forti.

¶ Antic. li. ij. c. de peonia. Peonia alia est ma
 sculus et alia femina. Vasculus quidē radices
 hz albas grossas vt digitus. stipiticū habet qu
 sum. et semina hz radices in plurimas pres dō
 usas et ramos. est ea. et sic. vbencter. In ipsa
 sunt exsecatio et signitas cui relaxatio et ap
 tione et subtilitudo et incisione et absterione.
 Et qñ masticaf vna hora apparet post eā acui
 tuas ad simplicitate declinat. ¶ Jfido. p. co
 nia dicit a peone medico a q̄ inueta phibetur.
 Nāc quidē glitkaside vocat. co q̄ dulcis sapos
 ris sit. vel penterobina a numero granoz. vel
 vt alij ducilos a similitudine digitoz. nascit
 aet in multis. ¶ Et herbario. Peonia in sum
 mirare hz maligranati magnitudine q̄ noctu lu
 cer q̄ si lucerna. et hz gna cocti similes. noctu a
 pastoribus inuent. res est saluberrima.

Operationes

¶ Pla. Peonia ca. est et sic. i. ij. gra. Dec p̄ r a
 epilentia hz p̄ ruc occultā collo patiēz suspēsa
 vt testat Jal. de q̄ dā puero. c. collo dū suspēsa
 sa erat nō patiebatur. ea vero sublara morbo abs
 stitit. Sz q̄ dā dicit hz nō de q̄libet vep dē
 sed de quadā specie t̄m. Ad idē valet puluis
 eius datus in succo piganti. Contra parali hz da
 tur succus eius cum vino decoctione castorei.
 Contra stragurina et disturriam datur vinum
 decoctionis eius pulueris.

¶ Consta in libro graduz. Peonia est in. iij.
 gra. ca. et sic. Quidam habet ponricitatie. et q̄
 dam dulcedinis. Quia masticara sentitur i ore
 amaritudo modica cum aliquanto acuminē.
 Unde prouocat mensura cum melle bibita.
 Epatis et splenis opilationem cum acuminē
 aperit ventrem. cōsūpat cum sua ponricitate.

Tractatus

Ideo q̄ cum vino bibit dyarrhā in intestinis curat. epilepticos quoq̄ iuuat

E

¶ Quic: Peonia ē ea. z sic. rebenēter. In ipsa sunt efficacio z stipicitas cū resolutōe z aperitione ac subtilatione z incisione z abstersione et qm̄ masticat apparet post eā acuitas ad stipicitatē declinās. Abstergit vestigia nigra i cute. cōfert podagra. cōfert epilepticā q̄ etias suspēsa. Et vt inqt̄ Judey qdā: suffumigatio facta cū ei⁹ semie cōfert demoniacis z epileptis: cis: et sanat eos. Ego autē dico q̄ hec ē forsitā species peonie romane. Pāilla q̄ ex India fertur ad nos nō habet effectū in h̄ caplo.

D

¶ Erbibunt de semine illi⁹. xv. grana cū vino aut mellicrate. z cōferūt incubo valde. Naturā retinet decocta cum syrupo ponicis. pbibetq̄ materias effusas ad stomachū. et mordicatio nem ipsius. Radix ei⁹ fert ytericis. z agit opiacionē epānis. Potē ei⁹ vrina puocat. z ei⁹ de cocnio cum vino ventrē stringit z puocat. De radice ipsi⁹ q̄ritas auellane fert dolozi renus ac vesice. Brana ei⁹ cū vino cōferūt pfoctiōi matris. z abscondunt fluxum sanguinis.

E

¶ Dyas. Peonia gideō daciliciz vocat. z radice ei⁹ peonia. hastas bz cū ramulōgas duas bus palmis. z ē mascul⁹ z femia. Mascul⁹ bz folia iuncti regali silia. femia q̄o folia diuisa z i summo emittit ex se virgas q̄si cucurbitay ca⁹ rotas. folliculos bz videt amigdala. in quib⁹ ē semē diuisus z minutus ac rufus malogranato simile. In medio sunt quic⁹ vel sex grana nigrā z subpurpurea. radice masculi grositudine bz digiti duob⁹ palmis. lōga z gustu stipica. Scia q̄o radice bz sicut balan⁹ in tercy i vrū. partes diuisas affo dullo simile. z illa v: pionia de qua in sequenti caplo dicit.

S

¶ Das hec mulierib⁹ vs facile purgari possunt i modū amigdale. cum vino bibita doloze itras neoz cōpescit. ytericis ac nefreticis z vesice doloibus in vino elixa z bibita maxie subuenit. ventrem abstinet: stomachoq̄ comesta sanata tem p̄bet.

B

¶ Stomatico doloze tollit. z ab infantib⁹ comesta in itinū calculoz excludit. nigz semē accēptū lōg⁹ arcer p̄sura somnioz z offocatonēs

B

¶ Radix mēstrua multū mouet. Eū amigdale q̄o in multa potata epar purgat. renes p̄stipat.

J

¶ Et qz stipica ē cōstringit vteris reuma cum vino austero cocta z potata. Integra q̄obery bafouit defecatiua ē. ita vt radice ei⁹ appensa pueros epilepticos sanat. Et est em̄ vtus leptoz in crisi huic herbe defica. ca. nō manifeste.

Donia, Sera. auc. Dyas. Peonia. pionia. z ē arbor. z ei⁹ duos sūt spēs. scz mascul⁹ z femia. Et masculi sūt folia silia solijs iuct. z radice ei⁹ ē grossa sicut digiti: z lōga lōgitudie palmi. color ei⁹ ē albo. Semie q̄o folia sūt silia solijs smirniō. z sup sū mitat ramoz ei⁹ sic ca merule. z appent in eis gna ruf bea sic sūguis pua silia gnis gniati. z in eis illa gna sūt semia nigra seu purpurea. z radice ipsi⁹ est ramosa. z radices ei⁹ sunt siles glandib⁹

Operationes

¶ Sal. vi. sim. far. ca. de Pionia. glū sūside. siue pionia quā p̄atētes vocāt. radice stipicitate bz cū qdā dulcedie ampli⁹ aut masticata lōgo tpe apparet in ea acmie cū pauca amaritudine et cū acredine. p̄terea igitur malitrua mouet z vrina qm̄ bibit in q̄ritate vni⁹ amigdale cum mellicrato terete opotet z tractare. z ita em̄ plastrata purgat opilatum. epar z renes. h̄ hec quide in quātū acris z amara facere nata ē in quātū vero aliq̄ stipicitatē bz. isquide q̄ fm̄ ventrē suoz habētes fm̄ veritatis silitere apra est cum vino stipico potata. et virtus eius est multum defecatiua. et p̄ter hoc speramus q̄ qm̄ ligat in aliq̄ re et suspendit ad collū infans nis epileptici q̄ sanat.

Capitulum. cccxxxix.

De Herbis

Capitulum. cccxl.

Et rosulinū. Jsi. in li. et by. a. Petro silū
num dicitur eo quod apio sit silis. et nascit in pe-
tris montibusque pruptis. quoniam nos dicere
possimus petrapapū. Si non enim grece apius
dicitur. sed est sumū ac phabile macedonicū gustu
suave: et odore aromatico. ¶ Pla. Petro silū /
nū ē i. iij. g. ca. et sic. Et ar duplex. domesticū et
agreste. Lūi semē maxie cōperit vsui medicie

Operationes.

¶ Plinius li. x. Petro silinū appellat quoddā
genus apij in sapis natum ad vomitus coclea-
ribus binis cum succo marubij ad cianus et aq
ca. tribus cianis precipue.

¶ Dyaf. Petro silinū in macedonia nascit in ru-
pis vel in spelæis. semē eius est minutus ane-
ro simile. odoratū et viscidū et aromaticū. Cirs-
tus ē illi diuretica. Vēstrus imperat. vrinam
abundanter puocat. maxie cū vino datū et flas-
tiones stomachi et colli cōperit. desiccado nū-
mis et calefacto: torionibus quibus subuenit. diu-
reticis etiam miscetur antidotis.

¶ Costar in li. gdu. Petro silinū et licent apij
genū. quod calidū ē et siccat in fine tertij gradus

¶ Tū Bai. Petro silinū inqt carbaplastimarū
puffulus aut morice vel scabiei ca mire mūdā

¶ Semē eius vrinā et mēstrua puocat. ventosi-
tatē et inflationē dissoluit. valet hydropicis et
periodicis febribus. dolore renū et vesice ampu-
tat: epur mūdificat. opilationē aperit. maxie si
fuerit in renibus: ventositatē colice passionis dis-
soluit. Tulue su postea mēstrua puocant: secū-
dinam et mortuū ferū expellit.

¶ ysaac. Petro silinuz ca. ē et sic in fine iij. gra.
Ideo quod diureticus ē incidēs vrinā et mēstrua
puocans. ac ventositatē dissoluens et inflatio-
nē. Carbaplastimaruz sup puffulas scabiam ac
moiscam miro modo mundificat. vnde fit hy-
dropicis inuatiuz. et diodicam febris parienti-
bus. Renum dolorē ac vesice placat. quia cor-
poris poros aperit. viasque ratificat et humores
extenuando cum sorde et vrina proicit

¶ Epur et vulnere mundificat: et opilatiōes co-
rū aperit. secūdinā et ferū mortuū expellit. Quo-
erā potui dato mundificat grossos humores

¶ Platearij. Cōtra easdē causas et codē mō-
valet quod peucedanū. et cōperēs sit de domesticū
co salamētum. Herba quod apio ibidē posita dige-
stionē cōfortat: ventositatē excludit.

¶ Bartholomej li. de ppricantibus. Petro-
silinū ē herba oricis odorata. sic ē et eo quod ipe-
tris et loci petrosi sepe oriat. Et spes sunt plēs
soprimum et macedonum suave gustu et odore.

Herba petroselinum

Tractatus

Item vt dicit H. aromaticam e. vsus eius cōs
uenit eius et ad medicinam. Est enim herba calis
da et sicca et multū diuretica. apitiua. diuisiua.
et cōsumptiua. et aperiens excitatiua. et ideo lapi
dē frangit. mēstrua educit. hēdroticis subue
nit. opilariōes splenis et epatis aperit. et ad mul
tas alias passioēs vs. vt dicitur Plū. Dys. et Pla.

¶ Pandec. ca. cccc. cxxviiij. Petroselinū qd
dam est domesticū. qd dā siluestre: qd vocatur
macedonicū de q̄ inferi⁹ dicit de S. S. do
mesticū omnib⁹ et notū. cui⁹ virtus ē diuretica.
Saris mēstruis imperat. In flatioēs stoma
chi tollit. Calfaciēdo et siccādo torzionibus
subuenit. Et ex coisit cōpetēs saliamētū vnde
digestionē cōfortat: vtilitatem et dūdit. Et
valet ad omnia ad que valet siluestre.

¶ Galic. viij. sim. farina. ca. petroselinū. Petro
selini semen est maxie vtile. extrahit ab herba. et
sistit radicebus similibus. debilitatis vō virtutis. Est
autē sicut in gustu acre et amaritudine. ita et in
operationibus. simile tamen in edendo. et ppter ea
mēstrua puocat copiose

¶ Est autē et ventositate destructiū. erit autē
ipm tertij gēus calfacientiū et siccantiū.

Des coruin⁹ latic. grece clinopodiu. et
clinopodium. Drasc. ca. de clinopodio
Fructus est sarmentosa duabus palmis as
cendēs de terra. nascit locis saxosis. folia bz si
milia herpillo. et floz passio similantē. et alio
noie vocat pes coruin⁹. Bal. viij. sim. far. ca. cli
nopodiu. calide et frut⁹ nodū caullice. Est autē
et simpliciu parnū fm substantiā. Poner vites
quis. iij. g. in calfaciēdo et siccādo.

Operationes

¶ Drascori. Herba ipsa bibita et cocta moris
bus venenatis occurrat.

¶ De alto cadēdo opilularur. stran gūit⁹ p
stat effectum. mēstruis imperat. abozum facie
potus data: acro cordinas multis diebo tollit.
vixne difficultra in tar distillati temporis medetur
flos eius lectipedi similat. vnde et nomen sum
psit.

¶ Auicē. li. ij. ca. de pede coruino. Cōfert solu
tioni anti que. cōfert colice. et efficit operatio
nem hermodactiloz ab qz nocimento.

¶ Paulus. ca. de pede coruino. Medetur do
lorem iuncturaru: cōfortando mēbrum: et mā
teriam resolūdo.

Capitulum. cccxli.

Capitulum. cccxli.

al.) an⁹ qz mēstrua ppter columbin⁹ nascit mēstrua et sicut
ca. it) folia ppter 20 pda ppter mēstrua folia. B. insa et phta. Del
Delmantha seu pendula ad albidūz mēstrua. amasano 6 p
subtilit subcoflos. et 2. vnde orit⁹ et aspiant. et floz
M. si tēz ad adungia et. v. vni alb. ppter q̄t. r. bonē
et daf. vnde et gitta vna et angulo lacinali. et dūdit
et mēstrua
collisifata

De Herbis

Des colubinus, vel pes colubi, est triplis generis. Est vni genus qd vocatur amoniū latine et grece, sed arabice habent. et est aliud gen^s hñs folia rotūda parua diuisa magnis et p̄tis incisuris stipites subti^les et breues, coloris subrubef, habētes nodos raros, in q̄bo sunt duplicia folia et semina tria vel quattuor vel quinq; p̄iūcta, in medio ēsicuracus. Est aliud gen^s qd vocat anagiros, de q̄ aut Salic. vi. sim. far. c. anagiros. Anagir^{is} frutes est feridus et acris dyaforeticez calefactiue virtutis est, atramē viridia folia p̄pter humiditatis admixtionē min^{us} acris et depreſſiua dyaforantiū sunt, sicca vero incisūne et siccatīue vebanētē virtutis, silis aut quodāmodo naturare est et coctē ipsi^{us} radicis, semē vero magis ē subnitium p̄nium, s; etiā est vomitiuū.

Operationes

Salicus. Elixatura seminis eius accepta flegma deponit. Q̄risabo vno cum mulla accepro flegma deponit. Q̄risabo vno cū mulla accepro colera et flegma deponit. qm̄ sumunt^{ur} cum aceto in potu attenuant plenem.

Et qm̄ suffumigantur cum eis mulieres habentes suffocationem matricis cōfert eis

Et ille fumus excludit secunditiā, et quando fumigat epilepticus excitat eum.

Capitulum. cccxliij.

Delicinus fm̄ Dyaf. herba ē q̄ nascit^{ur} iⁿ riticea segere et ordeacea cū laminis siue fibris femine plenis amara flauis baccis silib. Nascit^{ur} cū plurimis et tenuibus ramis, folia h̄ypusilla et granula in folliculis tri^{bus}na subzuzar amara valde, que nostro ydcoma te vocatur luparia vel faba lupi.

Operationes

Dicit^{ur} p̄ceptū necare et mēstrua puocare, bec herbo noia fab Alexādro. **S**al. vi. sim. far. c. ydiasmū pelicū^m vel ydiasmū, hui^{us} fructus semē rubicundi coloris est, amax aut et subacris bū a p̄paret, vnde expurgat opilationes iⁿ yfices ribo. Idem em̄ faciunt rami totius fructus.

Capitulum. cccxliij.

Deplos seu peplum: fm̄ q̄sdā ē equocuz ad illud muliez, et ad maruter gū, et ad q̄sdā genus cardui, in cuius sumitate nascitur q̄si folia subtilissima, q̄ cū q̄libet ipul^usurventi volant per aera: sed falso, qm̄ peplos fm̄ Dyaf. in p̄rio capitulo. Et si fruter plena la crimo albo, folia minuca habēs sicut ruta: sed latiora. Neq; omnis frutes obrotunda est et in terrā spansa, sub q̄bo folijs semē est minus rotūduz et breui^{us} miconio albo, nā multum semen

Tractatus

habet. Radix ei⁹ inutilis ē. nascit vero in ortis
 z intravites. z a parte arearū colligit. z i ymbra
 siccat. Ita vt assidue moueat. ¶ Bal. in li. v. in
 midiaz ait. q^o est esula. z b videt dicere in lib.
 viij. sim. far. Hā dicit Plinius. Quidā autē
 con. i. papauer spinosum dicunt. et hic fructus
 culus opii h^o sile titimallo. z in alijs purgādo
 sit illi. Pro q^o lege caplin. d. xvij. de E

Operaciones.

- A** ¶ Dyas. Elixatura seminis eius accepta fleg
 ma deponit. Quisabo vno cum nulla accepto
 coleram et flegma deponit
B ¶ Et iussellus miscetur: et ventrem soluit. Alij
 in sole componunt.

Capitulum. cccxlv.

DEntraphilon. Fidor⁹ libro. x. et bymo.
 Pentraphilon a numero foliorum ē dī
 cta. vnde et a latinis quin⁹ folium est
 vocata. herba videlicet adeo munda vt olim
 purificationi et tempus adhiberi a gentilibus
 esset solita. ¶ Plinius libro. xxx. Quin⁹ foli
 um nulli est ignotū. cum etiam fraga gignen
 do cōmēditur. Hanc greci vocant camēleo:
 siue pentapeton: siue pentraphilon. rubeam ba
 ber radicem cū effodit. Nec marcescens nigre
 scet et angulosa fit. Homē a numero folioz bz.

et ipsa herba incipit z desinit cū vite. aduac⁹
 serpentes medical. ¶ Dyas. c. Pentraphilon
 aar pētaptes aut pētasco. bz bastas semie ple
 nas et lōgas duabo palmis: in q^o bō senē ē. folia
 bz mēte similiaz: in quibz pētibz diuisa. singula
 folia in singulis halita flozē viridem dnt. Hās
 citur in locis humidis et in vijs. Radix ē ciru
 sa z oblonga. ¶ Plī. Pentraphilon quin⁹ fo
 lium a numero folioz dicta. vnde z eam latini
 quinqz folium a numero folioz vocant.

Operaciones

A ¶ Pandec. ca. ccccc. Elixatura ei⁹ decocta ad
 tertiaz dolorē dēntiū mitigat ore retenta z q^o si
 gargarismo adhibita. putredinem oris tollit.
 aspidinem arteriaz dilenit. ventre zstringit
 vtiliteris necesse adhibetur. artericis z scia
 ticis prestat effectum.

B ¶ Elixatura cum aceto in cataplasmatibz ad
 bicit: berpetas curat. scrofas spargit. durci
 est tumores medēdo soluit. ignē facz extinguit
 apolemata et panaricia impofita ad sanitatē
 pducit. condilomata soluit. scabiam tollit.

E ¶ Succus radice ei⁹ accept⁹ cas opaticas
 pulmonis cōponit. porionibz venenatis occur
 rit. Folia ei⁹ cū ydro melle aut vino bibita ad
 dīto pipere. quartanarijs remediū est. si tamē
 quatuor folia bibierit. tertiana narij q^o tria cū
 aqua sola. effimerans vero vnum.

T ¶ Lepiteticis q^o accepta z trigita diebz pstat
 effectū. Sacc⁹ q^o folioz ei⁹ ycteris maxie
 pfidium ē cianis tribz acceptis. Vulneribz et h
 stulis pstat sanitatē. inter ocellicis remediū
 ē bibita. et carba plasmatis pfluētē abstinet
 sanguinē. Lepis bonoz additur. z domibz
 posita expiamētū est. Radix ei⁹ calida ē non
 abundāter z nimis acris. z ideo vtilissima ē ad
 ventris fluxum: et dēntium dolorē.

E ¶ Balien⁹. viij. sim. far. ca. de pentraphilō. Pē
 taphilon berbera dix siccat quide fortiter z nū
 mium vero ē acris. ppter qd in multis est sicut
 et omnia a lia quecūqz subtiliū partium etiā sic
 cant absqz mordicatione. Est autē ra dix sicca
 tina et tertio iam gradu: minime vero calidita
 te manifesta picipat.

A ¶ Auicē. li. ij. ca. pentaphilon. Pē taphilon
 noiat quibz foliū. et est fortis cūcacionis sine
 acutitate adustione: mordicatione. z fit ex co
 emplastrum ad fluxum et sedat ipm.

E ¶ Et fit ex co emplastrū et sedat dubele z sero
 fulas z duricias hegmaticas. Dec octio radice
 ei⁹ valz ad vlcera de ambulātia. z qd de co
 cū ē cū aceto pstat herisipillis z panaricis et
 scabici. z pstat de vlcibus iucuraz z scianicis. z cō
 fert ramici bibiti z moie emplastrū suppositū z

De Herbis

valet ad alcola.

¶ Et folia eius cum vino valent ad epileptias accepta z bibita decē dieb. Succus radicis eius valet ad dolorem epatis et pulmonis et yctericiam: cum bibitur per aliquos dies.

¶ Radix eius cōfert cōsolidatiōi z vlcēribz in re stitōz z emorōidibz. z sili decoctio eius radicez

¶ Folia eius cū vino offerit grane z qridiane. Succus radicis eius est medicina pernicioza

¶ Plin. lxxv. c. Pentaphilon. Ipa herba inci pit z desinit cū vite. aduersus serpētes bibitur et eius radix q spargamon vocat ex albo vino.

¶ Idem li. xxvi. Quinqz folij succus tecoris et pulmo nis vicis sanguinēqz reijcētibz: et cuticā q sanguis vicio occurrit. Quinqz folijz medē pectoris vicis. vel ei qd grauisimū est trullū

Capitulum. cccxlvj.

DEucesdanū grece arabice herba tuum vel herba autis. Latine cauda pozina Sera. li. ag. Herbatutis aucto. Dial. Est planta hñs folia similia plāte capse. et bz velut capillos adberētes ppe radice. z stipites similes plāte marari. z bz florē citrinū. Radix eius ē defozis nigra. dēntē a lba. grans odoris. grossa plena humiditate: nascit in montibz ymbrosis locis. et obumbz. antz arboribz. Ra dix qdē eius scindit cū cultello dū est recēs z ex

trabit humiditas qē in ea z ponit in ymbra. qz frus eius debilitat a sole. z qñ colligit humiditas accidit eis qd ea colligit sōda z obscuritas visus. nisi ponat in naribz suis oleū rosarū z fundat ex eo sup caput suum. qñ sō extracta fuerit humiditas a radice illa postea nō remanet in eo aliqd iuuamētū. extrabit humiditas etiā a stipite eius: sicut extrabit succo radicez mādrago. re. s. virt. eius ē debilior frute humiditatē q ex trabit a radice. Nā frus eius velociter resoluū. Reperit at gumositas adberēs radicez sicut oli bano. Et melior ex isto succo hñ plāte est illē q dēfert a terra q dicitur sardimia. et ex terra que dicitur sarmabachi Et est grauis odoris. z in colore suo est rubedo. z mordicat lūguā quādo gustat. Et melior radix ē noua nō corosa dura puri odoris. ¶ Sal. viij. sim. far. c. d. Peucedano. fm translationē arabicā: Plurimū qd administrat ex hac planta est radix pprie. z taz administrat lachrymus z succus eius. et oim virtus ē vna. nisi qd lachrymus est fortioris virtutis. et virtus eius ē q calefacit calefactione forti vnderesoluit subnūat et incidit

Operationes

¶ Sera. auct. Dial. Lachrymus eius mixtus oleo rosarū z aceto capiti somēto adhibet: lū rargias z frenēticis medetur. stomacis et epilepticis plurimum prodest.

¶ Dolore capitis miingat. sciaticis et tractis z paralicis maxime prestāz. z oēs neruorū causas cū oleo z aceto perunctus cōponet.

¶ Qui matricis fumigio applicat offocatio nes stericas soluit. somnū p̄tīmū dormiētibz p̄hibet. fumigatione sua domi serpētes excludit.

¶ Oleo rosarū admixtū: dolore aurū tollit. In iectū foraminū dēnis dolore nō admittit.

¶ Tussitibz opitulat. Quo sorbilla dēdit: ac ceptū d̄ihoicē z tortiōibz p̄stat effectū. ventre z lenit. splenē attenuat. dolore stomacibz p̄pelit

¶ Dolore vesice z renū bibibz p̄hibet. matrici salutaris ē. prestādo eu stomacica. Radix eius et elixatura omnia similiter istis facere potest z omento adhibita vulnera curat.

¶ Radix eius sicca z imposita id facit. ossa fracta excludit. Vlnētibz antiqz cicatricis dūcit. cerosis necesse misceat. Similiter et malagi nātibz termānicis.

¶ Radix eligēda est odore suauis fortis et nō vetus. Lachrymis eius confectio nibz misceri p̄maricē si amigdāl amarū ruter z aneto z pani calido tritico admixtū fuerit. z sic d̄ari p̄t. Itē radix eius vulnera antiqz purgat et incarnat. z incensa viperas et serpētes fugat.

¶ Gallen. Peucedanū cōfert egritudinibus

Veruo. et egritudine q̄ accidunt pectori & pulmōni ab humoibz grossis & viscosis q̄ sumit̄i potu cū vino. & sic fumigū cum eo. et attrahit odorando eger fumū eius: & facit idem.

¶ Et q̄n̄ eo ponit̄ in corrosione dentū sedat̄ dolorē costarum. q̄n̄ subitū parit̄ ē. & curat̄ dolorē plenā in dēdo et subitūdo grossos humores. Radicis r̄o calefactio ē minor et desiccatio eius est fortis. Ipsa nāq̄ calefact̄ in principio tercū gradus. Et virtus eius ē que abstergit̄ & incarnat. et potest administrari in omnibus supradictis

¶ Et q̄n̄ ponit̄ eo sup̄ os cor̄ cortices volutus expellere: expellit cum cito et incarnat ipsū cum cōuenit multū vlcēibz fraudulētis malis q̄n̄ desiccatur teritur & puluerisatur sup̄ ea. eo q̄ mundificat & replet carnē & cōsolidat.

¶ Pla. Peucedanū est herba ca. & sic. alio noīe feniculus porcūnis appellata. Huius radic̄ in medicina poni dōbet: quia principaliter fm̄ radice sc̄dario fm̄ herbā effectū bz. Radix collecta p̄ annū vel etiā p̄ duos seruat̄. h̄ melius ē vt̄ annis singulis renouet̄. bz̄ s̄rūtē diuretica &

¶ Cōtra stranguitā & v̄surriā & opilationē splenis & parisi datur vinū vel aq̄ decoctiōis eius. Herba etiā ipsa decocta in vino vel oleo et peccūi cathaplasmata: s̄mentū decoctiōis eius menstrua puocat.

Persicue. Jsidō. In libro etymologiae Persicum dicitur eo q̄ eius arborum primus in egypto feruit̄. Deserta a quo se oriundus ferbant̄ p̄holomei. Hec in Persida fructuum generat̄ intersectorium. Apud nos autem suauem et iocundum. Est autem arbor feminini generis persicus. Persicum autē neutri generis. Itaq̄ Persicus arbor ē cuius breuis admodū vira cōcessa est. Trium generum esse fertur. Duracenus et etiam armeniacus ac Persicus. Duracenus est nuncupatus: eo q̄ gustu acorem refert̄ pomum eius. Armeniacus: eo q̄ primū adiectum sit ab Armenia gentis eius. Persicus quid sit iam dictum ē supra

¶ Plinius libro. xij. E gyp̄ro persicam arborem sui generis habet. P̄ro similem folia retinentem. Vtius fertilitas est assidua subnata te crastino fructu maturitas abstergiarū affatu. Pomum longius pro inclusum a migdale puraminet̄ corio. colore herbido. sed vbi n̄r̄ illic: buic pomū differē breuitate ac mollitie. Et q̄nis blandiarū predulcis suauitas nō tamē innocuum. Vt̄eres vero bonitate firmitudine: migricia quo q̄n̄bil differens a lorbo.

¶ Jde in libro. xv. Persice arbores sero & cū difficultate transferūt ad loca remota a perside vt̄ que in rhodo nihil ferant. quod primus ab egypto earum fuit̄ hospitiū.

¶ Pandecta. cap. xxv. Aknēdi vel alshota Arabice persicus. Brece vel mlea persica. Latine vero persicū. ¶ Dyas. ca. de Persicis. Persica eustomatica sunt. ¶ Serapion li. aggre. ca. Aknēdi. In sapore arboris persici et ramorum et foliozū est amaritudo et abstergit̄ et resoluit. ¶ Aucenna libro secundo capitulo de persicis. Persice sunt frigide in fine secundū gradus. humide in primo. in fine tamen eis

Operationes

¶ Dyas. Persica mollit̄ ventrē maxime si mat̄ura fuerint. Immat̄ura vero abstergit̄ ventrē maxime si siccata fuerint.

¶ Elixatura eoz̄: reuma stomachi et v̄tris cōpelcūt. Folia eius cōstrictiue sunt virtutis: que siccata atq̄ locis patienribz aspersa fluoz̄ sanquinis cohibēt. Vt̄ero cera id est minorā persica eustomatica sunt. et salidum tollunt mētus q̄ supradicta. vt̄ in sequenti capitulo.

¶ Serapion. In folijs & ramis Persica est asmaritudo. Et ideo quando serunt occidunt l̄b̄itico. et ponuntur supra vmbilicū.

De Herbis

D **N**atura et eis sunt bona stomacho: et mollius ventri. Immatura sunt stringunt. et quoniam de siccatum stringunt fortius. et decoctio persicorum quoniam bibitur coferre humiditatem cursum ad stomachum et quoniam siccatum pulueris autem super locum versus fluxum sanguinis abscondunt eum.

E **E**t idem auct. Ab emelauy. Quoniam tenentur folia eius et flos eius: et exprimitur bibi expressura illa eicit ascarides cum fluxu. Et quoniam succus foliorum eius in iugum aureo occidit vermes qui sunt in ea. Et quoniam linis super pectus abscondit ardorem psilorum tri. Et oleum nucleorum persicorum confert dolori aurium quoniam linitur cum eo.

F **E**t idem auct. Deschebe. Persica renouet sitim factam a caliditate. et fetorem oris. et coferunt stomachum.

B **B**alie. Arbor ipsa persicorum in pullulationibus et frondibus dominante. habet amarum quoniam licet rem. et propterea eius folia lumbricos interficiunt cum teruntur et vmbilico apponuntur. Et aliqui dyasoreticum est farinacum: fructus vero eius qui est cibilis vocatur persicum. humide est et frigide complexionis.

B **A**uicenni. Persica que hu. sunt velocis sunt putrefactiois lenificatiua. et in ipsis est stipiticas aliquantulum. et eis stipitica sunt ea que sunt in eis et siccatum. et in ipsis est prohibitio cursum. et insua natura sunt stipitica.

J **E**t folia eius quoniam et eis fit linimentum abscondunt ardorem psilorum. et distillat succus foliorum eius in aurem et interficit vermes.

K **E**t coferre oleum nucleorum. coferre emigraneet: doloribus auris calidis et frigidis. et persica sunt bona stomacho.

L **E**t in eis est virtus faciendi appetitum cibi. et oportet quidem ut non comedatur post alium cibum quoniam corrumpit post eum et corrumpit ipsum. sed precedat ante cibum omnem: et ea que sicca sunt: tarde digestionis sunt: et non sunt bona nutrimenti. quibus sunt plurimi nutrimenti.

D **E**t idem in quarto ca. de quartana ait. quod valet contra quartanam de colera adusta.

H **B**alie. li. ij. de cibis. ca. de Persicis ait. Videtur et hanc arborē in Alexandria magnam. Hanc rancem aut fructum eius sic primum existere in perside: per primam comedere. in Egiptum autem delatum edibilem fieri: eosimiliterque comedi. ut pira et poma. Et quod est in magnitudine est quod siue poma vocare volueris: siue mela siue persica fructum istum. siue simpliciter persica eodem modo modernis grecis siue aliquid aliud antiqui velis quare in ipsis libris tibi hoc agere in multis studio. iam autem scias vtilius nominibusque et horum succus velut caro facile corruptis

bilis est. etenim quilibet prius. quare non oportet sicut quidam post aliud alimentum offerre corrumptum. Punxit enim supra arantia.

D **D**eminisse autem oportet habere quod est commune in omnibus quecumque cacochyma humidaque lubrica et facilliter subire potest. et propter hoc comest medere ipsa prius: alio sic enim ipsa celeriter subeunt et alio viam faciunt. vltima autem assumpta simul corrumpunt. et alia virtuosorum est fri. et bu.

A **E**t idem lib. viij. de simplicibus medicinis. capi. de Persico. Vtilia persica. id est persicum que vocat assuere ab omnibus iam persicum solum dicitur: hoc similia

Capitulum. cclviii.

Derica siue mela persica siue microceta grece. Arabice Lemmes vel helmes vel crisomula. Latine pro Losula vel bari ocha. Pandecta. ca. clxij. Mela persica fructus iste omnibus notus.

Operationes

Sera. li. a. g. c. Helmes. Vires eorum est frigida et humida in iii. gradu. Nam propositionant persicis. Et idem auct. Alcauzi. Lacant coleram et generant humores grossos.

Tractatus

B ¶ Et idem auc. Rasis. Quidā patiebatur fumo
litates ab aliquo hūore exire in stomacho suo
et dedi sibi aliq̄ bo vitabo de crisomulis recētā
bue: z sedat? ē illē fumus. Et ego nō credo q̄ res
periat ab aliq̄ frigidior: z magis iuuatius? sto
macho calida q̄ ipa. z ideo fastidium tollunt.

E ¶ Quicē. ii. q. c. de crisomulis. Meliora sunt
armena. nō em̄ cito adueniens corruptio z a
ceositas. z cū sumitur crisomula oportet vt acci
piat masticis z ani si cōliter. z i. vsq; ad. ii. cum
vino puro aut vino de passis parum et mellis
Sunt fri. z bu. in. ii. z oleuz nucleoz eoz ē cali
dum z sicū in. ii. Eoz humor est facilis putre
factionis. z eoz infusio sedat sinin

D ¶ Et crisomula q̄dē sūt pueniētiōra stomacho
q̄ plica. et armena nō corrūpuitur stomacho
neq; accēdit v̄ clo. iter. Et vt cas. i. q̄ expellit
rū nocumētū ē vt s̄mo sumat amuliz masticē cū
mīna aut vino de passis? s̄ficiāt cū melle pu
oleuz nucleū ipoz etiā p̄fert emorroidē. gr̄as
uāt crisomula p̄pter velocitatē s̄ue putrefactio
nis. vt infusio siccoz cōfert febr̄ib; antiquis.
E ¶ Johannes mesuē in amidotario suo. Dicit
de crisomulis sedat dolorem ani z emorroida
rum. et resoluit tumores vlcēz impedimentum
lingue. z dolorem aurium.

S ¶ Rabbi moyses. E. esmi similis est ferule: ba
bens semen album simile lenticule.

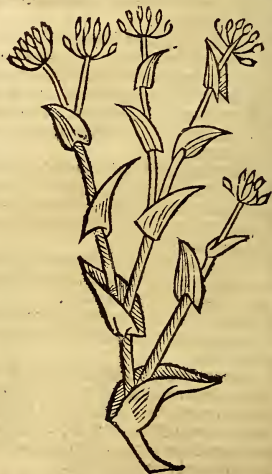
Capitulum. cccxli

D Erficaria. Pādec. Persicaria v̄: eo q̄
folia s̄ilia p̄ficiē bz. iuxta aquā nascitur
Duas h̄z spēs. vna in medio folio ma
culā fuscā bz. alta caret macula. z illa adulsua
q̄t valde. quidā piper aque putauerunt.

Operationes.

¶ Dyas. Virtus eius ē q̄ infrigidat infrigidatio
ne v̄tima. Pau. folia eius sicca vel succo folioz
eius vel semē eius elixir z bibitū cū melle p̄ficiē z
russicū z asmaricis prodest.

¶ Idē febr̄ib; pestilentialib; mire mō iuuat.

Capitulum. ccd

D Erfoliarisue herba vmbilicōz. Ista
herba habet folia similia saluē. Et fos
silia circūdant se ramis. Nascitur in lo
cis arenosis z s̄arosis.

Operationes

¶ Pulueres folioz eius vino sumatur curat
herniam. Herba sup vmbilicū posita curat
eius vlcationē.

¶ Et p̄solidat vulnēra caraplastatib; s̄ebis
bita.

¶ Ista herba valde curat vmbilicū pueroz
cum elogat supposita z emplastrata.

De Herbis

Capitulum. ccclij.

D Remula veris. Pádec. Premula veris
siue arctica ides. Et est herba sicut cō
solida minor: nisi qz folia quasi nigra
et pingua cum flosculo celesti

Operaciones

A Bedet doloribz articuloz. et est ca. et sicca.

Capitulum. ccclij.

D Epo. Papias. Pepones crescunt in si
militudine cucurbitae. frigidū sunt viciā
le digeruntur.

Operaciones

¶ Plinij. l. xij. Cucumeres cū magnitudine ex
cesserunt: pepones vocatur. Sic oleū oderūt
nec min⁹ aquas diligūt. defecti quoqz ad eas
modice distantes arrepunt. aut si quid obstat
vel si pendant curuatur. Id qz vel vna nocte
deprehendetur. Si vas cum aqua subiiciatur
a quarto: digitoz. intervallo ante posterum
diem descendens. ac si oleum eodem modo
sit in hamos curuatis.

¶ Idem. In fistula floze dimisso mira longi
tudine crescunt. noua eorum forma in campa
nia mali citonij effigieqz.

¶ Idem. l. x. Pepones matie in cibo refrige
rant et emolliūt alui. Laro eoz epyzotis oculo
loz aut doloribz imponit. Contra vomitōes sic
catur: i forma tusa dāti a q̄ nulla q̄ttuor obu
lis: ita vt q̄ bibcrit quigētos postea passus am
bulet. Loret qz vomitionē mouet. facie puri
gar. hec et folia cuiuscūqz sarrui illata cum vino
canis moribz hos coctos derafo coctice et oleo
aceto et melle iocidiores esse certum est

¶ Dyal. Peponis quide vsus gratio: est h̄ diffi
cile coquif. ppter naturale rigore. Et ideo nō
nulli cum aceto sumunt: pulegium miscētes. q̄
noctur a via frigiditatis temperetur.

¶ Item pepo in cibo leuior: est. qz detracta cu
te et obiecto semine vsui datur. stomachi com
pescit ardorem. Aluum lenit et mollit.

¶ E octus et aqua cū oleo aceto et melle iocū
dissime sumitur. Laro eius imposita fronti do
lorem oculoz. miro modo mitigat.

Capitulum. ccclij.

D Era pastozis siue bursa pastozis. Des
alco. Pera pastozis herba ē q̄ by virga
las teneras et molles. et multas nodosas
et spanlas sup terram. Folia habet rure simila
sed oblonga et mollia. et fermen in folijs singu
lis. Flos est illi albo aut feniceus. Virurem by
frigidam et stipricam. Et est masculus et femi
na. De masculino iam dicta. Femina vero fru
ter est vrus virgam habens cannosam et mol
lem spissam et nodosam in quibz nodis folia sūt
pimi similia. Radix est illi inuisilis. Falsat loctis
humidis. Virtus est illi stiprica.

Operaciones

- A** ¶ **Dyas.** Succus eius bibitur emproicit medicat. Acris abstinere reumatismū. colicis stranguitioſi optulaf. vrinā puocat. morſu venenatis cū vino bibitur medicat. cū vino coctus et melle vulnera noua curat. ¶ **Periodict** febribus an vna hora accepto marie pdest suppositū. Rurum mulieris ſtringit. dolores aurium cōpelat. ſanguine reſiātibz ſubuenit. herpes curat et ſiſtulas. Ignē ſacrę extinguit. tumores et duriſcies ipoſitū ſpargit. recētibz vulneribz maxime pdest. ¶ **Bal.** Iuuat itaq; exuſos ſtomacho exteriſ applicata ſic heriſpilata. et calidos ſlegmones ſeu etiā talia exiſtētia repercutit reumata et exinde ſo ſiccationū exiſteret. ppter qđ herpes tū bonū eſar maci et vlcę et aliaz euidētiſſimū ſo ſlegmonoz reumatoz. ¶ **E** ſt autē et ſanguinoſoz vulnez cōſolidatiū. Iuuat vero et vlcera qđ in auribz. et ſi pus in eis ſufficiens fuerit id ſeccat. ppter eaſdeſ ſo virtutes et fluxū multibz eſt. et diſſiſtētia et ſanguinis educio/nē et qđ qđ imoderate aliunde cauſatū. Et ſtaut ad omnia p̄dicta maſt ulus ſeruina forior.

Capitulum. ccliiij.

Dia. Jli. li. cabimo. xij. Piſa dicta eſt qđ ea p̄cābatur auri aliquid minnū. Nā pis er aurū. Nec mīme inſtat. Jō magis egeritur. Jli. li. xvij. Piſum in ap̄ticiſ ſeri debet. frigoz impa cēt ſimū. Jdeo qđ ſeritur i

ytalia. et in aucteriori celo. nō niſi tangeremo terra qđ ſacili et ſoluta. Frumētū quidē et ordes um ac vitiā et quicquid in ſtipula eſt in acumine vñ ſolū bz. multiplicia vero ſūt eōtra ciceri et fabe ac piſo. Frumētis eſt ſolū ariditatis ſabbe rotundū et magnę leguminū prelogioza vt piſo Silique rotunde ſunt ciceri. ceteriſq; leguminiū lōgerz ad figurā ſemis late. piſo ſo ciliū draice. Et leguminibz romere ſerū lenticula et in grecia piſa. Lbiſe ac piſa ſunt eiſdeſ generę ex qua in orbe noſtro ſit oriſa. Palla. li. x. In meſe ſeptēbrii poſtremo ſerendū eſt piſum i terra ſacili et ſoluta loco tepido; Lelo v̄ electatur humecto. et quattuor; vcl tres modos ſparſiſe ſufficit iugero.

Operationes

¶ **Actoz.** Viror qđ in libro medicoz p̄forum aucticis manifeſte de piſoz natura reperitur ſb eſtimā qđ dam eſſe qđ alio noierobelia dicitur. vcl foraliſ eadeſ rō pōt aſſignari de piſa quā ſuperius aſſignauimus de auena. ¶ **Pandecta.** Piſum eſt ſpecies ozobi. ¶ **Balenus** de cibus. Piſa piſmile aliqđ ſab ſm totaz ſubſtāriam habentia. comēſa qđ ſm eodē. modos cū ipiſ in dua bz bis v̄ aratur. quia inſtariya cōſimuliter ſabis nō ſunt. et quia abſterſiua virtutē nō habet ppter ſ tardionē diſteſtionis ſm virtutem ſabis ſunt.

De Herbis

Capitulum. ccclv.

Difcacea grece, arabice Pistach sine fus
theb vel fistach, latine fistica. Sera. li.
a. g. pistoch. i. piscacea sunt fructus qui
veniunt de damasco. D ysc. ca. piscacie que in
Syria nascuntur similia strobilibus sunt.

Operationes.

¶ Drasco. Estomacha sunt cum vino bibita
moribus venenatis occurrunt. Fructus piscacearum aus-
tera et stiprica est. Ideoque etiam accommodata creduntur
toraci et pulmōis et iecoris vitia purgare.

¶ Et idem Sera. Pistoch. id est fistice substantia
est subtilis, et sapor eius est fere ad amarum
tandem declinans: et viriditas eius et sic amplius
oris caliditate quibus anellana.

¶ Gal. li. d. cibis. ca. de piscacijs. Piscacienas
scuntur apud alexandriam in egypto: multo autem
plura in boreali syria. Alimētum quidem paucis
semper habentia, vtilia sunt ad epatis corroborati-
onem: simul et purgationem insectorum humorum
semper meatus ipsius, precipiant enim sub amara et
stiprica qualitate aromatizante.

¶ Similiter autem et alia multa epati vtilia sicut in
negocio simplicium medicinarum ostensum est. Strobil-
ibus autem neque perfectis neque non cumētum notabi-
le et ipsis habere testatur sicut neque restrictum v-
tius neque subductum.

¶ Et idem vtilis sim. ser. c. d. piscacijs. Piscacium. i.
fistica. in syria multum nascitur plura bec fructu-
at et subtilius grui est sub amara quod et aromatizans
habes. deobstruit et mundificat maxie quidez ea
semper epati. et ea quod semper toracem et pulmonem

¶ Aut. de virtibus cordis dicit quod confortat cor.

¶ Auerois. v. li. l. colliger. c. de piscacea dicit quod
confortat stomachum et epati a tora subtilia

¶ Rabbi moyses. c. de piscacijs. Piscacie sunt
meliores et omnibus fructibus corroborat stomachum
et epati. sunt calide et sicce temperate.

Capitulum. ccclvj.

Danicum sive Panicum. ysaac in diebus
Panicum in forma et natura simile mi-
lio. minus tamen coarctat.

Operationes

¶ Panicum venter magis constipat. coquitur
sepe cum pinguedine vel cum lacte.

¶ Eostan. in panregni. Panicum et milium fri. et
sic sunt in .ij. gradu. par. nutriunt. stiprica sunt
et panis inde factus multo plus est constipatiuus
Vinum autem puocane. Cum butiro vel lacte
cocta sunt meliora quibus admixtis humectantur.
et coram siccitas expellitur.

Tractatus

E Plinius li. xij. Panicu. Dyocles medicus mel frugus appellavit. effertur bz qd milu In vi no porus dñi meritis pdest. Sili bis q vapora da sunt: calcfactum imponit. Siliit aluum in lacte caprino decoctum: bis in die haustu sic prodest: ad tormina.

D Dyaf. Panicus in eca omnibz vtile est. vnde si panis ex eo factus comest fuerit. vtere absit nec. vna puocar. asum vero in cacabo nouo et impositus in sacello sicut et milus prodest.

Picea minus e alta qd larix. totis paniculis minoribz atqz gracilioribz. habet nucleos nini mos ac nigros. ppter qd greci pibirophoron eam appellabant

In eade qz nu camera sunt maribo cōpressio ra minus qz rosida resina. Ut ar picea apertur picea a pte solari cu plurimū hiatu bipeda s li. vt a terra cubito cuz minimū absit. Fec ipso corpi pñf. vt i ceteris qm astula vl baltula i fruscu e. Cetera terre pteia laudat. Altior amari tudine affert. Postea humor ois e tota pñuit i vlt. Habetqz picea folia pūgeria nulloqz flo re exbilarat. pñs em fructus a floribz gignitur

Abies qd e circa sollicitū Roer pñs i picea germiat e. vt. sere diebz pueniāt. Seme pō et ipe post vigiliat reddat. Picea i pñs i alns ad aqz ducit i scobos cauans obtute terra plurim is annis durat. cito pō senescit si nō igitat.

Ides in li. xvij. Umbra piceaz quacunqz at rigerit e vncius. Ides in li. xvij. Picea et laricis folio trita i aceto decocta: dentis dolori prodest. Lims corticis eius intertrigini et ambulatis porus aluum fistit.

Urina mouet. Suffitu vulvas corrigit. Picea folia priuatim iocino sunt vtilia. oragme pondere in aq mulla pota. Deniqz siluas illas duntaxat q pice ac resine gratia radant vtilis simas esse pñficus autumnas. Tel bis q longa egritudine vires nō recolligunt.

Capitulum. cclvij.

D Picea. ysi. li. arbino. xij. Picea et pino nū gñe. differit tñ vt pini specie. Nā aliaz picin greci. alia vocat puce q nos pū ceā dicim. eo q desudat pice. Pini. li. xvi. Picea e arbor ramosa. cui ramoz e ordo sicut et abieti. Picea mōres amat i frigora. seralis arbor. i iudicio funebri ad fores posita rogū qz v rēs. iā tñ i in domos tonsili facilitate recepta. bec plerūqz plurimā in reueniete candida gē ma fundit resinā: aburitam simile vt mixta a vi su discerni nō possit. Huius arboris cortex est in vsu magno. sicut abietis i sagi ac ilie.

Operationes.

A Pli. in li. vrs. Signit qz picea canchryn vcz pillulaz in medicina vim venci habet. q post q folia ceciderint: bieme durat i cōtinēt nucleū pineis silem. In hieme crescit. et aperit pillula tora. cadit qz cum folia crescere ceperint. Huic et iā arbori folia sunt breui seta i crassiora. dura qz sicut cupressus. Ramy pō pene statim a radici ce modici vclat brachia lateribz inherere

De Herbis

Capitulum ccdviii

Dira. Irido. li. cxy. xij. Pira videntur di-
cta. eo qd in specie ignis sunt formata.
Hā ab amplo incipit in angustum
vd dicitur. Hec in mēris imposita etiā si pan ca ves
hementer onerosa esse dicunt. ¶ Palladij lib.
tij. Londiēda sunt pira ita. De placito descen-
dente luna. a. xxi. vsq; in octauā: eadē poma sic
ca 7 manu lecta hora secunda in quintaz vel a
septima in decimā. a caducis diligētē electa. in
tegra 7 ppe dura 7 aliquanto viridia implicato
vase claudunt. qd operculo tegitur 7 deorsum
os eius ei inclinatur atq; obuiū eo loco circa
quē perbennis aqua decurrit. Item que dura
sunt in carne 7 cute prius in aceto posita vbi
se mollire cepert. inficiale vas bene coctus pi-
catisq; ponitur. 7 operculo superueniente gip-
santur. 7 vas breui serobe demergitur in eo lo-
co qui quide sole tangat. Plurimi pira obuta
inter paleas aut frumeta seruantur.

Operaciones.

¶ Dyas. c. de piris. Pira multe sunt spēs: s; stip-
rice oēs. vñ ad reumaticas passiones carbasplā
matib; adhibita faciunt. 7 reuma comdescunt.
Elicatura eoz ad oia p̄fata iuuat. Et si ipa pira
a iuano comestafuerint absintēt ventre. Et pi-
risuatiā spēs sunt q̄ tarde matures cere possūt
plus stiprice q̄ supra dicit: s; similib; causis. p̄
sunt. p̄hibēt q̄z aliq̄ fun gos venenū amittere si
cū piris fuerint cocti. ¶ Auicē. li. ij. ca. de piris.
In ipis sunt terreas 7 aquositas. 7 in nostra
quidē terra est spēs q̄ dicit senabud. 7 h; magis
nā capacitatē. 7 ē vehemētis rotunditatis 7 sub-
tilis corticis. est boni coloris quasi p̄uuiū. qua
si ipm sit aqua succari coagulata plurimus. sed
nō p̄per sp̄situdinē subtilitāte boni odoris valē
de. qd cū ab arbore sua cadit sup terrā destruit
et illi sunt in quib; nō est nocumētū de speciebo
p̄iorum. ¶ Pira q̄ nominātur sentia sunt frigi-
da in primo. 7 sicca in ij. Serabud vero sunt
temperata humida: et omnes species eius sunt
stiprice intrātes in emplastris retentionis ma-
teriez. 7 qñq; abstergūt parū. 7 eo 7 humor est
plurimus 7 laudabilior humore pomoz fm qd
dicit rufus ¶ Ea autē que dicta sunt senabud
in terra Corāsceni: abq; alijs dicta sunt leni-
riua nature. 7 boni chimi valde cōsolidāt vul-
nera. 7 p̄p̄e siluestria eticcata. 7 sunt preparatū
ua stomachi. 7 abscondunt cullim. 7 sedant cole-
rā. 7 stringūt ventrē. 7 p̄p̄e q̄ sunt eticcata.
¶ Et in piris quidē est p̄p̄icetas faciendi eueni-
re colicā: quare oportet vt bibatur post ipa de
p̄dromelle cū speciebus q̄ sunt vt piper 7 cyna-

momū 7 his similia. ¶ Et eoz rob cōuenit flux-
ui ventris colerico. Limis species eoz vch emē-
ris stipricitatis. 7 tarde maturatiōis ē. 7 cura.
fun gos mortificantiū. 7 qñ illi fungi coquūtur.
cum piris minorat nocumētum eozum.

¶ Sera. li. ag. ca. Lumebra. auc. Bal. Lume-
bra. i. pira. Substātia ei est cōposita ex suba-
terrea 7 aq̄sa. Et si vis potest aliter dici. q̄ vna
scius pars est frigida 7 alia tēperata. 7 sapor
piri ē stiptic⁹ cū dulcedine aq̄sa. 7 virt⁹ p̄roz
est desiccatiua. 7 cōglutinat vulnera sine aliq̄
mordicatiōe. Et qñ comedit fortificat stoma-
chum. et sedat s̄sim ¶ Siluestre vero est magis
stipticū. 7 plus incoariat 7 corrugat stomachū
id eo plus cōglutinat vulnera. 7 prohibet fluxū
humorū: ¶ Et idē auc. Aben meuiay Quādo
quodcūq; totū coquatur vel domestici vel sil-
uestre cum fungis auferit maliciā eoz. 7 maiora
ex eis sunt formozis virtutis q̄ parua. Parua
aut sunt nutritiora q̄ citoma. ¶ Et rob p̄ro-
rū abscondit fluxū colericum. 7 excoiat stoma-
chum. Et pira p̄p̄e generant colicam. 7 oportet
ex q̄ sumatur post ipsum vinum mellis fa cuz
cum speciebus.

Capitulum ccdix.

¶ Per latine. arabice 7 gre. falfel. Sera.
pion libro aggrega. ca falfel. i. piper. Et est ars

Tractatus

horz nascēs in regiōibz indie bz semē qđ sui or-
 tu ē longū simile fafcolis: 2 clōgat in forma sua
 et est macro piper. 2 inra ipm sunt grana pua.
 silia garquecā qm maturant fit piper. 2 h qđ se
 parat: fit sicut ra cem: in quibz sunt grana p-
 ua. 2 sunt grana piperis. Et qm colligit pfecte
 anaturū ē piper nigrū. 2 qm colligit ante matu-
 rationē est piper albū. nā color ei⁹ est albo: nō
 recipit in colore suo nigredinē anteqm maturaf
 et radix bui⁹ arboris ē similis costo. Eligendū
 ē autē nigro qđ ē nouū in qđ res similit furfu-
 ri graue 2 pleni⁹. 2 3 albū meli⁹ fillud qđ nō ē
 rugosū 2 albū 2 graue 2 lōgū ē eligendū illud qđ
 qm frāgū apparer tenus: hñs grana qđ sunt inra
 ipm inute ē in ca. 2 acuti sa poris mordicās lin-
 guā cū calef 2 cridē. Radix arboris bui⁹ vocat
 falsanue. 2 ē similis costo. dōfert ad nos ex ter-
 ra indie. ¶ **B**alic. xij. sum. far. ca. piperis fm trā-
 sla. no. Piperis radix costo maxime fm virtutē
 similit. Fruca⁹ vero ei⁹ qđ dāmodo gemit⁹
 nat ē piper lōgū. 2 virū humid⁹ 2 qđ sit maturo. si
 gnū aut est humiditatis ei⁹ qđ facit cū impo-
 nit perforat. 2 nō cōfest in modicā 2 paulatim
 incipit pmaner vper multū. qm vero qđ matu-
 rus fruct⁹ albū piper ē. acri⁹ cū nō nigro ad est
 qđ sup assālit est. vtra qđ aut sufficēter califica-
 unt 2 siccat. ¶ **B**alic. col. li. ca. fm transla. ara.
 Sapor piperis ē acur. 2 illud qđ nō maturū
 est. piper albū ē. 2 ipm ē acurū nigro. 2 magi pū-
 gēs lingua. 2 hē qđ nigrū pperca qđ maturaf.
 accidit qđ nō recipit a dultione 2 desiccatione
 forē. qđ minuit a vitas illa. que quidē remanz
 in albo. Ille in due spēs sunt desiccatiue 2 cale-
 factiue forāter. 2 fruct⁹ qđ dē eius qm incipit ef-
 fe est piper lōgū. 2 pper h accidit qđ piper lōgū
 est humid⁹ 2 alio pperca. Et signū p h qđ quā-
 do clōgat ipse sup ipm corrodit 2 pforat etiam
 qm terit nō inuenit tritoz in principio sue cōtri-
 onis pūctionē multā. 2 qm incipit mordicare. nō
 apparer mordicatio ei⁹ multa an qđ gustet. dān-
 de remanet mordicatio ei⁹ ppenō paruo. 2 p p-
 per albū ē meli⁹ si dō cho alijs duabz specibz bus

Operationes.

A ¶ **S**era. Radix piperis cōfert colice 2 dolo-
 ribz frigidie. Et lic ca. 2 sic. est tona colice. 2 vito
 sicut 2 alijs dolozibz fri. 2 ē similis costo fm
 virtutē. 2 piper nigrū acurū est albo. 2 albū ē de
 taly co. 2 v m⁹ piperis ē califacūg: attractiua
 cibi. puocatiua vniuersalioū a 2 ab steriua
 obfcuritatis vilus. ¶ Et qm sumit in pota aut
 sit in uncto cū eo. aut miscet in aliq vnguento.
 cōfert rigozibz fibzū peridicaz. et cōfert mor-
 fibus vcnenatis. et ei pelu fetū. 2 cōstume sit in
 potu sumaf vel assidue comedatur

L ¶ Et qm sit nascale cū eo post coitū pphbet im-
 pregnationē. 2 hoc similit licra cirāsside comes
 itū. Hā iter pstrā genitale 2 admūstrat in lo-
D hoc 2 syrupis qđ sunt cōuenētes russi 2 dolo-
 bus pectoris. 2 fit linitio cū eo 2 mole. 2 cōfert
 squinācie. ¶ Et qm sumit in pota maxie cū gra-
 nis lauri aut solis ei⁹ pferit toniōibz vtrius. et
 qm masticaf cū stāssāgrā 2 cum passulis scāt
 descēdere flegma ex capite. 2 ipm sedat dolo-
E 2 cōfortat virtutē digestiua. 2 digredit in cōfec-
 tionibz speciez quibz vultur fami in cōdanēis
 ciboz ad puocādū appetitū. ¶ Et qm miscet cū
 pice resoluit scrof. la. Et qm miscet cū mīro ob-
 ster git morfa. 2 nō ē radix piperis in ziber. sicut
 putauerūt qđ dā. immo radix ei⁹ ē similis costo.
 que quidē califacit 2 mordicat lingua. 2 attra-
 bit humiditātē ad nos. qm miscet cū aceto. Et li-
 ni memū cū eo resoluit apostemata splenis.
 si sumit facit idē. ¶ Et idē auc. Aben meluay.
S Proprieta ē piperis est qđ prohibet impregnari
 onem. 2 maxime qm sumit post coitū. 2 prohibet
 toniones 2 vctōsitates que fiūt in stomacho 2
 in testis. 2 excitat flegma viscosū 2 qđ aggre-
 gatū in pectore 2 pulmone 2 in testis: 2 dīge-
 rit cibum. 2 nocet febriacantibz. ¶ Et si qđ vnt
 multū pipere puocat vrinā. Et si vtrius eo pa-
 rum puocatur vtrē. Sa monea est cōtraria
 in hoc. 2 facit hominē masticā. 2 desiccā sper-
 ma. Et in pipere albo cū a cūtare sua est humi-
 ditas qđ auget in spermate. et mundificā par-
 vntē et pulmone 2 in stomacho. et cōfert mor-
B bus vcnenosis. 2 califacit nervos et mūsculos
 et plus omni alia re. ¶ Paulus ca. de pipere.
 Piper est calidū in quarto gradu. sicut in ses-
 cūdo. Tbi sciendū ne aliq erroris matia res-
 plea nūr. pperca qđ in presenti litera. Et capi-
 on 2 Dyalco. vident cū Balieno nō mōdicū vi-
 screpare dicētes qđ piper nigrū matū ē albo
J ¶ **B**alichus vero ait. qđ piper albū acutus est
 nigro. 2 pperca sicut et verbis Dyalcozidie be-
 ne inueniēdo et auidē est manifestum: qđ piper al-
 bum est duplicis generis: ¶ Et qđ quoddā piper
K album. qđ sit quādo grana minuta que fuerūt
 in pipere lōgo incipūt in grossariā. 2 vni⁹ ab al-
 tero incipit separari: sed nō factus est tot⁹ vel
 racum. ¶ Et si aliud piper est: v m qđ sit cū il-
 la grana que fuerunt in predicto pipere al-
 to fm dōbita quāritates fuerūt aucta. et in tra-
 se totalitē separata sicut quēstio postea in quot-
 dam botro vel racum. 2 sunt p m qđ maturitas
 ti. Prīmū vero piper albū qm sapit a dūc nat-
 turā piperis lōgū. qđ vicinā participat ab eue
 de cuius humiditate. cū⁹ gratia nō est multum
 acutum. Piper aliud album de quo dicitur.
 quod est in medio inter maturitatem 2 pūm

A

B

L

D

E

S

B

B

J

K

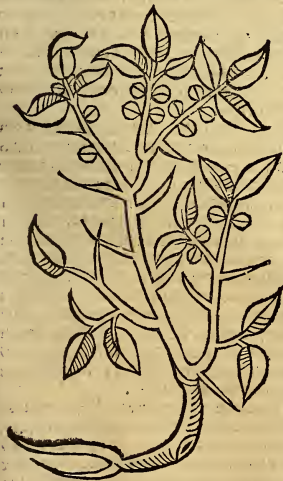
L

De Herbis

capitum generationis est satis acutus. quare eius renouatur et elongatur a pipere longo non participat humiditatem eius: et est acutius se ipso cum venit ad maturitatem: propter quas amittit de eius acuitate.

¶ Et hoc idem videmus in fructibus acetosis qui sunt in medio tempore acetosiores. hoc etiam in seminibus est videndum: scilicet. Feniculis: si nappis: et ceteris. qui sunt acutiores et calidiores qui sunt in medio tempore: qui sunt in extremo. Sic ergo ad propositum piper nigrum acutius est albo: scilicet albo quod est in principio generationis. quia non habet multam acuitatem propter humiditatem quas participat: ut dictum est. hunc respectum habuit Serapion et Dioscorides.

¶ Sciendum insuper in maiori quantitate inuenitur de pipere albo: nisi quia inficitur propter ignem. sed illud quod non contaminatur ab igne remanet album et non rugosum: quod non potest esse nisi modice quantitatis: quia modicum est illud quod ab igne impressionem non recipit.

Capitulum. cccx.

¶ Piper nigrum latine. arabice habeselim vel grana eylem.

Operationes.

¶ Serapion li. aggreg. ca. habeselim id est granum selim: et est piper cybopium vel nigrozum et est granum pingue in magnitudine ciceris: et est citrinum ceterius: album interius. et habet saporem bonum. dicitur ex terra barbarie.

¶ Et illud quod nominatur in barbaria crostin: est simile falcotis in forma sua. nisi quia grana eius et cortex eius sunt minora falcotis. habent nigrum colorem et acurum saporem sicut piper. et dicitur similiter a terris nigrozum. et sunt calida in tertio gradu. humida in primo.

¶ Et confert dolori dentium.

¶ Auget enim in spermate.

¶ Et faciunt bonum odorem oris

Capitulum. cccxli.

¶ Piperelle latine. grece haema. arabice haerina. Serapion lib. aggregatorum ca. haerina: id est piperella. et est figura sicut piperis minoris figura: nisi quia est in colore suo citrina.

Operationes.

¶ Serapion. In ea due sunt virtutes contra rictus: sicut frigiditas et caliditas. ¶ Et idem aueroricare. Aben meluay. Haerina est granum paruum minus pipere. et est in eo citrinitas pauca et est odoriferum: cuius odor est sicut odor ligni aloes. est calidum et humidum. et in eo est abster

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

no parua. ¶ Idem prouocat urinam multas
fensã quando coquitur in vino 2 bibitur illud
vinum

¶ Et auferit propter fetorem ascellozum et fet
tozem totius corporis. Et operatio in hoc ea
tota sua substantia. 2 quando coquitur radicez
bibitur: cõfert sicut piper nigrum.

Capitulum. cccxij.

Diferum lachne. grece denianos. ara
bice do achiraraba. siue achara: hara
ba. Scrapion libro aggre. ca. Achir
raraba. auctoritate Dyasco. Achiraraba id e
pipertrum. et est planta cuius folia sunt similia
folijs dauici a grellis aut maratri. 2 stipites sis
militer sicut stipites illius. 2 super stipitan eã
rona similis cotone alici. 2 habet radicem in
grositud in e digiti.

¶ Aucennalibro secundo capitulo de piper
tro. Pipertrum plurimũ quod de hac plãta a d
minãtratur est radice eius. melius est illud qd
est acutunã mordicacium lingue. 2 magnitud
do eius est fm quantitatem digiti

Operationes

¶ Dyascoides. pungit linguam quando gu
statur punctione forti: et attrahit flegma. 2 ideo

quando coquitur cũ aceto 2 sit colutio oris cõ
fert dolori dentium. Et quãdo masticaã attrahit
flegma. ¶ Et quãdo trititur 2 miscet cũ oleo et
inungitur prouocat sudorem. 2 cõfert membris
super que vñcit frigus: 2 conseruat corpus a
nimio frigore acris ne noceat ei. 2 amissionẽ se
sus 2 motus: est eius iunamentum magnũ in
homine. et cõfert paralisi 2 rigoribus febrium.
¶ Galienus rñj simplicium farmacozum ca
pitulo d piperro plurimum quod de eo a dmini
stratur est radice eius. 2 propter eas virtutes cõ
ppietas adurens. 2 pungit linguam quãdo gu
statur punctione forti: et attrahit flegma.

¶ Et sedat dolorem dentium qui fit a frigidit
tate. 2 conserit rigoribus febrium quãdo sit iunctio
cum codissoluto in oleo ante aduentũ parox
mi: 2 conserit illi qui habet stuporem in membris
ante relaxationem. ¶ Auicenna. Pipertrum qd
dam extrinãuerunt esse frigidum. sed non est. im
mo calidum 2 siccum in tertio gradu. et attrahit
flegma masticatorum. et virtus eius est adustina
Et prouocat sudorem: cum ex eo cũ oleo abster
gendo inungitur corpore. si miscetur cum oleo
et abstergendo inungatur ex eo prouocat ius
dores. Fricatio facta ex eo et decoctione spũs
et oleo eius conserit mollificationi nervoz an
tique: 2 stupori corp. et prohibet generacõne ab
cuz: ab eo in quo generatur alcuzez vchõmen
ter aperit opilationes colatoz. 2 conserit ius
nem narũam.

¶ Et eius decoctio cõfert dolori dentium. 2 p
prie frigido. Et eius acetũ confirmat dõtes mo
rosi de decoquatur cum aceto et teneatur in ore
¶ Et quãdo fricatur cum eo corpus ante pa
roxisimũ rigoris cum oleo: conserit rigori facio
cum febre 2 absq; febre. Paulus ca. eã siccum
in tertio gradu Masticatorum attrahit flegma
per os. 2 ranouet dolorẽ 2 stuporem dentium.

¶ Auerrois quarto libro Lolliger. ca. de p
piperro. Est calida in quarto: et de ea a dminiã
tratur radice. Constantinus libro graduum cap
itulo Pipertrum. Pipertrum est in quarto gradu
calidum 2 siccum. Lingua vitis 2 flegma nim
um attrahit. Ideo qd dentibus valet de frigiditã
te et humiditate volentibus.

¶ Alexander 2 Serapbanus. Illud tritum et
cum melle potatum: epilepticis valere testant.
Lollo suspensum aut naribus applicatum si b
uenit infantibus epilepticis. Eum oleo mixtum 2
dorfo semineo in unã cum ante rigoris accessio
nem venire pibet eam.

¶ Valer etiam paraliticis ac nervoz mollicia
de frigiditate 2 humiditate totius corporis. De
niq; in corpore toto ex corum fermento prouoc
catur sudo.

De Herbis

2 ¶ **Platanus.** Piretrū est saris cōis herba in tertio gradu calida & sicca. Radix eius in mediis ponit. que in hyeme colligitur. ac per annos quinq; seruatur. Piretrū debet eligi contritum & nō perforatū saporez habens acutum. et cum frangitur nō puluerisat. Aumen eius nō statim percipitur debet aliquantulum mastuari & in ore teneri. Quo cōtingit propter eius leuitatē: vel substantie soliditate. Virtutē habet dissoluendi: consumendi & attrahendi

3 ¶ **Bargarinā** in factū ex vino dulci decoctiois eius. cerebrū a supfluitate flegmatica mundificat. & humores vite consumit.

A ¶ **Inter dentes** masticatū dolorē tollit dentis: et stomachicū anisimū. Balsicatū quoq; lingue paralitū soluit. Contritū in vino et oleo decoctū: & ad loca paralitica & podagrica carbaplastinarū valde proficit.

Capitulum. ccdxxiiij.

D **Innus** latine. grece **Calidaris** & **choebia** vel **azer**. **Arabice** **cinobar**. **Scrapili**. **aggregatois**. **c. Linobar**. id est **pinus** arbor. Et est masculus et femina. **Vasculus** nominatur **azer** vel **cinobar**: non facit fructū magnum: sed de sudore extrahitur **pic**: vt pars in littera **pic**. et ibidem inuenies eius virtutem

& cui ligno sit lumen. & est illud quod vocatur **te da** vel **zappinus**. Et femina est illa que facit fructum magnum. & de ea est magna et parua.

¶ Et idem auctoritate **Galieni**. **Vinor** est in sapore sicut **sapor maioris**. & est in ea aliqua tulum amaritudinis & a cuitaris. & virtus eius est calida cum acuitate.

¶ Et idem auct. **Aben Desuay**. **Hagne** ex pinis sunt calide in secundo gradu: sicce in primo. **Que** cū bibunt cū rob mūdificat humores grossos & viscosos qui sunt in renib; & vesica.

¶ Et idem auctoritate **Dyscolidiis**. **Calidaris** vel **calicaris** est fructus pinus maior: & nō minatur **coebia**.

Operationes.

Scrapion. **Pinus maior**: cōfert sanie in pectorē: omnibus quib; cōuenit educi sanie a pectorē. & facit expuere sanguinē. & quādo infūditur in aqua: recedit acuitas & punctio q̄ sunt in eo: & elongatur a mordicatione. Et tunc cōglutinatiū: & medius inter qualitatē calidā & frigidā: & inter substantiā a queam & terrā et substantiā a quea in eo est pauca. sed fructus. quārum ad nutrimentum est dure digestionis: et nutrit corpus nutrimento forti.

¶ Idem aucto. **Dyscolidiis**. Quando comeditur: bibit cū semine cucumeris & rob prouocatur vniū. & cōfert ardori renum & vesice. Et qū bibitur cum succo **portulacē**: sed a mordicationem stomachi: et red dit debilitū fortitudinem cōfert destructioni humiditatis.

¶ Et quādo accipit ex fructu pini sicut recēs. et teritur & coquitur cum rob. & accipiūtur de ipsius decoctione. **z. iij.** qualibet die cōfert tussiantique & vicerib; pulmonis.

¶ Idem auctoritate **Galieni**. **Vinor** ex eis nō minatur calidaris. Virtus eius est calida & asstergit. **sapor** est stipicus: amarus: acutus: et cōfert spūto veniēti a pectorē & pulmone. & est stipica. et cōfert tussi: & dolorib; pectoris. qū sumitur sola aut cū melle. ¶ Et idem auctoritate **Aben mesuay**. **Hagne** ex pinis sunt calide in secundo gradu: sicce in primo. **Que** quādo bibunt cum rob: mūdificat grossos humores & viscosos q̄ sunt in renib; & vesica: & cōfert iam eorum & lapidi. **Resina** eius dicitur & calefacit: et est **dyaloretica**. Pro qua lege capitulū resina. ¶ Et idem auctoritate **Galieni**. **Lotif** et folia pini que est minoris. que est nominata **calidaris**. habent in se virtutem stipicam. que curat tenasimonem quando apponitur sicut emplastrum. & non est medica men melius in hoc. et quādo bibitur stringit ventrem. & cōferens cōbustioni aque bulientis. et simas

Tractatus.

lter cortex illius speciei que dicit cochia. et est masculus cōsimilis in virtute nisi quia virtus est et debilior sicut illius. sfolia ut arborū que quia sunt magis humida cortice iparum :

B ¶ Sed pini magne. Virtus foliorū et corticis est fortis in omnibz istis. s; fumus qui cleuatur a ligno pini confert multum fluxui pilorū palpebrarum et corruptioni lachrimarum. et curi sui lachrimarum ab eo.

B ¶ Cortex arboris pini miotis et cortex cochie et est acz. omnes sunt stiprice et cōferunt panētis bñ stenalmionem quando teritur et puluerisat supra locum. et quando de ipsis mīctetur cuz līz et argiro et puluere olibanī confert vlceribz que apparent in corpore et cōbustionibus ignis. et quando conficitur cuz cera dissoluta cuz oleo mirrino. consolidat vlcera que dicuntur formice ne augeantur in corpore. et fit cum eo fumigium in matrici. et expellit ferum mortuum et secum dinam. Et quando bibitur stringit venterem. et mouet vrinam.

J ¶ Galienus. viij. simplicium farmacorum capitulo de pinea. s; m translationem grecam. Et omni fructus. id est pinea quam scrobiliam nominat tota quidem viridis. habet quid amaritudinis et acedinis. et propterea quidem empirici et alii is quicūq; indigent ea que s; m pulmonez et torace facilius exussire et expurgare idonea est. estibilis vero fructus eius. Est quidem abus difficile digestibilis et fortis. est autem vt farinacum : et ad leniendum asperitates idoneus et in apine quando in aqua infusus : disposuerit in eo totam quantam habet acedines. Reliquum enim omne immordica cōsimū fit in medio enim calidum et frigidum equaliter cōstēstens et aquosa et terrestri substantia habet et asim: acetosa autem minime participat.

K ¶ Et idem in libro de cibis capitulo de pinea Magne ex eius eucbumie et grosse cbumi generatue. Et ideo nutriunt corpus nutrimento forti. non tamen bene digestibili.

L ¶ Aucenna libro ij. ca. de pino. Virtus corticis maioris fortior est. Et cortex eius que nominatur sulfine est debilior. In cortice eius est piritas plurima. et vermis qui existit in ipsa est in virtute cantaridis. Cortex eius confert vlceribus cordicalibus. et in ipso est virtus consolida tua. et in cortice ipsius est de stipricitate qd peruenit ad hoc vt sanet abrasionem quando super ea ponitur vt emplastrum.

D Impinella. Pandecta. Pimpinella est herba multum similis saxifraga. Unde versus. Pimpinella pilos saxifraga nō habet villos.

Operationes

A ¶ Virtus eius est q̄ abstergit et forisficat et mūdificat epar et renes qñ in eis sunt opilationes.

B ¶ Quando bibitur de radice eius quantitas amigdala a mulieribus que nō bene purgātur in partu mūdificat eas per mēstris.

C ¶ Et quādo bibitur cum vino : confert dolori ventris et ycterice. et dolori vesice et renū

D ¶ Et qñ coquitur cum vino et bibitur stringit ventres. Et qñ bibitur ex semine eius cum vino stiprico conferunt fluxui ventris.

E ¶ Radix pimpinelle preseruat a peste mastica tam. et in collo suspensum. Tres abstergit velligia nigra in cute. Confert pedagra.

F ¶ Radix pimpinelle masticata longo tempore apparet in ea acumen cum pauca amaritudine et cum acedine. propterea igitur diuretica et vrinarum prouocatiua.

Capitulum. cccxliiij

Capitulum. cccxlv.

De Herbis

D Eridemon. Pan. Peridemo grece vellit
ceos vel eracanton. arabice grimath.
latine Lapsifolium. i. mater siluaruz

Operationes

D yal. ca. licoos vel ercanton fo. sunt bulfo
similia atq; spinosa. grana et virida. z cu matu
rauerint cerasis filia. Flascit in siluosis locs cu
ius fo. et grana z radix in vnu contunditur. et
cum aqua dulci coquitur vsq; ad grossitudi
nem Dec a q; edifficantur virtutis: z ex cotra r
is opofita. q; scz e extenuatoria. digestoria ca.
et fri. stipica bñs vinu: ideo diafozeim facit
Facit autē ad berperas: z ad vlcera epatis et
ad parotidas. z putrida vlcera et succo fructus
eius fit licium. pro quo lege ca. licium superius
de. l. ceter.

Capiculum. cclxv

D Inaria latine. grece scalones. arabice
Dairoff. Sera. li. ag. ca. Dairoff e ex
speciebo pinearum. fo. eius sunt similia
cameleonte albe: nisi quia sunt nigriora. et ha
bet virgam longā folijs plenā. z super ipsum e
capitellū spinosuz: by radice nigra z grossam
et est qd de ipsa plāta administratur. Hal. Vir
tus eius e q; calefa cit in. q. gradu in vitimo eis
z in principio scdi: z desiccat in. iiij. plāta illa
comedatur recens sicut sparagus.

Operationes

¶ Galien. Prouo cat vrinam multam seridam
quādo coquit in vino z bibif illud vinum
¶ Et quādo coquit radix z bibif. auferit fetore
asellarū et fetore totius corporis.

A

B

Capitulum. cccxvii.

Dillium latine grece piperfilliu. arabice bazara chona vel bestercaton. Sera. li bro ag. ca. Bazara chona auc. Dyasc. Bazara chona ad est psilliu est herba hirsuta pilosa. virgas hirs longas matura vni pal mita tota herba pilosa. Et exius ramulor coz est a medio virge. 7 sunt in ipo capitella duo v tria rotunda. in qbo est scam simile pulicabo ni gru 7 duru. 7 est illud qd ex eo administratur. Balic. xij. sun. sar. circa sin em. ca. de psillio fm traslatione grecā. Psilliu semē ei9 marie vtile ē ex scdo gradu infrigidantiū. ex cōplectione vero q est fm siccationē humectationē mediū ē quod dā 7 moderatū. Dyasc. fm transla. grecā. ca. de psillio. Psilliu aut quinosolion que siculū dicitur cristallū. aut squinomella. folia bz carnopodion lilia et aspera. Curgā bz duobz palmis longā cuius frut. pilosus spinosa ē. coma ei9 a medicatē in cipit virge. in qua capitella duo vel tria sunt constricta. in quibz semen ē pulicibus sile nigru 7 duru. nascit in capis. Auicē. li. ij. ca. de psillio. Psilliu quidē ē duoz modoz byemale et estiuū. 7 portio cuiuslibet eozū sit pōdus. ij. 3. melius ē illud qd ē magis grossum. qd submergit in aqua frt. est et bu. in. ij. grad. Psil. ca. de psillio. Psilliu herba ē silis ambre: bz sesmina sicut femina liri sed minora 7 subnigra q si tendentia ad purpureatē. quozū semē ē melius qd submergit in aqua. dicta est herba sic. eo q semen simile pulicā habear. et ideo ista herba sic dicitur infra a quibuldā pulicaris: eo q semen factū est ad similitudinē pulicis. vnde psillos. i. puler. Jobā. mē. ca. de psillio. Psilliu est altera nābz cōplectione et solutio nez facientibz. 7 ei9 solutio sit pprie lambūficando. Eius aut aliud est albū. aliud subnigru. aliud ad purpureatē declinās. Vchius ē qd ē completum et grossum. et est granius 7 submergit in aqua. cōposuitur duabus substantiis que se parari possunt: inter quas est cortex separans. Est em duplex in eo substantia: scz Dedullar. et in ea substantia expansa supra corticem ipsius. substantia autem interior medullaris ca. est et sic. in. iij. gradu. Et est acuta v ebemēt. incūsua rubificatiua et vlcera tiua: et est de genere veneni. Substantia autem eius exterior sup corticem est et multum infrigidantiū. Et dicit Rufus. Est fit. et bu. in. iij. gradu et excahit. Et dicit Dyasco. Est in secundo. et est verius. Inquit em bypocras in epidimū. Non enim eleuatur res frigida iuncta cum humida supra scdm gradu. Et dicit Galienus. Humida res non transgreditur metā vsq ad quam potest

extendi regime hominis. propter qd inuentim9 humidū esse cause doloris in quantum humidū sed in quantum potest esse cum materia: que quantitate sua mouetur ad solutionē cōmunitatis. Quod ex eo conuassatum est cum aqua fontis um frigida. 7 sit muscilla ginolus et bibi sicut est. et pprie cum oleo violarū aut syrupo violarū soluit ventres. quod aut ex eo frigus est et con 7 quassatur cum oleo rosaz: est medicina fluxus ventris 7 dissinterie. Conitrius aures nullo modo potui propinandum est. occultat em con 7 tritio substantiaz eius. medullarem vlcera tuiā et excoziatiua

Operationes

¶ Serapion auc. Dyasc. Habet virtutē infri gidariuz quando fit emplastruz cu eo et oleo rosarum et aceto 7 aqua. et conuenit doloribz iuncturaz. et apostematibz que sunt in radice auris et cōcussioni neruoz

¶ Et qñ sit emplastrū ad ramice pueroz. et ad eminetā vmbilicā infantū. curat eos. 7 cōuenit ad fo dā cū oleo rosaruz 7 pauca aqua et aceto.

¶ Et qñ opozet ex eo fieri emplastrū: accipiat tur de eo quantitas aliqua et teratur et infusus datur in aqua. et qñ inspillata fuerit: aqua ipsa non extendatur: 7 fiat emplastrū: qñ ipm infri gidat infrigidatione fori: et stringit et aufert lacrimas oculoz. et conuenit obthalmie calide 7 dolori capitis quado infunditur in aqua lini: ta penna. fronti a pponitur. 7 qñ aqua eius bibitur cum zaccaro: et ringit feruoz acutariuz febriam et sitim: et soluit ventrem.

¶ Et idem auctoritate Ahen meduar. Sedat dolozes pūgriuos ventris. 7 lenit asperitatē cō vlcruz 7 intellinoz. 7 abscindit tenasimon 7 cōuenit dolori capitis qui fit a caliditate. 7 luce9 foliozum eius est ex medicinis laxatiuis propter frigiditates 7 humiditate que sunt in eo. et cura nocumēt ei9 ē medicinis ca. 7 sic.

¶ Et ide auc. Habet semē psillii est sicut coriandriū humidū. qñ datur ex eo pa. 7. sedat infanti nem colere: 7 ebullitionē sanguinis ca. a distios nem fe. calidaz acutariū. Et si datur in potu de muscilla gine ei9 cōuenit habebit bificia: sed dicitur corū magnā: laxat quidē ventres

¶ Et si datur in potu crudum et assatum stringit ventrem: similiter etiam faciunt femina lini et semina marrubium. 7 grana mirri: est semen portulacē: 7 semen ozimi. laxant enim crūda et stringunt assata. Et quantitas eius que datur de psillio est. 3. ij. insuso in aqua donec egrediat muscilla eius: et bibatur cum zaccaro albo aut cum iulep. ¶ Et folia psillii quando emplastrantur super apostematā in principio

De Herbis

aperitionis eoꝛ refrigerant ea. et si potetur ex eo parum: cōuenit egritudinibꝫ que fiunt a sanguine. ⁊ nimis ex eo acceptū inducit siccopis in ore stomachi: et foras se occidit: quoniam nimis un ex eo est venenum.

¶ Et cura eius eo qꝫ detur in potumel bullitū cum aqua calida et aqꝫ aneri sū. i. Jobi. mel. Bullitū cōquassatū cum aqua fri. sicut diximus solutioe eduat colerā. ⁊ cōuenit se. multe inflāz mationis et siri rehemēte ea. et sedat inflam mationē spiritaliū: et lenit pectus.

¶ Et conuassatū sicut diximus cōuenit fluxui colerico et dissinterie: fluxui mēstruali. ⁊ p pte post potū scamonee et medicinarum acur tarum. Dosis eiꝫ a. ʒ. i. vsqꝫ ad tres. timeat autē ipū habens debilitatem viscerū.

¶ Aucenna Qd et eo frictū in oleo rosarum: spiritū eiꝫ ⁊ sedat dolore moze empla stri suppositū cū aceto. Administrat etiā con quassatū cum aceto super apostemata calida: ⁊ formicā ⁊ herisipilam. ⁊ pprie que sunt sub aure et sup flegmatica: sit ex eo emplastruz tensiōis neruorum: ⁊ ipsorum ipsino ⁊ podagre. ⁊ doctōibꝫ iuncturaz ea. cum aceto ⁊ oleo rosarum cōuenit siri rehemēti colerice. eiꝫ qꝫ ex eo frictū est pondus. ij. ʒ. ⁊ inuolutum in oleo rosarū stri git et conuenit dissinterie: ⁊ pprie infantū: ⁊ qd ex ipso muscillaginosum est. ⁊ ipa muscillago ipsius cum oleo violarum soluit. si bibatur ⁊ tunc sedabit in inflammationem febrium acuraz.

Capitulum. cclxviii.

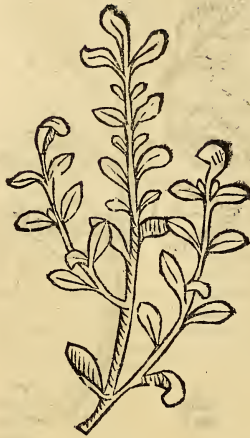
Dolegium. Dyascozides. Polegii omnis nio est notū huius virtus remanica est. Ex herbario. Polegii masculus est et femina. Masculus flore habet albū. femina rubrum vtrūqꝫ. ¶ Plateariꝫ. Poleum calidū est ⁊ sicū in tertio gradu: cuius virtus cōsistit i soleo et in flore. Tempore rosarum colligitur: et per annum seruatur.

Operationes.

¶ Dyasco. Polegii calefacit nimis ⁊ extenuat de torace et pulmone pingues ⁊ viscosos hu mores facile p os sperere facit. Aufeam ⁊ mozum stomachi cum pusca bibitum separant i gram coleram per ventran deponit. cum vino bibitum moribus venenariis occurit.

¶ Sicum ⁊ Combustum gingiāas cōfirmat cum polentra adhibitum omnibus tumoribꝫ vri lei est Solum inpositum medetur podagrici.

¶ Lerio mitem papulas limpida Spleneticis inpositum cum sale prauos humores curat. In balneis infricatus puriginem tollit

fomento tumor: esthericos mitigat: Doloris nauileam prohibet

¶ Tussienis prodest. ⁊ ē diureticū valde. Huius genera duo sunt. scilicet masculus qui flore generat albū. ⁊ femina purpureū.

¶ Plateariꝫ. Polegiiꝫ valent contra frigidū reuma. Cūius decoctionis eius cōtra frigidaz tūssim et glutinoso vel aqꝫ humore. cōtra do lorem stomachi et frigiditate et ventositate

¶ Ex herbario. Simulans in vtero mortuus fuerit. huius tres rami recentes tristet in vino veteri potati mire sanant. Ualer ⁊ ad vesiceꝫ calculi ⁊ ad cordis pectoris ⁊ stomachi toracis re dolorum.

¶ Plinius libro decimo. Magna est cum mēta societatis ad recreādos animo defectos. Ad ozis vlcera tōis ⁊ ad tūssim effrag habetur

¶ Flos recentis in cūius pulices odorē necat. Ad hyemem cum sale est vtile. Estare calores sedat.

¶ Dacer. Feruida pulegii vis sicca qꝫ dicitur esse Tertius a medico datus est gradus huic vtroqꝫ. Sapius hanc herbam si pregnans sumit aboritur. Ventrisna deducit euz vino sumis pta repente. Hoc qꝫ modo tardas hec ex trahit herba secundas.

D

E

S

S

Z

J

poluunt

Trattatus

Capitulum. cccxix.

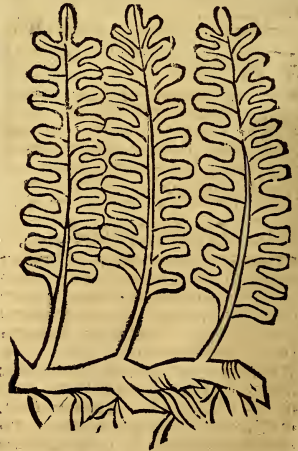
Populus arbor p̄dicta Populus arbor duas habet spes. vñ Dyas. vno facit capitula. Anũ sic incipit. Popul9 q̄ leuce dicit̄. zc. Aliud sic Agrios. i. Populus arbor quaz alij leuce vocat̄. zc. in sine ca. Aliq̄ inquit perhibet arboris eius lacrimũ in ozidam distillarum succinum facere. i. karabe zc. Auicē. similit̄ facit duo capla. Anũ qd̄ incipit haur romanũ volēs dicere agrios: vt Dyas co. dicit̄. Aliud akirofa. Plin9 tria genera populi facit. alba. nigra. et que lim̄bica vocat̄ minima folia nigerrima alba folio bicolor: superne candidas: inferiozi parte viridi hinc. nigra. q̄ inuenta circinate rotunditatis. fo. sunt vetustiora in angulos ex eunte e contrario edere angulosa rotundantur. Jsid. Popul9 dicta est: eo q̄ ex eius calce multitudo nascatur. Cuius gen9 duplex. Nam altera est alba. altera nigra. Alba populus dicta est: quia fo. eius vna parte sunt alba. altera virida. Est q̄ bicolor: hñs q̄si noctis erdici notas. Generat enā resina: q̄ electri noiat̄ur circa ozidanũ fluuũ. vel vt alij meior. ant̄i finib9 syrie. Ambro. Bicolor est p̄ls arbor vic9 coronis vmbrosa vicitricib9. Plin9 li. ij. Dores amat p̄ls sicur zbur9. nec nisi in aq̄sis puenit p̄ls. sicut nec salit̄ nec aln9. Anũtas vñ folio: cuiusq̄ pmanet in suo gñe. p̄re

q̄s populo z edere. Tria sunt populi gñā: vñ: alba z nigra z q̄ lim̄bica appellat̄ minima folio ac nigerrima fungilq̄ nascantib9. Hec etiā mens est Auicēne et alioz aut̄oũ.

Operationes

Dyas. Populus arbor calefacit z humectat mediocriter. Cuius coxer bibita istibi dicit̄ medetur. et stranguris subuenit. Vlti etiā dicit̄ q̄ eadē bibita cū rene vel vrina burdonis gñare nō pmittit. **E**ius folia bibita post purgationē mēstruoz simili mō cōceptũ nō admittunt. Succus folioz eius dolorib9 aurũ subuenit. **S**ucus seminis eius melle mixtus cas ligines oculoꝝ dicit̄ ḡit. Itē folia cū aceto castaplastimara podagricis medent. **S**emen vero cū aceto bibiti ep̄ilecticos curat. Resina eius virtute calidior est. et maligno art̄o vtiliter misceat̄. Aliqui etiā perhibent huius arboris lacrimũ rodanũ distillarũ et coagularũ succinũ facere. quod tritum ac bibitum solutiones v̄tris constringit z stomachum reficit. Ac fluoz ram sanguinis reprimat̄.

Constantinus. Populus calida est et sicca in primo gradu. aliquantulum habens ponticita. is. Coleram rubeam purgat. Prodest eis q̄ colorem habent in capite. aut apostiana vel ydropisim. constiparos etiā v̄ntres purgat

De Herbis

Capitulum cclxx.

Dolipodiū latine grece dipteris. arabi. bisberg. rebisse vel filicā. Serapion li. ag. ca. bisberg. auc. Dyaf. Bisberg. id est polipodii est plāta nascēs in rupibz et in facie et in muris humidis antiqua et sup stiptes. et iuxta radices antiquaz arborum maxime quercus. cuius lōgītudo est vni palmi. et ē simi lis berbe decē baracos. et sup ipm sunt pili. et t alca. s; nō ē exaltatio ei9 subtilis sicut baracos. et h; radices sup quas sunt pili a qua egrediūtur rami. et radiz ē similis animalū quatuordecim pedū. qd nōminat scolacia. scolopendria et grossitudo eius est sicut digitus. et color eius interior est viridis ad albedinē declivis et dūlcis saporis. et est illa q̄ cedit in vsum medicīne. Dyaf. ca. de polipodio. Polipodium nascitur in partibus humidis et circa radices arborum vultu rari in quercubz. Radices sunt illi asperae et illigatae sicut polipus. grossitudinē vigni habentes. Rosa vero deintus viridis et subalbida apparet. Plini9 ca. dipteris vel dipteris in arboribus nascit filicā similis tenui foliorum sub dulciz incisura radice bifida. et. Hoc nomen viderit copiosius et vno quod ē quercus. et pteris que est filix. dipteris in pte Stephano. et aliqui dicūt q̄ vocatur filix masculus. s; filicem femina inuenies superius de. in. ca. cc. Balie. viij. sin. far. capi. de polipodio. in saporibus eius est dulcedo et supricitas. Virtus eius ē que desiccet et desiccatione forni sine mordicatione. et est laxativa. et habet vim purrefactiuam vnde et pilosus odatur

Operationes

Johānes mesue. ca. de polipodio. Polipodiū est radix plantae cui9 ortus est sup arbores et sup lapideos. Et vocatur ea grece filicēz arboris. et illud filix nascit in lapidibus humiditate habet superfluum indigestā facies ventositate. subuersiones et naueam. Tertū melius ē q̄ est arborum. et p̄prie quādo nascit super arborē portatē glandes. et est cū p̄prietatibus hōnis. et p̄prie qd est grossum solidum et nodosum. et cuius color participat aliquid nigredinis ac rubedinis sed parū. et cuius contractum est sicut color filicis. et in quo est aliquid et aromaticitate. aliud est in cui9 sapore est dulcedo cui9 insipiditate deest in quibus in gustu aliquid ex amaritudine vltimo. et quod ē recens

B Et idē auc. Dyaf. ca. est in. iij. sic. in. ij. Et idē auc. Dali. ca. est et sic ansecido resolutionūz humiditatum grossarū ac viscosarū. et est siccitūum. et absterfium et resolutionū. et est ex maxime

desiccantibus et extenuantibus corpus. et facit subuersionem et nauēā. et est eius operatio debilis et tarda. et tollitur ab eo no commentū primum. ad ministrando illud cui9 aqua mellis. et aqua passularum et or.

E Et idē auc. Dumay conquit cū iure galloz et gallinarū. et fit solutiū bonū. et similiter cum aqua casei. et fit solutiū cōueniēs. et auferunt et nocentibus sicut sunt temina redolentia. et species sicut sunt ducus proprie et amfi. et semant seniculi zinziber et similia. decoctione autem sufficientem sustinet

D Serapion auc. Dyaf. Habet virtutē solutivam. datur vero contra cū iure gallinarū. et oleis ribus aut cū piscibus et cū mullis aut sicca aut similibz. et melancoliā et flegma deponit. Cas thaplastimaribz adhibita condolomata anisoli uir. et qm̄ desiccet et terit et dat in potu cū mellis crato purgat flegma et melancoliā. et quando fit emplastrū cum eo confortat artuum vobus nec uozum et scissuris digitorum et emorroidibz.

E Et idē auc. Aben meluay. Proprietas eius est purgare melancoliā. et flegma sine punctione et malicia. et melius ē q̄ eo est citrinum. cuius sapor vtergit ad cōpunctionē et grossitudinē et dulcedinē. et grossitudo eius est sicut digitus. Et qui vult ipm sumere. decoquat in aqua sicile decoctae. et postea bibat. quando autem vis ponere in decoctione nō oportet vt recenses ipm aliter nisi q̄ terat et miscetur cum eis. Dosis eius decocti aut infusi est a. z. ij. vsq; ad. v. et sine decoctione aut sine infusionē a. z. ij. vsq; ad. ij.

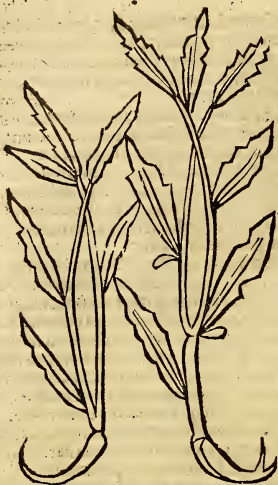
S Et idem auc. mscba. Proprietas polipodii est purgare leuiter melancoliā. et bibitur simpliciter cum succaro. aut mixtum cum aliquibus decoctionibus aut confectionibus. Et in generati sunt aliqui medicorūz ad illos qui non poterant aliqua medicina accipere. p̄prie re ipsū tritum in aliquibus cibis is solum. et purgat leuiter melancoliā. Dosis eius simpliciter cum succaro est. z. ij. decocti aut cum cū medicinie. z. iij.

B Johannes mesue. Solutione educit coles ram nigram cui9 facilitate. et grossius flegma et muscillaginosis et materias iuncturaz. et cōfert colicē. fm̄ omnē modum administrationis eius et vnicia splenis. et p̄prie cum epistimo et sale indo.

Z Et cōfert ad febres melancolicas. et p̄prie cum aqua mellis. et sanat scissuras que sunt in manibus. Dosis est a. ij. auretis vsq; ad. i. iij.

J Aucenna in libro de vrbus cordis dicit q̄ confortat cor.

Tractatus

Capitulum. cccxxxj.

Dicaria latine. grece conisa. arabice
 p gafir. Bras. ea. de conisa. alia ematoz
 atq; odore grauior. alia parua; odor
 foecida. inter has alia est media grauiorioris
 odoris. quaz prima appellata e conisa lata si
 ue yami is. vel vt latini armentalis. It e scda vo
 carur etiã laba noris. siue vt latini piper marina
 vel siccar. media appellat etiã conisa casa le
 os. siue vt latini thimus minor maior aut z mi
 nor. conisa hnt folia similia oliue sed aspera z
 pingua z rufesca minoris fo fo. odorata sunt
 maioris grauis odoris. que etiã in frutice ma
 ior est. virga maioris est longitudinis cubitis
 duob; minor vero vni pedis lōgitudine por
 recta e flore fragile z mellinū habēs colozem. z
 amarū sapore. z cū floruerit velut capillos fat
 at. Radix e illi inutilis. Balie. viij. sim. far. cap.
 Conisa. i. policaria tā maior q̄ minor filis sunt
 cōplexiōis z virtutis. in gustu quidem acres et
 amare apparētes. calida cū vt valde. a pte fruct
 ruosa est plāra. Est aut et tertia species polica
 rie in humidiorib; locis nascēs scndior ambā
 bus z dchilior. h; ue pime dicte tres gradus
 sunt in calfaciendo z sicando.

Operaciones.

¶ Quis fruct; cū folijs suis fumigio adhibita

supposita venena lōg; arcet aq̄ ei; sperfa pul
 ces necat. folia ei; in carbaplastina tibus adhibi
 ta morsus venenatos mitigat. Tulncribo; pu
 stulis medicant. ¶ Flores ei; z folia cum vino
 bibita mēstruis imperat. Ab eo usq; faciūt vrinā
 puocat. Lozōisib; subueniūt. ¶ Ycterici tñ ad
 bibent Lū aceto bibita epilectici p̄stā effectum.
 ¶ Elixatura vero eoz fomēto adhibita causas
 matricis oponeat. ¶ Succ; ei; supposit; aboz
 sū facit. oleo mixta z pūcta tuta corpa frigora
 suat. minor fo iposita adhibita carbaplast.
 manib; dolorē capitis mitigat. media vero co
 nisa bastā habet grossaz et lenia folia. et paulo
 maiora. Maior vero nō pingua nec maiora
 bz folia. sed graue iactātia odore gustū suauē
 z in unū oib;. ¶ Cūperas z serpentes fugat. Et
 vulue ritia remediāt. maior z minor comisa cas
 lefacit z desiccāt. decocta igit in oleo ad perio
 das febū z typos z maliciosos rigores pun
 ta facit. ¶ Flos cū folijs in vino pora; ser; ex
 trahit. z rebe mēter mēstrua purgat. ¶ Balien;
 Si quis folia cū mollib; ramusculis appolue
 rit alicui particule siue decoquēs oleo yatur.
 ¶ Cūdet autē z rigoriū q̄ fm periodū alluauit
 uū h; oleū. Flores aut eoz similes virtutis sunt.
 ¶ Quocirca quidā et hos cū folijs terētes oleo
 propinant gratia mouendi mēstrua violenter
 et educendi embriones.

Capitulum. cccxxij.

Diligonia. Pádecta. Poligonia a goni qđ est genu. Há 7 multi geniculataz et centinodiá vocát. seu a goni qđ est semē. Há Dyas. Policarpos vocari dicit qđ magis est credendū. 7 hec sanguinaria 7 coriugiola a multis vocat. 7 ē virgá pastoris aru. vocat. vt pz p cōcordiá Dyascozidis ca. dō poligonos. 7 Aui. ca. de virga pastoris.

Operationes.

Dyasco. Poligonos masculus herba ē virgata hñs teneras molles 7 multi nodosaz. 7 ex panfias sup terrá sicut a gressis. folia hz rure sū milia sed oblōga 7 molliora. 7 semē in folijs singul. vñ et masculo dicta ē flos ille albo 7 fenice.

Polygonos vero femina frutex est vnā virgam habens mollem 7 cannosam spissaz 7 nodosam in quibz nodis folia sunt pini similia. Radix ē illi inutilis. in locis nascitur humidis.

Plinius. Poligonū greci vocant quaz nos sanguinariam. nō attollit a terra. folijs rure sū mille semine graminis. quā plura genera poligonū faciunt. hunc marem intelligi volumus. ap pellant q; a multitudine seminis aut densitate fruticis. Alij poligonō a frequentia geniculorum 7c. **S**tephanus in synonimo. Poligonos. id est virga pastoris. v pro y scripsit vt affluat. 7 in kiraimida poligonos. a corrigiola multigonia. ali j vero camersilla dicunt.

Plinius libro. xxvij Poligonū greci vocat herbā quā nos dicim⁹ sanguinaria. a terra nō attollitur folijs rure similibz graminū.

Succus eius naribz infusus sanguine suppi mit. Et pot⁹ ai vino cuiusq; partis pluuium et cruentas excreaciones inbibet ac silit.

Dyas. Poligonos masculus herba est hñs virgata teneras molles ac multas nodosaz. et sup terrā expanfas sicut a gressis. vñ 7 policarpos dicta est. flos ille est albo aurifenicus. Virtutem hz sūpticā et frigidaz. Unde succus eius bibitus medicat emoptoicis 7 absūnet reumas nīmū ventris. medet quoq; colericis 7 strangurijs. vrinam prouocat. Hozilibz venenatis cum vino bibitus occurrat. Jchubz periodicis maxime prodest ante horā a celsionis.

Suppositus qz fluxū mulieris cōstringit. auriam dolores cōpelcit. Locū cū vino ac mel⁹ le curat vulnera nature.

Folia eius carbaplastimata estuaciones stomachi tollunt. Sanguine reijcētibz subueniunt. berperas curant. Jgne sacru extinguūt. tumores ac durities tollūt. **S**anguinē reijcētibz vulneribz maxie p̄sunt. Poligonos vero

femina frutex est virgá hñs mollē 7 cannosam et spissaz. 7 est ramosa pinguis atq; nodosa. in quibz nodis sunt folia pini similia.

Radix ei est inutilis: 7 nascit in locis humidis. Virtus est ei sūptica. 7 facere pōt omnia supra scripta licet minorē habeat virtutē. Et scias esse herbā que dicitur per a sive buria pastoris. de qua supra in ca. cccij. dictum est.

Capitulum. cccxxij.

Dilio. Jsidorus. Polios a grecis dicit. a latinis omnino obia: eo qđ multis in orbis subuenit. Nascit in montibz 7 duris locis. de vna radice multas 7 tenues fibras nutrit: seminis plenas. In summitate habz cōrimbos canescet: res odoris grauis 7 subdulcis.

Plarear⁹. Polij diuersa sunt genera: s; mō ranū precipuū. Cum flores pducat debet colligi. Virtutes habet dissoluendi et cōsumendi et diureticam ex subtilitate substancie.

Dyas. Polio vnum est maius alterum minus: id est monuofuz quod nobis venit in vsu. Et est frutes alba 7 tenera. habens folia vrinis cubiti lōga: 7 super virgam capirella semie plena a quo pcedit quasi lantices alba: 7 relet capilli lōgi habēs odore cū sua vitare grauem.

Operationes

Tractatus.

A **¶** **Hidius.** Succus eius aqua coctus a serpente percussos sanat. Sparsum in domum vel incensa omnes serpentes fugat.

¶ **Platearius.** Uinum decoctionis eius valet contra frigiditatem stomachi et intestinorum et dolores ex ventositate. Contra opilati onem splenis et epatis valet.

B **¶** **Dyascorides.** Eius elixatura moribus occurrunt venarum. Magni praesidium est hydropticis. Aceto mixto spleni adhibetur vtiliter. Sed dolorem capitis commouet et stomachum est ventres mollit. Menstruis imperat. et quae venarum extinguit. Vinam mouet. stratoque coposum serpentes longius arcer.

E **¶** **Lacryplasma** vulneribus coferunt. reumaticis paracoleum facit. et arcuato morbo succurrit.

D **¶** **Aucenna.** Polium est species de chea: in quo est caliditas et acuitas pauca. Quod ex eo est minus et acutius et amarum. Et sunt in eo tyrsi et flores.

E **¶** Eius caput est vespertina in quo sunt quasi pilae albi grauis odoris cum aromaticitate aliqua. Huius est autem debilitas: quod nec amarum et acuitas quaedam in ipso est. Huiusmodi minus est. et minus quidem est calidum et siccum in secundo gradu. Est autem aperitiuum subnatiuum. et propter minus est ad opilati onem intrinsecas aperendum.

F **¶** Quod ex eo viride plaga recedens consolidatur et prope maius. quod ex eo siccum est. vlcera fraudulenta praecipue minus.

B **¶** Cum aceto epistimam conuenit splenis apostematibus et duriciis eius. facit autem capitis solida. nocetque stomacho. sed praefert ventericis nigre propterque maioris decoctione.

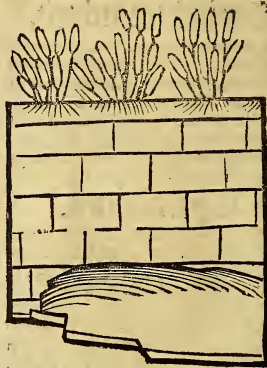
B **¶** Conferunt eam eadem hydropticis. Idem pro uocat vintam et menstrua. soluit ventrem. et coferunt ascaridibus et antiquis scabulis. ac scorpioidis puncti onibus.

B **¶** Decoctione maioris morbi vermium venenorum forum omnium proficua: et ex ea suffumigatur ac sternitur. et fugat minora venenosa.

K **¶** **Constantinus.** Polium est calidum in secundo gradu. siccum in tertio. Humores grossos attenuat. Valet hydropticis patientibus propter opilati onem epatis ac splenis. Vinam et menstrua pro uocat ventrem soluit.

Z **¶** Cum aceto bibitum valet contra duriciem splenis. Et eius apostima pro pinaculis lumbicis succurrit inos et ascarides excidit. Lapitis ramentum dolorem generat et stomacho nocet. Si domus ex ea suffumigetur: reptilia inde fugantur.

Capitulum. cccxxiii

D **Politricum.** Dyascozi. Politricon galii folia coriandro similia in summitate scissa. haec est duabus palmis longa. habens supra seturgida capiteilla semen striata. radice est illi vtilis. Sed virtus eius est in folijs:

Operationes

¶ Dyasco. Huius siquidem in aqua elixit. aqua ipsa bibit a medicatur asmaticis et viscosis ventericis et villsurris. calculos frangit. venterem stringit. morbus caninos ad sanitatem perducit. reumaque stomachi compescit.

¶ Cum vino bibita menstruis imperat. abortum facit: et sanguinem scinditibus subuenit. moribus quoque venarum occurrunt.

¶ Alopecia et vlcera capitis. si quis acarus vocant: et prerigia purgat. scrophasque spargit. in postea quidem trita et mixta cum liquore addito cinere ac vino id praestat.

¶ Lomelta a pugilibus ad pugnam vtiliter coferunt. A pecoribus etiam comeditur.

¶ Trem politricon in locis vmbrosis atque pariter humidis et circa fontes nascitur. alij tamen reorganizantur decoctionem tardis etiam passionibus laborantibus dant in potu. si habent nolos. stomaticis fluori ventris: et in difficultate mittunt.

¶ Desiccant enim adiantos et extenuant. ideoque chyradias digerit. apostema et lapidem rumipit. Porro ad humores glutinosos ac pingues de rore ad pulmonem ascendentes benecius uar.

¶ Reuma ventris constringit. medius em̄ est inter cali. & frigi. temperantia. In dolori colli fo. eius trita cum granis piperis ac semine coriandri cum optimo vino datur ad bibendum intro curribalheum. facit z ad capillos mulier. nutriendos. si decoquatur cum oleo.

Capitulum. cclxxv.

Dorum latine. arabice curat. Sera. li. Dag. ca. curat. Curat. i. porru. Et eo edo mestici: est hispanici. z ex eo est naba ti. et est montani. z ex eo est porru vinee. et porrum agreste. z mediu inter porrum z alius. Et reperitur virtus huius inter virtutes porri z alij. sicut innentes si leges capit. xij. Et propter hoc est magis desiccatus et acutum q̄ porru domesticum. et cetera cuncta agrestia aciora sunt domestica. Et medicine que calefaciunt il la calefaciōne sunt in sine graduum. et ob hoc est malum stomacho. et est acutum in ciliuum grossorum humorum magis aperitiuuz opila tozum organozum. et eius operatio est plus q̄ domestica. Et ppter hoc prouocat vnam z mēstrua. potissime q̄ retinentur. ppter humores frigidos grossos. et h̄ b̄ m̄ de calefaciōe q̄ v̄ teret q̄ applicatur corpi exterius. Et nos iam dicimus q̄ omnes medicine que calefaciunt illa calefaciōe z ulcerant sunt in sine graduum

Operationes

¶ Sera. auc. Dyas. Porru domesticū inuitat libidine: q̄ miscet ai melle: fit inde loboc: cō fert dolori pectoris z vlceri pulmonis. z quā do comedatur etiā mūdificat canna pulmonis et q̄ quis assuescit cibū ei: inducit obscurita tem vīsus z ē malū stomacho. ¶ Et q̄ aq̄ ei9 miscet ai mellificato z eribet: cōfert moribus venenosis. Et q̄ sit emplastrū euz porris ip̄ is et ponit supra locū morus facit hoc ¶ Et quā do miscet cum olibano z aceto z lacte z oleo rosato. z distillat in aurem. cōfert dolori ei9 z tin nitū q̄ sit in ea. Et quā do sit emplastrū cum eis et sumach: aufert verrucas. Et quando fit em/ plastrū euz eis z sale mūdificat vlcera foedida. ¶ Et q̄ bibit ex semine porri z granis mirri. ana. z. ij. simul tritis. abscondit spurū sāgū nis antiquū a pectore. ¶ Et idem auc. Ruffi. Porru prouocat mēstrua z fetus: aufert cruciatu nes aceto lae: z mollit ventre. ¶ Et idē auc. Ja dei. Proprietas autē est q̄ desiruit vātes z gū gius. ¶ Et idē aucto. Aben Beluay. Fio/ cet vesice z renibz q̄ in ip̄ is vlcera. Et folia porri deseni cōferūt matriā ei9 p̄ curare que est in eis. q̄m est in eis humiditas q̄ facit lubricare fetum. z semen porri quā do sumigat ex eo an9 desiccet fistulas que sunt in eo. ¶ Seo porru vinee est deterius stomacho. Et r̄ calidus et magis prouocat mēstrua. et quando comedit cōfert morū venenoso.

¶ Paulus capit. de poro. Porrum acūsi v̄ ptum cum melle et unucrum curat ragadias seu scissuras que sunt in labijs. ¶ Theophras. Porrus est olus cuius duo sunt genera. videli cet scilicet z capitarus ¶ Palladius libro. iij. In mense februario conueni: porru serere. Quē lue. si lem velis post duos mēses quā sanus est porrus delectare manentē in arcis lue Sz capitarū rariuz seres. ¶ Idem in li. vi. In mēse mayo planta porri trāsetur: r̄ rigationibz amata. ¶ Idem in li. vi. In octobri mēse porrum verno satum conuenit transferre vt crescat in capite. Sane sar. ulis assidue circūfodiatur Sed cōp̄bensa porri planta velut renacibz alleuetur: vt inantitas sp̄a ei9 que liberit r̄ adū cibuz incremento capitis suppleatur.

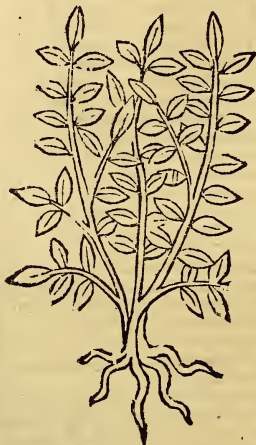
¶ Isaac. Porrus calidus est: sic ut in tertio gradu. quod certificat eius porticietas. Unde sanguinem e nari bz manantē cōstringit. Sz fm̄ cibum illauidabilis est. Flocet enim stomacho: faciens infestationem ac v̄ colitatem.

¶ Hypocrates. Porrus calefacit ac desiccet nimis epar. et splenem aperit vel curat: solz uens queq̄ consilipata in eis. Lboracum pul

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N

monem purgat. Ad aurium quoque dolorē diu
turnū facit: ac per nares yctericos purgat.

D **H**acer. In multis causis vltus medicamie
potū. Dicitur Hypocreas medicamie maximus
auroz. Jpsius succū solum dedit ipse bibendū
E grotis que reuolunt spumant ve cruorem.
Quos enoproticos soliti sunt dicere greci. Et si
g: illa dant hunc ellū thursuc farina Aut ge
mis dragmis porroz saninis vnam. zc.

Capitulum. ccdxxvj.

Drosperpinara grece. ara. barstiarbay. la
dine lingua passerin: zc in lingua persis
ca dicit peroidam. Sera. libro aggre
garotis. capitū. Barstiarbay auro. Dyalcoz
dis. Barstiarbay: id est proserpinara. est enim
masculus et femina. Dyalculus est herba que
nascitur omni anno. Hec habet ramos seu vir
gas rectas: molles: subniles: no dosas. et disten
ditur super faciem terre sicut gramen. Et folia
habet similia folijs rure. nisi quia sunt mollio
ra et longiora. Et habet iuxta vnū quodq; fol
lium semen. et propter hoc dicitur masculus. et
habet florem albus et ruberū: Sed femina habet
plāta parua et virgam vnicam tam teneram si
mitem canne. et habet nodos similes nodis
quisunt in radice canne. et in nodis ipsis sunt
folia egredientia ab ipsa virga similia folijs p

ni et habet radicem in qua nullū est viuamētū
nascitur iuxta aquas. Hec latine vocatur cau
da vulpis: que est virga siue burfa pastoris: is
cur apparet in capitulo. Poligania.

Halienus. viij. simplicium farina corū. Pro
serpinara bz quid suplicitatis. Dominat vero
in eo adha humiditatis vsq; in secundo gradu
et infrigidante bz farina cū. xcl in tertio fm pū
cipiū. **D**yalcozides. Proserpinara herba ē
q; habet virgulas teneras et molles et multas no
dosas et spanlas sup terrā sicut agrestis vnde et
poli carpos dicta est. folia habet rure similia:
sicut et oblonga et mollia. et semen in folijs sin
gulis. vnde et masculus dicta est. flos est illi al
bus aurifenscens. Virtutē habet frigidā et stip
ticam. Proserpinara femia frutescit et vna. vir
gam habet canosam et molles. spissam et no
dosam in quibus nodis folia sunt pini similia.
Radix est illi inuisibilis. Nascitur locis humidis
Tū: et illi suprica. Et beclatine vocat Lau
da vulpis.

Operationes

Halienus. Iunat itaq; exullos stomacho
et ceteris applicata sic herisipulara et calidos fle
mones seu etiam talia existētia repercutit rai
mata. et exinde vero siccantū cūtere: propter
quod berperum bonū est farmacum et vlcēz
et aliorum euidentissimū vero hegmonosoz
reumatorum. **E**st autem et sanguinosozam
vulnērum cōsolidantiū Iunat vero ad vlcēz
que in auro. et si pus in eis sufficiens fuerit id
siccet. propter easdem vero virtutes. et fluxum
multū: et vilit. Et dissinterā et sanguinis edu
ctiones et quecūq; in modo dē are aliunde causa
sunt. **E**t autem Dyalcozides et vna no dosam
vocare et sanguinariū datum. non tamen di
sanguine vtiliter dū: solutionē in qua opoz
dare. **D**yalcozides. Succus eius bibitus
emo prois medicatur. vctris ab sūnt reumas
rismum. Loticis et frangulos opitulatur.
vnam prouocat. in otibz vnenatis cum vū
no bibitus medicatur.

Lum vino coctus et melle vulnēra noua cu
rat. perio dicit scabulo ante vnam horā acceptū
maxime prodest suppositum.

Juxcum mulieris iungit. Dolorem auriz
cōpescit. Sanguinē rei cūctis subuenit. Her
peras curat et sūtilas. Ignem sacrum exans
guit. Tumorēz et durities ipsū spargit. Res
centibus vulnēribz maxime prodest. Proserpi
nara femina omnia similiter facere potest: quō
virtutem minorā habet.

Capitulum. ccdxxvij.

De Herbis

Demonaria Pandecta. Pulmonaria
Herba est satissimilata: et mollia habet
folia: et quasi formam pulmonis: in los
cis humidis nascens. quã quidã pepãni vocant

Operationes

¶ Ad oia vicia pulmõis pertinet bibitũ et empla
stratũ. ¶ Elixatura eiũ cũ vino cõfert peripleu/
moniacis et asinaticis. ¶ E ocy et aqua cum
oleo aceto et melle iocidillime sumitur
¶ Cõfert tussientibus et ad pectus fluxibus.

Capitulum. cclxxviii

Druna latic et grece. arabice guas. In
dozibus. Prima a latinis ob colorem sic
sunt appellata. Liniis generis meliora
sunt damascena. ab oppido damasco sic dicta
Cũ prius arbor ipsa est alportata.

¶ Aristoteles in libro de plantis. fructũ quĩ
dam ex carne et osse et grano cõpositũ sunt ve
puna. ¶ Palladius libro. xij. puna sicant
in sole per crates loco siccoz deposita: hec sunt
que damascena dicuntur. Alij in aqua marina
vel in uria feruente recentia lecta pruna demer/
gunt. et inde subtilata: aut in furno rapido faciunt
aut in sole siccati. ¶ Johannes D. sic cap. de
prunis. Pruna alia sunt alba. u. cirrina. alia
rubea. alia nigra. et ex eis quedãz sunt muza q̃
sunt ad atterendũ magis. quedã dulcia que

sunt ad soluendũ ventrem magis: et omnia al/
terant. et solutionem faciunt. plus tamen et mis/
nus. Damascena vero et armena in omnibus il/
lis sunt fortiora. et humida quidem plus faciunt
illud q̃ sicca. et sicca minus corrumpuntur in
stomacho q̃ humida. sunt enim humida ad cor/
ruptionẽ et putrefactionẽ conuertibilia. Dul/
cia sunt inter calidum et frigidum. declinãt ra/
men ad latus frigiditatis. et sunt humida in se/
cundo gradu. Muza vero frigide sunt in prius/
cipio secundi: vt postea habet. Et alia quidem
sunt laxatiua et refrigeratiua et lenitiua. Res/
ctius euz quo miscetur ei addit earum opera/
tioni: sunt tamarindi et proprie sui modos in/
fusions notos et castia stitula et terentiabini et
viole condite et similia. Et sic cum aqua earum
syrupus unamẽti notũ. Et ex carnibus earum
fit electuarium bonum. Armeni quoq; arbor/
rem prunorum perforãt subtilian in longitudi/
ne palmẽ et duabus vel tribus partibus: et in/
termittunt frustra scamoneẽ et sigillan. luto. et
sunt fructus illius arboris solui in sufficenter
et faciunt sopbilicarões alias in arboribus alijs

Operationes.

¶ Johannes D. sic. Solutione educit cole/
leram: et dantur in egritudinibus colericis et al/
terant maliciã caroz et soluit maliciã et q̃
sunt nocent pãni stomacho: et sunt pauci nu/
trimenti. Dosis aque earum portio est circiter
libram vnã cum succaro. ¶ Dyascozid. capti.
de prunis. Prunũ recẽs ventri soluit. ¶ Sto

macho contrarium indicatur. sed omne hoc in
corno de celerius digestionē finit sicca nō tan-
tam maliciam prebent. quidam sicca cocta ali-
uum stringere existimant. quod Galienus non
inmerito falsum esse contendit.

D Quis enim nesciat ex passo discocta vel mul-
sa solutionē ventris operari: maximeque p̄ficere
si decoctum ip̄m cui succus admixtus est sor-
betur. facit tamen ipse suas differentias dis-
uersi generis in prunis: vt syriaca tantū purat
minus aluum mouere eo quod sint s̄p̄tricioza.

E Hispana vero plus soluere quod sint dulciora
ex omnibus prunis: que magis et laza sunt

F Idem quod tenera et digestionis facilliora et ve-
trem molliēdo accomoda preluunt minoribus
omnia inesse contraria.

B Est et a greſſe prunum austerioris sortis: et
virtutis. hoc siccum etiam distillat: et ceruus
est adiuuare. gummi huius arboris poratū cal-
culos frangit. cum aceto tritum acūlinituz fa-
ciē lūchinas optime purgat: et curat aqua in qua
folia pruni cocta sunt gingiuas et yues in et simi-
lia colluendo defendit. Sed in vino decocta
rebenentius proluunt.

D Radices itemque coctæ eandem s̄p̄tricā habent
potestatem que in folijs est constituta

D Scrapion hec eade dicitur que dicta sunt s̄m
Dyascolidem.

Capitulum. cclxxix

D Runella larinæ et grece. Prunella eber-
ba similis ozimo: flos quasi laucudula
sed grossiora: folia et flores vruntur.

Operationes

Q Succus istius herbe mixtus cum oleo rosa-
rimpoza in unctū sedat tōda. Hypocras Suc-
cus cum vino sumptus tollit morbum ymenoso-
rum. Succus istius herbe curat alcolā: et consert
squinantie. Et ad omnia vitia oris et guttu-
ruris conuenit. eandem etiam operationes by
aqua et distillata.

Capitulum. cclxxx.

D J. latic. arabice affest siue tertsis vel test
Pandecta. Sciendū quod p̄x̄ sit ex arbo-
re ligni ar̄m. et est arbor scerbin vel de-
da. et est cedrus vel pinus masculus cuius fru-
ctus d̄scuntur coni. et ex ea humida et sicca:

Q Scrapion li a ggre. ca. Test. ancto. Dyas-
colidis. Et humida colligitur ex arboris ligni
ar̄m. i. masculi pinis: profert fructum paruum
et ex eo fit lumen. Et melior ex ea est alba splens
dens lenis et munda.

Operationes.

De Herbis

¶ Galienus. sim. far. ca. pie. fm transla. grecas
 Pic que quide sicca siccatur & calefacit fm tertia
 abstinentia a comeduntur plus siccantur nata e q
 calefacere q liquida e cor ario calefacit plus q
 siccet. habz aut qd subtiliu partiu q asmaticos
 & empticos iuuat. **¶** Et habet quide quid dige
 stiuu & dyasorenci sicut & fm gustu subamari
 quid & acre. **¶** Ita aut loquosus vngues edu
 cant mure cum cera. & empetigines expurgant
 digerit aut duos & indigestos humores om
 nes qui ponunt in cathaplasmanibus. fortior
 vero ad omnia ralia est liqda. dura vero ad hec
 quide peio: est. **¶** Ad consolidatione aut vulne
 rum magis idonea: palā ergo ex bis e qm quid
 copiosus humiditatis calide comitum est pici
 liquide. **¶** Piceles. i. oleum picis. fit ex pice hu
 mida quado coquitur. & est quedā ex ea que est
 similis visco viscositate sua & noiatur viscosa
 Et est alia que ex tota sicca est. & melior: ex ea e
 illa que e pura tenax & odorifera similis resine
 pini. sapor huius est acutus & fere amarus. Et
 virtus eius est cali. in tertio gradu. & desiccato
 est plus q calefactio ipsius

te nostro vocat pecula. **S**era. li. ag. c. bictan:
 id est pic liquida: & est oleus qd egredit de scer
 bin. Et scerbin duelsum species Una eaz est ar
 bor magna. & e genus abietis. & est ex ea alkiran
 hnis fructu simile fructu cipressi. nisi quia e mi
 nor: eo multu. & secunda est arbor spinosa hnis
 similitudine cum arbore iuniperi. & magnitudo
 fructus eius est sicut grani miri. **M**elius autē
 alkiran est illud quod est spissum clarum hnis
 odorem fortem cuz horribilitate. & quando iny
 tinguatur in eo digimus: non cito defluit ex digi
 to propter suam spissitudinem. & quando stilla
 eius cadit in loco remanet collecta: et non ex
 panditur. Et idem aucozitate. **S**alie. Specie
 rum scerpinu coplectio est ca. & sic. in. iij. gra. sed
 olei qd extrahit ex arbore sua substantia e subst
 antia. & virtus eius e calida & sicca in quarto gra
 du: s; plus calefacit q siccet. **I**gnu scerbin no
 minatur lignum mortuoz. quia conseruat cor
 pora mortua a putrefactione. Unde virtus ei
 desiccatur et custodit corpora mortuorum. et des
 truit quod est ibi de humiditate.

Operationes

Capitulum. cccxxxj.

De liquida. padebra. ca. cccj. Bictan
 arabice. grece alkiran. latine vero oleu
 de scerbin. & est pic liquida. que id coma

¶ Serapion. Pic liquida custodit corpora
 mortuorum. & oleum eius occidit pediculos et
 lendines & lumbicos et vermes qui sunt in au
 ribus. Et quando cum eo fit mascalco corrumpit
 pic fetum: et excludit mortuum.

¶ Et quando linitur virga in hora coitus des
 truit conceptu. & ppter hoc est ex verosibus me
 dicinis & formouibus ad pbibendu impregna
 tionem adeo q accidit ei qui vitur eo: vtiat
 omnino sterilis. etiaz quando distillatur ex eo
 in dentem corolum sedat dolorem & frangit
 dentem & auferit liuorem qui fit sub oculo.

¶ Alkiran. & est illud quod est copositu ex eo
 quod colligitur in lana: quando super ipm su
 spenditur & decoquitur. & subtilius alkiran et
 minus acutum. & residuum quod remanet est
 alkiran. & est illud qd est de eo spissum & gros
 sum. et est sicut illud quod remanet ex spissum
 dine olei. & ideo alkiran propter sui grossiciem
 mordicat & aperit. & propter hoc alkiran cu
 rat apostemara. & est pic liquida.

¶ Sed grani scerbin virtus est eperate adeo
 q potest comedenti quia facit fodam et mor
 dicat stomachum.

¶ Et idem aucto. Dyasco. Alkiran est quod
 corrodit & incidit corpora viuentiu: & conseruat
 corpora mortuorum. & sicut pberetrum i quo
 reponatur corp defuncti ex ligno scerbin. ser
 uat corp defuncti a putrefactione. et propter

Docnominat ipm quida vna mortuoz. r alkyl
tran adunt platas et cozia ppter necessitate sue
caliditate r deificatiois. et abstergit maculas
oculi qn bibit cu rob r sale pauco. couenit mor
sui serpatis. et quado linitur super elephantiā
couenit: et fit crastere cum co: et occidit lumbi
cos paruos.

Capitulum. cclxxxiij.

Panis. Jsdor. Panis dicitur est eo q
un omni cibo apponat Panis enim ei
bari e qui ad cibis seruis dat no deli
catus. Fermētarius dicitur fermētio cōfect. Azi
mus autē nō fermētatus. Nam azimus est si
nefermēto sincerus. Azimus autem leuiter
fermentatus: qsi azo azimus. cibanicus in re
sta coctus. Rubidus aut recoctus et rubes
catus. Subanicus dicitur chere coctus ac reuer
satus idē et foacius. Sfungia dicitur panis aqua
diuinius lactatus. simul am modica fermētum q
modicum accipit. et habet bumectatiois plus
q: omnis panis. ppter qd et sfungie nomē dece
pit. Placite sunt q de fare sūt qd aliq caudaz
liba dicunt: eo qd libeant et placeant. Dulcia
sunt operis pistorij genera sic a sapore dicta.
melle em aspera sumantur. Azor. Collirida
dicitur panis qua dratus de similia factus in
sartagine cum oleo frigus. vel modicus panis
triangulus. Azaga sunt panes lati ac tenues
Lista est panis superficies.

Operaciones

Qui. Panis vt comedat oportet q sit mū
dus salis. massā hñs pfectā: fermētarius bene
decoctus ne comedat calidus: sed vna nocte q

manens. Calidus em nō est apud naturaz res
ceptibilis. ¶ Et acceptio eius q est de furno r
reliqz sibi similitū est mala Panis de similia me
lior est r mūdior ac nutritior qz alius. Et ynu
trimētū melius est: nutritior penetratiois

¶ Qpirus aut qui est plurimi furfuris velocis ē
penetratiois: s; nutritiū minoris ac deterior
¶ Ille vero qui nō hñ coquit est plurimi nutri
menti: et similiter qui parz habet fermēti. s; ei
nutrimentū opilat nisi illos qui plurimi sūt ex
cratij. huius generis est panis de patella. naz
cuis interior pars raro bene coquitur

¶ Emplastrū ex pane factū calidū ē qz et fru
mento panis: ex frumēto nouo velociter ipm
guat ¶ Panis de frumēto cū melicrato succis
qz couenit r valet apostematibz calidis. lenit
enim r infrigidat ea. Panis cū aqua et sale des
coctus et empetigini infusus cōfert. Et si quidē
velocis digestiois et tarde decessionis.

¶ Panis opirtus ē lenitius nature. fermētas
tus qz venit lenit: et azimus stringit. Simili
ter in parella coctus et antiquus panis sicqz vey
trem stringit. ¶ Isaac in dictis particularibz

panē tritico calidiorē diximus: cuius diuersa
sunt nutritiua quattuor modis videlicet. Prī
mo ppter farinā vnde factus ē. Secūdo ex artifi
cio sui. Tertio ex igne a q coctus est. Quarto
pro qualitate qua sumit. Farine modus nutri
tiam diuiditur. Panis ppter essentia sui. Ses
cū dū s; pqlitate molitioris. Tertius fm huius
rate vel longitudine epis ex quo mola cōtrita
est vt superius dictū ē. Panis quanto mūdior
est tanto plurius nutriti et durioris egestio
nis. ¶ Diuersitatis panis et artificij sui duo
sunt modi. vel ex forma vel ex artificij simplici
ter. forma autē triplex est. magna: parua: me
dia. Magna medulle plus habet. corticez ves
ro subtiliore et duriore. Cortex preterea parū
nurit. et est ad digerendū durus. humiditate
egestiois exsiccat vnde et vtrēz cōstipat.

¶ Medulla grossa est et viscosa et inflatiua.
flegma viscolus generas. Panis parui et sub
tilis interioris ignis pforat: et humiditate me
dulle exsiccat. vnde parū nutrit r rarū digerit
et vtrē cōstipat. maxime si est usit in primo
vel secūdo die post decoctionē.

¶ Unde hypocrates. Panis magnus r gros
sus est medulle nutriti plurius et vtrē soluit.
paruis aut et tenuis medulle est pauce. nutri
menti pauci. Egestio eius tarda est vtrē cō
stipat. Qui autem mensure medie est i forma: r
medie est porcularis.

¶ Artificium panis quattuor diuiditur mo
dis. Et si em panis quatuor epedu fermēt r azus
habes et salis bene coctus. et sicut oportet

De Herbis

Capitulum cclxxxiiij.

Rapa. *Pl. li. cxx.* Rapa dicitur est a rapido: id est cōprehen-
dendo. Et aut radice ampli-
or nāpo. sapore dulcior: so-
lio tenui. *Pl. li. iij.* Semen
brasilice vultu murat in ra-
pā. *J. de in li. viij.* In mense
iulio serēda ē rapa solo putri: solatri in secco
nec spisso: locis humidis: rāpis letat. *Flapus*
aut in secco ac p̄prie tenui deucto et sabuloso
medior: nascit. *Lo. i.* p̄prietas vtrūq; semen in alte-
ram mutat. Nam rapa in alio solo p̄ bienniu
sara mutatur in nāpos. alia vero nāpos tran-
sit in rapam. Sub actū solū serit: oratur versa
tuncq; coquit quod ipsi et legentibus prode-
rit: qui ibi anno eodem seruntur. *Jugo rap. ariz*
quatuor sextarij nāpi autem quinq; sufficū
Si spisse sunt inruelles aliquas vt cetero ro-
borentur: vt vero in semina maiora redigātur
crucam rapam solis oñibus purgas: et ad vi-
midij digiti crassitudinem in caule succides.
Tunc in sulcis diuigent: sub acrio octonis vi-
giris separatam obvies in iudicis terram: et calca-
bis ita magna nascitur.

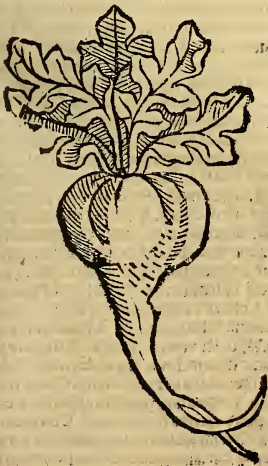
Operationes.

- A** Rapa est nāpus v. l. d. i. s. i. m. u. s. cōrbar cor-
pus: et ducit. Sed semē eius cōtra venena in
ponum datur. Rapa si frequēter comedat infa-
stionem si omachi facit. Semen ē: et vino vitū
valet contra morsus serpentum.
- B** *Dyalcolides.* Radix rāpe bona est: et si ven-
trem inflat: corporū tamen succum addit: vtrū
q; stimulat. Eius elixaturam fomento podag-
ris ac permonib; p̄sidium est. ipā q̄strica et
imposita hec omnia facere potest.
- E** Lima eius elixa et cōmēta est diuretica. Se-
mē eius et vino bibitū vulnerib; venenatis p̄-
ficat. Itaq; semen in rapis calidū ac seruens vi-
detur: et ipe paulo solutiores creduntur. Sed
quo minus caloris possident molliendi pote-
statem eo fortiozem continent.
- D** Idem radix inflat: et semen in homine gene-
rat vel augmentat. Agrestis rapa locis siccis
nascitur: fruticem collectum faciens cubiti lon-
gitudinem habens multasq; virgellas. Sola
leniora: et in modum digiti grossa. Semen ei-
us folliculis est conclusum nigrum et fragile.
quod fractum habet intrus colorē album. itaq;
facia miscetur alba mentis vel etiam totū cor-
poris
- E** *Isaac.* Calida est in secundo gradu. bu-
mida in primo. dure digeritur. Bollem in

corpus. Est parū fermentatus et coctus: et in ce-
teris a necessaria temperantia imminuit. Et hūc
fermentū et sale vltra cōsatis ē. Est azim? et sa-
le carens. Primus quidē moderatior: ē in oib;
his supradictis in stomacho p̄fecte digeritur: et
sanguinē in corpore clarissimū generat. vñ na-
ture cōfortat actionē: p̄prie a cōmodo est qui
quies sunt: et delitanti delectatiōe iuuat. Et vis
quoz digestio defectū parit vt senior et egritu-
ditēs exēcutiū. Ars em̄ exhibita exērit? sufficit
nature laboranti interius

¶ Exercitatio aut laboratio nō adeo cōueni-
ens est propter suā subtilitatē et facilitatē diso-
lutionis et mēbris coz. Panis fermentari? mo-
dicū habēs salis nec hūc coz? vis cōsitate gene-
rat et grossitatē. vñ durior et p̄prie tardior. pro-
pter hā p̄prie exercitatio et laboratio. Nā abū-
dantia caloris eozū est causa fortitudinis: et di-
gestionis. Sed qui fermenti salisq; sup̄fluum
habuerit minimū nutrit et confortat: virtus em̄
salis humiditatē eius dēficat. fermentū cōtū-
tionem rarificat.

¶ Azimus sūb minimū nutrit et durissime dige-
rit tardissimeq; egerit. p̄prietatē h; opilationē
et ventositatem generat. Idarco in cōueniēs
est oñib; nature: nisi raro eis q̄ maximis labo-
ribus exēcutur vt in siccis.

flatuam carne facit. ppter sui ventositatem p) inde corium suscitatur. flegma augmētatur. Utilis autē est si bis cocta vtrāq; aqua reiecta coquat cum pinguisima carne. Idem cuius iure si pes des podagrorum loti fuerit doloxi nigricationem prestat. ¶ Salicis li.ij. de cibus. c. de rapa: Dicitur formiter autē et hanc homines preparant vsq; ad hoc qd cōponunt eam cum garo z aceto vt habeant p vsu per totum annum. Lbi mām autem reddit in corpore grossiorem comensurato. propter quod si abundauerit quis in vsu ipsius. et maxime si quis deficienter in ventrem dirigens ipsam congregabit vocatum crudum chimum.

B ¶ Ad feculum autem ventris neq; contraria ritiq; neq; conferre dicit quis ipsam: et maxime quando decoquitur bene. indiget enim ipsa z ampliori decoctione. sic autem optima bis dicitur sicut dictum est prius de caulis preparatione si autem crudior sumatur indigestibilis est. z in flatu et mala stomacho. qñq; autem et mordicationes operatur fm ventrem. p aqua autē dicitur admittat vtiq; si minus aliqua homogeneam plantarū nutrit ¶ Et idē li. vi. de sim. medicinis ca. gen. gilidis siuc rapa ipsa et semen ad libidines incitat in flatu spiritus generatiua exaltens

Capitulum. cclxxxiiij

Rapbanus. Jsi. Rapbanum grece nos radice vocamus: eo qd totū deorsum nō autur cū reliq; olera magis in summa p) siliant: bñi semine macerato. Halla. li. iij. In mense martio rapbanos aliq; ferit quib; vntur estate. Idē in li. ij. Rapbanū vtrāq; p dicitum est sicut z brasicā costat esse vtrū inimicā. Nā z si circa se serantur natura discōdate refugunt. Auicē. Rapbanus habet lignū calidū et humidum in primo. Semen ca. in. iij. fortius ē semē deinde coctet. postea folia deinde caro:

Operationes

¶ Radix ei9 a iaciūo comētia vel potata purantidorū magnū adiutorū ē sanitatis z rursamentū corpis: s; ad inflammationē facit z ructus fetidos. ¶ Fructus ei9 vrinā mouet. Ventrē decocta malaxat: z in cibo pificis prodest. Lozāq; flegmata purgat. Lū opimelle accepta vomitū mouet. Lū melle mēta purredines curat: Lū uores tollit. Vm fun gi venenosi cōpescit

¶ Lōra viperaz motus pificit. Semē cū aceto datū splēmini: hydroticis ac splēnecis in modū ea bathylasme impositū subuenit.

¶ Radix in aceto ac melle cocta si gargarizet synaricos curat. folia ei9 cōtula z iposita dolentib; articulis plunt. ¶ Rapbano calida est ferrure oim medicorū opūione p: s; nobis qd vsu intelligere licet nā cū ceteris cibus comētia idē in stomacho ructū efficit solus. qd in eo coquitur prima. ¶ Capillos ab iniuria atopie reflatū cū melle. ¶ Succus etiā granedines aurū instillat: emēdat. ¶ Egyptū reges i qd erat studū seruari corpa mortuorū z cās valitū dinū ocultra si de recognoſcere. et in iplo cor de vrinā nasci piderūt. ¶ Semē rapbani cū melle rito z sumpro suspiria mitigāt. Tussis arceſ. Sola cū sale sumpra vētris aialia extinguit. vētrē stimulat. vrinā cōctat. Puerperis copiā lactis acq;rit. ¶ F. ulla res fortius vrinē diffi: ultatē soluit. v d feminaz imperat mēstruo. rapbanus comētia ē cū stomacha. post qd bos sumpra digērit cructuarione facit. Lō cra et est nullientib; z pūititib; si dachi medetur.

¶ Lozū ei9 cathaplasinis a ebbitū cū melle pascētia vulnera curat. ¶ Lū. ore iposita tollit. Dorsib; venenaz occurrūt Lēgines purgat. Lūbita mēstruis in: par. Semē ei9 bibitū ē diureticū. splēnē tremis cerefac. ¶ Elipū cū opimelle gargarismo synaricis opuliat. Lerala qz pūcro accepta statim medet. Del cōcauo vnulla. vel ginguis fricata. dolorē eius mirre sedat. ¶ Et si aliud genus rapbani qd multar

moratiā dicūt bñs folia lapsane silita: cū rā
dit oblonga est ac tenera. de q. s. supra dictū ē.
¶ Pla. Raphan⁹ ca. ē r sic. in. ij. gra. Virtutē
habet incidēdi: dissoluedi. et co fit cōpedēs ori
mellis cōtra quartanā. cōtra quidianā: cōtra
duriciēs splenis.

¶ Herba ipa cocta in vino et oleo spleni casta
plasmetur. peccini casta plasmata a stringuias
et dissulteriam soluit.

¶ Hypocra. Lappilos muliez defluos rapha
ni iūda fricari: et cōtra tormēta vulue sup ym
bilicū imponi Reducit r cicatricē ad colozem
Semē impositū ex a q. s. silit. ea q. s. a gedenas vo
cant vlcera. ¶ Democrit⁹. Venres h cibo pus
tat stimulari. r ob id forasle voci nocere tradi
derunt aliq. solia q. duraxat in oblogis nascūt
acē oculoꝝ et atare dicunt. vbi vero acrior: me
vicina admoda sit vsopi dāre. prin⁹ imperant.
Pecaniparia est. Aurū vero quitati rapha
ni succū instillant. ¶ Papi buncetar r dūper
git hlegma auctozitate sua. folia tñ eius min⁹
austera sunt. radicē rita in vino nauicā puocat

¶ Pli. li. x. Raphani stomachū purgāt. pitui
cām extemāt. vinā cōcitant. Est cōtinuosus in
italia: r aromatiā vocāt satiuā. Satiui decoꝝ
cū mane ad tres ciaras poti calculos cōmū
iunt r eiciunt. Ad tūsum q. s. ieiunis raphan⁹ p
dest i mane cum melle Semē ei⁹ rosū deinde
cōrtiū cum melle suspiriosus valet. Idan⁹ cō
tra venena pcedit.

Capitulum. cclxxv.

Radicē. Plateari⁹. Radix herba cuius
simili noie appellat. r ē cali. r sic. in. ij. g.
du. Virtutē raphano similit babz. Et cō
tra easdē causas valz eodem modo: sed nō effi
cax est. Itaq. cū in receptione inuenit. potest
poni radicē raphani si radicē nō habeat. Pallas
dius li. xx. In augusto mēse r vitino siccioribz
locis radices cōuenit seri. q. byeme ministrant
vsu. Amant terraz qualem rapa pinguem ac
solutam r diu subactā. topum vero r formis
dant r glaream: Haudent celi statū nebuloso.
serendi sunt autē grandibus spaciis r alte fossi
sis. meliores q. pueniūt si serantur in arenis post
nouam pluiam nisi forte possint rigari. quod
statim est statim leui sarculo debet operiri: sed
tamē nō in gerēdum est: sed potius palee. que
inde fungose sunt. sua uiores aut sunt: si ea q.
falsa frequenter aspergas. Radices semini ge
neris putantur que minus acres sunt. habent
q. folia latioꝝ lenia r cum locūditate r ientia
ex his ergo semina sunt colligenda. Vatoꝝes
fieri credunt si sublanis oibus folijs solo tenui
caule de uislo: sepe terris opā iantur. Si ex u
mis ā r ad uicem fieri veltis semen die ac nocte
melle aut passo macerabis.

Operaciones.

¶ Isaac. Radix est ca. in. ij. gra sic. in. ij. min⁹
Grapa nutrit ppter acimē suum: qd fortius est
acumine rape. Nutrimētum eius est durum r
grossum digestioni stomachi nociuū r incon
ueniēs dētibus ac oculis r gula offētibz: do
loribus vltis. ¶ Scdm vero medicinam cō
uenit. scdm cibum manducata rortione r infla
tionem facit. r illaudabilis stomacho fit. Nō
testatur ructatus eius qui maxime fit ante cib
um. dēuat enī r descendere phibet cibū ad
locum coctiōis. Ideo q. fit causa indurate di
gestionis. naturalē q. virtutē inbibet. cibum ex
pellens in superiori pte: ex qua r fit vomit⁹: ma
xime his qui ventositatem in stomacho habet
ex consuetudine.

¶ Que tamen post cibuz accepta minorē agit
ventositatē ascendens supius. quia cum gra
uitate sua descendit inferius: deponit q. cibum
in coctionis locum. Et vt optet digerit vnde
causa confortande secunde digestiōis effici
bet est grana sue coctionis: que non habent
bus ventositatē accepta post cibum impedit
¶ Proinde si quis eam vult accipere pro vo
mitu ante cibuz sumatur. sed propter supplemē
um secunde ac tertie digestiōis: post cibuz mā
duccetur.

A

B

C

D

Tractatus.

E ¶ Et radice cōbūrit et puluerisatur sup vlcera humida: mēdicat et desiccāt illa. Et putat aliq̄ q̄ exprimat succus eius et deur in potu cū vrb̄ no. et cōueniat medicinis moriferis: et semē eius etiā facit hoc. Nos aut̄ ex p̄ti sumus multo cōcis de hac planta: q̄ q̄n̄ co quic̄ multū cū kilt̄ ordei donec dissoluat̄ in decoctione et deur in potu h̄m̄ a gnā efficacīā in egritudinibz pectoris sanctis que fiunt ab humoribz grossis

S ¶ Et idē auct. Ruffi. Ruffanus cōfert flegmatē: et puocat vomitū: et est malus capiti et oculis ventibz et palato: et corrūpit cibum. Et est cōueniens omnibz egritudinibus mulierū. generat v̄tositates in superioribz partibus ventris. Et illud auct. Duma y p̄ter suā maliciam ē v̄locis putrefactiōis sue substantie.

B ¶ Et idem auct. Rasis. Dixit mihi quidā amicus meus q̄ ex p̄ti est h̄z inuenit v̄rum. Distillauit enim aqua radice raphani sup seopionem. et inuenit ip̄m statim immobilem. deinde cōtinuo inflatus est et crepuit p̄ mediū. Et radice cōuenit se. quartanis. et rigoribz febrium periodicarū et doloribz ventris.

Capitulum. cccxxxv.

Raphanus agrifolius. Dyaf. Raphanus agrifolius iuncos duos sine creaspargit rubetes i terra. folia rutesilia radices

cepede ampliora: que quidē raphani siluestre vocāt. Inus h̄z medullā candidā. extra cortices nigros. nascit̄ in montibz et locis asperis. alī quando et vrb̄osis

Operationes

¶ Sera. Raphanus agrifolius et b̄tis fo. silia lapsane. et h̄z radice mollē subtile. logā et tenerā. et sapor: eius ē acur. et folia et rami coquuntur et comeduntur: et puenit sto. ¶ Tūc̄ etiā ei ē viscida et diuretica et calida. et iō in cibo sumpta copiosa effudit vrinā. Incitat etiā mēstrua feminarū sto. vtilis et acetosa. Pituitas glurino fas cū melle sumpta dissoluit. h̄z b̄cos latos excludit. ¶ Radix adusta et in puluerē versa ad siccandū et purgādū vulneribz imponit. Qui dā succū eius cū vino dat cōtra venena. eadem vis in semine ē si cū melle sumat. nobis ex p̄ti armoraciā in prisana sorbitionē distocā toracis vitia sanare. ¶ Syzraphanus agrifolius quē romani vocāt armorachiō h̄z folia silia folijs domesticis. et h̄z radice logā mollē. et sapor: eius ad acuitatē declinās. et folia et radix si coquāt et comedātur cōueniūt stomacho. Et eius frus est calida inflatina. ¶ Et puocat vrinā et mēstrua. et q̄n̄ sumit cum melle incidit humores grossos et viscosos in pectore

Capitulum. cccxxxvi.

De Herbis.

Radicula. Plin. li. xij. Radicula est herba lanuadis lanis apta, ad h succū hz mirū q̄rū cādore p̄ferēs eque z mollicia. nascit vbiq; satina sed ip̄os p̄cipue in asia syria q; sarofis z alperis locis. Trans eustraten in lau darissima. caule tenuiferulaceo ip̄sifq; cibus in digen. ap̄ appetito. z vnguentū q̄cqd̄ sit cū q̄ deco quat oliue folio. hāc strabion vel ysian greci vocant. Estate floret. aspectu grata. verū sine odore spinosa. z caule lanuginoso. semē a nulis h. ra dix magna q̄ cadit ad que dicit̄ ē vsum.

Operationes

Plin. li. xij. Lingentib; z radica ramos p̄ parat. quā strubion a grecis vocari vidimus. **H**edef morbo regio ip̄a decocta. z vis potū Itēs vitijs pectoris obuiat. aluū silit. vultusq; purgat. q̄obzē aurei poculū vocāt eā medicū. z melle etiā p̄dest ad tussim. **O**ropnce p̄dest mētura coclear; cū polēta fo z aceto lepras tollit. eadēq; cū panace z caparis radice calculo s frangit ac pellit. p̄anos discutit cū ordea cea farina z vino decocta. **H**ilicē z malagināib; z colliris claritatis causa ad sternutamentā vtilis inter pauca. **L**ien; q̄s ac iocineri codē mō p̄ficiat. pō. denarij pōdere ex a q̄ nulla sanat suz p̄riosos. sic z pleuriticos oclq; lateris dolo res. **P**ande. Radicula. conditū. z ponit̄ in antidotario virili in posione ad scrofulas.

Capitulum. cccxxxviii

Rannus latine z grece. arabice haufie. vel buseb siue haufig. Sera. lib. ag. ca. haufis siue haufig. i. rannus. est plāta q̄ nascit̄ in vallib; z lunt eius res specios. Una habet stipitē rectū spinosus sicut arbor q̄ dicit̄ ale būsialich. in ramis z spinis eius a folia ei; sunt oblonga hūia humiditate vif osam q̄ adheret manui. Scōa est foris alba plus q̄ ipsa. Terria habet minora folia q̄ ipsa z laiora. z declinat parū ribozi. et rami eius sunt longi. lōgitudo eius est brachij vnus. et est spissio. alius. z ē debilior. spina vero eius est acutior. Et fructus eius est latus subtilis. et est velut in vaginis sicut herba que dicit̄ sachidalon. **E**t idē aucto. **B**alie. Quod ad ministrat̄ q̄ rannus sunt folia eius dū sunt recentia. **E**t virtus eius est que in frigidat z desiccāt in secundo gradu.

Operationes

Dial. ca. de ranno. Rannus fructus est qui circa ortos nascit̄. Vnius virge sunt longe et spinose. folia habet pinguisima longa z leuia. Est etiā alia rannus colorē huius sub albidū. Et tercia habēs colorē subrufus z virgulas lōgas cubitis quinq; z plus. hec spinose sunt. et minū mā habent virtutē. **E**t in senen latū est z rēne et in folle reculum sicut aso dicit̄. **I**de. **D**ms nū specierū rannifolia carbaplastmatib; adhibita ignē sacrum corporis prohibēt. **S**era. Virtus ranni est que curat formicā z herisipilam que est tpe caliditatis. Unde q̄n fit emplastrum cū solis eius curat herisipilā z formicam. **E**t dicit̄ aliqui q̄ q̄n ramicus suspendunt̄ in ostijs z fenestris cessat operatio arboris eoz. **P**linius lib. xij. Inter genera huius rannus appellatur a grecis candidior fructus. **I**s floret ramos spargens rectis aculeis nō v; ceteri aduncis. Alterū genus est siluestre nigrū rubentis serens folliculos. Vnius radice decocta in aqua fit medicamentū: quod licū vocatur. **S**emen secundinas trahit; alter ille candidior stringit; sed magis refrigerat. collectionibus z vulneribus a comodatio. **C**onstantinus in libro graduum. Rannus frigida est in primo gradu sicca in secundo. vaslet pustulis oris. Ventris dolorem z stomachi defectionem curat. carbaplastmas atus herisipilā destruit. **S**ucus eius oculo; collirio mixtus siue solus conuenit dolozi oculo; maxime q; pannorum albedini. **B**ibitus autē lapidem renum frangit.

Capitulum. cccxxxix

A

De herbis

bonis. solutionis et apertionis opilationū per ipsum est p̄ dominium caliditatis in superficie eius: conlectio cōtractionis p̄ ipsum ē a substantia sua terrea stipica. Non est in eo nocua menti apprens. et dat in omni tpe et in omni etate: ita q̄ etiā pueris et pregnantibus datur. et est de elegantioribus et melioribus medicinis aque lactis. et proprie quod sumpium est et capris q̄ magnificat operatione eius. similiter magnificatur infusio eius in aqua endiuie et apij prius bulitum et colatum: vel in aqua plantaginis. et nō demittat quin cadat in societate eius spica. Est em̄ propriū iuua menti cum ipso. Nec p̄termitras additione modici vini albi odoriferi clarī in infusioibus eius. et proprie qm̄ in emēdatione opilationū propinat. Et eius quidē infusio comperit quando solum queritur absterisio. solutio et opilationū apertio: et ipsius conerui exhibitio: quando querit: vt post illam in visceribus vestigia cōtractionis remaneant. Verū ex illo quod assum est vehemētius et adustior: qd̄ ex eo purius est sustinet quod oportet et meret de contractione. In raro autē et lato cōtinuo vehemens resoluit virtutem. Decocōio etiā similiter resoluit qualiscūq̄ sit.

¶ **Jobines Herbe.** E ducat solutione eius colerantē flegma. Maior eius proprietates est mūdicitate epas et stomachi. et confert doloribus p̄ungitius eorum et viscerum.

¶ Et clarificat sanguinem: aufert opilationē et inq̄hos quorum mater est opilano: sicut hys dropisim: yctericiam: grossiciem splenis et febribus opilationum: et similia.

¶ Et ex parte substantie sue. p̄cetas est p̄ferre spūo sanguinis et emauationi eius vnde cūq̄ sit. et casui et p̄cossioni. et sanare rupturas in visceribus et extrinsecas. et ap̄ie est: 3. i. aninime. grā. ij. et rubee tinctoz. grā. xv. cum vino stipico.

¶ Et confert in unctio olei eius cōfussioibus et contritionibus lacerto et doloribus eorum. et ipsum quidē est medicina singultus: est medicina bona dissiliterie. et proprie quod et ex est assum. et bibitum cum succo plantaginis et pauco vino stipico.

¶ Et confert febribus periodicis et febribus opilationū et febribus antiquis. Dosis portio eius infusionis ana. ʒ. ij. f. vsq̄ ad decem contriti ana. ʒ. i. vsq̄ ad ʒ. iij.

¶ Et ipsum conseruat per annos quatuor: et conseruat a corruptione et putrefactione: si sup̄linatur a cera et ter bentina liquafacte: aut cera sola. aut si sepiatur in p̄silo aut mīto: conseruat em̄ tunc tempore eterno.

Capitulum. cccxc.

Remponticū. Pandē. Remponticū. i. barba sirila: et est radix pōtica multū silis reubarbaro. Inuenī hys venulis distinctas vt reubarbaras: nō tingit vt reubarbari. Et dicit reupontico qm̄ in p̄oto insula reperit: vel qm̄ pontici hys sapore. et reu tantū est dicere quātū radix. ¶ **Dyal. ca. de reupōtico.** Remponticū nascit in bosforo. et sic ab greca venit: cuius solia magna sunt similia folijs simpbir. radix est aliquatenus vasta et nigra. Vasta similia centauree: sed breuior et fragilis et leuis in pōdere sine odore: et gustu amara: acriter stringens. et si mastricē sit glutinosa et crocei coloris.

Operationes

¶ **Dyalc.** Vires efficaciter habet stringentes. Et iō somēto imposta in flationes desiccant: et vulnera glutinaria et sanguinis abundantia reprimunt. Habet in se magna substantia temperandi: q̄ tenet in se terreni frigoris et caloris partē. et leptomeris est ad asma. ergo reumatica et orthogonia sua et porata. liuores et cū penigines sanant cū aceto diluita. et potata emproicis et disintericis prodest: sed bona est q̄ nō est p̄ulara. In gustu muscullaginosa modicū submordeo. blitra in flationem stomachi tollit. La ximudinē et dolore stomachi spleneticis et epaticis prodest. ¶ **Conquassatione** corporis resiliit. De alio cadentibus subuenit. Fleueticis et for. ionibus et liboraci et p̄ocū d̄ngesa

21

21

24

- Intare est. Striccas et sciaticas causas compes-
 sci. Sanguinem rei cunctibus vtiliter adhibet.
E Asinari is prodest. Subglutientibus vtili-
 liter adhibet. Eliciacis et dissintericis frigo-ri-
 bus singularare presidiū est. Hominibus venci-
 natis occurrit: similiter vt agaricus datur in
 omnib9 causis. Zernas limpida et liozoes cū
 aceto imposta similiter cū aqua liuozes offes
 tollit. Cirrus est et termantica et paulo stupida
D Capatus capi de reu pontico. La est et sic in
 secundo gradu. Virtutē habet mundificandi:
 confortandi et ponticitate sua: et diareicā et
 quodlibet. Aqua decoctionis eius soluit opi-
 lationem splenis et epatis et frigida causa. Le-
 rotū et puluere eius et oleo rosarū: et cera valet
 contra debilitatē stomachi. Pulsus eius lunus
E heticos eius occidit. Psido lib. et bymo. Reu
 pontici sanguis abundantia repūit. Das
 bet in se marimā temperandi substantia: quia
 retinet in se terreni frigoris et caloris partē. Et
 etiā leptomeris vnde potata ad spasmoda rau-
 maica iuuat. Et leniores emperigines sanar.
 Splenem repūit: et luxuriā tollit. Cū a ceto
 bibita emoproicis et dissintericis est iuuatiua.
S Bibita q̄ stomachi inflationē eius et lassitu-
 dinē prohibet ac dolorē. Splenicis et epaticis
 proficit. cōquassationes corporis reficit: ac de
 alto cadentibus subuenit. Iumbis etiā et torcio-
 nibus rotacis et ypocondrijs est salutaris.
B Striccas et sciaticas causas compescit. san-
 guinem rei cunctibus adhibetur vtiliter. asma-
 tias subglutientibus prodest.

Capitulum. cccxi.

Resina. Psido. li. xxvii. Resina clachy
 ma sudore lignorum exalata vt balsam
 mi ferulupi ni et lenifici et arborum vrie
 gulo:ū que sudare perhibent. Reys em grece
 emanare dicat vel sudare sicut ligna odorifera
 oriēris. sicut gutta balsami aut ferulaz: quarū
 gutta durat in gannam. s. in electz. Prima
 aut resina dicit iberebentina: et est pretiosissima
 pie alq̄. et deferretur de arabia: inde a syria: cy-
 pro et africa: et ab insulis maris. Secūda est le-
 tiscina que mastic vocatur. de de Libio insula
 depozantur. Tercia est pinealis: hec nūc est
 liquida: vnde dura inuenit. Jre Jli. Resina
 igitur vici quodlibet gramē liquidum vel aris-
 dum liquidā resina vt balsami et terrebentina:
 durat vt masticibus et myrrha et bmo. Omnia
 autē resina primo est mollis et liquida vel visco-
 sa. sed in prima sui emanatione et aliqua rema-
 net liquida et aliqua caloze vel frigore indurat.
 Omnis autē resina est vtilis in medicina. et ideo
 resina posita in nobilibus antidotis: vnguen-
 tis. Operaciones autem et virtutes resine sua-
 gulozum. quere in locis suis.

Capitulum. cccxiij.

Ribes. Pandecta. v. c. viij. Ribes quida-
 dicunt q̄ est acetosa. et quidam dicūt
 q̄ est coccyus. sed falso. quonia coccyus

De. Verbis

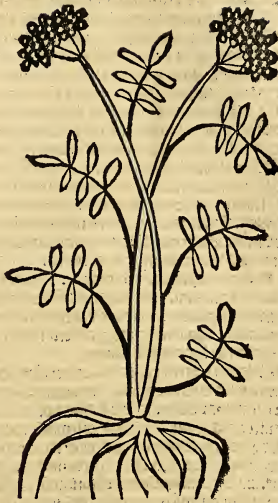
nō est acetosa. qm̄ Vesue facit scinotim capi-
tulum de rob de ribes. z cap. de rob de a ceto-
sa. Silt vbi ponit cap. de rob de ribes ait q
valet sicut rob d acetosa. Item nō est coccus
qm̄ coccus est ca. z sicce depletionis: sed ribes
sunt frigi. z sicce. ¶ Albani. Ribes est planta
stipitē habēs rubeum ad viriditatē de cluē tel-
nerum. folia rotūda viridia nigra. cuius granū
portatur de corasceni aridi sapor: de q̄ sit rob.
Ros aut loco eius succū acetose que est lappa-
cium agreste ponere possumus. ¶ Sera. libro
ag. cap. ribes aucto. Jīaac benarā. Ribes est
planta habens capzolos recent es rubeos ad
viriditatē de cluē: z bz folia magna latara
runda viridia. et habet grana q̄ sapor est duli-
cis cū acetositate. Et ipsa est frigida z sicca in
ij. gradu. Et signū super hoc est acetositas
et stipicitas. Et ex hoc cōtingit q̄ infrigidat
stomachum. Et aliqui dicunt q̄ est frigida et
sicca in. iij. gradu. Flascitur autem planta ista
in montibus syrie frigidis niuosis.

Operationes.

A ¶ Sera. Ipsa abscindit sicut: et fert speciebo
babao. i. morbilli. z abscindit sicut q̄ sit a ca-
B liditate corpori: z retinet fluxum. ¶ Et conue-
nit speciebo dothor que fiunt in corpore sicut
variole z similia. ¶ Et prouocat appetitum: z
C incoriat stomachū sua frigiditate. z abscindit
sicut a colera: z fluxum vomitū. z rob eius cō-
D fert cardiacā z vomitū et sicut qui sit a cole-
ra. ¶ Et prouocat cibi appetitū. et in rob eius
est dulcedo z acetositas. Et idē auct. ¶ Ben-
medua. Frigi. est z sic. in. ij. gradu. z rob ē sicut
rob acetositarū citri z agreste in virtute: z est bo-
na emotroidibz z ebrietati. z putant aliqui me-
dicorū q̄ sit illa q̄ nominatur acetosa z lappaci-
um. z putanerūt aliqui q̄ sit granū acetosum
q̄ affert q̄ corasceni. licet omnes decipiantur.

Capitulum. cccxiij.

Risi. Pandec. ca. lviij. Arz arabice gre-
ce ozora. latine vero risi. Haliē. primo d
abis ca. de nio. In sapore eius est stip-
ricitas. z ideo retinet ventrē et cetera de repara-
ta et in coctice eius est rubedo magis manifesta
q̄ in ipsomet aut in reliquo corpore eius. z mi-
nus nutrit q̄ fermentū. ¶ Et idē. viij. lum. far-
ca. ozosa. Diosa. i. risum bz quid stipricū q̄ cū
ca ventrē moderate deinet. ¶ Et idē. li. pre-
dicto de cibi. Hoc semine omēs ad restrictio-
nē ventrē vtuntur delectationē ipsius similitē
facientes condro. Et sit aut indigestibilis con-
dro: z nutritiens minus sicut z ad delectationē
edulū dūcens ab ipso plurimum.

Operationes

A ¶ Sera. li. aggre. cap. Arz. i. risum. Sunt cap-
lide z sicce cōpletionis in primo gradu. Almā
soz tractatu tercio cap. arz de nio. Risi tampe-
ri que est inter calidum z frigidū vicinū cū
stir: z ventrē stringit. Solitis aut colicam pa-
ri nocetio q̄ licet nutriat de ventre: tamen nō
facile descendit: nisi coquatur cū aliquo multū
vinctuositatis habente. q̄ quādo cū lacte co-
quitur z cū succaro comeditur plurimū nutrit
argē sanguinē augmentat. ¶ Serap. Quādo
sani egent pulchro eius ppter punctiones quas
habet in ventre. aut ppter fluxum multorū hu-
morū sup quos vincit colera. aut aliqua aliā d
causa simili huic. coque risi quousq̄ dissoluā-
tur: z sicut sicut aqua hilt: et da in potu: bora
cōuenientior: vsus eius tempus est humidum
et q̄ si stomachus est fortis virtutis ad cibos.
B ¶ Et idē. aucto. Dya. Est pauci nutrimenti
stringit ventrē. auget sperma: z minorat feces
et vrinā z vērōstices. Et sit cū completū in stip-
C ricitate. z ideo est bonū vlceribz intestinoz: z pu-
ctiombz eorū quādo bibitur. aut sit cū eo criste-
re. z rubeū est restrictiū plus. ¶ Jīaac. Ris-
D si natura calidū est in primo gradu: sicus in
secto. Aliquādo mola teritur. eiusq̄ farina sū-
sui trita coquatur. z valet his qui motionem
A iij

Tractatus

In stomacho et intestinis patiuntur. integrum aut cum aqua coctum valet ad colericam dyspepsiam. Cum lacte amigdaleo coctum constrictum paroniam suam auferit: perfecte nutrit. Si quibus bonum generat si cum eo vel aqua eius lentiginos laues: auferit eas: et cutem mundificat.

¶ Constantinus in panteegni Radium calidum est in primo gradu. siccum in secundo. Unde ventrem stringit: non tamen multum: nisi mixtum sit ibi nullum: horum quoque et cum butyro et amigdaleo coctum non est ventris constriparium sed mitigat dolorem stomachi: et ardoem inestomachis. Huius nutrimentum temperatum est et digestum: si cum lacte coquitur: constriptionem facit: sed humectat ac nutrit.

¶ Auicenna in secundo canone. Radium calidum est et siccum. Nutrimentum praebet multum: tarde in frigidatur: et in ipso est absterisio. Decoctum cum aqua stringit viscerum terminum. Et in spermate facit augmentum.

¶ Idem in quarto canone. Loricis rasi veneni reparatur. Accidit quidam puorum dicitur et cui in potu datur: accidit statim dolor in ore et in lingua: et ipsa lingua apostemat. Deinde dolor in vmbilico extenditur et stomacho: intestinisque eius. Loricis corpus inflammatur. curatur cum curatione catarridum. Dicitur autem quod in oleo eius quod ipse in potu sumit curationes sunt decocta.

Robelia. Isaac Robelia frigida sunt in primo gradu medicis inter humida et sicca. Loricis earum stipiticus est. ¶ Acroz. Iste sunt rudi dicit robelia. sicut diximus paulo supra. que a nonnullis medicorum nostrorum est imantur esse pisa.

Operationes

¶ Isaac ut supra. Loricis eius mundare lantabiles generant chimos. Nec inflationem aut ventositate faciunt ut fabae. Ad vsum edendi bene sunt in estate et in calida regione.

¶ Cathaplasma ex eis membrum fractis appositum solidat et dolorem auferit.

¶ Jus ex eis velut et faba factum valet ad cardialium tussim et dolorem pectoris.

Capitulum. cccxv.

Rododendron. ¶ Sidowus. Rododendron corrupte vulgo lozandrum vocatur: eo quod folijs lauri sit similis: flore ut rosa. Arbor enim venenata est. interficit enim aliter: et medetur serpentum vexationibus.

Operationes.

¶ Plinius lib. edecimo. Rododendron ut nomine apparet a grecis venit. Alij neruimroca uerunt. Alij rodopbanem uocauerunt. fröde

Capitulum. cccxliij.

De Herbis.

sempiternum rose similitudine caulibus fructi
 colium. Jumentisq; capris z ouibus venenum.
 Idem tamen est homini cōtra serpentum ve-
 nena remedium. ¶ Idem libro. xvij. Rododen-
 dros scribitur propagine: sicut etiam semine.

¶ De z li. xxiij. Rododendros ne nomē apud
 nos inuenit latinum. sed radophonem vocant
 aut ncrum. Virumq; folia esse quadrupedus
 venenum: homini vero cōtra serpentes prest-
 dium addita ruta z rino pota. Pecus etiam z
 caper si aquā hiberint in quo folia ea madue-
 rint: buulmodi moui dicuntur.

Capitulum. cccxvi.

Robur. Actor. Robur (s'm Jsidor) ge-
 neraliter dicitur ex omni materia que
 quid est firmissimum. Nihilominus tra-
 men z arbor: quedam hoc nomine nuncupat-
 de qua frequenter Plinius loquitur.

Operationes.

¶ Plinius libro. xvi. Robor est glandifera si-
 cur z quercus ac vlex: preter fructum z alia gi-
 gnat plurima fert em z galle genus vtrūq;. Et
 quedam veluti mora: nisi distarent arida dur-
 ficie. plerūq; caput imitanti tauri quib; inf-
 est fructus nucleis oliue similis. nascuntur z in
 copullule nucleis nō absimiles intus habētēs

flocculos molles incerna z luminibus aptus.
 Nam z sine oleo flagrat: sicuti gallia nigra.
 Fert z aliam vtilem pillulam cū capillo. vero
 tempore tamen intelligi succi. ¶ Signunt z
 alij ramo: eius pillulas coporti nō pedicelo ad-
 herentes candidatēs vmbilicis. Lactea nigra
 varietate dispersa. Media cocci colorem hab-
 bent. ¶ Aliquādo z culices gignit. Nec non e
 folijs conuolutas pillulas: in folio rubentee.
 A quosus nucleos candidantes ac translucis-
 dos qdū molles sint: in quib; z culices nascū-
 tur. Naturę sunt in modum ferunt et rob-
 ra cancri pillulam in medicina vimyrendi ba-
 bentem. Is crescit byeme aperitur vere pillula
 tota: caditq; cum folia crescere ceperint. Tam
 multifera sunt: z tot res preter glandem robo-
 ra paruum. Sed z policos squillozq; nouissis-
 ma irritamenta gule que circa radices nascū-
 tur. ¶ Robore quoq; vtilium ac in illa ferunt:
 vt autoz est Deliodus. cōnstatq; rozes nō ussū-
 ose celo cadentes nō alijs magis insidere frō-
 dibus. Cremari quoq; roboris cinerem introz-
 sum esse certum est. Scandula quidē et robo-
 re sit aprissima. moy e glandiferis alijs: sed mi-
 nime durans preterq; epino. Hortes z val-
 les diligit. robur castanea et abies. Sunt au-
 tem roboz folia toto ambitu sinuosa. Et sunt
 eis etiā in caudice ipso iam densa ac rarasens
 perq; laterari ora disposita mirto.

¶ Item. Robur abies z larix nō continent
 germinationem: sed intermūtunt. z tripartita
 trinisq; germinia edunt. Ideo et inter squamas
 corticem spargunt: quod omnibus arboribus
 euenit in germinatione. quia rumpitur cortex
 pregnantiū. Robori scissus est cortex nō lauis
 sed scaber. Radices copiose atq; carneose qz
 in profundum agit mollis ac pessima ligni
 pars etiam in robore facile putrescens terre-
 dini obnoxia. ideoq; semper est amputanda

¶ Robur vlex ac morus z ceteręz que sine me-
 dulla sunt tota ossesunt. Robor spissum hab-
 bet materiam: atq; nigricans color est. Anta-
 duricia inest roboz: vt nisi madefactum non
 queat terribari. z ne quidem sic quid ad actus
 claus auxilli. Itaq; cariem vetustatem sentie-
 rarissime. semit tamen teredinem celum in ve-
 re. Bruma vero neq; vitatur neq; funditur. Ali-
 os obnoxium etiam vt torquet sed: fundatq;
 quod in subere tempestiueq; celo euenit defol-
 sum diu durat robur. sed aqua marina corrū-
 pitur.

¶ Robur z olea in transversum posite incur-
 uantur: ceduntq; pēderi. Curiaa preter robur
 et byū pertinaciteresunt sectioni serrazq;
 dentes equalitate replent inert. Sunt autē

bura et inter se et cum alijs glutino insociabilia
viscus adhaesit: et in robore ut quercu et yll
ce. ¶ Idem li. viij. Insuper omnium capacissima
dicitur plata nus: postea robur: vix vtraque sa
pores corrumpunt. pedamenta sunt optima vti
cibus et robo: oleaq. Preterea pomifer que
germinant: nec fructus ferit. scilla radice lapis
inditur: fertile est sunt. Hoc idem in amigda
lis et robore cuneo adacto fit. Deniq. arbores
quedam ablato in toto cortice moriuntur. tar
cius autem robura et quercus.

Capitulum. cccxvii

Rodaba vel rodaba. Serap. li. ag. ca.
Rodaba quando est bumida et recens
dicitur asfar fasa. qm est sic dicit akes
et est species leguminis sic no iata. Et idem auc.
Dyalco. Primo qm nascitur est similis andas
cubesq. nascitur in pratis. sed quando est com
pleta hz folia subtiliora q folia ipsius. et habet
ramos similes ramis sandabuche. et sunt ei se
mina in magnitudine lentis: rotuosa sunt cor
nua. Aliqñ desiccatur et administratur cum ali
is rebz: pparatur cum sale. Et idem auc. Salie.
Sapor: huius grani est stiprius sicut sa por
lentis. Et virtus eius est calida caliditate tem
perata. et essiccatio eius est amplior essiccatio
ne lentior: comeditur sicut lens.

Operationes.

¶ Sera. aucto. Isaac benar. Alfar fasa: id
est rotobeia nascitur sup aquas: et no siccat
in estate necq. byeme. ideo nominat bumida
Et qd de ea administratur est semen eius et fo
lia. et est cali. et bumid. et est in eo in flario. ¶ Et
ideo auget sperma: et incitat coitu. et auget iuu
mentum medicinar. que faciunt: ad hoc. ¶ Et
semen eius in greditur in pluribz affectionibus
sorbibus. ¶ Et qñ sit emplastru cum solijs eius
conferet membris q indigent sedatione dolor
coz. et est conueniens cibo animalium

Capitulum. cccxviii.

Rosa latine. grece rodon. arabice bard.
Serapion libro ag. cap. bard. aucto.
Galieni. viij. simpliciu farmacoz cap.
de rosa. Substantia eius est coposita et sub
stantia aquosa calida cum duabus alijs quali
tatis permixta stiprica scz amara. cuius stip
ricitas est in quantitate tali. quia corpora has
bentia virtutem fluxum no possunt dissoluere
virtutem eius. et semen eius est magna stipri
ca rosa. Et idem rosa cum stipricitate que est
in ea inest ei dulcedo et similitudo acuitatis et
inordinationis pauce. et conuenit apothematibz
calidis in principio coz. et oportet q recipiat

De herbis

recens et eaz: abscondant summitates ei⁹ v al⁹
de cū forpicibus: ⁊ referunt p medi caminib⁹
oculoꝝ. Sed oleū rosarū est in natura sua me⁹
dū inter naturā rose ⁊ olei. ⁊ est medicina cū
qua curant apostemata sanguinis in agnien
to ipsoꝝ. ⁊ in eo est virtus penetrandi ad pson
dum corporis. ⁊ humectat corpora sicca: ⁊ coa
qsallant cū acetoz: ⁊ inungit caput cū eo. ⁊ cō
uenit doloꝝ capitis factoz ⁊ caliditate solis. ⁊
quādo rose siccant potet qd desiccent in vni
bra: ⁊ cōmoneant assidue. ⁊ aqua rosarū est frī
gidiaz cōplectio temperata: non tamē multū
et ipsa quidē est subtilis multe subtilitatis. Et
signum in hoc est qd rosa ⁊ efficat cūo. ideo qd
in ea non est aliqua viscositas: quia odor eius
vincit. ⁊ ppter ea testinat ⁊ replet vias odoratus

Operaciones

¶ **Sera. aucto. Dyas.** Est autē rosa frigida de
siccatia. ⁊ ex ea est plus stipitica sicca q̄ recēde.
Et succus rosarū q̄ coquit cum vino cōducit
doloꝝ capitis ⁊ oculoꝝ ⁊ aurū. Et cōuenit gū
gūis: q̄ cū eo sit collutio: ⁊ coquant folia ei⁹
sine stipitibus et expūmūt. et fit emplastrū
cū q̄s herispile. ⁊ cōuenit qd est in medio rosarū
q̄ paluerizantur super gingiuas ad quas fluūt
humozes. cōuenit multum. Sed caput rose
quando buluerit in aqua ⁊ bibitur: abscondit flu
cum v̄tūris ⁊ spūm sanguinis.
¶ Et idem aucto. **Dacham.** Aqua rosarū pbi
bet fluxū ad oculū. et cōuenit succopi: quādo
bibitur et ea banulus aliquis.

¶ Et idē aucto. **Dumay.** Rosa fortificat mem
bra intrinseca. Et stipiticitas eius penetrat p̄
pter amaritudinem que est in ea.

¶ Et idē aucto. **Aben meluay.** Odoratio rose
puenit colerici⁹ ⁊ hūmbo calozē ⁊ capitis doloꝝ
rem a colera. Et p̄hibet fumositates colericas
acutas. et puenit doloꝝ acuro. ⁊ mouet sternu
tationē habēt cerebri cal. Et q̄ cōstitit cum
melle aut cū succaro abstergit quod est in sto
macho et humozibus slegmaticis.

¶ Et idē aucto. **Rafio.** Expertus est quidā et
amicō meo qui accepit ex folijs rosarū recēti
bus ⁊ succaro. ⁊ fecerūt eū assillare decē vicib⁹
hoc facit succus eius: veni sicca nō est laxari
ua. ⁊ hoc significat et eo qd virtus eius est ama
ra qd abstergit. Et q̄ rosa vdicat fit stipit
ca: quia separat ab ea amaritudo. Et siccatas
quidem in rosa est pauca: quia ipsa est composi
ta ex stipititate ⁊ amaritudine. vnde abscondit
lubidinem: et laxaturatione forti.

¶ **Johannes Wdine cap.** de rosa. Rosa est et
medicinis benedicis: in qua est virtus confor
tationis facit: solutione ⁊ mole qualicūq̄

permutationē. Et est et ea rubeaz alba. ⁊ est de
vrius q̄ multoz folioꝝ ⁊ domozum ⁊ crispoz:
et alia paucoz ⁊ planoꝝ. Et melior est rubea
v̄t rubeūto paucorum folioꝝ ⁊ planoꝝ:
⁊ et albis est melior babēs similitū. Et melior
succus est cuius mater est rosa completa: sicca
vero melior est in qua nōdum cecidit cōplectio.
Est frigida in primo gradu: sicca in secundo.
Diversari autē n aturam subst antie compo
suerunt rosam. inter quas potet ea dere separa
tio distinguens. Compositū est ex partib⁹ ter
reis ⁊ aqueis medio tribus v̄nibus ⁊ stipitici
tatem et substantiam. Et ex partibus acris p̄
pter quas est in ea de dulcedine aliq̄id ⁊ ar
maricitas. Et ex partibus igneis subtilibus: a
quibus consistit perfectio ⁊ species v̄nibus
ei amaritudinem. propter quod in absconsione
amaritudinis ipsius que remouet propter solā
exiccationē eius nōt resolutur species. In ab
sconsione rubeūto non est pluraosa q̄ homo
moxius. amaritudo autē in ea que recens est:
plus est de stipiticitate ipsi⁹. Et pauca eius ope
ratio est propter amaritudinem suam. propter
quod rosa recens et eius proprie succus soluit.
Cum autē resoluitur caliditas v̄nibus ei amari
tudinē: propter exiccationem eius nomina
tur substantia eius stipitica: faciens consipit
onem. Est autē succus eius calidus sere ad pri
mum gradum propter exdulsionē eius ⁊ reter
retri ⁊ frigida.

¶ **Johannes Wdesue.** Est autem rosa solutiua
exlens ex p̄p̄ticia inflammationi: cōfortatiua
membroꝝum: coadunatiua partū ⁊ constricti
ua. ⁊ semen eius in hoc est fortius. ⁊ similiter pi
li eius qui sunt in medio ipsius: ⁊ succus eius ē
resolvens. Et sicca quidem magis frigida ⁊ sti
pitica. et que non est completa frigidior ⁊ stipi
tior. ⁊ alba in frigiditate ⁊ stipititate plus est q̄
rubea. non est in ea malicia: sed est et v̄bilitet
soluentibus. vigorat tamen operationem eius
aqua calca.

¶ **Item succi rosarum.** i. miscantur cū aqua
calca et pauca spica est solutiua conueniens.
Et similiter misist. s. vi. folioꝝum rosarum in
aqua calca cū pauco melle: soluit sine molestia.
Et sympas facit et succo eius est leuis solu
tione. Et similiter ponitur oleum eius in cō
datione medicinarum acutarum: sicut est sca
monica et similia.

¶ Rose autem condite cum melle abstergant.
⁊ mundificanti et conforati. Et condite cum
succaro minoris sunt absterfionis ⁊ maioris
confortationis ⁊ stipiticitatis. et aqua eoz que
fit per illationem mundificat ⁊ conforat ab
stergit et resoluit.

R **¶** Ea que fit per sublimationē est multre cōfor-
tationis: neq; est resolutiua ppter resolutiones
subtilis caliditatis eius in decoctione ipsius.
p abbas vero nō sit solutio aliq̄ de q̄ sit curan-
dū. 7 ē in eis de stipticitate pulc̄i rru. neq; sit
similes eis in confortatione. 7 cito q̄ rose non
substinet de decoctione aliqd̄ oino: 7 pp̄te res-
centes. soluit em̄ ab eis virtus: sigillās abster-
onē eius 7 solutionē. 7 declarat virtus eius sti-
ptica faciens constrictionē. Succus v̄o eius
suffinet decoctionē aliq̄d̄ medio cr̄iter: 7 ac-
quirit ei subtilitatē 7 bonitatem ab sterfionis.

L **¶** Oleū q̄z factū ē rōsa nondū cōpletis est ma-
tozis infrigidationis 7 stipticitatis. cui⁹ melius
fundamentū est oleum oliuarum mediozum in
maturitate aut silaminum.

B **¶** Acetum autē infusionis eius est medicina
omnium inflammationum. 7 est diuulsiuum so-
lutione 7 confortatiuum.

A **¶** Succus eius ex aqua infusionis recentium
completaz solutione educit colerā: mundificat
sanguinem ab ea et venas 7 articulos.

D **¶** Et conuenit 7 cetericis: 7 aperit opilaciones
epatis 7 stomachi: 7 mundificat 7 confortat ea
et confortat cor. 7 conuenit tremori eius. 7 edu-
cit materiā causantē eam 7 febribus colericis.
Rosa vero 7 oleū eius 7 aqua ipsius facta per
sublimationē confortat cor: 7 stomachū 7 epar
et coadunat partes laxas membrorū. 7 cōfor-
tat retentionē: sedat dolores calidos mirā se-
datione. et c̄tin̄ quirit ac permutat maliciās in-
flāmatōnū: petrim̄ 7 sedat eas. Et sunt ex me-
dicinis facientibus dormire. faciunt tamen co-
rizam 7 sterminationē. 7 obfunt catarris. 7 strin-
gunt guttur: 7 confortant ea: 7 auferunt crāpu-
las. Dosis portio succi rosaz est ab .i. vsq; ad
.ij. cum zucaro. Et portio syrūp. facti ex succo
earum est .z.ij. vsq; .v.

B **¶** An. li. de virib; cordis dicit: q̄ cōfortat cor.

D **¶** Palladius lib. ij. In mense februario rosa-
ria conferenda sunt: que sulco breuissimo aut
scrobibus ponenda sunt: vel virgaltis v̄d etiā
femine. Semina autē rosarum non putemus
medios rosculos esse auri coloris quos rose-
ferunt: sed baccis nutritis: quas in breuissimū
piri ad similitudinē plenas seminib; suis post
vindemiam reddunt: maturas ex colore sulco
et molli: et poterimus eliminare. Si qua etiaz
sunt antiqua rosaria: hoc tempore circumso-
diant: 7 sarculis vel volabris arditas vniuer-
sā recidunt. tunc que rara sunt: possunt ducta
virgaz propagine reparari. Si rosam ipsius
habere volueris duabus palmis ab ea gerrum
fodias: 7 aqua calida bis rigabis in die.

R **¶** Idem Palla. Rosa frigida est in prūno gra-

du sicca in secundo. 7 Et viridis 7 sicca cōpene
vsui medicine. Quidā colligunt eā post maturi-
ritatem: sed non tam diu seruat. Debet autē
colligi cum non habet folia omnino expansa:
7 ramē aliquantulum iam rubea. Collece autē
ad solem aliquantulum desiccari possunt: 7 p
triennium seruari.

¶ Ha cer. Dicitur flos florū nobis rosa iure v̄
detur. Quod speciei amicos precedat odoros
flores. Non tamen hec specie t̄m nec odore us-
uare. Flos valer: hac varijs nos adiuvat illa
fidelis. Eius sicca gradu vis est: 7 frigida p̄mo.

Capitulum. cccxij.

R **¶** Atera vel Antera. Paulus cap. Ante-
ra. Antera est id quod in medio ipsius
rosenascit auri coloris: 7 a specie flo-
ris dicitur est. Alii etiā medicine competunt.

Operationes

¶ Plinius. Lapis rosarum pota ventrem et
sanguinem sistit. Item. Ungues rose salubres
ep̄thosis sunt. Atera c̄m oculoꝝ rosa preterq̄
in iūso sol: dicitur. Item antera diuulsiuicis ma-
gnū presidiū est.

Capitulum. cccc.

De herbis

Rostrum porcinum. Pandecta capitula
 doc. Rostrum porcinum herba est lon-
 gitudinis unius digiti: et eiusde lateris
 pandens se super terrā amplectens eam. cuius
 folia ex vitro q̄ la tere sunt incisa in soluris ma-
 gnis. et in eius medi o lenatur stipes parvus. in
 cuius stipite sit quedam lanugo rotunda sicut
 pila. sicut facis herba semilion: que cum tangit
 dissoluitur:

Operationes

¶ Confert opilatis. Rostrum cozinam her-
 ba est quam plures dicunt consolidate speciem.
 sed falso: immo est herba viticunq̄ pilosa habes
 quasi odorem boraginis: et virtutem consoli-
 datiuam in virtute sicut precedens.

Capitulum. cccii.

Ruta latine et grece. Arabice vero ra-
 deb vel alsdep. Sera. lib. aggreg. ca. r. a-
 deb aucto. Dial. Radeb. i. ruta. Et est
 de ea domestica et siluestris. s̄ siluestris est ma-
 gis calida q̄ domestica et magis acuta. que el-
 cis est non est bona. sed domestica: et maxime
 illa que oritur circa arbor: em ficus vel circa cu-
 cumeres est conueniens cibus. Et aliud genus
 ruæ siluestris que nascitur in macedonia et in

gallicia asyc quā mollis cines appellant. Et ali-
 qui armolam eam vocat. Fructus est vna radice
 virgas multas habens. folia latioza plus q̄ do-
 mestica. sed mollia odore grauem habentia et
 florem albū et capita maioza q̄ domestica. et
 tribus partibus diuisa. Huius semen obrutus
 et trigonū gustu amarū est. Hec in antiquo tē-
 pore colligit. Isidorus libro et bymogia. Ruta
 dicitur est eo q̄ sit feruētissima. cuius altera agre-
 stis atq̄ virtute acrior. sed vtraq̄ feruētissima
 comprobatur. Hanc venenis repugnare mustele
 docent. que dum cum serpente dimicauerint
 eius cibo armant. Isaac. Ruta siluestris calis-
 da et sicca in quarto gradu. domestica vero in
 tertio. que melior est ad digerendā. q̄ virtute
 habet incidēdi. et grossos humores et viscosos
 extenuandi. Platearius. Est ruta domestica et
 siluestris que piganū dicit. Huius folia et semina
 comperunt vsui medicine. Virtutem habet
 diureticam dissoluenti et consumendi. Hypo-
 cras. Ruta calida et sicca in tertio gradu. Pal-
 ladius in libro quarto de agricultura. Hense
 Hartio ruta fertur locis apricis. solius cines-
 ris in persone contenta. loca desiderat altio-
 ra. vnde humor eius clabitur. si ponas eius ses-
 mina ad huc clausa folliculis sigillarim debe-
 bis manu afficere. si iam minuta sunt sparsa

Tractatus

Iactabio: trasfro obduca cooperics. Laules eius qui in clausis seminibus nascuerint forniciores: sed sero nascunt. Ramula eius cum aliqua corticis parte couulsi uerno tpe p plantis tenebunt: tota igitur translata moiet. Nonnulli ramulos eius pertuse saba inserunt vel bulbo: atq; illa obduunt alieno uigore emendandos. Sub sic arboris umbra libenter nascuntur. Non odit herbas sed operat uelli. Immunde mulieres fornicat attrahit. ¶ Plin. lib. xij. Ruta seris fauonio 2 ab autumnu equino: odit hyeme et humore acrimu. apicis gaudet ac siccis: terra q; q; magis latentea. Linere namri uult: bic et semini miscetur ut creat cruas.

Operationes.

- A** ¶ Sal. vii. sim. far. ca. moli. i. ruta. quida bmo rutā siluestrē no iane: qdā aut armolā. Virtus aut eius subtilis est 2 ca. sim. iij. gradu. vnder incidit grossos humores: 2 dyafozar: 2 ad vrsu natione puocat. ¶ Et idē. vii. sim. far. ca. pigamū. Pigamū. i. ruta. Siluestris quidē ex. iij. est gradu calefacienti 2 siccanū. domestica vero ex tertio. Est autē non solū acris gustu: sed etiā amara: q; incidere 2 dyafozare bz grossos 2 viscosos humores. ppter candē aut virtutē et p vinas euacuat. quoniam 2 subtiliū parnū est et vtoficatis destructiua. ¶ Et idē. carco ad sputationes conuenit: 2 anositates q; ad venerea pertinet 2 dyafozar: 2 siccat moderate. est em defoziter siccanū 2 farmacia. Ser. a. anctori. Dyasc. Ruta est veribus magis conferentibus inflationibus vtoficantibus. ¶ Et ipsa exringit libidine eoisus. An domestica 2 siluestris sunt ambe calefaciue: aduiliue: prouocant uine 2 menstruo. 2 qn comedū rata aut bibi stringit uentre. 2 qn sumit in potu et semine: cuius cūq; quantitas uini calui cū uino est medicamentū conferens multum medicinis mortiferis.
- E** ¶ Et qn comedunt folia eius sola: aut cū sicibus siccis 2 nucibus: auferunt nocumenta medicinarū mortiferarū. ¶ Et est vltima medicina contra maliciā venenoz: qn ad ministrat sicut dicimus: 2 presertim contra pestilentia. Et qn comeditur 2 bibi ruta semp abscondit sperma. Et qn coquit cum aceto sicco 2 sumitur: edat torthones. 2 qn ad ministrat in hunc modū: confert dolori lateris 2 dolori pectoris: 2 asmati et tussi 2 apostemati pulmonis: 2 sciaticē 2 dolori iuncturarū 2 rigoribus. ¶ Et qn coquitur in oleo 2 ponit in cristibus confert inflationi marticis: 2 inflationibus intestino: 2 doloribus recti intestini. Et qn teritur 2 conficit cum melle: et linitur supra collū marticis confert dolori eius 2 suffocationi marticis. ¶ Et qn coquit in oleo

et bibit: occidit 2 expellit lumbricos. 2 conficit cū melle: 2 fit emplastrū dolozi iuncturaz: 2 dolozi et concussioni. 2 fit emplastrū cum ea: et scibus hydropis carnosē. ¶ Et quando coquitur cū uino vter ad consumptionē mediatis uini et bibit: 2 confert spe cū humide hydropis. 2 quādo comedif sola sine eli aut falyta auit vsum. Et quando fit emplastrū cum ea cum sani ch super oculo: sedat doloze eius ¶ Et quādo teritur a miscetur cū aceto 2 oleo rosaz: 2 fit limitio cum eo: sedat doloze capitis. Et quādo intromittit in naribus ipsa aut succus eius abscondit fluxum sanguinis ab eis. ¶ Et quādo admiscetur cū uero: 2 fricat inde mosca saba confert eam. 2 quando fit emplastrum cum ea cū melle 2 albumine super empetiginem confert ei. ¶ Et quando succus rute caluit in cortice granati: 2 distillat in aurem: confert dolozi eius. 2 miscetur cum succo feniculi 2 melle. et fit collirium cum eo. et confert dolozi visus. ¶ Et quando miscet cum aceto 2 oleo rosarum. et conficit cum ceruisa. 2 fit liniamētū cum ea: confert berispile 2 fornicē. et vlcera in capite humidis. ¶ Ruta quādo malicaf post consumptionem cepaz 2 a lioz auferit fetoz illoz. ¶ Scapio. Rutam venenis resistere multū de docent. que quando cū serpenibus dunicature sunt abo eius armanf. Docuit etiā rex pontis eius. qui cum fratris sui timeret insidia e rure solia cū duabz nucibus 2 toride caricia admittit sale ieiunus acceperat. 2 se cure cum eo agebat Agrestiosi sumatur nimis de ipsa occidit.

¶ Et quando ipsa colligit maxime cum ceperit apparere flos. si carnem tengerit vlcera et facit inflare cum puritū. quare oportet qui vult eam colligere q; vngat manus 2 facie cū oleo rosarū. Et extinauerunt quidam q; si succus eius a spergal sup pullos gallinaz nō comedit eos miluus. Et putant quida q; illa que nascit in Macedonia prope flumini qui dicit archimon. quando comeditur occidit. 2 loca in quibus nascitur sunt loca serpentum plena.

¶ Sed semen eius quando bibi confert doloribus intrinsecis. et ipsum ingredit in confectio nibus medicinarum. et est inuasiuum.

¶ Et idem auctoritate Russi. Ruta domestica est medicina maxime inuatiua in testibus interioribus. 2 confert visui: 2 gummi eius est ea. in sine tertij gradus. sicca in tertio. Lurat vlcera oculi quādo puluerizaf sup ea. 2 confert cerosulis que sunt in gutture 2 sub ascelle.

Capitulum. cccij.

Rubus. Pandecta ca. d. cti. sulac arabi
ce. grece barus. latine vero rubus. Et
sulac est quedā egritudo: vt dicit Plin.
¶ Scrapion lib. a ggre. ca. sulac sine sulc. au-
cto. Sali. id est rubus omnibus est notus. So-
lia eius ⁊ summitates recentes sunt cōposita in
substantia sua ex substantia terrea frigida ⁊ aq̄a
tepidā. Et sapor eius est stipticus. et virtus ei⁹
infrigidat ⁊ delectat. ⁊ secunda congelat.

Operationes

¶ Galienus. vi. sim. farina. capi. barus fm trās-
lationē grecā. Barus. i. rubus. folia quidē ⁊ ci-
me: necnon flos ⁊ fructus stiptica participant
quālitate manifeste. In hoc tamen ab inuicem
differūt. Nam folia quidē ⁊ preferunt mollitiā
⁊ noua plurimū participantia aquositate: mo-
dicum sunt stiptica fm eam rationē ⁊ summita-
tes. Unde masticata curat alcola ⁊ cetera que
in ore vlcera sanāt. et alia vlcera solidare po-
test. Et em coñ cōplexio ex terrelli ⁊ frigida
substantia et aquosa tepida. Fructus vero q̄
fit maturus particeps est moderate caliditatis
saporis cū sit vt ostendimus dulcis. quāre pro-
pter hoc necnon propter moderatam stiptici-
tatem comestibilis non est molestus. Inma-
turus autē a frigiditate terrelli superat sub-
stantia. Et ideo stipticus est et siccatus foris

ter. ⁊ vterq̄ delectatur. et reponit delectatus
existens recente. sed ⁊ flos eiusdem est virtutis
cū fructu. Ad vñterias vtrius quoq̄ stiptus
necnon ⁊ spurum sanguinis idonea farina cum
radice aut cū eo q̄ stipticat ⁊ nō pauca subtili-
partū substantia participat. quā obzant et lapsi-
des qui sunt in renibus frangit. ¶ Et Scrap.
auctoritate Dyasco. Virtus eius est que curat
alcola et vlcera oris quando masticat. ⁊ curat
alia vlcera. ¶ Et decoctio eius tingit capil-
los. Sed sapor eius fructus est dulcis. et est hu-
midus ⁊ calidus. ⁊ immaturus est frigidus ter-
reus. et sapor eius ponticus. ⁊ delectat delecta-
tione forti. Sed foris eius est sicut virtus fru-
ctus. ¶ Et confert vlcerebus intestinoꝝ ⁊ fluxu
ventris. ⁊ debilitati intestinoꝝ ani. sed radice
eius est substantia subtilis. ⁊ sapor eius est stipti-
cus. et ideo frangit lapidem renum. Et quādo
fit emplastrū cum folijs eius curat vlcera dumi-
da capitis. ¶ Sed rubus canis qui grece ēz
Linosbarus nocet decoctio eius fructus can-
ne pulmōtis. ⁊ stringit fluxum mensiuoꝝ. Et
radix eius est calidior ipso. de qua ficit empla-
strū contrahit spinas ⁊ alia infusa corpori. ¶ Et
quādo fit emplastrū cū folijs iuis recentibus:
prohibet apostemata. ¶ Et idem aucto. Sali.
Fructus huius plante est stipticitate pauca.
et oportet q̄ caueatur ab eo qd̄ inra fructū est
simile bombicino: quia nocet multū carne pul-
monis. Hanc speciem inuenies si leges Lino-
bari. et est capituli. q̄. vi. supra de L. ¶ Dyas.
capi. Barus est omnibus notus. Virtus est illi
stiptica ⁊ serantica. Elipatur eius capillos in-
ficit. Ventrem abstinet. Fluxum matricis muli-
erum stringit. Vorticibus venenatis occurrir.
Luta gingiuis a putredine seruat. tumores
oris compescit. maxime si folia eius cum aceto
masticata fuerint. Herpes mundant. acoras
capitis purgant. Lunares oculoꝝ ⁊ conuulsi-
mata soluit. emoroidibus subuenit supposita.
Stomachis imposita medicatur. caridias opo-
rularur. ¶ Succus huius herbe ⁊ balsam
siccatus omnia facere nouit. Succus eius ses-
minis maturi omnib⁹ causis oris vtiliter adhi-
betur. Ventre abstinet comeditus. sed non ma-
turus. Flos eius cum vino bibitus ciliatis et
vñtericis prodest. Flos eius albus. ⁊ est ca-
mulari ortu vigēs. Ipse quoq̄ potui datus
cū vino humoris fluxorem cohibet. ¶ Plinius
cum melle oculoꝝ lippitudinem mectur atq̄
igni aceto. Huius ergo folia ⁊ flores ⁊ moza
leuiter stringunt. vnde ad vulu ⁊ fauces pro-
prie videntur sacre. quō omne profumido-
ne stringant. ¶ Folia eius ⁊ cime masticata at

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

B

Tractatus

Sola et alia vlcera curant in ore. Et plagas glus tinant. moza eius matura habent in se medio/ criter calorem. Immaturo vero sunt frigida: et terrestrem retinet in se substantia. vnde nimis deficcant. ¶ Item puluis ex co factus sicut est de flore eius plus deficcet recentioribus: facit namq; ad dissidentia: et ad omne reuma ven/ tris: et ad defectione sanguinis expuentibus. Dic puluis datus vtilissimum est medicamen.

¶ Radix aut eius stipitica et leptomeris est. et ideo nefreticis datur lapides rumpit.

¶ Species basi sunt due. Una comunis: que dicta est: et que omnibus nota est. Alia que appellatur ydea sine dno baes: que est rubofa raris maioris supradicta. Et est virtutis con/ strictiue. Eius namq; mollia germina siue tyri si confusa et expressa succum dimittunt. qui sub sole relictus coquitur vsq; ad grossicie mellis. et datur ad ea que supra.

¶ Succus eius cum vino melle suprapositus superioribus prodest. Moza cum vino sumpta sapientiam nutrit: vt ab antiquis dicitur. Les gee cam in mense Junij et Julij: cum melle et pane contrita apostemata mirifice rumpit: et vlcera fraudulenta curat.

Capitulum. cccij.

Rubea tinctoria. Iridorum. Rubea dicitur eo q; rubra sit radix eius: vnde et lana colorare perhibet. ¶ Dyascozides. Rubea qua alij eritrodanum in vno rubea dicitur. Verba est omnibus nota. Species eius due sunt. Una videlicet a gressis. Alia vero que vocatur sarchos: amulos siue tyros habens: et nues et qsi nodosus: folia p intervalia distantia ac p singulas cono dationes veluti stellarum imaginem mitentia. Fructus vel semin eius rotundum viride: et hinc rubrum aut circa maturitatem nigrum. Radicem habet parua tenuem pusillam: rubicunda. ¶ Plinius. ca. Eritbron qua alij eritrodanum vocant: nos vero rubeam qua tingunt lane et pelles: cetera. Bicus vero eritrodanum dicit. na eritros rubeus coctis nos fenicis rubicundus exponit de rubea et.

¶ Pandera capitulo. cccij. Erirrodanum vel eutradon vel eritbron vel eritrodanum grece. Arabice fane vel cita. Latine vero rubea tinctorum. Vbi sciendum q; Dyascozides capitulo de rubea dicit: q; rubea siue vt alij eritrodanum dicunt: est de rubea domestica. Aliud capitulum inuenit apud Dyascozidem. quod sic habet eritrodanum dicit. et est rubea a gressis.

¶ Item fm vt eritratem eritrodanum in alia translatione Dyascozides. Aut terron vocant plurimi. Radix est illi irificiens. Duo sunt eius genera. Unum a gressis. Aliud seminarum: sicut p uenietis lic fuit locis cultis seminarum. Nam et in vrs spore nascitur. Deste sunt illi quadre et lege et a spere sicut apparinet: sed fortiores et longiores. folia habentes intra nodos ipsos. folia habet sicut alius: id est stella in gyro posita. Semini eius rotundum est in primo viride et postea rubum. et cu maturauerit nigrescit.

¶ Et radix eius longa tenuis et rufa et. Sed fm translationem aliam Dyascozidis: Rubea siue vt alij eritrodanum heba est omnibus nota. ¶ Serapion libro aggregatoris capitulo facta: auctoritate Dyascozidis. Fane siue faueid est rubea tinctorum. quedam ex ea nascitur: et quedam ex ea seminatur. et habet raris: nos quas dratos longos grossos similes raris: habet q dicitur ebarum: nisi quia sunt maioris eius: duriores. Super ipsos sunt folia diuisa admodum ecmegredientia iuxta nodos: et in similitudine stellarum. Et fructus est rotundus: cuius color in principio sue aperitionis est viridis: postea vero rubeus. Et quando maturus est fit niger. Et quod de ipsa administratur sunt vena ipsius: et ipse sunt subiles longe et rubea.

¶ Galienus libro sexto simplicium farmacozu capitulo Eritrodanum. Eritrodanum: id est rubea tinctorum: radic a gressis et amara scdm

De Herbis

gustum. Unde et quod dicitur est de alijs ad fructum sibi hmoi virtutes couenientes i hac radice cospicis. ¶ Paulus ca. de rubea. calida est et secca in secundo gradu. ¶ Hierrois libro Colliiger. capitulo de rubea. Rubea calida e et secca in tertio gradu.

Operationes

A ¶ **D**yal. Eritrodanum virtute habet mictus ale cu aceto illimita albis macul medef. Uti s ena eius ad ea pñcit ad que cetera diuretica pñcere dicimus. Sed agratis virtus est fin Dyasoidem mictualis diuretica. vnde vrina et mensrua prouocat

B ¶ **S**al. Eritrodanu splene et epar expurgat et vrinas grossas et multas. Est aut qñq; et san? guinolentis euacuans. qñq; etiam prouocat mensrua. et abstergit medio criter quecñq; ab sterfione egent. morfeis quo q; albis cu aceto peruncta cofert. quida aut propinat eas sciatñ cis necno paraliñs cu mellicrato. ¶ **Z**uicenna. Rubea nictouu est pñci saporis: et abstergit cu equalitate: ponitur cum aceto super em periginem: et sanat eam. similiter et morpheas albam. ab omni vestigio mundificat cutē. Bis bita cu mellicrato confert sciatice et paralisi

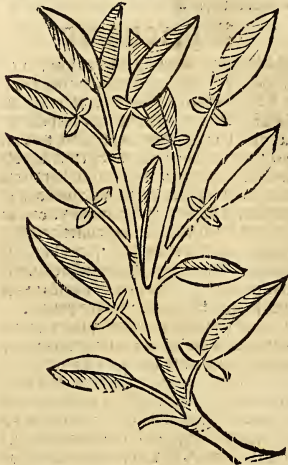
C ¶ **V**aler etia pñssioni et calni succus eius cuz ocimelle datur ad apostema ta splenis: et inuudificat epar et splene. Eozñq; opilationes aperit. et in hoc ci propietas exilit a ceti. vebemē ter prouocat vrinam: vt qñq; faciat mingere sanguinem. Et oportet qui eam biberit qua q; die baluetur.

¶ **S**upposita mēstrua puocat: et extrahit fetu Eiusq; supñctas cu soljs coferunt morlui q; mium venenosum.

F ¶ **P**laccarius. Rubearinctor calida est et sic eam secundo gradu. Virtute habet pforatñ uñ ex aliquantula sua ponñitate et diuretica et amaritudine. Contra debilitate stomachi et epatis et relaxationem datur vinu decoctñ onis eius. Radix eius grasa supponitur ad mēstrua prouocanda: et fetum motuu educendu. Qua decoctñs eius si caput inde abluatur capillo reddi rubeos.

S ¶ **C**onstanti. vbi supra. Rubea est in sine pu migradu calida et secca. habet quoddā amaritudinis et ponñicitatis. vnde splenem et epar mundificat. et eius opilationē aperit. vrina et mēstrua puocat. Omniaq; mēbra corporis a pu medie mundificat: et morfeam curat. Absterbetur quo q; cu melle et aqua calida propē vñ doioron. ¶ **P**linius libro. xic. Rubea tingendū lanis et corpus est necessaria. Laudatissī ma est yralica. et maxime suburbana prouoc

nit sponte. In medicina morbum uregium sanat. Et vrinam efficit ex aqua mulla. Folia q; capillum inficunt. Apud quosdam inuenio regium morbum hoc fructe sanari: etiaz si ad alligatus spectetur tantum.

Capitulum. cccciiij

Aluia latine Arabice geliffa gos. grece eliffa que. Sera. li. aggre. ca. E duffagos. i. salua. Et est arbustiu lignu hñs plures ramos. et lignu ei9 et folia sū mēlia soljs citoniorñ. mēsi q; sunt lōgiora et striciora et rugosa panca rugositate: sicut ē rugositas panni postq; abluu anteq; extendat et responat. et color eius declinat ad albedinē. et h3 odorē bonū. et h3 in summitate ramozum semine simile semini herbe siluestris: que dicitur oumen. Hascitur aut in locis asperis.

¶ **D**yal. ca. eliffagus sive eliffagus fm translationē nostram. Eliffagus id est salua. Fructus eius est oblonga et multa s habens virgas quadras et albas. et folia similia malicōnis sed oblonga minora et aspera et albidiora et odorata subrugosa. semine sup virgas est simile omnino agrestis. Hascit locis asperis.

¶ **P**linius cap. eliffagus herba est et alida.

Tractatus

Basla est clyasta et quadra. folia aliquat en9 aspera. Potest em acriter restringere. ¶ Bas. vi. simplicia. far. cap. chislague. E. comp. leio. hui9 bo be est calida caliditate manifesta et sufficite et parum stipicia

Operationes

A ¶ Pl. Verba ipsa facit ad dissintericos. et su9
cus folio9 eius capillos generat. et vrinā puo9
cat. ¶ S. tra. decoctio folio9 et ramozū ipsius
qñ bibif puocat vrinā et mēstrua: et expellit se9
m. et pter motu9 venenoso strigonis marini:
et denigrat capillos: et fert ar ossemanib9 et ab
scindit fluxū sanguinis: et mūdicat lera frau
dulera. et cū decoctione ramulo9 et folio9 ip9
fir ab intio. et sedat puritū genitaliū virouz et
mulier. ¶ Dyal. Cirsus eius ē diuretica. Vē
strus imp. rat. Ab ortum facit. Percussum siri
gonis marini mūdicat. L. apillos nigrescit. Et
etiam termantia: et sanguine suentē et vul
nerib9 stringit. Sordida vulnera purgat.
D ¶ Elixirura folio9 et virgariū ip9 et purgatis
nan nature cōpescit. Et etiam virtutis redar
guēns cū acrimonia. Unde et dissinteria atq9
mulier. et fluxū quē greci trigon vocant. facit
succus folio9 eius. La pillos denigrat. et vrinā
puocat. ¶ Paulus. Cūm decoctio9 eius cō
fert paraliticis bibitiū et cathaplasmarū sup p
et paraliticantē. ¶ Et dicit magi de salua q
ipsa putrefacta sub simo generat auis quedaz
bñs caudā serpentinā et albas merule simili9.
De cuius cinere si ponat in lampade apparet
et dom9 sit plena serpentib9. ¶ Et herbario
Salua h9 folia lōga et angusta subaspra os
dore suavi et graui. In locis asperie nascitur.
Decoctione eius potara vrinā et mēstrua no
ner. Passinace marine si quē pauerint virus
excludit. Sanguinis erupcionē sistit. ¶ Pla.
Salua ca. ē ma. a sic. m. h. solū solia cōperune
vini medicine et viridia. et siccā domestica ma
gis cōsumit et confortat. Siluestris autē ma
gis dyasoretica. Cūm decoctionis saluē vas
let paraliticis et epilepticis. somētatio et aq9 de
coctio9 eius vales stranguitā et dissinteria
J ¶ Haricē mūdicat ¶ Pl. li. xxi. Verba nī q
nūc sunt herbarū delisphacon grece. latini vo
cat saluā mēne simalē canā odoratā. hac ap
posita parus amonuos extrahūt. Itēq9 vers
mes aurū et vlc. ¶ Idē in libro. xvi. Ver
ba q9 a dōsulā appellat salua similē verbasco.
Lōt. et ea et colata calēst. et sic ad rullim las
tā q9 volozes bibif. Et ad q9 cōtra scorpido9
atq9 dracones marinos efficacē est. Lōtra ser
pentee etiā et olco pungi ca. p. d. s. y. s. o. p. i. s. a. s. i.
culuscū quadant melis decoquit ad rullum

¶ Hacer Salua cui nomen dyssiacos est apud grecos. et in multis iconis p. d. c. h. p. e. t. a. quereit. Pellit ab ortu. locū q9 mēstrua purgat. L. u. v. enenā. os curat super addita n. o. l. u. s. L. r. u. d. i. s. v. u. l. n. e. r. i. b. q. u. e. n. u. l. l. o. s. a. n. g. u. e. s. n. e. m. e. n. a. n. t. B. p. p. o. n. a. e. t. r. i. c. a. d. i. c. i. t. u. r. e. t. i. n. e. r. e. c. r. u. o. r. u. m. L. u. n. o. l. u. c. u. s. e. t. p. i. d. u. s. s. i. s. u. m. i. t. b. u. i. u. o. 9. L. o. p. e. s. c. i. t. t. u. s. i. m. v. e. r. e. t. e. l. a. r. a. t. i. s. q. 9. v. o. l. o. z. e. P. r. u. s. i. t. u. s. v. a. l. u. e. c. u. r. a. t. v. i. t. g. e. q. 9. v. i. u. i. e. S. i. f. o. u. e. a. s. v. i. n. o. s. u. e. r. i. t. q. u. o. s. a. l. u. a. c. o. c. t. a. J. l. i. n. e. s. u. c. c. o. c. r. i. s. n. e. e. n. i. g. r. e. s. c. e. r. e. d. i. c. u. n. t. S. i. s. i. m. l. o. c. v. r. u. c. i. c. e. r. e. s. b. r. o. s. u. b. s. o. l. e. c. a. l. e. n. t. i.

Capitulum. cccv

Aliz. In lib. c. x. Salix dicta est: eo q
saltat ad est crescat. Arbor lenra: v. i. n. b. y. v. i. n. c. e. n. d. i. s. a. b. i. l. i. s. ¶ Ambrosius. Sa
lites videntur nihil habere seminis. habent in
gramen quoddam in folijs quo terris cōmis
tanq9 semine posito surgat ab ortu de surculo:
et tanq9 seipsam exulster de semine suo.
¶ Blosa sup. E. salam. xliiij. Salix est arbor
infructuosa: sed cito crescit. maxime situra a9
quem sit. ¶ Aristoteles in li. de plantis. Quē
dam in hē. m. i. o. loco. quedā in arid. o. et quedā
in v. r. o. q. 9. v. i. s. a. l. i. x. Idē libro de a. s. a. l. i. b. quedaz
ab ortu nō fructificant. Sicut v. i. n. p. i. n. g. u. e. s.
non multum sp. c. marifant. Talis est salix ro
mana n. y. ¶ Idem in libro de a. i. o. s. i. o. In

De Herbis

aquosae tñ pueniunt saliceos alni. lōga q̄ fo-
lia sunt vtriq̄ inter primas germinat. Circum
aunt salicis folia post sollicitū. nec alio argu-
mento intelligi certius sidus cōfectū. Quasi
me vero salix amittit semē anteq̄ maturitatem
sentiat omnino. 7 ob id frugiperda vicia est ab
homero. Sequēs vero etas sceleris suo hāc se-
ceniā incepta a q̄ semē salicis multiteris steri-
litate medicamentū ē. S; in h̄ quo q̄ nascenti
natura puidit: q̄ de pacto furculo incuriosus
semen dedit. Una tñ pditur id maturitatem p
ferre solita in insula cbrera.

¶ Pandecta cap. cci. L. ulelara. Brece ytre. l. as-
tine vero salix.

Operationes.

¶ Sera. li. ag. ca. Luic. i. salix. folia 7 flos et
rosa ei⁹ habēt in sapore pōnicitatē. 7 virtus sa-
licis est desiccatoria sine puncticōe. Loxter vero
ipsius siccioris est cōplexionis. sicut sunt omnes
species corticis. ¶ An̄ administrat in glurias
none vlez. Sed flos 7 rosa eius administran-
tur 7 admiscētur in omnib; medicinis 7 vngue-
ris desiccariis. Et sunt et hoib; q̄ accipiūt flo-
res et rosam 7 succū ipsius. 7 cōponūt ex eis de-
siccatoriā medicinā que cōfert in multis. q̄ de-
siccatur sine mordicatione 7 p̄icit: quia in ipsa est
stipicitas pauca. ¶ Et q̄ cōburūtur ei⁹ corti-
ces 7 cōficūtur ei⁹ aceto: administrantur i omni-
bus egritudinib; in q̄b; necessaria ē desiccatio
sicut in verrucis 7 p̄prie in rotundis 7 in verrucis
eis simili b; capinib; clauoz; 7 in verrucis insi-
ris i cute. era dicat em̄ eas q̄ sup eas sic linitio

¶ Et q̄ cuclitū cortex ei⁹ r̄pe quo emanāt
flores et colligit gummi eius. Habet hoc gū
mi virtutē absteriuā 7 subtilianā. 7 ideo ad-
ministrat in omnib; egritudinib; q̄ accidunt pu-
pille et fa cūt impedimentū visus. ¶ Et idem
aucto. Pauli. Virtus folioz; 7 corticū et fruct⁹
salicis 7 succi ei⁹ est stiprica. Et est frigide 7 sic-
ce cōplexionis in primo gradu. ¶ Et idem au-
cto. Bedigar. Quā bibūtur folia eius trita cum
pipere et vino pauco cōferūt colicis. et quando
sumitur cum aqua prohibet impregnationem
et fructus eius cōfert sputo sanguinis q̄ bibit
et cortex ei⁹ r̄prie cōferūt dolori auris

¶ Et eius decoctio administrata super pedes
podagrico 7 cōfert eis multū 7 mundificat sur-
fures capis. et colligitur humiditas ab ea de-
fluens q̄ excoctā a cortice suo q̄ incipit appa-
rere flos ei⁹. q̄m reperit iura corticem humidi-
tas congregata que abstergit oculum. et au-
fert tenebrositatem eius. Proprietas salicis

eius q̄ extrahit sanguisugas adherentes gut-
turi: et glutinat vulnera recētia. ¶ Et idem au-
cto: itate Aben Desimy. Folia salicis bibira
p̄hibent impregnationē: et cōferūt fluxui san-
guinis. 7 lac qd̄ egredif ex eis acit visum 7 ab-
radit pilos. ¶ Et ideo aucto. Pauli. In folijs
salicis et salicemō dicit Galienus aliud.

¶ Galienus septimo simplicium farmaroz; ca-
pitulo ytre. ytre siue salix ytre: quidē aliquis
et folijs ad sanguinolentoz; vultus cōsolidat
onem: s; maxime flore eius fere omnes vultus
medicatio cōfectionem siccariū emplastrū. Est
enim vis eorum suavis siccariū habet aurem
et quiddam stipicitatis.

¶ Quidā vero 7 succū faciēs ex eis immor-
dat: et siccariū habet farmacū ad multa vti-
le. Fibiū em̄ magis occurrat visū q̄ farmacū
immordariū siccans parū: sed stipicans. s; v-
cut in tractatu de compositione farmacozum
plenus dicitur. ¶ Loxter etiā huius arboris
similis est ram frondis q̄ folozum virtutū p̄ter
q̄ est siccior s; m̄ cōplexione: sed hunc quidā
accēdit: et vultū cinere in omnib; his que vio-
lenter indigent siccariū. sicut sigiles 7 chiles.
id est mirmiceas. auferunt ipsium madefaciē-
tes aceto acrt. quidam vero tempore colligendi i-
cidentes corticem. 7 liquorē s; liquidū colligunt
et eo vultus in obfuscatibus pupillis. cui sic
farmacū absteriuū simul et subtilianū. cui⁹
sic b̄mē potest eo vti et ad alia multa.

¶ Palladius libro tertio In mense februario
plante salicis obuende sunt: 7 omnium genēz
que applicantur ar busto.

¶ Dyalcori. Salix est arbor: cuius folia gluti-
nat vulnera cruenta. Flos etiā eius sine mor-
dicatione desiccariū est. Liniis cinis cum
aceto sup callos pedū inductus eos tollit. Et
similiter verrucas emundat. Flos eius cum aq̄
bibitus omnē calozē libidinis frigidare facit.

¶ Avicē. Salicis folia stiprica sunt sine mor-
dicatione: Et est in eis exsiccatio sufficiens. Li-
nis autem eius vebementis est exsiccationis.
Emplastrum ex eo factū retinet fluxū sanguis.

¶ Constantinus. Salices frigide sunt in se-
cundo gradu. sicce in primo. Valent dolori ca-
pitis de calozē si in naribus miterantur. Succus
eius vulnēra solidat. Loxter eius visus et
cum aceto temperatus verrucas et poros au-
fert. Sed lac corticis a salicibus flozū habē-
ribus et n̄ visum clarificat. Dessecos consor-
tat oculos. Succus frondium et pomoz; pora-
tus mulieri vt concipiam non permittit.

Capitulum. cccvj.

B iij

Tractatus

Sambucus. Pandecta ca. ccccxc. Scindū q̄ actis ē sambucus: kameactis dicit̄ ebullire: sunt plāte om̄ibz note. Cū versus. Sambucus est actis: s̄ ebullus ē kameactis. ¶ Sera. li. ag. c. kameacti. kameacti cū dūe sunt spēs: q̄rū vna grece dicitur actis. in latino sambucus. et scōa nominatur in greco kameactis. et eī est inferio terrenus actis: in latino dicitur ebullus. de q̄le ge. ca. d. p. s. d. E. ¶ Plin⁹. Sambuci dūe sunt species. eaz vna assimilatur arboribz habentibus ramos si miles canis rotundis: quoz color est ad albedinē. et sunt longa. et sunt in eis quattuor folia aut quinque porrecta super ramos quoslibet. et similia folijs nūcis. minora tamen eis. habentia graue odorem. et in summitatibz ramorum sunt flores albi. et grana similia granis vidibz vel lentisci. quoz color declinat ad purpūritatem cū nigredinē. et sunt velut in racemis. et habent multā humiditatē habentē odorem liri. et ista dicitur actis. Alia vero species que dicitur kameactis est minor prima. habet ramos magis prinētes herbe q̄dratos i quibz sunt multi nodi. et folia micē distanna. et singulis noctis similia folijs amigdalīs in summitatibus suis: nisi q̄ habent venas: sunt longiora eis hūia graue odore. et in summitatibz ramoz sunt capitula silia coronis sup̄d̄i etc̄e speciei. et se

men et flos silr. et bz ramos s̄logos grossitudinē digni habētes. Thidorus li. c. b. ymologiarum. Sambucus est arbor mollis et parua.

Operationes

¶ Plin⁹ li. xvi. Sambuci hūit acinos nigros et paruos humores lenis. Inficiēdo maxime capillo. qui et ipsi in aqua decocti manduntur.

¶ Idē li. xv. Arboz q̄rūdā fruct⁹ pediculis dependent vt piri. Alia vero racemis vt edere atqz sambuci.

¶ Idē li. xvi. Sambucus germinat inter primas: et nudat inter nouissimas. et ex his q̄ byane aqua ex oziete cōcipit: or die nature floret prime siluestriū sambuc⁹: cui mesdulla est plurima: et coruus cui nulla. Sambucus est arbor diuidua nec ramosa lentissima. et ideo scuris faciēdis ap̄rissima. cuius nimiz plaga se prius cōtrahit: sūiqz vulnus claud̄t. et ob id cōtumacius ferrum transmittit.

Sambuci atqz rubi generis sunt fungosi. aliter tamē q̄ scrule. quippe plus ligni atqz succi est vtriqz sambuco et q̄ magis canora bucinā tubamqz credit pastor. Ibi ceserbi galloz canū nō est audiat fructus ille.

¶ Idē li. xvii. Inuenitur siturculo sabsctios serere. qd̄ sepius causa factus ē sambucis et coronio rubisqz deparctis. ad palum vineaz firmissima ē sambucus. raleisqz serit vt populus.

¶ An. Sambucus alba ca. hido: ē q̄ citrina: q̄ purpurea. Et est vniuersaliter in terrio calida et sicca. Est aut subnariua hūmīditatū. senibusqz cōfert eī oleū. Delat autem pannūz facit rubedinē eius odoratenuz.

¶ Oleum eī cōfert senibz: frigidis nervozum egritudinibz. Odor eī facit soda. cū hūi reoluit sodā sri. a flegmate odorata. Veniqz purum eī oleū fluere facit san guinē et n̄ arbor calefacit cū ipm odorat.

¶ Lōstātinus. Sambuci ca. sunt in. ij. sic. in primo dissolutiua acnūozum mollitūi sunt: stomachū qz mollit. vomitū p̄uocāt. catbaplastamā māmillaz apoficnara sanāt. Sambucoli qz scabiē ac pustulas et apostemata nariū sanāt. vniuersa clauda agit. et r̄saqz ad suā naturā p̄uenit. aurūz volorē placet bibitiūqz libricos et scarides flegmaticos et cluditiac melancolicos humores et purgat.

¶ Plin⁹ li. xviii. Sambucus habet alterū genus magis siluestre. qd̄ greci bamea cte. a li. bellō vocant multo d̄cauz: vtriusqz folioz vel semis vel radice decoctūz in vino veteri et ad r̄yā r̄thosimos potū stomacho inuile est alior et trabēs aqua.

¶ Refrigerat etiā inflammationē maxie recente. s̄ḡsbuz. Et canis molliuz am polenta mollitūis folioz illius. Sucus eī rubi collectiones lenit infusus. Acuius in firmiores q̄ relique capillū r̄gunt.

¶ Post

De Herbis

acerabili mensura urinā mouent. Ad omnia efficacior: est 2 que minor. Radix eius decocta ac pota hydropticos exinanunt. Folia in vino pota serpentium ictibus resistunt. ¶ Podagrifis cum sepo bircino uehementer prosunt cauli illi. Idem in aqua macerantur: vt sparsif pulices necentur. ¶ Soloriu decoctio si loco spargatur musce necantur. ¶ Boa appellatur morbus pabularū cum rubent corpora. famibuci ramo verberatur. Loxet interior: nius & vino albo potus aluum soluit.

Capitulum. ccccviij

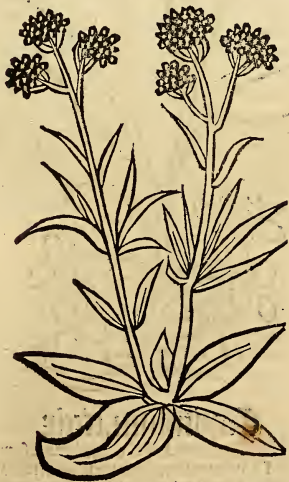
Ambacus. Pandecta ca. ccccvi. Jese min arabice: z ambach: grece leco yalaine sambacus. ¶ Sera. lib. a ggre. ca. Jese min. Jese min: id est sambacus et est planta habens album florem. et quedā citrinum. et est minus ca. 2 sic. q̄z albu. et similiter est nans in operatione sua. et citrinus reperitur in babilonia. Et est etia species alia ex eo cuius flos celestis est coloris. ¶ Et idem auctori. Aben Dhuay. Est calida in principio tertij gradus ¶ Bal. vi. sim. far. ca. de ielmino. fm translatione grecā. Ambach herbe quā ielmin vocat semē maxie vtile ē calefaciue 2. de siccatine nec non subnūū partū virtutis est. Et si aure gustā

tib; sub amax et acre et palā. quoniam diuertiū est et dyasoreticū. Et rit aut in calefaciēdo 2 siccando terrū gradus intenti. Et iā hoc dicit in sexto huius. et subdit in septimo lencoya. i. Jese minū. nota quidē frutes absteriue et subnūū partū virtutis. magis autē participant ea flores. et horū siccores magis vridibus. ¶ Bui cen. ponit tres species. scilicet albam: citrinā et purpuream. Et est alius sambacus agrestis. de quo supra 2c.

Operationes

Serapion. folia eius humida nō sicca q̄z ponuntur super empetiginem et parnū expellunt eos et resoluūt omnē superfluitatem. ¶ Et puenit hūitib; catarrum. et inducit doloꝝ capies illis q̄ sunt calide cōplexionis. ¶ Et oleū eius est iunatium in bycme. et si habens calidam cōplexionē odores nimū de ipso timendus est: ne faciat fluxum sanguinis ex naribus eius ¶ Et idem auctoritate Aben Dhuay. Conserit humiditatib; et flegmati falso: et semib; frigide cōplexionis. Et conserit doloꝝ qui sūnt ex flegmate viscoso.

A
B
E
D

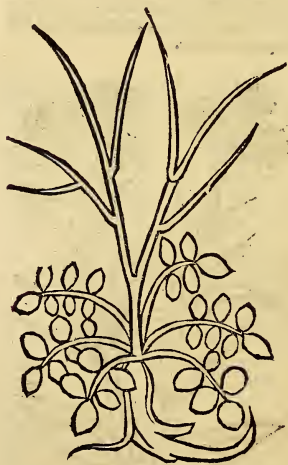
Capitulum. ccccviij

Trattatus

Sandix. Plinius libro. xxx. Sandix est
herba quedam de qua pannu tingunt
in blaucum colorcm.

Operaciones

- A** Idem Plinius libro. xxx. Sandaraca si
torreat equa parte rubrica ad. u. r. a. s. a. r. d. i. c. e. m.
facit. q. s. q. animaduerto Virgilium clumasse
id herbam esse referu illo. S. p. o. n. t. e. l. u. a. s. a. n. d. i. x.
p. a. s. c. e. n. t. e. s. v. e. l. e. r. e. t. a. g. n. o. e. Idem in lib. xxx.
B Sandix in olera siluestria grecia ponit sicut
Opinio et Erasilstratus tradit
E Decocta & alui silit: et semine singulis
festum ex aceto sedat. Illini ambustis vrina
ejicit. Succus decoctus pedet lthomabo. Jo
cinerenib; ac vesice. Nec est qua Arui o
pbanes curipedi poete ioculariter obicit eius
matremne olus quide legitur vendicasse sed
D sandicem. Dyascoides. Sandix vel scanz
dix calefacit et desiccatur fortiter: ac dyasorenciu
E est: et ob hoc merito visce purgatiuū est.

Capitulum. ccccj

Amiucus. Dyasco. samucus a succo
suo nominatur amaracus. et est ramosus
sa multas habens virgas super terras
expansas cum folijs paruis atq; rotundis nes
pice similibus ac velut biris et acerrimia.

Operaciones

A Habita rota & valde amara. viree habens
acras atq; calfacitoriae ad emne viciū et d
rigorum valde idonea. Vedit etiā ca habet
mara siue potata a scorpione veranis et d
cultrati mictue: et d in reslinouū tormento labo
ranib;. Eius diætura medetur hydropter.
B Urinā puocat. et tortionib; est vtilis. Suce
ad dno melle liquorē d cōgit. Scorpionum
ictus cū aceto et sale cōpescit. La rario nūb; bene
ac bibet. Lerotis vtiliter additur.

E Omnes tumores corporis et oculouū sēgite
cathaplasmaria et maxime cū polenta impo
ra. Item apposita solite purgatione materie
prouocat in feminis. bene quoq; malaginatis
bus miscetur et acopis. Samsuciū est in ter
no gradu calidū et sicū. Dolorem capitis et
emigraneam de stegmate et colera nigra cu
ratur et eius apozimate caput lauce aut narū
bus applicetur. Dissoluit opilatiōē et ventō
sitarē grossam. Et eius apozima bibitum
hydrophilum stranguiriam venter et olōzē ha
bens fit tonū. Et cum melle cathaplasmarū
ingredim in palpibus amputat. et cū aceto
morsum scorpionis curat. Et p. c. s. a. r. a. s. a. r. u.
ro mensura prouocat. lapidem aufer. Et pilē
ticie cōuenit et paralyticis. Aurib; inflatūz
dolorem placat et sonitum.

Capitulum. ccccj

Aliunca. Dyascoides. Saliunca est
genus herbe que radicales et folia has
bet sub rufa florēq; plurimos a terra

De Verbis

reossa in modū stipularū stringit. nascitur aut in lapidibz finis et norici regione. Illa vero optima ē q̄ est odorifera recene et sine fabulone plurimosq; ramulos et radices habens. p̄t. ergo eade que et spica quise et formior sit.

Operaciones

¶ **Phil.** xii. Saliunca odoramentorum multa nihil attrinunt ad coronamenta v̄r̄ yris atq; salianca. q̄q; v̄ra q; nobilissimi sit odoris.

¶ Saliunca quide foliosa sed brevis est et que neci non posita dici numerosa coheret. que herba vetus est q̄ os veluti manus pressa. breuiterq; sui generis cespes. h̄c panonia gignit. nozica alpiūq; apria vrbium eporodia tante suauitatis v̄r̄ metallū esse ceperit. v̄r̄ libo eam inrponi granillimū est. v̄r̄ius radix in vino decocta vomitides sicut stomachumq; corroborat.

¶ Et sinonimis Saliunca intelligunt quida in medicina p̄ ancusa sed in aurea alexandria recipitur pro ea spica celnica.

Capitulum. cccxxj

¶ **Quina.** Pandera capitū. viii. **Abbel Arabice.** grece bachi. latine Sautina Sautina est arbor cuius folia sunt similia folijs tamariciz. magis spinosa. habet

bonū odorē. et arborista crescit magis in laetū q̄ in longus. Est calidior et siccat̄ plerionis in tertio gradu. Serapion libro aggregatoris capitulo **Abbel.** idest Sautina. Est sine cinere ne specice. Una cuius folia sunt similia folijs cypressid magis sunt spinosa q̄ alia. Habet t̄d num odorum. et arbor huius est foris. et crescit magis in amplum q̄ in longum. Est fructus eius est sicut zaror. Pro quo lege ca. ducet̄ s̄s̄ munnorum Juniperus. Et quidam v̄r̄untur folijs eius pro sicinigio. Sed aliterius specic̄ folia sunt similia folijs tamariciz. et sapor eius est sicut sapor cypressi. hoc sapor vocatur sauire cuius substantia est subtilis. et in odore eius ē aromatiata. et calidior. et est sicca in tertio gradu. Antenna libro secundo capitulo. **Abbel.** **Abbel** est fructus arboris similibz Juniperofactus sicut zaror. sed tamen v̄r̄benter est niger boni odoris et acuti saporis. ista arbor est prima species sauire. et posita per Serapionem. **Galenus** sero simplicium in farmacorum de sauma. **Braci** siue sauma desiccant̄ fortiter est fructus saporos. quos in galleo mōs strar. equaliter cypresso. nisi in quantum acrior est eo. et v̄r̄tiq; dicit quis magis aromatica huius ergo et ipsius qualitates participes est videlicet acris. si spica complerione calida **Abel** autem in amaritudine et siccitate debilius est q̄ cypressus. quantum enim superat cypessum acriter acris et t̄d in siccitate. quod patet q̄ calidior est cypressus. et ideo magis v̄r̄aforicū agitur solidare quide nam p̄pter siccitatis robur et caliditatis. in caprum enim ambobus his participat. v̄r̄ tam tenuium et instaurū cillat. putrefactionibus vero confert sicut cypessus. ponatur autē hoc farmacum in tertia substantia siue calida cere et siccare ens inter ea. que maxime sunt subtiliūz partium.

Operaciones

¶ **Gal.** Contra terna smonem defrigida causa. fiat decoctio eius in aceto et vino: sumi pariter recipiatur. Herba ipsa naribus carbaplastimata valet contra frigidū reuma. Ponitur etiam in v̄r̄guentis benetrira cōtra scabie saniosam. T̄num decoctionis eius valet contra dolorē stomachi et inr̄st̄m̄: et contra stranguriaz et v̄r̄r̄iaz sed carbaplastimata valet contra dolorē v̄r̄iacū. Est etia v̄r̄aforicū et diuretium s̄m̄entū et aqua decoctionis eius v̄r̄ vino. Est aut sauma et specus juniperi v̄r̄ p̄p̄er in ca. Juniper. **Sera.** **auc.** **Gal.** Virtus eius est que dissoluit et abstergit putredinem v̄r̄ cerum

Tractatus

putridorum malorum corrodentium antiquorum
 et ipsa similiter mundificat ulcera melancholicis
 ea sordida quae ponitur cum melle: et auferit he-
 ristipilam: propter causam siue subtilitatis pro-
 car melle: et plus omnia alia medicina. et facit
 mingere sanguinem. et interficat fetum viuente. et
 expellit mortuum: et ingreditur in vnguentis odori-
 feris: et ponit pamonio vel cinamomo dupluz
 poderis eius. Et idem auctoritate Dyasco-
 dis. folia ambarum specierum habent dilata-
 tionem vlcerum corrodentium: et sedant aposte-
 maram corrosiuam. Et et quando fit emplastrum cum
 eis auferit luyoran curis: et sordiditatis que ac-
 cidit propter supfluitates corporum: et auferit esca-
 ram ignis. et quae bibulifacit exire sanguinem cum
 vrina: et expellit fetum. et quando et ea fit nasal-
 cale facit hoc. Et ingreditur in confectioibus
 vnguentorum calidiorum.

Capitulum. cccxxij.

Andalum. Sandal arabice: Brece
 et lartine sandali. Se. l. aggreg. ca. sans
 dal. i. sandaluz dicitur. et syria. et est
 album et rufum et citrinum. Et fr. in. iij. sic. in
 secundo: et melius et sandalo est citrinum pingue
 post citrinum rubrum: et est magis sicum citrino. et
 post ipsum album. Et idem auctoritate Albu-
 rig. Album est fr. et sicum in. iij. gradu. Sed a

trinum et rubrum sunt fr. in. iij. et sic in. iij.

Operationes.

¶ Serapion aucto. Ab eo melius. Conser-
 uoloz stomachi et epatis et colera. Et rubrum
 est frigidius albo et citrino. et est magis inuasi-
 uum. Haec ipsum habet sicut humoz ad mebra:
 et est sicut fauif in frigiditate et siccitate. et ro-
 tificat gingiuas et stomachum.

¶ Et idem aucto. Ab eo melius. Efferit car-
 diace cum se. quae linunt cum eo sup cor.

¶ Et idem aucto. Isaac benaram. Lomenis
 unt calefacis. et conserunt debilitati stom-
 achi et cardiace que accidit a colera quae rursus
 et miscetur cum aqua rosarum: et applicatur ex-
 terius. et quando conficiunt cum aqua rosarum
 et pauca campoz et linuntur inde tempora:
 conserit sode quae fit a caliditate.

¶ Et quando miscetur cum vna quantitate san-
 dali albi media quantitate sarco collo: et con-
 ficitur cum albumine oui et ponitur super tim-
 pora: et conserit sode coleric. Et prohibet ves-
 scensum carari ad oculum: et linitur cum eo in
 balneo. et prohibet ardorem psilometri. et sanda-
 lum rubrum est frigidius albo.

¶ Et quae miscetur cum succo solari aut semp riu-
 aur potulace: aut lenticula aque. sferit poda-
 gre calide et apostematibus. et habet humoz ca-
 ab illis membris. et melius et sandalo est citri-
 num pingue: post citrinum rubrum. et est ma-
 gis sicum citrino: postea album.

¶ Et idem aucto. Albugerig. Album est frigidum
 in. iij. gradu. rursus et resolutum cum aqua rosarum et in
 carnis ca. ponit in fronte et in stomachis ca-
 lidis: et infrigidat ea. et sferit se. ca. et biren: et sto-
 machi debilitati. et citrinum et rubrum sunt fr. in. iij.
 gradu. sic. in. iij. non habent siccitatem neque punicita-
 tem rosarum. et quae dissoluntur in aqua rosarum et pos-
 nunt supra stomachum sferit se. acuris et debi-
 litati stomachi: sode que fit a caliditate.

¶ Et idem aucto. Arabari. Rubrum est frigidum al-
 bo: et linunt cum eo apostemata calida.

Capitulum. cccxxij.

Attirion. Paderca ca. d. L. basialkel
 arabice. Brece orbis vel afrodisia vel
 priapismom. latine pro testiculibus vulpis
 vel attirion vel leporna. Serapion lib. aggreg-
 garoz capi. L. basialkel siue chasialtrubad est
 latirion. Sunt eius duo genera: Tnum habet
 betradicem seu testiculos albos. et vocatur.
 L. basialkel. Primum genus sanionis vocatur
 testiculus canis. et grece kinofertibis: et est
 ei planta que habet folia extensa super terram
 prope ipsam et ortus est ex radice rmus lupi?

De Herbis

ris. 7 folia eius sunt sicut folijs oliue. nisi qz sunt subniosa eis et longiora sup terra creta. et longitudo eius eferens longitudine vni9 palmi. 7 florem bz coloris purpurei. radix eius e sillis radici bulbi. nisi qz est redes ad longitudine 7 subtilitatem. Et est duplex. sicut sunt due oliue in figura. Una inferius et alia superius. et vna plena et alia vacua rugosa. et comeditur radix eius elixata sicut bulbis. et iste dicitur satirion quooes comuniter vniuntur. Secundū vno gen9 satirionis bz duas spes. Una e que vocat arabice chasialbabele siue chasialbalep. id est testiculus vulpis 7 vocat similiter catharich. et nominat hoc in greco trifolium. qz plurimū quod de eo nascitur est habens ma folia declinantia versus terrā. et simulantur folijs acetose maioris. aut folijs lilij. nisi quia sunt minorā eis. et in testiculo suo est rubedo declinans rube dimi sanguinis. et habet stipitem subtilem longitudine vnius brachij. et habet florem similem floribus lilij albi in figura. et radix eius assimilatur cepe bulbi in figura. et est in magnitudine mali extrerius rubra col. vus. int. crūsalbj sicut ouum. et quod de ipsa admiraturatur e radix.

Operationes.

A **¶** Balie. viij. sim. far. ca. de testiculo canis fm translatione arabica. Radix eius e dulcis. 7 virtus eius e ca. 7 hu. nisi qz in humiditate eius e inflatio supflua. 7 incitat libidinem.

B **¶** Ibi de fm translatione greca. Satirion vel trifolij humide et calide copleriores. qz circa et gustando ipm videt dulce 7 refosa humiditate possidere. 7 pperca puocat ad venerea. Hoc at et radix bz herb effice nata e. et quidam scribunt etiam epistotonū sanat cum vino nigro austero bibitur.

C **¶** Et idē fm translatione arabica de testiculo canis. Radix eius est duplex sillis radici bulbi. Una plena. et sapor illius radici qz plena est dulcis multe humiditatis 7 supfluitatis in flatur. que qñ bibit incitat libidines. Et est mollior siue vacua qz bz coplerione qz declinat ad caliditatez 7 siccitatez. Et est in ea humiditas digesta digestione coplera. 7 ideo cōtingit qz cur hoc qz nō incitat coitū facit cōtrariū 7 abstinēdit eum. 7 iste ambe radices comedant assare sicut comeditur radix bulbi.

D **¶** Dyalco. ca. oz. chis fm translatione nostraz. Durbis. i. satirion dicit de radice eius qz si vir comedit partem maiorē eius generat masculu9. los. 7 si minorē comedit. generat feminam. et qz mulieres partium italie dant eam cum lasere capraz ad incitandū libidinem. et quelibet ipsarum habet operationē cōtrariā alteri9. qñ bibitur. nascitur in locis petrosis 7 arenosis.

E **¶** Et idē auctoritate Archibalic. alia est species quā nominant quidam sandachias propter suum iuamentum magnum. 7 est herba habens folia similia folijs pororum. nisi quia sunt latiora et est humiditas in ea que abbet retinēti. habens bastam longam florem longitudine vnius palmi. et habet florem purpureum et radicem similem testiculis.

F **¶** Balie. viij. sim. farina. ca. oz. his quam et ses rapidam vocant fm translatione greca. in sapore sicut speciei supple vltime dicte auctoritate Archibalic 7 suppicitas. et virtus eius est siccior virtute radice que dicta est prius. et propter hoc nō ita confert in coitu sicut predicta. 7 dicitur. carur 7 est adhuc siccior. Virtus etiam eius est que resoluat apostematā inflata quādo ponitur super ea. et mundificat exituras loziditas.

G **¶** Et curat berisipilam. et quando est sicca curat apostematā fraudulenta purrida. et quia i ipsa est suppicitas. retinet ventrem quando bibitur. **¶** Dyalcordes. Quando de ista specie sit emplastrum. ipsis testiculis resoluat ut apostematā stagnata eoum. et mundificat

Tractatus

rat ylcera et formica. et aperit emorodias. Et
quifit emplastrum cum ea sedat apostemata calida.
et si administrat sicca prohibet dilatione ylceris
et abscondit putredine eorum et curat ylcera frau
dulenta que sunt in ore. ¶ Sed sciendum quod sa
tirion est ca. et humidum in fumo. Sed et alia speci
es satirionis que vocat herbaba silica grece. ara
bice digiti citrini vel buzeyden. latine vero pal
ma cristi. cuius folia sunt similia prime speciei sa
tirionis sed graciliora cum nigris punctis. radice
eius brace manus vel palme manus habet si
militudinem floris croci. cum vino vel aqua tri
tum croceanum efficitur.

¶ Quibusus ca. de palma cristi Tenens resi
litur. qua que habuerit a maleficiis et venenis se
curus erit. ¶ Avic. li. ij. c. digiti citrini. eius figu
ra est sicut vola manus composita et trinitate et
albedine et est dura in que est parva dulcedinis. et ex
ea est citrina cum parua alteratione atque albedi
ne. est calida et sicca in sebo. resoluit supfluitas
res grossas valde. ¶ Et est a ppietas valde
mundificandi curam. et confert in ebriis nervos
et impedimentis suis. et confert manie ppiet. et
loco eius in iuuamento manie ponit quantum
est medietas eius et bederaglen cum dyabo ter
tus de sep.

Capitulum. ccccxiij.

¶ Saturegia latine. Grece Tymbra. ara
bice Sahac. Sera. li. ag. capit. Sa
hanc aucto. Dyasco. Sahanc siue sa
hater est planta omnibus nota. nascit in locis
saxosis et asperis. et est similitudo thymo. nisi quia
folia eius sunt maiora et molliora. et habet spin
cam plenam floribus. quorum color vergit ad ci
trinitatem et viriditatem. Et virtus eius est sicut
virtus thimi. et administrat sicut thimus. et est ca
li. et sic. in. iij. gradu. et ponitur in cibis. Et que
dam ex eis sumit in hortis: et est debilioris ope
rationis que alia. et ipsa est magis coenctus in ci
bis que acuitas eius est magis remissa.

Operationes

¶ Serapius. Virtus timbre est calefactiva mi
rum et defecativa et resoluitiva: et puocat vni
et menstrua. et expellit fetus. et facit et creare su
perfluitates a pectore.

¶ Et idem aucto. Aben mesuay. Saturegia
est cali. et sic. in tertio gradu: magis agrestis.
ppietas eius est que expellit superfluitates que sunt
in stomacho. et puocat menstrua. et acuit visum
debilitatum ab humiditate. et ideo comeditur in
hoc casu cum rafano et bederos. et confert dolo
ri sciaticae quando sit emplastrum cum ea cum
frumento trito. et agrestis fortior est domestica.

¶ Sidoros li. c. thymo. Saturegia est herba ca
lida et ppiet ignita. vnde et illi nomen inditum cre
dunt: eo que venter pponos faciat

¶ Palladius libro tertio. In februario mense
saturegia scribitur solo pingui vel lictorato et
apico. vel melius mari proximo et pulvis mixta
seminatur

¶ Dyas. Satura vel saturegia calefacit et ni
mis defecit: et manifeste excremat. id eo que vni
nam et menstrua mouet: a fetus extrahit. po
tari vasa viscera purgat. A rozae atque pul
sione humorem purgat: et per os spura pellit.

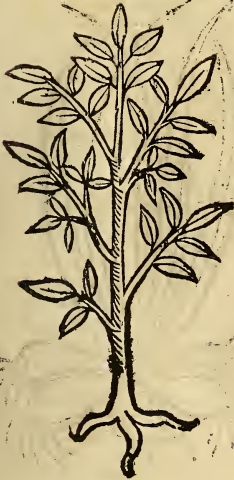
¶ Stomachibus quoque nauseantem confirmat
in ovo sumpta vel potata. et contra ea que caci
bus aculeatis sentiunt animalia.

¶ Pla. Saturegia est ca. et sic. et pulvis ex sa
rina et aqua et eius pulucre mundificat in spiri
tualia. Puluis eiusdem comestus ad idem va
let.

¶ Wacer. Tymbra solet grece dici. Saturegia
latine. Illa sicca nimis. vis est et seruida valde
puocat vniam: mouet quoque menstrua sum
pta. Pellit abortivum: mulicibus viscera pur
gat Illius puluis cum cocto melle subactus. et

Capitulum. ccccxv.

De Herbis

Saponaria: Pandecta capi. cr. vii. Bo-
rich vel ozaris grece. arabice agiseo
larine saponaria vel herba fullonum.
est saponaria de qua pariculo s faciunt: quos
herbaricos vocat. siccat eos: et p saponem vtū
tur. Hieronimas. Si laueris te nitro et multipli-
caueris tibi herba borich amaculata es iniqui-
tate tua. Plin. cap. de bouch. Borich est herba
satis nota que satis pgruit ad abstergendum
panos. et ideo ipsa multum fullones vtunt.

Operaciones

¶ Plini. Ex folijs eius facrum cathaplasma
vulnera magna glutinat: et cruorem illorum sistit:
et reprimat tumores. que erica cum melle purgat
vulnera sordida: et mundat maculae.

¶ Et mixta cum albumine oui subuenit igni
sacro.

Capitulum. ccccvi.

Sapbarum. Auicenn. Sapbarū est ar-
bor arabica et armena. Et est vni de
lacticianis. Valida est in tertio gradu.
et eius siccitas in quarto et in ipsa est suprici-
tas temperata. Sentit dicta est a situ suo q̄
terra in culta in qua sentiticos spinosq̄ nascunt
Maiores autē nostri omne arboris spinosaz
dicebant veprem: et q̄ prendat. Hieron. sup

¶ Sais. Saba est genus arboris nascent in
heremo. spine albe similitudine habes. Lignū
lignū impuribile et leuissimū omniū lignorū
tam in fortitudine q̄ in nitore. soliditate et pul-
situdine superat. Unde oīa ligna arborē sa-
bernaculi facta sunt instrumento. Panno ibi
dē. Ex hac arboze terra in qua nascitur dicta
est serchim. vnde dicunt ligna serchim. Ex h. de
naturis rerū. Serchim est arbor ozicarie nobis
lissima albe filis spine. sed multo maior et alti-
rior crescit. Lignū eius albū leue nō facile ce-
dens igni nec vniq̄ humore aliquo vel antiq̄
tate corruptibile. quod ad buccat in archa
noe: que est super montes armenie.

Operaciones

¶ Auic. Sapbarū spirituatē habet et operatōz
et confert emperigini linito. ¶ Sup alcola q̄
qs melle linitur et remouet. venter soluit. et ve-
bilicat viscera. et ē quedā species eius interfici-
ens sedentē in cis vmbra. ¶ Lauceatur ergo ab
ea. Nam et lactis eius tres species. et interfici-
t in duabus epar et pulmo ē frangendo.

¶ Florandus q̄ in isto capitulo habet tres pla-
tas de quibz audiuit: sicut sap barum scunt:
et sciret apparet in figura.

Capitulum. ccccviij.

¶ **Labiosa** latine. gre. **stibes** siue **stibeos**

Operationes

A ¶ **Dyas.** ca. **stibes** herba e cuius semē stirpice e frutur siccatine satis. z idcirco eius decocto dissinereis inuāt. z de auribus emanās sanar inflillata: z in magnis vulneribus et cruētis glutinatoria ē ytilius id agēs sicū vino nigro z aultero et stirpico coquat. delectat cū fornicōia q̄ natura sūt hūida. ¶ **Folia** autē eius viridia trita et carbaplastaribus apposita in ano emorroidas resmūt. z ex pūsside in oculis inkyssim factā supposita inuāt. ¶ **Itē** folia adhibita suffulsiōes oculis dētēgūt. Sanguinem vulneribus imposita siccat. ¶ **Pau.** ca. d̄ scabiosa **Scabiosa** ca. et sic. in. ij. ¶ **Ualer** d̄ scabiē z alopiā. z succo eius libricos necat. Summs virni decoctiōis eius ualer d̄ emorroidas. ¶ **Contra** pdilomata q̄ aricia dicunt fiat emplin de super et ipsa herba sumo in priorecepto. ¶ **Di** cit q̄. **S. Arban** ad perōes cuiusdā sororis siue ambulantis sup scabiose futures q̄m ipse p̄tinerebā famisit sibi in frater ipsos viue. **Arban** pro senescit p̄ccū scabiōe. Nam purgat p̄ccus quod p̄punit erga senecue. **Z** cū pulmonem purgat laterū regionem. **Apostema** fran git. si locus bibra tangit. **Tribo** in cra foris: a ntracē liberat bozis.

Capitulum. cccc. viii

¶ **Leucophaea** grece: latine **Leucopia**

Operationes

¶ **Gal.** ij. de abis ca. de scalongie. Sunt scalongie ex genere bulbi. comedunt cū ipsozū rāz dicit sine folijs. habet autē in se ipsa amarā et austerā frutē notabiliter per quā stomachū relaxat excitat aliq̄liter. appetitū non p̄trariatur neq̄ expuere aliqd̄ indigentibus ex p̄ccore et pulmone. et quidē substantiā corpis grossiorē et viscosiorē h̄ne. amaritudō eius contra agit grossiciā. siccare viscosa. z grossa apra natura: sicut in his que de medicinis dicta sunt. p̄pter quod si bis decoctē fuerint nutritiue sunt magie. contrariantur autē iam expuere indigentibus tanq̄ vtiq̄ deposito toto amaro. ¶ **Comedere** autē ipsas melius tunc cū aceto simul et oleo et garo. **E**tenim delectabiliores sunt et minus inflantur: magis nutritiue subtiliores ad digerendum. **Abundantes** autem sunt cum ipsorum quidam manifeste senserunt et sperma plus habentes promptiores faci ad ycheria. p̄parant autem z hos homines multiformiter: Non enim solum clios per a quam sed et vala ex ipsas valde p̄parata cōz

De herbis

ponit: post fridurāq; aliq; offerit. Dulci autē assantes super lar multam decoctionē nō sulti nent. ¶ Contenti sunt autē valde modica meq; om̄ino predecoquant; gaudent ipsorū ama roꝝ austero sapore saluato: pꝛouocat enī ipsa magis ad esum. ¶ Sed inflationem ꝛ tortionē inferunt non digesti. Ex his quidem itaq; qui sic comedunt non boni chimi alimentum fit. ¶ Ex his autē qui amplius decoquant; aut bis vt dicitur est: grossior quidē chimus. melior autē quantum ad digestionem. ꝛ nutritiuus fit. Cales faciant autē manifeste:ꝛ aliquid aromatisans insinuant; ꝛ vniatiue sunt.

Capitulum. ccccxiij.

Scamonea latine. Brece Diagridion. Arabice scamonea. Scra lib. aggreg. capis camonea. aucto. Dyasco. Scas monea est planta habens ramos multos egre dientes ab vna radice longitudinis q̄tuor bra chiorum; sup quos est viscositas adherens ma nuz parū dure. Et habet folia similiter pilo sa; ꝛ ista folijs plante leblea. volubilis agre stis aut folijs cussus. i. edere nōl; quia sunt mol lora folijs cussus. ꝛ habent tres angulos. ꝛ ha bent flores albos. rotundos: cocauos: siles in figura sua cartalid est tube h. bēs grauē odo rem. ꝛ radiceꝝ habet grossam sicut pollex. albā

grauis odoris plenam lacte. Et colligitur s̄m hunc modū. Nam vulneraꝝ virga ꝛ radix eius et sūt fouea iuxta vulnus: ꝛ humiditas man̄s a vulnere in fouea illie: que postea colligitur in cocleis. Quidam vero fodiunt arca radicem ꝛ sterunt ibi folia: ꝛ vulnerata radice qd̄ de humiditate egreditur super subiecta folia colligunt. postea sic dimittunt donec illa humidit̄as delicata fuerit quā reponunt. ꝛ melior est illa humiditate que est scamonee: est que est clara leuis ꝛ similis in corꝝ ore suo glutinos: quod fit ex corꝝs boꝝum: habens gubositate. ꝛ est spongiosa. et est illa que defertur ex locis mysię ꝛ ex terris asie est huiusmodi. Et ille qui vult di gere scamoneam ꝛ colligere ipsam: oportet q̄ non sit contentus vt rum albe carat: aut non albe carat quando tangitur cum lingua. quia idē comigit: quādo ipsa est adulterata cū lacte riniꝝ mali. Verū tamen discernitur quando non est admixtum: eo q̄ non adurit nec mordicat: lin guam adustione et mordicatione forti. Nam hoc accidit quando est sibi mixtum lac riniꝝ mali. Vterior specierū scamonee est illa que des fertur ex seni ꝛ ex palestina: quia iste species am be sunt male adulterate cum riniꝝ mali lacte: et cum farina ordci. Et est calida ꝛ sicca in tertio gradu.

Operationes

Serapion. Sunt autē qui accipiunt ex ra dice plante scamonee: et coquant; eam. ꝛ vānt elixaturā in potu ꝛ purgat. Et assumitur radix plante scamonee: et coquitur illa cum aceto et teritur contritione forti. et constat ut cū farina ordci. fit emplastrum sunarium sciarice.

¶ Et quando lana inuoluitur in succo radicis eius. et subicitur pregnantī fa cie abortiu. Et quando miscetur cū melle ꝛ oleo ꝛ liniunt; cum ea exire soluit eas. ꝛ quando coquitur cū aceto. et liniunt; scabies ꝛ lecrata et coziat; eam. Et quando miscetur cum oleo rosato. ꝛ liniunt; ea pur cum ea confert; sode anrique.

¶ Et idem auctoritate Galieni. Calida est et sicca in tertio gradu. Et est calidior pipere. Et idem auctori. Pauli. Scamonea abstergit tu tum. ꝛ meliorat colorem. ꝛ mundificat baras. ꝛ auferit dolores capitis antiquum. quando ad ministrat; cum oleo rosaz ꝛ aceto. ꝛ infunditur sup caput. et melior est ea est vergens ad colozē celestē quando frangit; ꝛ est in fricatione sua sicut coclea fracta. Et illa que colligitur in montibus kem est huiusmodi. Et mala est cuiꝝ coloz vergit ad nigredinē. ꝛ figura eius est rotunda ꝛ alrenꝝ colozis ab illa. ¶ Et modus rectificat; tionis pꝛime speciei que est bona est ꝛ acciꝝ

A

B

E

D

Trattatus

plaf. cronius: abscindat de capite eius rotula.
2 fodiat mediū eius: 2 introumitat ibi scamonea
Deinde ponat cooproziū qđ fuit abscissum et
firme. Demū inuoluat sup ipsū pasta: 2 ponat
in furno nō multū calido. 2 dimitat donec de
sicceat. et dosis eius ita pparata sit ab: yno da
uich vsq; ad uno. ¶ Et scias q; scamonea nō
mutat neq; minuit. acutras eius circa spacium
xxx. vsq; ad .xl. annos: nisi illa q̄ est pparata sit
cut dicitur. nā illa que est preparata qñ trans
serit longū tempus sup ipsam: amittit virtutē
suā. 2 ppter hoc oportet q; prepares eā qñ volu
eris eā administrare. 2 qñ sumit scamonea plus
ab ea quāritate quā diximus fortasse inducit
anxietatē 2 languorē 2 sudorē frigidū 2 siccit
pim et fluxū donec morit. Et dosis eius cōue
niens est a .vi. granis ordei vsq; ad .xx. ¶ Et de
proprietate eius est q; expellit colerā 2 humos
res viscosos. et attrahit supfluitates malas a
corpore. 2 multū et his qui sunt calide cōplexio
nis post qđ susceperūt eam incurrit febres acut
tas. Et ab ea cauere hoib; melius est: nisi ma
gna necessitas incubat. 2 tunc accipiat s̄m for
mā 2 quantitatē quā diximus. ¶ Et idē aucto.
Aben Heliuay. Latet fortiter venter: 2 nocet
stomacho et epati: 2 diminuit appetitū cibi. et
inducit anxietatem 2 naueam. Et rectificatio
eius est q; admiscet ei anisum 2 daucus 2 senē
apij: 2 radice pipere. 2 admiscere cū oleo amig
dalino est bonū. Et scamonea non debet mul
tum terere: ne adhereat stomacho vs; nocet ei
Et oportet q; nō bibat simpliciter: 2 sumatur
cum magna cautela. Et sit dosis eius ab vna
kyrat vsq; ad tres. ¶ Iohannes Bēdic capi.
de scamonea. Scamonea est solutiuū magnū
Et dicit Democtrius q; est dissolutiuū anto
nomatice: 2 q; est genus solutiuoz 2 generalis
sup oia solutiuā. Sit autē et succo cuiusdā spe
ciei volubilis: cuius folia sunt in modū sagine
alare. Nasat autē in antiochia Armenia: 2 co
rascena in partib; arabie 2 thurbie. 2 plurimū
nasat in terra nostraz: est mala. 2 credo q; dis
positio loci 2 modus culture 2 ars in faciendo
auxilia: vt sit bona vel mala. ¶ Hodi autem
opationis eius sunt q̄ntuor. Primus est vt ac
cipiatradix eius postq; euellita terra: fiat ins
tationes in eo q; apparat sup terrā 2 inuenit. qđ
egredit post dicit: est res sicut gūmi. 2 dimitit
eccicat: 2 conseruat. Secundus est: extrahant
post illud totaliter radices 2 incidunt. 2 colligi
tur lac eorum fluens: 2 decoquunt cū facilitate
2 eccicat soli: 2 sunt inde forme 2 sigillantur. et
huius scamonee color: est subalbidus aut varius
Tertius est: trunf adhuc radices post illud: 2
extrahit succus: 2 sic sicut vniū d̄ decoctioe

2 alijs: 2 sigillant alio sigillo. nunc autē fides est
gillozum perit. Et hec scamonea est grossa aut
gra 2 ponderosa. Quartus est: trunf flores
eius 2 stipites: 2 extrahit ex eis succus 2 sic simis
liter. Et hec est scamonea nigra atinens viridi
tati. 2 est grauis odoris. ¶ Electio. Melior ve
ro est a natio chena: 2 armena est post hāc. Que
vero sit in partibus nostris 2 in coraseni emā
la proliis. Et melior: adhuc est que est prime
forme: 2 que est secūde post primam. 2 alie sunt
male: 2 deterior viridis. Adhuc autē qui lau
dauerunt scamoneam in quinq; proprietatib;
laudauerunt eam. Prima est vt sit in colore cla
ra sicut gūmi. 2 proprie species eius prima: est
subalbida: aut varia. Secunda vt si tangatur
contractū eius cū aqua vel salina fiat sicur lac.
Tertia vt sit tenera multe facilitate ad tran
gendum 2 puluerizandū. Quarta vt sit ponde
ris leuis. Quinta vt sit odoris proprii boni
grauis. Remota vero ab his proprietatibus
non est bona. ¶ Conseruatio aures per annos
xx. sed quanto antiquior: tanto debilior. Ali
de complexionis est in tertio gradu: et est sicca
in primo. Et est in ea de acuitate minus q; in
planta sua. Et credo q; ars in faciendo ipsam
frangit ex acuitate eius aliquid. et in ea est ama
ritudo. et ipsa quidem est absterfua: 2 incisa 2
resolutiuā cū attractioe multa. cuius attractio
extendit vsq; ad multū remota. ¶ Rectificatio
Quartuor sunt ei familiaria que in corpore ma
gnitudinem nō cumentū imprimunt. Est cū
in ea venositas modifficatio: 2 factio in sto
macho subuersionē 2 naueam. 2 estuorionem
laboziosam. Secundū: q; insunt ei caliditas 2
acuitas habilis inflamari. et propter hoc facit
cadere in se: 2 sitim: 2 proprie quanto inuenitur
patientis preparatio. Tertiu qu omnia sit ipsa
attractio vbetemens dilatario ozificiorum ves
narum: quā facit cadere in immoderatū flus
tum: quoniam est in eosrositas operante ad ex
coziarionem vs; cerum. quare generat dolores
acutos pungitiuos. et facit cadere in diluēt
riam 2 tenalmon. Quartum est proprietates et
operatio sua: quibus sit impressio nō cumentū
in membra que sunt minere virtutum: sicut cor
eparstomachue: et similia eis. ¶ Quisiam dū
igitur et his cū reb; quibus proprietate 2 vir
tute nō cumenta tollunt. sicut verbi gratia iob
uiamus ei quo primo dicit adiungendo: vt resol
uatur vapor eius turbidus 2 inflatiuus: facies
subuersionem 2 laborem. Et ad hoc auxiliatur
nobis decoctio in pomō: digerit eū 2 maturat
et resoluit 2 excludit vapores eius: 2 aufert sero
siratam eius. Et miscantur etiā in decoctione
illius. que ventositatem resoluit: 2 carminat

De Herbis.

z adimant ad illud sicut dancus proprie z gas
langa: z semen fenculi z semen apij: similia.

¶ Et ratio q̄ decoctio eius generaliter: z p̄para
tio eius auferēs plura q̄ no cumētis q̄ dixim⁹.
Et obuiamus ei qd̄ diximus in scido: miscen
do in decoctioe eius aliqd̄ frute refrigeratiuū
z oprādo ut frangat acumen z infāmatio ei⁹
Et ad h̄ auxiliā nobis decoctio eius cū his q̄
extinguunt z leniunt: sicut est muscillago psillij
z aqua eius z carnes prunoz: z succus rosarū:
z aqua violaz et viole recentes: z inuolue ipsaz
ante coctionē eius in oleo rosarū: aut violato
auerunt hoc no cumentum ab ea.

¶ Et succus citroniorū musz z sumach z spoz
dium faciūt similiter. Et obuiamus ei qd̄ dixi
mus in tertio miscendo ei in decoctione q̄ ad
iuuāt virtutes mentoz: z auxiliānt in aggre
gatione z corroboratioe partū laxarū. z ad
hoc auxiliānt nobis maxime res sup̄ticitatem
habētēs: oia que auferunt superfluitatē a cu
minis eius: z renouent subtilitatē z virtutē pe
necratiōis ipsius: sicut est mastice: citronia z suc
cus coz: sunt cū rectificatiuū bonū. Mirabo
lani quoq; citrini sunt mirabiles in hac opera
tione z aloesimiliter.

¶ Et obuiamus ei qd̄ diximus in quarto: mī
scendo res q̄ aggregant duas iunctiōes: h̄is
ma est acquirere ei facilem egressum. z h̄ cū rebz
expellentibz cito audaciā eius: z faciendū eā
descendere. Et ad hoc auxiliānt nobis admini
stratio eius cū rebz lubricantibz: sicut est musc
lago psillij z carnes prunoz. Et tenuisti q̄ com
pessiva citronia: z marūne supra post medici
nam: z proprie post q̄ incepit educere se in are
fa ciunt eius egressiōem.

¶ Et sciūnt q̄ aqua calida post medicinā tras
muraudaciā ipsius z debilitat virtutē eius.

¶ Et dixit Rufus cis qui sumpserūt scamoneā
de melioribz rebz: est ad expellendū audaciā
eius: vt post quartoz vel quinq; hozas post q̄
sumpserūt eum psillū coquasanti cū aqua re
pida aut oleo rosaz: sumāt z post hozas duas
eius infusiōem mirabolanti tribue: sic em̄ non
tūcent no cumenta eius. Secunda est repime
re eius virtutē acutā z serolitatē: z hoc faciūmus
cū auxilio rez humidaz z victuosa: sicut est
dra gaurū z oleū rosaz z amigdalaz. Et obui
amus ei qd̄ dixim⁹ in q̄nto: q̄ est thesaurus to
nis opationis: z illud est acd̄re ei bonitatē cū
medicinis mēbz z virtutes cōfōzantibz. et ad
hoc auxiliānt nobis medicē coz: diales frigide:
z medicē stomacice. Et auxiliānt nobis ars z
modus preparatiōis sicut iam diximus.

¶ Hodus rectificatiōis eius est fm̄ q̄ narra
uit Rufus decoquere scamoneam in citonio

post inuolutionē eius z reuolutionē fere p̄ diem
in oleo rosarū aut violarū aut amigdalariū. et
post illud teratur facilius: z voluatur z reuolu
tur in scutella vitrea vsq; dum siccetur cū infu
sione mirabolanozum citrinorum facta in suc
co citoniorum. tunc fiunt ex eo trocisci quanti
tate quarta. i. z sit dosis trociscus vnus. solu
tione em̄ educit absq; molestia. Hodus autē
alius fm̄ eundē satis bonus. Decoquit scamo
nea cū prior doctrina: adiungendo et mirabo
lanos citrinos ad quantitatē tertie partis ip
sius. deinde accipe semena nūi fenculi: z aucia
na. 3. ij. decoque cum succo citroniorū cū facilita
te: cola et vt re delectatione z inuolutione: si
cut hic proximo dixim⁹. Inquit Rufus. Si
tua addere z minuire et mutare: fm̄ qd̄ exig
t dispositio.

¶ Inquit Galien⁹. Hiscū scamoneā cū sectu
plo ipsius manuez triplo eius succi rosaz post
bonitatē coctionis eius in pomo. Et inueni ex
modis preparatiōis eius hunc modum satis
laudabilem: emendantem plura et nocumētis
que timentur per ipsam. Et aliquando miscui
medicinas cordialis. aliquando alia sicut res
erigebar. Inquit Damasc. Accipe duplū ei⁹
fiorum violaz: z medium pōderis ipsius liqui
ficē. z inuolue in oleo rosarū: fac trociscos. 3.
i. z sit dosis eorum vnus.

¶ Inquit Humay. Dissoluatur cum oleo vio
larum aut amigdalino et pauco masticis. et p̄
diem z diem agitet in sole cum administratioe
olū paulatim post hoc agitet p̄ diem z die cū
aqua rosaz in qua fuerit dissolutū bdeliū z eric
cē z decoquat in citonio. Post hoc cū tercia
parte mirabolanoz: citrinoz sicut trocisci. Et
sit dosis. 3. f. Inquit Paulus. Zingiber z piper
longum z analim: admixta decoctione ipsius: z
proprie in pomo acetoso aut pontico remouet
no cumenta ipsius.

¶ Hodus rectificatiōis ipsius ex inuentione
nostra. Decoquant frustra eius inter amigda
las meas multas post preparatiōē eozū inter
folia sepeliendo ea in cinere calido. z post diem
abiectis amigdalis dissoluant in aqua citonio
rum acetosozū: in qua bulierit spica z anūm.
z ex speciebus z seminibus redolentibz: desic
cetur. Deinde cū pauco masticis z bodeli de
coquat in pomo citonio inuoluit in massa.
deinde fiat trocisci vnq; vna. Et sit dosis rui
Operatur em̄ sine no cumento.

¶ Hodus alius preparatiōis predictē. Di
ssecatur quantum ipsa est de sumach. z quanta
parte eius de spodio, z sicut inde trocisci sicut
prios. sunt em̄ vltimi. Dissoluant scamoneam
cū octuplo calimic. z cum pauco spice post in

D

P

D

R

Z

U

Z

E

Y

Z

L

volutionem eius in oleo rosarū aut amygdalico.
 Et decoquat cum facilitate: emendat enim sua
 malicia. Et scivisti quod aloefrangit malicias eius
 et mirabolani magnificant eam. Et decoctio
 eius in succo portulacæ: aut aqua seminis ipsius
 eius auferunt plura ex nocuentis ipsius. Et
 medicine cordiales: aut stomatice calide: aut
 frigide: sunt quod reo exigit frangunt maliciam eius.
 Et oportet quod fiat decoctio eius cum facilitate.
 Impetuosa enim in decoctione addit in ma-
 liciam eius. Et ista sicut scivisti de trituracione
 modicum sultinet. quapropter in trituracione ipsi
 siue non nimium insista. Et robur autem faciens
 ribus facilem et velocem egressum eius a cor-
 pore sunt citonia quoniam in confectioibus et electis
 ariis simul miscentur: et similiter mirabolani.
 Ipsi enim sunt de citro eam deponuntibus. Et si
 unctio si supra eam post spacium bibatur. Et scivisti
 quod aqua calida expellit maliciam eius: et
 aliqua alia similiter sicut diximus in canone.

Ala

¶ Soluione educit colera cum facilitate: et at-
 trahit eam a sanguine et venis vehementer. et eius
 operatio est sicut operatio furiosi. Et ipsa est
 inimica cordi stomacho et hepati et intestinis. Et
 est ex facientibus nauseam et conturbationem
 in visceribus. et ex subvertentibus eam. et facit sibi-
 rim. et debilitat appetitum cibi. Et ex ea et merra
 et oleo et succo agrorum et pauco apio sunt trochisci.
 et cum vino pontico: et propter eam vitellus oui et
 aceto forti.

Ab

¶ Sanat odam antiquam et frigidam: et propter
 emigraneam difficilem. Et si ponatur supra dente
 remouet dolor eius et corrosio. Et si super scro-
 fulas: et propter eam succo apii dauci: delet eas.
 Et si fit linimentum ex vino eorum cum succo sibi-
 simbi et aceto. sed loco apii ponitur castoreum:
 et unctio in posteriori parte capitis. et est magnam
 iuuamentum ad suber et litargiam. Et quando
 scamonea supponitur cum lana educat menstrua
 et facit abortum: et ipsa quidem curat morbum scor-
 pionicum: propter eam velut limba cum succo menthe
 aut cum vino. Vitent autem eius acceptio qui
 calide et sicce nature sunt: est autem paratus ca-
 dere in febres. Qui autem qui sumunt ipsam: tri-
 meant eius et frigens: et abhorreant fructus: et
 propter eam frigidos: et aquam vari frigoris: et som-
 num prolium super eam: et ex citaria superbia
 animi. Conseruat autem scamonea per annos
 duodecim. Dosis eius est a granis quatuor usque
 ad duodecim.

Asaraga. Pandecta. Saxifraga. Saxifraga est
 herba similis pimpinella: non differens
 nisi in pilositate: quia pimpinella est pi-
 losa: sed saxifraga non habet pilos. Cui versus
 pimpinella pilos: saxifraga non habet illos.

Operationes.

¶ Paulus capi. saxifraga. Saxifraga calida
 est et sicca in tertio gradu.
 ¶ Et valet contra stranguariam: et vitium lap-
 dis: et dolorem yliacum.

Capitulum. cccxxi.

Stasilagria. ysid. Stasilagria est her-
 ba que habet folia quasi vitis: et caulis
 rectos emittit. semen habens in folliculis
 lio viride ac trigonum in modum cicris aspe-
 rum fuscum: interius album et amarum. Hascitur
 in locis humidis.

Operationes

¶ Dioscorides. Stasilagria quem latini pes-
 diculariam vocant nascitur in locis vrbrosis.
 Et sunt folia eius viti agrorum similia: vincta et

Capitulum. cccxx.

De herbis

scissa tanq̄ malua agrestis. hastas hñs lon^g
gas erectas et nigras. Semen est ei simile ysa^g
ci et flores. Nō semē in viridiōibus folliculis
est obreccus. qm̄ teritur et nigri: interius albū.
gustu viscido et acri et calido.

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

B **C** **E** **D** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

F **S** **B** **D** **J** **K** **L** **D** **H** **D** **P** **D** **P** **D**

Capitulum. cccxxij.

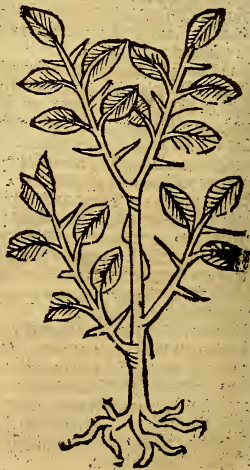

Draconis sanguinis lanine: grece sindri-
chis egilos: ara. demalachoem: Sera-
pio li. ag. ca. demalachoē aucto. Dra.
Demalachoem vel sindrichis egilos. i. sanguis
draconis qui fit ex arbore q̄ eode noie nūcupat.
et est plāra hīs yrgas yrius palmi lōgas aut
plano silis fuste in quib⁹ filax. sup q̄s sunt folia
parua similia foliis cotlandri. quoz color ver⁹
git ad rubedinē. ⁊ habent vis colitate ⁊ odorem
fortem: nō in malū sed propriū odore medicis
narū. Et in summitatib⁹ ramoz sit corone rotū
de ⁊ flores albi in p̄ncipio naturis cor. In
fine s̄o fiunt aurei. Nasct̄ in terra culca.

Operationes

A Sera. auc. Bal. Sindrichis. In plāra ista
est res q̄ abstergit. ⁊ est in ea humiditas multa
et ipsa infrigidat par. et cū hoc est in ea parua
stipicitas. et p̄ter hāc causā ⁊ p̄hibet generati-
onē apostematū. Et quidā noīant plantā q̄ d̄r
egilops noie huius plāte. ⁊ est planta silis huic
plāte in oib⁹ m̄s̄ q̄ ista plāra est supior in stipi-
citate ab ipa. ⁊ p̄ter hāc causā ⁊ fert sanguinū
⁊ vlcera in intestinoz ⁊ fluxū mēstruoz suphuo
B ⁊ de auc. Costan. Succus huius plantę est
sanguis draconis dictus. ⁊ est rube⁹ fortis ru-
bedinis. ⁊ sapo et⁹ est stipicus. ⁊ virt⁹ est q̄
infrigidat ⁊ desiccet in. ij. gdu. vii. ggluciat rube

nera q̄ fuit a passione. ⁊ fert fluxū sanguis ⁊
vlcerib⁹ intestinoz. ⁊ Et ide auc. Dra. Ista plā-
ra q̄n terit b̄n⁹ ponit sup vlcera cū sanguis suo
cōglumatur ea: ⁊ p̄hibet apationē eoz. ⁊ scindit
fluxū sanguinis mēstrui. ⁊ Et sit eucarisma et
decoctioe eius. in q̄ sedēt mulieres. ⁊ absōit d̄t
fluxum humiditātū antiquarū matricis. ⁊ Et
bibit et decoctione eius ad vlcera intestinoz.
et confert incisionibus carnis: ⁊ incarnat ea.
⁊ Et q̄ sit suppositoriū cū eo stringit ventrē. et
placet stomachū interi⁹ sumptus ⁊ exteri⁹ po-
situs. Sanguis draconis fr̄ ⁊ sic. est p̄plexio
nis in tertio gdu. Est aut eligendus q̄ interior
est clarus sicut minū. Soppificat quando cōg-
cum puluere min⁹: et cū alio succo indurato.
⁊ Cōtra fluxū sanguis et narib⁹ imponat pul-
uis et eo: ⁊ fricat narces vt puluis adberat ru-
prure venaz. Fiat etiā sinapūma et eo ⁊ albu-
mine oui ⁊ aqua rosaz circa frontem ⁊ tempora.
⁊ Cōtra emoptioicā passionē vitio spūaliū tel-
neat puluis ei⁹ ⁊ gūmi arabici p̄secrus et aq̄ ro-
saz infusiois dragant: ⁊ paries postea tras gluti-
at. S̄i s̄o fiat vitio nutritiuoz det cū succo plā-
taginis. ⁊ Idē. fit vitio s̄o v̄s̄m̄tā: si fiat vitio
superioz. si vitio inferioz imitiat p̄ cr̄stere cū
succo plātaginis ⁊ aqua oz. ⁊ Suppositoriū
sacri et eo ⁊ succo sanguinarie ⁊ aler cōtra ma-
trici fluxum: ⁊ cōtra fluxū sanguinis narium.

Capitulum. ccccxxiiij

Sarcocolla. grece. arabice anzaros. la-
tine ho anzarina. Serali. aggreg. capi.
Anzaros. auc. Dyas. Est gumi arboris
spinose que nascit in terra paras qd simular
olbano z sunt parua frusta. z color eius est sub
rufus z amari saporis. Et melior ee ea est que
cito frangitur z desiccatur sine mordicatione. et
in sapore eius est amaritudo. z est calida z sicca
in primo gradu. Unde virtus est que glutinat:
et abstergit: z maturat: z resoluit: z incarnat: et
aperit apostemata q sunt a percussione. **B**al-
liemus. viij. sim. far. ca. de sarcocolla. Sarcoc-
olla est lachryma arboris ee Persia. mtram
habens virtute. Et emplastica quadam substans
tia: z modicum sulphura. vnde immor dactile sic
ca: z ppter ea vulnere potest consolidare.

Operationes

- A** **D**yascozides. Sarcocolla habet virtutem
coagulantiuam vulneru. et abscondit humiditates
que veniunt ad oculum z corrodit carnes
corruptam que est in pleuribus: z habet virtutem
in obthalmia cum ponitur. Et propter ares
eius est expellere lippitudines ab oculo plus
alijs medicinis anzarine quando admiñistatur
cum amilo z succaro albo.
- B** **E**t idem auc. Arabari. Restanrat fracturam
z incarnat vlcera z mundificat vlcera cum melle
z qñ miscetur cum albumine oui: aut cum lacte et
desiccatur: z postea teratur z cribat: z in pul-
uere administrat: z obfer obthalmie. z purgat fles-
gma viscosum. Et dosis eius est quando miscet
cum alijs medicinis in decoctioe. a. z. f. vsq ad
ynam. z ipsa non ponatur sola propter malici-
am eius magnam.
- C** **E**t idem auc. **H**abij. Sarcocolla acuta
multum perforantia. comedit carnes vlcerum:
z habet in cura obthalmie proprietatem magna
z virtutem magnam: et virtutem potentem: et
aufert lippitudinem oculo: quando habet
obthalmiam. quod quidem non facit ita aliqua
medicina: z maxime quando miscetur cum amilo
et succaro albo.
- D** **E**t potio eius ad laxandum ventres. Habet
proprietatem iuuandi oculum et ventrem. z p-
prie ad purgandum flegma grossum quod est
aggregatum in iuncturis et intestinis: z in scia-
eris genitalis. expellit ipsum cum fortitudine.
et cum aliquantulo colore: iuuat medicinas
alias ad exercendum et corpore. Et fortasse vult
nerabit oculum ad intestina. et excoñabit ea: z
inducit renasmonem propter suam acuitatem.
- E** **E**t si ipsa datur in potu aliqui sola: aut cum

aliqua medicina: z facit ille eratis complete in
ducit ei caluicium. z facit ea dere capillos omnes
de capite suo. Et si fuerit iuuenis fructu hor mo-
ra. Et si fuerit senex: facit illud cito. Et melior
ex illa est que teritur facilius. que est albidior: z
in maioribus frustis. Et qñ sic cum oleo de nu-
cibus: quia oleum nucis frangit acuitate eius.
et propter hoc non habet ipsa facere id qd dixi-
mus in corosione: propterea quia oleum pro-
hibet eam adbere. z soliditas nucis frangit
plurimum acuitatis que est in ea.

Sed si preparas eam cum oleo amigdalaru
pone de eo dupli aut tripli pcedis de ipso oleo
si vis ipsam potere in aliqibus pillulis. Sed si
volueris ipsam adhibere solam sine aliqua cos-
mixture alterius medicine: pone plus ponde-
re eius de oleo. z pone de oleo de kerua quatit-
tate qua possit dissolui solu: z postea misce cum
alijs medicinis: z cum oleo de kerua erit sensibus
conuenientior. Iuuenibus autem non est conue-
niens cum eo: quia calor nature iuuentutis non
fert calorem olei de kerua.

Et quantitas dosis eius simplicis postq pre-
parat sicut diximus est pocus auri vnus vsq
ad pondus. iij. z quart. Et meliores medicie
que conueniunt admixtione eius sunt serapiu
z mirabolani: z turbit z aloz z armoniacum z
bedellium iudacium: z semen apij z amicos: z
milia horum et medicinis.

Paulus capitulo de Sarcocolla: Sarcoc-
olla calida est z sicca in tertio gradu. Empla-
strum factu ex ea z albumine oui super tempora
valet ad fluxum sanguinis a naribus.

Puluis eius cum aqua rosarum officiai z sole erit
ceur: itez cum aqua rosarum ponat i oculo. quia
macula consumit z oculu clarificat. Contra re-
nasmonem sumus eius per inferiora receptus
amboto imposita valet.

Bulcañum libro q d: Seruitor translato a
sinone de Janua. forma nutrien di sarcocolla
in lacte. Accipe de sarcocolla bona alba gros-
sa: z pone i vase vitreo amplioris orificij z mul-
ge sup eas lac asine in qñitate pauca ne infun-
datur in eo z liquefiat: sed remaneat sic. z pone
subito i sole vt cito desiccet. z qñ erit sicca opor-
tet vt itez mulgas fmi qñitate qua dixi: z lav-
per caueas ne coeprias eam lacte: ne accedat
lac anteq desiccet z delinat. z facita quater
vel quinque. z cum hoc feceris: sicca bene z cos-
serua. z si no habes lac asine paratum: fac cum
lacte mulieris: quia est melius.

Auicenna. Sarcocolla est arboris spinose gum-
ma in qua est amaritudo: z bona est illa que ad
circumtatem declinat similis olbano.

Et dicitur quida q est calida in secundo sicca

f

B

h

j

k

l

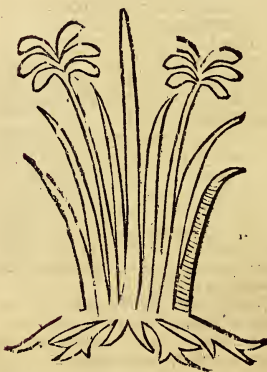
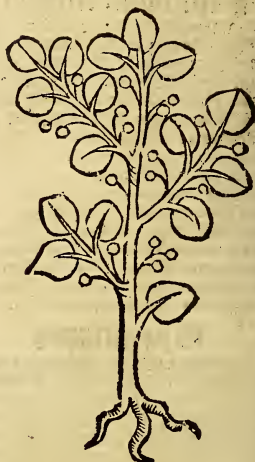
B

Tractatus

In primo. Est autē glutinativa: ideo consoles
dat et carnem creat. Valet etiam ad aurem san-
niam. Confert obthalmie: 7 p̄p̄ie lippitudini 7
fluctui oculi. propter cum lacte asine.

71

¶ Placarius. Sarcocolla est in secundo gra-
du calida 7 sicca. Et est gūma cuiusdam arboris
ex partibus transmarinis. Huius generis
alia est puluerem reda cra: que facile ex alteris
us pulueris admitione etiam soppificatur.
Alia vero grossa reperitur. diu seruatur et glu-
tinositare quam habet. Inest ei virtus cons-
tringendi 7 consolidandi. Eligēda est illa que
alba est: aut subalbida: aut gūmosa. que in ma-
iori quantitate reperitur. Reducta in puluerē.
non valet.

Capitulum. ccccxxiii.

¶ Sparula ferida. Herba est simi-
lis yreos.

Operationes.

¶ Paulus a capitulo de sparula ferida. Sucus
eius cradicat moroseam albam sicut vnguentū
ex puluere eius 7 puluere staphisagrie. si amule
7 bermoda cillit: de attramento cōbusto in olla
rudi cū aceto 7 aungia porcina vctusa. et in-
ungatur ter in die. 7 cooperiatur cū folio cau-
lio et plantaginis.

Capitulum. cxv.

¶ Sebesten. Pandecta capitulo Sexto
desimotricesimo septimo. Sebesten la-
tine. Brece Bachalomagiat. Aras
bice faulis sebesten. Et in lingua Persica voca-
tur mamilla canis. Unde. Sebesten mam-
illa canis fert. Persica lingua. ¶ Serapton
libro aggregatoris capitulo faulie. Sebestē.
Abouiscano chiara sunt nomina istius arboris
fructificante fructus dulces: nominat eos
ganes faulis sebesten. ¶ Et idem auctoritate
ysaac. Generam mochiara est roth in Arabia.
et est arbustum altum si per terram sicut basta
habens corticem cuius color vergit ad viridita-
tem. et habet folia magna rotunda. et habet ra-
cemos: quorum sapor est dulcis: et rva eius ē
magnitudinis nucule que postea glaucescit.
cum maturatur. Et habet interius viscositate
albam. et granum quod est sicut granum oliv-
e. Sic fructus colligitur et exsiccatur donec
passus sit. 7 est illud quo vnamur in medicina. 7
est medicamen medium in complexionē sua in
calido et frigido.

Operationes.

De herbis

A **Hyssac** auctoꝝ. ybi supra. **S**ebsten laxat ves-
trem febricitantium. confert tussi que est a calis-
ditate et siccitate. et lenit peccus. et sedat carar-
ruz calidū sspicicum propter eius humiditate.

B **Et** confert ardoꝝ vine que fit propter moꝝ-
dicacionem colere in vesica et in renibus. et expel-
lit vermes intestinum: quia adherent ei pro-
pter dulcedinem suavi.

Capitulum. cccxxvij.

Semen lumbri corū. Latine. Grece. **Albas**
san. Arabice Kanbel. **S**crapion li. ag-
ca. Kanbel id est semen lumbri corū. Al-
similatur em arene. et ascendit super ipsum glau-
cedo. et est in substantia eius sspicitas forte.
et expellit ascarides.

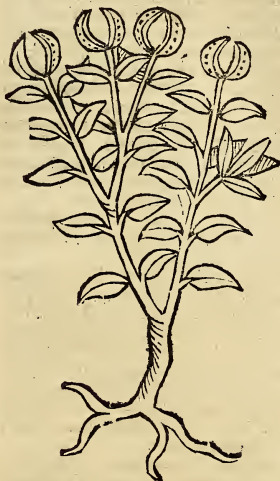
Operationes

A **S**era. auc. **Almāforis**. Kanbel vel kanabel
id est seme lumbri corū. est calide cōplexionis et ex-
pellit ascarides et cadit sup terrā albā. et nō ser-
minat. Et est vna de rebo que cadit de celo.

B **Et** idem auc. **Aluūmen**. Kanbel est res in q̄
est glaucedo. Solidatur cum ea olle qñ frangi-
tur. et dicitur q̄ reperitur sup terram in corāscē-
ni post q̄ pluit. et colligitur tunc.

C **Et** quando bibis expellit lumbricos et asca-
rides. et laxat ventrem.

D **Quicema**. lib. ij. cap. kanbel. Kanbel calidū
est in tertio gradu. Et est seme arenosum quod
cooperit rubedo que ē minor rubedini lapidis
in selle bouis repertū. et in ipso est sspicitas ve-
benens: interficit vermes et ascarides: et expel-
lit eos.

Capitulum. cccxxvij.

Sene arabice grece et latine. **S**crapion
libro aggre. capit. sene. Sene quā e o-
dedicatur reponitur. Et ipsū habet
raginas oblongas in quibus sunt semina or-
dinate distincta. et ille ragine habent pediculū
subtilem. que adherent ramulis: et quando agi-
tantur vagine a vento cadunt: et pastores col-
ligunt eas.

Operationes

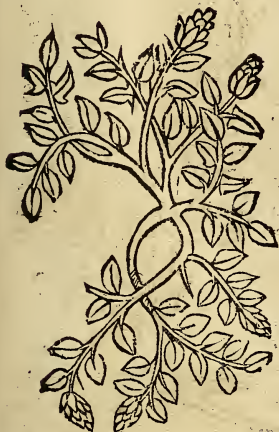
A **S**crapion auct. **Habit**. Virtus eius est cal-
lida et sicca: rament pauce caliditate et siccitate
eius est prope caliditatem ipsius: habet vir-
tutem magnā quando peruenit ad stomachū
purgandi melancholias et coleram. Et fortificat
substantiam cordis quando miscetur cum co-
medicinis quas diximus: et sicut viola: et potio
de coctionis plas confert q̄ ipsum tritum. Et
vossie siccitū eius ē a. 3. et in decoctione. 3. r.

De herbis

radice non ponit vlu. floreatu folijs tundens in fundito vini. Per modicum dulcis: et sicte/ pfecta tumori. Nec simul apponas ani vel tes/ lliculorum &c.

Capitulum. cccxxix.

Serpillii. ysid. Serpillus dicit eo q' ra dice eius longe serpat. Eadem & ma tris animola dicit eo q' menstrua mo ueat. Palladius li. iiij. Venic martio. Serpillii plantis aliquo semine feritur: sed vetusta me lior. Ianius frondebit: sed iuxta piscinā vel lacu ni vel puri margins conserat. Pli. li. xx. Ser pillii a serpendo putat dicitū: qd in siluestri cue mic maxime in petris. Satiū nō serpit: sed ad palni altitudinē increscit. pinguis voluēt: iū candidioribus folijs & ramis efficax est aduer sus serpentes in aīme colopendras terrestres atq; marinas. Idē Pli. ca. de serpillo. Serpil lum idem est qd herpillū. Quis sumit. p poligo ma: vt in Alexandro de doleto capite ex cau sa calida. Et dicit Serpillū q: super terrā serpit. Et est aliud siluestre: aliud domesticum. Do mesticū ramos diffusit sup terrā. Siluestre in longum crescit & altū. Pandeca capi. vlxij. Fumir arabice vel mestratit miseri. grece ser pillum vcl herpillum. Latine serapillū. Serap pion libro a aggregato: is capi. Fumir. auctori.

Dyalco. Est de eo domesticū et siluestre. sed domestica est planta inclinata super faciem/ relacens, et quod de ea tangit terram: insigit in terra radices. et habet folia & ramos similia folijs & ramis origani: nisi quia sunt albiores: & in odore suo est aliquantulum ex odore maio rane. et vt murca multa in cibis. & nominant eam multi ardas & arclanem. Sed siluestre et eo nominat raris q' non inclinatur sicut aliud supra terram in ortu suo. immo stat erectum et habet ramos subiles lignosos: adeo q' possu mus facere ex cis licinia ad lumē accendendū: & ramuli sunt longi circa palmum pleni: folijs rure similibus. nisi quia sunt strictiora & longio ra & duriora folijs rure. & flores acuti saporis & odoris domi per singulas ramos distinctos. Lini color: est in summitate eius purpureus. Et habet radices in quibus nō est iuuamentū. Falsciur in rupibus & in locis lapidosis. & est fortius et calidius domesticū: et admiscetur in medicinis. Et est alia species agrestis vel silue stris: est sinabarton. Falsciur in locis habi tabilibus & domesticis. et est similis mente: nisi quia sunt ei folia latiora q' mīre & meliorē odo rem habentia. Et idem auctoritate Holien. Substantia eius est subtilis que calfacit et vesicac in tertio gradu.

Operationes

Dyalcorides ca. de Serpillo: siue vt latini dicunt cicer erraticū. Herba est humilis & sup terram repens cū folijs atq; ramis origano si milibus: albidioribus tamen: famulci odorem fingentibus. Et eius species sunt due. Una or tualis siue vsualis: que i campis lapidosis cres cit. Alia agrestis: que non per terrā serpit: sed recta atq; itipinis positione erigitur. cū ramu lis renibus atq; borāribus in longitudine bñ palmū cū folijs paruis rure similibus: sed angu stioribus & longioribus. cuius balsa similis est far mento. Florem odore suae habens in omnib; virgis constituit: & in summitate purpurea et lingua remordentē: et gustu viscidum. Radix eius inutilis est. nascit in locis saporis. Et aut vchementior et calidior ea que est vsualis. que ideo accepit nomen herpillū: qd greci bei pete repere dicunt: quia ambulat. Nam fructus bu ius plurimum ambulat fructificando.

Quicū. li. ij. ca. melcarrā melir. Descarrā melir siue melcarrā sir est: cuius lipites sumit mīles ascebsabram sicco. Ex quo nō asumit in principio cibi sapor: plurimū neq; odor. De inde succedunt amaritudo & acuitas. et est vis uerfarum specierū. ryna est vobilibus: alia est ca ida et sicca p'oueniens ad tertium.

A

B

Tractatus

L **Q**uod Serpilla aucto. Dyasco. Serpilla prouocat menstrua quando sumitur in potu: et vniua. Et confert tortionibus ventris et atritionibus musculorum et summitatum eorum, et apostematibus epatis calidis, et est bonum contra nocumeta venenorum: quando bibitur. Et fit emplastrum cum eo super morsum.

D **Q**uod et qui coquit cum aceto: et admisceat ei oleum rosarum, et piceum super caput sedat sodas, et est puenica puelle litargie et carabis. Et qui sumit in potu et eo cum aceto, et iij, sedat vomitum sanguinis.

E **Q**uod et idem aucto. Bala. Semen eius est similiter calefactiuum, et ideo quidam exhibent illud in potu habentibus syncochim et tortiones in vino.

F **Q**uod et idem aucto. Dyasco. Habet virtutem calefactiuam quoniam semen eius bibit cum vino, et perit vix illa non vixit et lapidat tortionibus ventris et sincochim. Et fit emplastrum cum eo ad puncturam apum, et quando sumit in potu sedat vomitum.

B **Q**uod et idem aucto. Aben meliua. Aperit opilationes vtriusque: et habet virtutem confortandi multum in punctura.

D **D**yasco. Virtute habet pstrictiuam siue redarguentem menstruis imperatis vniua prouocat bibitum tortiones et conuulsiones vtiliter curat: tumorem capitis compefcit. Hominibus venentis occurrit bibitum et impositum id presertim. Dolorem capitis cum aceto cocto: oleo rosarum addito compefcit. maxime litargie et freneticis adhibitus prodest. Haemorrhagiam prouocat. Item emproicis mederi dicitur, et iij, cum aceto vniua.

3 **H**alie. vi. sim. far. ca. de Serpilla: nominat ipsum multum usubar. Sapor eius est fortiter acutus, et virtus eius est calida subtilissima et refoletiuua. Et prouocat vniua et menstrua.

R **A**nicenna. Quoniam pascat eum pecudes facit emulgeri sanguinem: et excusat a calamento. immo fortius est eo plurimum. et extrahit humiditates viscosas a pectore et pulmone. Syrupus eius confert conturbationem et nauisec, prouocat menstrua fortiter et vniua.

2 **P**latearius. Serpilla est ca. et sic. Et est duplex. Domestica ramos super terram effundit. Siluatica in longum crescit et in altum. Folia et flores eius medicinae competunt, et valet contra frigiditatem a. contra tussim, contra frigiditatem stomachi et dolorem et venositatem.

D **E**t barbaro. Serpilla quod in montibus saxosis nascit efficacius est ad medicinam. Huius rursus sicani pulvis cum aqua calida potus in astra mouet vniua prouocat: tortiones viscerum et romento et ruptiones sanar. Item valet ad capitis dolorem: et ad serpentum cicus.

D **H**acer. Serpilla veteres dixerunt quod quoniam la-

par. Terre vicinias huic seruida sicca est vis est. Acricum vino stritum contundit oleo. L. vi. tota dat nomen hoc et vnguine perline fronte. Egroti capitis solet hoc sedare dolorem. Fido: et bulli serpentes effugationes.

Capitulum. cccxxx.

Serapionum latine et grece. Sachabene arabice. Serapion libro aggrega. ca. Sachabene sue Sachabengi aucto. Dyascozidis. Est gummi cuiusdam plantae similitudinis galbano in figura sua. Et est vna et species huius ferulescentis apparet in capite ferula. Dicitur autem quod est clarum: ceterum rubrum et nigrum album. Odores eius est inter odorem alcedonide: et odorem galbani.

Operationes

Quod Serapion auctoritate Dyasco. Confert dolorem pectoris: et atritionem lacertorum, et tussim ansericam, et auferit superfluitates grossas que sunt in pulmone, et curat epilepticos et spasmodicos: cum facit declinare caput ad posteriora, et valet dolorem splenis et paralysi.

Quod et illi qui amittunt sensum et motum alicuius membri causa frigiditatis: que accedit nervis et custodit corpus a frigore, maxime post a frigore febri-

periodicaz. ⁊ sit cum eo inuacio in doloribus
magis et confert. Et quando bibit cū ydromel
le prouocat menstrua ⁊ interficit fetum.

¶ Et qñ bibit cū uino pferit moribus uenenatis
⁊ qñ odorat confert suffocationi matricis.

¶ Et qñ linū acetō sup cicatrices attenuat
eas. et ipsum abstergit reliquia vlcēū oculoz.

¶ Et confert obscuritati uisus ⁊ aque q̄ dēscēs
dit ad oculum. et prohibet eam.

¶ Et dissoluū sicut dissoluū aq̄ cū amigdalīs
amaris vt ruta: aut pane calido. ⁊ sic adminis
traf ad ea q̄ dūm. ⁊ ē p̄nū uenenis mortiferis.

¶ Et aliqua ndo teritur cum acetō: et linū sup
ordēolum: ⁊ auferit ipsum.

¶ Et pferit colericē. ⁊ qñ sumit in potu: aut sit
cum eo crillere: purgat flegma grossū qd̄ ē in
iūcūris. ⁊ mollit uentrē mollificandē p̄peteri.

¶ Et pferit emoroidibus qñ sumit simplex aut
cōpositū. ⁊ est ueniens medicinis laxantibus
uic. ⁊ expellit rērositate grossas. ⁊ dissoluū la
pidē ⁊ cōfert rigozibus f. b. uū. ⁊ auget sperma.

¶ Et est bonū epati. et purgat aquā citrinā. et
pferit p̄cūris scorpionis. ⁊ pferit uenētanti
in testimoꝝ ⁊ colicaz. ⁊ purgat flegma viscosum

⁊ dosis eius simplicis est. ʒ. i. vsq̄ ad ʒ. ii. i.
in fusi aliqua decoctione: aut in aqua rute: aut
aque mellis. aut fenugreci. Et si admisceat cum
alijs medicinis infrigidat. ⁊ sic dosis eius est a

ʒ. f. vsq̄ ad ʒ. i. Et melius est illud cuius color
declinat ad rubedinem. ⁊ est clarū habēs odorē
rem bonum ⁊ acutum sapore.

¶ Et cōfert doloribus emoroidēz qñ bibit sim
plex aut cōpositū. est ueniens administrari
cū medicinis laxantibus. ⁊ p̄bber difficultatem
aut grauedinē eaz sup naturā. ⁊ resoluit vento
sitate grossas que generant in corpore.

¶ Hal. viij. sim. far. ca. de serapino. Serapinū
opos est ca. ⁊ subtiliū partū similiter alijs opis

Habet autē ⁊ qd̄ absteriuū q̄ ⁊ cicatrices q̄ in
oculis expurgat ⁊ subtiliat. qñ immo suffulsiō

mbus p̄ter grossicias humoz sicutibus bonū est
farmacu. Ipsa hō planta ex qua fit serule sim
lis ep̄stēns dēbilis ⁊ inuulnis est. Nominat autē
principalis illa serapinum.

¶ Opos em̄ cū ab vtrūbo noīat ita sicut ⁊ alia
mīta p̄p̄ dēscētū uocabuli noīam abusiue me
lū erit ipm nō serapinū: s; opos serapini dicere

¶ Paulus ca. de serapino. Calida est ⁊ sicca i.
tertio gradu. Et ipsum dissolutum in succo ru
re frangit lapidē. ⁊ facit uinare. Et sit collū
ritum contra pannum oculozum.

¶ Et pferit obscuritate uisus ⁊ aque dēscēdēri
ad oculū. cū receptio est bec. Recipe serapini
ʒ. i. dissoluat in ʒ. i. succi. cōsidone ⁊ uicari. ʒ. ij.
⁊ dissulēt cum lacte mulieris ana equaliter.

Capitulum. cccxxi.

Sesama vel sesamo. Plinius. Sesama
uenit ab Indis: ex qua oleūa autē. ⁊ est
candē coloris. Est autē ex dicitur frus
gibus q̄ in estate ante uirgularē ex ortu serunt
Eiusq; fructus ⁊ uiscus licet ⁊ p̄paueris in
cludit. Hec quidē sic milium ⁊ panicū ⁊ omnia
estua maturant a flore diebus. xl.

Operationes

¶ Plinius. Sesamam vt pinsat in ca. aqua
maceratā conuenit expozrigi. deinde cōstricari
et frigidē immergi ⁊ palee fluitet. iterum in
sole super linteā expozrigi. Dō nisi festinato
peragatur: liuidio colore mutescit. Ipsa uero q̄
euoluunt alia euoluant: vāriā habent p̄staraꝝ
rationem. acūs uocat cū per se pinsatur. Spt
ca em̄ ad vsus aurificum. Si uero in acra terit
cum stipula: palca maiore parte terrarum pa
bulo timentozum.

¶ Idē in libro. xxij. Sesama trita inbibet uol
mitiones. auriumq; inflammationi illinēt ⁊ am
bulis. Et acū ⁊ uū in beba est efficit. Ampli
us in uino decocta imponit oculis. Si macho
que est inuitis cibis. ⁊ anino grauitatem sa
cū. S tollitiorum moribus resistit. vlcēibusq;
que coocibe uocant.

Tractatus

E Et auribus prodest olea quod ex illa fit. Sefamoides a similitudine nome accepit. grano amaro et minore folio. nascit in glariosis. Bile in aqua possum detrahatur.

D Et eius semē illinitur igni sacro pannos dilcutit. Et est etiā nunc aliud sefamoides videlicet antyare nascens. quod ob hoc aliqui vocant antycon. Letero simile erigeront in berbe.

E Branum sefame in vino dulci ad detractio nes datur quantū tribus digitis capitur. Di scernit etiā ellobori albi vinum. et dimidiū obulū purgationi eam adhiberes maxime insane me lancolie. conicialibus quoque et podagris etiā per se magis pondera et inanis.

Capitulum. cccxxiiij.

D Eridē. Plinius lib. xx. Scris lacture similia duorum generum est. S. lucetris melior est nigra ista et est iya. Detector hyberna et candidior est.

Operationes

A Citraque stomacho vtilissima. precipue quem humor venter et cum aceto in cibo refrigerant. vel illite discaruantur et cum aceto stomachi.

B Cum polenta siue lustrum radices stomachi causa solbentur et cardiaco sup sinistra mam mam illinunt. ex aceto podagris et sanguinatu reuoluentibus vtilis sunt omnes hec.

M Itaque abo genitura sicut alterno diez ponit.

D yal. Seridis due sunt species. Una videt agrestis. et alia orniua est. Agrestis quide pmi quis et citonon est appellata. et habet folia lara. Altera vero omnia species habet duas. Una quidem habet lara folia lactuce similia. Altera

vero est amara. et habet folia angusta. Quamū virtus est sypica et customacha.

C Entromabstinet cum aceto cocta maxime agrestis. venter stomacho confirmat. et est uatio nes mitigat. sola cum polenta iposita bladi. cor dia cis et oculo tumoris subuenit. folia imposi ta vt cathaplasma mitigant scorpion per cultum.

Ipsa quoque addita polentis imposita com pelicit ignem sacrum. Dixta cum aceto ac cura sa omnibus calidioribus opitulatur.

Capitulum. cccxxv.

D Delta. Pandeca. cclxxv. s. vira arabis cevel sult vel bals vel balca. Brece ben ge vel tra gus vel zela vel ellica. Laine vero spelta. Sera. lib. aggre. ca. sult. id est spel ra. et ipsa est sicut ordei granū. Et sunt eius due species. in vna inueniuntur duo grana. et in alia vnum. et quodlibet granum in cori ce sivo. Et ipsum quidem minus nutrit quod ordes. et est bo nis saporis. Panis enim qui ex eo fit minus nutrit quod panis tritici vel ordei.

Operationes.

Sera. auct. D. p. l. c. Tragus. i. spelta signu ra eius est figura grani. qui de candido usum. et est minoris nutrimenti. quod in aliis hys de fuit. et non est facillie digestio. et mollit et curam.

De Herbis

B ¶ Et idē auctoritate Pauli. Tragus est spelta
L et est ex speciebus granoꝝ mala stomacho. et
 lenit ventrem. ¶ Et idem aucto. Isaac. Est frū
 gidā et humida viscosa. Balie primo lib. de edu
 liis capitulo zeya. auctoritate Dyascoti. Zeya
 duplex. Nec quidem est simplex: vocatur ky
 mon. hec a utē de kolikos vocatur. in duobus
 quidem in volucris: coniugatiū habens semen
 minus autē nutritina frumentis. Est em̄ pfund
 dariū radicū et multoꝝ calamoꝝ. fructus
 autē leuissimus et affectatus ab omnibus anima
 libus. Est autē simile frumentis in frigidis regi
 onibus cultum. Fit autē magis nutritina sicū
 ordeo aptaq; stomacho farina facta ex eo et
 frumento sunt pulres. Est autē satis nutritiuū
 et facile elaborabile. magis autem sub citatiū
 ventris.

D ¶ Et idem sexto simplicium pharmacoꝝ capitu
 lo zeya. zeya siue spelta medijs quodammodo
 vitarem habet inter frumenta et ordea. Et iō
 immo edat sibi per ea.

E ¶ Serapion. Holiē naturam et generat in
 flationes et rugitus. et est bona viscositas
 pulmonis et pecto: is. et fori tussi. Nam sunt
 ex ea loboc et pulres. et prouocat vrinam: et mū
 dūcat renes et vricam.

Capitulum. ccccxxxiii.

Symphicum. Dyasco. Symphicū nas
 scitur in locis asperis. habens virgas
 origano similes ac tenues. capita vero
 sicut thimum: riget lignosū sunt et odorate: gū
 stus dulces: sive ga: pronocantes. Radix est
 illi lōga et obruisa in modū digiti grossa. Sym
 patos. Jsidozus. Sympatos grece dicitur est
 eo q̄ tantam radicis virtutem habeat: vt fru
 sta carnis in cacabo aspersa coagulet. Syna
 piagion vel vt dicitur larini scandalicū. i. des
 pulli. nascitur in tumulis et super tegulas. Her
 ba est habens folia minora et angusta duobus
 digitis longa. in summo diuisa et pinguis. Cir
 gam profert in medio duorum palmorum cū
 pauca ramulis: in quibus stemē cardamo
 simile. latum brotondum ac veluti conquis
 sarum. vnde et vocatur talaspum. Grecināq;
 thalasse dicitur frangere siue quassare. Florem
 habet album. Virtus est ei et semini termanica
 atq; acra.

Operationes

Dyasco. Potui datum vt ebrienter purga
 tionem facit superiorū ac inferiorum. Sicut
 is medetur per clistere adhibitu. Venstris
 imperat bibiturum. Collectiones in aceto bibi
 tum rumpit. Abosum facit.

Idem Symphicū elixū in mulla: pulmone
 purgat. regit em̄q; sanguinē: aut nefreticos
 cum aqua medicinaliter iuuat. Radix eius cū
 aqua cocta et bibita fluxum mulieris abstrin
 git. Dissintericis quoq; proficit.

Lum opimelle data coquassatioes atq; do
 lores lateris saluberrime curat. Vasticata
 vero sitim amputat: et asperidne faucū mūgat
 Tullen recepti paracolesim facit. Enteroceli
 acos bibita et cathaplasmata optime curat: et
 carnes concoqui facit.

Aliud est symphicū qd̄ piten est appellatum:
 bastā habet aspera duobus cubitis longam:
 angulosam et abintus iuanem. in qua folia sunt
 aspera et angusta. sicut buglossos oblonga. an
 gulos et iā habet ipsa basta in quibus nascunt
 folia. flores habet mellinos.

Et semen sup bastas sicut flomos. Basta et
 frut ex habent quiddam simile plueri: qd̄ cum
 carne applicatum fuerit: puriginem facit.

Radix est ei nigra. que cū fracta fuerit appa
 ret alba et muscalaginosa. Nec trita et bibita
 medetur emoproicis. conquassationes reficit:
 et an̄ tumores spargit.

Lum yringibetolijs cathaplasmata facere
 potest omnia supradicta. Tulleri paracole
 sim efficit. Carnes incisas et in cacabos mīlas
 in se glutinare facit.

A
B
L
D
E
F
B
D

Capitulum. cccxxxv.

DInouū. Pandecta capitulo. dextriū.
 Quidam dicunt q̄ hec est herba que
 dicit pes milui. Quidam dicunt q̄ est
 alexandrum sed falso. Nam neutrum istorum
 est verum: quoniam non est pes milui qui voca-
 tur pepanus: quia pes milui habet folia satis
 maiora et pinguiora. ⁊ flores satis a floribus
 sinom differentes. quoniam pes milui facit flo-
 res multos et albos simul coniunctos in capi-
 te stipitis apparentes sicut cauda gatte. ⁊ eius
 herbasicut valeriana. Sed sinom recte flos
 recit sicut petroselinum visuale. secunda facit
 folia sed maiora. Non est sicut alexandri q̄
 facit semina nigra rugosa vrcūq̄ curua ⁊ ma-
 gna sicut git. Sed sinom s̄m Dyascoidez
 ⁊ Plinū facit semina sicut apium et ameos.
 Unde s̄m veritatem sinonum est petroselinum
 macedonicum. Quoniam Dyascoidez dicit.
 Sinonifemen est minutum simile apio sed ob-
 longum et nigrum: gustu calidum ⁊ diureticū
 valde ⁊. Et dicitur sinonum: quia nascitur in
 syria prouincia regionis Macedonie.

Operationes

Dyascoidez capi. de petrosilino q̄ nascit
 in macedonia in crispis et splandis. Semen
 est minutū simile apio vel ameos odoratum et
 viscidum et aromaticum ⁊ diureticum valde.
Menstruis imperat. Inflatōes stomachi
 ⁊ colli compellit calefaciendo ⁊ siccando. Fi-
 mis rosiombus subuenit. Dolorem laterū mā-
 rigat. Acreticis ⁊ vesice dolori subuenit.
Prouocat abundanter vrinam: maxime cū
 vino datum. diureticis antidotis miscetur.
Paulus capit. de petrosilino macedonico.
 Petroselinum macedonicum cuius semen de
 Syria afferitur. vel semen est minutum simile
 apio diureticum valde. nascitur circa petras.
 semen et folia similia apio. semen eius odora-
 tum ⁊ diureticū valde. Unde petroselinum vob
 eatur: quoniam multotiens in petris nascitur.
 quod multi petrapium dicere consueverunt.
 Quia idem sunt sinonum ⁊ petroselinum maced-
 onicum: quod latine dicitur petroselinū agre-
 ste. Lege capitulum Petroselinum.
Multi sinono vel macedonico carētes: vti
 tur alexandro. quoniam sunt eiusdem virtutis.
 Virtutem sinoni vel macedonici inuenies in
 capitulo Petroselinum.

Capitulum. cccxxxviij.

De herbis

Sinapis. Pandecta capitulo. cxxvij. **L**bardel arabice: grece vero 2 latine si napsi. Sinapis duplex est species. Una est cuius semina ex terius sunt subnigra: interius vero alba. Alia cuius semina exterius et interius sunt alba. et habent vna virtutes sed prima species est a curiois secunda: Et componitur sinapis a semi 2 napus: quia tenet medius inter sinapim 2 napum est calida 2 sicca in medio quarti gradus. **S**crapion libro aggregatoris capitulo **L**bardel. aucto: itate **D**ya scordis capitulo **L**bardel: id est sinapie. Et est illud eligendum quod non est nimis sic cum nec ex tenuatum. et habet granum grossum: 2 si frangitur est album incrius: 2 est humidus. n. a istud est rale noui bonum. **I**dem auctoritate **H**azlieni est calida et sicca in quarto gradu. **A**uicenna libro secundo capitulo de sinapi. **S**inapis est calida 2 sicca in quarto gradu.

Operationes

- A** **S**crapion. Virtus foliorum est calida vlcera rariua. et propter hoc pungit multum: quando teritur et miscetur cum radice enule. et dimittitur super locum per spa cium boie. 2 confert sciatice vlceroze 2 spleni.
- B** **E**t linitur cu eo scabies vlcerosa: 2 auferit ea: et auferit maculas vnguinum. 2 confert quando radice eius suspenditur in collo habentium dolorem venientiam sedat cum.
- C** **I**dem auctoritate **D**yscoridis. Sinapis virtus eius est calida: 2 subnigra 2 attrahit qm masticatur. Et quando teritur 2 miscetur cum aqua: et temperatur cum ydromelle. et fit inde gargarismus.
- D** **C**onfert apostematibus radice lingue: an tique asperitati pulmonis: facto cum eo gargarismate. Et quando fit cum eo emplastrum cum rebus conuenientibus ad hoc resoluit scrofulas.
- E** **E**t quando teritur 2 applicatur naribus commouet sterutatio nem: et confert epilepsie ex citans cos. et mulieri que patitur suffocatione matricis.
- F** **E**t confert litargie quando fit emplastrum cu eo super caput: postq fecisti capillos eius abradati. et quando admiscetur cum caricie: 2 ponitur super cutim: donec rubear confert sciatice 2 duricie splenis. et est conueniens proprie doloribus antiquis: quando volamus attrahere aliquem humorem ad exteriora. et quando fit emplastrum cum eo: curat alopeciam.
- G** **E**t quando miscetur cum melle et adipe: aut cum cera 2 oleo dissoluta mundificat faciem: 2 auferit maculam seu liuorem qui fit sub oculo 2

coquitur cum aceto: et linitur cum eo scabies vlcera et empetigo.

Et qm terit grosse 2 datur in poru confert febribus periodicis. 2 confert grauarii auditus 2 tinnitui aurium. Et quando terit 2 admiscet cu aqua 2 melle. et fit inde colliriū. confert obscuritanti vilius: et puritui palpebrarum.

Auicenna. Sinapis incidit flegma: et oleū eius est calidius oleo raphanit: et fugiunt ex fumo eius vermes venenosi. et illa que est sicut stris generat humorem malus. Et in ipsa sunt absterio et etiam resolutio.

Et boies quida comedat folia eius: 2 radice eius chara. 2 mundificat faciem et auferit occulationem et vestigia sanguinis mortui.

Et silictris est bonum emplastrum foridicis: 2 excitat linguam: et coferat alopecie. et resolutio apostemata calida. et officia apostema antiquū et ponitur cu caulibus super scrofulas. et fert scabiei et empetigini: et confert ad dolorem lunceturum et sciatice.

Et mundificat humiditates q sunt in capite: et fit ex ea emplastrum capiti eius qui parit litargias. Et aqua eius distillat ad omne dolorem aurium 2 molaris. Et sili eius oleū: proprie quado decoquitur in ipsa assa. et est ex mediantis aperientibus colatorum opilationem.

Et dixerunt quidam q si bibatur a ieiuno: intellectum efficit bonum.

Et a ministratur in alcohol oculi ad pannum 2 asperitatem. si teratur 2 bibatur cu aqua mellis. auferit asperitatem antiquam in canna pulmonis. et extenuat splenem: 2 facit siccis. et confert profocationi matricis. et facit vchiderrum coitum.

Plinius libro. xx. Sinapis ad serpentis ictus et scorpionum tritum cum aceto illatur. Jungeorum venena discutit.

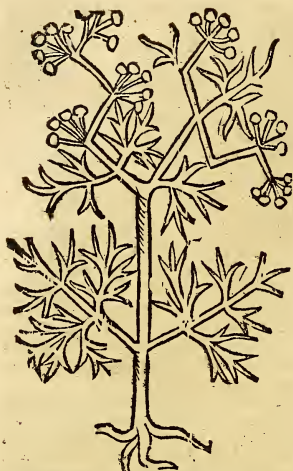
Contra pituitam tenetur in ore donec lique scar: aut gargarizatur cu aqua melle. **E**t ex tium dolore manditur: a ad vsum gargarizatur cum aceto 2 melle. **S**tomacho vtilissimū contra omnia vitiā: pulmonibus q.

Ex creationes faciles facit in cibo sumpti. **D**af 2 suspiriosis. **S**ensus atq sterutatio caput purgat. **A**lium molit. **D**acer. **I**nter eas qd **P**itagoras laudauerat herbae: **A**sterium pinam laudem tribuit e sinapi.

Quartus 2 gradus in vi sicca calida q. **E**xtrahit humores viscosos extenuat q.

Lomburibus curis vis est sibi tanta caloris. **M**aior vis eius in semine dicitur esse.

Capitulum. cccxxvij.

Sileos. Platea. Sileos idē est qđ siler montanū. Et est in .ij. gra. ca. & sic. Sene eius medicinē compertit: & p̄ an nos tres seruat. Virtutē habet diureticā & dissolutoria & consumptiua. ¶ Pandē. cap. octi. Sileos arabice vel ascegalios: grece silati: latine siler montanū. ¶ Sera. lib. aggre. ca. sileos. auctori. Dyasco. Sileos folia habet similia folijs feniculi: nisi qđ habet longiora & grossiora et habet bastā longa: in cuius sumitate est corona in qua est semelongū & latū: habēs angulos & grossum acuti saporis: foris odoris. Et est illud quod est in vsu & administratur in albis. & habet radicem longam boni odoris.

Operaciones

A ¶ Bal. viij. sim. far. ca. sileos fm transla. gra. Radie huius plante & semē by caliditate tantā qđ puocat vrinā foris puocatiōe. & cū eo vrit9 subtilis qđ offert asma n̄ & epulente. ¶ Et idē eodē lib. & caplo fm translatiōe grecā. Sileos radix. quidē: si cutus calefactū est: in antū vt sufficēter vrinatiū sit farmaci. Est aq̄t ex subtilibus partib9 vt ad epileptias & torbomīs cōperat. ¶ Et Sera. aucto. Dyas. Virtus eius est calefactiua. s. radice eius & seminis. & qñ su9 mis ex eis in potu puocat vrinā & confert cor art. nonū anhelitus: in qđ oporet hominē et gis & asma n̄ & suffocationi matricis. & propocane

menstrua & expellit fetū. ¶ Et confertur epulente & omnibus dolorib9 intestinoz & interior9 mebroz. & qñ sumit de aliquo illoz: aut ex vitro qđ cū vino in potu confert nulli anti que & debilitat si vigeliosis: & torionib9 ventris: & debilitat epans. ¶ Et qñ sumit ex ea cū vino & pipere p̄ seruat & defendit hominē a frigore acris. & p̄ hoc cōuenit itincantibus in hyeme. Et qñ homines & alia animalia comedunt de hac plāta spe coitus coz: confert eis strim ad impregnādum. ¶ Et idē aucto. Aben. meluay. Est cali. & sic. in sine .ij. grad9. incidit & dissoluit humores flegmaticos & viscosos & congelatos. Et p̄ hoc aperit vias omnes & carnales opilaciones: & puocat vrinā & menstrua: et cōfert asma n̄: & omnibus egritudinibus flegmaticis. ¶ Plac. Contra asma n̄ & frigidā causa datur vinum decoctionis eius & sicca. Vel pulis a9 cū ficibus siccis & assatis. Contra opilaciones splenis & parias ac renum et vesice stranguriā et vulluriam datur vinum decoctionis eius. ¶ Verba ipsa in vino & oleo cocta et pectini cathaplasmata: stranguriā & vulluriam soluit. Sed & fumigaria facta ex aqua vel vino decoctionis eius dēberbe menstrua puocat. ¶ Zulcen. Sileos est in .ij. gra. ca. & sic. resolutiū: mundificatiū: & carminatiū. Similitur semen & radie eius sunt sedatiua dolorū interior9: & h̄ quafacit flegma cōgelatū. de ipso datur in potu animalibus: & multiplicat coz partus. ¶ Lōstantinus in lib. gradū. Sileos est ca. & sic. in .ij. digelione a diuina: vrinā & menstrua puocat. Patricis suffocationē curat: stranguriā & frigiditate dissoluit. Danclinosio & vicia ex humido tussienibus subuenit porata cū pipere & vino calefactis qui in itinere deficiūt. et p̄pter h̄yemem frigelant.

Capitulum. cccxxviii.

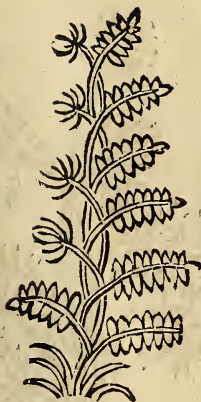
Siderica. Dyascorides. Siderica siue heraclea herba habet folia prassiosimilia: sed oblonga & aspera. Hastam habet quadrā duobus palmis longā: virgas longiores stipricas & in gustu suauas. in quib9 & virgis capira obrotunda sicut verticilli: sicut p̄ alij o: unur: et in eis semet in grum inuenit Sub petra nascitur.

Operaciones

¶ Dyascorides. Folia eius mra para colēm faciunt mire vulneribus imposita. Alia est sidericis que hastas duob9 cubitis habet longas & teneras. Folia que in ipsis hastis pestipili sicut similia & vitiua: in circuitu plurimū nascuntia: sed in vsu tenuia & longa. In acuminē fo

De Herbis

Capitulum. cccxxxix.

Siliqua. Pandect. ca. cxxi. Labarbitub. Arabice. grece pilocaraca vel siliqua vel keracium. vel keraca. vel saba siliqua. latine vaginella. vel carumba.

Serapion li. aggregatoris capit. Labarbitub. Labarbitub sapor eius est stipiticus cum pauca dulcedine. Et virtus earum que non sunt recentes est siccativa. Nam que deficcant strigunt sicut faciunt cerasa. quia humiditas earum soluitur. et remanet substantia terrestris que deficcatur. Sed arboris earum est virtus deficcantia et stipitica.

Operationes

Salicum scdo de cibus cap. de siliquis. De siliquis pessime sentiunt quibus digerant et ventres stringant: humores notios nutriant.

Et idem in libro de chinis. Est kerachium edulium pauci nutrimenti lignum et necessitate et indigestibile. Nullum enim lignum bene digeribile. sed et non egraceleriter non parum ipsi existit malum. quare melius esset ipsa neque describi ad nos ex orientalibus locis in quibus nascitur. Est enim cibus nulliterum et puerorum effrenatorum nihil utile ad sanitatis conservatio.

hastecapitellam habet rotunduz et asperu in q
semen blere est simile obtunduz et duru. Est au
tem virtutis et crumice similis supradicte. Ter
tium est genus sideritis qd catharas Heracle
on dicit. et nascit in parietibus sicut vitis. Habet
folia minuta teneraq; multa ex vna radice nas
centia coriandro similia. Vtias haste duobz
palms longe molles et albidiores. feniccos has
bet flores. **D**yalco. In gustu est muscalagis
nosa. aritrag vulncribo recetibo paracolesim fas
cit imposita. **P**linius lib. xvi. Panacem he
radeon alij siderite in cubitali scapo ramofum
minutionibus q; fenicculi folijs ab ymo vel situz
Alij fatetur illa quide vulncribus vtile. sed ve
ram achilleam esse scapo ceruleo pedali sine ra
mis ex omni parte singulis folijs elegat velli
tam. Alij quadrato caule. marrubij capitibus
folio quercus. banc q; nemos preciosos glutina
re faciunt. Aliam dicunt sideritem nascentem in
mazcerijs. **L**u teritur sedi odoris. sed et aliaz
huic simile. candidioribus tamen folijs et pin
guioribus ac tenerioribus cauliculis in vineis
nascent. Aliam vero quinquam cubitoruz cyli
bus ramulis atq; triangulis filicis folio pedi
culolongo. Omnes aut vulncribo cupios esse.
Tam vero et latissimo folio nostri scopam regia
vocat. **I**dem in li. xvi. Sidericis varices ad
alligata minuit. et sine dolore prestat.

B
R
D
E

A
B
D

X nem: neq̄ custo machus est. Alimētam autē pa-
lam: et ipsum dat paucos: co: pori. ¶ Et idem
in libro de sim. far. de pilocaracta. Arbor pilos-
caracte que vocatur cetericene est siccative ⁊ sibi
pnce virtutis: sicut ⁊ fructus eius que vocatur
pilocaracta. participans videlicet de dulcedi-
ne quadam. pariumur autem ⁊ bec simile crassi
humide est magis subducunt ventre. sicce autē
sistunt magis expirata quidē humiditate terre
sua autē substantia remanente. ¶ Paulus cap.
de siliquis. Est quoddā genus silique que vos-
catur siliqua caprina: cuius fructus est sicut mir-
rus: ⁊ folia sunt tracion. fructus eius est in va-
siginis sicut lupinus: hīs formā falcisoli. ¶ Dyas-
scoides capitu. de siliquis. Silique recentes
stomachum emertunt. eadem siccitate in cōtra-
rium possunt: cibus earum ad vinam proficit
commouendum. Traditur ad stomachi dolo-
rem non leue presidium esse: si in sextario aque
ad dimidium coquantur. Trifol succus per
dies quinq; continuos hauriatur. ¶ Paulus.
Siliqua caprina sufficienter caneros medet.
¶ Bartholomeus in libro de proprietatib; res
inquit: Siliqua est genus leguminis sonos-
ris folli; ⁊ vacuis: quod magis onerat q̄ refi-
cit vt dicit glosa super Lucam. xv. ¶ Trifolij
qua dicitur folliculus cuiuscumq; leguminis et
purgamentum ex quo potest nutriri. ¶ Ipsi
dorus autem lib. xvij. dicit siliquon. quam lati-
ni in corrupte siliquam vocant. Ideo tale nos-
tra a grecis accipit: quia est arbor: cuius frus-
cus est dulcis: rilon quippe lignum dicitur lib-
quon dulce. Et hinc sententia cōcordat. ¶ Pli-
ni; libro. xxij. vbi dicit: q; fructus silique sunt
predulces ⁊ habent longitudinem vnius digiti
et pollita rem latitudinem: quorum cortex man-
ducatur vt dicit. ¶ Idem libro. xx. q; aliqui di-
ferunt scam esse sicum egyptium: sed hic est cer-
ros manissetus: quia in egypto non creuit: sed
in Syria.

Capitulum. cccxl.

Sisamus. Pandecta. Samsen Ara-
bice. grece sisaminum. Latine cro ssa-
mus vel fo: olea. Serap. li. aggrega-
toris capitulo Samsen. id est sisamus. aus-
coditare Haliem. In eo est substantia vinctuos-
sa quantitate non pauca. Et virtus eius est q̄
mollificat. Et eadem virtus reperitur in oleo
sicut in substantia. et aqua in qua coquitur ssa-
mus habet eandem virtutem.

Operaciones

Dyscolides capitulo sisaminum fin trans-
lationem grecam. malum est stomacho. et co:

meum oris fetorem facit. Et idem fin transla-
tionem arabicam. Quando fit emplastrum cū
eo mollit durities nervorum. Et cura ⁊ cōqual-
sationes aurium. ⁊ apostematata calida que sūt
in cie: ⁊ confert cōbustioni ignis: et dolori colli-
co: ⁊ molliat animalis qd dicitur carates. ¶ Et
q̄ mīcet cū oleo rosarū sedat dolorē capitis:
q̄ sit a calore solis. Et plana sissam q̄n coquit
cū vino facit banc eandē opationē ⁊ cōfert pro-
pre apostemati oculi ⁊ pulsationi eius. ¶ Et idē
Serapion aucto. Aben meua. Oleum sissamini
est malum stomacho ⁊ destruit eū: sus-
uamentū eius est illis q̄ hnt melancolicā: ⁊ scilicet
suras in extremitatib;. Nam bitumant multus
ex cibo eius. et rugas cutis extēdit ⁊ mollit eas
⁊ consolidat scissuras que sunt propter dēci-
cationem q̄ sunt a melancolia. ¶ Et dicit q; sis-
samus est ca. in li. gra. bu. in. i. ⁊ provocat vomi-
tū q̄n torrefit ⁊ rectificat ⁊ melioratur. ¶ Hal-
li. de cibus capi. de sissamo. Sissamum. eius s-
machum emertit ⁊ tarde digeritur ⁊ alimentum
dat corpori vinctuosum. ¶ Rabi Moyses ca.
de sissamo. Sissamus corrumpit cerebrū ⁊ nus-
tiam ⁊ replet caput sissaminibus. et facit sus-
dorem fetentem. et in mulieribus ventrem aus-
get: ipsum generat berniam. ¶ Auerois qn-
to colliget capitulo de sissamo. Et si calidus in
primo vel in principio secūdi. humidū in tertio.

Tractatus

Vntana nascitur tpatu colore hnt z ventrem
 stringit. Que at in alijs terris vntre fouit stringit
 z calide no sunt. ¶ Pandet. ca. cclxxix.
F Siligo vel germanu lanice. grece tyfa vel sub
D ara. siligobib. ¶ Hal. de edulis ca. tyfa. auc.
 D yocis z monefitbei ait. q post frumetu z or
 deum meli q de tyfa. i. siligo. Eteni sufficienter
 nutrit. z cu multo labore digerit. Panē aut affi
 due ex eis comedet null? vricz ex incōsuetorū
 huic edulio san? erit. neqz oīno si modicu est ei
 graue z indigestibile. semē aut hui? tyfebz qui?
 dē exterius leuā. i. cortice. ¶ Et a quibusdā vo
 cas pū frumetu z eqs hāc qdā inooue comede
 re. nō improbabilt aut vricz qdā nominat pū
 frumetu tyfaz z caloze z spūitudine z caliditate
 pūris assimilata ipi. ¶ Et idē. vi. sim. far. ca. sy
 rbus. Si? siue siligo acior ē credo nō parū et
 cacochina m̄ ex putrefactōēsiens. Est autē in
 flatua. z h quidē bz acre z calidū. plimū vero
R frigidū aqzuz acre. ¶ Sera. li. ag. ca. siligo vel
 bals. auc. Dyaf. Si? ei? due spēs. in vna siue
 nūtur duo grana z in alia vni. z q? libet qmū
 in cortice suo. z illud plus nutrit qz ordeū. z est
 boni sapozis. Panis vero qui fit ex eo mūd? nu
 trit qz panis tritici. ¶ Et idē auc. Hal. Sub
 stantia huius gram est media inter substantiaz
 tritici z ordeū quāū ad cibū z fm medicinā etiā
H Et ex bac potest sciri operatio ei? per illud qd

dicens de tritico et ordeo.

Capitulum cccclij

Silimbrum. Ex sinonimis. Silimbrū
 unū idē est qz menastrū. de qz segment a?
 stro dictū ē de m. Pli. li. xx. Silimbrūz
 siluestre a quibusdā thymbreū ē appellatū. pe?
 dali nō ampli? altitudine. Quō aut in riguis na
 scitur est nasturcio si mile. Virūz qz aduersus oc
 cultara efficac? est animalia. vt sunt scabones
 et familia. Quod in sicco oitur odoratū est. et
 coronis inferitur. angullūfoliū habes.

Operaciones

¶ Plini. Ad dolorē capitis z epiforas valens
 Alij panē addūt. alij per se decoquūt in vino.
 Sanat et epimictidas z vicia curis in facie mu
 lierū. in tra quartā die noctib? impositum. dies
 busqz retractū. vomitiones singultus tormina
 stomachi dissolutioes cœbiter. siue cibo lump
 tum siue succo potatū. Hō est autem grandis
 edenduz nisi mortuo cōceptu quippe illuz cicit
 etiam imposituz. Doue? vrinam cuz vino pos
 tum siluestre z calculos. Quos rigilare op? sit
 excitar. capiti cum aceto infulum.

¶ Pla. Silimbrū qd alij berpilluz vocāt a gre
 silimais ē. Pascit in locis cultis z aqz. et est
 ydissimo simile. Dico ē odoratus z folijs lati
 oribz q? multi in coronas cōponunt. virtus ei?
 termarrica existit. stragutris medetur.

¶ Et calculos frāgit. hoc maxime facit semen
 eius cū vino bibitū. Tortionibz z sugglunōibz
 maximū prestat effectū. Idē nauseantibz opitu
 larur. Folia eius carbaplastimis adbibita capi?
 tis dolorē mitigāt fronti imposita

¶ Dyasco. Florum est silimbrum quod ē nas
 tura calida in secundo. z sicca in ipso. Pures
 factionibz resistit. pediculis interficit

¶ Confert apostematibz frigidis. ac flegmoni
 duriciz chemētis decoctum cum aceto mix?
 tums cum oleo rosarum.

¶ Confert obliuioni ac sensus cōmixtioni z li
 targie. quādo limitur caput ex co. Confert etiam
 singulani bibitus cuz vino. ad soda quoqz fit em
 plastrum ex folijs siluestris.

¶ Confert tamē vrimibz ascaridibz. z extrahit
 serum mortuū. et prouocat vrinaz prop: icqz pe
 trosolum. Quod aut est siluestre cum vino bibi
 tum. probibet distillationē vrinē. z lapidem ex
 trahit. ac ventris dolori pungituo subuenit

¶ Acroz Quia silimbrū ab aurozibus nō fos
 lum dicit mēastrū. sed etiā menta videlicz vos
 mēlica. de ipō etiā inter ozulanaz herbas sub
 boeco nomine dictum supra.

De herbis

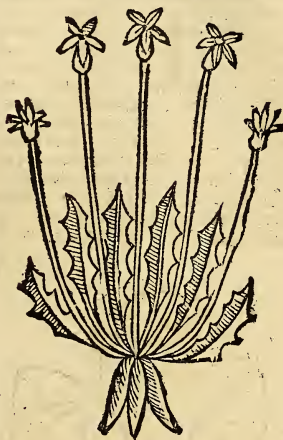
Capitulum. ccccxiij.

Silphio. *Pli. lib. xxiij.* Silphio ex Syria venit veterius partibus: sed medico melius. cuius est usus in medicina. *Dya scorides.* Silphij radice nota est omnibus cuius lachrymus lazzer nominatur.

Operationes.

Pli. li. vi. Ad lienes pdest radix eius. Arterijs etiā exasperatis et collectionibus sanguis illinit. *S* in cibis cōcoquit egre inflāmantibus. in flationes facit et ructus: vine q̄z noxia. *S* ugilis latis cū vino et oleo ē amīcissima: et strumis cū cera sedis q̄z verruce cadit eius suffectu crebit ore. *F*olia eius ad purgādas matricēs ac pedulendos partus emorruos ī albo odorato vino decoquit: vt acceptabili mētura bibat. *D*e af. *A*ures acriter calefaciēs ac vesicā ledēs. *S* ventrē purgās bec herba fornit calefacit. *U*rtē eius oīno inflāmantia est: ppter h̄ indigestiua est. *R*adix eius cocta cū aq̄ et modica melle potatā iunat ad difficultatē vine. succus eius cū lacte resolutus anigrancā curat in aurē mis sus. et trīsecus autē positus opat ampli. *H*ascit in Syria et armenia et lybia. *H*uius virga splete vocata est: ferule filio: folia q̄z apio lilia: et semen latū. *C*irtus radicis eius tennāica et stomachū inflat: et ruinationē puocat. *I*ndis gestibilibus ac vesice p̄ria est accepta. *O*leo ad dito liuores cor: pis limpidat. *O*leo cyprino vel yprino mixta. *S*āctici humorē frigidū erratē sic cat. ī acco cocta et carbaplastimara caulas ani

cōpelcit. bibita venenis occurrūt. Est etiā custo macha mixta seminibus et opigariis nobilibus ad dito sale comesta. virga eius diuisa est: lachrymūq̄ quod ex se dūmilit colligi necessarium est.

Capitulum. ccccxiij.

Siler. *Plinius li. xix.* Siler. *Lyceris* princeps omnibus annis a germania flagitan nobilitate. cuius in gēdus ba castello reno impoſito generositas est precipua: ex quo apparet frigiditē locis cōuenire. *I*n est ei longitudine nervus *Julie* angustē et quonit diano cibo marime illustrata. *S*eritur autē et siler: pastinaca vīro q̄z p̄es. vere et autumnio: magnis seminū internatilis nulla ne min⁹ quas ternoz pedum: quonit spaciōse fructificat si seratur: tra inſerre autē melius. *I*dem lib. xx. *S*iler craticum simile est sano et effectu.

Operationes

Pli. li. vi. Inest em̄ siler longitudine nervus q̄ in decocto extrahit amaritudie magna pre relicta: q̄ nullo in cibis p̄pata etiā in grāz tūf. *F*eruus idē et pastinace maior: dura carāni cule. *S*iler serit mēſibus bis vīro: februario: martio: ap̄tili: augullo. *S*ep̄tēbri: octobri. *H*res uio: est bis: s̄z tozofio: amario: q̄z medullo p̄se minuiſſima. *E*adē p̄o dulcib⁹ m̄ſtris salubet̄ vīna iuenit grāz p̄tib⁹ modis aulcritate victa.

A

B

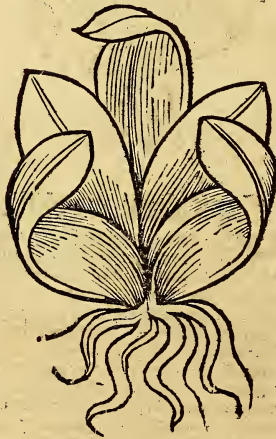
Tractatus

T **Q**uia in polline tundi arida ad qd dicitur dulci
reperat. et decocta rosacea aut asseruata vel mas
cerata pinguis modis. et sic mixta de fructo aut
subacta melle ruis et passis aut pinguis cario
tis et lege plinu ibide. **Q**ue sicut sile sanio: et
excitat stomachu. et aceto lasarpiciato supru:
aut ex pipe et mullo proicit vrina. et vt opiuo
credi ena ventrē. Est et dyades in sua eadem.
praeterea cordi pualescentiu puenire: et post mul
tas vomitiones per q̄ vrile. **Q**uadrades pra
argentiuiū dedit: et venci subinde offendantē
egru q̄ recolligant. **H**ic de huius sō stoma cho
vrile videri dicit: qm̄ nemo tres sileres edendo
continuaret. Et sic in vrile cōualescentibz et ad
vira transuenit. **S**anuo q̄ p̄uatim succus
aluum silit. **D**raico. **S**isariū est omnino us
tu: qd̄ comestū est cū stomachū. **R**adic eius di
pa et comesta tollit saltidum: et est diuretica.

pie cū ibentibz. Et baura chinas q̄ ē in ipsa et res
solutua: et terreas ē p̄stricua vel cōtractua.

Operationes

Qui. **T**otu elyariū est mali chini totiqz pui
nutrimēti sicut olera reliqz. **S**uccus eius ac des
coctio solioz fissuras frigorz et bibet: et alopecie
pferūt. **L**osert etiā pino. et qn̄ qz abscedit ver
ru cas succus eius. et interficit pediculos. **E**t
eadē elyata sit emplastrū ap̄anibz ac resoluit et
maturat ea. **E**ius solia decocta bona sūt ignis
adustioni. et linia cū melle pferūt empergini.
Et eius aq̄ cū felle gruis sit caput purgati ac
delect tozurā. **E**t valet ad vlcera nariū. **I**te eius
aq̄ diluallat in aure: et sedat eius dolorē. **R**as
dix eius est ma la stomacho: facies nausea. et h
plurimū p̄ter baura chitate eius mordificatiā.
Ad opulatiōes epatis fortior est ap̄nōe malz
ue cū hnapz et aceto p̄prie. **I**saac in diebus p̄
cularibz. **S**icla quā vulgus appellat blina ca.
et sic est i pio q̄. **I**laudabile stoma cho nutri
mēti ḡnar p̄pter quā sui acrimoz humiditatz
multitudinē. **Q**ue in sicco quat cū aceto otlos
magro. carui oleo onfancino vel amigdalino
facilis quidē digestione fit: h̄ paz nutrit. vnz
tre bumeat. epatis opulatiōe ap̄it. marime
p̄d si de grossis ac viscosis humoribz sit. **I**n aq̄
coctaz sic comesta sit liprica. **A**croz de bac
quoz sub noie bliti dicitū est suo loco in sape
noti parte huius tractatus. s. de S. ca. c.

Capitulum. cccxlv.

Sycla. **A**ui. **S**ycla duaz sp̄z est: quaz
vna nigra p̄pter vehementiā viriditatis.
Altera sō nota est. ap̄d q̄sdā est in p̄is
mo ca. sic. Et s̄m̄ v̄tate est p̄positaz p̄ruis:
et ap̄ud q̄sdā est s̄ri. **A**ccoubiū ē qn̄ in eius radis
ce h̄it dras sit. **I**n ipsa est virtus baura ch subti
liatua et resolutio et ap̄rio. fortior resolutiōe ac
implicā et lenificatio. **I**n nigra ē lipricitas: et ps

De Herbis

Capitulum. cccc. lvi.

Sticados arabici. Pandæ. ca. lxxij. Al-
cukodos arabice. Brece sabadis. La-
tine sicados. Est quoddam arabicum
et est illud quod arabice nominatur al-cukodos. Et
est quoddam citrinum: de qua in sequenti ca. dicit.
Unde Sera lib. aggreg. facit de sticados duo
capitula. Unum de sticados arabico: quod inci-
pit Al-cukodos sive al-cocodos. et aliud de sti-
cados citrino: quod incipit Seba. Est autem
sticados arabicum calida et sicca in tertio gra-
du. ¶ Sera. lib. aggreg. cap. Al-cukodos. i. sti-
cados arabicum. Hascitur in insula que dicitur
sabadis in regione Balacie. est herba subtilium
ramorum habens coma fatu regie similes: nisi
folia eius sunt longiora fatu regie. et est acuta
posita cum pauca amaritudine. Diasc. capitu-
de sticados. Sticados nascitur in insulis Bala-
cie circa Bassiliam: que insula sticados nomi-
natur. unde et nomen accepit. Est autem herba
tenuis: semen minutum habens cum folijs sili-
bom: sed oblonga et gustu acriora et subamara.

Operationes

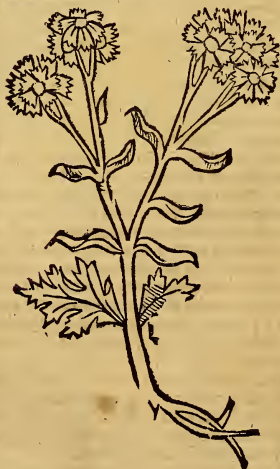
Habemus. viij. simpli. forma. capir. sticados.
Sticados eius quidem ad gustum amarus sapor
est: stipricans moderate. Complexio eius com-
posita est et frigida cerebri substantia panca:
a qua stipricat: et alia subtili ignea ampliora que
amaricat. et propter virtutes vero de obstruere
et subtiliare diat. et abstergere et fortificare natura
est viscera omnia: et totius corporis ambitum.
Demonstratum enim est in anterioribus: quoniam
quecumque sarma composita sunt et talibus
substantijs predictis energias comparantur.
¶ Iohannes Desue capir. de sticados. Sticados
quod medici laudant est arabicum. et est
planta folioz subtilium et longior: habens sit-
pitem subtilem cinericam. cuius eluatio super
terram est in mensura cubiti: et habet flores as-
milatos spicis fuliginis: sed sunt breuiores sine
semine. Et est calida in primo gradu: et sicca in
secundo. ¶ Et est compositum ex partibus ter-
reia frigidis dantibus cum stipricatis paucis. et
ex partibus ignicis subtilibus a quibus infum-
et acritas et amaritudo. sed acritas plus est a
amaritudine eius: et amaritudo plus est de stipri-
citare ipsius. propter quod est subtili acutum: res-
soluendum: aperitium opilatorium absterfuum et
soluendum nature. et est preferendum prohibens a
putrefactione. et est ex parte stipricatis pauca
in eo confortatum cordis et cerebri: et nervoz et
viscerum: hoc esse et proprietates eius. Probu-

bandum est habentibus coleram in stomacho. et ur-
bar enim eos inducens sicut et yemur et est uano-
nem laboriosam. Ha etiam calida habentibus et
siccam complexionem: qui sunt illi qui prestante co-
lere. ¶ Ipsum quoque est et debilitat solutionibus
propter quod miscendum est et salgemina et mirabo-
lani nigri cum eo aut Rebuli magnificat enim opa-
tionem eius. et similiter squilla. et proprie in egritu-
dinibus capitis. Et in infusum quidem in aqua ca-
sa meliora in conditionibus suis. et passule sine
interioribus similiter sunt et bis que emendat:
sili et salgemina rectificat illud. et proprie ad omnes
partes eius sextupli ipsius. et succus pomoz
dulcium in decoctionibus eius verficat illud.
¶ Auic. lib. ca. de sticados. Sticados est
planta habens spicis sicut est spica grana ordi-
sed eius folia sunt breuiora: et in ipso stipricans
cinerica sicut in epubimo. et est sine semine: cu-
rus cum amaritudine pauca. compositus et subtili-
tia terre: frigida et ignea subtili. calida in primo
gradu et sic in tertio. ¶ Sera. aucto. Bali. De
coctio sticados arabici confert doloz pectoris
sicut yfopus. et in decoctionibus medicinarum habet
virtutes acriter relaxantes cum odore suau. unde
et mentis tua pronocat. ¶ Iohannes. De. fit et
sticados arabico et spica et oleo recte et olei bo-
num inuariatium vocat. Flores quidem eius decoctio-
ne sustinent: plus quam folijs. solutione educit co-
lera nigra et flegma. et mundificat neruos et ce-
rebrum et membra sensuum: et confortat ea. et fert
inuenientium magnam egritudinem frigiditatis. et
hoc semper omnem modum visus eius: sicut in potibus:
sicut in somnibus et laucris. ¶ Et oleum ipsius com-
positum confortat neruos: et calcificat eos et viuificat.
¶ In medicinis autem sticados si iungat squil-
la aut eius acetum est medicina bona epileptie et
vergini. et cum lapide lazuli aut sale indico aut
alijs valentibus ad ea. Confert melancolie et
egritudinibus tumoribus. et miscet cum buglossa aut
succus eius aut succus pomoz dulcium ad egritu-
tudines cordis et melancolie. ¶ Et euaporatio
decoctionis eius aperit opilaciones narium. et
est medicina bona opilaciones et patios splenis
et viscerum. ¶ Et est sedatiuum dolorum qui sunt in
neruis et in instrumentis iuncturatum et in lateribus
bus semper omnem modum administrationis eius.
¶ Et confortat interiora omnia que a frigiditate
et lesa sunt: et proprie materiali. Et prohibet
a putrefactione.
¶ Et ipsius syrupus et alij modi administrationis
eius sunt medicina bona quartana et febris
bus legitime: et proprie flegmaticis. Do-
sis decoctionis eius est portio a. iij. usque ad
vi. Pulueris eius a. iij. usque ad v.
¶ Alii. Sticados arabicum resoluat et subtili-

D
E
S
F
B
D
K
L
D
H

D
P
D
R
S
N

liar amaritudine sua. ⁊ silt eius syrupus aperit
opilationes: abstergit. ⁊ in ipso quide est stupri
citas pauca ⁊ confortat cor ⁊ viscera: ⁊ p̄hibet
putrefactionē. ¶ Et ei⁹ decoctio sedat dolores
neruoz ⁊ iūcturaz ⁊ laterū. Et ips⁹ syrupus est
res magis inuatiua egritudinū frigidaz ⁊ ner-
uis. q̄re oportet vt eo quōdie vsat q̄ n̄ruos h̄y-
dribiles. et qui ex frigiditate in ipsis panf. ¶ Et
cēferet melancholie ⁊ epilecie. ⁊ nocet habētib⁹
calidā cōplexionē: ⁊ facit eū vomere. ⁊ est ex eis
qui faciūt s̄m: ⁊ cōfortat instrumēta v̄ine. Et
soluendo educit s̄gma ⁊ melancholiā. ¶ Bal.
vero nō dicit hoc esse eius: et vltima quide po-
tio ipsius est duodecim kolumē cū vino puro ⁊
orinelle ⁊ modico sale. ¶ Plat. Stricados ca-
li. ⁊ sic virtutē dyreticā habet. Cūā deco cno-
mis eius ⁊ dragaganti spūalia calefacit. ⁊ intelli-
na stomachūq̄ mundificat. ⁊ valet ad v̄iacam ⁊
ad opilationē splenis ⁊ epatiz: cōtra strāgui-
riam ⁊ disturrā. ¶ Lōstān. in li. graduū. Stri-
cados est ca. ⁊ sic in p̄mo. Apert et attenuat:
interiora membra cōfortat. Pectus ac pulmo-
nē oiāq̄ viscera mundificat. ¶ Et synonymis.
Stricados species due sunt. Arabicū videlicet
et citrinū. Quā simpliciter ponit citrinū in rel-
ligitur. Idem est barba iouis. Sed aliud est
iouis barba: scz temperatiua. sicut victū est in
capitulo. lviij. de B. supra.

Capitulum. cccc. lviij.

Stricados citrinū. Sera. li. a. egre. cap-
scaba. Scaba. i. stricados citrinū: ⁊ cit-
ab sintium marinū habens minutū
semen simile semini plante que dicit aborantū.
et non est ita amara herba sicut ab sintium. ⁊
habet odorem grauen. Figura eius est in ap-
parentia sicut planta ab sintij. et sapor ei⁹ est
sicut sapor ab sintij: nisi quia non est tance sit
pricitaris. et calefacit plus q̄ ab sintium. ⁊ est
in ea plus de amaritudine q̄ in ab sintio cum
pauca faldedine. et calefacit ⁊ dēficat in tertio
gradu.

Operationes

¶ Sera. Virtus eius est diuersa a virtute illi⁹
Nam nocet stomacho: vnde occidit vermes in
ventre plus q̄ ab sintium: q̄n apponitur extra
aut inuis. ¶ Et idem auct. Dial. Sapor eius
est amarus: et habet grauen odorem. ⁊ est her-
ba stipitica. ¶ Et idem auctoritate Balie. viij.
libro epidimiaz. Scaba assimilatur ab sintio
in figura et sapore. Sed differētia inter ea est
q̄ non est stipiticum sicut ab sintium: ⁊ q̄ cale-
facit plus eo. et amaritudo eius est plus cum
pauca faldedine.

¶ Et idem aucto. Bal. viij. sim. far. cap. scaba.
Scaba similis est ab sintio fm speciem ⁊ in
gustum. tamen differunt in gustu et virtute. in
gustu quidem in eo q̄ cum stipicitate magis
calefacit: ⁊ amaricat cum quadam faldedine.

¶ In virtute vero in eo q̄ cum mensuratu est:
⁊ magis ab sintio intafiat lumbricos ex troz:
sum appositum ⁊ in tra corpus assumptum. Et
quidem calefacere in secūdo gradu intense pos-
nendum est id: sic care vero in tertio.

¶ Galienus. viij. simpliciu farmacoꝝ cap. chru-
sicos. Lhusicos siue barba iouis siue stricados
citrinum vo catur. Lhusicos a crem simul et
stipiticam preualentem habet virtutem.

¶ Serapion cap. scaba. Scaba vel stricados
citrinum coquitur sola et bibitur: et interfacit
vermes: et expellit eos cum laxatione kui. Et
quando coquitur cum lentibus ⁊ bibitur facit
hoc. Et pecudes impinguntur quando co-
medunt eam.

¶ Et idem auctoritate Galieni. Virtus scbe
diuersa est a virtute ab sintij. Nam scba nos
cet stomacho: et occidit vermes plus q̄ ab sinti-
thium: quādo ponitur exterius: vcl sumat inuis
Et est calida in secūdo gradu: sicca in tertio.

Capitulum. cccc. lviij.

De Herbis

Spica celtica. Pandec. ca. c. liiij. Celtica grece. Arabic. symbol romana. latine vero spica celtica. Dyas. c. Celtica nascitur in illirico. nomen habens apud eos hoc Et in syria nascitur et in italia. habens fructus super terram breues et spissos. Colligitur aut a cibus cum radicibus qui falces faciunt et cum plena manu continere possunt. et ab alijs falces gallice appellatur. hec habzso. oblonga et non laeta. melius flores. odore circa se suane continens. Trilior est recens odore suavis radice plena vel spissa et non fragilis. que si talis fuerit similis in virtute poterit esse syriace. Et sic. et sic. bñs naturam spice inde se debilio: sic. ca. Et sic alia nardus. id est celtica montuosa que nascitur in sicilia similitudinem habens in folijs et ramis yringo. Sed spica breuiorem. et spinosas radices gñrens duas aut tres odore suaves. et nigrotius coloris similis affodili radicibus. Nec nec florem nec semen habet. sed virrus est illi similis prime.

Operaciones

Dyal. Prima eius virtus diuretica est. et prodest iccoris tumori et ycterico cum morbo regio Inflationes stomachi cum aqua ubi absinthium decoctum est discutit. **S**plenimedet. vesice et renibus vtile est. **S**ed et moribus venteris cum vino data opitulatur malaginanibus culicis Et yncionibus miscetur

Capitulum. cccclij.

Spicanardi siue nardus. Jsi. cry. Nardus est herba spicosa. Unde et a grecis nardostaco est appellata. Quis alia indica. alia syriaca vocatur. non quod in syriana scaturit sed quod alio lateri in diam. alia in syriam spectet mons in quo inuenitur. Idem Nardus dum in dictu est multiforme huiusmodi syriaci leue. sulcum comosum spica parati: odoratissimum aperit simulans. Quod si multum in ore cadaverit lingua siccat. Nardus celtici de quo supra dictum a regione gallicae nomen traxit. nascitur enim sepius in ligurie alpibus. et in syria syriace paruo radicebus in manipulos collectis ligamentis. flos eius tñm ppter bonum odorem accipit tyrsi eius et radice vrbus nostris vriles probantur. **P**la. Spicanardi ca. in. i. gra. et sic. in. i. Eligeda est illa quod suauiter redolet quod in gustu est acuta. aliquantulum sub amara. habet aliquid ponticitaris in carne rufa. Cum autem in medicinis ponit. abhinc dñm et quod dñm albu quod interius est. et quod dñm nigr quod est exterius Spicanardi quod nigra est vel terrea non dñm ponit in medicinis. **H**z autem virtute pfortatiua ex aromaticitate et potestate: et diuretica et qualitate suis et amaritudine. Per. r. anos suari potius loco sicco et non humecto. **A**ctor. ex glosis. Nardus est herba bumilis: calens et redoles. de quod sit vrbu dñm pced

Tractatus.

Asium maxime quoniam non solum de radice sed de spicis et foliis conficitur. nec alio de his ad usum adultorum. Tunc enim pistillum. si fidelis dicitur.

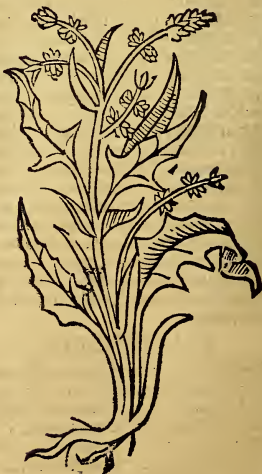
Operationes

- A** Pl. Extra simpliciter de cardiaca passione limbatur vinum paneticum et aqua rosacea decoctionis eius. vel et tali aqua addito succo caro fit syrupus.
- B** Extra de debilitate cerebri applicat naribus. Extra contra frigidum reuma pulvis eius in oleo decoquitur. et cum digito naribus imponitur. Tale oleum multum confert contra surditatem. frigidum stomacho. et contra putredinem aurium post apostemata.
- L** Extra frigiditatem stomachi in digestionibus et opilatione splenis et epatis et frigido humore valere in decoctionibus eius. Extra putredinem gingivarum pulvis eius supponitur. valet ad matrices mundificandas. et conceptum adiuvandum. Quod dicitur fit ex spicanardi quod est optimum contra paralysim epilepsiam et articulari et podagra: sumptum posset eius unctum. fit autem preciosissimum. ut dicit Dioscoridus. Huiusmodi Accipitur librae spicanardi et ponitur in olla cuius os bene obruratur. et podagra in terra infoditur. et a fundo superius olle descendit calamus ad inferiorem ollam. circa superiora facitur ignis. qui exolvitur. et inde effluit oleum per calamum in inferiorem. Et ex. l. libris non sunt nisi quinqve vel vi. vncie. Quidam vero pulvere spicanardi dimittunt in oleo. p. xx. dies. postea bullunt et bene colant ac reservant.
- E** Constan. in libro gra. Spica epatis stomachicis confortat. quod dolore ab eis amputat. Eius apocyma bibitur renibus et vesicis ab ossibus sordicie mundat. Urtica et menstrua puocat.
- F** Alber. in libro de naturis rerum. Spica veteris et opilatione scellis et epatis curat. Humoribus a capite ad pectus et stomachum descendentes resistit. Utrostrare inter ista morum amputat. Ulceribus supposita sanguinis fluxum costringit. Super empetignes fricata eas omnino mundificat. Cum aqua frigida potata ab omni passione et cordis tremore tollit. Cum sapa bibita libidine augetur. Cum vino pinnata contra motus scorpionis et aserpentis valet. Collitur et ea factum humiditate salis stegmarum desiccatur. Pilosque palpebrarum confortat.
- D** Dioscoridus. Hardus est herba spicosa. Huiusmodi genera duo sunt. scilicet Indici et syriaci. Donde est in qua nascitur una pars in india porrigitur. Altera in syria spectat. In alia quam syria respicit inuenitur hardus lenis ac rufa multis capillis illigata. suaves habet odorem et cyperum. et spicaz breuem. Que in ore multis suauitate habet cum amaritudine. si vero in ore diu citius teneatur in guas siccat. Et parte aure Indici hardus inuenitur sine virtute generans spicam oblongam ac multum spissam: ac

ex una radice multos ramos generans in circuitu. non vtilis in odore. In acumite vero eiusdem motus. quo aqua non infestatur. vtilis in odore nascitur. foliis cipro similibus. Alia quoque inuenitur apud syrios: spicaz habes oblongam: subalbida fructum maiorem cum odore non valde suauis. Omnium autem predictarum virtus vinctualis est. Lasciunt mediocriter: desiccant abundanter.

Quicena. Spice species una est aromatica et est album spica. Altera vero neriden: et spica romana. et alibertia de bilio: est in dacia. syreni virtute proxima. Arbor eius parua est. que cum luto suo euclitur. et quando planca sibi simili ulteratur. Sed inter eos discernitur. quia plura illa borabilis odor inuenitur.

Est prererea quedam montana cuius sunt vire crociotulani folia. et similiter eius stipites sed citri sunt et plani non in modum retibus in uolunt. Duas vel plures habet radices: crus non habet nec fructum nec florem. Melior est illa cuius pili sunt plures a d rubedinem oculis nans boni odoris ut ciperisua spica linguam mordicans. Et hec est syra que multos effectus habet in medicina. Lascida est in primo sicca in h. Est aperitiua resolutiua.

De Verbis

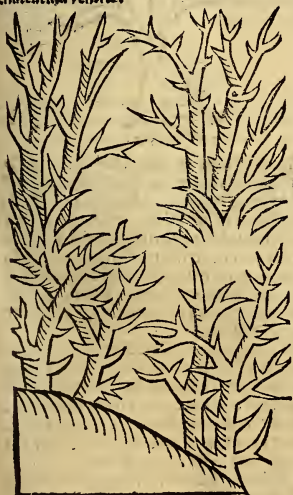
Spinachia. Pandec. ca. dclij. Spinachia larvae. Brece aspenach. Sera. lib. aagre. ca. aspenach. Aspenach sunt. sri gi. in sine primi gradus.

Operationes

¶ Serapion. Spinachia leniunt ventrē et cōferunt dolori pectoris et pulmonis quod fuit a colera et sanguine. Nutrimētū eorum est melius nutrimentū triplicis. et operatio eorum prope operationem eius. et sunt lenificatiua.

¶ Et ipsius nutrimentū melius est nutrimento crisolocanne. Et in ipsis est virtus abstergendi. lauatiua. et vincunt coleram.

¶ Et foras se retrahunt sterces a iure eorum Ergo auferantur a iure suo Et si comedantur conferunt anhelanti et pectori et pulmōni calide et conferunt doloribus dorsi consanguineis. Et est lenificatiua ventris.

Capitulum. cccclj

Spina. Hieronymus libro etymologiarum. Spina in egypto celebratur circa thebas dumtaxat nigra. Quoniam incoarupta etiam in aquis durat. et ob id vtilissima nauium costis. Landida facile putrescit. Aculei spinarum et in folijs. Semen in siliquis coarperficiunt galle vice. flos et coronis iocundus

et medicamentis vtilis. Banat. gummi et ea sed precipua vtilitas quod cetera tertio anno refurgat. ¶ Aristoteles libro de vegetabilibus. Spinae non sunt de genere nec natura plantae. sed humor et frigus ascendit. et cum eis parua decoctio. illud quod coagulat sol. et ex illo sunt spine. sicut forma pyramidalis in spina. quoniam tam aer cum elongatus fuerit ab aliqua planaria augetur partes eius cum extensione materiae.

¶ Plinius libro. xij. In india est spina. sed deprehensa in lucernis igne protinus transiliente India fert in spina similitudines pipercis. amaritudine precipua folijs paruis densisque opuntio do. ramis cubitorum trium cortice pallido. ras dice lara et lignosa burci colotis. Haec in aqua cum semine excepta. in creta vase medicamentū efficitur. quod litione vocatur. Eadem spina in Helio monte nascitur. quia medicamentum ad ulceratur. Hens indis couermina vocatur. Ariana cuius spina lachrymarum est preciosa myrtesimilis. accessu propter aculeos antio lauri folia. Ibidem spina esse tradita est. Lixiu liquor aspectus oculis exacerat omnibus animalibus infert. In egypto nascitur aspalachos spina caecida. magnitudine arboris modice floret rose. Radix eius vnguentis expartur. Tradunt in quocumque fruce cnuerur arcus celestis eandem quemcumque sit aspalatri suauitate odoris emittere. sed in aspalatro inenarrabile quamdam exillere. Huius probatio est in colore rufo vel igneo. Lactuque spisso et odore castoreo. Idem libro. xij. In egypto celebratur spina duras par nigra. quae in aquis durat et incorrupta manet. Et ob id nauium costis vtilissima. Landida vero facile putrescit. Banat et gummi et ea. et. vt supra. Nec obmirandū est etiam quod in babilone feritur in spinis. quoniam non alibi viuunt. Et sicut rufum in arboribus. sed illud in spina tantum quae regia vocatur. Huiusmodi quae eadem die germinat quod iniectū est. In iac autem ipso canis ortu. Et arboris ceterum occupat. Cuium quae ea condunt. et ideo ferit. Spina haec nascitur et Athenis etiam longis muris. ¶ Idem libro xvij. In calabria est spina siluestris. quae per in catione vtiliter mixtos et sobos recipit.

Operationes

¶ Auicenna. Spina alba frigida est et sicca primo. Conferunt mollificationi stomachi. decoctio eius conferunt instrumentis iuncturarum et podagrae. Spina iudaea calida est subtilitatis ua resolutiua. Conferunt aliter et spino sanguinis. Et eius decoctione collitur os ad dolores

B ren molaz. Spina egyptiaca frigida in fmo
 siccata in secundo. Exiccata est et caloros ab
 scindens. Confert apostematibus gutturibus sto
 machi. Radix eius et priesemen eius vebemē
 tie sunt consoldationis

E Idem in codex de guaro est spina alba q̄ sp̄
 nas habet similes folijs amomi. sed subtiliores
 et albiores. florem purpureū. semen rotundum
 Sripes eius q̄nq; peruenit ad duos cubitos

D In ipsa est retatio fluxus sanguinis. confert
 apostematibus flegmaticis et sp̄simo et sp̄suo tā
 guinis solutioni antiquae. Febribus antiquis de
 bilitari quoq; stomachi et aperit opilationes.
 Balsificata et posita super puncturam scorpio
 nis. attrahit venenum

E Sicut eius bibitū cōfert morsure venenoso
 rum reptilū. Collutio oris eius succo facta se
 dat et colorē dentū. Radix eius est infriigidatiua et
 exiccatiua cum resolutione quadam.

S Plin. l. xxiiij. Spina arabica p̄ssat stringit
 et distillationes oēs et sanguis excreationes
 mensūisq; abundantiaz. etiam nunc radice vas
 lenrior. Spine albe semen cōtra scorpiones au
 piliatur. **L**ozona et ea in posita capitis dor
 lozem minuit. Huic similis est spina illa quam
 greci **E**chouton dicunt minorib; multo folijs
 aculeatis per extremitatē et arancola lanq̄s
 neobductis. Qua collecta etiaz vellee quedā
 in oriente sunt similes bembicinis. Ipsaq; so
 lia et radices ad remedia bibuntur.

B **E**li et alia quā nos rubicā vicim; qua lane
 ringuntur. pellecta p̄ficiuntur. In medicina v̄s
 nam proicit. morbiq; regium sanat et v̄sbias
 ricas ac paraliticos. Radix senēq; mentes tra
 hunt. alui s̄sunt. et collectiōes v̄suntur.

J **L**ontra serpentes rami cū folijs imponunt
 folia eius capillū insunt. Et est paliurus ge
 nus spine. **A**ctor de Abanto et rubea et pal
 iuro superius diuimus. Inter quas nimirum
 ponit eas **I**sidorus.

K **C**apitulum. cccclij.

Capitulum. cccclij.

Dumātum. Pandecta capit. xvij. **A**d
 cher arabice. Brece squinum. Latine
 squinantum. Squinantum dicitur pa
 lea camelorum. quia cameli eam comedunt. Est
 em̄ calide et sicce cōplexionis in primo gradu
 a reperit in assicia in **A**pulia. per decennū
 seruantur. Eligendum est quod subalbidum est
 Siantem inuenitur quoddam durum sicut li
 gnūm circa stipitem abijciatur. et sripes eius est
 similit stipiti cypri. **D**yal. ca. de squino. Squi
 ni duo sunt genera. Unum oc̄sibinos appella
 tur. quia acutum semen habet. alterum verum
 semen habet nigrum rotundum et grossius pre

tero. et est forte tertium genus squini paulo
 grossius supradictis: qui cretici sine oloquin
Sera. li. aggre. ca. ad cher. **D**eber id est equi
 nantium. et est herba habens radice sub terra
 et ramos subtiles. et est sicut radix culē. nisi q̄
 est latioz. et habet fructum fere similem foio
 camarum. nisi quia est subtilior et minor. et na
 scitur in insulis et in pratis. et fortasse ex eo re
 pletur tota terra vbi nascitur. et quando t̄sic
 carur fit album.
Et idem aucto. **I**sac. Squinantū est her
 ba p̄calaris. et habet ramulos subtiles duos.
 in capitibus ramulorum sunt sp̄ice p̄stos: et illi
 p̄sunt flores eius. et habet bonum odorem.
 et vne cortice eius sunt nigre et interius albe.
 et sapor eius est amarus. Et quod de ipso ad
 ministratur flores radices et folia
Bal. viij. **F**lores eius sicut stantia nō est longinq̄
 a subtilitate. et in sap̄ ore eius est stipicitas pau
 ca minor caliditate ip̄sue. Et virtus ip̄sue est
 virtus que calefacit moderate et subtiliat **I**re
Bal. viij. sim. far. c. squinantū. Squinantū m
 calefacit moderate et stipicitat moderate ad
 huc et a subtiliū partium subtiliancia non alienū
 Et idem **S**erapio auctoritate **D**yscoliche.
Declusi et ex eo nouum in quo est rubicō plu
 rium florum. Et quēdo scinditur apparet in co
 color purpureus et est subtilis et in odore sicut

De herbis

Et quādo defert in manibz habet odorem bonum, et quādo masticatur mordet car linguā, et pungit punctione pauca, et quod in vīa venit et eo est flos eius et carne radice ipsius.

¶ Auicenna auctoritate **Dyalcoridis**. Squinānium est vuarū specierū. Una eaz est que nō habet fructum nigrum, et habet folia sicut cauda equina. Et idem opinione propria. Squinānium et eo aliud est arabicū et homi odoris. Et aliud est aginū quod est minutum, et est durius et grossum: et est terreum z non habet odorem. **¶ Alius** et eo est Arabicum rubecum fortioris odoris, sed illud quod est supra ipsum aliquantulū declinat ad rubeginem, z cū scimus dicitur sit purpurcum mozdicans linguā z aduersens eam sua acuitate. Et in aginū est virtus infrigidatiua, et eius radix est vchementioris stipticitatis. Et eius flos calefacit parum, et eius stipticitas est minor calefactione ipsius. Et est aliud arabicū, sed in sua natura est calida et sicca in secundo gradu:

Operationes

A **¶ Dyalco**. Squinānium in vino decoctum et cathaplasmatum pudendis mensura educit. Stranguitiam z diarrriam soluit.

B **¶ Sera**. Squinānū prouocat vrinā et mensura qñ bibitur, aut sit ex ea emplastrū z offert apostematibus epatis et stomachi. Sed radice eius stipticitas est amplior: stipticitare flos rē eius caliditas est minor caliditate ipsius. Et propter istam stipticitatē accidit q̄ admittitur ad fluxum sanguinis.

C **¶ Dyalcorides** capitulo de squināto. Flos eius est stipticus stipticitate pauca: calefactiuus maturariuus: mollificariuus: frangens lapidē: aperitiuus orificiorū venarum. Prouocariuus vire et menstruorum, et resoluit inflatōnes: z inducit grauedinē capitis, et confert spūto sanguinis: z dolori stomachi, et confert pulmōni et renibus. Et miscetur in confectiōibus medicinarum multarum.

D **¶ Et radix** eius est stiptica: z propterea datur ex ea pondus aurei. i. cum raturidē piperis aliorū dicitur habentibus nauisam z hydropicis et habentibus quassationem in neruis. Et decoctio eius confert apostematibus matrias quando sit sessio in ea. Et oleum squinānū confert omnibus speciebus puritius, z illi qui est in animalibus, et expellit lassitudinem, z est conueniens ad albaras.

E **¶ Salicenus**. Squinānū est vrinatiū z menstruum educitiuum potationibus sumptum. Iuar autē ad eos qui s̄m epaz z stomachum, et venterem hegmones. Est autē radix eius ma-

gis stiptica q̄ flos: sed flos calidior. In omnibz vero partibz eius alijs quidē magis: alij autē minus apparet qdā gustantibz stipticitate p̄per quā z farmacia que empropterea sūt miscetur.

¶ Auicenna. Squinānū in eo est stipticitas: q̄ propter cōfert eius flos fluxui sanguinis vnde cū q̄ sit. Et in eius oleo sunt resolutio et attractio, sed eius radix est fortior in hoc: et cōstringit naturā, et in ipso sunt digestio z lenificatio, et officia venaz aperit, z sedat dolores intrinsecos, et pprie in matrice, z resoluit ventositates.

¶ Eius oleum cōfert purituti: et eius decoctio confert apostematibus calidis et duricibus intrinsecis. Bibitur z suppositum pro emplastro z decoctū z apostematibus frigidis in visceribus. Et confert lacertis conquassatis.

¶ Et confert spasmo cū ex hoc bibitur quarta pars aurei cū pipere, z ipsum renouet lassitudinē et grauāt caput, z pprie illud quod est et eo aginū. Sed minutū eius facit sodam, et grossiōnis semē facit dormire et stupescere.

¶ Et totū ipsū cōfortat carnē rubēā q̄ est inter gingiwas, z desiccāt humiditates ipsaz, z eius flos purgat caput, et squinānū cōfert dolori pulmōnis, et eius flos cōfert spūto sanguinis.

¶ Et radix eius cōfortat stomachum z appetitū, et sedat nauisam excepto aureo ex eo pprie cum pondere sui z pipere, et ipsius flos sedat dolores stomachi, et confert apostematibus et apostematibus epatis.

¶ Et squinānū confert doloribz matricis z eius caliditas, et decoctione eius apostematibus matricis calidis cum vili illa in eam, aut vaporat cū aqua eius. Et frangit lapidē et stringit naturā pprie qd̄ ex eo est aginū. Et abscondit fluxum sanguinis matricis et pprie eius flos.

¶ Et confert doloribz renū z fluxui sanguinis ipsaz. Et cū bibitur ex radice eius a ureis cū pipere cōfert hydropisī, et ipsius flos cōfert apostematibus ani. Species eius grossa cum ex solis recentibz que sunt iuxta radicem sit emplastrum est iuuatiua moris venterosorum.

¶ Platearius. Squinānū dicit palea camelorum, quoniā eo cameli nutriunt. Est autē in tertio gradu calidū z siccū. In africa z arabia reperitur, per decem annos seruat.

¶ Eligendū est quantū albius inueniri potest ac molle. Si autem quoddam durum z quasi ligneum circa stiptem reperitur: abijciat. Virulentum habet principaliter purgandi stigma, sicut polipodium et coloquinida. Cum Plateario concordant omnes alij. **Dyalcorides** videri licet et **Auicenna** **Constantinus** z.

Capitulum. cccliij.

Strignoe. ysa. armo. Strignoelarie salutaris herba de gra virtutu. Et herbario. Strignoes q̄ r̄ sua lupina dicta est frigide virtutis. Folia eius sunt ozimi illia: nisi q̄ maiora. Latit̄ fō cū creuerit ad terram declinat. Semen b̄bet̄ inter folia p̄ toros ramos interuallis modicis ordinariū folliculis q̄ files sunt reficis. In quibz sunt bacce rubre: leues: rosidae multae minutae. Frigidā vim h̄nt.

Operationes

Agryd. Strignos dolore capitis et stomachi incendū mitigat. est cū frigida et retinens. Un̄ et succo eius ignē sacrū curat. Folia eius trita cū vino potata: seminis lapsū constringūt. Eadē et r̄ua lupina de eo q̄ semen eius v̄ue si imile sit. ¶ Platea. Strignū idē est qd̄ solatrū vel morell̄: de qua infra dicef. ¶ Ex herbario. Dulcis folia pro cathaplasmate imposta ignē sacrum sedant. Imores abstergit. Dolore capitis et ardorem stomachi cū oleo trita dissoluit. ¶ Dolores aurium sanat: fluxum matricis cohibet. Laborē q̄z parus subleua: ad tumore cor poris et ad dēniū dolore valer. Ad sanguinis q̄z fluxum de naribus restringendū: si quis eis succo lana intricata sibi nares obstruet. ¶ Actoz. Est etiā species quedā solatri que comedit v̄idelicet omilana. de qua inferius dicitur.

Capitulum. cccliiij.

Squilla. Pandecta capi. cccci. bayritel arabice vel baulachab. Brece salia. Latine vero Squilla vel cepe muris. Squilla est herba habens folia satis maiora lilio. Et ex eius cepe magno quod est in eius radice fit acetum squilliticum. et latini vocant cepe muris: quoniam interficit murē. ¶ Serapion in lib. aggrega. cap. Laurisel sine balsamē id est squilla: auctoritate Galieni. Citrus eius est que calefacit: calefactione forti. Et melius ē q̄ accipiat cepe squille: et assent̄ vel coquatur et postea administratur. quod si sit boc anstr̄etur fortitudo et acuitur sue virtute. ¶ Et idē auctoritate Pyscoridis. Habet virtutes acutas. et quando assatur et sumitur habet multa et maxima iuuamenta. Si ergo volumus eam assare: oportet q̄ inuoluat̄ in pasta vel in luto: et ponat̄ in furno: aut speciat̄ in puuis donec coquatur pasta: vel luto. deindz extrahat̄ et consideret̄ an sit bene cocta. q̄ si non inuoluat̄ alia vice in pasta vel luto v̄ prius. Nā si non assaretur bene: noceret accipiens ipsa: et ledet̄ et membra interiora. Assatur autē alio modo: Nam ponit̄ in olla et cooperitur pasta vel luto et ponit̄ in arano: donec coquaf̄ bene: et oportet quando squilla fuerit bene decocta: et acci

Solatrū cyparū

De herbis

platur eius interiorz abijciatur cortex eius ex
terior. Et sunt quidā abijcientes corticē eius
et mediculum: et accipiunt illud quod est inter
vtriqz. Et quidā incidunt eam in frusta: et pos-
nunt eam in aquā: et mutant aquā eius sepe: o-
nec vident qd nō remanet in ea amaritudo. Et
quidā incidunt in frusta: et inferunt in filo li-
neo. et separant frusta a frusto: ne se cōiungant
z desiccant in sole. et illud quod est in acium et
ea ponitur in aceto z vino z oleo. sed illud qd ē
in eius medio coquitur in oleo: dissolvitur in
ea resina pini. et valet ad multa. S; z certi squil-
litiā fm Sera. operatio est in hunc modū. Ac-
cipiā squilla alba et bene pargē z inscindat in
frusta: et inferant frusta illa in filo lineo. et sit
in vtriqz frustū distantia: ne se iungant z desic-
centur in vmbra. xl. diebus. postea sumat ex ea
quantitas vnius manipuli: et ponat in vase et
proijciat sup eam. xij. kist. a certi forissimi. z po-
natur in sole. xl. diebus. sic aut vas cooperitū et
obturatū bene. post qd tempus extrahat squil-
la ab aceto: z extrahat z abijciat aceti: z repo-
natur. Quidā accipiunt de squilla vniū mānes:
et proijciunt super eam acci. v. kist. Quidā qd
accipiunt squillā: z mandant eam z nō desiccāt
eā. Et quidā preparant proijcientes sup vniūz
mānes ex ea aceti: z dimittunt sex mensibus. z
illud aceti squillitiā in hunc modū factū est
magis incisiūz pumoxum grossū. qd ali quod
aliud acetum vtil. simū ad multa. Modus fas-
ciendi vniū squillitiā fm eundē est iste. Acci-
piatur squilla sicut dixi supra: et desicet in sole
z accipiā ex ea quantitas vnius mannes: te-
ratur z cribratur cū cribo tenui: et ligetur cum
panno lini raro. et ponatur pannus in. ex. kist
vini dulcis noui s; multi. et dimittat sic in tus
tribus mensibus. deinde colet vini: et pone in
alio vase et seruet: post qd obturatum est caput va-
sis bene. Et fit ex squilla bumida in hūc modū.
Accipiatur ex ea cruda recentis sicut est. et acci-
piatur ex ea dupli eius qd acciperet ex sicca. et
proijciat sup ipsum multū: et ponat in sole. xl.
diebus: et coletur z reponat. et hoc tale quāto
fuerit antiquius tanto melius. Etā sit vinum
squillitiā in alio modo. Nam accipitur squil-
la et mandatur z insciditur. et accipiunt ex ea
mannes tres. z proijciatur super ea de bono mu-
sto ampbo: a vna: et dimittitur sex mensibus.
postea colatur z reponitur in vase.

Operationes

Johannes Vesale de scilla. Scilla
sicut dicit Galienus: iuuamentum est duplex.
Solutio enim educti materiae: et parat ad
soluendum. et melior est habens partē sola em

fm Galienum est venenosa. z ad huc melior est
que saporem habet compositum ex dulcedine
et acedine z acuitate z amaritudine: z que ha-
bet splendorem in laminis suis: z que nascit in
locis liberis. Quia em in locis terminatur: aut
orta singularis est mala. Calida est in tertio gra-
dusifica in ipso.

Est em cōposita ex partibus igneis in supfi-
cie dantibus acuitatis vehementia: z ex partibus
terreis aduhsis dantibus ei amaritudinē: z ex
partibus aeris mediocribus dantibus. ei de
dulcedine aliquid. Est em in acium: vlcera tūta:
adulsiua: resolutiua marceriaz: attractiua ad
exteriora. subtiliatiua partium grossarum z vis-
cosarum ad eberrimum. conseruatiua a putre-
dine. Rectificatio: assatio aquiri ei fa alit acē
in soluendo. et preparatio ipsius cum aceto po-
test materias grossas adherentes z submersas
facile expellere.

Modus autē pparationis eius in elicatione
est fm hunc modū. Accipiunt lamina ipsius z
separatim inuoluunt in pasta. z sepelitur in ca-
lido. z coquitur sufficēter z extrahitur
ex pasta. et administratur vbi oportet.

Modus autē assationis ipsius ponitur in va-
seluteo vitreato striati orificij. et sigillatur liga-
tione forti cum pergameno. et dimittat diebus
quadraginta. et proprie diebus maioris estus.
z moueatur vas z mutetur vicissim omni hora
ita qd equaliter in singulis partibus calcetur.
Dandē extrahat squilla. z administratur vbi
oportet. Et quando qd miscetur ei post assatio-
nem tm de farina orobi quantū ipsa est. z sicut
inde troisci. et seruatur vbi oportet.

Modus autem operationis aceti squillitiā
fm quod Galienus narravit. Accipiā ex las-
minis eius. z proprie que sunt inter corticem et
cor: ipsius quantitas quā volueris. z consue-
paratim cum filo. z dimittit siccat in vmbra p
quadraginta dies. z post hoc comminuc ipsas
in frusta. z pone ad omnem libram eius acci
boni z ab i libras. vi. et pone in vase vitreo stri-
ati orificij. z stringe caput eius z dimittit in sole
per alios quadraginta dies. Et post illud cola-
et administratur vbi oportet. Et si necessitas v-
geret sicut in aceto: sepeliatur vas in cinere calido
vel arena calida cū successione. non repetite sed
proprie inter botam et botam.

Et dixit Paulus. Lamina eius ponantur
sicut sunt in aceto a principio veris vsq; ad sy-
nem etatis in vase vitreo sigillato: etposito so-
li. post illud administratur vbi oportet. Et si
re debet qd Squilla de coctione sicut in rem
medio crem.

Quia em in libro ii. capl. de squilla. Squilla

Tractatus

est cepe muris: cuius folia sunt sicut folia lilij. 2 habet oleū ad nigredinē decimans. Et si calida et sicca in secundo gradu. 2 est in aqua: et in ipso viscositas adusta est. ¶ **Sera.** Illud quod est in medio squille coquit in oleo: 2 dissolvitur in ea resina pini. 2 ponit in salsuris que sunt in pedibus propter frigus: 2 curat eas. 2 coquit cum aceto: 2 fit ex eo emplastrum ad morsum tyri. Et admixturat squilla assata in plurimis confectio nibus: in illis in quibus ingrediunt species aro maticę. 2 datur et ea in potu quoniam volumus pro care urinam: in hydropisij. 2 datur illi qui con queritur de stomacho. 2 in cibis natar in eo et non digeritur: 2 daf ad tortiones ventris: 2 ad tussim antiquā 2 ad asma: et ad extrahendū sa niem a pectore. et pectus mundificat a grossis humoribus: 2 sufficit et ea ponit in onolofac 2 admixto melle coctio factio in deloboc comed it. 2 cōuenit ad omnia que dicitur. 2 purgat opime ventrē a chimis grossis viscosis. 2 por tet in canere ab ea illos quos vlcera vel exco riationes seu vulnera in membris intrinsecis sunt. Et quoniam assant 2 liniunt cum ea verruce que dicunt acidas 2 hoc dicitur: 2 clavi 2 scissure que sunt propter frigus cōuenit eis. Sed senen eius quan do tenetur 2 ponit in siccis sicca: aut miscet cum melle 2 comeditur: molliet ventrem. ¶ **¶** Et quoniam squilla suspenditur integra sup limen domus prohibet animalia venenosa 2 nocua a domo illa. Sed aceti squilliticū quādo fit col luto oris cum eo resurgit gingiuas lasas. 2 cō firmat dentes cōmotos: et auferat putredinem et fetorem oris. ¶ **¶** Et quoniam sumit in potu indurat tracheam: arte riam. 2 ingrossat eam. 2 administrat ad debili tatem stomachi: et ad maliciam digestionis 2 opilationis eius: 2 ad melancoliā et apoplexiā et epilepsiam. et frangit lapidem vesice. ¶ **¶** Et cōuenit suffocationibus matris 2 apoplexiis splenis: 2 ad sciaticā. et fortificat cor debile: et restituit ei sanitatē. 2 meliorat colore: 2 acuit visum. 2 proficitur in aure. 2 cōuenit gra uitati auditus. Et vniuersaliter est cōueniens omnibus egritudinibus corpis propter quod vlcibus in trinisecis. Et oportet quod def in potu in ieiunio: datur primo parū ex eo. deinde augeat in dosi eius paulatim donec pueniat ad duos conos et plus. Tūm squilliticū cōuenit malicie diges tionis 2 eructationi cibi 2 flegmati grosso quod est in stomacho 2 in intestinis: 2 dolori splenis 2 sciatice 2 cōmotioni cerebri 2 malis habitudi nibus que preparant ad hydropisum. ¶ **¶** Et cōuenit ptericicę 2 stranguiricę et corrosio nibus 2 in stationibus 2 ruginibus 2 paralysicę et opilationibus 2 rigonibus febrium antiquarū

et attritioni lacerto: 2 et dolori lateri. et prouocat menstrua: 2 no cumentum quod inferit nec vis est modicum. ¶ **¶** Et est contrariū venenis. Sit autē squilla buy mida sic. Accipit et ea recenti cruda quantum vis: duplū tū. 2 ad hoc quod accipiet et sicca: et infundat sicut infundit rapa. 2 fundat sup ipm multū: et ponat in sole quadragesima diebus: et coletur: 2 colatur a reponat. Hoc autē quanto fuerit antiquius: tanto melius. Sit etiā vinum squilliticū hoc modo. Accipit squilla 2 man datur 2 incidit 2 accipit et ea vis ad tres man nee. Et prouocat super ipsam et botio multo italie ampobora vna. et dimittitur sex mensibus et postea colatur et reponitur in vase. ¶ **¶** Et cōfert hoc vinū ad ea que supradicta sunt. Et melius vinū squilliticū est illud quod est antiquū Et oportet quod caueatur potus eius in febribus 2 quādo in membris interioribus sunt vlcera. ¶ **¶** Johannes Vesalius. Solentur educit bus in oces grossos viscosos. Et dicit Vesalius: cum hoc etiā educit colerā nigrā: 2 cum hoc iuuat in tū magnū est ad egritudines capitis. sicut est cephalia et epilepsia. 2 proprie fm omnē modū administrationis eius. et vertigo et cecoromia et oximel eius ponit materias viscosas facile ad expellendum: 2 subtiliat chymozum grossū rudicem. ¶ **¶** Et ipsa quidē fm omnē modū administrati nis eius cōuenit iuuamento magno egritudinibus iuncturarū. Et est medicina bona pulmo nis et pectoris 2 egritudinū in eis. Et proprie electuarū et succo eius et melle sumptum lam bendo clarificat vocem. et similiter oximel eius et acrum ipsius est et medicina bonis splenis et grossicia eius. et est et rebus preseruandibus corpus a putrefactione: et seruandibus ipsum in sanitate sua: 2 acquirunt visus eius maciam cor poris: et conferunt in iuuentute. ¶ **¶** Et acrum eius desiccet 2 confirmat gingi uam lasā et putridā. Et confirmat dentes mo tos collutio et ea. et similiter potus eius est me dicina magna fetori eius: faciens ipsum odoris ferum: et sanat dolore stomachi: 2 adiutat ad digestionē. Et visus eius fm omnē modū ad ministracionis confortat corpus cui accidit la xitudo et mollificatio: et colore efficit bonum. Dosis portio acceti eius 3. v. vis ad. xij. Et oximel eius ab auricis: vi. vis ad. 3. i. et troscid eius a. 3. ii. vis ad. iij. ¶ **¶** Buienna. Oleum eius confectum cum mel le ponitur super alopecia et serpigine. Eius acrum et asperat guttur: et indurat carnem ipsius. Et est bonum asmati et orlesmoni et tussu anaque.

Capitulum. cccdv.

Solatrium. Pandecta. ca. cccxxv. Has
mes arab. vel Dupuc. pharabalep. gre
ce strignum vel cucul⁹ vel morella. La
tine vero solatrium vel yua vulpis

Sera. li. aggre. c. Hames auc. Dyas. Has
mes id est yua vulpis. et est solatrium. Sūt ei⁹
quatuor species. Una comeditur. Alie vero
non. sed illa que comeditur est domestica. et est
herba non magna habens plurimos ramos. et
folia nigra similia folijs bedarog. id est ozimi.
sed maiora et latiora. et habet semen rotundus
cuius color est viridis et niger. sed quando ma
turatur fit rubeus. et quando frangitur inueni
tur in eo multa humiditas et granula que sunt
semina eius.

Idem auctori. Balie. Virtus eius est frigi
da in secundo gradu. et non est humida. sed est
media inter medicinas que humectant et que
desiccant. et ipm est compositum ex virtuti⁹
contrarijs. scilicet humida et sic. Et hoc quia in eo
sunt due substantie. scilicet terra et aquosa. Est ali
ud solatrium quod dicitur. Alkekenge. de quo
superius dicti in ca. xvij. de A. **B**aliens. viij.
sim. far. ca. de strigno fm translatione arabica
Strignū id est solatrium somniferum. Virtus
solatri somniferi est quod est fri. in. ij. gra. et fa
cit dormire. et habet proprietate similes a pū nisi

quia est debilior eo. **¶** Et idem Sera. Est alia
species solatri que dicit solatri manale. et est
illud quod dicit furiale. eo quod facit furiositate seu
maniam. et est planta habens folia similia folijs
cruce. nisi quia sunt minora eis et spinosa que
dicitur caradis. et habet virgas longas egredientes
ab eius radice. et vel duodecim. Et longitudo
eius est duorum brachiorum. et in summitate co
rum sunt capitella similia oliuis. nisi quod sunt su
per capitella sicut pili admodum arboris dulcis. et
sunt minora oliuis et altiora. et flos eius est niger. et
post florem emittit velut racemū. et aur. xij. grana
habentē. et grana sunt rotunda mollia. nigra in
mollitie yua similia grana cussus. et habet radi
ces grossas albas concarias. quorum longitu
do est vnius brachij. et nascitur in locis montuo
sis inter arbores dulcis.

Operationes

¶ Serapion. Quando fit emplastrum cum so
lis solatri et zaccaram conuenit fornicē et heris
sibile. et quando teruntur cōtritione forti et mis
centur cum sale. et fit emplastrū cum eis resols
unt apostemata que sunt in radice auris. Et
quando succus eius miscetur cum ceruisa et litar
guro et oleo rosarum. et muratur hora post ho
ras. conuenit apostematibus calidis que sunt
in cerebro et in capite infantium.

¶ Et miscetur succus eius syf. quod sumitur
ad cursum humiditatum curentium ad oculos
loco aque et loco albuginis :

¶ Et quod distillat in auro cōuenit dolozi eius. et
fit nascale eius. et cōuenit cursui humiditatum
matricis. **¶** Balicilia. de cōbis ca. de Solatri
olerum nullum noui habes tantā stipricates
quantam morella. ergo merito vt alimēto qui
dem ipso raro. vt medicina autem cōtinue vt
mir. effica et enim est ad quecumq; est oportuni
tas infrigidationis et stipricates. Alimētum
aut in paucissimum habet.

¶ Et idem. Virtus solatri somniferi est que fa
cit dormire. Et quādo accipitur de coctice ras
dicitur eius aureus vnus et bibitur cum vino sa
cit dormire leuioi somno quod gūmi papaueris.

¶ Et succus eius prouocat vrinam prouocari
onefoni. et datur bydropico ex semine eius gra
na duodecim et curatur. sed si plus dētur in
ducunt maniam. vni⁹ cui accidit hoc si bibes
rit mellieratum curatur.

¶ Et cortex eius ingreditur in medicinis nar
cotici. et quādo coquitur vino. et decoctio ei⁹
tenetur in ore sanat dolo rem dētrium. et quā
do admiscetur succus radice eius cum melle
acquit visum

¶ Serapi. Virtus solatri manalis est quans

A

B

E

D

E

F

B

D

do bibitur et radice eius. 3. i. inducit somnia nō
recta sed aliena. Et quādo bibuntur ex eo. 3. q. in 9
ducunt furorem. et velut ebrieta rem tribus vel
quartuor diebus. Et quā bibuntur. 3. illi. faciūt
hocidem. et cum occidunt. et cura eius est melli
cratum. quando bibitur ex ea quāteras pluri
ma. et euomat. et fiat hoc sepe

J Et idem auc. Deschala ch. Solatrum ma
niale est fri. et sic. in. iij. gra. et est plus stipricum
q̄ omnis alia herba Et tringit calore ignum
et fructus eius generat semper permixtionem
sensūs. ideo oportet cauere ab eis.

R **¶** **Halie.** Virg. corticis est fri. in fine tertij. et sic
in. ij. prope fines eius. Unde curat vlcera. Alie
vero species nō sunt alicuius iuuamēti recep
ti interius. immo si quis biberit ex eo aureos
quartuor morietur inde. et si bibatur minus in
ducat insaniam. Sed vnus aureus aliqñ nō
nocet. Sed sciendū vbi ista translatio dicit au
reus in greca translatione inuenit. 3. i.

Z **¶** **Platycari.** Dorella et strigum et solatrum
idem est. Est autē hec herba in. ij. gra. frigida et
seca. et etiam aliquāmlū diuretica. Scdm̄ fos
liā et fructus est multe efficacie. et cecata modice
Virtute habet infirigidandi cōtra splenis epa
tis opila nonē. et maxie yctericiā. Contra apo s
tēmata in stomacho vel in intestinis. vel epa
te da. ur succus eius cū aqua oidi. relie Dyas
scorde. Penna eadem succo Inuncta epati tres
quenter superponēda ē cōtra cōcalesctiones

W **¶** Itemq̄ contra podagrā calidā. vel etiam
herba ipsius trita septies est superponēda. Et cō
tra calidā quoq̄ apostēmata in principio ad
repercussionem materie herba ipsa superponit̄
trita **¶** **Hacer.**

Herba quā greci strigum dicitur lanini
Solatrum hic dicitur. vis eius frigida et alde.
Dicitur auricule mire sedare dolores.
Illius succus si sensum funditur intus.

Capitulum. cccxvj

Operationes

A **¶** **Sera.** ll. aggre. c. **Sorba.** Virtus eius est
que restringit ventrem fortiter.

B **¶** **Halie.** ij. li. de alimentis ca. de sorbis. **Sor**
ba et nespila stipricant quidez ambo. multo au
tem magis sorbis. nespila propter hoc influens
riy centri. magis confrens edulium est. et palaz
quoniam et alium omnū comedere parum con
uenit. non vt ficum aut vuarum copiose. Necq̄
enim vt alimento sed vt medicinis ipsis indige
mus magis:

¶ **Halie.** viij. sim. far. ca. de sorbis fm translati
onē grecā. ydria. i. sorba offibus cognita est.
ta restre sub stannā dominantē. et possidet in. os
dico subtili participat ei mixto.

¶ Et dicit eodē libro capitulo qd̄ scrip̄t **Dis**
sd est arbor sorbe. cuius fructus vocatur a ml̄
ris oya cum. y. littera stiprica participat quali
tate. sed vbi litori nespilo multum. quo circa et
dulce est cum comeditur. et mirus nespilo ē v̄
ms constipariuus.

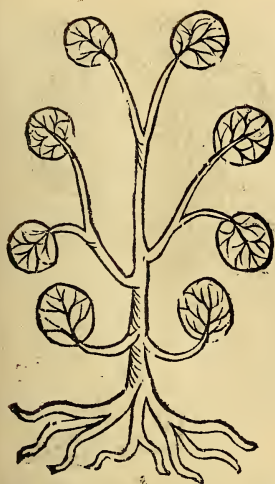
¶ **Palladius** **Wense** Ianuario Febuario et
Warcio locis frigidis. calidis v̄cro **Diobri** et
Flouembu sorba seruntur egregie ca vt matu
ra in seminario ipsa poma pangātur.

¶ **Ego** q̄ pertus suz mixtas aut oves ex pennis
sponte progenitas. et in crescentō et in sereno
extitisse felices. plantas etiā si q̄e ponere volue
rit. habebit arbitriuz diuimodo celidde locis
mense nouembri. tem p̄grans Ianuario vel feb
uario. frigidis marcio inclinante disponat.
Amat sorbos loca humidā montana. frigidis
proxima solum pinguisimū. cuius indiciaz cer
tissimū si frequens v̄bitur. q̄ n̄ alearur.

¶ Item mense **Aprilis** sorba inseruntur in se. in
adonio. in spira. alba. vel trunco vel cortice

Capitulum. cccxvij.

De Herbis

Soldanella. *P. ad. ca. c. l. b. ij.* Chabille ara. grece azar. latine vero soldana vel soldanella. *S. ca. li. ag. c. chabille.* est herba similis vñen. nisi quia est maior. et homines quidem comedunt cum cum siculo sicut comeduntur olera alia. et fo. eius assimilatur fo. lñs nalturcñ. et ipsa est amplioris humiditatis q̄ cicera et magis aquosa.

Operationes

Sera. aucto. habet. Chabille. i. soldanella orit̄ in sterquilinõs. et herba similis vñen. et nõ e vñen. et e in ea aliq̄ caliditas ppter sua felle dinem. et eius falcido est falcidimo baurach

Et h̄z p̄prietate laxandi aqua citrina. cū b̄ bil̄ ex ea aq̄ eñ. et nõ oportz q̄ buliat sup igne quia amitteret virtutē. sed deur in ponu de eñ succo sine ebullitione. Et quantitas que dat̄ de ea est ab vna tertia libza vsq̄ ad duas pres li bre cū. 3. r. succari albi aur rubci fortis rubedis qd̄ est. q̄ rubeci cū leble. i. volubiliz cū fumo terre. et cum chabille fortioris virtutis e q̄ al bum. **E**t idēz aucto. *Isaa cbenaram* chabille est herba similis cicure in opatione sua. et est calida et siccā. cuius p̄prietas est q̄ auferit cruſ etuaciones corruptas. et aqua eius purgat aq̄ citrinā. et coferit tumorbz ventris et debilitati epatis et est cōueniēs nutrimento. et habz op̄ rationē in stomacho ppter viscositatē paucāz

que est in ea. **E**t idem aucto. *Aben meſuay* Proprietas est laxare quam citrinā subito: et dosis eius est a quattuor partibz lib. vsq̄ ad ptes duas absq̄ q̄ buliat:

Et idem aucto. *Rasis. Soldanella* purgat aquam citrinam. et prouocat vrinam.

Capitulum. ceculiij

Scolopendria. *J. li.* Scolopendras de eo q̄ folia eius scolopendro animalisimilia sunt. nascit̄ in p̄riis humidis. et caulen nec fermen nec florem habet. folia eius a uerficie viridia sunt subter rufa et lanosa.

Operationes

Idē. *J. li.* Splen curat. vñ et splenos dicit̄. **A**cto. Scolopendria fm pbificos ipsa est q̄ vulgo lingua ceruina dicitur.

Rasi in *Almansore. Saculufundirton. i.* scolopendria calida est. spleni. grosso et stranguiricac lapidi remediū affert. **A**ui. Scolopendria ca. est in primo. sic. in. q̄ subtilis resolutiua. Coferit spleni magnifice. Coferit etiam sinu gultui et veterici. frangit lapidem in: embro et vesica. Et d̄ q̄ ipsa est herba petrosa que nascit̄ur in locis fontium.

Quidā autē dixerūt q̄ e spēs squille. Item virtus scolopendrie habet eandē virtutē cum cetera. c. b. quare lege capitulū. c. de. l.

Capitulum. cccclij.

Scrofularia. Pandecta. Scropbularia. Lastrágula. Strágularia idem Paulus. ca. de scropbularia herba est habens folia tenuia et subtilia. que cum seccantur ut frangatur stridit. et id eo multis dicitur causis stridulus. et radices sunt ei satis subriles in quibus adheret radices rotunde. sicut sunt avelane mundare albe mittentes lac

Operaciones

Idem Paulus. Radix illa dicitur scropbularia medica.

Capitulum. cccclj.

Torax latine. Ara. melachac. Grece sigia. Sera. li. ag. ca. melachac. auctor. Dial. Eius species sunt tres. scilicet liquida. sicca et kearmitarum. unde arbor storacis magna que vocatur lubuc. habet lignus que assimilatur ligno sacro. folia eius sunt solis similia seile. i. lili. habet fructum album magnum maiorem quam anellana similem. prunis albis duos habentem cortices. quorum exterior comeditur. et est in eo amaritudo. interior est nucleus pinguis sicut nux. et exprimitur ab eo oleum. et cortex huius fructus est storax sicca et gummi huius arboris lubuc est storax kearmitarum. et latine vocatur

calamita. i. bona gutta. a calos quod est bonum et mita quod est gutta. inde storax calamita. id est bona gutta. Et alio nomine vocatur sigia. est gummi albus fortis albedinis. et vocatur gummi illud lubuc kearmitarum. et melior spes oim est illud gummi lubuc. Et melior est storax sicca est rubea que assimilatur maci. et deterior: ex ea est illa que est arida nigra. Substantia vero storacis sicca que non habet oleum administratur in suffumigatioibus. Et ista romani vocatur cesticax vel cozubru. et est oleum quod ingreditur in unguentis balnearum. Et melior illarum specierum est lubuc muscatum. et est gummi album albedine mixta rubedine. et postea est sicca que clarificatur non habet oleum et est spissa rubea. et deterior: ex ea elenit nigra. et lubuc muscatum est lubuc kearmitarum. Et est notum apud christianos. et est storax kearmitarum id est storax calamitarum rubea gummosa. et est gummi Substantia vero storacis sicca que non habet oleum videtur christianos. et est storax kearmitarum gationibus. et vocatur ea cesticax vel cozubru. et deterior ex ea est nigra que assimilatur serratus ligni. Et idem auctoritas. Dial. Storax liquida est pinguedo mirre recentis: ut apparet in ca. Dyruba. et extrahitur a myrba. quia runc eam cum aqua pauca et percunt eum coram et eboni odoribus. et ingrediuntur in confectionibus. et sola tria sunt aliqua admixtioe olei et pa-

De Herbis

rū et ea ē multre virtutis z calefacit. z calefactō eius ē siliis calefactioni mirre z olcoz calidozū et siccoz. Et storax liqda vocat meth. z meth ex pmit et gūmi arboz q̄ assimilaf arbozū citoz moz: qd̄ gūmi ē mirra. qd̄ inuenit si legas ca pitalū mirra. Sz storax kearnitarū ē lachy mī arbozis eius dē nois. cuius virgicūtra cāmī culas ortiz ex se emittit scobē simile ferre q̄ ca uerna te lachy ymū pfluunt eius distillarū in terram cōueniēs est. illa autē q̄ pcedēs virgis inbe serit cū siccatat mūda est z saris alba. Dehinc flaua sit solis causa z mucosa. Et melior ē ea ē pinguis rubra similis resinēpini. et sunt in ea frustra alba. z remanet in eo odor bon⁹ longo tēpore. z q̄ frāgitur emana ab ea humiditas q̄ est sicut mel. Sz illa que est nigra et sicut fur fur est mala. etiāz inuenit in ea gūmi arabico coloris clari. cuius odor ē sicut odor mirre: Et parū quidē inuenit de hoc gummi. Et adulectatū storax cū feratur ligni putrefaci cōmibz cū melle z residuo. z subitāriā mirre yreos puluerisara et alijs rebz scy cera z adipe. sz illa q̄ nō est a dulcetera habet ex dotoz acutum.

Operationes.

- A ¶ **Halienu.** viij. sim. far. ca. Storax. Virtus ē calida: z que mollificat et maturat.
- B ¶ **Dicit** in quinto epidimariū. q̄ est vna ex rebus moriferis sicut iusquiam⁹ z mandragora.
- C ¶ **Et idē** eodē li. ca. storax. Calefacit z mollificat z digerit. vna de licet. Anil. h. c. de storace. dicit aliter modū factionis storacis. Serapioni tamē magis credēduz est. quia magis experitus. Unde dicit Auicē. q̄ storax bu. alia ē que extrahitur per seipsaz gūmi. z est storax calamita. et alia est que extrahitur cū decoctione. per se autē extracta ē citrina: sz que per decoctione extrahit ē nigra. z est storax liquida. z fer bui⁹ storax sicca. et est conficta vel cozubum.
- D ¶ **Auerrois.** y. Colliger. ca. de storace. Storax calamita. cali. in. h. sic. in. i.
- E ¶ **Item** curat iussū z corizā z brancos et raucedinē. z puocat mēstrua q̄n bibif. z q̄n sup ponit mēstrua z sum⁹ ei⁹ ē similis fumo olibani.
- F ¶ **Sera. auc.** Dya. Virtus ei⁹ est calida. molificatiua. maturatiua. z cōuenit ruffi z cararro: et corize z raucedini q̄n bibif. z sit ex ea nascale: cōuenit coarctatiōi matricis. et puocat mēstrua et q̄n deglutit cū pauco gūmi alborin molli vētrē mollificari dē leui. et miscet cū aliq̄b vnguentis resolutiuis. et etiā oleis q̄ resoluit lassitudinē. Et a dūstraf allara z rozrefacta et adusta. colligit fumus cūsicur fumus olibani.
- G ¶ **Et idē** auctor. Albugerig. Cōuenit dolozi pectoris z pulmonis. z delet corizā. et retinet

ventres. et aromatisat stomachum. z conuenit ventositatibz grossis z nodatiōibz membrōz. Et q̄n bibitur aut limitur exterius. et vlcibus conuenit scabiosis humidis.

¶ **Et idē** alic. Arabari. Fumus storacis est bonus catarro multum. z storax est calida z sicca et stringit ventrem.

¶ **Placari⁹.** Storax ē calida ī primo gradu sicca ī secūdo. et alia quidē ē calamita. alia rubea. alia liqda. Quelibz illarū est gūmi arborū in India nascentis. Storax liqda reperit in ea labria. Storax vero calamita dē nō a calamo. sed a calo quod ē bonū. et mita quod est gutta quasi bona gutta. per decem annos durat.

¶ **Eligenda** est illa que subitūta est vniū q̄z coloris per totus. et sapore pontica et subamara qui malaxari potest in cera. Que autem dulcē saporem habet sopbificata est: Nā yrim illiri⁹ cam cum melle conficiunt. et storacem calamitam (vt sopbificatur) addunt. Sed discernit quia talis habet dulcedinē nimia. z si manibz tractetur: statim fit humida et parū viscosa. Si vctus est. cam malaxatur puluerisatur. Sz storax rubea plus accedit ad ruborē. effectus similes habens. Storax vero calamita maioris ē efficacie. Virtutem habet ex ponticitate cōsotrandi. et quā litaribz suis cōsumendi.

¶ **Contra** debilitatē ac frigiditatem cerebri z cararriz et ea malū informaf z naribz apponit. Laphala ex eadem facta super dentes laxatos et gingiuas cōfortat et confirmat.

¶ **Emplastrum** ex eiusdem oleo factum cōtra frigiditatem stomachi valet stomacho superpositū. Itē p̄tra frigiditates stomachi z contra frigidum reuma capitis dantur pillule storacis.

¶ **Suffumigatio** ex eadem facta per inferiora puocat mēstrua. Valet etiā suffumigatio ex eadem facta per inferiora. si fiat infer⁹ contra matricis suffocationē. Si superius cōtra sui precipitationem. Liquida storax in emplastris z vnguentis maxime cōtra tineā pontur. et diuissime feruatur. Seruatur autem diutius storax rubea q̄ calamita.

Capitulum. cccclxj.

Qubere vel Suberte. ¶ **In** dotoz libz o. rhyz moloziarū. Suber est arbor ex q̄ validissima cortex naratorius extrahit. sic dicta: quasi subedies. eo q̄ fructus eius lues edunt. Porozorum enim sunt alimentum nō hominū. ¶ **Plinius** libro. xvi. Blanden fert suber sicut: quercus et plex: fungosam carnem rigidius. tradit fieri subere: sicut esculo et rubore. Lariū dūssimo germine germinat suber ac concipit

B

J

K

L

M

N

O

P

Tractatus

Et incipiente hyeme fructum emittit: Siluestrem generi folia non decidunt suberi ac buxo. Et est cortex carnosus suberi ac populo. Suber tepestive cetera torquet sese funditque. Larice vel tustatensis sentit hec arbor tardissime. sicut et glandes arbor castaneae. Leterum in aquis non fluctuat suber si dematur cortex. Est autem suber arbor minima. glandis eius pessima et rara. Cortex tantum in fructu praerastus a crenatis cens. atque etiam in denos pedes vndique expleat natus.

Operationes

- A** ¶ Plinius. Usus eius maxime nauim in anchoribus. piscantiumque tragulis. recadorum ob turamentis conuenit. Praeterea in hyberno festinarum calcatur: quamobrem greci cortices arborum appellant
- B** ¶ Sunt et quiescimus ylicem vocant. Et vbi non nascitur ylex. pro ea subere vritur. In carpentarijs precipue fabricijs. vbi circa helyn et la cedemonem. Vnde in ytaliam nascitur tota. aut omnino in gallia.
- C** ¶ Idem in li. xxiij. Suberis cortex tritus et aqua calida potus ex vino calido sanguine excreantibus magnopere laudatur.

Capitulum. cccxij

Sumach. platearum. Sumach est cuiusdam arboris fructus similis granis. ex quo nungit pannus ruber eius. Admixtioneque sumach soporificans illa grana. Est autem sumach fri. in. ij. gra. sic. in. iij. Per annos quatuor seruat. Virtute huius constringendi. et incitae appetitum. ¶ Padeca. c. dclviij. Sumach lacte arabice adiutor: vel barfo: grece ris kitin.

¶ Sera. in li. ag. ca. sumach aut. Dialco. Est planta nascens in locis saxosis habens folia longa. et habet ramos altos. et fructum in racemis quorum color vergit ad rubedinem sanguinis et grana sunt in racemis in magnitudine granorum lentis et aliquantulum lata. Iuuenenum eius est in cortice granorum.

Operationes

¶ Et idem auctoritate Galieni. Velius quod est in tota arbore est cortex grani eius. Et succus eius quando effusit in co. sapor: stipiticus. et virtus eius est que infrigidat in secundo et dicitur siccat in tertio.

¶ Galienus. xiiij. simpli. sarma. capitulo de sumach. fm translatione grecas. quod incipit Ris kitin. id est sumach fructuosa platearum stipiticat et siccat. Unde et cerdones ad stipiticandum et siccandum conia vritur hac planta. Et propterea

De Herbis

nomina tur viso despicia. i. corioſi apracia

C **W** hius aſſe fructuſq; emaxime ⁊ ſuccus ad vtilitate veniūt: ſufficiteſ auferte ceſſantes q̄ litates. **L**ō cordat. ā r ⁊ tor: q̄ ſm p̄ r̄ vſus ſenſui. et ſm gultum. Et n̄ igitur et hoc ſarmaciz ſecantū quidem in tertio gradu inſrigidatiū um autem et ſecundo.

D **L**ō rra vomitiū et caloz: ſpongia in ſintra in aceto decoctioſ eius oſi ſtomachi ſuperponit **C**ontra diſſinteriam inferiorū inſtelinoꝝ vicio factam puluis eius cum aqua decoctionis oꝝ dei conficitur: ac percluſtere inq̄citur.

E **S**it etiam emplaſtrū circa pectinem ac renes et eiusdeſ pulvere ⁊ omi albumine et aceto. **S**i vero ſuperioꝝ vicio ſit a aqua decoctionis et vel ſaltem puluis datur. et carnis in aqua decoctionis eiusdem decoquentur.

F **L**ō rra fluxum ſanguinis enandus: medullā ſambuci in ſucco ſanguinarie inſingitur et pulvere ſumach aſperſa narib; inunſtitur.

B **L**ō rra emoptoicaz paſſione vicio ſpūaliū dragācū ⁊ gummi arabici p̄ noctē cum predicto pulvere dimittant. ⁊ maſtice cū aqua roſarū cōficiat. **I**ndeq; pillule formet. q̄o paties ſub lingua teneat: ⁊ paulatim tranſglutiat.

D **L**ō rra diſſinteriā itez et vicio ſuperioꝝ inſtelinoꝝ puluis ſumachi i olla cū anabaſia daf ſuppoſitoꝝ q̄s factū et illa vel tali pulvere ⁊ anabaſia cōtra fluxum valet mēſtruoꝝum

J **C**ontra puzrituz oculoꝝ et caloze et humoꝝ reſauant oculi ex aqua decoctionis eius.

Capitulum. cccclxiij

Sapo. p̄ idetra. li. d. c. iij. Scabō. i. ſoz micanū. l. arie ſapo. Cū ſapo ſit et fori

ſeinio ⁊ quacinq; p̄ inq̄uedine ⁊ Lūis multae ſunt ſpēs. Et ſt cū ſpa raretic: q̄ ſic de co et inci dit in ſpata. ⁊ ille vocat iudaiic: q̄ iudei lanant ſenci. Et ē alius gallic: ⁊ alij mulcarus: ⁊ alij mollis ⁊ niger. ⁊ vocatur ſpararencus.

Operaciones

Sera. li. ag. c. Sabon. anc. Pauli. Virtus eius eſt q̄ abſtergit ⁊ purificat. et ē calida ⁊ vices rat coz: p̄ns. ⁊ eſt foris in b. ⁊ eſt bonū ad maru r andū apoſtemata dura. ⁊ ad tollendū ſoniem et ad mollificandū apoſtemata dura

Et idem auc. Raſis. Et ſit calida ⁊ vices rat coz: p̄ns. ⁊ eſt foris in hac operatiōe. Et ſi a diſſice tur cū alijs medicinis calidacit mediocriter.

Ad apoſtemata maturāda ſapo magnuz ſidū eſt. ramen et ruziq; caute venent ne ni mium autematuratiōem coꝝrodetur

Capitulum. cccclxiij

Anacetū. Dyaf. Lana cetū ē ſpēs artemiſie: q̄ ra getes noiſt. ⁊ ē tenera: ſe me hñs minurū. ⁊ vnā ba ſtā ſolijs plenā. naſcit in loci mediterraneis ⁊ alij orib; ſozē mellinū atq; tenuē ⁊ iocūdioꝝ. **H**oc a grecis vocatur tagetes vel ranacetū. ⁊ aliq; eaz

Tractatus.

vocant thibana h. vel fm quosdam thbanasia.

Operationes

- A** **Q** Deaf. Arthromia q̄ tana cetū vel ta getes d̄r facit ad vesice dolore z strāguinā. succo dato ex vino. z h. febicitanti ex q̄ ca. ciatis. h. potui datur bic succus. **Q** Tansa cū atungia z aceto coraz dolori medicat ligata vsq̄ ad terna die
- L** **Q** Tr infantem bilarem facias incende et suffu migabis. z omnes incurfiones malozum auer ter. et bilariozem faciet infantem.
- D** **Q** Galie. Des spēs atthemdie pueniūt lapidib̄ bus in rembus equitētib̄. z ad calefactōes z ex tractiones secundinarum. ergo thbanacetuz

Capitulum. cccxv.

Tapsia. Pandecta. ca. v. trū. Deia ba rā. id est tapsia. qui dā dicit̄ q̄ est mēze reon. aliquid dicit̄ q̄ est elacterium.

Operationes

- A** **Q** Scdm Sera. li. ag. c. Desabara est plan ta q̄ rept̄ in India. **Q** coroz exterior h̄yiuamē rum in medicina in dolorib̄ iuncturaram.
- B** **Q** Erbec quando ponitur in fluminibus ines b̄iat pisces. Et melior ex ea est illa que habet subtilē coricem. z in sapore eius est acuitas parua. et dōsis eius simplicis cum succaro est

aureus vnus.

Q Placariū. Tapsia in. h. grada ē ca. et sic. p tres annos scruat. Radix q̄ medicācie cōpct̄ vsui. h̄ nūq̄ p̄ se debet dari. principaliter educit per vomitum secundario per secctum

Q In medicinis v̄ omittis maxime ponit̄. h̄ teritur. **Q** potet q̄ terens maxime faciez̄ oculos opertat vt parum aut nibil videat (testi) culos q̄s quia cito inflantur.

Q Quod si aliqua inflatio euenierit infundatur pannis in aceto. et fiat inde partio infirigiditate fricatio. Vel idem fiat cum succo et trahit. Vir turem habet humozes dissoluendi. et ad super ficiem corporis attrahendi. et in grossam vcn̄ rostitatem resoluendi.

Q Pli. xij. Tapsiam vocauere q̄ dā semē feru le co decepti. q̄ ferula sine dubio nō est tapsia: h̄ sui generis feniculi folijs inani caule. nec bar casti longitudinem excedente. Seme q̄si feru le. Radix cā dā. incisa lac emanat. et conuisa succo abdicat om̄ia venenata. Quisq̄e sodieri bus etiam non cessat minima asp̄iret aura in tume seunt corpora. faciemq̄ ignes acri tnuadunt. z ob id ceroto prius illinūt

Q Quibus dā m̄ morbis auxiliari dicit̄ medici p̄mixta alijs. Itē in alopijs. sugillat̄ q̄ ac liū uentib̄ seu vena remedia dēint̄ vt scelera con trecent. S̄ iust̄ a p̄teturcū notio in l̄strum t̄o t̄m̄q̄ in pudēdi ē vt venenū orn̄s esse p̄uadēt **Q** Tapsia ē in affrica v̄ b̄ mēsiāna. Quidaz p̄ melles caules incidit̄. Et in ip̄a radice cycas uant quo succo cōstuat arefactū q̄ tollit̄. Alij solū radicem in pila tundunt. et succum in sole coactum etiam in pastillos diuidunt.

Q Idem in libro. xxvi. Ad sicthenas vtuntur z t̄ ap̄ie radice cum melle trita. anguinē et arget monia medent̄ in vino sumpta

Q Lonkātinus in li. graduū. Tapsia est ber̄ ba sup̄ terrā salicē. i. h̄z ab̄ h̄. cui⁹ color rubes ē frōdes h̄y virides aliquātulū colorū plumbeo p̄nētes. Loxer aut̄ radice eius ruffus. migre d̄ini parū attrinens. sed intrus ē atrin⁹. Hic cor rez medicine cōgruit. **Q** Solidus z sic⁹ in tertio gradu. Brosos z vilcosos humozes attenuat et v̄ale sciancis ac podagris flegmas vilcoso sum v̄bict̄ q̄ fuerit purgat. **Q** Hiscitur et medi⁹ citis empergante. **Q** Orp̄be at̄ q̄ sc̄ ab̄ i. co latius enim est ac mundificatiuus

Q Dyascondes. Tapsia v̄tra est eo q̄ in tap so insula in primo inuēta ē. frut̄ est illi semiculis simlis. habēs folia simla maratro. bassas tenues in quib̄ singulis sunt capitella sicut in aneto. Ros aut̄ est niger sicut mellinis. semenz̄ larum ferule sile sed min⁹. Radix est illi alba z maior. corū habēs grossus z in odore v̄sada.

De Herbis

Succus eius quoniam colligitur colligens non sic ventum
 fit: quoniam manet factus est cholericus. Item ca. et catartica
 Quorum radices eius et succi et lactis purgati accepta
 nulla superius et inferius hinc purgat. Item in us
 isto accepta necesse inferit. Purgatio ipsius dolores
 mitigat lateris. Amari et opitulantis etiam quod pu
 erida hinc spiritum medicat. Est autem dieta eius cretica
 aut quod potio danda est etiam: aut conurum admixta.
 Radix eius et lactis in tacta hinc caliditate ut nul
 la habeat comparationem. Quoniam succus eius capiti
 supuncit alopicias emendat. et radix eius viridibus
 infuscata idem praestat. Linores etiam detergit.
 Succus eius addito libanotide ac cera co
 li pondere omnia praedicta potest facere. In quoli
 bet autem loco positus non debet amplius esse quam
 duabus botis. Sed ante et post loca fouenda
 sunt aquis calidis lentiginis mundat. Leptas
 limpidae. pustulas purgat. marie mictro sulphu
 re veteris lateris aut pulmonis dolores curat.
 Artericos et podagricos marie iuuat. Fluidis
 locis impositus ea vellet. hinc somno id facit. hinc
 mores etiam de profundo violenter extrahit. sic
 quod vrayesum facit.

Capitulum cccclxvi.

Tamariscus domesticus. Plinius. li. xvi.
 Tamarix est arbor crassissima hinc folia
 nunc decidua. Idem. xviii. Tamas

ricus aditum quod dicitur esse mirum. Quoniam Tama
 risco est stipriticatus et apertio et mundificatio ab
 quod vebemem effecationem. Et et aqua est obster
 sua et desiccatione. cuius absterio plus est effe
 icatione. et eius effecatio est cum stipriticatus. hinc
 fructus eius vebemem effecationem. In
 tamarisco quidem est subtilitas pauca. et quans
 do quod administratur loco eius viridis galle

Operaciones

- A** Aufsen. Eius decoctio en brocat ad pedis
 culos: et interficit eos. Et eius folijs fit emplastrum
 sup a para fluxa. Eiusque sumus variolas exlicet
 carzylera huida. et co trini. et eius visus spar
 git sup adustione ignis. fructus eius et cinis vlt
 cera difficulta effecatur. carne addita corrodunt
- B** Decoctio folioz eius cum vino pfert dolori ves
 tium. et eo colluto: phibentur corrosione cor
 pporis fructibus. Item eius fructus stat loco gal
 le et licet in egritudine oculo
- L** Confert itez an riq sputo tamarisco. et pprie
 fructus eius. Rami eius in aceto dissoluti con
 ferunt spleni. emplastro et eis facto. ad splenis
 hinc bibitu vini in decoctura sit folia eius ac p gnl
 ra. Et et eius ligno facit sibi splencii vaf
 sa. Demque confert solutioni antique et ad fluxus
 matricis. sedenturque in eius decoctione. Bibitur
 quod fructus eius qui etiam confert morfu rurele.
 Placariis. Tamariscus ca. est et sic.
- E** Vinu decoctionis eius valet ad opilationem
 splenis et epans: stranguria et dissinteria. Est
 quoniam diureticus. Puluis eius in abis positus ad
 eandem valet. frequens eius bibitio in vase ra
 li valet ad idem. L. oure maioris est efficacie
- F** Padecta. li. lxx. Arbel vel tharmegit Ara.
 Bre. nadabar. Latic pro tamarisco domestica
- B** Sira. li. ag. c. Arbel. li. t. aramariscus dome
 stica. et est arbor multu logarsq ad celu dura
 recta linea. folia eius longa subtilia strica. et non hinc
 spinae. et ex ligno eius sunt parapspides et in alioza
 et vasa alia. et ipsa est magna arbel. et grece vocat
 nadabar. Et oes arbores et quod sunt vasa hu
 iusmodi noiant nacha: hinc arbel aliqntulu ar
 bor rubea quasi coloris scorpionis.
- B** Et idem auc. Dyal. Arbel est silis tamarisco et
 est in babilonia. et a quod insuldis eius ponit in hinc.
 que administratur habet vob debilitatem visus.
- B** Et idem auc. Hal. Arbel. est spes tamarisci. et est
 arbor quod magis veyo agitatur quam arbor tamarisci
 In sapore eius est stipriticatus et non habet flores: et
 hinc fructu rotundu sicut cicer: habet et coloris ci
 nericiu ad glaucedine tendente: intra quod sunt gra
 na pauca inuice coglobata et iucta. que non om
 nantur grana dulcia. L. olligunt in mense Feb
 ruarii. et calida et sic in primo gradu. Turu

Tractatus.

Res illius inuenies in ea. proximo sequent

est plus subtiliatione fructus eius.

Capitulum cccclxvii

Tamariscus agrestis. Pandecta. c. cxx. Casa arabice. Bre. mirica vel buca vel miribi. Latine vero tamariscus. Ubi sciendū q̄ tamariscus quedam est masculus. et est Arbel. de quo in precedenti capitulo dictū est. et vocatur similiter tamariscus domestica. et quedam est femina. et est illa arb. or. quam cōmuniter nos vocamus tamariscus. et ita vocatur similiter tamariscus agrestis. ¶ Sera. lib. ag. ca. de casa. Casa. i. tamariscus agrestis. et est arbor erecta que nascit̄ in aquis. et habet fructus qui assimilaf̄ floribz. et est similis i. fluxibilitate sua vinee. et illa species vocaf̄ ab aliquibz buca. Et in babilonia in seni. Alia tamariscus q̄ est domestica que nonnina ē termegit. siue arbel. et assimilatur agresti in omnibz p̄ter q̄ in fructibus in longitudine. quia fructus eius est rotundus similis gallis denatis et est stipiticus. et ponitur loco gallarū in medicina. Et sciendū q̄ est arbor quā ipse nominat in precedenti capitulo. de qua dicit̄ q̄ est arbor magna vsq̄ ad celū. que vocaf̄ arbel et. ¶ Salic. vii. sim. far. ca. de tamarisco agresti. In sapore eius ē stipiticus. et est virus eius q̄ inuenit̄ et abstergit. sed foliorum eius et radicuz et ramozum subtilitas

Operationes

¶ Sera. aucto. Dyaf. Radix tamarisci ponit̄ pro gallis in medicina oculozum et otis. et est conueniens sp̄uo sanguinis. et potatur in fluxu antiquo. et confert p̄tericis. et illis quos mo mordit rutela.

¶ Et qñ fit emplastrū euz ea diminuit apostemara flegmatica. et cortex eius opaf̄ sicut fructus eius. nec plus nec minus. et folia eius cocta euz aqua et bibita ipsa aqua extenuat splenem.

¶ Et quādō o fit cū ea collutio otis confert doloribz dentū. et e conueniens mulieribz hñtibz fluxum humiditatu qñ fit lēssio in decoctioe eius. et p̄citur decoctio eius sup illos in quibz generatur pediculi et lendines. et inuuar multū. Linis lib. gnt tamarisci quādō supponitur confert habentibus humiditates matrias.

¶ Et idē auct. De farugie. Linis eius deccat oia vlcera. et p̄p̄e illa q̄ fuit ab adustioe ignis. et p̄fert apostematibz frigidis qñ sumigaf̄ cū eo.

¶ Et dixit mihi homo fidelis q̄ fuit quedā mulier sup quā apparuit lepra. et datur fuit ei de decoctione radice tamarisci cū passulis sepe. et curata est. Et nos quidem experiti sumus in muliere alia. et curata est. H̄ fuit. qz egritudo eius prima fuit apostema in splene. et p̄ter opilatio nem eius. que quidem fuit caulā nō attrahens di melancoliam. et nō mundificandi vel clarificandi sanguinem. et fuit causa apparitionis leprę sup eam. Quando ergo reioluū fuit apostema et opilatio p̄ter operationē istius medicinē in eo q̄ fuit de natura sua incidere abstergere. reuertit̄ ad eam sanare eam.

¶ Et idem auct. Hal. in li. suo ad Blauronē qñ scripsit ei signa apostematū duri in splene. qñ melior medicina eius est cortex radice e p̄paris et scolopendrie et cortex tamarisci. et suum raris eius si coquantur in aceto.

¶ Hal. vii. sim. far. Dñ cortex tamarisci coquit̄ cū vino cōfert spleni duro. et pellit̄ dolorē dērtiam. et in fructu eius et in cortice ē stipiticus. et nō pauca quousq̄ virtus eius est. p̄p̄inqua virtuti gallarū viridū. nisi quia in gallis vltis viridibus manifestatur stipiticitas solum.

¶ Complexio fructus eius tamarisci est complexio inequalis. et possumus ei viri pro gallis. et cinis tamarisci quādō comburitur habet virtutem deccatam ad deccatione forni. et est in eo absterisio et incisio.

¶ Et idem in eodem li. ca. de mirica. Mirica et tamariscus absterisue et incisue et virtutis absteris qz sicet manifeste

De Herbis

R Plinius ca. de tamarisco. Tamariscus dicitur
 mexicana habet virtutē candescentis sicut silvestris nisi
 quod est magis stipitata et minus inciliua et absteriua.

A

B

Capitulum. cccclxviii

Tamarindi. Pandecta ca. dclxvii. Tamari
 marindi arabice et latine. Brece orifoni
 tia. Sera. li. ag. c. de tamarindo. Fasci
 tur multum et cis in cetera rea et in terris hamen
 et folia eius sunt sicut folia salicis. et defertur ex
 terris Indie. Et est fructus coloris rubri. et h
 medullā plurimam plus quā pilocaractā. croci
 coloris ad nigredinē tendēs. et habet melleita
 tē. et est illud quod ex fructu administrat post quā
 egrediuntur grana eius. Et meliores tamarindi
 sunt noui: recētes. nō aridi. saporis acerrimi. Et
 virtus eorum est fri. et sic in tertio gradu

Operationes

- A** Virtus eius est quod laxat colicā et reprimē acuitatē
 eius. et abscondit vomitū. et auferit puritū. et dōs
 aq̄ eorum post quā decoquuntur ē. lb. f. et auferit suum
B Et idem auferit. De suay. Et si fri. in. n. mollit
 ventrē. et est sicut pruna. nisi quia est subtilior et
 minus humiditatis.
C Paulus capitulo de Tamarindo. est frigidus
 et sicca in secundo gradu.
D Alii. de viribus cordis dicitur quod colostat. cor.

Capitulum. cccclxi

Tapulus barbatus sive Tapulus barbatus
 sive latine. gre. flōmos. arabice busuri.
 Dyaf. c. flōmos. flōmos. i. capulus bar
 batus. duo sunt eius genera. masculus et femina
 Una est alba scilicet masculus. alia est nigra scilicet femina
 Masculus autem folia habet oblonga et angusta. et has
 stam tenues et semē tenue. femina vero habet folia
 cauliculis filia. superiora et laniosa et basta lob
 gam cubito vno alba et aspera. flores virides et
 albos. et semē nigrū. Radix est illi dura pollicis
 grossitudine habet. nascitur in capis. Est alia
 flōmosa grexio et gas hñs longas in se et arbor
 rosas. et folia saluie filia circa et gas suas. flores
 suos habet aurolos aut melleinos sicut prasilij
 sed folia sunt illi aspera circa terrā et obrotūda
 Et alterū genus flōmos quod lignitū est. aut tri
 allis. folia habet tria aut quatuor aut plura.
 pingua et aspera et grossa. quibus multi in la
 cernia vititur. **H**alic. viij. sin. far. ca. flōmos
 flōmos. i. barbatus. quod est folijs alba et
 dā et nigra. Et alia alba quod est masculus. cuius
 folia sunt strictiora. Alia vero femina cuius
 folia sunt maiora. Et vitra has est alia flōmos
 agria. i. barbatus silvestris nūcupata anriser
 est floribus radij pōtica eius gustu. **P**lini. ca.
 flōmon. quod latine barbatus vocatur. et sic. cō
 pletōis ē. quod altera est masculus albidioribus folijs
 atque angustioribus. altera femina folia latioribus

atq; nigris. Est aliud gen⁹ qđ latin⁹ herbā lus
cernale vocat: ab eo qđ ex ea luce faciūt. vñ z lus
cibrose: am vocat: eo qđ luce p̄beat vmbis.

Operationes

A ¶ Dyaf. Radices ois gñis sunt s̄p̄rice fluxus
v̄tris vñino d̄9 ipaz d̄ar⁹ cū vino stringit. cū
parura capz bibita cōquassantes z dolores las
terū tollit. tussim mitigar. ¶ Dolore v̄entium
gargarismo adhibita p̄p̄cat. s̄mōs p̄o qđ flo
rē by aurofaz capillos inficit. folia cū cocta i
sqz vt carbaplastina iposita duricies z tumores
oculoz soluit. maligna vulnere melle z vino ad
dito ad sanitatem pducat. ¶ Aceto p̄o myrto
vulnereb⁹ recētib⁹ singlarē p̄fidū ē. p̄cētū scor
pionis mitigar. Agrestis s̄mōs folia cōbusti
ouī opitulāt. folia cū qđ feia cū caricis cōpo
sita memoriais cancriis p̄tre d̄nē nō admittit
¶ Galie. Radix cū sup̄biles passiones iuuat.
Gargarizantur eā in ore quidā ad v̄entriū do
lore. folia p̄o dyaforetice s̄it p̄tūis. flores cū
capillos purificat. om̄nū em̄ s̄o. siccantur z mo
derate absterfue sunt p̄tūit. ¶ Plū. Fomētato
facta ex vino decoctiois cū v̄al⁹ h̄ emoroidas
¶ Ad idem valeri anus ex eo tergarur post
distillationem. ¶ Valerētū ad renasimonē eticas
nima ex aqua decocta. z cōtra fluxum v̄entris

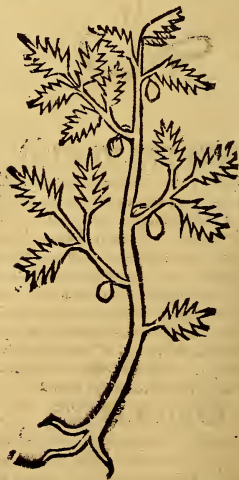

Capitulum. cccclxx

Terentabin. Pan. decta. oct. vñ. Terē
niabin qđ dā dicit. qđ ē māna. s̄. falso i
mo est vt mel albū h̄ns sapore, manie.

Operationes

¶ Sera. li. ag. c. tereniabin. Tereniabin. i. mel
roiāz. vñ ē ros cadēs de celo. z asimilat melli
granuloso z aggregato grossis graniculis. z ē
nomiatū mel rois. z plurimū cadit sup̄ arbor
res qđ sunt in terra corascenti cū ozietē qđ arbor
res h̄nt folia z spinas virides z flores rubeos. z
nō faciūt fructū. z cadit in ea st ella sup̄ sumita
tes palmāz. ¶ Et p̄tus eius ē equalis mollifi
cantiā v̄entris: ē humectantiā p̄toris. z cōues
nit calidis naturaliter. z p̄p̄t qđ solū in aqua
Iuubaz z p̄mūz. ¶ Et est ex eo melius albū
et nouū. z dōtis eius ab aureis decē vsqz ad vi
ginti aureos. ¶ Et idem auc. Habiz. Seda
inflationē febriū calidarū. z aufert lūim. z mol
lit v̄trē mollificatione medio cre. z educit coles
rā cū facilitate. Et meli⁹ ex eo est albū nouum.

Capitulum cccclxxi.

Terentina. Pan. c. c. Botin arabice
Bre. terbitū v̄l botin. lare p̄o arbor
gū viridi. z ē arbor vñ amara terēina

Teda. Actor. Teda est arbor picea flā-
mis ac luminibus apra. Ob quaz cau-
sam vt estimo tranſumpto nomine lat
pades siue faces dicuntur tede.

Tilia. Tilia in vocata dicunt. co q vt
lis est ad vsu m telorum nitore ⁊ leuitas
te iaculan di. Est em id genus materie
leuissime ad sculpturam vtilis.

Operationes

Operationes

A

¶ Plinius libro xvi. Sextum genus arboruz
picem gignentium est teda proprie dicta. abun-
dantior succo q̄ reliqua. partior liquidior q̄
picea flammis ac luminibus etiam sacrorum
grata. Hanc mare dūmatarat serunt. et eam
quam stacten greci vocant odoris granillimi.

B

¶ Laricis morbus est vt teda fiat. hec autem
scilicet teda (sicut et alia genera que picem fe-
runt) accensa fulgine in modica repente carbo-
nem cum eruptionis crepitu expiunt. iaculan-
tur longe. excepta larice. que nec ardet nec facit
carbonem. nec alio modo vt ignis consumitur
q̄ lapides.

C

¶ Pice liquida in europa e teda coquitur mū-
niendis naualibus. apulose q̄ allos ad vsus lig-
num eius concisum (surnis vndiq̄ igni et tra cir-
cumdato sero vt in primis sudor califinat aq̄
modo. hoc in syria cedrum vocatur. ea q̄ in egi-
pto corpora hominum defunctorum perfusa
seruantur. In teda cum humor manare desit
nit et alia parte cortex similiter aperitur. ac de
inde alia. Postea vero vt pice dicitur. arbor
tota succiditur: et eius medulla vtitur. Hōn-
ses amar teda et larix sicut et cedrus.

¶ Plinius li. xvi. In arborē illa differūt mas
et femina. Nam et mari materies dura ruffior
atq̄ nodosa sed odoratior. cortex q̄ crassior ac
petractus inflexibilis. Nec fert semen nec florē
vt femina que crassior arbor est materie candi-
da precellensq̄.

A

¶ Est autē mirū in hac arborē fructū a nullo
attingi animalū foliozū corniq̄ dulce et
se succum. Inter cortex et lignū remeū habet
tunicas multiplici mēbrana. e quibz et occāt rib-
lie vincula. Lemissimū habet coriū m p̄bilitate
coronaz lennitis celebre antiquoz honore.
Materies et redines nō sentit proceritate per-
quam modica: sed vtilis. Cortex est tilie in vsu
magno sicut abiet ⁊ fago.

B

¶ Lanchuin etiaz gignitur in tilia. vtz pillula
vim vrendi habet in medicina. de qua dicunt
est supra. Montes ⁊ vales vligit tilia sicut et
abies et castanea. Virū q̄ quod cucurbit tilie vt
mo quo q̄ euent. Lurcū aguntur em folia earū
post solstitium. nec alio argumento certius in-
relligitur sidus consecutum.

C

¶ Idem Plinius. Tilia est arbor nobilissima
eademq̄ videtur et solidissima. Loricem tenu-
em habet. ⁊ paulo ante equinoctiū vernale ger-
minat sicut acer lennissima. Et ideo scuris faciē-
dis aptissima quarum plaga se protinus cons-
trahit. Vulnusq̄ suū claudit. ⁊ ob id contra
marius ferrum transmittit. in quo genere sunt
tilia et sambucus ficus et salix et populus.

D

¶ Idem in libro xvij. Tilia cerasus et vitis cor-
ticem mittunt. sed non vitalem corpori proxi-
mum. verum cum qui alio subnascente ex p̄ctū
et quibusdam vt plantis est cortex rimosus. Ti-
lie vero renascitur paulominus q̄ rotus.

E

¶ Idem in li. xvij. Solstitium estuale folia ti-
lie venit ad mille vsus perende. et est contracti
sideris signum.

F

¶ Idem li. xvij. Tilia lepras sedat. Cortex po-
tus in aqua frigida aluū purgat. Imponitur
et collectionibus lacrima et vlnibus ambu-
stis. Humor in folliculis huius arboris nascens
cutintozum inducit. facitq̄ gratiorē picē
stat. Cauliculi solioruz primo vino decocti su-
mores sanant. Ex libro de naturis rerum eodē
modo habetur dicit sub alijs verbis.

B

De Herbis

Capitulum. cccclxxiiii

Trimallus latine Arabice peneua. Sē
rapio li. ag. ca. peneua. auc. Dyaf. Xenz.
cua. id est trimallus. Et sunt eius sep
sem species. Quar vna dicitur arabice barash
mas. Brece vero caritas vel comites vel co
mos. Et est masculus habēs virgas quaz lō
gitudō est plus vno brachio. In quarum colo
re est rubedo plena lacte albo a cuto. et folia su
per virgas ipsas similia folijs oliue. nisi qz sunt
lōgiora et strictiora. et radix eius est grossa aspes
ra. et in summitatibus illaz virgarum sunt come
similesi unco. et in summitatibus illarum coma
rum sunt capitella similia capitellis illius spe
cies. que dicitur nominalis. et in illis capitellis
est semen. Virtus eius est laxatiua. et ita ē came
lea. Et ē alia species q notatur arabis. et grece
carfites: et est femina. et est similia plante que dē
didomedas. et habet folia similia folijs mirri:
nisi quia sunt maiora et strictiora et duriora. et
sunt fetidi in odore: et habet acinas summātes
sicut spinas. et habz virgas egredientes ab vna
radice lōgas circa palmū vnum. et habet qd
profert omni anno simile noci. Et ista nax dī
citur vomica. et mordicat linguam mordicati
one forti. Et nascit loz asperis. Virtus autē illis

us est similis virtuti pimentū quia cōmouet et
tius vomicum qz prima. et ista est femina. et est
ista species laureole. Et est species alia que dī
citur arabis. et grece paralos. et eius expositio
pprie maxime est illud quod nominat domices
migab et cansonias: et ascitur in marinis lo
cis. et habet ramos quin qz aut sex aut septem
et vna radice. quorum longitudo est circa pal
muz vnum rectos: quorum color tendit ad ru
bedinem excrementi ab vna radice. In quibus
sunt folia parua et stricta et oblonga. similia fo
lijs lini. in summitate ramorum sunt capitella.
amigdalata rosida. in quibus est semē orobo si
mle coloris vari. et sunt ibi flores quoz color
est albus. et tota planta lacte plena. et ita vo
castrarie cūala. Et spēs alia q arabice vocat
elyostropos. grece elyosopus habet folia si
milia portulacae. nisi quia sunt subtiliora et rotū
diora. et qtuor: habz ramulos aut qui qz egre
dientes ab vna radice. longitudo quoz est cir
ca palmū vnum. subriles et rotundos rubeos et
plenos multo lacte. et habet in summitatibus ra
moz coronā simile corone ancti. in qua est flos
et semen est et circa folia. qui ad cursum solis cō
uertitur cum eius resolutione. Et propterea dī
citur elyostropos: et eius expositio est aspiciēs
solem. Ascitur in ciuitatibus plurimum et in
cauernis supra muros. et ite cōmuniter vocat
a latins trimallus parans. Unde dicitur trim
mallus a trim qd est fol. et mallos qd ē coma.
qz trimallus vertit suas comas ad solem. Et ē
alia spēs que dicitur ciparissas. habet virgas tere
vnius palmē longas aut plus quarum colo
r rubeus: in quibus oriuntur folia similia folijs
pini. que dicitur calicaris. nisi qz sunt molliora
et subtiliora et minorā. Et vniuersaliter sunt si
milia eis in principio sui ortū. et propterea sic nos
minat becplata: et est plena lacte. Ascit in lo
cis lapidosis et siccis. Virtus eius est similis virtuti
alkari. Et ista alia spēs est illa q nascitur in tra
pides et dē dendrodes. habet multos ramos
et color ramoz est rubescet super summitates
ramozum sunt folia in tri similia. subtiliora et
longiora parum. et habet semen simile semini
illius species que dicitur caricias: et modō ope
rationis et virtutis eius et forma repositionis
eius est sicut dicarum species. Et ista alia spe
cies que dicitur plantafilos. que habet folia si
milia folijs plantę: que dicitur flemos. et radix
eius et flos eius et lac eius laxat aquosus humo
rem. et quando teritur et pūcitur in sum. in ve
ltagno occidit pisces. Et etiā species supradic
torū lacticioz quas supra diximus faciū bec
Et ista alia species lacticiū q dicitur pubias silis
species q dicitur cyparissas que potest reponi cum

Tractatus.

Supradictis septē species titimalli. ꝛ ꝑpter B
posuerūt illā inter species titimalli. habet viri
gae longitudine vniꝛ brachiū similes virgile
tisci. nisi quia sunt longiores. ꝛ plene nodis. ꝛ fol
lia hystrixata ꝛ acuta in summitate similia folijs
pini. ꝛ ꝑpter hoc sic nominatur. ꝛ habet flores
magnos ad longitudinem tendentes. quorum
color est purpureus. et habet semen depressum
simile leni. ꝛ habet radicem magnam albam ꝛ
grossam in qua est multum lac.

Operationes

A **¶** Galie. viij. sim. far. ca. de Titimallo fm tran
slationem arabicam. Cūrus omnium illorum
lacticioꝝ est ca. et sic in quarto gradu. Cūrus
titimalli est laxans. ꝛ laxat flegma et cole
ram ꝛ ꝑuocat vomitum.

B **¶** Galienus eodem libro ꝛ eodem capitulo fm tran
slationem grecam. Omnes quides habet
acrem ꝛ calidam virtutem predominantē. In
uenitur autem amaritudo in eis fortissima. et
go omnium est opos et frondes.

L **¶** Participat vero et radicē predictis virtutibus
sed non equaliter. Ipsa autem cocta cum aceto
ro dentium dolores ꝛ maxime quicunqꝛ coꝛo
sis ipsis hinc curat. Opos vero fortiores habet
virtutes ad foras mentium. ꝛ alias pres
corporis moꝝ vlcera extrinsecus emplastrata
est enim et quarto gradu calefacientium. que
causis coꝛoꝝ dixerunt esse.

D **¶** Ira autem et pilos auferit perunctos opos
quia vero fortis est miscerit oleo. ꝛ si mukorū
ens hoc fiat tandem radices pilozum perimitur.
et nudum eis sit corpus

E **¶** Secundum eandem autem virtutem acro
cordines ꝛ formicas et perigias ꝛ tylos tollit.
Abstergit autem ꝛ anperigines ꝛ scabies. eo qꝛ
absterfua ei adest virtus ꝑpter amaritudi
nem et fagedenicā. et vlcera carbunculosa ꝛ cā
crofa. quoniam calefacit fortiter et abstergit. In
uare nata est si quis in tempore et mensura eo
vretur. At vero et fistularum tylos eadem vir
tute curamus

S **¶** Nec omnia operantur omnes opi titimallo
rum fm genus similitur. debilius vero folia et
fructus operari nati sunt. quibus ad pisces quis
stationariis a qui vti assueverunt. Lixime em
ab eis inebriant et semimortui facti ad superfici
em feruntur a que

B **¶** Eum autē sunt septem species titimalli for
tior est qui caricias nominatur. quem ꝛ nascu
linum quidam nominant. ꝛ qui in lapidibꝛ nas
citur. qui dicitur venozodes. ꝛ sequēter autem
qui barboso assimulatur ꝛ cyparissias. dānde
autem et ostropropos. ꝛ cetera.

Capitulum cccclxxv.

Timus. **¶** Jsi. Timus dicitur et odor
reſeret flos eius. **¶** Dyas. Timus est
berba omnibꝛ nota. frutescens habens
folia angusta. pusilla et oblonga. ꝛ in summo
capitella in specie formicarum in se implicata.
Est enim hac humilis ac ramosa cum duris ra
mulis et lignosis. cui flos est purpureus. Et nas
citur in locis siccis et asperis.

Operationes

¶ Plinius li. xxi. Timus oportet in flore colligi
et in vmbra sicari. Duo sunt autem eius ge
nera candidū radice lignosa nascens in collibus
quod preſertur. Alterum vero nigrius floꝛes
nigri. vtraqꝛ multum estimant ꝛ in cibo ꝛ in me
dicamentis oculoꝝ claritati conferre.

¶ Dyas. Cūrus bz acres ꝛ calefactorias pau
lulum stringentes. ꝑpter quod omnibꝛ flos
chi choꝛoꝛoꝝ viciꝛ apulimū est medicamen
tibꝛa ꝛ oꝛoꝝ sale ꝛ aceto flegma deſicit ꝛ re
tonoꝛoꝝ ꝛ asmaricis. lunibꝛoꝝ excludit. men
struis imperat. secundinas deponit. et oꝛoꝝ
facit.

¶ Cathaplasma tumoros recēte spargit. sū
guāne coagulati dissilipat. clauosqꝛ coꝛꝛoꝝ tollit.

De Herbis

ad dicto polline & macerato cū vino sciancis ē salutaris feruens superposita. Quolorūq; caliginem dētergit commēta.

¶ **Condūitur** omnibus necessarīe admiscetur ¶ **Constitū** in li. gradū. **Thimū** est in .iiij. gradu calū. sic. Cū sale et a ceto grossū flegma purgat. & viscoso flegmati pectoris succurrit. lumbicos expellit. mēstrua dēducit. acuitatem flegmōnis de pectore excludit. & opilationem interiorum aperit.

¶ **Auicē**. ca. ij. **Medicīne** thimi semen fortis est caliditatis. Prouocat & extrahit embryones mortuū. et solutione sanguinē educit. et humorem colericum. extrahitq; vermes.

¶ **Palladius**. Thimum in septembri mense vltimo conuenit ferere. sed melius plantis nascitūis possit et semine. Agrum diligit apricum uacrum maritimum.

Capitulum. cccclxxvij.

¶ **Trifolium**. ¶ **Trifolium**. a grecis trifolū uocatur. Et eo qd sit folijs trinis p singulas annūdātiōes. ¶ **Plii**. l. xj. Folio coronari trifolū. Et uij. gūa tria sunt. Supbantes greci uocant. alij aspaltion. & maiori folio quocuntur coronari. Alterū acuto oxitriphilon. Tertiu ex oibz minutissimū. et inter bec nauo si qbusdā cauliculi. yr maratro bipomaratro myophano yranti & ferulis & cotymbis. & edere flore purpureo Et est in alio genere carū siluestribus rosis similis. & in his tū color dēlectat

odor autē abest. ¶ **Dyal**. Trifolij genera sunt quattuor. scz odoratum. acutum. partemōn. et lepozini. ¶ **Pandecta**. capi. cccc. xij. **Bandachuca** uel **chua**. uel **cusar**. abice. grece lochos uel zbar. & uel lotus Latine uero trifolū. uel quedam species trifolij. De qua dicit **Dyal**. ca. ne trifolio. et habz odorē aspaltii. ¶ **Seralli**. ag. ca. **Bandachuca**. nominat cum **Dyal**. lochos id est trifolū. Et est duarū specierū. scz domestica & siluestris. **Siluestris** quidē habz spicē longitudinis duorum cubitoꝝ uel brachioꝝum et plus parum. & nascuntur ab ea ramuli multi & quodlibz habet folium in extremo. qd assimilatur **bandachuche** qui oitur in paludibus. et dicitur trifolū. & habet semen simile ferugreconisi quod est minus satis. **Sed** sciendū qd illa uocatur a quibusdam herba flaura uel herba maura. **Sz** **Dyal**. uo car ipm trifolū. maius domestica que nascit in ortis. & est quedā alia que nascit super aquas. & maxime in Babilonia. quando flumēs irrigat terram. & est herba habens crassū simile crum fabarum. & est semen album. & dicunt qd extendit qñ ortur sol. & aparet super aquam. & qñ occidit restringit se & submergitur in aqua. & capita eius simulantur capitis papauerū magnorū. & in capitis est semen simile geguero & scaioleri cūcānt ipm in Babilonia. et faciūt inde panem. Et habet radicem similem citonio que comeditur cocta et cruda. & sapor decocte assimilat saporū ritellū onorū. & uocaf hauda & benc. Et **Auicē**. in ij. dicit qd de ad seminibus sic pauis.

Operationes

¶ **Sera**. anc. **Abugeris**. **Bandachuca** siluestris cōuenit stomacho frigido & grosse uento sitati. & aqua eius abstringit ventres. & ualeat colicē passionis. si ponatur sup moſtum scorpionis sedat dolorem et co.

¶ Et si ponitur sup mēbrum in quo est mordicatio arumaliuz nō inducit dolorē. et semen eius ē fortius folio. Et est bona dolori testiculorū & principio hidropisiorū dolori matricis.

¶ **Dyal**. Trifolij maior uel lochos fructus diu uertit & acerrime. Et semen eius & folia cum aqua bibita pleurentis & distillis & epilentis & hydriopisiorū in initio singulare pcediū est.

¶ **Stercoris** caulis opilatū **Dentris** imperat. omnia pceditā seminis ipius. z. iij. c. folioꝝ. z. v. curant folia ipius cuz ofimelle accēpra in oſibus ueniamis occurrunt.

¶ **Fe**. vt dicitur tēntanis tria folia aur tria granase miniscus cuz uino bibita. medicantur.

Capitulum. cccclxxvij.

Tractatus.

Tribulus. Dyaf. Tribuli genera sunt duo sicus et humidus. Sicus hys folia andragine silia: hys teneriora. basta hys gas teneras et porreas in qbus sunt spine. Nascitur at in locis desertis. Humidus vero nascitur in fluminibus cuius coma super aquam extenditur et folia super pernatat. basta hys in summo grossas. ad radicem vero tenues. habetque in se tenuas spinas sicut spinosa. Semine dux eam bobo. virtus est illi frigida et stiprica et desiccativa. Quicquid basta tribuli semine dyaf. due sunt spes que fri. et sicca sunt. Alij vero dixerunt quod est calidus et sicus in primo. et est magis sile basta terre nostre. Siluestris quod est plurime terreatus est domesticus at plurime aquatica. Hal. viij. sum. far. c. de tribulo. Tribulus est humidus suba moderate fri. et sic non moderate existit. dicitur autem in terrestri quod est terreatus frigidus et stipricus ut ostendimus. in aquarum quod aquosus. et propterea vnaque ad regionum et omnino ad omnes influxiones competunt. terrestres vero tribuli subtilium partium existentes.

Operationes

- A** Hal. fructus eius frangitur lapide in renibus.
- B** Dyaf. Tribuli facit ad inflammationes et ad ea que supoccurrunt. Virtus est illis stiprica et desiccativa leptomeres. Etiam omnes tumores spargit.
- C** Faucibus et gingivis impositus opitulatur. melis ac addito naptas. i. omnes putredines tollit. succus

eius eorum nobilibus collibus miscet. semine eorum calidus frangitur et excludit. Terreni vero semine. s. i. bibulum et impositum morbo venenatis occurrunt. Data veneno contrarium est vim eius vincendo. **¶** Elixiratura eius sparsa pulices necat. in summi ne tracie in strimonia palude. et herba eius equi herbanus. semine eius quod dulce est stomachi est **¶** Serapi. Virtus eius est quod prohibet apoplexiam. ea. ne perfirment. Et in Seta. quod est perfert oibus mensibus ad quod fluit huiusmodi. hys semine tribuli agrestis quod bibulum frangitur lapide renibus. et ambe eius spes istrigidat et stipricat. et sic emplastrum eius cum apianbo calidis. et miscet cum melle: et curat alcoholam et putredinem que sunt in ore: et dolore gingivarum: **¶** Et ex permixto succo ab eo: et admixto in oculum et semine eius est humidum conuenit lapidi renibus et vesice. et quod. s. i. bibunt de prima specie ipsius. et sic emplastrum cum ea conuenit morbo tyri. **¶** Et quod bibulum cum vino puert medicis morbo. **¶** Et quod decoctio eius rotat super loca ubi abundant pulices occidit eos. Ille vero qui nascitur et dicitur sandary in regione badacas dicitur ab incolis illius partem animalibus pro cibo vobis est humidus herba ipsius. **¶** Et ex semine eius faciunt panes. Nam ipsum est dulce et nutrit. Et sic vntur eo loco panis tritici. Sandary est bonus dolori vesice et strangurie. et augmentum magnum facit in spermate.

De Herbis

Capitulum. cccclxxviii.

Tribulosa. Et herbari. Tribulosa duo
 r̄u gener̄ ē. Alia q̄pe nascit̄ in ozulis.
 alia ē a grēss. c̄ maior̄ ē efficac̄ia: z̄ h̄so
 liā porulace similia: s̄z̄ maiora. Laules nit̄te
 sec̄z̄ terras. in q̄bz̄ h̄z̄ q̄dā globulos dur̄os sp̄s̄
 nis exan̄tibz̄ angulatos in q̄bz̄ est semē inclus̄
 sum. z̄ babz̄ virtutē s̄t̄ipicā at̄ q̄s̄ frigidā

Operaciones.

Hec trita z̄ corpi apposita seruēs mulcet Tri
 ta q̄ cū melle omnes ozis z̄ facium curat pu
 tredines. **E**adē herba cū semine decocta pu
 lices necat. si aq̄ ip̄a domus aspergatur.
Duisi semine theaces faciunt panes. z̄ cum
 vino portio eiusdem feminis. contra veneni po
 gionem est salutaris.

Capitulum. cccclxxix.

Triticū. **T**riticū a tritura d̄r̄: eo q̄
 purgansimū horreo recōdit̄. vel q̄ gra
 nū aq̄ taris z̄ cōmollit̄. Plura sunt aq̄ge
 nera. vt siligo. ozdei. far. de q̄bz̄ d̄r̄ s̄. Tremēte
 at̄ triticuz̄ idco d̄r̄: q̄ sanus post tres mēses col
 lis. aut ec̄ilibz̄. vt frigidis vel opacis. circa equi
 nocium triticum et ozdenm̄ seri oportet. dum
 sc̄s serent̄as constat vt ante hyemem conuale
 scant radices. Idem in libro. ii. De senē ianua
 rio triticum et far seri oportet d̄i quattuor. soli
 oū ē. Idē in li. viij. In iunio mēse postremo

locis maritimis ac siccis et calidioribus tritici
 mellis absconditur. Idem in libro. viij. De senē
 Julio temperantis locis. tritici mellis exp̄leda
 est et more quo dictum est.

Operaciones.

Isaac. Triticū ē cibo ad humani corp̄is nut̄
 ritimētū p̄cipuū z̄ naturaliter s̄lle cōp̄lctōi eius
 Triticū fm̄ naturā s̄nt̄ subst̄t̄iāiale in p̄mo gra
 du est ca. z̄ bu. z̄ sic in medio. Panis ex eo fact̄
 calidior est in sc̄do gradu: q̄ calor ei⁹ augmen
 tat̄ a calore ignis z̄ coctione: sicut ozdei z̄ soba
 cū in p̄ria natura sicca sunt. si in aq̄ coquāt̄ hu
 miditatem assumunt. Branū tritici masticat̄
 tum vel aslarum apostemat̄i q̄d̄ ex rabidi canis
 morfu contin̄git suppositū morfum fugat.

Oleum autem de grano factum: ad empet̄
 gines z̄ serpiginem auferendum valet.

Triticū recentis ac noui nutrimentū paruum
 existit: et crudū z̄ regnaticū. z̄ inflatiū. rugitū
 ac dolorē lateribz̄ cōmouet. z̄ in pur̄tudinē cito
 cōuertitur. Aslarū ad ignē magis nutrit. veni
 rositate min⁹ facit z̄ s̄t̄ipicū ē. In aqua coctus
 grauissimū ē et inflatiū digestioni durū. z̄ ru
 gitum mouet. hu mores z̄ enlissimos generat et
 viscoso s̄marie si granū ē farine multū habēs
 furfuris parū. Si tamen b̄n̄ digerit multū nu
 trit et mēbra p̄fortat. tarde egerit. vnde dandū
 est eis qui magnis laboribz̄ ex̄erantur

Branū factū et similia. sanguinē laudabilem
 faciūt et multū nutrit. Si t̄n̄ vtant̄ op̄ilanos
 epatis faciūt. duriciā splenis: lapides in renibz̄
 vel in vesica. maxime si renes calidi inueniātur
 naturaliter vel accidentaliter.

Buicenna. Triticum mundificat faciem. et
 eius farina et amillum cū croco ē medicamē pa
 ni: Sautibz̄ tritici et ozdei grauat.

Triticum crudum et etiam decoctū dicitur
 nō mollitū neq̄ fractū. neq̄ coctū ita vt si plus
 et fractū etiā similit̄er quādo comedif̄ generat
 vermes. Triticū quoq̄ quidē tritū et pulueris
 zati sup̄ morfuz̄ rabiosi canis est iuuatiū

Dyal. Triticū vtile ē z̄ recēs ac rufum. i. au
 rosium. Et q̄d̄ siccatiū vocat̄ crudū masticat̄
 tus et impositū canis rabiosi morfuz̄ cura t. fa
 rina cui⁹ addito succo iusquiami z̄ cataplasma
 ta. neruoz̄ reuma p̄pelat̄. D̄rimelli m̄ritū infla
 tiones tollit. Lentigines emendat.

Furur eius cum aceto coctū lepras minuit. z̄
 impositū tumores oēs cōpelcit. Lum ruta co
 ctū tumores spargit. morfuz̄ venenatis. medibz̄
 dicitur. Torionibz̄ calefaciēdo subuenit

Fermentū eius virtutem habet calidā Lu
 mores plantarum spargit. pustulas miuicax
 corp̄is emendat.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

Tractatus

Rasi in alma nose. Trinitati hñ coctū omībo
cibis pl⁹ nutrit. 7 macie si cū lacte coctū fuerit.
E onfert etiā natura calidis 7 macris. 7 bis qui
multū laborāt. vel q̄ augmento virium indigēt.
Habētes vero dispositiōes cōtrarias cito ves
nas replet. et fe. et arthenū dolores. et lapides in
renibus: et apostemata adducit.

L Acroz. Triticea q̄z fit ceruisia. sicut ordea
cea et auenacea. Cū ceruisia iuxta ysidoro ē ace
rere id est a fruge vocata. quia potio est ex frug
menti seminibus. vario modo confecta.

Capitulum. cccclxxx

Tripotion. Dyas. c. Tripotion fm trās
staciones grecā. nascit in locis mariti
nis id est in littoribz ipis. folia hz apio si
milia et grossa. basta: longa duabz palmis: in
capite diuisa: flores ē: mutare ter in die. naz
māne colorem albus facit: 7 alijs horis cū mu
tar. media die purpureum. et sero feniceum.

Operaciones

A Citrus est illi calidissima. cum vino bibita. 3.
ij. humores aquosos ventris deponit. 7 vinam
prouocat. acceptis venenis occurrat.

B Plinius libro. xvi. Tripotion apud grecos
herbam incitram muley et helyady laudibz ad
omnia predicantium valan superq̄ cetera ad

famam quoq̄ dignitatis pro: sus mirā si mo
do vt tradunt eius folia mane cādida: meridie
purpurea: sole occidente aspicuntur ferulea

Duo sunt eius genera. Lampestre mastus:
et siluestre minus. folia canis hominis similia
a radice palmo nunq̄ altiora

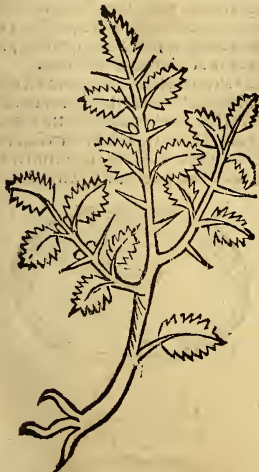
Capitulum. cccclxxxj

Tomentilla. vel cataphilon. vel poren
tilla grece. Arabice buseke. Larine bis
storta. Tomentilla est herba similis pe
taphilon. nisi quia habet septem folia yndiq̄ pi
losa. et ideo vocatur eptaphilon. cuius radix ē
rubea et tortuosa similis galange. sed non ha
bet acumen. flos eius aurosus. et ipsa iudicat
frigi. et sic. in tertio gradu. Sed est notandum
q̄ est species tormentille habens. folia similia
lappatio acuro. nisi quia color foliorum q̄ vno
latere est celestis. et ex alio viridis. flos eius est
rubeus. et radix rubea: que ab aliquibus vocas
tur bardana minor. et ab aliquibus lappamis
noz. Citrus eius in omnibus sicut virt⁹ prime
specie: sed remissior

Operaciones.

De Herbis.

Tormēnta byrrinet solidandi ⁊ hostiādi
ceptis. **A**ltra d'isturā d'et pulvis tormēntille
cū succo plantaginis. **A**d p'stingendū men
tura fiat tormētū aq' pluviali decoctiois pul
veris eius. vel ex unad' p'ib' eius ⁊ vna spice
fiat pulvis q' aspergat supra ventrē. ipso pulvis
melle calido emplastrato. ⁊ unat' conceptum.
Ad conceptū unandū sic emplastrū ex pulve
re eius ⁊ alijs speciebus aromaticis. Pulvis ei⁹
vulnera cōsolidat. **A**ltra vomitū ex debilita
tate ⁊ furore colere pulvis eius p'ficiat cū albus
mine oui. ⁊ eo quat' super regulā. ⁊ d'et patienti.

Capitulum. cccclxxxij.

Turbit arabice latine ⁊ grece caricamid
Serli. ag. ca. Turbit. au. Dyaf. Tur
bit est plāta q' nascit' in litore maris. in
locis scz q' mare cooperit qñ crescit. qñ ꝑo est
erāquillū nō tangit ea. nō em nascit' intra aquā
nec multū longe ab ea. ⁊ nisi qñ mare turbat ⁊
crescit nō tangit ea. **H**abet solia silia folijs plāte
q' ēz a rāsānis. nisi qz sunt grossioza eie. ⁊ hz s'it
piran duob' palmis lon gū d'uisū in sumitate.
Et q'dā dicit q' flos eius mutat colore suū ter
m die. qz in mane est albu. ⁊ in meridie declinās
ad purpurū colorem. in vespis ꝑo fit rubeus.
Radix ꝑo eius est odoriferā alba. que qñ mas
ficat calēfacit linguā. **E**t idē aucto. **S**al. crāsā

tionē albarich. **N**ascit' in litioribus ⁊ arenis.
Et virtus eius est calida et sicca.

Operationes.

Sera. Turbit laxat ⁊ mundificat ventrem.
Et melius ex eo est illud quod cum cunctitur. et
radix eius a terra auferitur coctex eius statim ⁊
abicitur grossum quod est intus.

Et ex cortice eius melior ille q' est vt calam⁹
gumolus ⁊ albu. ⁊ volum⁹ ipm frāgere cito fran
git. ⁊ nō accipiat illō turbit q' est totuolum.
Turbit est calide ⁊ sicce cōplexiōnis m.ū. **S**edū.

Et idē auct. **A**ben meluay. **E**t melior est ille
subtilis ligni. ⁊ p'prietas eius est laxare viscosūz
flegma. ⁊ ex ipm dimitit debilitatē ⁊ stomacho
p'pter abominatiōne sui saporie. **R**ectificatio
eius est p'ficere ipm cū oleo amigdalaz dulciū.
Dosis eius a. z. v. qz ad. ij. **E**t oportet q' adhi
beat solū. ⁊ ipsū quidē est bonū humonib' sciz
aice. **E**t cōducit eos ⁊ laxat humores grossos.

Et idē aucto. **H**abit. **D**cl'⁹ ex eo est albu in
colore s'io. ⁊ q' in figura est sicut calam⁹ arges
teus. ⁊ pulpa calami est subtilis ⁊ cito frangit.
non est illis grossum neq' graue. et qñ teritur
est cōrritio eius facilis: ⁊ est albu qñ est mirum.

Illud ꝑo q' nō est tale non est alicu⁹ boni
tatis. **E**t turbit qñ trāshuerit tēpus multū sup
ipm s'it in eo vānes sicut in alijs lignis. ⁊ de
bilitatē in virtute sua. **E**t signū ei⁹ sup hoc est:
q' apparēt in eo foramina ac si esset foratū a cu.
⁊ turbit quidē laxat flegma laxatione leui.

Et rectificatio eius est ista: q' frices corticem
eius donec puenias ad albu eius. ⁊ postea tere
ipm. ⁊ cribra ipm p' cribzū tenuē. ⁊ si ponis ipm
in medicinis laxatiuis sicut in pillulis ⁊ decocti
onib' ⁊ cribra ipm p' cribzū strictione. sic cū aliq'
grossicis ne adherat viliū stomachi.

Et cōuenientior modus rectificatiōis eius
est: q' p'ficiat cū oleo amigdalaz amaraz post
q' fuerit trituratū ⁊ cribratū. **E**t si vis exhibere
ipsum habentib' flegma viscosum tenat: tere
subtiliter ⁊ cribra v' ipm nō adherat s'ipmas
chor: ⁊ p'pellat ipsum flegma.

Pau. c. de turbit. Turbit ē ca. ⁊ sic. in. ij. **E**du
Jobānes mesue. Turbit est radix cui⁹ d'et
berbe: cui⁹ solia sunt silia folijs ferule minoris
⁊ est ex habentib' lac. **E**t est ex eo silicite ⁊ do
mesticū: ⁊ magnū ⁊ parū. **E**t ad huc ex eo ali
ud album: ⁊ aliud citrinum: ⁊ aliud nigrum.

Electio. **D**ō in locis nascit' sicetiorib' ⁊ gum
mosiue p'pter ipsū iudicē lactis eius. **A** d'et anū
ꝑo: cōtra declinat a p'prietatib' bonis. q' s'unt
septē: ꝑm q' sapietis scripserūt. scz vt sit albu ⁊
vacuū: arundinolum ⁊ gummosum. ⁊ sit coctex
eius cinericius et plauue: ⁊ sit recens et facile

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

frangibile. Liridū ſo malū eſt: 2 nigri peius groſſum eſt nō bonū. 2 ſubtile tenue ſubtiliter. ¶ Et ſi ei debile annūū malū: 2 qđ eſt criſpi cor tico hñs inter iđ cū frangit ſicut nerues. eſt ſil uentre malū. 2 qđ nō eſt gūmoſus eſt debilitas 2 ventris cōturbatiū. Et tua inter eſt vt cogno ſcas adulterrati: ex eo qđ fit cū ſuplinatione in ex tremitan b; eius ex gūmi diſſolutiōe. Et cogno ſcit eo qđ in fracturis ipſius eſt ſine eo. 2 nimis recens eſt cōturbatiū 2 ſubuerſiū. viſcerum

Z

7

B

H

D

P

D

R

S

Z

U

¶ Anriquū ſo debile: medio citatē ſi habēs eſt cū qđ eligi. Complectior ppter cas ca. eſt in tertio gradu. Et eſt reſolūtiū: attractiū at: tracione medio cri: generas vntoſitate 2 ſub uerſione 2 nauſeā. 2 acquiri ex vſu eius exiccas tio in corpore uacuat eſt humiditates ſubtiles

¶ Rectificatio. Tria ſunt corrigibilia in ipſo. Eſt cū debilis opatiōis 2 tarde. 2 nocte ſtoma cho faciens ſubuerſionē 2 nauſeā. Et acquiri vſus eiſ; corpi exicacionē nauſeā 2 eſtinationē.

¶ Rectificatores ſo eius imprimis abra di inſ ſerit conicē eius: donec appareat albi ipſius. 2 corrigūt. de quo dictū eſt. Primo ad mini ſtran do aliqd vtrunus acure rigorās ipm in opant do: ex reb; ipm in maſie cōfortantib; eſt ſuccaz

¶ Ipſm cū ſi gillar ei ppteratē mirabilē vt edu cat humorē groſſum 2 vicoſum. etiā a remotis cū facilitate. ita qđ etiā a iuncturis 2 anchie 2 a locis pfundis 2 diſtantiſ; p ſe ſo nō facit illud ſimmo educit de ſlegmate qđ ſubtile 2 relinquit groſſum. 2 hoc tarde operat. Et corrigunt qđ ſecūdo dictū eſt. a dmiſcēdo ei ex medicinis ſtoz maſtis. 2 ex redolentib; 2 ſedantib; agitatiōe in co ſicut eſt maſtic 2 gallia ar omanca. ppter ſi cur 2 zinziber 2 piper longū 2 ſilia. Et enendaſ qđ vltimo de co dictū eſt: ſicut dicit Alcauzi vt miſceā ſ oleum amigdalaz: aut cōiungat cū amigdalis: aut cum ſuccaro.

¶ Et dicit Ruſſus. Adminiſtratio ipſi cum ſtipitiſ; remouet hoc ab eo.

¶ Et dicit iudeſ. Ipſm cū pfectiōe de citoniſ; aut rob ipſius cū medio ponderis eius ex zinzis beris: duplo pōderē ipſius ex amigdalis eſt ſo lutiūm bonum.

¶ Inquit Damaeb. Et ſūt troſcisci ex co 2 vni plo pōderis eiſ; ſorū violaz: 2 medio pōderis eius ex ſuccaro. 2 ſit ſolutiū ſine moleſtia.

¶ Et inquit Jobāntius. Accipe vaculoz in ſufoz in aceto die ac nocte partes. c. peridiāz. ptes. Lamigdalaz purgataz. partes. x. turbie partes. x. v. ſcamone. ptes. x. zinziberis. py peris longe folioz ruſſiccoz ana partes. iij. coz ſiat per mēſio bona. 2 coſice cū melle deſ ſpumato. Eſt cū medicina mirabilis.

¶ Inquit filius Zezar. Medicamē de turbie

qđ elegi in egrindinib; in quibus vſus eius eſt neceſſarius. Accipe turbie partes. x. zinziberis ptes. v. ſuccari partes. x. 2 qđ qđ addit maſti cie. 3. iij. 2 alia ſm intentiones alia.

¶ Et dicit trez. Infundant turbie in ſucco cuiſ; cumeris aſinini die ac nocte: poli qđ raluſ; fuerit eius cor. ex. 2 ex. eſt cū vltimū ad egrindin nes iuncturaz. Turbie autē de trimatione 2 cō iritione ſuſtinet omne qđ eſt medio cre. Hoc ſ; menū aut eius expellit a qua mellis ca. 2 aqua ſimiliter ſuccari cum oleo amigdalatum.

¶ Johannes melu. Turbie pſorati ſolutione educit humores ſlegmaticos groſſos 2 viſcoſ; ſos a remotis: ppter a iucturis. 2 ipm qđ dā mūs difica pect; a ſlegmate groſſo purgato. 2 ipm quidē mundificat ſtomachū: 2 expellit ſupfluitates ab eo adherentes in villis eius.

¶ Et valet ad doloze iuncturaz: 2 eiſ; vſus pſer uat a lepra: ab infectiōiſ; ſlegmaticis: ſic eſt moſtea 2 baras. 2 eſt medicina febrū ſlegmatic; caz bona. An autē qđ ſuſcit ipm tūmēt auſtrū 2 abhorreat pices. Poſſis eius pſrin eſt a 3. v. ſq; ad ij. 2 eius decoctio a 3. ij. v. ſq; ad ij.

Capitulum. cccclxxxij.

Tubera. Pādecca ca. cccxxvi. Damaeb ara. grece kamaket v l kamachba. laſie

De herbis

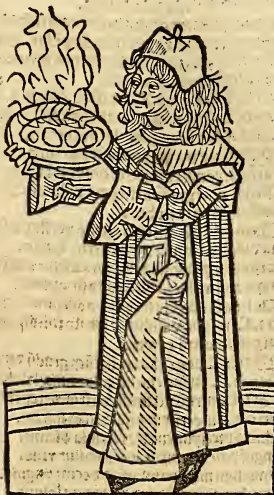
vero tuberi. et fungus quidam. Et quidam vocat
ipm fungum vescentis. Serap. ag. ca. Hamech.
auc. Dyas. Hamech est radic rotunda non hns
folia nec tyrsus. color eius e rubeus. et repit in
arenis comedit crudus et coctus. Et idem aucto.
Bal. Substantia eius est terra multum admix
ta et parum substantie subtilis.

Operationes.

B Sal. in li. de chimis. Kameket gnat grossus
humor est: no est multum mali chimis. Et dicit in
li. venenoz qz gnat stranguria et colica. sicut sa/
citur fungi. Et melius eoz est illud qd reperit in
arena hns paucaz aqua. **A**ui. li. ij. ca. tubera.
Sunt ex substantia terrea plus et aqua minus:
et in ipsis est acritas et subtilitas pauca. Velu
ora eoz sunt arena sola illa in quibus non est odor
malus. et que ex eis sunt sicciora sunt huius
modi. sunt grossa et valde. et gnat huiusmodi grossi
malancolici. et sunt dure digestionis. et tyrica
eoz est vniu puri et species condientes. **A**lma
for. tractatu. ij. ca. de tubcrio. Tubera sicut sunt
et grossa. si sequa qz generant crudum: que aut ex
eis rubore hnt mala exsunt quoz multa co
mestio colicam generat nec etiā absqz caliditas
sunt edenda condimentis. **A**lmo. Tubera est
oleris species qua tumore terre pdit. ea qz caus
sa illi nome dedit. **P**li. li. iij. In reru miracu
lis (vt ia dicitur est sup) maximū est aliqd nasci
vel virere sine terra radice. Tubera vocant hęc
vidios terra circumdata. nullis qz fibris aut saltē
capilla mēns nra nec vti qz exuberante loco in
quo gignantur aut rimā agente nec ipa coheret
terre. **A**ui. Tarda digestionis sunt et grana
tia stomachū. et sunt grossi chimis. Sa. in quoda
loco dicit qz non sunt mali chimis.

Capitulum cccxxxiii.

Glus. Iud. Tbus a tūdedo dicitur est.
Est aut succus aromaticus que arbor ara
bie in modū amigdale sūdū albū et ma
liciarde resolutū velut in puluere. et cas frangit
intus pingue. Ignis appositū facile ardescit
Et appellat apd nos masculus: eo qz sit natura
rotundū in modū testiculoz. Reliquū fo plas
nū et penescabiosum minus optimū. Adulterat
at admixta resina siue gumis. pperare sua di
noscit. Hā tbus igni impositus ardescit resina
somesca. Gumū vero calefactū liquat. **D**yal.
Tbus iacobum ē arboris qz grece libanus dī.
De qz sup. de **R**ea. cccxxij. dicitur est. Nō quā
de de arabia affert candidū. Nō aut de India
subtrahunt. sed vniu masculū ē: et tenuū valde
mūmū: qd mānū dī: vel māna iuris. Adulter
ratur autē tbus masculum picina. i. p mali resis

na et gummi comicto. Sed in hoc deprehendit qz
non talem odorem emittit. Blosa sup Ecclesia
sticum. Tbus bis in anno colligitur. In autu
mno sēz et in vere. Sed in autnali collectione
preparat incho cortice in estatis feruore. Inde
prohit spuma pinguis que coacta densatur:
nisi loci natura poscat tegere palma incipere.
Quod in arbore hnt ferro depectit: ideo coz
ticosum videtur. Purissimū hoc est tbus cādis
dum. Secunda vndemia preparatur in hye
me incisio corticibz. Rubrum hoc erit nec com
parandum prioz. Flouelle arboris veteris est
odoratius quod ex eo ppendit rotunditate gut
te masculum vocatur.

Operationes.

Rasis. Tbus est calidum et siccum. Carnem
in vulneribus creat. Ventrem a vomitum ar
cer. intellectum a curit. De qua tamen similita su
manur quantitas sanguinem adurit et ament
tes et vigilates efficit. Tremori cordis auxiliat
Dyalco. Tbus valet ad zernas et araneas et
cōbusturas et squassationes. et a daurū māna
rūqz dolotes et intrans eozz ruzozes. Verum si
a sano hibitu fuerit manā vel etiam morte ins
currit. Porro manna iuris eligenda est alba
mūda. frusta hnt mīnura: cuius virtus oliba

no similis est: sed paulo fortior.

L Deniq; tumores oculoꝝ: et rana suspēdit oculoꝝ: q; vulnēra mēdēdo limpīdā. Sibi mīlter modo facit firmus floꝝ: ac mīrre: q; similes sunt. et virtus vna est.

D Oīstā in hī. gduū. Tbus est ca. sic. in. h. g. calefacit et sstipar. vīlū clarificat. recētia vulnēra solidat. fluxū sanguis vbiū: q; sic stringit.

E Pessima vlcera in ano vel in alio loco nascētia: si superponat cum lacte temperatū dīlatari nō permittit. et grossum flegma dissoluit. De moriam quocq; corroborat.

S Item ma siccatum cū oīgano vel starbisas gria dissoluit flegma a capite extra bēdo.

B Et lingue grauedinē alleviat. cū sepo anastio temperatū ad vulnēra desiccāda fit optimū.

B Valet etiā ad vulnēra ppter a dultionē ignis facta. Cum sapa dissolutū et auri bō instillatum mitigat dolorem earum.

J Hacer. Tbus calidum siccū: q; gradū dīcet te secūdo. Lumina clarificat lacrimo. si solutū tur oī. Contriū vel semēno cū lacte tepenti. Acri cum vino tritum pice lacte q; mixtis. Vulnēra p̄cipue curare recētia dīcunt. Pinguī porcino mixtū medicabitur vltis. Admixtum melli pannaricia decuit vnguis. Tbus bene cōtrī: vno q; tepente solutū. Afirmat auri: multū prodesse dōletū et.

Ca. cccxxxv.

Valeriana. Fu. ara. Brece libinus. Lat. fo mara nella. Valeriana: herba garte herba lūidica amā illa. genicularis anilla. siltar valēna. scpillum maine. Scrap. libro aggregatoꝝ capir. Fu. auctoritate Dyas coridiz. Fu est spica siluestris habens folia similia folijs herbe que dicit grece ypsellinum. vcl ypsellinum et habet sūpīre vnius bzachij longitudine aut amplius cuius color declinat ad purpureitatem: est interius toncauus et nodosus habens floꝝ in figura similem parcellis: mī q; est māior: sed in albedine est sicut ille. et est in eo parus purpurei coloris. et illud quod est inferius ē grossius q; qd est superius. sicut spica frumenti. Radix eius subruſa in modum parvuli digiti. et ingreduntur ab inferiōꝝ: et come inuolūt. sicut squānantum. elleborus niger. et sunt inuicem adbeſcentes: quarum color vergit ad albedines. et habet odorem bonum: et ali quantulus in ea de odore nardi cum pauca pinguedine Et quod de ipsa administratur est radix eius cum comis suis. Valerianus. viij. sim. far. capitulo Fu fm translationem grecā. Fu id est valeriana a romatica quodāmodo est huius herba nardo similia fm virtutem: sed ad plurimum dicitens. Et idem eodem libro fm translationem arabicā. In radice ipsius plante est aromacitas. et virtus eius assimilatur virtute spicenardi. et est ea. in. h. gradu. et sicca in fine eius.

Operaciones

Dyas. fm translationē nostrā fu. id est valeriana. Multi nardū agreste appellant. Hascitur in ponto. Folia bz similia elleboro. vcl silia ypsellino: siue apio siluatico. Hacta est illi lenis et mollis subpurpurea et nodosa crescit de terra cubito vno aut amplius. floꝝ similes bz narciso in figura. nisi q; ē minor: sed similis in albedine: radix est illi in robore digni mīoris similitudo iunco. aut elleboro nigro colore ruffa cū odore grato: ex qua alie crescūt parue implicatē sicut elleborus niger.

Plinius capir. fu. Fu genus est herbe odora te in ponte nascitur per intervalla. nodosa hīs et floꝝ albos miores q; narciso. q; bz folia sū milia spī siluatici. tyri su rufus mo ille: caurac leue. Radix eius subruſa in modū pusilli digiti. et q; alie crescūt miores implicatē: n equalis ē fructus spice. h plus puocat vna. et est calida in h. sicca in principio secūdi. est seruenis virtutis

De herbis

et menstrualis.

¶ Paulus. capitulo fu. fu. ca. 2 sic. in secundo gradu: Radix eius in medicina ponitur. virtutem habet diureticam.

¶ Gal. in transacione ara. fu. puocat vrinam: **¶ Diosco.** fu. feruacia est virtutis: menstrualis cuius elixa cura facit ad lateris dolorem. **¶ Zen.** ltra in citat: ancidoris misceat.

¶ Paulus. Lōra stranguiriam 2 dissurriam datur vinum decoctionis eius. **¶ Herba etiā des cocta 2 supposita vrinam puocat ad digesti onem confortandam 2 dolorem stomachi ex frigida causa datur vinum decoctionis eius: 2 seminis feniculi vel masculis cum succo alicuius bebe diureticę.**

¶ Contra vitium pectoris datur vini decoctio nis eius: vel suppositorium ex bombeice in tin eca in consecratione facta ex puluere eius 2 oleo muscellino vel cōmani. Contra opilationem splenis 2 epatis ex frigida causa: vinum datur decoctionis eius.

¶ Ysidorus. fu. est herba 2 in ponto nascit: fo lio oleastro similibus. Plarea. fu. est herba q̄ alio nomine dicitur valeriana in secundo gra du calida 2 sicca. In estate radices eius colligi tur 2 ad solem exsiccantur. ac per triennium in efficacia multa seruantur. Radix tñ in medici na ponitur. Eligenda est illa que solidam vir tutem habet substantiam et non perforatam. que cum frangitur non puluerizatur. Habetq; vir tutem diureticam.

¶ Animum decoctionis eius datur cōtra strans guria 2 dissurria. Herba etiā ipa in vino cocta 2 supposita puocat vrinam. 2 ad confortandam digestiones: 2 ad dolorem stomachi ex frigida causa vel venositate datur vinum decoctio nis eius 2 semine feniculi vel masculis cū succo ali cuius herbe diureticę.

¶ Lōra vitium pectoris ex frigida causa daf vrinum decoctionis eius vel aqua. Ad superfluitatem matricis mundificandam sit ex ea fos mentum vel etiam suppositorium.

¶ Auicenna. fu. folia eius sunt sicut folia apij 2 fetus eius vniuo cubiti plus planum 2 tene rum. cuius superemū est digiti grossitudini proxi mum ac purpureum: nodos habens 2 florem sicut narcisus: vel maiorem. In albo etiā ipius us est quasi purpureum. Inferius in radice sua emittit amos. Et in ipsa radice est odor: aro maticus.

¶ Confert dolorem lateris. vrinam puocat: si bibatur. 2 eius decoctio puocat menstrua: plus etiam spica.

Capitulum. ccclxxv.

Uerbena. yfido. Verberna siue verberna dicitur quasi pura. Ita grecis gerboranica nomen accepit: eo q̄ remedijs ac liga mentis hominū ac purificationib; sa cerdotū a gentilib; ap̄ta 2 b̄ata est. vnde 2 ponifices illam appellabāt saginem quasi sancinē. **¶ Plin.** lib. xxx. Nulla tñ romane nobilitatis plus habz q̄ iberebotanę: quam rostri vel benstam vocant. Hac iouis mensa vergitur: 2 omnesq; purgant ac lustrant. Duo sunt eius genera: foliosa que femina purat. Has folijs rariorib;: vtriq;q; plures ramuli tenues: cubitales: angulosi: folia minora q̄ quercus 2 angustiora: diuisuris ma iorib;. Flos fo glaucus: radix longa: tenuis. 2 vbiq; nascit in palmis ac quosis. Quidā aut̄ nō distinguunt: sed vnum tñ faciunt genus. eo q̄ eosdē vtraq; habere effectus. **¶ Pandera ca: cxx.** Heri botani vel perilleron grece. arabis ce albea. latine aut̄ verberna siue verberna vel sa cra herba. **¶ Sciendum q̄ prima species gere botani est centri galli. 2 est supina. Secunda species gerboram est verberna. q̄: gallinacea 2 est recta. 2 ideo vocat ortos. Et hoc Diosco: dicit in capi. de gerborosano. Et prima species gerborani ā quib; idā vocat perilleron. et il la est centri galli. Et ideo in Peridicia littera P. facit semonem cap. ab illo qd̄ in capi. Heri b tanū a illo qd̄ incipit Perilleron. vñ dicit grece**

B m

Tractatus

borans. ideo nomē accepit tale: quā sacerdores
eam purificationibus adhibere consueverunt.
¶ Dyaf. ca. de gerebotano. Gerebotani quas
multi peristerion aut verbenam dicunt. Spe
cies habet duas. Una est lupina: altera recra.
¶ Prima vocat sidericis curetis: et alchea et cype
rillus: et asculapij in libro suo memorat. et Py
thagoras creticepiron nominat: latine dicitur li
cinea. quasi lustrago vel vertipedij vel centru
galli. Scōa quā cretā dicitur: vocat etiā tri
gomonbumo. vel gerebotanū bercularia. lati
ne crista gallinacea vel verberna: etraq; folia
subalbida: et veluti iuncta habent. et virgas in
cubiti longitudine et amplius angulosas: et ra
dices tenues et longas.

Operationes.

- A** ¶ Dyaf. Radix verbenae et folia cum vino bibita:
et cathaplasmatibus adhibita: et ceteris medent.
B ¶ Et morbo venenatis occurrit. Foliorum eius
scilicet cum vino imposita per dies quattuor et garga
rismo ipsa folia adhibita vulgura oris et putre
dines tollunt.
L ¶ Elixatura eius si in conuiuio aspersa fuerit:
bilaritatem praestat.
D ¶ Datur vero tertionarij cum folijs tribus et
radicibus tribus: quartanarijs vero quattuor
numero: folijs et radicibus tota herba vulnera
glutinat: et alienationes stringit.
E ¶ Et ad omnia venena potui data optime facit
Decahit herba idem nomē accepit: scilicet ut sacer
dotes eam purificationibus adhibere consueverunt.
F ¶ In passionario habet quod si medicus visitado
infirmitatem ipsam in manu portauerit: nesciente
egrotato. et videret egrotato: qualiter es. si eger dicit
bene sanabitur. et si dicit male: morietur.
B ¶ Paulus. Aqua decoctionis eius matricam
mundificat optime: et menstrua prouocat. Se
men eius cum succo feruli oculis impositum
ipso mundificat.

Capitulum. cccclxxxvij.

Uerbascum. ysidorus. Verbascum latini
herbam: quam greci appellant flamos
Datur altera est masculus albidior:
habet angustioribus folijs. Altera vero femi
na folijs latioribus atque nigris: lamiginosis et
bifurcis.

Operationes.

- A** ¶ Plin. li. xxvi. Extra rissim bibit verbascum:
cuius flos est aureus: atque rita vis huic est ut
etiā tumētis non modo rissim tibus: et iatrabacibus

in potu augetur: quod et de gentiana reperitur.
¶ Et herbario. Verbascum nascitur in locis
sabulosis. ¶ Ad podagram hec herba contusa
et imposita dolorem sedat.

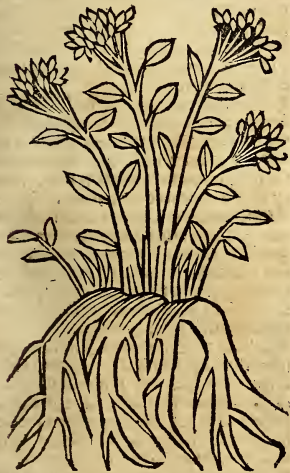
De Herbis.

Capitulum. cccxxxviii

Ulcicon. Dyaf. ca. Uericō. fm trāssa
 gionē arabicā: herba ē que bz foliā simi
 lia edere. v. aur. vij. sed paulo maiora
 spanta circa terrā: de sup alba angulosa z viri
 da cū multis virgis duoz palmorū. flos est illi
 viridis in verno maxime nascit. balta ipsi
 nūc dicitur vt viri possit videri.

Operationes.

Udyaf. Folia ei9 molli addita ignē scriū ex
 tinguit tumozibz oibz. medent. **S**icca sumi
 gatio ei9 oia etiā sūt facere nouit. **D**ormos i
 vtero infantes excludit ciatō vno cū mulla bi
 bito. **R**adicē ei9 sicca pone sup carbonē de
 vite aminea. aut de oliua aut cooperi. z ei9 qđ
 ē subtile de emboro infirm9 teneat i ore z sumū
 recipiat. postea vini amineū modicum gluriat
Illa herba etiā aperit ozificia venarum

Capitulum. cccxxxix.

Ulcia lachne. grece ptofozaciū. arabic
 ce la cbimō sine lecburios.

Operationes.

Ubal. pio de abis ca. uecā. figura doz se9
 minū nō ē rotūda sicut fabes: sū sublaa magis si
 mīlis lentibz: reponunt autē agricole: z hoc cū

ipsis folliculis. similit̄ cum totis plantis
 ita alimenti vt uozum animalium.

In fame autē vitā z ex his quosdam come
 dentes. et maxime ad bac vtridūz ei9 sicut
 cicera z fabas comedūt: cōluta autē sunt nō in
 delectabilia solum sed indigestibilia z sūstūta
 ventris. neq; boni cōmū generatiua.

Apra ad sanguis grossi melancolici genera
 tionē sicut z lenicula. sed illi qđē multa bona
 a dant. huic autē nullam illoz bonoz. inest.

Capitulum. cccc.

Vermicularis. Pandecta. capit. cccc.
 Herba grassula est herba de qua inue
 nitur maior z minor. et minor ei9 vermī
 cularis. Dyaf. Vermicularis est herba que si
 milatur herbe grassule maior.

Operationes

Serapio. Semen illius herbe est calidum
 et siccum in tertio gradu. z expellit lumbicos.
Et dicitur q; reperitur super terram in coza
 z cui post q; pluit.

Et quando bibitur de eo tristi expellit lum
 bicos z ascarides. z laxat ventrem.

Auicenna. Vermicularis. calidum in ter
 tio et ē semē arenosum interficit vermes et alca
 rides.

Capitulum .ccccxiij.

Uerit lani. ara. sandaros v̄ baratin v̄
gressa v̄ s̄adaraca. grece gum. Sera.
li. ag. c. sandros. i. vernit. z̄ ē gūmi ca. z̄
sic. cōpletōis est in. ij. gradu. Et idē auc. Dab̄
b̄ij. ca. ē z̄ sic. s̄ caliditas ē pauca. z̄ ē s̄ilis Karā
be s̄ nō ē ita durū. z̄ i eo paz̄ ē amaritudie. z̄ af
fert a terr̄ ch̄ianoz̄. ¶ Pau. c. d̄ v̄ q̄nice. Ver
nit ē gūmi cuiusdā arbōris q̄ in ch̄ianoz̄ pul
nascit̄. q̄ arbor̄ iuniper̄o vocat̄. v̄n̄ ab eo t̄pe est̄
uo q̄dā gūmōsitras egr̄edit̄. q̄ acriōe calor̄ q̄tē
cat̄ z̄ indurat̄. Et d̄ vernit̄. q̄ cū colligit̄ el̄ albi
coloris. z̄ cū an̄tiquat̄ d̄ subcitrini. z̄ cū plus
annuat̄ est̄ ruffi color̄. q̄ cū q̄ sit̄ dūmodo s̄
lucida et clara digēda est̄. Et d̄ etiā v̄ ar̄it̄ q̄d
dā q̄d cōst̄it̄ ex oleo seminis lini z̄ vernice. z̄ in
de illum̄ v̄ cōsolidant̄ color̄es ap̄d picturā
Habet̄ aut̄ vernit̄ virtutē z̄ ḡlūrit̄ h̄di ex v̄scoli
tate sua z̄ clarificādi z̄ cōseruādi. q̄d s̄az̄ parer̄.
Nam pictores supra alios color̄es cōseruant̄.

Operaciones.

A ¶ Sera. Vernit̄ aut̄ q̄d est̄ gūmi absq̄ cōse
ctōe v̄aleat̄ cōtra fluxū sanguis et̄ nariū si pul
uis et̄as cōlectus cū albumine oui t̄p̄to z̄ fron
ti supponat̄. cōtra vomitū colerici h̄ar ex pul
vere et̄i emplastrum z̄ olibano z̄ albumine oui

et stomacho superponatur
¶ Idē etiā fiat contra v̄sinteriā a d̄lto a ceto
z̄ supponat̄ peccini. puluis est̄ in uno forbilit̄ va
tus v̄aleat̄ p̄tra vomitū colerici v̄ el v̄sinteriā.
v̄als etiā puluis v̄ interiore z̄ exteriorē solutionē.
¶ Serapiō p̄dicto libro z̄ cap. Vernit̄ cōfert
catarro q̄n̄ sit̄ fumigatio cū ea z̄ desiccet̄ v̄l c̄
ra. et̄ abs̄. indit̄ sanguinem menstruum.
¶ Et idē auc. Bedigozas. de p̄prietate eius.
z̄ p̄fert catarro z̄ desiccet̄ fistulas. z̄ est̄ secca et
calida in. ij. gradu. euellit̄ sup̄fluitas flegma
ticas que sunt̄ in stomacho et̄ in intestinis.
¶ Et occidit̄ lumbricos et̄ ascarides. et̄ cōfert
fluxibilit̄ an̄ nervoz̄ que accidit̄ a frigiditate
et̄ humiditate et̄ repletionē.
¶ Et idē auco. Dab̄ij. q̄n̄ sit̄ fumigatio cū
eo cōfert catarro capitis. et̄ quando puluis
risatur sup̄ v̄lcera desiccet̄ ea.
¶ Et idē auc. Aḡabari. Sandaraca est̄ simi
lis Karabe in virtute sua. z̄ p̄fert fumigatio cū
corbe. et̄ desiccet̄ fistulas. z̄ p̄fert spuro sangui
nis et̄ emorroidib̄. Et ē gūmi citri coloris.
simile Karabe. et̄ est̄ in eo parus amaritudinis
et̄ affertur a terris ch̄ilianoz̄ et̄ virtus eius
est̄ similis virtute Karabe.
¶ Et q̄n̄ sit̄ cū ea fumigatio. p̄fert fistulas. z̄ q̄
accipit̄ ex sandaraca z̄ oleo rosaz̄ et̄ lini cū eo
p̄fert scissuris q̄ sūt̄ in mēbris et̄ in mamb̄ et̄ ped
ib̄. et̄ si nō inuenies poneloco eī pondus ter
ri t̄pis plus pondet̄ ipsius de Karabe q̄d v̄
rit̄ B̄ali. esse gummi baur romane.
¶ Obi s̄endum q̄ illud ro cabulū sandaraca
aliter intelligit̄ in libro ar̄. b̄t̄. et̄ aliter i libro
grecoz̄. Nā arabes p̄ sandaraca intelligit̄ v̄ et̄
nicē sicut̄ taz̄ d̄it̄r̄ el̄ s̄ ḡcci p̄ sandaraca in
tendunt̄ quēdā lapidē rubi. Unde Plinius.
Sandaraca affert̄ a Ponto et̄ Lepedocia et̄
Sicilia. et̄ est̄ lapie ignei coloris.
¶ Dyaf. ca. de Sandaraca. In eisde loc̄ nas
satur v̄t̄ i auripigmentū. Hoc etiā dicit̄ Dyaf.
ca. de arsenico. Et̄ dicit̄ q̄ digēda est̄ h̄. acara
ca que ē colore ruffa v̄alde et̄ facile sent̄ ius. et̄
crepula mūda. colore b̄nis cynnabou et̄ odore
sulphuris. Virtutes et̄ similis arsenico. v̄n̄ est̄
cauente virtutis et̄ dyasoretice et̄ stuprice.
¶ Resine mixta alopicias curat̄ cum picev̄
guēst̄ ep̄sōs et̄ ducit̄. oris vulnera et̄ narius
curat̄. De p̄tulas cū oleo purgat̄. Oleo mix
ta pediculos curat̄. Pustulas cū adipe mixta
mūdat̄. Condilomata ani cōpēct̄.
¶ Empicis cū melle et̄ vino rufit̄ datur̄. Su
mgio t̄stim p̄bet̄. maxie resina mixta. Sum
ore acceptus vocē limpida cum melle accepta
sicut̄ decimarum alimaticz̄ medicatur̄ sicut̄ vo
ca o: t̄le cū resina v̄t̄ caprapucia accepta.

De Herbis.

Vis ac in vaticis sicut sequit modū grecorū:
sicut cap. de vensibus putridis. 2 ca. de morosa
¶ Similiter Galenus in antidotario minori
in antidoto illo qd̄ incipit **V**edicamen ad po
lipū narium.

Capitulum. ccccxiij.

Viola latine. Arabice fenestrig vel fenestrig. Grece leucis. Scitēdū q̄ tria sunt genera violarū: vt **D**yscol. dicit capit. leucis. Sed et **S**crap. li. aggre. ca. Fenestrig: non loquit̄ nisi de vno. scz viola purpurea: quā vsus eius magis conuenit medicinis. sed alia duo genera sunt species churrisicut apparet in capi. xi. superius de **L**. ¶ **S**era. lib. aggre. ca. p. fenestrig. fenestrig. i. viola est herba cuius folia sunt miora folijs cussij 2 nigriora. 2 non clongant̄ nullū ab eis in figura sua. Et habet stipitem egredientē ab vno radice. 2 est sup̄ eū plus. Et in summitate nō eius flos boni odoris coloris purpurei. Nasat̄ in locis vmbrosis 2 asperis. ¶ **H**abe. ri. sim. farma. ca. de Viola in translatione nostrā. folioz huius herbe substāria est subfrigida 2 aquosa. Vnus eoz infrigidat partem. **D**yscol. ca. Leucis. i. viola omnibz est nota. Est et̄ in floribus habens vllamini: quā melinū abū 2 purpurā flozom ostendit. **J**ohānes mesue cap. de violis. Virole sunt medicina

temperata: cōueniens. 2 sit p̄ eas male q̄stratis permutatio 2 nature solutio. **D**elior est quē cumq̄ exprimis: qm̄ non inuenit eā calor reiolis vens vritate. aut pluuia dissipans frigida est. 2 humida in primo gradu. Et que sicca est minus est humida 2 minus frigida. Est et̄ in recente humiditas sup̄ flua ppter quodq̄ recens est solutio: per ventem educit lambificando. que p̄o sicca est educit vll solucido. 2 ipsa quidē est in frigidatina narcotica fedatūa dolor calidoz: 2 cōtriciua inflāmmationū 2 lenitua 2 solutua. Est et̄ vobilitat solutibus. 2 vigorat̄ cū alijs laxatiuis. Et ppter hoc quidā addunt quantitatē eoz medicinatē et turbat. 2 faciunt trociscos. 2 vigorant cum hoc operatione eoz. Et quidā adēlit scamonēa. 2 ipsa quidē 2 oleū eoz ingredit̄ in anedatione medicinaz acuta. **S**uccus aut̄ ipsaz 2 syrupus et̄ eis lenit̄. Et violē sicce educit̄ dissol. endo. Et ipse quidē condit̄ cū zucaro 2 melle sunt maioris absterfionis 2 minoris alterationis. 2 cū zucaro cōtriciua faciunt. Et scito q̄ non sub hincit̄ de coctione aliquid qua sit sup̄ miras. 2 succus eoz similiter 2 eoz roboret̄ aceti cum infusione eoz. 2 sit mirabile sc̄ abus in vltre inflāmmatione: 2 est melius oleū earum. fundamentū cuius est oleum orisanquū aut̄ amygdalinum.

Operationes.

Galenus. Ipsa herba tam p̄ se q̄ cū alifris supposita remediū calidū prestat̄ si egmonit̄. superposita aut̄ in orificio vcurio incensibilem patienti vcl in oculis.

Scrapion. Virtus eius est que lenificat̄ 2 edat̄ apostematā calidā: quando ponant̄ sub ea tela aut̄ cum farina ordi. 2 confert̄ inflāmmationi que fuerit̄ in ore stomachi 2 in oculo. Sed flos eius cū hoc q̄ sedat̄ inflāmmationē oris stomachi habet̄ p̄ prietate relaxantē colerā. Et sic emplastrū cum folijs in huius herbe aut̄ cum sauibz. 2 infrigidat̄ 2 confert̄ ap̄ olematis calidū ocaloz 2 vritus anti.

Et dicit̄ q̄ flos eius a proprietate que est in eo. quando bibit̄ cum aqua confert̄ squamante 2 epilentie que accidit̄ pueris. 2 est illa que vult̄ ganter dicit̄ marci puerorum.

Et idem auerrois **Z**ben **Z**duay. De proprietate eius laxat̄ coleram a stomacho 2 inclinat̄ Et confert̄ inflāmmationi que est in ciu. 2 lode

2 squinantie q̄ accidit infantibz qm̄ sumit cū aq̄
ca. Et qm̄ aliq̄s vult de ea exhibere in potu ad
lacandū veniē: exhibeat ab 3. iij. vsqz ad. vi.

R **Dya.** flos purpureus sedat inflammationē
oris stomachi ⁊ oculoꝝ. ⁊ aqua huius floris cō
squinantie. ⁊ aq̄a colera a stomacho ⁊ inlesti
nis. Et confer inflammationi que est in eis. so
lia eius sunt sicut folia cussus: sed minora ⁊ ro
tundiora. sed mellinus color medi cine necessa
rius est. qui succus elixatus ⁊ fomento adhibi
tus tumores stericos curat: menstruis imperat

f **Acrotis** mixtus ragadias ani ad sanitatem
pducit: melle addito pustulas ⁊ inflationes tol
lit. Semen eius cū vino bibitur. 3. ij. aur suppo
sitū mēstruis imperat: abortum facit. Radices
eius carbaplastamibz adhibite cū aceto splenē
siccant. Podagriscis medicantur.

B **Sed viola alba** pectorie est virtutis ⁊ ceteris
nuariorie. ⁊ flos plus. decoctio aū herbe men
struas puocat si post p̄m̄ nō sequat ferri mor
tū extrahit ⁊ viuū corrūpit ⁊ educit. marmis
inflammationē sanant si tā fortis est mulier. Si
in pellario posita omnia similiter facit.

D **Mo. melue.** Solutione educit colera ⁊ alte
rat ⁊ accessum. ⁊ violę conferit inflammationē
omnibz. ⁊ sedat sodā facta a calore vehementi. et
sunt somnifere. ⁊ faciūt choizams ⁊ leniūt pectꝝ
⁊ guttur. ⁊ conferunt vuez ⁊ squinantie

J **Et iuuamentū magnū** eoz est a partibz pecto
ris ⁊ pleurisi. ⁊ sedat sitim. ⁊ pferūt sicce opila
tioni epatis ⁊ apostematie: ⁊ calide vetericie
⁊ lunciuamenti magni in febribz inflammationis
⁊ sin p̄ cas. Dosis portiois eaz est ab 3. iij. vsqz
ad. viij. ⁊ succie eaz ab. 3. i. vsqz ad. ij. ⁊ syrupi eaz
ab. 3. iij. vsqz ad. iij. ⁊ p̄m̄ eaz ab. 3. i. vsqz ad. ij.

R **Bartholomeus** in li. de proprietatibz rez. **Viola**
la p̄pter violentiā odoris sic ē nominata. v̄re
ē ysi. Cuius tres sunt species. s. purpurea: al
ba ⁊ mellina. Sed omnū folia nature frigide
sunt et aqueose. ⁊ idē solutiue.

L **Herbā** quidē modica est viola in substantia.
q̄ recens est melior q̄ antiqua. cuius flos m̄
im̄ est odoros. ⁊ h̄ odor eius cerebrū calozē miti
gat: ⁊ spiritus animales recreat ⁊ confortat.

D **Flores** vernales p̄m̄ oriunt: sic le citius ma
p̄stant paruitate eius in substantia magnitu
do odoris pariter ⁊ virtutis notabiliter recō
p̄ntat. **Dyscolocides.**

A **Plant.** Viola fri. est in principio primū ḡdu:
⁊ bumida in fine sedū. Dabet virtutē leniēdi
būmēdū ⁊ refrigerandi ⁊ relaxandi: **Viola** cōm̄
te sup̄ ca. apostematā in principio valēt. **Fomē**
ta et aqua dec̄ octiois ipsius herbe facta cir
ca pedes ⁊ frontē: in acuria somnū p̄uocat.

D **Rasi.** **Violę** somnifere sunt. capitis dolorē

a calore factū remouēt. color a nigra de stomac
cho ⁊ in reclinis purgat. calozē eoz mitigat.

Wacer. **Fice rosus** superare decoꝝ: nec lilla
p̄it. **Fragrates** violas specie nec vi nec odore.
Dicit bumida vis illius: ⁊ frigida primo esse
gradu. species tres esse legunt eaz. **Flores** q̄s
t̄m̄ diuerso flore valemus. Nam sunt purpuri
flores albiq̄ nigriq̄. Lunctis pene pares sunt
in medicamine vires ⁊.

Capitulum. ccccij.

Virga pastoris. **Hidetr.** ca. ccccij. **Di**
pseus grece. arabice persenda. ⁊ diplo
cos vel basitabay vel aybsācos. latine
vero virga pastoris. vel cardo fallonū. **Sach**
dum q̄ ducunt species virge pastoris. sc̄mas
sculus ⁊ femina. **Dysculus** est que **Dysc.** fm̄
translationē nostrā ca. **Diplens** v̄o car diplens
⁊ est fm̄ ipsum fruter spinosa. virgā h̄sion ḡa
spinis plena. ⁊ folia in circuitu similia lacuicis
in singulis nodis bina habet folia. ⁊ ipsa obli
ga ⁊ spinosa intrus. ⁊ deforis spinis plena. ⁊ ha
bet etiam contracta folia. que plantam ⁊ au
ram in se retinent. v̄nde ⁊ nomen accepit **Dy**
pseus. id est sitione. In virgis suis capita sur
gunt. singula spinosa similia ec̄ h̄m̄. ⁊ maritimo
sed oblongiora. que siccatā albūm factum eoz
lorem. et in virgā deintus v̄rities nascuntur.

De herbis

Sera. h. ag. c. Harfharbay, auc. Dya. Harfharbay vel dipfaca est spina qua panos facit et lamine de yga pastozis: cardo falloni. et est spes spinaz bñs stipite longus spinosus. et folia eius sunt similia folijs la crucis. et sup quēlibet nodū stipitia sunt duo folia amplectētia stipitē: lōga spinosa in medio coꝝ interā et ceteris bñe sicut dicitur vespicae aquer sunt spinosa etiā. et habet iuxta stipitem concauitatē in qua colligitur pluuia et ros. Et ideo nominat dipfaca: id est sitiens. Sup quēlibet ramū eius est caputellum simile echino marino: aliqūatū in longitudinē tendens spinosum. qd cum vesicis currit abibi. Et qñ scinditur reperiunt in medio eius vermiculi parui: ista est vīga pastozis masculus. Et idē Serapio loco allegato. Sunt eius due species. Vāsculus et femina. Vāsculus est herba que nascit omni anno. et habet ramulos seu ygas tenues molles subtiles. nodosoz: dilatata super facies terre sicut gramen: et habet folia similia folijs rure. nisi qd sunt lōgiora et molliora. et bñ iuxta vnū quodqz solū semen. et ppter hoc dicitur masculus. et bñ florē rubrum. S. femina est quā Serapion vocat in lingua persica Perstiana. Et dipfacoidea vocat ei poligonos. et est centū nodia. Femina que arā. vocat harfharbay. Latine vero cauda vulpū. Et est fm Serap. herba bñs plantam parū et yga vniā tenerā similes carne: et tū nodis ipis sūt folia egredietia ab ipsa vīga similia folijs pini. et habet radicē in q nulla est in uamētū nascit iuxta aquas. **H**al. vi. sūm. Sar. ca. Dipfens. Dipfes vel dipfacus ē yga pastozis. plurimū qd est in ipsa est frigiditas: et in sapore eius est stipicitas. Et virtus eius est que infrigidat et desiccāt in principio certū gradū. et radicē huius plate desiccāt in .ij. gradū. **A**uic. li. ij. ca. de yga pastozis. Uirga pastozis ē masculus et femina: sed masculus est fortior: in ipsa est stipicitas et pars aquea in ipsa est plurima. Et ppter multitudine repulsionis matericum effusarum estimatur. qd est effecatiua fontiter

Operaciones.

- 1 **D**yal. Est yga pastozis masculus. radice eius desiccatur in .ij. gradū. et abstergitur: que cocta in vino et tunsa. et sic cerotū imponitur. vel si emplastratur cū ea arūs curat cisturas ani. et ragadias et fistulas et emorroidas interiores. quod medicina mē in pice de enea consistendum.
- 3 **E**t clauos corpis inuadat. et formicas et vermes qñ in capite huius plante inueniunt. in corio suo ligati et collo suspensi aut in brachio dicuntur febrem quartanā penitus curare. et medetur murticis et acrocardines.

Sera. Uirga pastozis femina est: cuius virtus repercutit et incarnat et cōfert in inflammationi omnis stomachi: quando apponitur extra. sicut est post qd trita fuerit. et cōfert apostematū qd dicitur berispile. et apostematū antique.

Et repercutit et prohibet humores qui sunt ad mētra: et ex melioribus medicinis berispile. quā dilatata et exardiant ambulans de membro ad mētra: et cōfert vlcera in alijs. et vlcera in omni festis. ad que humores fluunt et conglutinat vulnera recentia cum suo sanguine.

Et cōfert vlcera auris. et sic in ea sanies desiccatur eā. et abscondit fluxū mēstru op imoderatū.

Et curat vlcera in ceteris partibus sanguinis et sicut fluxū eius vendicū qd fluxat. et in omnibus his masculus est fortior: et femina. vñ habet masculus et rure stipicitā frigidā qñ sicut in potu et succo eius: cōfert spū sanguinis et fluxū sanguinis antiquo et egritudine que dicitur colitrica. et distillatione vine: quia prouocat vniā prouocatione foeti.

Et qñ sumit in potu cū vino cōfert moribus venenosis. et qñ bibit in febris periodo cōstante a cessione paropisni et bozā cōfert multū.

Et qñ sit nascale cū ea mētra habet fistulā et vlcera in matrice cōfert in uamētū magnum: et abscondit fluxū humiditatis amiquarum ab ea. et distillatur ex ea in auream. et cōfert vlcera eius et sanies que sicut in ea.

Et qñ coquitur cum vino et miscet ei med. cōfert in uamētū vlcera matricis. et sit emplastrū cū folijs eius. et in inflammationi stomachi et spū sanguinis et formice et berispile et apostematibus calidis et frigidis in principio eoz. et qñ cōquit cū vino et terit bene donec fiat cerotum.

Et emplastrat cū ea annus curat cisturas q sunt in ano et emorroidas interiores. et oporet et qd hoc medicina reponat in pice de enea. et curat species formice que sūt paragodes. Et dicunt quidā qd vermes qui reperiunt in capitis huius plante qñ ligatur in corio suo.

Et suspensū in collo et bunnero bñtes quartanam curat eam si deus voluerit.

Auic. Uirga pastozis et prohibet fluxū. et fit ex ea emplastrū signonū et berispile et formice. et valde cōfert apostematū vlcera tunc.

Et cōsolidat vulnera recentia. Succus eius interficit vermes auris. et cōfert vlcera eius. aqua eius cōfert spū sanguinis. et fit ex ea emplastrū in inflammationi stomachi. et prohibet fluxum sanguinis et matricis. et sanat vlcera in intestinorum.

Et Dyalcozides quidem existimat qd ipsa prouocat vniā et sanat illum qui ruitur eaz: et non potest eam amittere.

L
D
E
S
D
B
H
J
K
L
D
A
D

Capitulum. cccciii.

Vitis larine. Arabice barim vel baris. Brece ampeleos. Sera. ali. ag. ca. Barim. Vitus ex ea est domestica et siluestris. et alba et nigra. Domestica est vitis vini: et siluestris est que grece vocat ampeleos a græca. hasias bz longas et lignosas et asperas. Folia eius strigno ortiuo sumilia bz latiora et minora. flos re bz sicut capilli. sz semē bz vt botrus. Quis maturauerit rusum facit colozem obronduz. Alia spēs est q̄ vocat labrusca vel vitulus. cuius flos vocat ynantus vel ynantus vel ante flos res. et masculus: de q̄ inuenies in. c. x. r. iij. superius de A. et est plāta in qua sunt grana quæ si mūltā botri vne paruis. et q̄n sunt matura coloz eo ē rubes: et figura sui grani ē rotūda. et rices mi sui botri rderuant in sumitate eius. et grece vocat ambolosa gine. Est alia spēs vitis q̄ dicitur vitis alba: et ebrioma. p̄ qua lege ca. lxx. superius de B. H. alie. vi. sim. far. ca. Ampelcos melana. Ampelcos melana siue vitis nigra vocat bec p̄prie bzioma. de qua lege viticellā hic infra. et est vera bzioma. Sciendū q̄ bzioma supra de B. non est vera bzioma. sed aurotes illam appellat vitis alba siue bzioma alba.

Operaciones.

¶ Sal. vi. sim. far. c. vitis. Vitū vitis albe domestice est cali. in. ij. gradu. et vitis ex eo est in. iij. gradu. Et multū est in p̄mo et manifestat vniū q̄d q̄s in p̄mo gradu. et per manifestationem caliditatis inuenit in eo.

¶ Vitis domestice succus fm Sera. et potissimē folioꝝ eius cōuenit habentibz vlcera in intestinis sunt fr. et stipice. et q̄ ex p̄uū sanguine. et q̄ cōquarunt de ardore stomachi. et p̄gnātibz habentibz a p̄uū corruptū: et caprioli eius q̄ infūdūtur in aqua. et bibitur sa cū me hoc.

¶ Et lachrymis vitis est siccū gūmi: q̄ coagulatur sup palmites. q̄ potat cū vino expellit lapide.

¶ Et limē cū eo empergo et curat eam et scabiē vlcerosam similiter et nō vlcerosā: et oportet q̄ antecōlūtiās cū eo q̄ limās membrum cum mītro et oleo assidue. et abradas pilos. Et infra cap. Titum latius dicit.

Capitulum. cccciv.

Vitis fm Serapionem l. ag. ca. Vitus sunt spēs sz absi. et indū q̄ appellatur arabicus et est rubei colozis. et est idem q̄d curcuma. Radix eius affert ex tartis in byeme. et bz grana sicut grana passule. Et melius ex eo est rubes habens pauca grana: et alio est quod acceret manū. et habet colozē violē. et ex teris est rubes cuius toxicum multū. Et

De Herbis

toricū quidē est res panca minuta mollis ad
berē manu qñ tangit vagina eius. et ipsū qui
den linitur super morpheam confert ei.

Operaciones

¶ Virtus virē est calida et sicca in pñ cipio terē
nū gradus: qđ si linitur ad morpheam confert.

¶ Viridit is inuēta sup aqua: q arabice vocat
baralep. et in lingua hispanica mullas fm auer
roim scđo Colliger: est calida et humidā in. ij.

Capitulum. cccxxvij.

¶ Viscus latie et grecē arabi. dabalch vel
ebete vel bifos. Sere. lib. aggre. ca. da
balch aucto. Dyal. Dabalch. i. viscus.
¶ Bilio: ex eo est nouus q̄ silis est in colore suo
colori porri. Exteris q̄ est subrufus line aspe
ritate et sine fursureitate. et sit ex fructu rotundo
paruo q̄ nascit in arbore glandiu: et folia eius
sunt sicut folia arboris bulli. Fructus q̄ iste cō
mundit et abluir: deinde coquit in aqua. Sunt
autē quidā qui masticando fructū ipsū faci
unt viscū. reperit etiā in arbore piroz et malozū:
et in multis alijs arboribus: et aliqñ in radice ar
borū aliquarū paruaz. et latine vocat bec plan
ta villo. Ego autē vidi in monte Habazar
homines qui faciunt ex arbore magna que nas
citur apud eos. et apud ipsos vocat tarabella:
Et latine vocat Lapposū. Accipiunt quidē
ramo sipsis: et excoriant eos fasciculos. et in
fundunt in aqua et dimitunt sic aliquo ex inen
sibus: deinde cōmunt consusione forti. et sic
indus viscus bonus. Et virtus eius est similis q̄
subtilit. attrahit et dissoluit: quia habet viri
tem resolutiua. ¶ Dyal. ca. Viscus fm transla

tionē nostrā. Viscus in ramulis nascēe a quo
dam aniali volatilis: et turdella visca. Nā illo
si moratur in ramulis arborum glutinat et inde
nascunt virgule plurime. et fit viscus qui semp
viridis inuenit. Est autē optimus qui in arbore
quercus crescit. et qui est mundus subviridis. et
si extendatur non corrumpitur: sed vt membra
na extenuatur.

Operaciones

¶ Aliens. vi. sim. far. ca. de visco. Substātia
visci est cōposita ex aquosa suba et aerea. et de
his ambabo est in eo multū: et ex terrea pauca. et
in sapore eius est auitas plus q̄ amaritudo.

¶ Et virtus eius est que calefacit: non tamen
cito quando apponit cōpositi. sed post q̄ facit
morā in corpore sicut facit rapsia. et nos quidē
dicitur in his que precesserunt: q̄ bectres in
uenitur in medicinis: quaz virtus est que cale
facit: cū quaz calefacione est humiditas sup
flua indigesta. virtutes habet acres. duricies
mollire pōt. Nā de profundo extrahit humo
rē cū vehementia. et nō subtile tantū: sed et pin
gues digerit. mor quidē nō calefacit: s̄ tēpore
diurno impositus calefacit vt rapsia.

¶ Aucenna li. ij. ca. de visco. Viscus est nouus
omnibus. et eius quidem fructus similis est as
ceri nigro vel sincere. rotundus virgularis et as
gibilis. ex quo manus inuisant. Eius autē mi
nera est arbor ferens glandes et pira et mala
in quibus sunt virtus aqua et aerea multiplici
tate valde. qui ex eo bonus est. est recens plas
mus coloris porri in terius: viridis extrinse. scri
tur et lauatur. deinde coquitur. et non calefacit
nisi post moram longā: sicut gummi tute agre
stis. et est debilior ea in hoc. et in ipso quidē est
humiditas superflua indigesta. et est calida et
sicca in. ij. Et est resolutiuus. resoluūt em̄ hu
miditates grossas. et profunda corporis ppter
fortitudinem virtus atra caue: et lenit. et dis
solvunt quidam q̄ non inest ei operatio in hu
miditibus nisi tenuibus.

¶ Scrapion aucto. Dyal. Quando viscus mis
cetur cum resina pini maturat apostemata q̄
fiunt in radice auris: et alia apostemata.

¶ Et quando miscetur cum olibano curat vlc
cera antiqua. et quando miscetur cum calce et
cū lapide gagaris aut lapide alio. et coquit cū
eis. et ponitur sup apostemata fraudulēta: aut
super duriciem splenis curat. Et resoluūt apos
stemata et duricies.

¶ Et qñ miscet cū auripigmento citrino aut ru
beo. et ponit sup maculas aures et cas. et qñ cum
calce miscetur et rob excludit vngues.

¶ Aucenna. Viscus eradica vngues malas

A

B

C

D

E

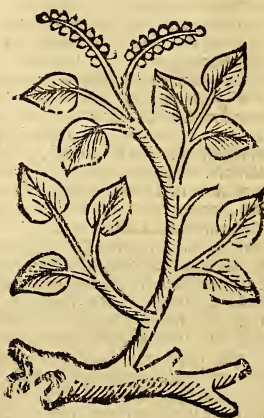
F

G

H

cum super eas ponitur cum arsenico. et resolu-
apostomatata frigida. et proprie conforatur cū
ca lce. et lenit vlcera antiqua et vulnera mala. et
lenit iuncturas cum tam tanta cera quantum
et ipsum: et cum equali pondere sui de resina pi-
ni. et cōfert apostomatus frigidis post aures
¶ Et mixtus cum gummipini et cera extenuat
splenem: cum super ipsum ponitur cum aliqui-
bus rebus ipsum confortantibus sicut est calx
et huiusmodi.

D

Capitulum. cccc. vii.

Urticella. Pandecta ca. cclxxij. Fesera
arabice vel kfire. grece ampeleos leuce
latine urticella vel vris alba. Sed sci-
endum qd Galienus ubiq; vocat vris albam
vel nigram bionia. Et Dyasco. similiter fin-
translationem arabicam. Sed Galienus. vi.
sim. far. ca. Ampeleos melana dicit qd vris nigra
ppriè dicitur Bionia. Hoc sicut apparet in ca. vris
pari supra. Sera lib. aggre. ca. Fesera. Fesera
ra herba est que habet folia et capriolos in si-
militudine vris cōmunes: nisi quia sunt alpes-
riora: et rami et caprioli adherent implicates se-
quibuscunq; approximant et arboribus aliis:
et suspenduntur eis cum capriolis suis. Et habet
fructum similem racemo rubro.

Operationes

¶ Dyasco. ca. Ampeleos. Ampeleos leuce: id
est bionia siue vris latine vris alba. bassas et fo-
lia similia habet vris nostras sed aspera et miro-
ra. caprioli similes sunt implicates se. semen ip-
si vris simile. est et butirosium rarum.

A

¶ Dyasco. urticella in vino elixir et comesta
ventre et vana mouet. virtus est folijs et bastis
ipsius et radici viscida: vnde vulneribus chros-
mis imposita medicatur. Lacros et vagedena
vulnera ad scabiam perducit. Tybis vulnera
tollit. sale addito et in cathaplasmatibus adhibi-
tura et composita.

B

¶ Radix eius colore corporis bonū reddit. rus-
gas vulneribus distendit. Lentigines purgat:
magnis cicatricibus colore propiū reddit. Li-
uores et panaricia emendat. cū vino in catha-
plasmatis adhibita durities spargit. Apo-
stomata curat: Quia corpori infirmitas eiicit. De
dicamibus suspiciis necessario miscetur.

C

¶ Epilepticis. s. i. adhibita anno toto p̄solat.
sili mō accepta apoplexie et stomacis singu-
lare presidiū est: maxime s. ii. accepte singulis
caulis sūt cōuenit moribus et enenarie. Abor-
sum facit. plus vero accepta maniam facit.

D

¶ Secundinas deponit. Urinam prouocat.
Velle addito vt electuariū vnam diuini ois
et officationibus p̄solatur. Tussim et dolo-
rem capitis et lateris compescit. De alio cadē-
ribus et conuulsationibus maximus remediū
est. obulo vno cum aceto bibita splenem et esci-
caro dicitur. xxx.

E

**¶ Accepta cum cartico cathaplasmata om-
nia similiter facere potest. cocta in aqua et so-
mento adhibita stercas purgat. infantes non
coagularos deponit. Terno tempore herba
ipsa ciccatur.**

F

**¶ Litus hiccus cum multa bibitus omnia si-
militer facere nouit: et regna deponit. Semē
vero eius tritum et per. u. cum scabiam et lepro-
sos curat. Lac mulieribus prouocat. Succus
eius cum succo pilane coctus lac mulieribus
prestat. Succus baccarum: eius lac vberibus
hiccis reddit.**

G

**¶ Litus eius urinam mouet mediocriter. Ra-
dix autē proiectionem et extenuationē virtutem
habet. et dicitur mediocriter.**

H

**¶ Et ideo splenem resoluat et sciliosum postea
extrinsecus: aut superposita cū sicibus lepiam
et scabiam sanat: datur etiā in cibo pro splene et
per urinam splen digeritur. Nec herba tā lau-
dabilis est: vt in vris acis portionibus mutatur.
Miscetur et pulcherrime medicamentis cū
oleo de cocta: et onice artefact et erabit.**

I

De Herbis

R **¶** Lōmunit̄ autē radicē cūten fricabiles ⁊ cō-
tensam facit. **W**ederū autē effēdas ⁊ lenigti-
nes ⁊ maculas nigras cū ozobo atq; terachia
et femigreci semine. Item si recum eam potas
peris omnia mala a te cessigient

gelatum in vesica. et cum aqua mellis fran-
git lapidem. **¶** Et aperit opilationes matricis et
soluit melancoliam et flegma sicut epythimum
quando bibitur sicca cum opimelle. et ipsa us-
partibus nostris carenus.

E

Capitulum. ccccxxviii.

¶ Erbuen. Auicē. li. ij. ca. v. Erbuen. **W**e-
sbuen est planta habens virgae minus
ras. super quas sunt flores albi. habens
tesa folia similia floribus maro. acini saporis et
odoris. et est. ca. in. iij. sic. in. ii. Et est ex ea alia
citrina. alia alba. est digestiva. aperitiua. opila-
tionum. et in rubea est itipicitas.

Operationes

- A** **¶** Auicēna. **W**erbuen prouocat sudorem. et
eius oleum in unguem aperit orificia venarum
et resoluit apostemata in stomacho. et sangui-
nem congelatum in ipso
- B** **¶** Et conuenit apostematib; frigidis. **W**onue-
nit fistulis et vlceribus necrosum. cum in deco-
ctione eius infunditur spongia: et ponitur sup
egros et facit suberb.
- E** **¶** Et odoratur humiditas eius ⁊ facit dormi-
re. **W**onuenit asmañi cum bibitur sicca: sicut bi-
bitur epythimum
- D** **¶** Et prouocat: fornicit. et resoluit sanguine co-

Capitulum. ccccxxix.

¶ Volubilis latine. gre. cussuf. ara. **W**ebele
cb. **W**o. **W**e. ca. de volubili. **W**olubilis
plures sunt species. Una est que dicitur
funis arborum. cuius flos est albus. ⁊ est sicut
ruba. ⁊ habet lac. ⁊ vocatur volubilis magna.
Et est alia cuius rami repunt super terrā ⁊ sup
ramos plantarum. que folia ⁊ flores habet
minus. et dicitur volubilis parua. Et est alia
species eius habens folia subalbida ⁊ lanuginosa.
sa. et habet lac. Et est species aspera. habens so-
lia sicut sunt citrulli folia. cuius flos est sicut em-
palle adherentes. et vocatur lupulus. Et est
species eius cuius radix est sicut fetidum et
magis grossa. immo est grossitudo eius in mo-
dum cucurbitæ maioris. et eius si ipse eleuon-
tur super radicem suam circiter cubitos duos
et folia eius sunt: si ricta parua in modū sagittæ
te alare: que ex leui causa fiunt. et hylac. ⁊ vo-
cantur dñs lactancioz. et ex casti scamonea. qđ
inuenies in ca. ccccxxix. **W**e. **W**elior duarū
specierum pūmarum est magna. habens folia

D **W**

Tractatus.

In modū sagitte alate. melior ē que oritur in locis temperatis remotis ab excessu. Inq̄e Drasco. Magna ē equalis. declinat tñ ad caliditatem. z est sic in .ñ. z resoluitur a maturatūna: aperitūna ab sterilitate z solutūna. lanuginosa vero ca. ē in excessu vlcera tūa z incitūna Sagittalis ꝑo ca. est z sic in .ñ. gradu. Et dicit Gal. in principio tertij ac ꝑo in fine tertij. z ē acris vlcera tūa. z eīdā crimonīa nō ē in vehemētia lacricinū mas ioris. z ē in qualibet eīdā parte plante acuit as et serofitas: sed plus in lacte ipsius. et est in ea ab sterio et resolutio. z ista est scamonea. Lupulus vero est equalis ad frigiditatem declinans. et dicitur quod est in principio pūm. z est verius Est autē sedatiuus dolorū calidiorum ex tunc tūus inflammationes et lenitiuus.

Operationes

- A ¶ Jo. De. Rectificatio magna aperit orificia venarū. ꝑpter qđ miscēdū ē a liqđ ex dragāto z mastice. et rectius qđ vigor operationes eius est aqua casei cum spica et mastice
- B ¶ Et sagittali autē nō ꝑpinatur ad soluedū nisi coagulū eīdā. z est scamonea Lanuginosa vero priorius vitāda ē. Solutione tñ educit sanguinē. et est venenū. ¶ Itē lanuginosa educit ex coziando. Lupulus vero aspera educit de colera citrina rem aliquāz et mundificat sanguinem ab eger clarificat ipsum. et sedat inflammationem eius. et affert ei iuuamentū magnū infusio ipsius in aqua casei.
- D ¶ Et Sympus eius remouet ytericā. et aqua parum vtuntur administratione eius medicis temporis nostri. cum sit medicina bona.
- E ¶ Et ipsa quidē et succus eius cum sanich ordei sedat dolorē capitis ca. et cōuenit calefacti onī stomachi z epatis. z Sympus eius cōuenit febribus colericis et sanguineis.
- S ¶ Magna vero solutione educit colerā adustā cū facilitate. z aperit opilationē epatis z meseraicaz. z cōuenit ytericē cū succo apij z cinidie. aut cū aqua casei. z conuenit apostemati epatis ca. et triseco. z sedat sodā antiquā. et ꝑꝑie cuz olco ro. aut camomille. ¶ Et succus eius ex cis q̄ sanāt vlcera in aure. z est ex medicinis peccosis z pulmonis. mundificās ea a suis perfluitantibus. et conuenit āsmati valde.
- B ¶ Et conuenit febrī longi tēpō. z ꝑꝑie se. opilationū. et eis quarum materia est colera citrina
- D ¶ Et radice vero sagittalis fit emplastrum et oleo rosarum aut camomille. et sedat sodam frigidam antiquam. et curat emigraneaz. Dosis potio volubilis magne in decoctione est circiter ʒ. iij. Lupuli vero infusio in aqua casei potione libra .i.

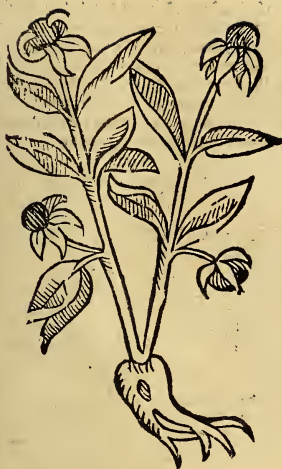
Capitulum. cccc

U Capasula. Salicinus. vi. sim. far. capi. de vna passa. Albasio .i. vna passa. dygestiue simul et stiprice z dyasozetice te participat virtutis.

Operationes

- A ¶ Drasco. Albe passule sunt plus stiprice et carnea passularum qñ extrahuntur ab eis granis et qñ comeduntur conueniūt carne puluino nis. z conseruit tussis rembus et vesice.
- B ¶ Et qñ passule comeduntur sole cū nucleis ed serunt vlcere intestinoz. et qñ caro passularū miscetur cū farina z regnelli. scariola et ouis et modico melle. z cum editur admixto modico pipere. expellit scema per os.
- E ¶ Et quādo miscetur cum farina fabarum et cimino. z fit inde emplastrū. cōuenit apostematis ca. intestinoz. z qñ passule pistate miscentur cuz ruta. z fit inde emplastrū. vder qđ e passreti cure ex clauis z vlcere fraudulēt. sc. ca. ro.
- D ¶ Quādo fit ex eis emplastrū cum of opanao co conuenit podagre. z qñ ponitur super vngues eradica eos. z meliores ex eis sunt kesh mes sine granis. et post eas sunt pingues subtilis corticis et parui granū

De Herbis

Capitulum. ccccj.

Quaersa. Barbo. in li. d. pprieta: rerum
 Quaersa a humo mes dr. a dicitur qd
 si humidateo qd intrinsecus hūoris ē ple
 na. An dicitur in li. xvij. Et tribo at cōponit vna s.
 et folliculis glacea et arillis. folliculi dicuntur
 vniuersa. in qd glacea pines. Et ē glacie suc
 cus siue humor pinguis ipsius vne. Itē sunt qd
 tūarie sic dicitur a magnitudine et longitudine.

Operationes.

¶ Galic. vi. sim. far. c. vnauersa in dr. Quaersa
 suat indigestibilia. suba et est grossa terrea pro
 ut et gustu declarat. qd sapor eius ē acerbus vel
 ponticus

¶ Virtus eius fri. in sic. in. ij. et stipricat et pstri
 git. et puenit oī fluxu vctris iuuamēto magno.

Capitulum. ccccij

Thibillus veneris vel cymbalaria las
 tine. grece colitidon. Dyas. Colitidon
 id est vmbilic⁹ veneris est herba. folia
 habet sicut a cinctulum obrotunda et alta. et
 latenter concava. et bastā breuem in qua est se
 men positum. Radix est et obrotunda vt oliua
 Est alia colitidon que folia habet pingua et la
 tiora et spissa sicut bugellae: folia que sunt cir
 ca radicem sunt sicut octas pica. gustu stupi

ca. bastam habet tenuem: cuius flos et semen si
 miles ppericon. Radix est illi maior: predicce

Operationes

¶ Galic. viij. sim. far. ca. Colitidon. mitte ē vir
 tute. s. humide frigide. et cuiusdam obtuse. Itip
 ticitatis amare. vnde et infrigidat et repercutit et
 abstergit et dyasozar. s. li. ca. colitidon herba ē
 omnino nota. cuius natura et humido frigido et
 parum calido refrigeratoria.

¶ Dyas. Virtus prime speciei est qd succus ras
 dias eius et foliorum perunctus. aut somno
 adhibitus tumorem in aure spargit.

¶ Ignem sacrum extinguit. et pmones curat.
 Scrofulis impositus eas spargit. Stomachi
 estuationē tollit. Radix comesta cū folijs cal
 culos frangit. Urinā ptonocat ¶ Hydropsias
 in opimelle dat singularē presidū est. Et multū
 ri ad amorē eam colligit. Nec mixta habet vir
 tutē infrigidandi et humectandi. Nec etiam nō
 a parte stiprica vni cum amaritudine modica
 vni infrigidat et repunit et pōicit et digerit in
 inflammationē. ergo flegmonem curat. et in sto
 macho causam habēbus vtilissima est

¶ Carbaplasta rufa et ipsa vulnera qd sunt
 cū rubore et rosulas sanat. Succ⁹ eius mic⁹ ad
 veretri exiccationē quā grece in osim vocat
 valet. ¶ Balienus. Colitidon curat flegmones

A
B
C
D
E
F

Tractatus

Berū platos et berū pilas fleg. z maxime flo. ardens vtilis. z sufficit epiplasmata. credita aut sunt folia cur radice comesta lapides frangere. et vrinam mouere. ¶ **Pli.** Hec tunia z imposita vulnera curat et resoluit q̄ sunt cū rubore. rosulas sanat. Tunia z stoma cho imposita aridore z inflammationē sedat. ¶ **Radix** vero ei⁹ potata lapides frangit. Brexi vero dicit q̄ leniter sit bumida frigida z stiprica

Capitulum. cccciiij.

Figula caballina. Sciendū q̄ yngula eballina duplicis generis ē. vni aqua tium. aliud terrenū. Aquaticū est nympha vel nympha aquatica. vel cacabus venetis. vel papauer palustris. vel alga palustris. habens flores albos. sicut apparet in ca. cccc. superius de H. Terrena ē que vocat yngula caballina gre. z arabi. vocatur pbatanum vel far fugum. nascitur infra fluminem.

Operationes

- A** ¶ Bal. vi. sim. far. c. de russilagine z vulga caballina vel nympha terrenum vel farfana. Ros minas aut russilago. eo q̄ russib⁹ z ortonoicis pferis credit. si q̄ sumēs fo. sic vel radice super prunas fumigāe inspirat plurimē sumum
- B** ¶ Est aut medicoriter acre. q̄re z ruge sine dolore credit vniuersa apata q̄ in torace. vridia

vero folia z flores. flegmonē patiētia membra cum difficultate digestiois q̄ter⁹ carbaplasta inuāt ppter amulsionē a quo se bumiditas. cuius oia vrida z tenera. Hec quidē magis. illa fo min⁹ participat. sicca fo folia lib⁹ acrioris sunt virtutis. vt p̄stat flegmonē patiētib⁹. ¶ **Ani.** li. ij. ca. de nensure terreno inquit eleftri. z bu. cōplexionis. in. ij. gradu.

Capitulum. cccciiij.

RUCA maior. p̄dec. ca. cccly. vtilis reuel varik flauū vel sarichara Bre. in sguidalis ac calid⁹. latine eto vrica

Sra. li. ag. anc. Dyas. ca. buldre. Sunt eius due species. Una eaz ē asperior et nigrior. h̄e foliatioza. z h̄z semē simile semini canabie. nisi q̄ est mīnus eo. Alia vero habet minora folia et nō habet folia aspera sicut prima. de qua in sequenti ca. dicitur. Et est ca. sic an. li. gradu merito quidē igitur vt alimento nullus vtatur sine eo q̄ maxima capiatur fame. Cuius autem est vt medicina subductina z ventris

Operationes

¶ Balic. li. de abis ca. vrica. Et idē vi. simpl. farma. eo dem. cap. A calid⁹ siue vrica maior vrid⁹ berbē tam fructus q̄ folia ipsa maxime adimantur qd opus medicinē. Dyasorice ē

De Herbis

virtutis ut pustulas et paronidas sanat. Habet autem et ventositatis aliquid. quapropter imper libidinibus excitat. et maxime quia sapa bibitur se men eius: quod autem non vehementer calcificat. sic saporis subnitium parrium. sit edentes grossorum habet morum et viscosorum qui in torace et pulmone testat et in hoc et patiuntur pericula corporis quas contingit. Illa vero ventositas quas parncipare dicitur nascit dum ipsa digeritur. Non enim est actu ventosa sed potentia. ventrem lazar moderate. et hoc solummodo quod mundificat et commouet. non eo quod purget

B **¶** Dyas. Labiaphilacibus imposita corporis fricatione atque robore. doloze atque pruritum facit denique recorporare virtutis sunt maior videlicet et minor. Similiter limosis atque similibus duricibus. medef estis eis qui ab animalibus venenosis fuerunt vexati. **¶** Item cocta atque contrita emollit ventrem. Semen autem eius ventrem mouet. Folia et semine dyasoretica sunt et lepomeris abundanter sine calcificatione in iuuia sanant stigmata et cyraculas et ragades. et ex torace et pulmone educit humores pingues et glutinosos. habet autem aliquid in se venositas. ad luxuriam. pmo uendam et excitandam libidinem. maxime quando cum sapa bibitur

C **¶** Acallicet calcifactoria est. que potata cum uinum regium morbum emendat. semen eius in antidotis multum colericis prodest.

E **¶** Jte ritia cum melle et in modum electuarum datuz cullum veterem et in frigore conceptam emendat ex calore suo omnes humores dissoluit

¶ Sera. auc. Galieni. Virtus eius est que resoluit resolutione multa. et est cum hoc ei virtus in flatibus. et propter hanc causam mouet coltrum. et dolet exciuras. et apostemata que fiunt per aures et facit excicari humores viscosos a pectore et pulmone quibus bibit. et curat vlcera corrosiua. et omne cui conuenit excicatio. Et quibus bibit de semine eius cum robore excitat appetitum coitus. et soluit ventrem solutione temperata. propterea quia abstergit et commouet

B **¶** Et folia ambarum specierum quando teruntur cum sale et sic emplastrum curat morsum canis et vlcera fraudulenta et carnosam. et vlcera sordida et cornones neruorum et exciuras. et apostemata que fiunt post aures. Et sic cum eis cerorum cum cera ad duriciem splenis.

B **¶** Et quibus teruntur et folijs eius et ponuntur in naribus abscindunt fluxum sanguinis. et quibus teruntur et eis et cōfiscit ar cum myrrha. et sic inde nascitale puocat mentis straa. **¶** Et ponuntur folia eius super matricem egressam. et ea reuocant in usum. et semine eius quando bibit cum robore excitat appetitum coitus. et aperit officium matricis. et teruntur et cōfiscit cum melle

et comeditur. et conuenit a sanati que non finit bo mine iacere. et pleuresi. et expelli supfluitates a pectore. **¶** Et decoctio foliorum eius quibus coquitur cum pauco myrrhe puocat uiscera. et quibus folia ipsa coquitur cum limacibus mollitur ventrem et pro uocat urinam. et quibus folia ipsa coquitur cum ordeo expellunt supfluitates a pectore. et quibus sunt gar garilimata cum succo eius. curat apostemata uulne.

¶ Et idem auctor. Rasis. Olanum urticae magis lacarium quod oleum carrami scilicet quando tu comparas virtutem lacariuz urticae virtute lacariuz carrami

¶ Et idem auctor. Aben mesuay. Dicoet cotum quando comeditur cum cepis et uicellis ouorum. et quando teruntur semen eius et ponitur super cancrum conuenit

¶ Et de ppietate eius est quod laxat flegma viscosum. et quibus excoctas semine urticae et teritur. et misceatur cum melle et sumitur. laxat cum fortitudinis. et oportet tamen quod non targar lingua et caput merine adurat ea. **¶** Et dosis eius a. xx. granis viscos ad. xxx. **¶** Et idem auctor. Isaac. Solut ventres viscosum et pro uocat urinam. et conuenit doloze renum. et iuuat coitum. et maxime si comedatur cum cepis et uicellis ouorum. et quibus bibitur cum sanone canabi. conuenit spleni et doloze lateris

Capitulum.ccccv.

Urtica minor. Dyalcozi. Urtica altera in minor: altera minor. De maiori in precedenti capitulo dicitur. Minor vero que et vidualis est et simpliciter cum tenui semine. ac folijs nimis asperis. **U**rtica. Lolor seminis eius est similis semini porri: sed tamen est minus et subtilius. non est in eius longitudine. et mordicat quod et obuiat. ita et etiam in resina Urtica et semen eius sunt ea. in principio tertij gradus. et sic in ij. sed semen est minoris siccitatis quam ipsa. Est attractiva: et lacerativa: resolutiva cum virtute adustiva. Et sunt quidam qui dicunt calcificatione eius non esse fortis. et in ipsa quidem est virtus aperitiva. et in ipso est absterio fortis.

Operationes

A **U**rtica. Emplastz eius cum raffano distrumpit dubelet et couenit duriculis. Et sanet eius conuenit cancro in emplastro. et similiter eius cinis cum sale conuenit vlcenibus que accidunt in morlura canis et vlcenibus malignis et cancro

B **U**rtica. Emplastrum ex eo cum sale couenit toisios in nervorum. Et folia eius contrita abscondunt fluxum sanguinis ex naribus. Et semen eius couenit stricture narium. et aperit opilationes collatorij fortiter. et ex semine eius factum emplastz fit dentium eradicator facilis.

L **U**rtica. Et ex eo emplastz couenit apostemibus que fiunt post aures. et est absteriuum quoniam bibit cum aqua ordei. et mundificat pectus.

D **U**rtica. Et cum decoquitur folia eius in aqua ordi educunt humores grossos qui sunt in pectore eius semen est fortius. et ipsum rauouet asma et frigidam pleuridim.

E **U**rtica. Excitat colitum precipue semen eius cum vino Et aperit officium matricis. quando matricem recipit sperma. et similiter si comedat eam cepis et ouis. Et quando supponitur cum myrrha prouocet menstrua et aperit matricem. et similiter si bibatur decoctio eius cum myrrha.

F **U**rtica. Et folia eius recedunt reducant matricem ex eunte loco emplastri posita. et soluedo educit flegma et humores crudos sua absterfione cum virtute solutiva que sit in ipsa. Et oleum urticis minoris plus soluit flegma quam oleum cartami. Et decoctio foliorum eius cum obstracis lenit ventrem

B **U**rtica. Et si vis ut ipsa facilius soluat accipe medullam feminis eius et coter ipsam cum saucibus. et precipue cum vino et bibe eam. et oportet ut post eius habitu bibat aliquid ex oleo ro. ne adurat guttur bibentis. Et quando fiunt ex ipsis colliria cum melle et superponuntur et soluant

Urtica. Urtica et ea vocata est et tactus eius corpus adurat. Sunt enim ambo officina ignee nature. vnde et tactu purit et pruriginem facit.

Urtica. Dicitur urtica quam greci acalite de feruida non modice vis illi dicitur esse Unde nec immerito nomen sumptissime videtur. Lacta que exurat: digitos urtica tenentes Hoc solet vetericos: cum vino sumpra lauare. Illius semen colicis cum melle medetur. Et nullum veterem curat si sepe bibatur: Frigus pulmonis pellit ventrisque tumor: em

Capitulum.ccccvj.

Lpicum. Jsi. Alpicum appellatur et eo quod vnde alij odoribus. Pal. li. xi. In mense nouembris vlpicum sicut et alij scribit terra magis alba folia et subacta sine stercore. Sulcos in arboris facies et in locis altioribus semina ponet. Quod si tuos digitis separatas: nec alij pressa. Sarculari frequenter debet. quod plurescunt. Si capitis facere volueris. vbi ceperit caulibus pariter paritula. si quod succus reuertet ad spicem.

Operationes

Urtica. Jsidorus. Alpicum cum vino tritum calculos auunt pro deficieturi dantur. Illius semen cum vino menstrua prouocet siue purgat.

illis supra terrā ysq; ad medullas foratis. In seneca rucum alimēto sequitur abundare mīo. ¶ Idem li. viij. Ulmi ⁊ populi seratur a die quo Fauonius cepit flare, siue a die. vi. ydus februarij: siue antepriamā solsticij etiuat die alia parte folia vlni celum respiciant: quas spectauerit p̄dic. ⁊ est cōfecti sideris signis ¶ Idē. li. x. iij. Ulmi folia ⁊ cortex ⁊ rami vlni habent spissandi ⁊ vulnera contrahendi. L. o. ⁊ tē. v. i. q. interior.

B

B

Capitulum. ccccviij

Linus latine. ara. arabū. grece petes la vel prolee siue proloe. Paulus ca. de vlnio. Ulmo est arbor omnibus nota cuius folia stiprica sunt.

Operationes

- ¶ Bal. viij. sim. far. c. prolee fm trāslationem grecā. prolee. i. vlnus folijs ei solidam⁹ qñ q̄ recēs vlnus cōtus q̄ stiprica simul ⁊ abster⁹ sua virtus conferuatur in eis. Cortex vero ei⁹ ad huc magis est subama⁹ ⁊ stipricus
- ¶ Cū ⁊ lepra sanat cū aceto. Et vuz viridis ex istis ⁊ recēs si sup̄gata inuoluat vlcetibus cōsolidare ea poterit. ¶ Et radices ei⁹ etiā eiusdē virtutis sunt. ⁊ cū eius decoctione somētāt oēs fracturas ⁊ positatione egeres.
- ¶ Paulus. Ipa bullita in aq̄ curāt excozationē capitis si inde lauet. Radix ei⁹ est stiprica cōglutinaria ⁊ cōsolidaria nimis. ¶ Si. Ulm⁹ nomē accepit. eo q̄ vlginosus ⁊ humidis locis letus est. ¶ Pl. lini. viij. Ulmoz vmbra lenis est enutrens quēcūq; occupat. In vlnio inscrio rū iuber religio fulgur. ¶ Robilia vna in arbus suis gignuntur. p̄. in o. q̄. o. lym vlnus p̄. ter nūm. am frōn de exāpit. Ulmis de arabū lūccus inu⁹

Capitulum. ccccviij

Sir siue qufir ara. grece. Egilops vel egilopa. Sera. li. aggre. ca. qufir. id ē alkaleya siue a quileya. ⁊ est herba cui⁹ folia sunt similia folijs frumenti. nisi quia sunt latio: ⁊ molliora. et in summitate calami eius est semen nigrum tribu vel quattuor tunicis vestitum ⁊ quib; exunt a riste similes capillis in subtilitate. ¶ Pl. A. quileya herba est que crescit in segentibus cum renui calamo habenti in summitate tegminibus anbitum ⁊ quibus ariste similes capillis exant.

Operationes

¶ Balie. Cires⁹ eius ē q̄ resoluit apata ⁊ cōfert fistulis q̄ sūt iuxta oculos que egilope vocātur. Hanc virtus est in semine. q̄re qñ simpliciter ponitur sentien intelligitur Cires enim simpliciter

A

Tractatus.

efficaciter relaxates. et ad omnes tumores va-
let. ¶ Sera. Dillit durities. et ideo ad eg-
lopas farina eius cathaplasmatibus commix-
ta congrue facit.

Capitulum. ccccij.

Ulmea. Pandecta. ca. lxxi. A ynech si-
ue aluine arabice. grece bzion vel bzily
vel licena. Latine vero yfnee vel muscus
arborum. Ulnee vel bzion quoddam oritur in
arboribus lanugo. et quoddam est yfnee vel
bzion maris et est lanugo que oritur supra pes-
traga maris. ¶ Sera. li. aggreg. ca. A ynech. A y-
nech id est muscus quercus. et est res que repe-
ritur nascens super arborum serbin et nucis et
glandium et super lapides. et melius ex eo est
quod reperitur super serbin montanum. et post
illud quod reperitur super arborum nucis. et
melius horum est quod est magis odoriferum et albi-
dioris coloris. et peius est ex eo quod est ad nigre-
dinem tendens. Sapor eius est stipiticus temperate
Et virtus eius est que non est frigida frigida
refertur sed prope tepiditatem. et virtus eius alia
est que resoluit et mollicat. et prope illud quod
reperitur supra arborum serbin.

¶ Bal. vi. sim. far. c. Bzium vel bzion marinum co-
positum est ex terris et aqua sit suba vtriusque frigi-
dis. stipicitate cum mellem. et est calida sicut ca-
thaplasmati manifeste infirigidat et adiuuat. Et

est aliud bzion vel bzium quod a bzibus dicitur vocatur (spe-
ficius reperitur quidem in quercibus et spinis et leni-
tis. habet aurem stipiticam fructus non vehementer
nec est sufficienter frigida est. sed quodammodo me-
dius appropinquat. que et dyalo: etica et mollis-
ficantia possidet vim marie quod in cedris et lig-
nis inuenitur. ¶ Dy. c. de licena que supra petras
marinas nascitur bzion. ¶ Bui. li. ij. ca. v. yfnee
Ulnee sunt cortices subtile circinolute supra ar-
borum ferentes glandes et pinnam vel nucem. et
habent odorem bonum que ex ea bona est calba.
et nigra est mala. In ipsa est frigidas pauca ad
debilitatem declinans. et stipicitas equalis.
Et extrinuerunt quidam que ea in i. gradu. sic
in ij. ¶ Inquit alcausi est frigida vehementer
siccitatis. In fine eius virtus stipitica et resolutio
simul et lenificatio precipue que est de pumo. et
eius stipicitas est equalis.

Operationes

¶ Sera. auc. Dy. al. A ynech est muscus quercus.
et coheret doloribus maritibus: que coquitur et
sedent mulieres in decoctione eius.

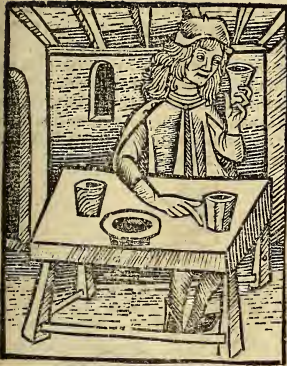
¶ Et coheret multum que admiscetur in fumigatione
bzium et vnguentis que sunt ad resoluenda lassitudinem.

¶ Et ingreditur in perfectione olei de ben. et in aliis
vnguentis propter stipicitatem que est in eo.

¶ Et infunditur in vino diebus aliquot. et illud vinum
facit dormire dormitione fortis. et que infunditur
in vino stipitico: coheret stomacho et curat excus-
sionem ventris: et aromatizat stomachum et abscessus
dit vomitum. ¶ Dy. al. Licena est muscus maris. que
cathaplasmatibus adhibita fluxum sanguinis ab-
stinet. tumores compescit. zerna et emendat. res-
tericis opitularur. melle addito asperdinem cras-
set lingue dissolvit. reumatismum compescit. quod sti-
pitice est virtus et siccantis. ¶ Almansor tract.
ij. ca. v. yfnee. Ulnee vel muscus quercus parum
excitit. et quod est vomitum abstergendo stoma-
chum efficaciter rigidum. ¶ Buicn. Ulnee et roma-
ticam est. aperit opilationes et stringit carnes
mollificatas. et lenitur supra apostemata. et se-
dat apostemata carnosam fluxa ea est inunctio
nihil lassitudinis: et resolvit duritiam iuncura-
rum. ¶ Et sicut est decoctio eius infunditur in vi-
no facit dormire potantem ipsum. et abstergit visum
et coheret tremori cordis. retinet vomitum et con-
fortat stomachum: et remouet inflammationem eius
precipue infusio in vino stipitico. ¶ Et coheret
dolori epatis debilis. Aperit opilationes mar-
itibus. et quando sedetur in aqua cuius consistit do-
lori maritibus. et prouocat mensuram.

¶ Et idem de vino cordis sit. Ulnee ca. est in
primo gradu. sic. in ij. et habet coherere cor.

De Herbis

Capitulum. cccc.

Vinū. *Id. li. x.* Vinū inde dicitur est: q̄
 cūis potū sanguine cito replet. hoc calū
 licum appellat: eo q̄ bibentē a cura solū
 uit. ¶ *Aristo. in lib. topicor. iij.* Vinū ait *Em-*
pedocles aquā purē factam in lignis. ¶ *Am-*
bro. li. iij. Hoc post diluūū vitē plantavit: que
 prius domini p̄cepto pullulavit: ac bibit de vi
 no eius z obdormiuit. Deus autē p̄cūcūit q̄ vi
 nū sobrie potatū sanitate daret: prudentiā au
 geret. Immodice v̄o sumptum ad vitia causas
 daret: creaturā dedit. sed abundantā humano
 referuavit arbitrio. ¶ *Aristo. in lib. de aia lib.*
 Vinū serpens valde diligat. z iō p̄ ipsū venan
 tur cū imbibunt. *Id. Id. Id.* Vinū ēz roseū. i.
 cū rubore: rosa cū rabe. Amineū q̄ sine mi
 nio: id est sine rubore. Succinaciū succine gē
 me stantē. sulū coloris. Limpidū vinū. i. sp̄s
 cū ab aque specie dicit q̄st limpidū. limpha
 em est aqua. Turbidū q̄st rosū dū. i. terra com
 mixtū: qd est fece. *Salernū* vinum vocatū est a
 salerna regione campanie vbi optima vna naz
 scunt. Honorariū vinū qd regibus z potētibz
 honoris gratiā offert. Lindū vinū est insuane
 qd ferūt porant. Conditiū vocat qd non sit sim
 plex: sed confectione pigmentoz compositum.
 Halerum vero a regione vnde dicit. Haza
 em opidū est palestine. Infertum vinū dicit qd
 altario offertur atqz libat. Spureū quod of
 ferre non licet: aut cui aqua admixta est quasi
 spūm: hoc immundū. Acidū vel qd acutum
 vel quā aqua mirum cito in hunc sapore con
 uertitur. ¶ *Acotz* pluribus etia in modis vinā
 vitia emendant. sicut notum est plurimis: vt

(verbi gratia) si forte mollicies inera fiet. Idē
 vinum per media lignoz fragmenta transiunt
 dicitur: vt oleagma mollicies cofiūgat vcl lam
 busce vel lignozum serratura. vel similia.

Operationes

Isaac in dicitis p̄cularibz li. iij. Vinū bonū
 dar nutrimentū corpori. Sanitate reddit et
 custodit. si accipi n̄ vt oportet: et q̄cum natura
 sustinere valet. digestionē confortat stomachi
 et etiā secundā q̄ est in epate. nec vllus inuenit
 cibus vel potus adeo naturalis calozis cofor
 ratiūz z augmentatiūz sicut vinū: p̄pter fami
 liaritatis confortū quod habet cum natura.

Et q̄ calor: eius similitis est naturali color:
 cito q̄ conuertit in naturale z mundissimū san
 guinem. Turbidū quoqz sanguinē clarificat. z
 aditus totius corporis in a rimeqz vcharū aper
 rit et mundificat. Epatis opilationem aperit.
 Tenebrositate auferit. Fumositatē tristitie ges
 neratiuā a corde expellit. totiusqz corporis mē
 bra corroboret. ¶ *Sed* animā ipsam facit ob
 liuisci tristitiā z angustia: labore z dolore. dāe
 qz a leticiam z audaciā. Ingeniūzqz subleuat.
 Igit̄ conueniens est omnibz etatibus z omnibz
 regionibus. sed tamen sumas fin sui quantita
 tem et bibentis consuetudinē a c nature possi
 bilitate: Iuuenes em z viri maiore vim et q̄ri
 ratem sustinent q̄ mulieres et adolecentuli.

Vinū mundū z durū si fuerit: conuenit vt byes
 mali tpe z frigida regione bibat. In estate v̄o
 et calida regione vini p̄citas aqua multum
 cōmixti necessario congruit. Corpā em̄ refri
 gerat z humectat p̄pter aquā cōmixtā. Cū au
 tē qui assimilauerunt vinū pyriace nature: quia
 virtutē habet conseruariuā a nature proficiam.
 Lalefa cit em̄ corpa frigida: et infrigidat calida
 secca humectat: et humidā a terrena ar.

Haly in li. regalis dispositione ait. Vinum
 calozē naturale coforrat. Humiores colericos
 teperat: purgans p̄ sudore vinū. Hebra v̄o
 ra humectat. appetitū inuat z digestionem.

Centrositate quoqz soluit. opilationē aperit.
 melancoliaz mitigat. Et hec maxime facit his
 qui temperate complexionis sunt.

Hocet autē illi cuius complexio superabun
 dat in caloze. vel qui febrem parit epatis aut ce
 phaleam. et cuius meriti debiles sunt.

Idē in li. vt supra. dicit autē q̄ ex multi vini
 potatione passionēs accidūt q̄ sues frigide. sicut
 apoplexia sp̄asmus: epilepsia: emigraneū:
 obtusfactio. z his similia. Repletur enī
 ventriculi cerebri v̄o positibus vini: et quod ad il
 lud de venis ascendit: vnde calor naturalis res
 frigerat z vniuersi modi passio nec generantur.

A

B

C

D

E

F

G

Tractatus

J Rasi in q̄ra pte. Vinū temperate bibitū nu
trimentum penetrare facit. Digestionem adiu
uat. multaq; bonitatis causa existit in corpore
K in semib; q̄ marine. **M**ido. Vinū antiqui vo
cabāt venenum; si post q̄ inuētum est virus les
tiferi succi. hoc vinū vocatū est illud venenū
L Cū et Hiero. in li. de virgitate dicit. Adole
scntulas ita debere fugere vinū vt venenum.
ne pro etatis calore feruenti bibant z pereant.
Inde est q; apud veteres romanos fenine nō
videbant vinomūi sacrorū causa certz diebus.
B **L**onstan. in p̄tegni. Vinū quoddā est me
q̄ddam de passis factū. q̄ddam mellitū. q̄ddaz
da cūlicum. q̄ddam ordea cū vel frumētū. z
A ceruisia. **W**erū vltice cal. est z sic. **F**louiter
q̄dem e torculari tractum in p̄mū trāsit gra
dum. vetus aut̄ augmentat vel minuitur natu
ra sua ex lōgitudine vel propinquitate p̄loz.

Capitulum. ccccxi.

Dacea vlt̄ herba clauellara latine: gre
ce torqueta: ara. marcolon. **P**latea.
yacca est herba similis la uēdile z in
summitate flozes quozū color est citri
nus glaucus z alb. solum herba in medicinis
vnt̄ nō radicez. ca. est zbu. in iij. gradu.

Operationes.

J Pla. Herba ip̄a tūta z carbaplastamū
bus a dhibita. fert ad p̄uritiū z scabiē. **H**er
ba ip̄a decocta cū vino odorifero bibita. con
fert berisiplosis. z ad oēm vlcationē siue sca
biem. **I**sta herba valet ad lepram renouen
dā decocta cū vino z curat exulsiōnē ventris
Lonfert etiā multum mictum cum fumo
terre eandem quantitatē. nocet aūr illi cui9 cō
plexio superabundat in calore.

Capitulum. ccccxiij.

Daldane grece. anadragne arabian
ne portulaca. **S**erapi. li. aggreg. ca.
yaldane. i. portulaca. et ē herba oib;
nota. **H**a. viij. sz. sar. c. portu. **S**ub
stātia ei9 ē aq̄sa. z i sapore ei9 ē stipticitas pau
ca. z virtus ei9 ē q̄ infrigidat i. iij. gra. z b̄uēctat
in. ii. **D**ya. c. adragne siue vt alij. portulaca z ē
i oib; nota h̄is frigidā s̄rut ē a r̄q; redarguēte.

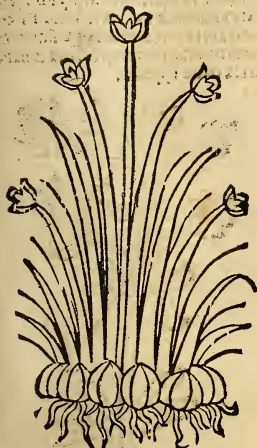
Operationes

Sera. portulaca puenit h̄in b̄o inflationē
z incēsiōnē. z causionē i orificio stomachi. et in
oib;ypo condriē. z curat supore dentium. co
q; lenit z auferret asperit atē. **E**ri de auc. **R**ufi
si. portulaca debilitat visū z destruit eū. z in
frigidat corp; z phibet vomitū z auferet libidī
nē. **D**ya. portulaca masticata vel comesta

De Herbis

cum origano fluorem sanguinis prohibet: et vitæ stringit: proprie cum masticata vel co[m] mella venterum offensam sanat.

¶ In ardore stomachi porulaca in aceto co[m] mella mire iuuat rursus. et cum molliore ordeo mixta: quasi maligna panno inducta: et si macho imposita: mire febres tollit.

Capitulum. cccc. xiiij.

Reos. Pandecta. ca. dccv. yreos est herba faciens flore albu[m] vt lilii. et e[st] in frodibo silis yri. Differit autē in floribo. Cū plus yris purpureū gerit flore yreos albu[m]. Gladiolus croceū: sed sparsa fetida nullū. Unde ille herbe sunt silis in folijs. v[er]it in in floribo. Nam yris habet flore purpureū: habentē gradationē diuersas in purp[ur]eitate sicut arcus celi. p[er] q[ui] lege capitulū lilium superius de l. Et est alius cuius flos est albu[m]. et iste e[st] yreos. et ille debilis: est superior in omni re. et melior ex cis est cuius radice est alba rotunda: participans de rubedine et m[ag]is aliquid: et grossa et dura et spissa. et in qua est aromaticitas: sicut odor violæ pprie. et cuius sapor est acutus mor dicarius p[ro]pter acrimoniam ipsius. habes nos deo breues et collectos. Et melior pars plante est radice. post illa flores. et melius tempus collecti omis ipsius radice est principiu[m] v[er]is.

Operationes.

¶ Paulus ca. yreos. yreos ca. est in .ij. grada sicca in .ij. Valer contra duriciē n[er]uor[um] et flegmate. Tussim placat. Scream facili[m] facit. Grossos humores peccotios attenuat.

¶ Cum acro potatū splenticiis et spasmum habentib[us] prodest. rigore se. et v[er]oloum vultu mitigar et auferit. Cū vino potatū menstrua p[ro] uocat. Pellariū inde factum secundā et tertiu[m] mortuum expellit. Si macho nocet. Cum aqua calida bibitiū volorē v[er]entris placat. Elipsatū et p[er]latū vulnera dolentia curat. coctum aqua ro. mixtum vulnera et pullulas mundificat. et bonam in cis carnem generat. Et valet contra putredinē v[er]nium et gingiuarum.

¶ Placca. yreos vel yris calis. sicca sunt in .ij. gra. Similes quidē sunt in folijs et in effecti. sed yris flore facit purpureū: yreos albu[m]. V[er]o r[ati]o radice medicariunt. q[ui] in sine yris colligit: ac desiccat. et p[er] duos annos seruari potest.

¶ Itaq[ue] pro radice yris potest poni radice yreos. et similiter e[st] conuerso. Virtutē habet diu[er]sam: vnde dissoluit et aperit.

¶ Constan. yreos est calida in .ij. sicca in .ij. et valet contra neruorum de flegmate. Dicitur nam tussim placat.

Capitulum. cccc. xiiij.

A
B
C
D
E

Tractatus.

Ris illirica. **I**sidor. yris illirica a sis
 multitudine yris celestis nomen acces-
 pit. Unde argumen a latinis dicitur: eo qd
 flos eius varietate coloris in eundem arcu cele-
 stem imitet. Illirica dicitur qd in illirico plurima e-
 et violentissima. Species eius folijs gladioli
 similibus radice aromatica: odoris boni.

Operationes

Baccr. yri dat flos nomen arboris ipse suos
 et celestis similes sunt nempe coloribus yris.
 Illiricam dicunt illam: quia plurima nasci
 fertur in illirico yris eius sicca valens qd
 dicitur a qd gradus: dant tunc in vitro qd scdm:
 Bator vis huius est in radiabus eius.
 Has desiccandas per frusta rotunda secandas
 Sic ut separtes non tangant in cretilo
 In qd loco sicco: fac suspendatur in umbra:
 Ut aliter totum: poteris siccare per annum.
 Cum vino sedans tulum: prebeat qd saporem.

Capitulum. ccccxxv.

Dea. ydea scdm Dialcoride cap. de
 ydea fm translatione greca. Folia ha-
 bet similia myrte qd amul longi sunt.

Operationes

Radix eius remordentis hinc redarguentis
 virtus est sanguinis ruoz sine quibet fluxum
 stringit. **U**bi sciendum qd Dialco. de
 ydea facit duo capla. Unu qd incipit per y. et
 est illud qd ponit bic. et aliud ca. qd incipit ba-
 tus. et vna de speciebus eius est ideo p. i. pro qd
 lege caplin. ccccij. superius de R

Balium. vi. simpli. sarma. cap. ydea. ydea
 radix et gustantibus quidem est acra. Et mox
 rogias et fluxum ventris: necnon dicitur scias
 et fluxum muliebem quotquot talia sanans
 bibita et vdonis appolisa.

Capitulum. ccccxxvi.

Pericon vel Scoparegia latine. **B**res
 cepericu vel biumi vel aricu. aras
 bice. **I**r. faricon. Et sinonimis. **Y**peri-
 con: baba leri **J**ebanie. **V**erb a qd persona-
 ra. **Q**uidam etiam nominant ea coronam regiam.
Sera. li. aggrega. **I**n faricon. **S**unt quida
 qd nominant kamperubcos ppter similitudines
 qua habet secum in odorera inc pini. **F**am pl
 itcos. i. pinus arbutum: est qd ydoneu est ad
 accendendum ignem sicut ligna. et habet folia
 similia rute. et longitudo eius est citra palmu
 et color eius rurgens ad rubedinem. et habet flo-
 res subtilem albu similes floz cberys albi. et se-
 men eius est in cortice longu et rotundum. **E**t
 magnitudo seminis est in quantitate seminis

De Verbis

ozdet cũ olore resine pini. Balsam locis asperis
 z z omellicis. Et vius eius est qd administrat
 sicut est ita qd nõ sunt dõreni semie solo. Ba-
 lic. vi. s. m. far. ca. ypericũ. s. m. translationem
 arabicã ypericum calefacit et sicca subtilium
 partũ ecclis. Dya. ca. ypericum. Est herba
 colore subrufa folia similia rure. habens z flo-
 rem tenuem floze viole similes. z semẽ nigrũ in
 forma ozdet odoris resine. vires habet acriter
 stringetes z micuales. Paulus ca. de ypericõ
 ca. est z sic. in. ij. gradu.

Operaciones

A ¶ Balsica. Hæstrua z rinas puocat. Oper-
 ter aut totũ ad h. assumere. z nõ solũ semen sed
 etiã fructũ. Sed cũ folijs applicatũ viride fit
 ad cicatrice ducere potest. omnia vlcera queqz
 adustioe facta sunt ignis. sicqz qd si appoñes
 ris: sanabis. z lara z putrida vlcera.

B ¶ Quidã s. qd z sciatias bibere id d. an pulue-
 risatũ et siccantũ. et qñ sit nascale cũ eo puocat
 menstrua. z qñ bibitur puo. ac rzinam.

E ¶ Et si bibitur et semine eius cum vino curat
 quartana. Et quãdo bibit eodẽ modo sex. rgi-
 ta diebus continuis curat sciatia. Est quanti-
 do sit ampliatũ cũ folijs eius et semine. curat
 combustionem ignis.

D ¶ Dya. coidee. ypericũ vinũ potatũ puocat
 et venrẽ stringit. Itẽ folia et succus eiũ mede-
 rur d. dissentere et sanguinis effusioni.

E ¶ Ramicem etiã curat. Verba fometo im-
 posita z combusta sanar. Nec cauda caballi
 na dicitur ab aliquo. z desiccata est fortis-
 ter sine mordicatione.

F ¶ Ad plagas aut magnas cathaplasmatibus
 imposita valis est: glutinat neruos incales.
 facit et ad eos qd sanguine vomit.

B ¶ Et ad fluxum sanguinis mulierũ et ad dis-
 sintericos z ad dyarrhã: ad omne reuma ven-
 tris fortissimũ adiutorũ est. si ipsa herba cum
 aqua aut cũ vino bibatur.

B ¶ Succus aut eius fluxũ sanguinis de nari-
 bus. et ventris fluxum cum vino aultero po-
 tui datur. febribus cum aqua.

I ¶ Paulus. Urinã puocat. E par z renes mũ-
 dificat. semoz dolores curat. Vulnera deie-
 car. venenum superat. Cathaplasmatibus ce-
 leriter vulnra sanar.

Capitulum ccccxvii.

V Sta. Plinũ. ysa est apd grecos tra-
 ditqz isam z typhen cũ sunt de gene-
 re ad frumetũ redire si possit serantur
 nec prin. s. anno tertio. zea senẽ et et quo fit
 alica. granũ eius in pũa lignea tundit. vel la-

pidis duricia nobiliss cõteritur. excussisqz in
 de tunica: iterũ armanetis nudata cõciditur
 medulla. Et zea qd degenerat in affrica. vñ ad
 uterinã fit alica cuius spice latiores ac nigri
 sunt et breui stipula.

Operaciones

A ¶ Isaa. zizania nascunt inẽ triticũ sicut cor-
 ruptisqz epilo. vñ vinũ hũc curat z venerosam
 et aliqui menẽ purũ bãr z inebriat. Dicitã sub
 phuri vino z aceto ad impetiginẽ vel serpigĩ
 nõ valẽt. cocta aut cũ radicis corũ. et vulnere-
 bus iã putrefactus apposita sanar z mũdificat
 valẽt etiã ad apostematã dissoluchdũ.

B ¶ Hiero. super. Dactylũ. Iner triticũ et zi-
 zania quod nos lolũ appellamus qd diu her-
 ba est. necdã calamus prouenit ad spicã grã-
 dis similitudo est. Et in dicitur emdõ aut nul-
 la aut perdũff. illis distantia.

E ¶ Añic. zizania s. m. duas res ab hoĩbo. dicit.
 Quidã em zizaniã vocat granũ sile frumento
 ex quo faciũt panẽ. z dicit qd zizania plurima
 est. Alij s. o rem quidã in chãntie ma lã que in-
 gramis puenit. Dicitõr et illa qd est leuis pon-
 deris. non verus nec frangibilis: sed viscosa
 cũ masticatõc occlis ad rubedinẽ. z in ipsa est
 ponticuras paraa. ¶ Plin. lib. xij. Infelix dũ
 cum est a Virgilio iolum. hoc tñ mollium

et aceto coctū et impositū sanat empetigines: eo celerius quo sepius muratū est. Dederunt et podagre: ceterisq; doloribus cum oximelle. Lurario beca ceteris differet. aceri sextario vno vsui mellis. et iustitium est. ita tēperatis sextario rjō mibus decoctasarinā lōij. sextarijs duobus vsq; ad crassitudinem calidumq; imponi ipm̄ dolentibus membris. Eadem quoq; farina extrahit ossa fracta.

Capitulum. cccceviij.

Ringus. Pandē. ca. lēij. Astaruni con arabice vel secul. Bre. biomō.

Latine sō centū capita vel yringus. Non est autem affodillus vt quidam dicunt. sed vocatur due plante. quarum vna est yringus: vt patet per Serapij. p̄rio cap. Et alia ē vna alia herba que satis similatur. Item Plinius post sermonem de yringo ep̄bis inētr. scilicet yringum candidum quon̄ centum capita nominant: omnes effectus eosdem causas. et radices in cibis grecorum recipiuntur siue crudis siue coctis: vt Dyascozides cap. de yringis. P̄terea in antidotario viri i quodam antidoto quod incipit. Antidotum quod facit epilepticis recipiuntur et centum capita et affodilli: quare non sunt idem.

Operationes

¶ Serapion lib. aggre. ca. Astarunico nō id ē centū capita. Alia est celestis coloris. et alia albi coloris. Sed q̄ est celestis coloris ē herba h̄is s̄ipite durū et asperū. et in summitatib⁹ eius est flos glaucus similis flosi camomille. et aliquis ex florib⁹ habet colore purpureū. et habet folia scissa et capicella similia stellis. sed folia q̄ sunt in ramis tendūt ad longitudinē. et habet velut pilos.

¶ Et idē aucto. Galic. Traxit nomē ab eo q̄ curat apostemata. qm̄ sit emplastr⁹ defois cū ea. aut suspendit sup̄ ipsa. Tūc ei⁹ infrigidat et desiccatur nō fortiter: et maxime dū est recens. Sed centū capita albi coloris est yring⁹. Et est species spine. et sumit foliū eius cū sale conditū in principio sui augmētū.

¶ Et folia eius sūt folia aspera aromatica in summitate qm̄ gustant. Et in summitatib⁹ ei⁹ sūt capicella rotunda sicut sunt stelle. et in circuitu eorū sūt spine. et sipes eius est durus et color eius capitellosus est similis coloris oleandri. et fortasse aliqñ sicut color iacincti. et habet radices longas negras defois autnis albas i grossitudine polices. hōm̄ odoris. nascitur in locis arenosis et asperis.

¶ Et idē auct. Galic. Tūc ei⁹ est cōposita. q̄ infrigidat et resoluit resolutione pauca.

¶ Paulus ca. de yringo. yringus seculaculane yringion herba est spinosa. radix ei⁹ cū aliqñ aromanticitate comedit et p̄ficiunt eū melle et zaccaro radices p̄dicte et comeduntur.

¶ Dyascozides. ca. de yringo. yringus aut yringion aut nux̄ agrestis: herba est spinosa. folia eius in initio comeduntur et in sale componuntur: que folia lata et aspera sunt gustū aromatis habentia. Que cū creuerint ob rursū colore h̄nt. cū multis virgīs in quib⁹ sūt capicella rotunda spinosa. h̄ntā habet durā giro: et qñq; albā et viridem cū colore iacincti.

¶ Et radix est illi oblonga et nigra defois. deforus alba aromate plena. nascit̄ in locis lapidisosis et campis et litoubo. Radix eius habet virtutē calidā etiam.

¶ Auicenna li. ij. ca. seculacul. Secacul est ca. i. ij. ad humiditatem quandā tendens. et in ipso est leuias. et virtus eius est sicury itrus baucie yringue: et maxime radix eius cruda comedita: curat gomozream.

¶ Serapio aucto. Dial. folia h̄is plāte conserunt inflammationi stomachi et apocimantibus oculi: et alijs apocimantibus calidie.

¶ Et quidā dicunt q̄ flos huius herbe cuius color est purpureus: si bibatur cum aqua conserit squinancie et epilepticę que accidit infantibus. quando sit emplastrū cū ea humida con-

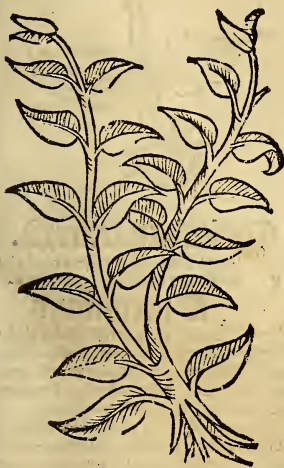
De Herbis

fert apostem anibus lumborum calidis.

¶ Et dicunt qd si ille qui habet apostemata in lumbis suis: acceperit florem eius siccum cum manu eius sinistra et posuerit super apostemata: sedat pulsationē eorum.

¶ Et idem aucto. Dyas. Quādo bibitur succus eius: radicitus qui est albi coloris prouocat vrinam et menstrua. Dissoluit toriones et infestationes stomachi et quādo bibitur cū vino confert dolori epatis et moribus venenatis, et quādo fit cum eis emplastrū: resoluit exteriora apostemata. aut quādo suspendit sup ipsa sicut quidam purauerūt.

¶ Aucenna. Seculi habet virtutē baucie et excitat appetitū coitus. et loco eius ponit buziden siue buzeyden. qd inuenies in capi. lxxij. superius de. B.

Operationes.

¶ Semen eius cū folijs cathaplasmatibz adhibitur duricis et tumores spargit. et liuores limpidat siccū et mīnū p piper misceri potest.

¶ Radix eius iunilis est. herba cum semine cataplasmate facit. et impoſito p ropias tollit. et duros tumores spargit. ruborem facit corpori.

¶ Galic. viij. sim. far. ca. ydropiper. fm trāſlationem grecā. ydropiper vocatū quidem est sic a locis in quibz nascit. et ab eo quē habet gustū ad similitudinē piperis. est autē ea. sed non tantū piper. qnimo viridis. hec herba cum fructu et cathaplasmata p ropias. et ſcliaros humores aperit et dyasorat.

Capitulum. ccccxxix.

Dropiper. i. piper montanū vcl piperastrum. Dyasco. ca. ydropiper fm translationem grecam nascitur locis humidis: cuius virga est nodosa. in quibz nodis nascuntur folia que nodosa intra se et gradus habent. huiusmodi. mentastro simili sunt huiusmodi et molliora et albidiora gustu acerrima sicut piper. sed non talis odoris. cuius semen in ipſius virgis minutū est et spūm sicut botrus.

Capitulum. ccccxx.

Figuralis vel stellaria latine. grece asterion vcl aster acutus vcl bubonitum. Plin. ca. Asterion. nascitur intra petras et loca aspera. Hec herba nocte tanqz stella in celo lucet adeo vt eam videntes ignorantē putent se sancta anima videre a pastouibz maxime videtur. ¶ Paulus capi. Aster vel asterion. est quedam herba radiata vt stella. folijs oblongis duobz aut tribz in acumine capitella stelle modo radiata.

Operaciones.

- A **¶** Gal. vi. sim. far. ca. aster acticus siue ynguirial. Alij buboniu vocat: qd no solu supplasi maris sed etiā ppinatu credit bubones sanare. hz autē qd dyasoreticu. hz etiā nō minus refri geratiuū qd z rep culliuū. vt mixte sic potētie si cur rosa. nō tamē sic stipicat.
- B **¶** Et idem eodē lib. magis infra ca. buboniu siue aster actic⁹ siue inguirialis noiatu est: ex eo q̄ creditur pferre bubonib⁹ tā cathaplas⁹ manū q̄ assumptum.
- E **¶** Est autē mediocriter dyasoreticu: eo q̄ meo diocriter est ca. z neq̄ yebementer neq̄ intē se desiccet. maxime autē cū adbutenerum est et recens dictum est pius.

Capitulum. ccccxxj.

¶ Doquistidos. i. succus ei⁹ qd orit ad pedē rose camie vs barbc hircie. Pro quo lege cap. clxij. sup⁹ de E.

Operaciones

- A **¶** Dyas. Strigit cū yebemissime. vñ vētr. p suū z sanguis abūdantiā rep̄mit sine mora.
- B **¶** Sūc autē dūe spēs. Una est flaua. i. subru/ sa z alia alba. q̄s greci ypoquistidos vocāt: eo q̄ in radice herbe dicte nascat: vt apparet sistr̄ in caplo E. dera arb. oza. Lūi succus expurj

tur z reponit valet ad eadē ad quelicū et aci catia. Paulus. Fri. z est z sic. in. ij. gra.

Capitulum. ccccxxij.

¶ Poglossos. i. lingua cū z vocat alio noie mirra agrestis.

Operaciones

- ¶** Dyas. Frutex est mirra agrestis filis. folia habēs minuta: z comā spinosam. q̄ folia in sumi tate sūt sicut lingua cū ramulis minorib⁹ circa eadē fo. hāc pbibēt multi collo: ligatā: dolorē capitis tollere. Halaginātib⁹ miscetur.
- ¶** Pla. ypoglossā dicit alexandrinā. folia hz oximirtino filia. hz maiora z albidiora z mollis ora. Sāmē i medio folioz cū sanguinū est: et ranq̄ cūc. virgae duob⁹ palmis. aut modicū plus bzlogas. radice q̄ siles mirtine: sed ma⁹ iores odoratas molles ac rubreas.
- ¶** Nasctur autem in locis montuosis. virtus eius radice ism exilit que cum vino dulci bira diu parturientibus subuenit. Stranguis riosis etiam medicinaliter proficit. et sanguinem per vrinam deponit.
- ¶** Pl. lib. xvij. ypoglossa habet folia silnesti miri. figura z caua z spinosa. z ceu linguas in bis folio paruo excurrente de folijs.

Capitulum. ccccxxij.

De Herbis

vi raris: nō tñ calefacit manifeste: neq; infrigidat. Et ideo tam tenuis q̄ epasis de opilariis uis est: r magis radices r semina q̄ herba. qm̄ etiā sanat dolorē dentium. qm̄ sine calefactione desiccet. quorum egent maxime dentes.

Z Paragus siue asparag⁹ Latine r grece Ara. nalion vel balion. Serap. li. ag⁹ gre. ca. nalion auc. Hal. i. spara g⁹. vir⁹ eius est q̄ desiccet s; nō h; frigiditatem neq; caliditatem. r abstergit r a pit opilationē epasis et renium. et proprie semen et radix.

Operationes

¶ Sera. spara g⁹ curat dolorē dentium. q̄ sic car sine calefactione et infrigidatione.

¶ Et idē auct. Dyas. Qm̄ elixir vna ebularōe et comedif. mollit ventrē r puocat vrinā.

¶ Et qm̄ coquit radicē a⁹ r bibit decoctio ipsi⁹ p̄fert strāguirē r yctericiē r sciatice.

¶ Et qm̄ coquit in vino cōfert decoctio eius moriui rutele. ¶ Et qm̄ ex decoctōe eius fit col latio oris cōfert dolorē dentium. r semen eius quando bibifacit operationes radices.

¶ Et dicitur q̄ elixatura eius occidit canes. r dicitur aliqui q̄ quando coznua arietum sepe liumrur in terra nascuntur ind e spara g⁹.

¶ Et idē aucto. Aben mes. proprieas est re mouere dolorē lumborū qui sit a stagnate r vē solitare: r dolorē colice. quia mollit ventrem. et si homo vritur co multū facit nauseam.

¶ Halienus. ij. de cibis ca. de spara go ait: q̄ sunt diuretici modicum habentes nutrimenti et non bene digeruntur.

¶ Et idē. vi. sim. far. ca. spara gus est abstergiuē

Capitulum. ccccxxiii.

Z Eduar. Auicenna. zeduar melior est illa q̄ cū napello crescit. et eius vicinitas plantā napelli debilitat.

Operationes.

¶ Est autem tyriaca venenorum omnium vipersi et napelli r aliorum.

¶ Rasi. zirumber ad est zeduar. ca. est et sic. ventositatem dissoluit.

¶ Constantini in lib. graduū. zeduar ca. est i. ij. sic in pmo valet p̄ venena: r motus reptilium. stomachū curat r p̄fortat appetitum excitat.

¶ Purore oris ampurā: si post alia accipiat.

¶ Plateari⁹ zeduar ca. est in. ij. gra. sic. in. ij. Vinum decoctiois eius contra frigidam rufum valet. et contra dolorē stomachi r intes tinorum ex frigiditate r ventositate.

¶ Salsamentum ex eo fac. cum et rose mari⁹ no et pane aslo r aceto appetitū excitat. Suppositorium ex eo et trisera matricem calefacit et mundificat.

A
B
C
D
E

Tractatus

5 **P**andecta ca. de cccij. zedoaria latine. Brey
 cezumber. Radix est cuiusda berbe in trans
 marinis partibz iucta ca. est frutis z viscide.
6 **U**n libyicos occidit ructum facit: z stoma
7 **C**ho spru. cui dolor antiquu teine sumptu
 masticandoe tollit. **P**aulus ca. de zedoaria.
 ca. est in .iij. gra. sic in .ij. radix ei' cuiusda ber
 be q' p. r. annos seruat. **U**nu decoctiois eius
 pra nullim fri. facit. z pra dolore stomachi z
 intestino z ex vto sitate vl fri. supposito: u' fa
 ctu ex eo facit: vt sup dictu est. **S**era. li. ag.
 ca. z erumbe. i. zeduar. z sut radices rotunde
 siles in sapore z colore zinziberi z affertur de
 sen. **A**ben mel. Est. ca. z sic in .ij. g. z impin
 guar impinguaride puenienti. **E**t dicit Be/
 digoras. Confert morluu yuenosozum.
2 **A**uicē. de viribz cordis dicit q' est ca. et sic.
 in .iij. gra. z habet confortare cor.

Capitulum. ccccxxv.

3 **Z**inziber latine. Ara zinziber ēz ten/
 gibel. **S**era. li. aggreg. ca. ten gibel. au
 cto. **D**yal. Est arbutu quod reperit in
 terris arabū. z hoies illi' terre vtunt sol. s ei'9
 in multis rebz sicut vt in ura in cibis z po
 ribus z decoctioibus et algis. z radices ei'9 sut
 parue sicut radices apert. q'rum color v' rufus
 albedine declinat. et sunt sicut mularie. et in

sapoz eaz est delectabilitas. z silitudo sapor
 ris piperis. et habet bonu odorē. z opozet q'
 eligant ille que non sunt p'ozare. Et quidam
 sunt qui cōdit zinziber cū melle z quida cum
 rob. Et quida cū aqua z sale. z hoc ne putre
 scar. z sic ponit in terris vasculis vt de p'ozes
 tur ad partes romanoz. z est cōueniens in cū
 bis: z comedit in piscibz z sale.

Salic. vi. sim. far. ca. de zinzibere fm trans
 lanionem grecā. Radix huius plante defertur
 ad nos ab india. et est illud in quo est iuuamē
 tum. Et virtus eius est calefactiua caliditate
 fori cū humiditate propter hoc accidit ei'9
 coroditur et putrefit cito. quoniam in eo est
 humiditas superflua.

Operationes.

Paulus cap. de zinzibere. zinziber est ca. in
 lū. gradu. hu. in primo. **U**nu decoctiois eius
 et sic u' sicca z passularū valet ad frigidā rufi
 sim z spiritu aliū frigidatē. Si etiā in puluis
 eius in s'ibus ponat: sic comedatur.

Puluis ei'9 cibis p'fect' z q' bibit'9 in copi
 santibz p'ferit. p' b'ientū seruat. Et ē domesticū
 z siluestre **D**omesticū ē qd karopoz colore: sa
 p'ozē reberenti acuto solide sube. domesticū
 p'oz sub albidū acutu bz sapore: sed nō adeo re
 berenti: nec subtilitā adeo solidā. **U**n cū fran
 gunt p'ces sibi coherēt q'busda ramulcul'. In
 siluestri p'oz raro vel nunq' sic inuenit.

Auicē zinziber simile est piperi in naturis
 suis: sed nō est in eo illius subtilitas. et accide
 ei'9 vt corrodat p'pter humiditatē suā supflua
 p'pter hoc etiā z p'pter spissitudinē suā calefa
 ctio eius durabilior est calefactione piperis.
 Est aut ca. in fine terrū. z sic in .ij.

Isaac zinziber ca. est in .iij. g. būditare bay
 ber: h' sensui nō appet. hec restitica' q' putredī
 nī e' parat' est. **U**n ē frigidose stomachos ha
 bēbz. v'entrē soluit. būditare deficcet. diges
 stiuā v'itruē adiuuat. v'entrē humectat.

Et Rasi. zinziber ca. est z bu. **L**ibū digerit
 v'entrē mouet. **S**tomacho z epati frigidis cō
 fert: z oculis ex humiditate obscuris.

Constantino. zinziber v'entrē humidū facit
 h' z. de eo. z. h' z. iucare cū calida aqua acce'
 pra rufos humores purgant.

Conditum libidine augmenat. **S**tomachū
 calefacit. **L**ibum digerit. **S**upfluum humi
 ditatē stomachi de fructibus d'eficcet. p' quo
 piper albu z lo h' gum poni debet.

Acer zinziber at q' piper eq'lia nā medicā
 ne. **D**icitur hac causa taceo de viribz huius.

Capitulum. ccccxxvi.

De Herbis.

3 Irnabū. ꝑ and. ca. dccxxij. Irnabū
 est arbor: mag̃ nō fructificās in monte
 libano deseni. cuiꝝ virgulta sunt: gua
 rotūde figure. hñs parūā grotūitē calami: cū
 q̃ scribit. in gra ad citrinū arē declinātia q̃ non
 hñt multū saporē: neq̃ odorē. z mo dicū quod
 hñt de odore et odor: citri. Est z eius virtus
 nucis muscate. z est subtilior parumper.:

Capitulum. ccccxvij.

Zirumb sine ziruber arabice. Brece citi
 cūquinere vel cau. h. Sera. li. ag. cap.
 zirumb. zirumb est ex speciebo odoriferis.
 et ꝑpter h admiſet in ꝑfectionibꝝ aromaticis.
 Et idē auc. Sal. Est ca. z sic. ꝑpe ternū gradū.
 et est in ꝑture sua sile cassie lignee z cubebe. Et
 idem aucto. Confodoni. Si nō habes cynas
 momū pone ꝑ zirumb. Et idem aucto. Isaac
 eben arā. zirumb est arbor: magna q̃ nascitur
 in monte lubue. i. in oriente. nullū faciēs frus
 cū: hñs folia lōga. q̃z color est inter frigiditā
 tem et citrinū arē similia folijs salicis.

Operationes

Isaac. Resoluit z strigit vētrē. Et idē au
 cto. Eclarugie. Virg̃ aꝝ est sicut virg̃ nucis
 muscate. ṽ crūtamē est subtilior. ca. Et q̃ sit
 sternutatoriu cū eo z oleo violacco puenit vo
 lo: i capitis frigido z hūido. Et puenit sio
 macho et epani. ꝑpter suā aromaticitā.

B
 B
 L
 D

Capitulum. ccccxvij.

Zirmon. Dyas. ꝑm translationē gre
 cam. nascit in mōte anamon. virgas bz
 itiles apio z ramos plimos. et fol. simi
 lia. ci lata super terrā in sp̃ansa. fortiora z pitū

gatorum odorata cum visciditate color est mellis
 nius. et sicut capitella aneto filia. et semine obroso
 tundi sile cauliculo nigro viscidum et myrrhe
 habes odorem. Radix eius viscida est et odorata
 et mollis succum plurimum habens et fauces mordens
 Lorum est illi a foetia nigra: et intus viride aut
 subalbidum. nascitur in locis asperis et humectis.
 virtus est radice eius semini et herbe ca.

Operationes

A Quod dyas. eius folia in sale coponunt. ventrem
B stringunt. Radix eius renem occurrunt tussien
E tibus et oronocis urinam puocat. Folia eius ca
D thaplastimaribus adhibita tumores et durities
E spargunt. Radix eius sicut facere potest. semine eius
F urinam puocat. Pleuritis et splenicis et do
 lores et sic macimum psum est. mensuris impe
 perat. Secundinas expellit.

Operationes

A Quod ac. Maza cerebri humectat et ventrem
 pectoris et pulmonis ledit asperitatem. Est autem
 nutritum multum et grossum. Que assueta generat
 stomachi gravitatem et splenis et epatis opila
 tionem. Unde qui ea manducant post eius com
 sitionem inaber conditum vel opumel accipiant. si
 tamen frigide nature sunt.

A Quod cenna. Maza nota est. nutrit velociter
 ac lenificans est. Multitudo eius generat
 opilationes. et addit in colera ac flegmate fin
 complexiones. Ceterum adustioni ignis gut
 turis ac pectoris. Stomacho quidem con
 ueniens. sed multitudo eius valde grauis est.
 Augmentum in spermate faceret urinam pro
 uocat.

Capitulum. cccxxxix.

Ua siue muza grece. Et sinonomis;
 Maza est fructus paradisi: ut dicitur
 quidam in quo comedo peccauit
 adam. Sed alij verius dicitur quod peccauit in fi
 cu. fertur autem muza crescere in babilonia
 alio quoque noie muza est opata. Isaac. Maza
 est calida in medio primi gradus. et humis
 da in sine ipsius.

Capitulum. cccxxxix.

Uccarum. Actoz. zuccara et candi (ve
 fertur) ultra mare vel in Hispania or
 tu habet et cannis que zucarine cos
 gnoiant. Quis enim zuccara intra canna sicut
 medulla intra sambucum vel arundinem. S
 ra. li. ag. ca. zuccara auct. Hali. s. ma. et. v. r. 9
 est que siccat. Seda que abstergit et resoluat.

De Herbis

Et dicit Galienus de ingenio sanitatis q̄ in greditur in medicinis que operiunt opilatio- nes: et abstergunt et mūdificat vias: et est longinquum a nocumēto stomachi: et ab eo q̄ facit sitim sicut mel. et officinū p̄ expressionē can- narum. et succus earum coagulatus vocatur zucarum. Et idem auctoritate Dyascoydis. Et si similiter zucarum species que est ex spes- ciebus mellis. et vocatur mel cāne. et est illud zucarum qd̄ est ita pingue qd̄ nō induratur: sed remonet liquidū ad modum mellis. et cū plus moratur durefcit. cuius substantia coa- gularur sup cannas in India et Arabia. et cū plus moratur durefcit. cuius substantia indu- rata simulatur subfātie salis. et frangitur sub dentibz sicut sal. et vocatur sal in dum.

Operaciones

¶ Scrapion. zucarum indum quando resol- utur et bibitur soluit ventrem. et est bonū flo- macho. Et est dolozi vesice et renū. et abster- git obfcuritatem visus.

¶ Idē auctoritate Aben Mesuay. Et est calidū in principio secundi gradus. et humidū in medio primi. et tale zucarum sic coagula- tum super cannam est quod afficitur ab egen- fīm frustra similia frustra salis.

¶ Et est etiā zucarū rabar. et id est de regiōe illa qua fit zuceaz albu purū et bene coctū: qd̄ nō mollificā sicut sal armeni.

¶ Et si similiter zucarū aluzar fīm Zuitcā. li- bro. ij. capitulo de zucearo. zucarum aluzar et est ros cadens sup abusam. et sunt sicut frustra salis. et in ipso est ponictas et amaritudo cū absterfione et resolutione. acuit visum et p̄fert renibz et vesice.

¶ Et est aliud zucarum amarum qd̄ colligit in planta hauser.

¶ Paulus ca. de zucearo. zuceaz est calidū et humidū in p̄mo ḡdu. virtutē habet nutriendi et in frigidādi et relaxādi. cōtra doloze oculoꝝ distemperet zuceaz cū lacte mulieribz: vñ illa- tur in oculo. p̄obārum est.

¶ Zuitcā li. ij. ca. de zucearo. zucarū est ves- bēficiōis lenificatiōis: et sedat inflammationē. et cū oleo amigdalino cōuenit colice.

¶ Scrap. Penidie sūt ca. et bu. in primo gra- du. Sollunt ventrē. et sunt grossiores zucearo.

¶ Dyascoydes. Ex zucearo cōficiuntur peti- die. quarum virtus frigida est et humida. Ar- teriarum asperitatem comete leniunt. Quis et gusturis amaritudinem et fellis temperat. Sicce pulfientes humectant.

¶ Constantinus in pantegni. zucarū tempe- ratum: sed tamen aliquāter calidum. Huius

actio mellis vicinatur. Cum farina coctum in- digestiūm est. Cum oleo amigdalino nutri- tium. Sed epatis constipationem facit: et in renibus lapides.

¶ Et libro de naturis rez. zuccara ca. et hūmī. Sunt autē canne in partibz Hispanie. q̄ cum mature fuerint radicibus euelluntur. earum q̄ summitates ad mensurā duarum palmarū abscie ad speciem germinis terre insignuntur.

¶ Reliquū fō cannaz per frustra scissum terunt et liquorem in vasis recipiunt ac bulliunt: cū tortus in spūmā transire videtur. et bauritur: et in vasis reponitur. palca q̄ cooperitur et sup aspergitur. Et irinum autem remanet: et mub- ro calidius est. et ob hoc in acuris ponti nō de- bet. Album fō frigidius est et laudabilius. et contra doloze pectoris valet.

Hec de herbis et arboribz que et his ad vsum medicine cōcurrūt sufficiant.

Faint, illegible text in the upper left quadrant of the page.

Small block of faint text located in the lower left quadrant.

Faint, illegible text in the upper right quadrant of the page.

Section header in the middle right area, possibly "CONTENTS".

Main body of faint, illegible text on the right side of the page, organized into several paragraphs.

Sequuntur alii tractatus.

Primus de
animalibus

Tertius de
piscibus

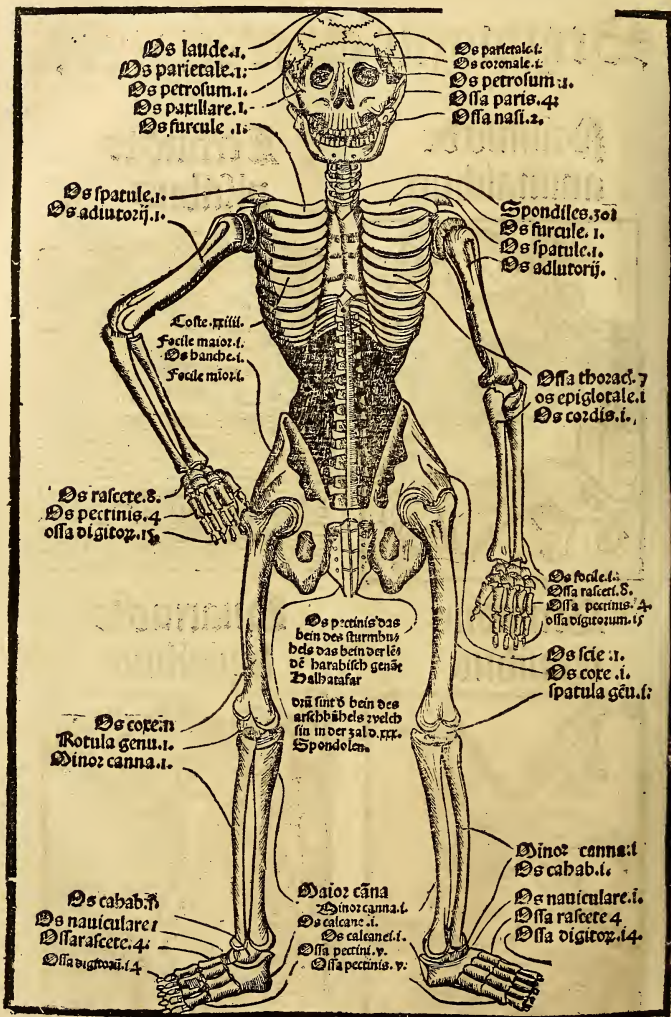
Secundus
de avibus

Quartus de
lapidibus

Homo natus de muliere breui uiuens tempore.

fecerunt. Generativa vero facta sunt vt specificearentur generalia et indiuiduarentur specificara. Na quonia oia indiuidua naturalia sumuntur nec esse est vt per generalia reparent que sunt matris vt vulua. Circa sediculi et vasa spermatis. Horum autem trium generulz aiatu: vñ spiritualiu et naturaliu membrorũ sin gula hñt vñi principale membru: cuius causa facta sunt alia. Vbera sũ pũlia sicut dicitũ est supra) sunt partes tori: torũq; parti assimilantia Sũt aut septẽ: Primũ scz ossa. Scẽm cartilago: cor: meru: ligamen. Tertium vene. Quartũ arterie. Quintũ caro: glandes: pins guedo. Sextũ cutes et pellicule. Septimũ pilũ et yngule. Ossa itaq; sunt purior et siccior corpis pars. Et lĩde n. rerũ. Sicut in pariete luteo palpam parietẽ tenet ne peritus obruatur: sic ossa carne fragile stipant ne sua molitie corpus in vñi improbe conuoluat. Et itaq; multa hic essent dicenda de vno quoq; membrũ: que causa breuitatis dimitto.

Operaciones

- A Quicema in scdo canone. Salina hominis scorpides interficat. Et cadẽ campo rã fricat impetigo. Eadez quoq; cum distillatur in aure et emibõ lesam eos interficiat et statim educit. Sordices auris bovis confort emigrancee et pannarico. Et linunt sup fissuras labii. Capilli quoq; et dẽtes et ossa hominis cõbũsta. et alia plura de hominis medicinalia sunt. Item vrina bovis abstergit scabiẽ vlcrosam et puniũ. p̃hibet q; serpiginẽ et impetiginẽ. Eadem in vase eneo cum melle cocta abstergit albuginẽ oculi: et cõfert palpitationi. Confert etiã vt et a icidẽ: et p̃pie cum aqua mellis et aqua cicero. Scẽm eiusdem vrine sanat herisipilã fm qd dicitur. Et vrina infantis abstergit morpheã et pannũ. Eadez quoq; bibita cõfert difficultati anhelitus et dilatationi. Item vrina bovis p̃ ceteris vrinis est magis absterfua. ponitur enim cum cinere vitis sup locum fluxus sanguinis et silit. Confert etiã morfui ṽp̃re bibita: omnis morfui et punctu revaler. et que et ea antiqua est. confort ṽne: nis oibus et lepori marino. Alia quoq; plura medicinalia operatur. Sperma hominis p̃pie cõperit impetiginẽ: et sedat dolorẽm posvagre. Dicit etiã q; abstergit morpheam
- B Stercũ bovis calidũ sedat herisipilã vt dicit et forstean sordicici confort. Idem siccũ cũ melle aut vrino bibitũ in febribz periodicis. probibet em̃ earũ periodos. Confert etiã ṽtericie.
- C Dyasco. Simus humanus vulneribz impositus tumorẽ non admittit. Succus autẽ cui

melle squinanticos curat. Trẽsimus bñanus para colsim facit adhibet. Bratũ vultũ et ñ uam facit. Scorpion libro aggre. ca. xbel auctoritate Bal. inquit. Omne steruus est calidum et resolutiuũ attractariũ: sed fm plus et minus. maxime steruus animalis comedentis ossa. et signũ est q; curat squinantias et apostemata guttur: et miscet cũ melle ad vñũ interia et ad vlcera antiqua. Et miscet cũ lacte in quo sunt extrinxi lapides aut ferrum candẽs. et datur in potu: aut fit cristere cũ eo: et miscet cum medicinis resolutiuũ appositum. et confortiuamento magno. Steruus infantũ comedentũ panẽ et carnes gallinarum: curat squinantia. Lõuenit et ciuualento mirabili quando miscetur cũ melle et linitur cũ eo guttur et palatum: aut datur in potum

Capitulum.ii

Stenus. Iudorus. Agnus a greco vocabulo dicitur quia pius. nam inter oia terre animalia maxime inuenit innocens et mansuetus. nullum enim ledit dente nec cornu nec yngue. et quicquid in eo reperit totum vrile est: quia caro ad cibum: pelvis ad ṽnũ sum: pilus ad indumentũ. simus ad terre inpinguationem. yngula et cornu ad medicatõnem etc. Item Iudorus libro cxi. Latini agnum ab agnosendo putãt dicitur: eo q; p̃re ceteris animalibz marẽ suã noscat adco q; sũnt in agno grege errauerit statim balatu vocem noscat paratũ. Scẽm Ardostordum et Zucennam. Agni quidam nascuntur in tempore vernali. quidã in tpe autumnali. Ternales sũt

Humana Salina
Aurum Sordes / Capilli
Teles et ossa
Vrina

Sperma Steruus

De Animalibus

corpore moliores robustiores vinct: et pinguis
ores q̄ sunt animales vel byemales. Philib.
viii. In aliquo tenē regione: multi byer-
nos agnos profert̄ y u nīe quonia magie in-
terit ante sollicitū q̄ ante brutū: mo esse
solitq; hoc animal vultu b̄ ma nati. In m
libro xvij. Porro delectanti luna calirandi
sunt agni vel arietes sicut iuueni et edi ac rē
res. Ambrosius. Agnus simplicissimus cum
a matre quādoq; aberrat frequenter eam bas-
latu absentem excitat: multūq; licet vascetur in
milibus ouium. recognoscit vocem parentis
et festinat ad eam. Nam q̄ uis cibi r̄ potus de
siderio teneatur. transcurrit tamen aliena vbe-
ra licet humore lactis gratuita quondam: solū
uq; materis lactis fontem requirit. ¶ Ard-
tiles. Agnus si rence eius sepo circumquaq;
coopertatur morietur. ¶ Palladius lib. xv.
Agnorū prima generatio dī in mense nouem-
bris. sed agnus natus materis vberib; statim
admouendus est maru p̄ uer̄: nō enim exiguū
lactis in quo sp̄itū est natura mulgendū;
quod pastoris collustram vocant. hoc enim
agnis nisi auferatur nocet. ac per biduum
natus cum matre claudatur. et tunc septis ob-
seuris calidū q; feruet. Item seculio paruus
lozum grege matres in pascua mittunt. Suf-
ficite autem priū q̄ in mane procedant. et cum
sature reuertuntur ad vesperam agnis vbera
baurienda p̄mittere. Qui donec firmēt: rān-
tra stabulum furfuribus vel modica herba vel
(si est copia) farina ordei pascantur ingesum
donec consēptis pabulam p̄ etatis robur ma-
tribus habere possint cōmune. ¶ Acto: Ag-
nus est animal omnium simplicissimū r̄ man-
suetissimū. quia nec vlla irasque vel asinitia
callet: nec vlli venibus vel venis aguis nocet.
¶ Item patientissimū. Quia et immolandus
non clamat: et tendens siler. Item ad plus-
res vsus vtilissimū. Nam et lac prebet ad nu-
trimentum: et lanam ad velimentum; et car-
nes ad esum: corium quoq; ad calciandum v̄
ad scribendum. et simum ad agrum impingū-
dum et secundandum. Est r̄ animal mundum
fm leges. quia et ruminat et sindit vngulam
Lupum vero naturaliter timet et horret r̄ fu-
git. Hinc ergo et propter predictas rōs bo-
nas propter rēmitatē vtilit̄ et humilitatē la-

Operationes

¶ Hasc in vltis partibus. Agnus ddes
lacians in viscositate r̄ ignis est poris silue-
ribus p̄pter rēmitatē vtilit̄ et humilitatē la-

ctie quo nutrit. p̄inde caro eius nō est laudā-
bile: q̄ indigibilib; et lubricitate sua r̄ c̄ a
macho descendit. Indigibilib; autē p̄cipue
si comēdence: et carū humidū q̄ vides
ctu habeant. Ideo q; Balxian: perauit lactan-
tes agnos. ¶ Innuales v̄ u o mediocrem ha-
bent cōplexionē inter tenentū humiditatis
et iuuenū siccitatem. Ideo ceteris sunt melio-
res et ad digerendū faciliores. sanguinū me-
liore generat. maximeq; iuuenes u. u. u. calidā
et sicem cōplexionē hntes: et calidas et siccas
regionē inhabitātes. ¶ Et li. de natrijs: cru-
caro agnina robustis et sanis est valde bona:
sed infirmis infirma. q̄ licet a stomacho facile
descendat: v̄ sicile tamen a menbris solū p̄
Ideo viscosū: humore generat.
¶ Ph. li. xij. Loaguli agni cōtra omnia ma-
la medicamenta pollet: et contra marinozū
molus vel icus valer. ¶ Auicenna. S. agni
agnū sanat epilepsia cum vino. Loaguli enim
cū a venēne mofuris omnibus sanat.
¶ Albertus. Medulla agni ad ignis liquēta
cra cū oleo nucū admixto succaro albo v̄ sic
lata super sambucū: et postea bibira v̄ sic
lapidē in vesica: et ceteris patientibus v̄ lo-
res in v̄ r̄ ga et in vesica et in renibus: et ceteris
etiam n̄ ingenti sanguinem. ¶ Si cum tēle
agnū iungantur loca corpis in quib; incit
cane et ceteris mansisse. Si v̄ r̄ r̄ ouere r̄ or-
bum ouū interstitent: eas accipe v̄ entre ane-
tis et coque cū vino. et adm̄ c̄ auz aqua r̄ v̄
quib; in potū et remouebit r̄a moibus.

Capitulum. iij

Tractatus

Aries. Iſidorus libro. iij. capitulo. p. iij. mo. Est autem aries dur et princeps ouium. et ideo dedit ei natura fortitudinem ceteris omnibus prestantiorē. Decurrit enim arietem ducem ceterarum ouium et rurorem alijs esse viribus fortiorē. Et ideo vt dicit Iſidorus. Aries autem feruet a viribus est dicitur eo qd tanq̄ vir ouium. Del vt idem dicit Terentius arietis est dicitur eo qd habet y crinem in capite cuius pruritu excitatus caput concutit fortissime. et quicquid sibi obuiat durt ferit. et ideo aries grece quod dicitur virtus latine est vocatus. quia in grecibus masculi dicuntur aries. quia ad secundandas oues virtuosissimi sunt atq; fortes. Nam corporis magnitudine et virium fortitudine et animi virtute oues alias pre excellent:

Dicitur etiam aries ab arie. quia vt dicit Iſidorus. Hoc pecus primum fuit in arie a generis immolatum. Unde dicitur ideo aries quod macratur ad aram. Unde fuit legem Mosais cam. Aries fuit animal fortissime mundum: et ad sacrificium et ad sum. Nam pro peccato illo a populo conuenienter offerbatur. Et quia fidebat yugulam pariter et ruminabat indifferenter a populo comedebatur.

Item Plinius lib. viij. capitulo. lxxv. Aries inquit naturale est agnos fastidire: et oues senectas sibi obuias consecrari. Nam ipse melior est et virilior in senectate. et in respectu ouium feror sit anio. Tempore amonis pugnat pro fortibus suis. et aduocarios cornibus impetit. et vt melius pugnet: et fortius ac resistenter retrocedit: ac resistendo cum in percullo hostem ferit. De arietibus etiam dicit Auicenna Arietes inquit et capri vadunt multum in ynum. et in ymne non se absoniunt: et propter frigus. et aliquando exiunt de loco calido ad locum frigidum. et quando pluit quoulsq; moriatur. et arietes naturaliter sequuntur capras et quicquid omnes quoulsq; pastor accipit vnum et cetera: facit ipsum antecedere et sequuntur alij. et timent naturaliter tonitrua sicut oues que si impregnate fuerint et audierint tonitrua abortiunt pro timore. et ante mediam noctem stant simul cum ouibus et dormiunt: et post sparsim. et ante dormiendo semper latera alternant per vices. Nam a vtere vsq; ad autumnum dormiunt in vno latere. deinde vsq; ad vter dor-miunt in latere altero

Isaac in dictis particularibus inquit: quod arietes et capri sicut et cetera animalia propriam habent vocem per quam se clamant et vocant feminas ipse coitus et amonit: et potentes aqua salisam anticipeant coitus et citis mouent ad amon-

rez. Et quod arietes senes mouent citis ad amonem et coitu quous iuuenes in tpe d'etermiatio signifi est bonitatis tps in ano illo. Et si in illo tpe citentur iuuenes ad amonem signifi est pchis nature sup oues in anno illo. hoc idem dicit Avicenna. et Auicenna. Aretostiles. In libia cito apparent cornua in capibus arietum. et vt ait Homerus) cornua sunt etiam in capibus feminarum arietum. Apud septentrione ho non habent arietes cornua in quoda loco. Aretostiles que habent cornua fissuras habet in ynguulis naturaliter: vt raurus: ceruus et aries. Et vt in pluribus aries dicit greces est. Pastores enim in grece ponunt arietem. vnum rectorum sicq; docent eis a puericia: quod cum acclamauerit cum pastor proprio nomine arietem se. Eu scolapius in libro suo. Et cephas cum arietem vidit: timet eum et fugit.

Operationes

Isaac. Arietes habent carnes calidiores ac minus humiditas que sunt carnes ouium ac duriores ad digerendum. Arietes inueniuntur a nectre minoris sunt humiditatis et yscollitatis propter crassitatem eorum complexionem et dominantem. Idcirco eorum caro melior est agnis et ouibus. quia si bene digerunt bonum et multum sanguinem generat. maxime si castrati sunt. quia caliditas et humiditas eorum temperate sunt. vnde boni saporis sunt: cum tanto sunt d'erepti qui proculdubio pessimi sunt et non castrati sunt eis meliores. Omnes enim d'erepti in calore naturaliter d'effectuosi sunt quod effectus pugnat et erate et resiliuosi in r'egentia. Annualales medio eum habent complexionem inter lactantium humiditatem et iuuenum siccitatem. Idcirco ceteris arietibus meliores sunt. et ad digerendum faciliores. Saquinem enim meliorem generant et maxime inueniunt iuuenes calidam et siccam complexionem habentes: et calidam et siccam regionem inhabitantes. D'erepti vero (vt dictum est) ceteris deteriores sunt.

Auicenna. Caro arietis adusta linitur vsiliter super morpbeam et sup empetiginem. Conseruetur a moribus serpentium ac scorpionum. Et nam cum vino canis rabiosi. **P**linius eiusdem conseruet albugini oculi. Arietis pulmo calidus suppositus sanat excoctionem calcanei et callos mento. **E**usculapius. Arietis liquor qui a pulmone decocto distillar tertianus et r'atum membrorum in eis natum sanat. **P**linius h'ic. Jus ex carne arietum valet contra cancrum. **H**aly. Arietis fel aurium dolo: qui dicitur frigiditate medetur.

De Animalibus

Capitulum. iiii

Aper Isidorus. Aper a ferocitate vocatus est: ablata littera et p subrogata. Unde et apud grecos fragros idem ferus dicitur. Omne enim quod ferum est et inimice abusive a grege vocamus: Porci a greges valde belliciosi sunt tempore coitus et ingemunt ut coria sua sint eo tempore dura: quia se cum arboribus conficiant: et postea lutum intra ne illudque desiccant. Hi inde pretiant in antrum ut vnius aut ambo moriantur. Ursus quoque pugnat cum porcis a gregibus. Est autem aper iracundus et insipiens: nec bonorum doctrinam morum recipiens. nullaque mutatio accidit in eo etiam si castratur. Apri quoque femina castratur. ita quod non indigeat coitu: ut cito impinguetur: sed prius biduo cibo prohibetur. **P**lini. li. viij. Apri maribus in coitu est asperitas plurima. Tunc inter se dimicant arborum atritu costas indurantes sequo luto tergozate. Femine quoque in partu asperiores sunt: ut scire sicut in omni genere bestiarum. **E**x li. de natura rerum. Aper bestia fortis: nigri coloris. que nullam bonorum morum doctrinam recipit unquam: sed semper fera ac ferocis est. dentes habet magnos et recuruos in ciliis: bus apros in quibus hoc mirabile est: quod vna quidem bestia possunt idem quod ferum. Porcu vero detracti vim incisionis amittunt probantur. Hoc animal si mane antequam ingratu venatoribus impetatur: de facile lassatur. Si vero ante vel interim dum venatur vrinam siccet: difficile capture cedit. Uerum tamen etiam

lassatus non cedit: sed in posterio loco subsistit et atrocitate rigida lassitudine dissimulat. vultum offerens venatori. ferre tamen in bonis nam vel inuadere non precumit nisi prius ab illo ictu acceptit. Lasciat autem homo sibi: quia nisi primo ictu pungentis cuspidis laterale vulnus inter arum et laterales costas dederit: picitari de vita poterit nisi forte iuxta ad refugium arborum inueniat quam ascendat: aut in humiliore loco reliqua terre planicie totis membris se premat. auersi enim acre curui dentes eius quibus quasi quibusdam atro assinis armis valent ad inferendam mortem: non possunt quousque nisi elatum et erectum attingere: Sustinebit tamen pedum illius conculcationem quousque sic iacenti a primo succurratur. Aper cunctas bestias precedit auditu a venatoribus. Habet os ad modum scuri. quod venatoribus et machere opponit

Operationes

Aplini. li. xviij. Apri cerebri contra serpentes laudat cum sanguine. Jecur etiam inuenerat cum ruta potum et vino: adde quod melle refectum. Simili modo et iecur verrinum et campis dicitur rapat fibris quatuor oculorum pondere et cerebri et vino potum. **I**tem cerebri apri vel sanguinis verendorum medef carbunculi. Jecur eius laryngicos excitat. **I**n iecure femine apri inueniuntur lapilli qui contriti et in vino potum calculos pellunt. **A**pri pulmo ebrietatem arceat fel aprium strumas viscutit. **A**penum quoque sedat potum. **I**dem. Lum adipe pulmo in positus parmones sanat. **A**ltra quoque serpenia sanat fel aprium cum refina et cerua. **A**linis maxillarum apri sanat vlcera que serpunt. **I**dem quoque conserat fractis. **A**rdum eius elixum atque circumligatum mira quoque celeritate solidat ea. **A**pri vrina et ipsa vesica pro cibo sumpta vesice calcosumque cruciariibus medetur. si prius vrinam cum macerata. id in apri vesica si assa mandetur vrinam cohibet incontinentiam. **H**ydropsic auxilium apri vrina vel etiam vesica paulatim in potu data. **U**rina quoque apri in vitro seruata aurium dolori vritisq; medetur. denique tam grauis est apri vrina: ut es fugere non sufficiat nisi egesta. ac ea velut deuictus opprimatur. vnde illa curi eos tradit. **A**pri simi cinis impletus portio tepidi vini dissintrais medetur. **L**uxatis quoque vultu idem simus. **A**cris quoque spuma recens et aceto. **I**n simo quidem suis est vrus efficacior quam non peperit. **I**n aprie quoque multum pretiantior. **A**llus quingie valat ad emolendas

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R iij

Tractatus

ex calefaciēdas v̄s cutienda s purgandas q̄ cō
fricatis in ambrosiū itinērum lassitudines. ¶ Ex
libro de naturis rerū. Simus ap̄i recens ⁊ calī
dus precipuū est remediūm contra fluxū sang
uinis e naribus.

Capitulum. v

Simus. Et li. de natura. Simus est
aial deforme vile ac despectū. grandī
capite longis ⁊ latis auribus. corpore
maclato. nesciūt impinguari. In humeris s̄is
gm̄ata s̄pi porrat crucis. Est ergo asinus aial
mansuetū ⁊ viscordie nesciū oneriferū: et nō re
bellans sarcinis: etiaz vltra q̄ ferre possit sibi
impositū. b̄nū et irrationale sup oīa animalia.
Incessu q̄ pigriū et tardū: paties et inter s̄ba
durissimū: p̄ viaz incedens obuiantibz cedere
nescit. Post menses. xxx. coit. sed nisi post an
nos tres gignit. Spinās libenter comedit. s̄ri
gidius est naturaliter: et frigoris impatiens:
maxime tpe concepti. Ideo q̄ non generat in
locis frigidis et in Scotia ⁊ in regionibz pro
pinquis: nec in equino octio sicut coeunt equi s̄
in estate. In terra q̄ septentrione que est friga
dissima nō inuenit. qm̄ illic v̄tuer non potest.
Bellat aut̄ in v̄tero per annū integram. Asini
pullus aliquantulus d̄o coris b̄z in uenit: et
s̄ q̄nto plus senescit tāto torpior fit. Archoti.
Asin̄ b̄z soleas sicut ⁊ equi: nō b̄z sel omnino
sed habet sanguinē sp̄itum ac nigrū valde s̄i
cut raurus. Asin̄ ⁊ animalia cetera magni cor
die timida sunt plus obuis aialibz. Timet fri
gus. selle caret: spinas comedit quando mol
les sunt. multuz coit: minus in q̄ equus Et si

nō inceperit generare post electionē posterior
rū veniū nō generabit oīno. Comedit fructus
Herbis pascat ⁊ aqua impinguatur. Quāto
plus ex aqua bibit: tāto plus eius citz p̄ficat.
Unicū habet ventris sicut ⁊ cetera soleas hab
beria. Infirmat sepe infirmitate q̄ dicit milū
de ⁊ est prius in capite. Currit q̄ stigma mul
tū e naribz: si v̄s cederit ad pulmonē morit̄.
Acor. Asinus est aial solidū tardū ⁊ luxurio
sum. Crucē habet in anteriore dorzi parte sup
bumeros: ⁊ ibi debilior est. In posteriori autē
super renes ibi fortior est: horribiliter clamar
lappas comedit. sonū citare (v̄t ferur) ¶ Asin
bro. Asinus piger ⁊ ad pedā expositus: sensu
q̄ tardior. docet nos v̄tuationes esse debere:
nec desidia corporis animiqz pigrescere: s̄ ad
fidem confugere que onera graua soler alle
uiare. P̄biologus. Asinus est animal oneris
ferū mancipiū seruituti additū respectu mul
titudinis labor quos sustinet parū gratis con
sequit. vocē bovis consuetam intelligit. Et nō
uit iter qd̄ sepe ambulauit. Lum autē vidit lu
pum venientem respicit in lumbū: sic impro
uisus a lupo comprehenditur.

Operationes.

¶ Aucena. Asinus sanat lepra. Extrahit et sic
citare sedet in iure carnis eius. ⁊ caro etiā eius
iuuat. Epar eius s̄stan ⁊ a teiuo comeluz
confert epilepticū s̄lter ⁊ eius vngula adusta.
¶ Lintis carnis ⁊ epatis eū cū oleo valet sup
positis s̄lteris frigidis. ¶ Tēc̄ epatis eius
cū oleo valet sup scrofulas. ¶ Dicit aut̄ q̄ eū
v̄rina cōfert dolori renū. Urina v̄ero siluestris
asini (sicut Galienus ait) lapidē in vesica frang
git. ¶ Sanguis asini ⁊ hiber fluxū sanguinis
varium et v̄elamine. ¶ Adeps eius valet ad
v̄stigia cutis. Urina asini confert v̄lceribz am
bulantiū ⁊ humidis ⁊ dolori renum. Sterco
eius in omni cursu sanguinis administratur.
¶ Odoratur quidē ad fluxum sanguinis nari
um fortiter: q̄ p̄mit̄ humiditas eius in narē ac
retinet. ¶ Tēc̄ sterus asini pascentis sic cū
vino valde bonū est puncture scorpiōnis.
¶ Lac etiā asinaz minus butosum existens:
subtile est ⁊ a quolium. Valet tussi extenuationi
ac sp̄ito sanguis ⁊ hydropisi ac duricia sple
nis. Venrem lenit: etibic bonum est. ¶ S̄c̄
etiam q̄ cum os et eo collinur: cōstit̄ mar ven
tes ⁊ gingiuam. Rō est autē cōueniens habē
tibz s̄odā ⁊ v̄rtiginē ⁊ t̄nū p̄ocet. ¶ S̄c̄
supra ip̄m. et v̄niuersaliter nocet habētibz cas
pura debilia. ¶ E sculapius. Sanguis asini cū
vino poratus sebzes quotidianas sanat: tri
bus vel quattuor guttis illius datis. Adeps

De Animalibus

eius coitū cōmouet. Splen eius cū aq̄ aridus
 et māmille appositus attrahit lac. ¶ Dyasco.
 Adeps asinus dicit cicatrices concolerare.
 Lac eius vētram molliret oze receptū dētes
 gingiuasq; cōfirmat. Cūlnerationes q̄z vētr̄
 ac reumatismū oprime curat. Locum eius
 bibitū nfericos sanat ¶ Haly. Asini pulmo
 et polli ei si deficeat terat ac bibitur attra
 ctioni sp̄itus ac ruffi p̄dest. Et par asini do
 mestici si comederit cū epilectico p̄dest ei
 ¶ Asini simus si opprimat eo sanguis fluxus
 de venarū vel artiarū incisione amputat euz
 vel stringit. Pari modo si de aqua ei insillet
 naribus sanguis fluxus parietibus stringit. Qui
 no lac asini medicaminibus leralibus obest: in
 telinozū vlcēribz p̄dest ac tenasmo. sic quoq;
 p̄dest lac ouium sed minus.
 ¶ Plin. li. xij. c. ij. Anulū ex yngula et curribz
 asini ni gredinē nō habent. si induat epilectis
 eius p̄bibet ipm ne cadat ¶ Praet. si domū
 fumiges asini pulmone mundas cam. om̄i
 reptili ac serpente.

Capitulum. vi.

Hanc et albes. Ex li. de na. re. Abas
 ne fm Aristotelem est animal magni
 tudinem cerui contra consuetudinem
 omnium animalium habens fel in auribus simi
 le feli hominis in colore Et est amarum valde
 causaq; uehementis ite ferocitatisq;

Operationes

¶ Helynadus Albes est animal in silua her
 cina. harum cōsimilis est capris figura et va
 rietas pelli. m. sed magnitudine paulo antea
 cedūt. Similia sunt cornibus: crura sine no
 dis articulosq; habent. Nec quietis causa p̄
 cūbunt neq; q̄ afflicte casu ceciderint: erigere
 sese aut subleuare possunt.

¶ His sūt arbores cubilibz ad eas se applicat
 atq; ita paululū reclinautes quietem capiunt.
 Quarū ex vestigiis cū animaduersum a vna
 toribus fuerit quo se recipere loco consuue
 runt eo loco a radiabz subzūit. aut abscondit
 arbores tantū vt summa species vel stipes ea
 rum stantiū relinquatur. huc cum se consuue
 rit dīne declinauerint in firmas arbores ponde
 re affligunt atq; vna ipsa concidunt.

¶ Est albes multis comparanda: adco prope
 so labio superiore. vt nisi recedens in postero
 ra veligia pasci nō queat. ¶ Sangama in su
 la e regione germanie mitit animal quale al
 bes. et cuius sicut nec elephantis flecti neque
 unē suffragines.

¶ Ideoq; nō cubat cum dormiēdū est. s̄ som
 nolentiā arbor tantū modo sustinet que prope
 casum minatur vt fera ruinam faciat: dum af
 flictis fulcimentis inuitur ita capitur. ¶ Ali
 oq; ea mancipare difficile est. qm̄ nullo rigo
 re poplicum inconpēnsibili fuga pollet.

Capitulum. vii

Habulla. Anaplou. Apralo. Auca
 cinor. ¶ Hidor. Annabulla bestia e.
 etio pie. collū homis: vt equus pedes

K v

Tractatus

z cura vclur bos. caput vt camelus. albas bz
ma culas. colozem rutili valde. membra singu
la distinguentem. Lungz tanto decore sit anis
mal resperum. pellis multum spectabilis cari
us venditur ad latum oculozi. Anaplon vcl
apralos anemal simile capriote scitidum nimis
cui non potest homo appropimare. Et habet
duo cornua a cuta valde. quasi duas falces. z
recuruata sunt. Hoc animal cum sitit: accedit
ad Eufraten vt bibat. et cum biberit: adit dus
metum quoddam vicinum minutis virgulis
et subribus cōstrū. vt ibi quasi ludēdo sem illis
rimibus confricet. Duo sit vt in illis illa qui
tur: ita q̄ se inde non possit auclere. Et tunc
vocat magnam emittit. quam cum audit ves
nator: irrucns in ipsum occidit illud.

Operaciones

- A** ¶ Et lib. de na. re. Apralon est animal acerti
mum. ita vt venator: ei non possit appropinq̄
re. habet autem longa cornua ferre figurā ha
bentia: ita vt possit etiā arbores magnas z al
tas secare z ad terram deponere. Lungz sitit
venit ad flumen Eufraten z bibit.
- B** ¶ Et si autem frutex que grece dicitur hercinie
habens virgulta subribia et proluxa. ad que lus
dens cornibus suis obligat ea virgulis eius
sicqz vlu clamans auditur. et a venatore occi
ditur.
- C** ¶ Aristotiles. Anacinoz est anial equale ca
culo lauerano. Minus intelligentia maior est
cum est paruis q̄ cum est magnus.

Capitulum. viii

Aserato. Affudio. Quicema. Affe
rati et alterati. i. saliens et volans. de
p̄mo q̄s hic habetur asserati in Quice
na habetur caesari. Serpētes sunt parui bre
ues: minuti. q̄ q̄nq; occultantur in arboribus
insidiantes vt proiciat se ad trāscentes. Eozū
genus vidi. Lallidi valde sunt et ad rubedine
declinantes et eozū motu accidit (vt dicit Do
lor) vcl emens et totum corpus pertansit. et q̄
etiam mors accidit. Cura eozum communis ē
vt cura viperarum.

Operaciones

¶ Affudius et sabrin pro primo in quibusdā
originalibus habetur affudius (vt dixerūt sa
pientes) Sunt duo serpentes arena corpō
ra habentes: et sub capita eozum puncta alba
et nigra. Et quandoq; sunt nigri rubi et albi.
super eozum capite sunt squame albe in alce: co
runqz incessui strepitus inest. p̄pter siccitatem
coricum venarum ipozum. ¶ Et sunt grauis
motus dentium equaliū. Mozum motus dis
rumpit poros et meatus naturales faciēns et
eis fluere sanguine. ita qz et angulis etiā ocu
lorum. ¶ Et comprimit in sanguine et spuro
sanguinis et flutu sanguinis narium et vomī
tu z dolore stomacho. ¶ Et dixerunt qz loc9
apostemas ac denigras. z currit et eo res par
ua aquosa. et soluit venter: et ostringit anbeli
tus: z difficultas vrine fit: et absconditur vox
et membra mollificant: et vincit sup corpus vlt9
positio obliuionis. et accidit spasmus: z cadūt
dentes: et moritur patiens. Cura aut eozū et
parte prima est cura viperarum

De Animalibus

Capitulum. ix

Anfibena et armena. Hydromus. Anfibena dicta est: eo q̄ habeat duo capita. Unum in loco suo. Alterum in cauda currēs ex vtroq; capite tractu corporis circūlaro. Hoc sola serpentium frigidū se committit. p̄ma omnium pcedēs. De qua Lucanus. Et gravis in gemitu vtergens caput anfibena. buis oculi lucent vterque lucerne.

Operationes

¶ Plini. li. viij. Anfibene caput est geminum. Hoc est r̄ ad caput et ad caudā: tanq; parū est. ser̄ ore vno fundi venenū. ¶ Jorath. Anfibena serpens frigidū committit se vigil et sollicitus de omis suis. yalde cū ea cubat. Nam dū quēdam pars eius dormit: altera tunc vigilat. Et cū p̄ semitā incedit. duo capita regit. nuncq; caput anterius nūc q̄o posterius p̄sequitur. Est alius sup̄ calcaneū ambulans in coitu suo: et super caudā suā. ¶ Auic. Armene est serpens p̄p̄tates habens reguli p̄p̄tationibus p̄p̄tibus. non enim iura fitat morū tm̄ sed vili et sibi sui auditu. Quodcumq; animal mordeat: dissoluitur. et quodcumq; ei appropinquat: ex animalibus moritur. At vtro quāitate dixerit eum a regulo dūctare. ¶ Estinauerunt enim q̄ est ab vno cubito: r̄sq; ad cubitum r̄ semis. Et dixerunt q̄ morū ab eo non confert aliqd̄. ¶ Si vero aliquid confert: at: tunc semen p̄p̄p̄tatis et calorem. Hoc enim jam qd̄ am̄ r̄ lificati sunt.

Capitulum. x

Aspis. Hydromus. Asp̄s dicta est eo q̄ morū venenatū interminat. As est greca venenū dicunt. Huius diuersa sūt genera et diuersi effectus ad nocendum. Fertur q̄ asp̄s cum incantatozem pari cepit: q̄ eam quibusdam carminibus euocat: vt eā de equerna educat. Illa cum exire noluerit: r̄ naz autem in terram premittit: alteram cauda obturat et operit: ac voces illas magicas non audiens ad incantatozem non exit. Ex generib; aspidum sūt vip̄sa: ypnalis: amorois: p̄ster: seps

Operationes

¶ P̄biologus. Asp̄s si momorderit hominē: statim cum consumit ita vt liquefiat totus in ore serpentis.

¶ Glosa super Job. xx. Asp̄s est parvus serpens vipera p̄tioria ē corporis: et venenū asp̄s dis concite. vipera tardius occidit.

¶ Unde scriptū ē. Caput aspidū suget et occidat eum lingua vipere.

¶ Andromachus. Asp̄idis habitatio ē in sicco: et in locis in quibus non est aqua. Et hec ē quādo q̄ cūcticia.

¶ Asp̄s est serpens cerulei coloris cuius dentes super modū longi sunt: r̄ta q̄ extra os sicut ap̄o apparēt. Huius venenū immittit r̄ spargit. vnde et nomē accepit virtute quorundam verborum. incantatur ne veneno interminat. vt̄ (vt quidam dicunt) vt quicq; capi possit. r̄ gema de frōre eius aufert que naturaliter in conascitur.

¶ Auicenna. Asp̄s est ex serpentibus sordidus. hec sicca dicitur propter v̄bementiā siccitatis sue cutis. est in quantitate sua inter tres cubitos et quinq;

¶ Color illius cinericeus: et ad citrinitatē declinis. oculi eius sunt v̄bementis luminis: et r̄terficia a duabus horis vsq; ad tres.

¶ Quem autem momorderit: alteratur color eius r̄ stupescit. ac multiplicatur eius singultus et infriquantur membra eius. Palpebre quoq; eius clauduntur: et pfunde dormit. Ad eius mortificationem est iunātium emplastrum cū calice et melle et oleo.

¶ Plinius libro. viij. Asp̄idum colla intumescente nullo ictus ranecio asseritur. p̄ter q̄ si partes contacte confectū amputentur.

R Item in libro. ii. Aspidem venere in os & gentes sunt ne cibi excedant nullum habentis um adn unicalum retinendiseduo sunt in superiorior parte de qua leuag longissim: tenui siliula a perforati vtenus infundentes: vt scorpionum oculi. ¶ Solinus. Plures varietates sūt aspidum specice: vt Dypsa. ypnalis. Et mox rois: & ceter. sunt autem anni: odare. est r. canchris: depantia: & berrira: & medracontes. Venura hoc sibilant: et (vt ferunt) affectus habent nec temere nisi coniuges euigantur. ¶ P. bisiologus. Aspidem L ucanus somniferam vocat. quia vulneratus ab ea somnum morti continuat. Fertur autem sic incantari. Demones discunt cum vabis ad serpentis: et infectione interiori hoc faciunt vt serpentes ad nutum eorum moueantur: ac sine lesione tractabiles quibideantur.

Capitulum. xi

Ranea. Isidorus libro. iii. Aranea & amia est aeris ab aeris nutrimento format: quae aliquo tempore longa sila & educta: et tele semper inuenta nunquam laboret perpetui. magis sustinet in suo opere suspendium. quia sepe ad noctem statim veniunt aut pluuie fallit: cum rumpitur tela sua. sic torsiliter percit laborem suum. Quicunaque aranea est modicum animal reptile nulloque. Sequel octo habens pedes: quos lem

per habet pares et nunquam impares. et beatus necesse est semper esse eius incedit equus sicut et ipsum oneret hoc est generale in habentibus duos vel plures pedes. habet autem alios quos pedes longiores et quosdam breuios propter vinctas quas facit operatione. nam cum quibusdam in sila sit bilitat et in longum protrahit. Tum quibusdam vtroque pariter sila necit. cum quibusdam per sila reptit. et quando vult in tele superficie immotus iter se suspendit. vnde r. dicitur in tele sue medio subito sentit muscam telam in parte remotissima contingentem quae subito inuadit et aggreditur eam. ¶ Boslem. & e qua si triumphare potuerit eam ne euadat: inter tele sua filia multipliciter circumuoluit. et primo capiti insidens eius huiusmodi tatem fugit. et de tali muscarum venatio ne viuit. nam eius gustabile proprie est talis humor: sicut gustabile apis di. mel: sicut dicitur idem Auicenna. et Aresion. ¶ Item in genere araneorum est diuersitas sexus. De vicijs Aresionis libro quinto. Et est forma maioris corporis quae masculus. et pedes habet longiores: et biliores et habiliores ad motum: et etiam ad rexturam. Et sic idem in libro. v.

¶ Tempore coitus et amoris femina araneae bit m. rem. per sila tele. et post masculus feminam: et non cessabunt donec coniungantur. et masculus ponitur super vtramque femine. et iste modus est necessarius propter vntis rotans diratem. et ista coniunctio maxime est in fine veris et in principio estatis: et aliquando in autumno: et in principio hyemis. et tunc maxime sunt noctes: et earum puncture amplius venosae.

¶ Item Aresionis libro. vii. Genera araneorum sunt multa. Nam quedam sunt paruae et diuersi coloris: et sunt acute et velocis motus. Aliae sunt maiores et coloris nigri: et earum corpora anteriora sunt longiora. et sunt tardioris motus nisi quando coitu simulantur. Et nigrae solent retere iuxta terram inter foramina: et manent in rextura sua quousque aliqua incederit bestiola: sicut musca quam deprehendit. et si habent famam sugunt eius humiditatem. et tunc deserunt ad locum suum vbi deponantur. Et quando foram haurit humiditatem: de qua residuum et reperitur ad venandum: et non venatur quousque reperit quod caprum est de rextura. Et si quis reperit rexturam incipit ipsam reparare circa occasum solis vel circa ortum: et maxime laboret: quia tunc plures bestiole incidunt in rexturam: et semina parit et venatur: masculus iuuat eam:

De Animalibus

Abfcedit autē se in textura vel sub tela ne a be-
stiolis videat: et maxie qm est magna. qz ppter
cuius magnitudinē nō de facili operatur. Facit
etiam femina ova: ipmo ex quibz modice ara?
nec post forzantur. et statim qm pariuunt ponit
cas in textura. et statim se mouēt et disponit
ad texendū ac si in vtero materno sunt iustru-
ctē ad venandū. Cū statim aprat rena comue-
nientia prede sue. Et est species quedā aranea
rū que venant la certū paruum qm ipm incipit
texere sup ipm quousqz liget eius officiu liga-
tione fo:ti. et tunc saltat sup eum et pūgit quo-
usqz moriatur. ¶ Item in eodē libro etiā dicit
idē. qz sepe inueniunt quedā aranea in alucari-
bus apū: et ille corumpit mel et sugunt liquo-
rem. et sic circa fauos faciūt texturas et corū-
punt eos. ¶ Idē dicit Auicē. et Plī. de genes-
ratione aranearū li. xi. ca. xxy. Sicut aranea-
rum natura pcpua admiratōe ē vigna. Cuius
plura sunt genera: inter que est quedam q̄ dicit
tur spālāgio: cuius corpus ē exigū variū acus-
minatū vclor ad salū: motū habens morsum
Alia est species maioris corporis et nigri coloris
et cruris lōgioris etc. ¶ Aranearū aut tele re-
dicit Aresto. et Plī. Ex earū vsceribz qdāmodo
nature arteificio generant subtilissima com-
positione pteete inozetias cōponuntur et pas-
santur: et suis subtilissimis connectunt: et hanc
a muscis et alijs bestiolis quibz tendit videat
ppter grossicie. cū labore qdam cōponunt: sed
nro modo facilliter dissilantur. Ignem non
sustinent. et venam timent cuius impetu rum-
punt et subito demulantur.

Operationes

¶ Plī. Et quis venosa sit aranea de cuius
egreditur vsceribz tela. venosa tñ non ē qm
post multū vscibz medicine vitilis depuratur.
¶ Hā vt dicit Dyasco. Tela aranearū alba et
munda palatuerunt: fordito nō admixta vires
habet cōstringētēs: glutinantēs et refrigerā-
tes. idco sanguinē restringit a vulnere dequē-
tam superposita vulnere p̄hibet fieri saniem. et
sanat plagā recentē et p̄hibet inflaturā sanitas
tam vulnere retardantē. ¶ Item remedium
cōtra morsus om̄i aranearū est cerebrum galli
naccum cū exiguo piperis bibitum cum vino
dulci. Item coagulū agni potatū cum vino sa-
nat morsus aranearū. ¶ Idē facit cinis vni-
gule arietine cū melle. ¶ Itē musce cōrite et
posite super morsum extrahit venenū et mitti-
gant odorē. Sunt et alia remedia q̄ enume-
rat Plī. et Alberus. ¶ Plī. eodē li. ca. vi. Ara-
nea lōgar cācida tenues hñs pedes cōrite in
vetro p̄ho et soluat abugine oculorum.

Capiculuū. xij

Lacre bisantia grece. ara-
bice achafar. latic vngula
aromatica. Sera. li.
agg. ca. Achafar. est cō-
chilium et species ostracoz.
cor. et est silt de conchis
his purpureis: et repiunt
in regionibus indie: et in
aquis iuxta q̄s oris spicanardi. O dor autē eius
aromaticus ē. qm ipm aial comedit nardū. Et
ipa colligitur in tpe estiuo. qm aqua desiccata
et repitur etiā ex eis in littoribz maris aīzū. Et
color eius est declivus ad albedinē: et ambe sūt
meliores: et est pinguis. Sed illa que nascitur
in Babylonia est subnigri coloris: est minor
illa. et omnes habent bonū odorem. Et qm su-
migatur domus cum eis sentitur odor earū si-
cut castorei. Sera. li. agg. ca. ostracoz. Bla-
cre bisantia sunt et vngul ostracozū. et sūt coag-
cula quibz regunt in foramine suo: et meliores
sunt q̄ vtergūt ad albedinē: et sunt odorifere. q̄
rū odor: extrahit aliquantū ad odorē castorei.

Operationes

¶ Balictus cap. ostracozū: Quando blacre
bisantia sumit cū aceto in poru attenuat. p̄le-
nem. et quando fumigant cū eis mulieres ha-
bentes suffocationem matricis confortat: et
iste fumus excludit secundinā. ¶ Et quando
ex eis fumigatur epilepticus excitat ipsum.

A

B

Capitulum. xliij

Bonnacon. Solinus. Bonnacon ē animal quod in locis frigide nascit: buic taurinum est caput: ac deinceps omne corpus. iuba tamen equina. cornua vero tam multiplici et sicca in se recurrunt: ut si quis in ea offendat non vulneret: sed quicquid periculi monstro illi frons negat alius sufficit. Nam cum in fugas se vertit proluvie citati ventris finem egerit per longitudinem trium iugerum: cuius ardor de quid arigerit adurit. Ita egerit noctia submoct insequentes. Actor forliran. Hoc animal idem est quod vacca siluestris secundum Brillorilem. quod habet cornua declinantia ad inferum. nam et boues siluestres siue bubali alio nomine dicuntur bisontes. Aristoteles. Bonnacon est animal catonia in quodam monte tauro simile. sed est in eo crinis descendens ad duas partes spatularum. Huius pili molliores sunt quam equi et breviores. crines eius omnes continui sunt. et versus ad oculos perveniunt. Et qui ex pilis eius sunt inferius lane assimilantur. Pili vero qui sunt super eius frontem conveniunt. versusque duos septentes sicut nec taurus habet duos solum lates. et cauda brevem respectu corporis: et cauat terram. habet et corium multos icibus patiens huius caro dulcis est: et ideo deprehenditur. Cuiusque pennis fugit et quiescit. Et autem debilitat pugnat. Et sterco per quatuor passus eicit. Et cum vero tempus partus eius appropinquat

adunant ex eo genere multi priusque circa ipsum stercus congregant: et ipsum quasi murum formant. Et est autem animal multi stercois

Capitulum. xliiij

Bovis. J. Boue greci boetum dicitur. la tami tione vocant quod terionis: eo quod terram et rar. cuius latitudo pellium a mento ad crura palearia et icunt a pelle quod pellearia: quod est signum generositatis in boue. Boum in socios eximia pietas est. Nam alter alterum inquit. cum quo ducere collo aratra hucit. et frequenter mugitu piium testat affectum si loque defecerit. Aristoteles. Bos coit post annum. et forte post unum menses. Post biennium autem pregnans est novem mensibus. vivit annis quindecim. castratus autem viginti. Actor. Bos est animal mundum secundum legem ad immolandum et ad comedendum. quia ruminat. et findit vngula. paleas comedit. iugo premitur. stimulo cogitur. terram arat. Pl. l. v. boues et animalia quibus continui sunt dentes bibendo sorbent ut equi. Idem in lib. vi. Superiores priores dentes non sunt bobus sicut nec ouibus: et omnibus ruminantibus boues autem mutant et ceteres. Horum candidus est longissimus capillus atque in una parte bifidus. In genere bouum seminis tantum vox gravior: cum in omni alio genere sit exilis quam in aribus. Theophrastus probat boues pisce veli: sed non nisi vivente. bouum attritis vngulis: ruina vngendo cornua mendentur agricolis. Ad eosque earum natura est ut in ipsis vivendum corporibus feruenti terra stectant. incisasque nascuntur in vobis

De Animalibus

diuersas partes torquantur vt singulis capitibus quaterna fiat. ¶ Isaac i dicit particularibus bouina caro ad operatione carnis peccandum sicillima est adeo quod sanguine generat grossus et turbidez melancolicam multum quod dat nutrimētū. ¶ Inobediens est vigilans: tarde quod delecto macho cōtatur et ventre cōstipat. quod si co assueti melancolicē cōplexiōis fuerint fiunt splene tici vel quartanarij: et ydropici. vel scabiōsi. vel leprosi. sicut complexionem quam prepara tam his morbis inuenit

Operationes

¶ Auicenna. Bouinū fel cū nitro et ethimolea ualet ad furfures: cū caput eo lauat. Idem fel aperit ossificā enoroidarum: et codē cū melle linitur palatū ad prouocationem

¶ Diacozides. Lac bubulcū oꝝ vulnera recentia ducit ad sanitatem. Simus bouis iuuat ad apum et vesporum ictus

¶ Ydropicus etiā illū et co iuuatur. si ad solē multū iaceat desiccatur. Magimū vero beneficū prestat simus masculi bouis steris multorum famigatus pro penderibus

¶ Phil. xxvij. Bouis sepum cū adipe anserino et ocyini succo vlcera ouis ac rimas sanat. Item pro ea quod vlceratōe venena enecat sepū bubulum: alias bubulum auxiliatur.

¶ Medulla quod bubula ex crure dextro portetra cū sanguie pil palpebrarū quod vicijs et anguloz occurrat. ¶ Si vero guttas sit audiēti fel bubulum pdest cū vrida capre vel hirci.

¶ Talus bouis accessus dētes cū dolore labētes confirmat ad motus. Eiusdē quoque cinis cum mirra bonum est dentrificium.

¶ Lien bubulus in melle datur et illinif ad hēnis dolores. Lac bubulum ceteris medicarij vniū est. Bubulo sic quidē lacte cuncta venena expugnari tradit vomitione. Preterea tenalimus potō lacte bubulo tollitur.

¶ Stomachū emulceratū lac bubuli porre fiat: cuius quod rosiones caro bubula mixta aceto et vino cocta. ad hois etiā morbum bubula caro cocta zipostra efficacē. Lanā scabies sana tur sanguine recentū bubulo. Ierū cū marcel car illico et postero die abluto cinere licuio

¶ Maly. Fel bouis tinnitibus et auris sonitū medetur si cum bombace supponatur.

¶ Si cū oleo mītro instillet auri mingar doloz et frigidō. In lorio quod boum si infundat se hō: opnimū et itomacho dolenti et frigidō.

¶ P. odest et enoroidia simū boui cataplasma: sup apostenata grossa dissoluit ea. Si dō pburat et naribz insufflet sanguis fluxū ab eis sedat. Preterea si cataplasmet eo modico cū

butiro vētri ydropici manifestissime medetur.

¶ Jecur bouis si caburatur et bibatur ventris solutioni prodest et fluxū sanguinis.

¶ Os quoque bouille si cōburatur dentes cōmotos et sefricatos solidat.

¶ Et si cū squingbin bibatur: splenē liquefacit. Appetitū coitus excitat: ac lepre prodest.

Capitulum. xv

Bomber. ysi. li. ethimologiaz. Bomber est frondiū vermis: et cuius textura hō bicinū cōficat. Hoc autē nomine appellat eo quod euacuet vū sila generat: et aer solū ea remaneat. Pl. Bomberes telas arancarū mōtetū ad veltē lupāz feminaz quod bombicina vocat. Bombicū genus ē in Asia puenies nūdō sluto fingūt. sal species applicatos lapidū tanta duricia: vt spicū perforari vit possunt. et ceras largiores quod apes faciūt. Dēinde maiorē vermīculū. Et in choo insula traduntur nasci cypressi: et rebini. frauij. quere? floz imbrūz decussum terre halitu animante. fieri autē pmo papillones paruos nodos quod mox frigidis impatientia villis inborrescere. et aduersus bies mē tunicas sibi densas instaurare. pedū asperitate radētes foliorū lanuginē in vellera. Hī siologz. Bomber vermis est faciēs ferici nilōsum de ore suo in quod septat se: ad hō vt renascatur cōplet. Et post quod nēcitant omne quod sterz coratū est ac ferulū ac nigz de corpe suo tūc corpus eius translucēs ē cū aspiciē ad solē. Folijs quidē celsi velut. que vulgo morus dicūt. Sed post quod operari cepit etiam remittit

F
D
P

Tractatus

delitioso laboſi epas & diligens impēdes. La
lachi vtro pariter indit. ſiſi reſtor: circuit. laſ
nā educēs crocci color: q̄ nūci cēoz: per ab
lurione efficiat antecq̄: artificiali ſincura ſuper
induſtur. Et ſumato at ope: obil reſtor: i be
cam in opere ppio inſolutā cēdis ſubintrat
ſannā ſimil papilionē. Scitina poſtea minus
ea cūcitur. et nature pēnaubo ſecret: q̄ p bicanē re
ſcruant. vt acce denēioze redēuere. carni hu
mane admota in ſinu ſomenta ſuſcipiant vſq̄
vni natura motū ſe nūmbo cōſerat animalē.

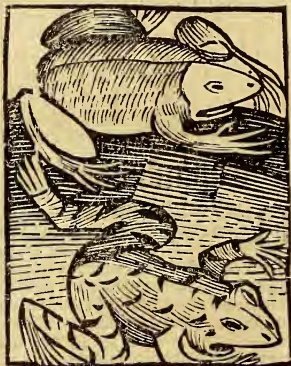
Jēcm vca n: iſtēti lanſicus appellatur ex
lana. quā ſerica de pp: ſe viſcento operatur

Operationes

A
B
C

¶ Scitum poro putrida vulnera cōbuſuz
mundat et confortat.

¶ Et ſi cū melle cōburat. rubiginē dētū curat
¶ De arborē in qua iſti vermes nutriūtur lei
ge cap. lxxxix. in pmo tractatu v c B

Capitulum xviij.

Borax: & Botracha. Ex lib. de na. rerum
Borax eſt: genus buſonis. qd̄ in capite
portat gemmā ſui nois. h̄ vulgo cropō
dia vocatur. Sz qm̄ buſoni viuo z palpitanti
extrahitur. tūc ipe lapis in medio ſui oculi h̄ie
et: Lū aut̄ aliq̄ viuo mortuo extrahit̄ tūc malis
era veneni oculus exinguit̄ lapis videtur.
Philolog: Borax de genere buſonis ē. h̄
ppur veneni quantitatē qm̄ gūtur inſtat. Lū ara
nea pugnat̄. ab ea vincitur. Nā cū illa frēgn
ter pupugerit. alle ſe vindiare nō valēbantan

tū inſtādo ſe exubrat. q̄ mediū crepat z morie
Hut motus pſſims eſt z inſana bil chicitur.
Bemmā in fronte nutriti p̄ q̄ occiditur. z q̄ ab
ipō aiali borax appellatur. q̄ q̄nctū h̄z ocu
luz. Na bā ſpēali vītūz i q̄ vītū recuperat. tu
ta vtro iſticitur. b̄ſida lo ca z mar. ida liben
ter inbahurat. odit claritate ſolanc cū de ſacili
videre patitur. nocte ē bulat. et h̄ maḡ per vīs
as hominū trū as v. ſi ḡne per diē vtro lare i
abdut. odore ſozēt̄ z inec fugit. z ppe cubitale
magnitudine aliq̄n̄ credit̄. In Dupame parti
bus illud precipue boracis genus habitat. qd̄
lapidem in fronte portat

Capitulum xvij

Bufo. A cro: Bufo eſt animal venenoſiſſi
muſ: oibo noſū. qd̄ videtur ab autoribz
dici rubeta v' crasſantiū. Eſt aut̄ bufo
frigidīſſima bellioza z aſpectu ſeduliſſima. q̄ ſer
tur h̄ie cor: i gutture. vñ nec de ſacili inſicitur
niſi per mediū guttur trāſſigatur: Ex p̄medie
ar̄ ſ corruptioe tre naſeſ purat. Ex li. de natur
rez. Bufo etiā vrpilē v eneroli. m̄ habet vīſuz
p̄tilentem. attractum ſurdidum: Terra v eſt
tur et hoc pondere et menſura. Quantum em̄
in anteriori pede concludere poſſit. hoc illi p
cibo quotidiano eſt. Tinet enim ne ſibi terra
pro cibo deſiciat. In Hallie partibus eſt Bu
ſonis genus. quod comunum v icitur: quia cor
niſare videtur. vnde a ſono vocis ſic appella
tur. Loloze habet di. os. retrum et crocum.
Dn̄ vero prociunt. et niſi voces tubaruz edut
Duoq̄ et duo voces mbarū reddūt inuicem

De Animalibus

In sola gallia vociferi viuunt. clari vocē pdūt
 z mātī sunt. P̄ histolog⁹. Bufō est aīal bouo
 ris qđ nūc cū aranea. nūc cū lacerta: qñq; v̄s
 ro cū colubro vel etiā cū serpente preliū subit.
 Lelus aut̄ veneno alteri us aīalis venenosi a
 plantagine medela accipit. Salvia libenter
 v̄ct̄: cū radij bufoni mortalis est. Lapis ī
 capite bufonis inuentus z ab homine gelat⁹
 veneni maliciā arcer. Ex bufone quoq; p̄ com
 bustionem in pulucrem redacto cum sibi relin
 quitur: bufō vīuus regeneratur. nec tm̄ vīuus
 sed etiam plures.

Capitulum. xviii.

Bubalus z Bisontes. Iſido. Bubali p̄
 derivationē vocati sunt: eo q̄ sunt s̄
 miles bouum. adeo indomiā v̄s̄ ſeritā
 te iugū ceruicib; nō recipiant: bos affrica proſ
 creat. ¶ Ex libro de naturis rerū. Bubal⁹ est
 animal boue maius z altius cor: p̄nigrum co
 lore. habet cornua longa tortuosa: collū lon
 gum: caput ingens: membra macilēta: caudā
 parūā: aspectū beneuolū ac simpliciē. Sed
 summe pernicitatis atq; crudelitatis est: cum
 ad irā fuerit prouocatum. Cūbo humanis ac
 cōmodanissimū est: fortitudine maxia poller.
 Bubalus paritēs est labozie. pilos habet pau
 cos: vocem terribilē: frontem asperrimā: cutē
 durissimā. pede spargit terram. In eius na
 re annulus cretus cum funiculo ponitur: vt faci
 lūe homini cedat. in opus qđ fuerat ei impo
 situm: si onus est graue et vltra voluntatē
 suam imponatur: statim cōmotus ī terra ster
 nitur. nec facile iento ad surgendum cogit nisi
 alliuato oncre quo grauat: hic aliō nomine

bisontes dicitur. de quo dicit Solinus. q̄ be
 ſia est boui similis. ¶ Solinus. Bisontes in
 septentrionali plaga sunt boues feris similes:
 vltra tauros pernicitate capri asidē: cre necis
 unt. hos imperitiū vulgus bubalos vocat.
 ¶ Plin⁹ l. viij. Germania (cythie cōtermina
 gignit insignia. bouum ferarum genera: uba
 ros bisontes z velocitate excellētes. vros qui
 bus omnib; imperitiū vulgus nomen bubalo
 rum imponit: cū id affrica gignit vituli potū
 us ceruice quadam similitudine.

Operationes.

¶ Plin⁹. xi. Bubaloz sanguis non spūſatur.
 ¶ Haly. Lo agulū pulli bubali extra postū cū
 cute p̄dest ei qui comedit fugos. ¶ Urina bub
 bali si p̄rita miscetur mirtha aut oleo z ī au
 re ponatur: dolorem eius ac frigidū mitigar.
 ¶ Dyas. Simus bubali pascens impositus
 tumores vulnēū tollit: sciatice passioni p̄ue
 nit. ¶ In carbaplastamib; posit⁹ duricias ac
 scrofas purgat: et pustulas soluit.

A
B
E
D

Capitulum. xix

Brucbus. Rudolphus sup̄ Leuiticum
 et Blosa super Jobel. Bruchus modi
 cus ē et fului color. Bruchus vocatur
 fetus locuste anteq; habeat alas: dicitur de eum
 incipit volare parū: et arbelabus. cū ſo pleni
 ter volat: et locusta. ¶ Est aut̄ bruchus multo
 grauior q̄ locusta vel arbelabus. q̄ iacens in
 vno loco radicatus rodit fructus

Capitulum. xx.

1

Capitulum. xxj

Babione sine Bibione et Blara. yfido rus. Bibiones sunt q̄ in vino nascunt̄ quos vulgo musciones a musto appellat. Unde Afronius. Eum a me expectasset fabulare incipis ex ore Bibiones inuolant in oculis tuis. Blatea. calore dicitur. siquidē et cōprehensē manūū tinguunt. vnde et blateus colorē dicit. Hoc aial lucenno patit̄ videre cōtrariū musce. Vulsca om̄ est lucipeta. Blatea vero lucifuga. Ex li. de na. rerū. Blatea q̄ mis est qui lucē videre non patit̄. vnde per noctem t̄mōdo ambulare consuevit. Palladius de agricultura. Blate sunt apibus inimice sicut et lacerte. Unde huiusmodi animalia et his similia oportet apū castris vel alucariibus longe fugare: qui vult apes bene seruare. etc.

Buprestis. Jli. r. Pli. li. xxx. Buprestis est aial parūū in italia similitū scarabeo: longipedus: fallit̄ inter herbas bouem maxime. vnde et nomē habet. deuozariūq; tāz era felle ita inflāmat vt rumpat.

Operationes

B Pli. li. xxxij. Oleū on fancinū s̄ buprestim valet ex aq̄ per felotū v̄ om̄iōibusq; redditum
B Idē in li. xxx. Buprestis cū hircino sepo illis ta lichenas tollit ex facie smectica vi.
B Idē in li. xxxij. Lac resisit veneno buprestis.
B Idē in li. xxxi. Si buprestis palia sic nitrum et aq̄ vomitiones euocat. Ex li. de na. re. cuz aut̄ bos buprestim inter herbas ia cētē deuoz rauerit ac fel ei⁹ tetigerit ita inflāmat atq; tu melcitrē ptinus rumpat laceratis visceribus

Capitulum. xxij

Capra. Ex li. de na. rerū. Capra est anisimal barbaram: longis et acutis cornibus: pascitur in couallibus et in montibus et in ramis arborū quos ore potest attingere. sed morsus earū excialis est arbor. Vnde vero lambentes capre moriuntur. Harbis venenatis viuūt. E. ostian. Si capre ex rasis tamarsci biberint aut comederint nō habebit

De Herbis.

Sera. in li. de simplicia medicina. Audi inquit
 Salien capras lingentes ranarum frondes:
 et inueni eas sine spene. quas daz vao vidi lin
 geres serpentes pelle deposita. post albede
 res min' sene fecer. Jfido. Capra a carpentis
 virgultis quida' dicitur. alij q' carpent aspera
 Pinnelli a crepitu crurū. n' eas creas a pely
 laras que sunt agrestes capre. Aresto. Capra
 est animal ruminans qd' in habet dētes i vtra
 q' mā dibula. Capre in pastu cito mouentur a
 locis suis: qd' non oues faciūt. z accipiūt sum
 mitates herbaz tm. Quādo mouent post me
 ridiem plus aque potabūt. z quādo salcm an
 te partū comederunt multū fluxū a māmellis
 habebunt. ¶ Capre naturaliter vloces sunt.
 Ideo pastores nō ponūt eis retrōzē. Capra nō
 bene videt in diēsed a curitur eius vilus de no
 cre. habet autē aliquādo oculos vtilimiles in
 colore. quādo sagittara suū it' pulegiū cruinū
 querit: z comedit vt extrahat sagitta. Pli. lib.
 viij. Capre in sciltia sicut oues villo consili vē
 stiunt. Capris in ethiopia vita est vsq' ad an
 nos. xi. in orbe relique plurimū octo. Idem i
 li. xi. Puli capre de nocte splendēt lucēq' sa
 culant. Puli acute crassi crunt biras: seminis
 aut tenuiores. Item mares capraz plures ha
 bent dētes q' femine. Nec habēt capre dētes
 pter priores geminos habēt. Et binas in se
 minibus mamas. nec alibi sicut z oues. Pli. lib.
 viij. Capre parit z q' ternos. sed raro admo
 di. ferūt q' nōq' mētib' vt oues. veneno pingue
 scūt: pinquedine sterile scūt. Jfē Arest. Capre
 vniū āni coit: sed debile qd' generat. In ethi
 opti' aprie capra viuūt annis. xi. tota vita coit:
 z gemellas parit. z si cib' cōueniens est: caper
 virtuosus erit. p' alladius lib. viij. Capra tri
 ma optime potest educare: sed eligēda est cap
 pella magni corporis crassis crurib' bzeui col
 lo: plena q' ceruicē: aurib' flexis z grāmb'. par
 uo capite: nitido ac spisso longo q' capillo. ma
 gnis yberib'. Nec multe capre sicut oues clau
 dende sunt vna statione q' z luto carere pūit
 z stercore: q' teneriores mares generant haud
 transeundum est. Sed vtra octo annos nō
 sunt mares seruandi: quia genus hoc languo
 re sterile scit et erare.

neq' sedant. ¶ Ungule eius dē vte et cū pice li
 quida trite et illite alopicā curant. Lac eius
 bibirum arteriacum lib' crar. Terminus occidit.
 Pruriginē et morosus sanat. ¶ Sanguis eius
 ca dē facit: et venenū bibirū q' tinguūt.
 ¶ E. h. de. naruris. reuū. Cornu capre adu sū
 si ante narcs vere caduci terca: statim cadit.
 ¶ Qui. Cornu capre adu sum et albificati dē
 tes foriter abstergit. In iugitō: q' iugina: z se
 dat inflare iugine dolorē. ¶ Pinnos. lib. xij.
 Capre cornu vel pilis accense su gare serpen
 tes dicit. In iugitō: q' cornu porū z illitū va
 lere contra morosus coruz. Idē quoq' cinis su
 doros inbibet. ¶ Sanguis capre cū medulla
 de cocue contra venena toxica sumit. Idem
 etiā sic d' aur' dissintericis z au' illat vdi opit.
 ¶ Jecur capre contra papilionē q' luminibus
 aduolat proficit. Asum quoq' cū acie si b' ues
 nit: laudabiles quoq' sunt medulle bircine et
 caprine.
 ¶ Dyasc. Ad capre caprinus ceteris magis est
 stupicus pascuarū causa: vnde dissintericis et
 steribus miscetur. Jus tellis eius etiā p' r' s'
 cis an' illarū. Bibenibus quoq' cantarides
 subuenit. ¶ Fel caprinum adhibetur fistulis cū
 succo porū. Adhibetur etiā in medicaminibus
 vlnicrum: et ea sine tumore sanat.

Capitulum. xxiij

Capra. Pli. li. viij. Capre transfigurā
 tur in plurimas similitudines. Sunt
 enim capre: sunt rupri capre, sunt ibi
 ces, sunt z origestoli a quibusdā rici. contra
 rio veltin pilo et ad caput veso. Sunt et dāz
 me et pygargi et str' plicerotes multa q' alia z
 dissimilia. Sed illa alpece. hec transmarini sū
 sus mittunt. Idem in libro vnde dicitur. ¶ Hatus
 z q.

Operationes.

¶ Enfulapius. Capre cerebrū cū melle car
 bunculos in ventre sanat. Sepum eius omni
 morū z leure libuenit. ¶ Astringit q'z dū s'
 dem cū rosīs mixta pustulas q' in nocte graue
 scūt tollit. hoc etiā aurib' instillatū furdos sa
 nar. ¶ Lascus a' s' mposit' omnes punctiōes
 at q' doloros reprimit. Pili eius vlti sū: dom

D
E
F
B
D
J
K
L
D
B

B
B
L

ra coram dedit ramosa capris s; parua: nec
 decidua fecit: huius aialis sanguis nō spissat
 Jsid. Capreas a gressis creas dicit quas gre
 ctico q; acutissime videat recte pando: eos ap
 pellauerunt. Morantur em̄ in excelsis monti
 bus. Et quis de longinq; sint: videm̄ in oēs q̄
 veniūt. Eadem et capree eadem et ibices quasi
 amices: eo qd̄ in instar animi ardua et excelsa
 teneant et inhabitē. Ita yr̄ de sublimi yr̄: hu
 manis obrutibus pareant. vnde meridiana
 pars. Ibices aues vocat: qui nil fluens in
 habitāt. hec itaq; aialia in per; altissimis cōs
 morant. yr̄ si qñ ferax vel boim aduersitate p
 senserint de altissimis saxoz cacuminib; sese p
 cipitant: et in suis se cornibus illesa suscipiunt.
 Et li. de. na. re. Capra siluestris que r capreo:
 la vel rupi capra e; ibidē ita seu est in cōparem
 sui generis. In alias aut̄ bestia timida ac m̄a
 suca nimis. Nec in insula creta: qñ vulnerata
 est pulegiū querit. quo comesto sagitta de coz
 pore exilit: vir aut̄ capi pōt: quia celerina est.
 Et cū a canib; p̄mitur: ad mōres altissimos
 cōfugit. plurima inter mares est vilcordia p̄
 feminas: et hoc tempore coitus.

Operationes

A
B
C
D
E
F

¶ Dyas. Hinc capraz siluestrium cum vino
 bibitus et creas sanat. ¶ Cum folia spicca
 nardi bibitus mēstris imperat. ¶ Reliquos
 sanguinis fluxus cū aceto impositus abstinet
 ¶ Lobusius et tricus cū aceto et oximelle alo
 picias sanat. ¶ Arungie mēstris podagricis
 medetur. ¶ Acto. Jre de caprea hoc idem qd̄
 supra ponit: licet sub alijs verbis.

Capitulum. xxxij

Canis. Aresto. Canis est aial iracund
 dū r applaudēs boib; pilosus fin vni
 uersum sicut porcus et rursus habet de
 res supius et inferius: vnde vni: ac post ven
 tre intestinū. multos habet fetus: multasq; sil
 furas in pedib; r mitas māmillas sicut et por
 cus. Quinq; digitos habet in pedib; anterio
 rib; r quatuor posteriorib; sicut leo et lupus. Si
 mū etiā habet sicca sicut et lupus. Splenem lon
 gū sicut hō et porcus. p̄erea somn; et vigilā.
 crenenti et corruptio. r vita et mors. cetera
 q; accidentia et sensib; sunt ut canibus sicut i
 quis et boib;. Hec n̄ d̄. E anis aial est im
 mundū rediens ad v̄mitū: iracūdas: latrāta
 horrendū canē extrāci laceras: ossa coroz
 dens: qui cum habuerit cōsoriū alteri
 refugit. Solus aut̄ nomen suum cognoscit.
 Et li. de nar. re. E anis est bestia docibilis ad
 omnem ludū: d̄m suū diligit: et eius hospitiū
 vigilando custodit: noctuq; latrāti noctes
 p̄dit. Est etiā quoddā genus canū qd̄ odora
 tu rucos intelligit: et a ceteris boib; implace
 bili odio discernit. Jsid. Hibi aut̄ sagacius
 canibus. plus em̄ sensus ceteris animalib; ha
 bent. Nam soli nomina sua cognoscunt. reco
 gnoscunt rios suos et diligunt: et eoz recta
 defendunt. p̄ v̄is suis se motu obiciunt. solū
 tarie et voluntarie cum eis ad predam currūt
 Ambrosius. Canis est aial sagax. quod v̄bi
 vestigiū lupi r lepore inuenit. argumēt
 ra quedā ad eum directa semita insequendum
 colligit. ad diuerticulū semitē venit. singulari
 q; sententiā etoz dia rāctus percunetur: v̄
 per odorē cognoscat in quā partem diuerterit
 huc etiā aiali insitū est naturaliter impartiē
 alimonie memoriā seruare: gratiamq; referre:
 ac sollicitas et ecubias p̄ dominorum salute p
 tendere. Cū em̄ infirmas canis rāctē alicuius
 bete comedit ad v̄mendū. P̄būto. Canis
 cetera abuta in tribus excellit: in discernendo
 amando: seruendo. Discernunt em̄ dominū
 ab extrācis: nec eos quos infecta ruc odit: s;
 pro eo quē amarzelat: et et cōsciētia solliciti ad
 mors inuigilar. Hos eius est cū pastore allu
 dcre. gregē nosse. insidiātes feras persequi: solū
 bue a natura insitū est. voluntarie ad qd̄ p̄pa
 ratur ingeri. et per quādā obediēcie formulaz
 sola disciplinā timoris expectatione suspens
 di donec ad pera gēdi licentiā signo mittatur
 Canū aut̄ genera sunt plura. Alij em̄ ad capi
 endū feras siluarū inuelligant. Alij volucres.
 Alij vero greges. Alij domos custodiūt. Et
 libro de naturis rerum. Tria sunt genera ca

De Animalibus.

canū. Hor nobilissimi sunt leporarij alias leu-
 uerarij quibz forma elegantior et ad cursum ce-
 lerior aptiorq; venatur. Hi pectoro valentes
 sunt. Latraces uero nesciunt. Hi nisi pducantur
 ad cursum infra domū se continent. Alij sunt
 apri ueritatū longis auribz ac dependentibus
 bi odore et importunis latratibz bestiam inse-
 quunt. Item canis masculi nō de facili ledit
 canes feminas. Et ita sit in pluribz generibus
 bestiarū. In omni autē genere aialū masculi p̄
 feminis uiuūt et cepnis leuerarijs in quibus ac-
 cidit contrarium. Aresto: Leuerarij quippe
 uiuūt annis uere decē leuerarie duodecim. In
 leuerariorū quidem genere plus uiuūt femine
 maribz ppter laborē ipsorum masculorum. In
 alijs autē plus uiuunt mares feminis. Item ca-
 nes femine cū applicatur ad etatem coitus has
 bene signa sicut homo. qm̄ earū m̄ mille intus
 masculū et inuenit in eoz pectore carilago: s̄
 hoc difficile est cognoscere nisi exercitatio. mas-
 culus autē nō accidit hoc: sed in maiori parte
 cras eleuant in mingendo: et nō nisi post sex vel
 octo menses faciunt. Et uiuunt saliter postq̄
 rigescunt. Omnes autē femine sedent quan-
 do mingunt. In canibz feminis lac inuenitur
 ad quinq; dies ante partum: et in quibusdam
 per septem. Et h̄z lac caninum ipsius omni
 lacte: p̄terq; porcorum ac leporum.

Operationes.

¶ Eulcapij. Canis sanguis potatū tremu-
 losos liberat. **¶ Caput eius** r̄sum trini et pul-
 uerisatum. uel eius caro neruosa et ficus amor-
 sus canis si bibat sanat puluis uentium ei.
 Dolores uentū ac gingiua curat. **¶ Cor eius**
 potatū canes a latratu detinet. Fel eius cum
 melle curat oculos. Lac eius bibitum pilos et
 capillos crescere non sinit. **¶ Lū melle** uel r̄-
 uo danti mortuū mortuū euertit. **¶ Dens** ex eo
 factus cito emittit: et cicatrices oculorū exte-
 nuat. Adeps eius podagram et aurium et olo-
 rem sanat. **¶ Auicēna.** Sanguis canis p̄ bibi-
 bet ortum pilorum curiosum: ut scripsit Bal-
 uina quoq; canis admittit r̄at sup uerūcā.
¶ Dyas. Lac p̄imi partus canis capilloz or-
 tus amputat: et in uero infantem excludit. Lo-
 cū caninū addito nitro aut medicamen sacro
 lepras et p̄uriginis tollit. **¶ Finus** caninus
 in canicularibz diebus collectus et siccus bibi-
 tus uentrem abstinet cum uino. Albus uero si
 mus eiusdē arcuato morbo medetur. **¶ Plin.**
 p̄. Sanguine canino nihil p̄stantius pra-
 toxa putat. Canino selle cum melle curabat
 a poloniō oculorū suffusione. **¶ Tre** albugi-
 nes canini lactis insillatio: et plorum et grauis

ratē auri sedat. **¶ A dipe** canino lentes a capil-
 lis tollunt. **¶ Idē** li. xxx. Lanina cuius cutis abet vi-
 gito circūdata diu illaridēs sedat. Fel canini
 podagris cōfert penina illuminat. Cicutas om-
 nium generum sanat urina canis recens illinita s̄
 miq; cinis cū cera. **¶ Lanis** lingua medicina
 est: libendo q; sua uulnera uel aliena sanat
 q; si uulnē p̄p̄riū attingere lingua non possit pe-
 dem lambit et saluē medicamine uel cluniz ad
 uulnus apponit: certus de medicamine quod
 lingue sue natura in didit. **¶ Ruf.** Aq; calida
 canes impinguit ualde et nutrit eos bene.
¶ Canis cecus nascit: lunaticus et odoratu ml-
 tū uiget: dentes habet acutos et os fillum: ual-
 de mordet et linguā non ruminat sed rodit: ad
 uomitū redit: p̄tiusq; recubet lectū circū: bo-
 lūmū panitur ad est rabidam famem.

Capitulum. xxv.

QAttus et cathaplepa. **¶ Jfido.** Lactē. i.
 ingeniosus a greco uenit. musio est ap-
 pellatus: eo q; muribz infusus sit. hunc
 vulgus capriā captura uocant. Dicit alij q;
 captat. i. uideat. em̄ a cute cernit ut fulgure
 luminis noctis tenebras super. **¶ Albert.** Cat-
 tus est animal a captiōe dicitur muribz em̄
 festus. Et r̄: moribz esse uerecundū et pulch-
 rudinis amantū. Habet autē colorem glaucū
 glauci sonitū et glaucū silem. Habet et colorē
 hūc naturā: et alias bz ex accidētali cibi: et
 p̄cipue q; domesticus est: est autē mordax ual-
 de in multis similes leoni uiguit et dentibus
 armatur sicut leo: et inrebit et erunt uigues
 sicut leo. **¶ Arnim** autem habet lacrimas et molle

Operationes

A Qui. Et cauti morfu cūq; accidit dolor ves
B hemensis et yricitas in corpe. et curatio eius ē
L curatio cōmune. **C**uratur autē cū emplastro
D cepey et calamen siluestris. **R**azi. Lacti silu
E uelres et fumo rute et amigdalorum amarum
S fugiūt. **D**aly. Lactes cati calide sunt et sic
E ce. medentur emoroidarum et oioribus. **R**es
S nes calcaciunt. et oisi doloribus profunt.
E **E**sculapius. Stercus cati vel carie cuz sy
S napi et aceto alopicia curat. **E** **L**athaplepa
S **P**li. li. r. ij. **L**athaplepa appellat fera modica
S et inere iuxta fontem egypti qui est apud **P**es
S perios ethiopes (vt pleriq; cōmāuer) nllica
S put. **F**era bec ceteris quoq; membris iners ca
S put tū p̄grauē egre fert quod delectum sem
S per in terram. **A**has in tremore est humani ge
S neris omnibus. qui oculos eius viderint con
S scitū expirantibus. **E** **A**dem et basiliscū serpen
S tis dicit. **S**olimus. **J**uxta fluum egypti
S nascit carbaplepa modica et inere bellia peli
S lenni aspectu figura fere cati.

Capitulum. xxvij

Acaus. Et libro de naturis rati Lac
A caus est monstrum in archadia totum
A cetosum vt porcus. Et vt scribit **A**de
A linus pbilosophus. **A**nbellu suo pectore flā
A mas. cruciat. id est spiritum flammam
A macine cum ira surit per motum. **V**ic in an
A tris supe tyberim cōmorat. et inuadit subito
A thauroz et vaccorum greges per caudas tres
A et quatuor apprehendens. et vltie fortitudi

nis in antrum occulte irabēe gressu retro gra
 done scilicet de ca cili possit inuestigare. **F**ice
 solū aialib; est infestus sed bu boni grauis me
 infidias. cum tū ipsum hoim plurimū timeat
S Si querit quō de aialie ore flāma possit exi
 mi tam effica; vt p̄tine cōtrecta a alias con
 tracta cōburat; nō ipm corpe animalis flā
 ma tali obsumat. **R**esponderi potest quia cum
 anbellus ad huc in vispore aialis per mem
 bra varia late diffusus est tepidum vique quo
 non exuberat in flammā. **S**ed cruciat; cō
 tinuat ac multiplicat in obiectum aliquod cor
 pus. vt virtutib; recipit comburendi sicut vice
 mus per mediū berilli lumen solis multiplicat
 rer radios et in summo mucronis ac mine ras
 diozum ignis virtutum in subiectā materiam
 suscipere. **I**gnemq; efficit violentū. huic a nias
 li similia fuerūt illa de quib; in libro **S**apientie
 tie legit. q; ignes q; ois suo sp̄sabant. **D**e cae
 co dicit **V**irgilius. viij. libro eneidos. **S**im
 hominis facies huic n. onstro. **V**ulcanus aut
 pater illius atros ore somatis ignee magna se
 mole ferbat. terribiles oculos villosa q; leris
 pectora senkeri. huic caca manus et ara que
 tuor a stabulis p̄st ante corpore thauroz auer
 tit. rōnde forma superante inuencat; atq; hos
 nequa sozent pecibus vcligta recte; caada
 in speluncam traxros vclūq; viaruz; in dicit; s
 raptos saxo occultabat opaco. **N**unc caccuz
 propter furata sibi pectora **V**ercules in tefecit
 ut ibi **V**irgilius in longum profequitur.

Capitulum. xxvij

De Animalibus

Camelus: Ex libro de na. rex. Camelus est animal deforme: gibbosum: habes cololum longum: crura poplitea: lentum incedit: sum. et dicitur graditur namque pedes attent: in unum animal secundum legem. quoniam in unum quidem habet: sed non vidit eam. Cum autem onerati sunt: paululum super genus percitantur: et statim ad onera flexis cervicibus inclinantur: aquas puras refugunt: dulcitas bibunt: hoc gratia nutrimenti. Omne enim elementum quantum plus comixtum est alijs: tanto plus nutrit. et e contrario irati cameli strident horribiliter. His etiam rabies accidit: podagro de quibus facillime moriuntur. Hic autem in vulgas est cibus. Sed vehementissimo dolore gravantur quando duras et laboriosas vias incedunt. Hic est in pedibus dicitur de foris corio solutares. Videtur cum cito transglutientes referunt: ut rursus ruminando tota nocte manducant. Alii com patientes abstinent: illi qui recti cameli dicitur: curvum tamen habent in dorso gibbum. Est autem et aliud genus eorum quos vomedari os vocant: curvis mirabiliter vigantes: et bina turba in dorso habentes. Aristoteles. Camelus sunt sicut animalia comata: quia venter eius sunt sicut habitaculum cornu. et quia cibus illius spinosus est: necessario fuit et lingua carnosa propter duriciem palati. Natura ergo videtur palato sicut parte dextrum terrenis. Camelus non habet sed distinctum: sed venas parvas in quibus est fel. Solinus. Camelorum femine ad bella preparantur: purasque validiores eas fieri: si castigatione a colibus arceantur. Camelus cum homines eis videntur ad preliandum: castrantur: quia tunc non impugnant. In locis quidem altissimis habitant: cetera in via camelorum habent homines: currentium velocitate equorum: hoc non accidit: quoniam propter amplitudinem pedum. Vegetius de re militari in libro tertio. Camelos apud veteres aliquantule nationes in aciem produxerunt. Sed hoc genus animalium araneis quidem tolerabile licet eorum nempe confusas etiam in pulvere vento vias absque errore dirigere melioratur. Ceterum propter noxiam hoc sibi videtur in eis: sed illo est. Item camelorum mares habet virgas ad posteriorem partem unde aversi coarctant. Sunt autem virge nervose ac dure: unde ex eis arcuum corde sunt. Locutus tempore solitudines aut secreta parant. Item. Camelus est valde malus tempore coitus. Et si quod animal vel homo tempore hoc appropinquaverit ad cum leat ipsum. Locutus post trinitatem: in tempore luxurie solitarii est: cum femina ferus ac illucris et coarctat

per totam diem equitat. Sed cum alio tempore nosus sit: erga marem continentis est: unde in quadam civitate cooperiatur: camelus caput ut eius pullus super eam saltaret: qui cooperito matris capite super eam saltaret: cooperimento sublato marem agnosceret: et in partibus operis quod ceperat incepto: de cetero dicitur ipsum ingeniatorem mordens inta fieri. Camela pregnantis est per annum: post partum quoque quiescit a coitu per annum: vnum tantum filium facit sicut elephas equus et omne animal habens soles. Camelus vivunt centum annis. Camelus parvulus sitim per quatuordecim dies sitit bibunt multum. Sicut animalia natura dedit magnum ducem corporis in modum iumentum sicut et elephanti animal quoque cuiuslibet materia lignea et spinosa multos habet: et crescit in hoc genere est camelus.

Operationes

Aui. Caro cameli promovet urinam. **B**eda qui est in gibus camelis suffumigatus confert emorroidibus. camelus cerebrum efficitur: cum aceto bibi debet epilepticis. ad idem valet eius sanguis. **C**uius etiam siccatas et frigida refert stupam: cum vino quoque bibitus legitur a mente noxiamto confert. post purgationem vero mensurorum potatum iuvat ad impregnationem: et confert procreationi matricis. **D**idem. Lac camelorum fetarum est subtile et valde aquosum: nec facit opilationem: sicut cetera propter paucitatem casearum et abscessionis acquiratis illius. **E** In ipso est salsedo quia camelus diligunt accosum. et hoc est melius lac. Dicitur autem quod est vehementer calidum in stomacho et in superioribus ventris. Et ipso non timeret sordices sicut cetera animalia. **F**erina cameli confert ydropicis et vehementer fetoriarium. Et aperit opilationem colatam cum virtute vehementi. ablatione ex ea facia confert furfuribus. **G** Dial. Simus camelinus albus cum melle tritus et impositus tumores repunit: et vulnura delicata per mundat. **H**als. Sanguis camelis frictus diffusit in prodest et solutio cronice potius: videntur lac camelus prodest corruptioni complexionis augetque venter. **I** Plinius. Stercus camelinum dicitur et destruit verucas: abscondit fluxum sanguinis et naribus et quando bibitur cum melle: cum est lenit confert. **J** Item resolutio borbor et viceris rosulac fortiter.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J

Capitulum. xxviii

Camelcon. Isidoue. Camelcon non habet vñū colorē sed diuersa varietate cōspersus est: et pardus huius camelionis corpusculū ad colores q̄s videt facillima cōuersione variat. cū alioz aialū non sit ad p̄uersionē facilis cōp̄ulētia. Rudolphus sup Leuiticū. Camelcon in infirmitate mansuetus esse se fingit: cū alias sit immasuerū animal. Blosa super Leuiticū. Camelcon est natum ad videndū: et dolosum rapax: in glunio sum: ideo fm legem immūdum. Ambro. Camelcon diuersas colores vario fertur mētiri. Bresso. Camelcon est aial valde timorosum. p̄pter qd̄ in multis coloribz mutatur. Paula de timoris eius paucitas ē sanguis et calor. unde etiā valde macer est: vocat leo terre. huius facies est sicut aialis et porci et hinea compositi. Ungulas bz silces vncis seu auium vngulis. Alteratio coloris fit qñ corū eius in suffas. manet in cauernis sicut lacertulæ. Soli. Camelcon p̄ oēm aham di plurimus. Animal q̄ r̄upes facit: lacertis illi crura reserta et longiora v̄riū ḡerent. plura eandē aca deq̄ in vertigine tora bamanū ḡuee subitili q̄ adoneitate. Incellus vero piger et idem ferre qui relinquitur motus. Corpus asperū cute qualē ex coerodrillis d̄p̄berendū subduerit oculi et recesso concessio inozūm recepti: quos nunq̄ in racione obnub̄.

Operationes

Pli. Camelcon q̄s multa in selet̄ habere vñū līa medicīne. Caput eius et guttur si roborat

lignis accendant̄ in bitū et torrensus concursus facere democritus narrat. ¶ Ite securia in regulis vsūm. Reliq̄ ad v̄nificia p̄uentionē q̄ dicit q̄q̄ salia estimates obmiratus p̄ter q̄s in visu coagentiū. ¶ Oculo eius deuro si v̄uenti cruat albugines cum lacte capimō tollitur. lingua q̄s ad alligata pericula p̄uerti. ¶ Unde saluare esse p̄uicētibz circa tomū. ¶ Cor eius aduersus quartanā est p̄ficū. lāna nigra p̄ime consurelligari. ¶ Pes prior dexter in pelle bene ad alligari: brachio sinis: siro: vici p̄dile p̄tra laniocinia terrore q̄s nocuos. ¶ Item dexteram māmilla p̄tra nos micines pauore q̄s. ¶ Sed et pedē eius sinistrū in furno torret̄ cū herba eiusdē nois addito vngento patullis factis inde si credimus fertur boiem inuulibile facere. ¶ Ius felle glaucomara et suffusione corrigi credit p̄rie tridul v̄ncione. creditur etiā eo licibus inuillato serpentes sepe ariet̄ ad alia multa.

Capitulum. xxx

Camelopardus. Isidou. Camelopardus est v̄nifico q̄ cū sit vt pardus albis maculis superpersus collo equo similibz pedibus bubulite: capite tamē camelo similibz. Hic ethiopia gignit. ¶ Plini. li. vii. Cameloz aliq̄ similitudo in duo trāssert̄ animalia. Habuna siquidē ethiopes vocant bz hūa collo simile equo: pedibz et cruribus boui capite camelo. albis maculis colorū multū multū v̄tingentibz. Incedit et camelopardus ap̄ pellata est. Fecit primū quidē et ita totis claris cū sensibus lucis iome v̄sa est. Et, so sub

De Animalibus

inde cernit aspectu magis q̄ feritate conspicit
cna. quia propter et eius fere nomen inuenit

Capitulum. xxx

Capreolus. Auicenna. La preolus est
animal in india: similis bimmulo sine cer-
uorum filio: q̄ apud nos crua non mutat
dentes. Et q̄n eius dentes sunt magni signat
vite duritiam: et in eis: et habet oculos acu-
tos. A reslo. li. viij. La preolus si uires habent
sapientia. q̄n vulnerantur querit pulegius cer-
uinum et comedit ipm vt extrahant sagittas
a corpore si que in ipsis sunt iustice: et velocitate
motus et assiduitate discursus. Caro capre-
oli a supra humido exoneret: et eius caro tene-
rior: et digestibilior efficit: et saporis ac odoris
eius grauis amputat. Idem Aristo. Pastu
gratia de locis altis ad altiora tendit: et inter
herbas salubres et noxias odore diiudicat et
discernit. Ruminat cibos et rugulam findit.
Non yngue non cognu non dentes: sed sola ve-
locitate fuge a canibus venatoru infulsis se de-
fendit. Unde quando in campis tribu persequi-
tur ad montana fugiens alta petit. In monti-
bus indie sunt quedam capreoli qui ab herbis
aromaticis et odoriferis pasunt: in quorum
ynguibz sunt quedam cocauitate: in quibz
humores quada apostematata colligunt: que p-
mo ad maritima et motu et conficatione
rupunt: et a corpore cu pilosis folliculis abstra-
hantur: et substancia que infra pellicula corinet
summe est odorifera: et inter aromatica natu-
me preciosa in medicina plurimu utilis et vir-
tuosa. Ut vult Dyas. et Platea. Et aliqui v-
tunt illud muscum vulgariter appellauere.

Capitulum. xxxi

Castor est animal a modu canis pon-
terici. longum scilicet et gracile. dentes ha-
bet acutissimos: pelle delicatam ac no-
bilcm. que quanto nigrior est tato pretiosior.
colores in pilis habet velut datus: sed pilis sub-
tiles sunt: et pulchri. non potest diu sustinere vt
subsistere nisi caudam in aqua teneat qua ha-
berit: q̄ piscium caude similes: saporis: et
et speciem. Unde et a christianis in ieiunio col-
meditur. pars enim caude ipsius edibilis est:
suum autem eius est caro. Ipsa cauda lo-
gitudinis cubitalis est pinguedine multaz ha-
bene. Pedes autem posteriores habet vt an-
ser. Anteriores autem vt canis. Dec enim illi
natura parauit: vt et posterioribus velut auis
in aqua nataret: et anterioribus in terra sicut
quadrupes ambularet.

Et libro de naturis rerum. Castores vt dicitur
et experimentator in grege viuunt: et simul ad
situa pergunt. Ligna q̄ dentibus abscondes
res ad cauernas suas ea miro modo referunt:
Unum etiam ex altioribus habet vt vehiculo resus-
pinatum pedibus eleuatis in terram proiciunt
et inter crura eius abscondit: artificiosum se compo-
nunt: et sic cum ex altioribus cauda ad propua te-
cta deducunt. verum iniuriam talem non faci-
unt his. qui inter illos educati sunt. sed illis q̄
de alienis partibus ad se veniunt. Hos enim
in fuitur sub certa custodia redigunt. Alio-
rum opinio est: q̄ hoc illis facit q̄ senectute la-
boribusq̄ coacti dentes obtusos habent: et q̄

ligna secare non valent. Tales em̄ in seruitu-
re redactos p̄ absumptionē pilozū in dorso ve-
natores agnosunt eosq; picitate cōmōti ille-
sos abire p̄mittunt. In duplices autē vsus li-
gna secta habent. Nam et coriicam comedūt
et ex lignis habitacula valde artificiosa fa-
ciūt. Amaris quidē a boz folijs et coriicibus ca-
stor pro summo delicias vsuū. vnde: tota ci-
tato: si homo tamen amaro odore perfundit̄
¶ **Pulsio.** Castor cum eum venator etim prosequi-
tur abs cōsō resiculos ante faciē eius proficit
et venator habens qd̄ ab eo cupit ar̄ yltra nō
sequitur. Si autē alius venator etim sequatur
erigit se et ostendit virilia se non habere: et sic
quadit. Et si autē animal mansuetū nimis. ¶ **Ex
li. de na. rez.** Unius aialis venatio fit hoc mo-
do. L. anis ad hoc instruitur in aquā proijci-
t̄ qui ad foramen mansionis illius pervenient
ingreditur. nec cedit castor morsibus donec a
venatorib; artificiosa illa mansio refringat̄. c.

conringit et inanitate vel siccitate contrariū.
¶ **Uitia qz pulmonis emendat.** Et h. em̄ idem
frigidū cerebri bumozē cū pulegio. Cum vno
bibini inflationes tollit. ¶ **Zoztionibus me-**
datur. portiones venenata e. r. o. c. e. r. nō lunt. li
targicis singulare presidiū est. ¶ **Tremori et**
contractionib; omnibus nervoz; causis deli-
rum et vncrum medetur.

¶ **Uirtus em̄ et termanica est:** et reco:pozantia
mixtū malacianibus et acopis paraliticis seu
sciaticis et his similibus subuenit. ¶ **Auicē.**
Castorē confert obliuioni et litargie cū aceto
et oleo rosaceo sordidat̄ qz frigide ac ventrosi-
tati in aure dissolurum in oleo nardino.

¶ **Attractio per nares et fumigatio ipsius**
cōfert apostematib; pulmonis et infirmitatib;
eius. Bibitur cū aceto p̄per singultū: facit si-
tim. ¶ **Delet dolore venter; pungiū cū aceto**
bibitum. ventrositate dissolur. Venistrua pro-
uocat. Secundinā et fetum extrahit. ¶ **Lon-**
fert inozū paruozum venatorozum. et quod
et eo declinat ad nigredinem est venenoz. Ita
q; interficit quandoq; in vna die. ¶ **Hel casto-**
ris ad multa vtile est. Et ius quoq; coagulum
sedat morbum caducum.

Operationes

- A** ¶ **Platearius.** Castoris resiculi abscisi in vin-
brolo loco suspensū desiccant̄. et in vinum mes-
dicine referunt̄. et dicunt castorē.
- B** ¶ **Bonum**
aut castorē: et id nō sopibilicari. habet sapa-
rem mediocriter acutum. Bluniosum est: sa-
porem habet multū horribilem nervos intri-
caros et pelliculis adherentes per annos ser-
in magna efficacia seruari potest. Melius tū
est quanto recentius. In mediānis ponitur ab-
iecta pellicula exteriori vircum habet dissol-
uendi attrahendi et maxime nervosa loca cō-
fortandi. ¶ **Contra epileptiā et alias frigidās**
passiones capitis datur castoreum cum succo
rutē in potu vel decoctionis eius vinum.
- D** ¶ **Contra paralysim lingue** puluis eius sub lū-
gua ponit̄ donec per se resoluat̄ et consumat̄.
- E** ¶ **Contra paralysim totius corporis** dat̄ vinum
decoctionis eius et rute et saluie.
- F** ¶ **Contra lit-**
targiam puocat sternutatio ex castoreo cere-
brum cōmouet et cōfortat. ¶ **Dyal.** Castorē
resiculi sūt aialis: qd̄ castor dicit̄. et sepe aqua-
tica. sepe vero terrena sustinet vitam. ¶ **Opr-**
mū est porticū q; si interius cereuz; obstru-
sum membranul; naturalib; quidā aut resicu-
los adulterantes immitit̄ v. d. c. i. s. cum armo-
niaci gutta sanguine castoris conspersa.
- J** ¶ **Legendi sunt ergo q̄ iuncti sunt ex vna rā-**
dice sibi coherentes. pleni incidi fragiles. ipsis
folliculis se trahit̄ separantes. ¶ **Lak** fa-
cit aut castorē et desiccatur et trenaat. Illis ergo
qui ex plenitudine spasmū patiuntur aut tre-
more nervozū vtilissimum est. Quib; aut̄ hoc

Capitulum xxxii

¶ **Hama.** Albertus in li. de na. anima-
lium. Hama est bestia alio nomine
rufinus dicta in ethiopia. Est autē ad-
modum lupi in figura macul; abis vt pard;
per totum respersa. ludis apris: eo q; discipline
multum est perceptibilis. Et in hoc conuenit
cum natura canis.

De Animalibus

Capitulum. xxxiiij.

Chalopus. Albertus in lib. de na. ania. Chalopus dicitur esse animal iuxta Eufraten habitans. et de castris propter aquam frigidam tantum bibes. Astutus et velocis est. Ita ut venator sibi appropinquare non possit. Cornua gestat longa serrae modum praecedentia. quibus et arbores deicere potest. sed ygnita ante repulsi cornuum suorum tendentia frangere non potest. Licet ad hoc sepe nitatur. et ideo in eis frequenter involuntis cornibus cum capiti tenetur dentibus stridet. et audivo stridore a venatore capitur.

Capitulum. xxxliij.

Cervus. Ex li. de na. rez. Cervus est animal vociferitate mirabili fronte habens ramosis cornibus asperata. Quorum creatio fit si biennis fuerit: tunc usque ad sex annos per tateramos augetur. deinde numerosiora fieri non potest sed maiora. Soli hoc animal cornua mutat: et supra modum gloriosum. habet unum vermem in capite quem vere vereat assidue. Sed et omne animal et ipse homo vermem habet sub lingua. **A**resto. Cervus est animal sapientis. de quo etiam opinantur quod inter animalia quadrupedia discretius sit. Idem. Cervus est animal timidum: cornua quidem hinc et fissuram in ynguulis. dentes eius declinant ad inferius. habet quatuor: dentes in una parte oris: et in alia quatuor: per quos mollit. habet etiam duos magnos alios: qui sunt in masculo maiores: et in femina minores. Tor masculi grossior: est et altior: quam femine. **M**asculus vociferatur multum tempore coitus: et femina quando coitus finit. **C**ervus itaque (sicut et cetera magni cordis animalia) timidus est: vocem vulpium timet. In sibilo aurem et cantu delectatur. Ita quod sibilantem et cantantem aurem sequitur: et alius eius occidit. Unde cum aures erectas habet insidias subsequentis advertit. Postquam vero dimiserit: non advertit. **I**dem. Cervi pugnant: et victus obediunt: cetero: obedientia forti. **L**em autem impregnatur cervus late propter venaroz. **I**ntestina cervi valde fetida sunt. unde non comeduntur a canibus: nisi sint valde famelicis. **P**hilologus. Cervus ubi serpente agnovit esse implet os suum aqua effundit: et in foramen deinde cum quodam oleo sui spiramine serpentes foras attrahit: et pedibus suis pulcans ipsum interficit. **C**ervorum autem duo sunt genera. Unum quod ubi invenit serpentes in caverna ubi latitat: statum immittit et exeat. et egrediens collum percussis hinc et inde occidit eum et devorat. **P**ostea vero propter timorem ad aquas purissimas currit ac venenum evomit. Sed inter hunc tumorem pilos mutat et cornua abijcit. **A**liud est genus quod si serpente invenit occidit et post victoriam ad montem ubi pabulum inveniat tendit. **A**mbrosio. Cervus cum nondum habet cornua: nisi fronte precludit: et ea que nondum expertus est tela minatur. cervus qui egrotat: ramis musculos oleo comedit: et sanus fit. **A**resto. cervus ut dicitur est masculus vociferatur multum tempore coitus. cervus non potest coitum parare propter duriciem virgine maris: recipit autem fugiendo. **C**ervus paritura prius dragonea comedit: cum vero parit subito comedit secundam dinam: sed antequam cadit ad terram. et eius est secundum venenum.

Operationes

- Z** ¶ Physiologus. Ceruorū lacryme collectæ et ossa inuenta in corde ipsorū apra sunt potū cordis pulsū laboratibus.
- B** ¶ Placarius. In cordē cerui recipitur quoddā os in sinistra parte in qua est quedā concauisitas. ad quē splen habet respiraculus et emittit superfluitatem. que ibi p̄pria siccitate in substantiam muratur ossuosam. Illud est d̄ sanguine cordis subzūsum. habet virtutē depurandi sūmum melancholicum.
- L** ¶ Datur et cōtra cardias et sincopim et cōtra anuroides ¶ Esculapius. Si quis in corio cerui voluitur. serpentes non timet. Vedulā quoqz cerui dolores sedat.
- E** ¶ Haly. Coagulū cerui cōtra potū cicute et fungorum dūm prodest. Urina cerui splenis dolorem adiuuat. Venositatū stomachi et intestinorum prodest. Auribus infusilla medetur caruū vlcibus. ¶ Guicenna in aii. canone Extremurates caudæ cerui venenū est. et ipam bibenti accidit angustia et hemēs et sincopis et more. Sed cura eius est vt cuomat cum butiro et aceto. deinde in potu dentur auillane et silicia confecta simul.
- B** ¶ Plinius libro. xviij. Pulmo ceruinus cum gula subrefact⁹ in fumo. deinde rufus et mel rusticū sanat. Coagulū cerui aceto sanguinem sūit. Din nulli vero coagulū matz vte⁹ ro exectū summis p̄fectū remedijs.
- B** ¶ Plinius dicit. Et omni cerui vlti midor comicialē morbum siue caducam deprehendit. Et iisdem cornū eius illitus et aceto vel rosaceo dolorem capitis sedat.
- J** ¶ Idem eius dentes mobiles fricando vel collucendo consumat. corūqz dolores mitigat.
- K** ¶ Idem quoqz valet crudi cornū farina. Irē Lino p̄dicere. r̄cum arisimo sanat. sanguis excreanties curat.
- L** ¶ Lincarius quoqz genera id est firmes pellit potatue. Regio morbo p̄dcti potat⁹ et vino.
- D** ¶ Solinus. Ex cornū autē cerui dextrū efficacius est ad medelā. Acro. Quia vero cornū dextrum. (vt dicitur est) ad medelam efficacius est. Ideo dicit Plinius: q̄ ceruus hoc bono suo inuidens homini cornū dextrum abscondit nequeat inueniri. Idem quoqz dicit liber de natura rerum.
- H** ¶ Ardioniles vero dicit eū abscondere cornū sinistrum tanq̄ in co sit aliquod iuuamentum

Cerulus. Acro (vt aūt Solin⁹ et Itacius sebosus) Vermis est mirabilis in gange flumio abūdans. habet eū b: a: s: chia bina longitudinis sex cubitorū. q̄b etiam elephantē corripit vndiqz submergit. S: qm̄ hic p̄mis in gēs ac mōstruosus ē et aquaticus. Ideoqz infer⁹ eū inter mōstra aq̄tica: viz in tractatu de piscibus de illo plenus viciturus.

Capitulum. xxxvi

Cecula. elidros et cenchus. Isidorus. Cecula dicta est eo q̄ pua sit et non h̄y oculos. Elidros serpens ē et chersidros q̄ et in terris et in aquis moratur. Fiam

Capitulum. xxxv

De Animalibus

caesi greci dicunt terram ydros aqua. Sic terra per qua graditur fumare facit. qua dicitur sic describitur. seu terga expirant spumantia virus seu terra fumar. q̄ t̄bet̄ labitur anguis Et Lucanus Tractiq; via fumare chelidris autē dicitur ambular. nam si tozerit se dum currit statim crepat. Solinus Calabria chelidris frequentissima boum quoq; gignit. In doros. Chembriis serpens in flexuosus est: q̄ semper rectum efficit iter. De quo Lucanus. Et semper recto lapsurus limite chembris

eius sunt eq̄les non recurui. plurimū āt mansio eius est locis arenosis. In locis quidē: mox sus eius sentiuntur quasi a cus aut clau infiri in eis. Et dixerunt q̄ continuatur eius corpori grauitas maxima. et eius labia inflantur et accidunt ei vertigo et tenebrositas oculorum et destruitur rano.

Operationes

Cur autem eius appropriatur. vt scinetra phani cum vino in potu datur

Capitulum. xxxviij.

Cerastes. Et li. de na. re. Cerastes ē serpens octo cornua in capite habens. ex quibus fieri solent manubria cultellorū ad menses impatorū. quia sudore produnt ymenum appositum. Solinus. Cerastes dicitur est eo q̄ habeat cornua arietum similia. Cera sit enim greci cornua vocant. sunt autem hinc quadrigemina cornicula. quorum ostentatio ne velut esca illiciens sollicita animalia gimit. Totum enim corpus arenis tegit: nec vllum indicium sibi prebet nisi ex illa parte qua inuisitatas aues vel anim alia capit. est autem flexuosus plus quam alij serpentes. ita vt spinam non habere videatur. ¶ Qui. E cornua est genus serpentū furdorū. cuius longitudo ē ab vno cubito vsq; ad duos. 7 sup caput eius sur due eminentie: q̄si duo cornua. Color corporis eius est cinericius: et vter eius sicut liquame licce duresque sitidens super terrā cū strepitū. Dentes

Capitulum. xxxviij

Cephus et centrocota. Plini. li. viij. Lephus ethiopia mittit: quorū pedes posteriorēs humanis pedib; et cruribus sunt similes. Hoc animal roma postea nō vidit nisi ludis pompeij. Solinus. Lampe dicitur creatoris cesaris monstra romē vsq; sunt q̄ cephus dicitur. Hoz posteriorēs pedes crure ac vestigio humanos mentiuntur arcus: priorēs hominū manus. ¶ Phisio. Centrocota ē que bestias vniuersas p̄cedit huius corpus atri: pectus et crura leonis similitudinem habent. oris aiatum vsq; ad aures vassum. imitat āt hominis vocem. Plini. li. viij. Erocuras ethiopia inter alia mōstra generat. velut ex cane luposq; conceptus omnia dentibus frangentes protinusq; deuorata ventre p̄ficiētes. Idem in eodem. Hene coitu lena ethiopia parit

Tractatus

Aides et perpetua in vtraque oris parte nullis
gingiuis ptinuo veniens; ne occurru cōtrario
haberetur capfaru modo includitur. Solin⁹
Erocuta nunq̄ acies orbū cōmouet sed in ob
tutu sine inractione intrēdit in ore gingiua nul
la: dēns vnus atqz perpetuus.

Capitulum. xxxij

Cirogrillus. Rudolphus sup leuciscus
Cirogrillus est animal spinosum et heri
cio simile. Actor. Alibi legitur q̄ ma
sus sit hericio: spinosum tamen. Unde patet q̄
quidam falso dixerūt: hunc esse cuniculū. Ali
bi q̄ legit q̄ cirogrillus ipse sit hericius vel he
rinacius. animal videlicet procelli formā habēs
sed spinosum. de quo plenius dicitur inferius.
Unde in psalmo. cū vbi legitur in nra trans
latione. petra refugiu herinacū. alia transla
tio habet cirogrillus. Glossa sup. rucubia Sa
lomonis. In proverbis quoqz vbi iuxta tras
lationē nostram legitur. Lepusculus plebis
invalida. q̄ collocat in petra cubile suum. Alij
pro lepusculo habent cirogrillum. Et est ani
mal non minus hericio simile muri et vrsi. cu
ius in patellina magna est copia. In foveis et
in petrarū cauernis. Vnde et in psalterio vbi
dicimus. Petra refugium herinacū. Alij po
nunt leporibus. Alij cirogrillis. Sed quidaz
hic pro lepusculo hericium habent. Hieroni
mus enim vrbem bebrum sapham interpre
tatur. et cirogrillum et hericium et leporum.
Item super Leuiticum Cirogrillū animal ve
bile quidem: sed rapax et mortiferum esse dicitur

Capitulum. xl

Cicadee. Vincentius in speculo naturas
Et vicinimo primo Cicadee et cimes sunt
quorum genera sunt duo. Quedam p
uis locustis similes sunt. et hec domos inhabi
tant. ea q̄ loca que magis calida sunt. vbi scilicet
licet ignis seruior est. Aliud vero genus acū
colore papilionibus simile. ferunt etiam q̄ earū
genus est quod nos ceruus volantes dicitur.
et hos experimētator: supra crabones vocat.
Cicadee habent in pectore quoddam aculeas
cum. linguis simile: quo rotam lambunt. Ipsi
vero pectus fistulosum habent: et hoc dulcis
ter canunt. Vires quidem canunt: scilicet mine sp
lent supine coeunt. Quia cādida sed corrupta
In terra ferre locū excauant: ibi q̄ prolem fa
ciunt. Ambrosius. In cigno cicadarum que
ture dulcis est cantilena. quarum cāribus est
medio rumpuntur arbuta. eo q̄ magis cano
re meridians caloribus quo purior: et acrim
spiritu attrahunt: eo canunt clarior: et reddūt.
¶ Isidorus. Cicadee et cuculorum spuro nas
cantur. hec in italia apud regmos in mare sunt
nec vsqz alibi. Nam alibi dulciter canunt. qua
rum cāribus estu arbuta rumpuntur
¶ Plinius libro vndecimo. Cicadee non nas
cantur in raritate arborum. nec in frigidis aut
vmbrosis nemoribus. penā autm illis natura
que apibus: sed pro corpore amplior: et.

De Animalibus

Capitulum. xli

Crotrochea. Alber. in li. de na. animalū. Erro-
 quit. Crotrochea bestia est q̄ recubio
 na voces boim imitat oculos nūq̄ clau-
 dit. In ore nullā habens gingivā sed dentē ba-
 bet. os ynum continū verecundat capillis.
 Tante est virtutis vt omnia mor. p̄tinuat. a de
 lupo et cane genera dicitur.

Cretus. Alb. in li. de na. animalū. Erro-
 retus animal est paruulū in terra habi-
 tans capite vario. dorso rubro: ventre
 candente. pilum adeo tenaciter peliū habēs in-
 ficum. q̄ citius pars pellicie de carne recedat q̄
 pilus possit cuelli de antro. etiam nō extrahit
 de facili nisi aqua feruenti. et alia in antrum
 infusa. Et in hoc conuenit cum cuniculo: quia
 habet pilum fere sicut cuniculus. et nō habet
 aures. sed ynas audims sicut auis. Solinus.
 Cretus est animal q̄ nos bamester vulgo voca-
 mus. et est animal mordax. valde et iracundum.

Capitulum. xliij

Coluber. ysidorus. Coluber ab eo di-
 ctus est q̄ colat ymbrias. et q̄ in lubris
 eos tractus. scabibus sinuosis labatur
 Nam lubricum dicitur quicquid labitur dum
 tenetur vt piscis serpens. Ambrosius. Colu-
 ber autem ceruum fugit. leones interficit. Phi-
 siologus. Colubri pellis q̄ exiit in oleo de
 cocta mire aurū doloze mūgar. Actoꝝ atē
 de colubro verum esse in speciali: q̄ sup̄ di-
 ctū ē de genere serpentum. vīz q̄ quāvis suis
 depositis p̄ foramen patre transiens senectus
 tē suā deponit: sed p̄us ieiunādo carnes suas
 substat. vt eidem trāsire abilito: fiat. Est au-
 tem longus vt anguilla toruose incedens et
 sibilans. Transcumbit insidiatur. et mordēs
 lingua venenum infundit. Unde scriptū ē Fiat
 van coluber in via. Et alibi. Qui dissipat se-
 pem mordet eum coluber.

Capitulum. xliij.

Operationes

- A** Plini. li. xxiij. dicitur: extra tubera venena auxiliat coluber viuens in aqua.
- B** Plinius adipe[m] aut fel secum habent. qui cocodrillos venantur: eosq[ue] mirebis adinuari testantur aqua a grecis vocatur coluber viuens in aqua.
- C** Dyscorides Tunica colubini in vino cocta colorem incedit dentium. Est etiam oculorum adiutorium

Capitulum. xliij.

Cocodrillus. Iudo: 9 li. xij. Loco drillus animal est quadrupes in terra et in aquis valens. longitudine fere viginti cubitoz: dentium et ynquium in inamitate amarum. tanta est curicia cutis vt quis solis n[on] lapidum icus in tergo recipiat: nihil offitio curat. nocte in aquis. die in terra quiescit. Dux in terra fouet q[uod] ouis anseris sunt maior. masculus et femina vices seruant. hic quidam pisces serratam cristam habentes: tamen ventris desiccantes interimunt. Et dicitur q[uod] solus inter animalia superiorum mandibulas mouet. Plinius libro. viij. capitulo. xxi. Cocodrillus est animal in habitas lingue vsu inter animalia terrestria caret sola: superiori mandibula exsistenti: nobili morusum[m]it venenosum. Dentes habet horribiles admodum peccis sine serre. et cubitos admodum apri. Nullu[m] aut animal ex tam parua origine crescit in tam magnum animal sicut Cocodrillus. animal e[st] valde gulosum et multum comedit. Unde qu

do est satur facit iuxta litus nuctans preceptione. superuenit autem aus modica que dicitur apud eos Lufpillos. apud ytalos autem dicitur auu[us] rex. et volat ante os eius: quia aliquotiens a se repellens. tandem fauces aperit aui et eam intrare permittit. et hec auicula cum leuiter ynquibus scalpit et ei facit quendam prurum: in cuius dulcedine delectatus statim obdormit. Auicula autem cum sensit cum dormire statim illabitur in eius ventrem et quasi scum statim cum perforat et corrodit. In ventre enim valde mollis dicitur: ideo a piscibus spinas et cristas pinnulas in dorso habebit de facili superat. Subdit Plinius. Hec belua insequitur fugientes et eis est terribilis: sed fugat est contra serpentes. ebetes autem habet oculos quamdiu est in aqua. sed extra aquam nimis acute videt. In hieme per quatuor menses se abscondit. sed in vere exiit. et quod diu viuere semper crescit. Item Plinius libro octauo. capitulo vicinioso sexto. Cocodrillus si quando inuenit hominem circa litus interficit eum si potest. et preterea plorat super eum et postea deuorat ipsum. Item de bas libenter comedit inter quas anidros serpens paruulus qui cum inuicatur caure se inuoluit. et dum cocodrillus herbas carpit serpente transgluit. qui in ventrem eius omnia interiora carpit: et sic interficit eum et occidit et sic ille suscit. Item Plinius libro duodecimo dicit. q[uod] idem ymis insidiatur cocodrillo quando dormit. et tunc inuoluit se in luto et intrat per dentes eius Solinus. Insidiatur quibusdam paruus auibus que generantur inter betas nisi que culant propter calorem solis et intrant ventres cocodrilli. et comedunt vermes ventris eius: et sic purificat belua a vermibus. Habet et ventrem coziuum valde durum quod vsu gladio perforatur. Habitat in aqua de die quod nocte. parua aqua calidior est de nocte quod de die. et in radios solis: et ibi agitantur: et sic fit calida ipsa aqua. et non habet linguam prominentem ad vociferandum sed habet perquam linguam in parte inferiori sicut habent pisces ad gultus vt dicit idem Solinus: et etiam Aristoteles et Auicenna hoc idem volunt.

Operationes

Plinius libro viij. dicit. q[uod] de fumo cocodrilli sit ynquentum vnde facies mulierum sobriificantur. vt senes et rugose iuuenile per res pus videtur quod viuunt.

De Animalibus

Capitulum. flv

Cuniculus. ysidorus. Cuniculi sunt gessus agrestium animalium sic dicitur quod si cuniculo: eo quod canum indagacione capiuntur: vel a speluncas excludantur. Plinius libro octavo: Leporum genera sunt quos hispani cuniculos appellant. Varro et autor. Est a cuniculis suffosum in hispania opidum cuniculi secundum cis innumere sunt. famamque balcarum infulis popularis infulis afferunt certumque est balcaricos aduersus eorum prouentum auxilium militare aduio augulio persisse: Et libro de naturis rerum. Cuniculus est bestia lepore minor: colore et forma prope rasmen similis hec in antrosa habiracula terram fodiens nocte vintera frugesque depascit. mane vero antri ingrediens os eius equat terre puluere per intrinsecus. ne superueniente homines per vicem eius habitaculum depredentur: vbi cunq. habitant cuniculi multiplicantur nimis: quia sepius in anno pariunt. Cuiusque aliquid ex eis aliquid illic aduersi sentierint animal fugiant. nec mouerentur innoxium iniuria: vbi gnari: locum cum illis dimittunt. Diuersis posterioribus coeunt. quoniam in illis aduersus est men. bzum genitiae.

Operationes

- A** ¶ Ysaac: Cuniculus vim habet dissoluentem propter etiam stomacho conforat. ventrem dissoluit.
- B** ¶ Canmam puocat. Talis quoque cis qui elefantico morbo apparant sunt.

Capitulum. flvj.

Anima. Albertus in libro de naturis animalium. Dama bestia est magnitudinis capre figure et pilis. Sicut canis: cornua habens non squamosa sed plana longa et acuta. Est autem curia veloc. vite puada. Hec bestia in arabica vocatur ad gazel. cuius caro frigida est et sicca.

Operationes

- A** ¶ Idem Albertus. Stercus huius animalis crescere facit capillos et meliorat eos prepartum in olco.
- B** ¶ Dicit etiam quod si cum eo vngatur virga viril et sic coeat cum vire sua semper diligit eum. Si cum lingua desiccat a suffumigetur guttur in quo est sanguisuga cadet.
- E** ¶ Calcaneus combustus impletus in concauum fistule curat eam.
- D** ¶ Dicit etiam quod sel huius animalis et semen testiculorum vulpis et piper et semine cruce de quo libet equale acceptum ad pondus aurei et melis vncias duas. et fiat ex eo electuarium et ipsum teneat in lana quando mulier cum viro concubit concipit masculinum.
- E** ¶ Et rora si sel sitet femina concipit feminam et masculo concipit masculinum.

Capitulum. flviij

Capitulum. xlviij

Damula. Bartholomeus in libro de proprietatibus rerum. Damula siue dama: sicut ait Papias: caprea est a gressis. ¶ Isidorus libro duodecimo. Damula est vocata eo qd de manu effugiat: timidum enim est animal et imbelle ac imbecille. Unde nescit se defendere nisi fugiando. Habent enim pro armis abilitatem membrorum: et ad fugam levitatem. ¶ Unde dicit Marcianus. Dente nictur aper. defendunt cornua ceruum. Imbelles tamen quidem nisi preda sumus. monstrosa loca et venenosa. diligit gramina medicinalia et aromatica. comedit ramusculum tirsos: et extremitates carpit: quando est vulnata drago necam comedit. et sic de corporis recludit trahit.

Operationes

¶ Isidorus libro quinto. Sanguis eius est medicinalis sicut Plinius libro vicesimo sexto. Perius enim contractos remollit: et articulum dolentem soluit. venenum viscat et expellit.

¶ Damulam odium serpentes et fugiunt: et eius ambellum sustinere non possunt.

Capitulum. xlvij.

Draco. Philologus. Draco sup oia serpentes maximus: et sup oia terre animal mancia. Qui quicq sup aerem fertur ipsum coactado ac vehementer impellendo.

¶ Isido. Draco maior est cunctoium animantium sup terra. Hunc Greci draconem vocat. Est aut cristatus ore paruo: et artus fistulis: per quas spiritum trahit et lingua exeret. Signatur autem in Ethiopia et in India. ¶ Et li. de na. rex Draconis mansio frequenter est in spuduncis propter et elum naturalem sui corporis et propter accidentalem solis. qd maximus est in partibus orientis. Raro enim invenitur hoc animal nisi in calidioribus partibus orbis. Ita qd libenter etiam in rupelapidea speluam soletur. Circa turrim Babel et in desertis illius antiquae Babiloniae: ac ruinas eius maximi dracones habitare vidunt. quorum vox ac rugus homines terret. Ad vigintriquin qd cubitos et amplius crescens sepius evalescit. Ad senium aure et debita. magnitudinem veniens sine cibo tempore multo vivit. At ubi comederit non de facili satiat. In abissis terre sicut dicit Augusti. aliqui draco moratur. et cum in aere sentit humiditatem egredietur et sup aera fertur. magnis alarum remigijs aerem concitans et impellens. Aliis quidem pellicea volubilitate curantibus: et sicut corporis sui magnitudinem late diffusis: vbi cuq moratur aerem inficit. ¶ Plinius li. xviij. India dracones habet et elephantes per perna discordia belantes: tante magnitudinis vt facili circumplectantur elephantes ambiant: notio qd nodo per stringant. ¶ Ambrosius. Draco elephantes li.

De Animalibus

gatiū ruiā ruina moro victoris est. et inde sum
me in verūq; extrahat. Ille vt pedem alliger. an q̄
causū vici sibi nocere nō possit. ¶ Pli. li. x. Aq̄
le q̄ salis est pugna cū dracone: multoq; ma
gis anceps etiā sū in aere. Arcto. Tultur etiā
et draco p̄liant: qz comedunt aialia. ysidorus
Draco vū in cauda nō in dentib; habet. z p̄
bere potius q̄ ictu nocet. Aristoteles in lib. de
animalib;. Est in terra ethiopic dracone ex q̄ ex
generat: et ex illo enbichon accipit. Lōtra qd̄
nō est remediū. Omniūq; aialū venenū habē
tū mosus est valde malus. maximeq; si se co
medant ad inimicē sic comedit draco scorpiones
¶ Jē de p̄p̄teritib; elementorum. In diebus
p̄hillipi regis via in monte armenic fuit. de
qua rex interogauit. Cur sup illā nullus trā
siret qn̄ mortuus caderet? Socrates ergo
speantū de calibe p̄tra illū posuit. in quo duos
dracones magnos vidit. q̄ aperuerit os suū
et egrediebatur corrumpeas aera fumus ex
ostificis eoz. Rex vero p̄cepit ad montē illū ex
iri z ipsos interficē sicq; saluatus est loc; ille
¶ Harrar Petrus damianus de quodā agr̄
cola: q̄ qdam die valde mane surrexit: et vidit
draconē enormis magnitudinis: lignū putauit.
Fellusq; sup eum vt requisierat: sediq; mox
indignata bestia deglunuit.

Capitulum. xliij.

DRACONOPEDES. Ex li. de na. re. Dra
cōpedes serpētes sunt magni z pos
tentes. facies virgineas habētes hu
manis siles. in draconū corp; vdiūctes. Et re
dit ille ē huius generi illū fuisse p̄ quē diabolus
Euam decepit: qz sicut dicit Beda virgineā
vultū habuit. Huic etiā diabolus se cōiungē
re vel applicans vt consimili forma mulierē allū
ceret: faciē ei tū ostendit et reliquā partē cor;
poris arborum frondibus occultauit.

¶ Augustinus super Hēn. Dicitur autem ser
pens ille callidissim; fuisse. Ad fm̄ alios sapiē
tissimus. Non p̄p̄e sicut in bono solet accipi
sapiētia dei: vel angelū: vel animē rationalē: sed
translatiue. sicut apes vel formicas dicim; sa
pientes: p̄pter op̄a sapiētia imitantia: q̄uis
serpens non anima rationali: sed spiritu dyas
bolico q̄ plenus erat possit sapientissimus. di
ci. Mali enim angeli q̄uis supbia dei cū: na
tura tamen excellentiores sunt omnibus bestiis
p̄pter amicitiam rationis. Serpens enim nō
intelligebat verba nec rationalē est facta. Qu
enim vt bis magorum vel incantatorum ser
pentes trahuntur de laudib; dyabolica ē ris
Quod permittitur ad memoriā illius primi
facti. vt scitur: quia cum hoc genere familiari
ter sit ei locutus. Est autē ille serpens sicut asis
na Balaa m: sed hoc vit dyabolici: illud an
gelici. Boni enim et mali angeli sūt op̄antur.

Operaciones

¶ Solinus Draconū ex cerebris excidit: dra
conias lapis: sed lapis nō est nisi de trebat vi
uentibus. Nam si obeat prius: cum aia simul
enascit vnicies soluta.

¶ P̄bisiologus. Braminibus quidē medica
tis dracones dormire coguntur. sicq; lapis ac
quirunt. cuius vsu reges orientales precipue
gloriantur.

¶ Draconem ad p̄p̄ fugiunt venenata: ne ip̄e
draco habet venena.

¶ Draconis capita prosperam et fortunatā
domum promittunt facere.

¶ Ex li. de na. rez. Lingua eius z fel in vino de
cocta remedio sunt his qui vexant ab incubis
eoz: cogit; et hoc inunctis.

¶ Draconis caro vitri color; ē: ac rescentes
illa refrigerat. Hinc est q̄ ethiopes in seruida
plaga manētes draconis carne libere rescunt
adco q̄ auaricie sit in immēsum creuit: vt in
stirotes q̄busdā carminib; draconē ad rēp̄o mā
suetū reddā: cuiusq; tergo insidēte: freno ip̄m
regat vsq; dū in ethiopiā p̄ueniāt.

¶ Acrot. Sanguinem draconis quo p̄bisc
runtur in medicinis sunt gummi cuiusdam
arboris sic dicitur p̄pter sanguinis similitudē
vni vti draconis.

Capitulum. l.

O A. ms. Alb. in li. de na. a. a. l. l. i. D. a. p. a. l. a. l. est pigue valde et latu i dorso. bre uibo curuibo multu motda. pilo plus albo q̄ nigro. s̄ i dorso ples bz nigros. z i latu tando ples albos. z caput i medio nigr. z i lateribz bz albu. z q̄n e domestici mltu e luluu. v̄i cū crura similit̄ lateri breuioza eē q̄ dexteri. z flego nō dep̄bedi cū m̄i sepi. h̄ aial cōsiderant. Et duz bz pili. z e sp̄s̄ie pell. z e ad q̄nitatem vulpis. Et e duoz genz. D̄i aut̄ d̄ap̄cam̄i q̄ i mlt̄ i findit pedē sic canis. z e d̄ap̄por̄i i q̄ i duo findit vngulā sic por̄. z e q̄ scr̄abōi bz̄ al̄ia q̄ m̄ib̄or̄i. q̄ nō ē re loz ad venādū.

Operaciones.

- A ¶ De Albe. A. r. u. g. i. a. e. i. v. a. l. e. t. a. d. r. e. n. u. d. o. l. o. s. r. e. s. z. a. d. m. l. t. a. a. l. i. a. q. c. a. u. s. i. a. b. r. e. u. i. t. a. r. z. i. m. i. t. o.
- B ¶ Dicit etia aliq q̄ moel̄ aliq̄i bz̄ enenoi os

Capiculum. i.

O ypla. I. s̄c̄. Dypla est genus aspidis. quia in eis sinula et. qz que momorde rit sui perit. Latre aut̄ exiguitatis est se fertur vt dū calcas nō vide. f. de quo poeta. Significū iuuenē r̄ r̄renis sanguinis aulum. Lorta caput retro dyplas calcata momor̄ dit. Uic color aut sensus dentis q̄ fuit. Andro machus. Dypla cum aliquem pungit inflam matur in eo caliditas valde su p̄flua. Inde qz accidit ei rehemens sitis et aduulio inflamma ta. nec bibere cessat aquam donec corpus eius sc̄nditur. et sic moritur. Auicē. Serpens fa cientes suū f̄m quosdam longitudo est pal mi vnus. et super corpus eius sunt vestigia fil gra plurima. Caput eius est paruum. z collū grossum. a quo incipit creatura eius vsqz ad caudam subtilem.

Operaciones.

¶ Auicenna. Ut euacuatur aqua p̄ter suū et mozu illius serpentis. Quis regimē post communia regiminū est indefinenter cum face re bibere oleum plurimum et euomere. deinde clisterisare cum his que educunt feces z humi ditates.

Capiculum. ii.

O Rameda z Dámula. I. s̄c̄o. Dros neda genus est camelorum minoris quidam stature. sed velocitatis. unde et nomen habet. Nam dromos grece curus

De Animalibus

miliaria vno die pgerere solet. qđ scz anial sicut
bos z ouis z camelus ruiat. Dámula. Iud.
Dámula vocata est eo qđ de manu effugiat. ni
mida anial et imbele. Unde Herculal. Dente
timeatur aper: vđ en dunt coznuu certu. E r im
belles dāme quid nisi preda sumus. Blosa sup
Paral. Dámula est animal mundū: vclor: per
spicax. Unde scriprian est. Erucere. quasi damu
la de manu zc. ¶ Plinius. Dāme raro mástus
sunt. cum fere dici iure. non possint. Eū plura
nanqz sunt nec placida. nec fera. sed medie in
ter vtrinqz nature. vt in volucritz vundines.
apes in campo. an mari vclpbini. Idem in lí
bro vndecimo. Natura vedit coznuu dāmis.

Operaciones

- A ¶ Auicē. Dámule caro in ore emplastri poni
  - B tur super dolores iuncturaram. ¶ Eadem cū
  - C vino misceatur z bibiť ppter epilepsia vel foda.
  - D ¶ Item episcata cū vino in potu accepta con
- fert venenis.
¶ Haly. Curga dāmuli siccata trita et bibita:
morsui serpentū pđet. Idē facit z virga cerui.

Capitulum. liiij

Duran et li. de na. re. Duran (vt dicit
Aristo.) est aial vclor. atqz fortissimū
qđ a venatoribz insegurū cū euadēdi
desperatōne frāgi ceperit astutā naturalī ster
cus intozquet ptra canes insequeētes se. colqz
retardat putride vclgelionis odore. ¶ Aretoz
fortissis etiā bo conomie videlicet duran voca
tur bestia. que superius iuxta cundē Aristote

lem bannacon est appellata. et ipsa est (vt r
datur) siluestris vacca. de qua dicit Aristori
les qđ habet coznuu cōtra se inuicem inclinā
tia. E r ideo natura vedit ei aliud iuuentuz
videlicet electionem stercois in remozum. vt
ab ipso venatore vcl detineat. ne ad eam ppe ac
cedat. Hoc idēz vult Albertus in libro de na
turis animalium.

Capitulum. liiij

Equos. In libro de naturis re. E qui
vniuersis fere partibus orbis generan
tur. sed illi precipui qui in scythia et ca
pado cia. hū ad sonitum buccine gaudent: et
cōgressionibus gloriātur. In equis precipue
et omni genere iumentozum aures indicia
animi proferunt. In coloribus equozum nis
ger est optimus. rufusqz vcl glaucus: albz etiā
plerūqz bonus. Ceteri vero veteriozes iudicā
tur. Aristoteles. E quos et equa plus vlligūe
coitū qz animalia cetera. ppter homine E qua
quoqz furit concupiscentia coitus olosaciens
do se inuicem ore ad os concupiscentiam prof
uocant. Valsculus supra matrem suam non
salit. An de equus aliquando matrem suppo
sitam agnoscens subito fugit seqz precipitas
vit. Loit autem equus vnu m vel triam anno
rum: sed vtile generat. Fortis autē est a quat
tuoz annis vsqz ad. xx. et fortis est quousqz ges
tierat. Lota vita sua coit. z vsqz ad ānos. xxx.
vel vsqz ad. xxxv. viuit. E qua vtro vsqz ad. xl.
Equus cum equa coit. coit etiā impregnata

Nulla q̄ femina post impregnationem recipit
coitū. nisi mulier et equa. Et est equozū coitus
iuuenū ante tempus determinari si bonū ha-
buerint cibū. Fio est ledens coitus equozū sicut
coitus tauroz. Partus equarum melior est q̄
oim aliorum q̄drapedū. Apparctq; p̄cipue
in equabus z vacca mensurū. Idem Aristo-
teles. Equus oculos habet diversi coloris vni-
us ab altero. Nec est oculoꝝ varietas sicut in
boibz et equis. Contra naturā etiā oim aialū
est q̄ cū senescit equus dentes eius albesunt
Item equus selle caret. In corde equi z vacce
sunt ossa. Ibis avis est que odit equum. et vo-
cem eius imitans do stupescit ipsū: ac fugere
cogit. et forte interficit.

Operationes

- A** **Q**uod Dyasco. Equozū sanguis medicaminibus
causticis admiscetur.
- B** **L**ac equinū ventrē mollit et boies turbat
- L** **S**imus caballinus crudus z combustus san-
guinem abstinere p̄sulentem.
- D** **H**aly. Coagulū cō solurōi cronice p̄dest: et
intestinzorum vlcerebus. Simus equozū si va-
poretur mulieri secundinam serumq; mortuus
educit.
- E** **E**usulapius. Equelacibitū matricē labo-
rem sedat. et caducus eicit.
- F** **A**scus eius vntrem reprimit: et roisiones
collit. coagulū eius cum vino propinari om-
nes zoloros sedat
- B** **S**tercus equi sicci aspersus sanguine silit
auribz in stillatū z olozem tollit
- D** **B**uicenna in secundo canōe. Sanguis e-
adulūmus ē putrefactiuus. totiusq; debilis di-
gestionis: p̄cipue qui grossus est.
- J** **L**ac equarum sicut et lac camelariū partus
vicinariū libile est: aquosum: et vntres lenit.
coagulū equi conueniens fluxui antiquo z v-
lceribus vnterem ac fluxui.
- K** **L**ozū pulli equi si aduratur z liniatur et co-
ctū aqua sup̄ bot̄ bot̄ infrigidat eas.
- L** **D**icitur quoq; q̄ additiones illi que sunt in
genu equi trite z bibite cum aceto sanant so-
lam et epilepsiam. Stercus etiam equi facit
operationes siereous aynt.
- D** **P**lini. li. xxiij. Sanguis equozū et equarū
p̄terq; virginiū vim habet sup̄ficam: erodit: v-
lcerat: carne ac fumo equi in agro p̄sū vntis
ad plagas
- A** **I**tem tanilla simi equini in ueterani partū mor-
tuū eicit

Capitulum. lvi

Elephas. Aristo. Elephas est animal
mansuetum q̄ cito domesticat. z obe-
dientior atq; disciplinantiōr est omibz
animalibz. r̄n deinstruitur etiam adozare regē
z in hoc omnibus melior est animalibz. Et libro
de naturis rerū. Elephanti (scilicet Elephastodora)
omniū quadrupedum superant intellectum.
Unde non dubitat elephas primo aspectu ad-
ozare quem cunctozū intelligit rectorem esse.
Cui si tyrannus apparer: infansus p̄manet
farinam similem minutissimo pulucri p̄mittit
ram: sep̄at optunc. ita q̄ farinā in passum col-
ligens nihil admittit de puluere. Cui vero de-
tur offensam seruare. longoq; tempore post iniu-
rie vindictam reddere. Buicenna. Iuuantur
homines in pugna et elephantuz femina sicut
masculus. sed corpora feminariū minorā sunt
q̄ mariū z cum hoc etiam audacis sunt m̄-
noris. Elephas autem tante fortitudinis est:
vt cum suis culmiis prosternat magnos parie-
tes: et cum sua fronte magnas arbores. Et li.
de naturis rerū. Elephanti concupisceniam se-
nus in senō habent. Sed tempore quo volit
filios procreare. vadunt ad orientem. vsq; in
proximum paradisi vbi inueniant mandrago-
ram. de cuius fructu prior gustat minima. dein
de masculus eius nascitur. et tunc conueniunt
et concipit femina. Ten porc vero partus ins-
greditur aquaz vsq; ad vbera. et ibi parit sup̄
aquam: p̄pter v̄tationem qui insidiatur ei.
Et si extra aquam pareret: serum eius deozā
ret. Vasculus quoq; non recedit ab ea dum
parit: propter serpentem: qui iuuicis est eius

De Animalibus

eius sicut draco. Nam huius animalis ossa et pellis in
 quocumque loco incensa fuerint statim odor eorum ter-
 rentes fugat. et quolibet venenosum non accedit
 Aristoteles. Biennio autem fetus portat nec amplius
 quam semel gignunt. nec plures sed unum tantum. Cir-
 runt autem annis tricenis. Elephantus co-
 it in agrorum loco maxime fluuios. femina se-
 det: mas equitat super illam. femina post annum
 decimum usque ad quindecim coit. Has autem
 post quinquennium. et hoc in vete. Anticum filium gignit
 sicut equus et camelus. Gemina per duos
 annos impregnatur. Impregnata quae a mas-
 culo non tangitur omnino. et post partum cessat
 triennio. Et ex libro de natura. Et elephantum cadentes
 surgere non possunt. quoniam ossa solida sine iunctu-
 ris habent. Unde et crura tibiisque flectere non
 valent: nisi in iuuentute. Et rura vero equalia
 hiis in grossitudine instar stipitem ab extremo pedis
 usque ad ventrem. Pedes vero rotundi ad instar pomi
 Plinius. Et elephantum durissimum tergus est dorsus.
 Tres molis. Interius simile est interiori por-
 ti. ac persequens interiori bovis. Et elephantum na-
 sus locus. Et Aetio. Et elephantum in tibis iunctu-
 ras non habet: et dormientes elephantum non quiescit
 sed cum labore deservigati sunt arboribus magis
 nis applicari se recreant et in ipsis suffulti dor-
 miunt. Quod quae venarum arteriae: locum et
 arbores notant: easque penetrant. sicque capi-
 untur.

Operationes

Aristoteles. Elephantum sanguis et materia masculi
 fluxus reumaticus sistit. Fumo quoque qui
 fit ex vngula et pilis elephantum animalium quibus
 venenata fugantur.

Placitum. Elephantum huiusmodi ossa quedam solida ve-
 detur: et haec non comburuntur ad diversa officia
 referuntur. Quedam vero sunt medulla habentia
 et haec comburuntur dicuntur spodium. Et sunt autem spodium
 frigidum in aqua. Genu: sicca in igne.

Sophisticus autem quicquid ex ossibus canis com-
 bustis. quicquid ex murmure combusto. sed id est mi-
 nus ponderosum. unde illud eligendum est quod est
 subalbicum. et valet leue et continuum

In syrupis ponit ad infrigidandum: Pul-
 vis eius cum succo plantaginis datus valet ad
 dissolventiam et empropticam passionem.

Avicenna. Adeps elephantum cum ex co sit li-
 nimentum: fugat venenosum. Fumus eius suppo-
 situs prohibet impregnationem

Sinus elephantum si vaporatur eo venter fe-
 bricantem parientis prodest. Sed si cum lana sub-
 mitatur mulier non concipit.

Capitulum. lvi.

Enchires. Ex libro de natura. Enchires est
 malum in osse tauro: sicut hinc longos
 crines ad scapulas descendentes sicut
 equus. Cornua vero recurvantur: et ad pugnan-
 dum utilis. Et audaciter bene respectu corporis. Lo-
 rum valde durum. huiusmodi caro dulcissima est.
 Et venarum fugiens obilitatem fuerit pugnat
 et in pugna stercus eicit per quatuor passus: cau-
 sa nimis. est enim animal multa stercoreis. Deinde
 cum appropinquat ei repus partus multa eius
 de generis animalia circa ipsam admanantur: et ege-
 rentes aggregant stercorea ad instar muri in
 circuitu eius. Aetio. Tidetur autem enchires
 eadem esse bestia que superius dura vel bonna
 con sive Aristotilem est appellata.

Tractatus

Capitulum. lviij

Hydros. z enira. ysid. Hydros est be-
stiola ex eo nuncupata: q̄ in aquis ver-
satur: et maxime in nilo. Quasi cocoy-
drillū dormientem inuenerit volutat se p̄ mo i-
lumi et intrat enī per os eius in vētrem: et car-
pens omnia in tranea eius: sic vt moritur.
Deo ychneomon grece vocatur. ¶ Ex li. de na.
re. Enira est animal modicum in Germania.
mas et femina cumulos in terra facientes. cō-
gerunt cibos in estate q̄bus viuunt in hieme.
Femina naturaliter ciborū est audia. mas ecō-
tra. super modū parcus et auarus. Unde et au-
ditū obstruit ne femina cibos attingere possit.
Et illa naturaliter calida foramen occultū et
alia parte facit per quos furatur quod audi-
tū sue sufficit. Sicq̄ fit vt masculus par-
macie tabescat. femina vero pinguedine ruti-
lescat.

Capitulum. lviij.

Rinacius z Eniracis. ¶ Hydros.
Eniracius q̄ et tirognillus est animal
potcelli formam habens. sed spinosum
praeter q̄ in ventre videt̄ y et o spinis suis clau-
ditur. p̄pter infidias et difficulter se videndū p̄-
bet atq̄ palpandū. sed quando in aquam cas-
lidam mittitur: statim ea delectatus in planā
membrorum deiectionem ostensionemq̄ resolu-
uitur. et sic inofensē videt̄ atq̄ palpat̄. ¶ Dic-
(vt dicit Aristoteles) obtusius audit omnia: aia-
libabente rectā in capite. Rinacius pinguis ē
z medicinalis. Solus habet duos anos per
q̄s feces emittit. Huius speciei mas et femina

stando cocunt applicati z ad invicē iuncti. et
hoc propter spinarū aculeos q̄ in eis v̄ orlo se.
¶ Ex li. de na. re. Ermineus est bestiola de ges-
nere mustelariū: sed forma minor: et colore disti-
mili. In hieme candet instar niuis p̄pter ex-
trimitatem cude. Et state v̄ et o tantū in ventre
candet et v̄ orlo suis apparet. Dures perfectū
tur. carnib̄ v̄ scitur.

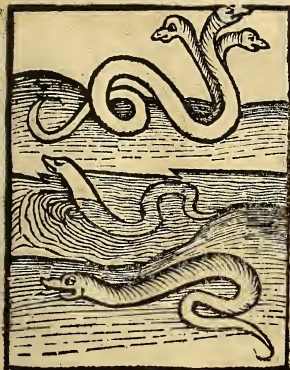
Capitulum. lix

Dus ysid. Dus ab edendo dicitur ē
parui enim pinguisimi sunt: et saporis
iocūdi v̄ de et edulū vocatur. ¶ Pal-
ladus v̄ bi supra. Dus aut̄ nutrit̄ die supra
lactis abundantiaz edera vel lenisci cacumī
na sepe pbenda sūt. Plini. li. viij. Et ei luna des-
crescente castrandi sunt sicut et vituli.

Operationes

¶ Pl. li. xxvij. Sanguis edi recens cū aceto
acri feruens por̄ sanguis excreationes iuuat.
¶ Dus pulmē ebrietatē arcet. Tran̄ et ipso
rū pelle ad plagas.
¶ Femini edī cuius intestina rupta mire sanan-
re traduntur.
¶ Auicē. Laro quippe capraz paruarū mēdi-
oz est: magisq̄ susceptibilis digestioris.
¶ Idem. Laro edina minorū est superfluita-
rum q̄s arteriana.
¶ Haly. Loaguli eduli extra potum dante p̄-
dest: ei q̄ fungos comedit.

Capitulum. lxx

Emorrois emidos et eccedra. Isidorꝝ
Emorrois est aspis ex eo nuncupatus
qꝫ sanguinem sudet qui ab eo motus
fucritāta vt dissolutis venis quicquid vite est
per sanguinem euocet. Alexander. Emorrois
ergo recte dicitur est a sanguine: eo qꝫ ab eo
punctus nimium emittit sanguinem. Unde mu-
lier menstruata dicitur emorroisila.

Emidros. Isidorꝝ. E midros est coluber in
aqua vivens. greci enim aquam ydor vocant
supra capitulo quinquagesimo primo d ea
tractauimus.

Ex cedra. Isidorꝝ. ydra grece dicitur
draco multoꝝ capitū: q̄lis fuit i lernia palude
pūncie archadie. Lanie ꝑo et ydra: grece dr
et cedra: eo qꝫ vno ceso tria exercebāt capita
A croꝝ. De hac ergo plenius dicitur in loco
congruo fm ordinem capitalium litterarum
vbi de ydra tractabimꝝ. De hac enim A cro-
nimus in probemio. E sdrē contra detractoꝝ
reas iudo loquens vcrum posticum tractat di-
cens. Licet eccedra sibilet vicroꝝ: si non in-
cendia iacet: nunqꝫ me iuuante christo silebit
cloquium ex pꝛecisa lingua balbuicet.

Capitulum. lxxj

Erigula et eruca. Ex libro de naturꝝ re-
rum. Engula est vermis a re nomen.

Habet enim semper in sanguie caput
continueqꝫ sugens ira intumescit vt medius
creper. Non enim citum superfluitate habet
hic a quibusdam pediculus siluestris dicitur.
In iumentis nunqꝫ sed in lupis et canibus fre-
quenter gignitur.

Eruca in libro vt supra. Eruca est ꝑmis lon-
gus multis viltans pedibus: colore varius.
Olera et arborum folia de pascaitur. Isidorꝝ:
Eruca est frondium vermis in olera vel pam-
pino inuoluta: ab erodendo dicitur. De qꝫ me-
minit Plautus. Imitatus nequam bestiam
maleficam inuolutam in pampino si ondem et
fiorē erodunt. hoc malum ortur tēpore bus
nido et lento.

Operationes

Epalla. libro secundo. E onira erucas sem-
na que spargenda sunt semper rive succo vel
erucarum madefaciunt sanguine. Aliqui ve-
ro cinerem et fico super erucas spargunt. Fō
nulli squillam in botru serunt. Vel aliqui etiā
mulierem menstruatam nudis pedibus cōtra
erucas circumire faciunt.

Capitulum .lxiij

Falena et fiber. Isidorus. Falena est animal quod naturali quodam indignatione superbiam in homine detestatur. Ita quod si congregandi occasio onerata acciperit: pugne constantiter insistit: victorque superbie inclinat: nititur hominem decerpere Solinus. fiber per vniuersum pontum plurimus: quem castorem aliqui dicunt. luteo resimilis: est animal morfu potentissimum a deo ut cum hominem inuaserit: conuentus dicitur non prius laxare: quam ossa fracta concrepisse perferent. Plinius libro triclimopaimo. Fibris victus est in terris. E aliores testes eorum dicuntur: quos ab ipsis amputare fertur cum capiuntur. Silius medicine diligentissimus illos esse paruos substrictos et adberentes spine dicit: neca dimissime animalis vira posse asserit

¶ Item Operationes etiam superius sub nomine castoris sunt dicta.

Capitulum .lxiij

Fornica. Actor. Fornica est animal quum solitum prouidus et sagax. Terra de canernis egerit: arto calle incedit: grano pascitur. Isidorus. Fornica dicta est ab eo quod forat micas farris. Ex libro de naturarum. Fornica est animal mire prouidentie sibi. Hec sola inter aialia senio fortificatur et crescit. Fornice labores communicant ut apes: sed apes cibos faciunt: hec vero condunt. Efferunt etiam mortuos suos atque sepeliunt: et de sole intrer omnia animalia faciunt. Item fornica frumenti granum eligit. et si completa in fossa sua fuerit: illud componit ut siccat. sicque iterum reponit ipsum usque ad tempus. ut autem granum conseruet absque germine: fert ipsum in tres partes diuidere. Aristoteles fornica est animal anulosum sine alio et sine sanguine. Et est ex animalibus que cum sochis suis manent: et his que habita cula habent: sicut mures et talpe. Fornica sicut et musca coit in hyeme si conueniens aer fuerit. et yentus meridionalis flauerit

Operationes

¶ Aristoti. Si quis acciperit sulphur: origanum agrestem: et pulueris: auerit super mansioses formicaru: dimittunt illas et fugient.

¶ Similiter etiam fugiunt a fumo sioractis sicci. ¶ Rasi in almanfore. Fornice ex alchibran et ex sulphure et ex asafetida fugantur

¶ Et si ex istis miratur aliquid in eorum foraminibus: mouentur porro si ex eo circa foramina epibima sint non exiunt. ¶ Et si uena. rera. Domus formicarum ex sulphure et origa

De Animalibus

no agresti fumigata formicas effuger' cogit
ab illa.

Capitulum. lxxiii

Formice maiores. Soli formice dicti
tur esse in erthiopia ad formam maximam
caenisque arenas aureas pedibus quos
leoninos habent eruiunt: ac ne quis auferat cu
stodiunt. Et li. de na. re. In india sunt formi
ce circa montes aureos vulpibus maiores: for
tes ac seue nimis: pedes quatuor: habentes: r
in pedibus hamatos yngues. Tante vero forti
tudinis sunt. vt visos homines dissepant. Be
stias autem de facili non ledunt: satis conscie
q' aurum illud quod ipse custodiunt inuis
non auferant. Ad plectendum ergo temerita
tem auaricie illic adeo collocato sunt bestie.
De his formicis meminit Iohannes de Ha
da villa: q' in nonnullis montibus indie mo
runtur formice in quantitate nostrorum carel
lorum que effodiunt: purificant et colligunt cu
simenta occupatio: aurum inuisas eas ponunt
et reponunt de caernis in caernas: et con
seruando aurum sunt ita diligentes: et acres vt
nemo hominum de facili appropinquare au
deat: nisi interdum illis paucis ab esu
se occultantibus aliqui non tamen sine periculo in
dromerarijs rapiunt vel furantur. ingeniose eri
am super equam que nuper fetus edidit impo
nunt cistellas lignneas seu corbino nonos va
cuos: a lateribus apertos dependentes prope
terram. Hanc equam familia ad montes bu
iusmodi dimittunt vt se herbis pascat quam

formice videntes sola salientes et iocantes col
ludunt ad corbinoz nouitatem. Et quoniam
eis e naturale vt circa se omne vacuum imple
re conentur copozant certatim aurum in pre
dictas cistellas: cum homines a remotis temp
obseruauerint emittunt pullum eque vt vide
at mare cuius aspectu iam diuicent prius
et ad hincitum pulli prius e qua reuertit onus
ita auro. Hoc et simile ingenio auri a formic
eripitur.

Capitulum. lxxv

Furris et Furunculus. Irido: Furro a
furno dicitur esse. Unde et fur. Tenebro
sus enim et oculos cuniculos effodit:
et eicit predam quam inuenit. Nisi. Furro
num femine sunt obediens ad coitus. valde
clamans: mares ad coitum tempore luxurie. nec
cocunt mares cum femina retro: sed mas cleua
tur: femina equatur subiacendo. Furunculus
Et li. de na. re. Furunculus purorie valde con
similis est: paulo amplior q' mustela. Inter al
bum et buxum colorem habet: et animal ani
mosum ac feroc. Lote dicitur pstrati. femina
si marem non habet. quando luxuria simulatus
mescit et moxitur. Partu quidam secunda est
vix septem vel octo fetus simul edens: or
rat in vtero quadraginta diebus. Et cum na
ri fuerint casuli ceci sunt diebus. xxx. A tempo
re vero quo videre incipiunt vsq' ad quadra
ginta dies vncari incipiunt

Capitulum. lxxvj

Capitulum. lxxv.

G Amaleon. Irido. Salamaleon sine capite inleon est aial qdrupes hñs facie qñi lacerte: caudã plixã r toruosam: cor2 pus aspez: cute qlis est in cocodrill. pfer autē ex cute qñi lanã qñdã: de q zone cõctate cõbu? r nō pñt. Est aut aial pigru in celsu: h victorē suū interfectus perimit. Hã cū ales ex eo cõmederit: illico moriet. Hoc idē aial ē r sala? anãdra grece: r etiã (vr quidã) volūt stellio la? tine: h foralle diuerse sūt species qñuis eiusdē generis sic capre r capree r rubricapre. vñ idē Iridorus. Salamaleonē ponit in genere bestiarum salamandram ac stellionem tanq̃ diuer? sas species in genere lacertoz. Plinius autē dicit stellioncs habere quodãmodo naturaz cas malconū. De his ergo plenius dicitur infra. vbi agetur de salamandra.

Ala r genecha. Irido. 9.

Gala est aial mite audacie cū serpētibz pugñe. mures cñi libēter comedir. Et ipm gen? serpētiū carnibz murū vñit. ico qñi cñi sui emulos serpētes pscq̃ r cū eos vcut? tos comederit mox rutã q̃ serpētibz aducta est comedir. Hoc aial ad septentrionalē pte is gressus foneaz suaz facit: vr vtro sibi p̃cio nō sanget. Genecha. Iñ. Genecha ē bestia paulo maior: vulpecta: colorē hñs iter crocei r nigri: macula e interdū nigrae ordinate i pelle vñpo siraē bs. māfacta factē bestia nūi fucit in iuria laecilita: nec ad ardua pscēdit: h i hñilibz locz r sup riuos aqz deambulat: ibiqz cibū qñt.

Capitulum. lxxvii.

Gazelle. Sera. li. aggre. ca. miscb. Di? rit: Habonbasen ex verbo albulbua? sim almascadi in li. auri r minerarum r margaritar. terre in quibz sūt gazelle musci et sunt regiones tumbali et seni sunt terre con fines. Utrum muscus regionis tumbali est melior musco seni duabus de causis. Una est quia gazelle de tumba si comedunt spicam nardū: et alias species odoriferas. gazelle vero de seni comedūt alias herbas ab istis. Et nō vñterunt gazelle ille ab alijs in figura r colorē r corpõibus. cognoscuntur tamen in vñs

De Animalibus

ibus caninis caruz: qz quelibet ex istis hz dno
os caninos dentes egredientes ab ore ipsius
sicut egrediuntur ab ore porcoru. Itē cū naru
ra gazelle exponit cursum sanguinis ad folli
culi illi yel chistim: z cōplet die sanguis i eo
nocet illi aiali. z tūc venit ad saxa: yel ad aliqd
ex lapidibz ea. caliditate folli:z fricat se multū
cū delectatione magne: donec vulnerat cutis
in loco illo et emanat qd cōtinēt super lapides
queadmodum emanat ad apostemata aliqua
qñ aperit. et sentit tunc illud aial in exitu eius
delectatione magnā. et illud sic euacuati dicit
muscus. E gredunt ergo homines qui noues
runt lo ca ubi pascunt gazelle: z peruenientes
ad saxa illa z lapides: inueniūt sanguinē illius
qui dōsicatus est sup lapidem siue saxa z col
ligunt eum et ponūt in folliculis qz habent ex
gazellis qz ipsi venati sunt et seruant apud se
et bmoī et ille muscus quo vtuntur reges z q
donatur pro dono magno

Operaciones

¶ Muscus enim fortificat cor z oia interiora
membra: qñ bibū aut ponit exterius in emplā
stis: et abstergit a lbuginem subtilē et dōsicat
eius humiditate z calefacit cerebrum. ¶ Unde
corroborat membra sua aromaticitate.

¶ Et confert sode anti que q ē ab humiditari
bus et corroborat cerebrū. Et si accipiat d eo
pariat resoluatur cū oleo de kerul et liniat
cū eo virga iuuat ad coitu

¶ Et dicit in eo hūiditas quedā per quā exērat
coitu. ¶ Quic d viribus cordis ait: qz pfortat
cor. ¶ Intra ea musculibz plenius tractetur d
mulco.

Capitulum. lxxix

¶ Landosact hnatix. Eonst antinus.
Blandosa serpens est. cuius motus
ē putridus: de q pessimus odor emi
nus egredit. Dicit aut quidā q pedes super
illā incedēs excoziant: et apostemata in cru
re paritur. Illius qz q ei medet manus excoziā
tur. Qui hō hunc serpētē occiderit: odor eius
putridus sit: et omnē nisi solius huius fetoris
pdit: huius motus significatio ē: q in illo lo
co subsequit apostema cum rubore: vefica illa
membra circundat. aliqñ summam currit san
guis quasi aqua: volorē quo qz paritur in ore
stoma. bi. hnatix. Jsidorus. hnatix est ser
pens a quā veneno insidice. In quocunqz em
fonte fuerit cū veneno immiscet. De quo Lu
canus. Est gnatrix violator aque.

Capitulum. lxxx

¶ Rillus et Burgulio: Jsidorus. Bui
lus a sono vocis nomen habet. hic re
tro ambulat: terram terebrat: stridet
noctibus: venatur cum formica circumligata
capillo in cauam eius coniecta: efflato pi
us puluere ne se abscondat. et ita formice cōs
pectibus trahitur.

Operaciones

¶ Plinius libro vicesimo nono. Buius pro
det purulentis auribus cum terra sua effos
sus. magna buie animalis pbitet nigridius au
toratē magi quo qz maiorē. Auricule pas
toride plunt q illi siue illi siue ad alligati.
¶ Idē libro tricesimo. Strumis quo qz suat

A
B
C
D
E
F

A
B

E
D
E

deret allinire grillum cum terra sua effossum.
¶ Porro h̄ calculos et alias difficultates vel
et p̄dēt grillū aq̄ calida diluū sumere p̄ter
rea grillor̄ cranaorū fauilla ex oleo perdaat
ad d̄carnicē r̄cra. ¶ Haly li. regalis dispo
silio. locuste longe. i. grilli. si collo suspendant
quarta nā patienti prodeit. ¶ Petrus comes
sior. Burgulio vermis ē qui nascit̄ in corrupti
one fabarū sicut tinea ex corruptione olerum
teredines ex corruptione lignorū. Jsi. Burgu
gulio ē: qz p̄nc nihil est aliud nisi guttur.

Utriusq; cinaris sunt abstergio et resolutio: et
acutras et ciccatio ¶ A depe hericij prohibet
effusiones ad viscera silt et cōspar. ¶ E. r. lib.
de naturis rerum. Carnes hericij vim habent
desiccantiā et visolucitiā. p̄p̄icq; stomachum
confortant. Uentre soluiūt. Urinam prouocāt
Uiles sunt bis qui ad lepram et elephantiā
dispositi sunt.

B
E

Capitulum. lxxi

Capitulum. lxxii

HERICI. Arcto. Herici⁹ est animal sp̄s
nosum: cuius sensus apparet multoties
ans h̄ r̄etos septentrionales et meridio
nales. foramina nāq; facit in terra eontra in
opposito. Pli. li. viij. Duius cute vestes cōpo
liunt. Jsi. ē animal spinosum coop̄tū qd̄ inde no
minat: qz subigit se qñ spinis iuiclanditur q̄
by r̄ndiq; p̄ctus ē h̄ insidias. Nā statim vt
aliqd̄ p̄tenserit f̄mū se subigit. et in globus
conertus: in sua se arma recolligit. et ita spinos
so descendit regimine: vt nec p̄tingi qd̄e possit
Joan. h. Hericus cū spinis v̄orū colligit frus
tus. Si qd̄ ar̄ et huius cib⁹ ceciderit: residuū
a se totū r̄q̄it ac r̄uertit vt spinas suas reple
at. Hunc aut̄ lupus timet ac fugit

HYENA. Hieronim⁹ contra Iovinianū
inquit. Hyena esse animal magnitudine
lupi. In cui⁹ collo sunt pilisicut col
lo equorū. Pilos habet duos vel foies super
oia spondilia. Pastores et canes singulā do
quasi esset canis d̄cludit: sic pecora comedit.
Ip̄os etiā boies et canes deludens d̄predat
et sepulturas cauat: qñ talem carnem comede
re desiderat. Et li. de na. re. Hyena duas ha
bet naturas: masculas et femine. E. olorem cuz
voluerit variat: in sepulchris mortuorū semp
babitat: gemmā potat in oculis. vel (vt aliq̄
dicunt) in fronte.

Operationes

Operationes

AQUICEMA. Hericus alius est terrēnis h̄is
spinosas sagittales. Ali⁹ marinus: et est sp̄s
piscū. De q̄ infra tractatu de piscibus habet

¶ Hieronimus vt supra. Hyene scilicet colorem
claritate restituit. ¶ Stacus eius putida cu
rat vulnera.
¶ Pli. li. x. vij. Curē quoq; capitis hyene. di
cunt ea pitis dolozi alligatam prodasse.
¶ Sic et caliginis discurit: in claritate suffu
siones excitat multaq; alia buisstrodi

Capitulum. lxxiii.

De Animalibus

Capitulum. lxxiii

Hircus. Et li. de na. rez. E. ap. mag. i. Hircus est aial aiosum ac bellicosus et robulium. In fronte aut et cornibus est illi maxima fortitudo. Hircus est lactiuus aial et sp. feruens ad cotu cuius oculi ob libidinis intr. anser sum aspiciunt. ynde et nome tra. Hirci fm sue cotu sunt oculos anguli. Huius natura adeo calidissima est ad amantem lapidem quem nec igni nec ferri materia domare valet. Solus hircus dissolvit. Hirciotes hirci cotu dicunt. a fluitio cui se in lybia vbi grandes nascunt. A. etor. Et et iam hircus animal fetidum (vt dicit Isaac) si sumat in cubum peiore sanguine generat q. capra.

Operationes

¶ Plin. li. xxvii. Hircino sanguine tanta vis est vt ferramentorum subtilitas non aliter acuat aut induret aut scabicitia poliat vehemensq. q. li. ma. ¶ Aut. Hircina caro mala est absolute: et facit euenire se. q. tra. ¶ Sanguis apostemat a ca. cito maturat: et administrat post coagelatione. ¶ Idem potius frangit lapides renu. Hircus aut et cu vino bibitus amene sagitte nocumeto confert. ¶ Hircinus adeps vehementior est resolutionis q. ceteri. ¶ Fel hircinum carne mala eradicat. Fel hirci siluestris est tiriaca moribus venenosis. ¶ Isaac in vicis. Sanguis cal. hirci punctione vt dicit Dyal. araneas et mala vulnera copescit.

¶ Plinius libro vbi supra. Sanguis caprinus cum medulla ydropicis auxiliat. Efficacius autem si hircus lenitico pascatur

A

B

C

D

E

F

G

H

Hircus. Hircus. In Joumanu. Hircus in Ethiopia frequenter berinacio silis et spinis tergu bispidia. Et li. de na. rez. Hircus est bestia q. vulgo porcus spinosus est. circa marina habitat. et in cauernis montium nonnullis q. q. iuxta marina refugium non habet. In terra et a q. potenter valet. Ira eius ad vindictam citissima est. Cum plerumque in culis tergo spore laxatis; canes et boves vulnerat primantes. A recto aial q. d. porcus spinosus loco pilos sunt spine cotu sui et coopunt ipm vt pilli. Sunt etiaz illi sicut arma: q. b. ipm q. rente dependere torquet. Idem Hircus est aial spino tergu bispidum Quos plerumque laetas emittit in aularione voluntaria: vt affiduis aculeorum nimbis alias in calis canes vulnerat ingruentes.

Capitulum. lxxv

Hymnulus. Bartholomomcus de prop
erantibus rerum. Hymnulus cerni est si
lius: ab hymnido est dicitur. Isidorus
libro de vitio. Hymnulus animal quidem est
debile et imbellex sicut damulq: et est acutissimi
visus et velocis cursus. **H** aut eius ipm in
specibus et antris et locis ymbrosis abscons
dit: illi yltra spicera et rubera saltare instru
it. Carnes habent teneras et digestibiles ppter
motus frequentia. Et si fuerit castratus anres
q: creuant eius cornua. caro eius melior et res
peratior in siccitate et colore. Et si fuerit castra
tus anresq: cornua habuerit: nunq: ei vterius
crefant. Et si post nunq: ea abijcet nec mura
bit. Aristoteles libro octavo. Hymnuli serpen
tibus contrariantur miro modo

Operaciones

¶ Plinius. Qui fuerit innocuus eius sepo vel
sanguine a serpente illo die non tangitur
¶ Et eius coagulum est summum remedium i
venis. vt dicit Plinius li. xxviii. ca. ix.

Capitulum. lxxvi

Iaculus et Jpnalis. Is.
Jaculus est serpens volas.
De quo Lucanus. Jas
culisq: volucres. Exilunt
eum in arboribus: et dis
aliquid animal obuium
fuerit iactant se super il
lud et gunt: vnde et ia

ali dicitur. Jorab. Jaculus serpens vo
lantis: animal quodcumq: occurrit ei dum vo
let interficit. Et est alius quo sine sensu dolor
animal moztur. Alius qui si quem tetigerit
doloro diurno fatigabitur: et postea moztur.
Et li. de na. re. Jaculus est serpens qui volas
alis: arbores subit et in eis delitescit. Et quib
yri maxime turbinat: pncipat animal quod
cumq: obuium inuenit.

¶ Jpnalis. Isidorus. Jpnalis est serpens ab
aspide genus trahens q somno qd moztet in
terimit. Veneno enim immittit somnu q nels
lo impulsu deserit insectum. Tunc oleoparra
sinistro brachio suo apposuit iuxta suum an
troniū se colloans: vt eius attractu dormiret
et vitam quietam morte finiret

Capitulum. lxxvii

Inus et inachlin. Isidorus. Jcinus e
animal terrestre quod vulgus vocat. a
quo et cinus marinus nomen traxit. A croz
De cino marino qui est echinus appellatur:
de q infra in tractatu de piscibus dicitur. Jci
nus autem terreus similiter pluribus appel
latur nomen ibi. scilicet echinus: ericue: et bes
rinadius. Que scz nomina quodq: scribunt
cum asperatione quandoq: sine illa. et ideo o
hoc animali dictum est supra.

¶ Plin. lib. viii. In achlin in scadinania ferunt
nullo suffraginum fectum. Ideo non cubant
sed arbori in somno eccluz: ea q in ca ad in
sidias capti: alias est velocitatis memorare. las
brium et luperius est pregnande. Et ob id res

De Animalibus

460 g. p. m. c.

tro graditur in pascendo ne in pira tendens inuoluatur

Operationes

- A **Q**ual. Echini terre corium combustum: et pice liquida commixtum alopitais medetur.
- B **Q**ual. Carnes eius cum oimelle bibite in cetericis sin galare est presidium. **Q**ual. Typofarchis et ydropticis contrarius est lrumaticis et colericis sic car in traueozum reuma. **Q**ual. Pecur eius in cetera sicca tum in feruenti sole a ros repositurz in unctum mirifice sanat tam dicta
- D

Operationes

Qualicenna in y. canone. Lacerte natura stel lioni vicina est sed melior. **Q**ual. Sanguis eius confortat visum. **Q**ual. Stercus eius albugini confortat oculi et peruritur: visum acuit: colorum qz bonum efficit. **Q**ual. Idem in. ii. canone. Lacerte caro inuotificans est: si qui bibit eam accidit apostenara lin que et peruritus et dolor capis z adustio et tenchrositas oculo z

A
B
C

Capitulum. lxxviii

Lacertus. Iridozus. Lacertus est reptile genus sic vocatus: eo qz habet brachia z quattuor pedibus innitit. Genera vero lacertozu plura sunt: vt botracha salamandra: saura stellio. Et lib. de na. re. Lacertam potius verine dicunt qz serpente: quia clemetius ferit. sibilat tamen et ferpens et caudam habet consimilez: linguamqz bifidam et pilosaz. pedibz vero gra ditur. huic animali nulla est memoria: et ideo non cubat: oblita quidem in quo loco sit enixa. per se trunpunt caruli numero vendit. Quidam dicunt fetus a matribz denozari. Lacerte sunt in india numero pedum. xliii. colore fulgeuti. Glosa super **L**cu. xi. Lacerta in mundum animal fm legem in sepulchris habitat: z inconstantiam vite signat.

Capitulum. lxxix

Lamia et lauzanum. Et li. de. na. reru. Lamia est animal magnum et crude lissimum: nocte siluas exit et hortos intrat: arbores frangit: earumqz ramos dissipat z hoc per brachia fornia nimis ad omnes actiua bilita. Lunqz superuenient domines ad prohibenduz: pugnat cum eis et mordet eos. Hoc a urem in eius morfu mirabile est (vt Aristotiles refert) qz homo sauciatus sanie dentibus non sanat a morfu donec rugiens bellitero cem audierit. Glosa super **L**iam Lamia pedes habet equinos: cetera vero capis confortia. De qua dicit propheta **I**bi cubauit lamia et inuenit sibi requies. Glosa super **L**cu. **L**amia dicitur quasi lamia. quia durior et crudelior est suis feribz qz cetera bestie. fertur em eos lamiare et inde eos lactare. Sicut scriptum e: **L**amie nuda uerunt mammas. **Q**ual. Et li. de. na. re. Lauzanu est animal cuius crudelitate nulla bestia cetera potest. **N**on et ipsa leone omibz formidabilem dicitur esse tamē

A v

genere parci in cetera grassatur: q̄ reliquas
bestias deprecatur. Et cū hoc scelus in alijs per
sequatur. proprie tamen iniquitatis non imi-
tatur

Capitulum. lxxx

Leo *Hydorus*. Leo vocabulum habet
influxum ex greco. Leo siquidem gre-
ce rex interpretatur latine rex q̄ sit p̄ns
ceps omnium bestiarum. Resto. Leo est ani-
mal audax: fortis: argum: mobile: magnanimū
Diuus generis mas habet comas. Leo est ex
animalib; quadrupedib; que sissa sunt in ces-
tremitatib; rufos habet rufus et incuru-
tos. *Virg*it ad posterius: et in modum canis
eluat cruce. *Lun* q̄ os suum aperit: odor ab il-
lo exit. Animal est multoꝝ digitorum. habet
quinq; digitos in pedib; anteriorib; quatuor
oz in posteriorib;: vt linc et canis et lupus.
Ex libro de naturis rerum. Leo scitidus ē ma-
timeq; in ore dormiens apertus habet oculos
los. *Lun* autem dormit in nauis. pericitat na-
uis. *Hydorus*. Leonum virtus est in pectore:
firmitas in capite: animos coru; iudicat frons
et cauda. *Philosophus*. Leo ergo est animal for-
te. Dentis habens acutos vt serram: et siffurā
otis terribilem. *Osia* q; de uisura ac pene em-
rimo non medullata. ¶ *Plinius* libro octauo.
Urso quidem est caput inualidissimū: q̄ et on-
tra a leoni est fortissimū. *Philosophus*. Leo ca-
cumus motū amat ire. Et cū a veparozib;
bis queritur: ordiuntur coram sentis: sua vclit

gia cauda regit: vt p̄ ea venatores eum inues-
tigare nequeant. Ex libro de naturis rerum.
Leones adeo sunt calide nature: vt oi t̄mpo-
re desiderant coire. Feminis magna libido co-
itus: et hoc maribus ira. Nec habet in pes-
ctore duas mammillas in medio scilicet ven-
tris: et has paruas respectu sui corporis: quia
modici lactis est. *Solinus*. Leones aut̄ auc-
si coeunt. leone primo feru quinq; catulos pas-
sit: educat. deinde per singulos nūcro detra-
hunt annis insequentibus. et postremo cū ad
vnum materna fecūditas redit: sterilecū in
eternū. *Philosophus*. Conū itaq; fer; p̄ducti
vsq; in diem tertium sunt mortui. Nam leones
quide; calidissimi sunt natura. quod probat
eorum nobilitas et fortitudo cū audacia et iras-
cundia. Fetu; aut̄ humiditate habent ex ges-
neris temperie: que siccate complexionis et cas-
liditate viscoso: reddit; matie circa cerebri
dominante siccate: et sibi animali spiritū cos-
operante. vnde cum opulenta nervi: spiritus
non possunt ingredi: nec virtutes ad actiones
suas mouere. Parentib; ergo rugientib; cir-
ca scapum spinas per os et aures et poros capis-
tis ingrediētes prebent fetui mortū. *Hydorus*.
Leo et leona cum genuerint catullū trib; dieb;
et noctib; dormire solent. Tūc deinde patris
frenitū vel rugitū vel ut tremefactū cubilis lo-
cus suscitare videtur catullū dormientē. *Jos-
rath*. Leo minimū solitarius de se et catulis sur-
is etomat apertis oculis quasi vigilantibus.
vtelligia; sua terram cauda spargens operit
vsq; ad antrum suū. ¶ *Rasin* in *Almanforz*.
Leo p̄ more fugit. P̄o ligno quoq; quod vi-
ditur setbin timet. Et leonibus etiam et squilla
canes et leones plurimasq; bcluasq; inuicē sicūt
E *Sculapius* in libro de mēbris. Leretum si su-
per cortices quere; calcauerit zarim: id est leo
formidabit continuo.

Operationes.

¶ *Isaac*. Leonina caro ceteris est calidior:
grossa: grauis et difficilis. si comedat dolore et
torionem in ventre generat.
¶ *Esculapius*. Leonis caro sanas flicos sanat:
auri et oloꝝ et ossi ali; valent. Si q̄s sedat su-
per pelle leonis. recedēt ab illo emporoides.
¶ *Qui* vero limit corpus suum sepo rati; kos-
nis terrentur ab eo lupi.
¶ *Haly*. Adeps leonis calidior est ceteris et for-
tioris dissolutionis in apostemata dura.
¶ *Dyscorides*. Adeps leonis oib; quadru-
pedib; calidior est et minus et remanet. *Ue-*
rus aut̄ em sacrus a scipso calidior sit.
¶ *Dicitur* autem veniens esse contrarius cū

De Herbis.

vino adhibitus bestias omnes expellit: et est
repugnabilis odoris quo serpentes persequit.

¶ Auicenna. Adeps leonis resoluit duricias
apostematū. **¶** Plin. li. xvij. Leonis adeps cū
rosaceo cutē in facie cultodit a vicis. Lando
remq; seruat ⁊ sanat adusta.

¶ Idem etiā adeps cū rosaceo quotidianis
scuribus prodest: eo q; peruncus eo bellie fu
giunt. **¶** Sel eius aqua addita claritatem oca
lis inunctos facit. **¶** Et in abo sumptum quar
tanis medetur.

¶ Auicenna in ij. cano. Sel leopardi venenū
ē ex eo biberitū vomit⁹ ⁊ tyriaca ppria subue
nit. **¶** Escula. Leopardus cū bois crancis vi
derit fugit. **¶** Rasi. Herba q̄q; leopardi her
ba dicit⁹ leopardus terrē. **¶** Et herba q; Leo
pardum strangulans dicitur interficitur.

B
B
D

Capitulum. lxxxij

Capitulum. xxxli

¶ Leopardus. Ex li. de na. re. **¶** Leopa
rus est animal qd ex leona ⁊ parto ge
neratū est: colore subrufo maculas bz
nigras per totū. Femine mare fortior est. Leo
pardus bestia crudelissimā sit: aliquando quē
dē domesticat: sed nūq; sic: vt sue crudelitas
obliuiscat. Domesticat autē ad venandū: itaq;
cū ad predam in venatione ducit: relataf. **¶** Si
quarto vel quinto saltu capere nequit: feroci
ter iratus subsilit. Et nisi statim venator surē
si bestiam aliquam obrulerit: cuius sanguine
placetur in ipm venatoran vel in quoslib et ob
uios irrit. Impossibile est enim cum placari
nisi in sanguine: sed in hoc proculdi sunt venat
tores vt agnos penes seyl alia animalia sem
per habeant qbus iratos placant. **¶** Plin. Leo
pardus est animal leni nimie in capite ac me
briozum dispositione. licet non sit tam magn⁹
nec tam robustus. hic ab hominē cita ⁊ omel
catur vt eo sicut canē ad venandum vtatur

¶ Leonthophonos ⁊ leucrocuta. **¶** Idem⁹
Leonthophonos ē bestia modica ex
eo vocata: quia capta exurit eiusq;
cinere asperse carnes. ⁊ posite per compita ses
mitarum: leones necant si quantūcūq; ex
illis sumserint. **¶** Solinus. Propterea leones
cas naturali odio premunt. ⁊ vbi saculas vaf
morsu quidē abstinent. **¶** Plin. li. viij. Leontho
phonon a cepim⁹ paruum animal vocari: nec
alibi q; vbi leo gignit nasci. Quo gustato a le
one tanta ei vis inest vt ceteris quadrapedum
imperians illico expiret.

¶ Leucrocuta. **¶** Solin⁹ et Plinius libro octa
uo. Leucrocuta velocitate precedit feras vni
uersas. Ipsa est asini fere magnitudine. cui⁹
nis clunibus: collo: cauda: pectorē: cruribz:
leonis caput: ore vrsq; ad aures vchis est. e. dē
tium locis esse ppetuo. hanc q; seram huma
nas voces tradunt imitari. Nam voce loquē
tū hominū sonos emulatur apud indos inue
nitur. **¶** Acro. Videtur leucrocuta eadem esse
bestia que superius vocata est leucrocuta. Et
sorrastis et scriptoris vicio pucit hoc nomē
num variatio.

Operationes

Capitulum. lxxxv.

L Aniscus et linax. Ex li. de naturis rerum. Laniscus vermis est locus masculosus et multis villans pedibus parvis colore albus. hic lanam sericam et partem visceribus operatur: et arboris mori folia recitat. qui. L. abus mediantibus ipsius visceribus in lanam convertitur. Itaque lanæ sue fusos in ramis culis faciunt. et in circuitu suo operantur: ita ut perfectis suis vindi que in opere suo includantur: post hoc exitu sibi faciunt in summitate fusorum. Egre dientemque natura mirabili mutari proxius apparet a forma prioris. adeo ut vermes qui repebant in numeris pedibus habentes alas iam apti sunt ad volandum. Demum venter in eam tribus diebus coeunt. quo peracto masculus moritur. femina vero ordine iterato ova parit innumera: substrato sibi panniculo vel albo vel rubro: deinde de emoritur. Tunc panniculus cum ovibus suscipitur: et ubi non possit byemis stringere frigus reponitur: postea calore va in malefentem ova ad solum exponuntur et calore facit donec animata in vermes foventur: Hic dicitur. Linax est vermis limi dicitur: eo quod in limo nascatur: et hoc et sordibus semper erit mundus habetur. A cior. De hoc plenius infra dicitur. vbi de resudire agitur.

L Inq. Hic dicitur. Linax dicitur est: quia in luporum genere numeratur. bestia maculis in tergo distincta et partibus. sed similis lupo. Algasel sup libro de sensato. Daxime vero linax animal mouetur finitimum visus. Nam visu suo res solidas penetrat. nisi aduenit ei res transparentis: ita cæcatur ab ea. Ex li. de na. re. Linax ad eo perspicaces oculos habet: et subtilitate visus etiam solidam corpora penetrat. Constat enim quod oculus in humido situs est iuxta philosophum: tria vero sunt in aqua: scilicet aque humiditas: dyaphoneitas et lucis perspicuitas. et hæc ultimam communicat cum natura cælesti. Linax habet linguam serpentis similem: sed maiorem quâ in longitudinem magnâ ponit: et collum circumagitur: et rugas habet grandes. vnicuique suum facit: et vrina eius in gemmam duræscit.

Operationes

- A** Plinius lib. vicesimo octavo. Pruritus corporum vrine lincis stillitatio traditur inhiberi.
- B** Eademque prodesset monstratur et regulæ dolori.
- C** Porath. Linax habet formam vt lupus. Lapillus ligurius ab eius vrina distillatus septem diebus spacio generatur.
- D** De hoc lapide inferius in tractatu de lapidibus dicitur.

Capitulum. lxxxvi.

Capitulum. lxxxvii.

Capitulum. lxxxviii

Locusta. Ex li. de na. re. Locusta e ani-
mal q̄drupes puū ad cunicli seremo-
dū: caput bz carnosum z magnū z co-
mesibile: habitareq̄ circa partes hierosolyme.
An Jobā: Baptista hmoi carnibo aialū ves-
cebat. Quidā isti dicūt q̄ circa iordanis ter-
rā ē herba dulcis ad edendū q̄ locusta vocat. z
hmoi cibo nō locustis aialū Jobā vtcbantur
hoc animal gregatim incedit. An Salomō ait
Regē locusta nō habet zc. Qd̄ vtiq̄ de locu-
stis x̄mibz intelligi nō pōt: q̄ in multo timore
sunt z nō p̄ turmas sed solitarie incedūt. Dicit
Aristo. q̄ femia q̄dā locusta nutritur ab eo rpe
q̄ iuuenis et puā fuit: que cū crevisset p̄ se et lū-
ne masculo impregnata inuenit.

Lupus. Ex li. de natu. rerum. Lupus ē
animal rapacissimū et fraudulentum: a
hunc nōnulli canē siluestrem esse dixe-
runt: q̄ forma eius canis r lula tus q̄ consimilis
sed latratu caret. Audax est magis cozgenus
quod huc q̄ q̄ longū est. Erebus eius cres-
cit et decrescit fm̄ statū lune. q̄ licet in omni-
bus quadrupedibus: in lupo tamen et in caue-
plus. Pythagoras. Nulūm vero lupi eradica-
tum cum viderint quadrupedia domestica: ti-
ment et fugiunt. Et si q̄ animal mingerit su-
pra vrinam lupi calidā non concipiet vnq̄.
A croz. Lupus vet̄ idillimus ē et rapidus. hor-
rendum habet v̄lularum. In vespere autē ma-
xime clurit. vnde scriptū ē. Iudices eius lupi.
Aristo. Lupus omni rpe agrestis est sicut et
leo z vrsus. Est etiam fortis z astutus. Am-
bro. Lupus si primo hominē viderit: vocem ei
eripit: et cum ranq̄ victor vocis ablare despi-
cit. si autē sepius sum senserit: ferociam depo-
nit z currere nequit. Aristo. Lupi famem qui-
dē diu portant: et post longa iciumia multum
deuorant. Lupus gulose comedit sine masti-
catione: et vna die q̄ ad tres dies sufficit. nō
autē comedunt nisi carnes. Isti. Lupi toto an-
no nō amplius q̄ duodecim dies coeunt. Ex
li. de na. re. Lupi virgosa osses habent. An-
no per duodecim dies coeunt: et solū corpore
gregatim incedunt. Aristo. Lupus coit sicut
canis. Tempore coitus quādo filios habet
valde malus est.

Operationes

¶ Ex li. de naturis re. Lupi cor si desiccetur
ac seruet multū dicitur fieri aromaticum
¶ Idem cōbustus contritū et poratum iuuat
epilepticum. ¶ P̄biologus. Ex par lupi iuuat
tum et mirum et cū dulci rino sumptū: facit ad
omnes v̄ltemperantias
¶ Esculapius: Lupi caro cocta z esā. fantasti-
cos sanat. A depe eius et fel quā nū canis.
¶ Haly. Simus albi lupi colice prodest.
¶ Auicenna in ij. canone. Caro lupi mala est.
Caro tamen lupozum habenna rosira et v̄s
gues oculo confert et confortat ip̄m. r. alet etiā
emorroidis sed abboiret eā stomachus.
¶ P̄bissicus. Nec solū lupi san quis: sed etiā si
mus confert in colica passione.
¶ Pythagoras. Homo in passione sua q̄ lunā
seuerit canini dentes. a diu. id est lupi curant
cum

Capitulum. lxxxix

Uber. Ex li. d. na. re. Ueber est aial
astutu r malicioſu magnitudie muris
legiſorma ppe ſilli pter q̄ i capite co
lore ſuſcū r nigz: pelle nices cui mollio: pluma
pilz: cuius mitor nō ō facili cedit r euulſari. Cū
ō pelle ip̄i ſuūt o: nar: circa collū i veltio viro
rū ac muliez. hec beſtia circa ſtagna r fluuios
habitar: abiq; foueas byz: fer: facit: pil: ſib: viuūt
q̄o mirabili ſeq̄ntia venaf. Qui licet ſub aq̄s
diu viuere poſſit: reſpiraculū ſi ab aere trahit
Cū q̄nq; auditate p̄ de gurguſtiū. i. naſſā igre
diſ. Et qz nūc ne p̄ introit: locū redire nec naſ
ſam rā cito diſcerpe poſſit: ip̄m in aere recupa
re nō valēs in aq̄s ſuffocaf. Adeo p̄o abozū
cupida ē r auara qz pilceſ capros i ſpecu ſuo
taro cumulo p̄gregat: vt ex putredie coz ſeto
re nō ſolū fouea ſz etiā aerē iſficiat. Qd nō ſi
ne piculo ſui q̄dā expti ſūt: q̄ hāc beſtiā cape
voluerūt. a piſcato: abo aliqui vo mellicaf r ar
te inducūt vt pilceſ ſuo circuitu cogat pericula
retū i ingredi ſuo qz iuuamie capi. Cū magnū
emolumentū dñis ſuis p̄ſtare videt.

Capitulum. xxi.

Libricus. In Libricus est venis
intestinos sic dicit: q̄si libricus: qz la
bis. r. eo qz in libris sit: hoz tris sit ge
nera. rotundi: dōgi r lati. Daly in li. regalis r̄
ſpoſitōis. Librici naſcunt qz b̄o: oib: ſcema
ticiſ putredentiſ in intef: imis vbi naſcūt caſ
lor extraneus. Hos impoſſibile eſt naſcē ſan
guine vcl colera rubca. nā colera rubca cum a
maritudie r acuitate ac ſiccitate ſua h̄mē oc
cidit aialia. Sanguis aſit de venis vſ arteriſ
is nō eſt: r: ſi exierit ip̄a gignit cū paſſionibus
alijs. Unde paſſiones hāc habet pueri ſigma
ricam r groſſam humiditate habētes cū victa
ſua groſſa ex purgaci negligentiā Marie p̄o
in aurumno: hec paſſio naſcitur ex fructuū co
meſtione rē.

Capitulum. xxj.

Lichaon sine libraone et linnico. Ex
li. d. na. re. Lichaon in orientis partibus
est bestia qua in genere luporum nonnulli
ponunt: sed lupo longior: est et habet crura bre
uioza ac dissimilia: cernit qz iubatā r multis
p̄bariā colonis varietatē: saltu veloc r inoqua
boim: r menatu viuūt: habitū mutat ſm r̄pa.
Fiam h̄yane biflura est r pilis bozrida: citate
p̄o nuda. Et hoc idē vult Plin. licet p̄ alia r̄
ba. Linnicus. Ex li. d. na. re. Linnicus aial
quadrupes est vt dicit ex pimentator in li. ſuo
qd ex cane r lupa naſcūt. Est cū vt r̄qz pens
adeo luxuriosus: vt odio naturali ſibi p̄icent
te qd ē inter canē et lupū in copulā ſi p̄ueniāt
p̄pter luxurie delectamentū. Sic qz ſit vſ ſeruus
a trahit ſibi colorē et mores vniūſq; Plin. li.
viii. Et lupis galli canes cōcipi volunt: q̄nū gre
ges ſuū quicq; ducit r cambus et vūcē h̄it
Illū in venatu comitant: alli parent. In. Lin
nūc dicit (vt ait Plinius) canes nati ex lupis
et cambus: cum inter se forte mīſcentur.

Aristoteles lib. 8. de hystoria animalium. Capite primo dicitur: huiusmodi bestia videtur esse in India. Et dicitur quod in India est bestia quae dicitur Maustibor. Et dicitur quod in India est bestia quae dicitur Maustibor. Et dicitur quod in India est bestia quae dicitur Maustibor.

Capitulum. cxi.

Marcomorion. Alber. in li. de na. animalium inquit. Marcomorion est bestia orientis raro visa: cuius magnitudo est ut leonis: color rubicundus: tres ordines dentium habet in ore. Pedes sunt ut leonis: facies eius et oculi: aures ut bovis. Lauda eius ut scorpionis. Agrestis somus eius ut tubae: et voces imitantur hominis. Celeritas eius sicut cervi. Et deceptos homines deiciat.

Capitulum. cxii

Mustela. Ex lib. de na. rerum. Mustela est bestiola subdola: carulus sedule nutritur: cosq. de loco ad locum sepius transfert ne forte inveniatur. Hec rupes et caueas nas inhabitat: diuissime dormit. Quando co

Crataurus

serpente pugnare vult. aggressi rursus se muniri: p inde sup. oem medicoru arte rura esse Crataura vt si mortuos scus suos in ueniam pberba natus raturer noraz rediuitos faciat. De hac Clemens papa dicit: qz ore concipit: aure parit. Quis hiea serpentes psequit a deo vt ipm basilicum intermar. sz. qz interfecto comorit. sic ergo bres utis corpe: z ore sz ali una mag et animolitate. vicit etiam aialia magna agilitate et corpore.

Operationes

Crataura in secundo canone. Et immatura si cu cu herba sit emplastru sup mustele mortuum Crataura. Et si ar mustele mortuus velot: do/ lorie. contra que sit emplastru cu cepis z allijs. Quod dormire mustela effugar. Et sculapius. Mustele cinis et sanguis eius elephaticos sanat. Plin. li. x. Humari dolo: cinis mustele cu cera medet. Sanguis mustele poda gris cōfert: cu planta gine illius. pterea cinis mustele ex aqua potus freneticis pcedit. Et lephantiam quoq. sanat.

Capitulum. cxiii

Mammonetus sive mammonetus: mannis cora. Sidorus. Mammonetus est animalis minus. in torso fuscum: in ventre candidum: caudē habens pilosam: et collū ita grossum vt caput. Cū capriū nō ligat per illud sicut cerere bestia: cu laqueus id tenere non possit: sed per ventrem. Habet autem propriam similitudinem humane similitudinis: nigra dicitur: et sine pilis. a collo dēsuper frontem nec

De Animalibus

nec est nasus ore hinc sicut in symea. sicut in spaciū inter utrunq; sicut in homie. Inter has bestias 2 symeas odiū est implicabile. bel-
lūq; frequens. 2 licet virib; nō pualeant. astu-
tia tū et animositate bellandi symeis pferunt.
¶ **Haricora.** Arit. In gūbo Indie lupus
adā est q̄ grece dicitur Haricora latine scilicet
Haricora. res habet dentū acies inferius
2 superius. Est autē magnus et pilosus eiusq;
pedes vt leonis. facies 2 oculi 2 apes vt bovis
fusi sunt eius oculi. 2 color est rubicūsus vt
minij. Lauda eius est vt scorpiōnis agrestis.
Et in ea est rubedo. Ipseq; pilos ē cū et loq;
tur e rhimit. vox eius est vt tube et velociter
currit sicut ceruus. Est q; agrestis hominem
comedens.

Capitulum. lxxv.

M Arcatus. Alber. in li. de na. aniatium
Haratus est animal figure mustele.
s; q̄nre arebz carti. sed longius est. ce-
bina h; erura in oculo rēre 2 gutture
albū sicut mustela. vngues habet breuiorē q̄
cartis. et duoz gener. vñū sagoz. et alterum
abictū dicitur. sed illud qd̄ indifical in abictib;
multuz est pulchrius et c̄ milcent sibi murus
ambo genera. pellis vti usq; est preciosa. Se-
nera istius a iatis et mustele habent hoc q; cū
sunt iracunda valde. efficiunt esterida. Et sunt
animalia vti vñq; quiescentia. enā; quando
domesticantur.

Capitulum. lxxvj

M Elo. melosus. et monoceros. Jli. De
lo dictus est eo q; sit iocundissimō mā-
bro: vel q; fauos petar 2 assidua mella
capter. Est autē aial q̄drupes armatū
vngulis. Hosa super eplāz ad Hebicos De
lo vel melotus ē animal quod et rayus dicitur:
cū pellis hispida valde melora vocatur. Cū
de vte quibusdam sanctis antiquioribus legi-
t circumferit in meloz. ¶ Et li. de na. re. De
lofus est bestia valde magna que trunculen-
tos hostes persequit tanq; ad hec creata. Ri-
cus habet ingentes. dentes quoq; fortes et p-
minentes: cum quibus audacter bella cum ad-
uersarijs paritur. Nec tamen hominibus for-
tibus terribilis sit: puerorum tamen innocen-
tiam et eorum paritatem mirabiliter per boze
scit eorum verba fugit: in quo digne magnissi-
centia innocentie cōprobatur.

¶ **Isidorus.** Monoceros est monstrū: equis
no corpore: cervino capite: cauda suilla: pedib;
bus elephante: mugitu bovis: rodo. cornu tamē
vno sez a curtilimo in medio frontis armatum
Lapsum quidem perimi potest sed nunq; vo-
mari. imo (vt dicit Jacobus) q; nunq; vñuz in
hominis potestare venit: quia vincit se cernes
furore vira inquit. **Pisilologus.** Monoceros
est animal pusillum: rodo simile: a certumq;
habens vnum cornu in capite. **Pli. li. viij.** Ag-
rimā feram monocerontes reliquo corpore cō-
similem: capite cervo. pedib; elephante. cauda
apro. mugitu graui. vno cornu nigro media
fronte duoz cubitozum cū in ore. vñam ca-
pi negant.

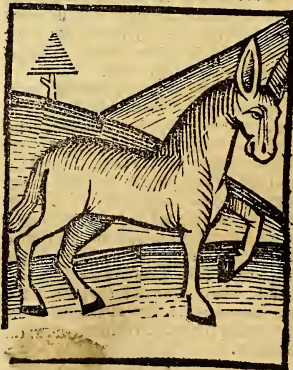
Capitulum. lxxvij

Capitulum. xcviii

Mus. Et li. de na. re. Musus et asino et equa genit⁹. habet q̄das asini ppria scz aures logas. bin n̄tū horridū: crur⁹ eē in humeris: pedes cūquos. et corp⁹ maclentū: reliq̄ s̄o vt h̄z equus. Mule nunq̄ p̄cipiunt. qz mensuri supfluitas in eis cū cibo transit in nutrimentū corporis. Itē sanguis q̄ natura nō indiget exit cum supfluitate vesice. Est ⁊ alia ratio qm̄ hoc aīal extra naturam generatū est: et eius natura diuersificata ē in eā q̄ calidi⁹ nature est. ⁊ asino q̄ summe frigiditatis. Itaqz in fetu diuersissime generato ⁊ malo cōplexionato. nō potest esse p̄cordantia p̄tum et ordinata natura: vt quasi ex ppria sibi sile generet: q̄ nullā ppriā generis sui substantiāz habet: itaqz in animalib⁹ romanoz ⁊ mularū peperisse p̄digū loco habitum est

Migale. A cor. Migale bestia q̄ comes leōri siliis eē d̄r. Rudolph⁹ sup Leuicū. Migale eē: q̄si mus gulosus. Est at̄ et fraudulētus. Nā cū dolor rapit q̄ postea vētri cōmittit. Aui. Migalū esse dixerunt aīal min⁹ muscū. Color ei⁹ ad citrinitate declin⁹ eē cū subtilitate ⁊ tenuitate. Lōguru do o: eius eē ad vltimū. ⁊ labiū ei⁹ in vltio. cū qz vider aīal: sicut ad ipm̄. ⁊ cū testicul⁹ ei⁹ suspēdit. Dixerūt aut̄ qdā qz h̄z formā et colorē muris. Atqz muscūda eius eē a cura et oculi pui. De res eius h̄nt tres ordines. et accēdit in circūstūmo: sus vesice plene humiditate sanguinea super bales sustas. Quōqz aure puenit res ad pūcturā in intestinis ⁊ difficultatē vrine. sudoranos frigidū corruptū Lum ergo cadit caro corrupta curerur vulnus curatione sua

Mulus. Et li. de na. re. Mulus et asino et equa genit⁹. habet q̄das asini ppria scz aures logas. bin n̄tū horridū: crur⁹ eē in humeris: pedes cūquos. et corp⁹ maclentū: reliq̄ s̄o vt h̄z equus. Mule nunq̄ p̄cipiunt. qz mensuri supfluitas in eis cū cibo transit in nutrimentū corporis. Itē sanguis q̄ natura nō indiget exit cum supfluitate vesice. Est ⁊ alia ratio qm̄ hoc aīal extra naturam generatū est: et eius natura diuersificata ē in eā q̄ calidi⁹ nature est. ⁊ asino q̄ summe frigiditatis. Itaqz in fetu diuersissime generato ⁊ malo cōplexionato. nō potest esse p̄cordantia p̄tum et ordinata natura: vt quasi ex ppria sibi sile generet: q̄ nullā ppriā generis sui substantiāz habet: itaqz in animalib⁹ romanoz ⁊ mularū peperisse p̄digū loco habitum est

Operationes

- ¶ Auicē. Muloz pellis ac similis cinie ponitur super adustionē ignis.
- ¶ Et vlcera calefacit qn̄ nō sūt cū apostematē. Est etiam medicamē excoctio n̄i pedū calceament⁹ atqz corāz et fistulis
- ¶ Belbetus in li. de sensib⁹. Si domum sumi gaueris cū vngula muli sinistra non remanebit in ea soez.
- ¶ Plinius libro vicesimo octauo. Linis vngularum muli vel mule ex oleo mirrino alopiū as replet.
- ¶ Esculapius. Auriculē mule et burdonis res lliculi si ferant a muliere non cōcipiet.

De Animalibus

Capitulum. cxi.

Mus. Ex li. de na. rez. Mus est bestiola panis cupida: et cor que ex frugibus ad humanos versus fuerit. Inquirendis est bis solertissima, p. q. v. ena nulla plerumque vita et picula. corumque cupidine duriores solidaque materias demolitur. Porro si in aqua bibit moris. q. valde humidus est natura est. Pl. li. viij. Murum plura genera sunt in regione cyrenatica. Alij lata fronte, alij acuta, alij crinatioz genere pugentibus pilis etc. Ex lib. de na. re. In orientemures magni sunt ad modum vulpium. q. aialia p. m. ut boies licet no occidat moribus tamē molestant. In arabia mus inuenitur: cuius pedes anteriores sunt magni, sed vnius palme, posteriores autē vnius digiti

Operationes

- A **P**l. li. cxiij. Lameleonis herbe succus additus aqua et oleo mures in se contrahit necat: nisi prorsus aqua foibeat.
- B **I**dem li. cxiij. Lacti quoque arboris fumus necat mures.
- C **I**dem li. cxiij. E labeorum etiam pollente admixtum mures necat.
- D **I**dem li. cxiij. Porro si cerebis mustele cora gula addat: dicitur cascos a muribus non attingi.
- E **I**dem li. cxiij. A conitu elonginqno mures odore necat.
- F **R**as in almanfore. Mures de domo calcantur fumigata fugiunt.
- G **M**urice in secundo canone. Squilla est cepe muris sic notata, quae muran interficit.
- H **I**te argenti viui in feris mures.
- I **A**d effugandum mures mus masculus excoriatur et in domo dirigitur aut castrat, aut caudam eius abscindit. h. excoziatio fortior est.
- L **I**te mus affatus: si siccat: et infanti darus ad comedendum abscondit saluē fluxu ab ore eius.
- M **S**anguis muris eradicat verucas.
- N **S**tercus autē eius super alopicia profert, p. p. q. aduult et eum cepe limit.
- O **E**um thure vtro et aqua mellis bibitum frangit lapidem.
- P **I**te sumptus solunt ventres puerorum.
- Q **E**t qm cum aq coquitur: sedat in ea qui diffisculatē vrine patitur confert ei.
- R **E**x li. de na. re. Simus muris vbencter latet. v. et truciā medicinā ex co accunt.

Usque liber et mus. I. Musque liber est bestia ouicis capole magnitudine habes. in cuius inguine credit apoteama de collect. b. r. o. b. Q. d. cū maturatū fuerit: collidit illo et fricat ad arborē. sicqz soluit: decurrit fomes. ibiqz densat et indurat. et h. m. o. s. b. a. mus vocat. Hic etiam caro eius sterus dicitur muscus. sed ille multo melior est q. ab apate currit. Muscus odore pitto p. t. r. e. s. u. a. in fetoribus et larrinis recuperat. h. fetoz ductat. et sic q. h. lucramine ranuiscit. Constan. in li. graduū Muscus pustula est in ventre cuiusda aialis de q. etiam superius dicitur in ca. h. v. i. Hazelle: Et est capreoli filio, q. est in Jencia. Idem in regni. Muscus maior est in aromantibus calipada et licca in an. gradu.

Operationes

- A **I**te Muscus valet si incopim: cordis bilirat: crebraqz epatis et stomachi.
- B **L**ōk. h. v. s. Muscus p. g. r. a. m. t. h. a. d. o. p. o. r. t. a. r. t. u. o. z. m. e. l. a. c. o. l. i. c. i. a. m. p. u. t. a. r. z. a. u. d. a. c. i. a. p. s. i. a. r.
- C **I**te steruataes de musco si paralisim adiuuat. Ite muscus mitit in collitiis et pilulis seu pulueribus oculorum cuius vires albugines oclorum extenuat. nouū humore de siccan.
- D **P**ra. Inunctio capitis grauedine expellit eius vires p. s. t. a. q. p. o. r. a. n. u. i. e. D. a. t. s. o. l. a. t. i. u. m. e. b. u. s. o. i. b. z. f. o. r. t. i. t. u. d. i. n. e. a. u. g. e. r. o. s. s. i. b. o.
- E **S**coronia est abundantia b. r. o. z. e. n. a. t. a. c. m. e. s. d. a. t. s. o. m. n. u. i. n. u. i. t. a. r. v. e. n. e. s. t. i. m. u. l. a. t.
- F **L**or et oia viscera p. o. r. t. a. r. i. n. m. o. d. u. c. a. t. h. a. s. p. l. a. s. m. e. i. m. p. o. s. i. t. u. i. L. e. g. e. s. u. p. e. r. i. u. s. c. a. H. a. z. e. l. e. t. p. l. e. n. i. u. s. i. n. u. e. n. i. e. s. d. e. m. u. s. c. o.

Capitulum. c.

Tractatus

Mulio. *Isi.* Mulio cartus est appellatur eo qd muribus sit infestus. Ex li. de na. re. Mulio suemur ilegus aut cartus grece dicitur qd astur. Aial e imuduz ves nenolum: et oim murium genz psequitur. cu buso nio qz pugnare dicitur: quo licet venenat aculeo repugnet: no in neca nit. Bures captas primo luto afficit. post hoc illas comedit. Quia carboniculosam acure cernit qd etiaz in antris tenebrosissimis velut in luce etia mures aspicit. Dites bz admodu ferre pilos circos bz. qbz ablati audacia perdit. Blandicia gaudet. loca calida diligit. Tandem pre nimia voricia pelle sua coburit. boimnis manu coerecari gaudet. et ad ludu facillime provocatur. Lotura facia lambedo postibus imitaf. Labidine imparitissime accendit. Et liberiter coitus tempelstus efficitur.

Capitulum. cii

Mulipes. *Isi.* Mulipes est fms terrenus a multitudine pedu vocatur qd traerem globu copulat. Natul subpetri ex buoze et terra. Aresio. Aial anulosuz logi corpis et multoz pedu egte bz anulositare. et vint aliqnulu post capitis abscissione. Itē p fumū storac sicca multiples eludif ac vepredidit. Ex li. de na. re. Mulipes a re nome bz: sanguine caret hoc aial (di Aug9) Aliquado corā ipso allatū. coqz spectante in multas partes confisum: et tamen vnaqueqz ps vixit ab alijs pribus sperata.

Operationes

Auicem. Uermis est sub vrcis aque plus rimos bz pedes. et cu tangit rotundat.

B Si palatu ex eo cu melle tangit: valet contra pfocaciones. et sili cu comedit

E Confert etia asinari: ad dilarationē anbelius fm qd dicit.

D Itē vermis multiples cum vino bibitus cofert ictericie et difficultati vrine

Capitulum. ciiij

Nepa. *Phisio.* Nepa qbus da placz ppete ee feminea q in ora libidis estuat: marisuo pari caput pedes ipm necat. Tandem ipa in partu necatur viceversa Sic scade nepa qz vipa sic dicta. quasi vi paries. Tandem ppe partu e canili maris visceribus corosis erupunt cu interitu ipius maris. Acto. De hac ergo specie plenus dicit infra vbi ager d vipa. *Q*bit. *Isi.* Obices dicta e. eo qd arene colore habeat. De qd poera. Quaz sparsa pictus macul theopbanus obices. Locolor exultis atqz induratus barcus et

De Animalibus

Capitulum.iiii

Neomon. Albertus in li. de na. aialium
Neomon bestia est: et grece vocatur
neomon. Larine vero squillus: et co
quiferas hz p. pilis. et hoc odore cibū cōmēn
tam a veneno distinguit. Hec bestia serpen
tes persequit que cū aspide pugnant caudam
erigit quam aspis quali minantem obseruat
ad viam suam cum ea trāsfert aspidem decer
ptam.

Capitulum.v

Hager. Jsi. Onager in
terprat asiniferus. Ona
ger. xxx. die. Barai. xij.
vicibz in nocte rugit sicut in
die: et in hoc cognoscit eū
noctū ee. Et us qz rugit
p. singla s horal rugietis
nūer? horarū cognoscit
Actoz Onager vt legis in solitudinibz in aliz
habitat. vbi ppe bñficiū vctoz. diuisus a potu
viuit. Cū Hieremie. Onagri inqt stererūt i ru
pibz trāserūt ventū qst dracones. Ex li. de na.
re. Onager in die magnū ē aial et crudele. for
mā azini hñs: et vñ solū cornū in frōre. duruz
nimis et acutū ac lōgū ad bestias srias debet
lādas. et hz in medio capiti. Soleas etiā fortes
et acutas hz: vt iuuamē naturale qz i alteri cor
nu defectu pdidit in eis recuperet. Plini. li. xij.
Onagri in frigida et licaonia spāpi sunt.

Operaciones

Jsi. et An. Onagrisel. i. azini siluestris era
dicat mox: pfer sup apollanarū vestigia lin
tum. In emplastris eniaz berū spile pontur
ac prohibet ipsam.
Urina azini siluestris lapide in vesica fragit
Actoz. Ungula siluestris azini si cōburatur
et bibatur epulencie prodest

A
B
E
D

Capitulum.vij.

Orassus. Alber. in li. de na. aialium
Orassus aial e variū coloris omnia
precedēs aialia. In anteriori parte ē
valde alēnāta vt capite extēso altitudinē ex.
cubitoz in posteriori ar gre emittit.

D ij

cerui pedes hz caudā. collū extēsi: caput eq
nū lz min⁹ sit aliq̄ntulū colores multos hz: m
albū et rubēū hz frequētores. cum vidit se p̄
plātes ammirari buc z illuc se verit p̄bes se
bene videndum. hoc aial p̄t̄y nostris v̄sūm
est. Et arabice vocatur seraph.

Capitulum. viij.

O Procenbaurus et orafius. Ex lib. de
ia. re. Procenbaurus est animal mo
struosum z natura bisforme capite sz
azinio et corpe velut humano. facie hz satis
horridam. manusq; formatas abiles ad oām
actū. dum vocē promit q̄si loqui incipit. sz in
sueta labra vocē humanū formare nō potest
hic post insequētes se ligna vel lapides nutrit
vt experimentator dicit. hoc mōstrū dicit adē
lū⁹ phūs inter ceteras bestias ab inicio non
fuisse tale creatū. sed aliq̄n z alicubi casualiter
et a dulterna cōmitione generari. ¶ Orasius.
Isidorus. Orasius in anteriori pte alnū. cū
nens valde. ita vt extēso capite. r. cubitoꝝ
altitudine possit attingere. In posteriori p̄
pte dimissum est instar cerui. Et olli hz extēsi
caput equinū. licet minus. pedes autē et caudā
vt ceruus. pelle p̄o sic oīni colore genere diuer
simode variatā vt hō frustra tan p̄t̄ artificio
naturalē eius pulchritudine imitari. Hoc ani
mal nostris temporib; a soldano babiloniōꝝ
transmissum est imperatori friderico roma
noum augusto zc. In p̄cedenti ca. Albert⁹
illud animal specialiter describit et appellat
eum Orasius.

Capitulum. viij

O Rix. Actor. Orix ē aial mūdū fm lege
iuxta libz Deu. De q̄ etiā dicit Isai.
Domierūt sicut orix illaq̄atus Et li.
de na. re. Orix est bestia capree magnitudinis
bircō et p̄sillis. villū habēs sub mēto Dec in
illa pte asfrice q̄ caret aq̄ generat. z ideo p̄p̄
tua siti ardet. Admirabile p̄o remediū sitientū
la grōes gentile terre a q̄ caret. certissimū expe
rimēt⁹ pdiderūt q̄ hō in siti cō durare auxilio
q̄ illo saluberrimo liq̄re dicit q̄ dicitur bestia z is
suso p̄ p̄t̄ modica vterat. hec bēstia (sicut es
gip̄tū tradit) in extorū canicule nasaliter tri
pudiare videt cōpage corpis ei⁹ visibilē sentē
te. q̄ imber et frigus abijt. instentq; vapores
igni solis vt velliat terra floribus herbalsq; p̄
ferat et fructus. Est autē frigus impatiēs. Tū
nec frigus nec niues de facile sustinere pot

De Animalibus

Capitulum. cix

Dantbera. *Ibid.* p̄ber dicitur sine q̄ oim aialiu sit amicus: excepto vna cōe sine q̄ et sui generis societate gaudet et ad eandē silitudine q̄c̄t accipit reddit. Pan em̄ oē dī. *Stosa sup. Dīc.* P̄billeone fontib: nubilq; p̄bbera veloci9. *Jō p̄ p̄bbera ait v̄s* Ego q̄si p̄bantera effraim et quasi leo v̄ omni iuda. *¶ Ex libro de naturis rerum.* Panthera est animal variū ac speciosum nimis. Sūt q̄ tradūtr huic in armo maculae eē lune silēm: et in terdū crescere rotundā et ad lunē mutarōes variari. *Plū. li. xi.* Hicq; p̄bberē q̄truo: māmas res sūt semis. p̄ter q̄s in p̄bberis et v̄rlis. *¶ Itē p̄bbera sel oino parturit.* cui9 cāerō māifesta ē. *¶ Nā cū in vtero m̄is coaluere catuli matuz q̄ ad nascēdū v̄ritib; pollēt. odū tēpor; moras Itaq; onerata serib; vulnā tāq; obstāre p̄v̄i v̄nguib; lacerāt: effundit illa partū seu portū dimittit dolore cogēte. Ita postea corrupit et cicatrifosis sedib; genitale semē infusus nō heret acceptū. sed irritū relīit. Nā vt ēr. *Plū. li. xi.* m̄aha cū acut; v̄nguib; frēq̄nter parere si possē viciant em̄ intrinsecus se mouētib; catulis. *¶ P̄bisi.* Panther; yēnādis infīstētes bircani: veneno carnes illinūt easq; per cōpita semitā rū spargūt vt illaz esu p̄bberē seducant. S; ille dū exremēta hoīs deuozant euadunt.*

Operaciones

¶ Auicē. Panthera et pardus quando venenum comederunt sterces hominis querunt et comedunt et sic euadunt.

Capitulum. cx

Dapro. Albertus in libro de naturis animalium. Papro animal est circa ceterum sariem habundans ciuitatem. paz vulpibus maius leporum habens mores. adunata em̄ vllant. Aliquantō em̄ vno pecinente et alijs postea simul respondentibus. pilosa autē sunt hec animalia vt vulpes. Et vbi vniū istius speciei occisum fuerit. cetera circa ipsuz vllant sicut plangunt mortuum. Et sunt eorum voces adeo sonore q̄ cum eminus sunt tanq̄ d̄ propinquo purantur audiri. hoc aial dicitur sepulchra hominū in fame aliq̄rens intrare: cadauerib; hominū vclci. Et est quasi sic compositum ex lupo et vulpe.

Capitulum. cxj

Dathyon. Albertus in libro vt supra. Pathyon animal est. quod nature vortem mirabilan habet. colore enim purpureo pollens: a deo est radiosum: vt visus in ipsa quasi scintillare videatur. Vortem autem ruborem retinet pellem. sed subducitur radiositas. et est ad modum canis in quantitate mansuescibile valde et delectabile gaudet in cibo. Quidam autem antiquorum purabant hoc animal habere aliquid diuinitatis. Quis huius animalis durissima sunt et fortissima. Nervi a deo fortes. q̄ non nisi magna violētū valeant dirumpi.

Capitulum. cxij

Drandrus et pardus. Solinus. Pa-
radrū nutrit ethiopia: boum magnitu-
dine cybico velti igit. ramosis cornibz.
capite ceruino vrsi colore. pariter villo pfun-
do. Hūc paradrū affirmant habitū metu vete-
rez cū delitescit assimilē fieri cuiusq; rei. pri-
mauerit. siue safa alba sit. seu fructo vitēs. si-
ue q̄salū modū pferat. factūr hoc idem in ma-
ri polippi in terra cameleonnes sedet polippus
et cameleon glabra sunt. vt prius sit curio: les-
nitate p̄manria emulari. In hoc autē est no-
nū ac singulari bifurciā pili color vices sa cere
hinc euenit vt difficulter capi possunt. Isido:
Pardus secundus post pantherā est. gen9 va-
riū ac velocissimū et p̄ceps ad sanguinem: sal-
tu em̄ ad mortē ruit. et a dulterio pardiz leone
leo pardus nascit. et tertiam originem efficit.
¶ Ex li. de natura. vt dicit magnus Basilius.
Pardus est bestia torua et acuta nimis impe-
tu corpusq; morbo anū conueniens habet: et
varium in colore. saltu potius quaz cursum
predam insequitur. In affrica propter ino-
piam aque congregantur diuersē fere ad am-
nes ibiq; leone bestijs varijs vel vilis volun-
tate miscēt. Et inde pardi procreari dicunt.

Operationes

Aresoniles. Pardus sicut et panthera q̄n-
do venenum comedit sterco hominum que-
rit et comedit.

Capitulum. cxijj

Pilosus. Pirolos et Purozias. Ex li.
de naturis rerum. Pilosus est animal
(sicut glosa dicit super Isaiam) q̄d in
hominis figura superius incipit: sed inferius i
pedes bestie definit. qualam beatus Hieroni-
mus in vita pauli heremite primi describit: q̄
superius sit homo frontem asperam habens
cornibus et in capraruz pedes desinere. Alie-
rit idem nulli esse dubium istud monstrum in
orientē esse captum. et in Alexandria missum: et
inde mortuū: sales infusum ne a calore dissol-
ueret deportatū fuisse Constantinopolim: vt
ab imperatore iam Fridericō videtur. Nā
eratē delata fuit regi francie belia ad magni
rudinē canis. Caput quidem nō multū dista-
bat a capite canis. cetera corporis membra vt
homo prolixus habebat. Erura quidem nuda
vt homo. manusq; brachia: collū album ac nu-
duz habebat. E arnibz coctis vescatur. Ita
deceat et modeste manibus capiebat cibum
et ori inferebat: vt nullus dubitaret in hoc
quoniā humanū modū in talibz haberet. Res-
cium vt homo stabat. sedebat vt homo. Puel-
lis et feminis libentissime iungebatur. Et in se-
ru viri et femine discretione habebat. Venitas
le membrum vltra q̄ corporis q̄nitas exiebat
habebat magnū. suris igit agitatu hoc animal
crudelissime mouebat: et in boies seuebat. E e-
terum cum placatum esset instat hominis mi-
tissime et decensissime se gerebat. et mulcibz
alloquitur: et colludentibz applaudebat. ¶ Ex
li. de naturis rerum. Pirolos est bestia parua
maior quidem sed non longior q̄ musceta: co-
lore rubea sed in vāte candida. Hura agilita

De Animalibus

te riget. In arboribus habitat, et fetus fouet
 In quiete se gerit, et in arborum salu
 potius quod volatu transit, quous aliquid cauda, p
 penius vras. Eandam enim villosam prope ad
 sui magnitudinem habet cuius ad visum salu
 mouetur. Et si quoniam gratia pastus aqua transi
 re cupit ligni ad modum leue super aqua pergit
 cui suspiciens (quasi velum nautis) cauda suam
 erigit, sicque vento flante verificas lingno tras
 uebitur. Et hanc cibum cogere: quo viuatur in bie
 me. Cuius autem nudo et cibo quod dulcis est liben
 rius vescit. Iusto. Puro: ius a puro dicitur
 est, quia nimium feret, et hoc maxime cum trasitur,
 hic sicut et datus. Habet crura in sinistro las
 cere breuia in dextero longiora, ardua domo/
 rum in habitatione et penetrantia, gallinae ac pul
 lozum cupidissimum est: alio enim viuatur. Lunc
 gallinam caput aut pullum, caput in initio pe
 nit ut hoc denotat in ceteris a membris labo
 rare difficile non sit.

Capitulum. cxi

Digargus. Barbo in li. de pp. re. Pi
 gargus est aial mudu quod ad est. ut patet
 Deuro. xiiij. et est aial cornu et barba
 tu sicut hircus. minus ceruo. masus hircus. rui si
 milis est hircoceruo solum minus. que infra de
 tragelacho ruminat sicut hircus. tindi vngu
 lam sicut ceruus. et est aial agreste magne velo
 citatis: nemo: in habitat et deserta. Hugo ac
 dicit quod pigargus est avis gna et depilla. unde de
 a pige quod est de peltio. Szi Deuro. suppoit
 p aiali quadrupede quod est sile hircoceruo. v. ibi i
 nunt glori. nec aspirat tibi pma sillaba. vii. cui
 b no os scribi quod scribitur phalargu: sed male.
 ut patet in libris correctis.

Capitulum. cxiiij.

Pegasus. Albertus in li. de na. aialij
 Pegasus animal magnum est et hor
 ridum in ethiopia. equi formam habet
 alas ut aquila sed multo maiores. caput ar
 matum cornibus habet. adeo monstruosum
 ut eo viso cuncta fere animantia terreat gra
 ui corpore. fuga mirabili. A larum remigio ad
 iuti pegasi portus currunt quod prouolant. et col
 liso aere virtute pennarum sicut in star turbina is
 pellunt ventos. multas effugas deuo: ant. In q
 ete mouent. insecti sunt animalibus: et hoc ma
 xime homini

Capitulum. cxiij.

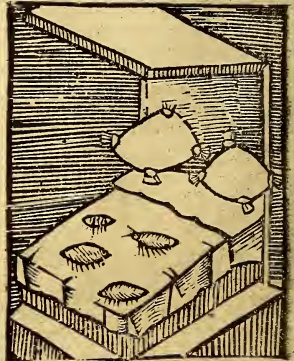
Digmei. Barbo. vrs. Pigmei sūt ho-
 mines pui statura cubitali. q̄s greci a
 cubito pigmeos vocant. In mōra na
 Indictent. q̄bus vicinus ocean⁹. vt dicit
 Papias. Sed d̄r Aug⁹ sic. Pigmei tm̄ semi
 cubitales sunt. qui tercio anno pfecti sunt et as-
 tis. septimo senescūt. Dicunt aut̄ pu gnare 3
 grues. a q̄b arma ti ferro aliq̄iens deuincūt
 De pigmeis at̄ dicit Pl. li. viij. ca. iij. Pigmei
 ceruos vt sunt vō drates nō excedetes salubri
 celo semp̄ vernari habitāt in terra temperata
 montibus compositis et p̄tibus aquilonie q̄s
 grues infestare fama est. Qui incidentes arie
 nū captari vōntis armati sagittis v̄ro tam-
 pote p̄gregato agmine ad mare descendūt et
 oua et pullos gruuum p̄ virib⁹ destruunt et con-
 sumunt. Et hanc impediōne faciunt tribus
 mensib⁹: quod si nō faceret futuris annū gregi-
 bus resistere nō valeret. De pennis auctu
 carū et ouoꝝ putaminib⁹ sibi casas faciūt vt
 dicit idem Et subdit Aristotiles. Inquit in
 cauernis vitere pigmeos tra dit

Capitulum. cxvij

Dledrus. Albertus in li. de p̄rietati
 or re. Poledrus ē equi filius sine pol-
 lus equus. qm̄ diu matris vberib⁹ est
 subiectus. In cui⁹ fronte vt d̄r Aristot. li.
 viij. inuenit ycona mor. id est amoris ynesicū
 um. qm̄ n̄ asit et lambit matres equoꝝ lingua
 et tondit illud. mulieres incautrices puer

biant et hoc. Posterior pars pulli est maior p̄
 re anteriori: et cū inuenit̄ crescit pars si p̄ior
 et p̄ter hoc erit eleuatio anteriori p̄ris corp̄is
 multoꝝ equoꝝ magis q̄ posteriori. Et
 ideo quando est pullus potest pede posteriori
 tangere ca par suus. quod facere nō potest qm̄
 peruenit ad eam. Pl. li. viij. Circa aut̄ pul-
 lum equinū hoc vltimo animaduertas: q̄ pas-
 sum suauem et durum quem afflucit in iuue-
 tute vix potest dimittere etiam in senectute et
 Superior in ca. liij. dicitur est. quare ibidē
 vide de Equo.

Capitulum. cxviii

Diler. Et li. de na. re. Pulices vocant̄
 sunt eo q̄ in pulvere magis nutriunt.
 Patet pulicē esse vermiculū nigrus et
 minutū quidem. sed valde pungitiuū. maxime
 aut̄ tempe estiuo et pluuiali. Saluum aut̄ po-
 tius q̄ volant. nocte q̄ die magis hominē in-
 festant. Et nisi vehementer torpor aut somnus
 grauis in membris sit se ueri nō potest. Cum
 quis manū adhibet celerius fuga dilabuntur
 nec inueniri queit. Pullex et Cimex h̄c s̄c̄ fr̄m̄

*Ac oris sua om̄ di h̄m̄onia ex frequēti re p̄m̄
 hōe ab illib⁹ generat*

Operationes

¶ Et li. vrs. Lōna pulices optimū remediū
 ē omni vespere corpus absinthio fricare. vel
 herba eadē cū oleo cocta a corpus perungere.
 ¶ Puler in duas partes diuisa recuiscit.
 ¶ Rasi. Si aqua in q̄ tribulico acis fuerit do-
 mus roret pulices oīno destruat. ¶ Aqua
 siliter in q̄ ruta coquit aut oleū d̄r eos interfi

A
B
D

De Animalibus.

Eat. **A**ui. Ad effugandū pulicēs aspergit do-
fmus cū infusione colodionide. tūc cū salūtē et
Sfugiat. et silt et decoctioni rubi. **D**ixerūt at
Squidā q̄ qñ sanguis hirci ponit in fouea i do-
hmo apud eū gregant. deinde moriunt. **S**i
3milt aggregant sup lignū linitū eradice bori-
 cū. **I**tē fugiūt et odore caulis. et folioz oli-
 andri. **P**alla diuis. Pulicēs fugant a murca
 p pauimentū frequētē asperat vel cūmino ag-
 gredi cum aqua trito vel cucumeris agrētis
 semine aqua resolutio sepe infuso.

inungantur. q̄ super se aliq̄s appendat. aut ex-
 cis se cingat. **A**ui. Salsifagnia cū arsenico
 pediculos interficit. et similiter argentū viuu
 extinctū. **P**recipuum remediū esse dicitur fre-
 quens ablutio corporis etc.

L
D

Capitulum. cxx

Draus. Ex li. de na. rez. Porcus est
 fīa sena et immūda et obsecnis locis
 gratissime cōmorat. **A**cor. Porcus
 raminat. Ideo intermū mūda fin legē repura-
 tur. **E**undis et immūdis in differenter refect
 in luro delectat. rostro lūm sustinet. hōrēde-
 grinnit. spicue aut vno passio ceteri grinnit
 et q̄si cōpariens illuc cōueniūt. sed statim oblit
 si sui plactus ad lūm vel ad cibū redit. **F**er-
 tur at nullū corpus aialis trerius et dispositio-
 ne et nūero porcu sic assimilar hūano corp̄
 sicut corpus porci. **C**ū **P**hisiici et alii intertoza
 hūani corp̄oz inuelligant. porcorum interi-
 oza q̄si quoddā exemplar inspicunt. **A**rist. ori-
 les. Porcus viū. mensum cor. sed nūc de hile
 quid generat. **V**ltros filios facit ppter mult
 sūdine spermatūs cetera hūilca paucoz faci-
 unt. viuit aurem vsq̄ ad annos xv. **L**ū impia
 guaf coire pōt omni tpe. **P**orca pregnans est
 quino mensib. teralis est in fetu. perit est xv
 filios. et lactare nō sufficit. p totū vntre bz mā-
 millas. **E**x li. de na. rez. Porcus habet p̄ates
 cocundi multū p̄ alijs aialib. porca utē int̄
 tum esse rari dicuntur in coitu. vt bonū in la-
 mēn. maxime candida vese indurū. **M**. **P**līsi.
Agresses porci tēpe coitus bellī. osi sunt. **E**t

Capitulum. cxxi.

De diculus. **I**sidō. Pediculi sunt p̄mes
 ducta pedibz dicti. viū pediculosi dicti
 sunt q̄bō pediculi in corp̄e effruelct
Ex li. de na. rez. Pediculi dicunt a numerosis
 tate pedū. hoc malū ex ip̄a hōis carnē creantur
 indubitanter. tū inuisibilibz. hōis nōnulli de su-
 dore hōis. aliq̄ de poris et cūa porationibus q̄-
 gni dicit. **H**aly. Accidit aut peregrinanti co-
 pia pediculozū in cope ppter sudorem et pul-
 uerem ac balnei paucitatem.

Operationes

Haly. Quod cū euerit corp̄ p̄grinoz v̄
 alioz casu p̄lasmē cū argēto viuo. occiso cū
 oleo aduicta aristologia lōga mane q̄ balne
 un ingrediat. et corpus eius fricatione valida
 mūdet. **R**asi. Pediculoz generacionē probi-
 bēt vsus balnei et lauacri. p̄anoz frequēs mus-
 tariū p̄prie vs p̄anus q̄ carni adheret linea
 sic bunt modū. pediculos interficit argentū viū
 extinctū si oleo insiciat et oleo q̄ sita lanca

*dunt. Et dunt frangit per gū de uer-
 gonia mundi ex sudore hōis nōnulli qui sudor
 ē ita reparabilis ut materia aliorū aialium
 hōis magis p̄parios nō poterat illos et alia
 talia producere*

vt habeat durū cotū cōfricat se a boubo. et p9 modū intrant lūm: dēinde lūm illū desicca nr: postea phian itatū vt abo r l vn9 coz moiat

Operaciones

A **Q**ui. Porcia nūquis et hoies silcs sit in oi
re filit et carnes amboz. ita vt qdā vēdiderit
carnē boie p carne porci. et lauit donec in ea i
uēti sunt vigin boie. **S**āguis m porci debi
liozis est virtus sanguine boie. **S**el porcīnū
ceteris sellib9 debili9 ē. solutiū m malicibim
Adeps porcīn9 valet ad apostemata et ad
ignis adulationē. **S**tercus porcīnū cū aqua
et vino consistit sputo sanguinis et dolori lara9
Itercus sicū cū aceto bibit ad infirmū
rare la cōrōz. **D**os cauille porcī si cōburatur
et fricēti eo dentes solidant. **L**onū porcozum
pdat albedim oculoz. sed eius ppritas est vt
lapides frangat.

Capitulum. cxxi

Dader. parias: prester. **E** xl. vena. rez.
Padra elserpes in germania ad gros
itudinē būani brachij. colorē in vens
tre auro et dorso vireni. **M**uius flatus adeo
noxius esse dicitur vt virgā receperit cesam ori cū
adhibeas. **C**orticē eius flatu suo faciat in v est
eas sellcas ebullire sed et fulgentē gladiū si ori
eius adhibea vt eneno eū inticit. et vsq ad sū
mū gladij pcurrens. **H**ic cū hominē in pede p
cullerit: venenū a d cetera mēbra p momētum
decurrit. et h p nimio ex cellu calozis eius dē na
ture cuius ignis. q semp ascendit. **L**um aurez
ascendēs coz tetigerit. tunc bō cadit et mouf.

Cōtra qz remedium est: vt homo pculsus in pe
de. suspen dat in altruz p pedes demisso capite
sicqz venenū nequit ascendere. sed inferius lo
cus excidimr et per medicamenta sanat.
Mh. parias est serpens qz semp in cauda am
bular. et sulcū facere videtur. **D**e quā **L**uca.
Quo contentus iter cauda sulcare parias
Idē. prester est aspis qui semper ori paren
ti et vaporanti currit. **U**nde poeta. **D**ra qz dū
stendens auidus fumantia prester. **H**ic quem
pculserit dūstendū enoniqz corpulentia neca
tur. **E**xuberanti cū putredo sequit. **A**lexander
prester est serpens fumū epalans: et in mortu
suo tumorē m homini lēso adducēs vt buma
na profusus forma pear.

Capitulum. cxxii

Rana. **I**sido. Rana a garrulitate vo
cara est. eo qz circa genitales paludes
strepit: et sonos vocis importunis cla
moribus reddit. **E**x libro de naturis rerum
Ranarum coitus magis est de nocte qz die
et in eorum coitu magna est moza multoqz
seminis effundunt. **R**anas habet mare que
alas habent. **E**t omnis piscis ferus nutrit pre
ter ranam. **I**sidorus. **R**anarum quedaz aq
tice dicuntur: quedam palustres. quedaz rube
te ob id: quia in reptibus sunt grandiores cū
et rarum. **A**lie calamitē vocantur eo qz inter aq
rundines et frutices viuunt. minime omnium
et vtridissime mareqz sine voce sunt. **E** xl.
de na. re. **R**ana vermīs est quādoqz colore vē
ridis. sed illa qz rubet deterior est loquax est: et

De Animalibus

aut leditur. In augusto mense nūq̄ potest os
sui pro quolibet ministerio cibi vel potus vel
vocis aperire. Quod si manū vel baculo tem̄
praveris difficulter aperire poteris.

Operaciones

- A ¶ **Pli. li. xxxij.** Rane icur geminū esse dicunt
Ite rane si vini crementur in olla: cinis earū
cū melle alopiasis replet. ac meli⁹ cū pice liq̄da
- B ¶ Jus rane in patinis decoctū nussim fertur
sanare. ¶ Vermes nati in boie ranarū tollunt̄
felle. prodest ⁊ febri ranarū sellū cinis.
- D ¶ Raneis et oleo et sale decoctis vt succus for
beat ur ibetano medet. ¶ Auicē in ij. canone.
- E Cinis rane positus sup sanguinis locum reti
ner eum. ¶ Idem confert apostenanibus coz
darum iuncturarum super effusus
- f ¶ Rane cū sale et oleo decocta dicitur eebe
zabar lepre ac veniū venen osorū comesta
- B ¶ Et decoctione rane flumialis os ad dolorē
dentū colluitur et sedatur.
- h ¶ Lopus rane et petrole et proprie pinguedo
cuis faciem facit dentium eradicationem. ipsa
q̄ dentes eijcit animalium qm̄ sumit eam.

dines comunum gēns in capite et in quolibet
habens duo cornua. ita q̄ caput eius videt̄
gulis circūpositum: duo ēq̄ bis ceteris maiō
ra. habet in loco cornū cerui. et hec efficiunt̄
in bestia perfecte quantitate. aliquādo quin⁹
q̄ cubitronum ⁊ ramorum viginti quin⁹. duo
aut̄ quaq̄ in medio capite que sunt lata in mo
dum cornū dāme. et sunt circūposita ramis
multis et breuib⁹. duo aut̄ alia bz in fronte.
Et cum bis omnib⁹ magis pugnat contra bes
tias a dueriantes. ¶ **Ji. Rosurella** est animal
circa aquas habitans. vt frequenter mustela
maius ⁊ pirolo minus. In dorso subrufum. in
ventre candidū. In terra facit habitacula. vñ
gerit stercus odoriferū valde. et musco simile
in odore. sed impar virtute. et odorose violentia
Visus hominū fugit vno tamen in loco ster⁹
cus illud cogerit et hoc mirū in bestia: quia bo
num suum presto omnibus accipiendū ponit.
quo videatur bonum non inuidere

Capitulum. cxxij

Rangifer et rosurella. Albertus in lib.
de naturis animalū. Rangifer aial est in
caclonis partib⁹ versus polum articum
generatū. et in partib⁹ noruegie et suecie. et in
bis que sunt minoris latitudinis regionib⁹ ge
neraum. Et dicit̄ rangifer quasi ramifer. Est
enī quasi de figura cerui. sed malus corpore et
robore fortissimum et fuga celerissimus. tres oꝝ

Capitulum. cxxiii

Rattus et Sorex. Actor. Rattus siue
glis et soxer species sunt. Et cum soxer
nomen muris communis vulgariter
appropriatur. e contrario rattus in medicorū
libris quasi p̄rio nomine mus vocatur. vnde
et medici sumo ratti ad alopiasis vñuntur. qui
tamen videlicet rattus venenū in cauda gesta
re dicitur. Est autem rattus duplicis generis:
scz terrestris et flumialis. Et libro. vena. rerum
Rattus est murū genus multo ceteris maius
bi adeo perniciosi sunt. cū libidine accendunt̄
vt si eorum vrina partem aliquam domus
p̄

Trattatus

tuda attingit carnes eiusq; ad ossa putrefe-
re facit. nec vuln9 in cicatrice vlcere inducit.
¶ Ysid. Sorex lanis9 est vocabul9. eo q; aial
humilicomo dicitur dar 2 in modu ferre pcedat.

Operationes.

- A** ¶ Belber9. Si vomu suffumigauer9 cu vng9
la mali sinistra no remanebit in ea soxer.
B ¶ Plinius libro. ii. Aures foetis sunt pilose.
C ¶ Dyascoides. Simus aure foetis cu acet-
ricus alopicia9 emendat cum roze marino.
D ¶ Zofus ac bibirus calculos excludit.

Capitulum. cxxv.

Regulus. ysid. Regulus ipse est basilis-
scus sc9 serpes lo gitudine semipedalis
albis maculis linear9. Idē 2 sibilus ē 2
q; sibilu occidit ante q; mordeat vlc9 curat. Re-
guli sicut 2 scorpiones arcinria quoc9 secant. et
post q; ad aq; venerint droso ba9 2 limpha-
ricos faciūt. Blosa sup. E. satā. ym. Reguli pe-
re9 serpen9 q; solo viu 2 flaru absoz9 et volu-
eres occidit q; boies. Ant9 de acbab 2 filio ei9
Ezechia sic loquit9. bera. De radice colub9
egrediet regulus 2 lumen eius absoz9 volu-
ere. Et si aut regulus serpes pēnatus. vnde vbi
iuxta translationē nostrā legi9 volucrē absoz9
bēam bēbro iuxta Nicron9 mū legi9 serpes
volāe. Acroz. Dinc cū alibi p eundē. bera
dicit. In terra tribulatio9 2 angustie luna et
leo. et c9 vlcera 2 regulus volāe. Andromas-
chus in libro de pscēde tyriace. Regulus q;
et basiliscus serpes est subalbidus. si p cuius
caput sunt tres pilci. Quē cū videt aliq; paus
topoz9 mori. et qñ sibilat mori q; audire sibilū

eius. D'is quoq; bestia de flo m9 suo comē-
dare si arim mori. Et est maligno9 serpentū
nec aptus tyriace. ¶ Jozab. Regulo si quod
animal videt vel audierit ydropicū et icitur
et mori. De hoc autem regulo plenius dicit
inferius in tractata de aubus.

Capitulum. cxxvj.

Rhinoceros balus 2 Rhinoceron. P. bisolo
gus. Rhinocephalus ceruicem habet
equinā cū vniuerso corpore. Nam mis
Quas in ore aspirat boies punit. ¶ Ysid. R9
noceron grece latine interpretat in nare cornu
Idē et monoceron ad est rhinocornus. eo q; vñ
cornu in media fronte habeat. pedū quattuor
ita scuti 2 validū rē quē qd impetierit aut vē
silet aut psoz9. Nam et cum elephan9o sepe
certamen habet. et in ventre vulneratum pro-
sternit. Lantē autē ē esse fortitudinis vt nulla
venantiū virtute capis. Sed sicut asserit qui
naturas aialū scripserunt. virgo 2 puella pro-
ponitur que venantiū finem aperit in quo ille
omni serocitate depositus caput ponit. sic9 so-
poratus velut inanis capis. ¶ E. i. lib. de na-
re. Rhinoceros qui et monoceros habere dicit
in media fronte cornu robustissimū in longi-
tudine quattuor pedū. Hoc9 aduersus elephan-
tes preliat naturaliter a lium per me quas so-
lam intelligit ictibus suis perire. Lū aures
a vna tondu capis. q; sola in dignatione super
bum animal mori. De illo inferius in capitulo
vñ cornus plenius dicitur

Capitulum. cxxvij.

De Animalibus

Capitulum. cxxvij

Rubra siue rubera. A cor. Rubra est aial ac venenosu. rane gen^o qd vulgo crassan d^r. Ex li. de na. re. Rubera vis ueris referta medicaminibus: qm vult deponit ac relumit. r bec assiduc in pastu facere dicit. Venena fo nuq^o deponit: s^o r^o q^o arma sua pes nes se referuat. Habent gemina cornua veneficioz plena. ¶ Pl. li. viij. Rane rubere qru et in terra et in humore vita est: plurimis referte medicaminibz deponere ea assidue ac resime re pastu dicit: venena sibi tm referuanes

Operationes

¶ Carnibz (vt dicit Isidorus) caru in hamu positis pprie purpuras allia ceru^o est:

¶ Contra venena marini leporis et rubere cu^o nis caru remedio e in aqua potans

A
B

Rutela Aui. Rutela e aial sile arance q vocat alpheed. et est venatrix muscaru. Species sunt multe fin Gal. Et si quedā rubea rotunda. qdā aut alba rotundum hñsv^o r^o e: paruu os stellata. r ipa e acuti dozi cū lincis lucidis. quedā fo citrina r pilosa. r qdā yuca. s. ad nigredinē dclinās: qdā formical qdā vespal. qdā egyptiaca. Et morfu ei coz sic dolor vehemēs: r facit accidere dolore capitis vehemētē r pfunditate sonj r succedit ei mors

Operationes

¶ Aui. In cura morfu ipoz admistrat cano vlis d antra ctoez succide. r linif cū aq^o salsa vā turq^o r yriace fini. ¶ Balnea r ryna velociorez sunt res in sedando dolorez coz: cū em^o hunc cranf in ryna dolor sedat. et cū egrediūt ab ea redit. vñ oporet vt iugiter r oi hora balneat

A
B

Capitulum. cxxix.

Salamandra. Jsi. Sala mādra dicta e eo q^o s^o in cedia r alear. Luid^o in et oia venenata ma^o r^o vis e. Ex li. de na. rez. Sala mādra quā nonnulli came leotē. i. leonē terre vocāt Est aial qdrupes. facies

hñs lacerte. vel vt et Aresto. faciem bz inter facie potci et simie. in igne vivit: et incendium extinguit: pferet etiā qndā lanā pallidam. de q^o cōcrete zone cōburi nō possunt. Et aut^o splene carere: r cōtra oia aialia. Jecur bz in sinistra parte. In exis quoq^o viscerz magna est in eo

p h

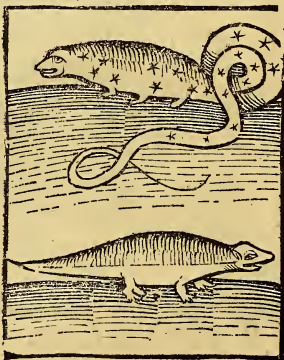

Tractatus

varietas a ceteris aialibus macra est valde. qz parū bz de sanguine. Ideoqz timorosa ē vabz de qz dīmīnūt in ea calor q̄ ē incēntiū audas cie. Color eius ē vari⁹ ac p̄ mōmēta mutabil. Qua gallinaz more gignit. et ex ei⁹ fems pro dicit. In h̄ ar̄ genere nō ē mascul⁹ neqz femia sed oēs gignūt. ¶ Alexander papa (vr̄ ferur) Ex huius aial lana vestimētū habuit qd̄ cum ad mūdiciā aliq̄ndo lauari deberet: nō alijs a quis ablucabaf. nisi qz in ignē p̄hicebat. et p̄ ignē candescebat. ¶ Plin⁹. xii. Panis coccus linguis a salamandra cōtractis interficit

Operationes

- A ¶ Dyas. Salamandre p̄tus stipitica ē et calidā recteqz miscet medicaminibz stipiticas: et im probos capillos q̄ sunt in palpebris apurat.
- B ¶ Serraf aūstic. caput et pedes ei tolluntur sicqz qd̄ remanet in melle mittit: et cū opus fu erit in vsu assumitur.
- r ¶ Plin. lxxij. Testudinis marine carnes ad mixte ranarum carnis pedare contra salā mandragā auxiliatur.

Capitulum. cxxx

¶ Aura et Stellio. Ihsidorus. Sanna la certus ē q̄ q̄ndo senescit excecatur oculi eius: Et rurat in foramen parietis aspicientis s̄ orientē. et oculi solis intendēs illuminat. Rudulphus sup̄ Leucicū Stellio et lacerta sunt aialia infirma: mactiosa tamē et reptilia venenata. Ex li. de na. re. Stelliois veneni mortiferū et cōtra illud remediū fit ex tris carnis scorpionis. ¶ Plin. li. xxx. Stellio one nullū aial fraudulentiū. hūc invidere bo

mini tradunt et inde stellionū nōmē in malū ēē trālatū dicit. sic cū capiūt. Et raris obseruat cubile ipsius qd̄ est in locis hostionū vel cardinibz fenestrarū aut in cameris vel in sepulchz. Ibi vere incipiente fisis harundinibz textas apponūt casas: aquarū angustis etiā gaudet eo facili⁹ quens in portem circūdatū: sed co relicto remeare nō potest.

Operationes

- ¶ Buail. id est stellio. longā habet caudā et parū caput et nō est la certus. ¶ Caput etiā et cor pus eius ab illo sunt diuisa sed fortasse prim⁹ et est in natura. ¶ Caro eius multū calida est. In ipso ē fetus extrahens surculas et spinas.
- ¶ Sanguis eius valet ambugini oculorū.
- ¶ Adeps eius fortiter impinguat. Si ceruus eius tritum et adicat verrucas

Capitulum. cxxxj.

¶ Anguiluga. Ex li. de na. re. Sanguis fuga est vermīs aq̄tilis ossibz carēs et pedibz ac pennis. hominem impetit ac bestias ut sanguine eaz sugat. Eius saritraz te nimia morte sibi sepius accersit. Os bz ad modum trianguli. Cū et vultus relinqt. Lun qz carni adbelcrit: quanto mag⁹ trahit: tanto fortius insidet donec rīpaf. Itaqz sanguines putridū extrahit et aliū sanando scipm occidit. Quidā aūr his vermibz man⁹ sapienter ad sugfūū corporū sanguinē hauriēdū se prebent nisi corruptionē nimia in sensū. Nam in bos mine sano nobilitate acbū digestū sanbuim extrahunt. Meliorē aūr ac minus nocuet is cunnat ille que rugare. ac inea te in docto. des

De Animalibus

ac lineate in dorso sunt. deterior es vero que nigre sanguifuga cum vorticis ac tribulis pungit vix enanti euomat. scz quod in bestijs autibus aut serpentibus aquaticis hauserit.

¶ Auicenna in secundo canone. Aliquando que dam aque sanguifugas habent paruas. quarum occultatio difficile facit ab eis cauere. id deglutunt. et aliquando pendent in manifestio gutturis: quandoque in interiori parte meri quandoque perueniunt ad stomachum Lunas dum moratur fugit ex sanguine quantitate magna. si eorum crescente illius corpore quantitas eius apparet. Et ergo in quo suspendit: accidit angustia et tristitia ac spurti sanguinis.

Operationes

¶ Auicenna in lib. de natu. rez. Quandoque quidem curatur cum medicinis gargarismorum si fuerint prope guttur.

¶ Cum eis vero que vomitu ex solutione vermes educunt. si fuerit stans in profundo et in stomacho.

Capitulum. cxxxij.

¶ Scrabrones. Ifidros. Scrabrones a cabo. id est caballo vocati sunt. eo que ex eis creant. Sicut autem Scrabrones nascuntur de carnibus equorum putridis: ita ex eis iterum sepe nascuntur scarabea unde cognominati sunt. vt infra in tractatu de ambibus latius agatur.

Capitulum. cxxxiii

¶ Salpiga: scitalis: et seps. Salpiga vlt salpinga serpens est que non videt. Idem Scitalis dicta est eo que tanta tergi varietate pfulget vt notaz grana retardet aspicietes: et que reptando pinguis est: que alled non valet miraculo sui stupetes capit. Latini autem feruoris est vt etiam hiemis tpe equinas corporis seruere exponat. De que Lucanus. Et scitales peris etiam nunc sola pruinis equinas posita suas. Solinus Scitali hiemales equinas prima ponit. ¶ Iphis. Seps est equina serpens: que non solum corpus sed etiam venena consumit. Lilius poeta sic meminit. Ollaque dissolues cum corpore rabifico sepe. Idem seps est rabifica aspis: que dum momorderit boicem statim eius suum: ita vt liquat totum ore et perit. Luca. Parua mors seps est que nonnulla cruce moritur: et post eripitur oes aiaz. tu sola caduere.

Capitulum. cxxviii

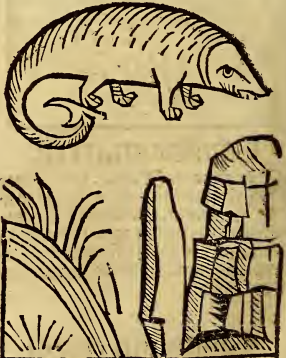
Sitalia. Spuria. 2. Syrena. Ex lib. de natura. Sitalia serpens est p. 9. 2. malicio sus. q. boem sit in ca. hie tanta va rict. ac refulget. vt intracies pulchritudie retar det. 2. que natura dedit repido pigritie nara culo stupores veniet q. sicq. no valer. Est at tanni feruoris vt in biame pelle deponat. huius mozu q. t. i. g. igneo coarept. ardore succedit. ¶ Actor. Simila genus e aspidae. qd grece dicitur dypla. De q. plenus dicitur es. ca. li. ¶ Auicen. Spues e: qd a serpes. q. spuro suo interficit illud sup qd cadit. q. spuru p. h. i. d. d. e. t. e. s. c. u. s. p. i. r. i. c. i. l. u. p. a. l. i. o. s. D. o. r. e. t. i. a. s. p. u. i. i. p. i. u. s. i. n. t. e. r. f. i. c. i. t. l. o. g. i. t. u. d. i. n. e. s. q. s. a. d. d. u. o. s. c. u. b. i. t. o. s. e. t. c. o. l. o. r. e. i. u. s. a. m. e. r. i. c. u. s. a. d. a. t. r. i. n. a. r. e. d. e. c. i. n. a. s. 2. i. l. l. i. q. u. e. m. o. d. e. r. i. n. t. e. r. f. i. c. i. t. a. n. t. e. q. r. e. a. d. e. a. r. N. u. z. e. t. i. m. o. r. d. e. t. s. i. n. e. l. e. n. s. u. r. e. m. a. n. e. r. 2. i. n. e. m. o. r. i. q. e. r. 2. p. f. u. n. d. e. d. o. r. m. i. e. s. p. o. s. t. l. a. t. o. s. p. r. i. u. o. s. 2. c. l. a. u. s. i. o. n. e. o. c. u. l. o. r. e. t. r. o. s. i. o. n. e. c. o. l. l. i. 2. s. p. a. s. m. u. 2. p. u. l. s. u. i. n. o. r. d. i. n. a. r. i. 2. n. o. s. e. n. t. i. r. d. o. l. o. r. e. i. n. r. e. s. t. i. m. o. r. i. 2. i. n. t. r. o. m. i. t. i. t. d. i. g. i. t. o. s. i. n. g. u. t. t. u. r. s. u. u. v. t. e. u. o. m. a. r. ¶ Ido. Syrene sunt in arabia serpentes cu alis que plus currunt q. equi. sed etia volare dicuntur. Quaru in virtutem vt morsum antemorsus inlequatur q. color.

Capitulum. cxxv

Symia. Ex lib. de na. re. Symia e bestia de fa villo an exterioribus mebris super oia aialia silis boi corporis dispositio: interioris at nulla cu boie dispositione hnt: eos mun e aut a talib: minor: ergo officis fere bestie in amillas hnt in posteriori contra renes y

cas inferius postitas fetus attingere possint: et p. p. t. a. s. h. e. c. u. y. d. i. n. t. Homo fo 2 symia hnt cas in pectore. qz natura dedit eis manus obiles ad oem actu. q. bo. eluare possint fetus a terra 2 aptare illos ad ybera. hoc at illi deest huius mane. georgis. qz caret ymbilico. h. ga. q. z. masculi est virga carne. L. alcaneum h. y. in pedibus. 2 p. p. r. e. r. hoc crigit vt h. o. s. i. t. a. r. 2. c. u. r. r. i. t. q. n. q. s. h. n. o. p. t. n. i. s. i. m. o. d. i. c. e. q. z. n. a. t. u. r. a. b. e. s. t. i. a. h. a. c. c. o. d. i. d. i. t. i. n. f. a. c. i. e. e. s. s. e. p. l. a. t. a. N. a. s. o. l. u. s. b. o. n. a. t. u. r. a. l. i. t. e. r. e. r. e. c. i. a. b. y. s. t. a. r. a. H. e. c. e. s. t. i. a. g. e. s. t. u. i. n. d. i. c. t. a. e. m. o. r. i. s. u. f. e. r. o. r. c. a. u. d. a. c. a. r. e. t. e. t. p. r. e. c. e. t. e. r. z. a. i. a. l. i. b: g. u. s. t. u. r. i. g. e. t. F. l. u. c. e. s. 2. p. o. m. a. l. i. b. e. n. t. e. r. c. o. m. e. d. i. t. s. e. d. e. i. i. n. e. i. s. a. m. a. r. i. c. o. t. i. c. e. r. e. p. e. r. i. t. f. o. r. i. p. h. i. c. i. t. s. i. c. q. p. p. e. r. a. m. a. r. u. d. u. l. c. e. r. e. s. p. i. r. i. t. I. n. I. n. d. i. a. d. i. c. t. u. r. P. l. u. m. e. s. s. e. s. y. m. i. a. s. t. o. t. o. c. o. r. p. e. c. a. d. i. d. a. s. ¶ Alexander. Symia domestica dñm suum agnoscit post multa reuertet e annoz curricula. ¶ Ex lib. de na. re. Symia ad oem ludu doobilis est. 2 ad fe. rocirans obliuion e nunq. in sic est mansueta vt no sit rabida libenter cu pueris ludit. 2 si copia data fuerit eos aliqui singulari. Si quis eam leserit viu cotra eu rancore custodit. In genio pollent: et emulant q. quid vidit. vii fas cibus in cadit in manus venator. habitant aut in arborib: vel rupib: At vbi eas habitare venatores videntur accepti calciamet: boim vab dnt et sedent in locis vbi ab illis videri pnt: in dyunt q. calciameta illa pedib: suis ac viligertius ligat. et post hoc quentes: ea sub arbor: rere inquit et p. u. l. a. b. e. n. t. t. u. n. c. S. y. m. i. e. d. e. s. c. e. n. d. e. t. e. e. q. d. e. o. s. f. a. c. e. r. e. v. i. d. e. r. i. t. i. m. i. t. a. n. t. u. r. s. i. c. q. z. c. a. l. c. i. a. t. e. c. a. p. t. u. n. t. ¶ I. s. i. d. o. r. u. s. S. y. m. i. e. n. o. m. e. g. r. e. c. u. e. s. t. i. p. r. e. s. s. i. s. n. a. r. i. b. v. i. s. y. m. i. a. s. d. i. c. i. t. m. u. s. c. o. q. s. u. p. p. r. e. s. s. i. s. n. a. r. i. b. s. i. n. t. z. f. a. c. i. e. s. e. d. a.

Capitulum. cxxxvj.

Scorpio. Et li. de na. re. Scorpio bly
dū r qñ i gñuū ē: hic vultū. sed bz in
cauda nodosa venenatū a culcū q̄ pñ
gū r inficit primāte. fent ar obliq̄ icru et in
fleo. nlo qñ omēto meditari celtar r occasio
nes inuenire ferendū: bonūm aut ab eo pculso
puraf remedio esse cñis eius potar. cū vūo.
Solut infectoz scorpio caudaz bz. Duos bz
aculeos. vt ēt Arif. Terra viuūt. r i vere ouar.
r in autūno silr. Parūt r miculos ouozū spe
cie. q̄s cū parens deuozare voluerit. illi immu
nes sūt q̄ se dūm b nūis imponūt. Porcos nī
r i a scorpionē pcanf pculdubio moitur. r
Alteri r o color: potius cu adit qñ qz r nō sp.
¶ Ili. Scorpio ymis ē terranus q̄ potius ymi
bo ascribit nō serpenū. Biosa sup. Lucā. Ecce
in q̄: vñs dedit nobis prāte calcādū sup. serpe
res et scorpīes. Sūt em scorpīes q̄ cauda i
sidi ant occulre serpētes q̄ venire ledūt aperte.
Ipoz venenatus aculeus retro ē timendus.

Operationes

A **B** **L** **D**
Palla diuis Scorpiones existimāt aliq̄ pos
se fugari. si aliq̄ et eis vranf in medio domus
¶ Quicē. in. ij. casū. Spurū bois teium scorpī
oneo interficit. ¶ Ite raphanus scorpioni ad
uersa fata q̄ sistrulius raphani imponat super
eū moit. Eius etiā aqua in hoc expta est. r for
tiz: ē. si scorpio momozderit aliq̄e qui rapha
num comederit nec ci nocēbit
¶ Quicē. in. iij. casū. Scorpionis punctura
curatur p canones cōmunes. et per y apozatis
onē cum sale et milio. et similibus.

Capitulum. cxxxvij.

Seta. Simulatas: solifuga. Et li. de na.
re. Seta r crinis (vt qdā dicūt) ser
pens a re nōmē hñs. ¶ Est cū tenuiss
mus in star sere. sere cubitalis lōgitudine dur
et albus. nihil differens vtraz q̄ rimitare q̄ p
pe cui caput non est. sed serpit vt roiq̄. hic in
a q̄s corupt. nec in fētidis nascūt. adco durus
est: q̄ vī pede cōtact potest. Lūmus venenū tā
ra vis est vt ab hoīe potu hauisus elāguere cū
et tabescere faciat r donec cū dīro cruciatu vī
ta exuat. Ex Pāpā. Simultras est pprie ymis
in capite aricis: qui dū mouetur facit cū repe
dare. Ex eodem Simultras est ymis in capi
te anial cornua habentis: cōmouens cū ad se
riendū cornibus. ¶ Ili. S. Solifuga ipsa est
mulsaraneus. Solinus. Sardinā quidē ab
q̄ serpētibz est. sed quod alijs loāis serpes
est: bo celi solifuga sardis agris que occulte re
prat: et per impudentiā super insidentibz pes
stem facit buic incōmodo accidit herba sardo
nia: quā de flūuis fontanis puenit largius ius
sto. Nec si edulio fuerit videntibz neruo con
trahit. deducit oza rictu: vt qui mortem intere
ant facie vclur ridentium rē.

Capitulum. cxxxviii.

Spoliaroz ac stella colubz. Et li. d. na.
re. Spoliaroz colubz ē vermis colo
ris aurē. q̄ etiam virozem ad ymbzaz
habet. hic parus et inuālidus cū sit anguem
astuta decipit. et inde nomen accepit. Nam
ybi colubzum ad estuz cubare viderit per cau
dā eius ascendens ad caput transcurrit. Eum
q̄ prius quā si fricando permulcet: et venum
p iij

Tractatus

moſto carnes eius aggreditur. anguis leſa ſuſ
git perſecutor. inſequitur. ac ſerali moſto inſiſtit
donec interiora cerebri penetret ac pempri car
nis ſanct. hic a q̄bulſa ꝑmis aureus dicitur. Di
cit autē Arelto. de veribus coloris aurei. q̄
quādo nati ſunt ꝑmo q̄de a parentibus cibant.
deinde ſine cibo pmanent victo mltis. ꝛ ita ia
cent immobiles vt mortui videant. poſt tempꝛ
aut a natura ꝑfici reuiuſcūt ſibi q̄. puſſuri ad
paſſū ſurgūt. Et li. vt ſupra. Stelle figura ꝑ
mis eſt qui nocte vt ſtella lucet. nūq̄ niſi mag
nis imbibus puenit et ſerēnitatē ad eſſe ſignat.
huius tantus rigor eſt vt ignē tangēs nō alio
modo q̄ ꝑ glacies ettinguar. huius ſanie ſi ca
ro hois cōtracta fuerit capilli deſtuunt. Id q̄
q̄ cōtractū eſt colore in viroꝛē mutat. bi ꝑ mel
nil gignunt. nec eſt in eis mas vel femina.

Capitulum cxxxix.

Talpa. Et li. de na. re. Talpa eſt animal
paruum. nigrum et cecum. de terra gemi
tum. complura et turulenta. Sed corꝛ
rupa. Huius pellis multorum pilorum eſt et
ſua ſuis valde. ſed terribiliū coloram habet. In
terra habitat. verminū eſca vivit. in fame quos
q̄ terram comedit.

Rudulphus. Talpa eſt animal cecum quod vi
uit ex terra ſimul ac pluuia creari. **Iſidorꝛ**
Talpa victa eſt eo q̄ perpetua cecitate tene
bus damnata ſit. Eſt enim abſq̄ oculis. ſemp
terras fodit et humum egerit et radices ſubter
frugibꝛ comedit. quā greci aſſara vocant

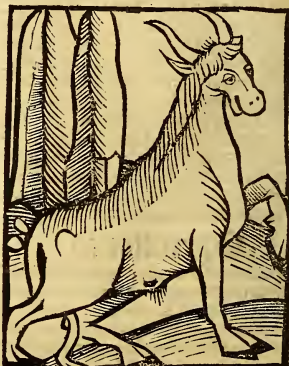
Operationes

Talpa cōbuſta in puluere et ſparſa cū albu
gine oui ſuper faciē remediū eſt ꝑtra lepram.

Sanguis eius ſuper caput pilis nudatum
declinat ut pilos redire cogit.

Actor. Feri etiā q̄ cinis talpe combuſte va
let contra ſiſtulam. videlicet ad eius putredū
nem conſumendam.

Ualy. Sorices magni talpe ſi ponant ſup
ſcorpꝛ ꝑcuſſionem ſanat.

Capitulum cxl

Taurus. Et li. de naturis rez. Taur
rus eſt animal robuſtum. et inter omnes
beſtias ſortiales ſatis manuſectum ꝑre
ter q̄ ad eas que rapacitate ceteris a duerſan
tur. bi ſimul adunati creberrime pugnant. Et
in preliando linguas ceteras habent. dentibus
nil agunt. ſed rē cornibus fronte hñt validā
ad omne ꝑreliū. membra q̄ in eis fortioza ſūt
caput et collum. ꝑpter hec iuga ligantur eis in
capite et in humeris ſicut equis.

Operationes

Esculapius. Tauri cornu ſerpentē ſugat
ſanguis eius eos interficit. maculas quoq̄ ſa
cieꝛ delet. **ſel eius cum melle et baſſamo**
o culozꝛ vicia curat. **ſepum eius cum reſi
na et cera** vuriā omnes molli.

Medulla eius cum vino temperata tremu
loſos curat.

ſimus eius tumores atq̄ vuriā ſoluit

ſuicema. ſel taurinū conſert viceribꝛ in
sane recentibꝛ.

Etiam viceribꝛ ani. ſit q̄ ex eo linimentū ad
doloram matricis

De Animalibus

¶ Deas. Fel thaurinū mixto felle birino. Squi nanticos curat.

¶ Culneraz cicatrices sanar. mixtū lacti dolo res auriū mitigat. plusq; mixto lacte mulieruz

¶ Sanguis thaurinus diaforeticus est z ma lacticus. duricies soluit. et cathaplasma adbi bitus medetur zc.

Capitulum. cxi

¶ Arandrus est animal (vt dicit Plin⁹) cui magnitudo bouis est. caput magis ceruinoe ab simile. cornua ramosa. yngula bifida. villus magnitudine v² forū. Lunq; libuerit sui coloris esse asini simill est. Ergo rā tanta duricia est vt toraces ex ea faciant. coloraz omnium arborum. floruz; fructicum. locozumq; reddit. in quibus metues la tet. idco q; raro capitur. Hoc ergo animal cy; thaurum mutat colores. nec aliud ex his que pi lo veltuntur. nisi in indie. et licaon. cui ubata traditur ceruix. Nam hoc quod est lupozum genus longitudine procerius breuitate crurū dū simile. salu veloz. venatu viuens. innocuz homini. habitum. non coloraz mutat. per hie mes biricus. citate nudus. Actoz; hoc animal quod; Plinius vocat tarandrum idem esse estimo. q; iuxta Solinum vocauit parandrum quod vitio scriptoris attribendum puro et q; debeat esse littera capitalis. scilicet vtrum pvl incertum habeo.

Capitulum. cxlij

¶ Arms in li. de na. re. Taxus est animal magnitudine vulpis. bz crura breuia. nec in vtroq; lare eq; lia. s; in sinistro brauiora. vnde fit vt in folliculas rote q; attritione currus faciūt. positus pedib; dectri later; valenter curat sicq; suos psecutores effugiat. Pellen habet villosam z satis rigidā albā nigricq; pilis pterā. ¶ Isti. Taxus est ai al agre; ste magnitudinē fere vulpis hūis in coipe. sed humilioris staturęq; tibias bz curtas. Pilonū habet grisei coloris. curam durā atq; sordidā simā. dentes acutos. Et cū a canib; vel ceter; animalib; infestat seipm respumar. et cernib; pedib; q; repugnat. Iterum autē huic vulpes quodāmodo esse parricos. Vulpes em nūq; si bi foueā parāt sed foueā tax; p; voluz occupat. Lum em auzerit inde scit. ad introitū vadit z ibi stercozat. sicq; taxo apter immunditiā lo cū deserente vulpes eum occupant

Operationes

¶ Ex lib. de na. re. Taxo sagina luna crescente auget; decrecente minuit. ita q; si occidatur i vltimo lune defectu nō inuenit. huius sagina dicitur vnguentu. quib; sedantē renum dolores mēbrozūq; lēSIONES. z h; mixtū q; bētia liz cer ex vna pre sit medicinalis morfus in cy; ple rūq; Guillim⁹ ē z extitālis. s; huius ratio est q; viu scabronib; z aialib; que in terra reptat ac venenifera sunt. idco q; dentee eius inficiunt ¶ Esculapius. Adipe taxidis inuncti febriē res sanantur. ¶ Erebrū eius cū oleo cocum oēs dolozes curat. ¶ Eiusq; testiculi cū melle cocū libidinem accendūt

Capitulum. cxliij

A.
B.
D.

Tractatus

Tragelaphus et Tragodita. Ibi. Trage-
laphi a greco notati sunt q̄ cū eadē spē
sunt ut cerui: villosos tñ hñt arnos ut
birci. et plius menta hirsuta barbis. q̄ nō alibi
sunt q̄ circaphasidē. Ibi. Tragelaphus ē eadē
spēs barbarū et amaz villosas quē tragela-
phon vocāt: nō alibi q̄ iunctaphasin amñē na-
stet. Helym adus. c. li. Dicitur autē et tragelaphus
q̄si bircoceruus. Nam tragos bircus. laryhos:
ceruus. Est autē q̄mitate et forma ceruo similis:
sed villosos habet arnos ut bircus. Et li. de
na. re. Tragodita sola inter bestias delectis
cornibus obliq̄ ceruice pascit. ut magis videat
horas sic ore attrahit secare q̄ aliorū aialium
more carpe. habet tñ cornua lōga. p. declinū
capitis et maxilla et dextra vsq̄ dependentia
q̄ pbibent eā in terra iuncta more pascere.

Capitulum. cxxliii

Terredo. Barthol. in li. de pprietatibus
re. Terredines vocant greci lignorum
vermes. eo q̄ terendo edant. Et hūo
re aut corrupto in arboribus relicto sub cori-
cibus arborum et in medullis generantur. Maxime
autem in arboribus generantur: qm̄ in opor-
tuno tpe arbores resicant vel plātant. et hoc ē
in plenitudo potissime. Terredo itaq̄ lignis
miculus in substantia est mollissim⁹ et indetū
corrodit et cōminuit durissima ligna et subtili-
orem puluerē q̄ possit tinea facere.

Capitulum. cxxlv

Tinea. Bartholomaeus in li. d. p. f. c. r. e. z.
Tinea ē vestimentorum vermis et tiera
eo q̄ tenetur: eo vsq̄ vestibus inlides
at quas corrodit. et ex v. est iū corruptiōe gignit
tur. qm̄ scz v. est aliquādiu in acre grossa cōpā-
m̄ nec ventu perfundit et in puro aere libere
nullatenus explicat. insensibiliter autē panni
in superficie cōsumit: et cū sit sensibile animal.
infra panni substantiā se occultat. q̄ v. v. n. q̄
videri oculis se permittit.

Operationes

Quamara et odorifera tinea fugiūt ad vestes
repsas salubro de facili nō accedūt. **Q** Et ideo
folia lauri. cedri et cipressi. et hmoisposita in eis
sitis vel vestes ibi repositas et libros corrupti
a tinea nō permittunt. **Q** L. onstan. Est quedā
scabies capitis q̄ ppter suā tenacitatē et adhe-
rentiā tinea est dicta De qua querē infra in ra-
bula de infirmitatibus quō sit curanda.

De Animalibus

Capitulum. c. lviij

Tyrus. Ex li. de na. rerum Tyrus est serpens in partibus Libico circa solitudinis lordantis. infelix auitibus et auitibus. maxime ouis auitum que cum ipsis auitibus comedit. Huius carnes confectæ cum quibusdam admixtis omnino toxicum venenum expellunt. quam cõfectionem tyriacam dicunt. ferunt autem nonnulli hanc anre passionem christi nullum habuisse remedium. maximeque fuisse hominibus infelix. Ipsa vero die passionis vinum et eis infestissimum: circa partes hierusalani ca si fuisse cõprehensum. et ad christi lacus fuisse crucis suspensum. atque ex illo die totum illud serpentis genus accepisse virtutes contra omne venenum.

Acroz. Tyrus idem esse fertur quod vipera. Nam et aurores in medicina loquentes de carne serpentina vel tyriaca conficienda raro vel nunquam de tyro sub hoc nomine faciunt mentionem sed de vipera. A tyro vero denominatio dicitur tyriaca.

Operationes

Auicenna in canone. v. Tyriaca affarab id est a more liberans sublimis: est et medicinarum compositarum. propter multitudinem sui iuuamenti proprieque in venenis. que sunt ex puncturis vel moribus. vt serpentium et scorpionis et canis rabiosi.

Ex li. de na. re. Tyriaca cum ex tyri carnibus admixtis quibusdam sit cõfecta omne aliud venenum extinguit. sed contra venenum ipsius tyri nihil prodest.

Capitulum. c. lviij

Tigris. Iud. Tygris vocata est propter volucram fugam. sic enim volat. perli et Indi sagitta. Est bellia variis distinetis maculis virtute et velocitate mirabilis: excusio nocte tygris flumini appellatur eo quod rapidissimus sit omnium fluminum. Das autem magis birgania gignit. Physiologus. Est autem tygris animal scissimum et incomparabili rabie seuans periculis quando rapax: canibus insequitur venatores.

Plini. Tygris totus ferus qui semper natus rosus est ab insidiatore rapitur.

Tractatus

Capitulum. cclviii

TOrnica & Taranta. Ex li. de na. rerū
 Toruā de genere serpentū quidam
 esse volūt. veneno q̄dem in vita carer:
 sed nequa q̄ post mortē. Nam renes eius (vt
 dicit Ambrosius) si q̄s post mortem nudo pede
 calcauerit veneno statim insicit. Est autē duoꝝ
 rum pedū. Caput habens vt bubo. caudā vt
 scorpio. duobꝝ scutis durissimis quasi testis
 tegit. quibꝝ adeo se induit vt difficulter etiā va
 lidissimis ictibꝝ periri possit. Ouar vt gallina
 sed oua eius ad comedendū sunt nocua. Tor
 tuca femina (vt dicit Arestot.) nō hꝝ nisi vnaz
 viā cētus supstuitat. q̄uis habeat vesicā cō
 tra oim aialū naturaz habentū: plūmas aut
 squamas aut coriicem. Nam ista oīa nō hab
 bent vesicam. Acco. Toruca dicit testudo.
 qz teste regimibꝝ adopta est in cauernē mo
 dū. Harū plurime sunt aq̄rice. de quibꝝ itaz di
 ctum est. Quedā vero teretres. q̄ et siludres
 dicunt. nec sunt venenose: sed ab hominibꝝ co
 meduntur. ¶ Physiologus. Tarante serpen
 tes sunt modice quantiaris a quibꝝ puncti ve
 bementer angustiantur. Et nisi tūta ca eis sub
 ueniat quādoq̄ anxietate moriuntur.

1

Capitulum. cclix.

TRogodice. Alber. in li. de na. aialium
 Rogodice sit aialia quedā longissi
 ma habentia cornua a capite ante mā
 millas vsqꝝ ad terrā descendencia. ceruices at
 longissimas. et iō incuruata et inscripta ceruice lō
 gitudine capitis & cornū in terra positū. ita qz
 frons tota in terra iacet passū p̄ra omnē mo

ren sumentia. qz aliter passi non possunt p̄ter
 suozū longitudinē cornū. et iō passi nō possūt
 nisi longis barbīs que potius secare videntur
 q̄ a radiabꝝ morderē sicut a lia animalia faciūt.

Capitulum. cl.

Vacca. Arestoti. Vacca e
 aial mansueti & iracundie
 paucemite vero insipien
 tie. Qui renes in aspectū
 q̄si cōpositi sunt et pluribꝝ
 paruis renibꝝ. reni res hꝝ
 multos: vt ubi cōpleatur
 vsus. et qd̄ diminiuit ex eo
 p̄ter digestionē hꝝ ventre post alius. Primus
 ergo venter cibū recipit crudū. secundus diges
 sū. tertius digestionē melioratū. quartus p̄o
 bñ digestū. Cornua vacce calciant in oēm
 partē declinat. Cornua senariū sunt fortioꝝ
 ra cornibꝝ masculozum.

Operationes

¶ Auic. in. ij. ca. i. Vaccinū sel foris est ceteris
 fellibꝝ q̄drupedū. ¶ Pōnit in emplastrꝝ ad vul
 nera q̄ sunt herisipilla. dolorisqꝝ vchementis
 ¶ Crura vaccina. i. olla crurū adusta sup̄am
 sanguinis abscondit et solutiones ventris
 ¶ Steres vaccinū est et bis q̄ dant pulmonē
 et ptisi et silibꝝ. Ex eo sit emplastrū sup̄ diaticem
 ¶ Itē cū a ceto sup̄ q̄nuras calidas posunt
 sedat eas. Conuenit etiā apostemantibꝝ q̄ pos
 sures sunt. ¶ Eolla de cotio vaccino linita cū
 a ceto sup̄ empetigine et scabiem excoriabilem
 cū nō est vchementē pfunditat. ¶ Silir
 et linita cū melle et a ceto sup̄ vulnera. adusta

De Animalibus

et lota valet ad curationem lendium. ¶ Ha-
ly. Sanguis vacce si super vulnus infundat
sanguinem stringit. ¶ Aresonles. Tacce coz-
nus si calefiant in omnem (vt dicitur est) parte
declinat: et si quidem vnguntur cu oleo ac pi-
ce valent contra pedum et contra niuis nocumē-
tum. ¶ Plinius libro vice simo octauo. Tacce
ni etiam iecur clyti ac satz diuitericis mede-
tur

¶ Ignem sacrum impostum curat. Eū cera
et oleo mixtus combustionibus medetur

Capitulum. clj

Veruet. Ex li. de na. re. Veruet siue aris
ves habet cornu in modum circuli res-
pliat: quibz gregem defendere nitit.
Ex naturali feritate dextro pedeterram percu-
rit. quando irascitur aut stupet et timet. z hoc
maxime amoris tempore: per dimidium in an-
num iacet super vnum latus: et per dimidium
super aliud. Isidorus. Veruet a viribus vicus
est q̄ ceteris ouibus sit fortior: vel eo q̄ sit vir-
id est masculus. vel q̄ vermes in capite habeat
Quozū exat an p̄vritu se invicem cōcutiunt: z
pugnantes cum magno impetu feriant.

Operationes

¶ Adeps veruccinus: similen habet virtutem
porcino

¶ Stericas aut ani causas vtiliter curat. et
combustus opiculatur.

¶ Fel veruccinum lanis adhibitum et in umbi-
lico positum ventrem soluit infancium.

¶ Simus veruccinus cum aceto vt carbaplas-
ma impostus maculas nigras emendat. nas-
centes clauos corporibz tollit.

Capitulum. clj

Vel fontes. Albertus in li. de na. animalū
Vel fontes aial est boui simile. collū ha-
bens fetosum et iubas vt equos tam in-
antā pertinā citatis et truculentis: vt captum
domari vit vel nunq̄ possit.

Capitulum. clj

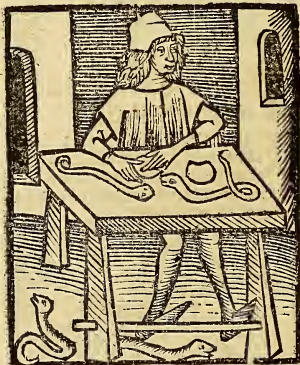
Vitulus. Isidorus. Vitulus et vitula
a viriditate dicti sunt. i. viridi erare si-
cut virgo. Vitula ergo parua est: no

Tractatus

Jum enixa. Nam enixa iuuenca est aut vacca
Iuuenca aut dicitur eo q̄ iunare incipiat bo
minus vsus in excolenda terra. vel quia apud
gentiles omni tempore nisi iuuenca numolabat
iunq̄ taurus. Nam in incitibus etis etas cōsis
deratur. Aristonice. Tutuli post unum annum
castrandi sunt. Alioquin parui erunt. Lastra
ni vero virtutis viuunt.

Operationes

- R** **¶** Plinius. in li. xxvij. Omnes quidem medulle
moliunt reptent et calefaciunt. Inter ceteras
aut laudabilis est vitulina.
- B** **¶** Septi quoq̄ vitulinum capitis vlcibus
cum salerum laudatur vitulinū. Podagri
cis quoq̄ prodest et articularijs morbis

Capitulum. diiij

Vipera. Aitenna. Vipere sunt serpes
res habitantes capita plana et lara. col
lum minutū ac subtile valde: quorum
caude curte sunt strepitum facientes ac fons
tum in incessu. Lappunt aut a medicis in sine
veris et principio eius: vt inde troscisci fiant: q̄
bus tamen nō oēs conueniunt vige sed flauis
et vlcis femine. Item in vepando cauone.
Vipere post byemem de cauernis egredientes:
oculos suos super seculum fricant vt illumi
nentur. Arin a hominis vilitate esturidituz sus
morsum vipere propieq̄ vipere petrole. Ex li
bro de naturis rerum. De vipera dicit Plin
otogus: q̄ habet faciem humanā vsq̄ ad vim
biticum: ab ymblico vero vsq̄ ad caudam co

codrilli figuram. Deatus vige libris quasi
foramen acus est. Et rideo more viperarum ce
terarum concipen non potest nisi per os.

Operationes

¶ Dracozides. Adeps viperinus suffusio
nes oculoꝝ et obstrusiones et caliginos mītra
cedria. tanni ponderis et melle actico et oleo ve
teri curat. Alarumq̄ pilos inunctis nasci nō
sinit.

¶ Ex li. vena. re. Vipere valent contra omnis.
um serpennū icus: vt et Plinius.

¶ Tunica eius quem proicit cum immouatur
in vino cocta dentibz et oculis medet. Adeps
eius caliginem oculoꝝ tollit.

Capitulum. diu

Vicornus. Varius. Isidorus. Unicor
nus est animal paruum: sed corporis
fortitudines habens: crura breuia ad
sua magnitudinem. ferrum non tñct in es
celis montibz vasulimulq̄ solitudinibus co
moratur: vt supra latius habetur. **¶** Isidorus.
Varius est bestiola d̄ genere piroli: paulo am
plior q̄ muscica. In arboribus habitat et fet
facit. a re nomen habet. In ventre nanq̄ canis
didus est. in dorso colorem habet cinereum et
gantem atq̄ spectabilem. Variū pellibus in or
natu veltum gloriatur homines vniulq̄ se
p̄s ipsa tamē bestiola minime gloriat in pelle
p̄ria: nec dum in aliena.

Capitulum. diu.

Animalibus

URo. Irido. Ari sunt boues agrestes adeo fortes vt arbores et armato similes in cornibus eleuent. Idem vti dicti sunt apotona orion. i. a montibus. Sunt boues aut agrestes in germania bites cornu in tantum prensant regis mensi insigni capacitate ex eis gerule fiant. ¶ Helyn audus libro vicelimo sexto. In hyrcania silua germanie se vti. Hi sunt magnitudine paulo elephantos: specie et colore et figura tauri. Magna vis eorum est et magna velocitas neque homini neque fere qua asperantur parant. Nos studio seferuicis capros interficiunt.

Ursus. Et libro de naturis reru. Ursus dicit quasi orsus scilicet in venes sed extra completus. Et hoc ideo. quia per mature parturit: vnde lingendo infors inatur. Est autem vrsus animal seuum nimis deforme membris. Aristoteles. Ursus est animal habens dentes superiores: et unum ventris inferius. ac post ventrem intestinum sicut et lupus. Est autem in aliquibus animalibus venter maior: vt in porco et vrsu. Manifestum est autem quod vrsus aggressus huiusmodi later. sed vix hoc faciat: propter frigiditatem an propter aliud que ratio est. Mares autem et femine in tempore illo pingues sunt valde ita quod de facili mo ueri non possunt. ¶ Irido. Ursus caput est invalidum: sed vis maxima est in brachijs et lumbis. Cuius et interdum erecti insulsi. ¶ Ambrosius. Ursus angustiora colla data sunt: quod non possunt herbis in terra sed carnes animalium comedunt. ¶ Alexander. Ursus quodam murmure vtens: pedes fugit tanquam alimeta quedam sumat et eis. ¶ Solinus. Ursi coeunt sicut quaedam drupes alij: sed apti amplexibus mutuis videntur humanis consuegaribus copulant. Desiderium energet hinc suscitatur. Secreto honore mares grandes reuerentur. Et in cistide licet foues: parturitam per serobes secubarionibus diuiduntur. Uterum dies tricesimus liberat.

Operationes.

¶ Isaac. Ursina caro viscosissima digestioque inobediens. pessimum dat nutrimentum. Unde plus pertinet medicine quam cibo.

¶ Philosophus. Fel vrsi calidum est et siccum. Ualeat contra epilepsiam et paralysim. Debet autem fel cum folliculo suo ab epate separari: ita suspendi et siccare: per duos annos seruantur.

¶ Eusculapius. Si oculos vrsi eradicaues: et supra sinistram hominis adiutorium ligaueris eis quartanam mitigabunt.

¶ Auicenna. Adeps vrsi confert alopecia. ¶ Dioscorides. Dicitur adeps vrsi capilloz incrementis prestare et alopcias emendare. vel vrsinum vel electuarium datum epilepsiam curat.

¶ Item lanis adhibitur et in vmbilico postum infantium ventrem soluit.

¶ Acot. Ut autem dictum est superius iuxta Plinium: Ursi primis diebus quartuordecim graui somno premuntur. Tuncque mirum in modum vterno pinguescunt. Et illi sunt apti medicaminibus.

¶ Adipi contraque capilli desuunt tenaces.

Capitulum. clviij.

A

B

C

D

E

F

G

H

Tractatus

Capitulum. clxx

Vulpes. Vulpes est animal seu vulpus non alius canes sed longius corpore cauto inimici valde. predā non comedit nisi cum in alia portet: sed quā ad arborem venit ad supremū cū ramū detrahit: eamque pendēdo comedit. Et si autē in calore coitus existeret: aliquid vulneraverit: mures super ipsum conueniunt ac super eum murgant et moritur. Unde quidam ab ea vulneratus se per barcham in mari portari fecit: mures ad mare venerunt et ad eū accederent: sed propter mare non poterant. Huius animalis fel mortiferū est.

Vulpes. Vulpes est animal volosus villos habet et heres et alios: caudam quoque magnam. fertur autē quod vulpus non faciat sibi foueam: sed foueam eius volose occupat. Eumque enim scit atque exire de fouea ac cedit ad introitum: et ibi stercozat. sicque propter immundiciam fugit rarus: et vulpus occupat locum eius. Hanc insequuntur venatores propter pellem: non propter carnes que sunt in visceribus. Aristoteles. Vulpes est animal ingeniosum et malarum operationum. habet virgā ex osse: coit ad terram proiecta. Vulpes et kyros avis: sicut rucorum vnguam cum vulpe pugnat: quia carnes manducant. Vulpes autem et vulpes amicitur: amboque in cauenis terre manent. Vulpes quoque vulpem dēpendit. Ambrosius in hexameron. Vulpes est animal odio dignum propter rapinam: de specum propter infirmitatem incautus sue fatalis dum insidiatur alienis. Ex libro de naturis rerum. Vulpes est animal feridum: maximeque in ore: citam a posteriori parte imminente mortis periculo. Succum qui de pino fluit in cibum sumit. sicque salutem recuperat: et cum vite in longum protendit. Constantinus Vulpes in fame per angustia latrat: canis imitari dicitur. hoc est cum esurie: nec inuenit quod manducet. singit se mortuam. et resupina statim attrahit lingua protrahit: tunc ausus incaute descendens quasi ad cadauera: per suo ore rapit: et euoratque et consumit.

Operationes

Vulpis si cum oleo decoquatur oliue oleum hoc nodis et duriciæ questunt et arthritica prodest. Adeps vulpis cum oleo silami: id est yreos liquida eius aurium dētumque medetur doloribus. Aucenna. Vulpes in aqua cocta et embrosata iuncture dolorose confortat vehementer. Adeps eius in aurem distillatus sedat dolorē eius. Ad hoc enim euacuatiua est valde. Item eius pulmo sicus confortat smaticum valde. Pelles eius calidior est ceteris: et hanc uianatur humectat: propter eius resolutionem. Testiculus vulpis calidus est in primo et bumidus in ipso. et in eo humiditas supra. Confortat spasmo et tiberano que sunt in posterioribus et paralysi: facit appetitum coitus.

*Ulpes polyphagus vulpis auri by et medebis podagra parisi by pro de
pignit dōsig hūmōst et oi dolori spate Carbazumig et ali sup is dōtu
mūg indūstōte Qui podagra nūat, valida hūig hōspis hō pūllitūla
y baria, atq; podidiprism ligula sanāt*

De Animalibus

Capitulum. clxi.

Ebnemon et yppotamus. Iſidorus
 y ychneumon grece vocatur: q̄ odo-
 re ſuo ſalubria ciborū et venenofa pro-
 dant. De quo Dra contrius ait: Precidit ſuis
 lis vim cuiuſcūq; veneni. Dicitur eſt autē ſuis
 lus a ſerie. Nūc etiā ſerpens inſequitur: qui cū
 aduerſus aſpidē pugnat: candam erigit. quā
 aſpis maxime in capite obſeruare quaſi imman- /
 tem. ad quā cum vim ſuā tranſfert corripitur.
 Aretotiles. ychneumon cum videt ſerpentes
 qui dicit h: ſcos nō pugnat cū eo quouſq; cla-
 mat adiutores. Et quia timet a morſu ſerpen- /
 tis: intrant aquam et poſt arenā. deinde cū ſer-
 pente pugnant. ¶ Et li. de na. re. yppotamus
 in terra naſcit: licet in aquis ſicut in terra po-
 tens ſit et habitet. Laudam habet toruoſam
 dentes puriginos: doſo et himitu ſimilis
 equo. de quo ſupra plenius dictū eſt.

Xer. pl. li. vii. ybices
 ſiue capree ſunt aialia d̄
 caprarū genere pnicitania
 mirade. q̄q; onerato ca-
 pite cornū vaſtis: gla-
 diorū q̄v aginis. in hoc
 ſira ſe libranct: to: mēto
 aliq̄ rotati in petr: poſt
 ſimū: et monte aliquo in alium tranſilire capi-
 entes: at q̄ recurſu pnicitā quo libarct: cult: it
 ¶ Et li. de na. re. yber eſt aial parū velocitū
 mum. in capite vaſtis cornū onerant: in petr:
 cōmorant: rabi: q̄ fetus faciunt.

Capitulum. clxii

Dra Iſido. ydra dicitur draco multo
 rum capitū: qualis fuit in lerna palude
 provincie Archadie. De latine excei
 dra dicitur: eo q̄ vno celo tria capita exerceſ
 bant: ſed hoc fabuloſum eſt. Nā conſtat ydrā
 fuiſſe locū et motentē in quo vno meatu clau-
 ſo multi erumpbant. Quod hercules videns
 loca ipſa exiſſit. et ſic a que meatu clauſit. Nā
 ydra ab aqua dicitur eſt. ydros autem eſt a qua
 ſilis ſerpens: a quo icū obturgetant. L uis
 quidam morbum boum dicunt. eo q̄ ſumo bo
 D. iii

vis remedetur. Et libro de naturis rerum.
Est autem ydros (vt dicit Plinius) pulcherrimus anguim in orbe terrarum. fabulose vero dicta est ydra serpens: cuius cum videret caput Hercules amputare statim duo subcreuerunt. et sic semper amputationis quibusdam alia statim subcreuerunt.

Capitulum. dxiij

Libro. Et libro de naturis rerum. subro est bestia de genere taurorum siluestrium fortissima maximaque vt poret quindecim cubitozum longitudinis. Tante quoque velocitatis est vt steruus quod cum impetu egerit retroacta in cornibus recipiat ac longius post terga proficiat. hoc itaque stercore egesto largissime persequentes canes excecet atque debilitat: et peritus inuriles reddit. pilos habet subnigros: cornua maxima trium cubitozum ampla supra modum. ita vt ad mensas diuitum gerula fiat pontum. Cum ergo hominem aut canem obuium habuerit in cornibus subtollet eum. et adiu in altum projicit: iterumque in cornibus recipit donec penitus interimat. conuulsam hanc quidam propter eius velocitatem dicunt esse tygridem sed falso. Nam tigris bestia raris modica: et habitat in oriente. Hec autem canem reperitur in Bobemia

Capitulum. dxiij

Itio. Albertus in libro de naturis animalium. zilio animal est quantitas lupi neminum crudele. in mortem hominum et aliarum bestiarum. hoc animal imitatur voces bestiarum et hominum in concensio. zilio vocans vt homines sequentes de uocet simili ingenio deuolet canes. canum latrans est imitans. Est autem hoc animal compositum ex byena et symia que mari comotio vocatur et intrat in sepulchra: et cadauera comedat mortuorum.

Hec igitur de natura animalium quae drupedum et alia in terris morantur sufficiant. quia siquid alia sunt facile et antedictis agnoscitur.

De Auibus

Prologus in d Auibus

Epedi to q; tractatu scdo de pterantib; videlicet aialiu in terris vitam ducentium. Restat nunc in tractatu tertio dicere aliqua de naturis auiu: vti i plis sicut in ceteris creaturis de magna gloria extollatur. Ideo q; adimantur cibus i clamentia. de auib; dicitur: 2 volatilib; iuxta ordinem alphabeti. primo d; aquila in iurium sumamus

Capitulum. i

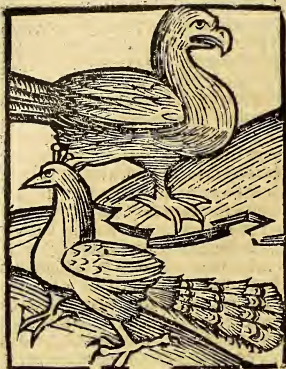
Aquila. Irido. Aqila ab acumine oculoꝝ vocata. Est em̄ tanti cõruit; vt. cū sup maria imobilis p̄na ferat: nec humanis pateat obtutib; de t̄ra sublimitate pisciculosos natate videat. z instar tormenti descēdes rapitā p̄dam p̄nis ad litr; p̄rabat. Hā z 5 radū solis fert obtutū nō flectere. Cū z pullos suos vngue suspēfos radū solis obicit: z q̄s videt: rit imobilē tenere aciem vt dignos genere cõseruat. si q̄a 5o flectere obtutū q̄st degenere abicit. Jozarb. Aquila est avis magna et regalis. De q̄ d̄r: q; vbiq; viderit ex alto serpē tē magno stridore oppellum vnguib; lanat. z postq̄ extracta de visceribus venena mortiferā decerpserit: adhuc sancium deuorat. z vū quod inerat exiungit veneno calore decocto. hoc q; experimento aut d̄mittat aut gloriatur Aquile vnā sedē et vnum nidum semp̄ habēt Ex li. de natura rerum. Aquila alnissimis arborib; nidificat: vbi mala bestia non accedat.

pullosq; caute custodit: non relinquit donec sc̄pos p̄gere sc̄iat ac valeat. Itaq; 5 diacone vel boiam vel aliud aial si eos turbare vel rapere voluerit: miro anisitate pugnat: sc̄q; mortis piculo p̄ eis exponit q̄s em̄ in humer; sub tollit: vt eos puocet ad volatū. docet etiā eos lambere sanguinē lapidē cibicē habet in nido: qui velur p̄ gnās ferū habet intus lapidē minutū sanantē: z hūc p̄ra calore nimio (quē habet aqila naturalr) in nido habere ne deperant oua decocta calore nimio. Hūc em̄ lapis di calore ignis nocere neq̄r. Dicit̄ z aliq̄ p̄bi q; duos lapides piculos noie indes in suo nido collocat. sine quib; parere nō p̄r. Aqila malis dieb; ieiunat. adultos pullos p̄sequit: longē fugās emulos s̄ rapit. Ex libro vt supra Est em̄ aqile pessimū genū q; pullos suos an̄ ip̄s expellit tedio nutriendi. Ratio aut̄ hec est fm̄ Aresto. q; post incubationē ad coobilitat̄ tur: vt venari nō possit. Et nā vngues ei incurrunt vt p̄ d̄s tenere nō valeat. Albet̄ ale et agguant vt vix possit volare. Aqile pulli sine clāgore sunt z sine murmuratione. Est aquila grādis in sepr̄tione habitās duo faciēs oua sp̄. vt dicit̄ Plin. in cacumib; ramoz suspēsa. capto q; lepoie vel vulpe minor an̄m ei corium detrahūt. z oua sua in illo inuoluit. ac sub calore solis ponit itaq; reliq̄ne ea nō cubat. S; quousq; naturali maturare frangant; exp̄ctat. In egressu 5o pullos redit. z tūc eos vlsq; ad robur p̄fectū nutrit. Actor. Aquila ē avis magna z nobilissimā. v̄pote auū regina. que cum seneca grauāt sup oēs nubes in sublimē volat. z calore solis oculoꝝ eius caligo sumitur: z mox ip̄ctū cū ip̄o caloris d̄m̄ descēdes aquis frigidissimis tertio im̄ergit. Andēq; resurgēs statim nidū petir: z inter pullos iam robustos ad p̄dā in q̄litare frigidus z caloriz q̄st q; dā febre correpra. quoda sudore plumas exuit fouiturq; a pullis suis et pascit: z onec penas plumasq; recuperans innouatur.

Operationes.

Aquile fel cū melle suffusus sanat oculos. Plinius li. xxix. Oculis inuncte aquile cerez bzo aut felle cū atrico melle claritate visus d̄i cunt restitui. Pre in codē li. Aquile felle (q̄ digimus pullos ad cõuendū solē exp̄ctri) m̄s̄ pro cū melle inungunt nubecule et caligano 2 nes atq; suffusiones oculorum. Idē in li. xxx. Lumboz quoq; doloriz pedes aquile in auersum a suffragine euulsi alligant. dext̄r quidē doloꝝ partis dext̄e. similr q; q; leue. p̄terea morbo regio res̄sist̄ cerebz: m̄ aquile in cyatib; vini tribue.

A
B
C
D

Capitulum.ii

Aebacus et auro paradisi: et aurifrigi-
 us. **A**sidorus. **A**chabus de quo legit
 in **L**autico: est avis ignota etiam pes-
 tris iudeorum. **E**t lib. de naturis rerū. **A**ues
 paradisi vulgariter sic appellantur non quia de
 paradiso sint: sed ob insignē pulchritudinē. **T**er-
 tinanq; sunt decois et glorie nullus eis co-
 lor credatur deesse. **M**agnitudo earum est vt
 anserum. **N**or ita dulcis et pia vt excitare possit
 in homine deuotionem et gaudium. **S**i qñ
 d'overo capta fuerit: illa quecra gemit: nec ces-
 sat plangere donec reddita fuerit libertati.
Super flumina n'li libenter habitat: et raro
 alia reperitur. **S**unt et alie aues in eisdem p-
 tibus eodē modo appellate fusci coloris et sub-
 rutili minores q; monedule. **A**ues autem pa-
 radisi vocantur: quia nescitur vnde veniant: aut
 quor adant. **N**on enim coitus earum videtur
 sed certis temporibus aggregare terras quas
 inhabitabāt transire relinquunt: et sic recedunt.
Actor. **A**urifrigus ē avis sic dicta: qñ au-
 ram frigit am sequens. **H**abet vnus pedem cuius
 vnus vnquibus ad predandum. alterum vero
 latum ad natandum. **H**iro multiplici vitur in
 acre. nunc more ludennis nunc more insidian-
 tis vsq; dū predam in aquis certens: impetu
 se descendit. altero pede predam rapiens. alie-
 ro natante rapiente adiuuans.

Capitulum.iii

Achantis. **E**t li. vena. re. **A**chantis est
 avis parua: sed secunda. **N**am duode-
 nos simul facit pullos. **B**erberū pabu-
 lo resicit. et ob hoc odiosos habet equos qñ
 vbi pascenti sibi superuenire viderit et herbas
 deriperet: fugit et vindicat se ritione qua pos-
 test. **E**oū hincius pñis vocabus imitans ac-
 eridens. **P**li. li. r. **A**chantis intantū odit aū-
 egitum: vt non coire credant sanguinem co-
 rum. **A**ctor. **A**chantis supra **I**sidorum. ipsa
 est que apud nos vocat carduel. **D**e quo etiaz
 dicitur inferius.

De Auibus

Accipiter. Ex libro de naturis rerum. Accipitriū quattuor sunt genera. Primum est corpore magnum: domabile multum: oculis varijs perlucidis: bilari vultu: grosso pede: longis vnguibus: delicate comedens: omnes aues inuadit: nullam timet. Scdm genus est priore minus: quod alicui dicere possumus. alas habes grossas fm qntitatem sui corporis breues: vngues grossos et oculos magnos: obscuroe. non cito mansuescit: et ideo pluribus odiosum. Anno primo domationis parum valet. secundo plus. tercio imitatione aucupar satis bene. Tertium genus est minus paruum quidem aliorum respectus: sed tamen velocitate mansuescit: et delicate nutrir vult: et leuiter aucupar. Quartum genus est frogellus: quem muscicum dicimus: multo quidam minor: sed colore consimilis. sicut nius accipitri consimilis est in dispositione habitus et colore. Nec auis cito mansuescit et delicate nutrir: et leuiter aucupar: vel ad volatum. Philologus. Accipiter auen quam ei fors contra noctem offert: et tota nocte sub pedibus tenet. Sed illaz veniente sole et famelicus auolare permittit. Et etiam si eandem alias obtinuit venientem habuerit: non persequitur. Accipiter colorum oculorum mutat et rostrum. Panis cum necat fm Augustinum. Aristoteles. Accipiter in altissimis montanis nidificat et comedit auium corda quas capit. Longrediens cu aue que dicitur kokie conuincitur. Ipsa rane pingnam non incipit. Sel habet in epate et in testino tantum sicut et miluus. Uterq; cubat. xx diebus. Pulli accipitris pingues sunt: et boie carnis valde. Vultur admiscetur in coitu cum accipitre masculino. splen parvus est i auibus calidi ventris sicut in accipitre et columba et miluo.

Operationes.

Plini libro. xxvii. Accipiter in rosaceo decoctus ad omnium vitiorum in oculis accidentium iunctiones puratur efficacissimus. similiter et simi eius cum arctico melle.

Idem in eodem. Finus cenchridis accipitrum generis ex melle oculorum albugines ex tenuat: et oculis claritatem facit.

Ex libro empirices esculapii magistri Hyppocratis. Adeps accipitris si teratur in oleo. Unctio quoque inde facta caliginem oculorum tollit.

Aerophilon Ex li. de na. re. Scriphis lon qsi amatit aer? dicta vulgariter aethon appellata: est auis nobilissima paulo maior aqila. volatu potes et alis velocissima. penas hz subrufas: caudaq; loga. vngues acrostru et crura magna. aer? serena in habitaculo iurmit: vix nq; vel paz in terra residebat aut qescat. sup nebes qz frequentis eleuat ita qz videri n p; ab boie: ab u; capit in aere. et hz pdartu auiu more. Cui si se auis obtinuit in aere rulerit mox ab eo comppit: et d summo aere in terra deicit: nec ab boie videri p; qz caz ab aere occasaz deiecit. Nec auis du adhuc in pullo e. et necdu glat se ab boie: capif: et d mlticof ad captura instruit. Nec auis capriolos et hirtulos capit vnguibus lamiaroe. Sociat autq; duo et duo volat. captaq; predam diuidunt.

Capitulum. v.

Capitulum.vi

Alochilce et alauda. Irido. Algochib
 les arabice dicitur. Latine caprimulgus. Est
 enim avis oritur: et magna: que tunc vel
 tria facit ova. Caprae laete irriguas perit cap
 mamillis se suppones rostro lato. lac ex eis ve
 lut capreolus fugit: sed extunc in eis lac annibi
 laf: earumq; mamille desiccantur. Dicit etiaz
 Plinius q; eade suctione capree visum pdunt.
 Lectoz de eadem inveni ac inferus in ca. xiiij.
Actor. Alauda est auis parua oib: nota suo
 modulamine cantus. In ditare incipit in au
 roza quasi nuncians ortum diei. In hyeme re
 ro capitur precipueq; tpe niuis. Et li. de natu
 ris reru. Alauda est auis a laude dicta: quia
 mura iocunditate pennis q; certis in acre vocis
 modulamine letioris temporis aure congau
 det. Hiaz obnebilato vel pluuioso celo vit aut
 numq; canit. Sedens in terra vit aut nuq; ca
 ter. sed in ascendendo canit: paulatim q; dez as
 cendit: sed instar lapidis subito descendit can
 tando.

Operationes

- A** Rasi in almanfore. Laro alaude que pilea
 ta dicitur ventrem constringit.
- E** Lulq; ius ventrem fluere facit

Capitulum.vii

Alictus. Actor: ex generib; aquilarum
 Alictus tantum in plumos etiam per
 curiens pullos suos. Subinde cogit as
 uerfos intreri solis radios: Et si qua q; ex eis
 conuenient em buccantemq; i. lachrymanes

animadu ertere ipsum e rido vclur a dulterin fi
 atq; de generem pcpitar. Illum vero cuius
 acies firma contra si ceteri educat. Est aut alre
 rius volucris oculoz acie clarissima se se ex al
 ro liberans. yloq; in mari pisce pceps in euz
 rucus. ac disculis pectore a quis rapiens. Ali
 cri situm no hnt genus: sed diuerso aquilarum
 coitu nascuntur. Rudulphus super L. euitca
 Alictus rapina pascitur: sed q; viribus desit
 tuitur amino ab: tantum aut b; quibus pualet
 infestus est.

Capitulum.viii

Altron. Ambrosius. Altron est auis
 maritana: q; in litrozib; fetus suos ede
 re solet. Nam in harentis oua sua de
 ponit. medio fere hyemis q; maxime marc in s
 surgit: litrozib; v ebementioz fluctus illiditur
 qua excubantem mare subito mitelcat. et omnes
 ventozu pcelle cadit. Fouet aut oua septem
 dieb; tunc pullos educit: q; alijs septē diebus
 enunt. Unde bos. xiiij. dies naute p dsumpe
 serentans obseruat: quos altronides vocat
 eo q; altrione fouente vcl enutricente fetus nul
 los procelle motus horrescant. Et libro de na
 turis reru. Altron est auis minutissima i ma
 ri habitans: fetus faciens. Bues q; da domes
 luce (vt gallina et columba) indilcrentis temp
 rib; fetus faciunt. quoniam ab hyanis inuems
 perie tute sunt. Dec aut sola inter aues silues
 stres hyemali tempore feniscat. Quuis nidus
 fetu nequit incidit: sed ictu valido frangi. Dicit
 tur q; altron quafi ales oceani: eo q; in hime
 in stagnis oceani nidos facit et pullos educit

De Anibus

Capitulum. ix.

Anas. Ex li. de na. re. Anas est avis ali-
quantulum maior gallo. Has caput et
collum viridis coloris habet. rostrum ve-
ro latum et alas albo viridi nigroque distinctas.
Torquem habet albu[m] circa collum; pedes
ruffos et latos quibus in aquis subremigat.
Nam aquis fluminum gaudet. difficileque sine
his vivere aler. matrem cum eam ubi sicci citi-
us ingurgitant. Hares aliqui cum plures fue-
rint simul tanta libidine insania feruntur ut
femina sola cocundo vicissim ac certam occi-
dant. Horum pulli mox ut ouz exeunt tanta as-
gilitate vigent: ut etiam si matrem moxi vel alie
matri contigerit: sine nutrice uiuant.

Operationes

¶ **Idio.** Anas cocta pectore melior est que cer-
uice. De qua **Marcialis** ita dicit: tota quidem
ponat anas sed pectore tunc ac ceruice placet.
cetera redde coquo. ¶ **Rasi.** Caro anatis plu-
res habet superfluitates: plus fastidire facit: ma-
ioris est caliditatis: non tamen plus nutrit quam caro
gallinacea. ¶ **Plinius** libro tricesimo. Anatis
est masculorum sanguis albus sicut. Virum vero
tradit in torminibus a nare apofira morbum
transire: et in ipamque anatem anoz
¶ **Auicenna.** Ana calidior est omnibus domesticis
auibus. Et dicunt quidam quod infirmitatem calefas-
cit. Lalefacit vero febicitate facit.
¶ **Clarificat** autem uocem: augmentum facit in coitu
et sperma multiplicat. ¶ **Et** eius pinguedo maxi-
ma est in sedando dolore: et.

Capitulum. x.

Anser et li. de na. re. Anser vel anca est
avis aquile magnitudinis: habuit gene-
ris ille que indomite sunt et proprie libe-
ratis. glauci coloris sunt et acris. alta petunt
volant ut grues ordine litterato. et in flaque ve-
torum volatus suos dirigit. aquilone fronte pe-
runt austrum satis conscie frigidiora tempo-
ra inuenerunt. Citra volatu cessant. nisi cum man-
ducantes interim depascant. adeo namque de-
lectabilis est ei volatus raro dormiant ac-
co ntra domesticis auibus volatus est grauis
pascere officiosissimum quiescere ac dormire pre-
cipuum. horum noctes et fures elagore produnt.
Est in alpium montibus anserum genus in cer-
uicibus maximum propter structionem: sed adeo pondero-
sum ut manu capiatur immobilis super terram.
Anates et ansere ceteroque auibus herba se pur-
gant syderice. **Idio** quoque. Fullum aial est quod
ita odoribus inuenitur anser.

Operationes

¶ **Ani.** Anserum caro grossa est. Adeps eorum
alopitice ceteris. et ad fistulas faciei et scabiorum
valer. Sedat quoque dolores auris et confortat
matriam. ¶ **Esculapius.** Adeps anseris omnes
disturcias soluit. ¶ **Ideus** cum succo cape in stillas
tus auris aqua illapsam curat.
¶ **Dyal.** Anserum adeps summe mistic est ob
dulcedinem pinguedinis. ¶ **Rimas** labiorum cu-
rat. tortuosque vultus facta: et frigore rimas op-
time sanat: et aurium dolorem.

A
B
L
D
K

Capitulum. xi.

Ardcola. Ardea. Azalon et azida. Jfi. Ardcola et quasi ardua propter arduos volatus. Unde Lucanus. q. q. causa volare ardea. Et altius volaverit tempestatem significat. hanc multi canalem vocant. Pli. lib. x. Ardeolaz tria sunt genera. scz leucon. asterias. pellos. N. a. gentur in comu. Hares siquidē cocundo cū vociferatu sanguinem etiā ex oculis profundunt nec minus egre grauide pariunt. Sorices et ardeole visident inuicē feribz insidiantes. Idem in li. xvi. Ardeolarū autē genera quas leucos vocant a ltero oculo tradit carere. ¶ De natu. re. Ardea licet in aq̄s cibū suum querat: in siluis tñ et altis arboribz nidū suū collocat. Fert aurez q̄ pullos suos miro rigore nixitur defendere. Accipiter cis infestus est. Sed ardea huic a. num opponit et stercus eicit. ad cuius tactū accipitris penne coputrescūt. plurimūq; earz colore hñt cinerū. quedā vero albū. Et si quoddā carū genus quarū mares angūtū in coitu euz magna vociferatōne. esundunt q̄ sanguinem ex ocul' p̄re colore. ¶ Azalon. Et li. de na. rez. Azalon est avis parua q̄ comū frangit oua. Huius pulli a vulpibz infestant. Ipa vero vulpis canulos vclit ipamq; vulpē. quod vbi coruus viderit auxiliā vulpi q̄si contra cōmūne hostem. Hec avis in spinis vivit et ob hoc azinos odit. Flores ac folia spinarum deuozātes Actorz. Azi da iuxta P̄biologū ipsa est lituzio. de qua dicitur infra

Capitulum. xii.

Apis. Aristotiles. Apis est animal anu-
loso corpis: hñs in ambu. vcl additame-
tum ab ore ecias p̄ quod gustat z cibū
contrahit ac recipit: sanguine carer. dñtes a. s.
liozū a animalū dñtibz similes habet. in comū
tatu volat: et est leuis corpore. Habetq; quat-
tuor alas: duosq; pedes habet in dextera z v. os
in sinistra. nec plus q̄ q̄tuor habet ne v. os
lanū suū prohibeat. Hoc aial nō recipit aerem
nō anbelat. Comedit mel maxime in necessita-
tie tpe. Unde q̄ incipiunt infirmari: apparet
mellis diminutio: quia videlicet comedunt ex
eo nec reparāt ipm. Bonos odores diligunt:
et aq̄s emittēbz delectant. Actorz. Apes nun-
dicam diligūt. frigus et ferocem ac fumū odi-
unt. Heganim volant. circa opus suū solite
sunt: et ociosas abiciunt. ¶ Et li. de na. rez. Apes
caeris aialibz p̄eminēt dignitate et vtilitate p̄claris
donibz: et nobilitate vigēt: a. s. gilitate: strenuitate
animositate angēnz subtilitate. Ambrosius. Apes
rege sibi ordināt nō forte sed iudicio. z quis sub rege positus in
libere sunt. qz prerogatiua tenēt iudicij z fide deuotionis
affectū. et rege ipm tanq; a se cōstitutus diligunt.
Dic autē rex nature claris formatur insignibus: vt et
magnitudine corpore p̄stet ac specie (et quod in rege
p̄cipuum est) morū mansuetudine. Nam et sibi abet
aculeus: co tñ non vritur ad vñdicatō. Sunc enim leges
nature: non litteris scripte: sed moribus imptel
se vt leniores sint ad punienduz: quia maxima
potestate potiuntur. Sed apes que legibus

De Auibus

que legibus non obtemperant: penitentie con-
demnatione seipsas mulctant vt a culci sui vul-
nere moriantur. ¶ Ambrosius. Nulle autem
apes e domibus audent exire: nec in aliquos
procedere passus; nisi rex pius egressus sibi
rendicaucrit principatum volatus. Procef-
sus autem earum est per rura redolentia vbi
ortus sunt redundantes floribus: fucusq; cuius
per gramina. herbisq; dulcibus prima ponit
castrorum fundamenta. Apes ordinantur ad
opera diuersa. Nam flores adducunt quedā
alie mollificant ceram. ⁊ alie adducunt a quā
Earumq; operationes tempus determinatū
non habent. sed cum habuerint res conueni-
entes subito preparant. et in sereno tempore
operantur assidue.

¶ Virgilius in Georgicis.

Hunc a genaturas apib; quas Jupiter ipse
Abdidit expediam.

Hagnanimosq; duces: totiq; ex ordine gēs.

Bores ⁊ studia: et populos ⁊ prelia.

Rex melior. vacua iam regnat in aula.

Haculis auro squalentibus ardens.

Et rutilis clarus hic melior: insignis ⁊ ore.

Tūc trepide inter se coeunt pennisq; coruscāt.

Spiculaq; exacuūt rostris aprātq; lacertos.

Et circū regem mixte glomerant in orbem.

Ille opeꝝ cullos illū admirat ⁊ oēs circūstāt.

Verum ipse e folijs natos ⁊ suauib; herbie.

Dixit legunt ipse regem paruolq; quirites.

Sufficit aulicis: et cerea regna refugit.

Lanx amoz floꝝ ⁊ generadi gloria mellis.

Nam alie viciu iungunt: et sedere pacto.

Exercens agris pars intra sepra domoz.

Harcisā lachrymā ⁊ lenū de cortice glūre.

Prima fauis ponit fūdātra deinde tenaces

Suspendit ceras alie spem gentis a dulcās.

Educit fetus: alie pmissima mella.

Ferret opꝝ: recolentq; thimo fragrātia mella

Operationes

¶ Aristoteles. Apes a floribus accipiunt ces-
ram: et cum pedibus anterioribus congregāt
eam. ⁊ chinca ad pedes medios illam mittunt.
deinde ad cotas pedum posteriorum. postea
volant cum ipsa. et tunc manifestatur pondeꝝ
rositas ex ea.

¶ De virtute ⁊ operatione cere lector inueniat
superius in tractatu de herbis. de L. m cap.
centesimo quinquoagesimo primo.

¶ De virtute autem ⁊ operatione mellis inue-
niat in eodem tractatu de W. in capitulo tri-
centesimo decimo.

Capitulum. xiiij.

Basiliscus. yfido. Basiliscus
grece lanthe regulus in
terptra: eo q; rex serpen-
tū sit: adeo vt videntes
eū fugiāt: quia olfactu
suo eos necat. Nā ⁊ hō-
minē vel si aspiciat inre-
rimit. siquidē ⁊ ei aspes-
cū nulla auis volās ille

sa ptrafit. Sed quōis pcul sit: eo ore cōbūta
denozat. ¶ Auicē in. iij. can. Basiliscus est
serpēs q; solo visu interficit ⁊ auditu vocē suē.
Dūc agit quidā vocari regulū. q; caput h; co-
ronatū: cuius longitudo duarū palmarū est: ca-
pur acutū valde. oculi rubri. Lolor ei⁹ ad nūq;
gredinē et cūritatē declinat. Sic adurit to-
tū quod incedit. nec in circuitu cauere ei⁹ vi-
tur aliqd. ¶ Et lib. de natu rerū. Basiliscus in
terdū ex gallo nascit: q; gallus in etate de res-
pita facit ouū ex se vnde basiliscus pcreat. Sz
in generatiōe hac opozet vt multa cōcurrāt.
In sumo nāq; calido ⁊ multo ponit ouū: ubi q;
fouet vice patris: et post multū tempus exir pul-
lū et immolectū sic vt solēt anari pulli. Habet autē
raudā vt coluber. residuū s; corpus vt gallū.
Dicūt autē hi q; creatiōe que se vidisse testan-
tur q; nulla est ouī testā: sed valdū dūma pells
intra nū vt resiliere possit icibus valdū diffinis.
Opino q; quozidā est: ouū illū galli colus
ber aut būs foueat. Sz h; incertū est. Hanc
i antiq; scriptis habem⁹: q; basiliscus quoddā
genus ei ouo galli decreuit generā. ¶ Yfido
rus. A musche basiliscus vinct⁹. q; illic hō-
mines inferunt cauernis quib; delectat. Ita
q; eo visu fugit. que illa persequitur et occidit.

Tractatus

Inferius de regulo plenius dicitur de basilisco. quia fore idem sunt basiliscus et regulus.

Capitulum. xiiii.

Bariata et berneca. ysi. Bariatae sunt aves de ligno crescetes. Ferrus enim quod lignum de abiete marinis aquis insidens quando succellu temporis putrescere cepit humore essecassu emittit. ex quo densa et foetant paruae species auium ad magnitudinem alaudarum. primum quod sunt nuda. deinde maturantes plumescunt ac rostrum ad lignum pendentem. per mare fluitant usque ad maturitatem donec se commouentes obzupant. sic crescunt et roborantur usque ad debitam formam. De his autem Jacobus arthonensis episcopus in octava historia loquens. dicit quod arbores sunt super ripas maris de quibus beapreant. Rostris insitis arboribus dependentes. Tunc per maturitatem ex arboribus decidunt. ac per incrementa perficientes: sicut aves ceterae volare incipiunt. De his itaque certum est quod in orbe nostro circa germaniam. nec per coelum generant. nec generant philosophi. Berneca quae ex arboribus nascitur in quibusdam quibus si adrie tribus inuenitur. Decem autem non habent in se sicut nec arbores. Infra cap. xx. plenius habet.

Capitulum. xv.

Bistarda et bonosa. Ex li. de na. re. Bisstarda est avis aquiline magnitudinis: quae volatu tarda. bis autem saltu in terra facit antequam ad altura subleuet. ysi et nomine hic est. in gues huius aquila. et rostrum aduncum. carnibus vescit. non in volatu perditur: sed sicubi ouem

aut aliud animal offensu inuenit: plures earum aggregare inuenit et occidit. seque carnibus exsatiat. cadaucribus etiam libenter vescitur. Sola per penitus aves quae carne vescantur verba depascit. in alis et cauda albedine fit. reliqua colore aquila imitatur. Qua sua non in arboribus ponit: quam aliter volare non potest. si in terra deponit: et illic ea fouet dum seges instructa est. In libris ysi. Bonosa est avis in germanie partibus: habet carnem ceteri: nigra: atrens alba. dicitur prope ad pedem sapore huius autem fassioi magnitudine. Quae quod ipsa veretur exatuerit. masculi huius ore currit donec ore spuatur. tunc semina veniens ore spuatur recipit. indeque concipit et oua parit.

De Auibus

Capitulum. xvij.

Bubo. Et hb. d. na. re. Bubo nome hz a voc. sono. fugit luce. i. eclips habitat et o' ei de la pa dibo bibit. Hercoibo tñ eas defedat. ona qz colubē bibit. murcs venatur. hac qz volucres cetera capiūt. Qu' fo ab illis auib' q' luce bitant ipugna frēsupina pedum vnguib' se defedat. Aristo. Bubo sic r' vesper tilio victu sibi nocte acqrit. Bomedula pugit cū bubone qz bubo debilis est visus apd me' ridie. Jōqz cor' ille rapit oua bubonis et co' medir. com' q'ppe forior est de diez bubo de nocte. J'raqz bubo r' com' iuicē sibi aduersan tur i nidis. Lous meridie comedit oua bubo nis. et bubo nocte comedit oua corui. Leterē qz aucs circa bubonē volat ipm'qz deplumāt. multa nāqz pars auū eum odit.

Operationes

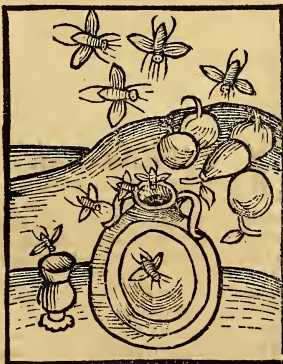
Auicē. S' aūis bubōis vald' pferit asmati s'lt' enā ius r' caro ipi'. **P**hibiolo. Lo: bubo nis si appositū fuerit m'licri dormiēt in parte sinistra oia q' gessit narrabit. **P**lūm' li. xij. Bubōis pedes vsti cū baba plāra gis s' serpe res auxiliāt. **O**cloz cinis cū collirio m'ius claritate oclis facere p'mittit. **D**e i. lb. xxx. frenetic' qz bubonis oclōz cinere iponūt.

Capitulum. xvij.

Bites. Butoz et Boraun'. Et p. li. d. na. re. Bute' ē d' gñe accipit: s' paulo nū' griorz rarda nimū: pigraqz ad volan dū. pda tñ vuit: quā cū volo v' languore aliq' aur pigricia dētensā a seq' possit. Nec auis sa

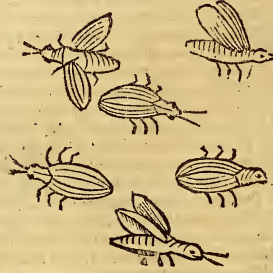
poze d'ca lūma ē. In li. vii. Butoz' est auis sic dicta a sig' voc' hz crura lōga. collū exēdū rostrūqz lōgū r' acutū sicut ardea. colore tñ di stās ab illa. est em' terre simillima. Habitat cir ca stagna p' s' tū cibo cupida. Ranas comedit et venenata. Nec sola veris tpe p' canu vocē horrificā edit. In litore sub ardore sol' in loco vbi pulces frēqnter nouit. adeo qeta stat vt qsi mortua appareat. vt sit vñ caus' p' s' cib' min' suspecta sit. s' cū collū lōgū habeat breue fcur uitate facit vt cū pulces icauit' ei q' nihil p' me ditāri p'rima ucrit illos ad se collū exēctioe tra' bar. **P**hibiolo. Boraun' qsi booraun' dē. co q' t' bauri boarū. i. mugitū imitari videt. Rostrū em' i t'ra palud' inofa defigit. r' ad modū thau' ri clamores edit. Exclusos pullos statim sub ascellis collo car. Unū se subyna. altez sub alte ra. Pulli fo inaterno co'pi adherētes. Inces dit' qz m' pullos sub alis fouens. natozūqz ro stris p'min' cūbo cibos dulciter commēdans. **A**ctor. Nec auis imbi esse videtur onocrotos cul'. de quo inferius dicitur.

Capitulum. xvij.

Bibones r' Blara. ysi. Bibones sū q' i vino nascunt. quos vulgo muscicōes a muslo appellāt. Un' Affroni'. Cū a me expectasset fabulare incipis ex ore bibones in uolūt i oculis tuis. Blare a calore dicere sunt si qdē r' cōp'chēte manū tingūt. vñ r' blareū colozē dicit. H' aial lucē nō panē videre s'riū mus sce. **B**ulca ē lucipera. Blara fo lucifuga. Et p. li. d. na. re. Blara ymis ē q' lucē videre nō pan tur. Un' p' noctē nimō fabulare placent. **P**al ladi' de agricultura. Blare sū apib' diuince

Sicut & la certe. Unde hmoi animalia & hissi-
milia oportet apum castris y l' alucaribz longe
fugare qui vult apes bene cōseruare.

Et alij dicebant stratiū hui⁹ videlicet corpa
ipsarū sola iuuabant eos qui sumperūt alas
& pedes eazum. ¶ Et go vero miscuit alas
corpora cū pedibz & alieꝝ dedi. Ille aut̄ que
sunt magi iuuature ex eis sunt ille q̄ reperit̄
in tritico an quaz alis sunt linee cū rine in latibz
rudinē potense. ¶ ppie qñ p̄oiciē eas in olla
terrea noua: & claudis ostiāi olle cū panno li-
neo sup vas in quo sita cerum seruens: donec
suffocentur & moriant. ¶ Et silr oportet q̄ fiat
ex animalū qd̄ ē r̄ofostie: qñ volumus ipsū
reponere. Et silr est species aialis silis cantari-
bus in figura & virtute. Et silr vermīs viridis
qui reperit̄ sup arborē pini. Virtus eius est sic
virtus eaz. Post q̄ p̄o sunt catarides morte
inscrant̄ in lino & reponant. ¶ Diasca. catar-
des. Diores ex eis sunt q̄ sunt diuersoz col-
loꝝ: & in alis eaz sunt linee trāsercē cū rine: et
sunt grosse & oblonge. ¶ Operatio aut̄ illarū q̄
sunt vnius coloris est debilis: & virtus catar-
darū est putrefactiua: calefactiua: & lecratiua.
Et ppter h̄ mulsent̄ cū medicinis puenētibus
apostematibz cārosie: & ad scabiē & lecratā et
empigine. ¶ Et qñ ponunt̄ in nascolibz puo-
cāt mētra. ¶ Et est imanerūt quidā q̄ qñ mi-
scēt̄ cū aliquibz confectionibz ad hidropisū
pferūt ppter virtutē eaz quā habēt in puocan-
do vrinā. ¶ Auicēna libro. ii. ca. Lanta ridce.
Dixerunt quidā q̄ sunt superflue caliditatis.
Et dixerunt alij q̄ sunt calide & sicce in terrio
gradu. sed p̄ imūvrius. Et cataris est a cris
acuta: putrefactiua: adustiuā.

Capitulum. xix.

CAntarides latice grece. arabice vera-
rie y l' irane. Pādecta cap. cxxx. Lan-
tarides sūt aialitule qz se effica cillime: qz i spi-
cis frumti ad huc floꝝ: i iueniūt. Sūt h̄ ce va-
rie & q̄ circa pēnulas suas stricte & oblonge.
Dec̄ cū vapore accēi suffocāt & i vase nō pica-
to reponūt. Sūt calide & acutissime. q̄ h̄ sca-
biē & escice pferāt: vesicā tū si ex eis mltā sumat
q̄ntitas. vult̄ erāt atqz san guinē m̄gere faci-
unt & interficiūt. ex q̄b parua accepta vrinam
prouocat & ebemet̄. ¶ Operacione.

A Sera. li. ag. c. de rane. au. Bal. Expti sum⁹
exptēna nō modica i vnguibz leprosie. & iue-
nim⁹ q̄ qñ ponit̄ sup eas cū croto pfer̄ mltū
aut cū vnguēto. Auct̄ est cū vnguē: & faciunt ea
dere totū. ¶ Et catarides i grece sūt i cōmixtiōe
vnguētoꝝ & medicinoꝝ q̄ sūt ad scabiē & egrū
rudinē cū q̄ cluat̄ vris. & i medicinis q̄ euellit̄
erucas q̄ viciūt capita elauoz. ¶ Et silr q̄dam
ex mgtis nris q̄ dabāt ex eis in potu miscētes
parū ex eis ad puocandū vrinā. ¶ Et q̄dā acci-
piant̄ alas & pedes ipsarū solum dices q̄
hec cōseruant̄ illis qui sumperūt corpa ipsarū.

¶ Et era dicat̄ v erucas linita: & sit ex ca cro-
tum. & linit̄ ex co albedo vnguie: et confert̄ ei.
¶ Et era dicat̄ vnguē m̄ollificanti vlociter: qñ
sit ex ca cnplassū. & remouet̄ morcam: & alba
ras linita cū aceto. & qñ ex ca trita cum sypapi
sit limentum: facit̄ nasci capillos.
¶ Et similit̄ ex quādo coquitur cum olco do-
nec inspissetur: et linit̄ super apostemata can-
cerosaz: resoluit̄ ea. Et linitur super scabiē &
empigine.
¶ Inquit silus Desargie. Ipsa incidit̄ vngū-
lā valde: parū de ea prouocat̄ vrinā valde
Et parum de ea adiuvat̄ medicinas puocatis
uas ad prouocandū absqz nocumēto. Et p̄
uocat̄ mēstrua: & facit̄ at osium.
¶ Dixerūt quidā: val̄ in potu vna carū cū qui
querit̄ de vesica suaz: cōfert̄. Et dant̄ in potu
tres tanasgi de eaz: exulcerat̄ vesicam.
¶ Inquit Galienus. Ipsa exulcerat̄ vesicam.
& est propterea q̄ facit̄ materias acutas de-
clinare ad eam a quibus corpus non cūat̄
cum proprietate que est in ipsa.

Capitulum. xx.

Capitulum .xxj.

Aladrius et Calandrie. ysi. Caladrius
(vt dicitur) est immundus secundum legem.

Operaciones

¶ Dicitur enim philosophus quod avis est tota alba
nulla parte habens nigra. cuius iterior sumus curat caliginem
oculorum. In atris regibus inuenitur. Per hanc
cogit de bono in infirmo et per viuat an moriatur.
Si enim egorat ad mortem. mori hec videtur
enim auertit ab eo faciem suam. si autem non ad mortem
redit illa faciem suam vertit. et assumit oculos infirmis
cates eius et dispergit eas. et sanos infirmos.

¶ Aristo. Caladrius infirmum si mori debet non
respicit. sed si quiescere possit et ipsum videre vel
lit. ab illo oculo in unum tractat ad se trahit. Itaque
ille sanus est. et avis egrata quod sepius pro com
nit. Hec autem habet oculos grossum in crure. cuius
medulla oculos caliginem et quod limat. eos
clarificat. os boni virus est.

¶ Et habet dena. et Caladrius est avis alba. quasi
ad infirmum sanandam ducit oculos infirmos. cuius
intra se colligit et in acre volans ibi eas com
bunt atque dispergit.

¶ Pars iterior sumus oris caliginem aufert ab oculis.
Hae aves Alcedo inuenitur. et ferri in phid.

¶ Et habet de na. et Calandrie est avis quae
consilium al. uide. colore fusca. plumis de pectore
sed mira modulatione vocis auentantes lenis
cat. omnes voces autem eius habent imitatio. itaque
quod capta et gattulo in locis ubi quocumque capti
tatis et calamitatis sine obliuione videntur in
boram sine cannu. perit ad oculos parati dimer
lis autem cannu gaudet. et nec tibi solita lit.

¶ Arbaces. Albi. si. dona. aialium. et Car
ares quod in mercedo dicitur auces quod vul
gus boingere. Hec arborum anseres vocat
(vt etiam in quibus audisti in cap. xii.) eo quod ex ar
boribus nascitur dicitur. a quo stipite et ramis depen
det quod in arborum cortice est nutritio. Dicitur enim alii quod
et putridis lignis hec aialia in mari generari
(vt supra dicitur) et pro capite ex abietum putredine.
Asserentes quod nemo unquam vidit has auces
coire vel ouare. Et hoc omnino absurdum est. quod ego
et multi mecum de se his vidimus eas coire et pul
los nutrire. sic etiam in ante habitis vidimus. hec
auis caput habet quasi pavonis. pedes nigros vt
agnum. et sunt in brana p. i. i. digni ad natandam.
et sunt in dorso cyrenem grediuntur. et in ventre
sunt albi de aliquantulum minores anseribus.

A
B
C
D
E

R u

Q Apo 7 Laprimulgus Actor. Lupo 72 galli caltra sine gallinaceo. Et bi 10 caltra vi facilius piguent ac tenerio res comedant.

Operaciones.

A **D** **E** **D** **E** **F**
Q Draf. Laponea vini a pti 7 ipositi moribz v enenat occurrir si morient assidue. **Q** L cres bzu capois meij 7 e ceteri accepti i vino fluxu sanguis abstinet. **Q** Pell vetriculi eis sicca tuis sa 7 bibira customa cha e cu vino. Jusculum maxie minor 7 est uarosis fo acbi mureat simy plr copositu. Juscella fo maioris artificiali copositu v 7 re molle crudos hucos. i. colera nigra depoit. **Q** Anle e r palbo febuz 7 rypic 7 egritudibz. rranonibz 7 inflaribz stomact. et artene 7 singlar e pidiu e. **Q** Sel capois albi maxie pcur e. facira ad effusione oclor 7 ad calis gine 7 aspicine palpebrar. **D** e capois inseri 7 cluz la n pparibit. **Q** Pli. li. r. L ap mulgi apd lant merule 7 ndior 7 aspectu no curru lures se iterdu em visu carer. paltoz si abul. itra. cas praz v herbz. pfr succu lacis aduolir: q videt iuria vber moris. capiqz ceccas qe ita r ulie re obtuit. **Q** Actor. L ap mulg: ipe Arist. ago obule vocat. d q. s. l. e. vi. alit tractat. **Q** Arist. Est aus mora na modicu maior merula. alu ti mori: raro videt 7 die: nec bñ runc vider. sed acul r ius eis d nocte. la ce r mamillis capru lu ge 7 d qz agochiles. f. capraz la e suges. vi at aut nocte: manet in lapidibz de vie.

uiu esse sig ostinua. **Q** Pli. li. r. L arduel mime auu ipata fac iur nec voce em: sed pedibz 7 ore p manibz. Est qz 7 bou mugis imict. i. orelar 7 si agro raur appellara. Et si q egruq: binnis anth'noie berbe pabulo aduentu cox pulsa imitaf ad huc modu vlcises. **Q** Ex li. v na. re. Larduel 7 e auis pua crocco q i corpe: ruboo fo in capite colore 7 rculatara. **Q** Dp aut videt q bec auicula carduoq acutis acutis pascit. In hac g natura miracim apparerit: tale astu cia ei deat quā nec bou nec asino magnis az nimalibz ipri i voluit. vt rrgastulo clausa supposita aqua ab ymo p silu vasculo suspeso ad se cu r o s i r o t r a b a t. pediqz filo interdu supposito cu atigerit r vasculo sitim potu sedat.

Capitulum. xxxiij.

Q Arabardio 7 Larista. Rudol. sup leu 7 nicu. L arabardio est auis garrula. de q legat i L e u i n e. q m lege sit imunda. **Q** Actor. Hec auis ipa e q sugit i ca. xi. dicit r e caleat est. **Q** salunt aut q hac esse caladriu putat vt sup Deuro. dicit glo in erlu. **Q** Laris i e v r u i t **Q** Solin. aues sunt q impune flamas mas inuolant. ita vt nec plume nec carnee cas ram flammis igneam sli quateuis cedant.

Capitulum. xxxij.

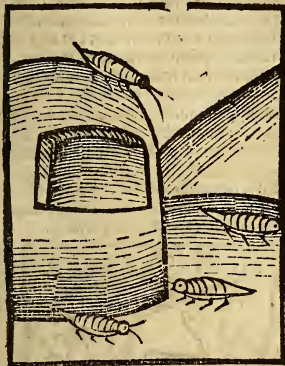
Q Arduel. yti. Larduel. 72 co q s f tuis 7 carduis pascit. vii a p d grecos achas nis e: ab achas. i. spinis q b alit. **Q** Aus surec aut dicit: i gelu 7 i motu 7 i volaru a

De Auibus

Capitulum. xxv.

Querus volans. Et li. de na. re. Lerm9
volas fert esse genus cicade. Hunc in
experiments crabzonē vocat. sub aliis
(vt dicit) grossioribus alas hys subiles et tenues
sicut buph9. Circa vesp̄ā potissime volat: et
volādo strepitū faciūt. hñt cornua medicina
lia grādia plonga bifidula dētera et lucida: q̄si
fortip̄to in ea cumie cum liberit ad mortuum
coeunt. crura s̄o lōga et res̄ta. lucent igneū
more noctu pres̄ lare et clunū colores pinas
rum refulgētes aliq̄n̄ comp̄se obub̄tant. am̄
puratū caput eaz̄ viuūt diutū sine corp̄e. sed et
p̄s̄ico ip̄sine capite: s̄ nō rādū sicut caput.

Capitulum. xxvi.

Qicade. Pl. li. xi. Cicade tñ viuūt roze
quaz̄ duo sunt genera. Vnozee que
primo puenūt que vt sunt mure. et no
uissime percut. Sūt aut̄ multe que ca nūt vo
cant abere. et que minores ex his sūt terrigo
metre. sed ille magis sonore. Hares canunt
in vitro q̄ genere silent femine. Vntes his ve
scunt ad orientē. Ante coitū marez̄ preferūt. a
coitū feminas circa solitū est coitus carum.
Quis eaz̄ corruptis que sunt candida coitus
sup̄tine. It̄ illis asperitas in dorso pauc̄a
qua feture locū excauant in terra. Sūtq̄ p̄mo
vermiculās: deinde ex ea (que vocat̄ terrigo
metra) cutis coctice rupto circa solitū ia cuo
lan: et est sine ore. sed p̄o quidā est aculea
tum linguis simile. et hoc in pectore quo roze
lambunt. Pectus ipsum est fistulosum hoc: vt
d̄. q̄mus canūs abere de cetero nihil est in v̄

tre. Quidā vero negat vocē in secis esse in t̄s
to cicadarum sono et apum murmure.

Capitulum. xxvii.

Qiconia. yfido9. Liconie quasi cicad
meca sono quo crepant v̄tice sunt:
quē sonum ore potius esse constat q̄
vocat. quia cum rostro quā tr̄tine faciunt. hec
veris nuncie so: feratē comūtee: ser p̄nt. bo
sicc̄ maria tr̄ an̄sol. ut in asyam collecto as
gmine pergunt. Liconice eaz̄ duces p̄tē
dant et ipse quasi exercitus prosequuntur. Et
libro de naturis rerum. Liconie serpētum ex
itro tantus est honor in Thesalia vt capitale
fuerat: occidit̄ ciconiam: sicut et hominem.
Multripharic̄ namq̄ serpētibus insidiat̄ur.
colq̄: comedūt et alia venenarum: tan: enūo
ritur. Bufonem autem: non v̄si in magna fas
me comedūt. in quo naturale bufonie malum
toratur. Uiderit̄ autem ciconia caput babe
re valde reumaticum: quia rostro eius aqua
vere continēo distillat. Et hoc byeme magis.
Decimios suos annuo repetunt. et vnum se
e ferbus suis domino loci sub quo fecit̄ ante:
plumarum quasi imbūtum vt fert̄. et cui sunt.
Sed forte causa magis est tēdit̄ in matricē.
Quō inmo vt vulgo dicitur pro decimatiōe
deciunt. et coius suum seruantes. In cuius
signum Thoringiam vbi decime nō dantur
neq̄: intrant neq̄: inhabitant. vt experit̄a to
cer: abiture aut̄ (vt dicit Solin9) i certo loco
congregant̄: ita vt nulli sui generis nisi capti
ua relinquat. In asia capus est vbi cōgregare
murmurat. et eā q̄ nonnulli veniūt dilacerant
sicc̄q̄ recedūt. Et lib. re. v̄s. Liconia ēz̄ aut̄
R. iij.

pia. Cū em̄ an̄iōes cōnie p̄nis amissie p̄
 p̄nā sibi v̄itū acq̄rere neq̄ant: iuniores frigi
 da genitoꝝ mēbra reuocētes eos in passū p̄
 curit: donec ala fort̄ redierit. Nam vt yfido.
 ait. Quātū t̄ps̄ ipendū r̄ fētibz educādie n̄m̄ er
 spē ancē a pullis suis alunt. Nec dub. um cas
 caltras̄ se rarrices esse. sed al q̄ p̄tugā ad iūb
 cē seruare. Tū fert q̄ i em̄n̄iori loco v̄ om̄is
 cuiuidā par v̄nū ciconiaz birabat. Tū mare
 ad passū recedēte frequēter al̄i mas adueniēs
 feminā a dulterrino coitu polluebat. At illa sta
 tim em̄n̄i fonte se mergebat. sicq̄ sc̄l̄ adul
 terū p̄ aq̄ lauamētū dētēs in arē p̄p̄riū deduce
 bat: b̄mōi factū d̄nē biratiōis frequēter a duc
 rit. r̄ q̄dā die post adulteriū cā a fonte ne laua
 res p̄bibuit. nec mora masculū a passū rediēs i
 femina sua sc̄l̄ adulteriū deprehendit. r̄ ad horā
 v̄lū mulas abijt Reuersusq̄ sc̄da die maiora
 m̄l̄itudinē fecit addidit. q̄ singulā adulteram
 aggr̄. sic miserā crudelī lanauerūt morte.

Operaciones

- A ¶ Plin̄. li. vi. ciconia ouigano sibi medet.
- B ¶ Idē. li. xix. Liconie pulli qui egerit ne
 gat an̄is cōm̄nis lippire oculis Liconie q̄
 ventriculus valer cūtra oīa venena.
- E ¶ Idē. li. xxx. Surunculus etiā d̄r mederi cico
 nie ventriculus ex v̄no decoctus.
- D ¶ Dyascoides. f̄mus ciconie cum aqua po
 rui datus. epilepticos curat.
- E ¶ Albert̄ in lib. de nā. aiakū. Nec auis alas
 habet nigra: r̄ caudā r̄ alias p̄es bz albas.
- F ¶ Inuent̄ etiā gen̄ ciconie rorū in dorso n̄
 gra: r̄ i v̄tre sub albū. s̄ nō nidificat i hominū
 habitatiōibz sed in paludibz deserti.

Capitulum. xxviii.

Q̄ ign. Arlio. Lignū est genere anis
 corū iter vigoro b̄nū. Ha necq̄ in
 r̄ipis lacu r̄ i loc̄ m̄leaz arbor. Boꝝ
 ne v̄it est arq̄ naturē: senectut̄ bone. Hmōi
 aues s̄ accipitrē puēre nō icipit. S̄ si cū eis
 ille puēre cepit. puēre cū i s̄ o cūq̄ v̄it. ¶ yfido.
 Lignū grece latine olor d̄r. eo q̄ tot̄ al̄i sic plu
 mis. olon em̄ grece totū d̄r. Faure s̄ o sibi h̄ac
 aq̄ bonā p̄gnosia facere v̄itū. sic L̄ n̄l̄y ait.
 Lignū in aul̄ p̄c̄s s̄ p̄ l̄it̄. m̄ ale. Hūc opr̄at
 naute. q̄ nō se mergit i v̄ndis. Ex li. de na. re.
 Lignū bz plumas albas: s̄ carnes nigras. or
 timdinē suā i alie. colerice cōp̄lētōis ē: ob s̄
 iracūdiē. Dētes b̄z roūro minutū. imos. One
 ris iparicē ē. ne lib̄er volat: s̄ i i agnis req̄es
 sc̄r̄ d̄lectat. cū v̄no p̄de narat: r̄ cū alid se
 regit vel mō cū p̄s̄ibz nutrit̄: eis est ino. aus.
 Sup̄ aq̄s nidificat i pullis educādis soli it̄.
 r̄ p̄ coit̄: b̄l̄idū sibi iūcē mas r̄ feia. r̄ alter
 n̄. n̄ capira cū sune. s̄. l̄l̄ iust̄ cū r̄ d̄r ample
 r̄ d̄i gr̄a. Nec mora v̄b̄i oierit. mas p̄s̄: les̄
 onis in se. a fugit ab ea. At illa iparicē fugien
 tē in sc̄l̄. n̄ q̄s. n̄ r̄ cor̄ ille p̄ic̄erat in longi
 v̄no sc̄l̄ico celi ante p̄actū. an̄ in a o ac a m̄ s̄
 sc̄l̄i p̄sc̄ntōe celsans poli corū frequēta caus
 demotu r̄ rot̄i r̄ e aq̄s mergēs purificat.

Capitulum. xxix.

Q̄ Inomulga. C̄ p̄e. o. et Ciramo.
 ¶ yfido. Inomulga est aus arabie. sic
 dicitur: eo q̄ in excelis nemoribus reperit

De Muibus

nidos et fructibus cynamomi. Et quod non possunt
sibi boies condendere propter ramorum alitum
dinem et fragilitatem colidam nidus plumbanis
in oculis appertinet cynamoma illa deponunt:
et precibus amplioribus videntur. eo quod illud cym-
namum magis quam alia mercatores probant. Aristoteli.
Linomulcus passere modicum maior est
cuiusque color celestis est cum citrinitate. et color
sibi sunt in eo distincti. Rostrum eius est longum
ad citrinitatem declinans: super arbores
magas et cynamomias (ut dicitur) sperice com-
ponit nidum suum. habes introitum paruum
Plinius. Lycopidii siue cispeli plurimum vol-
lant qui et apodes dicuntur: eo quod visu pedum
careant byrundinum specie. nidificant in scopu-
lis. Hec sunt que toto mari cernunt. Aristoteli.
Aliud genus quod pedes non habet omni tempo-
re apparet. hec avis longa gracilis et pauca la-
titudinis. byrundini assimilatur. Hec inter il-
las leuiter distinguitur. Illa nidificat in cista-
te. et hoc post lapides et animalia fugiat et bo-
mines. Plinius lib. 10. Litramus: alis cunctis
mus habetur. aues remanentes comitara solis
citatur. ac perseveranter ad expectatas sibi ter-
ras pervenire festinat easque noctu. etiam itine-
ris admoventes excitat. Aristoteli. Litramus a-
vis de nocte ceteras aues clamat. ea quod audita sci-
unt venatores quod in locis suis non remanent
aues. Ex libro de naturis rerum. Litramus a-
vis hinc recedentibus byrundinibus ac cyc-
onis instante byeme comitans eas festinantibus
perseverat. et precedens sollicitatur.

Capitulum. xxx.

Cinomia. Isidus: Linomia grece dicitur
musca canina. Haec canis grece cyrios
dicitur. Ex libro de natura rerum. Linomia est
musca canina carulorum auribus iniquiorum.
Quam licet carulus frequenter excusiat: semper
per tamen impotenter evolat. Ubi autem cum pes-
grum ad excutiendum inuenit visus: ad sangui-
nem et vulnera pedit. Aristoteli. Cinomia est il-
la musca grauilissima qua percussa est egyptiorum
populus in quarta plaga. De hac enim in Exodo
legitur. Venit musca grauilissima in domos
pharaonis a seruo eius in omnem terram egypti.
Corrupta: est terra ab hominibus muscis. Per
hanc enim secundum glossam canini mores significant
in quibus humane mentis voluptas libido arguit.
Sic enim cinis quibus in terra plaga per-
cussa sunt egyptii significat in haec dices munda-
nos: qui puocatores ritae amatores calumnia-
rum non admittunt quietem spiritualis sabbati.
Cum psalmista. Dixit et venit cinomia.

Capitulum. xxxi.

Cicendula cinice et colstro. Isidus:
Cicendula genus scarabaeorum est. sic
dicitur eo quod gradens vel volans lusi-
cet. Ex libro de natura rerum. Cicendula est vermis in
ytalia nocte volans. et inter noctis tenebras sul-
gidus radias. ita ut si cum in tenebris videas
exhalationem scintillarum puteas. Cicendula
et vermis carnis est. Dicitur autem esse cinice et
similitudine cuiusdam herbe cuius fetore habet.
Aui. in. ii. cap. Ex fraxino capita ista sicut
gnata egrediuntur in quibus est huiusmodi de quibus
cines ouit. Cum enim capita huiusmodi aperit cinices

et illie egrediunt. Limices effugiat p̄rie sterc9
thauri qm̄ cū eo sit fumigatio. Palla. Dicit q̄z
cimice no cent. extinguunt aut amurca ⁊ felle
dubalo lectis aut locis eoz p̄ncris. vel folijs
edere tritis ex oleo vel icāis sanguisugie. ysi.
Loldros greci appellāt eos q̄ extramis fauoz
partib9 maiores creant. Quos aliq̄ reges pu
tant. vicos eo q̄ castra ducant.

Capitulum. xxxij.

Colibā et li. d. na. re. Coliba (vr dicit
Beda) felle caret. Dicit in Aristot. q̄
sel hyn dco loco q̄ cetera aialia: s; i in
resino. Horticino nō viuūt. s; puro t̄no vīū
recup̄at nouem vicib9. In alca nidificat. vbi
mala bestia attingere nō valeat. sup aq̄s libē
ter req̄dicit: vr sitim seder. Et vmbzā acapuz
remētis i aq̄s pipiat. Aliq̄n p̄o sola seder.
colores suos varios circa collā admirās a laz
plauū roltro q̄ plumeculas suicit et i regumē
rolat9 cult9 pēnas r̄sponit. Tūc n̄sus specu
laro: ocul9 congauident in h̄mōi glia rapit
Eolūbe calidillime sūt ⁊ lapillos p̄pter stomas
cibi t̄pantiā comedūt. simū enā ardentē nimis
h̄nt. quē ⁊ ip̄e nido eijcūt ⁊ pullos eijcere do
cent. pēnis cleuat9 pugnat9 colibā errantē cū
vident sibi aggregāt. Dicit Jacobo q̄ trans
mare p̄lus orientē colibe sunt q̄ nuncioz fun
gētēs officio s̄as dñoz suoz s; ab alie breui spa
cio p̄loge deponit: Jōq̄z valde necesse sunt:
maxie qm̄ p̄ terras i nūm̄coz aliq̄ nūcū transire
nō audent. Colūbe p̄pūū est: inter auēs nō cle
uare capuz qm̄ potant donec ei sufficiat. ¶ Et
li. de na. re. Colūba valde granat i ouoz par
m: q̄ si parere tarda uerit: amare p̄curit. An̄

sto. Colūbe toto anno ouāt ⁊ pulificāt: si suos
rit loc9 māsiōis calid9: ⁊ cito pat9. Alioq̄n nō
nisi in estare. Et ariq̄z pulli sūt meliores in v̄ cre
⁊ in autūno. p̄iores aut i bieme ⁊ estate. Wa
sculus cū femina coit post vñū annū. Qua coit
lēbe sunt albi coloris sicut ⁊ p̄dicit. Colūba
senex coire non potest nisi osculat. Colūba q̄z
femina saltat super feminā si nō fuerit mae. et
in uice osculatur. et ex illo quidē coitu oua faci
unt: sed non pulificant.

Operaciones

¶ Et li. d. na. re. Pulli colūbaz i autūno ⁊ rere
saniores sūt qm̄ bis p̄pūū t̄no maxie viuūt.
¶ Esculap9. Colūba occisa ⁊ calida supposita
oī morbi subicit. Sāguis ei9 ualec oculis
⁊ fert9 infusus p̄ci p̄ueq̄z de sub ascellis tra c9.
¶ Stercus eius omnes dolores soluit: et bu
mores desiccāt.
¶ Dial. Colūbe sanguis abscondit fluxū san
guinis narū: qui est ex yelamine cerebri.
¶ Plinius libro. xxi. Laro recens colibe cō
tra serpentes auxiliatur. Wascale sanguis a
vena sub ala incisa q̄ imie prodeli oculis cru
re suffusus.
¶ In li. xxi. Sim9 colūbaz cū aceto uelent s̄is
gmata. Hoc simo carbūcul9 abolet ⁊ se illro
vel cū semine lini ex aceto mullo.
¶ Antic9. Sāguis columbe fert podagre.
Stercus columbaz puenies est sup dolores
iunctoraz ⁊ ualec emperigniti.
¶ Cosert eniam dolori colice cum adminstra
tur in clisteri.

Capitulum. xxxij.

De Auibus

Codulus est comix. Ex li. d. na. re. Lore
 dulus est qui cor edes: carne nãq; pda
 rinde. corde magis ibiat saturari. ysid
 Lornix auis est ano fa apd latios: greco noie
 comix a pella. Quã aut augures boim cu
 ras pcaroib; agere insidiãz vias mōstrare: sus
 turã pōicere. magnũ nefasẽ credere: vt deus
 plia sua cornicib; mader. His inf mla auspi
 cia tribuit: pluuia vocib; p̄cedere. rũ e illõ
 Lũc comix plena pluuia vocat iprobã voce.
 Ex li. d. na. re. Lornix in solitudo morbo coris
 pif: hec naci toliberã vclit: horribiles aues q̄
 si suos hostes impugnat: si ille frequer cũ ipu
 gnãtib; multũ detulerit: adẽ i paria victelare
 rat ipozunitas. comix pluuia mltõ clamorẽ p
 nũciar: ouis colũbe insidiã vt dũliper t expugat

Operaciones

Plini. li. xix. Cerebrũ comicis coctũ in cõ
 bo sumprum: capitis doloribus est remediũ.
Jtem in li. xix. Comicis carnes ac nidũ
 illar: morbis longis putanã vt dũssimũ.

Capitulum. xxxiii.

Corvus. Ex li. d. na. re. Coru9 auis cla
 morosa nihil aliõ sonare nouit q̄ cras
 cras: diuersas tũ voces format. I. d. uia.
 vt die fulgẽtius: volãdo coit aliqñ. ples q̄ q̄
 duos pulificat. grauidus fieri dẽ: si enõ ouĩ cor
 uinũ edere cõtingit: ore parere dicũt: dõipe.
 fanie coruoz oua sole cubãt: mares eis escã
 dant. Pulli coruoz septẽ dieb; absq; vlla cibi
 alimo: nã manere serunt. Septima dõ die ni
 grescũt: q̄ nõnullos cõiuncto tedio nutriendi:

fortior est coruus de die: bubo de nocte: et vt
 cillum sua oua comedunt. Corui parũ cocunt
 sed multũ osculant a dinuice. Et putãt quidãz
 q̄ alio modo non cocant. sed hoc falsũ est.
 Ladaure coruus vclit: vt eã a potu se absti
 net q̄ diu ficus sui fructus dulcedine gloriatur
 Unde Quidius. Sic ubi dũ lacteus pendebit
 in arbore ficus. A nullo gelido fõte bibentã q̄
Bregorius in moral. Pulli coruoz (vt fõrẽ)
 anteq; nigrescant a parentibus: vt cunq; nes
 glecti: medici affecti: huc illucq; vagantur in
 nido: aut cibozum expectant aperto ore subssi
 diũ. Unde etiam scriptum est. Quis prepã
 rat coruo escã rã. Sed cum nigrescere illi ce
 perint: tanto eis alimẽta p̄benda coruus ar
 dentius requirit: quãto illos alere diuinius vs
 siulit. Ex li. de na. re. Est coruoz genus i orĩ
 ente qd cũ aũro t ibauo pugnat: alq; fugien
 tib; sup eos volat: a sic cũ impetu cor̄ oculis
 impũgat: cũ potuerit eos cecãs rostro dñis
 suis inuicẽ reddẽ. Ita q; per cõloquẽtis oc
 cĩũ decoriant. et corũ cadauera volatilib; es
 ferũt: sicq; ab aue improbã animalia fortia
 superantur. Coruus turres in habitat: ibidẽ
 nidificat: cõsilius est mutatiõis a eris nunci
 us: et alia cõrociationis voce prophetat aurã
 tranquillã a lia tempestatem. Coruus et luge
 uus acrisime hĩt domesticus. coruosq; silue
 tires inuitos retinet ac seducit. Coruus et na
 tura est inclinatus ad furtũ. vt experientia E r9
 fõrdie occurit vbi coruus domesticus successũ
 ue demẽtia qua pecunie lacere cõsueuerant in
 ozum de prope subtrus lapidem circiter quin
 q; vel sex florinos in grossis abscondit.

Tractatus

Capitulum. xxxv.

Quornis. Ex li. de na. re. Locurnis est avis quā vulgariter questulā dicimus. Nec ducē habet orygonetrā. quā in maris transitu tā terre. i. porui maris appropinquātes accipi tres speculari rapiūt. z idcirco cura est vniuersis. vt exteri generis ducē sollicitēt. scz cornicē p quā pma discrimina caueāt. rarissimas habet feminas i genere auū sicur et pectines in genere piscū. In hominū sō genere pauciores nascunt masculi qz femine. Comedor. Locurnis in synu arabie pēpue nutrit. et est avis regia quā nos vulgo curelibum dicimus a currendo. ¶ Ysid. Locurnices a souo vocis dicte sūt. quas greci orygeas vocāt. eo qz vīse primū fuerūt in orygia insula. Nec adueniendū tempora habent. Nā estā te depulsa maria transmeant.

Quochilos. Ex li. de na. re. Quochilos si yralia rex auū appellat oim qdē est minima. s. qno mior: tāto velocior. a deo qz aiosa. vt etiā s aqlā audeat conari ac ceptare. boies qz deludit. qz cū se pūquā qsi manu captēdā obtulerit. callo bois conari z labore ipigra. p fugit. araneis v et cū pull fecunda ē. nā plimos vno fetu. pducit. vno specu vel antro i bieme mlū pducit. vt ad calozē turba pserēte calor q puus est ē in tā mimis corpibz augmāct. Et qz auis mima oim aliāz. ¶ Tres Alb. i. li. d na. aialū ait. Quochilos ē auis mīnima oim quā regulū vocāt. qz sit pua corpe asusu mag s aqlā pūgre conat. solitaria volat mlri etiā ē p. z i bieme vno pēta foramic antri vli muri. mlros solcios secū sui generis nocte habitare pmittit. vt calor pui corpis exsiccitate mltoz caleseat z foueat. Nec etiā ē auis musica: z pēpue cātāt tēp magni z siccū frigoris in bieme. Infra ca. cūij. de eadē tractet.

Capitulum. xxxvj.

Quoccy. Plinius. lib. x. Quoccy videt ex accipitre fieri: tempe anni figurā mutans. Tunc enim non apparent reliq accipitres nisi diebus paucis. ipso quoqz modo estatis tempore vīsus: postea non cernitur. Et autem neqz ad vncis vnguibz accipitrum nec capite similis. neqz alio quā colore acrictu: sed columbe potius similis est capite et vnguibz. Quoniam absumitur ab accipitri: quando simul apparuerint: sola omninuz auis a suo genere interempta. ¶ Aristot. Avīs coccy paucoz ouoz est: vnius scilicet aut duo rum. quia natura eius valde frigida est.

Capitulum. xxxvij.

Capitulum. xxxviii

Cuculus. Plin. 9. Corintha est avis ma-
xima in partibus orientis que vere ad
quancitarem pulmonis yacce habet
mollem: et multum infusum sanguine. 7 ideo
multum bibit plus q̄ aliæ aves. ¶ Abertus in
lib. de na. animalia. Corintha est avis que pau-
cas et parvas habet plumas et penas.

Capitulum. xxxix.

Cuculus. Ex li. de natura. Cuculus est
avis improba: q̄ voces sua in cantando
non mutat: sed semp eandem replicat.
Avis pigerrima est: et loco nō stabilis. Tur-
turis fere colorē habet. Hyeme plumis spolia-
ri dicitur atq; terre labulum vel cōcavitates
arborū illic estare cōgatur q̄ hyeme vivit. Qua
sua in nido minorū aucule ponit: 7 de ouis illi
us totidē demit: medū illa numero superflua in
uenerit quasi aliena repudiet. Itaq; cuculus
ab aliena matre cū pullis eius foris educatur:
dā ad huc in nido inualidus sedet. quedam m̄
auicilate naturali ceteris pullis liberos rapit.
et hac sagacitate p̄ ceteris pinguecit atq; niri-
diot sit. In cuius elegantiam nutritie cōuersa
gaudet eius forma: miratur q; seipsum q; talē
peperit adeo desipena vt magnitudine fetū a
pullis minorib; nō discernat: 7 oēs pullos su-
os in eius pparatiōe damnat: ac vbi cū educe-
rit 7 ad robur volandi nutritus. ipso viceuer-
sa 7 in nutrice inlurgit: et consequēter perimit.
¶ Itē. Cuculi a voce p̄p̄ia noiati: rēpus ha-
bent et ipsi venientiū miliorū scapulis suscepti
p̄pter breues 7 paruos volatus: vt longa ac

ris spacia fatigati desiciant. Hoz solue cicu-
das gignit. Qua passeris nido reperta come-
dunt: et sua obiciunt. post bec illa suscepta 7 fo-
uent 7 nutriūt. ¶ Aristo. Cuculus ouis p̄p̄is
incubari: sed vñ ouum in nido sulice ponens
eius dē oua sugit. Illa vero futuri euentus ig-
nara ouū sedula nutrit fouet. Sed a cuculo
excluso et postmodum adulto nutrit a nonnul-
lis quando q; necari perhibetur. In estate vo-
lat et lasciuir. In hyeme ia et languens et de-
plumatus ac buboni similis apparet.

Operationes.

¶ Plin. li. viii. Mirabile quoddā est de cucu-
lo: q̄ quis loco p̄mū audiat alitē illum: si pes
docter circumscribat: ac vestigiū id effodiat:
non gigni pilices vbi cunq; aspergantur.
¶ Idem lib. xviii. Cuculi simus in vino de-
coctus et potus: morsui canis rabiosi confert

A

B

Capitulum. xl

Cuculus. Aristo. Libeth ē avis luxurio-
sa cuius mas si inuenerit oua femine sue
frāgit ea me femina sit sollicita circa ea
femina vero abscondit ea. Que siue coeat siue
nō: solofaciendo vel audiendo subit ouar.
Itē si p̄deserit masculum venientē occurrit
et coeunt. Has quidē pedetennam ad feminā
atcedit sine litrepitu. ne alij masculi sentiant: et
pugnet cū eo ne coire p̄mittat. Itē masculi pug-
nat iuuicē et victor cū victo colit: ac versa vice
si victor victus fuerit. Solitarie itē et occulte
coeunt. eligente victore locum ad hoc: 7 victo
sequente. Has autē et femia in voluprate sua
frequēter deprehendunt et cadunt in manus

S

venator. Lun q̄ luxuriosa sit avis ista. singu-
li tamen mares singulas feminas accipiunt.
Item aues ponderosi corporis que non sunt
boni volatus: multi s̄ habent sup̄fluitatē: mul-
tumq; coeunt: et multoz ouoz h̄mōi sunt: vt
cubet̄ z strutio z gallina. ¶ Acor. Lus
berb̄ idem videtur esse quid perdit. que em̄ hic
de illa dicunt eadem pene z de perdice dicunt
inferius. qd̄ forte lauit translatorē

Capitulum. xli

Culex. Irido. Culex ab aculeo dicitur ē
o q̄ sanguine fugit. habet em̄ in ore si-
tulam in modū sumuli quo carnē tere
bit vt sanguine bibat q̄ Aristo. Culex animal
corpori amulosi membrū habet qd̄ cibum
sentit. z quedā habet h̄ membrū extra sicut acu-
leū: cuius natura est mollis z vacua. per ipsuz
gustant z sentiunt rebū attrahūt. Fulices au-
tem z mulce minime bestiaz per h̄ membrū per-
forant hominis coriū z alioz animalū. Et li-
dena. rez. Culex acida perit: z dulcia fugit: lu-
cem diligit ita q̄ ad lumen aliquando se vrit

Operaciones.

- A** ¶ Aui. in. iij. cañ. Ad effugandū culices et a-
mices: sit suffumigium cū serraturis ligni pini
aut cū nigella. sūt cū mirro sicca z cū sulphure
z bedellio z spino seida z stercore vacino z cū
folijs cyperi.
- B** ¶ Ad idē aspergitur domus ex
decoctioe radicis lupinoz aut ex decoctione
nigelle: aut absinthij: aut rure. ¶ Palladius.
Lora culices z cimices in hortiis vel satis a/
murca recens vel ex cameris suligo spargitur
galbano q̄ infuso: aut sulphure fugantur.

¶ Ambrosius. Fulices non tangūt boiem: s̄
absinthij cū oleo coquat: z eo se peringat

Capitulum. xliij

Omedias. Iridō. Pyomes
dic aues a foche dy omedis
appellare sunt: q̄s fabule se-
rūt in eadē volucres fuisse
se cōuersos forma fulice s̄
miles. magnitudine cigno-
rū. colore candido duris z
grādibz rostris. Sunt autē circa Apuliā in in-
sula dy omedia inter scopulos littoz z saca vo-
litantes. Solinus Pyomedas aues in sula q̄
ora in Apulie videt. z tumulo ac delubro dy
omedis insignis est. sola gignit cui ē color cā-
didus. ignei oculi: ora dentata. cōgregate vo-
litāt. duceq; duces sunt. quāz altera agmē p̄t
vt ductu certū iter dirigat: altera insequit: vt
instantiā cardiarē vigeat. Lū feritū cēpus
adest. rostro serobes canat. z surculis inuertis
positis subter canata cōgregūt. z ne operimēta
desint. si forte lignoz cassia veni auferāt. hāc
seruan premūt terra quā egerant. sic nidos
moliunt. bifoni accessu aditus q̄ mittit ad pa-
sus in hortiū delinat. q̄ exipit ruentes ver
sus occasum ē vt lux z moiatēs exiter: z rece-
ptum non denegat. Eadem sacra h̄mōi studio
omī die celebrāt. aquas plumas imbuit: z as-
lis ipendio madefactis roulente p̄fuit: z sic
eadē h̄ioze excussa purificāt. Tunc pennis sup̄
plaudunt: et inde quos pacta religioe dilices
dūt. Ob h̄ aues sacros dy omedis foctios h̄t.

Capitulum. xliij.

De Auibus.

D Raycha. Albertus in li. de na. ania. inquit. Draycha auis est pedibus carēs: vt dicit Arist. z cū ad terrā cecidit cū bis alarū z pectorē reperit sicut vesperilio. Vbi les habet pedes candē sue cōiunctos. Hoc nō apparet nisi post pluriā in principio etatis: et tūc pullificat. z cū pulli cōualescunt: morit. pullos relinquens sue miserie vice succiores.

Capitulum. xliiij.

Girbus Emeria z Ereina. Plinli. Girbus auis minima cū alino pugnar. A sinquipes spinetis se causa scalpenti atterens nidos eius dissipat. quē adeo pauet auctula: vt oīno voce rudentis audita

oua eiciat. pulliq; ipsi metu cadant. Itaq; ad uolans vlcera eius rostro excāuit. Porro a chantis egitbum odit inānum: vt eoz sanguinem credant nō coire. **T**orath. E merie sunt aues que de nocte volantes illumināt acrem propter pennarū suarū naturā: que magis in tenebris q̄ in lumine lucēt. sicq; produūt et capiuntur. **F**ido. Ereina aues dicitur ab hercānio saltu germanie vbi nascuntur: quaz penne adeo per obscurum emicant. vt quāuis nocte densis tenebris obrepta sit: ad p̄sidium i. ineris dirigendi iacte interluceant. curfusq; vte parca iudicio plumarum fulgentium

Capitulum. xlv

Falco. Et li. de na. rerū. Falco est auis nobilissima: volatu impetuosissima: et in custodia sui minus cauta. Ideoq; cū ad p̄dam dirigendus est: a dño suo cardatur: nec quis ei capiēda ostenditur: nisi prius ali quātulum clostetur: vt p̄dam cum ipetu moderato sublequatur. In ardee captura duo falcones pariter relaxant quoz vnus summa petir. alius iuxta terram inuolat vt videlicet ille volante ardeam in pulsu p̄cipiter. Iste vero p̄cipitātā accipiat. **A**ristoteles. Falco renes habet debiles: pectusq; robustum: veli. totis vatur abis. vnica variatio ne collum girat circulariter pectore existente immoto adeo: vt colli eius duo centū argilaminibus ratione. Huius visus cuiusdam naturalis discretionis videantur ex equo respondere. p̄de quoq; que post tergū est prouidens inuigilar. **E** li. de natu. rez. Falconū genes

Tractatus

ra sunt duo. Unū nobile qđ autem vsu paruo naturaliter capit. aliud ignobile ac vtilē: quod nisi multo labore et maceratione assuetacum hoc facit. Hoc vltimū genus cum ardeam ad terram impulerit: Jamq̄ in prompta est vt eā capiat. Ardea angullam vel alium piscē quē recentius vorauerat euomit. et tunc falco libere eam volare permittens: ac minus scetidum sibi oblarum preferens et gaudens ocius ap̄prehendit. Non sic autē falco nobilissed electum munus vilipendens: auctum dolosa m̄seuerius punit. Habet autē falco os acutum ac rotundum in pectore. quod ei natura prouidens in didit ad impulsione[m] prede. Scripserūt a qui La symachus et rhegodocion epistolam p̄hibolam eo regi E gypti. in qua tractauerunt: de aui bus nobilibus et eap̄ medicinis. De q̄ hic pauca de falcone cōmotare liceat

Operationes.

- A** Albertus in libro suo de animalibus. Si falco non potest fumare: sel galli da ci comedere et restudines albas decoctas.
- B** Si falco nimium laxatur succum iusquiaznu modicum da ci biberet: intrinse in eodem cibum dars.
- E** Si os fractum fuerit in crure vel ala. Aloe calidi sup̄liga: et diuine vna die et vna nocte.
- D** Item sumum galli in aceto coctū sup̄liga. Ad idem. In uolue aloen herbā cū puluere ap̄ in cordito paruarū auiū: da ci comedere. De bac marena reperies per Albertum tradita in libro suo de animalibus

Capitulum. ꝑlvj

Falcanus. Ex li. de na. rez. Falcanus est gallus siluaticus: auis pulchra valde pennis conuulsis instar ignis: ceruleus interdum ac viridis: rubicq̄ pennis intersebitur nitore. Eures geninas videtur habere: in capite plumis et crantibus quas subrigit qđ vult atq̄ submittere. Aristoteles autē in capite caret: et spiculis in cruribus. his tamē armis frustratus animosus et audax est. Aristoteles. Falcani nū tantū coitus et eoz simul habitant. ceteris vero temporibus separantur: nec cito rubricatas habent barbas vel in pedibus calcaria sicut galli domesticis sed tractu temporis. Falcanus sic capitur: aliquādo autē cepe panno in q̄ bec auis depingit cooperatus: falcano se ostendit: qui sequens cooperatū nec fugientem nec retrocedentem: tandem a socio aucupis in indijs latitare rebus inuoluitur. Nec auis in auro plausiosa tristatur et tūc in rubris ac sylvis laeret. Circa vesperā vel auroram de silua egreditur: tunc de facili venatur. Rosium in terra figens abscondit ser: sic absconditum se totum credit. pennas p̄ pinguē dū emurat. Item runcq̄ sepe reuouat. Earnea habz subtiliores ac lauiores ceteris aui bus siluanis: exceptis perdicum pullis. ¶ Psidius. Falcanus a falsi dē in silua dicitur est: vñ primū asporatus est:

Capitulum. ꝑlvj

Fataror. Ex li. de natu. rez. Fataror est auis in oriente que feruū procreando naturaliter cupidā. Tempus veris anticipat: quo scilicet aues ceteras solent inire: re conceptus. Unde fit vt oua que tunc facit frigore corrumpantur: nec fructum habeant est.

De Auibus.

fectum: sed iterum sequenti tempore calido ponunt: et tunc pullos faciunt: quod est contra omnes fere agrestes aues: que semel in anno ouant atq; pullicant.

Capitulum. xliiij.

Fenic. *Isidorus.* fenix est auis arabice sic dicta: eo q; colorem fenicem habet ar. vel q; in toto orbe singularis et vniuersa. Nam arabes singulare et vnicam fenicem vocant. Hec quinquennis et ultra viuens annis vix sensisse viderit: collectis aromatū virgulis rogā sibi instruit. et cōuersa ad radiū solis alarum plausu voluntariū sibi incendium nutrit sicq; iterū de cinerib; resurgit. *Ambrosio libro quinto.* Fenix cū sine vite sibi adesse animaduertit: facit sibi thecā de sbure et in yrrha et ceteris odoribus in quā impleto vite sue tēpore intrat et moritur. De cuius humore carnis vermis exurgit: paulatimq; adolescit: ac processu starum tēporis alarū remigia induit: sicq; in superioris auis speciem et formā reparat. *Doctus* at ergo nos hec auis exemplo resurrectionem credere q; sine exemplo et sine rationis precepti one sibi insignia resurrectionis instaurat.

Solinus. A pad arabes fenix nascitur: a qua aquile magnitudinem capite onerato in comā. plumis extantibus: cristatis faucibus: circa colla fulgore aureo: postera parte purpureus. extra caudam in quā rosas penes inter scribitur: nitor: ce rulus. Hec etiā est mens oim alioꝝ autozū m Et nā idē habet in li. de na. re. licet p alia verba

Capitulum. xliij.

Filomena et Ficedula. *Et li. de na. re.* Filomena et a filis quod est amor: et mene quod est dulcis. Hec enim auis mira modulatione lenificat audientem. gaudet a d ortu solis: Præterea leticia venientem. verno tū tpe cārat: bi berno numq;. In initio q; veris adeo sue vocis amenitate delectat: et rarissime comedit: et h cum summa festinatione. Ita q; certat inter se tā pertinaciter. vt victa sepe vitā finiat: pus de ficiente spū q; cātu. Cū et ē a filis quod ē amor: et mene quod est delectat: q; si amor de ficiēs. *Vir* ramur igit in tā paruo corpusculo tā prinaces spm. *Stramur* in illo pfectā mulice scientiā. *Modularis* em edis sonus: et nūc prinuo spū trahit in longū: nūc variat in flexu: nūc dilin gult et cōiso. copulat in toro grauis acur: ere ber extensus vibrās. et aliquid q; de medio sum mus ymus. *Hedira* invari alie minores ver susq; q; mirent addiscit. audit attēta discipula. *Reddit* q; viciō cantū antelligit remendat: et a docente q; dammodo reprehendit. *Stari* autē vt coire inceperit vocē amenitatē perdit. Et vt dicit *Plin.* A lia vox strimutat et color. Ab ei tu nāq; verno tpe aucto estu in torū alia vox strimutat et color. *linguis* eaz remittas illa nō est q; ceteris auib;. *Victor.* Filomena est auis parua canora omnibus nota: et lasciuia viciā *Isid.* Ficedule dicte sunt: eo q; ficos magis edant: pandit illo ficulo veteri. Lū me ficus alarū pascat dulcibus vuis. *Lur* potius nomē nō dedit vna metrib;. *Plin.* li. x. Ficedule formā simulq; colorem mutant. hoc in nomē habet autūno. postea vero melancosiphi vocant

Capitulum. l.

Tractatus

Fulica. A croz. Fulica est avis magnitudi-
dine et colore cigno silis et gradū rostro
in scopulis litroz comoratur: has latini
dyomedias. greci herodios vocant. ¶ Pli-
sio. Fulica est avis prudentissima: cadaueribz nō
vescit: nec oberrat de loco ad locū. sed in vno
loco permanet vsqz in fine ibiqz escam suā cir-
ca se colligit et quiescit. ¶ Idem. Fulica est a-
vis boni morionigranare sumit: nisi qz mi-
nor est anate. In stagnis delectabiliter comoratur:
et pace contenta: vñ parerit locū inueniat
vbi pace et esca habeat nō inde recedit
¶ Pli. li. xi. Fulicaz generi dedit natura placā
bitem crista qz medii caput a rostro residentē.

Capitulum. li.

Fucus. Barbo. in li. de apis. rex in-
quit. fucus est apis maior. dicitur autē
est fucus eo qz comedit labores alienos
quasi fagus a fagin qd est comedere. de pascif
em qd nō laborauit: qz nec mellificat sed alios
rū melmāducat. De qz Virgil. Ignauū fucos
peccā p̄sepibz arceat. Sūt autē fuci sine aculeo:
velut imperfecti apes. et sunt seruiciales veraz a-
pū. et ideo eis imperat vere apes p̄mosqz expel-
lunt ad opa. tardantes autē sine clementia pun-
gūt et puniunt: neqz in ope tantū sed etiā in se-
tu adiunat apes. certe qz maior coz fuerit mul-
tudo: eo maior examini puentus. Et mella
vero ceperint matura esse abigit eas: mellesqz
singulas a gregge eas trucidat atqz fugat: nec
vident nisi in vere. Imperatoribz apū fuci ex-
trahūt regias mansiōes amplas magnificas
seperatas coopculo emittēs: sunt lex angu-
le ois celsis in guloz et apū fuci suslineant rot
labores. comedere tū de melle vte p̄mittunt
nisi quantū capiunt et furant. vt dicit Plinius

Capitulum. liij.

Gallus. Et li. de natura. Gallus est avis
faucibz capite crista et aspicius aduer-
sis in curibz armata. Habet et quādo
aspicius galline: sed herore potius
opere nature. Gallus nocte pfunde canrat
validius et matutino lauius. Et annus em cū vē-
to fert: et anteqz estimari possit longius audif.
¶ Grego. in moralibz. Gallus diei nūcius: bo-
ras noctis discunt: et demū vocē exhoratiōis
emittit. Lūqz canis edere parat: prius alas
excurret: ac scipm sciens vigilantiō: em reddit.
Ambro. Est galli cārus suavis in noctibus et

Capitulum. lxiij.

uiliis. quasi bonus cohabitator: dormientem
excitat. et solliciti admonet. vigilante solaf: p:
celum noctis signas. Idem. Leo timet galli:
maximeq: albu. Arist. Uti sunt aue galli: q:
feminas suas inestricibat. Deu solliciti circa
pulos suos regbar illos: assimilabant femi
nis in nutriendo illos. Ita q: etiam inuice nole
bat coire. Isido. Ballus aut a castratione voca
tus est. na inter aues ceteras huic soli testicu
li a dimunt: ceteres aut abscisos vocab at gal
los. Ex li. de nare. Ballinacaus gallus testi
culis viduatus dicit q: capo vulgariter appel
lat vt superius dixi. Fert aut citius ipinguari
q: albedine arect. Et gallinis quide ipinguat.

Operationes.

Ex li. rts. Balli carnes grossiores sut ad di
grendu: z minor: hndiditas q: galline vel gal
linaci. Deceptiui galli carnes teneriores snt
q: uniois. Ballinacaus aut habet carnes
validiores omibor alioq: bonu sanguinem
generat: z optimu nutrimentu. Qui. Balloz
melior est ille q: nondu cantat. antiqui so ma
li sunt. Testiculi aut galloz multu laudabiles
sunt velocis digestiois. Jus galloz pfert
dolori stomachi et ventositate. Jus galline
cariscu polipodio z aneto: pfert colice valde.
Docet aut Ballin decoctioe galloz veteru
vt postq: numm sut farigent faciendo eos cur
rare vt cadant z decolect. Deu vtres euacua
ti ac sale iplecti suant z coquant cu. xx. kyst aq:
donec veniat ad tres onillas z bibat. hoc ius
pfert asma: z est tremori ac dolori iun cura
ru. Esculap. Cerebru galli cu vinobitu oes
morbus destruit: alia multa mirabilafacit

Gallina. Isidorus. Ballina dicit a gal
lo: sicut a leone leone. Huius est mem
bra serunt quidam si auro liquecenti
miscantur consumi. Et li. de na. re. Ballinis
supponenda sunt oua semp impari numero su
na crescente a decez vsq: ad quindecim. Qua
incubari intra decem dies edita vtilissimu est
Flam vetera aut recentiora infuscanda sunt.
Subijci aut debent impari numero. Quarto re
die postq: ceperint incubari: si eoz cacumini
bus contra lumen in manibus apprehensispu
rus z vniuimodi color perlucet estimatur ste
rilia z pro illis supponenda sunt alia. In aqua
quoq: experimentu est. Flam ouum inane flu
ctuat iniectum aqua: sub sideno vero plenu est
Pbisiologus. Ballina ouar in omni tempo
re: pter q: in duobus mensibus topicoz. Du
aut gallin epulueris fomento z crebra respersi
one fungentes vice balnei: sine coitu delecta
tur. Qua de quibus exhuri sunt masculi galli
na gerit in parte ventris dextra. Ex quibz aut
femine in sinistra. Vniuersaliter si galline oua
sua non incubauerint infirmantur. Et qued
galline semper faciunt gemellos: semper q: est
vnu maior: altus minor. Ballina qn cubat in
diate citius excludit pullos q: in hyeme.

Operationes

Isidorus. Ballinaz in cibo melior est illa q:
nondum parit oua: antiqua vero prana.
Adeps pulloz calidior est q: gallinaz mag
narum. Laro etiam gallinaz clarificat vo
cem. Cerebrum gallinaz prohibet fluxum
sanguinis narium z cerebri z etiam inibus acci
dentem. Idem. E par gallinaz pinguitum si
cut z anatum sanius est cereris galline sangui
nis vt dicitur. Idem. Adeps quidem galli
sicut z cerui yebementioris est calefactionis.
Adeps aut galline minus calidus est. z aspe
ritati lingue confert. Esculapius. Quu gal
line valet ad omnem dolorem oculoꝝ. etiam
albumen infusum oculis sedat punctiones
Zorum ouum combustum: z cum vino vel
aceto bibitum omnes fluxus stringit. Quo
rum quicq: vellea bibita cu mibz vini cyarbis
emproicis valent. Adeps gallinaz pullu
las oculoꝝ reprimat. Z ybie quoq: cu pedi
bus coct z cu sale z oleo z aceto colli dolorz
sedant. Sercus eius flegmones qui nascu
tur in naribus impositum sanat.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N

Capitulum. liiij.

Capitulum.lv.

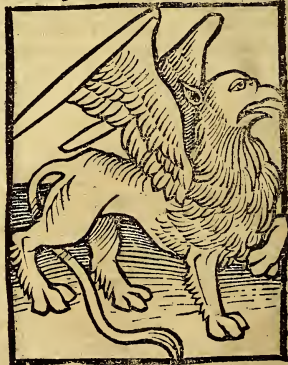
Gallinacius. Alex. Ballinacius si bñ
 vriticef ducet pullos suos admodum
 galline qd vt dr nõ faciat ppter comodu
 pulloz sed ppter comodu ppru vt ex calore
 pulloz faciat venenu vritice cuaporare. ¶ Ex li.
 vena.re. Ballinacius gallus testiculis vidt a
 tus dr: q capo vulgariter appellat: vt superius
 in ca. xxij. dicit. Fert aut cibus ipinguat: libl
 dine arcef. cu gallinis q dem ipinguat: sed neq
 qz impin guado fecidar. cu eis pascitur: sed nõ
 eas defendit nõ carat: nec bora diei vel noctis
 discernit. Fert ad mibi vritius est nisi ad coq
 na. ¶ Et aliqui gallus post trienniu castrat: po
 stea quisq vel septē annis vivere sinitur: sic
 eius icore lapis inuenit. ¶ Lectorius: que vt ibi
 coceperit nõ postea bibit. Unde r si qd buclat
 pidem in ore suo habuerit: sinu ctinguit. De
 q inferius in tractatu de lapidibõ tractetur.

Graculus z Garrulus. Ex li. vena.rez
 Graculus est avis nigra p totu corp.
 Est em te genere cornice: licet corpe
 minor: libter in altissimis nidificat: z B in ran
 ta multitudinē vt in vna sepūs a bore septē
 parā graculoz nidos pstruat. Optire nāq
 aues ille sibiq nuce cõpartunt. Et si aut aues la
 mosa nimis marie a tpe coitus: que f. cotu tē
 pus excitat yernu. Amoz: gfa masculus femi
 nā cubat. Carnes pulloz eius edibiles sunt: et
 marie si excozient. Hāc auē nõnulli falso opi
 nant eandē esse garrulu: sed multa inter eas est
 differētia. nā graculus est vnus color: garru
 lus aut colore distinctus ex diuersis plumis.
 Dicitur a garriendo. nõ om̄ eā quisqz transire
 pōt s̄ que nõ garrat. Leteraz etiā auū r oces
 vel modulos nõ ad delectamēta letitise sed m̄
 ad garricndū dimittit. Tanta plumaz varie
 tate distinguit: vt nullus ei ceteraz auiū color
 deesse dicat. Laptus in iuuetute claudis vt ar
 ticulata verba loq̄ doceat: que etiā vbi vidit
 cerit magis garrere gellit. Et qz: qd garruli
 rare intendēs sibi nõ picipit nidus eū inopina
 te rapit frequēter insaniare dāta q pteriqz in
 ter furcatos a boz ramos se suspendit.

Operaciones.

¶ Plu. viij. Gracula qoz sicut z alie quedam
 aues lauri folio annu salidum purgāt.
 ¶ Idē li. viij. Graculi sero a patulo recedē
 tes byemē presagiūt. ¶ Aldo. Est om̄ loquaz
 cissimum genus z vocibus importunum.

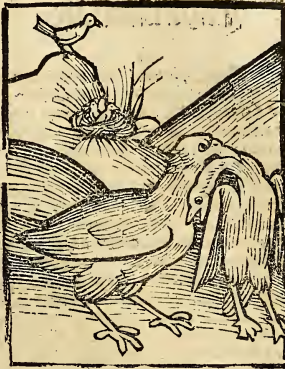

Capitulum.lvi

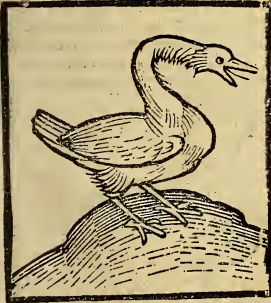
De Anibus.

Grippes. Iſid. Grippes vocat eo qd fit aial penaru z qd drupes. Hoc genus feraz in yperbozeis naſcit moribz. Qm corpis pte leones ſuntalis z facie aqlis ſilces: ead vrbemeter inſeſti. na z boies viſos decer pūr. Solin⁹. In aſyathica ſcythia terre ſunt lo cupietes in habitabiles m. na cū auro z gemis aſſu aut. Grippes vniuerſa tenet alites ſe ro aſſimi z vltra o em rabiueſcentes: qz in manitare obſiſtente: aduenis acceſſus rarus e. Viſos quippe decerpūr velut geniti ad plecre dam auaricie tenacitate. Arimaſpi cū his pugnat vt lapides q ibi ſunt intercipiāt. Ex qbz ſunt ſmaragdus ſicenicus z criſtallus. Ex li. d. n. r. Grippes e auis qd drupes: capite z alis aqle ſiſtis: ſed multo maior. m̄ in nido ſuo lapidagathe ponit: nec dubitū qn ad aliqd reme diū. Di eqs z boibus maxie inſeſti ſunt: z ho mines armatos preliando ſuperāt z occidunt Grippes dñr aux effodere z in effoſſi inſpecti one gaudere. Al. li. d. na. ai. Grippes in poſte riori pte z cauda z poſterioribz crumbz imitat leonē: habet etiā vngues longos ex qbz cippi ſiunt. ¶ Job in es morauille dicit. Loz p mag ni grippis maior eſſe octo leonibz de paribz iſtis. na poſt qz bouē equū vel boiem etiam ar manū occidit leuat z aſportat pleno volatu ¶ Illius vngule ſunt rau qz cornua bouie: de q bus ſiunt cippi ad bibendū q reputant valde p̄cioſi. ſiunt qz de pēnis laz eius arcus rugū ditz fortes a diaciendum mūſula z ſagittas

Capitulum. lviij.

Griſcalco z Hoſturdo. Griſcalco venit a p̄tibz traſmarinis in coborte multarū auca z ſilueſtrū. qz ynā de nocte propter ſr̄g⁹ pelles ſub pedibz ſuis. aliam de die capit in abie. Actoz. Griſcalco idem dicit eſſe qd herodius. De q dicitur inſertus. ¶ Ex li. de na. r. Hoſturdi ſunt aues admodū parue. color terrei. criſta puā ex plumis habetes in capite: nec aliaz auium more volantes. qz vnto cogente nūc alra nūc yma perūt. De his fert vulgo qd eaz oua in terra poſita a bufone. ex qbz cū cū erunt pulli. nūc p̄mū eos parētes curāt: aſqz cū bos ferūt qz duſqz volatus tentare poſſiunt.

Capitulum. lvij.

Gricocendero ſiue gracocendero. Al. li. d. na. ai. Bracocendero auis eſſe dicitur: magna itra oia volantia min⁹ rētes coitu. vno em coitu i elate ipler. ſetām ad ſilia rū ſecūditatē: ſic toto anno nō coit amplius.

Capitulum. lix

GRUS: Isidorus. Grues nomē de pro-
pria uoce lumpserit. tali enim sono su-
surrant. De dum pergunt vna sequit-
tur aliam ordine litterato. ¶ Aresto. Gruis
quocq; natura dedit placabilem cristam p me-
dium caput a rostro residentem: Regem has
bent grues: etq; sunt obediētes. Grus uoz
mens caput sub alis declinat: et super vna p-
den stat. Habent autem rectorem grues qui
ceteris dormientibus et capita sub alis reclus
nantibus excubat eleuato capite. Grues ad
inuicem pugnant: ita q; in hora pugne accipi
possent. Et libro de naturis rerum. Per grus
es domesticas alie capiuntur grues. habēt
carneis aliquis auib; grauiorēs. ¶ Isidorus
Grues excellē penit: quo facilius videant q̄s
perunt terras. Laestigar autē uoce que cogit ag-
men. at ubi raucessit succedit alia. Nocte autē
excubias diuidunt: et ordinem uigiliarum per
uices faciunt: tenentes lapillos suspensis di-
gitis quibus somnos arguāt. quod cauendū
est: clamor indicat. Dicit Aristote. q; ad plas-
gam septemtrionalem vltra egyptum in hys
me ueniunt quibus pigrae homines scy cubi-
tales occurrunt: et cum eis pugnant. Pugna
gruum adeo fortis est: et pertinax vt manucapi
possunt. Quando nubes pluuiofas prospici-
unt clamant et uociferant: uocem suam celeri-
ores captare uolatus sollicitant. Cum autem
super terram descenderint vt comedant: dux
earum caput in altum erigit in custodias om-
nium: ceteri uero secure depascant. Fertur au-
tem q; post byanem uolantes a monibus ori-
entis barenas aureas et auricalcum lapidem
transglutunt: et post in partibus trāsmarinis
reuoluunt. Unde dixerunt qui exerti sunt q; lapis
quem grues euomūt: igne mediante trā-
sit in aurum.

Operationes.

- A** ¶ Rasi. Caro gruis grossa est que et tarde di-
geritur et sanguinem melancholicum generat
- B** ¶ Walz. Fel gruis catidum subtile. si cū aqua
salsuci naribus instilletur: paralisi proddt et
facit nullationem.
- L** ¶ Item. Quia grus vna die in estate duos
bus in byene seruari debet antequā comedet.
vt caro digestibilior fiat atq; tenerior.

Capitulum. lx.

GLUTA: Irido. Glutis est auis grece sic
notiata: quia longā exercit lingua. Nec
instante hyeme recedentibus byrundi-
nibus atq; ciconijs blandiente sibi societate:
auide cum eis iter aggreditur. Sed postmo-
dum in uolaru labore cōperto penitentia dus-
citur. et qm̄ in comitatē reuerti piget. sequitur
auces aliquas tanto tñ tedio tam paruasq; die-
tis: vt eam incōpleto itinere byems annicipit
E contra uero citramus asye festinatio: per
seuerat. et alias aues socias preit: reddidit soli-
citas: et excitat de nocte somnolentas.
¶ Aristote. Auis galatoz. i. magne lingue: ling-
uam habet prominentem ualde. et bec adu-
gitur in redeundo cum gruis et alijs auib;

Capitulum. lxi.

Harpia. Actor. harpie vi-
ant qd aues maxime q
nunt qd faciant ma ducan
do. Digtos ad predā et
a cūct curuis timēdo vrn
gubto sup mensas aduo/
laur. z qd ptingit aufit
qd retinquit pollunt Ex

libro de na. rez. Harpia est auis in solitudine
intra mare ponticū fame rabida. fere semp in
satiabilis. vñ gues bz adūcos z ad rapiendū z
differendū semp paratos. faciem tamē habet
bois: sed in se nibi humane virtutis. nā supra
modum humanū scroditare grassatur. Primū
boiem quē in deserto viderit: occidere fertur
etiā inde cū fornicū a q̄s inuenerit facitq̄ suā
in eis p̄plara fuerit: aut si in illem hominē
occidisse se perspicit: imo dicit tritiat. z b ali
q̄s vsq̄ ad mortē. Plangitq̄ occisum omni tpe
vite sue. Nec auis licet careat ratioe: aliq̄i in
domestica z docta loquit bñana voce. Virgi
lius in. iii. encidum de harpis loquit. Extruit
mulsq̄ iboros dapihusq̄ epulantur optimis.
Et subito bozisco lapiu de montibz adsunt
Harpie. z ma gnis quantis clamoribus alas
Diripiuntq̄ dapes corāctuz omnia sedant.
In mundo predam pedto circūolast vñcis

Capitulum. lxiij.

Hyrundo. Ex li. de na. rez. Hyrūdo est a
uis lauisima rostro paruo: cauda etiā
surcata forma grata nigredine decet

tissima in ventre candida: sub gutture ruffa:
modicam habet carnem z nigra: pluma s mul
tas: z alas magnas. adcoqs circum habet vof
latū: diem p̄nunciando nunciat: dormientes
excitat: ad laudem creatorz inuitat. Harpicos
montium recessus byeme petit: ibiq̄ munda et
implumis reperitur. Aduentus sui tpa austo
dirz: aduentu suo veris initium prodit. Quē
dam in icore lapidem celidoniū pozant. Ha
rum pulli in hoc cognoscūtur s̄p̄to signo pas
cie ore ad os in mdo conuersi sedent. Nam ce
teri qui non habent lapidem aueris posterior
ribus sedent. ¶ Ambro. Hyrundinē accipias
mus marerne sedulitatis in filios grande do
cumentum. Hyrundo minusculo corpore: sed
egregio p̄re sublimis effectu in mdo constitū
endoram sapiens est. vt boim domicilijs par
ulos suos cōmendat: vbi nullus eos incurset
ore festucas legit: luro illinit vt conglutinari
possit. sed qui lutum pedto deferre nequit. at
qua p̄cnas infundit: vt eis puluis beareat. et li
mus fiat quo festucas sibi colligat: beare fa
ciat. ¶ P̄bisilologus Hyrundinis ouant bis
in anno. sed oua prima quandoq̄ propter hye
mem corripuntur. Posteriora vero complent:
et faciunt pullos. Hyrundinis z passeris pul
los incōpletos faciunt z pulificat pullos mul
tos. propter hoc si extrahatur oculus hyrun
dinis p̄llū dum paruos dīterum crecit. Ex
libro de naturis rez. Hyrundinis femina libi
dinis imagine concipit: aut pulvere Celidoni
am. vt dicit Plinius herbam sc̄z vsu saluber
rimā monstrauerunt hyrundinis veratins oca
lorum pulvis illa medentes. Hyrundinum que
dam nidificat in domibus. quedam in fene
stris vitreis: quedam in abruptis montium. Et
be qualitate z quantitate differūt. Pullos hy
rundinis auide clamat z icūnus z de nocte.
Si pullo hyrundinis extrahatur oculia hōf
natura restituerit recuperat. In ciues ventre
lapis inuenitur multis deseruētis vilitantibus
vñus sc̄z ruffus z alius albus.

Operationes

Hyrundinis pullum p̄mo de
fectu p̄ine lune aperiens inuenies in eo lapis
des duos. vñū benificum. z alterū maleficum
¶ Sed cū aperis eum caue ne terram tangat.
Dic in pelle vituli vel cerui positis in collo vñ
brachio sinistro patientis ligatus: epulentiā
curat: si hoc assidue fiat.
¶ Maiores aut hyrundinē si combusse fuerit
pulis eaz melle mixtus z inunctus caligies
oculorū detergit. Nec etiā squināticos p̄dēt.
Et vñ fauciumq̄ tumorū compescit.

A
B
C

D Esculapius. Hyrindinis combustio vel pul-
 vis pulloꝝ eius combustoꝝ morbos faucium
 curat. Eoz eius si bibatur idem operatur.
E Bucenna. Hyrindinis cinis et maxime a-
S dulti acuit visum. ¶ Et dicitur q̄ eius cere-
 bꝛum cum melle confert principio a que.
B ¶ Idem. Hyrindinũ stercus valet albugini.
 et hoc ipsum esse mirabile sum ex pertus.
H ¶ Plinius libro .x. Simus byrundinis decoctus
 ras et potatus: confert morſui canis rabiosi.

Capitulum. lxiij.

Herodios. Ildozus. Herodios greci
 vocant. quos latini diomedes. Gloſa
 super psalmũ. ciiij. Herodius est avis
 rapaciſſima omnium volantium maior: q̄ et a qui-
 lam vincit. Gloſa super Deutero. Herodius
 vulgo girfalco dicitur: et rapit aquilam. Ex li-
 bro de naturis rez. Herodius qui et Girfalco
 vt gloſa sup I. cuiusdam dicit in loco vbi aues
 immunde prohibentur siue girfalco. vt dicit
 liber rerum appellatur. Est avis inter omnes
 nobilissimã: colore ceruleorum. maxime tamẽ
 parte corporis ad albedinem declinans: præ-
 q̄ in peccatore et alis. vbi celestem colorem cuius
 dentius imitatur. adeo fortis est. vt aquilaz ca-
 piat. adeo quoq; animosus: vt cum post quin-
 q; grues vel alias qualibet aues in aere volantes
 fuerit dimissus ab eaz persecutione non desi-
 ſtit: donec omnes ad terram successive deici-
 ar. Est aut canis ad hoc educatus et doctus: q̄
 herodio. desuper volante ipsas aues delectas
 capiat et occidat. Herodius aut videt predam:
 excutens se animar et discernit: an ad capiendũ
 dum apra sit. Et arnes crudas et seruaras non
 comedit: sed recentes. Herodius parui corpo-
 ris est respectu alarum suarum

Capitulum. lxiij.

Ibis. Et libro de naturis
 rez. Ibis est avis sup ni-
 lum requiescens. aquam
 in nunq; ingreditur: sed
 cictra caduca comedet
 que cum cibus nimis co-
 stipata fuerit. rostrum de
 nature secretis indiget
 biles cibos detrahit. Veniuntur plane qui
 dicuntur ibites esse ciconias: nisi forte dicant
 genus esse ciconiarum in orbe nostro ignora-
 Nam ibites (dicit Plinius) habere rostrum
 aduncum: quod itaq; de ciconijs nostris sa-
 lum est: que rostrum habent longuz directum
 in summitate acutum. Nec avis eoz parit. et ad
 oua si quis comederit: morietur. Gloſa super
 Esaiam. Ibis est avis aquarica: se penito in si-
 mica. butusmodi aues Josephus a Moſe
 dilatas in bellum contra et tyopes narrat: qz
 serpentes habundant in terra illa per qua ad
 tus erat. Plinius libro decimo. Inuocant ibi-
 tes suas egyptij contra serpentium aduentũ.
 ¶ Philologus. Ibis semper de nocte et die
 iuxta litora ambulat: querens cadauer aliquo
 quod ab aqua iam putidum eiecum sit. rctus
 giens altior: et puriores vidas: vbi mundi-
 pices habitant: quia narare nec ſcit: nec dar o-
 peram vt adſc̄at. cum cadauerib; delectatur

Capitulum. lxiij.

De Avibus.

Ibos. Alb. in li. de natu. animalium inquit. Ibos autē esse orientaliū partium: forte et odiosam equis existere. habet tñm bin nitiū sicut equus: sed vox eius est horribilis et terribilis ad audiendum. et illa volando eijcit equos a pascuis: eo q̄ herbis pascitur sicut equus. Inuidie autē et auaricie causa equos eadem auis extollit de pascuis cū pratis sedet.

Capitulum. lxxj.

Ispida. Albertus in libro vt supra. Ispida auis est pulchra que germanice yfno gel vocatur: colore habet mediu inter viridem et ceruleum. cui cū radius solis incipit sapirni coloris esse videtur in pectore colorem

habet bonum ardentium: circa aquas volat in pisciculis insidiatur et vermibus.

Operationes

¶ De hac dicunt q̄ pellis eius vera crata et pariter infra mutat pennas annis singulis: sed prob auis in quibusdam verum non esse.

¶ Dicit et iā auguria sectantes q̄ bec auis cōseruata in t̄bauris: t̄baurus augetz abolet paupertatē. Infra in capit. de ybos et ydros et yfidaxiane. etc. plenius dicitur.

A

B

Capitulum. lxxvii

Bebes et kokis. Ex lib. de nat. rez. Riches est auis q̄ vocibz diuersis vociferet et q̄libet fere dies ocellū mutat sup arbores nidificat: et glandibz quādo mature sunt cibum congregat suffi-

ficientē sibi. Educant ip̄o pulli eius: ad volandū roborant cibū at parētes suos in senectute faciunt eos manere in nidis absq̄ ulla labore. **¶** Eodē li. kokis ē auis in cuius morte vociferantur aues vociferatione dolorosa et suauē. Dēs q̄z aues vncoz ynguā cū viderint pullos suos volare posse: illos pcurant et a nidis eijciunt: nec post q̄ fuerint: de illis solliciti sūt. p̄ter kokis que longo tpe de pullis suis cogitat: et cū eis volantibz volat: eisq̄ ad comedendum dat. **¶** Etor: idem alibi de conice dicitur. vnde hanc auem estimo conicem esse.

Capitulum. lxxviii

Tractatus

yni: karbol. Alb. in li. d. na. ai. km⁹
R auis ē pda viuēs bone pullificatioēz
 diligēt pullos nutriens: nō solū suos
 sed etiaz nutrit pullos aquile subiectos rectio
 Eodē lib. Karbolus auis ē pigra: q̄ nec oua
 sua fouet nec pullos nutrit. oua sua latenter i
 palumbi nido reponit: a palumbis fouent: z
 nutriunt pulli ei⁹ ouis palūbi prius phactis.

Capitulum. lxx.

L Agus z Lucidus. Jozab. Lag⁹ est
 auis aq̄tica mergo vtiq; mouib; con
 traria. Nā sicne merg⁹ tēpstatē maris
 fugit. sic lag⁹ in tēpstatē lētatē eludir.
 Elic⁹ fug. Lanticiū. Lag⁹ est auis in terraz

in aq̄ habitans: volat em̄ z n̄ arat: A. tot. Hec
 ē auis (vt fert) que vulgo vocat rai la. ¶ E. li.
 de na. re. Lucidus dicitur sicut quasi luce dicitur
 haz em̄ auis penne p̄ obscuri in nocte lucent
 Tū qui eas habet qm̄ volant p̄ actis lucris
 penne: harū gratia vias dirigunt. In herā
 nio germanie saltu bec auis habitat

Capitulum. lxx

L Agus auis est: vt dicit Alb. in li. d. na.
 ai. s; suū modū natura lepouine l'ra
 pedes z velle hñs plumis z male v o
 lat. z iō in specub; sub terra vivit: q̄ p̄ pda a
 liqñ p̄silit: statī capta pda ad antrū redit: co
 medit. bec auis nō o meliū cat z capta n̄ o: itz
 cūssime putrefcit ppter sue p̄lectiōis maliciā.

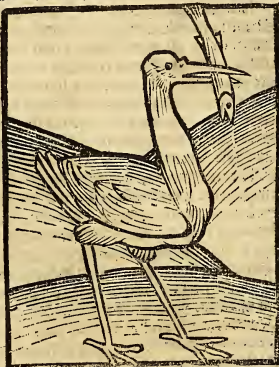
De Auiibus.

Capitulum. lxxj.

Linachos. Ex li. d. n. re. Linachos ē auis acuti visus valde q̄; pullos suos ante q̄; habet alas cōpletae percutit ad solam aspiciere cogit. et si cuius oculus laetetur ipsum intra sitit: alios vero nutrit. Hec etiā marinis auibus q̄; af. col. q̄; quādo q̄; delu- per in acre leuata natantes cōtemplatur. quaz ille videntes se submergūt. Et illa ppe aqua descendit: eas vsq; ad iussio cationem in sub- mersione manere cogit: et tunc plumis a d' su- perficiem aque deducta rapit.

alce. Preterea meditates in diem assidue nos- ua loquentes. Postremo hyme ipsa non cre- nitur. linguas carum tenuitas illa prima non est que ceteris auibus. Partim in vere primo plurimum sua oua.

Capitulum. lxxij.

Agnales. Albin li. d. na- ai. Magnales aues sunt orienti valde magne pedi- bus magnis et rostro boi- bus nō nocentes. Pūab- in flumibus et in alijs sta- gnis. Isid' et illos pmedū.

Capitulum. lxxij.

Luscina. Aetoz. ipse est filomena: vt in papiis legit. Isido. Luscinia dicitur qua si lucina. que cantu suo solet signare dicit surgentis exortu: eadem et accedula a cice rone vocatur. Ambrosius. Luscinia per uigil- cullos cū oua quodā sinu corporis et gremio solet in somnū longē noctis laborem cantile- ne suauitate solatur quo possit non mirus dul- cibus modulis (vt in bibi videtur) q̄; foru corpo- ris oua animare que solet. ¶ Plinius libro. x. Luscinia dicitur a cōtinuis cōtinuis quin- decim garrulis sine intermissu cantus est. De- sane se frondium germinē digna mirat ouis. Primum tanta vox in tam paruo corpūculo tanquā pertinetur spiritus. Deinde in vnā mu- sicē perfecta scientia modulatus editur sonus et nūc continuo spiritus trahitur in longum. nunc variatur inflexo: nunc distinguitur con- sciso copulatur in tortu. Ita q̄; celsar' iuuenes habebat luscinias greco et latino sermone vo-

Capitulum. lxxiii.

Capitulum. lxxv.

Merula. *Merula antiquus medula vocat eo qd modulat. atq merulam aiunt vocatam: qd sola volant quasi mera volans. Hec cu in omni loco nigra sit in Achata ramena candida est. Plin. li. viij. Merula folio lauri fastidium annuum purgat. Idem in lib. r. Abeunt merule in viciis. sed plumam non mutant: nec occultantur nisi specie quo hibernu pabulum petunt. Merula et nigra rufescit estate canit. hyme ba burit. circa solstitium eat rostru. anniculis in ebur transfiguratur duntaxat marib. Ex li. de na. re. Merula dicebat olim medula: qd mirabilis vocis modulos red dit. in autum cu vernu tepus imminere prospexit. Nam hyme ta ceter: aur tibi balburit. Quilim merula fuit spectandū in clero miraculum q arte humana edocta noue notulas in ordi nes in musica carabat: ita pfecte vt nullus musicor ea ligentis imitari posset paritate cordantie. Hec auis cro: cum quatulum q colore habet in pectore reliquu vero corpus occupat nigredo. Merula domestica contra naturā carnes comedit: hec dulcius canit: libet se balneari r plumas rostro purgat. Lunas nigra sit et turpis: in delectatione mouet se ipsam propter amenitatem vocis merula plumas non quit. sicut ceterae aues: sed rostru suum singulis annis mutat in candore. et in hyme vix potest volare propter pinguedinem.*

Operationes.

A *Valy. Merularum sanus qui risum comeditur si citius sit et cum aceto distemperatus: moribeeq nigre superponatur: eam et turpat sic quoq lenitignem elimat.*

Capitulum. lxxvj.

Merillus et meropee Iudous. *Merillus auis est non multo maior merula. colore quoq propesimilis: sed rostri pedibusq vngubusq vsimilis. pede cupidus e. Sed qd paruis et paruis robore: pariazatum est qd secutor. Hic sicut acipitree et herocij socialiter volant. In buiq gtuoz et illis possunt vesignu hoc modo rapiant. Pimus q: us cig.*

De Auibus.

ni caput inuadit. Scōs a tertius ex vtroq; la-
tere binas alas: Quartus vero collum ⁊ pec-
tus. Et sic cignus auis grauida: a n gūstis cir-
cumscripta monere se non valens ab aucepe p̄-
uentu a capitur ⁊ occiditur. ¶ Ies. Heropes
est auis habes in dorso colorem ciameum: pe-
croze subrutulum: in ventre pallidum. Hec na-
turali colore ab unda: a ntra septem pedib; ⁊
a laticidio in terra fodit: ibiq; nidificat: ac fet-
tus facit. ⁊ eos vsq; ad robur debium illic ab-
sconditos pascit. ⁊ nutrit. ¶ Jo: arb. Heropes
sollicitus sunt de pullis suis. et quando iam
senescunt et volare nequeunt: pulli fouent eos:
et alunt quousq; viuunt.

Capitulum. lxxviij.

Melanconisus ⁊ Dorifer. Alber. in li. de
na. animalū. Melanconisus sic dicitur. qz
morificat. auis est (vt dicit Plinius) quantū
rate parua secunditate magna. Nam vltra vi-
ginti oua fouet: ⁊ omnes inducit filios. ⁊ ita di-
ligenter pascit q; in nidis pinguis sunt. et
cū a nido volant per turbas matre sequuntur
nec ipsa deserit eos: donec per seiplos sibi ad-
procuracione sufficiant. ¶ In libro vt supra.
Dorifer auis est aquatica et magna. Rostrū
habet ferratū ⁊ forte: ⁊ vngues fortes. ⁊ mer-
gatur sub aqua ⁊ capit pisces magnos: ⁊ preci-
pue anguillas: ⁊ gregariū nidificat in arbori-
bus iuxta aqua: ⁊ pascit pullos piscib; ⁊ sunt
voraces. ⁊ d; de eis qū auolare debent a nido
si sentiunt se nimis grauati cibis de nouo sunt
pris euomūt eos vt leues fugiēdo volare pos-
sint. ⁊ q non euomūt aliqui pereunt. Stercus
huius auis siccat arbores in qz ramis cadit.

Hec auis saturata epādū alas ad solem insi-
dens palis ⁊ arborib; vt siccent. et qū incipit
volare vix elena f: caudam diu in aqua ducit
Unde et a quibusdam humusculus vocatur:

Capitulum. lxxviii.

Mennonides ⁊ Deauce et Derustiones.
Alber. in li. de na. animalū. Menonides
aues a loco ab egyptiis sic vocatas. De egypto
omni volant ad nilum ad sepulchru' Meno-
nis philosophi semper in quinto anno. et cum
biduo ibi circūolauerūt: tertio die pugnam
incunt ⁊ se rostris et vnguib; lacerant. ⁊ tūc
reuertentur in egyptum. ¶ In libro vt supra.
Deauce aues sunt a mutacione vocis sue sic
dicte sunt aut annibus maiores. et sunt breui
colliet breuib; pedib;. coloris cinerici: oculis
glaucis. rostrū ex parte croceo et ex parte ru-
beo: semp cla mans meauca. cadaucrib; cupis
dūssima: ⁊ p̄cipue boim. vnde et gaudet in tem-
pestate. Infidiatur tū etiā paruis animalibus
ab illis auib;. Et iā multe alie aues apud ma-
rinos meauce vocātur. ¶ In codē libro. De-
rustiones aues sunt parue rapaces tū: et aliq;
qd hnt de falconū natura: et socialiter volant
ad predaz. Et aliqū quatuor do cent q; spe au-
tilij boie cignū p̄sternūt: tunc vnus capitū
duo aut alis insident: ⁊ tūctus pectus oppug-
nans cignū opprimendo deticiunt: vt ab auce-
pe capiat. qū aut siluestres sunt parua; aurū:
sunt insecutrices. Sine aut in figura et colo-
re fere sicut merules: excepto q; pedes vngues ⁊
rostrū habent aduncos ad capiendum.

Capitulum. lxxix.

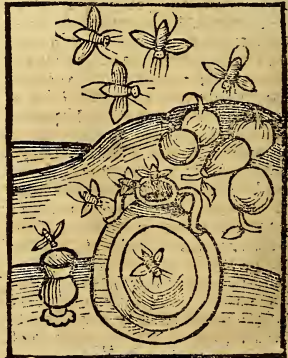

Milus. Fido. Vilus dicitur quasi mollis
avis: sed vobis volatu rapacissimus in e
et semp domesticus aubo insidiar. Ex li. d na.
rē: Vilus vngues pedes r rostrū aduncū
habet instar accipitris: sed alas curvas r nō re
tra: in q̄ est eis dissimilis. Audax ē in parvie:
timidus in magnis. fug r a niso: q̄uis in trū
plo sit maior illo. circa macellaz: ca dauera et
cubar. Secur eius medicin. le Plinius laudat
¶ Diosa sup Hieremī. Aes sua tepora nos
runt: quādo sez ad calida loca seclinātes rigo
rē byemis debeit declinare a principio veris
ad regiones solitas redire. Unde scriptum est:
Vilans nō apparet nisi in esta reficit nec tur
tur r byrūdo. In byeme nanq̄ manent in nī
do vel latene in cavēnis arbor: vel ad alta lo
ca calidiora se transferit. Jozab. Vilans cu
bitus cū a nido egredit in cōplemento alaz su
arū aues magnas r enat. Cum q̄ fortior sit ma
gis debiles capit in cōplemento aut virtū sua
rā muscas r culices ac lumbricos terreitres ve
natur: r tūc fame morit. Ex Aviano. Vilus
insidiatur aubo domesticis: maximeq̄ pullis:
et quos incautos viderit statim rapit. Circa
coquinās etiā r macella volitat: vt si quis car
nis crude proiciat foras r velocius rapiat.

Operationes.

¶ Plinius li. xij. Vilus secur adinnationes
oculor r vnoz laudat. ¶ Idem in li. xij. Ex nis
do q̄z mīlī surculus vine alligatus cervicis:
nervis r opisto ano auxilian dicit. ¶ Lomicia
libus etiā secur mīlī decozati medetur.

Monedula r Zuscicapa. Fido. Bone
dula dicitur q̄si monedula q̄ aurū invenit:
aufert r occultat. Cū Licc. p Valeriano flac.
Non plus auz tibi q̄ monedule cōmittendū
est. Aritto. Monedula pugnat cū bubone qz
bubo r ebilis est r visus de vie ppter h̄ rapit cor
uue ille h̄ ut onis oua r comedit ea. Ex lib. de
na. rcc. Monedula q̄si moneta tollens aur di
ligē dicit. aue est nigra sed formosa r grata
boim voces in pullo edocta imitat. In matris
nro cū ozro solis sola cinis dicitur r tenacis
retinere dicit. Huius carnes partitū capiz excitat
nī r ipsa appetit in capite fricari. ¶ Ex li. v. r.
Zuscicapa est aue maior columba plumas
hās vt lanari pedes: r rostrū vt byrūdo. q̄ licz
ous rictū habeat apilīam ppter muscas r ani
fes quibz solummō r dicit. Roliz in inter aues
pparatio sui corpis byminimū r pedes sūt

A
B
L

Capitulum. lxxx

De Auibus.

Capitulum. lxxxj.

Musca. Actor. Musce (vt fertur) et immū
dicia nascuntur: immundus adherent
z loca immunda frequentant. Inquire sunt
z importune z infeste pungitiue ac tumultuos
se. **M**isidous. Musca ex greco venit sicut
mus. De sicut apes necate in aqua aliquoties
post vnus bore spacium reuolunt. **A**ri
stoteles. Animalia duas alas habentia: ran
tum pungunt aculeo: qui est interiori sui capis
tis vt musce z mustiliones. **E**unqz quodlibet
annulosum habeat membrum per quod sen
tit cibum. Musce ac mustiliones hoc membro
pungunt: sanguinem extrahunt. Musca si
cur z apis non facit strepitum ac sibilum nisi
volando: scilicet alas per aerem inter ipsas: et
corpus cadentem extendendo z contrahendo
Musca z formica non sunt nidificantes. In
hyeme coeunt: si aer conueniens fuerit: z vcn
tus meridionalis flauerit. Non autem separā
tur in coitu: nisi grauitur quedam anulosa: q̄a
coitus in eis multum durat vt patet in muscis
z araneis. Musca habet aculeum sicut apis
extra. eius natura est mollis z vacua. per ipsuz
gustat z sentit: ac cibum atrahit. Habet itaqz
vires muscarum genus z apum: qui cuz sunt
similes vtriusqz aliozum. **E**x libro de natu
ris rerum. Musca proteruolat z circumuolan
do strepitum facit ex aere circumagitato. In
ter alias rostrum habet et quasi cannam conca
uam pedibus posterioribus alas acuit: anteri
oribus aut rostrum z caput lucem diligit: nec
in tenebris ambulare nouit. Ad calorem se lib
entius confert.

Operationes

- A** **A**uicenna in quarto canone. Muscas in
terficat arsenicum: quando de illo ponitur alis
quod in lacte z sugunt musce. Interficat etiam
eas fumus eius et fumus turis: atqz decoctio
chuli nigri.
- B** **H**aly in libro vbi supra. Musce profunt
oculorum doloribus z sui palpebrarum.
- E** **Q**uesti comburantur: cum melle super alo
picte loca ponantur: capillos produunt.
- D** **P**linius libro vicesimo quarto. Musce qui
den necantur: si locus soliozum sambuci deco
ctione spargatur.

Capitulum. lxxxij.

Mucedula. **M**is. **P**icedula
est genus corui q̄ pugnat
cū bubone. **L**ocus em̄ o
ua bubonis rapit: qz paz
videt in meridie z ea come
dit oua corui sicut nocte.
Actor. **I**de viciū est sup
sc̄ de monedula. vnde vi

detur idem esse sed forte diuersitas illa nomi
nis peruenit et vniū scriptoris.

Capitulum. lxxxij.

Mus est avis: vt habet in libro vena
ru. rez: nobilis forma z robore minor
q̄ herodius. sed vnus est color pluma

Tractatus

ſu ambobz. 7 tamē ſocialiter volare reuſant.
 Nam inuidia ſeruit et faſtu. 7 cū impetit ſolus
 ambit bonore victorie potiri. hoc quidē eſt
 in ari potēit. et forte merito: ſed reuera magis
 credibile eſt cū ſolum prede inſidiare: necdum in
 volam ſociam habuerit: paſtu quoq; ſodalem
 accipiat. Non enim dubia fides eſt niſum paſ
 rem ſui generis deſignari. 7 vclut alieni gene
 ris auem perſequi. 7 hoc cōtra omnū omniā ge
 nus. Nam vt dicit Ariſto. omnis auis in vo
 latu predam capiens parit ſui generis auibz.
 Solus ergo niſus exers eſt generofitar: bu
 ius: 7 hoc cum ipſo homie qui inter animalia
 terreſtria animalia ſui generis inſidiari non ceſ
 ſat. ¶ Alexander. Niſus ac triciolus locum eli
 gunt in q̄ aues captas deplumant ſin gulis di
 ebuz: multa q; diligentia mundant q̄dā cōpa
 res aues incubant: quibz 7 eas miniſtrant.
 ¶ Actor. Eſt autē niſus aucupantiū v oluctū
 minima: ſed p̄ ſep̄ a natura ſua ad aucupādū
 p̄pōſitiſſima falconū generibz adiungitur.

Capitulum. lxxxiii.

Nocticorax vel Flocna. Ex li. de na.
 rez. Nocticorax dicitur noctis coctus. lu
 cifuga em̄ eſt: 7 nocte cibos querit. nā
 ſi de die volaret a ceteris auibus impeditur
 Nocte vt vulgus opinatur mortem hominū
 prouinciare videtur vo cibis impotuntis: ca
 pur habet ingens. nec vt aues ceterae formati.
 Roſtri habet aduncum vt niſus. vngues ha
 matos 7 aſperos. in domicilijs vt paritibus
 precipueq; rimofis que ſine recto ſunt libenter
 habitati: 7 pullos ſuos fouet. humanis vo abz

delectat mures 7 omne genus carz perſequitur.
 ¶ Sidoms. Nocticorax ipſa eſt noctua: quia
 noctem amat. Eſt em̄ auis lucifuga: id eſt lu
 cem fugiens: 7 ſolem videre non patitur. Fos
 ctua dicitur eo q; nocte circumuolat. hanc in
 ſula cretenſis non habet. et ſi vnerit aliunde:
 ſtatim moritur. ¶ Ambroſius. Noctua q; no
 cticorax magnis 7 glaucis oculorum pupillis
 nocturnarum tenebrarum nonſenſit hor ore
 et quo fuerit obſcurior: nox eo crebrior volat
 tus exerceat in offenſos. Die autem videre non
 poteſt: quia ex ore ſplendore viſus eius bebe
 tatur. Habet aurem 7 noctua cantus ſuos.
 ¶ Gloſa ſuper psalterium. Nocticorax eſt auis
 vigil: habet coctus noctis: habitans in pariet
 tinis: que vulgo ruine dicuntur: vbi parietes
 ſtant ſine fundamento. Unde ſcriptum eſt. Fa
 crus ſuz ſicut noctu corax in domicilio. ¶ Glo
 ſa ſuper Leuiticum. Flocna eſt auis rapax de
 nocte.

Operationes

¶ Plinius. Vniſus carnes paraliticos curant
 ¶ Idem libro. xix. Noctua eſt contraria api
 bus atq; vepſis ſcrabronibus 7 ſanguisugis
 ¶ Huius cerebrum coctum in vino vel cibo
 ſumprum: remedium eſt capitis doloribus
 ¶ Idem li. xxx. Qua quoq; nocte per triuū
 in vino data: redium adducunt ebriofis.

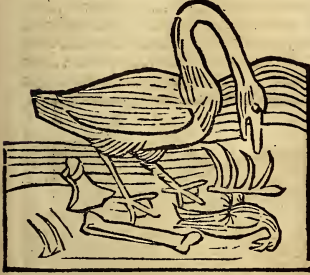

Capitulum. lxxxv.

Nepes. Albertus in libro de
 naturis animalium. Nepes auis eſt lo
 gi roſtri. in dorſo colorem habet perſ

De Auibus.

dicis: in ventre nisi rostrum autem molli iuro
infigit: cibum vermium requirit: et si aliquan-
do profundius defixio rostro befit. pedibus lus-
tum eruens se liberat. Nec in die quiescit: in
auroa et crepusculo volat: ideo tunc in alia
deuans etiam rberibus capitur. et habet car-
nes dulces ad comedendum. Hæc siccudula
quidam vocauerunt.

Capitulum. lxxxvi

Onocroculus. Ex li. 8 na.
re. Onocroculus est avis
quæ simul multas recon-
dit et eas et postmodum ex-
trahit et manducat eas.
¶ Pl. Onocroculus si
militudine olois hz nec
distare estimaret omnis
no nisi faucibus eius inesset alterius vteri genus
Duc oia inceptibile anial congerit. mira vt sic
capiciras. mox pfectar apina sensum inde in os
reddita: in vcrã defert alium ruminantis moze:
bos galia septentrionalis propria oceano mit-
tit. ¶ Isti. Onocroculon vocant aues rostro
longo qz duo sunt genera. Actoz. Onocro-
culus. vt legit: avis est rostro longo similis cig-
no. sed maior. potro iuxta Hieronimũ. nisi fal-
lo: est avis illa quæ fito in palude rostro borens
de clamar. que etiam in Esaiã vocat v lula. quasi
ab vlularu. Et de in vulgari butozius. de q̄ vi-
crum est supra: Que etiaz de profunditate ter-
re vel a que cibuz trahere puratur. ¶ Ex libro
de naturis rez. Onocroculus est avis de pars-
ribus orientis. que cū vocẽ edere voluerit. cas-
pue in aqua ponit: illi instar ruginus clamo-
rem emittit. In faucibus quosdam habet follicu-
los. in q̄ primo cibum concipit: et post bosã in
ventre suum munit: abiq̄ cum digerit

Capitulum. lxxxvii.

Opinachus. Ex li. de natu. rez. Opina-
chus est contrarius serpentibus et
pugnat cum eis Opbis enim serpens ma-
chos pugnant. Actoz. Opinachus vt in Le-
uitico legit: est ex volucris mundis fm legẽ
et his videlicet que gradiuntur quidem super
quæ: et pedes: sed habet longiora retro crura
per que saliant super terrã. Estimo autẽ huc in-
ter volatilia minura debere numerari. sic buz-
chumz locustam. que sunt eiusdem generis: si-
cut ibidem legitur. De attaco vero qui ibidem
in eodem genere reputatur: nihil me penitus a
tibi legisse memini.

Capitulum. lxxxviii.

Oriolus & Otigometra. Ex libro de naturis rez. Oriolus est avis sic dicta a sono vocis: coloris aurei per totum excepto q̄ in alis habet pennas quā adz cerulei varietate distincta. Nidum in ramis arborum minutissimis mira subtilitate depedit: atq̄ vt in aere solo pendere videatur de terra cernētibus. Ipsum quoq̄ nidus ab imbre camerat ac densa fronde protegit.

Nidus. Otigometra dicitur q̄ gregem cucurmicum ducit. Cū de hac dictū est superius in caplo de Cucurnice. **Plinius** libro. r. Cucurnices aquilone volat: maxie otigometra duce. prima eaz̄ pinquane ē terre a p̄re ac cepiter: ac sepe binc comitanti sollicitat abeūtq̄

Capitulum. lxxxix

Syna & Ossifraga. Ex li. de na. rez. Syna est avis magni art̄ cignus: fluuios ac piscinas inhabitans. rostrum habet magnū: et a gutture vsq̄ ad pectus insar facenti: receptaculum longū et amplum: in quo magnū simul reponit copiam piscium vt sez in tanta mole diffusa: natura non egeat paulatimq̄ digerētis in ventre cibis inueniat paratū qd̄ p̄beat. Nunq̄ aues h̄mō nisi in aqua diffusiori & piscibus abundanti habitant quia cignisime paruum aquam. & si piscibus copiosam in gluuie sue vacuant.

Nidus. Ossifraga vulgo appellatur avis que ossa ab alto dimittit & frangit: vnde & hoc nomen accepit. **Plinius** libro. r. Alii qui

dem suum genus non habet. sed ex diuerso a quilarum coitu nascuntur. Id autem quod ex alicris narum est ossifragi genus habet. Ex quibus minores vulture progenerantur. pullos autem ab aquila dicitos ossifragi genus exiunt: cum suis educant

Operationes

Idem in li. r. r. Ossifragi venet̄ arefactoz potus confert his qui cibum nō digerūt. Vel si t̄m manu teneant capientes cibum: confert ad alligatus sed nō cōtinne. Anū aut̄ est. Ossifrago intestinū ossia deuorata conficiens: cuius extrema pars ad alligat a p̄dest contra collum

Capitulum. xc.

Obus. **Plinius** lib. r. Obus ē avis bubone minor: nocturnis maior. Aureis plumis eminentibus. vnde et nomen illi. Quidam latini asyonem vocant. imbratit̄ aliarum auium: ac parastā & quodazge h̄re saltant: capitur hant̄ difficulter vt noctue intenta in alio circumeunte alio: q̄ si ventus agmen aduerso flatu cepit̄ inbibere pondusculis lapidum apprehensis. aut gutture barera repleto stabilitate volant. **I**dem in li. r. r. Itaq̄ buboni & o: bo plume sunt elute auree. **Aristo.** Deniq̄ quidam orbum vocant bubonem: deprehenditur autem quando venator incipit se mouere ad oppositam partem.

Ex libro de naturis rez. Obus ē avis que vulgariter huans dicitur a sono vocis. nocte nanc̄z buhu borricie clamat. improprie voce humanā similans. Itaq̄ vt boninē cōtractū

De Auibus.

frigore clamare credas. sed terras speciales habent. an quibusuis modis voces profert. In ceteris aut vrin plurimū mura est. Nec auibus bonemino est noctua maior: a dan cum habz rostrum ac pedes: et eminentibus plumis habere videtur aures. preda vivit. carnibus vescitur. mures psequit. et ab auitz ceteris odio habetur.

Capitulum. xxi.

Oua Almansor tractatu. iii. ca. d. ouis Oua galline et perdicis plus alijs conuenientia: Post hec oua anans in bonitate existunt: quas malum efficiant nutrimentū. Alia vero oua sicut oua q̄ sunt parua: aut unum aut magna: comedenda non sunt nisi medicinae causa. Dico vero ouoz prius dicta genera galline et az̄ perdicis sp̄ma augmētant: aq̄ ad coitū stimulant in citant. An̄ sez aut oua fastidium faciunt: graue habentia odore. sed galline et perdicis oua tep̄rata sunt et conuenientia. Vitellus quoq̄ ouis in caliditate tep̄rata existens bene nutrit. Albumē vero frigidū est et viscosum: dureq̄ digerit. Sanquis etia q̄ refrigeratus non est bonus.

Operationes

A **S**erap. Que eligimus sunt oua gallinarū: non ergo oportet vt q̄ narremus alioz ouoz virtutē: qz̄ eoz natura est eadē cū natura illoz. **E**t cōplexio quidē ouis est frigidior corpore tep̄rata. nā infrigidat infrigidatiōe tep̄rata: et dōccat sine mordicatione. Et oportet q̄ admittantur eis illa q̄ sunt recentia. qz̄ vetera non sunt bona. Albugo quidē ouis q̄ d̄m̄strat in

doloribz omnibz in quibz est necessaria medicina q̄ non mordicat. sicut sunt dolores oculo: et apostemata ani et peccinis: et omnia vlcera fraudalenta mala. et q̄ medicinis que abscondunt sanguinem qui fluit a mūtingis cerebri.

Et q̄ imbibitur in ea lana et ponit sup com̄bulho nē ignis aut aque bullientis p̄fer multū. Et est bonū in emplastr̄ q̄ ponunt sup frontē: et facit adherere pilos: quoz ortus non est v̄s rectus in palpebris. post q̄ misceatur ei medic̄ina conueniens ad hoc sicut olibanū. et maxie p̄m̄gue ex eo qd̄ nō est antiquū neq̄ nimis sicum. **E**t iuuamentū est in hoc nō p̄pter cōplexiōnē q̄ est in eo sed p̄pter viscositatē. Vitellus vero ouoz substantia h̄ilis est sub̄stantie albuminis. **E**t p̄pter h̄ic causam misceat cū cerotis q̄ non habet mordicationē: post q̄ fuerit elixirū aut assatū. Paz̄ em̄ assarum deticcat supfluitates paucas. Et nos qd̄ est iuuamentū q̄ h̄ qd̄ aequiritur. hac p̄tute egressus est a sua cōplexiōe. **E**t misceatur similiter in emplastris que probibent apostemata calida.

Rabbi Moyses cap. de ouis. Oua in se recentia sunt: cibis propinquantibus sanguinis. oua dura assata sunt: et cibis grossis viscosis.

Et oua iuuant ad coitum: et maxime cum ceptis et rapis.

Balie. sup illo amporūmo. Eoz q̄ m̄strat oua nutriunt paz̄ et tarde. et maxime in aqua cocta. et oua sunt grossius abus sicut ius m̄strici et pisces. vitella eoz cum oleo rosate et croco remouent dolore podagrico: et si multum doluerint: misceat modici opij et iungantur.

Contra incendium ignis fiat vnguentum salis probatum ex vitellis ouoz recentium oleo rosato. cera alba et sepo arctico.

Ad idē valerianus plāraginis cū albumie ouoz recentū et succo cucurbitae. Albumē ouis cū vitello in vnguali positū alicuius suspecti: q̄ quomodo sumpsit venenū inter. An̄tra certas horas illō patefacto vbi sit: qm̄ si sit vitra gibū ep̄at: sez i venis vel venis vngualibz nigrescit et fetet.

Si sit vitra scauū eius vt i orobovēl intestinis alijs rugat et atrinescit. sed nō fetet. Hoc repari in margine cuiusdā Serapionis apud caplin de vrina. ideo h̄ etiā hic addo.

Alicuius libro scdo capitulo de ouis. Vitellioz et cis sunt oua galline recentia. Et vitellus quod est in eis est vitellus.

Et melius eoz artificium est: vt non cū alio congelentur. Post oua autē galline sunt oua adium que cursu earum procedunt.

Oua vero anaris et similia sunt mali humoris. oua sunt ad equalitatē tendentia. sed ipsoz albumē ad frigiditatē: vitellus ad caliditatē.

RD

Amplius omnia oua pape oua passer aug-
mentu faciunt in coitu. Et dicitur q oua an-
seris miscent cu oleo. z distillat tepida in mas-
tricem puocat mensura post quatuor dies.

U

Et idē in li. de vrbis cor. dicit q pforat cor

Capitulum. xcij.

Passer. Iisd. Passeres sunt
minuta volatilia a paruira
re vocata. Dua passer in
nido reperta cuculli come-
dunt z sua obijcunt. z post
illa suscepta fouent z nutris-
unt. Et li. de na. re. Passer

in rectis habitat: gregarum ad pastum volat.
omnibus auro callidior est. cito digerit quicqd
glurit. vñ corpus eius nequ q cibo sumpto im-
pinguar. sed tantu sustentat. Serpens etiam
eius calidissimu est qn emittit. Supra modus
qst variolosus est z in furore citius cocitatus: sz
nulla mota discordie. Dicit Aristo. qmas tm
vno anno viuat. semia vero diutius. qd de pas-
seribus orientis credimus. Nam z illa nigredo
de qua dicit q est in collo masculi: non est in
eis q sunt apud nos. sz in europa. Et as passer-
is aparet in rostro. qz iuuenis habet illud re-
nez: circa fauces crocei. Senex vero duru
et nigrū. In quibusdam orbis partibus morbu
caducum hec auis patitur. Et hoc vt Aristo.
credit qz semē iusquam comedat. Huius pul-
li cu euolare debent: vicini passeres cu coz pa-
rentibus conatus ipsorum euolantiu comitantur.
vñ beccales si necesse sit plurimum pstatione
confouent. Aristo. Passer habet vocē libi ap-

propriatā: sicut z turur. Passer alit z vermibus
sicut z alie multe consimiles auicula. Blosa su-
per psal. cxxij. Passer aliquo strepitu magna
faciente volat: ne laqueo venantiū capiatur. vñ
inquit Anima nostra sicut passer. zc. Et croz
Passer est auicula valde circūspccta: in rectis
habitat z in alio loco: in petre foramine nidi
fiat. Has nigredines habet circa os. semina
vero albedines. Fertur autem hec auis muscas
venari: et morbum caducum pati.

Operaciones.

Quicun. Passeres omnes male carnis sunt
et omnia quidem oua. sed precipue oua passer-
rum in coitu faciunt augmentum.

Ras. Et aro passeris calidissima est z luxuri-
am commouet.

Plinius libro. xxx. Linis passerum sarmen-
tis crematoruz duobus colearibus in aqua
multa regione morbo resisit.

Et li. de na. re. Passer (vt dictū est) omnibus auis-
bus calidior. vñ de caro eius stiprica est: z san-
guis incensua. Serpens eius (vt dictū est) ca-
lidissimu est qn emittit. sed citissime infrigidat.
Malp. Dua passerum augent vncrem. Huius
eius a lentigine purgat facies: quod si cu
bominis sputo diluimperet. eo q varices cas-
tib apla smentur extirpanur.

Capitulum. xcij.

Duo. Et li. de na. re. Pavo ē auis pul-
cherrima z pulchritudinis amica. Et ol-
lum bz longāz extentū colore sarpitū
z pectus sicut in capite pō pluma de capz vit ar-
colorone: vel potius crisse. caudā longā z oculū ā-

De Auibus.

quã cū laudat extēdat, si pedã d eformitatē
videntiamq; deponit. Sed r̄ si a r̄tito specte
tur: pennas oēs q̄s spectari gaudet cōtractis
oculis abscondit a crimati fundere colores gē
manes incipit r̄ tūc parit. Item nocte cū cui/
p̄l̄a r̄ r̄ r̄: sc̄q̄ in tenebris constituti intueri nō
sol̄. clam̄. is pauidē suã pulchritudinē amissē
r̄ credit. Idem clamore suo serpētes detinet
et oīa animalia venenata depellit. ne de facili p
pe hab̄ itare audent. r̄bi v̄or̄ illius frequenter
auditur. P̄auo q̄m̄ alre ascendit pluuie signū ē
A r̄cto. P̄auo pullificat post triennium semel
in anno. ponens r̄ cub̄ is ouo. r̄j: r̄ta nū vel mi
nus. Das coit cū femina sua etiam sup̄ qua
cubant r̄ plerūq; frangunt. Ideoq; ponunt a
liquādo sub gallina ad cubandū. Ponunt autē
oua duo ibi: quia nō possunt ab illis plus q̄
tr̄abere. P̄auonis femina prima vice qua pulli
ficat oua octo: r̄ q̄m̄q; facit oua v̄enti. Et post
q̄p̄posuit r̄m̄i ouum stat duob; dieb; aut tr̄i
bus. r̄ deinde ponit secundū. ¶ Palla duo.
P̄auones ab yelibus s̄b; uarijs calore incipit
yur̄. faba leuiter torrefacta in libidine p̄uouo/
cantur: si eis quolibet quinto die repida probe
atur. Cupidine quoq; coeundi masculus con
furetur q̄tiens circa se amictū caude gēmantis
incuruat. r̄ singulari cū si idozepro currentis. P̄bi
siologus. P̄auo sue cōparis oua dissipat r̄ cō
sumit. si ad illa etiã accedere possit. Est etiã in/
uidus (teste A r̄tostotele) prolem quoq; propria
non dignatur agnoscere: antequã in crūtam
sibi similem ipsam venisse prospexerit.

Operaciones

- A ¶ Dyascorides. P̄auonis fel magne virtutis
est eiusdem sc̄z cuius r̄ perdidit. vel albi capo
nis r̄ scorp̄i marini. ¶ Ad effusiones colorū
v̄alēt r̄ ad caliginē as̄p̄redināq; palp̄br̄az
E ¶ Hieronymus: finus quoq; p̄auonis seruo
rem podagre dicitur mitigare.
D ¶ P̄biscus. Caro p̄auonis v̄in̄ reducta putre
facioni r̄ in obediētiā est digestioni.
E ¶ Sidonius. P̄auonis itaq; caro tam dura vt
putredinē v̄it̄ sentiat. nec facile coquatur

Capitulum. xciii

Dalumbus. Ar̄. P̄alumbē sunt auēs
que naturaliter se e r̄ lig. r̄ pugnat̄ in
p̄ra se p̄nēis: eosq; ibi v̄icem aufe
runt. Hinc r̄ r̄tutes in anno bis ouant bi
nosq; pullificant. Hanc q̄s p̄uientā seruant:
q̄ si parē suam amiserit v̄terius nō coit. extra
mūdy steruus eḡiunt: r̄ cū eoz; pulli creuerint

ad hoc ipsum eos erudiunt. vt videt̄ r̄ ipse cūci
ant. Est autē palumb; minor columba: nec vo
mesticatur vt columba. Color eius ad nigre/
dinem declinat. Pedes eius rubei r̄ asperi. Cū
uunt autē ex fructu sicut r̄ r̄tutur. r̄ palumbus
semper apparet. r̄tutur autē nō. Huius generis se
mine nō diligunt coitum. Sidonius. Palumb;
ba est columba siluana videlicet auis casta ex
moribus a p̄llata. est cū comēs castitate: cū
amisso corporali confortio solitaria incedat:
nec carnalem v̄tra copulam requirit. Ex lib.
de na. rez. Palumbi femina incipit oua cuba
re a medio die vsq; ad mane. ma seruo residuo
r̄pore. Das palumbaz fugit terram salisam
r̄ humidam: ac ponit in os pulli vt asuescat ci
bo. Palumbes amisso corporali confortio: v̄i
ride quicq; in quo requiescat petat: nec carna
lem copulam v̄tra requirit.

Operaciones.

A ¶ Plinius lib. xix. Palumbinus sanguis q̄
B mie prodest oculis cruore suffusis.
C ¶ Idem in libro. xxx. Palumbi caro decocta
D in aceto dissin̄t̄: cis ac ali actis medetur.
E ¶ Finus palumbinus in faba sumitur p̄ra cel
F culoz alias vesice difficultates. ¶ Similiter
G cinis plumarū palumbium feraz ex aceto nulli
so. ¶ Dyas. Finus palumbinus calidus r̄ can
H sticus cū aceto tritus r̄ impostus: c̄rofas cus
I rat: r̄ carbunculos r̄spit. ¶ Dicit̄ vero n̄ esse
K ac̄t̄. n̄c̄ lim̄i r̄ oleo vt cathaplasma ac h̄b̄v̄i. s̄
L combullionib; medetur. max̄imē ex r̄o funges
M venenatos bibendib; p̄fidium est. ¶ Id̄ meli
us factes si cum vino r̄ aceto bibatur

Capitulum. xviij

Dapiliones. Jsid. Papiliones aut cule sunt q̄ maxime florentib; maluis habū dāt queq; stercore suo vermiculos nasci faciūt. Et li. de na. re. Papiliones sunt vermes volantes: q̄ maxie florib; inuadunt et eis cibos capiūt. post augustum cocunt: ⁊ masculo moriente post coitū semia edit oua. q̄b; editis morit. que s̄o p̄ hyemē durāt: ⁊ estate vermes faciūt: q̄ calore solis a nocturno roze inualescentes: alas ꝑcipiūt euolantes. Palla. li. v. Papiliones qm̄ apibus obsunt mense aprilis necandi sunt. Tūc em̄ maxie abundant floribus maluis: quos hoc genere intercipientis yaseni militare sile. i. altū ⁊ angustum. vespere inter aluearia collocemus. ⁊ in fundo eius ponamus lumen accensum: alluc ⁊ papiliones cōueniēt: ⁊ circa lumen volabūt: ⁊ angustia vasculi ab igne ꝑrimo interire cogentur.

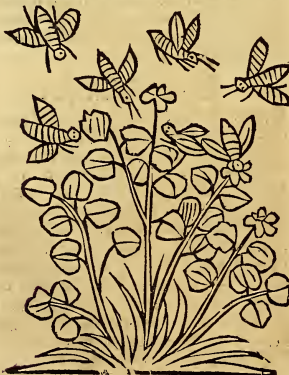
Capitulum. xcv.

Dlarea ⁊ Pluuialis. Pl. li. x. Plarea est avis q̄ ad aues in mari ꝑ ꝑda se mergēs aduolat. eorumq; capita mortuā corripit. donec capturā extorquet eadē cū se conchis implet. calore ventri cocras euomit: at q̄sita ex his esculetra excreans telles legit. Et li. d̄ na. re. Pluuialis ē avis ꝑpe ad magnitudinē ꝑdictis. varijs penis ornata: croceo ⁊ albo nigroq; distincta. aere solo viuere dicitur. Duius argumētū est q̄ licet pinguescat nihil tū vnq; in eiꝰ viscerib; inuenti pōt. Baculos plūbaros bñt aucupes. q̄s altius in aere iactātes: raria sup̄ terrā tendūt: ac fugitātes capiūt.

Capitulum. xcviij.

Dellicanus. Jsid. Pellicanus est avis egyptia habitās in solitudine nili fluminis. Cū ⁊ nomen sumpsit. nā cana pos egyptus ē. fert etiā occidere natos suos eosq; ꝑ tridū lugere. dē cū sc̄pam vultu aere et asperione sanguinis in filios viuificare. Pbilio. Pellicanus amatoz ē filioꝝ nimis q̄ cū ceperint crescere: ꝑcunūt parētes in facies. At illi irā ꝑcuriunt eos ⁊ occidunt. et ꝑ tridū lugent. Tertia die mater eoꝝ ꝑcuriens cofas suam ⁊ aperiens lacus suum. incurbit sup̄ pullos ⁊ effundens sanguinē suum super corpora eoꝝ suscitāt eos a morte. Et lib. de natur. rez.

De Auibus.

Pellicanus dicitur quasi pellem habes canā: id est pluma s albas. In egypto circa nilus habitat: et lacte cocodrili vivit. qđ vtiq; bestia p̄ nimia māmillaq; abundantia in aliquo palu stri loco in magna quantitate exiit. vnde z cocodrillum liberet pellicanus sequitur. Nec auita macie semp̄ afficiat: et qui quid glutit cito dē gerit. quia vter eius nullum habet visceris: lum q̄ tenet cibum. solum enim visceris habz ducium qui ab introitu oris vsq; ad secreta nature perringat. Pullos suos sanguine lacris sui viuificat: ai eos propter impozunitatē suā am occiderit. vel a serpēte qui eis insidiatur in teretemp̄ros inuenerit. Post sanguinis autē effusionem a deo debilitatur: vt exire de nido non valeat: sed eius pulli pro cibatione eius et sua exire cōpelluntur. Quidam tñ coz̄ segnes exire nō volunt z pereunt. quidā autē sapios quidem pascunt: sed mare penitus negligūt q̄ cum ibi la post cōsuetudinem viderit: pios filios nutrit. impios autem abijcit z contemnit.

pphera Hieremi: de illa in parabola dicit. Perdit fouet que non peperit. scit z iustitias nō in iudicio. In dimidio dicit suos: derelinquet eos z in nouissimo erit insipiens. p̄b̄siologus p̄t̄ dicit oua perdit: sed que mos est ouoz perditozum damna resartit: et aliter in matris oua suscipiendo. Ambro. perdit est auita astuta que alta ius perditis oua diripit: coz̄pore suo soz uer: sed fraudis sucfructū habere nō potest: qz cū pullos suos eduxerit: eos amittit. Tbi cū voces illius audierint q̄ oua genuit relicta ea ad illam se naturali qđam munere z amore p̄ferit quā vtrā sibi manē cognoscit. Aresto. Perdit si fuerit ppe mare z si a uerit ventus in pregnas. In coitu facit odorem fetidum. Ad modum vero galline sup oua cubat z sup pullos: z colligit eos sub alis. Item in li. de uari. re. Perdit cum marer volat in circuitu vna? toz quousq; pulli fugiant. z post si gam corū fugit ipsa: tunc q̄ vocat eos secura. zc.

Operationes

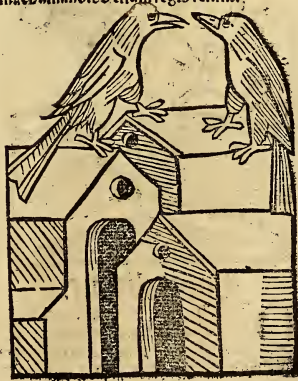
¶ Istō. Perditia carnes p̄ceteris auibus sil uestris sanissime sunt. ¶ Huius auita pectus cum superioribus est valde sapidum. inferior vero pars nō ita. ¶ Perdit testante Plinio nō pinguis est. ¶ Sel eius cū melle quo pondere prodest ad oculoꝝ claritate. ¶ Dyal. Sel perditie eiusdem virtutis est: cuius et panonis. n. de valent ad effusione oculoꝝ z ad caliginem aspreuētiāq; palp̄bz arum. ¶ Daly. Spar quoz perditia sic capum dillū gener tritum acbiturum epilepticum prodest. ¶ Plinius libro. iij. Jus perditia recreat flo machum. morbo etiam regio resicit.

A
B
C
D
E
F
G

Capitulum. xcviij.

Perdit. Ex li. de na. re. Perdit est auita oolosa z luxuriosa. masculis pro feminis vnicūctibus vici calcantur a vix crozibus coita. De nocte conuictis posterioribus perditices sedent. et libidinis tēpore linguā ad inuicem extensis p̄c desiderio coitus dūant. A coz. Perdit propter terrā volat que cum in multis sit astuta in hoc dōc̄ est astuta. q̄ sicubi possit capur abscondere. credat se totū la re. z cum ipsa nemine videat: putat quoz nēmine se videre. In hoc q̄s q̄ alienos pullos fo nec z nutrit: cum eos citius amittit sit. An dē

Tractatus

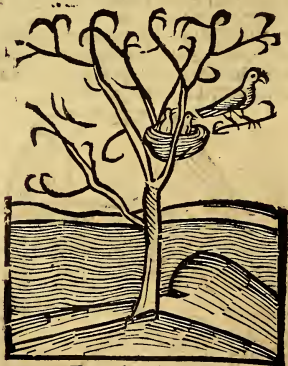
Capitulum .xcix.

Dica. *Isidorus*. Pica dicitur quasi per
 erica: eo q̄ verba in discrimine vocis:
 vt homo exprimat. ¶ *Ex libro de na-*
turis rerum. Pica est avis calidissima alba et
 nigra varietate distincta. linguam habens la-
 riorē qua sermō ē imitatur humanū. Nidū
 suū inter loca spinosa constituit. eumq̄ terra
 interiori et spinis exteriori in circumitu subrus
 ac de super diligentissime sepit ac munit aruili-
 mum enim tantum foramen per quod ingredi
 atur in latere relinquit. et hoc eo loco q̄ nidus
 inaccessibilior est: quoniam cum ab homine visum
 senserit: ova transferat alia commoditate digi-
 torum iuuante. *Philologus.* Pica garrula
 breuitatem alarum causa longiore recompensat
 fatidum suum cum duobus foraminibus co-
 struit. per quorum vnum intrat et altera cau-
 dam emittit. In hoc autem commendabilis
 q̄ curia vel horra in quo nidificat prospicit:
 multo clamore prodit. ita vt a proposito reuo-
 centur infelici.

Operationes

A

¶ *Ex libro de naturis rerum.* Larnes pullo-
 rum eius ad acumen oculorum mandū dicuntur
 tur. qui tamen nisi prius excoriat fuerint. facili-
 le cocioni non cedunt.

Capitulum .i.

Dicus. *Isidorus*. Picus a saturni filio
 nomen sumpsit. qui eo in auspicijs vte-
 batur. Ferunt enim hanc avem quod
 dam batere diuinum allo in dicio: q̄ in qua cū

q̄ arbore nidificauerit: clauum vel quicquid
 aliud fixum est herere diu non potest: quin sta-
 tim excidat vbi illa infederit. ¶ *Ex libro de na-*
turis rerum. Picus martius est avis parua: a
 duncos vngues habens: et arboris rostro per-
 netrans. cuius supinus cornicem arboris per-
 curit: subesse pabulum intelligit pullos in arbo-
 ribus cauis educat. In quos cum saginam
 vel aliud tale quis miserit. picus admota q̄
 dam herba statim excit quantalibet ingestum
 sit. ¶ *Ex eorum genere plures nigri sunt vt meru-*
la. croca vt orzoli. Sed illi speciosiores ac
maiores que sunt in vertice ruffi: i pectore cro-
ca circa collum virides: in alis cerulei: in cau-
da chorulci. Picus in agro tarerino negatur
 viuere. Huic proprium est senel in anno cal-
 uescere: eo sc̄ tempore quo rapa seminatur.
 De hac aue quidam videtur verum dixisse.
 Parua loquat volucris: dñm te voce saluto:
 Sime non videas esse negabis aum.

Capitulum .ii

Dralis. *Plinius libro .xi.* Pirakis sive
 pirotes vel pirausta est musca maior
 magnitudine. et quem cipriaris for-
 nabus ex medio igni volat pennatū quadru-
 pes. quamdiu est in igne viuūt. cū euaserit lon-
 gior paulo volatū tunc emouetur. ¶ *Ex libro*
de naturis rerum. In cipri partibus est mu-
 scarum genus quadrupes que pennate sunt et
 multo maiores q̄ nostre. et pirole dicuntur: qm̄
 in forma cibo e medio ignis volant ipone. et qui
 dē mirabile est q̄ q̄sdm̄ in igne sunt viuunt: cū
 aut extra volauerint: paulo longiore moriunt.

Capitulum. ciiij.

DSitacus. Iſido. Pſitacus in India lit
toribus gignitur colore viridi: torque
punico: grandis in qua z ceteris aui-
lario: vnder articulata verba exprimit: ita vt
ſi cam nō videris hominē locutū putes. Ex na-
tura aut ſalutar dices. aue vel kere. Cetera no-
mina inſtitutione diſcit hinc z illud. Pſitacus
a vobis alioz nota diſcam. Hoc vidici per me
dicere ceſar aue. ¶ Solinus. Sola India pſi-
tacum auē mitit. cui roſtri tanta duricia ē: vt
cū e ſublimi precipitatur in ſaxum niſi ſe o-
uia excipiat. Ex li. vena. rez. Pſitacus a quas ali-
as quocunq; modo patitur ſed pluuia moſt.
Iſcirco in montib; Heluoe nidificare fertur.
quia raro vel nunq; ſibi pluuit. Laudat ſuā ſum-
mo ſtudio cuſto dit: pennas q; roſtro ſuo fre-
quē etas extergit. Auis eſt luxurioſa nūmum: bi-
bit q; libenter vinum: ſemper ſam pede cibat: z
illo orſuo deſert et cas ſicut homo manu.

¶ Pſiſiologus. Pſitacus qui vulgo papia-
gabyo. id eſt principalis ſeu nobilis. gabyo vi-
ditur co aſ ſue indicas habitat oras. Dōntē
quoq; gelboe libenter inhabitat. ppter cuius ſic-
citatē. q; multa humiditate ſupabundante in-
cure moratur: aliquid anulum ſimilis eſt obelo
z falconi. Turides habens plumas. pectus ro-
tundum. roſtrū aduncum: rante fortitudinis:
vt caueam ſuam vi ex virgis ferris frangat:
hominis vocem imitatur. Dure quoq; calidi-
tatis eſt in eſſiccando riſum. Homines etiam
oculari domeſticos conſuevit: admoto ſpe-
culo pſia forma deluditur: z nunc gaudenti:
nūc dolenti ſimilis eſſicitur. In aſpectu q; vir-
gineo multū delectat: z cū vino inebriatur.

Capitulum. ciiij.

Dorpbirio Iſido. Dorpbirio eſt auis
cōtra modum altāz vñū pedem habēs
latū ad natandum. alium vero filium
ad ambulandus. In quo notatur q; vtroq; ele-
mento gaudet: in aqua natans vt anates: et
in terra ambulans vt perdices. Sic ſolus pre-
ter pſitacum pede ſuo inſtar manus a qua ſu-
ſcipiens ad roſtrum deſert z potat: ſeq; huma-
no modo cibat. q; cum omni cibo z cum ſolo
moſtu oportet vt bibat. Virtutē etiā appetitus
habet vobiles naturaliter in attrahendo cibū
z ſibi incorporando. Huius generis laudant
ſimi ſunt: qui roſtrū habent magnū z crura q;
longa. ¶ Actor. Dorpbirio vt fertur idem eſt
q; pellicanus. Unde in Deute. vbi ſm Diero-
nymi translationē inter aues immundas por-
pbirio comedi prohibetur. Iuxta ſeptuaginta
interpretes pellicanus ponitur.

Regalus. Ex libro de naturis rerū. Regulus qui et parra quasi avis parua dicitur multa est in prole et garritu. Et dicitur aliquando aures inter se: sicut fabula refert. ut illa pro rege haberetur: quae sublata volatu omnes alias vinceret. Cuius parra sub aquile ascella latitate. Aquila omnes alias aues ceteras transcendit exiliens parra insedit aquile capiti et inde esse victoris can asseruit.

Capitulum.v.

Scrabrones. Iisdem. Scrabrones a caballo id est caballo vocati sunt. eo quod ex eis creantur. Sicut autem scrabrones nascuntur de carnis equorum putridis. ita ex eis iterum sepe nascuntur scarabaei de cogit nominati sunt. Ex libro de naturis rerum. Scrabronum cellae sexangulae sunt: ceterae vero coratice arantiosae. Liber de naturis alligat ibi Plinium. cuius vera littera est. Cetera autem coratice Nam a principio sic continuat. Uelpe in sublimi et luto nidosa faciunt. et in his ceras scabrones in cauernis ac sub terra. Et horum omnium sexangulae cellae. ceterae autem coratice. Brantia fetus et ipse inequalis est. alius in vermiculo. Et autumnus tamen verius: omnia haec carnes vescentur. in plenitudo crescunt: hyeme reconduntur. Aurores dicuntur interfici puerum binum ter nouem puerum scabronum. Scrabrones ac vespe nequaquam reges sicut apes habent. et ideo periculosus plurimus subiacent. horum ridos suos ac murmurum deprimunt. Et haec magis in cauis locis. Horum mella sunt hama

nia visibilia inuita. Quae qui rapere volent in tanto periculo se subdant. nam coraculca iaculantur.

Capitulum.vi

Scarabi. Iisdem. Scarabi dicuntur eo quod de carnis equorum putridis sepe nascuntur. Thauri vero vocantur scarabei terre restres ricino similes. Licendula quae scarabeorum genus est ut dicitur est. Plinius libro. xi. Quibusdam in secetis penitente ructe crusta sunt peruenit ut scarabaeis. quorum pennae tenuiores et fragiliores existit. his negatus est aculeus. sed in quodam eorum genere grandis cornua pedonibus fulca detenta forficibus in acumine cum libuerit admodum roentibus. Infantum remedia ex ceruice suspenduntur. hos Egidius vocat lucanos. Aliud eorum est genus quod firmo ingentes pilis auersis pedibus volitant. partemque in his contra rigorem hyemis fetas sui vermiculos ostenduntur. Alii magno cum murmure vel mugitu volitant. et

Operationes

¶ Plinius libro. viii. Vasa ruosa mulier si segete ambiat nudata scarabei decidunt et arimantia nota. Idem libro. xxx. Viridis scarabaei natura conuenientia ex cuius visum. ideo eo continuo eo scilicet proceres gemi a peracquirunt. Thauri vero dicuntur et vocantur scarabei terre restres ricino similes. nomen eis de eorum comacula. Alii pediculos terre vocantur qui strumibus imponi consueverunt. Aucen. Oleum in quo fricatur scarabeus valet ad dolorem auris in caessuliam similiter et corpus eius opime primum.

Capitulum.cviij.

D E muscis. Scimus. Scimus sunt musce mī
nūtissime a caulis permolite: qui bo ter
na plaga supbus egyptioꝝ populus ē
celus. ¶ Digenes sup Ecodū. Hoc animal pē
nis suspendit: p̄ acra volitans: sed ira subtile et
mīnūtū: vt oculi vsūm nisi acute cernent: effu
giat. Corpus cui infederit acerbissimo stimu
lo terebrat. vt quā volante videre quis nō va
let: sentiat stimulantē. Blofa sup eodem. Sci
mises nati sunt in terra egypti de limo musce. s.
mīnūtissime: et in quietissime inordinat volans
tes: atq; in oculos ruentes hominū requiē au
ferunt dum ambigunt redeunt. ¶ Ex li. d. na.
rez. Scimus sunt vermes mīnūti volantes q̄
pecudam ambiditū sequuntur: et boies maxime
Pungunt aut̄ aculis dormientes acri sar̄ do
loze pro posse. Unde in locis vbi abundat eaz
proteruitas: homies delicati circa lectos suos
rberia sua tam subtiliter laqueant: vt per hec
scimus ad nocendum transire non valeant

Operationes.

¶ Albertus in li. de sensib. Extende pilum a
iuchi equi supra portū domus: nō ingredient̄
domum illam scimus dum stat in ea pilus

Capitulum.cviij

D E Scelndes et Strophilos. Al
ber. in li. d. na. aia. Strix est avis no es
turna. de q̄ Lucan⁹ meminit dices q̄
repidus bubo q̄ strix nocturna querunt. Dec
avis a vulgo aia ab amādo vocat. eo q̄ pul
los amat. Et sic dicit̄ q̄ sola inter aues pullis
buno: ē lacrum instillar. ¶ Actoz. Hoc no
men strix equiuocū est ad aue illam. s. scelnde
de q̄ iam dicit̄. et ad bestiam herina p̄similam

¶ Pl. lib. x. Scelndes aues vocant aquaz
aduentū precib⁹ impetrant incolē casini mon
tis fruges eoz locutis vastantib⁹: nec vnde ve
nitant: quoue abeant cōpertum est illis nunq̄
cōspectio nisi cum eaz presidio indigetur.

¶ Actoz. Idē inferius de scelndes. infra li. de
na. rez dicit̄. Et q̄ riciū scriptozis ex altera ps
te esse videt̄. ¶ Solin⁹. Strophilos est avis
paruula. que vix escas affectat os cocodrilli
paulatim scalpit. ac sensum scalbum igrine blan
diente aditū sibi vsq; in fauces eius facit. Nō
conspicatus ybneomō beluam penetrat. pos
pularis r̄ scribo: et alio ex it.

Capitulum. cix

Strutio. Actor. Strutio aliqñ quidē alas erigit: sed volare nequit. est em̄ in gens corpore: rara in plumas. habet aut̄ alas similes herodij & accipitris. Ferrū s̄o comedit. ¶ Aristo. De strutione est opinio q̄ nō sit de genere auū: p̄pter diuersitatē sue creat̄ionis. partim em̄ quadrupedibz assimilaf: partim auibz. Non habet alas sed figuras alarū q̄ volatū nō pueniunt. q̄ nō sunt tenues vt pilif: sed sicut quadrupes habet palpebras superiores & in cis pilos. Habet itēz plumā multā in inferiori parte corporis. & duos pedes vt auis sed vngulam fissam vt quadrupes. Est em̄ magni corporis: cū auum corpora necesse sit esse parua: alioquin volare nō possunt. Tres habz digitos in vtroq; pede. p̄pter alas & p̄pter pondus. Lunq; sit ponderosū corporē: nō bonū volans: multa habet superfluitatē. multumq; costis: sicut & gallina & perdix. ¶ Ex lib. de na. rez. Strutio est auis pene bestialis generis. Habet em̄ pennas sed nunq; vritur cis in volatū. Alas habet tenues: & plumas vclur pilos. In em̄do alas erigit. adeoq; in terra currit: vt es quos celeritate pcedat. Habet aut̄ vngulas bifidos ad cōprehēdos lapides q̄s em̄itit in fuga contra insequentes. Ferrū comedit & v̄gerit: quia calidissime nature est: & equū natura liter odit: & miro modo persequitur. Equus etiam illam in tantum odit ac retinet q̄ eam v̄dere nō audeat. Difficilium paruum sub alis habet. quo se in latere purgat & agit: quādo pro uocatur ad iram. In pectore vero magnū os: & latum ad protectionē magni corporis: sibi creatum. Porro soliditas ei tanta est: vt cum frutice collo oculatuerit: reliqui corporis latitudinē latere credat. Naturaliter autē caluescit. & ita plumas eguit. vt et nudus fere remaneat. Sed corūm habet fortissimū q̄ in plumis protegitur ab impo: ruitate frigidis: corpus habet fere ad magnitudinē asini itatura medio: cris. Quia quoq; eius adeo magna sunt vt et transuerso secca vasa siant ad bibendum pro amplitudine sua. ¶ Physiologus Strutio solo vitū ita fouet oua sua in barata recondita: vt eis pulli egrediantur in lucem. Nec inter aues ceteras duas tantum digitos cōtinet ad modum vngularū arietis ita q̄ de concavitare pedis sui subtus quasi de funda proijcit lapides super dominum. Ferunt etiam oculo vno inueni celum: & altero terram.

Operationes.

¶ Rasi: Caro strutionis oibz grossior iudicat

Capitulum. cx.

Strutio camelus & Sturno. Plinius: Strutio camelus africū vclur opica: aues sunt grandissime & pene bestiarum generis: altitudinem equitis insidiantis equo excedunt celeritate v̄incunt. ad hoc solum v̄astis pennis vt cur rentem adiuuent: ceterū non sunt volucres: nec a terra tolluntur. Ungulis ceruinis similes quibus dimicant: bifidice & comprehēdis lapidibus. Duos in fuga contra insequentes ingerunt pedibus. Actor. V̄idetur esse strutio camelus species strutionis. vel ipsum etiam genus sic appellari. quia sicut dictum est supra: pedes habz similes pedibus camelī. ¶ Ex libro de naturis rerum. Sturni sunt aues parue ad volandum extēte fusco n̄scentes colore. Et aternatim volant: & quodam orbe circumaguntur omnibus in mediū tendentibus: & hoc propter accipitres qui eis insidiantur. Vespere quidam aggregātur. Et tūc immensis turbis: commurmurāt: nocte silent: auroza rubente murmur excitant. Denum vero diuise per turmas ad cibum volant. ¶ Plinius. Est autem & sturnus ex auibus loquentibus: vnde & Cæsares inuence habebāt sturnū loquentem.

Operationes

¶ Rasi. Sturne vel sturni caro grossior est q̄ pulli vel cocurnicis. V̄trem stringtonem multum nutriunt.

Capitulum. cxj

A

De Auibus.

Capitulum. cxxij.

Turdela & Turdo. ysi. Turdela q̄si ma
ior turdus d̄r. cuius stercore visci ḡnari puraf
Turdi aut̄ a rarditate vocati sunt. byemis enī
ps̄nio serferiūt. Ex li. d̄ na. re. Turdi sūt aues
parue q̄ d̄e corp̄e s̄ p̄uidencia magne. In cacu
m̄ibz arborz luto nidōs edificāt. & p̄ne p̄tes
tim. l. p̄t̄nue post coitū generāt. & n̄iz q̄. r. di
ebus oua i vitro maturecūt. & postea parunt
p̄li. l. r. At abeūt & turdi i vicinā s̄ bz plūmā
nō amittūt. nec occultant nisi spe cibi q̄ hyber
nā pabulā petūt. itaq; i germania byeme turdi
maie cernunt. & sunt aues trumestres sicut tur
tures. His color estate circa collū varius. bye
me p̄color. in cacum̄ibz arborz luto nidificātes
p̄ne cōterrim in secūssu generāt. Agripina cō
iunx Claudi celsar̄ turdū habuit qd̄ nunq; an
te sermonē boim imitantē. Pass. Turdi nutriē
di sunt in cubiculo ita q; includantur illi. ac
recēt̄ capri mixt̄ aliq;bz añ nutritis. q̄z socie
rare ad cibo s̄ ipso capiēdo spaudā noue cap
tūtor̄. m̄ltitudinē p̄olent. Sūt aut̄ loc̄ m̄
dus ac lucidus & vndiq; leuigat̄. in q̄ trāverse
figant̄ p̄ite. q̄bz p̄it post inclusū volatū sedere
Ran̄ q̄z yirides sepe mutent̄. carie n̄ise mix
tis pollinibz p̄bea n̄. mirri erit̄ (si facultas est)
lentici olea. Istridere semia interdū excludendā
fallidia. maie q; aq; tribuat̄ m̄da. Turci n̄ q; s̄
si alēdo sagin enī. & volupratē cibi. & reditū ma
ximū p̄stant. p̄ciatē b̄nificū m̄m̄strāre luxur̄i.

Tarda & Tragopa. ysidor. Tarda
ap̄ nos d̄r eo q; tardo & graui ro
latu detena: nequa q̄. vt ceterē vo
lucres ydlocitate p̄enaz attollit̄.
Brece aut̄ gradipes vocaf. Auicē. Qua auis
tarde s̄m q; dicitur s̄unt t̄ncura bona.
Ex li. de na. re. Tragopa est auis in c̄byos
pia ferruginet̄ colorz. maior q̄ aquila. caput̄ bz
vt fenit̄. excepto q; in eo cozma bz vt arics. n̄
illud armatū p̄fert aduersus oēs aues sibi con
trariātes. Solinus. Tragopa ē auis maior
aq̄lis. com̄ibz arietinis p̄ferēs caput̄ armatū.

Operationes.

- A Auicē. Qua auis tar de sunt n̄itura bona
- B Experitur bora qua preparata sunt ad il
lud cum filo lane in eis penetrante.
- C Item. Stercus auis tale p̄fert empetigini.

Operationes

Auicē. Turdoz stercoz comedentium r̄si
confert panno & mox p̄beet & etia m̄ empetigini.

A

Tractatus

Capitulum. cxiij.

Turtur. yfido. Turtur a voce nominat
 avis pudica. semp̄s in montibz iugis
 in deserto comorata. Terra em̄ boim
 z conuersatione fugit: et comoratur in siluis.
 Que etiã hyeme de plumara in truncis arborũ
 cõcauie habitare perhibetur. Cuius contra-
 rio columba humana hospicia diligit: domo-
 rum semp̄ blanda habitatrix. ¶ Ambro. Tur-
 tur est avis pudica: que vbi cõiugalibz pp̄ij fue-
 rit amissione viduata: cõiunctione iterata recu-
 sar: nec iura pudoris: aut cõplaciti iuri federa
 resoluat. z primus amor eam decipiens: plus
 doloris ex morte q̄ suauitatis ex caritate dile-
 cti generat. Discite q̄ mulieres quãra sit viduitas
 gratia: q̄ etiã in auibz predicat. Turtur em̄
 nescit primã fidem irritã facer: eoz prima cõru-
 nubij sorte amissa nouit castimoniam seruare.
 Nec auis in nido suo solia squille supiacet: ne
 pullos suos lupus incursat. Fovit em̄ q̄ bmoĩ
 solia lupi fugere consueuerit. ¶ Ex li. de na. re.
 Turtur socium diligit: eo q̄ mortuo vel capto
 incedens solitaria sciscit arborz ramis incidẽs
 gemens ac tristis. nulli auium est infesta: sed ad
 omniũ infestationes parientissima. in locis rus-
 sissimis z delectabilissimis habitat per totã by-
 em̄ in concaviis arboribz. In plumis iacet. in
 vere aut̄ prodiit. multe quidē eaz terras calis-
 das hyeme petunt. z multe remanent in locis ha-
 beat. soli oppositum ad quiescendum aptum.
 Aliquũ ita debiles sunt naturaliter vt manu ca-
 pi possint. Qua sepe terna pariunt. sed nunq̄
 plus q̄ duas educat. similiter z palumbi. Tur-
 tur ouat in vere bis z sepe ter. Sed hoc quã-
 do vnũ par ouoz corruptũ fuerit. aut casu pet-
 rierit: sola q̄ auium pullos suos ð nocte pascit.
 ¶ Aniso. Turtur ex fructu viuũ: sicut z palũs
 bue. Palumbus aut̄ semp̄ apparet: turtur aut̄
 nõ. z ouit q̄ dez turtur post. iij. menses: pregnãs
 est diebus. xiiij. z totidem cubat. Cuius aut̄ et
 cubatũ: z columba quindecim annis.
 ¶ Palladius. Turtures vt alantur breui z p̄-
 pe obscuro cubiculo claudendi sunt: quos nas-
 trare facilius est. quãa nibil expetunt.

Operationes.

A Anicenna. Sanguis turturis calidus di-
B stillatur super aurem contritiã z dolorosã.
C ¶ Plinius libro. xxxij. Turturũ sanguis quĩe
 prodit oculis cruore suffusus. simus eaz ab
 buignes extenuat. ¶ Huius aleo exte san-
 guis medicinalis est immisus oculis.

Capitulum. cxiiij.

U Anellus. Et lib. ð na. rex. Anelli sunt
 aues quas. Plini. simpbalides vocat.
 sans pulcre columbina magnitudine
 cristato capite vt pauo: collo quidez co-
 lore viridi z lucenti. reliqua vero parte corpo-
 ris varietate distincta. Hec auis cum hominẽ
 etiam a longe nido suo appropinquare senserit
 egressa: statim cum clamore occurrit. Sic
 q̄ stultus dum hominã a nido suo amouere
 se credit: ipso clamoris inditio nidum prodit.
 quem progressus homo spoliare contendit.
 Hoc idem dicit Plinius: licet per alia verba

Capitulum. cxv.

Capitulum. cxiij

Ulula. yfido. Ulula est avis a plancu
z luctu nominata. Cum enī clamar aut
fletū imitatur aut gemitū. Unde apud
augures filamentetur tristitia tacens ostende
re fertur prosperitatē. A cor. Ulule (vr dicit
glofa sup. Hia) sunt aues magna tudinis cor
uine. maculis reſepte. q̄ roſtro in palude ſiſo
bozrende ſtridunt. habētēs vocē ſimilem viū
latu lupoz. yū z nomē acceperit. z vocantur
gallice bubort. De hac ſuperius dictū ē in ca.
Buzborio: de onocroculo q̄ noia ſunt idem.

Capitulum. cxvij.

Upupa. yfido. Upupa est avis spurciss
ſima criſtis eſt anniſo galeata ſemp in
ſepulchris z humano ſtercore cōmorās
Upupa grece dicta eo q̄ ſtercora humana tō
ſideret. z ſerenti paſcaſ ſimo. Lius ſanguine
qui ſe inuenerit dormitum pergens demonen
ſuſſo cātesle videbit. Glofa ſup. Leutici. Upu
pa lugubris eſt z luctū amans. Unde z in lege
comedi prohibetur: q̄ ſeculi triticia mortem
operatur. Pbiſiologas. Upupe pulli cum pa
rentes ſuos ſenuſſe viderit: ita vr neq̄ volare
neq̄ videre poſſint: y cū ſuſſim as parentū plu
mas euellunt: z oculos eoz plinūt: ſouent q̄ eos
ſub alis ſuis. donec creſca ne eoz penne. z re il
luminentur oculi eoz. ſicq̄ mutuatam vicez pa
rentibz reddunt. Jozath in libro de animalibz
Upupe pulli parētes ſuos ſouentes anhelant
ſup oculos iſtoz vr viſum recuperent. Ex lib.
de na. re. Upupa eſt avis admodū pulcra: ſed
ſimunda. vna tū vo. ſicq̄ z cuculus impozit

na eſt: byeme latet: z huda eſt. vere productur
Zuius parentes ſeneſcentes inter pullos iam
adultos in nido pluma ſe eunt z interz a pul
lis paſcūtur. donec vires plumalq̄ recuperēt
Lumen ſenio viſum perdidertit pulli notam
naturaliter herbam colligunt: eoz cecaroso
culos inde linunt vr viſum recuperent

Operationes

¶ Pitagoras in libro romanoz. Sanguis v
pupe illius: homini dormienti demoniaca gi
gnit ſanctinata.

¶ Penne vero poſite ſuper caput hominis: ſe
dant ſoda: id eſt dolorem capitis

¶ Huius etiam lin gua ſuper illum ſuſpenſa: q̄
multam obliuionem patitur: ei confert.

Capitulum. cxix

Ultur. yfido. Vultur a volatu tardo
nominatus putat: magnitudine quip
pe eoz porz p̄petes or latas nō habet
fertur pene vſq̄ ad centū annos procedere.
Virtutes aut ſicut z aquila vltra maria cada
uera ſentunt. Alrius quippe volantes: q̄ mult
ta montium obſcuritate celantur ex alto illi cō
ſpiciunt. Ambro. Vulturez dicunt ſine cōcu
bitu generare z cōcipere. Solent etiā mortem
hominis quibzdam ſignis annunciare. Cum
enī lacrimabile bellum acies inter ſe inſtrunt
multo vulturez ſequitur agmine: z eo ſignifi
cant q̄ multa hominū multitudine bello caſura
ſit futura preda vulturibus. Glofa ſup. Leu
tici. A ex vulturem comedi prohibet qui bal
lis z mortuis gaudet. Pbiſiologas. Seder aut
vultur in altifſimo loco q̄ retaretur in aſcet

De Auibus.

sua terra. ascenditq; tantū in altissima vt videat loca remota. Ideoq; dicit q; solus vultur est auis dei. Hic etiam maiores aues rapaces vt accipitrem insequitur. Aresto. Vultur grauis est et mali motus famelicus et clamorosis. Tenatur in locis nido remotis valde. ascendit ad locū altissimū ubiq; sedet q; difficilis est eleuatio a terra. ideoq; dicitur q; solus vultur est auis dei deprehēdit aut lepores. et paruos ceruos et capras ac vulpes et animalia cetera q; retinere potest. Item. Vultur nidificat in locis altissimis. et multotiens super arbores. Inuidet pullis suis cum impingantur. nec pascit eos nisi de cibis suis reliquis; illos anteq; volare possint excipit. Est aut animalia que protecolos illos cum pullis suis nutrit. vnum parvulum occupat vnum magnum locum. et ideo secum alios nidificare non permittit. Est autem longevitate quod ex eo cognoscitur. q; vidus eius semper idem manet. Lumē sēscit clon gant rostrum eius superius et arcuatur. Et in sine fame moritur.

Operationes

¶ Esculapins. Vulturis penne combuste suscant serpentes a domo. ¶ Jecur eius tritum cum sanguine per decem dies bibitur: a ducos liberat. ¶ Sanguis eius cum succo marubij caliginē oculorū sanat. ¶ Edeps eius dolozē oculorū sanat: dolozes neruoz euaquat. Dyalcorides. Simus vulturis medicinalis est: maz su migium eius secundum ex pellit. ¶ Plinius li. xix. Vulturis fel ex aqua diluū: albugines sanat oculozum. ¶ Penna vulturis si scalpantur dentes acidum faciunt habikum.

Capitulum. cxx.

Nyon. Actor. Eyon est auis immunda scdm legem cuius natura non factis est nobis nota. Est autem legitur de genere vulturum: sed minor frulur. Hec enim est mens Alberti in libro de naturis animalium. Et similiter in libro de naturis rerum.

Capitulum. cxxi.

Dhos. ydros. yfida. Ex libro de naturis rerum. Idos est auis visu debilis que imitatur vocem equi. Et quandoq; super eum volans. eum stupefacit: ipsumq; fugere cogit. Aristot. Idos ideo cum equo pugnat: quoniam ipsum a pascuis excipit. et herbas comedit. Ideo stupefaciens eum fugere cogit: et forte interficit. Est autem auis pulchri coloris et vita eius bona. Hanc et apud fluuios et margines eoz. ¶ Idem. Idros est animal volatile in nullo flumine: satis inimicum cocodrillo. Nam de natura et consuetudine cum videat cocodrillum in litore fluminis ore aperto dormientem inuoluit selimo quo facilius possit eius faucibus labi. sicq; faucibus suis irrepens erosis cocodrilli visceribus tandem inde viuas exiit. ¶ Ex li. de natu. rez. ¶ Yfida sono vocis dicta est. auis quidem parua: sed pennarū veritate clarissima. In dorso colorē habet inter viridem et ceruleum. In petore vero pferat imaginē carbonū ardentium. Duostrum in pede digitos. yngues aducos sed rostrum paruum ac directū. Circa aquas

Tractatus

assidua est. Pisciculis vivit. terram rostro ca-
uat: ibi nidum congerit ac fetus facit.

Operationes

A De hac opinatur vulgus. quia si pellem cum
plumis aut moxue detrabas et parieti infigas
omni anno plumas ac si esset in corpore com-
mutabit.

Capitulum. cxxij

Z Elentides. Ex libro de naturis rez
scilicet sunt aves (vt dicit Plini-
us) quarum suffragium a Ioue deo
petunt incole montis Cassini cum
a locustis fruges illius vastantur. Itaque do-
misse locustas depopulantur et vnde veniant
quoue abeant ignoratur: aut quo vadant. hoc
idem dicit Albertus in libro suo de naturis a-
nimalium in tractatu de auibus

¶ Hec igitur dicta de Avium
natura suffragine.

Proemium in tractatu De Piscibus.

I Am in precedenti tractatu locu-
ti sumus de volantibus que in ge-
nere animalium vident esse perfe-
ctiora natantibus. Ideo nunc in
isto quarto tractatu deo opitulante dicemus
de natantibus sive animalibus aquaticis: hoc
est de piscibus. Nam sicut aer ornatus est suis
animalibus scilicet volantibus que possunt ex eo respi-
rare propter crassitudinem humoris et quorum corpo-
ra potest sustinere. sic aqua sive id est natanti-
bus que quidem pinnulis suis innituntur aque
natando. sicut aves pennis suis volando. De
piscibus igitur dicemus secundum ordinem alphabetice per
cipula sicut in precedentibus procedemus

Capitulum. j.

A Bremna Abandes Ac
cipender Albire et Alpo-
ram. Ex li. de naturis rez
Abrenio alias Abarenio
est piscis vt dicit Aristo:
multum fecundius ouis: nec
alioz more contra cru mar-
parit. sed naturali quodaz
in stitu et vntre suum ad arenam fricat: que co-
tactu aspera est et gustu salia. Sic quoua cons-
cepta parit: et post tempus debitu fetus educit.
Iozath in libro de animalibus. Piscis abrenio
boza tepstatas maris: natos suos in vntre sal

De Piscibus.

vat: et post tempestatem enomit eos. ¶ Item
 Ab andes piscis solitius de pullis suis navi
 bus mar: adberet. sicq; propter ipsum oiuo fi
 unt imobiles naves. ¶ Ex li. de na. re. Acci
 pender est (vt dicit Plinius) piscis apud anti
 quos nobilissimus. Hic solus contra more om
 niu piscium habet squamas toto corpore ad
 os versus. ¶ Plin. li. x. Apud antiquos piscis
 nobilissimus habitus accipender. vñus omni
 um squamis ad os versus: contra aqua nando
 meat. nullo nuc in honore est qd quidez miroz
 cu sit rarus inuenta. quidam cu alopem vocar.
 ¶ In li. vrs. Albir est piscis marinus habes
 carem adeo spissam z durā ac firmā: vt ea nulli
 tes vtantur pro galeis. ¶ In codes li. Alpo
 ram est piscis qui no gignitur. sed in loco luro
 sa vbi non est aqua. et ipsius lati putredine in
 modum vermiculi creatur. postea cum ascen
 derit in aquam crescit in piscem. Durat aut mo
 dico tempore. citoq; dissoluitur.

piscibus omnino longitudo vt anguillis z con
 gris. Item anguille scopulis se arcerant. eaq;
 strigmenta viuiscunt. nec alia est eaz procrea
 tio. Durius aut ceteris viuunt anguille a quia
 exempre. Idem li. x. In anguillis omnibus nec
 est masculini neq; femine genus. q̄ nec anial
 nec ouum ex se generat: sicut neutru est z ostre
 is genus: ceteriq; vasa vel saxa adberentibz.
 Ex li. de na. rez. Anguilla ex alioz piscium li
 mo nascitur: difficulter excoziatur: durissimaz
 habet more. que etiam excoziata viuunt ad vo
 cem tonitru comouetur. Aquis claris flumiaz
 libus gaudet. z in absconsiione pluidis marie
 capitur. qz tunc ex ventis oppositis aqua tur
 batur. Ad pisciculos inferiores potest anis ra
 par est. maxime ramen cu in semine reperitur.

Operationes

- ¶ Ex libro de naturis rez. Ex amnis sola pis
 scium no fluit: amni cuz aquis putrefacta diu
 soluitur: plus alio cibo de eo quatur. aliter no
 ciuus est cibus eius. ad ignem assata plus coz
 petit: quia malicia eius illic euaporatur.
- ¶ Pinguedo eius auribus medetur.
- ¶ Tremanguille vino necatur: qui ex eo bibe
 rint tedium vini habent.

A
B
C

Capitulum. iij.

Anguilla. Iij. Anguilla d: ab anguis
 similitudine. Huius origo ex limo est.
 Unde z qñ capis a deo lenue est: vt quā
 to fortius presertantato citius labatur. Fertit
 aut orientis flumium gangen anguillas terre
 nis pedibz gignere. Plinius lib. iij. Anguille
 occurrunt viuunt annis. Durant z sine aquis
 diebz senis aquilone spirante aulro pauciori
 bus. Et hyemem in exigua aqua no tolerant
 neq; in turbida. Ideoq; circa vergilias marie
 me captantur. flumibus tñ precipue turbidis
 pascunt no cibus: ex amnis piscium sole no flui
 sant. Porro vicepedum pūne qare sunt bine

Capitulum. iij.

Allec. Ex li. de na. rez. Allec est piscis
 marinus admodum paruis in Dec
 duo mari: qd mediterraneum est inter
 maiorem Britaniā z germaniā. E unq; vñ
 quodq; sere genus piscium ma: inoz habeat tem
 pus suū in quo solo sit bonū: scz ab Augusto
 vsq; ad Decemb: em. Qui cum recente capus

Tractatus

fuerit delicatioram cibū prebet. **S**alsus autem in visum hominū vltra q̄ alq̄ pisces sanus vult rare potest. Omnium quoq̄ fere piscium solus aqua vivit tantū. Nec nisi in aqua vivere potest. Nam stantim vt aeris serena contingerit spirat. nec vll̄ mora est inter cōtactū aeris et expirationē. Oculi eius instar luminis venocēte lucent in mari. sed hoz virtus cum ipso pisce moritur. vbi cūq̄ super aquas in mari lumē vident: gregatim adnarrant. Et hoc astutum ad rēta a dicitis rēpozi bō alluciantur quasi parati ad capiendum diuino munere in visus hominū deducitur. **H**ibernis autē tēpozi bō secreta maris vsq̄ ad rēpus debent absconduntur: et circa germania. **I**sid. Allec piscis est ad li quorem salamentoz idoneus. vnde runcus panus. **C**tor. **F**ertur autē allec ex puro aque clamento viuere: sicut salamandra ex igne.

Operaciones.

- A** **P**linius libro. xxxij. Allec scabies pectoris sanatur in fusa per cutem in cistam.
B **E**t contra canis morbus: draconis fve marini prodest.

Capitulum. iiii

Araneos Arices et Arini. **A**uscēna: Aranea marina: videtur q̄ dispositio nes eius p̄pinq̄e sint dispositioibus scorpionis. **I**sid. Aranea genus est piscis dictum eo q̄ aure feriat. habet r̄m̄ in ea simulos quibus percussit proximātes. **P**lini: lib. ij. Aculeo spine in dorso obnoxius est ac venenosus. **P**linius in codē. Arice est piscis qui grassatur vt latro nūc grandū nauium in salo

stantium occultatus vmbra. si quē nā dī vō lupras inuiter expectat. nūc clato extra a quaz capite piscantū cymbas specularatur. occulta tūscq̄ adnatās mergit. **E**sculapius in li. de animalibus. Arini siue barini piscis cū homo viderit cū inebriat. r̄ mouet cum ad r̄tas et cōtentiones: postq̄ ero comederit placā ira ei

Operaciones

Aranea itaq̄ morbus ceterūq̄ reptilū mari noz venosoz dixerit curandos esse cū tyriacis quibus curatur venenum frigidum et cum medicinis rutelarum: et tyriaca eorum.

Capitulum. v

Aspidocheloni et Aurata. **P**hisiolog⁹ **A**spidochelone grece dicitur belua quedā in mari: q̄ latine dicitur aspidochelone. est autē certis magnis: habēs sup̄ corium suū tan q̄ s: bulum: qd̄ est iuxta litus maris. Unde ple runcq̄: eleuato dorso suo sup̄ r̄ndas a nauigātibus nihil aliud creditur esse q̄ in fusa itaq̄ applicantes dentes sup̄ eam alligāt naues accendunt focos ad coquēdos cibos: Ille vero r̄b̄ sentit odorem et calore ignis mouerē a loco: et sic mergit naues in pfundum. alia quoq̄ huius belue natura hec est: qn̄ esturit aperit os suum: et quasi quandam odore bene olentem exalar de ore suo. Quē sentientes minores pisces conflunt in os eius. quod vt impletū fuerit claudit et os trāslūgit. **I**dem. Aurata dicitur et eo q̄ in capite suo auriculo rem habet.

Capitulum. iiii

Aloram. Alb. in lib. de na. animalium. Alfora piscis est qui ex putredine luti generatur: in luto sine aqua procreatur admodum vermuli. qui vermibus aqua ascendere crescit in pisce. De hoc pisce naute dicunt: qui si sumas putrefactus vsq; ad caput et ad oculos aduenire aq; itez renascit: et tunc diu vivit: cum ante bmois sua regeneratione paruerit se sit. vt sup dictu est capitulo pmo.

men diligunt et habent. de profundo ad ripam arant. tepore siccitatis non abundant sed qui multe sunt pluuie et calide abundant.

Capitulum. viij.

Acreum vellus. Alb. in li. de na. animalium. Aureum vellus est animal marinum sicut sponsia. et de spongiarum genere. sed rarius est et mollius admodum lane. et lanugo eius in auri splendorem conuertitur et dilatatur: et prolongatur sicut vellus. et diu est in mari. et mouetur motu contractionis et dilatationis sicut sponsia. et raro inuenitur. tamen hoc inuentu in frigia: tum exitit belli troiani inter grecos et frigos. sicut dicit Dares frigi: us in byssozia troiana.

Capitulum. viij.

Astura. Alb. in li. de na. animalium. Astura piscis est qui tpe veris et autumnis in somis pluuiaribus generat: et in eis ebullit sicut vermibus et stercorebus animalium. Dicitur etiaz ex luto generari. hic piscis imparies. claritate solis fugit ad umbras arborum quas in aquas projiciunt: calorem rati

Capitulum. ix.

Ribuciu. Amnis. Abaniger. Ascerus
 et Astralus. Alb. in lib. vena. animalium
 inq̄t. Ribuciu piscis est mltis ovis se-
 cundus sed nō eijct̄ oua nisi ventrē confricat
 ad barenā ra ctu asperam. et in illa pullos edu-
 cit et complect. ¶ In eodē lib. v. s. Amnis piscis
 est vt dicitur facarius. qui lapidē gestat in terius
 Est autē valde speciosus in laterib. et gulas
 habens puniceas. toto autē corpe reliquo di-
 uersis colorib. est distinctus ac depictus. ¶ In
 lib. vt sup. Abaniger piscis est vt dicunt qui
 amno. ip̄modū similis est. et est longus et ro-
 tundus. qui germanice grich vocat. et est albo
 bonaz. carniū. breuior anguilla. rostrum auis
 hñs. p. ore subtile et longū. et rubcū et viridē in-
 terius habet sp̄tia. ¶ Alb. in lib. vt sup. Affe-
 rus piscis est qui ppter exiguitatē bano capi
 nō potest. ¶ In eodē lib. Astralus piscis est q̄
 aquaz vndas ore suscipit et oritur quando plea-
 des occidit. eo q̄ tūc tempus est pluuiaz.

Huna. Alb. in lib. vena. animalium
 Abhunc molltrum est maris gulosius
 cunctis marinis beluis. preda vuit. et
 in crassitudine corporis sui vertitur ei quicqd
 comedit. ynde quia stomacho caret vter ei
 quando comedit multum extenditur et inflat̄
 rur supra modum. et cum amplius extendi ne-
 quit. pisces per os eijct. et hoc de facili. quia
 cum collo careat sicut ceteri pisces. os eius co-
 rriguum est ventri. Est autē a deo crassum ani-
 mal q̄ quando periculi timet. pellant̄ carnes
 suas contrahens replicat. et extremitates sui
 corporis intra se sicut iricū abscondit. ita vt
 non appareant. quod tamen aliquando sine
 sui detrimento non facit. Notan enim a deo
 timet q̄ cum periculum sentierit non laxari ne
 abscedere bestiam que in insidijs later. ne qua
 q̄ caput foras extrahit quod intra corpus suū
 abscondit. sed cum affligitur fame carnes
 suas deuorat. magis eligens in parte absuini
 q̄ preda facta beluis in roto consumi.

Capitulum. x.

Abides. Alb. in libro vt sup. Abydes
 animal est marini. cuius conuersatio
 primū est in aquis et cibus. Et postea
 mutatur figura eius et efficit terreste. et egre-
 ditur de aqua querens victum in terra. et cum
 figura mutatur. mutatur etiam nomen eius:
 et vocatur astor.

Capitulum. xi.

De Piscibus.

Capitulum. xij.

Barboza. Albertus in libro vt supra. Barboza est animal marinū habens ossiculum pre omnibus animalibus fortissimum. Nam et lapidem si in ore suo acciperit: eum frangit. hec quandoq; ad ripas exiit: et herbas depascit. et quando oportet in aquā reuertitur. ibiq; submergitur ne autis docti eius a sole efficeretur. et ad nutum docti deflectere se non possit. Pisciculos quoq; comedit. et per illos deprehenditur. Piscatores nāq; pisciculos paruos riuos filo conlutos in mare proieciunt. qui dum effugere nō valent. sed insimul fugiant. animalis predicti moribus parent. At ipsius animal dū vnū post alium transgreditur laborat. interim occupatum deprehenditur.

Capitulum. xiiij.

Borboza. Borboza et Brenna. Isidorus. Borboza sunt pisces quidam fluuiatiles. aliquatenus anguillies similes. lubrifice nāq; sunt. et excoriantur sicut anguille. Lorium habent nigrum. esum dulcem. et epas pre omnibus piscibus melius et efficacius. Lapue magnum respectu corporis os amplum et latum valde. Lum autem etate duodecim annos excesserit: in corpus magnum crescit. et tunc nomen eius mutatur: et solaris vocatur. de quo inferius dicitur. Idem. Borbe sunt pisces fluuiatiles: qui non nascantur nisi per amplitudinem corporis. Tenallini nāq; sunt et lari valde. Simias habet in circuitu lari corporis. impinguntur vento meridionali flante. Lunę

venatur hic piscis a piscatoribus: fundū aque petens: aquam supra se turbare videtur nequeat. Barimeq; corpore strato cum terre adberet. supra dorsum terre similis est. Barculas autem in dorso rubeas habet. Alexander. Brenna est piscis fluuiatilis: qui cum videt sibi Lucū imminere: declinat ad scenosa aquarum limpeditatem a tergo perturbans.

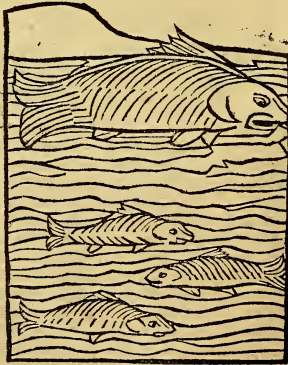

Capitulum. xiiij.

Balena. Isidorus. Balena est immense magnitudinis bestia ab emittendo et fundendo aquas vocata. Et erit enim bestis maris altius iacet yndas. Balin autem grece dicitur emittere. Plinius libro nono. Balenas in gaditano oceano non ante presnam conspicit tradunt. Londi autem estatis temporibus in quosdam sinu placito et capaci. mire gaudentes ibi parere. Hec erit ozas infestam bis beluam. et cuius imago nulla representacione alia possit exprimi: q; carnis immense detribus truculente. Irrumpunt et go in secreta vitulosq; illarum aut venere: et etiam nondū gravitas moris lacerrant. incursumq; ceu liburnicarum rostris fodiant. Ille vero ad fixum immobiles ad repugnantiam merces ac pondere suo onerare. Tunc quidem in viro graues parient diue penne inualide. solum auxilium nouerunt in altum perferere: seq; toto oceano defendere. Et contra ore laborat occurrere se opponere. et canotis angustis trucidare in vada vergere satis illidere. Spectatur buiusmodi predicta ceu ipso mari sibi irato nullis in suu ventis fluctibus: veo ad anhelitus: icrus

Tractatus

Quantos nulli turbines voluant. Ora bale
ne habent in frontibus. Ideo q̄ summa aqua
annor anres in summa uymbos effiant. Bale
nis bianchie non sunt sicut nec delphinis. hec
duo genera fistulis spirant que ad pulmonem
pertinent. Balenis a fronte Delphinis a dor
so. Item que p̄lo uelluntur animalia parūt
vt p̄stis balena. vitulus. ¶ Item in libro x.
Balene ac delphini dormiunt. Nam etiā ster
tentes audiuntur. ¶ Solinus. Indica maria
balenas vltra spacia quatuor iugerum habet
Sed quos fasciuras nuncupant. qui enor
mes supra molem ingentium columnarum vt
tra nauium autem as se excolunt. haustofq̄
fistulis fluctus ita eructant. vt nymbosa allu
nie plerumq̄ nauigantium alucos deprimat.
¶ Ex libro de naturis rerum. Balene bianchi
as non habentes fistula spirant. quodraro in
marinis animalibus inuenitur. fetus suos ge
stant cum infirmantur et invalidi sunt. et si par
ui sunt. eos in ore suscipiunt. hoc idem in imi
nente tempestate faciunt. et post tempestatem
illos euomunt. Quoniam propter defectum
aque fetus impediuntur ne matrem sequantur
Water aquam in ore receptam in star flumij
ad eos eicit. vt sic inherentes terre liberet. adu
tos etiam diu comitatur. Adolecunt aute ce
lester. et decem annis crescunt.

Capitulum. xv.

Babilonicus. Belue. Alteriusi libro
de naturis animalium. Babilonici pi
sces sunt (vt dicit theophrastus) circa ba

biloniam existentes in locis bitulces aquas
incinosis recipiuntur q̄ fluius incidentibz.
inde enim egrediuntur pisces ad pastum. capi
ta ad modum ranarum magnarum. reliquas
partes corporis ad modum ra gie habentes.
similes piscibus alijs pinnullis gradientes. et
cerebro motu caude.

¶ Plinius. Belue in Orientali marisunt. Et
belue sunt animalia marina adeo magna et
impotuna q̄ procellas excitant de profundo.
et pericula nauibus inducant. ita q̄ naues Ale
xandri ad pericula deduxerunt.

Capitulum. xvj.

Ancer. Ex libro de natu
ris rerum. Ancer pedes
habet et brachia forcipis
pro manibus retro gradus
est. nec vnq̄ ante faciem su
am ambulare nouit. Mas
res duas habent spina sin
ter ventrem et caudam. quibus semine caret.
Nuc oua in ventre habent icibus serpentum
medentur. Coitus tempore mas ascendit in
dorso super feminam. At illa motum eius sen
tiens a tergo coire uolentis inclinara super la
tas ad ipsum se conuertit. sic q̄ coitus comple
tur. latent in byeme mensibus quinis. Veris

De Piscibus.

tempore senectutem erunt velut anguis. La-
cer lacte potatus sine aqua vivit multos diebus.
Lum autem fenuerit: duo lapides albi coloris
intermicro rubore inveniuntur in eius capite:
quos tante virtutis esse dicunt: vt in potu da-
ni cordis punitiones sanant. ¶ Arestoriles.
Lancer habet octo pedes: per quas mouetur
equali motu: caret sanguine: durum extra: et in-
tus molle: nec est illud durum conterritibile. im-
mo accipit ignem in ripa maris quod est intra
sudeam habentur cancri parui qui dicuntur mi-
lites: propter velocitatem cursus: tantum enim
currunt quod deprehendi non possunt. Et cum
aliquis finditur non inuenitur in eius corpore
caro vel superfluitas omnino: quia pasqua non
habent. ¶ Sidorus. Lanceri vocati sunt: quia
conche sunt. Crura habentes: in unica ostreis
animalia. Eorum vero carnibus viuunt mi-
ro ingenio. Duo autem sunt genera cancro-
rum: fluuiales et marini. ¶ Ambrosius. Lancer
ostreis vescitur: sed quia ostrea clausum nul-
la vi aperiri potest. Periculosumque est si chela
eius includat ad argumenta confugit. et insi-
dias noua fraude molitur. Explorat enim si
quando ostrea remota in locis ab ossu veni-
to contra solis radios dispicum in illud suum
aperit: vt aere libero viscerum suorum volup-
tatem quandam capiat. et tunc clanculo calcu-
lum immittens ostreae conclusionem impedit.
sicque aperta claustra reperitis tunc chelas im-
petit: visceraque interna depascit. Item femine
maiorum membrorum sunt quae masculis: et dis-
tancia cooperitorum maior est quam in masculis. et
oniat per locum superfluitatis. Lancer parus
generatur ex terra et limo intra loca vacua re-
starum aliorum animalium. Lunus creuerit a
liquo antulum mutat se ab illo loco ad restam
maiozem. Lancer et Karabo in senectute exu-
unt spoliū. Uterque accipit pisces in profundis
do maris duobus suis labijs et diuidit eos in
duas partes et ducit ad os suum.

Operationes.

- A** ¶ Aucenna libro ij. Lancer marinus proprie
dicitur illa species cancri maris qui habet om-
nia membra dura vt lapis.
B ¶ Quod ex eo aduultum est subtilius est resis-
quis aduultis. et abstergit dentes. et delet pannū
ac lenigines.
E ¶ Ulcera quoque desiccatur. et confert scabiā.
Item prohibet laebimas: et resoluit cum sale
yngulatum. fit quoque et eo colliūm et fricatur
cum co scabies palpebrarum.
D ¶ Prohibet etiam quartanam. Lancer fluui-

alis confert extenuatione de. Testa cancri ma-
rini subtilior est quam chelani.

¶ Exsiccatia et abstergit pannum ac leni-
gines ac scabiem. Lancer fluuialis est difficilis
digestionis: ac plurimi nutrimenti: et ipsius
quidem rectificat.

¶ Decoctioque cum melle extrahit spinas: et di-
curas res inficacae carni.

¶ Ita ac li. Lanceros et omnes pisces con-
chas habentes testatur Galienus esse solubiles
propter salitatem eorum et a cumen proinde sic
macbo nocua sunt: maxime nervositati sue.

Capitulum. xvij

Cab et Lanius marinus: Sidorus. Ca-
b est animal marinum habens pedes
paruos: respectu sui corporis: quod veri-
tatem magnum est. Sunt autem pedibus raece
similes. horum vnus longus est carillaginosus
suo osse carens: quo vitur loco manibus in
omnibus. Per ipsum enim eradicat quod vult: et
per abaria per eum accipitur. eaque ori suo red-
dit. Et cum natar in aqua spirat in ea. sed spi-
rando anhelitu suo aquam in copiosum at-
trahit: qua cum repletus fuerit: ad aereu recur-
rens eam reicit: et sic respirat.

¶ Idem. Lanius est marina belua: terribilis et
hostilis omni animanti: quod eius verberibus
cedit. Robustissimos habet branchos clauo-
rum modo formatos. Diuinantur per mare
greges piscium instar canum in terra ferarum ve-
nantium: et cepto quod latrare nequeunt. sed pro-
lustratum affarum horribilem habet. Inseques
tergo piscium greges ad loca angusta coar-

Tractatus

Tantet sic in coarctato crudeli morte grassantur: Piscatores vero loca notantes in quibus absconditi pisces a fuga latebant. rbenibus caput circumclusos. Hec vero belue difficulter multis tridentibus confici possunt. Item canis marinus a similitudine motum canis terrestris dicitur: eo scilicet qd modedat.

Operationes

- A** **¶** Ant. sel canis marini vel canis aque dicitur esse veneni. de qsi quis comederit quantum catem lentis vnius interficit post hebdomadam
- B** **¶** Sed cura eius est vt bibatur butiru coctum vaccinum cum gentiana romana et cynamomox et iturum coagulum leporis.

Capitulum. xviii.

Quicus Lapitatus et Larpera. Ex libro venatorum. Laucius qui et glanis auersus mordet hamos mesca tot nec eos deuorat sed spoliat. Actos scdm Plinium per g et in prima syllaba scribitur vt Laucius glaucus. ¶ In libro vsupra. Lapitatus est piscis admodum paruus habens corpus prope ad reliqui corporis magnitudinem os qd rotundum et amplum. Dic in flumibus habitans libenter sub lapidibus et inter saxa delitescit. ¶ In eodem li. Larpera piscis quasi squamis aureis in laeis vel flumibus sic dicta: quia si que carpēs parit. cum citi oua in ventre ad parandum apra dicit ante natura presensit marin suum odit: et ore in nui pulu leni. vt adiuuet paritur. tunc ille loco seminis lac emittit: qd illa suscipiens ore statim oua parit in sobo

lem pifutura. Nam oua parere nequit nisi piscis ore semen receperit. Semen autem cum receptum fuerit: non solum a d partum inuare videtur: sed etiam ad oua concipienda et formanda vnde soboles in anno futuro speratur. Semini carpere nonnunquam in anno primo natiuitatis niger vermiculus. quidam post auransuam tabificus innascitur. et hoc sepius post aut gustum. ea qd rabe mouitur.

Operationes.

- ¶** Remedium eius est aqua dulcis et fluuialis. Huius soboles paucis aquis prouenit si in singulis foliis decem cubitorum recenter factis ponantur singule carpere eus paribus suis ante partum protime.
- ¶** Opinio vulgi est eaz sic sobolem prouenire sed post qd peperit emittitur. Soboles qd truu vel quatuor mensium tēpore roborata. foliis reiecta reponit vbi habet crescere cum perfectis.
- ¶** Habet hic piscis asturias multas. vt rben capiens euadat. cum enim rbe in traucrit circumiens foramen querit. Quod si non inuenit: saltare nititur in auras liberas super rbe vt extra cadat.
- ¶** Aliquando sub rbeni refugium querit. alio quando herbam ore tenet in fundo aque: vt rbe te superueniens elidatur.
- ¶** Aliquando etiam a superis veniens cum ipetu caput in limo fortius figit. vt scilicet rbe te per caudam transius captione frustratur.
- ¶** Huius cerebrum augmentum et decrementum lune crescere vel decrecere dicitur.
- ¶** Et licet hoc sit in omni pisce. in hoc tamen magis. sicut inter quadrupedia in lupo scz et cane

Tractatus

Operationes

- A** ¶ Ex lib. de na. rez. Erculeum monstrū in flumine gange instar canari. habens brachia longitudine septem cubitorum. quibus elephanti rem corripit et vndis submergit
- B** ¶ Plinius li. viij. In gange inde statur sesquibosus aut modico miraclo affert. vermis brachiosus binis. sc. cubitoꝝ ceruleus qui nomen a facie traxerūt. His tantas esse vires vt elephantos ad portum venientes mordicus comprehensa manu abstrahant in profundum.

Capitulum. xxi

Obilon et Lircbos. Ex libro de naturis rerum. Obilon inter omnium animalium genera non pascitur sed tantum humiditate viscosa que exit ab eo. cibatur et nutrit. unde fit vt hoc animal semper siticumum: et tamen corpore validum. Nam et in feminis videmus plus posse differri seiumum per multos dies q̄ in viris propter superfluitates humiditas et viscosas que magis abundant in eis id est feminis.

Operationes.

- A** ¶ In eodem libro vs supra. Lircbos alias Lircbos habet cutem testeam lenam. nigram: et in aliqua parte rubeam fissuras duas in pede: q̄ tres digitos faciunt. pedem dextrū habet paruum. sinistrum vero magnum.
- B** ¶ Et ideo cū ambulat totū corpus fert super nistrū aere claro absolutus incedit. Eō motus autē v̄ris applicat lapidibz et innotus quietat.
- E** ¶ Quicūq; rei adberet: forti applicatiōe adbe-

ret. ¶ Et hoc mirū est q̄ claro quidem tēpore sui potestate habet. rempētuolo autē debilitatur et infirmatur. Caput habet humanum. reliquum vero corpus fere vt canis marinus.

Capitulum. xxij.

Onche. Plinius libro 4. Concharum genera firmiter sunt teste. in quibus magna varietas apparet incidentis nature. Tot eorum differentie: tot figure: inter quas principatum tenent margarite. ¶ Fidorus. Conche et cochlee inde vocate sunt: quia deficiente luna cavantur. id est euacuantur. Omnium enim clausos maris animalium arcus concharum incrementa lune membra turgescunt: defectu euacuantur. Nam luna cum in augmento fuerit auget humorem. et cum in defectu venerit humores minuuntur. Conche autem prime positionis nomen est. Cochlee vero per diminutionem quasi coactibile. Concharum multa genera sunt. inter quas et margarite que edee esse dicuntur. Fulgentius in libro mitologiarum. Concha marina toto corpore simul aperto miscetur in coitum sicut iusba refert in phisilogis. Haly. Sadephum id est concha marina melius est album.

Operationes.

¶ Rasi in almanfore. Conche marine aduste abradendo purgant dentes.

¶ Et non adultis aut attritis emplastrum factum adustionem ignis sanat.

Capitulum. xxij

De Piscibus.

Capitulum. xxxiii.

Cochlee. Plinius libro. ii. Cochlee aq̄ niles terrestres sunt excretae se domi cilio. hinc aq̄ ceu coznuu protedentes: contrahentesq̄ o culis carent. Ideoq̄ cornicu lis earum pretentant iter.

Operationes

¶ Idem in li. xxx. Cochleaz cibo stomacho e utilis: sed in aqua oportet eas in tactu eaz coz poze subferre fieri. mox in puma torrefici: e vi no garo q̄ sumi. laudatissime sunt africanae: et ex insulis capreae. ¶ Idem in libro. xxxii. Icti bus scorpionu carnes fluminalium coctearum resistunt crude vel cocte. ¶ Quidam ob id sal sas quoq̄ obseruant: et imponunt ipsis plagis precipiunt: et cochlee crude carnem miram bis bere et aqua calida in tulli cruenta.

Onger Loze: et Comuena marinus. Et h. de na. re. Longor est piscis marinus vt murena longus: sed corpore multo maior. Sic vento flante vt ebrenanti impingua tur: et carnes dulcissime sunt ad edendu. Lta murena ceterisq̄ piscibus inimicitias habet. et in eantum robustus est vt polippum fortitudis ne dentium laceret. Plinius li. ii. Longor est piscis longus vt anguilla vel murena: flexuo: so impulsu corporis. ita mari viens nauando: vt serpens terra rependo. Longor et murena: mutuo odio flagrant: eandem inter se pteroden tes. Longri inuisibiles byanis iacent in spelun: as conditi. nec capiuntur nisi diebus estatis. Pinneq̄ vice pedum date sunt piscibus hinc sunt omnia longis vt anguillis et congris. Polippu sua rodere brachia falsa opinio est. Id em a congris euenit ei. Has polippum lacerat congris. Polippum vero locusta pauet. locu: stam conger. an sicum repunt etiam congris.

Operationes.

¶ Esculapius. Loze: piscis est qui tempore pluuie in cauernis o cular se. Nam dum plu uia cadit super: eum et haurit eam: excecatur: et postea moritur. ¶ Ictidorus. Lozus maris nus a coctis voce dicitur e. quia pectore grun nit: suaq̄ voce proditus capitur. ¶ Iozarb. Pisces q̄ dicitur corui quando pul lificat voce sua produntur. quia tempore gemitus vel grunnitus proferunt: sic capiuntur.

A

B

C

Capitulum. xxxv.

Cocodrillus. Iridorus. Locodrillus a croceo colore dicitur. Signitur in nido. Et est animal quadrupes in terra et in aquis valens longitudine pterumque cubitorum viginti. dentium et vngulium immaritata et armata. tantaque curis duricia ut quavis forium icribus lapidum tergo repercutus sit. non sentiat: nocte in aquis: die humi quiescit. Qua in terra fouet. Vasculus et femia vices feruat: hanc quidam piscis serrata habentes cristam tenera ventrium desecantes interimunt. Solus ex anim alibo superiorē maxillam mouere dicitur. Et lib. de natur. rez. Locodrillus lingua caret. os parulum et apertum habet: biam ut usque ad aures. per dies in terra quiescit: adeo immobiliter: ut nisi consuetudine eius per cognoscas moxnuū illum credas. Oculis clausis dormire se similat. et aues biam suo pabuli gratia inuitat. quasi ad eam descendentes perimit et transgunt. Quidam hoc animal sicut vram semper crescere crediderūt. Circa nil ripas habitat in insula. gens hominū parua quides: sed animosa: bis beluis inimica. Soli enim inuatare flumen audent: in quo cocodrilli habitant. salumque supra dorsa eorum illos inquirant. Arrestonles. Locodrillus in aqua conuersatur: non tamen recipit aquam intra sese: sed aerem et parit extra. habet sanguinem duosque pedes maiores: caudam omniamque talia sunt fusti pedis multorumque digitorum. et participat in stramentū sensus in lingua pter cocodrillum. Hoc etiam animal non habet aures sed foramina omnia: que sunt vie auditus. nec habet mamillas nec testiculos: nec virgam apparentem extra sed intra. nec habet pilos sed per totū corpus est cori squamosi. Habetque dentes magnos et acutos et distinctos. habet etiam oculos similes porcorum: habet culmos. In aqua quidem debilitat videt. quia spissior est aer. Huius est eius mansio in die super terram: et nocte in aqua. quoniam aqua calidior est die nocte que aer extra. Trochilus auis os eius apertum intrat: et eius dentes mundificat: illorumque sordibus se cibatur. Locodrillus autem in hoc sentiens inuamem non nocet eis: sed cum vult eas extra bere mouet collum: nec eas comedit.

Operationes.

- A** Plinius libro. xxvij. Cocodrillorum genus eius vita est in aqua et in terra communis: dentes et maxilla dextra: dextro lacerte adalligati coitus stimulare dicuntur. Capillos etiam in ventre illius ex impros aduersus horrores febrium venientes pellere tradunt. Et ob hoc esipra suos egros ipsius adipe perungit

Diascorides. Sinus cocodrilli terreni collectus et succus adhibitus. gratum vultum ac niuem facit maxime si albus ac lenis fuerit. et in aqua missus cito se soluerit. **E** Auicenna in secundo libro. Stercus cocodrilli valet albugini oculi.

Capitulum. xxvij

Draconis marinus. Et lib. de naturis re. Draco marinus est monstrum crudelitate horridum instar draconis terrestris in longitudine extenditur. alis caret: caudaque habet tortuosam. caput enim magnitudinem corporis paruum: sed biam oris horridum: squamis et cute duras. pinnam aures habet pro alis: quibus utitur in natando vno impetu magna maris spacia transcurrit. et hoc potius robore virium quam remigum pinnarum. Pestifer est hominibus et etiam piscibus mortuus eius. Vortex enim infert. Iridorus. Draco marinus est in branchijs aculeos habet ad caudam spectantes. Qui dum perculserit quasque ferit. venenum fundit. unde et vocatus est.

Operationes.

- A** Plinius libro. x. Draco marinus captus et impulsus in arenam: cauernam sibi rostro mirra celeritate excavat. **B** Idem libro. xxvij. Absinthium aduersatur draconi marino. **E** Idem libro. triclimoscoo. Carnes etiam stelle

De Piscibus

maquine valet contra marini Draconis icus imposita.

¶ Imponuntur quoque contra eum salamenta et aceto.

¶ Item draco marinus ad spine sue qua ferit venenum apte prodest impositus.

¶ Auicena in .iiij. cau. Horius draco cuius marini similitudo magni corporis serpentium: curatur in quantum est vlcus tantum non in quantum est venenum de quo sit curandum.

¶ Draconis quidem marini morsus (vt dicitur) liniatur cum sulphure et aceto.

¶ Conferunt et adipes cocodrilli emplastrati et plumbum fricatum super ipsum.

¶ Idem in secundo. Draco marinus: vt ait. Habens sindicium et ponitur super morsum suum et confert.

¶ Succus etiam ablutibus confert eius morsus. Habens sindicium et ponitur super puncturam eius conficitur.

Capitulum .xxvij.

Delphin Actor. Delphinus frater hominis dicitur, quia moribus humanis quodammodo assimilatur. ¶ Ex lib. de natura rerum. Delphinus pro voce gemitur est illis humano simile. Et hoc quia palmo nem habent et venam asperam: et eorum lingua non est absoluta: nec eorum labia prominent vel prominent ad distinguendam vocem. Au res non habent: sed aurium loco foramen. Horum autem olfactus nec vestigia quidem habet: cum tamen sagacissime olfaciant. dormiunt super aquas: vt possunt audiri stertere. Atque vltimo ad annos .xli. Dulcentur musica.

unde arriorem cytarissam in mari nautis interficere parantibus obtinuit ab illis vt prius cybara caneret. Ad cuius cantum delphinorum gregibus congregatis cum in mari se proiecisset ab vno exceptus est et ad litus proiecetus. Solus delphinus (vt dicit Arctostiles) inter pisces scelle caret. ¶ Arctostiles. Delphinus valde diligit filios suos. rideo longo tempore pascit eos. Solus inter pisces animal completum generat. et habet mammillas lactatque fetus. Idem. Dormio denique delphino: ceteri delphini concurrunt: ipsumque circumdantes in profunda deserunt atque sepelunt: ne a piscibus comedatur. ¶ Item. Delphini parui semper simul sunt tanquam greges. Et habent duos magnos delphinos custodes. quod si quis eorum mortuus fuerit: alij super scapulas eius efferrunt: ipsumque custodiunt: ne ab alijs piscibus comedatur. donec tempestate maris ad litus eiciatur. Inuicem enim se miro modo diligunt. Unde Plinio testante narratur: quod Delphino capta a rege carie. conuenit ingens multitudo reliquorum ad portum ubi Delphinus ligatus tenebatur: quibus plangentibus: et quasi miseracionem poscentibus. rex eum dimitti precepit. ¶ Pbiologos. Delphini oculos habent in dorso. et ora in parte opposita. unde non bene pedam suam capiunt propter distorcionem oris a parte oculozum. Hinc est quod ora sua conuertunt ad celum. et dorsum oculosque ad terram: vt pedam suam consequantur. Immixte rempestare ludunt apparentes in vndarum superficie. Subsidium vero naufragantibus exhibuisse dicuntur. feruntur etiam plorare quando capiuntur.

Operationes

- A** Plinius libro .xxvij. Delphini cinis et aqua illitus licthenas et lepras sanat. Porro eulces rationem sequi debet auratio: que perducit ad cicatricem.
- B** Quidam vero Delphinum in sicilia donec pinguedo similis oleo fluat ponunt. vel coqueunt ac perungunt.
- C** Circius autem febrium tollit Delphini icur ante a cessionem gustatum.
- D** Adeps delphini liquatus et cum vino potus ydropicis medetur.
- E** Singulis autem atque denticionibus plurimum confert dentium. delphini cinis cum melle: si donec ipso tangantur gingiue.
- F** Idem. Ad alligatus pauores tollit repentes inos

Capitulum. xxix.

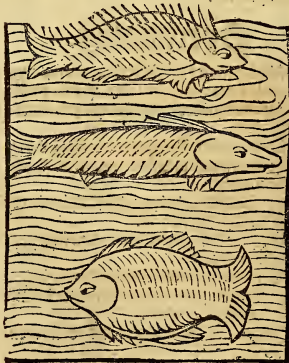

Rachoides Erycinus et Erycinus. Albertus in lib. de na. animaliu. Erychoides. vr dicit Theophrastus: pisces sunt in poto circa cracham mozantes. Sic piscis multu sequit aqua dulcem. ita q

terra incidet de aqua transit ad aqua. Et alii quando in cavernis latitat. vbi amnes sub terra confluere inueniunt. ¶ In lib. vi s. Erychinus piscis est archadie. vr dicit Plinius. vel potius aquaticus. et q. ppter somnu de aqua cecit ad siccam nec viuere potest sine somno. ¶ In eodem lib. vrs. Erycinus est piscis maris: habens caput et os inferius. et exitum superfluitati suoperius. contra aliorum dispositionem animalium. suis spinis vitur loco pedu. et ceteris piscibus est horrore. Et sicut dicit Plinius: habet carnes rubeas sicut minimum.

Capitulum. xxxviii.

Oentris. et dies. Et li. de na. re. Dentris als dentis vel pagrus a re nomen habet: quia dentes habet magnos multos ac duros quibus grassatur in ostreas. et pisces inocios. Actor. Nota ergo q. dentris idem est quod pagrus: de quo etiam loco suo dicitur inferius. ¶ Et libro vt supra. Dies est piscis marinus. vr dicit Aretio. sic dicitur: quia post perfectionem suam non viuunt nisi per vna diem. Habet tamen alas duas et duos pedes. et sanguine caret. Hoc idem dicit Albertus in libro suo de naturis animalium.

Capitulum. xxx.

Elcus et Exposita. Elcus est vitulus marinus. de q. in phabitis libris multa diximus. Habet autem pelle pilosam. albis nigrisq. maculis distincta. Hoc animal parit ietra et lactando mamis nutrit vitulos. nec an. xij. dies ducit eos ad mare. et difficiliter ita facit. nisi iter i caput i locu cerebri et viret. In sono ita aliter ferit q. sterio mugit esse videt. Quisimo emi sono int oia desunt aialia. vti pinna eius detra q. ad narandū vti dicunt somnifere. timpari hominis supraponā. Huius animalis pili i corio excocti et vbiq. fuerit cepolunt

De Piscibus.

et erectione indicant fluxum et refluxum maris
 Et hoc faciunt coria et alioz marinoz que
 pilosa sunt. ¶ In libro vrsupza. Expofita vt
 dicit Plinius beftia est in maris illam partem
 que in iudeam et oppen attingit: aliquando in
 uento: q̄ multos et lanifimos h̄y dentes et pins
 guedinem. et est de genere cerorum

Capitulum. xxxj.

Ecola. Ididoz. Eccola de concha mar
 zariferas: in cuius carne preciosas cal
 culus solidatur. De his em tradunt hi
 qui de animantium naturis scripserūt. q̄ nos
 curio tempore littoza appetūt. et celestios
 re margaritam concipiunt vnde et a coele noz
 minantur. ¶ Solinus. Conche certo tempo
 re anni luxuriant conceptu faciunt rozen ve
 lut maritum. Cuius desiderio hiant: et cū ma
 gime linquunt imber lunaris: oscitacione qui
 dam hauriunt humorem cupitum.

Operationes.

- A** ¶ Sic ergo concipiunt: grauides sunt: et de
 sagine qualitate redit habitus vniouis. Nam
 si clarū fuerit qd̄ acceperit candidant orbiculi
- B** ¶ Si vero turbidum aut pallore languet: aut
 rufū innubilitur. Ita de celo magis q̄ de ma
 ri partus habent.
- E** ¶ Item gregatim natant. et que magis inter il
 las experta est gregem ducit. que si capra fue
 rit cetera diffugiunt.

Capitulum. xxxij.

Equis marinus. Equonilus et Equus
 fluminis. Ididozus Equum marini voca
 ri sunt eo q̄ prima parte equilunt: pos
 trema vero soluantur in piscem.

Operationes.

- A** ¶ Ex li. de na. re. Equus marinus est inest: for
 tissimū nihil extra aqua potest: vt dicit Arist.
 sed statim vt aqua caruerit natura: carebit et
 vita. ¶ Aliorum piscibus carnum vniū. Im
 pugna crudele est: sed hominem timet: et cōtra
 eum partiri bella formidat.
- E** ¶ Idem. Equonilus vt dicit Michel. mon
 strū est ingens ac forissimum in nilo habitas
 ¶ Crura pedes et vngues habet vt cocodrillus
 sed multo maiora. Humanaz mortū cupidis
 simū est. nā cū a nauis in portu occurrerit vniū
 pedē in terra figēs: altero nauē in anteriori ar
 ripiēs facillime scidit: vel iclīnata aliq̄ mergit
- E** ¶ Unde in locis in quibus habitat inmanis
 multitudo hominum perditur per eum. sed
 hoc malum rarissime inuenitur.
- F** ¶ Nullis capi possit instrumentis nisi rethi ser
 reo et carbenis apud Damascenos in hoc op̄
 fabricatis. Caprum quoq̄ malleis m̄ ferreis
 occiditur. Pellis eius vniū cubiti spissitudi
 nem habere dicitur. Tanteq̄ esse durici: vt
 nullo iaculo et armatura penetrari possit.
- B** ¶ Idē. Equus fluminis vt dicit Arist. est mō
 strū in oriente: forma mirabili: sublimis facia.
- H** ¶ Erines habet vt equus. pedes fissos et lotus
 lares vt vacca. caudam vt porcus.
- J** ¶ Coriū eius valde grossum est anteriora dūs
 vt equi. magnitudo asini. binni vt equus. in
 tara et in aquis equaliter manere dicitur.

Capitulum. xxxiiij

Quoniam rion piscis est qui sine coitu nascitur. et cum per tres horas diei vixerit morit.
Quidam rion piscis dicitur: eo quod salus eam ruminare perhibetur. Tradunt autem hunc ingeniosum esse animalium quippe nascis non fronte erumpere: nec in festis rionibus caput inferere: sed auresum caudicibus crebris lacare fore. et ita retrosum redire fertur. Quam lucrarum eius si forte alius escarus intrinsecus videat apprehensa mordicus caudam erumpentis adiuuare dicitur.

Operationes

A Plinius li. iij. Escaro vel scaro principatus nunc datur. qui solus piscium ruminare dicitur. Verbisque v. dicit: non alijs piscibus:
B Carparbio mari maxime frequens promontorium troadis lectum nunquam sponte transit. In de autem aduocosa Lyberio Claudio principis eipe. Operatio Elipertus prefectus classis iter Ostientem et campanie oram sparsos dilemnavit quinquenio fere cura est adhibita: ut capri redderentur mari. postea frequentes inueniuntur in litorebus Italiae non ante ibi capri:
L Item in libro. xi. Omnibus piscibus sunt dentes serrati: preter escarum. cuius scyri aquanilium pleni hic videntur prioribus pedibus. ut manibus cibum ori admouentibus.

Capitulum. xxxiiij

Quoniam Scipio. Albertus in li. de natura. Est Scipio est de genere cancrorum scimpedalium circa coronam sunt candidi aculeos quibusdam pro pedibus habentes et oram in medio corpore. et sunt colore quasi vitrei. et pene in scorpio nis effigie. loco dentium graues in ore habentes aculeos. oua faciunt quinque numero. et sunt aq. marissima. Est autem venenosus ne comedi potest.

Operationes

Quoniam Scipio prenuat et tepetates sentiens est materia ventorum eluari: de fundo rapit lapidem stabiliens se ad ipsum sicut anchora. Et cum hunc lapidem elatum trahere ludent nautae: etiam ipsi per anchoras figunt naues. Et Scipio piscis ceteris quandoque detinet nauem. subrus enim adberens nauis ducentorum vel amplius pedum cum ossibus ornamentis suis detinet ceteris coram quolibet vento impulsum. ita quod moueri nequit aere aliquo vel violentia.

De Piscibus.

Capitulum. xxxv.

A Rioꝝ vel Eꝝoꝝ. Albertus in libꝝ. vii. s. Eꝝoꝝ piscis est quem quidam Lachfen vocant. quidam autē magnū piscem da nubij ꝛ quorundam aquarꝝ danubij influenti um. quē Angari ꝛ Almanni Dufonē vocant. Ille igitur qui Lachf vocatur. figurā ꝛ colorē habet salomonis. nisi qꝛ inferiorē mandibulam ad superius habet recuruam: sicut rostrū aquilę curuati ad inferius. ꝛ tamē nō est longior qꝛ superior. foramine ad hoc parato in se recipit inferiorē. Carnes autem habet nō adeo rubeam neqꝛ ita dolectabilem sicut salmo. Huo autem est piscis nō squamulosus in figura sturionis. sed est pellis albe ꝛ lenis abqꝛ omni squama ꝛ spina. Et inuenitur longitudine vigintiꝛ quatuor pedum quādo perfectus est. ꝛ minor inuenitur scdm qꝛ etate ꝛ cōcitat. Nullum os penitus habet. in capite loco spine docti cartilago est. que foramen habet magnum vacuum sicut cerebello sit perforatum a capite vsqꝛ ad caudam. ꝛ nō sunt spine in corpore eius alię que sed spine eius cōiunguntur cartil. gūni. Caro eius est in sapore carnis vituli in dorso. In vētre est in sapore carnis porcine. et habet adipē intermixtum pinguedinē sicut porcus. Hic piscem sturio confricando se ad eum agitat. ita qꝛ sepe sumit capitur. nec alijs a quis inuenitur nisi in his que dicte sunt.

Capitulum. xxxvi

Ethenay vel Echyri. I. s. Ethenaya parvus ꝛ semipedalis pisciculus nōcōsumpsit qꝛ eo qꝛ nauem adherendo re-

tineat. Quant licet ventis seuiaꝛ procelle. Flatus tamen radicata in mansare videtur nec moueri non retinendo sed tantūmodo adherēdo. Hunc latini moram appellauerūt. eo qꝛ cogat stare nauigia ipsa. Plinius lib. xxxij. Nauaritas humana cum illa rostra nauis crederet qꝛ ad ictus armata semipedalis pisciculus iubeꝛe possit ac tenere. et cuncta fertur remisse. peroriam nauem aubonij properatis circūire suos ꝛ qꝛ horari donec transfret in aliam. Ita qꝛ cesariana classis impetu maiore prostratus cum pertransiret. tenuit etiam nauē Hay principis. Quidam qꝛ gūlentes de nauē inueniunt gubernaculo adherentem piscicolum: ostenderūt Hay indignanti hoc fuisse quod retinet ipsam cum quadrupedalis pisciculus obsequio ramigum. Qui et cum polica videtur nauem ac magne similes viderunt. Item libro. ij. Hanc arbitrat Aristoteles pedes habere ita posita pinnarū similitudine. Aristoteles. Piscis parvus in mari prostratus nauem recedere potentia naturali. plures qꝛ homines ipso vtuntur in multis ad odium ꝛ amorem. Ille illius assimilatur pedibus: nam reuēta pedes nō habet. ¶ Ambrosius. Echinus est animal in mari exiguum vile ꝛ despicabile. Dic tamen cū vento ꝛ procellam presentem: calculum validum arripit: eum qꝛ relinquit suburrat vbiat. et tanquam anchoram trahit. ac excuratur a fluctibus. sic qꝛ qui non potest se suis vmbus liberare alieno regitur pondere. quo indicio etiam nauē relinquit future perturbationis caueant: sibi precauant ne hoc imperios turbo inueniat. Haximas qꝛ naues planis currentes velis in medijs fluctibus quasi radicatae sūt: nec sine munere creatoris tantū ei potest suppetere virtutis. Et libro de naturis rerum Echinus est pisciculus spinas habens pro pedibus: sicut cancer. alas autē sub ventre que pedibus assimilantur. In ore vero ventium loco graues aculeos. Hoc autē supra modum mirabile est qꝛ cum sit semipedalis non vlla violentia sed adhesionē tantū nauem ducentorū pedum cum suis intus pondibus retinet: ita qꝛ nec ad punctum moueri valet. Nec est alia ratio in tam stupēdo prodigio nisi qꝛ deus in creaturis predicetur mirabilis. Piscis iste comes ei non potest: quia hominem a statu dissipulit onis sue dissoluendo mortem infert.

Operationes.

¶ Dyscolides. Echini marini sapor: customa chus est. ventem mollit. ꝛ dyscolides est. ¶ Quisimodi corium crudum miscetur vtiliter medicaminibus aut scabijs.

A
B

Tractatus

E Coitibus tunc vero sordida vulnera purgat
E rescentia quoque vulnera residera cit.
D **P**li. li. xxi. Eribnas vel lechimus grauidis
 a dalligatio riqad maturitate continet lu
 bucos partus ideoque asseruatur sale.
E **I**dem quoque piscis ventre inbibet, propterea
 contra doxicum echini maxime profunt
F **E**t his qui carfari succum biberit precipue
 eius iure sumpro.
B **I**dem etiam ex aceto epinictidas tollunt.
H **E**chini cum spinis suis conuasi et vino potati
 calculos tollunt, et alias in cibo ad h^u proficiunt.
I **E**chinorum teste cotuse et aqua illite incipien
 tibus panis resistunt. **E**chini quoniam in
 viti et in vino dulci potati profundia sistant
K **E**chinicius cum carnibus suis cremari cum
L oleo alopias replet.

Capitulum. xxxvii.

Ezor. Ex li. de na. rez. Ezor est piscis da
 nubij maximus, ita vt in biga trahi
 possit ab equis quatuor aut tribus, vni
 habet in resina ossa pauca et parua in corpore
 cartilaginosa potius quam solida, sed in capite fer
 tur multa habere ossa. Carnes vero fertur ha
 bere dulcissimas, gustu vel specie caribus por
 ci simillimas. Per omne corpus lentis est, nec a
 liquid asperitatis in corpore vel in interioribus
 habet, sed est mitissimus ac timorosus, quippe
 qui nec a minimo pisciculo se defendere potest
 sed statim agitur et fugam. Huic surio li
 bentissime locandi gratia se affricat, que ezor
 statim vt sentit ad la tribula fugit, que sibi solet
 ad turamen in litorebus effodere. Sed quan
 doq; surio importunuse; citatranssemsequi

turque fugientem, et quia magna sunt ambo nec
 etiam in validissimis a quo latere possunt vultu
 currendo et ante se aquas agitando sepe simul
 a piscannibus captiuntur. Piscis iste captus vi
 no fortissimo vel lacte potatur: quia vino in
 biatus viuere potest pluribus diebus: hoc ad re
 moras terras cibi gratia deferatur. Sibi aut
 vini secretaria qua tuatur antequam inbrietur.

Capitulum. xxxviii.

Elcus foca et Halata, Jidorus, Fel
 cibus qui et vitulus marinus appella
 tur. Lurem habet pilosam albis nigris
 quoniam maculis distinctam. In terra pecu
 duz more parit et nunquam geminis plures educat
 fetus etiam lactat mammis: nec ante duodeci
 mum diem in mare deducit: his in sono mugit
 tus est. Nullum animal grauiori somno sibi
 tur. Unde de pennis quibus vtuntur in
 mari: vim somniferam inesse dicunt, si cuiusque
 capiti subdantur. Difficiliter accipiunt nisi capi
 te eliso interficiuntur. De hoc etiam animali il
 lud mirabile fertur: quod eo mortuo et eccoziatu
 pilus in pelle vbi cuiusque fuerit naturam alii quodas
 in fluctu prout mare se habet ita se gerit, nam
 si mare turbatum in fluctus surgerit: et pilus
 similiter erectus exurgit. Si vero mare pacifi
 ficatum fuerit: pilus in planum sternitur: sicque
 maris status in re insensata et moricina depre
 benditur. **I**sid. Foca sine bocas dicit esse
 boues marinos quasi boacas. Ex li. de na. re
 rum. Foca est bos marinus animal: sic in suo
 genere fortissimum: animosissimum: acendum: mo
 tum ad alia animalia: sed etiam ad sua domestica

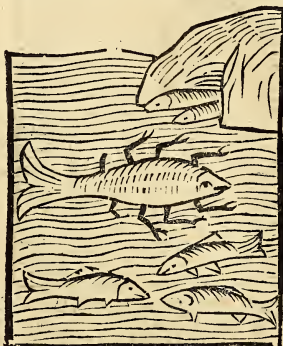
De Piscibus.

ca Semp em cū femina sua pugnat donec eā interficiat. Interfectā autē a loco eijcit. ⁊ sic aliā supducit. nec sic cōstat eas femias supduce re donec eū pringat. p̄pria morte defungi. ⁊ cū femina sua superatū interimi: nec mutat locum suū de facili. sed illic semp manet vbi cū natura cōdidit. huius p̄nicie emuli filij rapinari vult

quī colorem suum mutat reliquo tēpore candē dare auren variā. Ea dem sol a piscium q̄ alga nidum facit: atq; in ipso nido parit

Operationes.

- A ¶ Dyascoides. Loagulus foce marine virtutē tam habet castoreo similem
- B ¶ Epilenticis prodest. Mulierū q̄z sterilis. i. p̄focantibus matricis bibitum valer.
- C ¶ Probat autē an vez de foca sit coagulus: si coagulus agni solutus in aquā vna hora dimittat. nec se digeratz post hec aqua ipsa coagulus foce pfundat. nā si ea accepta soluat ve rus nō est. Urus em accepta aq̄ non se soluit.
- D ¶ Et libro de naturis rez. Balata extra mozē omnium animalium cum fetus in aluo suo vī uere senserit illos extrahit.
- E ¶ Et si quidem cosa d vītam maturos in uene rit foris relinquit. Sin autem eos in matricē vt foucantur reponit.

Capitulum. xl.

Gardus Gladius ⁊ Glaucus. Actor. Bardo piscis est animalis grandissimi sa por: v̄endicte similis: sed p̄rubozē oculoz ab ea discernitur. v̄terq; autē medio crīs quāritas est. ¶ Hic Gladius dicitur est eo q̄ rostro mucro natio sit. ⁊ ob hoc naues p̄ fossas mergit. ¶ Ardio. Mastarios alias bastaros. i. gladius marinus est similis scorpio: nī: ⁊ equalis aranee. ⁊ inducit magnum dolo rem piscibus. ideo q̄ salunt multo nens. Nam ⁊ delphinus p̄pter dolorē salit: q̄ sub pinna pungitur eius aculeo qui gladius vocatur.

Operationes

- A ¶ Plin. lib. ij. Est parū animalis scorpionis effigie aranee magnitudinē: hē se ⁊ thimno ⁊ ei q̄ vocat gladius cerebro delphini magnitudinē excedens: sub pinna aculeo affigit: tanto q̄ dolo re infestat vt naues sepenumero eq̄liant.
- B ¶ Hidozus. Glaucus a colore dicitur est: eo q̄ sit albus. Greci em album glaucon dicunt. Hic estate raro apparet nisi in nubilo
- C ¶ Plinius vbi supra. Quidam em pisces estate imparientes sexagenis diebus medijs latēt feruozibus vt glaucus ⁊ azellus.
- D ¶ Aresto. Quidaz et em pisces in cauernis manent in estate sicut glaucus p̄ sexaginta dies: ac deprehenditur post ascensionem canis.

Capitulum. xli.

Capitulum. xxxix

Fastaleon Faltes ⁊ Ficus. Arestoteles. Fastaleon est genus piscis quod solus inter cetera genera genus suum nō cōsumedit. Nam omnes pisces sese comedunt p̄ter fastaleon. ¶ Zozar in libro de animalibus Faltes piscis est qui cum in ore suo coarret a quam sit et eo dulcis. v̄nde pisces minozes sequitur illam in os ipsius alle vero sic cōscapit atq; deglurit. ¶ Plinius lib. ij. Ficus est piscis

Capitulum .xliij

Gamanz: Honger. Alb. in li. de na
 ania. Gamanz animal dicitur fluuias
 le. cuius femia y agabude discurreres
 non solicit as sed negligit partu. Was aut stat
 circa eos qd femina preneglexerit. Et edificat
 etia in gyro circa eos lignis ne pateat a datus
 inimicis piscibus. Et sic aliqui extra aqua vocis
 ferat fornicer: vt aduersantia sibi terent ania
 lia, et si in tali solitudine cadit in rberia zelo
 defendende prolis mordens rberia erupit non
 tam fortitudine qd animositate. ¶ In eodem li.
 bro. Honger (vt dicit Pli.) est piscis magnus
 atq; robustus qd inimicitias z bella habet cu
 murena z polippo z alijs piscibus. z in anti so
 niter: qd polippum lacert dentibus suis

Gobius z Branus. Actor. Hobio est
 pisciculus fluuiialis albus: sed nigra
 maculis respersus. que quida dixerunt
 vesca cadaueribus. sed a piscatoribus deprehendit
 h esse fabulosum. qua potius dicitur in aq uel dicitur
 sum a puerari z pabulo nutrir. in cibo miriles
 ac despicabiles reputat. qz aqsi z miris solidi

Operationes.

- A** ¶ Ex li. de na. rez. Hobio pisciculus est forma
 rotunda squamis paruis argento similibus. hic
 ubi a quas arenosas lapillulis in nutrimentum
 habet. accomodariorem vtiq; cibum preber.
- B** ¶ Ides. Branus est piscis marinus qd contra na
 turā oim animaliu vnu oculu in summo capis
 tis habet. qd supinatens semp insicias cauet

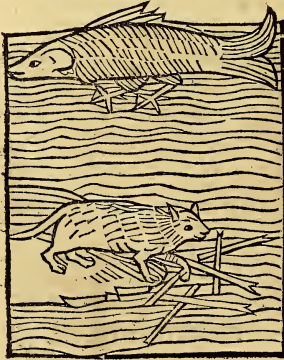

Capitulum .xliij.

Hamius: Hyrundo. Jsid. Hamio pis
 cis est saxatilis dextra sinistrāq; lare
 ribz virgis puniceis perpetuis alijsq;
 discoloribus designatur. z vicus est ba
 mio. quia nō capitur nisi bamo. ¶ Pli. ubi sup
 Amiam siue Hamiam vocant piscem. cuius
 incrementum diebus singulis intelligit cu ibi
 nis: hecz palamides in pontu intrat gregatim
 ad dulciora pabula cu suis queq; ducibus.

Operationes.

¶ Ex li. de na. rc. Hamius est piscis saxatilis
 vt ait Jsid. z gerit lapidem interius. hic admo
 dum speciosus est habes in vitro qd la tere qua
 si virgulas perpetuo colore puniceas. reliquo
 vero corpore diuersis quidem z gratis coloribz

De Piscibus.

totus in modū panni serici variatus. ¶ Hyrū do maris similis est aut huius nota. hec a modo dum loliginis in aqua manet vt piscis. 7 alas habens ad amena deuatur ciberis.

Capitulum. xliij.

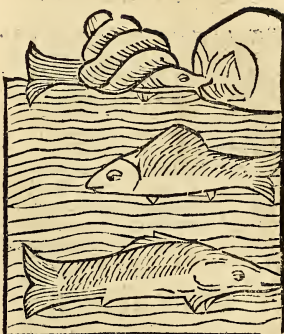
Flinus marinus. Jfido. Finus ab tri no terrestri nome traxit. que vulgus ericiū vocat. cuius resulu dē spinis aculeata in modum castaneaz qñ ad huc opere de arboribus cadunt. Caro eius mollior 7 minio similis. Acrot. Finus ipse est echi nus. de q̄ dicitur in supra in tractatu de anima libus. ca. lxxvij. Idz etiam videtur esse ethena is. licet Jfido. de his agat separatim tanq̄ de duobus. Idem etiā dicit ericius vel iricius.

Operationes

A ¶ Et lib. de na. re. Ericius est piscis marinus: habens caput 7 os inferius (vt ait Aretio.) et extū supfluitatū superius. qd̄ est contra morē animalū ceteroz. ¶ Vntur autē spine loco pedum. Eius anteriora separata sunt: inferiora continua. horozū est ceteris piscibus. quia spinis hispidus. vnde nō de facili sit vlli piscium preda. ¶ Carnes eius vehementer rubet sicut nimio similes. vt dicit Plinius.

Capitulum. xlv.

BAlaoz karkora 7 kilock. Jfido. ka laoz est piscis maris specie multiformis pluuiarū ceteris piscibus ad vite reuediam 7 impinguationis iuuam esse solet. huic pro exito datur. Nam si mula pluuias fuerit oculis cecatur. ac per consequens cū cibū

querere non possit. fame morit. ¶ Idem. Kar Kora vero est piscis qui postq̄ deprehenditur multo vivit tempore: 7 cibā se se. quia sup eius intestina est nidior aqua.

Operationes

A ¶ Idem. Kilock est piscis marinus in testa multum aspera latens. cuius orificiū est in medio corporis. ¶ Sentit autem quicquid ei ap̄ propinquat. 7 applicat lapidibus cum suis pedibus posterioribus.

B ¶ Anterioribus autē quibus pro manibus vtitur quicquid per eum transit. qd̄ nequaquā incere se posse credit. 7 mescit: si q̄ contrahat: et adberet fortius lapidi cui applicatur

Capitulum .xlviij

P Arabo & Khyone, Judoꝝ, Karabo q̄ ster
 core viuit & luro. Fedatur q̄ cibo. prop̄
 ter hoc animal ponderosum est. caudam habz
 latam. et ideo quando pugnat leuiter se verit
 huius enim generis monstra fortissime puḡ
 nant inter se velut arietes. muniant q̄ se multis
 tudine socioꝝ aduersæ partes. vnde frequēter
 viũ sunt ambulare sicut greges: a diuici emq̄
 bella partri. fiunt autem in animalibus bella
 quatuor de causis. scilicet propter naturalem
 superbiã: propter cibum: propter coitũ: p̄ oꝝ
 pr̄er fetum. sicut gallina propter fetum cū coꝝ
 uo pugnat. & anser cum cornice.

Operationes

- A** **¶** Aretio. Karabo sicut & cancer sanguinem non habet. durũ habet extra & molle intra: nec est numibile illud durũ immo recipit ignem.
- B** **¶** Accipit autem pisces sicut cancer in profundo maris cum duobus labijs suis: eosq̄ in duas partes diuidit: ad os suum ducit.
- L** **¶** Karabo ex piscibus dure carnis mouetur cū cauda sua motu veloci sicut motu alariũ suaz.
- D** **¶** Est aut̄ genus quoddam ex quo generatur Karabo: quod est bone carnis anteq̄ oua ponat: postea vero male. Hoc genus equit spoliũ in vere sicut serpens. Ita cancer & karabo senectutem exiunt & que mollis teste sunt.
- E** **¶** Marinum animal molle teste karabo coit & impregnatur & malakye similiter accidit. Karabo & sibi simile in generesq̄ animal molle teste ouant coitu. Similiter est generatio malakye vt sepia & sibi simile.
- F** **¶** Haresq̄ karbo sibi custodiunt oua. malakye autem ouat extra: & mas eicit super seminas sperma. sicut mares piscium super oua.
- B** **¶** Ex libro de naturis rerum. Karbo sibi Aretionem est piscis: qui quando timer retro cecidit: quando vero non timer ambulat ad inferius naturaliter.
- D** **¶** In eodem libro. Kulo est animal marinum quod contra nature communis ordinem habet ear in sinistro: splen in dextro. Nam in omnibus animalibus terre magnis & paruis est e conuerso.

Poky. Aret. Koky est marinũ animal: ha
 bens dentes acutos. et etiam ponit vnũ
 super alium. sic em̄ genus suũ diuersatur a ge
 neribus piscium. q̄ pisces habent quidem dē
 tes acutos. & nō est in eis animal duas habēs
 acies dentium. Aretor. Koky ipse est felibus:
 de quo dictum est paulo supra. idemq̄ vitulus
 manus. de quo etiam dicitur infra.

Operationes

- ¶** Ex libro de natu. rez. Koky est animal inter
 ra sicut in mari manens. cartilaginofium habet
 corpus vt sepia. ossaq̄ minue debito ro
 busta. p̄ infirmitate aliquando crurium vix
 ambulare possit: sed in pedibus suis trare.
- ¶** Ambulatio ergo ipsius est potius in vigo
 re spiritus & leuitate corporis q̄ ex virtute. De
 tes habet acutos valde. caudam paruam vt
 ceruus. renes vt vacca.
- ¶** Venter eius sanguine caret. quia due vene
 que ramificantur super renes vsq̄ ad ventrem
 in eis non perueniunt.
- ¶** Letera vero corporis mēbra sanguine habet.
- ¶** Hoc animal habet quatuor pedes. & habet
 inflexiones digiti quinq̄ in vtroq̄ pede. signu
 rasq̄ pedis est vt cauda piscis.
- ¶** In aq̄ spirare nō valet. dormit aut̄ p̄p̄ma
 re sup̄ terrã. ibiq̄ fetus suos parit duos vt res.
- ¶** Transacto vero die. iij. post partum: sequit̄
 tur fetus matrem suam ad mare: hoc multo
 tiens in die vt aquis marinis assuetus. Hoc a
 nimal mammillas habet vnde fetus lactet. Vot̄
 eius est sicut thauri: maxime q̄ cum interficitur
 difficulter autem interim potest.

Capitulum .xlviij.

De Piscibus.

Capitulum. xlviii.

Leo marinus. Isidorus. Leo marinus dicitur est a similitudine terrestris.

Operationes

A Ambrosius. Leo terribilis est in terris: sed dulcius in fluctibus. Eandem habet dispositionem et virtutem sicut in terra. quare transco.

Capitulum. xlix.

Lepus marinus. Isido. Lepus a similitudine leporini capitis nuncupatus est. Plinius. Venena dira non cessant in lepore. qui in indice maritimas tactu pestilens vomitum dissolutionemque stomachi prouocant.

at. Idem in lib. xxij. Lepus marinus venenatus est in cibo vel potu datus. Nullum est animal quini eius tactu increat. homo tactus ab eo piscem olet et moritur. et lepus similiter et coctus eius moritur. Sic veteres aliter venenatus est. In India non capi viuentem affirmant.

Operationes.

A Auicenna in libro can. Lepus marinus est animal ostreatum: irosus: declinans aliquam tulum ad rubedinem.

B Sanguis eius calidus et mellestis: panis. **L** Caput eius adustum generat pilos in alopecia: proprie cum adipe viti. et in tyris valde.

D Lum autem ex eo fit emplastrum sicut est: abra diatrimas et pilos.

E Item abstergitur visum: emplastri more superpositum et sicut collirium. Numeratur autem inter medicinas venenosas: et interstitit cum ulceratione pulmonis.

F Plinius in libro xxxij. Leporis marini semina si mulieres grauide aspererint stomacho nauescant: statim abortum faciunt.

G Remedio est mas ob id induratus sale. ut in brachialibus habeatur.

D Lepus marinus venenatus quidem est. Sed eius cinis in palpebris pilos inuales et multos cobibet.

J Idem. Lepus strumas sanantia ut celeriter remoueantur. Lepore quoque marino recentis iubent quidam podagram fricari.

K Sanguis eius et fel (si necetur in oleo) valet contra carbunculos.

L Auicenna in canone ut supra. Lepus marinus est venenosus si de ipso in potu datur accidunt constrictio ambalius: et rubedo oculorum. tussis sicca: spiritus sanguinis: difficultas urine. Urina violacea et egestio similiter vel dolor in stomacho. vomitus superfluis coloris et sanguinis yctericia et angustia ac dolor renum sudor fetidus. horroz tibi.

D Et cum videteger pisces terretur ab eis: et inuenit saporem fetidi piscis in ore suo. in curiuatione cum falledine. Plures autem qui ex eo euadunt: in primum cadunt.

H Confert autem eius curiuatione ilac caprinum: quod est inuamentum vrinum.

D Lac quoque alinum et lac mulieris ex mamilla. et eius cancri fluxualio: et ceticus aliauis aut sanguis eius fortes aut medicinale sunt: calamentum fluxiale calidum: recene: et sanguis anseris et vrina hominis antiqua. et cetera.

P Signum veteres anitaret. est. quando videns pisces non terretur ab eis et comedit. Lung: caedit in primum curetur ptylis.

Tractatus

Capitulum. I.

Leuatban & Ludolachra. **I**sid. **L**euatban siue leuim: est piscis serpeninus de q̄ sic supradictū est in tractatu de animalibus ca. lxxxiij. **I**sid. **L**udolachra est animal natura: forma mirabile: duas habet alas in facie: duas in dorso: quibus mirabilem nititur quocūq; voluntas eam impulerit.

Capitulum. Ij.

Digo. **I**sid. **L**oligo est monstrū in quo natura lapsisse videtur. **F**lam cute squamosum cū gregibus piscium maris

profunda scrutatur. **C**ū autē aquas fastidierit leuar se cū alijs pennigeris quas in hoc illi natura dedit: & cū volucris cetera scandit. **S**ed quia flatus ventrorū sustinere non potest. post modicum vbi ventris cōcutitur ad aquas recte re cogitur: & in profundum relabitur.

Operationes

Plinius lib. ii. **L**oligo est piscis mollis sanguine carens sicut sepia. **L**aput habet etiam sicut & sepia inter ventrem & pedes.

Sepie & loligini pedes duo et bis longissimi sunt & asper: quibus ad ora cibos ad mouet & in fluctibus se velut anchoras stabiliunt. **L**oligo etiam volitat: extra aquam se efferens.

Sepia quidem in terreno parit inter arundines ac in alto conseruata: oua edunt loligines.

Item loligines sicut & sepie coeunt linguis brachia inter se componentes et in contrariū natantes. ore quoq; pariunt.

Loligines etiam in litore mire magnitudinis sunt. sed in mari nostro quinq; cubitorū nec ossa nec spinas habet.

Idem in libro. viij. **L**oligo volans signum est tempestatis.

Isid. **T**radunt in oceano mauritanie tantam multitudinē loliginum ex aqua euolare: vt etiam naues emergere possint.

Philologus. **L**oligo capitur aliqui quinq; cubitorū. **L**aput habet inter pedes & ventrē. vt tra & uos annos raro est eorum vita.

Aliquod eorū genus asperissimū est que pugnature turmis se munitentes stabiliunt.

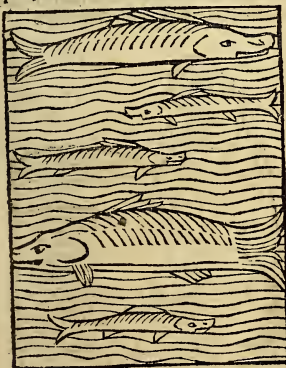
Capitulum. Iij.

De Piscibus.

Locusta marina. Pbisio. Locusta marina iuxta Plinij quatuor habet cubitos in longitudine. byeme leditur. autumno 7 vere pinguescit. 7 plenitudo magis. Ex li. de na. re. Locusta flumialis e coraria est locusta capstria. pedes anteriores habet longiores: nec ruminat in anteriori pte sicut anialia cetera sed ad posterioris. 7 in extremo stomachi sui cum dentibus in ventre sibi herentibus.

Operationes

Pli. li. ii. Locuste pisces crusta fragili munitur. in eo gne qd cara sanguis latent mensibus quinque. Siliiter 7 cancri qd eodem tempore occultantur. Et ambo veris principio senescunt in more anguillu erant. renouatione tergoz. Ceteri in vndis nantur. locuste reptant um more fluunt. **S**i nullus ingruiat mentis reco meatu cornibus. qd sunt rotunditate p pilata ad latera porrectis. 7 a sidam in paucis. obliquen latera pcedant. Cornibus inter se diuisant. **C**um aut hmoi locuste in petrosis locis. In indico mari locuste quaterna cubita implent. **P**olippum infantu locusta pauer: vt si iuxta viderit omnino moriatur. Locusta quoqz conger inimicus lacerat 7 perimit.

Capitulum. liij.

Lucus. Actor. Lucius est piscis fluminis ore lato 7 dentibus acutissimis. minoru pisciu deuorator. cui in perca squamis 7 branchijs asperimis armata resistit: vt non ei preualeat nec dentibus eius preda fiat. **U**elicit aut lucius venenosus vt busomibus 7 hmoi: 7 in infirmis de esse in cibo sanis. **S**i qui massa

in qd inclusus fuerit. et aqua leuata luce dicitur dedit. raro vel nunq accidit. vt postea diuisus remaneat. sed que sita sibi vna euadit

Operationes.

Ex li. de na. re. Lucius est piscis qd 7 lupus aqnilis appellat. **N**ic si flumiales aqs cibiqz p vicia sufficiente habuerit p successus tepoz in longitudine maxima eualescit. **L**ib eius sunt pisces. et quicqd ranaz more rept. piscem ad magnitudinem propel sui comedit. **N**am vbi victu subegerit: caput primu ore deuorat. qd gesto paulatim addit sequentia donec totum consumat. **P**ari qz generis sui parcere recusat vel ob naturalem crudelitatem. vel qd auidus est cibi: a pineqz ipatiens. **N**am 7 ppria semia psequit vbi piscis forma susceperit. **E**t aure piscis quidam habet es acres squamas 7 pinulas acutas. que si lupus aqnilis p caput apprehenderit cito transglurit. **S**i vero a parte caudis non potest qm in contrariu asperit. **L**ucus in cerebro lapidem cristallo similem gerit: sed hoc cum eum in longam duxerit. **I**n pregnatur hic piscis: vt dicit **A**risto. flanto re to septentrionali. similiter 7 pisces qd in longitudine eualescunt. semia pregnas a quas ascendit quanto pot remouius a loco suo in q habitare solent. **I**biqz oua parit: vt filij sui non sint ei impedimenti prede. **E**t hoc ppter crudelitatem naturalem: vel ppter cibi rapincoz inuidiam. **A**lij dicunt qd ascendit propter dulcorum aqua. qm a qua tanto semper est dulcior: quanto fonti proximior. **L**ucus tante auiditatis est vt piscem que totum quantitas eius deuoluit non sustinet: omnidum incorporat.

A
B
C
D
E
F

Capitulum. liiij.

Lupus marinus. Ibi. Lupus a velocitate appellatur in q̄ lupo terrestri assimilatur. quia sc̄z improba voracitate alios persequitur. Est aut̄ piscis captura ingeniosus. Nam r̄beti circumdatus fertur arenas arare cauda: ita conditus transire r̄bete. Plinius li. xxxij. Lupus marinus in providendo minus habet solertie: sed magnū robur in penitendo. nā vt r̄berit in bamo tumultuoso discurſu laxat vulnera donec excidant insidie.

Operationes

- A** ¶ Idem libro. ij. Pregelidam byemen omnes sentiunt pisces. sed maxime qui lapidem in capite custimantur habere. vt lupi: pagri. Et unq̄asperc fuerint byemes multi capiuntur ceci. Lupoꝝ vero sunt laudatissimi qui appellant lanati. cā dore mollicisq̄ carnis. meliores sunt lupi in amne cyberi inter duos pontes q̄z alibi
- B** ¶ Pisciam lupus bis in anno parit. Figidius est a cro: lupum mugilicauda: p̄roderere col demq̄ mensibus itans concordes esse.
- C** ¶ Idem in libro. x. Produuntur (vt dictum est) mugil: z lupus clarissime audire
- D** ¶ Idem in libro. xxxij. Tracit etiā Quidius lupum r̄beti circumdatum: cauda arenas arareatq̄z ita conditum transire r̄bete.
- E** ¶ Aristo. Lupi marini cum inranit pelagus postea redeunt z ascendunt superius magna velocitate sicut delphinus. Omnes aut̄ lupi magnoz corporoz anhelant aerem atrabētes.
- F** ¶ Ambrosius. Lupi demq̄z in mari sunt tene ri quos nescit agnus timere. Et fm̄ Iaiam si mul pascuntur lupi z agni.

Capitulum. clv

Megar. Dilagus z Diluus. Et li. de na. rez. Megaris est piscis marinus ouaz palmar longitudinis. nullis habetur in partibus in quibz capitur. sed cū ad remotiora salus reducit: raritas eius precium facit. Recentet tamē captus z sine sale delicatior em cibum edentibz facit. Est aut̄ (vt fertur) no cuius sc̄cipue sebzicitātibz. Unde poeta dicit. Et megaris notius omnis erit. ¶ Jorab vbi s. Dilago cū eius pulli volant significatio est sup̄ tempestatē maris. ¶ Jsidoz. Dilago piscis est sic nominatus: q̄ sup̄ aquā euolat. Quociens aut̄ cernitur extra aquā volitans tempestates mutari designat.

Operationes

¶ Et li. de na. rez. Dilago volitat super vndas in signū lenie: q̄ cessauit tēpēta s. hoc cōtra mozem alioꝝ piscium z monstroꝝ marinorum qui oriente tempestatē idētur quasi sup̄ aquas ludere. ¶ Pl. li. ij. Diluus subdit in summa maria piscis ex argumēto appellatus lucerna: lingua q̄z ignea: pos̄ q̄z extra tranquillitas noctibz reuertit. ¶ Atrollit emari sc̄cipue dalia fere cornua. ab hisq̄z nomen traxit

Capitulum. lvj

Ugilus Jido. Ugilus ex eo nome m̄ habet q̄ sit multū agilis. Nam vbi di spollitas senserit piscatorum insidias: confestim retrosum rediens. ita r̄bete transilit vt volare piscem videas. Plinius li. ij. Du gis

De Piscibus.

et inter ceteros pisces sibi nidus et furculis cōstruit. per duos menses ouat. et hoc vñū ouum tantū adintra r nucis parū. femina per q̄dra ginta noctes sedet: et oīa a se edūm fouet: et quo fiunt pisces innumerabiles. Quod si non esset: multi eorū genus decrederet. q̄ seipso inuicē p̄sumūt: et multe conuictiōis sunt. **Dulus** tipes asturi magis q̄ fortitudine vincit karabo monstrū marinū qd̄ validum est ac robustum. Lūius victorie signū ē. nā simul capri in rheti reperitū. Karabo frequēter mortuus inuenitur aut lethaliter vulneratus. Est etiam quoddam genus multipedis naturaliter astutū qd̄ in aqua supnat et dorsū testam ad solēm ponit et desiccatur ac durior fiat. sic ut salas maris aquas et aduersa scopulorū pati valeat. **Acro.** Dulpes ipse est polippus usque p̄linū. de q̄ plenius inferius dicitur.

Capitulum. lxi.

Mulus vel **Dullus.** Ex li. d. na. rez. **D**ulus est piscis marinus (ut ait Plin.) mo dice quāritans gratia nobilitatis in esum tantum datus nobilibus. Rarissimus tñ est quem septentrionalis tantū gignit oceanus. Hoz tamē genera plura. Quādam alga et ostreae ac limo ceterorūq̄ piscium carne vescūt. Nobiliores aut̄ in inferiori labio vel labro geminā barbā insigniuntur. victusq̄ eorū est qd̄ iuxta ripas aeris serenitatem concreuit. **Dulum** nobilem et spirantem numerosa colorum varietate spectari proceres gule narrant. **Seneca** de naturalibz questionibz lib. vii. Incredibilia (sicut iam superius dictū est) sunt opera luxurie in cubili piscens natant: et sub ip

sa mensa capitur q̄ statim in mensam transe ratur. Paz recens videt mulus nisi q̄ in cōiue manu moritur. Obseruatur mortuū coloz: quē in multas mutatione mors ipsa licet et spiritu vertit. Rubor primū: deinde palloz suffunditur longa somniculosa inersiq̄ luxurie expectatio. **Flo**unt atringere nisi eodē die captū: qui ipsum (ut aiunt) mare sapiunt. **Idios.** **Dulus** vocatus est: et mollis sit ac tenerimus. cuius cibo tradunt libidine inbibere: et oculoꝝ aciem bebetari. **Homies** vero qui bis sepe pasti sunt piscem olent nullo in vino necaro. qui inde biberint redium vini habent. **Alexander.** **Dulus** bouis simo delectatur: adeo ut in ipso uiceat: et tincturam caro piscis et simo inuocetur.

Operationes.

Pli. **Dulus** cōtra paltinacas et scorpiones terrestres siue marinos: et dracones atq̄ spalangia prodest illitus: aut in cibo sumptus. **E**iusdemq̄ recentis a capite cinis p̄ra omnia venena ualeat. et priuāim contra fungos. **Tertū** cinis e capite multorū attritus sciati eos liberat. **Lomburunt** aut̄ in yale ficili et cū melle debent illinī. **Dulus** aut̄ in cibo inutilis neruis inuenio. **Eorū** quoq̄ cibo tradit oculoꝝ aciem bebetari. **In** mensuris vero muliez auxiliatur malis. **Inueterati** multi et in potione ritū vomitiones conant. **Dulorum** salamenti cinis carboniculos discunt. **Dulus** aut̄ in vino necarus (ut dicitur est) his qui biberint inde vini redium asferunt.

A
B
E
D
E

Capitulum. lxi.

Z 4

Monachus martinus Bonocerd. Ex li. de na. re. Monachi maris dicti sunt: qz caput habet vt monachi recenter rasi coronā de sup rasam z cādidam. z circulum in modus crinium sup loca aurium facient tñ nō habz in toto similem homini: qz nāsum habz pisci simili: z os nāso cōtinuum. Etez in inferioribz habet formā piscis. hoc monstrū boies super ripas maris ambulantes libenter allicit: z coram eis sup aquas ludit: qz si hominē admirārem p̄pinq̄are viderit appropinquat z ipse. z si datur facultas hominem rapit et trahit in profundum: sicqz caribus eius satiat.

Operationes.

A In eodem libro vt supra. Monocero nesci monstrū marinū habens in fronte cornu maximum quo naues obitas penetrare possit: ac destruere z hominum multitudinem perdere.

B Sed in hoc pieras creatoris humani non generi prouidit: quia cum rardum animal creati sit: naues eo viso possunt effugere.

Capitulum. lxxiiij

N Arcos Flaurilos z Flubes. Isidorus. Flacos esse Aristoteles ante virtutē est piscis: vt mediāte lino z calamo ad manū piscatoris hamū tenentis a ceteris dat stupor: z insensibilis animo z totū corp⁹ stupefacit. nisi citius hamū deiciat. Inde est qz etiam stuposifera vt papauer z hmoi cetera dicunt narcotica. ¶ Pl. lib. ix. Flaurilos q̄ ab alijs vocat pompilos inter p̄cipua miracula maris cōputat. Nam supinus in summa equo

rū peruenit. ita se paulatim subigens vt emissā per sūlulam aqua velut cōneratus sentina facile nauiget. Postea prima duo brachia res torquens membrana inter illa mire tenuitatz extendit: qua verificante in auras ceteris brachijs subrenigans media cauda vt gubernaculo se dirigat: vadit alto luburnicari gau⁹ dens imagine. si quid pauos⁹ interueniat baula se mergens aqua. ¶ Ex libro de naturis rerum. Flubes s̄m Aristotele est piscis in aqua viuens applicatus ad petram. Aqua non descendit nec separatur: nisi per attractionem in spirationis concitatus.

Capitulum. lxxiiij.

N Erades z Dicha. Isidorus. Erades sunt belua marine toto corpore bifurcata bispide: habentqz speciem alii quā formatā cū homine. Hoz aliqua cū motu talis conditionis imitatur: emori debet. audiatur procul gemitus eius ac planctus. De his plenius dictum est superius in cap. Balena.

¶ Ex libro de na. re. Orbem monstrū marinum est vt ait Plinius. cū imago nulla potest exprimi representandē. nisi qz sit mollis carnis immense. hec balena graui odio persequitur: dentibus truculentis secreta feminarum intrū punit: ac motu lacerat. Ille vero ad fixos immobiles: ad repugnandum inertes: pondere suo onerare ac pinnis inualide. Solum nouerunt auxilium in altum mare refugere: sed toto oceano defendere. Contra vero orbem in malicia pertinaces laborant fugientibus occurre: et incautas angustiss trucidare: inuadā virere: facis illidere. zc.

De Piscibus.

lum natura ridef in metu capite abscondito : totos se occultare credentiu. hñsdē tñ tanta facili-
tas: vt in fenice ⁊ narbonensi puincia coit⁹ tpe
e viuaris mare linea longinqꝫ pos ad brachi-
as religata emillum in mare. eodemqꝫ linea re-
tractū semie seqñt ad luctus. rursusqꝫ sciaz ma-
res grus tpe. In narbonensi puincia ⁊ in nemu
sienli agnostagno. scz laterna appellaro : vbi
boies delphini societate ⁊ mugilū piscant. mu-
gilus ⁊ lupus odio flagrat mucuo. Mugiles
alioꝝ piscū vñ timētes sup naues eciliunt: et
tā p̄cipue v elocit⁹ sunt vt trāuersa nauigā
interim supia erant. Idē li. xxxij. Mugil scit in-
tesca hā mū cteat⁹ insidias nō ignotat. tanta
est ei auilitas vt cauda p̄berādo cibos excutit
ar. Jozarb. Mugilus ē piscis v elocissimus in
aqs fluminalibz h naturalr incautus: nā deridet
aqs stulticia: cū in metu capite abscondo: totū
corp⁹ absconsum ac securū credit. hic cū luctio
inimicitias bz hrene tñ. ⁊ hmoē causa credit:
qz tūc rarus est abo p̄o q̄ dimicāt. Estare p̄o
abundat. ⁊ ideo ad concordiam rediguntur

Operationes.

Plinius libro. xxxij. Enise capite mugilus
⁊ mulorum sacroico liberat.

Capitulum. lviij.

Mus marinus. musculus ⁊ mustela. Mus
marinus ad terrā exit abiqꝫ fossa in faciēs
oua parit. ac rursus terra obuiat. Post. xxx. ve-
ro diem rediens iteqꝫ fossam aperit: fetus in a-
quā ducit. hoz fetus inter in tria visu caret. si
cut fetus oim fere aqꝫ nūius. ¶ Jhd. Muscu-
lus dicitur sc̄: eo q̄ sit balene musculus. Eius

coitu hec belna p̄cipere p̄hibet. Sunt autē mu-
sculi co chlee q̄z lacte p̄cipiant ostree. p̄ li. iij.
ir. Amicitie sunt exempla musculus ⁊ balena
Dñqꝫ p̄ graui supilioz p̄dēre obruns eius
o culis infestantia magnitudinē in vada Ena-
rans demōstrat. oculoꝝqꝫ vice fungit. Idēz
in li. xi. Musculus marinus q̄ balena antecē-
dit nullos habet dētes: sed p̄ his scras irus. ob
id etiā birtutē dicitur appellatā. ¶ Idēz in li. ix.
Mustela pisces mente depurant q̄z inter al-
pes lacus recie bigrātius emulas muretis
generat. Aristo. Mustela sicut delphinus et
foca riuos ferus de corpe suo edunt: ⁊ cū par-
tus ediderint si erga suos caulos insidias quē
q̄ molliri presenserint ipsos tuentur eratis re-
hare pauozē a affectu materno cōpūmūt: ozaqꝫ
aperiunt. ⁊ innoio dente partus suos suspen-
dunt. Interno q̄z corpe recipere ac genitali al-
uo scrunt abscondere donec illos ad securitate
dēscrat. aut sui corpoz obiectu defendant.

Capitulum. lvij.

Murice. Jhd. Murice est cochlea maris ab a-
cumine ⁊ asperitate dicta. q̄ alio noie cōs-
ebilium dicit⁹: eo q̄ circūsa ferro lacrymas
purpuree coloris emittat. ex quibz purpura tin-
gitur. ⁊ inde ostrū appellatū est. q̄ hec tinctura
ex humore teste elucitur. Durianus autē tra-
dit muricē erbinēū. Plini li. ix. Muricea cons-
che marine sunt q̄ latent circa canis osti trice-
tis diebz statuto tpe exeat p̄iosum liquorē
tingendis veltibz in medija faucibz habēt vñ-
lem. Sed is color in sola vena candida repe-
ritur. Reliquū vero corpus sterile est. Cūis q̄z
tantū hic color: ex p̄mūtur: quia moztētes cus
z 4

ita succu cuonit. nō habent spericu os neq
 rotundum ne in angulos prodante rostro se
 ad conche modum vtroq; latere clauditur.

¶ Idem in codex. Animalia marina que sunt
 du: et teste rranurices: aut purpure saluatio le
 tiore proueniunt (sic a crescente humore cas
 lices) atq; spuma maris incalescente cū admis
 sus est imber. Erbe parantur in vere.

Operationes.

A ¶ Plin. li. cccij. Vuricu teste cinis vtiliter cū
B melle illinit vlcenbo capitis. ¶ Idem quoq; ci
 nis bonū est demitricū. Et maculas purgat
 in facie mulieris cū melle illinitus. cut emq; eru
 gat. et tendit q; septenis diebo illitus ita vt ocs
C rano candido ouoz foueatur. ¶ Idem ex oleo
 valet ad parotidas et strumas. Parantq; res
D sūt vtroq; modo. sine opus sūt incipientes vt
 scurrere: siue cōcotos enittere. ¶ Item muri
 cum cinis cū oleo tumores tollit. Et in ilq; testa
 rū eaz; melle mānas multicz efficaciter sanat

Capitulum. lix

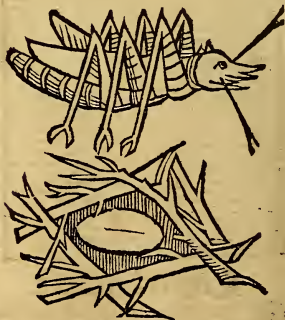
Murena. Judo. Vurenani greci mirena
 vocant. eo q; plicet se in circulos. Hanc
 feminini tantum sexum tr adunt et a serpēte cō
 cipere. Ob id a piscatorib; tanq; a serpente sū
 bito euocatur et capitur. Jani sūt hō difficulter
 interimitur. Ferula vero protinus animā eam
 habere in cauda certū est. Nam capite percus
 so vicinterimitur: cauda statim exanimatur.

¶ Plinius. li. ii. Vurena est piscis long; mol
 li ante in cecus. hyeme laet. Hec caput nūi die
 bus et hatis sicut conger et oēs sarratiles. Exi
 tū terrā sicut polippus. huic emula et mustela

Quibusdam piscib; rāte sunt pinne et ceterū
 Quibusdam vero nulle sunt vt murenis: quib;
 bus nec branchie. hęc flexuosio impulsu corpo
 rū ita in mari rātur vt serpentes terri a. in sicco
 quoq; reptant. Vurena quocūq; mense pas
 rit: cū ceteri pisces staturo tēpote pariat. Qua
 eius classime crescit. In sicco litore elapsas
 vulgus coitu serpentiā impleri putat. Ex li. de
 na. re. Vurene (sicut dicit Plinius) libenter se
 tenent inter barūdines et ligna: vt si forte rbei
 cōcludant flexu multiplici euadant. Hec mor
 sum venenosum habet: sed capitis eorundez cū
 neremosis sanat. Periculosū est eas in cibū
 sumere: nisi prius in vino optime ac diuissime
 decoquant. et speciebo aromaticis maximoz
 pipere condiant. venioso nāq; abundat hu
 more. vnde nec de facili cedunt coctioni. Itēz
 murenā iuxta Basilium. vipera et aquis in sic
 cum euocat ad coitum. ¶ Jorab vtō. Vure
 na nō a suo simili sed a serpente sibilō ad locū
 euocata cōcipit. nec aliquid ramē serpenti sed
 sibi simile gignit. Ambio. Vipera quādam ad
 litus maris sibilō murenā euocat venenū suū
 um vomit. Illa statim venit et cum co coit: et
 post vipera venenum suum resumit.

Operationes.

¶ Plin. vbiō: Vurene morsus capis ipsius
 cinere sanatur ¶ Liebnas etiā et lepas soluit
 murenaz; cinis cum terrois obulis melleis.

Capitulum. lx.

Mulipes. Ex li. de na. re. Mulipes piscis
 marinus est. a re nomē habet huic pedes
 a latere procedunt. In hyeme coit et inter cetera

De Piscibus

Capitulum. lxx

Orbis. *Iti.* Orbis dicitur est a figura. s. quia rotundus est. et totus in capite consistat. *¶* *Pli. li. xxxij.* Durissimum est piscium constat cum qui orbis vocatur rotundus sine squamis.

Capitulum. lxxj

Ostrea. *Ex li. vena. reru.* Ostrea ut dicitur Ambrosius et *Iti.* Eius testis aperit ut clemētious aure delictis gloriatur. Sed cancer insidias ei repentinus preceudit. et lapidem inter eius testas projicit. ne illas coniungere possit. et sic ostree carnes coquo

dit. ostrea siquidē in sicco vel in sicco iacet. ita ut in domo conchas tempore accessionis maris aperit. *¶* *Iti.* Est autem ostrea preciosissima margarita naturaliter insita a quemaris aqua in ea solidatur. Que etiam difficile apud reges inuenitur. et in litoreis quasi vitis a ceno: a vulgo saxis asperis et canceribus colligitur. *¶* *Pli. lib. i.* Silicea testa inclusis fatendum est nullum inesse sensum ut ostreis pure cetero limo pueniunt ac spuma circa nauigia diutius stantia desit et palos et ligna. Super copertus in ostrea aria humorē feruicū effluere in modum lacris.

Operationes

Ostrea peculiariter contra venena leprosiama rini aduersant: eiusque mēlarū diuitū palma tris butire: stomachū reficiūt: fastidij medentur *¶* Additque luxuria frigus obrutus: nūc summa montū et maris ymāfices. *¶* Aluum leniter emollit: coccaque multo tenalimo qui sine exaceratione sic liberat. *¶* Vesicariū etiā vlcera res purgant. *¶* Loca vero in conchis suis sicuri venerint clausa mire distillatiōibz plunt. *¶* Dorū teste cinis vna sedat: et cōillas admixto mel le. *¶* *Arist.* Est autem piscis de genere ostree. i. teste dure: quod cauda naxat et repit. *¶* *Dyat.* Ostree porphire vnde purpura tingit cochlee sunt que vltre desiccatione virtutis sunt quibus ceterarū cochlearū virtute sunt sales. *¶* *Hā* et ego eis vltas sum in reumatica et diurnata et difficile cocar nant vulnera et caua et nimis profunda. quas vltas apposui cum adipe veteri et butiro nouo.

A

B

C

D

E

F

G

H

Capitulum. lxxij.

Z iij

D Agnus: Paus. Pectine et Perca. In do. Pagrus piscis est quem greci sagrum ideo nuncupant: q̄ duos dentes habecaria vt ostreis in mari a larur. Actor Pagrus et ipse est ventrix. de quo dicitur e sus perius. ¶ Plinius libro nono. Omnes quidem pisces pregelidā byemē sentiūt: sed maxime q̄ la pidem habere in capite estimātur vt lupiz pagri Lumq̄ asper fuerint byemes: multi ex eis ecci capiuntur. sicut delupo marino dictū est superius. ¶ Et li. de na. re. Pausus maris dicitus est a pauone volucre. quoniam similis est ei in coloribz. dorso cū et collo pictus est colore diuerso. ¶ In eodem libro vt supra. Pectines in mari armanatur in quibus lucē in tenetibus ignium more. In magnis h̄rigonibz: magnis estibus reconduntur quia temperatum aerem eos habere oportet vt viuant: cū et celsum passionum in clementis in gues coruz nō pati valeant.

Operationes

- A** ¶ Aristotiles. Aialis marini qd̄ ēz peccē pedibz si quid appropinquerit oculi subito claudit. ¶ Plinius vt sup. Pectines sponte nature harenosis pueniunt.
- B** ¶ Actor. Perca ē piscis fluminalis varij coloru curia velo: uim: squamis et pinnulis ac unis et asperimis armat: quibz etiā se defendit cōtra pisces maiores ne p̄dantes eā inuadāt p̄ ceteris piscibz fluminalibz et stagnentibus infirmis in cibo p̄cipue conuenit
- Z** ¶ Alexander. Perca vidēs sibi in lucium imi nē: et bozer pinnis: et sic euadit.

Capitulum. lxxviii.

D Latamite et Perna. Albertus in libro de naturis anim alium: Platanite (vt dicit Plinius) belue sunt maris: que gange fluuio India nascuntur et in mare veniunt. Et rostrum habent de p̄bini: et caudam habent cubitorum sedecim longitudinis. His focis sunt belue: quos statuas vocāt brachia bina habentes: quibus tanta inest fortitudo vt elephantes in aquam intrantes infestent et eis permiscidas abrumpan

¶ Eodem libro vt sup. Perna animal est marinum de genere concharum. Et est croceum valde magne quantitate et insens. intra sp̄as veltitur vellere vulno et n̄rido valde preciosior et sunt inde ornamenta veliūm et peplozum preciosā.

Capitulum. lxxix.

D Istis. Albertus in libro vt sup. Istis animal est marinum magnum valde vt dicit Plinius. In oceano gallias attingente aliquando inueniunt. Aliquando se offert mare in modum altissime columne intra vela nauigantiū apparens. et aq̄ ingentem spargit aqua q̄ in pauorem verit nauigantes.

Capitulum. lxxx.

De Piscibus

Pinna et Plais. Plinius li. ii. Pinna est piscis cōchaz gūis. nascit̃ in limo-
 sis subiecta semp. nec vnq̃ sine comit̃
 re: quem pinno: herem vocant. Alij pin: ophis
 lacem: id est suilla pua. alibi cancer d'apis a les-
 crator: pandit̃ autem se liminibz. orbum corp⁹
 finis minutis piscibz p̃bens. Assulant̃ alij pi-
 cinus: et vbi licentius audacia creuit implent
 eam. At illa ore compresso. quicquid conde-
 rit eca minar. premq; so cio tribuit. Duo mag⁹
 miroz existimasse quo sdam a quatilibz nullū
 indse sensum. ¶ Ex libro de naturis rerū. Pin-
 na de genere concharum est: corpusq; rotundū
 habet. Has ⁊ femina so cialiter ambulāt. ape-
 rit pinna conchas suas ad lunam: seq; paruis
 piscibus offert quasi mortuam. Qui prin⁹ ex-
 ultantes vbi licentius (sicut dicū est) audacia
 creuit implent eius conchas. Por⁹ so pins
 nam se plenam sentiens apprehensum quicqd
 indulserit examat. ¶ Actoz. Plais est pisci⁹ no-
 rus et ṽsicutus apud nos. scz bicolor. Has ex
 vna pre albus: et altera niger. De quo sicut de
 plumbus alijs nihil in p̃nominatis autoribus
 reperiunt̃: forte alijs nominibus vocetur ab
 eis q; a nobis.

Capitulum. lxxj.

Porcus marinus. Isidorus. Porcus
 marinus est qui vocat̃ suillus. qz duz
 escam querit: moze suis terram sub at-
 quis fodit. Circa guttur enim habet oris ouisi-
 cium. et ñstr̃ ostrum harenis immergat paluz
 non colligit.
 ¶ Ex libro de na. rez. Porcus mar⁹ episcis estibi

lis porci terrest̃: et magna parte similit̃ Has
 et capur habet similit̃um et mēbra corpe.
 costasq; sili modo dispositas. Tota fere caro
 eius in pinguedinem transit. Lingua eius ab-
 soluta est vt porci. sed voce differunt. In eius
 dorso quedam spine sunt venenum efficaciss̃
 mum habētes. et punctio nibz suis valde cru-
 ciantes. Sed fel eozum puncturis remedio ēz
 Plinius libro xxxij. Inter venena piscium sunt
 porci marini. spine i dorso cruciari magno lez
 foram. Remedio autem est limus: et reliq; coz
 poris piscium eozum.

Capitulum. lxxij.

De Piscibus.

Capitulum. lxxix.

Salmo 7 Salpa. Huius
logus Salmo dicitur a
salin. candax enim ore re
plicat et reflectit. firmiter
eum ore tenens: donec sal
tus agilitate locum etiaz
abruptum conscendit. Is
nec colore multum valet:

aut sapore anteq̃ gustauerit mare. Ad qd̃ ten
dens cõtra fluminis impetum a proposito nõ
desistit quousq̃ reficiatur. deinde ad nota do
micilia reuertitur. Et libro de naturis rerum.
Salmo piscis est in latitudine 7 longitudine
magnam ex crescens. Robore quoq̃ fortis est
sed ponderosus 7 grauis. Omnisq̃ habet agi
litas a potentia virtutis eius est potius q̃ a le
uitate corporis. hic vt dicit Plinius olim pre
ferebatur omnibus piscibus fluuiisibus. 7 ma
xime in Aguitania. Carnes eius rubee sunt. q̃
licet dulces 7 grates sint valde. tamen saticea
rem cito manducantibus ingerunt. piscis ille
ferus facit: nec diu viuere potest in aquis dul
cibus si agnouerit liberum habeat transi
tum ad dulces rivas fluuioꝝ. quin etiam vbi
in transitu sepe vel aliquod huiusmodi obsta
culum inuenit: caput caudæ cõiungit. si eo q̃ cor
pore perueniat ad optata. ¶ In libro vt supra.
Salpa piscis est obsecus et vilis. hic mira
culum sui prebet vt nunq̃ decoqui possit nisi
prius fortiter fuisse vel ferula verberetur

Capitulum. lxxx.

Sparus 7 Staurus. Alber. in lib. de
na. animaliu. Sparus piscis est ma
rinus 7 telo missit q̃ spergitur quãdo
laetatur: et dicitur e eo q̃ habeat huius instru
menti figuram. ¶ In libro vt sup. Staurus
piscis delectabilis qui solus ruminat inter pi
sces. hunc piscem dicunt non multos habere
dentes: ideo ruminatione in digere. licet hec
sit causa ruminationis. dicunt etiam hunc pi
scem romani de longinquis partibus allatus
in tyberi esse multiplicatum.

Capitulum. lxxxj.

Sepia. Jns. Sepia et q̃ sepio inter
clusa facilius capitur in cocido obse
cna genus. nã ore concipit sicut vipera

Tractatus

huius attractamenti tanta vis est vt lucerne addi
tū ethiopye videri. ablato lumie pori quidā tra
dunt. ¶ Ex li. de na. re. Sepia recipit de ore si
cur 2 vipera. oua eius dura sunt. De nō natāt
in mari nisi par 2 par: masculus 2 femina omni
rpe ouant. 2 in quadraginta noctibus oua sua
cōplent. femina cū ouat mas eam sequitur 2
sup oua semen insufflat vt viuificetur. ¶ Are
sto. Sepia membrū habet sub ore positū qđ
dicitur masticin in qđ est sperma magnū. et quā
do accidit timor eijcit illud in aquā 2 turbat eā
Habet etiam in interiori suo vasa plena
ouis in albedine similia grandini. Corpā ve
ro marū in igit aspera sunt qđ feminaz. Pul
lus sepie cōtinuus est cū ouo in anteriori cor
poris parte. nec potest aliter esse. Anterior cū
para 2 posterior in eodem loco cōueniunt

Operationes

- A** ¶ Dyas. Sepia cū attractamēto suo cocta caco
stomacha est ventre mollit. Ad molle 2 ossis
eius colligis cracomanticis necessarie miscet
- B** ¶ Ites ossa tula onguine dentibus tollunt mā
culas carnis integro colore restitunt. ¶ Blau
comata boim vel animalū in oculis sufflans
do maxime cū sale ad sanitatē pducunt. ¶ Os
eius trinit 2 cū aqua bibitū tota cis vitis 2 as
manicis omnino prodest. ¶ Plinius lib. xxxij.
Dulcor tumorem ruboreq; sepie conter. cum
lacte mulieris illius sanar. 2 per se cancrias
emendat. ¶ Linis eiusdem corticis cicatrics
oculor; sanar. 2 albugines iumentor; emendat
- F** ¶ Sepie in cibo solunt. carnisq; teste ex aqua
sallamentor; inherenti corpori tela extrahū.
- B** ¶ Vedentur 2 lentigini ceterisq; vitijs et of
fibus septiarū vltis. ¶ Ides. Linis 2 carnes ex
crescentes tollit. et humida vlcera. ¶ Plarea
rius. De sepie quod in eius ventre inuenitur:
ad albando dentes valet. si puluere eius sub
tili in panno lineo posito fricentur.
- L** ¶ Ad faciem quoq; deo albandam puluis eius
cum vnguento citrino conficitur.

na. re. Serra cristam habet serratā. qua nauis
bus occulte supnatans eas in fundo secat: vt
intrante aqua homines astutia dolosa mergat
eorumq; carnis satietur. Alia quoq; est eius
dem nominis marina belua ingens. pinnasq;
latissimas habens quibus cōtra naues vltis
care cōtendit. ¶ Ex li. de na. re. Scilla mon
strū est habitū in eo mari qđ Italiam 2 Sil
liciam intercludit. Flautis quidem 2 omnib; bo
minibus inimicus est: coz sanguine carnis ve
lectatur. caput 2 manus habet admodum virgi
nis formata sicut serpens 2 ritus. 2 oris hī acū
ac dentes horridos vitrū bestialem: velpis
ni caudam. Vire fortitudinis est: nec in aqua
facile vincitur. In terra vero prope imbellis
habet 2 vocem aliquantulum musicam. ipsa q;
belua carmine mirifice delectatur.

Capitulum. lxxxij.

Serra 2 Scilla. Jūsd. Serra vena
est: qđ serratā habet cristam: 2 subrus
nataans nauē secat. ¶ Philolog;. Ser
ra est marina belua pennas habēs immanes.
qua cū viderit in mari nauē velificantē eleuat
pennas suas: 2 cōtendit velificare cum nauē.
Vbi autē cu currit stadys. xxx. vel. xl. labozē su
stinent deicit: 2 pennas deponens ad se trahit
Vnde nauē maris causā iam lassam repositant
ad pūllinū suum locū in profundam. ¶ Ex li. de

De Piscibus.

tur de concheyd stringatur ne crescant. hoc liquore velis purpurea tingi solet. qui color nigricantis rose moze subluet purpure (scdm Plinium) scidid's odorib' capiuntur. & cum se minaces fuerint mari reddite reuincunt.

Operationes.

¶ Plin' 9. li. cxxij. Purpure p'ra venena pro sunt. Hoz teste cinis vtiliter cu melle illitur vlcibus capitis. ¶ Idem quoq; cinis cu melle efficaciter sanat mulierum mamas. pannis etiam insitit vtroq; modo. ¶ Idem cinis siue opus sit incipientes discutere siue coctos emittere. Purpuraz siue muricum minora genera sunt efficaciora. et oris balitum culto dicitur.

¶ Dyscolides. Purpura maritima & blata appellatur. qz quasi blinula sanguinis appareret. Huius virtus sicca est. vnde vulnera putrida gingiuaz in puluere redacta & imposta purgat & cicatrizat. ¶ Et si in eis mala caro supercreuerit puluerisata adhibita depascit eam et extripat. hoc & eius vngule combulte faciunt.

¶ Eodem vngule & coopertorium conchilij album fumigata ea stoezi odorem habent: ac fumigatione sua stercis officinonibus laborantes liberant. ¶ Epilepticos curant: bibira ventrem mouent. Conchilium ipsum combustum omnia supra dicta nouit facere.

Capitulum. lxxv.

Raya et Raba. Ex libro de naturis rerum. Raye que rabis gallice dicitur: est piscis maris inter pisces nobilissimos reputatus: ad modum vilis. Et hoc ubi est piscium copia: & prope modum rotundus est. & in longitudine & latitudine fere

qualis. Oculos habet horribiles. De quoq; deformidare iudum. & hoc non eo loco quo pisces ceteri sed loco ventris. ubi vero caput & oculi sunt os non habet. Laudam habet pescem longam vt coluberz in ea spinulas quasdam acutas valde. Habet & quandoq; in capite latidam: nec credimus qd natura creauerit eam inutilem. Huius carnes indigestibiles sunt vt carnes bouine. Impingatur (vt dicit Aristoteles.) vento medicinali flante. Jozarb. Est autem piscis nomine rabas stupefaciens: ita qd currbere potatur peruenit stupor eius ad manum qua portatur. hic occiditur in arena et luto. Venaturq; totiq; ex piscibus appropinquat. & qd stupefacit coarsa qd no possunt moueri. Ipseq; consequitur illos & comedit eos.

Capitulum. lxxvj.

Rana marina. Ambrosius. Rana horrens in paludibus: decorata in aquis in quibus omnibus fere prelat clementia. Aristot. Rana marina habet alas sicut & omnia cetera: quorum finis tenet ad stricturam. Habet etiam brancos ad vnam partem delinantes asperos spinis similez: & coopertorium habet in raris. maior est femina sicut & in ceteris ouantibus. vt in la certis ac serpentibus habet rana marina supra oculos partes pendentes quasi pilos. habentes etiam capita rotunda quas ei preparat natura cibi causa. Cum enim rana mouet aliquid a quosum cum luto et bafrena tunc partes illas que sunt quasi pili eriguntur: cum piscibus paruis inuoluit: et ad oris

ficiam suū cū eis adducit sicq̄ comedit. Et si p̄ partes illas q̄ sunt sup̄ oculos nō renatur qm̄ deprehendit debilis et egra inuenitur. Ex his etiam q̄ latent est rana. cuius latuerit vadit ad viride sup̄ aquā z cibatur piscibz paruis q̄ sūt in eo. Rana cōtinue generatiōis est. z ouat extra vniū ouum cōpletū tantū. Et est dure teste p̄ter salutē qua ex terius indiget. Huius causa est natura sui corporis: qz caput eius est in quātitate multiplex ad suū corpus. z est sp̄ritu sum. Ideo qz nō recipit pullos in vltimo. Omnes autē pisces nutriunt filios p̄ter ranas

Idem in libro. xxxij. Rumbi carnes trite et ex aqua multa vate febricitantibus proficiunt. Ex libro de naturis rerū. Rumbus est piscis magnus fortis z astutus sed tardus. hic quoqz piscis vt rana marina simili mō depre datur. Nam in limo turbato absconditus pinnas et certas mouet: z vbi pisces appropinare viderit eos corripit z deuorat. Argumentum est eius solerte. quia cum sit tardissimus omnium piscium. mugilum tamen velocissimum in ventre sepius reperitur habere.

Operationes

- A** Auicē. in. iij. canone. Rana marina rubea (sic ut narrauerūt sapientes) maligna est inua dens animalia nā ex longinquo ad ea salu vt mordeat. z si mordere nō potest: exufflationez nociuā ad ea sufflat. **E** eius mortu accide apollena magnū z perditio veloc. **E** rura eius al tyrica magna. z qd est eius generis. **A** croz. Rana marina rubea venenosa. z eius potus accidit obfus cario corporis. z alia multa incōmoda. **I**dem. De hac z alijs ranarū specibus dicitur est supra in tractatu de animalibus capitulo. xxxij.

Capitulum. lxxvij.

Rumbus. Plinius libro nono. Rumbus est piscis planus sicut passer z solea. Et a passeribus tantum sicut corporum vis ferunt. Dexter hic resupinatus est illis. passer lenus.

Operationes.

Capitulum. lxxviij.

Rubus z Rya che. Alber in li. de naturis animalū. Rubus est piscis in mari Italie z Brece abundans: z est de genere pectinis totus rotundus quasi circulus pinnulis circūpositis. z in parte magna picus est rubis virgulis z maculis. z illa superficies rora est plena sp̄ritu aliquanulum anterius. Et hic piscis est piger ad narandum: p̄ter sul corporis latitudinem. Demergitur autē in profundo z turbat aquas et pisces qui accesserint incautos confodit. ita qz etiam velocissimum piscem mugilum in ventre habere inuenitur. Hic piscis delicatus est: et dulcissime carnis.

In eodem libro. Rya che dicitur piscis de pectini generi rotundus ita qz cubitum z aliquid quando duos cubitos habent in latitudine z tantundem in longum. caudam habent longā z in hac pinnulas acutas ad narandum oculis horribiles. z os quasi in loco ventris turpissimum. carnes habent duras z indigestibiles. vbi ipse piscis rarius inuenitur. ibi cū propter raritatem deliciasatur

Capitulum. lxxxij.

Syrena. Ex libro de naturis rerum. Syrene sunt animalia monstra: que a capite usque ad umbilicum habent figuram mulieris improcere magnitudinis: horrendae facie. Lrimbus capitis longissimis arcibus squamulisque lentibus. Apparent autem cum fetibus quos in brachijs portat. Mammis etenim fetus laerant: quas in pectore magnas habent. Quas quando vident nare multum timeant: et quae laeva v acuam proiciunt: et ipsa cum ea ludat donec nauis pertranseat. Reliquam vero partem corporis habent ut a quilla: in pedibusque ad lancendum abiles. Porro in fine corporis habent squamosas piscium caudas. quibus ut remigis in gurgite narrant. Quoddam etiam musicum ac dulcissimum melos habent in voce. quo delectati navigantes et attracti resoluuntur in somnum. Soporitas syrenarum vnguibus dilacerantur. Sed nonnulli navigantium sapienti vti consilio foriter aures suas obruant: sic immunes transeunt ne monstra syrenarum cantu illiciantur ad somnum. Haec quidem beluae in quibusdam profundis gurgitibus insiliunt: aliquando in fluctibus comorantur. Et quod de lagena dicitur est illi restari sunt quae eas se vidisse dixerit. Syrenas tamen has non in veritate beluas sed meretrices quasdam ysidorus fuisse descripsit. quae transeuntes ad egletarem deducunt. Sed et philosophi et sanctorum expositorum nonnulli contrarium sentiunt vtra monstra marina esse dicentes.

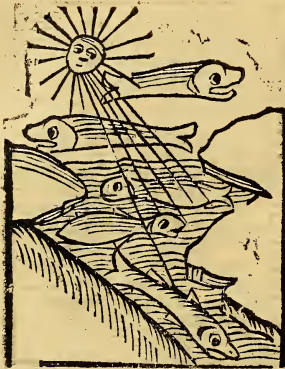
Sunt et syrene serpentes in arabie partibus habitantes. equi cursu v eloquio: quarum etiam quedam alas habent: ea volare possunt. Narum tantum virtus est efficere discidium ad vocem. ut morsum ante morsum quod volo sequatur. **Philologus.** Syrene sunt animalia monstra usque ad umbilicum figuram hominis habentia. extrema vero pes usque ad pedes volantis: piscis habet figuram. Dulcissimum quoddam ac dulcissimum melodie carmen canunt. ita ut auditus hominum longe nauigantium ad se trahant. nimiaque suauitate prolixo modulationis aures eorum: ac sensus delinquentes in somnum errant. Tunc demum cum vident eos grauissimo somno sopitos. ignaros ac per insipientiam suam deceptos inuadunt: et carnes eorum dilantant.

Spinachia et Squatina. Ex libro de naturis rerum. Spinachia corpore quidem est pusilla: sed vtilissime videtur quod spinis et artibus munita a moria cuiuslibet. alacrius piscis est acutilima. **Isido.** Squatina dicitur eo quod squamis sit acuta. vnde et eius cute lignum politur. Plinius libro videscimo Squatina est piscium genere qui pispina carrillaginem habent. Omniaque talia carina hora sunt a supina vscuntur. Diversa piscium genera non coeunt in simul. praeter squatinam et ranam. et quibus nascitur piscis parate prioris rane similis. Et nomen eius vtroque compositum apud grecos trahitur. Piscium quidam ter in anno pariunt. Quidam bis vtre et quatuor. Et planis sola squatin a bis autumno de casuque vregillarum. Squatina vero in re se parit oua primordia in alium locum vtreri transferens abique excludens. Simili modo et omnia que appellauimus carrillaginea sit ut sola piscium et animal pariant et oua concipiant.

Ex libro de naturis rerum. Squatina piscis est in mari quinq; cubitos habens longitudo: et candidam pedalem. Dic abicondus in limo pisces corripit subito. Luce tamen aspectam habet ut et calignum et eboram poliantur. Plus ipsius cutis dicitur et mger est. huc ad eorum natura creatur: vterri vel calibis acuminis vterri incidit possit.

Capitulum. lxxxij.

Capitulum. lxxxij.

Solaris & Solea. Et libro de naturis
 rerū. Solaris dicitur est eo q̄ in sole
 libenter in ripis fluminū iacet. Caput
 habet magnū. conſpicuum latum. cutem nigram
 ac lubricam qualis est anguilla. Spar habet
 dulciſſimum & edibile precipuum. in vaſtis. tem
 ac longitudines maximam creſcit. ¶ Plinius
 libro ſr. Solea eſt piſcis a figura denomina
 ta eo. ſq̄ caliditate ſolis aſſimilatur.

Operationes

Actor. Solea piſcis eſt marinoꝝ piſcū iur
 ta medicos infirmis in cibo ſuauiſſimus q̄ ni
 mus ceteri ſlegmaticus eſt etiā ſapore gratus.

Capiculum. lxxxv.

Scolopendra & Scorpio. Pl. lib. 11.
 Scolopēdre marine terreſtribus ſimi
 les. q̄a centipedes vocāt. bar. o deuoꝝ
 rato omnia interiora euomūt donec b̄ am̄t̄ge
 ratur. deinde reſorbent. Iſid. Scorpio dicitur
 eſt q̄ leāt̄ v̄i manu tollitur. Trādūt̄ aut̄. x. cā
 cris cū manipulo oculi alligatus. omnes q̄ ibi
 ſunt ſcorpiones ad eum locum congregari.
 ¶ Aristo. Scorpio marinus ouar in vere ſe
 mel. & iterū autumnō. ¶ Plinius libro. ſr. Lan
 cri mortui in ſcorpiones figurātur in ſicco.

Operationes.

Idēli. x. Hente ſuccus ſcorpionis mari
 nos ſumit. ¶ Idēli. xxx. Dulcis etiā illius vel
 in cibo ſumptus ſcorpiones marinos ſumitur
 & auxiliat. ¶ Scorpio aut̄ marini ſel alo
 picas replet. ſel marini ſcorpionis ruſi cū oleo
 veteri aut melleactico incipientes ſuffuſiones
 diſcutit. ¶ Iterūq̄ ſel ſcorpionis marini cica
 trices tollit. ¶ Scorpius marinus nec aſeuū
 vinoꝝ obuli pōdere potus veſica vitiā & calcu
 los ſanat. ¶ Lapidē q̄z qui inuenitur in ſcor
 pionis marini cauda: cū ſol eſt in cancro tor
 quentur ſerpēs i cū ſcorpionū. ¶ Diaſco.
 Scorpiōes marini colera deponunt. ſuffuſio
 nes oculoꝝ dētēgūt. caliginē & glaucomata
 tollunt. ¶ Idē. Harini ſcorpū ſel magnā bz
 virtutē. & ante ſella q̄dr: pedū p̄mū. ſacit autē
 ad eſfuſionē oculoꝝ & ad caliginē & aſpēdines
 palpebrarū. ¶ Au. in. ij. cā. L. erula ſtanni cō
 fricata ſup marini ſcorpionis pūcturā conſert
 ¶ Iſid. in. iij. Et morſu ſcorpionis marini ac
 cidit in flatio ventri: & forma potopica. et q̄nc̄
 ventofitatis exitus abſq̄ volunrate. ¶ Lura
 eius eſt cura draconis marini & turtē.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M

De Piscibus.

Capitulum. lxxxviij.

Spongia Scamias? Scintibi. Alb. In li. de na. aia. Spongia marinorum est quae multorum generum est. Et conueniunt cum animalibus in motu contractionis et dilationis. Quaedam earum immobiles sunt a facis. et si abruerint panem a radicibus recreantur. Quaedam autem sunt mobiles de loco ad locum. In turbantibus melius uiuunt et in puris aquis putrescunt et abantur limo et piscibus et ostris. In libro ut supra. Scamias est piscium marinus quae germani carulam maris uocant. Hic quinque pedes habet in longum et caudam monopodalem. hic piscis in limo absconditur improprios interficit piscis. Eum etiam habet ita asperam. ut ea cum sicca fuerit ligna et choza poliantur. pilus uero eius breuis est et niger et similis arboris herbe fullonum. et adeo durus est ut ferro et calibe uix possit scindi. In eodem libro. Scintibianalia sunt aquatica in nido natrix cocodrillus figura similia sed sunt multum minorae et contractiorae. Horum carnibus insecta pocula uim ueneni extinguit. pronunciant etiam tempestates. Antea sua arantia et ostium ab opposito eius uenti quod flatum esse aperientia et cauda villosa aliud foramen quod ad uentum respicit obturantis.

Capitulum. lxxxviij

Locus siue Scincus. Ii. Scincus est belua circa siluam. Aut Scincus est quaelibet de nido quae caput in egypto. et est in uerit quae quae sit de partu cocodrilli. Belua uero de ipso est illud quod est in parte renu. auget quod coitum ita ut non sedet nisi forbit de iure lactuca rui et lentiu.

Operationes.

Dras. Scincus est aial quod inuenit in india quod drupes et sile la certesed longius atque uentrosius. Hic autem fallit. et ad ueneros et uis facit si caro eius et uini claru potest. nam si plus sumatur nervos ledit. Alb. de na. aia. Scincus est animal marinum medium inter platam et amial quod est sicut stella pentagonum rufi coloris et in medio habet rimas quibus trahit nutrimentum. Et ita excitat libidine quae sanguinem eicit per coitum. nec tamen cocumbens adhibet coitum satiat. nec medicina habet libido nisi per succum la cruce bibitum.

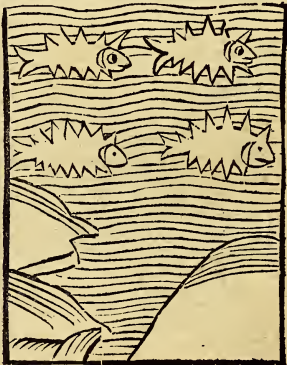
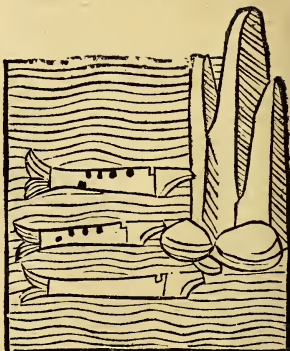

Capitulum. lxxxix.

Lurio. Ex li. de na. re. Sturio est piscis magnus habitans in aqua fluminibus quae magne sunt et diffuse. uiuere diutius non potest in stagnis nisi ad dulces flumines aqua ad transitum habuerit. Libi paru aut mibi admittit in corpore. Lurio quippe cibo in nutrimentum sufficiens est. ipsa sola aer serena tranquillitas. quod propter et modicum huius uentre ac prope modum solidus in loco uentris. sicut in reliquo corporis parte. huius in restina licet quae respectu huius magnitudinis. epar uero satis magnu et adeo dulce: quod uix comedunt sine stomachi abominatioe possit. uix eius felis quod contiguu est epar fricari solet ut et celsus dulcior in epar eperet et excessu amaritudinis

Tractatus

In felle. Ore caret. et illa pars integra est que in ceteris animalibus occupare solet: nec nisi mos dicitur sub gutture foramen habet clausum cum voluerit apertus aeris serenat. Austro citius impinguetur: aquilone vero flante subsidet in profundis. Idem in lacte positus diu sicut in aqua vivit. Alb. in li. de na. animalium. Sturio piscis notus est: quem antiqui storiam vocauerunt. Est autem piscis longi nasi: et magnus ad longitudinem novum pedum quem completus est et est rotundus in modum clavis. et tres habet testiculos in pelle pungentium per corporis longitudinem. Os habet ad sugendum potius quam ad masticandum. et ideo in ventre eius nihil cibi invenitur grossi: sed humor viscosus quem sugendo accipit: carnes habet albas et dulces. et non habet ossa nisi in capite. Pinguedinem habet croceam. et par habet magnum et a deo dulce quam nisi felle suo temperetur per dulcedinem generat abominationem.

Capitulum. xxi

Sfungia. Iisd. Sfungia dicta est a fungere. id est nudare vel extergere. Unde et extergat. Animal autem esse vocatur croceum per tris inherere. Unde dum abscondit sanguinem remittit. Nam alia sunt rivaria in aquis: que viscuntur ut pisces. Alia que stant fixa ut ostreae et cinus. Sfungie. Ex his alie mares dicuntur: eo quod tenues sunt fistule spissioresque. Alie femie que maiorum fistulis ac porulis sunt. Alie duriores: quas greci appellant tragos. et nos buccas dicere possumus ob asperitatem sui. Fovis simum genus earum periculi vocant: eo quod apte sunt ad oculos tumores et ad tergendas lippitudines vitales. Landide sfungie cura sunt. per estatem enim ad solem sternuntur: sicut cera punice candore bibunt. Plin. li. xxxij. In mari ea panis vicino panem abiecerunt rapunt. et ibidem ad nullum cibum in quo hamus sit accedunt.

Capitulum. xx.

Stella. Plin. li. ii. Stella in mari sapientia claros auctores video mirari. Eius figura hec est parva admodum carerintus. extra duriore callo. Huc tam igneam feruorem esse tradunt: ut omnia in mari contracta adurat. omnem cibum statim peragat.

Operationes.

Idem in li. xxxi. Carnes autem marine stelle contra marini draconis ictus valent apposite. Ex libro de na. xx. Stella piscis est in mari occidentali. cuius figura est ad modum stelle. Hec cum aliquod animal comederit: mox inuenitur in eius ventre durum quasi bis coctus panis

Operationes

Plin. li. vii. Ad hoc naues sfungias ceteris preterit nec visque vitius durare spongia medicata asserunt. **H**ec genus mollissimum periculi tumores oculos sedant ex nullo imposti. abs terge de quoque lippitudini vtilissimum. **I**mponitur et ipsa sfungie cyperus et posita et ad dolores capitis ex aceto calido **R**ecentes discuntur. molluntur in uigant. veteres autem vulnera glutinant. **U**lcera humida et sista iposite siccant fractura et ylcera. **S**fungie vtilissime fouentur. quod sanguis rapit in lecaio ut gypsi possit curatio

A
B

A
B
C
D
E
F

De Piscibus.

B Infantiam quoque siri alim. i. capitis vlcera
 lsumgia frigida cerebro humefacto sanat

Quanti si torpedo vus est in libra capital tri
 duosq sub vino asseruet faciles efficit partus.

Capitulum. xcij.

Capitulum. xciii.

Tymba. Titimallus. et
 Torpedo. Actor. Teu-
 bapiscis est fluuiatilis
 itagenensis omnibus no-
 tus. In limo sicut anguil-
 la nutritus. vnde et a co-
 loribus est. scilicet luci sine ni-
 gri. vterque piscis saporis
 dulcis est: sed male digestionis. **U**sidor. Ti-
 timallus nomen ex flore accepit. Tymu quip-
 pe flos appellatur. Nam cum sit specie gratus:
 et sapore iocundus: tamen sicut flos fragrat et
 corpore odores aspirat. **I**dem. Torpedo di-
 ca. e. eo quod corpus resedere faciat: si eam quis
 quis viuente tangit. Torpedo sicut et Squatina
 est ex genere piscium qui cartilaginem habent
 pro spina. Omniaque talia carnosiora sunt: et
 supina vescuntur. Torpedo oua in terra sepa-
 rit pre molli in alium vteri locum transferes
 vbiq; ex ludens. O tunc genos habet fetus. Ho-
 uit torpedo vim suam: ipsa non torpescit: mer-
 saq; in limo se occultat.

Operationes

A **P**linius libro. xxxij. Torpedo emollit alui:
 in cibo sumpta.

B **E**t syeni in edetur imposita pro cident: mors
 bum iuranci quoque prohibet apposita

Trebis et Tructa. Ex libro de natu-
 ris rerum. Trebis est piscis niger pe-
 dalis tantum longitudine. habens ta-
 men quatuor digitos. in crassitudine b. i. c. i. vim
 inesse Plinius recitat. vt pars eius in sale scilicet
 vata: aurum quod in altissimos pureos decis-
 derit. admora extrahat ac fluctuare faciat.
 Hic colorem candidum in hyeme mutat. et est a-
 tenignior sit. solus inter omnes pisces et alga
 nidificat et oua in nido parit. Trebis est in o-
 ceano qui duro naues perforat rostro.

Actor. Tructa exterius quidem varia sicut
 et perica. sed interius rubea. que quidem vt ser-
 tur quodiu minoris etatis et corporis exilit in
 aquis tantu dulcibus nutritur: tructa voca-
 tur. Cum autem excreuerit et descendens vsq;
 ad confinia maris de salsedine illius biberit:
 salmo efficitur. quod tamen verum esse nequaquam
 quam ab omnibus asseritur. Et autem vterque
 est piscis deliciosus et sapidus. Ex libro de na-
 turis rerum. Tructa piscis est habitans in flu-
 uis dulcibus: qui magno imperu currunt de
 montibus. squamas habet vt salmo. carnesque
 similes: sed multo chibiliores: hoc in estate
 tantum a mense Julio vsq; ad Nouembrem.
 Hyeme vero carnes habet albas vt ceteri pi-
 sces: minorisque saporis. maculas habet in dor-
 so croceas atque sanguineas.

Capitulum. xciiii.

Tractatus

O Estu. Alber. in li. de na. aialium. Teste anial est marini qd pellis duricie teste um appellat. Sic aut adeo spullam ex falgine maris contrahit pellem duram q calor naturalis interior p poros respiraculum habere non valet. causa est infirmitatis aliqui r tunc perit aqs dulces in quibz pellis despillat. et sic sepe comuratur seipm in ex mari non potat nisi aquas dulces q in mari sunt. sicut olim in hac scientia pbamus p vas testu in aqua positu.

Capitulum. xcv.

Testudo. Alber. in li. viis. Testudines habitant Indicu maris ita laras testas habetes: q boibus sufficit ad hospitia pre eoz in tecto posita. Aliqui etia in testis illis navigant inter insulas quasi in zimbis. hec testudines sic capiunt (vt dicit Plini.) in teruo

re em solis gaudentes: toto dorso rostro nas tant in maris superficie: donec ita desiccant q mergi non possunt: tunc inuente natant donec manibz accipiunt videntur. Dicit etia aliq q nocte ad passu testudines ille egrediunt: r saturate obdormiunt in superficie aque natantes. r tunc plurimis ob captura gregatis tres natat ad testudine quoz duo ad apprehensam conuertuntur concham ita q in tergo later ostent. Tertius aut laqueum inicit capiti vel membro qd est in loco colli. Et residui qui in litore stant trahunt ipsum ad terra. Testudo aut hec magis na sicut r parua dentes non bz. sed rostri marines bz acutas ita picide. r dz tanta esse ovis eius duricia vt etiam lapides cominuat. Dicit etia Plinius q hec aialia coeunt pecudu more. r q femine coitu de facili non sustinet donec masculus aduersus femine testucas in ore posuerit. In terra egressae ouant oua ouis anseru similia. r facit centu vel amplius. r illa fodit in terra extra aqua. r aliqui pectore iacet noctibus supra. Et ideo quida dicunt ea visu fouere q tunc est fallum ferus: aut in terra educat: r inducunt in aquam. Testudines marine pecudum more coeunt. vt dicit Aristo. r in terra egressae oua vsq ad centu ouis anseru similia pariunt que r quidam ab illis tantu oculis spectando foueri dicunt. ¶ Sicut. Testudo aut dicta est eo q regmine testu in modum camere adoperata est. Hoz quatuor sunt genera: quoz vnum est de quo hic agitur scz testudo marina. Aliud vero est testudo lutaria. De alijs suis locis dictum est. ¶ Solinus. Tracie populi maris nas testudines capere gaudent. Quaz tanta est magnitudo vt superficies cap domu faciat et numerosam familiam non arce recepat.

De Piscibus.

Capitulum. xcvj

Tigris & Triton. Alber. in li. de natu. animalium. Tigris est animal marini caudam habet duos cubitos latitudinis. fetu facit in mari & nunquam in terra. In terra autem exiit ad sinistram & hoc contingit. quod oculo dextro melius videt quam sinistro stante a quilo ne libentius ex eunt quam alio tempore. Plinius dicit quod nave insequuntur curiositate videndi vela. et hic stupore tantum detinet quod tridente in costas tacto vit fugiant in hyeme latent ultra modum. Imphugantur ita quod tertio anno vel quarto plurimum quod moriunt. in ethiopia trigrit bestie sunt colore fusco & duabus mamis a pectore dependentibus fetus lactantes. et dicit Solinus. Dicit etiam quod tigris in ponto nascitur. eo quod aqua ceteris maribus habet dulciores. Et si flumina intrat: dextro latere intrat: sinistro vero exit. In li. viis. Triton sunt pisces fluminalis in his currentibus et fluminibus qui cum impetu ruunt de montibus. Squamas & carnes rubras habet. In estate vel salmo in hyeme sunt albescentes & minus lapide. Bacula sin dorso habent & rufas & nigras.

Capitulum. xcviij.

Thynnus. Ex li. de na. re. Thynnus est monstrum marini caudam habens duorum latitudinis cubitorum. In mari fetu facit car tantum sed in terra exiit ad partem. Plinius. Thynnus naues ob curiositate videndi vela venito agitari persequitur. & eo stupore intrans tum afficitur: et etiam tridete in eum tacto tempore non moveatur. Hyberno tempore latet. gur

gibus pinguedine tantum: et vita longissima per triennium sicut habet quasi eandem naturam cum tygrio. de qua in precedenti capitulo demonstrat

Operationes.

Dyal. Thynnus saluus si plurimum fuerit comestus mitigat viperam: et Laxaplasma tibus adhibitus medet caninis moribus. **P**l. li. xxxij. Thynni adipe recentis ad ortu vlcera est resusa et talus. **P**silotru est thynni sanguis. et fel & secur siue recentia siue seruata. **S**ecur etiam tritu atque mixtu cedro plumbae picide alio seruati. **E**medatque palpebras psilotru in utroque libo pills. et ceptris in vestigia euuluo: in infillata

Capitulum. xcviij.

Tortuca. Ex li. de na. re. Tortuca maris est monstrum ingens formatum ad instar tortuce terrestri: sed eius magnitudine in mensum excedens. nam octo cubitorum est eius longitudo. quatuor latitudo. clipeum habet quod contra iacula regitur ad instar vlcis scuti triangularis. sed multo maior: et spure quinque cubitorum. Tortuca habet magna in gues magnos: et digitos in pede maiores quam sint in leonibus. fortitudine quod et audacia mirabiliter viget. quippe quod tres homines inuadere non timet. fortitudine quod frustra si dorsum a terra vertat. Difficilis ter enim surgit in dorsum conuersa propter latitudinem clipei qua a dorso tanta belua includit. **A**risto. Tortuca postquam comederit viperam: comedit oziganum a grege non moriatur.

Capitulum. xcix

24

A
B
C
D
E
F

Tractatus

Capitulum.c.

Uacca et Titulus marinus. Et li. de natura rerum. Uacca marina monstrum est magni ac validum et ad iniurias iracundum. non habet oua: sed facit fetu vnu quidem sepius vel duos aut plus. Fetu tenere diligit et secum ducit vbicumq; vadit. Hoc animal xxx. annis qd probatu est amputatis eoz caudis viuit. ¶ Titulus marinus a similitudine terretiris dicitur. Aristo. Titulus marinus habet corpus duru et carnosum. ideoq; grauer interficitur. nisi cu vulnere et maxillis. Uox eius est vt ibauri. quattuor habet pedes. no aut auriculas: quia regimē vite illius et mansio est in aqua. Nam si essent ei auriculae sup vias posite multi humorē reciperent: ac motu et rationem in aqua prohiberent. Animal generat completum. Eiusq; partus est omni tempore sicut bois: et p̄cipue tēpore partus capraz.

Uerib:allas Verich Uipera et Umbra Iridoz. Verich piscis est vulgariter sic dicitur: latine vero Aristolis. quia artilis innumeris armatur caro eius: ita vt in comode edi possit: et non sine fastidio. Cui pau perum cibus est: tanq; omnium piscium edibili um vilissimus. In aquis dulcibus frequenter habitat. in his tamen qui fluxui et refluxui maris amari cantur. Capitur autem sic. Rebia tenduntur in longum aque vel in transuersus. et anterebia super aquas instrumentum instar arcus: ita vt fluat super vndas. In superiorum autem eius parte nola suspenditur. eius sos nam piscis audiens gregarim adueniat: tinnitum nola stultus sequens. Et hoc inditio patet quia sensum habent auditus. In cidentes erigo in rebia capiuntur in multitudine magna ¶ Idem. Uipera marina piscis est paruis paulo plusq; cubiti vnus. In capite super oculos vnum cornu fert paruum acutum et mortiferu. Eo nanq; quancūq; vulnerat veneno inficit. Quod cauentes piscatores capro pisce caput ei amputant. reliquum vero corpus in visum hominum cedit. ¶ Idem. Umbra dicitur a colore: eo q; coloris sit ymbrosi.

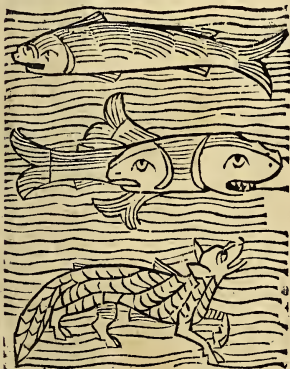

Capitulum.cj.

Uergiliales. Albertus in libro de natura. Uergiliales pisces sunt in duobus lacubus yraliano vicis et verba c.

De Piscibus.

noq in radicibus alpiū effusus tñi vergiliaz stella-
rum ortū apparent z in omnibus alijs sepositis
latent. Si pisces pulchras habent squamas as-
curas vt clauī. In capite autē sunt parui z pos-
sita in caligaz modum delectantur.

Capitulum. ciiij.

Uranoscopus Arctica z Culpes marie
Plini. li. cxxij. Uranoscopus vocat ab
oculo quē habz in capite a q̄ subter et
supra intendit. Alio nocte gallicē nūcupatur

Operationes.

Quius felicitates sanar: z carnes oculoꝝ
super acuas consumit. vt dicit Heander in
comedijs. Idem libro nono. Arctica nocte
vagatur nocte q̄ mutatur. Cuius eius puri-
tu mordax eademq̄ terrestris vnicē.

Aristoteles. Animal genus quod grece dicitur
akalabia. z creditur esse vrtica maris. est
iungens aliās iurens per se. nec habz testam
sed eius creatio est sicut carnis.

Et hoc genus sentit z rapit quicquid appro-
pinquat manibus. z applicatur lapidibus cuius
suis pedibus. sicut animal multorum pedum.
Et fortasse tumescit corpus eius quando ap-
plicatur alicui rei. Habet autem officium in
medio corporis eius: z venatur quicquid tran-
sit per ipsum ex piscibus paruis. z comedit vris-
cium z pecten id est platis.

Plinius libro nono. Culpes marine in peris-
culo capture gluntur: non in salem haurum: sed
amplius vsq̄ infirma linee que facile perodit
sic q̄ capere non possunt. Culpium terrestris
assimulantur.

Capitulum. ciiij.

Potamus. Et libro de nar. re. ypo-
tamus est belua in terra nascens: sed
in aqua z terra equaliter potēs. Et le-
phantiūbus plerūq̄ maior. Rostrum
habet reclinatum. dentes aduncos. nocte
segeres depascit. ad quas quasi retro gradus
pergit. libentius autē pre ceteris partibus cor-
poris in pedibus vulnera recipit. In nilo ha-
bitat. z in partibus Indie precipue reperitur.
et eius cute torantur balie. Aristote. ypotam-
mus. id est equus fluminalis: habet equinos cri-
nes. fillos pedes sotulares vt vacca. et est sine
facie: habens in pedibus kabab. Eanda eius
vt porci. hinnitus vt equi. magnitudo vt asini.
Lorium eius grossum valde. Idcoq̄ paratur
ex eo sotulares z corrigie. Interiora eius assis-
mulantur interioribus equi z asini. Et licet in ter-
ra maneat: sine aqua tamē viuere nō potest: si
cut tortuca z rana marina z coconidrus

Operationes

Plinius libro. xi. Lorij vero crassitudo
lis est ypotamis. vt inde torantur balie. cum
ingenio quadam medica diligentia.

Et inis corij ypotam cum aqua illata: pan-
nos sanat. ad epe eius febres frigidas

Pellus eius est sinistra prefrontis ad alligata
ventre imbibet: eius de amissis alopias explet.

Tellituli. z. i. et aqua bibitur contra serpentes
Jumus suffocans dentes e parte leua dolore
dentium scarificans gingiuus sanat.

A
B
C
D

A
B
C
D

Capitulum.iiii.

Zedrosus, Zidrach & Zippius. Ex li. de natu. re. Zidrosi belue marine sunt arabia incolentes. quar ossa adeo magna sunt vt fores in domibus & pallacijs rignar: alia structure necessaria de illis como de secentur. quadraginta nasq; cubitoꝝ magnitudinis reperiunt. ¶ In li. vt supra. Zidrach est monstru forma mirabile qd prehendit malicia in sua figuratioe sed innocuum reperiit. Caput habet vt equus: sed forma minoz. Corpuz aut ex omni parte draconis similitudine est. totiq; diuersimode coloratu. Laudam habet longa sm quaticatem corporis sui gracilem & tortuosam vt anguis. Pinnae habet qz sicut piscis. ¶ In codex li. Zippius est marina belua valde formidabilis. & omnium animalium generi valde dissimilis: forma singularis. Huius nasq; caput si videris monstruosus est omnino. Si oris abyssum fugies velut imaginem mortis si oculos horrebis. si reliquum corpus nihil in rebus simile re vidisse fatebar.

Capitulum.v.

Itiron. Itho. Zitiron monstrum est quo vulgus milite vocat. & est ingens atq; fortissimu in anteriori parte: qua si formam armari militis prefert. & caput quas si casside galeatum & ex cute rugosa & dura ac firma nimis. Ab eius collo dependet scutum longum. latum & magnum. et interius cauum vt in eo possit contra icus pugnatum more defendi. Est em forma triangulari firmitate duricia q; ta validum vt vix vnq; possit iaculo pe-

netrani. De collo eius & de spodilibo vene que dam ac nerui fortissimi prenduntur in humer. quibz pdiceti scutu pendet in scapla. Brachia qz fortissima nimis bz. & quasi manubulcam cum qua valdissime pcutit. Un sic difficulter nimis ab homie capi possit. Et si capus fuerit difficulter etiam necari: nisi cum alijs poterit

Capitulum.vi

Ihus. Ab in li. de na. aialius. Zifius est animal maris nulli aliq; simile masximū & ingens de genere cetoz: caput bz monstruosum. os pfundum valde. oculos bombiles. in corpore nulli aliq; simile nisi cete.

¶ Finit tractatus de Piscibus.

Prohemium in de Lapidibus.

Sineca in natu. quest. li. vii. dicit
Sicut in nobis nō tantū est san-
guis huiusmodi genera humorū: sic
et in terra plura sunt humorū gene-
ra. Quodā sunt q̄ natura indurant. hinc om̄s
metalloz humus q̄ aurū et argenti fit: generat.
Quedā sunt q̄ in lapide et liquore vertunt: vñ
lapides p̄ciosi crescunt. Quia autē in tractatu
iij. de a quarciis et natanilibz earū: p̄prietariis
bus et naturis tractauimus: nūc de auxiliis tra-
ctatum quintū aggredientes de lapidibz p̄cio-
siorū: sectionē de his que in terre veniunt nascūtur:
eorūq; virtutibus pertractabimus. et modū
seu ordinem alpbabeti sicut in precedenti ob-
seruando. Et primo de lapidibz dicemus.

Capitulum. i.

Adamas lamine. Arabice ha ger
subedbig. S. era. li. ag. cap. ha
ger. Ha ger subedbig ē mes flu-
minis in q̄ est lapis de mes. Et
est flumē ad q̄ nūc aut aliq̄s
vñ Alexander venit. et est in sinu coraseni.
Et color eius appropinquit colorī sal̄ armonia-
ci. et est frigi. et sic. in. iij. gradu. Et idem aucto.
Dyaf. Et est lapis q̄ virtutē aurificas ponentes
in s̄tulo ad sculpēdos lapides. Enar. in lapida-
rio suo. Ad amas est lapis durissimus: parū
cristallo ob̄curior: coloris in luidi fulgentis
adeo solitus: et nec igni nec aliqua re frāgatur
mollescat et soluat. Soluitur tñ et mollescitur
sanguine et carne byrci p̄cipue: si byrcus añ ali-
q̄ dieu biberit vini vel fiscoz comederit mon-
tanū vel petrosilinū: q̄ talis byrci sanguis etiā
ad frangēdū lapides in vesica valet. Soluit

etiam lapis ille a pl̄bo et nō trahit ferrū: eo q̄
nō sit proprius lo cus generationis eius in mi-
nerua ferrea. vt quidā mendosi dicit: crunt. La-
io: aut̄ quāritas est inuenta ad magnitudines
auellane. Nascitur autē in Arabia et in egypto.
sed cyprum est magis molle et ob̄curū. Et hic
lapis quando magneti supponitur ligat mag-
netem: et non permittit eum ferrum trahere.

Operationes.

Sera. Diao: virtus eius ē in auro et argē-
to et calibe. vñ lacerto sinistro alligatus valet
cōtra hostes et insaniā. et indomare bellias. et
contra iurgia et rīpas et venenā. et incur-siones
santasmari et in cubo et succubo. Hic autē la-
pidem quidā magnetē vocauerūt: quidā cur-
dem ferrū attrahere mentiunt. **J**des. Ille la-
pis h̄ duas virtutes q̄ raro aggregant in alio
lapide. Una earū est q̄ nō iungit aliquid lapidei
quin nō frangat. p̄ter hoc coarant fragmen-
ta eius in summitatibz ferri aspersa ad p̄orans
cum: et p̄forant cū eo lapides alij sicut limas et
due. rabarzet. zaphirus. et alie gemme. **A**lia
virtus est q̄ si accipiat gramulam vñ ad frag-
mentis eius: glutinet in summitate ferri cum
glutine romano. et intromittat in vesica p̄ for-
men virge: frangit lapide. Habet similiter alia
proprietatē: q̄ nihil frangit lapidem hunc nisi
plumbū. nā ipsum rāpit et conterit. **E**t idem
auct. Dyaf. co. Ad amas est lapis q̄ virtutē au-
rificas ponentes in s̄tulis ad sculpēdos lapid-
des. et conterit gingiue fluxe. et purificat dētes.
Et idem aucto. Galie. Virtus eius est que ab-
stergit absterione forti. et signum q̄ aurificas
virtutur in b̄ q̄ indiget absterione. Et nos iaz
experti sumus q̄ mūdificat dentes et abstergit.
Et in eo est virtus aliqua calida. et p̄ter hāc
causam admiscetur in medicinis cōburenabo
et in aliquibz v̄dicariis q̄ curant ginginas
fluxus. **E**t p̄ libro de na. rez. Ad amas fortis
facit hominē cōtra a hostem. Somnia vana
repelle. venenū fugat et produit. Ferrum cū su-
dore madere. si venenū absterbeatur prope.
Proddet lunaticis ac v̄dane repletis. **E**t
contactu etiā proddet dicitur insanie.

Capitulum. ii.

Agathes siue agapie. Agathes. (secm
Dyaf. co. h̄z maximā virtutē. et q̄ ca-
lorem h̄z similitem puli leonitē. ysaac beniamin
Agathes autē lapis niger est albis venulis in
modū cuiusdā speciei lapidis albescentis. Et in me-
nū alie minor eius ē speciei. q̄ silis est corallo
et tenuū genus plurimū sui in creta insula nascit

De Lapidibus.

¶ **Dyal.** Alabastrites est laxatus, mollis de
nijs durides et stomachi dolore ceroto admi-
xtus. ¶ **Albertus.** Amandinus venenū omne
aut extinguit aut reprimit, et vincere facit aduer-
sarios. Et plenā interpretationē somniorū facit
intelligi. ¶ **Albertus.** Absinthus. Virtus huius
fertur esse sicut lapis Albesca rius licet satis re-
missior. ¶ **Nā** accessus pmanet calidus per ses-
ptem dies vel amplius, ppter eandem causam q̄
dicitur de lapide albesca rio. ¶ **Lapis** huius
virtus est in prouocādo et augmentando fluxū
sanguinis, vt experimētatores asserunt

sed candida vena p̄cinctus, cuius p̄prium est q̄
iactatus in ignem velut mortuus extinguitur,
ac contra perfusus et ardescit. ¶ **Phil.** vi. Est
inter carbunculorū species antracitis in Zeb-
rocia fossilis carbonibz similis, hec quoq̄ cā-
dida vena p̄cincta traditur. ¶ **Aristoteles.**
Antracis carbunculus rubens. Si cum co po-
natur ourbino creleuēbit. ¶ **Albertus.** Andro-
mada est lapis coloris argēci, in mari rubro
nascitur. Est autem quadratus et durus sicut
adamas.

¶ **Virtus** habet cōtra furorem, et facilis anī-
mi cogitatione et tristitia et grauitate.

Capitulum.v.

¶ **Androdamana** et Antracites. Irido.
Androdamana nitore habet argēci, et
pene adamas semper tessera quadrata
Bagi putant ei nomen impositū ab eo q̄ do-
mare ac refricare dicitur imperius vel iracun-
dias animorū. Signif. autē in mari rubro.

Operationes

¶ **Arnoldus.** Androdamana lapis est coloris
argēci, traditur q̄ de rubro mari, forma eius
vt tessera, durities vt adamantis. ¶ **Tur.** q̄d ē cō-
tra furore animū q̄ comorū. ¶ **Ex lapidario**
Androdamana lapis ē quasi tessera q̄dra. Ipe
maris rubri micē reperit habens. ¶ **Quē** ma-
gis affirmat tante p̄ntis habere, vt possit pres-
sens animos sedare calentes. ¶ **Et libro** d̄ na-
turis rarum. Androdamana lapis quadrus
atq̄ durissimus, tante virtutis est, vt animum
furore calentem et luxuria sedare possit
¶ **Antracites** est coloris igni vt carbunculus.

Capitulum.vj.

¶ **Lectorius.** Solin⁹. Allectorius lap-
pis traditur qui cristallina specie saba-
modo in gallinaciorū ventriculis nasci-
tur, aptus (vt dicunt) p̄clatoribz. ¶ **Dyalco.**
Allectorius lapis in ventribz gallorū gallina-
ciorum inuenit. ¶ **Arnoldus.** Allectorius ē la-
pis obscuro cristallo litis et ventriculo galli ca-
strati trahit post quartū annū. Virtus eius quā-
ritas est ad magnitudines saba. ¶ **Et libro** de
na. rex. Allectorius est lapis cristallo vel a qua
limpide similis. In iecore gallinacū reperitur
si castratus fuerit, post q̄ tribus annis vixerit
castratus. Nullus maior est saba post q̄ biela
pis in gallinacia fuerit nunq̄ bibit.

Operationes

¶ **Dyalcorides.** Allectorius in ventribz galli-
naciorū inuenitur, quē gladiator habens in ore
permanet inuictus ac sine siti. ¶ **Vulcribz**
quoq̄ que volent placere viris proderit, quia

Tractatus

E portantes se probas ac speciosas reddit. ¶ **A**r-
noldus. Allectoꝝ excitat v enerā. dominūq; z cō-
siāre facit. ac q; in ore tenet sinu reprimūt. ¶ **E**x-
D li. e. n. r. Allectoꝝ valer frigidis. z q; coire
E nō p̄t. ¶ **A** mulier q;z babū facit eā viro suo
S placere. porz ante se facit inuicē z sine sin. Dine
S reges auz hītes in ore forziter dimicāt. ¶ **P**bi
S siolo. Allectoꝝ in ventre galli nascit qui post
B tres annos castrat. z postea p̄ seprē annos v i-
B ues. hūc lapidē poztat idē gallinaci. ¶ **D**ic la-
pis sūm extinguit. boiemq; discretū z sūm. ma-
pūesq; y rozē in rito facit. ¶ **A**z aūc habeat hec
omīa clausus in ore poztat. ¶ **E**x lapidario.
Uentriculo galli qui testiculis viduaris
Lum tribo ad mīmū facit spado vīcāt annis
Nascit ille lapis: cuius nō vltima laus est.
Et per bis bnos capir incrementa sequentes
Hemuramq; sabc crescēs excedere nel cēt
Eristallo similis rel a que cū limpida parē
Inuicem lapis bic reddit que cunq; gerentes
Extinguit: sit im patiens ore receptus.
Nay milo coromas pugiles hic p̄side vīcīt.
Hoc etiam malci super arunt p̄elia reges.
Dic oratorem verbis facit esse diuētū.
Const autē reddens cunctisq; per omīa gratū
Dic circa veneris facit in cuncta vīgentes.
Cōmodus v rozī que vult fore grato marito.
C̄rbona tot p̄stet clausus poztetur in ore

on b. 246
b. 111. 112

facictos. L. aufaz nōis dūs reddūt. qz sit in eꝝ
purpurea q̄dā nō in toto ignē. sed vini colo-
rē b̄ns. est autē sculpsuris facillie. L. ius gēme
genera sunt quicq;. ¶ **A**rnol. Amētū ē gēma
purpurei coloris vt rosa. z trāsmittit ab india.
Sūt q̄dā eꝝ spēs. s̄z bec. i. iudica ceteris viliꝝ
or ē hūc mollicies ad sculpsēdus in si. Pli. lib.
v. Indice quidē a manīc p̄ncipatuz tenent.
S̄z in arabie q̄z p̄re q̄ ē finūia syrie paria vo-
cat Et in armenia minore z in gallacia repiunt
tur z in egypto. Sordidissime a tēz v̄llissime in
tharaso z cypro. Indice absolutū phenicꝝ pur-
pure colorē h̄nt Et ad hāc ringētū offitine v o-
ta dirigit. sūdīt at cū aspectu leniter blandum
nec in oculos vt carbūculi vibrāt. Atq; earuz
genus d̄scēdit ad iactatos. z hunc colorē in
dilacon vocāt. Est z panarites in cōtinuo arab-
bice gēns. quartū genꝝ colorē vini b̄z. quintūz
ad vicinia d̄scēdit cristalli albi. has gēmas
ma goruz v antias promittit ebrietati resistere
multaq; mira efficere

Operaciones.

¶ **E**x li. e. n. r. Amētū violacei colorē
optimꝝ. Est autē q̄dā velut gurra vini rubici aq;
corrupta. z bec facile ē ad sculpsēdus. v̄z mltū vi-
nūz bibētū qm̄ ebrietatē cōtrari. ¶ **A**risto.
Lapis amētū si posuerit eꝝ sup vmblicū. v a-
porē vini prohibet: ebrietatēq; soluit. z e oīem a-
cōtagio liberat. z mole. ¶ **A**z amētū ē cō-
tra ebrietatē. facit q; boīez vigilē. malāq; cogi-
tationē repellit. z intellectū bonum tribuit

Capitulum. vii.

Amentus. Ite. Amētū indicus in
ter purpureas gēmas tenet p̄ncipatū
Est autē color eius purpureo p̄mixto co-
lore violaceo. z quasi rose nitor: leniter q̄sdam
flāmulas fundēs. Alterū genꝝ d̄scēdit ad

Capitulum. viii.

Asius. Dyas. Asius lapis in alexādrīa
cancum inuenitur. qui optimus ē ad vsuz medi-

De Lapidibus

eine qui e colore esdidit ac leuis in modū pumi-
cis ac velut puluis manib' infidēs. sanar' fistu-
las. scrofas. podagram' & alienas passiones

¶ **Sera.** Lapis alius e lapis q' inuenit in alexā-
dria. & flos eius lapidis noiaf' fūca. & e lapis alius.
e q' dā q' apparet sub az' eius sile pulueri molēdi-
ni. & reperit' etiā sub eo & arca etiā. & ille lapis e al-
bus. & oportet q' eligat' eo ille q' est albo leuis
siliis pumici subtilis cito frāgibilis. in q' sunt ye
ne o cultare. & sup' quē e flos vt sal ruberū. & e h'
lapis sic' & similis spōgie. & gñaf' sup' eū farina.
¶ q' e q' dā alba. q' dā rubca similis pumici' dectis
nās ad croceitate. & qñ applicat' lingue mor' dī-
car' mordicatioe pauca. ¶ Et idē auc. Bal'. Ho-
minat' h' lapis noie acq' sūto a loco. i. asia. & nō ē
oīno dur' sicut lapis. h' assilat' in colore suo et
suba sua lapidib' q' repiunt' e lauellis balnet'. & ē
tener' & frāgīl' cito. & sup' ipm' e sile pulueri molē-
dini repi sup' parietes molēdini. & bec medicia
noiaf' flos lapidis alius. & e subtilis. p'p' suā sub-
tilitate dissoluit' carnes sine mordicacione.

Operaciones

¶ **Ser. au. dyal.** Cirr' b' lapidis & flos eius ē
q' curat' vlcera. p'fida q' sunt difficilis s' natiōis
qñ ē sic' & auferit' carne sup' fluū q' sit in eis. q' est
similis fungi. ¶ Et curat' vlcera fraudulēta: et
replet' ea carne & mūdificat' ea. ¶ Et qñ admī-
scet' eū melle & aceto cōuenit' vlcētib' fraudulen-
tis. & nō sinit' ea augeri in corp'e. ¶ Et qñ admī-
scet' eū farina fabaz & sit emplastr' podagre cō-
uenit' multū. ¶ Et puenit' duriciē splenis. & qñ
eū sit lobo c. cū melle puenit' vlcētib' pulmo-
nis. ¶ Et cū pomif' e h' lapide sup' scabello sup'
q' d' tenet' podagrica sup' pedes dō: p'ferre eis. ¶ Et

qñ puluis eius asp' gūf' sup' corpa pinguis in bal-
neo loco niri extoriar' ea ¶ Et r' d' vult' abluere.
lapidē hāc aut' flos: e' eius abluat' sic' lauat' d' tūma.

Capiculum ix.

¶ **Libetio.** Albus in lapidario suo. Albesto
ē coloris ferrei s'm' Plinū in arabia inuenitur.

Operaciones.

¶ **Alb. Cirr'** mirabilis eius in cēptis decorū est
manifesta. eo q' semel a cēcl' v'it' aut' nūq' pore-
rit' extingui. eo q' natura h'z' aialis q' salaman-
dra vocat'. cū modico humidi v'neruosi pinguis
insep'abilis. ¶ **Isido.** Albesto ē archa diela-
pis. ferri coloris. ab igne nome' sortus. eo q'
accessus semel nūq' extinguitur

Capiculum x.

¶ **Quic' lapis ē vt dicit' Sera. li. ag. ca.**
ba ger' arbamach. i. lapis a quile. Et est
lapis indus q' cū agitaf'. audif' intra ip-
sum lapis alius. & mūnera eius est in montib' indie
inter c'binas & sar' ad intra litroza oceanū. Et
vocat' a grecis alleuans parū. & bec p'prietas
est inuenta in hoc lapide a quile. ¶ Et idē auc.
ctoritate Rasis. Abamach est medicina indie
et est lapis similis castane. nisi quia habet cos-
lozem vellereum. et quando agitaf' ipsum audif'
ditur intra ipsum lapillus. & quando frāgīs eū
egreditur ille lapillus. et est sicut' auellana v'er-
gens ad albedinem. ¶ Et idē Rasis libro de
p'prietatibus dicit'. q' est lapis similis ouo. cē
quod habet infra se lapillū. ¶ **Albertus** in
lapidario suo. E c'bitis lapis. id est a quile. et est
gemmarū optima. & est coloris pumice. et v'o

Tractatus

atur a quibusdam aquilene. et ab alijs erodialif
eo q aquile hunc dicunt ad nidum suuz iuxta
oua sua collocantes. eundem sicut grus inter
oua oua que facit collo cat. Hoc em expertura
ad sensum in L olonia vbi gruces fetus fecerunt
multis annis in quoda bozo. Inuenitur aut
lapis aquile iuxta litroza oceani vbi e optimu
gen⁹ e bideozu qui sit beredes auu. Dicitur
autem q in Persia aliquado inuenitur. Et si au
tem modus eius q in se cotinet alium lapillu
qui in ipso sonat quado manu mouet.

Operaciones

- A** ¶ Scrapion. Dicitur lapis aquile dicitur. Nam cum aquila vult parere oua sua. offert hunc lapidem matriculis a paribus. In die. et supponit eum aqle. et facit eum parere facile. et alleviat eius dolorem. et hoc idem facit mulieribus. et anima libas quando ponitur sub cis in hora partus.
- B** ¶ Eundem aucto. Rasis. Quando ponitur in peria et suspenditur mulieri in coxa quado debet parere facit accelerare partum cum facilitate.
- C** ¶ Et sum expertus hoc et inueni sic ee. et oes cocordant in hoc q alleviat partu quado alligat coxe. et inat qm ponitur loco peonie. inuenitur ad curandum. Itic lapis inuenitur apud nos. et q plures. veritatem de eo multos et experientiam. ¶ Enax in lapidario suo capitulo de lapide aquile ait. q suspensus in sinistro brachio conuenit pregnantibus. et conciliat amorem diuitias auget vbi fertur. et in pregnantibus impedit abortum. et periculum parturitionis mitigat.
- D** ¶ Prohibet casum caducoru. similiter si de administratione veneni aliquis suspectus sit in cibo illo prohibet ne possit ab eo deglutiri cibum ille. Silapis detrabat mor deglutit. ¶ Albertus. fertur autem q si suspensus in sinistro brachio conuenit pregnantibus. et conciliat amorem. et inuenit is auget vbi fertur. ¶ Et in pregnantibus impedit abortum. et periculum parturitionis omnis mitigat. Et ait q prohibet casum caducoru similiter. ¶ Et quod mirabilis est tradunt Ealdei q si de administratione veneni aliquis suspectus sit. impostus in cibo illo prohibet ne possit deglutiri cibum. et si lapis subtrahat mor deglutit. Hoc dicit Albertus se vidisse a quoda fratre suo sensibiler probari seu examinari.
- E** ¶ Querunt autem aquile hunc lapidem. et inponunt nido suo. et Orues inter oua sua. Si in vno anno ponunt vnum. et in alio alium.
- F** ¶ Dicunt autem quidam q fa ciunt ad mitigandum calorem mor. et vel corporis aquilene oua nimis calfaciant. et hoc est pbabile.
- G** ¶ Quidam autem dicunt aliquid conferre ad eorum formationem aut vificationem. quod

autem quidam dicunt q lapis ab alijs dicitur
ouis interponatur. ne oua frangantur saltem
est. quia citius ad lapidem q ad seipsa collata
franguntur.

¶ Sunt autem aliqui. q si aliquis suspectus
de administratione veneni cum lapide iste cibo
inuenitur. statim a cibo strangulatur. et quan
do subtrahit transgreditur cibum in quo positus
est lapis.

Capitulum. xi

Strion et Asterites. Jsidorus. Astrio
gemma est crystallina in India cristal
lo propinqua. In cuius centro fulget
stella lune pleno fulgore. nomenq eo sumptu
et astris opposita fulgozem rapit et gerit.
¶ Plinius. In Armenia nascitur gemma
que Astrios vocatur. similiter vt astria vel as
strites candida crystallo propinqua. In In
dia vero nascens et in pallenis litrozibus astris
os. Quidam autem causam nominis huius red
dunt. q astris opposita fulgozem rapit et ger
rar. Optimam autem in Armenia nulliq vis
tio obnoxia gigni.
¶ Idem Jsidorus. Asterites est gemma can
dida lucem continens inclusam veluti stellam
intrus ambulatam. Solisq candidantes ra
dios reddit. vnde et nomen inuenit. ¶ Plini
us. Proxima candidantium gemmarum est
asteria principatum habens propter eam nar
re. q inclusam lucem pupille modo quoda ed
rinct et transfundit eam inclinatione velut in
ambulantem. et alio atq alio loco reddens.

De Lapidibus

Capitulum. xij.

Arena. Ibi. Arena ab ariditate dicta e
 Quis pbario est: si manu pressa strideat
 aut in veste candida sparsa. nil sordis
 relinquit. ¶ Citrubi. Alia est arena fossicia.
 alia flumiarica. vel marina. Arene fossicie sunt
 hec genera: scygnira: cana: rubea: carbunculus
 Et his optima erit que in manu cofricata stris
 doteseent. que aut terrosa est asperitate non
 habet. Item si in veste inerti candidu coniecta
 fuerit arenari. Unde fodiati in de fluminibus
 et glareis extrahat. hec tamē in structuris odio
 sa est. q: difficile sic cessit: nec onerari se cōnne
 ter parca panis. nisi intermitionibz requiescat
 nec cōcameratiōes recipit. Marina vero hec
 amplius et etiā parietes cū in his tectoria facta
 fuerint remittētes fallūgine eoz dissoluuntur.
 Siccitatē aut celeriter fossicie. et tectoria perma
 nēt. et cōcameratiōes patiūtur. Sed de que
 sunt de arenarijs recētes. si em̄ exempte diuini
 sātent. a sole et a luna et a bruma coactes resol
 vuntur et per ole sunt. Ita q: in structura con
 trecte cernēta cōtinere nō pñt. sed labunt et ruunt
 onerarijs partēti sustineri nō possunt. ¶ Pal.
 de agricultura li. i. Omnū arene generē precisi
 pue melior est ruffa. sequentis meriti cana. Ter
 rium locū possidet nigra. Sed fossibilis are.
 na non inuenitur. De fluminibz autem glareis
 vel litore colligitur: Marina quidē tardis sic
 cas J deo q: nō cōtinue. sed intermissis tempo
 ribz ē cōstruēda. ne opus corripat onerata.

Operationes

¶ Et li. de na. re. Arena sparsa super flāmā in

extinguibile extinguit eā. ¶ Deaf. Arena maris
 que in litore est sole calcifera carnes bumidas
 desiccet. ¶ Item cocta facillē ad cōpescendū
 timore mintraneozum inuat

B
 E

Capitulum. xij.

Argilla. Barbol. de proprietatibz rerum
 Argilla est terra tenax glutinosa et vis
 colosa. ad varia figulorū opera disposita
 atq: apta. Et sic em̄ J. li. xvi. ca. i. ab argis sic
 vocata. apud quos primo ex talis materia vasa
 ficilia sunt effecta. Et vt ibidē dicit. talis terra
 per actionē caloris liquidiores partes cōsumē
 tis et terrestriores cōsolidantis in latere cōmu
 tatur. Sepe etiam cōtingit q: talis terra lutea
 vinctuosa frigiditate aque congelante in lapidē
 cōmutat. Sepe etiā accidit talis transmutati
 o scilicet in cruosum lapidē ex calore coagulā
 te. sicut em̄ dicit libro quarto merbeozorū Lu
 min vinctuosum aptum est huic transmutatio
 ni. sicut in lapidē per coagulationē. quare vinctuosum
 est medium inter viscosum et vaporosum. habens humidum viscosum. Unde gra
 tia vaporatiui potest a calido coagulari. gra
 tia viscosi non potest ex toto educi sed amplius
 comprimī et consolidari. et sic in lapidem trās
 mutari.

Operationes

¶ Ut ibi dicit cōmentator. Argilla est frigidis
 tatesua sanguinis restri. iua. ¶ Constan
 tinus. Argilla cum forti aceto fuerit distempe
 rata. apposita frōri et temporibus prohibet san
 guinē naribus fluxum

B
 B

Bb ij

Capitulum. xiiii.

A Rmenus fm. Plinij pprio ca. Lapis Armenus dicitur et noiar9a regione illa et est luidus et subalbidus: cuius melis or: e habes colore mediū inter viridem obscuz terram et indum. et habet macular. distinctio nes virides et nigras. ¶ An. li. ij. ca. de lapide armeno. et aliquatūli azulini coloris. non tamē est in colore azuli. et nō est in ei9 soliditate. sed ē in eo arenositas queda. et qñq; vtunt eo in cro res et picroes loco azuli. et sic inis raqu.

Operaciones

A ¶ Jobānes Vesue. Lapis armenus inquit. Alexander a verficatozib9 est immēus habere p rogatiuā in educendo coleram nigrā. cur9 ope ratio: et columioz est elleboro nigro. et virtuosioz lapide lazuli melioz est hūis colorē mediū inter viridem obscuz et terram et indum. et habet macularū distinctio nes virides et nigras et qui nō est in termino lapidis. immo facile dil solubilis puluerisabilis.

B ¶ Et q; est lenis racu carens asperitate calide coplaxionis in principio scōi et sicca in ipso
C ¶ Et est resoluius. absterisus. et eōturbantibus et subuertētib9 stomachū. et educit per vomitū et ventre et nocet stomacho. generans subuersione. et facies solutionē cum angustia

D ¶ Et dixit Alexander. Non lotus soluit per vomitū et per ventrem sine molestia.

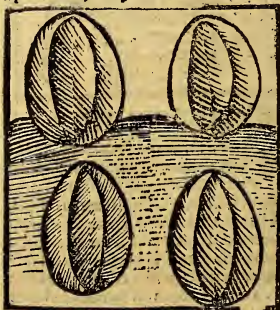
E ¶ Ars autē in lauādo ipm est. bec. rerat cū sac9 licare in vase lapideo. deinde fundatur super ipsum aq; dulcis et lauef sic terendo. et har illud nigelicis scmp in nouādo aq; et ad huc.

deces lauetur cū aq; rosaz. ¶ Et dixit Avicbindus. Lauef cū aq; buglosse post de purati onem eius. acquirif em ei pprietas mirabilis ex hoc ad egritudines melancolicas

¶ Quic. soluendo educit melancolicā plus q; lapis lazuli. et ppter ipm dimittit elleborus niger ¶ Jobānes Vesue. Educit solutione colera nigram cū virtute. et mūdicat cerebruz et ea. et valet ad egritudines eius melancolicas. sicut est mania et vertigo et dolor capitis et epitentia.

¶ Et ad egritudines timoris et suspitionis. et ad lepram. et ad egritudines splenis et ad cancr et morpheam: et febres melancolicas.

¶ Dos nō loni portio dta. ʒ. ʒ. r. q; ad. l. f. ʒ. lo9 tiporio est a. ʒ. r. q; ad duas.

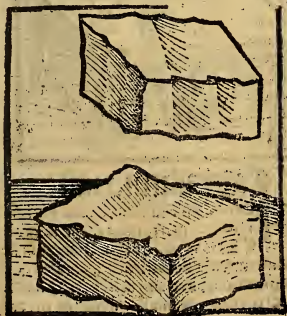
Capitulum. xv

A Antimonium larvae. grece antimonos. arabice a rruad. Antimonū est vena terre similis plumbo. vcrū ē qd antimonium teritur et nō fundit. plumbū vero funditur et nō terif. Et b9 in fracturis suis claritate qñ frangit. Et illud ē melius qd in fracturis suis nō habet aliquid ex terra vel aliqua sorde. Et ideo ablu9 et mundū debet poni in medicinis. Est fr. et in. ij. gradu. ¶ S. r. a. libro q. g. ca. A rruad vel antimonū est vena terre similis plumbo. et est medicina ocularis. quod deccz nitur a metallo. quia antimonū teritur a metallo vero nō similiter metallum fundit. antimonium adunetur. Antimonium quanto clarius rāto melius. Et idem aucto9. ¶ Falco. Vesue ex eo ē fortius. et illud qd frangit et habet in fracturis suis claritatem et luminositatem. et quod est interius mīdus. et nō habet aliquid admixtū ex terra vel sorde aliqua. ¶ Almanfor r raras ru rario ca. de antimonio Antimonū in frigiditate m. et sicum est in rario gradu.

Operationes

Capitulum. xvi.

¶ Ad emoroidas eticaciam inijciatur succus peucedani per cristere. et postea si sint ceteras. pone puluerem anrymonij desup. Sifint interius puluis inijciat cu calamo posito in vesica inflata. ¶ Puluis eius cum sapone sparare eo vel gallico coñciat. et licium in eo in incru orificio fistule immisum curat. Puluis eius in cancro positus comedenti aut carni superflue optima est cura. ¶ Contra polipum magdali no et apostoli conformatus in sparso puluere anrymonij et naribo immittatur et auferit igitur
 ¶ Collirium et puluere anrymonij et puluere nuclei. mirabolanozom cirrinozom equo pondere addita aqua rosarum. vel pope de turbia. cum anrymonio. ¶ Bombicincta in succo sanguinariæ cum puluere anrymonij. naribus immittat. et remouet fluxum sanguinis ab ipso
 ¶ Ad cobibendum sanguine puluis anrymonij in succo rapsibarbali coñciat. et bombicincta superponat
 ¶ Sera. au. et. Balie. In hac medicina est virtus stiptica et coagulinaria et in frigida aqua. auferit carnem superflua que est in vlceribus. et incarnat et insolidat ea. et mundificat foetidices eorum. ¶ Et stringit fluxum sanguinis narium. et spietas eius est conferre epilepsie et supfluitatibus grossis. ¶ Almantor. Anrymonij oculi efficiens robustum ipsius custodie sanitate. suppositum qz malthra costringit. ¶ Paulus ca. de anrymonio. Anrymonij sua frigiditate et siccitate sanguine de naribus stringit. et valet si miscetur collirijs oculozom.
 ¶ Seniores eo vtentes habent oculos incolorum. quia neruos confortat. et omnem maculam et nocuentem auferit. maxime si parum de eo miscetur.

Tramentum. Jsidouus. Attramentum sic dicitur est. eo qz sit atrum. Cuius species et picture et quotidianus vni necessario est. ¶ Et libro de aluminibz et salibus. Attramentus est aqua et tinctura quæ terre siccitas coagulauit. Et in sui natura castidum et siccum. Cuius multa sunt genera. quorum melius est in Hispania. Et ipsum quidem denigrat corpora. Et augmentat rubrum rubeum. Albi vero denigrat. ¶ Et libro de quarzto merbeozom. Attramenta composita sunt ex sale et sulphure et lapidibus. Et est in eis vis aliquozom corporum liquabilium: quoniam et eis sunt. vt calcanum et abachar generantur et maioribus granis attramenti: et non soluitur falsedo eius nisi cum eo quod in eo est sulphuram: et postea coagulatur rrsiduum. Illud etiam cepit vim minerali in aliquibus corporibus. Quod aut cepit vim ferream: erit rubeum aut croceum aut calathar. Quod autem vim erream: erit viride sicut calcanum. Quod possibile est illa duo artificialiter fieri.

Operationes.

¶ Auicenna in secundo canone. Attramentum calidum est et siccum in tertio gradu.
 ¶ Omnia sunt adurentia. et stiptica scabiei conferunt humide ac duriciæ palpebrarum: et asperitati eorum. aut apostematibus inguinis.
 ¶ Est autem in attramento virtus venenosa: desiccans pulmonem: et qz forasle interficiat.
 ¶ Sufflatur autem in naribus propter fluxum sanguinis. et propter althochor. et quo etiam fiunt licinia.
 ¶ Et ponuntur in fistulis: et extirpant ventositas arem. Licinium quoqz conferre vlceribus auris et sanici eius. et prohibet corosionem dentium
 ¶ Item in ipso sunt adustus vehemens et cura suum sanguineozom constricchio et episcatio. et stipticitas plurima.
 ¶ Conferre formice et heruspise quando linitur cum aqua coriandri. puluerizatur autem supra fraudulentum vulnus et ambulanium. aduncarnem additam.
 ¶ Conferre etiam fluxum sanguinis narium et apostematibus gingiue.
 ¶ Et prohibet fluxum matricis. ponitur etiam in alcohol ad abstergendum et subliandum grossitudinem palpebrarum. Hoc idem dicit Plinius dicit per alia verba.

Capitulum xviij

Lumen. *It.* Alumen vocat a lumine
 qz lumen prestat coloribz tingendis. Est
 autē salugo terre. efficitur qz byeme ex
 aqua et limo. z estiuis solibz maturat. *Huiuspe-*
cies due sunt. liquidū et spissum. Dyasc. Alu-

minis species multe sunt. sed medicine tres nes-
cessarie. Rotundū. scissum z liquidū. Rotundū
probabiliū est qd naturali rotunditate formatū
est. fistulosum subalbidū fricabile nō lapidosū
aliq ex parte pallidū. pingue scz vehementer
redarguens. Scissum autē optimū est qd est
quasi flos albu. rotundū leue z c. Liquidū de-
inde melius est qd est leue perucidū in summo
aliqd in modū flozis qsi lac bñs. ¶ Rasi in li.
de aluminibz z salibz. Alummē est olcum qd coa-
gulauit siccitas terre. z est in natura sui calidū
et humidū. retinet omne volatile. mūdicat et
decorat corpa: z angmētat tincturaz corum:
 ¶ *Alchimista.* Alumen large sumpto vocabu-
 lo. dicit omne qd ligat tincturā in corpe aliq.
 vt in panis et coris. Et sicut sunt diuerse tin-
 cturē. sic et alumina diuersa. *Hā tinctura que*
libet alumine suo indiget. sine q impūm nō pos-
set. vel cū corpeligari. Undenō (vt quidaz pu-
tant) alumen dat lumen. sed facit ad berere lu-
men. i. colozem sicut apparet in corio. qz nō pre-
paratur cū galla si nō impūm tinctura. Ita
galla est alumen tin cure nigre. sicut cinis clas-
uellatus est alumen gladij. Alumē quoqz de q
 agitur est alumen rubee tincture. licet alumen
 non rubifcet nisi album

Operationes

¶ *Pla.* Alumē calidū est z sicū in. iij. gradu
 tūē habet cōsumēdi. z vehementer desiccandi.
 ¶ *Dō* albū ē meli9 eacacutū z salugini im mī-
 ptum *Dō* autē feculentū z cerū ē impur. v. lvs c9
 cōtra cācrū z inflatiōes gingiuaz. z cōtra scab-
 biē. Balneū aq alūnose valz ydropicis scabios-
 sis. artericis. ¶ *Dyasc.* Omē autē alumē vtrūqz
 habet cōstriaū z veb emēt9 cōsumptiuū.
 ¶ *Hedet* vniqz purredinibz z sanguineis supibz
 ¶ *Binguis* humectis seu dentibz mollibz cū
 aceto vel melle. ¶ *Jd* Zuriū fluxus cū succo
 polygonie curat. carnes qz supfluas z pudores
 alaz vel inguinū sanat. ¶ *Zuri.* Alumē est ca.
 et sic. ad. iij. Exicat et prohibet fluxū ois san-
 guinis. z cursum supfluitatū et effusionē earuz.
 ¶ *Lū* aqua interficit alkarad. i. cūnicez z pedis-
 culos et fetozē ozis tollit cū sece vini. tām dem
 aluminis desiccāt vlcera difficilia. cū sal gēma
 valet corrosioni z adustioni ignis.
 ¶ *Ex li. den. a. re.* Uniuersalr alumē calidū z sic
 cū ē in. iij. gra. stipitiū z mūdicatiuū. z vrbob
 scuritis mundificatiuū supfluā palpebrarum
 carnē aut mēbroz corrodit. ¶ *Pellima* et sicca
 vnlnera inbibet. ne corpoz pambulent.
 ¶ *Lū* m aceto et melle mixtum dentes conso-
 rat infirmos. Et valet tumidis gingiuis.

Capitulum xvij

Aurum. *It.* Aurum ab auro dicit. *Ita*
 splendore. qz repulso aere pl9 fulgeat.
 ¶ *Ex li. den. a. rerū.* Aurū inuenitur in
 riuis et fontibus et etiam in montibus quā
 doqz sed raro. multus autem labor est in lauan-
 do. Sed etiam z per multas minutias terre et

De Lapidibus

In eius foribus inuenitur soclarum. inuenitur
tamen puri et non terre vel bituminibus in se ad
mixtum sicut es vel argentum. In eodem libro:
Aurum ceteris metallis preciosius, durabilius et
tractabilius, omni tempore fulget, et coinquinatum
rubiginem non colunt, vilius fouet. Et quanto rubi-
gine purius est, tanto melius. In duplo quod potest
purius est quod argenti aurum es aurum. Luncus
sit generosissimum super omnia metalla, nihil omni-
bus est maxime durabile super omnia. Quia
metallo temperatius est. Et ideo quia calidi-
tas eius modica est excessus, non locatur in gra-
du, solus quoque non resoluit. Acto: Aurum itaque
non soluit inter metalla preciosissima, sed etiam
solidissimum, habet coloris ignis splendendum fo-
uorem vilius. In igne positum non comburitur,
sed purgatur et probatur. Ita quod triplici de causa
in igne ponitur ad examinandum ad purgandum
et ad fabricandum. Sed et humano corpo-
ri maxime congruit, vnde in cibo sumptum inuaret
multum. Aristoteles libro tertio, Aurum perfectum li-
quatur calido, et si fuerit sulphur mandam et
purum, et argentum autem optimum est rubo-
re clarum, fueritque in eo vis igneitatatis simpliciter
non vrentis, eritque res optima, quam recipere
possunt Alchimici: ut et ea fiat aurum: Hoc
enim ipsum conuertitur in aurum. ¶ Auicenna, Au-
rum multiplex est, scilicet naturale, magistrale, vir-
gini, Zaffir obrutum, coloris, et alijs modis. Et ibi
lud quidem quod est de alexis valet magis quam au-
rum, aere quo non potest operari. Aurum aureum
de alexis est tribus modis: scilicet de petra capillo-
rum et sanguis zozorum. Non enim potest au-
rum esse aurum de alio lapide. Quidam autem fa-
ciunt falsum aurum, sic et argentum. Stringunt enim
id est duram stannum et dealbant: ac dicitur esse
se argentum. Sicut etiam auripigmentum cum
sulfure sterco mittunt, ibique miscent sal armoni-
acum et incorporant eius cupro distenso, per
locum barbaratum, et cum mercurio rubeo, et di-
cunt quod sit aurum verum: cuiusmodi sit aurum se-
prem modis per magisterium temptatur atque
cognoscitur scilicet in solitudine, in lapide, in potest
dere, in gustu, in igne, in sublimatione, in fusione.
Porro naturalis auri natura calida est et sicca.
Et quantum habet ferrum de natura siccitatis
et duritiam, tantum habet aurum naturam bo-
nam ac mollem, sit autem in ventre terre de ar-
gento viuo bono nimis et de sulphure non mul-
tum rubeo cocto.

Operationes

¶ Et libro de naturis rerum. Aurum est calidus
de nature, lepra autem ac scabiem curat, in puluere
redactum et antidotis mixtum.

Habet enim virtutem confortandi non quod in co-
poretur: aut membra nutriat, sed quod alteratiua
virtute corpus immutat. Tunc et auro factum
non corrumpitur in tumoribus. ¶ Haly regalis
in practica sua sermone secundo, Aurifolia car-
nem comedunt sine moritura, suntque sicca subri-
lia. Lintura auri confortat cor, et pullioni me-
detur. ¶ Acalmia auri melior est tenuis et ma-
gis desiccans et amplius diluans. Que si com-
buratur et leuetur, desiccet oculorum vlcera sine
moritura. ¶ Acto: Aurum ut dictum est super-
ius omni metallo est temperatius. Unde quia
caliditas eius modici excessus, ideo non locatur
in gradu licet in gradu ponatur ab aliquibus.
¶ Auicenna in .iij. canone. Medici aurum
equale subtile, confortat oculum in alcoholo pos-
situm. Confert et doloribus cordis ac tremori-
bus eius. ¶ Retentio eius in ore, fetorem ipsius oris
remouet. Lactem melius est et velocius sanabile
quod sit cum auro. ¶ Confert etiam dolo-
ribus cordis ac tremori eius ac timori anime,
et qui solus loquitur.

Capitulum .xix.

Auricalcum. Iridozus. Auricalcum dicitur
eo quod splendorum auri et duricie erit
possideat. Est autem nomen compositum
et lingua latina et greca. Es enim grece chalcus
vocalur, sit autem ex ere et igne multo, ac medi-
camentibus ad aureum colorem perducit. ¶ Et
libro de naturis rerum. Ex ere sit auricalcum
sic dictum, quod splendor habet auri, vel quod de ipso
sit aurum. Dicit enim philosophus in libro de alchimie, Li-
me quod ex vria pueri et auricalco sit aurum optimum

Tractatus

Quod intelligendū est in colore nō in substan-
tia. Dicit em̄ idem Aristō. q̄ variat color. sed
substantia manet. Hoc auricalcū frequētius
scrip̄tore vocant dectri. et hoc p̄pter colozes
electro prope similes. Et vocat̄na alchimie.
Es aut̄ trātinuat̄ in auricalcum. qd̄ sit med̄
ante turbidū: quia fumus eius albificat. ⁊ habz
naturā spiritus. statimq̄ cū puluis eius proj̄i-
ctur super es fufum. vel mīlctetur cuz laminis
eris. in ipsa eris fusione turbia calescit. ⁊ fugaz
querit tanq̄ spiritus. vnde apparet q̄ eius fu-
ga fit per eris corpus fufum. sicq̄ siccat ipsum
quia fumus eius est temperat̄ albus. ⁊ albus
h. a. in modū mīctū cū rubeo rep̄mit̄ rubedine
et fit citrinum. ita auricalcum.

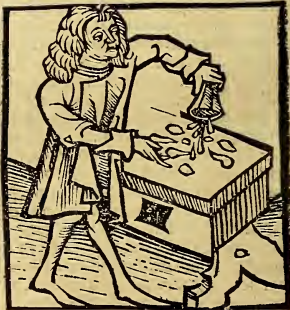
Capitulum. xx.

Argentum. Iſidorus. Argentum gre-
ca argiron dicit̄: cum mirum immo-
dum illud accidit. vt cū candidum lit
impresum corpori nigraslineas reddit. Ex
libro de naturis rerū. Argentum ductile est
et tractabile: sonozūq̄ ac tantus dulcissimi
et hoc maxime fieri miscatur. vnde tubas
et argenta ductiles p̄cepit moyses fieri ad ter-
rorem hostiū: ⁊ exhortationem ad bellum:
ad mouendum quoq̄ castra ⁊ populus ad es-
cam conuocandos. Argentū vne multe et in
multis partibus orbis reperiuntur. nec est pu-
rum in se sicut aurum. Sed terre ac foribus
incorporatū ⁊ admixtū. ideo labor inuainus
est vt per ignem expurgetur. Fumus autē pur-
gationis eius valde nocuus est: nec de facili
purgat fumo hmoi multo infectum nisi fumo
thuri aut armoniacis speciebus. ac vbi parū

rit argentū durable est. Impurū autē de facti-
li cōtrahit corrupelas. Argentū solidat̄ alia
metalla: ⁊ quasi vnum efficit consolidata.

Operationes.

Aui. in. ij. cañ. Argentum in frigidatū est et
exiccariū. bonū est valde scabi ⁊ purgim.
Eius conficatio cum alijs commitionibz
confert fetori oris. **A**c tremori cordis ⁊ humi-
ditatibus viscosis. **C**onstantinus. Argentum
frigidum et temperatum in humiditate est: ⁊ est
contra humidū et viscosum flegma. Ladimia
tamen auri fortior est ⁊ melior argentea. **R**as-
si in Almanfoze. Argentum frigidum est: coz-
disq̄ tremori proficit. Ladimia argenti scabi
ei que in corpore ozitur: et pustulis que in ocu-
lis sunt bona est. **A**lbertus. Argentum be-
ne politum inter omnia metalla melius est spe-
culum: quia in colore magis accedit ad vya-
phanam. **H**aly. Purgamentum argenti me-
lius est viride ac tenue ponticum: est delicat̄
fortiter. ideoq̄ necessarius admiscetur ad cicā-
trifandum vnguentis.

Capitulum. xxj.

Argentum uiuum. Iſidorus. Argentū
uiuum dicit̄: q̄ ex cadat materiā cui-
bus inicitur hoc ⁊ liquū dū: quia percus-
tit. Inuenitur autem specialiter in metallis sy-
ue in fornacibus argentarijs guttarum concre-
tione terre inherens. Sepe etiā in stercore ves-
tullissimo cloacarum vel purcorum limo: sit
etiā in cinio in canchule terre imposito pas-
tena testea supposita. Tunc enim cū cūlilo vas
sculo circumdantur carbones: sicq̄ argentum
ex nimio distilla sine bonoq̄ argentum neq̄
es inaurari potest. Tante autē virtutis est: vt li

B
B
L
D
E
S
B

De Lapidibus.

sup sectariū argēti viiūcentenariū sacus super
ponas oneri statim resistit. Si autē auri serus
pulū leuitate eius rapim sinu recipiet. Et si in
telligitur nō pondus sed natura esse cui cedit.
Sruat autē melius in vitreis vasculis. nāz ces
teras materias perforat. potui autē dari interfi
cit pōderis causa. Auicē. Argēti viū subius
terra nascit ppter humiditātē magnā in loco il
lo existētē. Et hoc euenit ppter solē et aerē qui
tangūt eū. Ideo q̄ efficit curreē ppter humiditātē
tātē et frigiditātē que in eo sunt. nec efficitur nisi
in loco frigido. Et li. de na. rez. Argēti viūz
est reuera calidū et humidū in tū. gradū licet in
quibusdā libris inueniatur esse frigidū. Est tū
cum pōt alij rei admisceri sed viū nō. pōt autē
fieri albū et rubē cū sulphure. ferrur em de fa
cili omnes colores recipere Si extinguitur cū
pinguedine. apparet quasi terra et hinc iter ob
las artificiale crematur extrahit ab igne clarū
malleabile et tractabile ad modū argēti. ad ma
xime firmacula faciendā. Deniq̄ siue argento
nō pōt fieri deauratio. canas argentum nō con
solidetur argento in medio argenti. hoc videtur
beneficere cum argento viuo

Operaciones

- A** Cōstātinus in li. gradū. Argenti viū ca.
est in liij. gr. a. et bu. Pediculos capitis occidit et
reptilia omnia cū litargiro et aceto et oleo.
- B** C Fitq̄ bonus ad curandā scabiē. Si etiā vno
guentus ad pustulas optimū. **C** Placca. Argē
tus viūz h̄z p̄tūe dissolacēdi et penetrādi farina
lupinorū amarorū. decoquitur in aceto fortissimū
mo vsq̄ ad spissitudinē. et argēti viū extēctū fa
cra cōmitione. caput patientia epabundantia
pediculorum perungitur per discriminalia.
- D** Extingunt aurē vel cum salina. vel sicat cū
cinere et salina. Aut cum capillis et salina. Aut
cum puluere ossis sepie et salina. melis aut ē. et
eguii. cū alteri rei pōt admisceri. nisi est sic extē
guitur. ipsius ad aliud nō fit ad mērio. **E** Jūd.
Argēti viūz potui datur interficiē causa pō
deris. **F** Item. Dyal. dicit q̄ argēti viūz bibi
benti mortē tribuit. et ad eritāz potest. Qui
hoc biberit caprinū lac bibendo et semouēdo
vel etiam bibendo vinum addito absinthio sy
napi vel yfopo. Lincius mebro adberet ipm
percutit et cozo dit.
- B** Auicē. Argenti viūm sublimatum in
terficiē ppter vehemētis in dionē. et eius cura
fortis est bibere lac et vomere. Sed Halienuz
dicit hoc ē expertum non fuisse.
- B** Sāo q̄ quidā bibit argenti viūz in estāz
te. dum ageretur sicut in vtro arto. parans se
vinum bibere. et duobus botis estūis idiplum

reddidit anus in peluim. et nihil nocuit.
C Dicunt enim quidam q̄ extēctum interficiē
q̄ quicquid ei obuiat suā gravitate corrodit
Interficiē etiam murem.
C Et ex eius fumo sagiunt vermes et serpentes
venenosi. **C** Item Apop. ei⁹ facit accidere pas
ralisim tremorem. Fumus eius destruit visum
et auditum. Et facit oris fetorem cum transt
per ipsum. quare caueat qui vtaur.

Capitulum xxij

Arsenicum. Jūli. cū. Arsenicus quod
Marine ob colorem auripigmentum dicitur.
Colligitur in pontio et auraria in a
teria. vbi et sanda raca optimus est quod in aus
reum colorem transit. purum a fusili gracili v
narum vī cursu. Quod vero pallidius aut san
darace similis ē. deterius indicatur. Est et ter
tium genus squamosum quo miscetur aureus
colo. Cuius eorum est vel sandarice sed acroz
C Plinius lib. xxxij. Arsenicum est ex eadem
materia qua et sandaraca. Quod et eo optim
est coloris etiam in auro excellentē. Et libro
de aluminibus et salibus. Arsenicum est calidū
et humidum. et est diuersi generis. salis rū
beum citrinum et laminosum. Est arsenicus si
mle sulphure in multis operibus.

Operaciones

- C** Auicē. Aliud est album. aliud rubrum. ali
ud citrinum. omnia purē factiua sunt et moroz
ficariua Est autem calidum in tertio. sic i scdo
C Pilos abradit et alopicie cum gummi puri
conuenit
C Emplastrum cum eo fit super vnlnera. Cui
adipe et oleo conuenit scabiei et sabapbar bus
mide et putredini. et abstergit et adurit cures.

J

R
L

A

B

L

Tractatus

D Assumitur ad tussim antiquas et spum saniet
E et san guinis. Et quando ponitur in pillulis ad
S asma. **M**iscet aut cu oleo rosato ad horhoz
 et emoroidas. Quod anteq ex eo sublimatus est
 intre fieri. Et ex rubeo quide melius est quod e
 puluerisabile. **D**yalcozides. Arsenicu nasci
 tur in metallis vbi et sandara ca. Assatur aurez
 in testa, donec muret color et reponit. Curtus
 ei sspirica est: cum calce viua mixtam et co: po:
 re illitum tollit pilos.

let est melior. **C**ittus eius est corra hostiu pe
 ricula. corra pigricem oculos humidos sanat
 gestant e adurit. Si oculo solis exponitur ac
 rotundatur. ignem accendit.

Dyalcozides. Berillus lucidus est et
 clarus: oleo similis: sculpsit locusta marina
 a c sub geminis. pedibus eius cornura. ac sub
 gemma ponitur herba scuiu modico auro lin
 clusa. gestata amo: em coniugii facit. Aqua in
 qua missa est pota. ad oculosum vitia valet. et
 ad omnem v alitudinem.

Capitulum. xxxiii

Capitulum. xxxiii.

Balag et berill. Arnol.
 Balag e gama ruffa p
 lucetis nature. de generat
 a carbuculo. ipi ac p tui
 d oibz debilibz in eo res
 missis. **J**li. Berillz i in

Ma gignit viriditate similis smaragdo. sed cus
 pallote. Politur aut ezab indio in sexangulas
 pmas. vt hebetudo coloris repercussione an
 soloru excietur. Aliter politus non habet sub
 torem. Betera eius sunt nonem. **H**elyman
 us in cronici libro decimo. Berillus est colo
 ris violacii vel aque marine.

Operationes

A **D**uba scripsit qe coniugii dat amorem. Et
B portante semagnificat. Dextera stringetis
L a durit. **A**qua in quaiacet pota. valet infir
 mis oculis. tollit viciulz et suspiria. et cunctis epa
 ticis ferriur curare dolores
Arnoldus. Berillus est lapis cufus color e
 pallidus sri limpha. forma eius est sex agana.
 L uqz genera eius sunt nouem. qui magis pal

Bezaar. vel lapis liberans a venenis
 Arabice bagerbezar

Serapion. li aggregatoris capitul.
 heger bezaar est nomen persicum. et est expel
 lens nocumentum. et hoc nome cadit sup duo
 Anum est quod cadit super omnem medicinaz
 conuenientem alicui veneno. eo qe resistit viri
 tuti eius et expellit nocumentum eius propter
 proprietatem que est in eo.

Rasis. Bezaar est lapis citrinus mollis. no
 habens saporem: Unde lapis est vergens ad
 citrinitatem et albedinem habens colorem v
 ni. et est leuis splendens sicut lumen.

Operationes.

Serapion. Lapis bezaar conuenit venis. z
 quando bibitur ex eo pondus duodecim gra
 norum ordet: aut linimentum fit cum eo super
 locum morzus liberat naturam a morte et ex
 pellit venenum per sudorem. ideo pestilentico
 valet **E**t quando ponitur lapis in annulo:
 et ponitur in ore ipsius qui sumpsit venenum. z

h. 2114

*2091 gestam in dno b...
 + b... et b... p...
 et ap... et c...*

De Lapidibus.

fugit id aliquantulum conuenit ei.

E ¶ Et quando tangitur cum illo aculeus scor-
pionis prohibet ab eo postmodum potentiaz
pungendi.

D ¶ Et si terit de eo pōdus duoz grantoz ordi-
dissoluit in aqua z ponitur in ore serpentis sus-
foeat eum statim z occidit.

E ¶ Idē auct. Rasis. Et ego vidi ī ipso sufficien-
tiā ad auferēdū nocumētū. z erit lapis ille quē
vidi vergēs ad citrinitatē z albedinē bñs colo-
rē vini. z cū b̄ erat leuis splēdēs sicut lumē.

F ¶ Et iā vidi in eodē sufficiētiā illā quā vidi in
alia medicina simplici. ymmo etiā qd̄ non vidi
in pyriacis compositis.

B ¶ Idē Rasis. Cū lapis idē bezaar filij amara-
ri custoditoris legis dicit. z est verū q̄ ipse emic
hunc lapidē z dedit pro precio ipsius palatii
cordubē in principio genere.

Capitulum. xxv.

Bellulanti marini latine. Arabice astoz.
P̄ adēca ea. rccij. Bellulanti marini sūt
q̄i vmblicis hoīs s̄m figurā. z sūt lapides
parui z albi q̄ iueniunt in ripis marinis cobes-
retēs sicut dērales. sūt frigidī z sicci. sed eoz ex-
cessus ab aurozbo nō determinat. ponunt in
ynguentis ad faciem clarificandā.

Operationes.

A ¶ Puluis eoz subtilissimus resoluat cū acun-
gia gallinacea prius resoluta. z fiat ynguentū
pro facie abstergenda. ponuntur in antidota-
rio Galieni in ynguento citrino. quod inter p̄-
tatur ynguentum de citro.

Capitulum. xxv.

Bolus armenus. Auicēn. lib. ij. cap. de
luto armeno. Lutu armenū. sine bolus
armenū est ruber: declinās ad citrinū
tatem nouū. frigidū est in primo gradu. sicū ī
lco. Et est quedam vena terre que p̄cipue in
armenia inuenitur. Unde habet virtutē con-
stringendi. Et si aut eligendū qd̄ subrub cū est
s̄m oēs pres̄mō habēs colores distinctos: aliū
quantulū fragile. ¶ Sera. L. armenū. i. lu-
tum armenū. z est in gimbar color. cū est vltra
croceitatē ad rubedinē ten dens. z terit cito s̄i
cut terit calc. z est leue sine lapide. Virtus eius
est q̄ desiccet desiccatione forti.

Operationes.

¶ Auicēna. Lutu armenū retinet sanguinē: **A**
qm̄ efficcatio eius est in vltimo.

¶ Et p̄fert apostematibz pestilenti alibz bibitū **B**
z iūitū. z p̄hibet ambulationē putredinis mē-
broz. z mirabile est in reuulnez.

¶ Et p̄hibet catarrū. z confert colericis. **E**

¶ Et est bonum spūto sanguinis p̄fici. pro **D**
pterea quā desiccet vlcus pulmonis. z est cur-
ra stricture anhelitus ex catarris. Et est bonū
vlcibus intestinoz: z solutioni: z fluxu san-
guinis matricis.

¶ Et confert febribz eblicis z pestilenti alibz p **E**
p̄rie. et plures. qui de iam sanati sunt ex pesti-
tia magna p̄pter fluctudinē bibendi ipm̄ cum
vino subtili.

¶ Et si bibitur in febre pestilentiā necessariū est **F**
vinum. p̄ducatur ipsum ad cor: z misceatur vi-
num illud cum aqua rosarum.

Capitulum. xxvij.

Et

Capitulum. xxviii.

Allaica, carcedoniis: et calco pbanus, yfio. Allaica est gema colore viridis. et palles ac nimis crassa. nihilio cūdius decensq; auro. xii et appellata. Falscit in India vel Germania in rupib; ge-

lidis. oculi mō extuberas. ¶ Ex lib. de na. rez. Carcedoniis in ethiopia nascit. velut ignis lu- cer. sed pallentis specie. retinet. Semper itaq; detentus pallore. Et olore habet mediū iacins- enum: et berillū. Qui si ptusus sit et collo vel o- gito seras: causas vincere pbibetur. Quis spes- cies tres esse dicuntur.

Operationes.

¶ Arnol. Calcopbanus est gema nigra sed cris rinctū reddidit si lapide fuerit illisa.

¶ Arnol. Calcopbanus nigri coloris lapis cla- rificat vocē: prohibet raucedinem.

¶ Ex libro de na. rez. Calcopbanus sonorus ac dulcis instar eris.

¶ Si ferro vel ere percutiatur vocem quoq; so- norā ac dulcē reddidit si potest ab boie casto.

Borat. Lapis borat. fm Alb. a quo- dam genere bufonis noia turq; sic ē: quod ipm in capite portat. Et est duo- rum generū. vniū albū ali quantū fuscū. et al- terū si virgo adhuc palpante bufone extrahit- tur. in medio habet oculū ceruleū: et tempore- bus nostris extractus fuit vnus de bufone paru- viridis. aliquos etiā vidim; bufones habent- tes depictos in se. qui de h; genere dicebantur vulgariter aut eropodine dicuntur.

Operationes.

¶ Alb. Sordes purgant intestinoz et superfluitates. ¶ Arnol. Fose lapis. i. lapis borat est cuius duo sunt genera. vniū sub albidū: et aliū variū. ¶ De bufonis capite trahunt anteq; bi- bat vel aquā tangat. ¶ Et forte in eis quos ap- paret forma bufonis cū pedib; spais. Hic la- pis valet contra morbum reptiliū: et venenum.

2
B
F
D

Capitulum. xxx.

¶ Carbūculus. Ex li. de na. re. Carbūculus ē lapis oim p̄ciosissim; acq; carissimus: et oim lapidū pbibet fructū p̄dit. D; color igne us ē. et voce magis die lucis. uā die obscuras: nocte fo r̄m ffulget vt circa se nocte q̄li i die verrat. ¶ Ex lapidario. Ardētes supat gemas carbūcul; oēs. Nā velut ignitos radiostact

De Lapidibus.

vndi q̄ carbo. Huiusmodi tenebre possunt extin-
guere lucē. Quin flammās vibzans oculis
mittat aspicientem.

Operationes

A ¶ Amol. Carbūculū est gēma rubicūdiſſima i
obſcuro z tenebr. lucēs vt carbo. Colore vir-
turbulq; ſupat oēs gēmas ardētes. Sola em̄
h̄z oēs q̄ in ipis ſūt frutes. Sūt q̄pter illam
duo decim ſpecies min̄ dea viles.

B ¶ yſid. Carbūculi genera ſūt duo decim. ſp̄t̄as
nozes q̄ vident ſulgere ac velut ignē cōſūdere.
E ¶ Et dicit Alured. q̄ est ſigillū lapidū. Alij
ſo q̄ carbūculus poteſt imprimere figuram
ſuā omni alij lapidi. z non econtra.

Capitulum. xxx.

C ¶ Alr. yſi. Calc vna d̄r: q̄ dū tactu fr̄-
gida ſit ocellū ignē int̄ h̄z. vñ z aq̄ p̄ſu-
ſa ſtati lares ignis erūpit. natura eius
mira facit. Nā aq̄s accēdit h̄z ſoler ignis ex-
tingui. Viſus eſt ſtructur. fabricē neceſſarij.
Nā lapis lapidi nō pōt adherere form. niſi cal-
ce p̄ſice. z calc q̄ dē elapide albo z duro mel-
lior eſt ſtructur. Ex molli ſo ninctur. vtilis.

Operationes

A ¶ Auicē. in. ſ. cañ. Calc eſt cinis corpōz la-
pidoloz. Illa q̄ dē quā aq̄ nō tetigit. z illa quā
aqua reſigit cū remanet extincta duobz diebz
aut tribz nūc nō adurit. ſed t̄m calefacit.

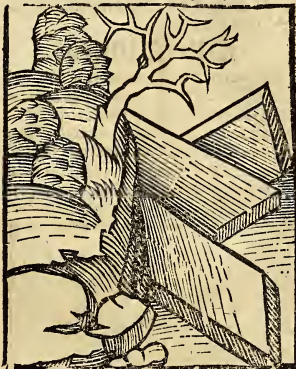
B ¶ Et ablura quidē dicta eſt et exſiccatiua ſi
nem ozdicatione.

E ¶ Calc ſo bibita cū oleis ſit maturatiua.

D ¶ Calc fluxū ſanguis abſcindit. carne addit. z
corrodit. z ablura ſolidat. ignis aduſtōi cō-
fert. ¶ E oſtānis. Calc eſt ea. z ſic. i. ſ. Quē
mixta ſero z oleo puſtulaſz apoſtemata purri-
da h̄ntes imat. vulnera q; z iſiōne ſolidat.

¶ Raſi in Alman. Calc. ea: eſt. a durit. z car-
nem ſup ſuam corrodit. fluxū ſanguinis con-
ſtringit. q̄ cū lauat a duſtōi ignis p̄ſer.

§

Capitulum. xxxi.

C ¶ Ariſteū z Humidicus. yſid. Ariſteū
viride optimū: qd̄ nomē ab aspectu ha-
bens: eo q̄ gratū ſit h̄z q̄ gēmas ſcub-
pūt. Eius em̄ viriditas reficit oculos. Idem
Humidicū marmorū numidia m̄tur. qd̄ cū em̄
cotem ſuccum dimittit croco ſimilant. ynde et
nomen accepit. non cruſtis: ſed in maſſa z limi-
num vſui aptum. Tāſtriam a calore cineris ap-
pellatur. cuius alligatio contra ſerpentes lau-
datur.

Ec h

Capitulum. xxxij.

Q Alfariorum et coranticorum vel corarium
Alber. Lapis calcariarum siue calcofa-
nos et est niger.

Operationes.

A **B** **L** **C** **D** **E** **F** **G** **H**
Circus eius est vocē clarificare et ravedinē
mederi. **I**dem. **A**lber. Lapis coranticus est lapis
cristallo similis. infecto colore ceruleo. q̄ de cade
re aliqui d̄ nube cū tonitruo. et inuenit̄ i graya
et byspania. sed byspan̄ est candens vt ignis.
Et p̄uocat dulces somnos. et ad p̄ctia et cau-
sas vincendas. et contra periculū tonitruū d̄i-
citur opari. Hoc similiter aut̄ Enax.

Capitulum. xxxiii.

Q Elidonium. Dyas. Elidonium inueni-
tur in ventris byrundinū. Lūy genes-
ra sunt duo. niger rufus. que colligan-
tur captis pullis byrundinum: et scillis coram
ventribus inuenitur.

Operationes.

A **B** **L** **C** **D** **E** **F** **G** **H**
Alber. Rufus involutus p̄ano linco vel co-
rio vitulino et sub sinistra affella gestat̄: et va-
lere Silaniā et antiq̄s liguroes et lunaticā pas-
sionē et epilepsiā: eodem modo potatus.
Enax aut̄ dicit̄ q̄ facundū gratū et placen-
tū reddit gestantē se. **F**iger autē vt **J**oseph
dicit̄ contra no- uiuos humores et febres et iras
occuratur. Et lotus aqua sanat oculos.
Sunt aut̄ hī lapides parui valde. Et ras-
les iam vidimus p̄fectos n̄os de stomacho
byrundinū et tractos de menē **A**ugusto. nūc
en̄ extra q̄i magis valere dicunt̄. vt frequen-

ter aut̄ duo s̄t in vna byrundine inueniuntur.
D **D**yalco. **R**ufus en̄ sanat lunaticos et lan-
guidos et infanos in panno mundo ligatus.
in sinistro brachio egroti circumligatus. p̄es-
terea facit gratissimos potantes se facundos
et amabiles et idoneos.

Figer gestat̄ s̄t̄ optimū sine imponit̄ ad
omnes iras regū et dominorū idoneus est.
Nam qui cum habuerit omnibus placbit̄
et ad arbitrium suum cuncta perducet.
Sed qui dolent oculi ceritur cum aqua et
iungunt̄ et sanabūtur. **S**ed cum tollunt̄ la-
pides cauendū ne pater aut mater prope sit: qz
meliozem effectum habebunt.

Capitulum. xxxiiii.

Q lonites et cymedia. ysi. **L** lonites est
Lapis purpurei variis coloris. **D**icre
iusto mittit̄ et diuinarozem illam facit
Da hūc sub lingua gestauerit: et bec̄ s̄tus ip̄i
tan tūmodo tūc in d̄ctū luna s̄mo accensa cre-
scens est. **W**enores in vltimo descendere
sic vult **B**aron de virtutibz lapidū. **N**ec hic la-
pis ab igne corrumpitur.

Operationes

L lonites est indice testitudinis oculus va-
nus et purpureus. hoc magi imposito lingue
suntur sarura p̄nunciare.

Ex lapidario.

Indica testudo lapidem mirri celonitem
bratum purpureo vario qz colore nitentē
Quem sub lingua lotosi quisqz gesserit ore.
Nosie magi credūt̄ hunc diuinare futurā.
Dito mane die sextam diuina par ad botam
Tempore quo luna suscit̄ crecere certū orbi.

De Lapidibus.

Sed luxa prima lapidis predicti potestas.

Locus ferunt spatio durare dicit.

Quis post decimā concordat tempore lune.

Et de trinitate in aris in tempore toto.

Ante diem tñi lapidi manet illa potestas.

Est etiam uulli lapis hic obnoxius igni.

Item yfio. Ly media est gemma que inues

nitur in cerebro piscis cuius nominis. candida

et longa. his p̄lagire dicitur magi signa trá

quillitatis et tempestatis.

Capitulum. xxxv.

Cerula. Placarij. Cerula flos plūbi est et est frigida et sicca in secō gradu. Hic q̄ faciūt sepius incurrit apoplexi am. epilepsia. paralisis. arretica. p̄ter frigidit̄ care accit̄ dissoluentē et mouificante.

Operaciones

- A** Habet aut̄ cerula fr̄uē m̄dificandi vel et tergeñi sup̄ficatē. vñ qd̄a mulieres ablura facie puluerē cerule remulsum sup̄ad ducit.
- B** Alie q̄o: q̄ cerula aliq̄ntulū sicca est. siccūt eā in aq̄ rosā et exponūt soli. macie in estate qua p̄sumpra aliā apponūt. et h̄ faciunt donec fir albissima. et aliquantulū aromatica. postea formāt in pillulas et facie apponunt.
- C** Floa qui longo tempore v̄antur adhibiti one cerule dolorē dentiū incurunt. et putredis nem. oris q̄setozam.
- D** Auicēñ. in. cañ. Cerula est cinis plūbi. p̄m̄tur in emplastris et vlcera replet ac generat in eis carne. et corrodit carne malā.
- E** Est fert borbo. oculi. Lenificat apostemara frigida et dura. Sic aut̄ cerula q̄i q̄ accero. q̄i q̄

est salibo. et est frigida et sicca in secō gradu.

Que autem cum aceto sive ebullientia et sublimationis.

Est etiam ex medicinis que conueniunt anti fisturis est utrum ex venenis.

Capitulum. xxxvi.

Crisolectrus et crisocola. yfio. Crisolectrus est lapis auro silis. h̄ colorē electri ver gēs. matutino tñi aspectu iocū dius igniū rapacissimū. et iuxta fuerit electris me ardescēs. Aristo. Crisolectrus ignē trahit. et eius natura est q̄ ab igne cito cōburit. Arnol. Crisolectrus gēma est auri color. ab igne cito infāmabilis. vñ pulcherrimū est in boris maruinis. in alijs q̄o p̄ oia dissimilis.

Operaciones.

- P**lini. Crisolectrus collo alligatum medetur febribus. Tritum q̄o cum melle et rosaceo aurium vitis.
- E**t si cū melle atrico p̄teraso. hoc etiā obscuritati stomachicis vitis medet. vel p̄ se farina eius sumpta. vel cū melle et aqua pota.
- E**x lapidario. Esse crisolectrus silis delictis bitur auro. Lū ad electri color inclinare vit̄ datur. Hic maruinis vitis iocundior boris.
- C**uius materies rapidissima est ignis. Nam cito vitano cōreptus fla gra ab igne.
- S**ylidozus. Crisocola est gēma q̄ gignitur in India. vbi formice aurum erunt.
- E**st aut̄ auro silis. byn. arur. ma gnetis. nisi q̄ aur̄ augere tra dicitur. vñ et nun cupatur.

Capitulum. xxxvii.

L c ij

Handwritten notes in a cursive script, likely a continuation of the text or a commentary. It begins with 'A ludo dom' and discusses gemmas and their properties.

§
B

Handwritten notes in a cursive script, likely a continuation of the text or a commentary. It includes phrases like 'Comite abali' and 'falsis uno lucens'.

Tractatus

Capitulum. xxxviii.

Crisolite & crisolausis. Dicitur Crisolite lapis lucidissimus est: similis auro. A dicitur. Lapis crisolite est i colore habes tenui viriditate lucida in qua ad oculi solis micat vt stella aurea. r. n. est rarus. ¶ ysidorus Crisolansis est gemma ex auro & igne vocata die siquid est aurea: nocturna ignea. Hanc genuit ethiopia

Operationes.

¶ Alb. Dicit qd crisolite spualia pforat. ppter qd tritus almaticis dat. fert etia qd pforans & fetis asini in foramine repletus ac sinistro brachio alligat fugat tumores melacolicos pelosimos. & bovdia in phisicis ligaturis.

¶ In auro etia positus & getatus fugat fantasmatata. ¶ Et dicunt quida ipsum stulticiam pelleret: sapientiam adducere.

¶ Dyalco. Sic applicatus videlicet crisolite rasure aurifilacrum est: turamen aduersus nocturnos tumores. Percussus & traictus cum fetis asini & in brachio sinistro ligatus omnia demonia vincit.

Orisoprasus & crisopassios. Alb. Crisoprasus est lapis qd ab india v. r. raro inuenitur. ppter qd r. carior estimat. i colore etia est qd si sit ex succo porri vt pssu coagulato. b. n. s. etia auri guntas. ppter qd r. tale nome accepit. qd crisol auz sonat i greco pssu i. viride viriditate porri. ¶ An. & Marubii folia se pssu pssa qd potriade Crisopassios e gama ab ethiopia v. r. s.

Operationes.

A Alb. Crisopassios vires bz lapidis pssu. etia ad oes cordis passioes efficacit. ¶ Idem Crisopassios dicitur lucere i tenebris: & euancere lumie supueniente: ita qd colore no retinet que bz i obscuo. ¶ Et fiti ipso fm diuersitate lumis & tenebrar reciprocatio coloru velut in arcu putre facta & nocturna. ¶ Et de oibz his i lib. de animalibus dedimus ratione pfecta: vide.

Capitulum. xxxix.

Ristallus. Alb. Lapis cristallus qd alio qn sic ex frigore: aliquando autem ex niue sicut sepe experti sumus. & i germania vbi multi inueniuntur. Tunc qd autem modus generatiois facilis est: supioribus erat manifestus

Operationes

¶ Hic lapis frigidus oculo solis oppositus igne

De Lapidibus.

est. si calidus sit hoc perficere non potest. Lapis rario posita est in lib. de proprietatibus elementorum et planetarum.

¶ Et dicitur etiam sicut restringere sub lingua positis et expertus est quod trius cum melle mixtus accipitur a mulieribus replicat verbera laque.

¶ Et libro de naturis rerum. Crystallus lapis est et glacie induratus.

¶ Solinus tamen in aliquibus mundi partibus hunc inveniri dicit ubi nunquam glacie vel glacies fuit.

¶ Dyas. Crystallus vires habet stipiticas: viderunt hunc ad generandum lac.

Capitulum. xl.

¶ Annabar. Bādeca. ca. l. iiij. Linas bar latic. Brece serco. Arabice asfreg. y. semjifar. Linabar. i. cinnabaz. Et fit ex sulphure et argento vivo. et est rubei coloris. Serap. li. ag. ca. asfreg. siue asfengi. i. cinnabaru. fit ex plumbo qui ponitur igne: et infusatur. et fit ruber. Si fit ex cerussa combusta in hunc modum accipitur et ponitur in cauo vase mudo et ponitur super ignem. et movetur donec rubescat. et velut auripigmentum ruberum. Et quodammodo et sandix.

Operationes.

¶ Galienus. Quando coburnit plumbum vel cerussa: mutat et fit asfeng. et res subtilior eorum non ita sedativa. ¶ De auro. Lachindi. Et accidit libenti asfeng sicut illi qui bibit litargium. oes isti sunt species cinnabari. ¶ Dyasco. Citrus est illi filis lapidi ematibis. denique stringit vehementer. et ideo sanis guttibus fluore abstinere. coburnitionibus et pustulis opulatur. cerotie additur. vtiliter etiam coburnitionibus collirio: rum miscetur.

Capitulum. xli.

¶ Cinis. Actor. Cinis ex predictis corporibus vestio relinquitur. et est substantia terrena quidem arida et compacta. in qua corpus solidum per ignem resolutum humore consumptum redigitur. Unde ex grandi corpore propter consumptionem materie modicus cinis efficitur. respectu coloris est.

Operationes.

¶ Et quod partes habet minutissimas: levissimum et agitabilis est. ad multa tamen perutilis.

¶ Cinere namque primo quidem ignis ipse regitur ut conferatur. ¶ Cinere pelles depilantur: quodammodo immovantur.

¶ Cinis etiam pro alumine ponitur in tincturis pannorum. In ecclesia dedicata ad alphas betum in cinere scribitur. In capite ieiunij cinis ad memoriam moralitatis nostre in capitulis nostris ponitur.

¶ Et aqua cineri admixta fit licium quo capta abluitur. ¶ Cinis super sanguisugam piccus sanguinem quem suserat vomere facit. In medicis cinis quodam cinis quodam licium proficit.

¶ Amicet. in. h. can. Cinis ois naturam habet absterisum: quod siccat. diversificat tamen et ablutio minuit eius absterisum: et acquirit ei glutinationem et exsiccationem sine mordicatione.

¶ Aqua pro cineris ingreditur in medicamentis putrescentibus. et az fortiores sunt.

¶ Aqua cineris ficius et lactianij: per se abstergit et siccat quod cetera. ¶ Cinis aut lignorum stipitibus coque ut quercus et reliquorum retinet sanguinem.

¶ Dyas. Licium est cinere quere ad visum medicum efficacissimum est. et hominibus pecoribusque deside pulmois reperant. et homo aliquid reo venenata obstruit. Bibita namque itam salure afferunt.

¶ C. iij

B

L

D

Solo

dyas

naio

chaf.

A

B

L

A

B

L

D

E

F

B

D

J

K

L

De Lapidibus.

E Et repunit fluxus sanguinis: vnde dicitur exeat
 pprie et sanguinis menstrui:
D Et qui fit ex eo dentifrigus absterget sordes
 dentium et dealbat eos: facit eos pulchros.

Capitulum. xliiij.

Cochiliū. Pādeca. ca. cccc. xi. Lapis
 cochiliū. Hoc vocabulū ponit in q̄dam
 dictionario Aucēne. q̄d ē cōtra viciū la-
 pidis: q̄daz dicitur q̄ ē coclea marina. que ē
 cochiliū. q̄daz dicitur q̄ ē coclea clunacta. fm
 veritate lapis est coclea porp̄ire marine: et
 conchilium marinū purpureum.

Capitulum. xlv.

Cus grece. Arabicē dāger almafensi: si-
 cuc amefen. Latine lapis quo acuit fer-
 ruz vel olearia Sera li. ag. cap. Dāger
 almafensi est lapis quo acuitur ferrum.

Operationes

Fricatio almafensi q̄ accipit ex Lapide q̄ dē
 ylachien: pbibet augmētari māmillas puella-
 rū añ r̄ps: et testiculos pueroz. et ē az virtus ei⁹
 infrigidar. Et idem auc. Dyaf. Qñ acuitur
 sup ipm ferrū aliq̄d et liniur q̄ aggregat sup
 alopiciam: facit in ea nasci pilos.

Et liniunt eū eo māmille puellaruz et testicu-
 li pueroz: et prohibet eos augeri.

Et cōuenit apostematibz eoz: amboz. et qñ
 sumit in poru eius aceto cōuenit dolori splenis
 et epilentie. et fricatio eius cōuenit alopicie

Cubi sciendū q̄ iite lapis vocat̄ similiter cos
 ocularia. q̄ in ea fricantur syeff. oculoꝝ. Vel
 cos olearia: quia acuit in ea iñ: ramēta fer-
 rea. al. et girur super ipsa oleum.

A
B
C
D
E

Capitulum. xlvj.

Cuprum. Ex li. de na. rez. Cuprum siue
 cō: ē cui⁹ dēz duricet cū argento: et eius
 dem liquationis. Hoc ex cepto q̄ est tra-
 bei coloris. Es nulla rubigine corrumpitur.
 feruam bz et tū dulce sonat. P̄bus. Es siue
 cuprū sonoz est et vocale. natura calidus son⁹
 eius se ruidis est. admittit s̄o stanno vel arge-
 to vel auro validū est valde: dulceq̄: tinnitum
 habet. Tinnitū autem ceteris metallis: s̄y exat
 auditum: nisi stanno cōmodis temperetur.

Et v

Tractatus

Et fuisse quidem est: et in omne artificium dicitur. sed cum labore et moderamine verberans nunquam sic purgari potest quin facile contrahat corruptelam. Durat tamen in annos plurimos.

Operationes

- A** **Q**uod si splendor aeris dicitur: sic fit et aurum et argentum. Apud antiquos prior crisus et ferri cognitus est.
- B** **E**re quippe primi principii debet terram et certamina belli gerere. et ita in principio est magis.
- C** **A**urum et argentum propter inmutabilem requebantur. Hunc autem vice versa tacet et aurum summo cessit honore. **I**ter omnia vero metallorum vocatum inquit et maxime potentia. Et eo et circa lamina fiunt.

Capitulum. lviij.

Raconites. Alb. D. 29 comites est lapis a capite draconis extractus. et fertur ab orientibus sicut dracones magni. Quare et efficitur sic lapis qui vocatur bozar qui de dracone extrahitur adhuc vivo palpitante. Insidiatur autem draconibus dormientibus. Et subito scisso corpore draconis adhuc palpitante euellunt lapidem.

Operationes.

- A** **A**lb. mirabilis dicitur quod draconites veniunt in montibus. Venena valet si de vno extrahatur et deserti in sinistro brachio. Amme enim

actibus multa profert. His etiam supponitur quibus generantur in aëribus et mortis corruptio. Et iterum ea quae naturali morte corrupti sunt: et mortui et quae mortua vel corrupta occisa laeuerunt.

Ego autem in partibus almanie in Suecia vidi lapidem de super quo pueratur plures serpentes in montes in quibus praeo. et cum trahunt facerent: inde de his terre multos euaginatissimos gladios sciderunt serpentes in multa frustra. et in fundo sunt quodam magnus iacuit serpens in multas partes in circuitu: et sub capite serpentes inuenerunt lapis niger formatus ut per ramis abscessa non plucida in circuitu coloris pallidi pulcherrima habes de se non serpente. Et hic lapide ab vno eorum non nobilis mihi presentatum cum capite eius de serpente.

Item de venena fugere que fuit a mortibus animalium venenatorum. Uiciorum de etiam efficeret.

Capitulum. lviij.

Omnis dyadochos et dyosclit. Alb. dyosclit. Cuius est quidam lapis bicolor ut ait dyomon quae iris vocatur. Est autem dyomon dicitur quae grece intellectum vel stellam claram in illa regione sonat. Idem dyadochos est lapis pallidus: et aliquantulum berillo similis.

Operationes.

A **A**lb. Lapis dyomonis dicitur profertur sicut in partibus venenosa pellere: tunc et victorem reddere.

Dyadochos dicitur sanasimata instanti excitatione et maxime hoc vniuersum applicat deos functio. vires amittit: quod morte odire prohibetur. Hoc autem ratio haberi potest in libris magorum hoc est hermetis. tebit. benecora. et. proloca de quibus non presentis intentione.

Arnoldus. Dyosclitrus est lapis varius: cuius nominis causa extrahitur. quia si ad ignem applicetur velut ludorum emittit.

De Lapidibus.

Capitulum. xliij.

Ovacodos. dyamanicus. et dyonisia. Arnold. Dyacodos est lapis pallidus berillo similis.

Operationes.

Ex lib. de na. re. Dyacodos est lapis q̄ aq̄s iniectus varias effigies demonū efficit: ita vt de responsa petentib. **I**n eodem lib. Dyas manicus est lapis qui in quocūq; metallo gestetur: ferream tñ sibi sedē pp̄in quā elegit. **I**ysidorus. Dyonisia est lapis niger micis rubētibus notis. Hec et aq̄ trita vini fragrat: et odore suo putat ebrietati resistere. **I**phus. Dyonisia lapis est ortus sulci coloris mucie resperis guntis. in aq̄ tritus vini fragrat et tñ ebrietatis p̄tra naturā odore suo fugari solet.

Capitulum. l.

Eracoralitus. ermittelior et ciberes. **I**ysid. Eracoralitus lapis est in parua magnitudine. multi color: est: vnde et nominarij est. Tam diuersis enim notis aspersus est: et sexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendant.

Operationes.

Arnoldus. Eracoralitus est lapis valde paruas et coloribus sexaginta distinctus. Dico minis oculos efficit tremulosos.

Ex lapidario.

Eracoralitus lapis et re nomen adeptus: corporis et igni miro dispendio supplet. Dicitur gemmarum summi gemula sola decore. **I**ysidorus. Ermitico n. gemma inter gratissimas aspicitur et ex igneo colore radians auro portans secum in extremis tibus candidas lucem.

Ex libro de naturis rerum. Ethites est lapis puniceo coloris. habens lapillum interius: et quo fit sonus. Hic ab aquila de extremis orbis partibus in nidū portat. naturaliter enim hūc esse causas et vna a quile imoderato colore coalescunt: nisi lapis naturaliter frigidus p̄sens sit. hic pueros in columes seruat.

Efficacissime pregnantes lunares. ne ab ossum faciant. vel in partu grauius laborent: in leuo lacerto portari vult. Iobrietatem coheret et gratiam facit et victorem. De isto lapide superius etiam dictum est.

Capitulum. li.

Emathites. yfio. Emathites lapis est dicitur: q̄ rubore sanguine. Emach q̄ p̄ sanguis est. Signif̄ aut̄ in erbiopia: sed p̄ncipalis in arabia z affrica inuenitur.

Operationes

A Emathites dicitur: quia emach sanguis est ibel silitens. habz enim virtutem l̄trngendi fluxum sanguinis.

B Et lib. de na. re. Emathites est lapis feruugine coloris. mixtus venis sanguineis. hic missus in aquam bullientem eam reddit tepidam. Si quis eum deferat solis ardoiem nō timebit.

L Et soli expositus a fescintillas emittit. frusctus a locustis z grandine seruat.

D Idē. Et ostracus z in aqua resolutus sanat eos qui saluas sanguineas emittunt.

E Sanat etiā ventris fluxū. pulvis eius carnes mortuas crescentes in vulnere corodit et collit. Vino quoq̄ permixt̄ vlcera sanat. Bis bitur q̄ lapidem v̄cice frangit.

S Et lapidario. Sumpsit emathites grecus de sanguine nomen. Nature lapis hūane scriure creatus. Sitiprica cui virtus per multa pbatur indse.

Capitulum. liij.

Eracolus z exbenos. Alb. Eracolitus est lapis rari: dissolutus v̄t dicitur periti meo dicitur. Dyas. Exbenos lapis est albus z speciosus quo soler aurifices aurū limpidare.

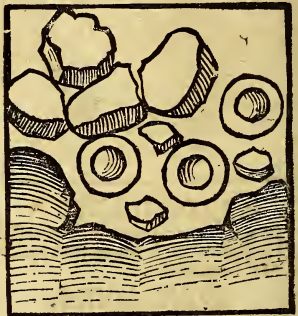
Operationes.

A Alb. Eracolitus vino permixtus z potatus valet contra colicam z yliac am passionem.

B Dyas. Exbenos curat stomacicos potas cū passio z aq̄. silit ameres sanar potatus.

L Ad venereas voluptates mirifice facit bibitus. quia nō paritur diu eos fatigari.

D Solut etia vesicā dolemē. Nā potatus partū sine egritudine p̄seruat: velocitatē pariturientis facit circumligatus femori.

Capitulum. liiij.

Endros. celsus et cyppilla. Yfio. Endros lapis est ab aqua vocatus. cum datur enim aquam ita vt clausam pures in eo fontaneam scaturigenam. Arnol. Endros est lapis distillans perpetuis guttis nec liquecit omnino: nec efficitur minor. Et h. de na. rex. Endros lapis cristallo similis minor modo perpetuis lacrymis distillat. z tamē durus z integer in omnibz perseverat.

Operationes

A Et lapidario. Huius nature graue est desprehendere causam. Nam si decurrit lapidis substantia quare. Nō minor efficitur aut non omnino liquefat. Si res exterior descendit ad inferiora. At semper restuat. curse nū im̄ pedit ipsum. Scilicet ingrediēs p̄tarius egredienti.

B Yfio. Et celsus lapie est speculi naturā habēs in reddendis yma ginito quan q̄ runlet.

L Experimentū eius est si seruēt aque addita statim refrigeret. Aut si soli opposita materia arida accedant. nascit̄ in chozinto.

D Idem cyppilla gemma est radice nigra. facie vero cerulea. et egypto vbi reperitur sic appellata.

Capitulum. liiij.

Clitropia. ysa. Clitropia est gēma coloris viridis ac nubil' stellis puniceis sup sparsa cū sāguineis venis. cū vero nois ē de effectu ip' lapidis. Nā ilabris enes is deiecta radios solis mutat. sāguineo reperi' cūso. extra aquā aut' specti' mō solē excipiat. d' phēdit' q' de effectu' subeūē lūnā ondes. Sig' nūc i' egypto z affrica mēdiōz i' ethiopia. Magi hāc admira herbā clitropia: quibusdā ad dūis p'cantationib' gerentē p'pici' negant.

Operationes.

Art. Lapis clitropia si ponat sup a quā eua porabit eā. **E**x li. d' na. re. Lapis clitropis in vase aq' pleno solis adhs subiect' sāguineū solē reddat. ac si pateret' eclipsim. nec i' era vas ipm i' q' iacet ebullire videt'. Et aquā velut imbzes spargere. Hoc facto videntes areptiū (si p'sentes sint) extra se rapiūt z futura p'dicunt. **H**ic lapis gestantem in longa vite tempore producit. sāguinem stringit. venena fugat: et contra dolos tutum facit.

Ex lapidario.

Per nomen habens est clitropia gemma. Que solis radijs in aqua subiecta parillo sāguinem reddit' mutat' lumine solem. Eclipsim q' noua: materis effundere cogit. Deniq' post modicum. vas ebullire videbitis. Advergias foras subire facituri ignis imbrēm.

Capitulum. lv.

Epistites Arist. Epistites lapis est q' se curit are bestis p'bet. z si mitat' in a que bulliat' us vas. cessant ebullitionis eius ampulle.

Operationes

Amol. Epistites lapis est rutilis z rubicūsus ex pte cordis gestatus hominē tutū cūso dū. locustas z volucres nebulasq' steriles: agrā dūnam ac turbinem a fructib' terre compēdit. et soli oppositus ignem ac radios emittit.

Dysal. Epistit i' lapis rubicūsus ac viliūsus est. z nascitur in corimbo. Hic in aquā feruentem mīlus: cōtinuo tepidore eam reddat.

Et si aliqu' annūl' steterit: ibi omne ardore tollens frigidā eam facit. **H**ic cū aliquis in manu dextra p'ra solē tenuerit radios emittit z ignē vomit. ita vt videntes mirentur.

Qui s'p' circa brachium sinistrum eam por' cauerit: omnes turbas contempnit.

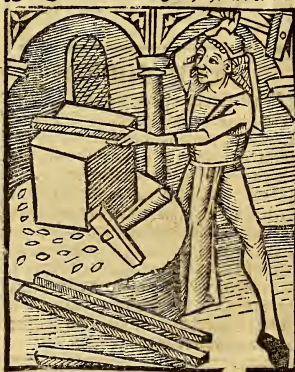

Capitulum. lviij.

Falcanos. silaterus. flogites. z flogm?
Arnol. Falcões q̄ z arsenicū v̄l auripis
gmaū ē. lapis ē ruber z citrinus.

Operaciones

- A** Habetq; naturā sulphur̄ calcificādi z de
sicādi. Si eri apponāz trāsmutat̄ illō i albū.
- B** Dia metallina corpa erunt p̄er aurum.
- C** Idē. filater eade ē gēma eiusdeq; p̄ritus.
cui⁹ ē crisolit⁹. de q̄ sufficiēt̄ vitū ē sup̄ius.
- L** Ysi. flogites gēma ex p̄sidia. z bec ē vna ex
gēmis ardētib; vel cristallinis ostentās intra
le q̄ si flāmas cōstātes q̄ nō exeat̄ exteri⁹.
- D** Plinius. flogm⁹ in egypto inuenit̄. auro⁹
sum z flāmicū habet colorē.
- E** Idē. Illinit̄ frōnū flogmū sc̄q; sōnū idurit̄.

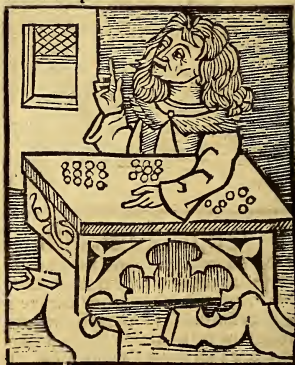

Capitulum. lvij.

Ferrū. ysi. li. ij. Ferrū ēz eo q̄ sarra. id ē
semina frugū cōdar. Usus ferrī p̄ alia
metalla repertus est. Lūius postea d̄sa
in obprobriū species. Aristo. in lib. merbeoro
rum. i. j. Ex vaporib; humidis in terra species
nalla dilatat̄ in p̄cussidē sicut ferrū. Eozūq;
esse est q̄ q̄ corraat̄ igneas z lapideas des
sicant̄ z ardescunt. Idem in lib. iij. Quedam
sunt igne molificabilia vclut ferrum z corua.
Exicq; ferrū sic molle z scissibile. Ferrum autē a
calido liquatū coagulāt̄ in frigidatū. ap̄sum q;
operatum liquat̄ vt humidum fiat. inter q; co
aguletur. Scoria nō substat z deorsum vaf.
Lūq; multo rētes parit̄ z mūdum fit. hoc calib;
fit. minus q; p̄odus est anūdātū. Melius quo/
q; ferrū est q̄ mīnorē purgationē habet.

Operaciones.

Et li. de na. re. Ferrū frigidē nature est duz
solidū z incalūū. oia fortitudine sua domat. et
a se trā cōsumit. **S**up oia metalla corrupit
lā facilius strabit. **E**t etiā cōncea corruptio
ne ificit. Rauce sona rigne befit z ductile fit.
Et eo sunt arma diuersa q; instrumenta in
cāionibus apra.

Capitulum. lvijij.

Gagates. ysi. Gagates
p̄mū in Sicilia inuenit̄
Gagat̄ fluminis fluore
reict⁹. v̄n z noiatus. licz
in Britania fit plurim⁹.
Est aut̄ niger. planus
luis. z ardēs ignis admo/
tus sicilia i eo sc̄pta nō
vclent. **D**iz q; aqua accendit̄ olco extinguit̄

Operaciones.

Et li. de na. re. Gagates lapis niger est ac
lucidus. caducis p̄d est accensus.
Demonēs q; fugat̄. aut si p̄ os bois obfelli
loquant̄. sumus eos rācere cogit̄.
Idē. Sroma chū euerlum iuar. z aqua in
qua triduo iacuerit cito parū liberat̄.
Ipsa q; aqua si a puella potet̄ an virgo sit
dephendit̄. Nam si virgo est imota manet̄. si
corrupta incōtinenti mingit̄.
Idē lapis demonib; z incantationib; resistit̄.
serpētes fugat̄. vnde z aquila ponit̄ cum in
nido suo contra serpentes.
Sergius tamē dicit̄. q; hoc facit vt calorē
suum circa oua temperet̄.

De Lapidibus.

S Ide q̄z calcinatus s̄rica tōi matricis quan-
do suffumigat̄ et ipso. epilepticis confert. Fur-
mus eius effugit vermes venenosos.
D Dyas. Hagares melior est ille qui facile igni
exarserit: et odorem habet aspaltri.
J Hic aq̄ solutus d̄ctes mobiles s̄firmat. ad
rigores p̄cor. d̄ioz. ac dolores et cunctos facit
K Incensus serpentes fugat. Incenditur autē
tam et in aqua mittitur et parturienti de eadem
aqua per triduum potui datur.
L Demoniabus et omnibus maleficijs resistit:
virginitate deprehendit.

Hic post balneū ieiuno datus cū mulsā vel
aqua lacris copiam ministrat.
Lacteus autē dicit̄: q̄ p̄cedentia mala in ob-
liuionē adducit. vnde et mulieri difficulter par-
tū: s̄ilo facto de lana ovis circa femur d̄ct̄z
ligatus. mox eam sine dolore parere facit.
Idem. Falcina ligatum dolorem dentū l̄i-
berat. et qui secum eum portauerit. si principē
vel alium offensum habuerit in obliuionē eum
adducit et gratiosum reddit.
Plini. Saramanite aliqui vocant lapidem
qui et sandaresius dicit̄. de quo dicit̄ inferius.

S
B
H
J

Capitulum. lix.

Galactites et garamanites. ysid. Ba-
lactites lapis lacteus dicit̄ q̄ attritus
reddit succū albuū ad lacris saporem.

Operationes

A Seminis nutritio alligat̄ secundar̄ vbera.
Infantū q̄z collo suspensus saluū fert̄ facere.
In ore autē liquescere et memoriā adinere.
B Arnol. Galactites lapis est cineri similis.
hūc mittit nilus et arborolus. dat̄q̄ la cris succū
et laporem. et in ore clausus turbat mentem.
L Collo circumdatus vbera lactereplet. et feno-
re ligatus faciles partus p̄bet. Deniq̄ si vespe
cū sale mixtus aqua ouile circūspargit̄: oues
lacterepletur et scabies ab eis fugatur.
D Aristo. Lapis galactides dum ponit̄ con-
tra incendiuū ignis exingitur. et si supra mulie-
rem suspenditur partus egreditur.
E Dyasco. Lapis galactites colore cinereus
est: gustu dulcis. sic dicitur: quia tritus colore
lacteam emittit.

Capitulum. lx.

Granat̄ et garatiden. Lōstarin⁹. Bra-
natus est de genere carbūculi. Est autē
lapis ruber⁹ et plucidus. in colore sillis
balanstris. est autē ruber⁹ aliquotulū obscurior
carbūculo. Et cū subiciat̄ ei in sigillis niger co-
lor: tūc magis rutilat. Et in h̄ genere inuenitur
quidā mod⁹: q̄ intra rubore sparsus h̄ viole
colore p̄ter h̄ gen⁹ violari d̄z et p̄ciosior est al-
is granatis. **A**lb. Garatiden d̄i lapis q̄ fert̄
esse nigri coloris. Probat̄ autē veritas hui⁹ la-
pidis sic. Si gestas lapidē totū corpus suum
vngat melle muscis et vespis exponit̄. et si intra⁹
cūc manet ab eis lapis est verus. et si deponit̄
lapidē mulce et vespe sup̄ mel cadit̄ et rigit̄.

Operationes

Lōstanni. et Alb. Dicunt granatū lericicare
cor et pellere tristitiā. et est ca. et sic. et quidam
hunc esse de genere iacinthi d̄i saltum.
Inuent̄ autē lapis h̄ p̄m. plimos in arboria
et aliquē in tra tyrum iuxta arenas maris.

A
B

A Alb. Ait q lapis garatiden in ore poras
 facit bñ iudicare opintiones: z cogitationes.
B Ferri etiam q gestante gratio sum reddit bo
 animo. Ita similiter asserit Enag.

Capitulum. lxi.

G Agacromed. grisolitus: z galacides.
Alb. Bagacromeon est lapis diversū
 coloris sicut pellis capreoli. **I**dem.
B. Solis est gema coloris auræ in horis matuti-
 nis visu pulcherrimū est in alijs aut horis dūss
 milis. ab igne aut corripit z fugat. Et vt qdaz
 dicit in flama: z id rimeret igne dicit. Dicit autē
 aliq qd aliud genus istius lapidis. qd est lapis igno-
 bilis substātie. z est marbasita aurea q mediū
 quoddā est inter metalla z lapides. Dicit autē
 tertium genus istius lapidis esse coloris mediū
 inter ceruleū z rubeū. **S**linius. Balarides ve-
 lut cinereus est gustu dulcis.

Operationes.

A Alb. Bargaacromeon victores reddit se
B stātes. **E** rpu aut dicit esse ab albedipun-
C cipe quodā: qui quoties hūc lapidē secū habes
D bars emp vin cebat in terra z in mari. qñtēs au-
 tē carui fert hostibz succubuisse. **A**lb. Hūso-
 litus. **A**it: hūc lapidis est curare scabiē z vlcē-
 ra. z imano gestat colorē febris mitigare dicit.
Bli. Balarides latet bumectat: z leniter cō-
 stringit. z ideo facit ad lacrymas oculoꝝ.

Capitulum. lxiij.

G Elacies z glosopetra. ysi. Helacies si-
 que. Balaques lapis cadore z figurā p-
 istar gndinis. Duricia qz inuicta est vt
 adamas. in igne fert enā frigi: suū manere.

Operationes

A Arnol. Balaquia lapis omni tēpore frigidus
 nec vnq̄ calefit.

B **E**t lapidario. Est que candorem fert gran-
 dinis atqz figuram. **I**ctibus omnimodo inui-
 cta z gelacia gemma. **L**uius nature vis tanta
 fore probatur. **A**t omni tempore frigida sit:
 nulloqz calefacit ab igne.

E **S**olinus. Hlosopetra lapis deficiētibz
 lunis e celo cadit. In que hūane similit est non
 modice: vt magi ferit potestatis. qui ex ea mo-
 tus lunares excitari purant.

Capitulum. lxiij.

De Lapidibus

Gypsum. **D**yal. capi. de giplo. **G**ypsum genus est lapidis similis nitro. cuius est optimū qđ habet vnas laras. **G**ypsum veronon coctum deccarium est et stipticum; et parum plaustricum et collectiuum.

Operationes

A **B** **E** **D** **E** **F**

¶ **D**yal. fluxū sanguis r sudore abstinere. bibulum offocat boiem. **¶** **A**llū sō leptomeris est r deccat r reprimere: cū pisca tritiū in iunibz. est etiā vt gessantia: s; amplius stipticans r refrigerans fortiter. **¶** **C**ū illū in fronti sanguis cursū stringit. poratū sō dissinterias r ciliactis r omni pro fluo resistit. **¶** **F**los eius iacit ad eā q̄ instā riuus constringere volumus. **¶** **S**era. ii. aggre. capi. **G**ypsen. **T**urris eius est deccantia.

¶ **E**t idē aucto. **B**al. **H**ō administrat nisi exterrius. r virtus eius est q̄ deccat r cōgluminat r opilat. **E**t h̄ idco: q̄ ipm facit aggregationem partū cito. r cōuenit fluxui sanguis qm̄ misceat cū medicinis sicis: q̄ gypsum est durū sicut lapis. et iō oportet q̄ admisceat cū albumie ouū.

¶ **E**t fit multū stipticū qm̄ misceat cū puluere molendini: q̄ aggregat qm̄ euolat ex farina frumētū super muros molendini et pilis leporis.

¶ **E**t qm̄ adurit minuit de viscositate sua: r auget subtilitatem suam et sua densio. et fit stipticum: maxime qm̄ conficit cum aqua et aceto.

Capitulum. lxxiii.

Hyaena r hyeratides. **Y**siō. **H**yaena lapis est qui in oculis hyene bestie inuenit. **¶** **Q**ui si sub lingua boīs subditus fuerit futura eū p̄cedere dicit. **¶** **A**risto. in li. de ani-

malibz. **S**emā hyena possat in oculis: vel ve aliqui dicant in fronte.

Operationes

¶ **V**arietas multiplex colorūq; mutatio inest oculis hyene: in q̄z pupillis inuenit lapis que dicitur p̄dicēdi futura p̄ditū p̄tate. **¶** **E**t lapidario. **T**ollit ex oculis lapis et tollendū hyene. **¶** **V**aridicū munere dicitur infere gerē. **¶** **Q**ui q̄at imbutus p̄cinere queq; futura. **¶** **S**ub lingua loto si cōtinēat in ore. **¶** **Y**si. **H**yeratides est lapis accipitris coloris silis. **¶** **A**risto. in li. de animalibz. **H**yeratides lapis si ab boie gesset a muscas v̄ lapibz nō mordet. **¶** **A**rnol. **H**yeratides lapis est niger: que qui in ore gessauerit magis cogitationū r opinionū iudex efficiat: r amab il reddat. **¶** **S**ic autē virtus eius p̄bat: corpus gestantis si nudū melle fuerit inunctū r muscis expositū in ea cū relinquet ipsos. ac si lapis ab eo auferat surgent atq; corrumpunt corpus.

Capitulum. lxxv.

Iacinctus. **E**t li. de na. re. **I**acinctus lapis ceruleus: in obscuro nubilosus: in sereno clarus. ita q̄ aera sentire dicit. **¶** **P**er optimus est ille qui nec nimium clarus nec nimis obscurus. **¶** **E**t autē frigidissimus: et hoc magis si miratur in os. **¶** **S**olidissime q̄ duriciē est: ita q̄ findi vel sculpi recusat. **¶** **D**yalco. **I**acincti vt dictū est: species sunt tres. inter quas granari sunt meliores: qui luxa ignē magis ruficundi sūt. **¶** **E**t si ab aliqua v̄suerat nigredo tollit. **¶** **V**eneri sō nō parium ignē. **¶** **S**erapion. **E**ius sunt tres species. **¶** **U**na est coloris rubei.

Secda est citrini coloris. Tertia est coloris ca-
bali z coloris antimonii. z rubes e melior alijs.
Et qui incendit sup eum ignis rubescit multu.
¶ Alb. in suo lapidario. Jacinctoz duo sunt
gna: aqricus scz z sappirinus. Aquaticus est
flauus albescens. Sappirinus aut est flauus
valde plucidus: qsi nihil habens aqueitatis.

Operaciones

- A ¶ Albertus. De expertis est q est frigidus: z co-
forat corpora sicut omne frigidum quod strin-
git virtutem corporum ingens.
- B ¶ In de ligaturis pbficis autē dicit: q collo-
suspensus vel digito portatus tutu reddi pere-
grinum: z gratum hospitiibus.
- C ¶ Et valet contra pestiferas regiones. Et ex-
pertum est q somnum prouocat propter suam
frigidam complexionem.
- D ¶ Sappirinus autē specialiter h bñe dñ: q frus-
eius est z toxicu. Autē etiā q pfer diuitias: et
natur aut ingenti bonu reddi: z leticia cordis.
- E ¶ Sera. Et it aut virtus iacincti: q qui potra-
uerit secū ipsum ante sigill: non efa crā cū eo: sic
rutusa fulgore: ita q nō cadit sup eū. Virtus
hec est multum diuulgata inter homines.
- S ¶ Au. de virtibz cordis dicit: q colorat cor.

Capitulum. lxi.

¶ Alpis. Alber. Jaspis est lapis multoz
color. Et habet species deces. Melior
m̄ est viridis transparent: habes in se ves-
nas rubreas. Debet aut in argēuo pprie ligari
Dic in multis partibus inuenitur.

Operaciones

- A ¶ Helianthus libro. x. Jaspis optimus est vir-
ridi translucentiqz colore.
- B ¶ Laste gestatus fugat febres z ydropem.
- C ¶ Apositus q iuuat mulierem parturientem.
Cis autē eius fortior: dicit in argento.
- D ¶ Aristo. Jaspis clarificat visum boi: sangui-
ne stringit: si sup mulierē est: partu ei soluit.
- E ¶ Amol. Jaspis est gamma multoz color: sed
optimus est viridis z translucens. De multis
partibus transmittit. Domine tutum facit.
- F ¶ Et fantasmata pellit: luxuriam qz cobiber.
z conceptu prohibet. Est aut virtus eius corra-
fluxum sanguinis z menstruoꝝ.
- B ¶ Philosophus. Si quis aut inuenierit iaspis-
dem viridem z in eo crucem: habet virtutē vt
ferens ipsum non mergatur.
- B ¶ Ita qz Balicium in digito portasse fertur
hunc lapidem.
- J ¶ Item iaspis habet virtutem contra omnes
inimicos. et pellit fantasmata.

Capitulum. lxxii.

¶ Ris. Alb. Iris cristallo est silis. z est vt
frequentius exagonus. Dicitur Enax
q de arabia venit: in mari rubro nascit
Ros aut inuenim? maximā copiā hoz lapidū
in mōribus germanicis: sunt inter renū fluiū
z Treuerensem ciuitatē. z diuersē quantitatē
omnes sunt exagoni. In alijs autē lapidibz cū
naturaliter sunt rotundi: exagoni efficiunt: sicut
fozamina apū in medio posita exagona effici-
untur. cū illa que sunt in extremis sunt rotunda.

De Lapidibus

Operationes

A ¶ Est lapis sicillimus qd sua indicat subtili
B ras marcia. fit aut ex aqueo succo q enadit de
E materia lapidis. q gnat in luto rubeo. ¶ Et qz
D haquei reuemetur a sicco apphbus e succus z
 durus lapis v alde. ¶ Luz aut sub tecto soli ei9
 ps immittit. z ps ei9 in umbra tenet. pñat reflexe
 tēdo palcerimos colores yridis sup oppositi
 parietē. vel sup aliqd corp9 ppe qd yris vocat
 ¶ Aliqd ar sic hunc nascit i gipso qd e ps picu
 um in extremis z scissibile valde. z vtuntur eo p
 vitro quidā in vitris

Capitulum. lxiij.

A Scultos z Jena. Alb. z Ji. Scultos
B e lapis croco silis Lapis in yrcimis bi
E spanioz pñbo. frequēti9 inuenit iuxta ga
D des herculis. iij. z in ij. climanibus iuxta
 byspaniam illā quā modo byspaniā vocamus

Operationes.

A ¶ Est ar lapis filabilis ppter viscositatē i eo are
B factā. ¶ Est si de eo fiat velt nō cōburit. sed ex
E igne purgat z niter. ¶ Et forte illud qd germa
D ni vo cāt salamādre. qz hec lanugo q inde collit
E git e sicut lanugo lapidis humidi. qre ar nō cres
 mat in metheoioz expeditū ē. Dui9 species quā
 dā dicit esse quēdā lapide. que quidā vocāt car
 bunculū albū. Jmitā carbunculū in hoc qz fā
 rasmanbo z prelagis resilit. ¶ Valer cōtra do
 lozē oculo9 ex hūida cā. z redact9 in puluē sa
 narciscabi. ¶ Itē Ji. dicit de lapide isto qz ē al
 bus ad modū glādiū in qñtare. Albert9. Je
 na e lapis a bellia q iena vocat. sic dicit9 eo qz

oculi ei9 in lapide vertunt totaliter. ¶ Ali9 ar.
 Enar z Bayen. qz positus sub lingua consistere
 diuinando dicere futura.

Capitulum. lxiij.

Acabrates. Kamā. z Kenne. Albertus
 k kacabrates e la pis simile cristallo

Operationes

A ¶ Deo fert qz eloquentiā dat z honorē z grām
B v3 bydropisim. ¶ Itē Alb. Kamā e lapistre
E quēter albu in toto vel in pre. van9 ē in colore. z
D frequētissime inuenit in mixtus omiximo.
 Cirtul9 z fert ex ima gūmbō z scripturis q inue
 niunt i ipso ex sigillis. ¶ Enar in lapidario suo
 Kenne ē quidā lapis multū car9 regib9. qui ge
 nerat in oculis ceruo9 in ozietē. qui cū serpētes
 comedūt deponētēs semē v9 fortiozes fiant in9
 trāt flumē vbi morāz imersi v9 qz ad caput. tam
 diu qul9 sentiāt frutē veneni separātā in terra
 lacrimā emittunt. que coagulata in oculis inter
 dum v9 qz ad magnitudinem nucis desiccatur
 donec cadat cum de flumine exierint. z sic inue
 nitur. Et hec dicitur venenozum tyriaca.

Capitulum lxx.

Arabe. pā. ca. cccxxvij. Karabe ē gū
 k mi arboris. v9 gēma vñ amulū sunt. vñ
 electrū succinū et karabe sub eodem po
 nunt. qz electrū ē karabe z succinū ē karabe.

Operationes.

¶ Unā habem9 ab Alexādro ca. de Distinct9
 na trociscos dyalecētū. ¶ Itē S. Cris9 iugbu
 co. Cūgilij in egioga pastor9. dicit qz decru9 ē

D d ij

E polt iucanū. ¶ Itē cassi' felix tra. de trociscis
D dicit. Trociscos de lucano. 2 ē electz et deseri
E bitrociscos de karabe. ¶ Qui. in li. de virtus
cordis. karabe. ca. est. in. i. sic. in. ij. Aliqui vob
lunt q' sifri. ¶ Actor de karabe inuenies supe
rius i tra ctatu de herbis. ca. cxxxvij. de k. qua
re lector ibidem recurat z inueniet eius virtutē
et operationem.

Capitulum .lxxj.

L Azuli latine. Ara. bager alzenard sine
elezanard. Sera. lib. ag. c. bager alze
nard. ¶ Grez q' eligat ex eo cui' color ē
celestis multum cum corpusculis aurcis. et le
nis est sine asperitate. et sine admixtione alteri

lapidis. z qui nō frangitur facile: et cuius frus
sta sunt mag. ¶ Jo. me. c. d. lapide lazuli. 2 apu
la cul' vel stellar' vel lazuli ē de gnie marinorū
hñs maculas ex auro. 2 ē ali' albu. Et dō lapis
markasita. 2 ali' indus clar' celestis. Et dicit
lazuli z qñq' minera fert vtrūq' simul. 2 melior
ē cui' color ē viridior in colore azuli. 2 habz ma
culas aureas z mīrē cū markasita est nō bon'
z nō macular' z silitentis. ca. ē in. ij. sic. in. ij.

Operaciones

¶ Sera. Vir' c' ē similib' glutini auri. nisi qz
est debilior: eo. 2 facit nasci pilos in palpebris.
¶ Et idē auc. Hal. Est in eo siccitas cū acui
zate pauca. Et virtus eius ē q' desiccet z infri
gat etiā palpebras q' depul'at ppter aliq's humo
res acutos. 2 remanēt q' i eis nō auget' pili nec
multiplicat'. 2 sunt subtiles z debiles. Et h' qz la
pis lazuli in his locis destruit humiditatē ipōrū
humorū. 2 immutat supfluitatē ad cōplexiones
suā radicale cū q' fit gñatio piloz palpebrarū.
¶ Et oportet q' ad h' terat ad multū z admini
stret in puluere. ¶ Et idē. Qu' suspendit ad col
lū infantis remouet ab eis nūmores. 2 facit bir
tos capillos ¶ Itē h' virtutē a dustitiā z putre
factiūā. 2 ideo aufert ferrucas. et qñ sumit inte
rius laxat humos: ē melancolicū. 2 mī' adificat san
guinē. ab hūorib' grossis. ¶ Et dosis eius est a
tiij. karat vsq' ad z. i. qñ mīscet cū alijs medicinis
la paruis. ¶ Et cōuenit plus olo z i remū et ali
mani: et qñ sumit in potu. aur fit in scale cum eo
prouocat mēstrua. ¶ Et potus eius cōmouet
nauseā z vomitū. s'z ablutū ei' remouet h' ab eo.
¶ Auicē. de virib' cordis dicit. qz cōfortat co:

A
B
C
D
E
F
G
H
I

De Lapidibus

Capitulum. lxxij.

Lacteus et lincis. Auct. lib. ij. ca. pprio. Lapis lacteus est lapis qui cum fricat a quo egreditur ex eo quoddam sicut lac. Et hic quidem lapis est cineris coloris: dulcis in sapore.

Operationes

Aut. Teritur cum aqua et servatur quod resoluuntur ex eo in pitride de plumbo convenit in initio apostematum. **B** Et fit ex eius fricatione alcohol. **C** Et perhibet cursum super fluxum ad oculos et ulcera in ipso accidentia. **D** Enax in lapidario suo. Lincis est lapis. et fit de vena lupi ceruarii micta: et in modo tibo coagulata: qui in domo servatus generat optimos fungos super se quilibet anno. **E** Dicitur valere contra dolorem stomachi: et vetericia et fluxum ventris.

Capitulum. lxxij.

Litargirum lacte. Arabice et grece magis recbet. Sera. li. ag. ca. marecher. auct. **D**yal. Quoddam ex eo est quod fit ex vena plumbea: ita quod in stama fit donec fiat sicut ignis: et dissolvitur donec aduratur et postea coagulatur. Et ex eo est quod fit ex argenteo: et ex eo est quod fit ex plumbico quod fuit ex eo lamina: et aduritur per se. Et de eo est cuius color est rubeus splendens: et aureus. et est melius aliis. et ex eo est purpurei coloris: et est argentei. Est alius modus fractionis litargiri: que in inveterate mea videtur in ordine fieri: ubi argenteum et plumbum sit colabant. et est tertio modus.

Operationes

A Sera. auct. Alcausi. Litargirum dealbatum est magis inuatum ad auferendum vestigia vartularum quam non albatum.

B Et auferit ferorem subscellaz. et habet sudorem. **C** Et si bibatur ex eo: stringit ventrem et urinam. et presocat et occidit.

D Paulus. Contra scabiam de flegmate salso vel colera valet.

E Contra dissinteriam frigidam vitio inestivo nozus fiat ex eo pulvis qui iniicitur cum cristeri cum oleo rosarum et aqua ordei.

F Contra ulcerationem virge discipere cum oleo rosarum et inungatur. nam ulcerationem consolidat.

G Contra seruos embertupile conficitur pulvis litargiri et cerule cum aqua rosarum donec aqua non inficiatur ex pulvere.

H Ite pulvis in modum colliri cum aqua rosarum valet ad faciem depurandam et pannu superfluum remouendum quem habent mulieres post partum. Augia galinacea vel anserina liquefiat: addito pulvere litargiri et oleo rosarum fiat unguentum et vritur.

I Bulcasim in libro qui dicitur seruitor. Litargirum sic dealbatur.

K Accipit litargiri auri partem unam et terebene: et pone super ipsum de sale communi partes duas et pone de iugis quantitate aque que cooperat: et super et circiter quattuor digitos. et dimitte in vale septem diebus: et misce quoque die bis. et post septem dies proice aquam et pone aliam aquam. et muta aquam illam quotidie usque in fine decem dierum. quod aqua dulcificabit et litargirum dealbabit sicut cerula: et fac trociscos. et serua et vtere.

Capitulum. lxxiiij.

Do ij

Lichinis, yfido. Lichinis et ardentiu
gemmarum genere est. a lucernarum flas
gratia appellata. Signitur in multis
locis: sed probatissima apud indos.

Operationes

- A** Huius duplex est facies: una que purpura ra-
diat. Alia que cocci rubore a sole excalfacra
aut digitorum attritu: paleas et similia vel fos-
B lia cararia ad serapere dicit. **S**culpturis re-
sistit. et si qui sculpta est du signa imprimat: quasi
L quodam animalis motu partem terere tentar
Huius genera sunt quattuor. **S**olinus. Li-
D chinis dicitur eo quod lucis vigorem excitat flagra-
ntia lucernarum. **H**elyandus lib. vii. Lichinis
est lapis purpureus fulgens et lucerna. Hic ra-
E crus sub sole digitis paleas attrahit.
Plinius. Lichinites ex genere ardentiu lucer-
narum accensarum precipua gratia est appellata
Nascitur circa orientem: tota que carmania et vi-
F cinis locis: sed probatissima in India.
Quidam etiam dixerunt esse carbunculu
remissiozem. Secunda bonitate similis est io-
nisis: a floribus prolatis appellata.

Capitulum. lxxv.

Ligurius et Liparia. yfi. Ligurius ge-
ma sic appellata: eo quod fiat ex vrina lin-
cis bestie tempore indurata. Est autem
sicut et succinus sulua atrabens spiritus folia p-
pinquancia. **H**elyandus lib. x. Theophrastus
dicit liguriu electri colorem habere: paleas ar-
trabere: stomachu dolentem iuuare: yctericis
colorem reparare: fluxum ventris stringere.

Operationes.

- D**yal. Locu lin cis que multi liguriu vocat
mor vbi munerit lapis fit. Doloze stomachi
collic. et ventris abstinere reuma infum.
Rabanne. Liguriu habet colore quasi electri.
et si fuerit confricatus paleas ad se attrahit.
Philosophus. Hic lapis est frigidus: sicce co-
pctionis: rotundus. valet precipue vulneratis.
et a vulnere ferrum extrahit.
Ecli. de na. re. Ligurius est lapis que stilla
re dicunt ab inguine lincis bestie s. orientis.
Huius etiam vrina fin Pliniu solidat in lapide.
quod naturaliter bestia sciens inuider bono no-
stro: esctiuq preciosum vrine liquore barena
obruit. et hic eo citius in lapidem duret.
E Est autem frequentius croceus par ad nigredine
tendens. Huius color iuxta Pl. igne ac rubicu
dus est carbunculo similitudine: que neque nocte lucet
Juxta lapidariu fo viridis est. Virtus eius
ad multa remedia precipueq ablutus in aqua
confipatos iuuat: et ventrem soluit. colore qz
perditum in facie recuperat.
Acor. De hoc superius vbi de natura an-
malu agit. scdo vics tractatu ca. lxxvi. de L.
Amol. Liparea est lapis stripticus. Huius
ppietas est quod omne genus ferarum ad eius pre-
sentiam cito properat: et ipsum inueter.
Syldorus. Liparea suffita gentiles omnes be-
stias euocare tradunt.
Ecli. de na. reru. Liparea lapis est in lybia
valde mirabilis. ad qua omne feraru genus do-
cente natura sponte quasi ad patronu currit. cum
canes vel venatores eas insequunt. sed nec ali-
quis aduersarius eis nocere potest.

De Lapidibus

Capitulum. lxxvj.

Lamelatine. Brece Affrosolinū. Dyas. ca. de affrosolino. Affrosolinū est illud qđ apud Auicennā in scđo canone dicitur Lapis lune: vt z ambroz cōcordia apparet. Et iō dicit affrosolinū in egypto mōdo inuenit qđ ita creatur. Ros celestis ad lune claritatez postea in specie lapidis quē specularē vocam? coa gulatus cōstringit. Optimū est autē qđ est colore ceruleoz lucido. Hoc est si simile gipso lūpido: z specularis lapis dicitur. Plinius cap. de affrosolino. Affrosolinū ita creat. Ros celestis congelat ad lune claritatez in modū lapidis specularis. vnde nomen sumpsisse videtur.

Operationes

A Dyasco. Affrosolinū omnia vitia capitis emendare potest solariū. Et cephalalgias z epilepticas creditur prodesse.

Capitulum. lxxvij.

Magnes. Scrapion. Virena huius lapidis est in maritimis. ppe terras Indie. Et qđ naues appropi quant mōri minere ipsi: non remanet in eis aliqđ ferrū qđ nō egrediat a nau: z volat sicut auis vsq; ad montē. Et nō est aliqvis clauus infixus tali liter q; possit euelli: quin euellat z saliat vsq; ad illum montem. Et propter hoc naues illarum partium non clauantur cum clauis ferreis: sed

cū clauis ligneis. Nam si forent clauate clauis ferreis: quādo appropinquarent illi monti vlla cerarentur tote. Vbi dicitur ex isto lapide est ille qđ attrahit ferrum fortiter. z color eius est vergēs ad colorem celestem. non multum grauis ponderis. Dyascoides. Lapis magnēs signis atq; inuenitur circa litus oceanis apud trogotidas: et in India. ab inuenitore sic vocatus. Est autē colore ferrugineus. Albertus in lapidario suo. Magnes est ferrugini coloris qui sicut Plinius inuenitur in mari. In dico in quo in tantum abundare dicitur: q; periculose in eo cum nauibus que ferreos clauos habent nauigerent. Inuenitur etiam in tragonitidis regionibus. Et ego vidi z reperi in partibus Theotonicis in prouincia que francia orientalis dicitur: vnum: magne quantitatez: maxime efficacie. et fuit valde niger: ac si esset ferrum eruginosus et combustum cum pice.

Operationes

A Sera. Virtus huius lapidis est: q; qđ dicit in potu ex eo laxat ventrem cum mellicato: et potissime humores grossos.

B Et quidam sunt qui adurunt istum lapidem et vtuntur sicut adamas.

C Et idem aucto. Baliani. Virtus eius est sicut virtus adamantis. Et est bonus illis qui trahunt glaciem a cum vel a liud ferrum.

D Et ille qui habet fluxū ventris: eo q; sumpsit scoriam ferri.

E Et dicitur de eo q; si accipias eum: z ponas ipsum in vase terreo: et liniatur caput vasis cū creta postq; posueris sup lapide calcem vnam quam non tetigit aqua donec repleat vas calice. et accendas magnū ignem sub vase donec ingrediarur per orificium vasis. deinde ponas vas in fornace figuli: et dimittit ibi donec iuratione eius coquatur z fiat resca. Deinde extrahere lapidem a vase: dimittit refrigerari. z pone iterum in vase nouo: et pone in fornace secundo. z fac vt prius ter aut quater. Quando vero extraxeris vice quarta: dimittit ipsum lapidem vbi non tangatur a vento vel aqua vel rore: vt ab humiditate aliqua donec infrigidetur. Deinde frāge ipsum in frustra minuta sic q; sit vni quod q; frustum s. decem: aut plus aut minus ex. grecorum.

F Quando ergo volueris operationē eū cofacere: pone iuxta lapide pondus eius ex sulphure. Deinde rota super eum aqua q; egrediet ex eo ignis magnus: ascendenens circa mensuram brachei ymnus q; nō tanget aliud qđ nō comburat. Et qđ lapides magnetis non ita preparant vt

Tractatus

- dicti sed crudus sicut est ma deficit cū succo allū
aur cepe: ab extractione ferri prohibetur.
- B** ¶ Sed si vis q̄ reuertat ad virtutē suā: infun-
de ipsū vna die in sanguine hircino: et fiet vir-
tus eius sicut prius. Et a capite frustū magnū
istius lapidis q̄ est ex bono et dextro. et appropi-
mas clauatue alicuius: et aperit eam cito.
- J** ¶ Nam lapis iste attrahit ad ferrum.
- J** ¶ Et quando aliquis vulneratur cum ferro ve-
nenato: et teritur iste lapis et miscetur cum ali-
quibus vnguentis.
- K** ¶ Et datur de puluere ipsi⁹ in potu illi qui est
vulneratus: facit ab eo venenum vel toxicum
exire per secessum. Et si puluerizatur sup vul-
nus venenatum: curat idem.
- L** ¶ Dyal. Lapis magnēs magnas habet virtu-
tes veluti spiritū in trahendo ferrum.
- B** ¶ Hunc lapidem quidā pbandi amoris causā
vixoris supposuerūt capiti dormientis vxor: et la-
tent. Et si quidē erat casta ab altero viro sic ac-
cedebat ad appiū virū voluprabunda: somno
amplexans cū q̄si inde pulsa p̄ aliquē. Quō sicū
altero viro coierat in eū tanq̄ in alicuius odo-
ris fetidissimi lapidē emitebat: vt de lecto ca-
deret mulier. Et concordiam quoq̄ secū habet.
- A** ¶ Hā multas mulieres p̄pter rixas disgressas a
maritis cogit reuertī: sicut et maritos mulie-
ribus gratiosos et obsequentes et iocūdi sermo-
nis facit portantes secum.
- D** ¶ Fures autē cum voluerūt p̄ciosa diripere in-
trant domū: inter quatuor angulos domus
carbones arduos ponūt: et submittūt lapidē
minutum in casum: et sic transeunt mentem
et oculos eorum qui ad sunt vt timore fugiant
putantes ruere domum.
- P** ¶ Cures habet purgatorias: et ideo ydropicis
cū mulla datur. s. f. grossitudinē deducit et om-
nes humores qui per ventrem ministrat. Tribus
et superasperus combusta sanat.
- D** ¶ Enax in magicis. Hic lapis fantasias mira-
biliter cōmouet: et p̄cipue cū consecrat̄ cōse-
cratiōe et caracteres: sicut in magicis doct̄. Per-
hibetur etiā cū mulla acceptū ydropisim cura-
re. Et est alia species magnēs: cuius virtus
est attrahere carnem hominis.
- R** ¶ Alber. in lapidario suo. Virtus magnetis ē
mirabilis in attractione ferri: ita vt virtus eius
trahat ferri sicut vt illud etiā ferrū aliud tra-
hat. Et multe acus a deicui cem suspense sic vi-
dent. Uncus autē alio non trahit. Et paruas
adamas magnā ligat magnetem.
- S** ¶ Inuentus autē est repositus nostris magnēs
qui ab vno angulo trahit ferrum: et ab alio su-
gaut. Et hūc Arist. ponit a genere magnetis.
- L** ¶ Harra autē q̄z nubi vno de loco cōsistit nō curio

sus experimentator: q̄ vidit Fridericū impato-
rem habere magnetē qui nō trahit ferrū: sed vi-
ceuerla ferrū trahit lapidem.

¶ Et Aristo. dixit q̄ est aliud genus magnetis
quod trahit carnes hominis. In magicis autē
traditur q̄ fantasias mirabiliter cōmouet. p̄-
cipue si consecratus consecratione et caracte-
re fuerit: quod in magicis doct̄.

¶ Ferrum etiam hunc mulla sumptum ydropi-
sim curare.

¶ Hunc etiam quidā hūc capiti mulieris sup-
positū statim eam incitare ad amplexū mariti.
si casta est ipsa dormiente. Si autē est adultera
p̄ nimio timore et tremore fantasmatū dicit
ca dere de lecto mariti.

¶ Dicitur etiā q̄ fures in domū intrantes po-
sitis carbonibus in quatuor angulis domus:
lapidem hunc contritum super aspergunt. et tūc
dormientes in domo ita fantasmatū terrent:
q̄ fugientes edes relinquunt: et sic rapiunt quic
quid volunt.

Capitulum. lxxvij.

MArgarie. Pandecta. capi. cccc. Darga-
nra vel perna est que in ostris reperitur.
de quibus alie sunt perforate: alie nō perforate.
sunt artificiose facte: et nō naturaliter. Sed nō
perforate que naturales sunt meliores sunt per-
foratis. Et ideo quando in medicinis ponunt
nō perforate intelligunt. Sed sunt alie ob-
scurae ad citriuiatē tendentes non perforate:
que perforatis equipollent. Et ideo eligende
sunt clare et albe: que retro obscurae et quasi albi

De Lapidibus

da est, nō est ponēda in medicinis. Sera. li. ag. cā. bager alba lo. auc. Rasis. Bager alba lo id est lapis margarite. Deferūt a maritinis. z sunt fri. z sic. in. ij. gradu. Et idē auc. Isaac. Et eis sunt grossiores z parues. s; grossiores ex eis sunt meliores paruis. z clare meliores obscuris. z eq̄ lis in superficie meliores angulos in figura sua. Alber. in lapidario suo. ca. de margaritis. Et margarita lapis est in ostris inuentus. Veli; or. aut. ex India venit. Vultri aut. de britanico mari: qd̄ nūc anglicū or. z versus flādriā z theotoniam inueniuntur. Ita q̄ ego more meo decē in mensa inueni. i. iuuenes aut. concole habēt meliores. Loloris aut. habz a c si parua lux penes traret in multū albi. Et ideo nitētes cum sū sint albescitur. ppter tonitrua quasi abo: ciedo ea s ostrea euomūt. z in fluminib; inueniuntur in mofella. z in q̄busdā gallie fluijs inter arenas.

Operationes

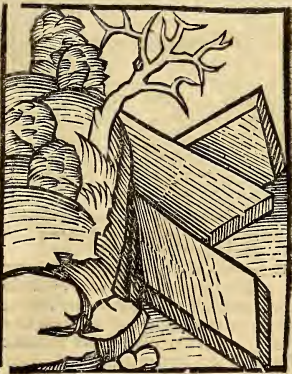
- A** Alber. Virtus eaz est experta in cōfortatiōe spiritūū. z cōtra cardiācam z sincopim.
- B** Valent etiam contra fluxum sanguinis lientericum z dyarriam
- L** Reparāt em̄ spiritus subtiles. vt quidam dicunt. sed falso. immo mēbra earum asperitate a superfluis abstergūt. z ea quasi cōstringunt. z coartādo ad vnū ducūt. ita confortant
- D** Sera. Margarite sunt desiccatiue humiditātū. E dūeniūt debilitati cordis. z sunt conueniētes in colob. z sunt fri. z sic. in. ij. gradu.
- E** Eridem aucto. Atbabari. Conferunt obscuritati vīsus z albedini oculū. z fordicibus eius: et retinent menstrua. z abstergunt dentes. z desiccant humiditates
- F** Et idem auc. Isaac. Conferunt cardiace tremori cordis. z accidētibus a melancolia aduenientibus ex malicia humorum.
- B** Et hoc ideo quia clarificant sanguinem cordis quādo ē ingrossatus in corde. z desiccant humiditatem que est in oculo. propterea q̄ forrificant nervos oculoꝝ.
- b** Et q̄ dissoluunt margarite linitur cum corbarā aufert eam postq̄ linitur statim
- 3** Qui. de vīmb; cordis dicit. q̄ confortat cor.

lar ab ip̄o: s; euaporat in igne. et relinquit cinis subtilis. z hic lapis notus est apud alchimicos et in multis locis inuenit. Hoc similiter. Enay dicit in lapidario suo.

Operationes

Alber. Magnesia distillar z fluit in magno et forti igne. z nō aliter. z tunc immixtus vitro ad purpurescentiam ducit vitri substantias. Hoc idem dicit Arabar in lapidario suo.

A

Capitulum. lxxxix

Agnestia et markasita. Alber. Magnesia est lapis niger. z aliq̄ vocant eam magnosiam. Et ip̄o frequenter vitur vitrearū. Idem Markasita siue mandasitida. est lapis habens multas species colorum. quā colorē accipit cuiuslibet metalli. Et dicitur markasita argētea z aurea. z sic de alijs metallis. Metalli m̄ quod colorat eum nō distil-

Capitulum lxxx

Alba et gisium. Pl. li. xxvi. Balba
m est cum e calcere cu glaba efficitur.

Operaciones

A ¶ Idem malcha moy tuidit aficu radipe suillo
B duplici linameto. q res oim tenacillima exaltit
Z duricie qz lapidis antecedit. ¶ No aut malcha
D oleo pfueat. ¶ A cor de malcha vero flagra
E ti que elim d e st agno famosicare vrbis natura
F liter emittus. ¶ Si. Hipsuz qz calci conatu est
B cui plura sunt gna. Qim aut optimu est lapis
 specularis edificioz signis grissim. ¶ Auice.
 Hipsuz e lapis laminosus albo parus. c subnitra
 tis sit augmentatio cu adurit. e aut frigidus sic
 cus oglutinatus. ¶ Poniq sup ptes fluxus an
 guinis patientis r colstringit. quia in ipso cum
 glutinatione virtus facies adberere. r in ipso e
 stipituras cu viscositate. linit ex eo frons aut co
 operitur ex eo caput vt pilleo. r retinet fluxu sa
 guinis ex n arbo. ponit r sup obralmia sangui
 neam. ¶ Est aut ex summa venenoz pzo car
 um in syria. Hipsuz est lapis durissimus. quan
 coquunt simo bubulo vt patur celerius.

Capitulum. lxxxij

in Armoz. Pl. li. xvi. Harmoz dicuntur
 etiam lapides. qui maculis r coloribz
 comendantur. Harmoz aut grecus sermo est
 a viriditate tentus. r quavis posteria aliq colo
 res inveniunt nomen tui plinu a viriditate
 retinuerit. Doz colores r genera innumerabi
 lia. Dec omnia e rupibz exciditur. sed multa p
 ciosissimi generis sub terra sparsa sunt.

Operaciones

¶ Pl. Harmoz genera colorisqz no atinet
 in tanta noticia dicere. nec enumerare facile e
 in tata multitudine. Quoto em cuiqz loco no
 sui marmo: inuenit. r cu celeberrimi dicta sunt
 generis in ambitu terraz cum generibz suis
 ¶ No oia vero gignuntur in lapidibus. s mul
 ta r sub terris p ciosissimi generis. sicuti lacedo
 monum viride cunctis qz bilari: sic r augustei.
 ac deinde cyberiu in egypto augusti. ac cyberij
 primu ac pnciparu vtruz reperit
 ¶ Differentia qz eoz est ab opbite cum illud sit
 serpentu maculis simile: vnde r nomen accepit
 qz hec maculas diuerso modo colligut augu
 steum vndarum in vertice crupum.
 ¶ Cyberius sparsum conoluta canicie. sunt et
 iala eius genera. de qbz dicitur est calij

Capitulum. lxxxij

Elochites r murrina. Pl. Delochites
 m lapis e spissus viris r crassus qz sinara
 dus. hic a colore malue nome accipit. r i
 reddedis laudar signis. Flasc aut i Arabia.
 Arnol. Delochites e gema viridis smaragdo
 similis. r valde mollis. Hec mbera custodit a
 nocius castro. r cunas infa nru similitur

Operaciones

¶ Item Isidorus. Murrina est gemma que
 apud partibz gignitur. sed precipua in Ber
 mania. humorem sub terra putant. Elore ven
 satum. candorem r ignem. cu quo da coloruz
 reperculsi. quales in arcu celesti spectant. E us
 ius contraria causa crili allum facit. gelu vbes
 mcniori concreto ¶ Albertus Delochi
 tes quem quidam melonitem dicitur. lapis est

De Lapidibus

arabicus grosse vitiditatis: s; nō trāsflucid⁹ sic smarald⁹. z ē moll. ¶ Feri ex sturē beat cullor diēdi gestāre se a no cuius castib; z sup cunabula infantū. Hoc acit in lapidario suo z nar.

Capitulum. lxxxiiij.

Enphites. Alb. Enphites est lapis a ciuitate egipti q̄ methis vocat. qui dicit vt ignis calere: virtute quidem non actu.

Operaciones.

¶ Dicitur z in aq̄ mixt⁹ in potu def vrendis vel secādis: qz inducit insensibilitatē ne sentiat cruciādus. Hoc idē ait Enay in lapidario suo.

Capitulum. lxxxiiij.

Medus. Dyal. Medus lapis est niger qui nitus emittit crocū colorē. A b. Lapis medus vel medo dicit: qz a regiōe medoz scri: vbi plures inuentunt. Sunt autē bui⁹ species due: vnus niger et alter vitidis.

Operaciones

¶ Alb. Lapis virtute esse dicitur vt cretē podas gra: oculoꝝ cecitate: z nefreticā passionē. etiā re fouere dicitur febiles. ¶ Feri etiā q̄ fragmēta nigri si in aq̄ ca. mulla fuerit: se q̄s in aq̄ illa lauerit in currit mebroꝝ ex coriātionē. z si ex ea biberit peribit vomēdo. ¶ Dyal. Est autē dupli cis potētē. s. bone z malenā tritus in cote mef dicinali cū lacte muliebrī q̄ sel creatur p̄rio p̄u puerū z stuncus albugies curat oculoꝝ: oēs illoꝝ dolorē. etiā si desperatus fuerit in def podagricos. ¶ Eodē mō cū lacte ouie q̄ sel genuit masculū sanat renes z anhelitus z interioꝝ res corpis. Hoc medī camē p̄parati habetas in vase vitreo v̄ argētoꝝ p̄fice ieiun⁹. ad vin⁹ dictā q̄ sup cotē. z da cui vis: z lauet facē z ex siccabit. ¶ Si q̄s autē ex eo biberit pulmonē v̄ omet. ¶ Dporet autē bibētū paululū dare vt nō fatiet. Inuentus est autē iuxta flumē salin.

A
B
C
D
E
F

Capitulum. lxxxv.

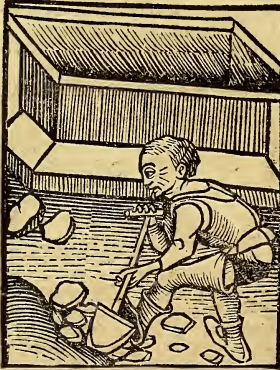
Dogra. ¶ Scrapion. Dogra ex ea est quedam que dicitur ex terris sinos. Et melior ex ea est grauis densa: cuius color non est diuersus. z est sicut color epatis aut sanguinis non habens lapidem. Et quando ponit in aqua dissoluit facile z credit. Alia q̄ mo gra q̄

Tractatus

vtuntur carpentarij est ex debilitate operationi-
bus q̄ illa que dicitur ex sinos et Babilonia.
et melior que facile tenetur. Colligit q̄o in capa-
doacia in speluncis distillat. et affert venalis in
Sinopidam ciuitatem: unde et nomen accepit.

Operationes

A ¶ Et idē aucto Gal. In sapore ipsius est stipri-
citas: vñ virtus eius est desiccatiua. Et qñ soz-
bef cū ouo: aut fit cristere cū ea stringit ventrē.
B ¶ Cū habet virtutē stipricā et desiccatiuā et glu-
C tinatiuā. ¶ Et qñ miscet in emplastris consolida-
D dar vulnera recentia. ¶ Et ingredit in p̄fectio-
E nibus trosciloz desiccatiuoz et constrictiuoz
F v̄tris. ¶ Et qñ soz bef in ouo solubili: aut fit cri-
B stere stringit ventrē. ¶ Et spina f̄ in potu p̄ do-
lore capitis: et dat in ouo ad spurū sanguis ad
venenūq. ¶ Paulus. ca. de mogra. Mogra
sinopida fortior est bolo armeno et iuro sigilla-
to. et ideo ingredit in confectionibz vnguentoz
Et occidit vermes in ventre.

Capitulum. lxxvij.

Mumia. Pande. ca. dly. Mumia est illud
quod inuenit in sepulchris ballamatorū: in
quibz humor mortui cū aloē et mirra resoluū:
quibz ipsa corpora condiebant. et similia: pice
marine. Solebat antiquitus corpora ballamo
mirra et aloē condiri. Et ad huc fit apud paga-
nos et sarracenos circa babiloniā: vbi est copia
ballami. Sera. li. ag. ca. mumie. Mumie sepul-
corū: est aloē balsamū et mirra: et quod miscet cis
et humoribz corporis humani. Et idē auct. Dial.

In terris q̄ dicuntur a colone descendit nāq̄ ex
montibz q̄ ducit flumina cū aquis: eūcū eūa q̄
fluminis in ripis. et est coagulata: et sic sicut cera.
et habet odorē picis et aspalati mixti simul.

Operationes.

A ¶ Sera. aucto. Rasis. Ex noie quorundā me-
dicoz est bona sode hegmarice frigidē sine ma-
teria. et emigraneē et paralisi: torture ozis et epi-
lentie et scotomic. ¶ Et facinus caput purgum
cum vino grano et ea cum aqua maior ane.
B ¶ Et conuenit doloribus aurium: qñ dissoluitur
C et ea granū i olco sambucino: distillat i aure.
D ¶ Et cōfert dolori gutturis: qñ dissoluit et co-
E vñ kirat cū aqua in q̄ decocta est saturya.
F ¶ Et cōuenit iussi cū aq̄ iuinba: aut cū aq̄ oz
B dei et sebsten. ¶ Et dat in potu et ea icium tri-
bus diebz. et p̄fert cardiacē kyrat. i. cū aq̄ mēte.
B ¶ Et cōfert v̄tositati intestinoz: qñ accipit ky-
rat. i. cum aqua cimini et carui: aut cū aqua a-
meos valet casui et per cussioni.
B ¶ Et dat ad singulū signa. i. et ea cū decoctiōe
seminū apij et carui. et miscet cū olco debent.
J ¶ Et fit caput purgum cū cie: et ad squinantā
K pondus vnius kyrat cū squingibin. ¶ Et do-
L lozem splenis pondus vnius kyrat cū aq̄ carui
L ¶ Et ad venena duo grana cū decoctiōe tribu-
D lozum marinoz: et solijs anuiden.
H ¶ Et ad puncturam scorpionis pondus vni-
D kyrat cum vino puro.
H ¶ Et ponitur in loco puncture cum butiro. et
conuenit fracture.
D ¶ Et cōquassationibz que sūt in interioribus
D corporis et exterioribus et cōstrictiōi pulmonis.
P ¶ Et est prope temperamentiū nisi q̄ habet p̄-
D p̄icitatē in sedādo dolores q̄ sunt in fracturis.
D qñ sumit in potu: et linitur cum ea. et fit cum ca-
cristere. et conuenit vlcerebz vesicē et virge.
D ¶ Et idē auct. Rasis. Quidā miscebat sangui-
nem: et nō poterat restringi p̄ aliquā medianā
R vsquo danti est sibi de mumia pondus gra-
S noz triū cū vino. et restrictus est statim.
R ¶ Et qñ fit cū ea suppositoziū dissolutū cū oleo
S de sambach: puenit nō poterit retinere vinā.
Z ¶ Paulus ca. de Mumia. Lali. est et sic. in. ij.
Z gradu. teste Lōstantino. licet quidā dicūt q̄ sit
O frigida: qz cōstrictiua. multa cū frigida et sicca
laxant: multa calida et sicca constriungunt.
¶ Buicanna de virtibz cordis. Mumia calida
est in fine tertij: sicca in primo. Et habet p̄p̄ie-
tatem confortandi cor.
¶ Itē qñ fit cū ea suppositoziū dissolutū cū oleo
mustellino conuenit nō poterit retinere vinā.

Capitulum. lxxvij.

De Lapidibus

Nisus Alb. Dicitur aliquid hunc esse de genere lapidum. et inuenitur in capite bufonis

Operationes

A **B** **E** **D** **E** Et sunt duo genera. Unus subalbidus sicut si lac intrauerit in sanguine et vincit eum. Et ideo sanguis obscuras vias in eo dicitur apparere. Et alius est niger. et aliqui pingit in eo bufonis sparsis pedibus et ante et post. Dicitur etiam quod si ambo simul includantur sicut veneno eos aduere remanet tangenteria. Probationem autem lapidis esse dicitur et exhibitis bufoni viuis: bufone eleuatur contra eum: et tangit ore si potest. Dicitur etiam quod presente veneno varius efficitur quod subalbidus est. Hoc sicut Enax dicit.

Capitulum. lxxxviii

Nigroz. Auicem liij. Nigroz est lapis qui dicitur et nigris declinat ad citrinitatem.

Operationes.

Quia Auicem. Fricat et egreditur et eo fricatio mordacitas linguae sicut lacrima. Et dicitur panis oculi cum non est cum apostematare obaltima. Et euenit vestigijs: et in eo. et radicat vngula.

A
B
E

Capitulum. lxxxix

Nitru. Nitru a loro simpliciter vocatur buluz. Nascitur enim in nitra opido vel regione egypti: et quod et medicine fuerit. et fordes corporum vestiumque lauant. Nitru natura non multum a sale differt. habet enim virtutem salis. et similitur oritur canescendo litro: et siccat. A fronsitru autem est spuma nitru: colligitur in Aethiopia in speluncis distillans. debet in sole siccat. Opitimum puratur si minime fuerit poderosus: maxime fricabile colore pene purpureo. Blossa super parabolas. Nitru sale similitum est: excepto quod nihil salis saporis habet. Expirat autem in aqua sicut calx viua. sed aqua lotioni abilem reddit. sicut ergo a ceru in nitro ebullit: sic purissima mens deterior succenditur correctione.

Operationes

Quia Auicem. In .ij. casibus. Saurach. i. nitru fortius est sale. cali. et sic. in .ij. gradu. et eo melius est armenium: leucaminosus: fragile: poggiosum: albu autem purpureum aut rosuum mordacitatum. abstergit autem fortiter. Et emollicat et excoctat: incidit buores grossos. attenuat capillos. Sanguinem attrahit in superficie corporis et colore emendat. Confert puritatem: et spiritus eius resoluit. **E**

A
B
E
D

E africanā cū acetoz et iā scabici. ¶ Eū q̄busdaz
F medicinis b̄bitū interficiant̄to vermes educit
S eos. ¶ Vale ꝑ venenā ꝑcipue africanū. E ꝑ
B spumavalet ꝑ morsum canis ꝑ potū canarida
N nū. ¶ Lōtan. Hītrū affat̄ de armenia. alreꝝ
I de arabia. Unuersaliter aut̄ collatiūꝝ ꝑ mūdū
H ficariū est. Interiora corporꝝ ꝑ exteriora ma
I pime acetoz mixtū lauat. ¶ Dias. Hītrū est elige
K dū leue ꝑ rubeū vel albū ꝑ uilluras habes spō
L gra. Albū acre est ꝑ amarū. ¶ Tale ex india ve
D nit. Hītrū liquidum aliud est crassum ꝑ lamino
H sum. aliud tenue. aliud rubeū. aliud albū. ꝑ om
D nīꝝ virtus desiccariūꝝ ē. ¶ Et ideo si fuerit ore
 acceptū: minuit a c̄ tenuat pingues ꝑ viscosos
 humores. uale ꝑ fungos. ¶ Plataea. In li. de
 simplici medicina. Hītrū calidū est ꝑ sicū in .ij.
 gradu. Albū melius est q̄ citrinū. virtutē habꝝ
 dissoluendi ꝑ exinguendi. ¶ Uisus eius est cō
 tra ylia cam passionē. ad faciē q̄ꝝ purgandaz
 ¶ Item ꝑ trā stomachi sanian ꝑ intestinoꝝ.
 ¶ Contra surfures capilloꝝ ꝑ pediculos capitis
 ¶ Contra vermes aurium ꝑ sanien:

Capitulum. xij.

O Hītrū. Alber. Onix gēma est nigri col
 oris. inueniūꝝ r melius genus esse ni
 grū: albis renis variari. uenit aut̄ de
 india ꝑ arabia. Inuenitur aut̄ quinqꝝ diuersis
 fatum ꝑpter uarietate ꝑ etiaz ꝑ colorꝝ. Frit̄ si
 sardius sit ꝑrensens ligatur onis. ꝑ etiam suspen
 ditur a nocumento. Nec aut̄ oia si habet ꝑ os
 fecerit ideo habet: qꝑ habet ꝑ rutes mouendi me
 lancoliam: ꝑcipue in capite. ex motu c̄millius
 cū ꝑpore omnia ista procedant. Dicunt aut̄ qꝝ
 quidam onix onichinum esse qd̄ uersimile esse
 uel q̄ sit aliꝝ ꝑpecies eius: sed colore non est ni
 ger nisi aliq̄. sed colore ꝑ habꝝ ꝑ uinguis: sed ira
 onichinus non sit inuenitur multi colores al
 bi nigri ꝑ rubicundi. q̄ tamē omnes in sub st̄ an
 tiam quanda fricant̄: q̄ similitudinē ex ꝑuunt
 uinguis boie. Aiunt etiam qꝑ ex la chrymā ar
 bonis q̄ onica dicitur indurata in lapidem ge
 neratur. ꝑ dicitur hāc causam esse qꝑ odoris q̄
 est igne. Hāc etiā causaz in quine esse ꝑ frequē
 tius alijs de ꝑctus ima gūm̄bo mirabilis inue
 nitur. qꝑ la chryma a principio mollis facile for
 mabilis ꝑingitur. ꝑ picturam retinet qm̄ in lapi
 dem indurata coagulaf. Hāc lapides dicit̄ in
 sensibiliter inrare in oculum. ꝑ h̄e mirabile
 Et ego uidi sabbū inrare in oculum ꝑ lapi
 dem galli. ꝑ quendam alium cuius nomen igr̄
 noꝝ aut̄ sine o cūli lesione. Polius em̄ ꝑ tenū
 is non ledit oculum: nisi tanger aciem seu ꝑ
 pillam oculi sensibilem ꝑ foramen ruce

Capitulum. xij.

O Bthalmius. Albert. Ophthalmius est la
 pis ab Ophthalmia dicitur. cuius color
 non nominatur. forte ideo. quia emul
 torum colorum.

Operaciones.

A **B** Idem ualere dicitur gestari contra omnes
 malos morbos oculorum. ¶ Uisus autem
 circumstantium dicitur excecari. ꝑ ideo etiam
 patronus dicitur. Besantes em̄ cum quasi in
 uisibiles reddit. Hoc similiter ait E nar.

Operaciones

¶ Alber. Aiunt ꝑ collo uel digito suspensus:
 exarat tristitiam et timore. ꝑ in somno sanca
 lias terribiles.

De Lapidibus

Capitulum. xcij.

Orphanus. Albertus. Orphanus la-
pis est qui est in corona romani impe-
ratoris. Non vnq̄ alibi visus est: pro-
pter quod orphanus vocatur. est autem in co-
lore quasi vinosus: subtilem habens vinositas
tem. Et hic est sicut si candidum nimis micās
penetraret in rubrum clarū vinosum: et sup̄
sus ab ip̄o. Est autē lapis placid⁹: et tradit̄ q̄ ali-
quā in nocte fulsit: nūc t̄pe n̄o n̄ micat i teneb̄is

Operationes

¶ Fertur autē q̄ bonozi conuenit regali. Hoc
similiter aut enax.

Capitulum. xcij.

Opalus ē lapis r̄ uersaz colore gemarū
distinctus. Est em̄ i eo carbūculi tenuis
oz ignis. Ametisti fulgēs purpura. Sma-
ragdi micās viriditae. Lucraq; pariter sub q̄dā
varietate lucētia. nomē bz ex patria. Sola em̄
parturit eū India. ¶ Pl. li. x. xvij. Opali sunt
in India: q̄bz gemaz cōpositores gloriā: ma-
xime inenarrabile difficultatē dederūt. qz sunt
in eis p̄ter incredibilem mictura lucētia. Alij sū-
mo fulgoris augmēto colores pigmētoz equā
uerūt. Alij s̄o sulphuris ardētē flāmā: aut etiā
ignis oleo a cētā magnitudo nucē auellana cōte

Operationes.

¶ Arnoldus. Opalus est lapis cōsuetus gestā
ri se cōtra omnes oculoꝝ morbos. p̄ficuus.

¶ Usus eius acuti cōfortat: p̄ omnia vero cir-
cūstantiū visus. oculos excecet et obumbrat.

Capitulum. xciii.

Oribes et ostracites. Arnold⁹. Ori-
bes est lapis triplicis generis. Un⁹
est rōndus ac niger. Alius viridis. et
maculas albas bz. Tertius est cuius altera ps-
alpa est. Altera plana. et ē corp⁹ q̄ si fertilitā mia.

Operationes.

¶ Idē hic lapis gestat⁹ et oleo rosacco mixt⁹
prohibet ad aduersis casibus. atq; a p̄siferia:
reptilium et alioꝝ animalū morib⁹. Idē. Ap-
pensus mulieri prohibet ipsam impregnari. et si
pregnans est abortit. ¶ Ex lapidario.
Lacteros morbus niger atq; rōndus oribes
Ec 4

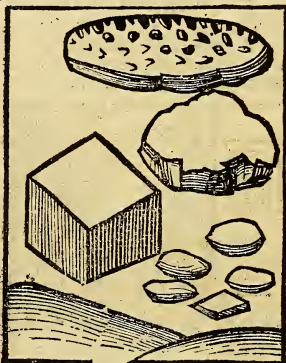
Quos fera vel cornu vel sauo dente peregrit.
 Cui roseo mictus perfecte curat obvio. Per vas
 stas arenas inter q̄feras gradientes. Illud
 seruat motus abigendo ferarum. Qui viret et
 maculas albas habet alter ozitbes. Et asito ad
 uerisio pora necs vbi q̄resistit. Tertius asserit
 fame grauioris ozitbes. Altera pars cuius cre
 bis est et aspera claus. Altera leuior est quasi
 lamina fern. Licet facit ap̄ellus ne fiat scia pres
 gnās. Aut si p̄gnās fuerit cito fundit abozit.
 ¶ yfido: D̄strantes gēma est testacea. durior
 et altera similis achaniis q̄ achates polinura
 pingueat.
 ¶ Duriori tanta inest vis vt alie gemme scul
 pantur eius fragmentis.

B

L

B

C

Capitulum. ꝑv.

Ophites purpures: porfirites: et paris
 que. Plini. lib. xxxvii. Ophites serpentis
 maculis similitudines habet. nec ex co
 inuenitur colūne nisi parue. Duo sunt eius ge
 nera. Dolic. candidum nigricans durū. am
 bo capitis voloc: eo adalligata sedare dicuntur:
 et serpentum ictus. Quidā etiam freneticis ac
 litargicis adalligari iubet candidantem. Istū
 Purpures est ex egypto rubēs cādidus inter
 uenientib; pūctis. Homis ei⁹ causa q̄ rubeat
 vt purpura. ¶ Pl. vbi sup. Porfirites etiā ex
 egypto ruber candidis interuenientib; pūcturis.

L

B

B

Operationes

¶ Isti Paris est lapis marmore⁹ et inū candi
 nis. Dicitur apud paron insula nasci: vñ nomiat.
 ¶ Magnitudo eius est qua lances craterasq̄
 non excedat vt quentis ipse apus est.

Capitulum. ꝑvi.

Dalagus fm Albertum dicitur. q̄ pas
 lagius est gemma coloris rubci lucidi.
 valde nature et substantie transparentis.
 et dicitur esse femina carbunculi. et virtutes
 eiusdem remissas habet: sicut femina ad marem
 se habet.

Operationes.

¶ Et dicunt quidam q̄ est domus eius: ideo
 palatū carbūculi vocat. generat frequer car
 būcul⁹ i lapide isto. ¶ Et iā vñū ē h̄ q̄ in lapide
 vno exterior p̄ sinit palagi⁹: et iterior carbūcul⁹
 las. ¶ Propt̄ q̄ h̄mōi genus lapidum esse de
 genere carbūculi.

B

B

L

De Lapidibus

Capitulum.xcviij

DAnter. Alb. S. arberus est lapis multos hñs colores. z i vno corpore lapidis nigrū vīz viridē z rubrū. z alios multos. inuenit autē pallidus: purpureus: z roseus

Operationes.

A **B** **¶** Alb. fert aure fuscōs efficere visus. inuenit fm plurimos in india. **¶** Debet gestans respicere ad ipsū in mane oriente sole. z fit efficax z virtuosus. ot aut virtutes dī habere q̄ colorēs habet. Hoc sūt ait Enax in lapidario suo

Capitulum.xcviij

DRasius. Alb. Præstius est lapis q̄ est mater z pala cū smaraldi. Est aut vis rictis color: hñs viriditate sicut præstium. Inuenit aut aliqñ cū rubeis guttis. z ali qñ cū albis. Est alia species istius lapidis: q̄ inuenitur cū guttis aureis. z vocat crisopastius. z rarius inuenit. z ideo cario: exilit. Pro quo lege lapis crisopastius superius de L.

Operationes

A **¶** Expertū est autē q̄ fortat visum: z quasdam lapidas z quasdam smaraldū habet operationes. Hoc sūt ait Enax in lapidario suo.

Capitulum.xcix.

DEridonius. Albertus. Peridonius est lapis fulgens vt ignis colore.

Operationes

A **¶** Alber. Dicit valere S. arcticā mirabiliter.

¶ Et refert de illo lapide: q̄ si fortius sit:ingat manu: manū aduret. vult q̄ leuiter z pauidē iāgi. **¶** Et ego ip̄met expertus sum sepius. Dicit aut de genere isto alia species esse: q̄ dicitur solito siliis: nisi qz maioris viriditatis exilit.

B
C

Capitulum.c.

DTridees gre. latine coppa roca. Arab. Bageral markasira. Serali. ag. c. Bageral markasira. est lapis ex q̄ extrahit es. z oportet q̄ eligat ex illis cuius color est siliis eria qñ ponit in igne salum ex eo scintille facile. Lēburit in hūc modū. Linitū pone in igne leuē z cuncta donec fiat rubens. dicitur trahet ab igne. Quidā ponūt in igne magnū de puris: et cū linit melle: itez ponūt in igne donec oēs partes eis sint equaliter. combū

Le ij

Tractatus

Itē quia fortasse primo aduritur extra z nō interius. dicitur exustatur cinis ab eo z reponitur. et si indiget ablutio laua ea sicut lauatur cadauim
¶ **D**yalcor. ca. de piritide. **L**apis piritides. i. markasita ex q̄ crame fit: digendus est. colorz hñs craminis. q̄ in foco missus frangitur. **L**oburif vero sic melle vinctus: in vituis carbonibus mittit flabellat q̄ diu colorz rosufaciat. **A**lij vero in multis carbonibus igneis cocti: z sc̄do meller nctū euocat igni q̄ diu se fregit. postea quimurallū z lauatur sicut cadauim z reponunt

Operationes.

A **¶** **S**era. **A**irius est adusti z nō adusti est vñs z absterfus a vñe. z abstergit obscuritatem visus: z resoluit z maturat apata dura. z qñ res soluit z miscet cū resini pini: resoluit sanguine coagulātū. **¶** **E**t auferet carnē sup fluz cū pauca calefactide z stipticitate. **E**t qdē nominat hunc lapidem postq̄ aduritur **v**icidas vel **v**is friges. **¶** **E**t idez auc. **B**al. **H**ic lapis est vnus de lapidibz habentibz virtutē fortē. z nos ad ministramus cum cū resoluimus. et miscemus cū eo lapidē saccharos **¶** **E**t resoluimus sepe cū **v**ngento humiditate multā que est cōgregata in cōcauitaribz z canernis musculoz. **¶** **E**t qñ administrat hic lapis oportet q̄ multū resatur z resoluit humiditate corruptā q̄ est in cute. **¶** **E**t ideo qñ teritur vltima portione z cōsificitur cū aceto abstergit baras z morpheam: lenriginē facit. **¶** **E**t habet virtutē magnā in abstergendo oculū: et p̄fortat substantiā eius et acuit visum. **¶** **E**t ideo nominat in terris per se lapis luminaris. **E**t facit capillos tenues z crispōs. **¶** **D**yal. **A**irius est illi cocto z crudo termatica z asmetica. caligies oculis purgat duriciteo dyafotichū z digestione facit. addita resina carnes perequat. **L**apis ipse combustus a multis dūriges dō. **¶** **L**apis iste est species vitrioli. vt apparet inferius de vitriolo. **Q**ui non combustus si puluerisetur z distemperetur vel miscatur cum vino z e gallis tritis est opitium incaustum ad scribendū. **H**oc idem dicit **A**lbertus in lapidario suo

Capitulum. c̄j.

Detroliū. **L**assius sc̄lx. ca. de petroleo: **P**etroleū est oleū petre. **I**nuenit autē in locis sulfuris. **S**it em̄ cū pinguedo terre z aque actione calores ad igneas conuertitur partes. inuenit em̄ sup lapides: qd̄ quidē per eos reūdatur z in eis est. z sup mare inuenit. **¶** **¶** **A**uicē. **P**etroleū albū note ipectici est. z nigz est colamentū picis babilonie. ca. z sic. vsq̄ ad

tiū. est z subtile z proprie album: rosoluciuū. li quefaciuum: aperitiuum: opilationū.

Operationes

¶ **A**uicē. **P**etroleū p̄fert dolozibz anchoris et iuncturaz. z proprie albū. z confert dolozibus aurium frigidis. **¶** **E**t p̄fert albugini oculi z aque descendenti. **¶** **E**t nigz ex eo etiam confert astmati z tussi anique. **B**ibitur em̄ parum ex eo cū aqua calida. **¶** **E**t sedat dolozes venteris pungitiū z ventositates. **¶** **E**t quādo fit ex eo licimiam interficit vermes. z proprie nigz. **¶** **E**t comeditur pondus. **Z**. vna de eo: et frangit ventositatem vesice. et frigus manū cis. z confert puncture epibimatum.

A
B
C
D
E
F

De Lapidibus

Capitulum. ciiij.

Dianites. Arnol. Peanites lapis est ge-
nitus de michedon. et est femina sexus
Nam certo tempore concipit lapidem
consimilem parit. et confert pregnantibus

Operationes.

¶ Ex lapidario.

Signitur in matre nõ regione lapid peanite
femina sexus referens imitando labores
Nam quibz ex causis dubium sed tepore certo
Concipit et parit: et parientibus auxiliatur
Ultima quas viget: vubij discriminis vota

Capitulum. ciiij.

Dodotos et Pontica. Iud. Podotos
est gemma post margaritam gemma-
rum candidarum secunda de qua que-
ritur in quo numerari colore debeat totiens ia-
ctata per pulchritudines nomis alienas adeo
vt decolis pierogantia vo cabulo sit facta.

Operationes.

Sides. Pontice gema auris guttis micates.
Alie stellas habetes. alie q3 longis colorz vob
antibus lineate. ¶ Est et sobrie portari voluit

Capitulum. ciiij.

Drigius et Pbingetes. Ii. Pbrigijs
a loco dr. eo q3 in frigia nascit. colore
pallidus medio criter grauis. gleba pu-
micosa. vritur ante vino pfusus. statulq3 sollu-
bus donec rubeat. Rursusq3 dulci vino et
tinguit tribz visibz tingedis vel libz m y nllis.

Operationes

Si. Pbingetes: a ls pbingites capadocia
pis est: duricia marmoreus: cadidus atq3 rã
lucens. ¶ Ex q3 quondã templũ a q3 day rege cõ-
structũ est sobrio aureis. q3bo clausis intus vni-
turna claritas erat. ¶ Plu. In capadocia res-
pertus est lapis pbingetes sub Herone princi-
pe et argumeto sic appellatus. q3m candido et
translucenti sulu in ciderant vene. Nec eidem
construxit fortune. quam sciam appellant.

Capitulum. cv.

Dimer latine. Arabice famech. Grece
famech vel femic vel lapis de barcbin
Serap. lib. ag. ca. famech i. pumez.
Et ciiij

et est lapis de bar chin id est lipari. Dicitur et
eligatur et eo multo foraminosus durus et fra-
gibilis leuis albus in quo non sunt lapides. Et mo-
dus combustionis eius est: qd accipiat et eo
quaritas et ponat in prunis. qm fuerit ignitus
extrahat et extinguatur in vino odorifero. et h-
sic iter. tertia vice qm extrahatur ab igne non ex-
tinguatur in aliquo sed dimitatur infrigida
ri per se. postea teratur et reponatur.

Operationes.

- A **Q**uadratus. Virtus est asstipitica: terranica et
purgatoria. Dumet oculoꝝ cicatrices limpi-
dat. vulnera replet et solidat. et aufert carne su-
perfluam oculoꝝ. et qm teritur et fricantur inde
dentes abstergit eos: et administratur ad abra-
dendos pilos. **T**heophrastus. Si miscetur
antidosis de nitrogis et sanguinibus abradit
aspredinem: et leuigat et constringit et coeret.
- B **S**cap. Dumet hz virtute astipitica: stringit
em gungiuar et abstergit oculum. et aufert macu-
lam q est in eo. et replet vlcera et solidat ea. et
aufert carne superfluam q in eis est. et qm teritur
et fricatur dentes abstergit eos. Et si mitat in
vas vini no permittit ipsum amplius bullire.
- D **S**al. Et ingreditur in medicinis q abstergit
dentes: qm no est adustum. sed qm aduritur sic
subtilior. Nam acquirit ab igne rem adultam ca-
lidam q aufertur et separatur ab eo qm lauatur.
- E **E**t clarificat dentes et abstergit eos. Et hoc
facit propter sui asperitatem. Et facit forasse
hoc propter eius virtutem absteriuam.
- F **E**t propter hanc causam cornua qm aduritur
abstergit dentes. Omnia prescripta istius
capituli inuenies in Pandecta. cap. cclvi.

Capitulum. cvj.

Quadratus: quadratus: quirin. Plinij
Quadratus in egypto inuenit. sicut et
Arabia. et ex albidus e. Alber. Qua-
dros. alias qndros: est lapis q aliqui inuenit
in cerebro vultur. Idem. Quirin est lapis q in-
uenit in nidopape. Aliqñ q tota est auis pisa-
giola et auguralis. vt dicitur in magi et augures.

Operationes.

Quadratus vires hz stringetes. vñ necare
dicitur ceptu. Alber. Lapis quadros vñ
cuis fertur esse qd quolibet nociuos casus. et re-
plet mammillas lacte. Et hoc sicut ait Enay.
Idem. Quirin. Est autem hic lapis pditos secrete
toꝝ. et fantasias. si ponatur supra pectus dor-
mientis. Hoc sicut ait Enay in lapidario suo.

Capitulum. cvij.

Quirin. Radaim et Ranno

Operationes.

Arnoldus. Quirin: est lapis q reperitur i
villule nidi: auget fantasticas visiones.
Idem. Radaim lapis est niger atqz trans-
lucens. Inuenitur in capite galli mar: qñ da-
tu est comedere formicas. **I**dem. Bestatus: va-
let ad ipetrandu quodlibet. **A**rnol. Ranni
alias rabu: est idem q bolus armanicus. et est
lapis subrubescens. **B**olus virtus est constri-
ctiua sanguinis diuinteric mensruozum: vt
superius habetur cap. cxxvi. de B

Capitulum. cvij.

De Lapidibus

Capitulum .cix.

Sapirus. Albertus. Sappirus est lapis valde notus s'm plurimos. Uenit ab oriente et India. Inuenitur et in ypidonio apud podiazprouincie regionem et civitatem: sed non est adeo preciosus vt per omnia sit similis orientali. Est autem colore perspicuus sicut cœlum serena tum. s' vincit in eo flauus color. et ideo melior qui est non satis perlucidus. optimus autem qui habet nubes obscuras ad rubedinem declinat. Inuenitur etiam bonus qui albidus habet maculae: similiter substantia sua sit sicut nubes fusca transparentis aliquantulum.

Operationes

¶ Albertus. Cirrutes ego vidi et antraces duos fugauit. Aiuu etiam hunc lapidem hominum callum reddere. et interiore a bobem res frigerare: sudorem restringere: dolo: et curare frontis et lingue.

¶ Ego vidi vnu in anulo portare: et sordes et oculos portare: s' qui vult poni in aqua frigida et post similit. et que dicitur et amittit s' rere et colore post que antra cœ curauit. salsum est.

¶ Dicunt etiam que copiosa vegetat. et pacos conculat. dium et deuotum ad dei officium.

¶ Et animu in bouis firmat. Sic etiam sirtites a quibus vocat. eo que in litore sirtiu inueniat.

¶ Et li. de natura reru. Sappirus sereno colore: et celo assimilat. Nunquam tamen quantumcumque purus sit imaginem in se (vt speculu) ostendit.

¶ Dicit autem optimus esse fraudes: et inuidias et errores ad pacem. que gratiosus est.

¶ Szoporet vt ille que portat summo studio castitate seruet. Diuinales sappiri sunt optimi. maxime hi que vehementer splendet colore cœnilo.

¶ Sic Sappirus morbu illu horribiles fugat qui vulgariter dicit noli me tangere. Sz post fugationem dicitur vicari color.

¶ Et lapi. Sappiri spes digni apertissima regu. Egregiu fulges puro que similia celo. Cilio: est nullo struato atque decore. Sic et sirtites lapis et a plerisque vocat: que circa sirtes libici punitus arenis. fluctibus expulsus feruente freto reperit. Ille s' optimus et que tellus medica gignit. Qui tamen alleritur nunquam transmittit vnu. Que natura patet tanto vitauit honore. Ut sacra et merito gemarum gena vocet. Et que portat eum: nec vlla fraudeneceat. Inuidia super: nullo terrore mouetur. Sic lapis vt perhibet educit carcere vincios. Obstructas fores ac vincula raris res soluit. Fert et ad pacem bone esse cociliandam. Et plures reliquas amat hanc nigro mania.

Rubens. Sapa. Lapis rubens in qua ciner. que arabice vocat bager albigedi. Idem. ag. ca. Nager albigedi. sive albugedi iacincti. rubedo est magis placabilis hominibus: eo que non sit in eo obscuritas aliqua. muer a autem lapis est in terris orientis. et que deserti a muer a sua est obscura. s' que recoziat cum artefer de regu bonitas eius. et apparet et clarificatur.

Operationes

¶ Sapa. Si quis ligauerit non videt portam in nocte somnia mala neque timorosa. et si ille qui spererit in sole tunc que visus eius est debilitatus terretur cum eo oculos suos et conuenit. Et que ille lapis fricatur ad capillos capitis attrahit festucas sicut magnes ferrum.

A
B
C
D
E
F
G
H
I

Capitulum .cx.

Sardius et Sarda. Albertus. Sardius est lapis ab antiquissimo in eum peccati offo lapides memoratus: est autem habens ruborem spillum cum substantia peruia. sicut si perueras ymaginetur i rubea terra. Et fm hanc diuersitatem inuenitur quinq; modis ita q; aliquis nihil habet de perueritate: et forte ille maris est aliorum et domus in qua generatur. In Sardis autem ciuitate reperitur esse dicitur. Ides. Sarda est lapis qui se habet ad tabulas ligni sicut Dagues ad ferrus. Et immo adheret ita foriter tabulis nauium in mari: et a tabulis uelli non possit nisi absindat cum ipso ea pars tabule cui adheret. Est autem in colore prasius hoc est uirens. Hoc similiter ait Enar.

Operationes

Albus. Alium Sardii lapidem accendere animum ad gaudium et acere ingenia: et per stratas ligare onichiu. Hoc similiter ait Enar.

Capitulum .cxj.

Sardonis. Albertus. Lapis sardonis quem quidam sardonice vocant. est compositus ex duob; sardio videlicet et onice. Est etiam albus et niger: et colorem ynguis perferens et onice. Laudabiliter autem est q; hos colores habet magis distinctos. Inuenitur autem quinq; modis aut pluribus propter diuersam colorum mixtionem. et frequenter inuenitur in India et Arabia.

Operationes.

Idem Albertus. fertur luxuriam expellere et castum reddere et pudicum. Et est tamen maxima huius virtus in hoc. q; cum onichius no cuius sit hic nocere no possum sardium in substantia habens admixtum.

Capitulum .cxij

Samius et Sarcosagus. Alb. Samius est lapis a samo insula q; inuenitur. Hoc autem lapide pollit aurum. Ides. Sarcosagus est lapis deuorans cadavera in ormondum. grece enim sarcos sonat. carosagus autem comedere. antiqui autem de hoc lapide prius fecerunt

De Lapidibus

Arbam mortuoz eo q in spacio .ccc. diez ca/
dauera solumitur. Ob hoc aut nostra monu/
menta lapideo sarcofagi sunt vocata.

Operaciones

Samius. Alb. Fertur aut q samius porta
suo vertiginē sedas:z mōre z solidat habere aut
hoc vicia vicia q alligatus in copia parturien
tis impedi at partū. Hoc similiter ait Arabari

Capitulum. cxiij.

Smaraldus: altias smaragdus. Alber
rus in lapidario suo. Smaraldus la
pis est preciosior multis alijs:z non ra
rus. z color eius est viridissimus translucens:
sca q vicinum aerem sua viriditate figurare vt
deatur. Et melior est planicies superficiali. qz
vna pars nō obumbrat aliam. Melior tñ est
q nec lumie nec vmbra variat. Qui planicies
z color varietatum dicunt esse diuersit ares. vij
eo q aliquando fel nigri per modum virgula
rum admixtum habet. Hj sunt a locis scoticis
et Britanicis z biliacis. z qui in venie eris nascū
tur. z maculosi quidam. z quidam Calcedonijs
cū eo q ad mixturam habent cum illo lapide.
Meliores autem sunt scotici. Et ferunt quid
dam q illi de midis grisonum auferuntur. qui
lapidem hunc cum cruditate magna cultodi
unt. Dixit autem vnus de greca veniens ves
ridicus z cariosus ex peramētator. q bic lapis
nascit in rupibz q sunt sub aqua maris. z ibi in
uenit. Rationale etiā est q in venie eris in per
spicio quide ad eris substantiam non veniens
nascit: eo q rubiginus eris habet viriditatem

Operaciones.

Quando smaraldus ponitur in potu conue
nit venenis mortiferis z moribus venenosis z
punctionibus habentibus a culcum.

Qui ergo dederit in potu de limatura eius
Pondus .viij. granorum ordet illi qui sumpsit
venenum anteq fecerit impressionem liberat
eum a morte. z non cadent capilli eius neq ex
coerentur: est sua casualio. ille q assiduat aspi
tere ipsum preseruat eius visum a nocumentis
et conseruat eum incolumem.

Et qui defert ipsum in anulo preseruat eam
ab epilentia quando ducit cum digito anteq
superueniat.

Et propter hanc causam docemus reges q
suspendant eos in collo filiozum quādo nascū
tur statim ac superueniat eis epilentia

Et idem auctoritate Rasis. Taberzet vel fe
ruzegi id est smaraldus. conuenit leprosis qñ
dosumitur in potu limatura eius. Et si cadat
aspectus tyri super lapidem smaraldi visus
nuntur oculi eius et liquefunt.

Dyasco. ca. de smaraldo. Smaraldus por
tans auget substantiam habentem persuasionē
in omni negotio corpore z sermone callos les
roses facit. subuenit z in tempestatibus. Sculpit
tur in eo scarabeus: pertunditur aurea fibula.

Alber. in lapidario suo ca. de smaraldo. Ex
pertum est nostris teporibus q bic lapis si vere
viridis z bonus est: tenet coitum. propter qd
rex vngarie qui nostris temporibus cum in vi
gito in hora coitus cum vxore sua habebat in
coitum tres partes visus est.

Et ideo probabile est qd videtur q bic lapis
gestantem se ad castitatem inclinat.

Unde auget operes: incantatus dat verba
persuasoria. z q collo suspensus curat emittit
teum z caducos morbos

Expertum autem est q visum debilem for
tat: z oculos conseruat.

Et bonam facit memoriam: z tempestatem
auertit. Et valet diuinis annibus: propter quod
queritur a magis.

Capitulum. cxiiij

Agda z Sandariso. Isidorus. Sagi
da est gemma prasini coloris apud cal
deos. cuius tanta vis est: vt permeant
tes nanes e profundo petat et carinis ita tena
citer adhaereat vt nisi abrasa parte ligni vix se
paretur.

Operaciones.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L

Capitulum. cxiij.

¶ Ex Lapidario.

- A** Difficiles gemmae sup. officis mari repertus.
 Nunq̄ sciretur nisi se daret inueniendam
 In medio siquides lapis natus ille profundo
 Haues incauras petire e regione meantes.
 Et prelambentibus tabulis berendo carine
 Ad portu trahitur maris ignaris data nautis
 Est autem morsu tabule sic fixa tenaci
 Quod nequit abrasa ligni sine parte reuelli
 Huic parasinus color regio caldaica tellus.
B Nido Sandarius nascitur in Indis loco
 eiusdem notis. Species eius est q̄ velut in tra
 lucidum ignem incus auree gutte fulgent
C Constat inter omnes quantum stellaru a c
 cedat numero tanto ꝛ pecco accedere.

Silentes ꝛ Sirrite. Iudous. Silen
 nites gemma translucet candido mel
 leo q̄ fulgoꝝ cocinens imaginem lune
 Quam iuxta cursum ipsius a stri perbibent in
 dies singulos mundi ꝛ augeri. nascit in persida

Operationes.

Arnoldus. Silentes est gemma Persidia
 cuius color est vt iraspidis lunares motus ser
 uat. gestatusq̄ languentes ac debiles ꝛ
Ex libro de naturis rerum. Silentes lapis
 est colore pulcher. ma fime albo rubeo: vario
 purpureo: quem portat indie testudo. Horus
 quoddam genus est quod viret vt herba. Huic
 qui portat in ore fertur diuinare futura. Igne
 nunq̄ frangitur. Inter dissidentes amorem re
 conciliat. priscos curat.

Iudous. Sirrites gemma est sic vocata:
 quomam in litore firrum in partibus Luca
 nie primum est inuenta. Huius color est croce
 us continens intus stellam languidas ꝛ sub nu
 bilo resistentes.

Albertus in lapidario suo inquit. Lapis si
 lenites est lapis de quo varia referuntur. Di
 cunt enim quidam eum nasci in quodam ge
 nere testudinis Indico. ꝛ esse varium. dicunt
 q̄ hunc esse virentem. ꝛ in Perside paribz fres
 quentius inueniri: sive in Arabia. sicut inquit
 Plinius. Dicit aut̄ hunc crescere luna crescen
 te. ꝛo crescere dici ꝛo de crescente luna.

Helatus autem fertur confere precientia ꝛ
 quandam futurorum: si sub lingua portetur: ꝛ
 cipue prima luna ꝛ decima luna ꝛ decima ex
 istante. Dicunt etiam q̄ mane prima luna tan
 tam habet virtutem in prima hora. Decima
 autem ex istente luna in decima hora

Et modus diuinationis est q̄ cum ponatur
 sub lingua ꝛ cogitetur de aliquo negotio vtz
 fieri debeat aut non. si fieri debeat corde re
 neret ꝛ infigitur ita q̄ euelli nõ possit. Est sic
 ri non debeat statim cor desistit ab ipso.

Fertur etiam q̄ curat languentes priscos ꝛ
 debiles. Hoc etiam ait Isaac beniamin.

Capitulum. cxvj.

Stellarius. Enat in lapidario suo. La
 pis stellarius est de genere marmozu.
 habens maculas ex auro. Et eius est
 alius albus: qui dicitur Markasita. Alius in
 duo datus celestis: vocatur lapitelaz. li. pro

De Lapidibus

quo lege lapis lazuli. et qñ q; minera fert vtrūq; simul: et qñ q; aliū coloris viridis. et vocatur lapis crisoprasius. vt apparet si leges lapis crisoprasius.

Capitulum. cxiij

Specularis. Albertus. Lapis specularis est lapis admodum vitri perspicuus.

Operationes

A **B** **C** **D** **E** **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**
 ¶ Dicitur autē in hispanoz vbe segondia primitus inuentus est. ¶ Ego autem vidi illū abundantius inueniri: ita q; curbes inde onerātur in diuersis partibus theconie. ¶ Et vidi

etiam in gallia inueniri cū gipso: q; extremitas qdā. ¶ Effusus at scindat in qñlibet ptes tenues: et sūt fenestre sicut de vitro. nisi q; loco plū: bi optet ponere lignū. ¶ Sūt at tres spēs eius: dē vna vitz lucida sicut vitri. alia nigra penit: sic attramentū. ¶ Tertia citrina q; vocat auri pigmentū vel arcanū qd clari: et nobilius

D
E
F

Capitulum. cxviii.

Sphos. Enax in lapidario suo: ca. p. 110
 Lapis siltos est fusci coloris et subrufi: oblongas arillas siue pinnulas nō habens crectas vt alumē scilicet. ¶ Operatioe: ¶ Enax. Lapis siltos vires bysonit pstringētes.

f f

Tractatus.

Capitulum. cxiij.

Spongia marina latine. grece tragel. ara bice affegialbach. Sera. h. aggre. cap. affegialbach. Affegialbachid est spongiemarine duo sunt genera. scz masculus et femina. Masculus dicitur qui perculsuras minutas habet et spissas et albas. Femina vero rotundas cauernas et maiores habet. Sz additertiu genus et uros lapides intra se habens et plurimas cauernas. Eoburitur vero sicut calidionium. Melior est illa que est pinqua sue acceptio. et est adhuc relectua in ea d virtute qua acquiritur et mari. sed qñ plongat tempus sue collectiois. euanciscit virtus eius. et non est conueniens vradmittitur in ope nisi prius lauetur cu nigro aut obaurach. vel cu aqua cineris que est distillata. ¶ Auic. li. ij. c. de spogia. Spongia est corpus marini lacu rari. Et dicitur qd habet aial in eo cui adberet et no sepat ab eo. Et illa q est recessa est fortior et chemetioris est sic carionis. ppter fortitudinem nature maris. Et test calida in primo et sicca in secundo gradu. Et ipis lapis est pinquus et minus calidus. et est fortis et siccatiois. pprie qd est ea est recessa qñ aduritur cum oleo. et similiter spongi cinis. ¶ Dyalscorides capi. de spongia. Spongie duo sunt genera. Masculus et femina. Masculus habet foramina minuta et spissa et alba. Femina vero habet foramina rotunda et magna. Et additur tertium genus habens intra se lapides duos et plurimas cauernas.

Operationes

- A** Serapion aucto. Baliceni. Virtus habet et siccatiuam manifeste. et ideo virtus eius est consolidat vlcera recentia cum suo sanguine cum madefit in aceto nigro aq vel vino fm diuersitate corporum. ¶ Et abscedit fluxu sanguinis qui est in illatione accidit vel coibustione. Quando accipit sicca no habens humiditatem in se et imbibitur in asfalto iudaico aut in pice liquida. et ponitur super locu fluxus. et ignis in ea accenditur. et valet in cauteriu. Sed spongie coibuste virtus est resolutiua. ¶ Et lapis que inuenit in spongia habet virtute que deficcet. et fragit lapide qui est in rebus causatus. ¶ Et idem aucto. Dyalscorides. Que est spongia est noua et sicca non cum sua pinguedine confert vlcenibus. et resoluat apostemata flegmatica.
- E** Et coibustiuat vlcera recentia. qñ supponitur cu aceto vel aq incarnat vlcera antiqua. qñ apponitur eis cum melle cocto et apponitur cu aq sola. Sz et spongie illa que est subtilis. leuis non habet iuuamentu

¶ Et vititur spongia noua sicca in pannofineo ligata. que sola facit forma liquu. et in intro missa aperit orificia vulneru quado sunt clausa. ¶ Et qñ ponitur sicca in vlcenibus antiquis butidis ad que fluxit humiditates eorum. ¶ Et apponitur cu aceto et subitinet menstrua. ¶ Et qñ comburitur sicut comburitur spuma maris. confert obthalmie et abstergit oculum. ¶ Et quando lauatur post combustionem eius est magis iuuatiua in medicinis oculozum. ¶ Et quado comburitur cum pice. confert fluxui matricis. ¶ Et lapis qui inuenitur in spongia fragilla pidem resice quando bibitur cum vino. ¶ Auiceni. Quado spongia aduritur cu oleo et eius cinis confert disruptioni sanguinis. ppter incisionem et apertiones. Infirmatur et ea ignis super locum et cauterizatur cum hoc et ipsa sit substantia retinens sanguinem.

¶ Et ex ea fiunt licnia que in orificiis venaru ponuntur. et retinet sanguinem et fluxu sanguinis. ¶ Et eius lapis subtiliter absq calcatione et siccat et abstergit. et siccat apostemata flegmatica. ¶ Et infunditur in aceto et ponitur super plagas et consolidat eas. et decoquitur cum melle. et consolidat vlcera profunda. et similiter ponit sicca super ipsa. ¶ Et infusa in aqua aut vino deficcet vlcera humida antiqua.

¶ Et qñ spongia aduritur cum oleo et conueniens curatioui spuri sanguinis.

¶ Et lapis in ea inuenitur fragit lapide in vesica apud aliquos. Balicenus ait qd fragit lapidem renum tantus. quia non transit vlcis ad vesicam

De Lapidibus

Capitulum. cxx.

Sordices panis balnei latine. arabi. vafachi Serapion. li. aggregatoris capitulum vafachi. laucoritate Balieni. est calida. et lenis et dissoluit

Operationes

Serapion. Facit nasci carnes. et est couue niens scissuris que fiunt in ano et enoroidibz quando ponitur super eas. **E**t quod de forsdicie colligitur et corporibz exarantium: cale facit et resoluit exuras dure solutionis. et e conueniens v lceribz renu. **E**t illa que colligitur ex corporibus luccantium: cofert nodis que fiunt in m strice quando ponitur sup eas. et confert sciatice posita loco vnguenti. **E**t forsdices que reperit in y asibz in quibus oleum adunitur resoluit multu et lenit. **E**t dixit in forsdice que est in corporibz luccantium fm q in ea est de puluere diu crifficatur ab alia. **E**t fordes quidez vniuersaliter resoluit a postemata indigesta. et conuenit a postematibz lidio manillarum et hoc quonia extinguit inflammationem coru **E**t prohibet cursum humorum ad ipsa. et re soluit: quod iam fluxum est ad ipsa. quoniam ipsa est composita ex puluere et oleo et forsdicie corporis hominis. **S**ed fordes v asozu recipit acuitates a vase cris. et similiter est acutior. et forsdices auris confert panario.

Capitulum. cxxi.

Sic. Jsidorus Siler est lapis durus sic dictus: eo q ab eo ignis exiliat

Operationes

Jem in libro. xic. **E**t genere silicium optimi sunt nigri quibusdam in locis ac rudentes **A**
Abi quoqz contra v crustate incorrupti qui **B**
 er in monumentis sculpi et incorrupti perma **C**
 nent. quibus nec ignis quidem nocet. Nam ex **E**
 bis etiam forme fiunt in quibus etiam er fun **D**
 duntur. **S**ed et viridis silex v ebemetr igni **E**
 resistit a nullo copiosus est. et vbi inuenitur la **D**
 pis nosarum est. **P**allidus autem in cremento **E**
 raro vilis. **F**luuialis vero silex semper velu **D**
 ti madens est. hunc estate et hibere opo: et nec **E**
 ante bienniu in structuris domorum inseri

Capitulum cxxii.

Jecinus sive Succinus. Albet. Succi **A**
 cinus est lapis croci coloris que greci **B**
 electron vocant. inuenitur enim trans **C**
 lucens sicut vitrum. vocabulu bz a materia qz **E**
 a succo vel guma arboris nascitur que pinus **D**
 vocatur. lambra vulgariter vocatur.

Operationes

Jdes. **E** onfricatus aut trahit solia et paleas **A**
 et silasicut magnes ferru. **D**icunt aures q co **B**
 fert porantibus se castitatem. **E**t de expertis **C**
 autem est q fugit serpentes. pregnantibus au **D**
 tem valere dicitur ad facilem parturitionem **E**
Jido. Succinus quem greci electri non vo **D**
 cant fului cericqz coloris fertur arboris succu **E**
 ce. et ob h s h appellat. **S**tat at eū no ee p h sic **E**
 cu. v p heronys fabula dicit sine arbor. **F**iaz **E**
 acce v rede nitore flagrat. **F**lacet ari in sul oce **E**
 ani occidetal. sic gum de fat qz cristallu rigore **E**
 ff 2

S tpe. ¶ Ex ea hnt decoris gra agrestiu monilla
 feminaru vocari aut a qbuidā d: arpaga: eo q
 a ttritu digitoꝝ accepta calozis aia folia pale
 asq: z veltiu fimbria rapiat: sicut magnes ferru
B ¶ Exli. de na. reb. Succinꝝ est gēma q vult
 gariter appellat lambria. hic croci coloris est:
 z vritz aliqñ frāsu cet. ¶ Lasticitatē porzātibz
 cōferre dicit. Fumꝝ cū iunat parturietes. z fu
 gar serpentes. prima quidē gutta que de arbo
3 re pino fluit pura z lucida est. ¶ Et bec est illa
 que in estate calida profilit: Reliquo vero tem
 pore fluens obfcura est et immunda.

Capitulum. cxxiii.

S ulphur. Iudo. Sulphur terra est et
 actione calozis excocta in essentiam sul
 pbureā cōmutata. A quozis et terrestri
 bz z igneis trāscuntibz. Est aut aliud sulphur
 viuum: videlicet qd tale est equale a terra p
 ductū. Aliud est extrinsecū siue mortuū qd ar
 tialiter parat. z in calamis ferreis funditur.
 ¶ Auli. ij. ca. de sulphure. Sulphur cōmūbo
 notū. est ca. z sic. ad quarū pueniēs. z ē subtilia
 tiū z attractiū. ¶ Dyas. ca. sulphur. omibz
 est moni. Ligedū est viuū et colore limpidum z
 resplendens z per lucidū sine lapide. quod mis
 sum in focum viridē facit colorē et pingatur.
 Alascitur in melofda z lipparia.

Operationes.

A ¶ Dyas. Cū rē ei q̄ resoluūt z abstergit. z q̄ res
 silit venenis maritinis z alijs silibz eius qñ te
B ritur z pulverisat sup morsure. ¶ Et cōficiat cuz
 spūto aut vniū aut cū oleo veteri. aut cum mel
E le aut glutine alborin. ¶ Curat scabiē z egritu

dinē in q̄ elevat curia z hoc q̄ ipm aufert ipas
 egritudines absq; hoc q̄ impellat matēria ipos
 rīa d̄ interiora corpis. ¶ Et educit sanien ex
 pectore. z qñ trāsglurif cū ovo sorbilia ut fit fu
 migium: cū eo cōfert asmani. ¶ Et qñ fumigat
 mulier cum eo educit fetum. ¶ Et misceatur cuz
 glutine alborin: aut refina pini et aceto cōfert
 scabiei vlcerosē z emperiginē: z maculis albis q̄
 fiunt in vnguibus. et aufert morpbeam
 ¶ Et curat elephantia. z similiter cum refina z
 aceto curat pūcturā scorpionis. ¶ Et qñ misce
 tur cū nitro z fricat inde corpꝝ: aufert pruritus.
 ¶ Et sumit in potu cū aq̄ vel uno sorbili et cu
 rat ytericia. z ē bonū cozse. ¶ Et qñ pulverisa
 tar sup corpꝝ aufert sudorē. z qñ linitur sup po
 dagrā cū nitro et aqua cōfert ei. ¶ Et cōfert qñ
 fit fumigius cū co fordiditari z obluioni.
 ¶ Et misceat cū melle et vino: z curat atritiōes
 aurii qñ linit cū eo. ¶ Auli. ij. ca. de sulphure
 ca. est z sic. Et est et medicinis ad albaras. pro
 pie dum nō tangit ipsum ignis. ¶ Et qñ mis
 cetur cū gummi alborin eradiceat veltigia que
 sunt in vnguibus. z cū aceto ponit sup morpbeā
 ¶ Et ponit sup a dūstione z vlcerationē: z ab
 stergit emperiginē. z pprie cū visco. z pprie etiā
 cum aceto et cuz nitro. ppter puritū lauarur ex
 eo corpꝝ. ¶ Et ipm est cū nitro et aqua super
 podagrā linitū cōmueniens. et constringit cozꝝ
 zam suffumigati. ¶ Et administratur cuz ace
 to et melle super contritionem aurium.

Capitulum. cxxiiii.

S Al. Sera. ij. ag. ca. Dyas. cori.
 Sunt et vlt species. vna ē q̄ est mē
 nera z alia q̄ est ex mare: illa que est ex

D
E
F

B
H
J
K
L
M
N
O
P
Q
R

De Lapidibus.

minera est fortior. Et melior ex eo est non bñs
 lipidē clari corpōis, cuius presunt equales. et
 ex marino melior est alio equalium partium. z
 etiam reperitur in locis aquarum stantium

¶ Jte aut. Sale. Et sal qđ generat in stagnis
 marinis assimilatur marino. Et iste sal fit in ma
 ritimis. Nā qđ decrevit aqua vel cōtrahit in
 tēpōe estatis. coagulata a calore solis adurente
 qđ est in marginib⁹ aque. z fit sal. Et hoc fit plu
 rimū. eo qđ aggregat in loco illo ex aquis for
 didis. que sunt multū calide. Et ppterca quia
 euacuatio aque maris fit in loco arto. suba ei⁹
 est grossa. et sapor ei⁹ est stipicus salus. Sal
 vero qđ ex terra est minera est grossioris substātie et
 fortioris stipicitatis. Et virt⁹ ei⁹ ē cali. z sic in
 iū. gra. Sal sodome ē sal iqb⁹ generat in mari
 mortuo vbi est ad amara. in qua si piciant pis
 ces moriunt. Et vocat sicca nomine mōtū qui
 sunt ppe illō mare. Sal qđ effodit a min⁹ ei⁹ ē
 min⁹ ca. z minus subtile alijs. Cōburit sal fm
 bñc modū. Pone sal in olla noua. z cooperi illā
 nē falsedo egrediantur ab olla ppter calorem
 ignis. z pepiollā in pnis et omite ibi do
 nec adurat z crepet. deinde aufer ab igne. z pos
 tes discernere diuersitate salis a suo sapore. et
 hoc qđ ille qui pceptat amaritudine resoluit.
 Sed qui est salus solū cu⁹ resolutione sua sti
 plicat z stringit. Et sal qđ adunū ē maioris re
 solutionis z minoris stipicitatis. Et flos salis
 ē subtilior qđ sal adustus z sapor ei⁹ ē acur⁹. et
 resoluit resoluitōe forti. z flos ei⁹ spuma que
 est supra salcm. Sed puluis salis assimilat spu
 me salis multū. Et possibile ē qđ subliaret z re
 solueret plus qđ sal. z aggregaret qđ remaneret
 de substātia ex corp⁹ sicut sal. Et situ capis pi
 sces viuētes z proūcis in mari mortuo moriunt
 tur statim. Ergo debes scire qđ accidit propter
 amaritudinē que est in ea: que quide inimica ē
 animalibus omnibus et plantis

Operationes

A ¶ Serapion. Airtus salis est qđ p̄hibet putre
 factionē corpōz eoꝝ qđ sunt parata putrefieri. p
 pter humiditātē sup̄flūā que ē in eis. Et sal ma
 ris qđ exēdit sup̄ coziū z ponit sup̄ splenē. resol
 uit duriciam ei⁹. ¶ Dyacoz. capitulo. de sale.
 B Salis virtus ē stipica. z abstergit z mandifit
 car z resoluit. Et aufer carnē sup̄flūā ab vlceri
 uit. Et cauterizat z prohibet vlcera fraudulēta
 C Et in cōfectionibus medicinarū scabiei ¶ Et
 aufer carnē sup̄flūā qui crescit in oculo. Et li
 D quefacit yngulam que fit in eo. ¶ Et ingredit
 in cūstribus. z est bonū apostematib⁹ hydropsi
 eoꝝ. Et quando miscetur cum oleo z aceto. sed
 dat puritū. quādo yngitur iuxta ignem donec

sudet. ¶ Et idem facit in scabie vlcerata z non
 vlcerata. z in lepra et empetigine. z qđ in risceni
 cum melle z aceto z oleo et linitur. cōuenit iqu
 nante. ¶ Et cū oleo solo cōuenit apostematib⁹
 bus vulue z duaz amigdala. z z cursui humidi
 ratum ad gingiua.

¶ Et fit ex eo emplastrū cū sanicb⁹ ordeī costō
 z melle ad puritū. z ad fluxibilitatē gingiuarū
 et ad vlcera corrosiua

¶ Et fit emplastrū ex eo z semē lini ad punctu
 rā scorpionis z cū ozigaro z yfopo z melle ad
 mōsū vipere. z cū pice alkierā aut cū melle ad
 mōsū aiāl. qđ dicit cerasites. z ē serpens conurus.

¶ Et qđ fit emplastrū cū eo et melle z oleo. res
 soluit furunculos. ¶ Et qđ miscet cum oziga
 no z fermēto. maturat apostematata flegmatica
 testicaloz. z cōuenit mōsū rane existētis in flu
 mine babilonie. ¶ Et qđ terit z ligat in pētia li
 ni et submergit in aceto forti et miscet cū isto et
 ponitur supra mōsū iū quo est mofura ania
 lis salicuius venenosi conuenit. ¶ Et quando
 miscetur cū melle. cōuenit sanguini mortuo qđ
 est sub oculo. ¶ Et cōuenit nocumento opij z
 fungozū pniciosozū. Et qđ miscetur cum saris
 na et melle. cōuenit cōtusioni neruoz z attritio
 nilacero. ¶ Et ponit sup̄ cōbustionē ignis.

et non sinit locum veficari. Et ponit in bñc mo
 dum super podagrā et cōuenit. ¶ Et qđ fit em
 plastrum cum eo. z linitur cum yfopo. et probi
 bet berisipilam z fomicam augeri in corpore.

¶ Et quādo miscet cū oleo proxiō carisudore
 Et quando sumitur in potu cum vino et aqua
 lazar vntrem. Cūritamē est malū stomacho

Capitulum. cxxv

Sal aromaticū. Sera. Sal armonia /
cus est albo ⁊ rubro ⁊ extrahit ex lapidi /
bus claris duris. ⁊ est salus mortificati /
uus multū d'ceret ex corasceni. ⁊ sunt ei⁹ colores /
multi. Nā ex coniger ⁊ puluerulēus albo cla /
ruescitur cristallus. ⁊ est melior. ⁊ est ille qui in /
gredit in medicinis. ⁊ est ca. et. sic⁹ in. iij. gō.

Operaciones

- A **S**era. Est abstertius humoz grosso ⁊ ab /
stergit ⁊ lauat ⁊ cōfert casui vulue ⁊ squinantie
- B **E**t d'iminuit albedine oculi seu pannuz eius

Alind⁹. An. iij. can. fen. i. d'asperitare /
lingue inquit. Sal indus ē in colore sa /
lso ⁊ dulcedine mellis. Et est zuccarum /
quod inuenitur coagularum super cannā mel /
lis in india sal loco eius ponuntur candi. lege /
zuccarum. in tracta. de ber. capitulū vltimuz

Capitulum. cxxvi

Al alkali.

Operaciones

- A **A**ctoꝝ. Sal alkali: vel alkal sic in hunc mo /
dus. Accipe de herba cali: que alio nomie voi /
cantur vshen. ⁊ fac in terra foueam magnaz. et /
imple foueam ex herba illa dū est recens et ac /
cende ignem in ea. **E**t quando erit illa herba /
combusta pone de alia super eam. ⁊ fac ita do /
nec fouea erit plena: ⁊ illa herba bene combus /
ta. ⁊ dimitte ex angui ignes ⁊ infr. gidari cinere
- B **D**einde detege sub cinere foue. quia tu in /
uenies salem nigrum petrificatum vel coagu /
larum in magno globo in fundo foue ex sal al /
kali vocatur
- D **E**t valet ad omnia vt sal armonia cum

Capitulum. cxxvii

Trachius. Enax in lapidario suo. Tra /
chius est lapis niger. Nascitur in pon /
to amne qui est in egypto.

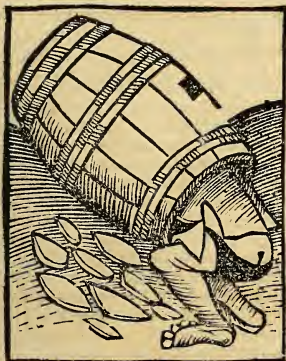
Operaciones

- A **E**nax. Trachius bz vires sicut gagates.
- B **E**t dicit accedi paz ab aq̄ h̄ et inquit ab oculo
- C **H**oc idem dicit Alb. in lapi. suo. ca. proprio

Capitulum cxxvii.

A
B
C

De Lapidibus.

Capitulum. cxxi

Tartar. Sardo. in li. d. p. p. i. c. a. r. e. r. u. m.
Lartar. Ermi. eculen. ia. in. mod. i. t. e. r. e.
vel. mollis. lapidis. circa. pres. dolci. in. du.
rata. cuius. natura. calida. est. r. sic. in. iiij. gradu.

Operaciones

¶ Idē valz cōtra scabiē. serpinē z ipetiginē
¶ Cōtra capitis immūdiē. Cūturē em̄ bz
extenuādī: cōlumē dī amūdiā dī cōi z laxandi

Capitulum. cxx.

Terra sigillata lanice. Bre. lemmia fra
gidos. Ara. Teumacon vel buma um
Sera. li. ag. Teumacon. auc. D. yaf.

Teumacon .i. terra sigillata. et est sigillū maris
num. et est sigillum laice. z est vna ex terris als
mayum. Et multas latus illi assimilantur. Et
color eius est similis mo gre: s; dicitur ab ea
q; quādo tāgitur dignis nō adberet eis sicut
mogra. z est de viscositate in ea res parua. et
inist a sigilla sunt z almayum. Et color omnis
um est rubeus. sed illa que est vcr a et cis dicit
et terra fundosa. vbi non est arbor: neq; herba
neq; lapis. Accipitur igitur et minera illa. z in
funditur aqua donec dissoluitur z spūat. Et
agitur forti a gitatione. inde dīm itit donec
resideat: z tūc abijciatur ab ea aqua q̄ supnas
tar cum facilitate. et postea colligit qd̄ est pin
gue et viscosum. et abijciatur qd̄ est lapidosus in
fundo vasis. deinde ponit illud pingue ad sit
candum donec sit sicut cera mollis. z sic dicit
dicit in frusta parua et quibus sunt tro: i. i.
et sigillans qui dēficatur in vmbra donec rece
dat aequoitas et completur dēficatio.

Operaciones.

¶ Dyaf. In suba cū dē acetas. z ē in ea parū
stipticitatis. z yrus est q̄ dicitur sine mordica
none. Et curat vlcera fraudulēta etiā si fuerint
sordida. **¶** Et qn̄ cōficiē cū aceto forti y fhor si
cut latus. z ponit sup vulnera recētia et dimit
titur sic glutinat ea z curat vlcera aniqua.

¶ Et dissoluit ip̄ am cū q̄c: q; videtur magis
operere necessitari sicut cū aceto aq̄ mixto aut
secant abini: aut vino aut m: licitato. et cōuenit
iūna mento manset: o hñi bo vlcera in in: cū
nis an̄ q̄ sīa pūrida facta cluserit cum ea.

¶ Post q̄ p̄cēserit dētere cū aq̄ mellis. z pos
stea cū aq̄ salie. Deinde cū succo plāraginor
datur in potu cū aceto fortiter mixto aque.

¶ Et cōuenit moriū rry z a hioz anialū vena
nosoz: canarabidi qn̄ bibit cū vino limpha
to: et qn̄ linif sup locū moriū cū aceto: sumit
liter opozet q̄ linātur oēs moriū anialū vena
nosoz. **¶** Deinde ponat sup vulnū foliū aliq̄
agrestis. z postea ē solū cēt: urce mior: et post
B est foliū passij. **¶** Et medicamē qd̄ sumit ce
luto sigillato et grana iuniperi in q̄ admisce
et bolo armeno quāntas pua. qn̄ bibitur et co
ille q̄ timet portione vrenosaz prohibet nocu
mentū cū ab eo. **¶** Et sumit eā in potu illi qui i
iā sumperit medicinā. xij ip̄ eā dbe c i stoma
cho suo. puocat em̄ von. in: z expellit nocumē
tū cū ab eo. z sumit eā in potu illi qui iā sum
pserunt medicinā vrenosaz dū ipsa est adue
in stoma: bo suo. **¶** Prouo cat enim vomitū et
expellit nocumētū ab eē: liberat euz a morte.

¶ Et go fut ex pue in illie q̄ biberat canrarides
et lepozem marinu m: iam dedito in potu de

¶ Et go fut ex pue in illie q̄ biberat canrarides
et lepozem marinu m: iam dedito in potu de

¶ Et go fut ex pue in illie q̄ biberat canrarides
et lepozem marinu m: iam dedito in potu de

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K

De Lapidibus.

B ¶ Dicitur etiam quod valet contra emproicā et lupaciā passionē. Hoc autē certū est quod speculatus est lapis iste. et idoli obiecti corpis sicut speculum concavum visum representat.

L ¶ Et nascitur in omnibō. hunc cū aliq̄s tenet in manu delecta contra solum radios emittit. et ignem emittit ut videns miretur.

D ¶ Nam qui cum portat circa sinistra brachiā omnes turbas contemnit. Hoc locuste et grādines a fructibus remouentur. et ardorem venis de feruē crescit.

E ¶ Aristoteles. Topasion cum ponitur super hōminis vulvas cessat fluxus eius. Est autem istud genus quod si supra rem bullientem suspēditur: cessans amp̄lepsiū.

F ¶ Ex libro de naturis rerū. Topasion ille cuius color aureo similis est. hic magis preciosus est. Aliud autem genus est multo lucidius et colore magis tenuē: sed deterius. Hic lapis inter cetera que faciūt dicitur etiam iram luxuriāque restringere

¶ Dicit autē quod visum cōseruat. a noxiis casibus defendat se portantes ¶ Solinus. Theogolitus est lapis olivē nucleo similis. Spiritur cū videt. si vīz alioz vincit bonis remedijs ¶ Solinus quippe haustus pulsus calcantis rem dolorē ac vesicē leuat.

D
E

F

Capitulum. cccxiii.

Turbia. S. r. li. aggre. ca. turbia Turbia ex ea ē q̄dā q̄ sit in forma cubi. in quibus circinat̄ur es et colligit̄ creponit. Sed illius qui sit in mineris sunt tres species. Nam ex ea est alba: et ex ea est viridis: et ex ea est citrina imbibura rubore. et mīuere turbie indie sunt in litroly maris prope regionem indie. et melior harū est alba. que cuz aspicitur videtur quod habeat supra se salem. et post ipsam est citrina. sed in viridē aspiciat. et est perforata. et defertur ex maritimis. Et alba est libalior omnium specierū turbie. et viridis est grossior. scilicet illa que cum foraminibō est. ¶ Dyasco. ea de turbia. Sunt eius due species. Una est leuis alba: Alia est minus leuis ea. Generatur autem turbia quando accipitur climia: puluerizatur super ea in sua circinate: et opponitur in ipsa climia ut fiat climia citrina. Eleuatur ergo ex climia humis et seberat paricibō. et est turbia. Et turbia quidem nō est solū ppter an̄ctū az aīa sed est absq̄ hoc quod p̄fertur ex climia absq̄ circinate eris. ¶ Chlor. ex eo sit in Serapio. nem est. que sum cypro. Que quando roratur aceto emittit odorem eris. cuius etiam color est similis colorū resinē. et sapor similis saporū lūci. Et quando ponitur super primas aggre: gatur partes eius. et sic color eius similis:

F

F

F

Capitulum. cccxiiii.

Turchois et Theogolitus. Arnoldus. Turchois est lapis: cuius color est flavus in album vergens a regione turci dicitur in aqua nascitur.

Operationes

¶ Est virtus eius visum cōseruare saluum. ¶ Etiam a noxiis extrinsecis casibō dū ē super ipsū hilaritatē q̄ inducit. ¶ Alber. Turchois est lapis flauus, calorū viridi caducis. ac si lac penetraverit in flauū color ē: et resultat per ipsū ad siccificatē. Est autē nō p̄ficius neq̄ rar̄

A
B
L

f v

colori erit. et qñ rãgã nō habz asperitatē. et est le-
nis. **Q**uod potest etiã q̄ inueniãtur hoc offiã in ea
aliter aut nō est bona. Lauatur autē turbia in
hunc modũ. Accipis sicca vel cū aqua mixta et
ponitur in peria lini nō rara. et ponit in aq̄ plu-
uiali. et mouetur peria in aqua. et qd̄ est de thur-
ria bona electa subtilius egreditur de peria in
aqua. et id qd̄ est in ea ex forde et grossum rema-
net in peria. et post hoc dimitte residere. deinde
proijce aquã cū turbia in vase alio mundo. et q̄
remanet in fundo et grani arenoso: abijce et di-
mitte aquã clarificari. et p̄cecam cū facilitate
et it̄ ex in fundo sup turbiam aquã aliaz et agita:
et fac vt pins. et hoc tamdiu vt nihil arenoli re-
maneat. et aqua superflũs remaneat clara. et cū
becf̄ ceitis proijce aquam et sicca thuriam. Et
quidam sunt qui dissolunt thuriam in aqua
donec fiat sicut mel. et ponunt eam in peria. et su-
spenditur peria super vas et colatur et ea quod
potest. et restringunt penã restrictione pauca
vt amplius egrediarur. et proijciunt sup ipsam
aquã multã et mouent. et qd̄ natat in superficie
aque colligunt cuz lana. et illud qd̄ natat ē pin-
guedo. ponunt eam in vase nouo mundo. de-
inde cum mouerit residuus motione leui. et pro-
ijciunt in vas aliud. et qd̄ remanet in fundo et
arenoso abijciunt. faciunt hoc sepe donec nihil
arenæ remaneat. Lauatur autē turbia cuz vi-
no similiter. et illa que lauatur cum vino ē plus
stiptica q̄ que lauatur cum aqua:

Operationes

A **Q**uod Dyascordes. Virtus turbie est stiptica in
frigidatã. et replet vlcera. carne conglutinat.
desiccatiua est desiccatione pauca.

B **Q**uod Et qui vult assare turbia: et et eã contritiõe
forti. et cõficiat eã cū aqua et faciat troiscos. et
ponat sup restã: et ponat sup prunas. et voluat
troiscos cū assiduatione donec desiccentur et
fiant ribei. **Q**uod Et scias q̄ accipit turbia etiam
et auro argẽto et plumbo. et illa que accipitur et
plumbo est secunda in bonitate ab illa que est
in cypro. **Q**uod Aliquando autē egemus turbia et
non possumus inuenire. sed nos scimus medi-
cinas equiuales in bonitate. et similes virtuti
eius quas volumus hic docere. et modum eas
rum: et qualiter fiant

C **Q**uod Accipe et folijs mirri cū folijs et granis ei⁹
reccanibus sicut sunt. et pone in vase terreo cru-
do et cooperi vas coopertorio habente multa
foramina: et pone in fornace figuli: Et quando
decocta fuerit terra vasis et facta testa. aufer
quod est in ea. et pone in vase alio crado: et po-
ne it̄ ex in fornace si cut pins et sine coqui. et ex
trabe qd̄ est in eo: et laua cinere illum sicut laua

D **Q**uod Accipe et folijs mirri cū folijs et granis ei⁹
reccanibus sicut sunt. et pone in vase terreo cru-
do et cooperi vas coopertorio habente multa
foramina: et pone in fornace figuli: Et quando
decocta fuerit terra vasis et facta testa. aufer
quod est in ea. et pone in vase alio crado: et po-
ne it̄ ex in fornace si cut pins et sine coqui. et ex
trabe qd̄ est in eo: et laua cinere illum sicut laua

tur turbie: vt̄re. **Q**uod Sit autem hoc idē et folijs
et summitatibus oliui rum eadem disciplina:
et maxime siluestri. **Q**uod Et sit et citonijis post
q̄ inciduntur per frusta. et abijciuntur semina. et
ex galla et ex mou celli albis immaturis et d̄ ches-
catis in sole. et ex summitatibus arboris grani
viridis. et ex floribus vitis agrestis. et ex summi-
tatibus arboris masticis. **Q**uod Et quidã accipi-
unt folia arboris ficus. et desiccant in sole. et fa-
ciunt vt diximus: **Q**uod Virtus turbie ab lute ē sic-
ca et plus desiccatiua omni medicina. et ingredi-
tur in siccis cum quibus curantur egritudines oculi
lorum. **Q**uod Et est vna de melioribus medicinis
cum quibus curamus vlcera que fiunt in ano
et virga et peccine: et desiccant humiditates que
veniunt ad oculum. et prohibet eas venire et in-
gredi tunicas eius.

Capitulum. cxxv.

VArch et vnic. **I**sid. **T**as
rach siue sanguis draconis
est in Aniso lapie. **S**ed
medicos succ̄ herbe rubē
tis coloris: vt̄ appareet supe-
rius in primo tractatu de
herbis capi. ccccxxi. et **S**

Operationes

Quod Virtus eius est contra quemlibet fluxum. ac
precipue sanguinis. et ex eo arḡ argẽto vniu al
galatit. **Q**uod **I**sid. **T**en r̄ est lapis armenicus q̄
est coloris sub albi di. hic valet cõtra mclã colliã

Quod Contra vitii splenis et epatis. Et passionem
cardiacam. et ad officia fantastica visceris

De Lapidibus.

q̄ si celsa micet tonitru cōuertā chorūsa. Lon
che diffugiūt subita formidine clausē. Sic un
tercepta cōceptio deparit haultu. Et fit abozū
uū q̄ ceperit inde creari. Inignes bacca p̄
dam maris india gignit. Dignit et insignes an
tiqua britama baccas.

Capitulum. cxxxvi

Uegēana r̄ Unio. In. Uegēana italis
ca gēna est ab uegēnānis reperta nū
gra facie albis in termicāibus notis

Operaciones

Ex li. de natu. re. Unio lapis est insula capue
sic dictus q̄ virtute r̄ nobilitate ē vnic̄ hic tā
te cōnūitatis ē q̄ nulla in eo p̄z venax vel qua
marū diuisio. s̄z planū ē admodū glaciē. ¶ Ha
turaliter tū aperit se d̄rorē celi ip̄m̄z in se reci
pit. r̄ cūinet tāto tpe quāto mulier fetū getat i
vtero suo. ¶ Et nūc tāde illū rorē p̄ tāta moraz
in lapidē tā p̄uertū. emittit q̄s fetū suū alūq̄z te
rū recludit q̄ nullū in eo p̄z diuisionis restigū
Alter̄ d̄o nūc p̄dicto aperiet modo. In ma
ne quidē ē desup̄ mare. ibiq̄z recipit celi rorem
deinde ad fundū maris descendit. ibiq̄z receptus
r̄ in se rorē illū p̄uertit in lapidē. ¶ Ex lapidas
rio. Lollis ē cōchis sp̄s memoranda marinis.
Unio dicit̄ ob hoc q̄ ab vno tollitur vnus
Nedū duo vel plures nūc simul inueniuntur.
Luius ad orn̄ acū laudat candida forma.
Lum̄ deceat vestes deceat cū nil minus aurū.
Lonche r̄ opozibus certis referuatur biances.
In celum patulum rores haurire super nos
Ex quibus orbiculi cādētes concipiuntur
De matutino sic clarior vno rore.
Ros v̄spertinus fetus solet edere fuscus.
Et iuuenes conche dant baccos candidiores
Obscurat fetus concharum grādior̄ etas
Quanto ror̄antis fuerit plus acris haultum
Tāto maiorem gignit conceptio baccam.
Utrā semip̄cē sed crescere nulla pura uir

Capitulum. cxxxvii.

Uescice Solari. Auzic. Lapis vesice ē
q̄ i vesica gñat. Dicit idē li. i. aprio. c.
Dixerūt q̄dā q̄ lapis vesice sumpt̄ frā
gū lapidē renū r̄ vesice. S̄z Balie. dicit̄ q̄ nū
bil borū est noī. r̄ est stipticus: quarē medic̄
vratur ad illa que indigent stipticitate. r̄c.

Tractatus

Capitulum. cxxxviii

Utridicris. Utridicris erugo latine. gre. **U**tridicris erugo. arabice ziniar vel beas erugo. **D**yalco. ca. aeris erugo. **A**lia est rasilia alia granata apud aures folioses. alia est miculosa appellata ob similitudinem forme eius alia confestibilis. alia fossilibilis. **S**it autem rasilia hoc modo. **S**ume vas cui si os equale cum cerebro corpore. et adiecto aceto acerrime immittas squamam prepurgatam cris cypri et suspense vase aceto tangatur. et sic muni. ne in aliq. loco spiramen admittat: et post decem dies aperias. et rade q. adheret lapidi. et qd. radit habet pro erugine cris. **E**st et alia confectio que sic fit. **M**itte acetum fossilissimu in vas encum: et coosperi alio vase etico sed melius ut coticaui vas sit ad minus equale. et sic muni vt supra. et post dies decem rade vas ipsum et collige eruginem que in vase fuerit. **E**t est tertia confectio que in hunc modum fit. **F**ac laminam creta: et in vase ubi acetum est mitte. ita q. acetum non tangat: et muni vt supra. et postea collige. **I**des etiam poteris cum ynnacia arefere ceperit. sub mitte laminam vitinacis. et post dies decem colligens. **S**it etiam de limatura eramine sic. mittitur acetum et agitur decem in die in vase simul missa limatura. et sic exprimitur et colligit. **D**icitur etiam q. nascitur in metallis. **C**um autem genus est cypriacris gins quod super eramen inuenitur. **A**liud qd. an speluncis distillare dicitur. quod super eramen est parum ut sed bonum. quod distillat album est et nigrum. **A**dulcerat etiam plurimis admixtis. scz punice aut marmore runfo: aut calcantio. sed citius hoc agnosci potest. et si marmore album aut punice habuerit. non se soluet si vero calcantio nigrescit in digitis. **E**ruginis vermiculose genera sunt duo. **C**um genus est quod foditur. **A**lterum vero quod conficitur sic. **M**itte in mortaream encum acetum albu et fossilissimu quasi costam dimidiatam. et tam diu tere q. diu inspissetur. **P**ostea vero mitte stipter rotunde. z. iij. salis marini optimi. et salis natri equalis pondus. et tere diebus canicularibus quadiu inspissetur. et colorem eruginis faciat. et sic vermiculos fac. **E**t si uolueris vt limpidez crearet lucidum. **M**itte acetum partem ynnam et olei veteris partes duas. et omnia supra dicta equaliter. **M**ulti vero accipiunt eruginem rasiliam. et mixto gummi faciunt vermiculos et vendunt. sed inutilis est. **I**ste confectioes eruginis virtutem habent cris sed fortiorum. **O**mnes autem meliores est illa que foditur. secundum da que raditur. tertia que conficitur. **B**ulcasium

in libro que vocatur seruitor. **S**unt multi qz adulterant ziniar. id est vitridicris cum multis rebus sicut cum pumice. et cum marmore pistatis. **E**t sunt qui miscent cum calcantio. **E**t qui vult cognoscere illud quod est adulteratum cum pumice vel cum marmore in deficiat manum suam in aqua. et ponat super ipsum. quia statim dissoluatur. **E**t sunt qui masticeat et eo cum dentibus. et sic precipiunt lapides. **E**t discernitur id quod est adulteratum cum vitriolo. ponendo ipsum in lamina ferrea super ignem. **E**t si continet aliquid vitrioli. quando erit combustum fiet rubrum. **S**ed illud quod non est adulteratum remanet in suo colore et sua figura. **E**t melius ex eo innotis partibus est quod est magis viride. fortioris odoris adurens gustus fortioris operationis.

Operationes

Dyalcozides. **O**mnes erugines in virtute habent stipticam germanicam. **E**t aligenam oculorum veterum. **I**achrimas proouocant. **L**icet et oculos attenuant. **P**alpebras vulnere curant. et sine rumore ea conseruant.

Melle et oleo addito et cera cicatrices inducendo. vulnere fordida sanant. **Q**uia armonia q. mixta. et facta sicut collinum fistulas curat duras cicatrices molunt. et gingiuis puniceis et canceratis vrsillum adhibetur. **P**alpebras attenuant melle mixto et inuncto.

Mixta vero resina ta bentuosa. et ystro et nitro leprosos curat. **F**istulas admixto sale arseniaco medicatur. **P**rofflas quoq. et asperas palpebras cum melle curat.

Comburitur vero sic. **M**itte in sartagine minutas partes eruginis. et pone in carbonibus ignis. quam diu colorem cineris faciant. et postea cum frigerint vtere.

Multi vero in cacabum crudum mittunt. et sic comburunt.

Bulcasium in libro qui vocatur seruitor. **L**omburitur ziniar in hunc modum. **A**cceperit ziniar et pone in parella terrea super ignem et misce quousq. videas colorem eius immutari. quia vt nig in colorem turbie. et post aufer ab igne et sine se pascere et collige et serua et vtere.

Et habetis de ziniar quod generatur in mineris in insula cypri. uod sparet super alijs lapides est parum verum. id quod inuenitur in mineris est maioris quantitas et pulchri coloris. sed non est bonum propter nimiam quantitatem que admiscetur ei ex lapidibus.

A
B
C
D
E
F
G

De Lapidibus.

Capitulum. xxxix.

Verum. Pl. li. xxxix. Vitri vero bec-
 mo dicit fuisse origo. Phenic syrie pa-
 ludem habet q̄ cādebea dicitur q̄ beb-
 atimus nasci creditur. quinq; milium passus
 spacio in mare p̄fluēs iuxta ptolomay de colo-
 niā lenus. hic currit in calubris potus Sed ce-
 remoniū sacer vado limosus p̄fundus. Huic
 nō nisi repulso mare arenas fatent q̄ fluctibus
 volūrate nescit eū de tritis sordibus. Hunc etiam
 marino creduntur astringi morfu nō prius vti
 les. Quingentorum non amplius est passuum
 litoreis spaciū. Idq; tantummodo per mul-
 ta secula gignendo fuit vitro. **¶** Et li. de va-
 poribus. Vitrum aliquando fit ex plumbo ac
 terra subtili absq; cinere silicis asceni. Plum-
 bum enim aliquando est evaporans: aliquan-
 do conuiscans. Unde admixtum cum terra sub-
 tili terre partes illas conuiscat. Et dissoluit in
 parte per actionem calozis: admixta q; pulve-
 re cum terra subtili: Accipit a terra de siccatio-
 nem. z cetera. Item vitrum fit ex cinere herbe
 spinose nascentis in litore maris. Dicunt qui-
 dam q̄ sunt tribuli marini sed falso. inimo vo-
 catur herba vitri.

Operationes

¶ Scrapili. ag. c. Lugeg. i. vitruz. et eo est la-
 pidolum: et eo est arenosus. et quando incen-
 duntur: et misectur cum eo lapis magnes coag-
 gulari corpus suum p̄ter plumbicitatē que
 est in eo. **¶** Vitrus ei⁹ calida in primo gradu
 sicca in tertio. Et ingreditur in multis co-

bol. et aufert fures capinis. et lenificat ca-
 pillos et barbā. **¶** Et quādo teritur et bibit
 cū vino albo et subtili frangit lapidē in vesica.
¶ Et idē aucto. Aben mesuay est ca. z sic. et est
 bonū pulmoni z casui capillorum. et vitri sunt
 plures colores. non ex eo est albus. foris albe-
 dinis sicut cristallus. z est melius aijs.

¶ Et ex eo est rubens z est citrum z viride et
 zulinū. z dicitur q̄ vitri est lapis stultoz alijs
 lapidibus. **¶** Et est inter lapides sicut stultus
 inter boies. Nā ipm inclinat ad omnē tincturā
 Et est facilis dissolutionis in igne a quo extra-
 ctum cito p̄rificatur z coagularur.

¶ Irido. li. xxxix. Vitrum dicitur est. eo q̄ vtrū
 perspicuitate trāslucet. z quodāmodo clausus.
 pater leuibus aridus: ignibus cōcoquit. adies
 cito cip: o z nitro. cōtinuisq; fornacib; vt casit
 quetur. z masse fiunt: postea ex massis rursus
 funditur i officinis. z aliud statu figurat. aliud
 tormo teritur. aliud argenti mō celat. Lingitur
 etiā multis modis. ita vt ia cinctos z saphiros
 virides vincet et onices. vel aliarū gemarum
 colores. Nec alia speculis aprior: materia vel
 picture accommodario. serunt autē q̄ sub rubeo
 rio celare quidē artifer. ex cogitant vitri tempe-
 ratū. vt flexibile esset z ductibile. qui dū a dms
 suis fuisse ad celare: porrexit et sialam: quā ille
 indignatus in pauimētū protexit. At ite au-
 tem sustulit sialam de pavimento que cōplicas
 ueracle tanq; vas eneam. deinde marculum de
 sinu protulit z sialam cohercit. hoc facto celar
 dicit artifice. Nunquid alius scit hāc conditu-
 ram vitrorum. post q̄ ille iurans negavit atq; z
 hoc scire: iussit eum decollari. Nēdum hoc co-
 gnitum fuerit: aurum pro luto haberetur. Et
 omnium metallorum precia abstraherentur.

Reuera vasa vitrea non frangerentur. meliora
 essent q̄ aurum et argentum.

¶ Philosophus. Vitri p̄spicuitate translucet
 quo d in metallis nō cōtingit. Et q̄ in eo clau-
 sum est siue liquor: siue alia res. exterius patet
 nec est de porositate. Sic em̄ splendor feriens
 supra vitrum pictum. cum in poris non sit. P̄-
 ctura inquam veniēs ad oculum: appareret in
 similitudinē picture fenestre per quam ferit:
 cuius oppositum sepe videmus. Sit autem vitz
 ex terra et herba et lapide et planta. Sit etiam
 de cinere fenē et silicis. etiam quādo q̄ ex admix-
 ctione plumbi. albumine etiam omi decocto.

¶ Auicenna. Vitrum est inter lapides: sicut
 stultus inter homines (sicut superius dictum
 est) declinat enim ad omnem tincturam z fran-
 gitur et absconditur cum eo: sicut in persona
 liter. **¶** Est autem calidum in primo. sicum

L
D
E
S
B
B
J
K

Tractatus.

In secundo. In ipsa est spicatas et subtilitas ab? stergit dentes: oculi. et eius albuginem delet. Undar et furtares quando cu eo fit ablutio. Facit oriri pilos in unctu cum oleo sambucino adustum aut foris est qd ex eo miru e et adultu confert valde lapidi vesice et renu vino bibitu

Z
B
A
D
B
D
R
S

¶ Constantinus libro graduum. Vitrius cas lidum est in primo sicum in tertio. In multis colligis vtile est. et contra emperiginē valet. ledit furfures. capillos subtiliat. puluerizatumz cum vino bibitum lapidem vesice frangit

¶ Platearius. Vitrum frigidum est in primo sicum in secundo. Inde fit vnguentu qd valet ad scabies. valet etiaz ad serpiginem. Sed puluis eius cum terbenina vel gumu prunorum in aqua ad ignes resolutio coficiatur. et inde pars inungatur. fit autem vitrum ex terra. fit etiaz ex herba. ¶ Et libro de naturis reru. Vitrum si diligēter teratur et cum vino ribano id e forz ti bibatur. lapides qui sunt in renibz frangit et cicit. Puluis vitri de corium in spiritū infra corz ticem a roboris super qua pullificant corui vel cornices iniectus. prohibet nevris ad et eius pullozum aperiantur oua eorum.

¶ Laro etia festinantius coquenda statim de/ coquitur per a positiones frustri cuiuslibz mas terie vitri. quod tamen citius fit si vitrum de cinere silicis sit ac seni

¶ Rasi in libro de aluminibus. Vitrum est ex partibus mercurij. et vincens supra naturam e frigiditas et siccitas. liquafacit ferrum et omnia corpora. facitqz ea currere in fusione. Si autem infandis vitrum quemcumqz colorem prociis super ipsum retinet.

¶ Alchimista. Vitrum est inter lapides sicut amens inter homines. Nam recipit omnes tin cturas. cito in igne soluitur. et cito ad lapideita tem suam reuertitur. Dullificat et mundificat et liquafacit omnia corpora deinde subtrahit se ab eis per fusionem. sicut sal per lauationem deniqz sal et vitrum que sunt res in quibz est totum secretum artis. Nec lapis possit fieri si ne eis. precipue sine sale.

¶ Itan ex libro de naturis rerum. Vitrum dicitur esse de partibus Hercurij. nescio qua d causa. nisi quia recipit tincturam et colorem. et ipm etiam ferrum soluit. omniaqz corpora dis soluit et diffuere facit. sicut autem aqua de natura frigida igne calcit. et postquam refrigeratur frigidissima fit. sic et quid de quo fit vitrum cu siccus sit. si bumectat per liquafactionē. postea de cecatus siccatissimus erit. ¶ Plu. li. xxvi. In genere vitri et obsiana numerantur ad similitudinem lapidis quem obfidius in ethiopia inuenit. Est autem coloris nigerunt et translucent

di aliquando visu crassoze et in speculis parietum pro imagine ymbrae reddente. gemmas eo faciunt multi. Vidimusqz et solidas imagines dñi Augusti capri crassitudinis huius materia. que etia pro ipso miraculo obsianos qñ tuor elephantes in concordie templo dicant. fit et obsianus tincture genere ad cicaria yafa totum rubeus vitrum non translucent bema/ rion appellatum. Actoz. Et sic de vitri origi ne et natura et de operatione ipsius in alchimia et virtute in medicinis dicta sufficiant.

Capitulum. cxi.

Vitriolum. Sera. li. aggre capitū. zeg. v aucto. Galieni. Vidit in mineris tres re/ nas extensas vñani super altam plon gum spacium. et vena inferior erat zeg nigrum id est vitriolum nigrum. et vocatur ma rka sita Et secunda que erat supra eaz est colotar vel calcitis. et tertia que erat superior est zeg viri de. et est vitriolum vel calcantium. et bec lest zeg nigrum. conuertitur et fit colotar fit zeg viri de. id est vitriolum. Est aliud vitrioli rubens. et omnes tres species diuersificantur adinuenē in subtilitate et grossitudine. quoniam grossius ex eo est zeg nigrus. et subtilius e zeg viride. et colotar est medium inter bec duo. Et virtus isorum omniu est adultiua comburens carnem. et faciens escaram duram. et est stupida. et vitriolum viride et colotar dissoluit. neqz liques fit. quia coagulator eius est penificata foris. zeg vero viride est maruratum a calore suo naturali maturatione ampliori qz colotar.

De Lapidibus

Operationes

Ris. Irido. yris apud arabia nascit in mari rubro coloris crystallini sex angulara. dicitur ex argumento yris. Nam sub tecto percussa sole species et colores celestis arcus in proximo parietes imitatur. Plin⁹. Prima yris est quae primos facit arcus. similesque celestibus.

Capitulum. cxxij.

Imanellazuri. Iridozis. imanella zuri. est lapis cuius celestis color est huius cum corpulis auricis. inde fit z nostrum.

Operationes

¶ Virtus eius est contra melancolicas passiones. et contra quartanam.
¶ Et sineopin et vaporibus melancolicis

A
B

Capitulum cxi

A ¶ Idem auctoritate Dyascozidis. res aliud est babilonicum et aliud ciprense. et babilonicum melius est durum: quod cum frangitur habet in cretina maculas albas.
B ¶ Et virtus eius est sicut virtus calcinis. et co-buritur sicut ipsum. Et cyrense habet colores aureum versus colorem eius frangibile venes nosum: sicut salumen anterioribus habens maculas splendidas similes stellis
C ¶ Et melius et eo est recens mundum: frangibile. Illud autem quod defertur ex babilonia est melius et fortius in omnibus quae cyrense preterea in medicinis oculo. Nam in hoc est debilius cyrense. et habet virtutem siccicam
D ¶ Serapion auctoritate Dyascozidis. Utrioque est colcanum. habet virtutem siccicam constrictivam adustivam. et quando sumitur ex eo in potu. et cum ydromelle. expellit lumbos et ascarides:
E ¶ Et quando sumitur in potu auferit nocum tum fungorum. faciens et vomere. et ponitur et eius pulvere in naribus. et constringit sanguinem fluentem ab eis
F ¶ Et quando ponitur ex eo in naribus distillato in aqua mundificat caput.
G ¶ Et pulvis eius mundificat vitia que sunt in naribus et in auribus. et sedat dolores auris. et occidit vermes in eis
H ¶ Paulus capitulo de vitriolo dicit. Calidus est et siccus in quarto gradu. Bulsamin in libro qui dicitur seruator translatum a simone de ianaa.
I ¶ Forma combustionis est hec. Accipe calcem et pone super testam novam. et testam pone super pinnas et res. Et sic quantitas combustionis eius si fuerit calcantum non multum miraturis quando non apparebunt ampulle
K ¶ Et erit desiccationis humiditatis oportet quod dimittatur super pinnas quousque mutetur color eius
L ¶ Et quando mutabitur color eius intra se: et revertetur ad similitudinem mogre. oportet quod auferas ab igne et purges. et sunt qui ponunt super pinnas et expuffant de super donec delectat ad circumferentiam. Aut ponunt super testam et ponunt super pinnas. et miscent donec mutatur color eius.

Capitulum. cxxliij

Zysaa. Serapion libro aggregatoris. e
Dager alazaa. i. zysaa. et est lapis qui de
fertur ex i. men et ex terris syri. et melior
est ille qui defertur ex iamen.

Operaciones

- A** ¶ Et est lapis in quo sunt colores multi diuer
si: vt albedo nigredo et alij. et nunq̄ est color
ris sinceri.
- B** ¶ Et non est visum hominibus de iamen nec
de regionibus eorum q̄ aliquis portauerit ses
cum. aut ponat in domo sua hunc lapide quin
viderit in somnijs mirabilia.
- L** ¶ Et cum hoc facit portantem se esse lingiosū
inter homines.
- D** ¶ Et quando suspenditur super infantes au
get bauas eorum. et sifiat vas intus ad co
medendum vel bibendum. quicūq; comederit
vel biberit in eo non potest dormire.
- E** ¶ Et quando puluerizatur et aspergitur iacin
tus cum puluere ipsius meliorat colorem eius
multrum.
- S** ¶ Et est lapis q̄ est durior inter oēs lapides

Capitulum cxxliij.

Ignites. Isidorus. ignites ē lapis vs
; tri coloris. qui collo gestatus contra
noctilopam valet. Sanguinem ac me
tis a licnationem depellit. et si ad incendium ig
nis tenetur. flamma eius extinguitur: Hoc idē
idem ait enax in lapidario suo

¶ Et hec de lapidib; preciosis
ad presens dicta sufficiant.

Tractatus de Urinis.

Noniam me

dicus ē artifer sensitiuus vt per signa in egritudine cau-
sas deuēniat. opus ē vt ma-
xime aduertat in medicādo

ad principalia signoz genera q̄ quattuor a me-
dicis appellare consueuerunt vt colligit in sum-
ma Galieni in Regni. Quorum primū sumitur
a tumoribus. Secundū a doloribz. Tertium
ab operatiōibus. Quartū a supfluitatibz. Ue-
rum quia signa sumpta a a supfluitatibz obiciū-
tur magis sensibz nostris: magisq̄ sensitiua ob-
cuntur. Et cum inter omnia vna obrineat pri-
cipatus: decriui tractare de vrinis. et dictis au-
tozum medicoz totis viribz cōgregare. Nō vt
aliquid noui me facturum existimem. Sed vt
amorē dñoz scolariū: quoz filius sum gerā vo-
kuntat. Indigent em̄ subtili cognitione circa
vriarū species. Cum maxime (vt referūt) deci-
pientur in partibz eoz. Tria em̄ cū melius pos-
tero adducā. Primo regulas quasdam: quas
habet medicus tan q̄ suppositione ante q̄ ali-
quod iudiciū faciat de vrinis. Secō regulas
sumptas a coloribz. Tertio regulas sumptas a
contentis. Quantum ergo ad primū demisso
quid nois vrine. qd̄ tangit ab Egidio carmie
primo descendam ad principale. ¶ Primo nos
tādū q̄ ab vrina varia sumatur signa. Primo
a colore. Secundo a substātia. Tertio a conte-
tis: que varias dispositiones habent iudicare.
Color em̄ arguit sup cōplexione: sc̄ calidi et fri-
gidi. cū causet a q̄litate actus. sc̄ a caliditate
et frigiditate. Substantia vero significat su-
pra humores cū causet a qualitatibz passiuis:
sc̄ humiditate et siccitate. licet per accidēs possit
color causari a passiuis. vt ex p̄missione rei
humide. et sanguinis cū vrina. Contentū autē
sup dispositionē membrorū. Ex quo sequit̄ ius
mediatē solutio ad dubitationē eoz q̄ dicunt
q̄ vrina nō arguit nisi sup dispositionē nutriti-
uorū: als interiorū. qd̄ est falsus. vt patet ex dic-
tis. Nā ex contento potest cognoscere medicus
sup dispositionē calidaritatis. Iuxta illud. Bras-
nula reumatice. Secundo sup stomacho. vt
colligitur ab Auicenna secunda tertij de signi-
s sumptis ab vrina super aptam stomacho
et alijs dispositionibus. vt melius clarabit in-
ferius. Quibz itantibz ponitur lex regule
¶ Prima regula sumpta ab Auicenna secūda
primi. Et ab ysaac. Primo. anteq̄ medicus de
vris aduertat. seu iudiciū faciat de vrina. de-
bet facere p̄nti cam in vase vitreo dyaphano
rotundo: habente formā vesice. quale dicit̄ esse
vriale. vt melior fiat sequeltratio cōtētorū;

Tale em̄ vas est portionatū. siue simili loco
naturali vrine. vt colligitur ab ysaac tertio de
vris. Lorelarū. ¶ Quia medicus sūt q̄ existit
mā posse iudicare de vrina p̄tera in cyatho. et
in alijs vasibz siliis. Cū nō possint cog. oflere
similitudinē: vnicatē et diuisiōnes hypostasias.
Et qualitatē et inequalitatē eiusdes. cum talis su-
tus impediāt cōplētā sequeltrationē. Secun-
da regula sumpta ab ysaac primo de vris. Et
ab Auicē. sc̄ a primi. Vrina itas in vase p̄dico
nō debet aspi in acre radioso: neq̄ in acre ob-
scuro nimis. sed in loco apto opposito acri va-
diolo. Probat̄ p̄mo. Quia radii videntur ad
vas impediūt p̄fectā visionē. cū sint causa vili-
gatiōis spiritūū de seruitū potētie v̄i sue.
Et sic nō poterit habere iudiciū de potētie p̄nti
in fundo cyathi. Itē et radij penetratiō in
vriāli variat̄ sicut et loci cōtētorū: q̄ cōtēta ali-
quādo sunt nimis subtilia et leuia. aliq̄ nimis
terrestria. q̄ aliq̄ sunt in p̄media. aliq̄do
in p̄te inferiori. vt infra patebit de cōtētis. Se-
cūda ps regule patz. Nā si aspiceret in loco ob-
scuro neq̄ possit haberi iudiciū solidū et firmū
de colore p̄fectū. neq̄ de cōtēto. neq̄ de sub-
stātia. q̄ vera. Tertia ps ps. q̄ inspicēdo ip̄z i
acre opposito acri radioso nō seq̄ deceptio: s̄
pōt haberi iudiciū de colore suba et cōtētis. Et
ista ē causa q̄re practicantes applicat vestē sub
vriāli: et maxie qm̄ sicut de rōne albedinis est
disgregare v̄iū et spiritū. Ita de rōne nigre-
dinis et fulcedinis est cōgregare. et sic melius
aspiciūt partes mixte substātie vrine. Lore-
larū. ¶ Medicus aspiciēs vrinā vs post primaz
aspectionē mouere ip̄z paulatim vt meli⁹ dis-
cernant cōtēta. Lorelarū sc̄ m. Deceptiūt
medici volentes habere iudiciū bonū de vrina
videntes a longe. Fō em̄ p̄nti habere iudiciū
bonū. neq̄ de colore et cō. et substātia. p̄pter di-
stātiā em̄ disgregātur sp̄s: isti tales vt pluri-
mū male iudicant. Et v̄o q̄ aliq̄ iudiciū
posset de colore haberi. nō em̄ pōt sic haberi de
tenis. Quibus medicus melius dicit̄ r̄it̄ dis-
positionē lapsus. Patet cor̄. et p̄bis Auicē.
sc̄ a p̄mi. Quanto em̄ ubi plus appropines.
tanto sp̄s itudo augetur. et quanto plus clon-
gas. r̄to claritas augmētā. Lore. iiij. Et r̄ant
medici aspiciētēs vrinā ad lumē candele p̄ter
p̄dicta. ¶ Tertia regula sumpta ab Au. sc̄
cū dap̄mi. Medic⁹ v̄olēs certū iudiciū habes-
re debet colligi eaz facere in mane celebrata di-
gestione. Tali em̄ arguit sup dispositionē lap-
sus: tum ratione coloris: tum sube. cum cōtēto-
rum q̄ q̄to vrina lōgiori tpe seruat̄ ab intra tā-
to maiori actione caloris fit maio: sc̄ q̄ r̄ano p̄-
nū: maio: de puratio. Et sic verificatur dictus

Trattatus

Quicq. scda primi Et fit prima vrina q̄ in mane colligit. Lore. primū. Ignari sunt illi. q̄ vt doctores vident alijs volūt h̄c vrina de hora in horam: cū in nulla tali medicus possit h̄c p̄ple tū iudiciū. Lore. ij. Ignari sunt illi. q̄ q̄ in taz paruo tpe nō sit possibile fieri sc̄stratione desbitā et deputatā. Et h̄ nō h̄z dolore renali. z re tētiōe lapidū. Et vbi ratiōe vrine ē difficil. Et ē causa plurimoz noxiōerōz. In q̄ casu medicus dz habere vr̄nā vr̄nā q̄ntēs vulerit micras vt cognoscat materiā an purget p̄ v̄s vr̄ne. z q̄ra. Et ex h̄ verificat v̄tū p̄acticātiū. q̄ quā ro in passioibz renū z v̄sice vr̄na fuerit grossior z turbulētiō. tātō melior. ¶ Quarta regula. At q̄ medicū iudiciū facit debet eā immediate asp̄icere cuz fuerit micta. deinde bñ coosperiat cū p̄no ne alteret ab aere exteriori. Post horā itez asp̄iciet et sic crit facta de puratio et rēssidētia partū de q̄bz medicū pōt h̄c cognitiōe. Post em̄ tale tps debilitat z caloriz significatio nūraf. color v̄riaf z ypostasie. vt colligit ab Au. ij. p̄ni doctrina. s̄ij. c. i. Et subdit Ego aut̄ dī o. q̄ nec possi horā. Prima at pars deducit sic. Quia aliq̄ vr̄na mingit turbida. deinde clarēscit Aliqua clara. deinde turbida fit. Prima em̄ melior. Sec̄da s̄o significat ab solute ex p̄lūsiōe fa cilitate coz. vt p̄z ab ysa. ac i. febriz. Aliq̄ s̄o mingit turbida z manet turbida. z illa est deterior vt plurimū. significat em̄ vt plurimū corrupciōe z ebullitiōe h̄ioz vt patet p̄ Gal. Et de crisi. Et notāter dicit vt plurimū. q̄ in passione renū z ylios seu intell̄ norū nō fecat h̄z magis purgare materiā p̄ v̄s vr̄ne. Lorela. p̄mū. De vr̄na a lōge delata medicū pōt habere iudiciū estimatiū t̄m. z nō sc̄rificiū. vt patet inferi. Alterat em̄ p̄. o. ex aere. sc̄o. c. p̄t longitudo in tps. tercio ex motu. Et notāter est estimatiū iudiciū et non cōplētū. q̄ ex ista tali medicus pōt cognoscere multa de clarabit infra. quare zc. Lore. ij. vt dicit de p̄dicte partioz m̄ter est dīcēdū de vr̄na reduc̄ta ad ignē vel aquā calidā. q̄ nō pōt habere p̄fectā cognitiōem. et q̄ resoluat p̄tes subules. Et tā eo q̄ variat color substantia ¶ Quinta regula. At q̄ medicū iudiciū faciat de vr̄na dz p̄siderare eratē egrotantis. aliter nō est possibile ip̄m h̄c s̄m iudiciū de vr̄na. F. em̄ alia dz ex vr̄na infātie naturaliter. alia pueri. alia iuuenis. alia senis. alia de corp̄i. vt patz p̄ Au. ij. c. i. c. c. Urina infantis dz ē alba lactea. Patz. q̄ sup̄uitates vr̄ne proportionānt nutritiōe. Cū at puer nutritur lacte. sc̄q̄ q̄ vr̄na dz

alca alba z lactea. Urine pueroz z fit esse sp̄ssio res. nō tra albe. Patet. q̄ calidū naturale suffocaf ab humido multo. In iuuenē d̄bet eē citrina z subtilis. z sicut de rōne flegmatiz ēi gros sare et dealbareita de rōne caliditatis em̄m̄ gēre z subtiliare. Cū ergo in iuuentute calor sit fortior z magis ignē sequit vr̄nā debere apparere subtile z citrinā. Itē q̄ iuuenē a similibz ignē ergo sequit vr̄nā esse talē. In senē aut̄ vr̄ne d̄bet esse albe z subules. q̄ diminuit ē calor naturalis. et suffocaf a multis sup̄uitatibz rēne indigestiōis. ad quaz multiplicatiōe nō sequitur op̄latiō. z tra subtilitas. Et inde crepito cruntē vr̄ne magis tenuis z magis albe rōne victa. Ex quibz sequit. Ignora eratē medicū non potest habere iudiciū firmū et noticiā certā. De claratur exemplariter. Ponam q̄ medicū offe ratur vr̄na iuuenis alba z sp̄ssa q̄ sit talis medij ante lapu s̄toma chia ad frigiditātē d̄bitū ē. q̄ nō habita eratē medicū iudicabit illā vr̄nā esse pueri. et naturalē talē. Et ita isc̄nē habēbit iudiciū de lapso s̄toma chia. Ergo oportet te medicū aduertere ad eratē. Lorelarū primū. Licet cōclusio sit vera. cōtingit tū in renibz fieri vr̄nas grossiores z sp̄ssiores valde. Patz rōne multiplicatiōis flegmatiz. Lum hoc vidērit medicus debet p̄notificare generationem lapidū in renibus z v̄sice plus in v̄sica. Lorelarū sc̄z stampū ab ysa. c. de vr̄nis sicut op̄ter medicū volentē cognoscere vr̄nā z p̄fecte cōsiderare eratē. ita oportet cū aduertere ad cōmplexiōem. quia complexiōne proportionāntur etanbus. et e conuerso. In colerico debet esse vr̄na citrina z tenuis. In flegmatico pallida et sp̄ssa. In melancolico glauca et tenuis. In sanguineo rubra z mediocrit. Lorelarū inter r̄m. Lautius est medicū tubitani de eratē. cuius eratiz sit anteq̄ iudiciūz faciat de vr̄na. q̄ dicere vr̄nam iste sit infans. vt puer zc. Patz quia ex hoc sermone possit increpari: quia non cognoscat vr̄nā pueri infantis. quia huius eratiz potest referre ad eratē puericē infancie inuē ruri. ¶ Sexta regula. Est cōclusio de mēte Auicenne. Medicus debet certificari de regimine egrotantis circa res nō naturales anteq̄ iudiciūm faciet de vr̄na aliter non potest iudicāre bene. Declaratur Nā s̄m diuersitate medicine assump̄te diuersificat vr̄na. Patet quia si quis assump̄erit crocū aut castiaziziz n̄ngit vr̄na ad citrinitatē. vt p̄z Au. ij. c. i. c. i. F. on sic q̄ in cibo ram̄tingentē a s̄m p̄lit sicut crocū et castiā. patet et co. q̄ crocus rōne caliditatis est aperitiuus. et per consequens habet rapidā vias vr̄ne. et ita tingit vr̄nam s̄m colorē. Itē si quis assump̄erit olera que tingunt ad v̄tū

De Urinis

Arate. vt p[ri]m[us] p[ri]ncip[us] Aui. loco p[ro]p[ri]o allegato. Ita etiam
dicendum e[st] de vino: q[uo]d mutat vinu[m] s[ecundu]m colorem
Et d[icitu]r q[uo]d sup[er]fluitas p[ro]tionatur nutri
mento de q[uo] sup[er]fluit. Et certificat q[uo]d medic[us] si sibi
obijcit v[er]ba q[ui] dicit fuerit vsus an[te]q[uam] dicta fu
erit. Et si dicitur ab a medico ex p[ar]te q[ui]ntatis et ex
p[ar]te q[ui]ntatis q[uo]d p[er]cessit emissionem vrine. De rone
enim cibi grossi et viscosi v[er]ba discolorat. Ex p[ar]te
vero q[ui]ntatis. q[uo]d multitudine cibi v[er]ba discolorat
lozar. p[ri]m[us]. q[uo]d s[ecundu]m calorem naturalis. Loure. i.
Sicut de rone multitudinis cibi e[st] discolorare
vrinam: ita de rone famis et ieiunij in p[ri]ncipio est
colorare v[er]ba. Et certificat q[uo]d an p[er]cessit ieiunium
vel no[n]. p[ri]m[us]. q[uo]d in p[ri]ncipio ieiunij fortificat calorem
et ideo colorat v[er]ba. In fine aut[em] et in p[er]cessu mi
nuitur calor. et ideo discolorat. Quare d[icitu]r nota
ter in p[ri]ncipio. Bonu[m] colligit ab Aui. an. i. d. v[er]bi
mis. Quia neq[ue] sit illud q[uo]d aq[ua] no[n] bibere neq[ue] obij
comedit. et nota[re] aq[ua] q[uo]d arabes ex lege no[n] b[er]u
b[er]u v[er]ba. Loure. i. Et certificat q[uo]d v[er]ba p[er]cessit ex
ercitium: aut ira: aut timor: aut vigilia. an[te]q[uam] iudi
cium faciat. Hoc em[en] t[ame]n v[er]ba ad citrinizati
o[n]em et rubedinem. Et p[ri]m[us]. q[uo]d ad exercitium laboriosu[m]
sequitur ebullitio sanguinis. et tinctura in timore
trahit calorem ad intra et fortificat et v[er]ba. Et p[ri]m[us]. q[uo]d co
sequens tinctur v[er]ba. Istud cor[re]latiu[m] e[st] Aui
c[etero] loco p[ro]p[ri]o allegato. Neq[ue] sit q[uo]d se exerceat motu
bus et dispositio[n]ib[us] q[ui] sunt extra cursus nature.
q[uo]d colorat mutatur sicut ieiunium. vigilia. labor. timor
aut ira. Loure. i. Aduertat medic[us] v[er]ba balneus
p[er]cesserit: aut vomit[us]: aut euacuatio. pariter
vncio facta circa v[er]ba balneano facta in aq[ua]
sulphurea aut marina colorat v[er]ba. q[uo]d altera
tur renes ad caliditate[m]. Balnea i[n] aq[ua] dulci v[er]ba
na discolorat: et similiter vomit[us] laborios[us]. aut
euacuatio tingit. Vncio etiam cu[m] rebo calidis cir
ca renes e[st] causa tincture. vt p[ri]m[us] loco p[ro]p[ri]o allegato
Loure. i. Aduertat medic[us] v[er]ba p[er]cesserit coitus
de rone q[uo]d erit inspissare et impinguare v[er]ba lo
quar. Aut assumptio medic[us] respiciens hu
more[m] determinat[ur]. vt s[ecundu]m. Assumptio reubarba
re q[uo]d hoc vel consumit[ur] tingit v[er]ba. Istud cor[re]
latiu[m] p[ri]m[us] ab Aui. ca. pal. Et cor[re]latiu[m] v[er]ba valde
impinguat et vomit[us] et euacuatio. Hoc d[icitu]r tan
git. Et gidius in die metris: Et tas: natura: sex[us]:
labor: ira dicitur. Lura: fames: motus: lauacrum:
cibus: vncio: potus. Debet certa ratione no[n]
tari. si cupio v[er]ba iudex consilium haberi.

Distis regulis generalibus quas p[ri]m[us] p[ri]ncip[us]
supponere medic[us] an[te]q[uam] aliquid iudicium
faciat de v[er]ba. Hinc dicendum est de res
gulis sumptis a coloribus v[er]ba. p[ri]m[us]. p[ri]mo
notandum q[uo]d color causatur q[ui]ntatis actiuis.
Hinc est q[uo]d et h[ic] medic[us] arguit sup[er] co[m]plexione[m]
calida[m] et frigidam. Et p[ri]m[us]. Color bonus cum

substantia bona arguit co[m]plexione[m] bona[m] et sup[er]
fortitudine[m] v[er]ba. cu[m] sub a mala debilitate v[er]ba
tuis. Color aut[em] malus arguit supra debilitate[m]
et v[er]ba et mala co[m]plexione[m]. vt inferi[us] declara
bitur. Ex p[ri]m[us] p[ri]ncip[us]. Si mingretur color rus
beus cu[m] substantia multa tenui: et hoc habetis
arguere debilitate[m] v[er]ba. maxie in corpore san
guineo. Ex p[ri]m[us] p[ri]ncip[us]. Si est ecouerso.
¶ Notandum scdo: q[uo]d licet genera coloru[m] sint m[ul]
tuo. s[ed] albedo et nigredo. vt colligit. h[ic] p[ri]m[us]. c.
i. T[ame]n no[n] solus medic[us] et bis in dicat sup[er] dispo
sitione[m] v[er]ba. s[ed] et bis coloru[m] intermedijs qui
dicunt esse plures. vt q[uo]d aliquid sub diuiditur po
stea in alijs colorib[us]. vt isti citimus. sub citrin[us]:
ruffus. sub ruffus. rubens. sub rubens. rubicun
dus. sub rubicundus. in opo. kyanos. v[er]ba idem. li
uidus. niger. nigerimus. albus. lacteus. glau[us].
cus. karopus. pallidus. sup[er] pallidus. Sciendum
q[uo]d citrinus et sub citrin[us] iste due signant media
ta[m] digestionem. Ruffus sub ruffus iste due vrine
signat perfectam digestionem. Rubens sub rubens.
Rubicundus sub rubicundus. iste quatuor v[er]
ba signant excessus digestionis. In opo kya
nos iste due vrine signant a dultione. Citridus
liuidus. iste due vrine signant superadugitionem
Niger nigerimus. iste due vrine signant mor
tificationem. Albus lacteus. glaucus. karopus
iste quatuor vrine significant indugitionem.
Pallidus sup[er] pallidus. iste due signant p[ri]ncipi
um digestionis. De istis inferius latius pate
bit et. Tertio notandum: q[uo]d licet plures sint color
res: quatuor t[ame]n p[ri]ncipales v[er]ba. quoru[m]
vrine e[st] albo. scdo niger. tertius citrinus. quart[us]
rubens. qui postea diuiduntur. Albus aut[em] col
lor arguit sup[er] frigidam et humidam co[m]plexione[m] et
ita sup[er] co[m]plexione[m] hegmanicam. Niger sup[er] frigi
dam et siccam co[m]plexione[m]. et ita sup[er] co[m]plexione[m] me
lancolicam. Rubens sup[er] co[m]plexione[m] calidam et hu
midam. et ita sup[er] co[m]plexione[m] sanguineam
Citrinus sup[er] co[m]plexione[m] calidam et siccam. et
ita sup[er] co[m]plexione[m] colericam. Et ista omnia pate
bunt clara cu[m] ponuntur regule. ¶ Quarto no[n]
tandum. q[uo]d aliquid imaginatur sufficientiam coloru[m]
h[ic] modo. q[uo]d color causatur in v[er]ba aut calore na
turali q[uo]d est auctor digestionis. Et q[uo]d dig[er]sio
consideratur quos modis. P[ri]m[us]. In iactis
ue. Perfectie. Et excessiue. et L[icet] orupric. Et istos
quinq[ue] modos multiplicat p[er] duo o[m]nes. et licet re
sultant colores numero viginu[m] hoc mo[n] signifi
cantes. Aut p[ri]uacione[m] digestionis. sicut ni
ger in melancolico ignu[m] caletur a frigiditate
suffocante calore naturali. Citridus in hegma
tione. q[uo]d h[ic] significat maximam diminutionem calo
ris Albi in colerico. Subcitridus in sangui
neo. Coloris significantes p[ri]uacione[m] dig[er]sio
Dg iij

Tractatus

Sunt Blancus in melancolico. Karopus in flegmatico. et est similis lane cameloz. Et est a karos qd est gaudij post factu. Suppallidus in colerico ac rubcus in sanguineo. L. olores signifi cantes perfecta digestionem sunt subcirinus in melancolico. Suppallidus in flegmatico. L. i trinus in colerico. Subruffus in sanguineo. L. olores significantes excessus digestionis sunt Rubcus in melancolico. Rubcus in flegmatico. Subrubicundus in colerico. Et rubicundus in sanguineo. L. olores significantes corruptio nem digestionis. Viridis in melancolico. Kyas nos in colerico. Figer in sanguineo. prout cau sator ab adultioe a sanguine. Et q sequit q color niger arguit sup priuatione digestionis. et su p corrupta digestionem. Quid aut debemus intel ligere p terminos istoz parebit inferius

De colore nigro

Distis notabilibus et quibus apparet spec ies coloris in generali: sufficientia coe niscio determinanda erit de ipis in specia s. Et incipia a colore nigro. cui deterior sit cere ris nimirum et affirmat maioris timore. Pri mo notadu q color niger in vna causa in tri bus modis. Aut p via aduvsionis. aut in ortifica tionis. aut admixtione rei nigre. Et differunt. qz vna nigra causatur p mortificationem est ob scura et tenebrosa. qd no apparet sensibiliter in alijs. Differit aut vna causata p via aduvsio nis ab ea q causatur p admixtione rei nigre. qz in vna apparet pres viformes. qz vna grossior al tera. in q no no. Sexto notadu q color niger nihil aliud e q sup in corpore in corpore te neboso vmbroso. vt p3 p philosophu. Iaz si accidit color niger in nubib: qz radij solares no possunt penetrare corpus vmbrosus. s. eius reia heritones retinet in superficie: inducitur ni gredo. Ita q pari debemus speculari de actioe i ne coloris naturalis in massaz humeralem.

Septimo notadu q color niger e multiplex. vt p3 p Auicenua fmi. ca. p3io. Nam colore nigru qd pcedit color fulcu. alij color viridis. alij qd color citrinus: qd verifitatur. Nam vna ni gra qd causatur a frigiditate suffocante calo rem naturalis: rati e. Aliqu a caliditate suf focate p via inflamatiois vime nigre. Primo e admixta citrinis: pcedit vna nigra. Sexto e admixta viredo similis color lapidis iudici que pcedit vna nigra in digestionem aut sus cedo. Et qd loquitur regule quindeci. Prius ma regula. Urina nigra in quantitate multa cu ypollasi nigra in die cretico superueniens in febre acuta. cu odore acuto secimine subtili signifi ficat colore capitis pntatione tonis. et cose

quere fluxu narius in die cretico: qd fecat chylus in humoz subnili. qui facili ter deuiatur ad ca pur. et inducit accidemia p dicit. Sexta reg. Urina nigra cu odore magno in stan: matione fecat in morbis spualib: et in febre acuta aliquo do mouet: Nam odor magno in vna insequitur motione forte caliditate. vt Auicenua pal. ad que insequitur in flammatio. Et Tertia reg. Urina nigra qua pcedit citrinus aut admixta citri nitari fecat yctericia citrina. p3. qd fecat opilatio ne facit in cistim fellis aut in vno strum: edis. ppter qua color no pot trasire ad iunctina. re gurgitat q ad vias vrine: et p hie accidit talis vna vt p3 p Auicenua. Quarta reg. Urina ni gra qua pcedit fulcudo aut q sit illi admixta: fecat yctericia nigra aut splenica. qz opila tionem in regione splenis. ppter que humoz me lalcolici nigri no possunt trasire ad priu receptu raculi regurgitant ad vias vrine. Et ita pue nit similis vna. Quinta reg. Urina nigra qd pcedit viridis vna: aut declinans ad viridis tate fecat exnctione calidie naturalis. et p cos sequens fecat morte. qd fecat abundantia frigiditatis suffocatis ipm calidie. Sexta reg. Urina nigra guttatim mixta et pauca cu priuatiue odolis fecat morte: qd fecat natura superata a mortu qui no pfitit aliquam pugna contra ipam. p3 p Auicenua. In loco. pal. L. oridans. Quato vna facili ter mingitur tanto melior. Qd signifi cat for tirudinem virum expulsiue et virtute animalis bene habere. Septima reg. Urina nigra in muliere cu humore feculento in fundo resid ente significat acrualem fluxum mensuroruz patet. qz ipsa ppter feculentia que funduz pteit vna superius alleuatur et inferius inspissatur. Causa autem ppter quam denigratur bec est. Sanguis est mensuratio admiscetur cu vna et ita denigratur vna. Sanguis aut etiens vnas immediate denigrat. p3 vni quano et trahit a venis. et. Octava reg. Urina q pauca et scida in febre fecat mortem in die cretico: patet. qz et magnitudine significat mortificatio. et paucitate est: imptio humidis substas nificat: febre significatur sup corruptiones hu morum. vt patet de morbis pestiferie. Urina nigra spissa cum colore nigro in principio mor bi cum aliquo signie bonie percuras vt q: ad sep timu diem cum coiuucta ypollasi fulcu significat rone caliditate aduictis. Lorelari ma Quato vna fuerit maior: ratio melior. Paucata mo deterior: propter rationes aduictis. Et nigrior: ratio pior. Nonna regula ab aus croitate Auicenne sumpta. Urina nigra in multa quantitate cu non est viredo apparet in febre quartana et dolorib: vni: mactas

De Urinis

est signum salutis. Patet. quia significat materiam que faciebat febrem euacuari per vias vesne et per virtutem fortem supra ipsum. ergo signum salutis. **Lxxvii. Correlarium.** Bonum in practica cum medicus viderit urinam descendere in febre quartana debet penitentiare salutem esse. esse in declinatione. quia signum est quod materia incipit euacuare per vias vrine. **¶ Decima regula.** Urina nigra oleaginosa non ratione renum aut vesice significat mortem propinquam et spasmodum exsiccitate. Patet. quia talis urina significat consumptionem humiditatis substantiam et partum membrorum. Et dicitur notanter vicio non existente in renibus aut vesica. quod tunc significat caliditatem renum. Et hoc colligitur ex sententia pro primo pronostico. **Lxxviii. Cavendum ne vesice vicio capiat ut quod suus est alienus videri dicitur.** quia in calculosis et in patientibus circa renes. sales vrine turbide et obscure consueverunt apparere. **Lxxix. Correlarium.** Bonum est quod ante quod medicus iudicium faciat de vrina certificat. vtrum pariat in renibus. aut sit consuetudo facere tales vrinas. **¶ Undecima regula.** Urina nigra et grossa et polica conuertitur ad albedinem et tenuitatem. significat casum vrine digestionis. Patet. quia significat purgationem caloris naturalis non potentis colorare urinam. vt patet per Auicennam scilicet primum capitulum. **¶ Duodecima regula.** Urina nigra cum ypollasi in medio que dicitur enezymia ab egipto. notabilem significat furditatem et instantiam vigilanti et fluxum sanguinis narium ex parte dextra stante fortitudine virtutis. Patet quia significat vapores calidos subtiles eleuari sursum. ergo etc. Patet etiam ab ysaac primo de vrinis. **¶ Tredecima regula.** Urina nigra autem apparet in die cretico. ad cuius euacuationem subleuatur virtus est signum. Patet. significat enim mareriam euacuationem febrem. Et dicitur multa duobus modis. Aut quia mingitur sepe et parum. aut quod raro et multum. **¶ Decima quarta regula.** Urina nigra et spissa in qua fuerit sedimento ruidum eius tenuitate pro cundior. aut stante sudore. aut apostemate in aliqua parte. est signum mortis. Patet quia significat vltimam diffusionem. ergo patet per Auicennam scilicet quartum capitulum. **¶ Decima quinta regula.** Urina nigra vel rubigo ferri in lento febre strangulationis significat. **¶ Decima sexta regula.** Urine nigre apparentes in febribus cum sudore capite. aut colli. aut dorso. est signum malum quod eger tendit ad mortem. patet. quod significat ad diffusionem in membris superioribus. ergo significat malum. Patet per ysaac primo de vrinis. Et **Auicenna secunda quarta de signis vrine nigre.**

Lxxv. Correlarium. Sudor fetens circa collum vel caput non est bonus. vt plurimum licet in multo ribus magis saluus sit.

De urina liuida

¶ Urina dicta est de nigra vrina que est deterior ceteris. post ipsam ponitur liuida. Ideo secundo principaliter de clarandis. **¶ Primo notanda quod liuiditate habemur in eis ligere quod ad plumbeitate que similes vt est igitur terreo. Et talis vt plurimum capis a mortificatione. Correlarium.** Lum medicus videtur vrinas similem coloris plumbei debet iudicare. vt patet ex regulis. **¶ Secundo notandum est sicut dictum est de vrina nigra que causatur tribus modis. ita dicendum est de vrina liuida que causatur per viam mortificationis. aut per viam ad sectionem alicuius re liuide. vt est in iectione alicuius humoris frigidi detriti ab ipsa natura. Signa autem ad cognoscendum sunt. **¶ Primum** quod causatur a mortificatione apparet simpliciter liuida. quod autem ab aduisione apparet subnigra. vt eam precelesit vrina viridis. quoniam ab aduisione grossior et spissior in vna parte quam in alia. **¶ Tertio notandum.** Urina liuida autem liuida est in toto aut in parte. Si absolute deterior est prima quam secunda. Nam vrina ex toto liuida semper causatur ex mortificatione. Urina autem liuida in parte non. ergo prima est deterior. Urina autem liuida per totum causatur tribus modis. Aut a mortificatione humorum. aut ex parte mortificationis. aut mortificatione vtriusque simul. A mortificatione humorum quod fuerint relicti ab operatione nature. A mortificatione partis quod fuerit infrigidata vltima infrigidatio. Et signum ad cognoscendum quod a mortificatione vtriusque aut vnius tantum est. quod si a mortificatione vnius tantum facit residentiam et spissior apparet in vna parte quam in alia. Si autem a mortificatione vtriusque. nec fit sequentia. nec residentia. vt dicitur est. Ista autem sumuntur ab ysaac primo de vrinis. **¶ Quarto notandum** vt colligitur ab ysaac cum quod supponitatem nostris corporis emg egreditur aliquid de vni videret quod quid de calore et spiritu. Aliter non dingeret urinam attenuari et inspissari. postquam extra micta esset. nisi aliquid de calore et spiritu eius vrina egrediretur. Quando autem iste calor et spiritus ol factatur redditur vrina liuida. quare ex his sequuntur alique regule. **¶ Prima regula.** Urina liuida per totum in qualibet egritudine est signum propter quinque mortis. Patet quia talis vrina significat mortificationem spirituum. aut epatie. aut humorum. et matime sanguinis. qui meretur vni humorum modo stante mortificatione alicuius**

Tractatus

istorum sequit moro. Alia in pti pbatur. Luiditas em per totus fcat vltima in frigidatione. et p cōsequēz mortificationē. § 22. L. Cfirmat aut coritate picipis. Aut. scda quarti de signis hū pns ab vrina luida. ¶ Scda re. Urina luida a liqualiter sub uigra: quā pccellit vrina viridis est signū mortis. Patet quia fcat vltimā a du/ shonez mēbrorūz ad quā sequit moro. Colligit ab ysaac primo de vrinis. Lor. darū. Vrina luida quā pccellit vrina cuiusq; cōditionis est multuz malū. Patet. quia absolute fcat mori/ ficationem calozis naturalis? spiritū. ¶ Ter/ tia re. Urina in qua fuerit circulus coloris plū/ bci aut luidi in pte superficiali declarat epyle/ riaz. Ista regla sic pbat. Nā talis vrina man/ fclat ebullitionē z corruptionē in spiritū mem/ brorū animatoz ppter opilationē ad quā sequit tur epilētia mō talis ebullitio ē causa luiditatis vrine. § regula p. a. Nec sermo colligit ab Aui/ cē. scda tertij. ca. aprio. Ab ysaac pmo d vrinis Lor. elariū. Sequēte epilētia in fieri aut in sa/ cto esse talis vrina sic apparet est mala. quia si gñificat malā dīspōsitiōē confirmatā in cere/ bro. ad quā secura est ebullitio in spiritū. § 22. ¶ Quarta re. Urinam fm partes luida itante rimefactione vtrius magnā dmonstrat ydropi/ sim. pbatur. Nam ydropisus sine ascitēis siue rym amites. vt plurimū causat a frigiditate ex/ cessiua epatis ad quā sequit suffocatio calozis et spiritū. Ad suffocatiōē aut sequit inductiō luiditatis. Et notatē ē: fm partē: q; si appare/ rer luida p totū esset signum moris. vt colligit ab Aui. tertij. ca. aprio. Lore. Medic⁹ vidēs in ydropisū vrinam luidam debet puenosticare ipsam difficilez quo ad curā. p; q; fcat malam dīspōsitiōē frigiditatis z humiditatis cor. fir/ marā. z obfuscatiōē calozis et spirituum. § 22. ¶ Quinta re. Lōringens est vrinaz luida ap/ parere in synocha fe. zc. Probatur. Hāz sine synocha fiat sanguine peccate rōne quāritatis vel qualitate. Itar talē sanguine nō posse vige/ ri ab ipsa materia ppter malā qualitātē et multā quāritatē sanguinis. Aut derelictus a regi/ mine nature putrefcit ad purēfactionē. sangui/ nis autē q̄tor in sano spiritū. z diminutiō ca/ lozis q̄ dicit esse cā luiditatis vrine. vt colligit ab Aui. prima q̄ri. ¶ Sexta re. Urina luida fm partē superficialē: aut mediā cū granulis mi/ nutis se iunctio et separatis fcat in mēbris spi/ ritualib; aut pleureim. aut peripleumoniā. qz talis vrina obumbratiōz coloris in infante cir/ ca pectus. Talis aut obumbratiō nō pōt fieri nisi itante cōpōssione circa pect⁹. Que cōpōs/ sio requit apostema. § 22. Et ista conditio luidi/ tur ab Aui. quarto ca. d pleureis. et ab ysaac p;

mo de vrinis. Notatē dicit cū granulis sepa/ ratis. qz granula vrina arguit supra dīspōsiti/ onē epatis z renū. Lor. pti. Et vrina nō potest medi⁹ tazy dīstincte cognoscere pleureim aut peripleumoniā. Patet. qz ē signū cōmune. sed alijs signis q̄ ponitur a medicis. pura a dolo/ re circa costas. pulsa serino. ruffi. que sunt sig/ na pleureis. Lorela. scds. Dara a lili vrina cū talib; granulis nō habitis alijs signis: debet p/ nosticari apostemata pectoris nō limitādo neq; pleureis neq; peripleumoniā ne decipiatur. Lore. iij. Urina luida p pueras apparet in pe/ ripleumoniā aut pleureis: est signū mortale et pessimū. patet. qz fcat qz cōmune significatiō in/ tendit ipoz spiritūz calozis. Septima. regu. Urina luida fm partē pauca oleaginosa fcat liquefactionē humiditatis modo itate aliq̄o istorum est pessimus. ergo regula vera. Colligi/ tur ab ysaac primo febriuz. Lore. Omnis vrina mala ex pte coloris redditur deterior ex parte quāritatis pauce. vt patet p̄dicta.

¶ Octaua re. Urina luida pauca frequenter micta dmonstrat stranguriā. patz. qz demon/ strat opilationē siue cōstrictionē colli vesice. p/ quā nō potest ex pelli vrina vna vice tm. Mul/ tiplicatur ergo ex parte numeri. Ad banc ergo multiplicationē loquit straguria. § 22. ¶ Non/ na re. Urina luida fm ptes apparet in emittit/ teo magno aut paruo. est multū periculosa. pa/ tet. qz fcat a dūstione z ebullitiōē esse fa crazin mēbris spiritualib; z in corde. § 22. ¶ Notatē dī/ citur emittit teo magno. qz triplex ponitur esse emittit teus paruus. quidā minor. quidā maxū/ mus. Emittit teus paruus est cōpositus ex quo/ tidiana continua et tertiana ite interpolata. Ba/ sor est cōpositus ex quartana continua et con/ tinua interpolata. Maximus est cōpositus ex/ tertiana interpolata et quartana cōtinua. Emi/ tteus primus est de genere acutorū. Tertius est de genere cronicorū. ¶ Decima re. Urina luida fm partem contingens et ruptura vene non est periculosa. vt p̄dicta pbantur. Primo qz ex fractura vene nō pōt vrina luida appare/ re. Patet. qz primū sanguis ex vna effunditur tam primo putrefcit z ebullit. q̄ ebullitio z putre/ factio facit a d luiditātē vrine. § 22. qz asit nō sit periculosa patet. quia ad consolidationem v/ nes sequitur remotio luiditatis. Lorelarium. Medicus in fluxu sanguinis etiam non debet puenosticare perniciōem ex vrina luida vīta nec stalem vrinam consequi debilitat em vītu/ tis extrema. ¶ Undecima regula. Urina li/ uida apparet in p̄senti signū propiēque mor/ tis aut cor. principis capitulo proprio de p̄senti. Item rōne: quia talis vrina luida manifestat

De Urinis

vlmā q̄ cōspicūz calor; 2 vltimā resolūtiō: bu
miditatis cordis q̄ signū cite mortis ē. ¶ Duo
decima regula. D̄ oīngēs ē vt plurimū i dolori
bus artencis vrinā lūidā apparere: Probaf. qz
pp̄r vchemētē i doloris debilitat virtū. ad e
debilitatē sequit̄ in loco dolor. 2 inficūf spūs
et calor q̄ postea sūt cā lūiditatis vrine. Lore
tarū. Nis dolor fortis sufficit ad inducendaz
vrinā lūidā. p3. qz ad dolorē quēlibz debilitat
p̄tē 2 inficūf spūs. § 2c. ¶ Tredecima regula.
Urina lūidā in q̄ apparēt frustra resoluta fr su
pra dolorē artencū. p3. qz artencia causatur vt
plurimū ex materia hūoralis hūctē ad articulū. §
Lorelarū. Longingēs est vt plurimū ex fluxu
catarrifici vrinā lūidā apparere. Et ex retenti
one mēstruoz. Probaf. qz vaporibz deuatis a
matrice inficūtur spūs 2 obfuscarur. quibz ob
fuscaris sequit̄ lūiditatis in vrina. p3. auctōrita
te p̄cipis Auicēne tertia terti. ca. p̄p̄o. Lore
relarū. Urina lūidā apparens in muliere p̄no
st icatur retētiō mēstruoz 2 opilationū. ¶ De
cima q̄tra regula. Urina lūidā apparēs in febre
et bica est signū mortis. p3. qz fr vltimarā ad us
tionē et resolationē mēbroz 2 humiditaz ei.
et ebullitiōnē in spiritibz. ad que sequitur mors
immediata. ¶ Decima quinta regula. Urina li
uida in tremore cordis arguit spm̄ incurabilez
quia significat vltimā ebullitiōnē in spiritibz cor
dis. § 2c. ¶ Decima sexta. Urina lūidā in fre
nesi est signum mortis. Patet quia et se signifi
cat alterū illoz. aut materia habere raptū ad
cerebrum aut extinctiōnē caloris naturalis. cr
go regula vera. 2c.

De urina viridi

Restat videre de vrina viridi: post q̄ v
sum est de vrina lūidā q̄ est tertia in or
dine. Pro q̄ notādum qz vrina viridis
causatur aut p̄ viā mortificationis sequētē ad in
frigidationē spiritūū. Aut p̄ viā magne aduulsi
onis siue inflāmatiōis. Siue fiat primo siue
secūdo est signū malū. Colligit̄ ur id ex Auicēna
primi. ca. ij. Scōdo notādū qz vrine virides dif
ferūt ex p̄te coloris. qz quedam ē viridis similis
p̄billicoz. aut ex eo qz sūt virides fm̄ totū. aut
fm̄ p̄tē. Differūt ex p̄te coloris. Quia aliqua ē
viridis sills erugini crīs: aliqua a similis succo
porri: aliq̄ aut viridis coloris yreos. aliq̄ similis
colori lapidis: que diuersificānt ex p̄te maiorz
infrigidatiōis: aut incedū. Tertio notandum
qz tales vrine virides significāt maḡ male aut
minus male. fm̄ qz vrina p̄cessit minz mala aut
magis mala. Si p̄cessit vrina lūidā aut nigra
pessima iudicatur. Si aut p̄cessit vrina citri
ua. aut palliars. aut minz mala. Quia ex b ar

gnit̄ maior aut minor mortificatio. n. ois aut
minz cōdū. qz atqz sp̄ vrina viridis fr Quibz
Rātibz sequitur octo regle. Prima regula. Uri
na viridis p̄ totū in febre acuta ē signū mortis
quia fcat vltimamur incendū in spiritibz. aut
mortificationē caloris naturalis. Ad qz ad li
bet sequitur p̄nicies. Ista conuulsiō ē de mēte
ysaacin primo de vrinis. ¶ Scōda regula. Uri
na viridis in pueris aut infātibz fcat spālmū
quia fcat sup̄abundantiā humoris frigidū per
totū pariter et in nouis et ita spālmū. Ista col
ligitur ab Auicēna loco p̄a legato. ¶ Ter
tia regula Urina similis coloris p̄bificoz fcat
mortificationē corporis naturalis. quia signifi
cat frigiditātē excessiuam vt patet p̄ Auicē. lo
cō p̄ allegato. ¶ Quarta regula. Urina viridis
similis succo porri est signū p̄cessū. qz signifi
cat vltimū incedū in mēbris spūalibz. § vi. ca
vera. Et Auicēna p̄a legato loco. ¶ Quinta
regula. Urina similis erugini crīs est in ceteris
deterior. p3. quia fcat vchemētē totius d̄per
ditionē 2 sine spe. q̄ si fuerit facta post ceterū
significat spālmū. p̄pter rationē adductā in se
cunda cōdusionē. ¶ Sexta regula. Urina si
milis coloris yreos quā p̄cessit vrina viridis sig
nificat vchemētē infrigidationē suffocantē ca
lorē naturalē. 2 p̄nōs malū signū. ¶ Septia
regula. Urina viridis stante dolore 2 angustia
in stomacho sine aliq̄ ypostasi. significat veme
num in poru fuisse haultuz. 2 p̄ cōsequēte mortē
patet. quia cūz venenū participat color viridi 2
nō pariatur a colore. sequitur qz vrinā p̄t̄ tin
gere. Uel aliter. cū venenū imitacat cordi a mē
bris spūalibz. ex se inimicat cordi spiritibz. Et
cum dicā mortifex esse. Hoc assumptio induc
tur mortificatio q̄ immediata causa est viridi
tatis vrine. Et dicitur notāter sine ypostasi.
quia si. um tali vrina appareret ypostasis dicit
spes vite. qz significatā potētā vrinis contra
naturā. ¶ Octaua regula. Urina viridis cum
viridit̄ circulo in trencheli signum desperatiō
nū. patet p̄ rationes ante adductas.

De urina alba

Dicit̄ qz dicit̄ est de vrinis significātibz
mortificationē. nunc triendum est de
vrina significante priuationem et debi
litatem digestiōis. Et primo de vrina alba q̄
ex multis causis venit in manus medicorū
¶ Primo notādū qz albedo causat dupliciter
Uno mō p̄ quadā dyapponerate 2 traslucētē
rā. sic est albedo aque aut vitri. alis est albedo
q̄ cōtrariat nigredini. q̄ dicitur color vis grega
uius vtius. 2 de hac secunda est ad p̄ponitū
Aduertendo tamen qz talis albedo dicitur in

Tractatus

vrinis altera quattuor causarū vel reducibili.
Primo a defectu caloris naturalis. Secūdo a
resolūtionē humorū. Tertio a dissolūtiōe vir-
tutis. Quarto ab opilatione in semib. A defe-
ctu caloris dupliciter. Aut ab eius defectu i to-
to vt in semib in q̄b apparēt vrin e rates albe.
Aut a diminutione eius in pre. vt ex debilitate
caloris epari. q̄ debilitas causat aut ab acuitate
te egritudinis. vt in frenchi. Aut ppter longitu-
dinem egritudinis. vt in quartana in q̄b acci-
dit vrina alba. Provenit etiā hmoi vrina aut
ex pre cibi aut nimie q̄tatis aut q̄tatis. aut
vrinis q̄. aut ex malicia substantie. Exēplū primi
vt apparet in crapulatis. Exēplū secūdi. vt ex
comestione lactuce. Exēplū tertij. vt ex cos-
mestione carniū vaccinarum. Modo in his
omnib apparēt vrine albe. Secūdo accidit vr-
ina alba a resolūtionē virtutis. que etiā resolū-
tur aut in toto aut in parte. q̄ resolūtio fit stāte
genere egritudinis. Aut mala dispositione in
delectate mebro. vt in epate. vt apparet in du-
biter. Tertio causatur albedo in vrina a disso-
lutione humoris flegmatis vitrei. qd cū fuerit
dissolutū causat vrinam albā. Quarto causat
albedo in vrina ab opilatione. que cum de ali-
bationib us plumbi modis. aut ppter lapidē cō-
tenū in renib. aut in vesica. aut ppter habū.
damaū humorū circa vias vrine. Aut ppter eoz
viscositate. aut grossitū. aut ppter vtrūq̄. Ita
colligūtur ab ysaac primo de vrinis. ca. 7. e al-
ba vrina. Secūdo notādū qd albedo vrine ē mlti-
plex. Quēdā glutinosa vel mucilaginosa. q̄
dam vncuosa. qdā saniosa. similis albedini sū-
gi. quēdā spermatica silis spermatis. quēdā plū-
bea. quēdā indicat sup diuersas dispositiones. p-
pter diuersas causas. Et his sequitur octo re-
gule. ¶ Prima regula. Vrina alba splēdida te-
nue. significat opilationem maxime splenis.
Probatur Quia talis vrina demonstrat habū
danniū humoris melancolicū. qui dicit frigidē
et sicce cōplexionis. mō de ratione frigiditatis
est de albare. quia albedo est filia frigiditatis.
vt patet p Galienū in regni. De ratione aut sic-
citatis est attenuare. Modo super abundan-
tiam humorū melancolicā sequitur opilatio. et
maxime in splene. q̄ de referuaculū melancolie
ergo regula et cōclusio vera. patet cōsequētia
Et antecēdēs ē principis. Auicenna secūda p̄
mi. ca. de vrina alba. Lorelarium primū. Ex
vrina tali medicus debet iudicare discolorari
onem faciei somnolentiam. pigrūciam. in toto
patet quia ista cōsequitur opilationē. Lore-
larium secūdū. Ex tali vrina medicus debet ar-
guere supra granatē oolorū in parte sinistra.
Lorelarium tertij. Sicut et vrina iuxta medi-

et arguit absolute dñum caliditatis. et ex vr-
ina alba dominiū frigiditatis. vt p̄t ex p̄cedent-
tibus. ¶ Secūda regula. Vrina alba cuius circulo
plūbeo in superioriū. demonstrat opilationē in ce-
rebro et epilentia. Ista cōclusio p̄bat. Nam et
albedine arguitur suffocatio caloris et domini-
um frigiditatis humorū. Et ex circulo plūbeo
materias esse in capite. et maxime grossam fleg-
maticā vel melancolicā que sunt cause opilatio-
nis. Opilationē autem sequitur epilentia. ergo
cōclusio vera. cōsequētia tenet. Et antecēdēs ē
dñi ysaac primo de vrinis. Et notat̄ dicit in
pre superioriū. q̄ sic arguitur dispositio. in
broz superioriū. ¶ Tertia regula. Vrina alba
mucilaginosa demonstrat habundantiam hu-
morū grossorū et crudorū. Probat. qd mucilā-
ginosa vrina nō fit nisi ex trāsitu materiae gross-
se ad vias vrine. et que materia non transiret nisi
habundaret. intransū ergo vrina mucilaginosa
sa demonstrat habundantiā humorū gross-
orū patet cōsequens et antecēdēs est Auicēne
libro p̄allegato. Et firmatur sic. qd mucilāgo i
sequit grossitū. sicut tenus fibrillat. q̄re rē.
¶ Quarta regula. Vrina alba semilivida saniosa
olumilis colore fungi. significat vlcationē
in renib et in vijs vrine. Probat primo auicē-
nita. et Auicēne sic ēa primi de vrina alba. p̄ba-
tur etiā rēne tali. Talis vrina rēne albedis ar-
guit multitudine flegmatis in toto. et per cōs-
sequētia in vijs vrine rōne luiditatis sup adu-
sionē humorū. vt patuit superius de vrina livi-
da. Humores aut a duffi sunt causa moridicati-
onis et cūritatis. A cūritas aut facit sequi vlcera-
tionē ergo rōne sanici arguit vlcationē. et p-
p̄s in vijs vrine apud renes vt p̄dicit̄ est. Et re-
gula vera. Lorelarium primū. His vrina sanio-
sa demonstrat aut rufurū epatis aut vlcationē
nē in vijs vrine. patet. qd aliter nō potest fieri fa-
nies in vrina. Lorelarium secūdum. Vult-
toriens errant medicū in cognoscēdo saniciam
distinctam ab ypostasi. Hoc patet. Nam mul-
toriens errant medicū ppter similitudinem figu-
re eius et ypostasis et parte albedinis leuitatis
descensus ad inferiorem regionē. Quo stante
fit pessimus error: in iudicādo. quare rē. Fiorā
duz qd differētia est inter saniciam et ypostasi
qd sanies et fetor semper est. Secūda vicia cūrite
sanie vt quēdamodū ypostasis nō apparet. Ista
nō sub figura pyramidalis. vt in ypostasi. Ex q̄
sequit qd bonū ē medicū semper vrinā a girare an-
tē iudiciū facit. Quarta regula. Vrina alba tes-
nūis aliquāliter livida sine sanie. vt est color sū-
gi. significat lapidē in renib et in vesica.
Ista conclusio probatur auicēnitate. Auicē-
ne loco p̄o p̄allegato. Et ab ysaac primo

De Urinis.

de urinis probat autem sic. Nam talis urina ratione albedinis significat dominium humorum frigidorum crudorum in toto. Et ratione liquiditatis caliditates superfluas in renibus et in visceribus. Quod existeret dominium humorum grossorum et caliditate superflua: tunc sunt sufficientes ad generationem lapidis: quod talis urina inducat lapidem per predictum est. Correlariū. Quod dicitur debet et arenulis certificari in quo loco fuerit lapis retentus. Probat. Nam si apparuerint arenule albe signum est quod lapis est in vesica. Si arenule rubre signum est quod est in renibus. Sed ex loco lesio. Urina fuerit dolor circa pectine intensior aut in parte posteriori. Si primum arguitur lapis in vesica nisi secundum in renibus. ¶ Sexta regula. Urina alba spissa et viscosa si per totum significat ethicā. Probat. Nam talis urina significat dissolutionem humiditatis partium membrorum cum quo coniungit ethicā tertia species coherens in arena. quod talis urina demonstrat ethicā. Pars consequentia et antecedens colligitur per Aueniennam secundam primum ca. p. allegato. quod est classio reddidit vera. Et dicitur notat per totum. quod urina viscosa si per superficie est in parte caliditate magna in renibus. Correlariū. Urina viscosa in omni dispositione egritudine in mala. quod absolute significat lapidis liquificationem et dissolutionem. ¶ Septima regula. Urina alba post citrinam aut tinctam non causa primum in hominibus pluribus febrium fecit quod febres permutat in quartanam. Probat. Nam talis demonstrat dominium humorum melancolicorum et resolutionem humorum calidorum et cum hoc opilationem nec quiescent cause quartane. quod conclusio vera. Et notat dicitur non causa primum. pura et in summa commotione vel potius aque frigide ratione per mutationem significante. Hec autem patet et secunda primum Aueniennae et prima de urinis. ¶ Octava regula. Urina alba plumbea si per lineam aliquam oppositam fecit mortem primum. Probat. quia talis urina ratione plumbeitatis et albedinis fecit mortem significante coloris immati. quod ita est sequitur mors. quod conclusio vera. Correlariū. Urina alba. quantuncumque fuerit puriora plumbetate sine liquiditate est valde mala. Igitur.

De urina rubea.

Orandum quod urina rubea ut plurimum atrestat egritudine calide. quod et mare urina colerica rubea puenire si fuerit luviosa. si vero non sanguinee materie atrestat. Cum quod accidit in egritudine frigida. et huiusmodi de causis. primo ratione doloris fortis. de cuius ratione est a cuere colerica rubea et in flammam. quare sequitur urina tarta ruborescit in colica frigida. Colligitur ab Auenienna sexta tertii ca. primo. Et sequitur correlarie quod urina rubea stare dolore

antequam precessit dolor fortis non necessario iudicatur de feboromia. Contra nonnullos qui ita similes urina rubea grossa iudicant de feboromia. Sed hoc stare opilatione a materia stigmatice multa inter huiusmodi fellios in cisterna colerica est quod solent ire ad intestina. regurgitare ad renes propter materiam stigmatice. et ita tingitur et coloratur urina colore rubeo. ut in ictericia contingit. Colligitur ab Auenienna. sexta tertii. ca. primo. Tertio accidit urina rubea ex epate lapsu ad frigidum. quia debilitat virtus epatis sequestratio debita a quo sitatis a sanguineo. Ex quo per mictionem coloratur urina colore rubeo sicut in ydropis. ubi accidit urina similis coloris carminum. Quarto accidit urina rubea propter coherescione facta a stigmatice opilante que putrefacta maior pars stigmatice putrefacta et reducitur ad colore extraneum: et ita ad tinetur. Correlariū. Iudicium de feboromia non est faciendum in ydropis. quia urina fit multa tincta. quod hoc facio magis alteret epate et debilitat. Alterius verificat. Nam urina rubea potest apparere in egritudine frigida. ¶ Item notandum quod urinarum oleaginosarum quedam est tota oleaginosa. quedam inferius est. prima deterior est ceteris. ut patet in primum confirmata et in ethica. Ex illis colliguntur alique regule. ¶ Prima regula. Urina rubea est melior in febribus acutis quam aquosa et sanior. quod illa significat purior non perinde virtutis per materiam. prima autem uo. Confirmat auctoritate Aueniennae secunda primum ca. de coloribus. Correlariū. Quantum maior sanguinea rubea tanto saluior. Patet ex intentione eiusdem. ¶ Secunda regula. Urina perseverans rubea in egritudine renibus significat apostema calidum. Patet. quia cum perseverat significat malum dispositionem confirmatam in loco. et verum intentionem dancelicam materiarum ad locum. ut in secunda primum capitulo de coloribus. ¶ Tertia regula. Urina rubea perseverans in egritudine acutis nihil iam faciens residentiam significat perditionem egritaur apostema predictum. Sed et patet. quia ex hoc arguitur morbus valde fortis: et virtus debilis. Patet auctoritate loco palleo garo. ¶ Quarta regula. Urina rubea stante dolore capitis desipientiam significat. Patet auctoritate et rationibus superius adductis. ¶ Quinta regula. Urina rubea grossa turbida significat apostema in epate: aut eius debilitate. Patet ex sufficienti duntaxat calas turbulencie in urina. ¶ Sexta regula. Urina oleaginosa multipliciter significat naturam et creaturam reperit vias urine et euacuationes materiarum

Tractatus

Et si sequitur reches egrotans si non sequitur
esse signum mori. ut vult Aui. h. i. ¶ Septima
regula. Urina oleaginosa pauca fetida. signifi-
cat mori. Pars quae mediate fetoris fecat ebulli-
tione et corruptione huiusmodi mediate paucitatis
de bilitate virtutis mediate oleaginositate dis-
solutione primum quibus stantibus sequitur mori.
Eodem auct. Aui. loco pall. ¶ Octava re-
gula. Urina oleaginosa in egritudine a cur-
p totum apparatus in die quarta egrit fecat moritur
in septima. pars. quae talis fecat crism in septima.
et non ad bonum cum virtus sit debilis et morbo for-
tis. §. 7. ¶ Nona regula. Urina oleaginosa
pauca in qua fuerit aliquid simile loture carnis re-
cens est signum pessimum. pars. quae fecat vltima de-
biliter et truitis naturalis qua sequitur urina talis
apparere in colica hydropis. fecat mori primum
qua. ut vult Aui. quarta et sexta tertij ca. primo.
¶ Decima regula. Urina leuiter oleaginosa
fina praesupposita fecat primum rem. Parat auct.
Aui. h. i. de signis sumptis ab urina.

Conspeditio de coloribus principalibus quibus
marie pñoscit medicus in quo virtus
aliter alij includunt. Sed de se o in
tento. vicz de pratis. q sunt serenumero. xvij
Duoz pñm est de circulo. Scdm r e s p u m a.
Tertiu de sanguine. Quartu de arenulis. Qui-
tum de spermate. Sextu de ampulla. Septi-
mu de granulibus. Octauu de tubercula. Nonu
na de pilis. Decimu de squamis. Undecimu
de surfuris resolutionibus. Duodecimu de as-
thoribus. Tredecimu de resolutiõibus cineribus
Decimuquartu de sanie. Decimuquintu de se-
dumine. Decimu sextu de hūore crudo in vrina
Decimu septimu de cauetis in vrina.

De circulo in vrina.

Circo primo norandū de circulo. Circulus
quoniam apparet in regione superiori. quoniam in
regioe media licet rarissime. Primum autem
maxime fecat sup dispositione capitis. Secūdo
sup dispositione mēbroz spūaliū vt plurimū.
Secūdo distingo. quae quoniam apparet circulus
cōpletus. quoniam in cōpletus. quoniam grossus. quoniam
subtilis. quoniam vni coloris. quoniam alterius. Isti
sic positis ponuntur iste regule de circulo ab
ysaac. prim ab Auenenna. prim a Galieno et
Aboco. ¶ Prima regula. Circulus spissus
grossus in suba remissus a quo cumque col-
lore fecat posteriorē parte capitis esse lesam et
flegmate vitreo. Ista regula pñu adef. Nā cir-
culus absolute fecat materiam in capite frigidā
melancolicā. et tñ posteriorē possit frigidior et in
habentibus symbolum facilius erit transitus.
¶ Secūda regula. Circulus spissus in sub. an-

ria purpureus in colore significat partē inter-
riorem capitis esse lesam et materia sanguinea.
Probat ut sic. Nam color purpureus artifi-
tur magis sanguini quā alteri humori. Et cum
pars anterior sit magis plena ventis et artibus
quā aliqua alia propter rēte mirabile ibi esse
sequitur talem circulum magis significare finem
partem anteriorem capitis esse lesam et mate-
ria sanguinea. ¶ Tertia regula. Circulus tenuis
in substantia pallidus in colore ad similitudinem
coloris plumbi significat sinistram
partem capitis esse lesam et humore melanco-
lico. Probat ut quia cum humores melanco-
lici maxime sunt similes in colore plumbeo
propter frigiditatem. et sic plene dicitur esse re-
cessu praeculum humoris melancolici. quod mēbro-
rum directo aspectu aspiciat partē sinistram:
sequitur facilius enapozatio. ¶ Quarta regula.
Circulus tenuis in substantia in colore citrinus
vel rubeus fecat malā cōplexionē in parte dex-
tera et pariter doloze: quae cum epaz et cistis sellis
collocant in parte dextra. quare facilius sit ena-
pozatio ad illā partē finem quae volūt medici et ma-
tine Aui. de signis sode p cōmentatorem
pñm tertij. ¶ Quinta regula. Circulus plum-
beus grossus in substantia fecat epilepsiam aut
apoplexiam. Pars. quae talis circulus fecat multā
materiam in cerebro et in ventriculis. et p conse-
quens opilationē. aut magnā aut parvā finem
quod circulus est magis vel minus grossus ita
epilepsia vel apoplexia. ¶ Sexta regula. Cir-
culus in acuta egritudine liuidus. cerebro ledi
fecat. Pars. quia sicut vrina liuida fecat fluxum
materie ad caput finem totū in egritudine acuta
Ite circulus liuidus fecat raptum eius ad sus-
petiora et ita lesione cerebri. ¶ Septima regu-
la. Circulus subtilis viridis in colore in febre
acuta apparatus aduisione: et futurā frenchm si-
gnificat. pars. quae talis fecat materiam multā sub-
tilem colericā in cerebro. a qua cōmuniter ac-
cidit frenchis. vt pars prima tertij. ¶ Octava re-
gula. Circulus apparatus tremulus p medicos
agitatus doloze in spina dorsali et p psequens
paralysim fecat. pars. quia fecat materiam multā
subtilem colericā in cerebro: a qua cōmuniter ac-
cidit frenchis. Significat etiā fluxū materiam
catarralis p nuchā. ad cuius fluxū aut sequit
dolor in spina dorsali. vel materiam retentiones:
vel paralysim. et cuius fluxū magis pñgū ner-
uis. et. ¶ Nona regula. Circulus niger preces-
dente liuiditate mortificatione coloris et frigiditate
cerebri fecat. pars. quae sicut vrina nigra
quam pñcessit vrina liuida mortificatione in to-
to fecat et defectu membri deteriorati et prin-
cipalis: puro cerebri. et ita circulus niger.

De Urinis

¶ Decima regula. Circulus niger si ante p̄ces
serit viridis in vrina mortificationē et adustio
nem in cōp̄ctione f̄cat. patet ex dicitis supra

De Spuma in vrina.

DRo cuius partis intellectu. Forandus
primo vt habet a Salieno in commēto
huius amporissimi sanguinulentorum
in .ij. p̄ricula. Spuma autē generat̄ a materia
grossa. viscosa humida. In quā dū agit calor
eleuat quedā corpuscula. ex quoꝝ cōmixtione
generat̄ spuma. Aut generat̄ a caliditate fori
sicut patet in olla ebulliente. Aut generat̄ a forti
motu et p̄ ulsionē vt in cōs curretibz apparet.
Ex quo sequitur q̄ cā materialis spumi est hu
miditas viscosa. Causa efficiens est caliditas
agens in humiditate. Quare dant̄ de ea iste re
gule. q̄ r̄ p̄ma ē bec. ¶ Prima regu. Spuma
cōtinua grossa in suba multa et remissa i colore
cū vrina grossa apparet̄ f̄cat indigestionē et v̄
tositatē. q̄ talis vrina f̄cat multā humiditatē
et grossā suffocātē et debilitatē calozē naturā
et cuius debilitatiō et debilitatur v̄t̄ digesti
ua. et per viā indigestionis multiplicat̄ materia
multa et viscosa. Et firmatur auc. Aui. xij. ij.
ca. de signis apostemuruz stomachi. ¶ Sc̄da
re. Spuma tenuis in suba et cōtinua p̄ oēs pa
res colorata satis in vrina simili appa
rēs f̄cat inflāmationes in mēbris spū alibz. patet. q̄
aut talis spuma fit mediāte multitudinē materi
ci. sed h̄ nō. q̄ tunc nō est colorata. Et vrina in
flāmata. aut fit mediāte calozē actionis foris i
ip̄am materiā. et tūc f̄cat in cēdū in mēbris spū
ritualibz. et ita patz auc. Gal. p̄pal. et a sufficiēte
diuisione. Et vrina simili appa rēs in se. ē ma
lū signū q̄ f̄cat inflāmationē in pulmone et in
mēbris vicinis. ¶ Tertia re. Spuma intercala
apparet̄ nigra in colore yctericiā nigra et vicio
humoris melancolicū f̄cat. Patet. q̄ talis f̄cat
opilationē et materiā melancolicā in v̄is vrine
delatā. p̄pter opilationē inter ep̄ar et splenez. q̄
humor melancolicus nō potēs transire ad p̄
rium recepta culū necessario re gurgitat ad p̄
res inferiores. quare r̄. Et dicitur notāter in
tercisa. quia h̄ est cōtinua f̄cat̄er materiā mel
lancolicā et a dultā in toto. q̄ re. vt p̄z au. Aui
cē. xij. ij. de signis ycterice nigre. Quarta re.
Spuma intercala nō cōtinua apparet̄ cū gra
nulis minutis. talis f̄cat mēbz debilia graua
ri multitudinē reumaris. Patet. q̄ nō cōtinua
f̄cat humiditatē in mēbz deducio. et cū gra
nula f̄cant̄ de cōsensu reumaris. vt declaraba
tur ḡ re. ¶ Quinta reg. Spuma intercala viri
dis in colore. aut simili tincture croci signū
cat calcificationē ep̄atis et adustionē. Patet.

quia hoc significat̄ superabundantiaz calozis
delare ad v̄ias vrine et abundantis in toto q̄
nō possit esse nisi i t̄re ep̄atis caliditate cū adu
stione ergo regula vera. Qd̄ p̄z auc. Aui. xij.
tercū de signis ycterice citrine

De sanguine in vrina.

Drandu q̄ quibz apparet̄ in vrina san
guis purus clarus. q̄nq̄ commutis. q̄
distingitur ex parte quātratis calozis
mixtoꝝ. licet sanguis q̄nq̄ euacuet̄ purus per
viā crisi et sanguine peccate in q̄ntitate. vt cō
tingit̄ in pluribz mingētibz oino sepe sanguinē
purū. De q̄ dant̄ iste regule. ¶ Prima regula.
Sāguis in vrina tribulosus et globosus gra
uē habēs odorē vel fetozē cū q̄s dolozē in pecti
ne significat̄ sanguinē a vesica venire. Lorez.
Urina in qua apparet̄ gutte sanguis grossi. resi
dētis in fundo f̄cat sanguinē a loco p̄p̄nā flue
re. et p̄ p̄no a vesica ḡ re. ¶ Sc̄da re. Urina in
qua apparet̄ sanguis grossus trumbosus pes
tene fundū f̄cat actuale fluxū menstruorum in
muliere. et hoc nullo mō existēte dolozē in aliq̄
parte. Patet. q̄ aut fuit a vesica. et hoc nō. q̄
sic dolor esset in pectine. aut a renibz. et hoc nō.
quia ibi esset dolor. aut ab ep̄are. et hoc nō.
ibi nō est dolor. aut etiā aliq̄ alio mēbro. a quo
si fuerit nō abluetur tale mēbz. aut a graui
tate aut a dolore actuali et illicite. aut q̄ p̄ctile
rit. Lorez. Et simili vrina sepe decipitur medi
ci tuenes qui p̄noscant̄ necelūstic f̄cborom
mie et male. opant̄ em̄ cōra casum habitū q̄r
ta primi. Et aqueas ne in illis truat̄z f̄cboromes.
Lorez. Nō quelibet vrina rubea grossa iudic
cat de f̄cboromia. ¶ Tertia regula. Sāguis
in vrina nō trumbosus niger in fundo minora
to dolozē in renibus f̄cat ip̄m fluere a renibus
patet. Et dicitur notāter niger. q̄ sanguis ex v̄
ens venas immediate denigrat̄ iuxta sententiā
Gal. in cōmēto illiꝝ amporissimi. Si sanguis
extra venas effunditur. patet etiā ex ista trum
boꝝ. q̄ illi significat̄ sup̄ dispositionē vesice. vt
declarabit. Patet etiā ex situ dolozis. q̄ signū
arguit̄ certissimū. ¶ Quarta re. Sāguis pur
a est ex vulnere expelleret̄ cū dolozē spondiluz
mediāz dozi f̄cat ip̄m fluere et fractura vene
chilis. Probatur. q̄ talis sanguis purus signifi
cat fracturā vene mediāte puritatis. et nō alibi
nisi vbi ē dolor. sed cū dolor sit vbi sita tur illa
vena chilis. ḡ re. ¶ Quinta re. Sanguis purus
simus cū dolozē et punctiōe in v̄po cū drio d̄cep
tro. significat̄ sanguinē ab ep̄ate fluere. et p̄no
dyaria ep̄aticā. patz ex Auicē. de fluxu ep̄ati
cosanguineo. ¶ Sexta re. Nō offis vrina in
qua fuit sanguis est mala. Patet. quia q̄nq̄ q̄

Est talis vicia per viam crissis. vt dictum est. et tunc signū est bonū si restringatur sequuntur accidentia mala.

De Arenulis in urina.

OE arenulis tales vānt regule. ¶ Prima regula. Arenule rubee in colore dure in substantia sine febris vicio cum dolore vō: si lapidē in renib; confirmatū vel cō firmandū significāt. dūmodo cū eis fuerit dīssaultas mingēdi. Probatur auctoritate p̄ncipis decima octaua ca. p̄prio. Rōne autē p̄bat sic. Nam tales arenule dure attestantur materie grosse cōtente in renib; vel in vesica. nō sei cundū. vt de darabit inferi. § p̄mū Sz ex illēte materia flegmatica grossa in renibus opilatē et o cōtūretē caliditate epatis z renū generat lapidē. § conclusio vera. vt p̄z de causis ipsius lapidis. ¶ Secūda regula. Arenule dure in substantia rubee in colore apparatus cū aluuatione renū vel lumbor; dissolutionē lapidis fieri fcat et dolore a lapide processisse. qd̄ probat auctoritate p̄ncipis in loco p̄ce allegato. Et Isaac tractatu de vrinis. ca. de causis arenular; . Et rōne probat sic. Tales arenule fcaut aui lapidē in renib;. Et hoc nō. qz perseueraret dolor et nō fieret aluuiario. vel significat dissolutionē ipsius a sufficientē diuisione. qd̄ ē ver; probatur ex aluuatione doloris que p̄cessit an apparitionē illar; arenular;. ¶ Tercia reg. Arenule albe in colore dure in substantia residētes in fundo dolore cōtente in pectine residēt in vesica significānt. Quod declaratur p̄mo aucto. p̄ncipis ca. p̄prio. Rōne autē sic. qz tales arenule aut attestantur sup lapidē in renib; aut vesica. Nō p̄mū. qz tūc essent rubee. Et dolor esset in dorso p̄p̄ter situm z colore ipor; renū. § a sufficientē diuisione attestat sup lapidē in vesica. Qd̄ p̄z ex situ doloris in pectine. z color ipari; arenular; qui p̄positionātur colore vesice. ¶ Quarta reg. Arenule albe in colore: post quartū apparitionē remittat dolor pectinis et difficultra s mingēdi. Et ex his patiens sentiat subleuationē. Tales dissolutionē lapidis in renib; aut dissolutionē eiusdem in vesica. Nō p̄mū. ergo scōs ideo est manifesta. ¶ Quinta reg. Arenule rubee in colore molles in substantia apparatus cū febre et maxime in sine febris significānt aduersionem humor; auctoritate p̄ncipis p̄tima quartū de signis quartane. Rōne probat. quia tales arenule significānt multitudine materie auste. ergo tales significānt aduersionem humoris p̄p̄ter tales materiā adultā. Ratione probatur autē. qz aut tales significāt lapidē aut aduersionē. Nō p̄mū. qz tunc nō essent molles. vt patz per

regulas precedētes. ergo scōm. vt patet per sufficientē diuisionē. ¶ Sexta reg. z vltima. Arenule rubee apparentes sine dolore z gravitate renū significat caliditate epatis z renū. quod apparet. quia tales arenule attestantur duobus p̄ncipis. p̄mo caliditate agēti. scōm materie flegmatice que sunt p̄a p̄ncipia renū z lapidis. § si fuerint cū dolore fcaut lapidē. que ves; sine dolore fcaut intentū febre. Lotrelari. Arenule apparatus in sine febre colericarū significānt permixtionē febris colericę ad febrē quartanā. Patet. qz significat aduersionē mater; vel vt p̄z ex p̄batōe quinte conclusionis.

De Spermate in urina.

E spermate p̄mo notādū. qz in virga sunt tres meat; spermatis vrinę et al; quadi. vt p̄z ex anatomia virgę ap̄ oēs sapiētes. Et q̄ cōringit vna istaz supfluitatū cū alia euacuant. Erta sperma cū supfluitatū vrinali. quare de spermate vānt he regule. ¶ Prima regul. Sperma diuisum in partes minimas in copozatiū cū substantia vrinali. supfluitatē vel coitū p̄cessisse fcat. Probat p̄mo auct. p̄ncipis. ex. iij. ca. de signis coit;. Sed rōne tali. qz tale sperma ita permixtū fcat diuisionē euacuantōis spermatis p̄cessisse ad quā secuta est notabilis permixtio. z ita ē copozatio vrinę supfluitario eius altera. quare regula vera. ¶ Secūda reg. Sperma apparatus globatū truncosum cū vrinā frustra grossa permixtum abstinētiā coitus vel nocturnā pollutionē fcat. p̄bat rōne. qz tale sperma sic apparatus aut fcat coitū aut pollutionē nocturnam post quā pollutionē remāsit aliqua pars sūm; lans virtutē a diuisiōne. Non p̄mū. qz tunc esset diuisum fscōm fcat. Patet sc̄pissime in vrinis viroz. religiozū. vel fcat vt dictū est abstinētiā coitus. Non in homine assuetato ad coitū si retineatur talis supfluitas necessario aliq; pars eius retēta simulat expulsivam ad expulsionē. Et qz nō cōueniēt; potest expellē per vias vrinę. quare zc. ¶ Tercia regula. Sperma apparatus frequētē in multis viciis gomozream vel paralysim men; broum genitalium significat. Probatur. qz autē tale sperma sic apparatus fcat coitū p̄cessisse vel pollutionē nocturnā vel gomozream passionem. F. on p̄mū neq; scōm. quia tunc tale esset inter polasim. z interpolatis viciis appareret. ergo si contineat vel multis viciis appareret cōtinentur; regule. Et notanter dicitur paralysim men; broum genitaliū. qz sicut contingit alios lab; et ros et musculos paralysari pariter z ubi os: qz paralysim ducta sequitur relaxatio. z ita euacuat

De Urinis

no spermatu

De Ampullis in urina.

Orandum quod ampulla quantum ad quid no-
 minis importat granula magna que disse-
 runt a spuma sicut magna z minus z a g-
 nullis: quia granule sunt ampulle medio cres.
 Ampulle enim importat id quod dicitur e. s. spuma
 supuenere z eleuata. de qua dicitur iste regule.
 ¶ Prima regu. Ampulla magna pferas in
 vrina hinc adherentia prolicitate morbi in quo
 apparet significat. Probat auctoita. Isaac de
 vrina. Rone autem sic. quia talis ampulla signi-
 ficat cruditate z viscositate materiei peccatis.
 ppter cuius viscositate conat ad agendum contra ta-
 lem materiam ad que conatu generat ampulla:
 confirmat. vti si quis pufferit grauitur aqua. ex
 tali pusione eleuant ampulle. vt notat experie-
 tia. modo stante materia grossa z viscosa neces-
 sario morbo prolongat. ¶ Secunda regula Am-
 pulla magna apparet in vrina de: linasse ad
 locum ad que vrinale applicat ventositatem sig-
 nificat. Probat: quod sicut de rone vtositatis e
 moueri de loco ad locum: non habere esse fixum.
 vt patet ex sententia oim medicorum. Ita de rone
 supfluitatis consequentis tale vtositatem. ¶ Ter-
 tia regula: Ampulla apparet in vrina magna
 cum rugica z grauacione stomachi vomitu aut
 fluxum ventris ppecculuse significat. Probat naz
 talis ampulla significat materiam humidam fleg-
 maticam contineri in stomacho. vel in intestinis
 que conuenit necessario stimulant virtutes ad
 secessum fluxum ventris vel vomitum: quare
 conclusio vera. zc. ¶ Quarta regula. Ampulla
 magna apparet in vrina aut grauacione sto-
 machi doloris pleos. aut renu ex humore fleg-
 matico grosso z viscoso dependere feat. Pro-
 batur auct. Aui. ca. proprio. Rone autem sic. quia
 talis ampulla attestatur materiei ex qua generat
 Sed cum generat ex tali materia flegmatica se-
 quitur intentum ¶ Quinta regu. Ampulla ap-
 parens cum magna adherentia in circulo doloris
 capitis a vtositate significat. aut etiam visco-
 sitate. Probat: quia vt dicitur est. quia cum
 contentu arguit supra regionem in qua fuerit col-
 locatu. s. cum circulus comitetur cum ampulla co-
 letur in loco sup erio: sequitur intentum. Lorrelas
 rium Ampulla: magna apparet in vrina ven-
 tosite atque viscositate esse in stomacho signi-
 ficat et intestinis est signum distinctiuum.

De granulis in urina.

Granulis: id est ampullis mediocribus
 dantur de regule ¶ Prima regu. In qua
 cumque parte fuerint granula a cerebro

fluere materia fr. Primum autem medicorum. quod
 ponit granula z circuli esse signum sup dispositi-
 onem cerebri: Rone sic pbatur. quia talia granula
 significant super dispositione capitis aut mes-
 diaz regione aut sup infima. Sed non eodem ne-
 ceterum absolute: quia tunc essent ampulle mag-
 ne ex eo: quia si cilius est virtuti agere sup ma-
 teriam in media regione contentam z in infima que in
 suprema. Sed agere generationis ampulle ap-
 pli care possit sequi actio. quare zc. ¶ granula
 significat supra descensum reumatis. Symotia
 du quod ista granula alia z alia significat si fue-
 rint in alia z alia regione. Contenta enim in regio-
 ne superiori significat dispositionem capitis. ita
 quod materia actualiter peccat in capite. Conten-
 ta in media regione significat supra descensum
 reumatis: ad nervos ad peccat z iuncturas. licet
 rarius appareat nisi in suprema regione. Ideo
 medici dicunt quod granula absolute significant
 supra descensum reumatis siue modo descēdat
 ad partem illam siue illa. Declarat a cetera mani-
 festa. Ex quo verificari dicunt medicorum quod pati-
 entes catarrhi ad omne genus morborum sunt pas-
 sari. Probat. quia ex eius fluxu inducit malam
 collectionem in loco in quem fluit.

De nubecula in urina.

Nubecula dicitur nubecula. Notandum quod
 tales importat quadam vaporosas super
 fluitate z obcurat apparet in vrina ad
 modum tele arene vel pulueris sparsi per vrinam
 qui generat ex actione caloris ppter naturam
 de qua dantur tales regule. ¶ Prima regu. Nub-
 becula liuida apparet in inferiori regione ad
 modum pulueris sparsi principium eribice signifi-
 cat. Patet auct. Aui. prima quarti in. ca. de sig-
 nis eribice. Rone autem sic. quia talis nubecula
 significat quod calor ppter naturam inceptit age-
 re in humiditate. z eas resolueret quod e principium
 eribice. ¶ Secunda re. Nubeculosa vmbro-
 sa cum quadam spuma crocea vel viridi sup cal-
 factione epatis z multitudinem colere signifi-
 cat. Patet experimēto. quia tales vrine comu-
 niter apparent in yctericia vbi est supflua calidi-
 tas epatis et multitudo colere.

De pilis in urina.

Orandum quod pili distinguuntur ex parte
 n sube z ex parte extrinsece. Ex parte colore: z
 ex parte situs. Alii dicuntur subtiles.
 aliqui grossi. Alii sunt multi. quādoque pauci.
 quibus in regione media. quibus in regione super-
 ma. quibus sunt coloris citrini. quibus fusa. quādo-
 que rubet. Distinguuntur etiam ex parte causarum effici-
 entium: quod quidam causantur ex humoribus grossis

Tractatus

frigidis, quidā caliditate sup̄ma agentē in hu-
midū. Colligit hec distinctio ab Aui. ii. i. 2 ab
ysaac. i. de urinis. De quibz dant be regule

¶ Prima re. Pili rubri siue citrini apparetēs in
urina in quacūq; regione nō existētē febre calis-
ditate renū significat. Patet auc. principis. xij.
ij. de signis male cōpletio nis calide renū. Rō-
ne sic. quia sicut de rōne frigiditatis ē albe ces-
re. ita de rōne caliditatis ē citrinare. aut calefa-
cere. Sed nō sup̄fluitas attestat mēbro a quo
sup̄fluit sequit. positū. ¶ Scōda re. Pili appa-
retēs in urina existētēs pingues substantiā soli-
dā nō existente febre dissolutionē renū 2 lum-
bz signifiāt. Probaf. Tali pili sunt pa-
materie resolute vel dissolue. aut mēbroz. sed
nō hoc. q̄ attestat dissolutionē mēbroz 2 max-
ime victioz. vt sunt renes et lumbi. q̄ regula ve-
ra. ¶ Tertia re. Pili apparetēs in urina aliq̄
tuli grossi in substantiā ita se habētēs q̄ si com-
primant euanesūt. aut ex agratione vrine res-
soluūt. tales pili opilationes ab humoribus
grossis 2 viscosis fieri significant. Probaf. au-
crota. Aui. ii. i. Rōne sic. Aut tales pili fecant
dissolutionē mēbroz aut materie. Non mēbroz
rū. q̄ urina est piguis. 2 pili nō euanesūt. et
go attestat materie resolutionē. 2 per cōsequēs
materie grosse 2 viscosē opilatēs vias q̄ erat
propositum. ¶ Quarta regula. Pili appa-
retēs in urina in substantiā solida urina existente
oleaginosa. tales apparetēs existente febre dis-
solutionē renū 2 ethica fieri significant. Probaf.
auc. Aui. ii. i. ca. de signis ethice. Rōne ar-
sic. q̄ tales pili aut fecant dissolutionē mēbroz
rū particulariū aut renū. Nō primū. q̄ tūc esset
fe. q̄ scdm. 2 per cōsequēs regula est vera.

De Squamis in urina

Quamuis apparetēs in urina. Notā-
dum circa quid nois ipaz squamaruz
q̄ squame differunt a fursureis resolu-
tionibz. q̄ fursuree resolutiones dicūtur prinere
ad similitudinē squame pisciū. Differūt etiā ex
pre caulaz. q̄ materia faciēs squamas ē grossi-
or q̄ materia faciēs resolutiones fursureas. Si
militer differūt ex pre et coziatiōnis. q̄ fursuree
resolutiones accidunt cōformata excoziatiōne.
Squame aut accidunt in principio excoziatiōis
cū pres extrinsecē 2 intrinsecē dicunt esse grossi-
ores q̄ pres intermedie. quibz stanabo ponitur
be regule. ¶ Prima regula. Squame appa-
retēs in urina tales in quantum squame 2 line
febre apparetēs scabiei significāt sic cam
Probaf. Nā cū materie ex quibz fiunt squame
sunt grosse. tunc talis materia non est apra per-
porosē galare. Et talat ergo 2 arū pars subtilis

et qua inficit cutis infectioe tenui et sub illi
¶ Scōda re. Squame apparetēs in urina. cum
grauitate in regione pecunio significant q̄ ve-
sica incipit excoziari. Patet ex deductione lēce
cause predictē. ¶ Tertia re. Squame appa-
retēs in urina cū vitio febzis prima 2 febre
ethica fieri significāt. Probaf. q̄ sicut febra be
prima humiditas ad secundā humiditā rē ita fur-
surree resolutiones attestantur resolutione secūde
humiditatis que est subtilior ipsa prima humi-
ditate. ergo squame attestabunt resolutioni pri-
me humiditatis que est grossior. et ideo ethicā
prime speciei significat

De fursureis resolutionibus in urina.

Primo notādū q̄ ipsa procedūt ex alter-
ra caulaz illaz. Aut ex resolutione ma-
terie colice adulte vel flegmatis salis. q̄
partes separate trāsmittūt ad vias vrine. et
cū ipsa sup̄fluitate mittūtur vel ex resolutione p-
nium cartilaginosa aut nervosa. vt est vesica
et hmoi. Et dicūtur fursuree resolutiones q̄ re-
sident in urina ad similitudinē fursuz 2 grollarū
vel accidunt ex resolutione humiditatis secundā
rū vt ros cābiū q̄ sunt cōposite ex partibz gross-
is 2 subtilibz. q̄ cōtingit vna ab alia separari
De quibz resolutionibz dantur tales regule
¶ Prima re. Fursuree resolutiones apparetēs in
urina sine fe. aut in dolore sine fe. aut dolore in
determinata pre corpis scabiei corpis esse fecat.
q̄ cōclusio pbaf. aut. Aui. ca. de lēce scabiei. Rōne
aut sic. q̄ tales fursuree resolutiones aut at-
testantur scabiei aut vlcerationi. aut resolutioni
Nō scdm. q̄ tūc esset grauitas 2 dolor in earū
cuacuatiōe. Nō tenui. q̄ tūc esset vrine grauis-
tas aut dolor in earū cuacuatiōe. q̄ primū quod
erat pbādū. ¶ Scōda re. Fursuree resolutiones
in urina apparetēs cū grauitate et dolore circa
regionē pecunio vlcerationē vesice significant.
patz. q̄ vbi dolor ibi egritudo. sed q̄ nō erit ita
vrales resolutiones proueniūt ab vlcerationē
vt dictū ē. ¶ Tertia re. Fursuree resolutiones
apparetēs cū febre in urina ethicā scōde speciei
significāt. Patet a sufficienti diuisione caulariū
ipsarum resolutionū fursurearum

De Athomis in urina.

Nota q̄ parabomos debent intelligere q̄
n nula pua ad modū pūctoꝝ vt italo q̄
distinguitur ex pre loci et ex pre substā-
tie et ex pre caulaz q̄bz generā tales athomi.
Generant tñ vt plurimū a materia flegmatica
inhibita in nervis. q̄ significabit regio nē in q̄
sūt. 2 apparebunt. De quibz dant tales regule

Tractatus

apostema epatis terminari p vias vrine. vt habetur decima quarta tercū. ¶ Quarta. Urina saniosa apparet in pleuretico aut empico minorarato spuro z a cōdētio malis remissio. significat pleurēsim aut empina terminabili per vias vrine licet raro. vt habet in capitulis ppris minorato spuro nō per euacuationē merici significat materiā de iuari ad vias vrine. Lorrelarium. Nō teneatur medicō exminoratione spuri in pleuretico si viderit accidentia remitti. patet quia hoc significat naturam creticare p aliam viam. z sic terminari morbum.

De sedimine in vrina.

O Sedimine apparet in vrina. notandū primo qd per sedimē habemus intel ligere ypostasim a parētē in vrina. Lūius caule dicitur esse actō caloris naturalis. qd agit in materiā a ctualiter peccantē et qd tanq̄ materialī causa sit ypostasis. finis autē vt talis materia pparet ad expulsionē. Formalis vero cā est ista qd ip̄a sit alba leuis pmealis z equalis et residet in fundo z dicitur laudabilis continua per oēs ptes suas. Et qd sequit̄ corelarie. qd in vrina pfecte sana nō dēbz appere ypostasis. p̄s qd in vrina talis corpis sani deficit materia ex qua fit vel ḡiat ypostasis. qd si in eo peccaret materia nō esset corpus vere sanū. Lorrelariū scdm. qd deficite altero additionū pdi ctaz qd ip̄a cū sit alba etiā illa ypostasis nō dicit̄ laudabilis. Lorrelariū tertū. Apparitio ypostasis significat materiā cōplete digestā z paratam expulsiōni. que dicitur esse cā ipm vere cristo de laudabili ypostasi. Et de his dant tales regule ¶ Prima re. ypostasis subnigra in colore apparet in vrina lōgā egritudinē significat. Probaf. nā talis ypostasis adest aut materie melā colice que est difficilis resoluōis z euacuationis. At et snia Aui. in ca. de signis quartane s̄ obtante materia difficalis eradicationis morbus necessario prolongat. ergo regula vera ¶ Secunda regula. Sedimen liuidū in colore mortificationē caloris innati significat. Nā talis ypostasis significat suffocationem caloris innati a materia melā colica ad quā sequitur mortificatio. vt patet de causis liuiditatis superius. ¶ Tertia regula. Sedimen nigrum in colore quod p̄cessit liuidum mortem p̄p̄n̄ quam significat. probaf quia tale sedimen significat vltimam aduisionem ad quā cito sequitur mors. q̄re regula vera. ¶ Quarta re. Sedimen diuisum in substantia z sparsim per vrinā vntostate significat. pbatur qd talis ē portio ventositatis ad alias superfluitates. etiam talis est portio ad ventositatem z bydropsim.

sed sic est qd ventositas red dit vna quāq̄ superfluitate disperfam. ḡ apparet regula 3a. ¶ Quinta regula. Nō puratū sedimē debilitatē virtus significat. pbaf. talis ypostasis fcat inordinatiōne in morbo nature. qd inordinatio sequit̄ debilitatē ab ea accipit ḡ. ¶ Sexta re. Encoria. i. sedimen in sup̄ma regione difficultatē anbelitus z peccotia significat. patet quia significat materiā peccare in peccore. vt patet ex snia omnū medicōz. ¶ Septima re. Nephilis id est sedimen in sup̄ma regione magnā ventositatē significat z marūā. P̄s qd significat materiā habere rapnū ad caput z nō nisi magnitudinem vntostatis ¶ Octaua re. Sedimē qd cūq̄ fuerit nisi fuerit p̄secrās defectū virtutis fcat. P̄s qd fcat diminutionē actiōis in materia qd p̄cipue sequitur debilitatem virtutis.

De hūore crudo in vrina

O E sup̄fluitate humorū primo notandū qd cōingit humorē fm partē separi a materia totalit̄ habere rapnū ad vias vrine. Et residētia videbit̄ qd ibi sit sedimē ypostasis. Et nō erit ita vt patet ad experientia in colica dolore. z ydeoz. vbi videntur tales hūores residere in fundo. quod etiā a patet in febre flegmatica. vbi spissime decipiuntur medici. Scdo notandū qd talis humor videbitur similis ypostasi ex parte coloris z substantie. n̄ inter ipsam et sedimen est signum distinctiuitate. quia quando est verus sedimen si mouetur ex agitatione vtrahali statim reuertit ad suū locum z sinum. Lolligif hoc signū ab ysaac j. mo de vrinis. Scdo ab Auisen. scda p̄mi. Et tiaz prima quartā cap. de flegmatica. De q̄ humore dantur regule. ¶ Prima regu. Humor crudus apparet in superiori pte vrine vtrū peccotio v̄ mebroz spūaliū significat. z difficultatē anbelitus. pbaf. aut talis humor adest aut materie cōtente in cerebro. aut in regione peccotiois Nō primū. quia tunc erit ibi circulus. vt ex snia medicorum habetur. ergo scdm quod est intentus. Et quo sequit̄ cū videris talem vrinā p̄nosū care aut asma aut v̄sina aut ortania. ¶ Secunda regu. Humor crudus in media regione pendēs vtrū stoma chi z intell̄inoz z repletionē significat z rugitū vētris probaf. nā supfluitas cōtenta in medio regione significat. sed cū regio stoma chi sit media regio et ventris. ḡ. ¶ Tertia regu. Humor crudus in infima regione apparet dolorē renium z lūbrozum z mebroz generatiouum vtrū significat. Probatur ex deductione cōclusionis p̄cedētis. Et per hoc clamat experientia. quia in omnibz istis doloribz a patet iste humor z remane.

De Urinis

De cautelis in urina.

Uris de colore et contentis in urina. Resistat ut videamur de cautelis medicorum obseruandis in iudicatio p. urinas. Notandum igitur quod offertur medico urina et quod non possit iudicare et ceteris. quod reduca est ad ignem vel alterata iudicat capiēdo iudicium a substantia et forma eouersio. Tria igitur facta. Primo ponā aliquas regulas et quibus sumuntur multe cautele. Secundo docebo distinguere urina viro riu ab urinis mulieru. Tertio urinas pregnāntiu in quatuor iudiciis multas molestiantur doctissimi in viri et ex eis incurrunt nonnullas infamias. quibus habitis patet complementum. Circa primam dicam aliquas regulas que sunt virtualiter posent reduca ad predicta: ex quibus infero correlatoria plura. et vniuersa que correlatoriu erit cautela vna: sic ex plis de istis positis et intellectis et similibus poterit bene distinguere. ¶ Prima regula. Urina alba subtilis attestat debilitatem stomachi et eius indigentiam. Istud patet ex mentio autoru: rone deductu ē superius. ¶ Lorela. primu. Lū medicu viderit vnam tales iudicat angustiam in stomacho assumptas. p. q. addit debilitati maioris causa eiusde. Lorela. scdm. Stante tali urina iudicandū est super lassitudine totius corporis et maxime crurū. patet. q. ex diminuta digestionē sequit diminuta restauratio magis vero in locis remoris. Lorela. tertiu. Stante tali urina iudicandū super dolore et gravitate oculorum et somnolentia. Patet. q. stante tali dispositione stomachi necesse est vt propter directum affectum comunicetur materie ad caput: quod comunicate inducit talia. q. r. c. Etiam experientia. q. hntes debilitatem stomachi patiuntur fluxu palpebraru et pulsatione rumpoz. Lore. iiii. Stante tali urina iudicandū est super lassitudine totius corporis et maxime crurū. patet. q. ex diminuta digestionē sequit diminuta restauratio: magis vero in locis remoris. Lore. quintu. Stante tali urina iudicandū est interpolatum difficultatem anhelitus. patet. q. ad in interpolatū multis plicatione vtilitatis sequit cōpressio dyaphragmatis. et ita cōpressio membrorum spiritalium ¶ Secunda regula. Urina cum febre acuta spissa et rubra in fundo vase et turbata et superius liuida venationem significat. patet ex his que dicta sunt de urina liuida superius. Lorela. primu. Ap parente tali urina iudicandū est super tremorem cordis: vehemētiā sitis. Inquietudine magna. patz. q. hec cōsequitur in corde nocuumentum et in mēbris spūa lib. Lorelarū lectu dum. Stante tali urina iudicandū est super dolore stomachi. Patet intelligenti. r. c.

Lorelarū tertium. Tali urina de alte ratione magna et frenesi pariter. patet. quia necesse est vt comunicet non cūctū cerebro. q. r. c. ¶ Tertia regula. Urina effluente cum sedimine lapidem in renibus aduenire iudicatur. Patet ex his que dicta sunt. Lorela. Stante tali urina iudicandū est super gravitatem renum et fluxum et apparet causas lapidis. Lore. scdm. Stante tali urina arguendū est super gravitatem capitis et parte posteriori. Patet et colligaria renum ad illas partes. Lorela. iij. Stante tali urina iudicandū est super gravitatem peccinis. Lore. quartu. Stante tali urina iudicandū est super contractionem et genūem coraz. Patet hoc. q. est ex accidentibus consequentibus lapidem. ¶ Quarta regula. Urina effluente lactea et tenui: lapides in vesica significat. Patet et predictio in capitulo de colore. Lorelarū. Stante tali urina iudicandū est super difficultatem urine. Patet ex dictis. Et ita discurrunt et propria accidentia illius passionis. ¶ Quinta regula. Si urina habuerit frustula longa quasi pilos declinantes ad riu bedinem et corationem renū significabit. Si fuerit rincta vbi non fuerit discolorata et apparuerint pilos totius corporis debilitatem significabit. Lorelarū primu. q. fm primam vine apparentiam prenotandum est caliditates et ardorem circa renes. patet ex proprio effectu egritudinis. Lorelarū secundum. Stante tali urina super lassitudine totius prenoticandū erit. Lorelarū tertium. Ex buuino dū urina apparet interpolatū et guttatum mictus urine. Lorelarū quattu. Tūta tali urina prenotificare vrinam sanguineam siue mictum sanguinis precessisse.

Lorelarū quintum. Stante tali urina super lipicitate ventris arguendum. et egritudines que emittuntur sunt squibellose vt patet ex tali passione necesse est vt super calefacto epar. quo super calefacto adurantur feces et exiccant. Lorelarū sextu. Stante tali urina iudicandum est super tumorem ventris. Patet. quia stante tali lipicitate retinent vtilitates. que sic retere faciunt ventrem tumesceri.

¶ Sexta regula. Stante urina alba et tenui cum multa lyti dyabete significat: patet intelligenti causas huius egritudinis Lorelarū primu. m. Stante tali urina arguendum est super debilitatem stomachi. et interpolatam ardorem in ipso latere. Patet per concinuum assumptionem humidi roridi matime. Lorelarū scdm. Stante tali urina prenoticandū est super excretionem totius et semiarbita. patet. quia hec egritudo prohibet excretionem fieri debeat et conuenientiam.

Tractatus.

¶ Septima re. Existente vrina fufurea dyar-
ralis fignificat si est pauca. Patet ex predictis
ad experientia. **Loze. primū.** Urina sacra fur-
furea et si potaretur a lōgeremanet p̄tinue fur-
furea. q̄re medice poterit hoc inferius p̄noscica-
re. **Loze. sc̄m.** Apparēte tali vrina iudicādū
est sep̄ cōmoridē toti⁹ corp̄is. patet ex eo. quia
p̄stantur humores in toto. **Loze. tertiu.** P̄no-
sticandū est ex eo rōsiones circa ypocondriaz
et maxime circa ypocondri dextri eē futuras.
quia cum locus ep̄atis sit locus generatiuis hu-
morū. **Lozela. quartū.** P̄noscicādū est fluxū
ventris futurū. **Loze. quintū.** Iudicādū est si
rim magnā et iniquiudines facias. **¶** Octa-
ua re. Urina mulier ex iſte et turbida v̄dūt sub-
iugalis repletā matricē testare indicatur. **Pa-**
tet ex dictis. et bonū stante se. acuta. **Loze.**
primū. Stāte tali vrina p̄noscicamus pond⁹
maximū circa pres fem̄orales. patet p̄pter p̄fē-
tiam humorū viscoz et grossoz. **Loze. sc̄m.** Ex
ea p̄noscicādū sunt dolores circa ypocondriaz
v̄lnā. patet p̄pter cōtinuū morū ubi factum
Lozela. tertiu. Stante tali vrina iudicāda est
nausea. et quasi cōtinue subuersio stoma-
bi patet propter cōtinuā cleuationē vaporū. **q̄re**
Loze. iij. Et h̄mōi vrina iudicare poteris do-
lores v̄ture ad vosa siue renes. et q̄nq̄ ad co-
pas. vt patet ex predictis. **Lozela. iij. quintū.**
Stante tali vrina p̄noscicanda est durities
circa partes fem̄orales. quare **re. ¶** Fionare.
Si circulus vrine nullo modo agi etur tremus
lus apparuerit super repletionē capitis et descē-
su catarr̄i arguendum ē. patet ex his que dicta
sunt in tractatu de circulis. **Et nota q̄ vrina**
quātūcūq̄ mota ex longo delata epparet cir-
culus ac si in principio cititerit. **Lozela. iij.**
primū. Stante tali vrina p̄noscicandū erit dolo-
rem in sparulis in cruribus et interpolationē. **pa-**
ter. quia talis vrina significat materiam et dican-
dere per nucbam ad nervos quare **re.**

Loze. sc̄m. Stante tali vrina iudicādū ē do-
lor aut gravitas capitis in parte posteriori. cū
ubi cōtinetur materia humoralis. **Lozela. ter-
tium.** Stante tali vrina iudicādū est pigritiā
esse in toto. patet cum multa materia sit cōmu-
nicata nervis. quare **re. ¶** Decima reg. Urina
habens circulum cum ypostasi in media regio-
ne aut atomos in ea regione aut trumbos. sig-
nificat materiam et in capite et pectore. patet ex
predictis. **Loze. primus.** Apparente tali vrina
iudicandum est difficultatem anhelitus et tussis.
quia significat materiam descendere conti-
nue ad pectus. **Loze. sc̄m.** Iudicandū ē dolo-
lorem in parte anteriori capitis. **Loze. tertium.**
Si fuerit trincta salledines aut ardore in gurtu
re significat pariter. si fuerit circulus declinās
ad cōtrinitatē. **Loze. quartum.** Ex huiusmodi
vrina gravitatem oculorum iudica. quia eē cau-
sa multe materie in cerebro. quare **re. ¶** Unde-
cima regu. Urina iſte res spuma ram in v̄nu-
liere q̄ in viro ventositates continet in v̄ntre
significat. Patet ex his que diximus de spuma
Loze. primū. Inflatione stoma-
bi et ypocondri-
rum ex vrina tali arguendū est p̄pter continuum
motum ventositatis circa eas partes quare **re.**
Loze. sc̄m. Ex tali vrina dūmodo spuma fue-
rit rubea siue citrina p̄noscicādū est esse dolo-
lorem capitis maiorē in latere dextro. **Lozela.**
tertium. Si vero talis vrina fuerit alba lubri-
lis. iudicandum est dolo-
lorem esse futurū in ypo-
condrio sinistro. patet cum illud sit frigidū. mal-
lud vero calidū. **¶** Duo decima re. Urina tē-
dens ad viriditatem vel liquidū colorē per to-
tum in muliere cui⁹ ypostasi plumbea significat
retentionē mēstruoz ex parte temporum in qua-
ritate et qualitate. patet ex his que dicta sunt.
Hec Auerenna. Egidius. Isaac. ac Et bec de
vrinis dicta sufficiant. ¶ finis

Tabula super tractatu de Herbis.

Prohemiu

Quoniam summi dei adiutorio libris hunc (qui ortus sanitatis recte appellatur) in finem vsq; facit per dudimus: ne te lectorum in eodem tediose vagari contingat, veq; vt vales (optime lector) cito in h opere inuenire qd requiris qd remediū egritudinis adhibere debeas, quā namq; pprietate seu cōplexionem herba seu arbor animal offic: lapis q; preciosus: piscis ac auis quilibet habeat, ac poslremo vrinaz iudicia iuxta suas regulas et magistras differēcias sequester tabula luculenter te docebit. Ex primo in ortū herbarū tabula becine indicem ponet. Deo hinc in campū animalū aliorūq; properabit ordinē tractatū feruādo.

Ad alopicia

Laplin. ij. A. B.
La. vij. E
La. xvij. C
La. xxvi. A
La. xxxij. C
La. xli. f. B
La. lxxvij. D
La. lxxvi. H.
La. cclxvij. K.
La. cccx. L
La. cccclij. in fine.
La. ccccxi. I.
Aurium dolor.
La. ij. H
La. v. D
La. vij. D K
La. xv. L
La. xxi. L H
La. lviij. D.
La. lv. J
La. jr. D
La. lxxvi. E
La. c. E
La. cix. L H

La. cxxx. A
La. cli. in fine
La. clxij. B.
La. clxij. L H
La. cxxij. D
La. cxxvij. B
La. cxxvij. A
La. cxxvij. f.
La. cclxx. f.
La. cclxxvij. B
La. cclxxij. f. B
La. cclxxvij. E
La. cclxxij. H
La. ccccxiij. D
La. ccccxx. E.
La. ccccxxvij. in fine
La. ccccxxij. f. B.
La. ccccxi. D
La. cccclij. B
La. cccclxxij. B
La. cccclxxij. S
La. cccc. f.
La. ccccxi. in fine
La. ccccxxvi. B
La. cccc. L.
La. ccccclxxij. H
La. ccccclxxij. H
Aurium vermes
La. xvij. f.
La. lv. K
La. lxxvi. A
La. xxvij. B. 7 in fine
La. xvij. B
La. lxxv. E
La. cccxi. E
La. cclxxvij. f.
La. cclxxij. f.
La. cccx. E
La. cccc. B.
La. cccclvij. E J
La. ccccclij. J
Aurium inflatio
La. i. E
Aurium tinnitui
La. cxxij. K
La. clxx. E
La. ccccxx. f. H
La. cccxi. E
La. cclxxv. L
La. ccccxxvi. H
Aurium vlcera
La. cclxxij. f.
La. cccij. H

La. cccclij. D
La. cccclxxij. A
La. cccclxxvi. B
La. ccccclv. D
La. ccccclv. A
La. ccccclxij. E
La. cccccl. L
Aurium putredo
La. cclxx. E
Aurium sanies
La. ccccclxxij. H
Aurium conuulsatio
La. cccccl. A
Aurium recuperadu.
La. clxx. D
La. cclxxi. D
La. cclxxij. B
Apostemata capis.
La. cclxxij. B
La. ccccclxxvij. H.
Apostemata nariū.
La. ccccvi. B
Apostemata lingue.
La. ccccclxxvi. D.
Apostemata gutturis.
La. clxxvij. D
La. cclxx. D E
La. ccccij. B.
La. ccccxi. B
La. ccccclxx. E
La. cccccl. B
Apostemata mamille
La. xv. D Q
La. c. D
La. ccccxi. E
La. ccccvi. B
Apostemata epat.
La. cclxij. A
La. cclxx. in fine
La. ccccclij. B
La. ccccclxxij. L
La. ccccclij. B K
Apostemata splenis.
La. cclxx. H
La. cclxxij. E
La. ccccclxxij. H
Apostemata pulmōis
La. cclxx. H
La. ccccclij. E
Apostemata matric.
La. cxi. B La. cxi. f.
La. ccccxi. A
La. cclxxi. J
La. cclxxvij. in fine

La. cclxij. H
La. cclxxij. L
La. ccccclij. D K
La. ccccclxij. H
Apostemata vulue
La. lxxxi. f.
Apostemata testiculoz
La. cclxxij. H
La. cclxxvij. A H
La. ccccclxij. f.
Apostemata sine vlcera calida
La. li. A La. lv. L
Capitulū. lxxij. E
La. lxxij. D 7 in fine
La. lxxxi. D.
Capitulū. cij. A
La. cclxij. D
La. ccccclxxvij. in fine
La. cclxx. B
La. cclxxij. A
La. cxi. E
La. cclxij. L
Lap. cclxxij. D
La. cclxxvij. D
La. ccccij. K
La. ccccij. B
La. ccccclxxij. B.
La. ccccclxxij. L
La. ccccclxxij. K
La. ccccclxxij. f.
La. ccccclxxij. B
La. ccccclxxij. in si.
La. ccccclxx. A H
La. ccccclxxvij. E
Apara frigida
La. i. B
La. ccccclxxvij. D
La. ccccclxxvi. B
La. ccccclxxvij. B
Apara dura
La. lxx. A B
La. li. A E
La. lxxij. in fine
La. lxxij. D f. B.
La. lxxij. in fine.
La. cxx. L
La. cxiij. A
La. cclxij. f. H
La. cclxxvij. f.
La. ccccclxxij. A
Apara mollificanta

Tabula super tractatu de Verbis.

La. xv. A:
 ¶ Apara flegmatica
 La. ii. J
 La. lxx. L
 La. cxi. B
 La. cclxxv. in fine
 La. ccccxij. D
 ¶ A postemara siue
 vlcera fraudulenta
 La. lvi. J
 La. lv. E
 La. ci. B
 La. cclv. F
 La. cclv. L
 La. cclvii. B.
 La. cccxi. L
 La. cccxi. B
 La. cccxiiij. A
 La. cccxvi. E
 La. cccxi. in fine
 La. cccxvi. B. D.
 La. cccxvi. E
 ¶ Apara maturanda
 La. lxxiiij. B
 La. cclxij. B.
 La. cclxxij. L
 Apara rumpenda.
 La. cclxxvii. B
 La. cccv. D. B
 La. cccxi. in fine.
 ¶ A postemara ani
 La. xv. L
 La. clvi. D
 La. lxxi. in fine.
 La. lxxviiij. in fine
 La. lxxxix. F.
 La. cxi. D
 La. cccxxvi. B
 La. cclxxxiij. B
 La. cccxxij. B
 La. cccclij. B
 ¶ Apara resoluentia
 La. cxiij. B.
 ¶ Apara interiora
 vt resoluantur.
 La. cccxxij. E
 ¶ Alcola r sunt pustul
 le huc vlcera oris.
 La. xiiij. A. B
 La. xvi. A. B
 La. lxxx. B. E
 La. lxxxv. D.
 La. xxviiij. J
 La. cxxv. A
 La. cxi. B

La. cxi. B
 La. cxiij. E.
 La. cccxiij. B
 La. cclxix. J.
 La. cccxi. L
 La. cccxlv. B
 La. cccxviiij. B.
 La. cccxxix. B
 La. cccxiij. A. B.
 La. cccxvi. B
 La. cccclxxviiij. E
 La. cccclxxviiij. B
 ¶ Aspredo lingue
 r guturis
 La. xxiij. E.
 La. lxxviiij. B
 La. cxxviiij. E
 La. clvi. E
 La. clx. J
 ¶ Aspredo faucium.
 La. cxxviiij. D
 ¶ Asperitas pectoris
 La. cli. A
 La. cxx. A
 La. cclxxv. A
 La. cccxxviiij. D
 ¶ Asperitas pulmonis.
 La. cxiij. L
 La. cccxviiij. A
 ¶ Asperitas arteriar.
 La. xxiiij. A
 ¶ Arterica passio.
 La. cxxviiij. in fine.
 La. clv. B
 La. clxxx. B
 La. clxxxviiij. in fine.
 La. cclxxij. F
 La. cccxiij. in fine
 La. cccclv. A
 La. cccclxxix. D
 La. cccclxx. in fine.
 ¶ Briditas membroꝝ
 La. lxxij. B
 ¶ Articulos cotras
 ctos mollificare.
 La. lxxxvi. B
 ¶ Appoplecia
 La. lxxxv. in fine.
 La. cxxxi. D
 La. cclxxij. E
 La. cccxxix. in fine
 La. cl. E. r in fine
 La. clxiiij. A.
 La. ccccliiij. K
 La. cccclxxviiij. D

¶ Articuloꝝ dolores.
 La. cclli. A
 ¶ Anbelitꝝ difficultas.
 La. cccclxxviiij. E
 ¶ Anbelitus facilis:
 La. clv. E
 ¶ Asma.
 La. lxxiiij. L
 La. cxxxi. E
 La. cccxi. in fine.
 La. cclli. A
 La. cclxxix. in fine
 La. cccxiij. A
 La. cccclxxiiij. A
 La. cccclxxix. L
 La. cccclxxviiij. A
 La. cccclxxv. B
 La. cccclxxviiij. E
 La. cccclxxix. B
 ¶ Asma a causa frigida
 La. cl. in fine.
 La. clv. A
 La. cxxviiij. F
 La. cxxviiij. B. B.
 La. cclxiiij. in fine.
 ¶ Asma humidum
 La. lx. A. J. p.
 La. clv. A
 La. lv. A
 La. cxxxi. L
 La. cxx. J
 ¶ Antraꝝ.
 La. x. A
 La. cxi. D
 La. cxxxiij. in fine
 La. cccxx. B
 ¶ Ani dolor
 La. cli. in fine.
 La. cclv. L
 La. cclxxiiij. B
 La. ccci. F
 La. cccclxxviiij. in fine
 La. cccclxxiiij. E
 ¶ Alum
 La. clxxiiij. in fine:
 La. cccclxxviiij. B
 La. cccxi. in fine
 La. cccclxxv. L
 La. cccclxxiiij. in fine.
 ¶ Aquam citrinam
 educendam.
 La. clxiiij. D.
 La. clxiiij. F.
 La. clxxviiij. A. J.
 La. clxxxi. B

La. cccclxxiiij. A
 La. cccclxxix. K
 La. cccclxxiiij. L. D. E
 ¶ Appetitus comedendi
 La. x. D
 La. lv. A
 La. xxiij. A
 La. xxiij. B
 La. cxxviiij. B
 La. cxxviiij. F
 La. cclxxviiij. B.
 La. clxxviiij. in fi.
 La. cclxxviiij. B
 La. cccxx. L
 La. cccclix. D
 La. cccclxx. D. D
 ¶ Aquam malam
 qui potauerunt.
 La. xiiij. A
 ¶ Adustio aque calide
 La. clv. B
 ¶ Adustio fetoz
 et totius corporis
 La. lxxxix. B
 La. cccclxx. D
 La. cccclxxi. in fine
 ¶ Abozsum.
 La. xc. B
 La. cxx. B. F. r in fine
 La. cxxxi. D
 La. cli. B.
 La. clxiiij. A
 La. clv. L
 La. cccxi. in fine
 La. cccclxxi. B. E
 ¶ Alto cadentibus
 La. viij. D
 La. lxxij. E
 La. cxxviiij. F
 La. cccclij. B
 La. cccxx. B
 La. cccclxxviiij. E.
 ¶ Aro cordines tollere
 La. cccclij. B.
 ¶ Animaibus mor
 tem inferunt
 La. cccclij. A.
 La. cccclxx. in fine.
 ¶ Animalia venenosa
 ne intrent domum
 La. ccccliiij. J
 ¶ Ape ne fugiant.
 La. xi. K
 ¶ Apum punctura:
 La. clxxiiij. A

Tabula super tractatu de Herbis.

La. ccccxxix. F
 ¶ Anorem.
 La. cclxxvi. in fine

Boues ut

impinguantur.

La. cxxvi. in fine
 ¶ Botbor. oris.
 La. ccccix. L
 La. ccccij. K
 La. ccccxiij. A
 ¶ Brancos. i. apo-
 stemata faucium
 La. ccccix. E

Capit. dolor

La. xxi. B
 La. l. B
 La. lv. B
 La. cix. J
 La. cxx. B
 La. cxxi. D
 La. cclxxviij. D
 La. cxxix. in fine.
 La. cclviij. L
 La. cclxx. B
 La. cclxxxiij. L
 La. cclxxviij. B L
 La. ccccxxviij. A D
 La. cccc. K
 La. ccccvi. in fine
 La. ccccxiij. L
 La. ccccxxix. E

¶ Capitis dolor
 ex frigiditate.

La. lx. B
 La. lxxij. A.
 La. ccccxxviij. L
 ¶ Capitis dolor ex
 calore solis.

La. ccccxxviij. L B
 ¶ Capitis fractura
 La. lxxij. in fine
 ¶ Capitis scabiem.

La. lxxv. vj. E
 Caput purgium
 La. cxi. A. in fine.
 La. cx. B J
 La. ccccxxv. D
 La. cclxx. E
 La. cclxxv. E D
 La. ccccxiij. B
 La. ccci. D
 La. cccc. F
 ¶ Caranni curare

La. lxxviij. in fine
 La. cxxij. J
 La. ccccix. in fine
 La. cccc. E
 La. ccccix. E
 La. ccccxiij. B
 La. ccccxiij. in fine
 La. ccccxiij. J
 La. ccccxiij. B
 La. ccccxxix. A
 La. ccccxi. E D
 La. ccccix. F B

¶ Capitis vulneratio.
 La. cccc. A
 ¶ Capillos generare.

La. ccccxiij. A
 ¶ Capilloz calus
 prohibentia.

La. lxxi. A
 La. ccccxxviij. F
 ¶ Capillos euellere
 La. cclxij. B

¶ Capillos augere
 La. lxxij. in fine.
 La. cx. K
 La. ccccxiij. B.

¶ Capillos tenuescere.
 La. cccc. E
 ¶ Capillos rubrificare.

La. x. A
 La. xij. E.
 La. cclxx. B
 La. ccccxiij. H.

La. ccccxiij. E.
 La. ccccxiij. F
 La. ccccxi. J
 La. ccccxiij. D

¶ Capillos denigrare
 La. lxxi. A E
 La. ccccxi. J.
 La. cxij. E.

La. cclxxviij. L
 La. cclxx. D
 La. cxi. E.
 La. ccccix. A

La. cccc. B
 La. ccccxiij. E D
 ¶ Capillos mulierez

La. lxxviij. DE
 La. ccccxiij. R
 ¶ Cancer.

La. ix. B
 La. ccccxi. A
 La. cccc. B B.
 La. cccc. E

La. cclxi. in fine.
 La. cclxxviij. in fine.
 La. cccc. L
 La. ccccxxv. A

¶ Cancer oris.
 La. cvl. L
 ¶ Canceromata vulnera
 La. ix. E
 La. cclxij. in fine.

¶ Carbunculus
 La. cccc. F
 La. ccccxiij. B
 La. ccccxiij. E.

La. ccccxi. B
 La. ccccxi. B
 ¶ Calculus.

La. xv. S U
 La. xxv. L
 La. ccccxi. in fine

La. lxxij. D
 La. lxxi. B E
 La. lxxviij. B
 La. cx. B

La. cx. L in fine
 La. cclxij. in fine.
 La. cclxx. L A
 La. cclxx. in fine

La. cclxx. D B
 La. ccccxiij. A
 La. ccccxi. in fine.
 La. ccccxi. B

La. ccccxiij. A B B
 La. ccccxiij. D
 La. ccccxi. B

La. ccccxi. E B. in fi.
 La. cclxxij. in fine
 La. ccccxi. A.

La. ccccxi. A B
 La. ccccxi. B.
 La. ccccxiij. A E

La. ccccxi. B
 La. ccccxi. in fine.
 La. ccccxiij. A F
 La. ccccxiij. B

La. ccccxi. D
 La. ccccxiij. K
 La. ccccxiij. D
 La. ccccxiij. A L F

¶ Calculus renum.
 La. ccccxi. A
 La. ccccxiij. in fine
 La. ccccxi. D
 ¶ Cancerides sumptre.

La. cclxx. J
 ¶ Carnes a putre

dine seruare.
 La. cclxx. in fine.
 ¶ Carnem super
 suam delere.

La. cccv. A
 La. ccccxi. J
 ¶ Carnem rubeam
 confortare que est
 inter gingiuas

La. ccccxiij. J.
 ¶ Canciorem tardandaz
 La. ccccxi. J

La. ccccxi. L.
 ¶ Calores elari sedare.
 La. ccccxiij. B

¶ Canos corporis
 La. ccccxiij. B.
 ¶ Canos. i. potos. pedu

La. ccccxiij. in fine
 ¶ Cardiacapassio.
 La. ccccxi. A

La. ccccxi. A.
 La. ccccxi. in fine
 La. ccccxi. R

La. ccccxi. B.
 La. ccccxi. L.
 La. ccccxi. B

La. ccccxi. A
 La. ccccxi. B
 ¶ Crani est
 dolor capitis

La. ccccxi. D
 ¶ Erebiu debilita
 tem curare.

La. xx. D E F.
 La. ccccxi. B.
 La. lxxij. A

La. lxxij. in fine.
 La. lxxi. D.
 La. lxxv. B. z in fine

La. ccccxi. A
 La. ccccxi. in fine
 La. ccccxi. B

La. ccccxi. K
 La. ccccxi. in fine
 La. ccl. D

La. cclxx. B E B
 La. cclxxxi. F
 La. ccccxi. F.
 La. ccccxi. A B B
 La. ccccxi. L
 La. ccccxi. A

Tabula super tractatu de Herbis.

¶ Ceram dealbare La. di. f	¶ Colica flegmatica La. cxxxi. B.	La. ccccxxvii. in fine	La. ccccxxvii. E
¶ Colica passio. La. c. ix. B.	¶ Colera rubeam sine nigram purgantibus. La. lxxvii. E	La. ccccxxix. in fine	¶ Eofortare digestionem La. ccccl. J
La. c. xii. B.	La. c. ij. B. B.	¶ Cordis debilitas. La. c. lxxvii. B	¶ Efortionem lacertoz La. lvi. K
La. cccci. E	La. c. ij. B. B.	¶ Cordis tremorem La. lxxi. E	La. c. ij. in fine
La. cccc. C	La. c. xli. A	La. lxxvii. B	La. c. l. B. A
¶ Licamicos nervo rum curare La. lxxii. D	La. c. lxxij. A. E	La. lxxx. L. D	La. ccccxxij. B
La. lxxv. E	La. c. lxxij. in fi.	La. c. xii. C	La. cccclxxix. A.
¶ Licamibus nigris colorem reddere La. c. ix. E	La. c. lxxij. B.	La. c. i. E	¶ Lontractio. La. cccclvi. B
¶ Licamices lipidare La. c. vii. A	La. c. lxxij. f	La. c. xxij. B	¶ Lonquaffationibus La. c. xix. B
La. c. xxx. f.	La. c. lxxij. E	La. c. xxx. f	La. c. xxxij. A
¶ Licamices fcarificati/ onis vt no appareant La. c. lxx. A.	La. c. lxxij. A	La. c. lxxij. C	La. c. xxxij. D
¶ Loli dolor. La. ccccxxiiij. in fine.	La. c. cxxij. A	La. c. xxx. f	La. c. xxxij. E
La. ccccxxv. B	La. c. cxxij. B.	La. c. cxxij. E	La. ccccxxiiij. E
¶ Colorem bonum faciendum La. lxxi. B	La. c. cxxij. C.	La. c. cxxij. D	La. ccccxxij. B
La. c. xli. B.	La. c. cxxij. D.	La. c. cxxij. E	¶ Lombustionibus La. c. lxx. A. E
La. cccv. A. A.	La. c. cxxij. E.	La. c. cxxij. F	La. c. lxx. D
La. c. cxxv. B. D	La. c. cxxij. F.	La. c. cxxij. G	¶ Corpora mortuorū vt incorrupta feruentur La. lxx. D
La. ccccxxiiij. R	La. c. cxxij. G.	La. c. cxxij. H	¶ Corpora vt conser/ uantur a nimio frigore aeris ne coeat eis La. cccclxx. B
La. ccccxxv. E	La. c. cxxij. H.	La. c. cxxij. I	¶ Corpus mundifican/ dum a puretine La. c. xij. in fine.
¶ Colica passio La. lxxix. f	La. c. cxxij. I.	La. c. cxxij. J	La. cccclxxix. in fine
La. c. xiiij. f. J	La. c. cxxij. J.	La. c. cxxij. K	La. ccccij. B
La. c. vii. B	La. c. cxxij. K.	La. c. cxxij. L	La. cccv. A
La. c. xxx. B.	La. c. cxxij. L.	La. c. cxxij. M	La. cccv. B
La. c. lxx. B.	La. c. cxxij. M.	La. c. cxxij. N	La. cccv. C
La. c. lxxv. E	La. c. cxxij. N.	La. c. cxxij. O	La. ccccxxvii. in fine.
La. c. xv. E	La. c. cxxij. O.	La. c. cxxij. P	La. ccccxxvii. B
La. c. xviiij. D. f. g	La. c. cxxij. P.	La. c. cxxij. Q	La. ccccxxvii. f
La. c. lxxi. in fine	La. c. cxxij. Q.	La. c. cxxij. R	La. ccccxxvii. D
La. c. lxxviiij. D	La. c. cxxij. R.	La. c. cxxij. S	La. ccccxxvii. E
La. ccccxxvii. E	La. c. cxxij. S.	La. c. cxxij. T	La. ccccxxvii. in fine.
La. ccccxxvii. B	La. c. cxxij. T.	La. c. cxxij. U	La. ccccxxvii. B
La. ccccxi. A	La. c. cxxij. U.	La. c. cxxij. V	La. ccccxxvii. f
La. ccccxi. C	La. c. cxxij. V.	La. c. cxxij. W	La. ccccxxvii. D
La. ccccxi. A.	La. c. cxxij. W.	La. c. cxxij. X	La. ccccxxvii. E
La. ccccxi. B.	La. c. cxxij. X.	La. c. cxxij. Y	La. ccccxxvii. in fine.
La. ccccxi. B	La. c. cxxij. Y.	La. c. cxxij. Z	La. ccccxxvii. B
La. ccccxxix. A	La. c. cxxij. Z.		La. ccccxxvii. f
La. ccccxxix. B			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B
			La. ccccxxvii. f
			La. ccccxxvii. D
			La. ccccxxvii. E
			La. ccccxxvii. in fine.
			La. ccccxxvii. B

Tabula super tractatu de Herbis.

La. ccccxiij. D
 ¶ Eucem mulier et carū
 faciem mundificandum
 La. ccccxxiiij. L.
Dentiū dolo
 rem curandam.
 La. xviij. B p.
 La. xl. L
 La. xlv. E
 La. li. in fine
 La. lv. p
 La. lix. D
 La. li. D
 La. lxx. B f L:
 La. lxxiiij. in fine.
 La. lxxx. E.
 La. xcvij. B
 La. cvij. B f.
 La. cvij. L
 La. cvij. H
 La. cxxvi. K H D
 La. cxxviiij. f
 La. cxviiij. B
 La. cxij. D
 La. cxiiij. D.
 La. cxviiij. A:
 La. cxv. H
 La. cvij. E
 La. cvij. in fine
 La. cccix. in fine.
 La. cccviiij. in fine:
 La. cccxxviiij. B
 La. cccliij. in fine
 La. ccclix. D
 La. ccdv. B
 La. cccxxij. B
 La. cccxx. D. z in fine
 La. cccxx. L.
 La. ccccij. E
 La. cccxxi. E.
 La. cccxxiiij. D
 La. cccxxiiij. B D
 La. cccxxij. L f B
 La. cccxxiiij. B
 La. cccxxiiij. A
 La. cccxxvi. D K.
 La. cccviiij. f
 La. cccxl. L
 La. cccclij. A. d. f. g. h. n
 La. cccclxxi. B
 La. cccclxi. f
 La. cccclxxvi. B
 La. cccclxi. E.

La. ccccclij. D.
 La. ccccxl. L
 La. ccccclxxi. B
 La. ccccclxxij. E
 La. ccccclxxij. D
 La. ccccclxxiiij. L
 ¶ Dentium stuporem
 La. ccccclxxij. A E
 ¶ Dentium stuporem
 La. ccccclxxij. A
 ¶ Dentis puerorum faci
 le z sine dolore nascunt.
 La. ccccclxxij. B
 ¶ Demoniaciis
 La. ccccclxxiiij. E
 ¶ Demonia fugare
 La. xxxix. f
 La. xl. S
 ¶ Disnoictis. i. difficul
 tas respirandi.
 La. cxij. L.
 La. cxij. f
 La. cccclxxi. E
 La. cccclxxiiij. A.
 ¶ Dissinterict. i. dissipa
 tio interiori z inestimo z
 La. xij. B
 La. l. B
 La. cxij. B E
 La. cxix. B.
 La. cxxiiij. B D
 La. cxlvij. D
 La. cl. A
 La. clxij. A. in fine
 La. clxiiij. L.
 La. clxxi. B
 La. cxviiij. in fine
 La. cxviiij. A E
 La. cc. in fine
 La. cxviiij. in fine
 Lc. ccdxiiij. A
 La. ccdxvi. A
 La. ccdxxiiij. B.
 La. cccxxv. E
 La. cccxxiiij. f
 La. cccxxviiij. in fine
 La. cccclxxviiij. B
 La. cccclxxij. J.
 La. cccclxxij. D. H
 La. cccclxxi. B
 ¶ Dillurrij. i. malicia
 ymationis.
 La. xxviiij. E
 La. xxxiiij. B
 La. lx. A

La. xxiij. A
 La. cxiiij. L
 La. cxxix. A
 La. cxxiiij. B
 La. lxviiij. D
 La. cxxviiij. A E
 La. cxxiiij. in fine.
 La. cxxiiij. A
 La. cxxix. D
 La. cxxxi. in fine.
 La. cxxxi. in fi.
 La. cxxxi. in fine
 La. cccclxxvi. in fi.
 La. cccclxxxi. A
 ¶ Dyarrhi. i. simplex
 fluxus ventris.
 Capitulū. liij. E
 La. cc. in fine.
 La. cccclxxiiij. B
 La. cc. xxiij. D
 La. cccclxxxi. B
 ¶ Dosis dolor:
 La. ccccl. in fine
 ¶ Domus v. appare/
 ar plena serpentibus.
 La. cccciiij. f
Emorroi
 das v. f. f. c. u. s.
 La. i. f.
 La. xiiij. B
 La. xviij. D
 La. xxviiij. E
 La. xxxvi. A B
 La. xlvi. H.
 La. lxvi. A
 La. lxxi. D.
 La. cii. L
 La. cix. B K
 La. cxx. L
 La. cxx. R
 La. q. li. in fine.
 La. clxxiiij. E
 La. clxxij. B
 La. qd. K.
 La. cclix. D
 La. ccliiij. A
 La. cclxxi. in fine.
 La. cccclxxviiij. B
 La. cccclxxv. B
 La. cccclxxiiij. f
 La. cccclxxviiij. K
 La. cccclxxiiij. E
 La. cccclxx. D
 La. cccclxx. in fine

La. ccccclxx. H
 La. ccccclxxiiij. B D.
 La. ccccclxxxi. J.
 La. ccccclxxxi. E
 ¶ Epaticis.
 La. cccxxvi. A
 ¶ Epatis cale
 factionem.
 La. lviiij. A
 La. lxxviiij. A.
 La. cxxviiij. A
 La. cxxviiij. B B
 La. cxxviiij. in fine.
 La. clx. B. in fine.
 La. cccclxxxi. A.
 ¶ Epatis opilatio
 nem ex frigiditate.
 La. xxiij. E
 La. cxiiij. B
 La. clx. L
 La. ccccclxxxi. H
 ¶ Epatis z splenis
 opilatio:
 Capitulū. xxxiiij. in fine
 La. xxxv. D
 La. lxi. D
 La. lxx. E
 La. lxx. E
 La. xxi. A
 La. cxxviiij. E
 La. cclix. B
 La. clx. f
 La. clxxi. J. D
 La. cclxi. E. B
 La. cclxx. B
 La. cclxx. D
 La. cclxi. A. B
 La. cclxxiiij. A in fine
 La. cclxxiiij. A
 La. cclxxviiij. E
 La. cccclxxi. in fine.
 La. cccclxxiiij. A
 La. cccclxx. D
 La. cccclxxviiij. B
 La. cccclxxvi. R
 La. cccclxxvi. E
 La. cccclxxvi. B
 ¶ Epilentia:
 La. viij. B
 La. xx. B
 La. xl. B
 La. liij. A
 La. lxx. J
 La. lxxiiij. D z B
 La. lxxv. in fine

Tabula super tractatu de Verbis.

La. cxiij. F
 La. cxiiij. E
 La. cxv. D
 La. cxv. J
 La. cxij. D
 La. cxv. D
 La. cxv. B
 La. ccv. in fine
 La. ccv. F
 La. ccv. D
 La. cd. E
 La. cd. B
 La. ccxcv. A B C d
 La. ccxcv. A B
 La. ccxcv. D H
 La. ccxcv. J
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. L
 La. ccxcv. A B D
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. P
 La. ccxcv. L
¶ Emoproicis siue extra
 spuum sanguinis
 La. lxx. A
 La. lxx. E E
 La. lxx. L
 La. cxi. B H
 La. cxi. A
 La. cxi. A
 La. cxi. A E
 La. ccxcv. F
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. D
 La. ccxc. A E
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. B
¶ Emigranea.
 La. cxvi. D
 La. cxvi. H
 La. cxvi. B
 La. cxvi. A
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. in fi.
¶ Imperigo.
 La. cxvi. K
 La. lxx. D
 La. lxx. D
 La. lxx. D
 La. lxx. in fine
 La. c. L
 La. cxv. B
 La. ccxcv. A

La. ccxcv. B
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. A
 La. ccxcv. A
 La. ccxcv. L
¶ Erecreatio facilis.
 La. ccxcv. R
¶ Erecreaciones aces
 tolas auferendas.
 La. ccxcv. E
¶ Erecreaciones excitanda.
 La. lxx. B F
 La. cxv. A
¶ Erecreaciones tollere.
 La. d. E J
 La. cxv. D E
 La. cxv. B
 La. ccxcv. in fine
¶ Erecreaciones prouo
 care siue inebnare
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. A B C
 La. ccxcv. K
¶ Episoras. I. I. I. I. I.
 susio reumatis de ce
 dentis ad oculos.
 La. cxv. in fine
 La. ccxcv. in fine
 La. ccxcv. A
¶ Escaram ignis
 auferendam.
 La. ccxcv. in fine
¶ Erecreaciones virge.
 La. xi. L
 La. cxv. L
 La. cxv. A
 La. cxv. J
¶ Eger an moriatur
 siue non.
 La. ccxcv. F
¶ Epitus anti.
 La. cxv. in fine.
 La. ccxcv. E
 La. ccxcv. B
 La. ccv. F
 La. ccxcv. in fine.
 La. ccxcv. E
Faciem de
 purandam.
 La. i. J
 La. vq. F
 La. cxv. A
 La. cxv. D

La. ccxcv. B
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. K
 La. ccxcv. E
¶ Faciem mulieris siue cu
 tem eaz mudificandū.
 La. ccxcv. L
¶ Facium tumores
 La. ccxcv. F. z in fine.
¶ Falidium tollere
 La. cxv. A
 La. ccxcv. in fine.
¶ Fracturā cruris
 consolidandam.
 vd alterius membri
 La. ccxcv. E
¶ Febres curare.
 La. ij. D E
 La. ij. K
 La. v. B
 La. cxv. J H
 La. i. F
 La. lxx. J
 La. cxv. E
 La. cxv. K
 La. cxv. D
 La. cxv. E
 La. ccv. A
 La. ccxcv. E
 La. ccv. A B D
 La. ccxcv. F
 La. ccxcv. in fine
¶ Febres tertianas.
 La. cxv. B
 La. cxv. in fine.
 La. ccxcv. E
 La. ccxcv. J
 La. ccxcv. L
 La. ccxcv. E
¶ Febres quaranas
 La. lx. L
 La. cxv. E
 La. cxv. F
 La. cxv. J
 La. cxv. B
 La. cxv. E B
 La. cxv. L
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. J
 La. ccxcv. K
 La. ccxcv. in fine
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. E

¶ Febres quaranas
 de colera adusta
 La. ccxcv. B
¶ Febres effimeras
 La. ccxcv. E
¶ Febnum inflamo
 nationes.
 La. cxv. L
 La. ccxcv. in fine
¶ Febribus com
 burentibus
 La. ccxcv. B C
¶ Febres infantium
 La. cxv. B
¶ Febres pestilentialia
 La. cxv. R
 La. ccxcv. B
¶ Febres periodicas
 La. lxx. F.
 La. ccxcv. K W
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. F
 La. ccxcv. B J
 La. ccxcv. E
 La. ccxcv. in fine
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. B
¶ Febres antiquas
 La. cxv. A
 La. cxv. H
 La. cxv. J K
 La. i. D
 La. cxv. in fine
 La. cxv. E F
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. B
¶ Febres melancolicas
 La. ccxcv. B
¶ Febres quotidianas
 La. lxx. L
¶ Feror orio.
 La. ij. B
 La. ix. D
 La. cxv. A
 La. cxv. B
 La. cxv. D
 La. ccxcv. D
 La. cxv. B
 La. cxv. L D
 La. ccxcv. D
 La. cxv. B
 La. cxv. L D E
 La. ccxcv. B
 La. ccxcv. D
 La. ccxcv. F
 La. ccxcv. in fine

Tabula super tractatu de Herbis.

<p>La. dii. p. R ¶ Inflationes resolucere. La. cccv. in fine. La. cccc. A ¶ Inflationes testidox: La. lxxxvij. A La. ccccxxvij. B ¶ Infantes contractos. La. lxx. f. in fine ¶ Infantii fluxu venter. La. lxxij. A ¶ Infantem bila remfacias. Capitulum. xxxij. L La. cl. S La. cccvi. k La. cccxvij. C ¶ Jerecia. La. v. D La. vi. E La. viij. E B A La. xvij. B La. xxiij. A La. xxij. E La. clxij. B La. l. B k L La. lxxxvij. A La. lxxxvij. D La. lxxxv. D La. xci. A D La. cxiij. B La. ci. f La. cii. B H La. cxi. f. La. cxij. A La. cxij. B E La. cxij. B D La. clxxxij. B La. cccxxij. in fi. La. ccccxxij. B La. cccxi. A La. cclxx. B La. cclxxxij. f La. cclxxxij. in fi. La. ccccxx. D La. ccccxxij. f La. ccccxxij. A La. ccccxxij. D f La. cccclxij. E La. cccclxi. C La. ccccxxij. D La. ccccclxi. f La. ccccclv. L La. ccccclxxij. A La. ccccclxxij. A</p>	<p>La. ccccclxi. D ¶ Jerecia nigra. La. xc. in fine La. cccclxi. B ¶ Intestinoz dolor: La. xv. D. La. xxxij. B La. xliij. E La. lxi. A B La. ci. B E La. cxij. in fine La. ccccxxij. A ¶ Intestinoz vlcera La. cccxxij. in fine La. cl. E La. clvi. D La. cxli. B La. cccvi. f La. cclxx. B f La. cclxxij. B k La. cclxxij. E La. cccxxij. f f La. ccccij. A D La. ccccij. E La. ccccxxij. S La. ccccxxij. B La. ccccxxij. D La. ccccclxij. D. La. ccccij. D La. ccccxxij. A B La. cccccl. B ¶ Intellectu boni si uememoua boni. La. lxxij. D La. clxij. in fine La. ccccxxij. C La. ccccxxij. f. in fine La. ccccclxxij. A La. ccccclxxij. A E ¶ Impregnatione iuu ria iuu ad conceptum. La. lxxij. A La. ccccxxij. in fine. La. cclxij. L f La. ccccclxxij. E ¶ Inpinguaria boiem La. cccv. E La. cclxij. B La. clxxx. in fine La. cccxij. B La. cclxxvi. D La. ccccclxxij. E La. cccccl. k ¶ Ipopya. est liuoz col lectus sub oculis vel pal</p>	<p>pebris. La. cclxx. A. in fine La. cclxxxij. E La. ccccclxi. B. L ¶ Iram remouendam La. xij. p La. cxvij. k La. clxxvij. D ¶ Inicris laborem vt non sentias. La. xxxij. E ¶ In itinere attri tiones que fiant La. cclxxij. B ¶ Ierus scorpionum. La. ccccclxxij. in fine La. ccccclxxij. B. La. ccccclxi. B La. ccccclxxij. p ¶ Ithoricitas. La. lxxxvij. D. ¶ Iteois tumorem La. ccccclxxij. A ¶ Indumentum tuum lris vt prolongetur. La. ccccclxi f ¶ Incuraz dolore La. cclxxxij. D. vt 34 ¶ Inicruere adprehendam La. cclxxxij. D. Labioz fil surae. La. lxxv. D ¶ Lac muliez pro uocandum. La. xi. J La. xxvij. B La. xxi. B f k La. lxxv. in fine La. clxij. B La. clxxxij. J La. ccccclxxij. J La. ccccclxxij. B ¶ Lac muliez pro bibendum. Capitulum. cxx E L ¶ Lacin mamillis vt stringatur. La. clxx. L ¶ Lac coagulati in ma millis soluendum. Capitulum. cl. B La. clxx. f La. cclxxxvij. E</p>	<p>¶ Lac oues vt abundant. La. ccccclxi. B. ¶ Lanā limpida re La. ccccclxi. f. ¶ Lepza. Capitulum. xxxij. B La. xxxij. in fine. La. lxxij. B La. lxxxij. B La. c. f La. ccccclxi. B La. xxxvi. B D p La. clxij. D La. clxx. in fine La. clxxij. E. La. cccxi. B La. ccccclxi. B La. ccccclxi. B. La. ccccclxi. A La. ccccclxi. B E La. ccccclxi. D La. ccccclxi. A La. ccccclxi. E La. ccccclxi. in fi. La. ccccclxi. in fi. La. ccccclxi. B f ¶ Lepza incitante La. ccccclxi. D ¶ Letitia generare La. lxxxvij. A f La. lxxx. B H La. cclxxxij. E La. ccccclxi. D ¶ Letificando inerciscunt. La. clxij. B L ¶ Lentigines z macu las in facie tollendas La. lxi. A La. lxi. D J La. lxxxij. L La. lxxxij. L La. xxx. A. La. clxij. B La. ccccclxi. E La. ccccclxi. E La. cclv. A La. cclxxxij. E La. ccccclxi. B</p>
--	--	--	--

Tabula super tractatu de Herbis.

La. cccvii. D	La. viii. E	La. ccccxxvi. D	tib. E. ccccix. A
La. cccviii. B	La. xix. E	Worsus canis rabidi.	La. ccccv. in fine.
La. cccix. A.	La. xx. J	La. xiii. C H.	Wulicri b̄ q̄no bene
La. cclvii. D	La. xliii. B J	La. ci. B	purgantur in partu
La. cclv. B	La. cccvi. C	La. cir. L H.	La. cccliii. B
La. cclxix. A	La. cclvi. D	La. clxx. D.	Wala oia vt a te
La. cclxxii. B	La. cccix. E	La. clxxix. F	fugantur.
La. cclxxix. C	La. cccxl. E	La. ccvii. E.	La. ccccxxvii. in fine
La. ccccxxvi. A	La. cccxl. E	La. cclvii. B	Wulfas necare;
La. ccccl. D K	La. ccccl. I	La. cclv. F	La. clv. B
La. cccclxx. H K	La. cccclii. B E	La. cclxxix. C	La. cccvii. W
La. cccclxx. A F	La. cccclxx. A	La. cclxx. E	
La. cccclxxii. B B.	La. cccclxxv. K.	La. cclxxii. A	
La. ccccxxii. A B	La. ccccxxv. A	La. cccclxx. B	
La. ccccxxvi. F	Wobille	La. ccccxx. B.	
La. ccccclij. A.	La. ccccxxii. A	La. ccccxxvii. K.	
La. ccccclxxv. in fine	Worbo arcua	La. ccccxxvi. F.	
La. ccccclxx. H K	to succurrendum	La. ccccclxxii. A B	
La. ccccxxvi. A	La. ccccclxxii. I	La. ccccclxxix. A	
Wenstrua stringe	Worbo regio.	La. ccccxxvii. B.	
ria liue contra nimium	La. xiii. E	La. cc. B D	
fluxum menstruoꝝ	La. cxxvi. in fine	La. cxiiij. B	
La. clj. E	La. cxxvi. A	La. lxxiiij. D	
La. lxx. J	La. cxxc. in fine.	La. lxxv. in fine	
La. cxxii. B	La. ccccxxvii. B	La. cxv. F	
La. cxxvi. A	Worbo caduco	La. cxvi. D	
La. cxxvii. B	La. ccccxxxi. in fine	La. cxvii. B	
La. cxxviii. E B H	Worbo venenatis	La. clv. in fine	
La. clx. B	La. cxxiiij. E	La. clxx. A.	
La. clxxvii. B	La. cxxix. A	La. ccccxxii. B	
La. clxxvii. in fine.	La. cl. E B	La. ccccclxxii. A	
La. ccccxxvi. E	La. clvii. B	Worsus scorpionis	
La. ccccxxii. B	La. clxx. B F	La. clxx. D	
La. ccccxxvii. F B	La. clxxv. F in fine	La. clxxi. A B	
La. cclij. B D.	La. cccij. A	La. cclv. C	
La. cccclxxvi. in fine.	La. cccvii. A	La. cclxxvii. A	
La. ccccij. E H	La. cccvii. E	La. ccccij. B	
La. ccccxxii. L D	La. ccccxxvi. D	La. ccccxxii. E	
La. ccccclix. F.	La. ccccclxx. H	La. ccccclix. F	
La. ccccclxxv. D B	La. cccij. B.	Worsus reptilium.	
La. cccccl. E	La. ccccclij. D.	La. xxi. F	
Wambra putres	La. ccccxxv. A	La. cxxii. in fine	
facta curare.	La. ccccxxiiij. F	La. ccvii. B	
La. lxx. B	La. ccccxxvii. H	La. ccl. in fine	
Wambri arcuatum	La. cccccl. A	La. ccccclxxix. E	
La. xxii. E	La. ccccly. A.	La. cccccl. E	
Wambri incisum	La. ccccix. B	Worsus rutele.	
vt non sentiatur	La. ccccxxii. A.	La. cccij. in fine.	
La. cclxxvi. A B J.	La. ccccclxx. A.	La. ccc. B J	
Wambus fractis.	La. ccccclxx. B.	La. ccccclxxi. D	
La. ccccxxii. B	La. ccccclxxii. B.	La. ccccclxxv. A	
Wilius vt nō come	La. ccccclxx. B	La. ccccclxxii. D	
dat pullos gallinaz.	La. ccccclxx. C	Worsus Lri	
La. cccc. P.	La. cccccl. E.	La. ccccclxxvii. F	
Worphea	La. ccccclxx. H.	Worie aialito isre	
			Worsus in fine.
			Wulicri b̄ q̄no bene
			purgantur in partu
			La. ccccclii. B
			Wala oia vt a te
			fugantur.
			La. ccccxxvii. in fine
			Wulfas necare;
			La. clv. B
			La. cccvii. W
			Narium san
			guinis fluxum
			La. lxx. E
			La. lxx. A
			La. cccij. B H
			La. clj. E
			La. cxxii. B J
			La. ccccxxvii. I
			La. cccv. in fine
			La. ccccxxii. I.
			La. ccccclxxii. F.
			La. cccccl. K
			La. ccccxxv. B
			La. ccccclij. D. r cccccl
			La. cccccl. A.
			La. cccccl. B
			La. ccccclxxvi. H
			Warium putredo.
			La. clxx. B
			Warium opulatio
			La. clx. in fine.
			La. cccccl. D
			La. ccccclxxvii. I
			La. ccccclxxvi. J
			Warium dolor
			La. xl. R
			Wauscam probibēdi
			La. ccccclxxii. E
			La. ccccclii. K
			Wenfricis.
			La. xxii. D
			La. xclij. F
			La. cxxii. K
			La. ccccclxx. B D
			La. ccccclxx. A
			La. ccccclxx. in fine.
			La. ccl. E
			La. cccc. E
			La. ccccclxxii. J
			La. cccccl. B
			La. cccccl. H.
			Weruoz concussio

Tabula super tractatu de Verbis.

Laplin. cccxvii. A
 ¶ Hæmorrhoidibus
 La. cxc. in fine.
 La. cccv. A B C
 ¶ Hæmorrhoidibus a qui
 bus abilitant
 La. xxxvii. in fine

Oculorum

dolores. La. ij. f
 Laplin. liij. A.
 La. vi. f. La. vij. D
 La. xliij. A D.
 La. xxxv. L
 La. l. B.
 La. lxxv. B
 La. ciiij. B.
 La. cxx. A L
 La. cxxi. L D
 La. cxxij. A
 La. cxxvii. f
 La. cly. B.
 La. clvii. A
 La. clxxx. A
 La. clxxxv. B C
 La. cccij. L D f
 La. cxxvii. L
 La. cxxvi. L
 La. li. A L
 La. clxx. D
 La. cccxvii. E f
 La. cccxx. E f.
 La. cccxxi. B J.
 La. cccij. in fine
 La. ccclxvii. in fine
 La. cccci. B
 La. cccc. B. in fine.
 La. cccclvi. B
 La. cccclvii. A
 La. cccclxxvi. in fine.
 La. ccccxxx. f
 ¶ Oculoz puritus.
 La. viij. D
 La. cccclx. in fine
 ¶ Oculoz asperitas.
 La. lxxvii. B
 ¶ Oculoz tumores:
 La. l. E
 La. c. in fine
 La. cxi. f
 La. clvij. L
 La. clxi. L
 La. cxi. B
 La. cxi. B B
 La. cxxv. E

La. cclxx. K
 La. ccccij. B
 La. ccccix. L
 La. cccclxx. D
 La. ccccclxxiiij. E
 ¶ Oculoz tumoransive
 puritui palpebray.
 La. xv. B
 La. ccccix. f
 La. ccccxxvi. B
 ¶ Oculoz scabies.
 La. lxxxv. in fine
 La. clx. in fine
 La. cxxi. D
 ¶ Oculoz caliginos
 La. liij. B
 La. xc. B
 La. xxi. B
 La. xcij. in fine
 La. i. J.
 La. cxi. A
 La. cxi. J
 La. cxi. B
 La. cxxxi. L
 La. cl. A.
 La. clxiiij. A.
 La. ccc. in fine
 La. cxi. A
 La. cclxx. f
 La. cccx. A.
 La. ccci. B
 La. cccclxx. L
 La. cccclxxv. L
 La. c. in fine
 La. cxi. f.
 La. cxi. A
 La. cclxiiij. B.
 La. ccli. B.
 La. cccxvii. E.
 La. cccclxxi. f. f. f.
 ¶ Oculoz phloze
 La. xli. B
 La. lv. B
 La. lxxx. in fine
 La. cclxx. D
 La. cclxxx. L.
 La. ccccxxvi. B
 ¶ Oculorum calozes
 La. cclxxv. B.
 ¶ Oculoz panaricia
 La. xxiij. f
 La. ccccxxx. D
 ¶ Oculoz vngula siue

¶ vngula r coagulatum
 sanguinen sup oculo
 La. xxxij. K L
 La. cxiij. in fine
 ¶ Oculorum vlcera
 La. clvi. B D
 La. clx. A.
 La. cclxxvi. f
 La. clxxiiij. A B.
 La. cclxxiiij. A
 La. cccxvii. E
 La. cccxxij. B.
 La. ccccxxviiij. K
 La. ccccxxx. B
 La. cccci. in fine.
 La. ccccxxx. D
 La. ccccxxviiij. J
 ¶ Oculorum siccitates.
 La. cl. B.
 ¶ Oculoz pilos
 La. cxxiiij. B
 ¶ Oculoz lacrymas
 La. clxi. B
 La. cccxvii. E.
 La. cccclxx. B
 La. cccclxxv. L
 La. ccccclv. B
 ¶ Oculoz albugines
 abstrgendum.
 La. clx. D
 ¶ Oculoz pupille
 dilatationem.
 La. xiiij. E. La. cccc. D
 ¶ Oculorum pannum.
 La. cly. E.
 ¶ Oculoz hippitudo
 La. ccccxxiiij. A L
 ¶ Oculoz tumentoz r
 pecorum dolozem
 La. clxiiij. in fine
 ¶ Ophthalmia. id est
 apostema oculi.
 La. xcviiij. J
 La. cccij. D.
 La. cccclxxv. L.
 La. ccccxxiiij. A B.
 ¶ Obscuritatem visus
 La. cclxx. B.
 La. ccccxxx. E. r. in fine.
 La. ccccxxvi. B
 ¶ Odis vicia.
 La. lxxviiij. A.
 La. cxxv. A
 La. cxi. B
 La. cxi. B

La. cccclxx. in fine
 La. ccccij. J
 La. ccccclxxv. A.
 ¶ Odis tumores.
 La. ccccij. B
 ¶ Odis scilluraz
 et labioz.
 La. clvi. B
 ¶ Odis botbor.
 La. cccx. E
 Capitulu. cccij. K.
 La. ccccclxxiiij. A.
 ¶ Odis vlcerationes
 siue pustule oris.
 La. cxi. B.
 Capitulum. cxi. B
 La. cxiij. E.
 La. cxiij. B
 La. cccc. E
 La. cccly. B
 La. cccclxxv. B.
 Lap. cccclxxv. B
 La. ccccij. A B
 La. ccccxxvi. B
 La. ccccclxxv. L L
 La. ccccclxxviiij. A.
 ¶ Oubonoicis.
 La. cxi. B
 La. cxxiiij. A
 La. cxx. B.
 La. cxxvi. A
 La. clxx. B
 La. cclxxv. E
 La. cccc. D.
 La. cccclxx. B.
 La. ccccclxx. A
 ¶ Osum fracturas
 extrahendum.
 La. l. B
 La. lxxx. in fine
 La. ccccclxxv. in fi.
 ¶ Osum dandari
 onem siue contra ves
 nudatione ossium
 nudatorum.
 La. ccccxxv. L.
 ¶ Odorem corporis
 bonum.
 La. cxiij. D
 La. cccij. f
 La. ccccxxij. A

Tabula super tractatu de Verbis.

¶ Offocaciones stericas soluant

La. lxiij. f.
La. lxxiiij. A.
La. cccxvi. L.
¶ Obliuio.
La. cccclij. f.

Paraliticus.

La. ij. k. La. ij. B.
La. xij. A.
La. xxiij. B.
La. xlvij. L.
La. xciiij. D.
La. cccv. E.
La. cccxi. D.
La. ccl. B.
La. cclvij. D.
La. cclxxij. A.
La. cclxx. B.
La. cccxxvij. D.
La. cccxxvij. A.
La. cccxij. B.
La. ccccij. B.
La. ccccij. E.
La. ccccij. D.

¶ Paraliti in lingue
La. cccxij. in fine.

¶ Partum facilem.
La. cclv. B. k.

¶ Parturientibus
La. cclxxij. B.

¶ Pannu cutis in facie abstergendum
La. qd. A.

La. ccl. v. B.

¶ Panni vt tingantur colore rubeo.
La. cclij. L.

¶ Papulas l'impidare
La. cclxxvij. E.

¶ Plagas solidare
La. lix. E.

¶ Pleuresis. La. ij. f.

La. xij. L.

La. cclv. E.

La. cccx. E.

La. cccxxvij. E.

La. cccclxxij. E.

¶ Peripleumonia.
La. x. in fine.
La. cccvij. A.
La. cxi. in fine.
La. cccxxvij. B.

¶ Pectoris strictione.
La. ij. B.

La. lxi. B.

La. cclxxij. E.

La. cccxxx. in fine.

¶ Pestilencia.
La. cccv. B.

La. ccc. lxxij. E.

La. cccci. D. f.

¶ Pedum dolorem
La. xxxij. B.

¶ Pedu dolore ex itinere.
La. cccxxij. E.

¶ Pedum scissuras que fiunt a frigore
La. cccxxij. E.

¶ Pedum rosulas.
La. cccxxij. in fine.

La. ccccxxij. E.

La. ccccxxij. B.

¶ Pedes vt ipiguant.
La. ccccxxij. B.

¶ Pediculos necare.
La. liij. A.

La. cvij. f. B.

La. lxxij. B.

La. cccxij. E.

La. cclxxij. A.

La. ccccclv. B.

La. ccccclvi. A.

La. ccccclvii. E.

La. ccccclvi. B.

¶ Pilces si egrat in pisci.
La. xxxij. E.

¶ Pilos de facie remouedore: z facie dealbada.
La. cl. E.

La. clvi. B.

¶ Podagra
La. i. A.

La. xxi. D.

La. xl. E.

La. lv. f.

La. lxxij. A.

La. lxxij. B.

La. lxxij. in fine.

La. ci. E.

La. cxij. B.

La. cxv. B.

La. ccc. xpe finem.

La. cclv. in fine.

La. cclvij. E. f.

La. cxij. E.

La. cxij. B.

La. cxvii. f. B. L.

La. cccxxvij. B. D.

La. cclij. in fine.

La. cclxxij. in fine.

La. cccxxij. D.

La. cccxxij. E.

La. cccxxij. E.

La. cccxxvij. L.

La. cccxij. E.

La. cccxxij. B.

La. cccclx. L.

La. cccc. B. E.

La. cccv. L.

La. cxij. D.

La. xl. E.

La. lv. f.

La. lxxij. A.

La. lxxij. B.

La. lxxij. in fine.

La. ci. E.

La. cxij. B.

La. cxv. B.

La. ccc. xpe finem.

La. cclv. in fine.

La. cclvij. E. f.

La. cxij. E.

La. cxij. B.

La. cxvii. f. B. L.

La. cccxxvij. B. D.

La. cclij. in fine.

La. cclxxij. in fine.

La. cccxxij. D.

La. cccxxij. E.

La. cccxxij. E.

La. cccxxvij. L.

La. cccxij. E.

La. cccxxij. B.

La. cccc. B. E.

La. cccv. L.

La. cxij. D.

La. xl. E.

La. lv. f.

La. lxxij. A.

La. lxxij. B.

La. lxxij. in fine.

La. ci. E.

La. cxij. B.

La. cxv. B.

La. ccc. xpe finem.

La. cclv. in fine.

La. cclvij. E. f.

La. cxij. E.

La. cxij. B.

La. cxvii. f. B. L.

La. cccxxvij. B. D.

La. cclij. in fine.

La. cclxxij. in fine.

La. cccxxij. D.

La. cccxxij. E.

La. cccxxij. E.

La. cccxxvij. L.

La. cccxij. E.

La. cccxxij. B.

La. cccc. B. E.

La. cccv. L.

La. cxij. D.

La. cxij. D.

La. xl. E.

La. lv. f.

La. lxxij. A.

La. lxxij. B.

La. lxxij. in fine.

La. ci. E.

La. cxij. B.

La. cxv. B.

La. ccc. xpe finem.

La. cclv. in fine.

La. cclvij. E. f.

La. cxij. E.

La. cxij. B.

La. cxvii. f. B. L.

La. cccxxvij. B. D.

La. cclij. in fine.

La. cclxxij. in fine.

La. cccxxij. D.

La. cccxxij. E.

La. cccxxij. E.

La. cccxxvij. L.

La. cccxij. E.

La. cccxxij. B.

La. cccc. B. E.

La. cccv. L.

La. cxij. D.

Ragadias.

Capit. ccccclij. f.

La. ccccclij. A.

¶ Raucedo.
La. cccccl. E. f.

¶ Ragadias z scissuras
Capit. xv. D.

Tabula super tractatu de Herbis.

que sunt in labijs.

La. cccxxv. D
¶ Ramicem.
La. cxix. L.
La. cccv. L.
La. cccv. A.
La. cccxvii. B
¶ Remi ⁊ vesice vlcera.
La. xvii. E
La. xxx. A.
La. cxvii. A.
La. clvi. A.

¶ Renum calefactiones.
La. cii. D

¶ Renes calefacere.

La. cxi. E

¶ Renum frigiditates

La. cxxvii. E.

¶ Renum ⁊ vesice

opilationes.

La. cclxxiiij. J

La. cclxxix. D

¶ Reuma.

La. cxix. A.

La. clv. D

La. clxiiij. A. L

La. clxxv. B.

La. cccxxix. in fine.

La. cccxvii. A.

La. cccxxiiij. A. in fine

¶ Reuma frigidum

La. ccccxi. A.

La. ccccxxix. L.

La. ccccxxix. L

La. ccccxxv. B.

¶ Ruptura.

La. cccxxix. B. D

Sanguinez.

reiciantibus.

La. viij. f.

La. xxiiij. B

La. xxxvii. A.

La. l. B.

La. cxvii. L.

La. cclxij. A.

La. cclxxiiij. A.

La. cclxxiiij. B.

La. ccccxi. in fine

La. cccliij. B

La. cccxxiiij. J. K.

La. cccxxiiij. B

La. ccccxi. in fine.

¶ Sanguinem mun

dificantia.

La. cii. A.

La. cii. f.

¶ Sanguinem bonum

generare.

La. lxxviiij. D.

La. clxxx. B.

La. clxxxviiij. B

La. cccclxxxix. L

La. ccccxiij. D.

La. ccccxxiii. H.

La. ccccclxxx. D.

¶ Sanguinem gingiue

et vbicunq; locorum cos-

tringendum.

La. ii. J.

La. cxix. f.

La. cxxvi. D

La. cxxvi. in fine

¶ Sanguinem conges-

larum resoluer.

La. lxxi. E

La. lxxiiij. D

La. cxxix. in fine

La. cccccl. J

La. cccccl. lxx. L

La. cccc. cxvii. A

¶ Sanguinis mictum.

La. cxvii. D.

La. cclxvii. B

¶ Sanguinem

augmentare.

La. ccccclxij. A.

¶ Sanguinis sputum

cum tussi.

La. cclxxv. f.

La. cccccl. D

¶ Sanguisugas adbe-

reces collo siue gutturi.

La. lv. H.

La. cxxv. B.

La. ccccv. B

¶ Saluam in ore.

prouocare.

La. cxvii. in fine

¶ Sagittas et

stipes educere.

La. clxxiiij. B.

¶ Scabiem ⁊ putredine

pu dendorum.

La. viij. B.

La. xxxiiij. D

La. xxxv. A.

La. xl. L

La. lxxv. L.

La. c. E.

La. cxxv. B.

La. ccliiij. B

La. clxvi. J.

La. clxxv. f.

La. clxxxv. in fine.

La. cxxvi. E

La. ccc. L. B. J.

La. cclxiiij. B

La. ccciiij. f.

La. cccc. A. B

La. ccccxiij. in fine

La. cccc. B

La. ccccxiij. D

La. ccccxiij. B.

La. cccc. B.

La. ccccclxxiiij. E

La. ccccxiij. J.

¶ Scabiem vlcerofam.

La. v. A

¶ Spasmus:

La. vi. D

La. lxx. J

La. lxx. B. D. L.

La. lxxv. B.

La. lxxiiij. L.

La. xc. D

La. xi. B

La. clvi. E.

La. cxxv. in fine.

La. cxi. in fine

La. cxiij. A

La. cclxxix. f.

La. cclxxv. B

La. cclxxv. in fine

La. ccccxi. A

La. cccccl. D

La. ccccclij. B

La. ccccxiij. B

¶ Stranguaria

La. cxvii. E.

La. xxxiiij. B

La. cclxx. B

La. lxx. A

La. cxij. A

La. cx. L.

La. cxiiij. E

La. cxiiij. E

La. clv. B.

La. clxxvi. A.

La. cxvii. A. E

La. cclxxv. in fine

La. cxxxi. in fine

La. cxxvii. in fine.

La. cccv. in fine.

La. ccccxi. B

La. ccccxxviiij. A

La. ccccclvi. in fine.

La. ccccclxxiiij. D

La. cccccliiij. B.

La. ccccxi. B

La. ccccxi. A

La. ccccclxxv. f. J.

¶ Secundinam

La. lxx. B.

La. lxxviiij. E

La. xi. A

La. cxv. B

La. clxv. B

La. cxxv. E.

La. cxi. B.

La. cclxxviiij. E. f. in fine

La. cclxxviiij. B. D

La. cclxxix. E

La. cccccl. D. f.

La. ccccclij. E

La. ccccclxxviiij. D

La. ccccclxxiiij. in fine.

La. ccccclxxv. B

La. ccccclxxviiij. in fine.

¶ Serpentum icus

La. clxv. A

La. lxxv. B.

La. cxiiij. E. f.

La. cxix. in fine

La. clxxi. A

La. cxxv. B.

La. ccccxxx. A. B

La. ccccxi. K

¶ Serpentes fugare. ⁊

cõtra veneni reptilium.

La. ij. E

La. xl. D. B. D

La. lxxi. D.

La. cxv. f.

La. cxxv. in fine

La. cxxviiij. D.

La. cccc. f.

La. ccccxi. E

La. cccciiij. D

La. ccccxxv. f.

La. ccccxi. B

La. ccccxi. f.

La. ccccxxviiij. A. in fine

¶ Serpentes macticare

La. clxv. f.

La. cxvii. A

¶ S erpẽtib; percussia

La. ccccclxxiiij. A. B

Tabula super tractatu de Verbis.

¶ Scorpigo.
La. cccclij. in fine.
La. cccc. lxix. B
¶ Sternutatorium.
La. lxx. D J
La. cxxvi. D.
La. clviij. B
La. clxxix. B
La. cccliij. A
La. cclxxix. B
La. cccix. L
La. ccccxxvi. B
¶ Splenis vitia siue
dolorum splenis
La. vi. A B
La. ix. F
La. xxxij. D
La. lxxij. E H.
La. lxxv. L
La. lxxvij. A
La. xx. A.
La. xxvij. B H
La. x. A
La. cxxvi. in fine.
La. cxi. E.
La. cxxij. L.
La. cclxxij. L D.
La. cclxxij. L.
La. ccccxxij. F
La. ccccxxvij. D
La. ccccxxvij. K in fine.
La. ccccxxvij. E J
¶ Splenem coluntant
La. xi. B
La. cxi. B
La. cclvi. A
La. cccxi. L.
La. ccccxi. F
¶ Splenem attenuat
La. clvi. B
La. clxxvi. D.
La. cccij. L
La. ccccxxvij. J
La. cccxij. A.
La. ccccxxix. E
La. ccccxxvij. B.
La. ccccxxvi. in fine.
¶ Splenem efficcantia
La. cclxxi. A
¶ Sperma aspicandū.
La. clxij. D.
La. lxxvi. E in fine.
La. cxxvij. K.
La. clxxvij. B
La. cxxvij. in fine.

La. ccl. A. F.
La. cclxxi. BE
La. cccxi. E
La. cccc. J F
¶ Sperma augendum.
La. xxx. F.
La. xxxix. F.
La. lxxv. D
La. lxxvij. A B
La. lxxix. L.
La. cclvij. B.
La. cclvij. B in fine
La. clij. B
La. clxxvi. LD
La. clxx. in fine
La. cxxvij. E
La. cxxvi. A.
La. ccccxx. B
La. cclxxij. B LD F.
La. ccccxx. B.
La. ccccix. D
La. ccccix. B
La. ccccix. C
La. ccccxxvij. B
La. ccccxx. J
La. cccc lxxvij. in fine.
La. ccccxxix. E
¶ Sperma nris
mucidum.
La. lxxvij. B
¶ Stericas cau
sas curare
La. cclxxvij. L
La. cccc. in fine.
La. ccccxxvi. D
¶ Sedandum dolore
pungitios ventris
La. cclxxvij. D
¶ Scianca.
La. xlvij. D
La. xlvij. D
La. lx. J
La. lxxvij. D.
La. lxx. A
La. lxx. D F
La. xxij. F.
La. cxi. D.
La. cxxvij. J
La. cxi. J
La. xxx. B
La. cxxvi. B
La. cxxvi. J D D P
La. cxi. B J.
La. clxxvij. A B E B.
La. clxxix. A.

La. ccccxxij. F.
La. ccccxxij. B
La. cclxij. B
La. cclxxij. F
La. cclxxij. in fine
La. cclxxix. B
La. cccij. AE
La. ccccxxij. L
La. ccccxxij. D.
La. ccccix. A
La. ccccxxij. B
La. ccccij. B
La. ccccix. A
La. ccccxxij. A
La. ccccxxij. A J
La. ccccxxij. L
La. ccccxxvi. B C
¶ Sittim sedandam
La. xij. P
La. xv. K
La. xxx. A J
La. lxxij. E
La. lxxij. L in fine.
La. xij. A
La. cxxvij. D.
La. cxxij. L
La. cxxvij. D
La. xli. L
La. clvi. B
La. clxvij. in fine.
La. clxxvij. E
La. ccl. L
La. cclxij. A
La. ccccxxij. E
La. ccccxxij. B
La. ccccxxij. L E
La. ccccxxij. A L.
La. ccccxxij. L
La. ccccxxvij. A
La. ccccxx. in fine.
La. ccccxx. J
¶ Singultus.
La. ccccxxij. E
La. ccccxxij. D
¶ Scliratos sanans
dum. id est apostema
melancolicum.
La. lxx. B.
¶ Sincopis
La. xx. A
La. lxxij. A
La. lxxij. A
La. lxxij. L H J

La. cclxij. B
La. clvi. B L
La. clx. B.
La. clxxij. E
La. cclxij. B
La. cl. A.
La. cclxxvij. L
La. ccccxxix. E
¶ Sincopim inducens
La. ccccxxij. D
¶ Squinaria. id est
apostema gatturis.
La. lx. P
La. cxxij. E
La. clxx. B
La. ccccxx. A H
La. ccccix. E
La. ccccxxix. E
La. ccccix. L
La. ccccix. B
La. ccccix. D
La. ccccix. L D
La. ccccxxij. K
¶ Scilluras que sunt
in manibus et pedibus
La. ccccxi. B
¶ Somniū puocandū
La. xij. B L
La. lxx. A J
La. lxxij. A B
La. ci. D
La. cxx. in fine.
La. cxxij. L
La. cclx. B L
La. cxxij. B.
La. cxi. B D
La. cclxij. D.
La. cclxxvi. D
La. ccccix. D
La. ccccxxvij. B D
L A. et in fine.
La. ccccxxij. D
La. ccccij. B.
La. ccccxx. E H.
La. ccccxx. F
La. ccccxxvij. E
La. ccccix. D H.
¶ Somniū prohibentia
La. ccccxxij. L.
¶ Somnia mala
a quibus cadunt
La. cclxij. L

Tabula super tractatu de Verbis.

¶ Sodam sedandam

La. xxi. B
 La. cxxv. B
 La. lxxv. C I
 La. ccdxxv. A
 La. ccccxi. E D.
 La. ccccxi. B E.
 La. ccccxxv. D
 ¶ Stomacho malo:
 La. iii. A B C
 La. xvii. J
 La. xxiij. E
 La. lxxij. B
 La. lxxvij. B.
 La. xxij. in fine.
 La. xc. B
 La. cxxij. D
 La. lxx. in fine.
 La. cxxvij. in fi.
 La. cxi. F
 La. ccdxxij. E
 La. cccvij. in fine
 La. ccdvij. B.
 ¶ Stomacho frigido
 La. xxi. B
 La. cxxi. D E
 La. lxx. B.
 La. lxxv. C
 La. xcv. in fine
 La. cxxij. B
 La. cxxvij. D
 La. cxxvij. A
 La. cxi. D
 La. ccdxxij. F
 La. ccdx. in A
 La. cccx. B
 ¶ Stomachum
 confortare.
 La. cxi. A.
 ¶ Stomachi tumores
 siue inflatiōes stomachi
 La. cclvij. B
 La. cccxi. J
 La. cccc. F
 La. ccccly. B
 ¶ Stomachi
 inflatiōes
 La. cclxxix. C
 ¶ Scrofulas nouel-
 las delere
 La. i. B.
 La. v. B.
 La. lxx. C
 La. lxxvi. B D
 La. lxxi. B.

La. lxxvij. C
 La. cxxij. B
 La. ccccxi. B
 La. liij. D
 La. lxxij. B
 La. cccvij. E
 La. cclxij. D
 La. ccdv. A
 La. ccdvij. F
 La. cclxxij. E
 La. cclxxij. F
 La. ccccxxvij. K.
 La. cccxlv. B
 La. ccdx. E.
 La. ccdxxvij. in fine
 La. ccccxxvij. A
 La. ccccxi. A
 ¶ Scrofulas que
 sunt in gutture.
 La. cccci. in fine
 ¶ Spiritus confortare
 La. cxxv. S
 La. ccccxxij. B.
 ¶ Scorpiones effugare
 La. cccc. L
 ¶ Scotomia oculorum
 La. ccccxiij. P.
 ¶ Sudorem prouocare
 La. xxi. B
 La. li. A.
 La. cxxvij. A
 La. cxi. E
 La. cxiij. B
 La. cxi. D
 La. cclxxix. A
 La. cxi. C
 La. cclxxix. A
 La. ccccxxv. D.
 La. ccccxxvij. B
 La. cclxij. B E K
 La. ccccxxvij. A
 ¶ Sudorem remouens
 dum siue auferendum
 La. ccccxi. E J
 ¶ Sudorem capitis
 remouendum.
 La. cxi. B
 ¶ Subglutientibus
 La. cccc. C
Tetanus. id
 est spasmus tenens
 torum.
 La. lxxv. B
 ¶ Testiculorum dolor.
 La. ccccxxvi. B

¶ Testiculos in-
 duratos.
 La. ccccxxvi. B
 ¶ Testiculorū inflatiōes
 La. lxxvij. A.
 La. ccccxxvij. B
 ¶ Testiculū puerorum
 vt non augetur.
 La. cxxv. D
 ¶ Testiculos delere
 La. cxxix. in fine.
 La. cccc. in fine
 ¶ Testiculorum
 apostemara.
 La. cxxij. A
 La. cclxxij. A B
 La. cccc. in fine
 La. ccccxiij. F
 ¶ Testiculorū tumores.
 La. viij. L
 La. cxxij. B
 La. cxxvij. B
 La. cclxx. B
 La. cclxxij. A
 La. cccc. in fine
 La. cclxxij. B.
 La. ccccxxvij. E
 La. cccc. B C
 ¶ Testiculis frigidibus.
 La. cccc. C
 ¶ Toruram ois
 La. lxxvi. B
 La. lxx. A
 La. cxiij. L
 La. cxxv. F
 La. cclxx. B C
 La. cccv. D
 ¶ Toriones
 La. clv. B
 La. cxxiiij. B
 La. cxxij. F
 La. cxiij. D
 La. cclxxix. F
 La. cclxxij. D
 La. cclxxij. B
 La. cccc. B
 La. ccccxi. B
 La. cccc. F.
 La. cccc. B
 La. ccccxxv. B J
 ¶ Toracem.

La. i. B
 La. xxxi. D
 La. ccccxi. in fine
 La. lxxv. F D
 La. cclxxij. E.
 La. cclxxij. D.
 La. cccc. E
 La. cccv. A E
 La. ccccxiij. J
 La. ccccxxv. A.
 La. ccccxxvij. B
 La. ccccxiij. E
 La. ccccxi. B
 La. ccccxxv. B
 ¶ Tussim curare
 La. viij. B
 La. xxiij. K
 La. xv. B J
 Laplin. xxiiij. L
 La. xxy. E
 La. lxx. A B
 La. lxxij. B
 La. lxxix. B
 La. lxxix. D B J
 La. xc. A D
 La. xxi. F.
 La. xxiij. L
 La. xcv. A
 La. cxi. B
 La. cxxij. J
 La. cxxx. E
 La. cxxvi. A
 La. clv. B H
 La. clv. B D
 La. cclxxij. B in fine.
 La. cclxx. B.
 La. cxi. E.
 La. cxxij. E B
 La. cxi. E
 La. cxx. B E
 La. ccccxiij. L
 La. ccccxi. E H
 La. ccccxi. L E B
 La. ccccxiij. B
 La. cclv. J.
 La. cclxxij. in fine
 La. cccc. B
 La. cccc. B D
 La. cccc. L B.
 La. ccccxiij. E
 La. ccccxxvij. L D H
 La. ccccxxvij. F J
 La. ccccxiij. E

Tabula super tractatu de Verbis.

La. cccclxxij. in fine.
 La. cccclxxij. J k.
 La. cccclxxv. A
 La. cccclxx. E
 La. cccclxxi. B B
 La. cccccc. A
 La. cccclxxiiij. D B
¶ Tullium antiquam curare.
 La. xlv. B
 La. lv. A
 La. cij. in fine
 La. cxij. L
 La. cxix. A
 La. cxvii. E
 La. cxlv. B J L
 La. cxviiij. E
 La. cccclij. E
 La. cccclxxv. F
 La. cccclxij. L D
 La. cccclxxviiij. D
 La. cccclxiiij. in fine
¶ Tumores fedandas.
 La. xxii. A
 La. xxxix. B L
 La. liij. in fine
 La. lxx. E B K
 La. lxxiiij. A
 La. xcix. in fine
 La. cvij. F
 La. cxv. A
 La. cxviiij. D.
 La. cxviiij. A.
 La. cxlvij. E
 La. cxlxi. L
 La. cxlviiij. B
 La. cxlv. D
 La. cxlxx. L
 La. cxlviiij. B
 La. cxlviiij. A
 La. cxv. A
 La. cclvi. A
 La. cclxiiij. in fine
 La. cclviiij. B.
 La. cclxvi. A.
 La. cclxx. K
¶ Tumores mamillarū
 La. lvi. C
 La. can. in fine.
 La. cclxx. L
 La. cccclxxiiij. D
 La. cclxxij. E
 La. cccclxx. F
¶ Tumores igneus
 La. cxviiij. B

¶ Tensasmon.
 La. xiiij. K
 La. lxij. E
 La. d. B
 La. d. E
 La. ccc. B H
 La. cccv. B.
 La. cccclxxviiij. D.
 La. cclxx. L E
 La. cclxx. K
 La. cccv. in fine
 La. cccclxxij. L
 La. cccclxij. F D
 La. cccclxxiiij. J.
 La. cccclxxij. in fine

Urinam

prouocare.
 La. vi. E F J.
 La. vii. A
 La. xvii. A B B
 La. xxiiij. A
 La. xxv. D
 La. xxix. B
 La. xxxij. A
 La. xxxix. B
 La. lvi. D
 La. lxx. L
 La. lxxi. A L.
 La. lxxv. A
 La. lxxv. D
 La. lxxix. L
 La. xci. B
 La. ccv. B.
 La. ccviiij. B
 La. c. F in fine
 La. c. L
 La. c. B
 La. cviiij. A E
 La. cxiiij. A.
 La. cxv. H
 La. cxvi. B J
 La. cxv. B
 La. cxix. A
 La. ccl. L L
 La. cclvi. B
 La. cclviiij. in fine
 La. cclviiij. F
 La. cclxxviiij. B B
 La. cclxxviiij. F.
 La. cclxxv. in fine.
 La. cclxxix. D B J
 La. ccl. B.
 La. ccl. J
 La. ccl. A L E F
 La. ccl. D

La. cccviiij. D
 La. cccviiij. A. in fine.
 La. cccviiij. A D
 La. cccviiij. D.
 La. cclviiij. B
 La. cclxxv. A
 La. cclxx. J
 La. cccviiij. A B L
 La. cccviiij. B.
 La. cccclxij. B
 La. cccclxxviiij. A E
 La. cccclxiiij. in fine.
 La. cccclxxiiij. A K
 La. cccc. in B D
 La. cccc. L
 La. cccclxxix. D F J m.
 La. cccc. D.
 La. cccc. xviiij. D.
¶ Urinam multam et fetidam prouocandam
 La. cclxi. A.
 La. cclxvi. A.
¶ Urine ardozem
 La. cccc. in fine.
¶ Urine difficultatem.
 La. cccv. L in fine
 La. cccc. A
 La. cccc. liij. E
 La. cccc. lxxi. in fine.
¶ Urinam sanguineam.
 La. cxviiij. F
 La. cclxxi. A L F
 La. ccc. in fine
¶ Urine distillatio
 La. d. xxix. D
 La. cccclxij. B
 La. cccc. F
 La. cccc. cxij. F
¶ Urtiolas
 La. cccviiij. D.
 La. cccc. B
 La. cccc. lxxi. A
¶ Uterina curantur
 La. lxxiiij. B D
 La. cviiij. L
 La. cxv. A
 La. cly. B.
 La. cxi. D
 Lv. ccc. F
 La. cviiij. F
 La. ccl. A
 La. cccc. A L
 La. cccc. lxxviiij. in fine
 La. cccc. lxx. A
¶ Utenum reptilium et

fugare serpentes.
 La. ij. L
 La. xl. D B D
 La. xlvi. D
 La. cxv. F
 La. cxv. in fine.
 La. cxvii. D
 La. cxv. F
 La. cxv. E
 La. cccclxij. D
 La. cccc. A
 La. cccc. lxx. A
 La. cccc. lxx. B
 La. cccc. lxxi. F.
 La. cccc. lxxv. A in fine
¶ Utena fuganda
 La. cccc. B
¶ Utenosa animalia
 verticium amittant.
 La. lxx. D
¶ Urtucas.
 La. ix. E
 La. cxvi. A
 La. cxvi. B
 La. lxx. cxv. B
 La. cxclxij. D F
 La. cxvii. L
 La. ccc. B
 La. cccc. L
 La. cccc. B
¶ Uterus siue lumbus
 blicos cucurbitinos
 interficere.
 La. cc. A B
¶ Uterus siue ratē resolucere
 La. cxix. B
 La. cxvi. B
 La. lxxvii. E
 La. lxx. B L
 La. cccc. J. in fine
 La. cccc. lxx. A
¶ Uterus dolozem
 La. cxix. L
¶ Uterus stupum.
 La. lxxiiij. L
¶ Uterum stringunt
 La. lxxiiij. L
 La. lxxiiij. in fine
 La. lxx. E
 La. lxx. A
 La. lxxi. in fine
 La. lxx. B.
 La. lxx. B D
 La. cxvii. A.
 La. cxviiij. E B H

Tabula super tractatu de Herbis.

La. cclviij. L in sine	¶ Uesice dolorem	La. cclij. B	La. clj. f B
La. cclviij. AB	La. cccix. B	La. clxij. in sine	La. cq. A in sine
La. cclviij. L	La. l. E	La. cccviiij. A L B	La. cxiij. A
La. cccviiij. L	La. cxxij. L	La. ccclvij. A	La. cccxij. in sine
La. cccv. A.	La. cclviij. AB	La. c. lxxviiij. in sine	La. clxij. L
La. cccclviij. D.	La. cccxi. A	La. c. clxxiiij. D E	La. clxxvi. AB
La. cccclxxij. B	La. cccclxij. A	La. cccv. A	La. cccxiij. B
La. cccclxi. L	La. cccclvi. A	La. cccxiij. D	La. cccxiiij. B
¶ Uentre soluit.	La. cccclxxx. A	La. cccxvi. AB	La. cccxv. A
La. c. B	¶ Uesice frigiditas	La. cccclxxiiij. B	La. ccc. D
La. cxiij. A	La. cxi. D.	La. cccclxxx. f	La. cccviiij. E.
La. cxi. E	¶ Uestigia nigra in coti pore abstergendum	La. cccclvi. B	La. cccclviij. D H
La. cxxij. D P	La. cccclxxviiij. L	La. cccclxx. E D	¶ Uulnera consolidanda
La. cxxiiij. D.	La. cccclxiij. E	La. cccclxxviiij. A	La. cxxij. B
La. cxxxi. A	¶ Uestigia vnguium remouenda	¶ Uomitum sedandum.	La. cxxij. L
La. cxi. L	La. cxiij. B	La. lxxi. in sine.	La. clxxviiij. L in sine
La. clxx. A	¶ Uestigia sanguinis morui auferenda	La. cxxv. K	La. cccxiiij. L.
La. cclxiij. B.	La. cccclxxvi. K	La. cccxiij. D	La. cclxx. in sine
La. ccc. E.	¶ Uestes vt babeant odorom bonum	La. clxxviiij. in sine	La. ccccl. B
La. cccclxxviiij. D R.	La. cci. B	La. clxxviiij. in sine	¶ Uulnera desiccanda
La. cccclxiij. B	¶ Uerigo	La. clxxviiij. in sine	La. cccclxxviiij. B
La. cccclxxviiij. B	La. lxi. B	La. cccclxxix. D f.	¶ Uulnera ad sanitatem perducantur
¶ Uentrem mollificant dulcos dolorem mitgat	La. cxxij. E.	La. cccclxij. D	La. lxxviiij. L
La. viij. B	La. clxiij. B	La. cccclxi. A	¶ Uulnera sordida curantur
La. ix. B	La. clxiij. B	¶ Uolas manuuum	La. viij. B
La. lxxxiij. A	La. cccclxxvi. B	La. v. in sine	La. xi. E
La. xciiij. K	La. cccclxiij. D	¶ Uulue vicia curanda	La. xli. E
La. xcviij. B	¶ Uilium debilitane	La. cccclxxi. f.	La. xliij. D
La. ci. B	La. lxxviiij. B	¶ Uuila.	La. lxxvi. in sine
La. cxiij. B	¶ Uilum acune	La. lxxviiij. D.	La. xci. E in sine
La. cxi. B	La. cclxxix. AB	La. lxxvi. L	La. cxx. in sine
La. cxxvi. A	La. cccclxxij. D	La. lxx. p	La. cxx. E
La. cclviij. D	La. ccccl. J	La. lxxv. B	La. cxiij. A
La. clxxv. A	La. cccclxx. B	La. cccclxx. f	La. cccxiij. in sine.
La. cclxiij. A	La. cccclv. B	La. cccclxx. B	La. cclxxix. L
La. cccclxxix. K.	La. cccclxxvi. B	¶ Ungues leprolos excludere.	La. cclxx. in sine.
La. cccclxxxiij. AB	La. cccclxxviiij. D.	La. cclxx. A	La. cccviiij. L
La. cccclxx. in sine	¶ Uocem clarificandas.	La. cccclxxi. L	La. cccclxxij. A
¶ Uentris solutionem mitigant	La. xciiij. B J	¶ Unguium contractio	La. cccclxxviiij. B D
La. cxiij. B	La. ci. L	La. cclxiij. K B	La. cccclxxxiij. K.
¶ Uentrem constipant.	La. clxxij. L	¶ Ungues scilios eradicandos	La. cccclxxxiij. B D
La. cclviij. D	La. ccl. E	La. cclxxv. L	La. cccclxx. E.
La. cccxiij. A D E	La. cccclxx. f	La. ccccl. in sine	La. cccclxxv. A
La. ccccl. D	La. cccclxiij. D	¶ Umbilicus puerozum cum elongatur.	¶ Uulnera recentia curanda.
La. cccclxxij. B H K L.	La. lxxviiij. A L	La. ccl. in sine	La. cxi. D
¶ Uentrem febricitan tium laxare	La. clxx. B	La. cccclxxviiij. B	¶ Uulnera pulmonia curanda.
La. cccclxxv. A	La. xciiij. in sine	La. ccl. f	La. cxiij. B J
¶ Uentris punciones sedandas	La. c. cxiij. f	¶ Uulnera purganda	La. cxiij. B J
La. cccclxxviiij. D.	La. c. B J	La. ccl. f	La. clvi. D
	La. cxi. E	¶ Uulnera cõglutinada	

Tabula super tractatu de Herbis.

La. cxx. B
 La. cxxi. B
 La. cxxii. F
 Ulnera cauata
 La. cxxij. B
 Ulnera cancerosa
 curanda.
 La. ix. L
 La. xij. in fine
 Ulnera faucium
 La. cxxij. B
 Ulnera capis
 La. cxxi. A
 Ulcera ventris
 La. cxxij. L
 Ulcera antiqua
 consolidare
 La. ix. L
 La. cxxv. B
 Ulcera incarnanda
 La. lxxix. F
 La. cxi. A
 La. cxxvii. L
 La. cdx. F.
 La. cxxvii. F
 La. cxxvii. A
 La. cccxxviii. B
 La. cccxxviii. F.
 Ulcera in declinozum
 La. cxi. B
 La. cxi. F
 La. cclv. B F
 La. cclv. B K
 La. cclxi. E
 La. cccxix. F J
 La. cccij. B D
 La. cccx. E
 La. cccxxvii. S.
 La. cccxxvii. B.
 La. cccxxvii. D.
 La. cccxxij. L
 La. cccxii. D
 La. cccxxvii. A B.
 La. ccccc. B
 Ulcera putrida et
 cotrosua.
 La. cccxxvii. A
 La. cclv. E in fine
 La. cccxx. A
 Ulcera sanguinolenta
 La. cxxij. L
 Ulcera sagadenica
 curanda.
 La. lxx. D
 La. lxxix. D.

La. cccij. B
 La. cccxxviii. E.
 Ulcera renum
 et vesice.
 La. lxxij. F.
 La. cxxij. A.
 La. cxxij. A.
 La. dxv. A
 Ulcera deambularia.
 La. cccxlv. B
 Ulcera carbunculosa.
 La. cccclxxviii. E
 Ulcera sananda que
 sunt in ambobus volis
 manuum et pedum.
 La. cccx. K D

ydopis

La. xi. B F
 La. xxi. B
 La. xxxij. F B
 La. lxxvii. B F D
 La. lxxij. B
 La. lxxix. L
 La. xc. B D
 La. cxi. E
 La. cxxij. J.
 La. cxxij. B
 La. cclij. D
 La. cclij. F.
 La. cclv. L E
 La. cclv. D
 La. cclvi. K
 La. cclvii. B D
 La. cclvii. B F
 La. cclvii. L
 La. cccxxvii. in fi.
 La. cccxxvii. B
 La. cccxxv. F
 La. cccxli. in fine
 La. cclxx. J.
 La. cccxxvii. B
 La. cccxi. E
 La. cccxi. D D.
 La. cccxix. in fi.
 La. cccxxvii. D K
 La. cccxxvii. L.
 La. cccxi. B
 La. cccxi. K.
 La. ccccc. B E
 La. cccclij. D B
 La. cccclv. F
 La. cccclxxvi. B L
 La. ccccc. D

Gyliaica passio
 La. lxi. E.
 La. lxxij. B
 La. lxx. K
 La. lxxix. F
 La. cxxvii. in fine
 La. cxxij. E in fi.
 La. dx. B
 La. cclxxvii. L D
 La. cccxxvii. B B E.
 La. cccx. D
 La. cccxxvii. F J
 La. cccxxvi. in fi.
 La. cccv. E
 La. cccx. L
 La. cccclxxvi. R

Sequitur ta bula de Ani malibus.

Ad alopiciam.
 La. xii. D.
 La. xii. D
 La. cxx. E.
 La. lxxvii. A
 La. lxxvii. B
 La. cxxvii. D
 La. cxxix. B
 La. cxxij. A.
 La. cxxvii. L
 La. clvii. E
 Aurium doloe
 La. iii. in fine
 La. iii. L
 La. xiiij. K L.
 La. xiiij. E K
 La. xiiij. L
 La. lxxij. B.
 La. lxx. A.
 La. lxx. B
 La. cliv. B L.
 Aurium vames
 La. i. A.
 Aurium vlora
 La. cxi. F
 Auris sordidic
 La. i. B D.
 A postemara
 post aures
 La. cl. E
 Audicam recu
 perandum.
 La. xiiij. F
 A postemata gutturis
 Lapi. i. K et in fine.
 A postemata grossa
 dissoluenda.
 La. xiiij. D
 A postematis bus pul
 monis conferr.
 La. xxi. D
 A postematum dur
 ricias soluit.
 La. lxx. B.
 A dulta sanae
 La. lxx. D.
 A linari valet
 La. ij. L
 La. cliv. E

Tabula super tractatu de Animalibus

¶ Animalia venenata
refugantur.
La. lv. A. E.
¶ Ani caulis.
La. cli. B.
¶ Apum siue vespa
rum icrus.
La. riiij. B.
¶ A vicis custodia.
La. lxx. D.

Bothor. idē

ulcera oris
La. xxxij. in fine.
Capitis do-

lorem siue sodas sedat.
La. lxxij. D.
La. liij. A.
La. c. E.
¶ Capitis ulceribus.
La. cliij. B.
¶ Capillos crescere
facit.
La. clvi. A.
¶ Capillos qui sunt in
palpebris amputat.
La. cxix. A.
¶ Capillos et pilos
crescere non sinit.
La. cxliij. C.
¶ Cancr.
La. liij. in fine
¶ Calculus.
La. liij. E.
La. lxx. C.
La. xcix. A.
La. cxx. in fine
La. cxxiiij. in fine
¶ Calculi vesice
La. cliij. J.
¶ Carbunculus
La. iij. B.
La. xxi. A.
¶ Cantarides bibentis
bus subuenit
La. xxi. D.
¶ Carnem malam
eradicandam.
La. lxxiiij. F.
¶ Cascos a muribus no
geringi dicuntur
La. xxx. D.
¶ Canes impinguat
La. xxxij. A.

¶ Capillos et leno
des tollunt.
La. xxiij. K.
¶ Cerebrum confortat
La. xxi. F.
¶ Cerebr. calcificandū.
La. lxxij. A.
¶ Cistica passio.
La. cl. D.
¶ Cystica passio
La. cl. in fine.
¶ Colica Passio.
La. lxxviiij. EB.
¶ Loini comouet.
La. v. L.
La. lxxij. DE
La. cli. in fine
¶ Colic. confortandum
La. lxxij. A in fine.
La. c. in fine
¶ Colorem bonū efficit.
La. lxxviiij. B.
La. lxxx. D.
¶ Contra nitris
nocumentum
La. d. J.

Dentium do-

lores curat
La. xxiij. B.
La. cliij. in fine
La. cxii. B.
La. cliij. in fine.
¶ Dentec. confirmat
et gingiuas.
La. v. K. D.
La. xiiij. B.
La. xxiij. J.
La. cxx. in fine
¶ Dentium rubigi
nem curat
La. xiiij. B.
¶ Dentes vt velociter ori
ant. et siue dolore exci
La. lxxiiij. E.
¶ Dentium eradicat
tionem facilem.
La. cxxij. in fine
¶ Dissinteria.
La. i. K.
La. liij. B.
La. xxiij. J.
La. xxx. B.
La. lv. D.

La. cl. in fine
¶ Difficultati anbe
litus confert
La. i. E.
¶ Dosis dolori profunt
La. xxx. D.
¶ Domū tuū vt mūdās
ab omni reptile ac serpēte
La. v. in fine.

Epilentiam

excitat.
La. xiiij. in fine.
¶ Epilentia
La. ij. E.
La. v. A. H. B.
La. xxxij. A. D.
La. xxxi. E.
La. liij. B.
La. lxxiiij. F.
La. lxxviiij. B.
La. cv. in fine
La. clviij. B. E.
¶ Empetigo
La. i. D. B.
La. liij. B.
La. d. F.
¶ Emigranea
La. i. B.
¶ Emorroidas
La. xiiij. D.
La. xxx. D.
La. xxxij. A.
La. xxxiiij. E.
La. lxx. B.
La. lxxviiij. F.
¶ Empoica passio.
La. lv. D.
¶ Etbicis.
La. v. J.

Exco:iationi calca

net sanat.
La. iij. E.
¶ Ebricitatem curat
La. iij. D. La. lxx. B.
¶ Effusiones ad
viscerā prohibet
La. lxx. B.
¶ Elephantiām sanat.
La. lxx. in fine.
La. xcix. D. et in fine.

Fantasticos

sanat.
La. lxxviiij. D.

¶ Febres curat
La. lv. in fine
La. cxliij. B.
¶ Febres cotidianas
La. v. L. La. lxxx. J.
¶ Febres tercianas
La. iij. D.
¶ Febres quartanas.
La. xxxiiij. E.
La. lxx. D.
La. lxx. in fine
La. clviij. E.
¶ Febres quartanas
facit euenire.
La. lxxiiij. B.
¶ Febribus periodicis
La. i. D.
¶ Ferum extrahit.
La. xxi. R.
La. liij. D. in fine
¶ Fistula
La. xxxij. in fine.
La. clvi. E.
La. lxxviiij. B.
La. cxxix. E.
¶ Fistulas labiorum
La. i. B.
¶ Fistulis frigoris valet
La. v. B.
¶ Furfures delet
La. xiiij. A.
La. xxxviiij. E.
¶ Formicas vt dimittat
mansiones et fugiant.
La. lxxij. A. B. L. et in fine
¶ Formice vt moriantur
in eorum foraminibus.
La. lxxij. D.
¶ Formice vt non eres
ant eorum foramina
La. liij. D.
Herisipila.
La. i. D. B.
La. cv. B.
La. cl. B.
¶ Hominem inuis
lent reddere
La. xxxiiij. D.
¶ Humeri dolo
bus sanat.
La. xciiij. E.
Ignem sa
crum curat
K. liij

Tabula super tractatu de Animalibus

La. li. E
 Ignis adusti
 onem curat
 La. x. vii. A
 La. cxx. D
Incencia
 La. i. D
 La. xlii. A
 La. cu. in fine
Infusiones tollit:
 La. xxi. I
Incurarum dolo-
 res curant
 La. li. A
Impregnationem si-
 ue conceptum iuuant.
 La. xxvii. B
 La. lv. E
Infanti fluxum ab-
 scindit ab ore.
 La. cxi. K
Inestina rupta
 La. li. E
Imbrii actonitruus.
 La. xxxvii. A
Impinguar forrifer
 La. cxx. L.

Lapidem in
 vesica dissoluit z curat
 La. ii. f
 La. v. D
 La. c. L
Lapidem renum
 curat.
 La. lxxii. D
Lac attrahendum
 in mammillis
 La. v. I
Lac mulierum in ma-
 millis dissoluit.
 La. lxxxii. in fine
Lacerroz infirmitas.
 La. cxx. f.
Latrocinia terrorefq;
 nocurnos prodelle
 La. xxvii. f
Lepzam sanant
 La. v. A
 La. xliii. B
 La. lxxi. in fine.
 La. cxxix. A
Litargie valet
 La. cxxix. f
Lienis dolores

curant.
 La. xlii. B
Lupus vt terreatur.
 La. lxxx. L

Matricis do-
 lorem curat.
 La. ccl. B.
Matricis suffo-
 cationem
 La. xii. A
Matricis presfo-
 cationem.
 La. xxvii. B
Maculaa faciei
 delet.
 La. cxi. A
Maculas negras
 emendat.
 La. li. D.
Membra corroborat
 La. lxxvii. L
Menstrua imperat
 La. xlii. B
 La. cxxi. E
Menstrua abstinet
 La. lxxii. R
Morpbcam curat
 La. i. E. B.
 La. ii. B.
Morbo arcuato
 medetur
 La. xlii. B
Morbum caducum
 sedare
 La. cxxi. in fine
 La. xxxii. B
Moribus serpentum
 ac scorpionum.
 La. iii. B.
 La. li. in fine.
 La. cxi. A.
Morbus canis
 rabiosi.
 La. ii. B.
 La. xliii. B
Morsus araneorum.
 La. i. E. D. E
Morsus carti curant.
 La. xxx. B. B.
Morsus mustele
 La. cxi. A. B
Morsus marinozum
 velenosorum curant.
 La. ii. D.

Morsus vipere
 La. i. f
Mulier vt concipiat
 masculum vel feminaz.
 La. xvi. D
Mulier vt non
 concipiat
 La. xxvii. in fine.
Mustelam effugat
 La. cxi. E
Mures necat
 La. xix. A. B. L. E. B. B.
Mures vt de domo
 fugiant
 La. xxi. f. J

Mariu fetu-
 ri confert.
 La. xxvii. E
Metastasis sanat.
 La. v. B.
 La. lxxvii. B
Meruos contractos
 remollire
 La. lxxvii. A

Mulorum
 dolores:
 La. xliii. L
 La. xliii. in fine
 La. lxxvii. f.
 La. ccl. B
 La. cliii. in fine
Mulorum suffusio-
 nes sanat
 La. xliii. J
 La. cliii. A
Mulorum albedo
 curatur.
 La. cxx. in fine.
Mulorum claris-
 tatem restituit
 La. lxxii. A
 La. lxx. in fine.
Mulorum calis-
 gines
 La. cliii. A. z. in fine
Mulorum albugi-
 nem abstergit
 La. i. D.
 La. ii. L.
 La. ii. in fine
 La. lxxvii. A
 La. lxxii. in fine
 La. c. D

La. cxx. D
Morum pilorum caulis
 forum prohibentia
 La. xliii. f. B
Motioni confert.
 La. xxi. p
Mouim morbum
 sanare
 La. ii. in fine.

Maraliticis
 subuenit.
 La. xxi. D
 La. c. L
 La. cxi. B
Maralitis lingue
 La. xxi. E.
Maralitim totius
 corporis valet
 La. xxi. L
Mannum mundifica-
 La. lxxii. L
Marturicibus
 et pericula puarperu
 tollantur.
 La. xxi. L. D
Mariscis
 La. xxi. B.
 La. c. D

Mariscis palpebrarum
 vicijs curat
 La. xxi. E
Mariscis redire co-
 ganur.
 La. cxxix. B.
Marodagra.
 La. i. B
 La. xliii. E.
 La. xliii. L. I
 La. xliii. in fine:
 La. liii. in fine.
Marionis vi-
 tia valet.
 La. xxi. I
Mustulas soluit
 La. xliii. in fine
 La. xxi. B
Muritus.
 La. i. D
 La. lxxvii. A
Murignes tollit.
 La. xliii. B.
Murices necare.
 La. cxxvii. A. L. D. f

Tabula super tractatu de Animalibus

¶ Pulice effugare.
La. cxxij. E
¶ Pediculos interficit
La. cxi. per totum capi.

Qui vexant

ab inabis
La. lviij. E

Renum do-

lorem curat.
La. liij. D.
La. v. D. f
La. li. A
¶ Rheumatismum curat
La. v. D.
La. xxxij. k.
La. lvi. A.
La. lxxvij. C
¶ Rubra yença
auxiliatur.
La. clxij. A.

Sanguinez.

meliozem generantia
La. ij. B
La. li. A
¶ Sanguinis sputum
La. v. J
La. cxi. E
¶ Sanguinem
mugentibus
La. ij. f
¶ Sanguinis fluxus
narium sistitur.
La. i. E.
La. v. E. B. D.
La. xiiij. B
La. xxiij. L
La. xxxvij. B
La. xxxvij. B.
La. liij. B
La. d. B
¶ Sanguinē cōstringit.
La. vi. B
¶ Sanguinis excreas
iones iuuat.
La. li. A
¶ Scabiem abster
gendam.
La. i. D.
¶ Sanguisuga vt
cader de gutture.
La. clvi. B
¶ Spasmus

La. clx. in fine.
¶ Spasmus ex plenitu
dine confert.
La. xxi. k
¶ Splenis sudorem
adiuuat
La. xxxij. E.
¶ Splenem liquescit.
La. xiiij. in fine.
¶ Splenis duricia
confert.
La. v. J
¶ Splenem attenuat.
La. xij. A
¶ Serpigo
La. i. D
¶ Secundinam
excludit
La. xij. A
La. xxxi. R.
La. liij. D
¶ Serpentes fugare.
La. xiiij. B
La. ii. A
¶ Serpens vt illo die
re non tangat
La. lxx. A
¶ Serpentes vt
non timer.
La. xxxij. D.
¶ Serpentium ictus.
La. clxij. B
¶ Sincopis.
La. xxxij. L.
La. c. A.
¶ Squinancia.
La. i. J. k. z in fine.
La. xl. B
¶ Spinas et furculas
extrahit
La. cxx. A
¶ Stomachum
mundificat
La. lxx. L
¶ Stomacho ex frigid
do dolenti confert.
La. xiiij. L
¶ Stomachum epulces
ratum curat.
La. xiiij. J
¶ Stomachū cōfortat.
La. clv. A
La. lxxi. in fine.
¶ Scortomia,
La. c. B

¶ Scorpiones interficit.
La. i. A.
La. cxxvi. B. L
¶ Scorpionibus passis
La. cxxix. in fine.
¶ Scorpiones vt de
domo fugantur
La. cxxvi. B.
¶ Scorpio si morozdes
rit aliquem.
La. cxxvi. D
¶ Scorpions punctura.
La. v. B
¶ Scrofulaz.
La. v. L
La. xxij. in fine
La. xxvij. in fine
¶ Sordos sanat.
La. xxi. B.
¶ Sudorem inhibet.
La. xxi. B

Tetani cura.

La. cxxij. D
¶ Tenasmo. i.
La. xiiij. B
¶ Tremor confert
La. xxxi. H
La. lxxvij. D. L.
¶ Tremulos liberat.
La. xxvij. A
La. cl. D.
¶ Tumorem melanz
colicum amputat.
La. c. B
¶ Tinea pellis.
La. xxij. L.
La. xlv. AB
¶ Tiores soluit.
La. cl. E
¶ Tumorem vulneribus
non admittit.
La. xxvij. L
La. xxvij. f
¶ Tullis
La. v. J. B
La. xxxij. B.
La. cxxij. B.

Venenis

omnibus resistere.
La. i. f
La. ij. E.
La. li. E
La. lxxij. f.

La. lxx. in fine
La. lxxij. B
¶ Venenum bibicum
extrinquit.
La. xiiij. E
¶ Venena toxica
curanda
La. xxi. J
¶ Venena leporis
marini curat
La. cxxvij. in fine.
¶ Ventres puerorum si
ue in fantium ioluit.
La. cxi. Q
La. cl. L
La. clvi. f
¶ Ventrem dissoluit.
La. clv. A.
La. lxxi. in fine.
¶ Ventris vulneratio
nes curat.
La. v. B
¶ Ventris dolor:
pungitiuus.
La. cxxij. R.
¶ Ventrem mollit.
La. v. B
La. liij. B
¶ Ventrem abstinet.
La. xiiij. B.
¶ Urinam prouocantia
La. xxxvij. A
La. clv. B
La. lxxi. in fine
¶ Urine difficultatem
La. cxi. p.
La. cl. in fine
¶ Uerucas curat
La. xxxij. f. L
La. xxvij. B.
La. cxi. in fine
¶ Uermes expellit
La. xxxij. L.
La. cxxij. L
¶ Uermes ex solutione
vomitus educant
La. cxxi. B
¶ Uentrositati stomachi
et intestinozum
La. xxxij. E.
¶ Uirgo dolores curat
La. ij. f.

Tabula super tractatu de Auibus

Ulsum confortandum
 La. lxxviii. B
Ulcera oris sanar.
 La. cxiii. D
Ulcera intestinozum:
 La. v. D
 La. liii. E
Ulcera capitis
 La. cliv. B
Ulcera que serpunt
 sananda.
 La. liii. B
Ulcera ambulantiã.
 La. v. F
Ulcera putrida
 mundar.
 La. xv. A
 La. lxxii. B
Ulcera antiqua
 sananda.
 La. i. K
Uulnera recetia ad sa
 nitatem perducunt.
 La. cxiii. B
Uulnera sanar.
 La. xiiii. W
Ululum gratum et
 nimum facit
 La. i. J
Uroz tua vt te di
 ligat semper
 La. clvi. B
Ydropicis
 La. liii. K
 La. v. J
 La. xiiii. C W
 La. xxi. J
 La. xxvii. E
 La. lxxiii. in fine.

Tabula de Auibus

Ad Alopiam
 La. r. A
Aurium dolor
 La. xxx. F
 La. cxii. E

La. ccii. A
Ad Asina.
 La. xvi. A
 La. li. in fine
Aquam in aure
 eiciendam
 La. r. E
Alum fillit.
 La. ix. E
Apostemambus
 calidis
 La. xci. F
Apostematibus
 cancerosis.
 La. r. E
Aspredo palpebraruz
 La. xxi. B
 La. xxvii. E
Auis que omnes in
 firmitates egrotatis in
 tra se colligit
 La. xvi. A B C

Calculus

La. xxvii. E
Carbutulus.
 La. xxi. F
 La. cxiii. E
 La. cxli. A
Capitis dolorem
 siue sodam sedat
 La. xxxii. A
 La. lxxviii. L
 La. xxvii. B
Capillos crescere
 facit
 La. xii. A
Capira clauorum.
 La. xii. B
Colica passio
 La. xxxii. in fine
 La. li. F
 La. cxii. B
Colli dolorem sedant
 La. liii. W
Combustionibus
 La. xclii. F
Coitum commouet.
 La. ix. E
 La. xci. H D
 La. xxi. A B
Cor confortandum
 La. xci. in fine
Culices effugandas.
 La. xli. p. totum caplin

Dissinteria.
 La. cxiii. B.

Empetigo.

La. x. H D
 La. xxx. B
 La. ci. in fine.
 La. cxi. A.
Epilentia
 La. xvii. D
 La. lxx. B
 La. xxvii. F
Ebricitatem curat
 La. lxxviii. in fine.

Faciem pur

gandum a lenigine
 La. xxi. E
Facie fissuras
 La. r. A
Falco si non
 potest firmare
 La. xlv. A
Falco si nimium
 laxatur
 La. xlv. B
Falco si ostru
 crure vel ala.
 La. xlv. C D E
Frensis
 La. xvi. in fine
Flegmones qui nascu
 tur in naribus
 La. liii. in fine
Fluxum sangui
 nis uariu.
 La. xxxii. D
 La. liii. D
Fluxiones stringit.
 La. liii. J

Homo egro

rans an uiuat vel
 moriatur
 La. xxi. A B
His qui cibos
 dirigunt
 La. lxxix. A

Iunctura

rum dolores
 La. liii. in fine.
Ignem sacrum

La. xci. K
Ignis aduentionem
 La. xci. L

Labiozum

fissuras.
 La. r. A
Lentiginem elimat
 La. lxxiii. A
Lingue asperitas
 La. liii. B
Lumbozum dolorem
 remouendum
 La. i. in fine.

Menstrua

imperant
 La. xii. J P
 La. xci. R.
Mamillas puellaruz
 prohibet a magnitudine
 La. cv. B
Morbea.
 La. xii. A
 La. lxxiii. A
 La. cxii. A
Moribus serpentuz.
 La. xxx. E
 La. li. in fine
Morbus cais rabiosi
 La. xxx. B
 La. xxx. in fine.
 La. lxx. in fine
Morbum caducum
 La. cii. B
Morbus faucium
 La. cii. D
Morbo regio
 La. xxi. C
 La. xxvii. in fine.
Mulier vt narrabile
 omniaque gessit
 La. xvi. B
Mulce vt necantur
 La. lxxi. A in fine

Oculorum

dolores.
 La. liii. A
 La. xxx. B E.
 La. liii. B
 La. lxx. A
 La. lxx. B
 La. xci. A
 La. cv. E

Tabula super tractatu de Discibus

La. cct. D
 ¶ Oculorum albugi-
 nem abstergit
 La. iij. B
 La. iij. B
 La. cxi. F
 ¶ Oculor. suffusionco.
 La. cxiij. A
 La. cxiij. B E
 ¶ Oculorum caligines.
 La. iij. in fine.
 La. xxi. AD
 La. iij. L
 La. cxiij. B
 La. cxiij. E
 La. cxi. L
 ¶ Oculorum daru-
 patem restituit
 La. i. AB E
 La. xvi. D
 La. xi. B
 La. cxiij. D
 ¶ Obluioni confert.
 La. cxiij. in fine

Paraliticis.

La. iij. B
 La. lxxxiij. L
 ¶ Podagra.
 La. xxx. B
 La. xci. J
 La. xc. ij. L
 ¶ Pusulas oculo-
 rum reprimat
 La. luj. L
 ¶ Pulices effugare
 La. xxxij. A

Qui sumpsit

venenum.

La. cca. L B

Scabiem ab

stergendum.
 La. i. B D
 ¶ Sanguinem bonum
 generantia
 La. iij. B.
 ¶ Secundaria excludit.
 La. cxi. E
 ¶ Serpentes fugare.
 La. xvi. L
 La. cxi. A.
 ¶ Squinancia.
 La. lxx. L

¶ Sanguinem melans
 colicum generantia.
 La. lxx. B.

¶ Similes vt non
 intrant domum
 La. cvij. A

¶ Stomachum
 confortare.
 La. iij. E.

¶ Sperma multiplis
 candum.
 La. it. E.

Thesaurus

tuus vt augetur.
 La. lxxi in fine
 ¶ Umores soluit
 La. lxx. E

Ventrem

fluere facit
 La. vi. in fine.
 ¶ Ventrem stringit.
 La. vi. A
 La. c. A

¶ Venas omnibus.
 Laplin. cxxij. B

¶ Verrucas.
 La. xij. B.

¶ Vesparum puncture
 La. cvij. L D E

¶ Viscum acuit.
 La. cvij. B.

La. cxx. D.

¶ Viscum confortandam
 La. lxx. E.

¶ Vocem clarificandaz.
 La. ij. E.

La. lxx. L

¶ Urinam prouocantia
 La. xij. L P

¶ Unguibus leprosis
 faciunt cadere
 La. xij. A P P

ydropicis

La. xij. K.

Sequitur Tabula de Discibus.

¶ Ad atopicias
 La. cxxvi. in fine

La. lxxvi. L.

La. cii. E

¶ Aurium dolores.
 La. ij. B

¶ Anbelitus cons-
 trictiones
 La. xli. L.

¶ Alma
 La. lxxi. D

¶ Aluum emollit
 La. cca. D

¶ Abortuum faciunt
 La. lxx. F

Capitis do-

lorem tollunt.

La. xci. E

¶ Calculos sanat
 La. cxxvi. B

La. lxxvi. F

¶ Carbunculus
 La. lxx. K

La. lxx. E

¶ Carnes excrecen-
 tes tollit
 La. lxxi. J

¶ Licantes tollere
 La. lxxvi. E

La. cii. A

¶ Coleram depomunt
 La. lxxvi. ppe finem.

¶ Coctum stimulare
 dicitur.
 La. xvi. A

¶ Corpori tela ex-
 trahuntur
 La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxx. B

La. lxxi. K. Epilepticis.

La. cxxxiij. B

La. lxxxiij. in fine

¶ Epilepticis.
 La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

La. cxi. D

Tabula super tractatu de Piscibus

Winstrua mulierum
La. lxi. D
Worsus draconis
curatur.
La. ii. B
Worsus reptilium
La. iii. A
Worsus scorpiorum
marium.
La. lxxvi. A B L D
Worsus vipere
La. lxxvii. A
Worsus canis rabidi
La. lxxvii. B
Worsus murene
La. lix. A
Dis ulcera.
La. lxxvii. L
Dolorum caliginos
tolunt.
La. lxxvi. J
Dolorum suffusio
nes decurgunt.
La. lxxvi. H J.
Dolorum rubes
dini valde.
La. llix. L
Dolorum tumorce.
La. lxxi. E.
La. lxxi. B
Dolorum cicatrice.
La. lxxi. F
Dolorum carnes sus
pernacias consumit.
La. cii. A
Dolorum albuginem
La. lxx. in fine
La. lxxi. F
Dannum ac
lentiginos delendum
La. lxxi. B E.
La. lxxvi. J.
La. llix. B
La. lxxii. L
La. cii. B
Parotidas et stru
mas curat.
La. lxxii. L
Partus facilis
La. cii. in fine.
Prosecutionibus
maricis.
La. lxxvii. B.

Pilos generat.
La. llix. L.
Pilos et carnes
abradit.
La. llix. L
Pilos inutilis in
palpebris cobibet.
La. llix. B.
Podagra.
La. llix. J

Qui habent

tediam vini.
La. ii. in fine
Capit. lxi. in fine

Scabies pec

toris.
La. ii. A
Scabies palpebrarum
La. lxxi. E
Stericis offoca
tionibus
La. lxxii. F
Siducos liberat
La. lxi. L
Spinas acutas
extrahendas
La. lxxi. F
Signis tempestatis.
La. cii. A.
Stomacho debili
La. lxxii. A.
La. llix. L
Stomachi reficiunt.
La. lxxi. A

Tullis

La. lxxii. in fine
Tenasiom.
La. lxxi. L
Tumores tollit
La. lxxii. in fine
Toracem curat
La. lxxi. D

Ventrem

mollificare
La. lxxi. A
La. lxxii. B.
Ventrem mouent.
La. lxxii. in fine.
Venenam curanda.
La. lxxi. E
La. lxi. B

La. lxxii. A
Venenam leporis
marini curantur.
La. lxxi. A
Vitium abstergendum
Capit. llix. E
Vulcera desiccanda
La. lxxi. L
Vulceribus capitis
La. lxxii. A
La. lxxii. B.
Vulcera vesice
La. lxxi. D
Vitam sedat.
La. lxxi. F
Vitine difficultates
La. llix. L
Vulturn gratum ac ni
neum faciendam
La. lxx. D
Vulnera for
did purgat
La. lxxi. L.
Vulnera nimis pro
funda concarnantur
La. lxxi. in fine.
Vulnera purrida
gingivarum.
La. lxxii. D E
Vulnera glutinant
La. lxxi. D.
Vingulam resoluentem.
La. lxxi. L

Ydropicis

La. lxxii. D.

Tabula de Lapidibus.

Ad alopias.
La. lxxii. B.
La. lxx. B L D.
Aurium dolorum.
La. lxxi. A
La. lxxvi. L.
La. ci. A
Aurium fluxus.
La. lxxii. E
Aurium vlcera.
La. lxxi. L
Aurium attritiones
La. lxxii. D et in fine
Aurum augere tradit
La. lxxvi. F
Apostematis
inguinis.
La. lxxi. B
Apostemata gingiue
da curat.
La. lxxi. B
Apostemata putris
da curat.
La. lxx. E.
Apostemata frigida
La. lxx. E.
Apostemata splenis
Lapitulum. cii. E F
Apostemata hegmatis
rica curat.
La. lxx. D P.
Apostemata hegmatis
ca tellicolor maturada.
La. cxxiii. k
Apostemata dur
ra resoluit.
Lapitulum. cxxi. B.
Apostemata que
sunt in ano.
La. cxxiii. in fine.
Apostematis
vulue conuenit.
La. cxxiii. E
Apostematis cas
tidis mammillarum.
La. cxx. F
Apostematum in
inino conuenit.
La. lxxii. A.
Aima
La. lxxii. D.
La. lxxvii. A

Tabula super tractatu de Lapidibus

Capitulum lxxi. B

La. ci. E

La. cxxij. D

¶ Ad dolorem stomachi. La. iij. A

¶ Simoem conciliat

Capitulum. x. f.

¶ Ad iras regum

et dominorum

La. cxxij. E

¶ Ad prelias et ad

causas vincendas

La. cxxij. E

¶ Ad imperandum quodlibet.

La. cvij. C

¶ Ad diuitias valet.

La. lxx. D

¶ An sit virgo

vel corrupta

La. lviij. D

¶ Ad venereos

voluptates.

Capitulum. lxx. L

¶ Arctice passioni

La. cxi. A

¶ Anchara doloribus

confert et iuncturam.

La. ci. A

¶ Ad fissuras que

fiunt in ano.

La. cxxv. B.

La. cxx. A.

¶ Ad nationi ignis.

La. cxxij. D.

La. lxxvij. E

¶ Argentum viuum

extinguendum.

La. xvi. D

Bothor oris

La. cxxvi. B

Capitis do-
lorem tollunt

La. lxxvi. A

¶ Caparrum prohibet

La. cxxi. E

¶ Cardiaea.

La. lxxvij. A. f

La. lxxvi. f

La. cxxv. in fine.

Caput purgatum.

La. lxxvi. B. J

Capillos attenuat

La. lxxvij. B.

La. c. B

¶ Lausam litis ante

iudicem repromere

La. clxij. B.

¶ Larnem superfluum

am auferendam

La. viij. A

La. v. B

La. xxxv. D

La. c. B.

¶ Lancer

La. xij. J

La. xv. B

La. xviij. B.

¶ Lames humidus

desiccandas

La. xij. B.

¶ Cerebrum

mundificandum

La. xliij. B.

¶ Lepbalargie.

La. lxxvi. A

¶ Liliaca passio.

La. lxxij. E

¶ Lolicam passio

onem curat.

La. lxx. A

La. cxi. f

¶ Loidis pfortantia.

La. xviij. E

La. lxxv. in fine.

La. lxxvij. D. z. in fine

La. lxxvi. Z.

La. cxx. in fine

¶ Loidis tremorem

La. xvij. f. B.

La. x. L. E.

La. lxxvij. f

¶ Loidis leticia reddit

La. lx. A

La. lxx. D

¶ Lolozem in facie per

ditum recuperat

La. lxxv. f

¶ Lorpora pinguia

excremandum.

La. viij. B

¶ Loningu dat amore

La. xviij. A. z. in fine

¶ Conceptu prohibet.

La. lxxi. f.

¶ Conquassationibus

que fiunt in interjoubus

membris.

La. lxxvi. D

¶ Contra oes inimicos

La. lxxvi. J

¶ Contra hostes

La. i. A. B

La. lxxij. D

¶ Contra insaniam

La. i. A. et in fine.

La. cxxij. A

¶ Contra ritas.

et iniurias

La. i. A.

¶ Contra incurfio

ones fancef macu

La. primum. A

La. lxxvij. B

¶ Contra pigriciam

La. cxxij. D

¶ Contra feruorem

animus comotus.

La. v. A.

¶ Contra triftici

am et granitatem

La. v. in fine

La. lx. E

¶ Contra mor

bum caducum.

La. x. E. B

La. lxxij. A

¶ Contra polipum

La. xv. E

¶ Contra pericu

lum tonitru.

La. cxxij. in fine

¶ Contra noctur

nostimozes

La. cxxvij. in fine

¶ Contra tempefta

tes et grandines

La. xliij. in fine.

¶ Contra vanamoftra

La. xliij. B

¶ Contra toxicum

La. lxx. D.

La. lxxvij. k.

¶ Contra melancoliam.

La. cxxv. B.

La. cxi. A

¶ Contra fantafiz

cas visiones.

La. cxxv. in fine

¶ Oleram nigram

educendam.

La. xliij. B

¶ Lotum retinet

La. cxi. B

Dentes

abftergit.

La. primum. E

La. lxxvij. E

La. cv. L. D. E. f.

La. cxxij. k

¶ Dentium dolores.

La. lix. B

¶ Dentes dealbados.

La. xliij. in fine.

¶ Dentes purgantur.

La. primum. D. E

¶ Dentium corrosio

nen prohibet.

La. cxi. E

¶ Dentes confortat

La. cxi. in fine

¶ Dentium for

des abftergit.

La. xliij. in fine.

¶ Devincere inimicos

La. lxxij. A. E.

¶ Demonia vincere.

La. cxxvij. L.

¶ Demones fugat.

La. lxxij. B.

¶ Demonibus incant

ationibus refiftit.

La. lxxij. E. I.

¶ Diffinteria

La. lxxij. B

La. lxxij. E

La. cvij. in fine

¶ Diuitias auget.

La. x. D. f

Emoroi-

das exiccandas.

La. xv. A

La. cxi. E.

¶ Ebrietatem tollere

La. viij. A. B. C

La. clxij. E. D

¶ Epilentias

La. xliij. B.

La. cxxvij. A

La. xliij. B

La. lxx. D

La. lxxvi. B.

La. lxxvi. A

La. cxi. L

¶ Epaf dolorē curare.

La. cxiij. B.

Tabula super tractatu de Lapidibus.

La. lxxv. f
 ¶ Emigranea;
 La. lxxvi. A
 ¶ Elephanta.
 La. cxxij. B
 ¶ Empetigo.
 La. cxxij. f. B
 La. cxxij. f. A
 ¶ Empoiteica;
 La. cxxij. B

Faciem de albandam.

La. lxxij. B
 ¶ Fantasmata pellis.
 La. lxxi. f. z in fine
 La. lxxij. E
 ¶ Flamma extingui-
 lem extinguentiam
 La. ij. A
 ¶ Facundia prudente
 amabilem granifacit
 La. ij. A D
 La. lxxij. B
 La. lx. in fine.
 ¶ Febrium cura
 La. lxxvi. A
 La. lxxv. B
 ¶ Febribus quartanis.
 La. cxxij. A.
 ¶ Febribus atebicis
 La. cxxvi. E
 ¶ Febribus pesti-
 lentialibus.
 La. lxxvi. in fine
 ¶ Febribus me-
 lancolicis.
 La. cxxij. in fine
 ¶ Febris calo-
 rem mitigare.
 La. lxi. E
 ¶ Ferocem oris collic
 La. cxxij. B.
 La. cxxij. B
 La. cxx. B
 ¶ Flegma viscosum
 La. cxx. D.
 ¶ Fellos et vchli-
 les renouere
 La. lxxvij. A
 ¶ Furiosos capillos
 La. lxxix. A
 La. cxxix. B k
 ¶ Fornice cura
 La. lxxi. B

La. cxxij. f
 ¶ Fistulam curandā.
 La. cxx. B
 La. cxxi. E
 La. xli. B
 La. cxxvij. B E

Bingiuē

flute.
 Caplin. omnia. D f
 La. cxxij. f B
 ¶ Binguarum
 inflationes.
 La. cxxij. B. z in fine.
 ¶ Binguis hamecis
 seu dentibus molli-
 bus
 La. cxxij. D
 ¶ Buturi dolore valet
 La. lxxxi. D

Verisipila.

La. cxxi. B
 La. lxxij. B
 La. cxxij. f B
 ¶ Hominem vir-
 ginem facit.
 La. xvi. L
 ¶ Hominem discretū
 et gratum facit
 La. vi. B
 ¶ Hominem tu-
 rum custodit
 Capitulū. lx. A

Iccericia

La. lxxij. in fine.
 La. cxxij. f
 ¶ Ingeniū bonū reddit
 La. lxx. D
 La. cxx. A
 ¶ Intellectum bo-
 num reddit.
 Capitulū. vij. C.
 ¶ Incuborum et
 succuboz cura.
 Capitulū. A
 ¶ Intestinoz vlcera
 La. lxxvi. D
 La. xli. E
 La. cxx. E
 ¶ Intestinoz sor-
 des purgantur.
 La. lxxvij. A
 ¶ Intestinoz ven-
 tilitati confert

La. lxxvi. B
 ¶ Incaustum opti-
 mū ad scribendum
 La. c. in fine
 ¶ Inasmirigare
 La. lxxij. A

Lapis qui

in manu dextra contra
 solem tenuerit radios es-
 mitit z ignes vomit: ita
 vt videntes inirentur
 La. lxx. D
 ¶ Lapis si ab homine
 gestetur a mascula vel a
 pibus non mordetur.
 La. lxxij. D f.
 ¶ Lapis quem qui in
 ore gestauerit: magis
 cogitationum z opini-
 onum iudex efficitur:
 et amabilis redditur.
 La. lxxij. E
 ¶ Lapis que qui porta-
 tus: tū reddit peregrini-
 tum z grati hospitiū
 La. lxx. B
 ¶ Lapis qui valet
 contra pestiferas re-
 giones portatus
 Capitulū. lxx. L.
 ¶ Lapis qui portat-
 us sit: tū a fulgure
 La. lxx. E
 ¶ Lapis qui cum por-
 tat non mergatur.
 La. lxxi. B
 ¶ Lapis positus sub
 lingua: confert diuinā
 do dicere futura.
 La. lxxij. in fine
 ¶ Lapis quādo suspē-
 ditur ad collū infantis: re-
 mouet ab eo timores
 La. lxxi. E.
 ¶ Lapis qui inducit
 insensibilitatē ne sen-
 nat cruciandus.
 La. lxxij. A
 ¶ Lapis si quis por-
 tatus non videbit in
 nocte somnia mala.
 Caplin. cxxij. A
 ¶ Lapis qui an-
 tracem fugat.

Capitulū. cxx. A
 ¶ Lapis qui optimus
 est contra fraudes
 La. cxx. f.
 ¶ Lapis qui fugat
 morbum qui dicit
 noli me tangere.
 Caplin. cxx. B
 ¶ Lapis qui reddit ho-
 minē castum z pudicum
 Caplin. cxx. A
 Caplin. cxxi. A
 La. lxxij. B
 ¶ Lapis qui in collo sus-
 pensus curat emittitū
 et caducos morbos
 La. cxxij. f
 ¶ Lapis qui portatus
 facit bonā memoriā:
 et temperatē auertit
 La. cxxij. in fine
 ¶ Lapis qui portatus
 ore facit diuare futura.
 La. cxx. B f
 ¶ Lapis qui ascensus
 permanet calidus p seps-
 tem dies vel amplius.
 Caplin. iij. D
 ¶ Lapis qui semel ac-
 census: vit aut nunq̄ po-
 terit extinguī.
 La. cxx. A
 ¶ Lapis qui facit
 ostendere mulca si-
 mulachra somnioz
 La. ij. E
 ¶ Lapidēs vesice frāgile
 Capitulū. primū. E
 Caplin. li. E
 La. cxxij. B. z in fine
 La. cxxij. in fine
 La. cxxix. E. L
 ¶ Lapidem frāgile qui
 est in renibus caufatus
 La. cxx. E
 La. cxxij. in fine
 La. cxxix. A
 ¶ Lac generan-
 dum in māmūlia
 La. cxxix. E
 La. lxx. f
 ¶ Lepza
 La. cxxij. f
 La. lxxij. A
 La. cxxij. E

Tabula super tractatu de Lapidibus

Capitulum. ccciiij. E.
 La. cccxviij. L
 ¶ Lentria et Diarria
 curantur
 La. lxxviiij. B
 ¶ Luxuria sedare.
 La. v. D
 ¶ Luxuriam cobibet
 La. lxxi. F
 La. cxi. A.
 ¶ Lianicis ac demone
 repletis.
 La. i. in fine
 La. xxxiiij. AD
 ¶ Lumbicos et ascaris
 despellendas
 La. cxi. D.

Matricis

fluxum prohibet.
 La. xvi. in fine
 La. cxi. D
 ¶ Mania.
 La. lxxiiij. B
 ¶ Malam cogi-
 tationem repellendam
 La. viij. E
 ¶ Simillas puellarum et
 reticulorum puerozum
 prohibet augmentari.
 La. lxx. A
 ¶ Menstrua mulierum
 auxiliatur.
 La. lxxi. A. L
 La. lxxi. B
 ¶ Menstrua stringunt.
 La. xvi. J
 La. lxxviiij. E
 ¶ Melancolicas
 egrotantes.
 La. lxxiiij. F. B. D.
 ¶ Melancolicum hu-
 morem laxat
 La. lxxi. E
 ¶ Morus scorpionis
 La. iij. A
 ¶ Morus ripere.
 La. iij. A
 La. ccciiij. D.
 ¶ Moru sine conuenit
 La. ccciiij. K.
 ¶ Moru syri conuenit.
 La. ccc. E
 ¶ Moxphea
 La. lxxiiij. J.

Capitulum. c. F
 La. cccviiij. FD
 ¶ Morus canis rabidi
 La. lxxviiij. F
 La. ccc. E
 ¶ Morus reptilium
 La. lxxviiij. in fine
 ¶ Mulicribas vt reple-
 at vbra lacte.
 La. lxxviiij. B
 La. lxx. A. L
 La. cxi. B
 ¶ Mulicribus que
 volunt placere viris
 La. vi. BD?
 ¶ Mures interficere.
 La. lxxii. B

Nefreticam

passionem.
 La. lxxv. A.
 ¶ Neoua nimis cales-
 fiant in nido
 La. x. K
 ¶ Non potentibus recti-
 nere vinam.
 La. lxxvi. R. et in fine

Oculorum

dolores.
 La. xv. J. K. et in fine
 La. lxxiiij. B. in fine
 La. cccviiij. B. B
 La. lxxiiij. B.
 La. lxx. in fine
 La. cc. A.
 La. ccciiij. B. B
 La. ccciiij. K.
 La. cccviiij. J. in fine.
 ¶ Oculorum abugnem
 La. ci. B
 ¶ Oculorum caligi-
 nes tollunt.
 La. c. J
 La. cccviiij. A
 ¶ Oculorum albedo.
 La. lxxviiij. E
 La. ccc. in fine.
 ¶ Oculorum dolorem.
 et humida causa.
 La. lxxviiij. D.
 ¶ Oculorum cicatri-
 ces simplicitat.
 La. c. A.

Capitulum. cccviiij. A.
 ¶ Oculorum carnem
 superfluum auferat
 La. c. A. L
 La. cccviiij. L
 ¶ Oculorum fordes
 purgare
 La. c. B
 ¶ Oculos humis
 dos sanat.
 La. lxxiiij. D
 ¶ Oculorum pustule.
 La. c. E
 ¶ Oculorum mylcera
 La. cccviiij. D. F
 ¶ Oculorum obscuritati.
 La. cccviiij. B
 ¶ Oculorum lachryme.
 La. lxxiiij. B. L
 La. lxxiiij. in fine.
 ¶ Oculorum confort
 La. c. J
 ¶ Opiniones et cogita-
 tiones facit bene iudi-
 care. La. lxx. E.
 ¶ Omnes turbas
 contemnit
 La. lxx. in fine
 ¶ Oves vt lacere
 pleantur
 La. lxx. L
 ¶ Oves vt ab eis
 scabies fugantur
 La. lxx. E.

Paralifis

La. lxxvi. A
 ¶ Partus facilis.
 La. x. A. B. E. D
 ¶ Pannum oculi
 mundificat
 La. lxxviiij. B.
 ¶ Paces conciliat
 La. c. L.
 ¶ Palpebrarum duricie.
 La. xii. B.
 La. cccviiij. B. L
 ¶ Palpebrarum grossi-
 tudinem subtiliandam
 La. xv. in fine.
 ¶ Palpebrarum carnem
 superfluum corrodendaz
 La. xv. B
 ¶ Pregnantibus conuenit
 La. x. D. J

Capitulum. I. E.
 ¶ Peltioniam curat
 La. ccciiij. A
 La. xv. B. E
 ¶ Pediculos interficit.
 La. xiiij. B.
 La. cxi. A. L
 La. lxxviiij. A
 ¶ Perueniunt ad futura.
 La. cccviiij. A.
 ¶ Pisticus
 La. cxi. D
 La. xv. B. et in fine.
 ¶ Pilos et camel
 abradit
 La. ccciiij. B. in fine.
 ¶ Pilos nascificat
 in palpebris
 La. lxxiiij. A. B
 ¶ Pium et deuorum
 ad oculum efficit.
 La. c. L
 ¶ Podagram
 La. xviiij. D. F
 La. lxxviiij. B. L
 La. cccviiij. K. D
 La. cccviiij. D.
 La. cccviiij. B
 ¶ Pulmonis con-
 strictionis valet
 La. lxxvi. D.
 ¶ Puerum confortat
 La. lxxviiij. D
 La. cccviiij. B. B.
 La. cccviiij. B
 ¶ Puncuram et oculo
 nis curat
 La. cccviiij. B
 La. cccviiij. B
Qui coire no
 possunt.
 La. vi. D
 ¶ Qui solus loquitur
 La. cccviiij. in fine.
 ¶ Qui biberit argen-
 tumium
 La. cxi. F. B
 ¶ Qui saluas sanguis
 uas emittunt
 La. li. D
 ¶ Qui transglutunt
 acum vel aliud ferrunt.
 La. lxxviiij. L

Tabula super tractatu de Lapidibus

¶ Qui biberunt can-
raridee.
La. cxx. k.

Renum do-
lorem curat.
La. lxxi. B

¶ Regali conuenit
honori.
La. xxi. D

Scabiei con-
uenit. La. xvi. B

La. xvii. B
La. xvii. A
La. xx. E

La. xii. B.
La. xxi. L
La. lxxii. D

La. lxxii. D
La. cxxii. L
La. cxxii. A

¶ Sanguis prohibet
a naribus fluentem
La. xii. in fine.

La. xv. E. f. h. k
La. xvi. D. h

La. lxx. f
La. cxi. E

¶ Sanguis restrictus.
La. xii. E.
La. xli. A

La. lxxvi. D
La. cxi. in fine

¶ Sanguinis flux-
um prouocat.
La. ii. A

La. iii. in fine.
¶ Sanguinis fluo-
rem absterit.
La. cxxii. L

La. lxx. A
¶ Sanguinem con-
stringentiā.
La. xxx. D. f

La. lxxii. L
La. lxxii. A. B
La. lxxi. D

¶ Sanguinem coagu-
larum resoluit
La. c. A

¶ Sanguini mortuo
conuenit q̄ est sub oculo

Lapitulum. cxxii. B
¶ Splenis duricie.
conuenit.
La. xii. E

La. cxxii. A
¶ Splenis dolorem
La. lxxvi. k

La. cxxv. L
¶ Serpentes fugat
La. xxi. J.

La. lxxii. E. k
¶ Serpentes vt statim
occidentur.
La. xxi. D

¶ Sapuz magnificare
La. cxxii. A
¶ Squinantis valet
La. lxxvi. J

La. cxxii. E
La. cxxv. A
¶ Singultui valet.
La. lxxvi. A

¶ Sin copis
La. lxxii. A
La. cxi. L

¶ Si de administratio-
ne veneni aliquis suspe-
ctus sit impositus in ci-
bo illo prohibet ne possit
deglutiri.
La. x. E. h. in fine

¶ Spiritualia confortat.
La. lxxvii. A
La. lxxvii. A

¶ Stomacho malo
La. lxxvi. B
La. xii. B

La. li. in fine.
La. lxxv. A
¶ Stomachi sanguine
et inelinozum.
La. lxxix. A.

¶ Stode flegmatice
La. lxxvi. A
¶ Solis ardore
non timebit.
La. li. B

¶ Scotomie.
La. lxxvi. A
¶ Scorpionis pun-
turam valet.
La. lxxvi. B. h.

¶ Somnia vana repe-
lit. La. i. B
¶ Somnoz interpreta-

tionē plenā facit intelligi
La. iii. B.

¶ Somnum inducens
La. lvi. in fine.
¶ Sirum remouendum.
La. vi. A. L. D. B.

La. cxxii. A
¶ Somnos dulces
prouocare.
La. cxxii. in fine.

La. lxx. L
¶ Spiritum sangui-
nis retiner.
La. xli. L

La. lxxv. f.
La. cxxii. A
¶ Sudorem puocandū
La. cxxii. in fine

¶ Sudorem prohibet
La. lxxii. B.
¶ Surditari et obliuio.
La. cxxii. L

¶ Sultriciam pellect
sapientiam educere.
La. lxxvii. L

Tullis.

Lapitulum. cxi. D
La. lxxvi. E

¶ Tunum et victo-
rem reddere.
La. xliii. A

La. lxxi. E
¶ Turum facit
contra dolos.
La. lxxii. L.

La. lxxii. L.
¶ Ture orie.
La. lxxvi. A

Ventrem
mouet.
La. lxxvi. A

¶ Ventris fluxum sanat
La. li. E
La. lxxii. in fine

¶ Ventris dolorem pun-
giuum. La. c. D
¶ Ventrem stringit.
La. lxxv. D. E.

¶ Ventrem excitat.
La. vi. L
¶ Venena curandam
La. cxi. A. B

¶ Venenum fugat.
Lapitulum primum. B

La. iii. B
La. xxi. B.

La. lxxii. L
La. lxxii. A
La. lxxii. E.

¶ Urgigo.
La. lxxii. B
La. cxi. A

¶ Vermes veneno-
sos effugare.
La. lxxii. B

¶ Vermes aurium.
La. lxxix. in fine
¶ Vermes in ventre oc-
cidit. La. lxxv. B

La. ci. E
¶ Vermes interficiat
abus edacit.
La. lxxix. E.

¶ Verrucas auferet
La. lxxi. E
¶ Vesciam dolentem
La. li. D.

¶ Vesciarum vicera
La. lxxvi. p.
¶ Vilium clarificandum.
La. lxxi. D

¶ Vilium confortat
La. cxxii. A.
La. c. B.

La. cxxii. A. D
¶ Viliū obscuritas
La. xvii. B

La. lxxii. E
¶ Virobo cordis conuenit
La. ii. in fine.

¶ Vincere aduersarios.
La. iii. B
La. lxxi. A. B

¶ Vincere pericula
La. ii. D
¶ Vicius et suspiria
tollere.
La. cxxii. B.

¶ Virginitatem
deprehendit.
La. lxxii. in fine

¶ Vomiti prouocandū
La. xii. E. D.
La. lxxii. B

La. cxx. J
¶ Vocem clarificare.
La. lxxii. B.

La. cxxii. A.
¶ Vulnere difficilia ad

Tabula Generalis de Herbis.

sanandum.

La. vii. B
 ¶ Ulnera consolidada
 La. lxxxv. L
 La. ccc. A
 ¶ Ulnes officina aperit
 La. ccc. f.
 ¶ Ulcera sanare.
 La. ii. E
 ¶ Ulcera oculorum sanare
 La. lxxx. L
 ¶ Ulcerationem virge
 curat. lxxxii. f
 ¶ Ulcibus renu conuenit
 La. cxx. B
 ¶ Ulcera que fiunt in
 naribus ⁊ in auribus.
 La. ccl. B
 ¶ Ulcera pulmonis
 curanda. viii. E
 ¶ Ulcera pſida curada.
 La. viii. A
 ¶ Ulcera fraudulenta.
 La. viii. BC
 La. cxxx. A
 ¶ Utr omnibus hominū
 bus placebis
 La. xxxii. E.
 ¶ Unguentum pro facie
 abstergendum
 La. xxx. A
 ¶ Ulnam ſedat.
 La. cxxx. A
 ¶ Uxor tua an ſit caſta
 vel adultera.
 La. lxxvii. Wy.
ydropicis.
 La. xvii. B
 La. lxxi. B.
 La. lxxxii. P. Q.
 La. cxxiiij. D
 Tyliaca.
 La. lii. A
 La. lxxxix. B

Tabula generalis De Herbis.

¶ Arona. La. i.
 Abrocanum. ii.
 Abſinthium. iij.
 Accacia. ii. j.
 Acroſa. v.
 Acorus. vi.
 Aſſodillus. viij.
 Aſgaricus. viij.
 Agrimonia. ix.
 Agriſolium. x.
 Agnus caſtus. xi.
 Alga marina. xij.
 Alcama. xiiij.
 Allium. xiiij.
 Altea. xv.
 Alluaia. xvi.
 Alkekengi. xviiij.
 Aloe. xviiij.
 Aloes lignum. xix.
 Ambra. xx.
 Ambroſia. xxi.
 Amomum. xxii.
 Amicos. xxiiij.
 Amidum. xxiiij.
 Amigdalā. xxv.
 Anacardus. xxvi.
 Anetum. xxvii.
 Anteflorum. xxviiij.
 Anſum. xxix.
 Anallis. xxx.
 Antibus vel Roſma-
 rinus. xxxi.
 Anuſa. xxxiiij.
 Apium. xxxiiij.
 Apium ſilueſtre. xxxiiij.
 Apium ruſticum. xxxv.
 Apium emoroidarum.
 La. xxxvi.
 Appos. xxxviiij.
 Apofſilla. xxxviiij.
 Artemiſia. xxxix.
 Ariſtologia rotunda.
 Capir. xl.
 Ariſtologia longa. xli.
 Arboꝝ glandis. xliij.
 Arboꝝ vel lignum vite
 para diſi. xliij.
 Abies. xliij.
 Armoniacum. lvi.

Aſaſenida. lxxi.
 Azarum. lxxiiij.
 Aſtralagos vel aſtra
 gallus. lxxiiij.
 Aſpergula. lxxiiij.
 Atriplex. l.
 Auellana inda. li.
 Avena. liij.
 Auricula muris. liij.
 Azedar. liij.
 Accerum. lv.
 Aqua. lvi.

Barba Jo.

uis. lviiij.
 Barbaliſuana. lviiij.
 Baſeſtia. lxx.
 Baſſamus. lxx.
 Baſſamita. lxxi.
 Baſilicon. lxxiiij.
 Bianca ruſina. lxxiiij.
 Beronica. lxxiiij.
 Bedaguar ſiue
 Spina alba. lxxv.
 Belliſia. lxxvi.
 B. lxxvii. lxxviiij.
 Behem. lxxviiij.
 Ben vel Balanus. lxxix.
 Beta. lxxix.
 Beldium. lxxxi.
 Berberis. lxxxiij.
 Buzaden. lxxxiiij.
 Bitumē iudaicus
 ſiue Alſpaltum. lxxxiiij.
 Bzonia. lxxxv.
 Bucrāca. lxxxvi.
 Bortis. lxxxviij.
 Borago. lxxxviiij.
 Bombar vel Co-
 tum. La. lxxxix.
 Bugloſſa. lxxxix.
 Buralmos. lxxxix.
 Butam. lxxxix.
 Buſcus. lxxxiiij.
 Butirum. lxxxiiij.

Camomilla.

La. lxxxix.
 Canapis ſiue Canapus.
 La. lxxxvi.
 Capillos veneris.
 La. lxxxviiij.
 Cardo benedictus
 La. lxxxviiij.
 Cardus. lxxxix.

Camedreos. xc.
 Camcipiteos. xci.
 Carui. xciiij.
 Cardamomum. xciiij.
 Carta mus. xciiij.
 Calomus aromaticus
 Capitulum. xcy.
 Calamus agreſtis. xcvi.
 Caparis ſiue Caparus
 La. xcviij.
 Campboraca. xcviij.
 Camſice aut ſicen.
 La. xcix.
 Carapucia. c.
 Caulis. ci.
 Cauda equina. ciiij.
 Caſſia ſiſtula. ciiij.
 Caſſia lignea. ciiij.
 Caſſanea. cv.
 Ceidonia. cvi.
 Cedrus. cviiij.
 Cerfolium. cviiij.
 Cepe. civ.
 Cebae. cx.
 Cheun. cxii.
 Centaurea. cxiiij.
 Ceraſum. cxiiij.
 Eretanus. cxiiij.
 Licora. cxv.
 Licorea. cxvi.
 Cinoſloſſa. cxviiij.
 Citionia. cxviiij.
 Cipreſſus. cxix.
 Ciprus. cxix.
 Cinamomū. cxiiij.
 Liminū. cxiiij.
 Citrullus. cxiiij.
 Citrum. cxv.
 Cinofbarum. cxviiij.
 Criſpula. cxviiij.
 Criſocollo. cxviiij.
 Criſogonum. cxviiij.
 Colubina. cxix.
 Coloquintida. cxviiij.
 Coſolida maior. cxviiij.
 Coſolida minor. cxviiij.
 Coſolida rubea. cxviiij.
 Londros. cxviiij.
 Londes. cxviiij.
 Loziandrum. cxviiij.
 Lomea ſiue arbor
 cranea. cxviiij.
 Lozdumentum. cxviiij.
 Coſtus. cxi.

Tabula Generalis de Animalibus.

Tribulosa. ccccxxvij.
Triticum. ccccxxix.
Tripolion. ccccxxx.
Tromenilla. vel **Laza**
philon. ccccxxxi.
Turbid. ccccxxxij.
Tubera. ccccxxxij.
Tubus. ccccxxxij.

Valeriana.

La. ccccxxxv.
Verbena. ccccxxxvi.
Verbascum. ccccxxxvij.
Veeticon. ccccxxxvij.
Veetia. ccccxxxij.
Termicularis. ccccxc.
Venur. ccccxc.
Viola. ccccxcij.
Virgapastris.
La. ccccxcij.
Vitis. ccccxcij.
Virem. ccccxcv.
Viscus. ccccxcvi.
Vitricella. ccccxcvij.
Vitruen. ccccxcvij.
Volubilis. ccccxcix.
Tua passula. ccccc.
Tua versa. ccccc.
Umbilicus venenis. vel
Limbalaria. cccccij.
Ungula caballina.
La. cccccij.
Urtica maior. cccccij.
Urtica minor. ccccxcv.
Urpicum. ccccxcvi.
Urtus. ccccxcvij.
Uter siue squer. ccccxcvij.
Urtica. ccccxcix.
Uinum. ccccxcv.

Yrea.

Lapitulum. ccccxcxi.
Yaldane. ccccxcxij.
Yreos. ccccxcxij.
Yris illirica. ccccxcxij.
Ydea. ccccxcxv.
Ypericon. vel **Scopa**
regia. ccccxcxvi.
Yria. ccccxcxvij.
Yriogus. ccccxcxvij.
Ydropiper. ccccxcix.
Ynguarialis. vel **Stel**
laria. ccccxcix.
Ypoquistidos. ccccxcxi.
Ypoglossos. ccccxcxi.

Zparagus.

Lapitulum. ccccxcxij.
Zeduar. ccccxcxij.
Zinziber. ccccxcxv.
Zimabum. ccccxcxvi.
Zimbum. siue **Zirum**
ber. La. ccccxcxvii.
Zimimon. ccccxcxvij.
Zua vel muz. ccccxcxix.
Zucrarum. ccccxcxx.

De anima **libus.**

Homo. Cap. i.
Agnus. ij.
Aries. ij.
Aper. ij.
Azinas. v.
Abane. Alches. vi.
Anabulla. Ansalpon.
Pralo. Ankacinoz. vij.
Affracco. Affudio. vij.
Anfibena. Armena. ij.
Apsis. c.
Aranca. xi.

Blacce bisan

cia. **Lapitulum.** xij.
Bonnacon. xij.
Bos. xij.
Bomber. xv.
Borat. **Borarcha.** xvi.
Bufo. xvij.
Bubalus. z **Bilontes**
Lapitulum. xvij.
Buchus. xix.
Bupeste. xx.
Bubione siue
Bibione. xxi.

Capra.

Lapitulum. xxiij.
Lapea. xxij.
Lanis. xxij.
Lanus. z **Lathaplepa**
Lapitulum. xxv.
Lacens. xxvi.
Lamelus. xxvij.
Lamelcon. xxvij.
Lamelopardus. xxix.
Lapreolos. xxx.
Laltor. xxxi.

Chama. xxxij.
Lalopus. xxxij.
Leruus. xxxij.
Lernicus. xxxv.
Lecula. z **Lelidros.** z
Lenchus. xxxvi.
Lecastes. xxxvij.
Lephos. z **Lencrocota**
La. xxxvij.
Lirogrillus. xxxix.
Licade. xl.
Lirotrochea. xli.
Lriterus. xliij.
Loluber. xliij.
Locodrillus. xliij.
Luniculue. xlv.

Damma.

Lapitulum. xlvj.
Damula. xlvij.
Draco. xlvij.
Draco conpedes. xlix.
Darus. l.
Dypsa. li.
Dromeda. et
Dammula. liij.
Duran. liij.

Equus.

Lapitulum. liij.
Elephas. lv.
Enchires. lvi.
Enidros. z **Emira.** lvij.
Eriaciuz. z **Erni**
neuz. lvij.
Edus. liv.
Emorrois. **Enidros.** et
Excedra. lx.
Engula. z **Eruca.** lxi.

Falena et Fi

ber. lxij.
Fornica. lxij.
Fornice maiores. lxij.
furus et Furus
culus. lxx.

Gala Gene

ta. lxxi.
Gamaleon. lxxij.
Gazelle. lxxij.
Bladofa. z **Onatrix.** lxxix.
Gallus. z **Gurgulio.** lxx.

Viriciuz.

Lapitulum. lxxi.
Dyena. lxxij.
Districh. lxxij.
Dicus. lxxij.
Dymulus. lxxv.

Inculus. et

Jonalis. lxxvi.
Janus. z **Inachlin**
La. lxxvii.

Lacertus.

Lapi. lxxvij.
Lamia. z **Lausanum**
La. lxxix.
Leo. lxxx.
Leopardus. lxxxij.
Leontophonos. et **Leu**
crocuta. lxxxij.
Lepus. lxxxij.
Leuithan. lxxxij.
Lanicus. lxxxv.
Linx. lxxxvi.
Locusta. lxxxvij.
Lupus. lxxxvij.
Luther. lxxxviii.
Lumbicus. xc.
Luchaone siue Liba
one. z **Linticus.** xci.

Maricomo

tion. **Lapi.** xcij.
Muskela. xcij.
Mumnerus siue ma
mones. z **mancoza.** xcij.
Marcatus. xciv.
Melo. xcvi.
Mulgale. xcviij.
Mulus. xcviij.
Mus. xcix.
Musquibet. et
Muscus. c.
Musio. i.
Multipes. cij.

Nepa.

Lapitulum. cij.
Nicomon. cij.
Onager.
Lapit. cv.
Oriatus. cvi.
Onocentaurus. et
Oriatus. cvij.
Ox. cvij.

De Animalib⁹. Tabula Generalis de Auibus

Danthera.

La. qd.
 Papyo. r.
 Paphyon. cxi.
 Parandrus. et
 Pardae. cxij.
 Pilofus. p. 109.
 Putorius. cxij.
 Pegasus. cxij.
 Pigargus. cxi.
 Pigma. cxi.
 Doledrus. cxvij.
 Pulex. cxvij.
 Pediculus. cxi.
 Porcus. cxi.
 Pader. Parias
 Paster. cxi. i.

Kana.

Ca. cxvij
 Rangifer. z. Koshrella
 La. cxvij.
 Rarus. z. forer. cxvij.
 Regulus. cxi.
 Rinocephalus. z.
 Rino. c. r. o. n. c. p. r. i.
 Rutela. cxi.
 Ruberum. siue
 Rubra. cxi. vij.

Salamadra

La. cxi. r.
 Saura. cxi. r.
 Sanguisuga. cxi. i.
 Scrabrones. cxi. i.
 Salpiga. Scitulis. et
 Sepe. cxi. i.
 Simla. Spuans. et
 Sirena. cxi. i. i.
 Symia. cxi. r.
 Scorpio. cxi. r. i.
 Sera. Simultas. et
 Solifuga. cxi. r. i.
 Spoliator. Stella. cos
 lubri. La. cxi. r. i. i.

Talpa.

Ca. cxi. r. i.
 Thaurus. cxi. i.
 Tarandrus. cxi. i.
 Taurus. cxi. i.
 Tragelaphus. et
 Trogodira. cxi. i. i.
 Tercio. cxi. i. i.
 Tynea. cxi. r.
 Tyrus. cxi. r. i.

Tyris. cxi. r. i.
 Loxuca. z. Taranea
 La. cxi. r. i.
 Trogodice. cxi. r. i.

Vacca.

Capitulum. d.
 Ueruet. d. i.
 Uesontes. d. i.
 Uimilus. d. i.
 Uipera. d. i. i.
 Unicornus. Uarius.
 La. d. v.
 Uro. d. v. i.
 Ursus. d. v. i. i.
 Uuca. d. v. i. i.
 Uulpis. d. i. r.

yber.

Capitulum. d. r.
 ychnaumon. et
 yporamus. d. r. i.
 ydra. d. i. i.

Zubro.

Capitulum. d. r. i.
 Zilio. d. i. i. i.

De Auibus

Aquila. La. i.
 Achaicus. z. auibo. para?
 d. i. i. z. Aurifrigius. i. j.
 Achaucis. i. j.
 Accipiter. i. i. i.
 Aciophilon. v.
 Agochiles. et
 Alauda. vi.
 Alierus. vi. j.
 Altion. vi. j.
 Anas. i. r.
 An. r. r.
 Ardeola. Ardea. Azalo
 et Azida. xi.
 Apis. i. i. i.

Basiliscus.

Capit. cxi. i.
 Bahatha. z. Ber?
 neka. La. cxi. i.
 Bistarda. z. Bono
 sa. La. r. v.
 Bubo. r. i. r.

Buteus. Butoilus. et
 Buraurus. r. v. i.
 Bibones. z. Blara.
 La. r. v. i. i

Cancarides.

Capitulum. cxi. r.
 Carabaeus. r. v.
 Caladrius. r. i. i.
 Capo. z. Capimulgus.
 La. r. v. i. i.
 Carduelus. r. v. i. i.
 Carabdrion. z. Lbaristi
 La. r. v. i. i. i.
 Ceruus. volans. r. v. r.
 Cicade. r. v. r. i.
 Cicoma. r. v. r. i. i.
 Cignus. r. v. r. i. i.
 Cinomulgus. Cispedo.
 z. Ciramo. r. v. r. i. i.
 Cinomia. r. v. r. i. i.
 Cicendula. Linnice. et
 Coltro. r. v. r. i. i.
 Columba. r. v. r. i. i.
 Corodulus. z. Comif.
 La. r. v. r. i. i. i.
 Coruus. r. v. r. i. i. i.
 Cucumis. r. v. r. i. i.
 Coccy. r. v. r. i. i.
 Crochilus. r. v. r. i. i.
 Coimba. r. v. r. i. i.
 Cuculus. r. v. r. i. i.
 Cuberb. r. i. i.
 Culex. r. i. i.

Dyomedas.

Capitulum. d. i. i.
 Drychba. r. i. i.

Egichus.

Emeria. z. Ercinia.
 Lap. d. i. i. i.

Falco.

La. r. v. i.
 Fasianus. r. i. r.
 Fataoz. r. v. i. i.
 Femic. r. v. i. i.
 Filomena. z. Fice
 dula. La. r. v. i. i.
 Fulica. La. i. i.
 Fucus. i. i.

Gallus.

Capitulum. i. j.

Gallina. i. j.
 Gallinaceus. i. j. i.
 Braculus. z. Branulus.
 Lap. i. r.
 Sripes. i. r.
 Bricocanderon. i. r. i.
 Binfalco. z. Bulturdo
 La. i. r. i. i.
 Brus. i. r.
 Bura. i. r.

Harpia.

Capitulum. i. r. i.
 Hyrundo. i. j. i.
 Derodios. i. j. i.

Ibis

La. i. r. i. i. i.
 Iboz. i. r. v.
 Ispida. i. r. v. i.
 Iches. z. Koky. i. r. v. i.
 Kynius. et. Karbolosi
 Da. i. r. v. i. i.

Lagus. Lu

cidus. La. i. r. i. r.
 Lapegus. i. r. r.
 Linachos. i. r. r.
 Luscinia. i. r. r. i.

Magnales.

La. i. r. i. i.
 Berula. i. r. i. i.
 Bergus. i. r. v. r.
 Berillus. z. De
 ropes. La. i. r. v. r. i.
 Danconius. Doro
 fer. La. i. r. v. r. i.
 Demontides. Deaucez.
 Derulliones. i. r. v. r. i. i.
 Diluus. i. r. v. r. i. i.
 Donedula. et
 Duscicapa. i. r. v. r.
 Dufca. i. r. v. r. i.

Nicedula.

La. i. r. v. i. i.
 Nilus. i. r. v. r. i. i.
 Nycitocorax. et. Hocma
 La. i. r. v. r. i. i.
 Pepsis. siue. Plega.
 La. i. r. v. r. i. i.

Oncrotul⁹.

Capitulum. i. r. v. r. i.
 Opimachus. i. r. v. r. i.

Tabula Generalis de Piscibus.

¶ Oriolus et Origome
tra. Ca. lxxviiij
¶ Dyna et Ostrago
Ca. lxxxiij.
¶ Oribus. xx.
¶ Oua. xci.

Passer.

Ca. xiiij.
¶ Passo. xciij.
¶ Palumbus. xciij.
¶ Plarea et Pluralis.
Ca. xcv.
¶ Pappiliones. xcvij
¶ Pellicanus. xcvij.
¶ Perdix. xcvij.
¶ Pica. xciij.
¶ Picus. c.
¶ Piralis. ci.
¶ Pitacus. cij.
¶ Porpburio. cij.

Regulus.

Ca. ciiij.

Scrabrones

Ca. cv.
¶ Scarabei. cxi.
¶ Scintifee. cvij.
¶ Scir. Selentides. et
Strophilos. cvij.
¶ Sturio. ciij.
¶ Sturio camelo. ci.

Tarda Tra-

gopa. cxi.
¶ Turdela. Turdo. cxiij.
¶ Turtur. cxiij.

Vanellus.

Ca. cxiiij.
¶ Vespertilio. cxv.
¶ Vespera. cxvi.
¶ Vula. cxviiij.
¶ Vupa. cxviiij.
¶ Vultur. cxiij.

Xyon

Capitulum. cxv.

yboz.

Capitulum. cxvi.

Zelentides.

Ca. cxviiij.

De Piscibus

Abremon. Achandes.
Accipender. Albitret. et
Alpharam. Ca. i.
Anguilla. ij.
Allec. iij.
Arantharies. arini. iij.
Aspidochelon. et
Aurata. v.
Asforam. vi.
Asturam. viij.
Aureum vellus. viij.
Aururium. Amnis.
Athamiger. Afferus. et
Astralus. ij.
Abydes. i.
Ahduna. xi.
¶ Barchoza. cij.
Borbarba. Bora. et
Bienna. cij.
Balena. cij.
Babilonicus. et
Belue. cv.
¶ Cancer. cxi.
Caab et Camis
marinus. cvij.
Caucius. Capiratus. et
Carpeta. cxviiij.
Cerus. xij.
Celebiter. Ceruleo. xij.
Ebiton. et Eirchos. xij.
Lonche. xij.
Lochlee. xij.
Longer. Loren. Lou9
marinus. cxiiij.
Locodrilus. cxv.
¶ Draco marinus. cxvi.
Delphin. cxviiij.
Denaric. et Dies. cxviiij.
¶ Erachoydes. Erachi
nus. et Ericus. cxij.
Elcus. et epposita. xxx.
Eccola. xxiij.
Equus marinus. Equo
milus. et Equ9 sumini9
Ca. xxxij.
Estimerion. et Elcarus.
Ca. xxxij.
Elthuis. xxxiiij.
Erioc. et Erioc. xxxv.
Etbenay vel Echini.
Ca. xxxvi.
Ezor. xxxviiij.
¶ Felibus. Foca. et

Balarba. Lapid. xxxviiij.
Faltaleon. Faltam. et
Fins. xxxix.

Gardus.

Bladius et Blantus. xi.
Bobius et Brantus. xli.
Bamané et Honger. alij.

Hamus.

Hyruno. cxiiij.

Icinus ma-

rinus. cxij.

Kkalaoz. Kar

kora. Kyloch. alij.
Karabo. Kyllione. xliij.
Koky. xliij.

Leo marinus.

Ca. cxviiij.
Lepus marinus. alij.
Leuiathan et Ludos
lachra. Capitulum. l.

Loligo. li.
Locusta marina. liij.
Lucius. liij.

Megar Me-

galus et Biluus. liij.
Mugilus. liij.
Mus marinus. liij.

¶ Muric. liij.
Murena. liij.
Murtipes. liij.

¶ Nulus et Bullus. liij.
Nonaclus marinus. et
Nonocron. liij.

Narcos nau-

tilos et Nubeo. liij.
Narcidat et Orcha.
Ca. liij.

Orbis

Ca. lxxv.
Orstrea. lxxvi.

Pagrus. pa-

nus. Pecrine et Perca
Ca. lxxviiij.
Plataniste. et pema.
Ca. lxxviiij.
Pillio. lxxv.

Pinna et Plais. lxx.
Porcus marinus. lxxij.
Polippus. lxxij.
Punginians. lxxij.
Purpura. lxxviiij.

Rayte et Ka-

ba. Ca. lxxv.
Rana marina. lxxvi.
Rumbus. lxxviiij.
Rubus et Ryache.
Ca. lxxviiij.

Salmo. Sal

pa. Ca. lxxix.
Sparus et Straurus.
Ca. lxxx.

Septa. lxxxij.
Sera et Salla. lxxxij.
Syrena. lxxxij.

Spinachia et Squan9
na. lxxxiiij.

Solaris et Sola.
Ca. lxxxv.

Solopendria. lxxxvi.
Spongia Squamis. et
Sinn. lxxxviiij.

Stomachus sive Stincaf
Ca. lxxxviiij.

Sturio. lxxxix.
Stella. xc.
Stungia. xci.

Teucha. tici-

mallus. Torpedo. xciij.
Trebise. Trucea. xciij.

Testum. xciij.
Tigris. Tritice. xciij.

Tibynus. xciij.
Tortuca. xciij.

Uacca et Vi-

tulus marinus. cxv.
Uerit. c.

Uergilliales. ci.
Uranoscopus. cij.

Ypotamus

Cap. cij.
Zedrosus. ziiij.
drach. et zilius. cijij.
Zitron. cv.
Zilius. cxiij.

Tabula de Lapidibus.

Adamas. Caplin pmi
 Egatbes siue agapis. ij
 Alabandina. iij
 Alabastrites. Amandi-
 nus. Abfinibus. iij
 Andromata. Antra-
 cires Capitulum. v
 Allectonus. vi
 Ameristus. viij
 Afius. viij
 Abelson. ix
 Aquile lapie. r.
 Atrion z Alstrites. xi
 Arena. xij
 Argilla. xij
 Armenus. xij
 Animonium. xv
 Aramentum. xvi
 Alumen. xvij
 Aurum. xvij
 Auricalcum. xix
 Argentum. xx
 Argentum vivum. xxi
 Arsenicum. xxij

Balagius
 Capitulum. xxiii
 Bezaar. xxiiii
 Bellicali marini. xxv
 Bolus armenus. xxvi
 Bozar. xxvii

Calliaca. car
 cedonius z Calc ofanus
 Capitulum. xxviii
 Carbutulus. xxix
 Calc. xxx
 Carithecum z Humi-
 dicus. xxxi
 Calcisarios. z Lotan-
 ticos. xxxii
 Caidonius. xxxiii
 Cedonites z Limecia
 Caplin. xxxiiii
 Cerusa. xxxv
 Crisolecrus z Cri-
 socolla. xxxvi
 Crisopallus z Cris-
 sopallios. xxxvii
 Crisolectus z Criso-
 lantis. xxxviii

Crystallus. xxxix
 Lynabar. xl
 Lapis. xli
 Lozallus. xliij
 Lomoculus. xliij
 Lombillu. xliiii
 Los. xlv
 Lupinum. xlvi

Draconides

Capitulum. xlviij
 Demonis Dyadochos
 et Dioclitus. xlviii
 Dyanodos. Dyananti-
 cus z Dyonisia. xlix

Exacotalit?

Ermition z Estbites
 Capitulum. l
 Emabites. li
 Exacotitus. Exebenos
 Caplin. liij
 Eni-dros. Estestis. Egip-
 cilla. Caplin. liij
 Etiropia. liij
 Epistites. lv

Falcanos.

Filaterus. Flongites z
 Flognos. La. lvi
 Ferrum. La. lvij

Gagathes

Caplin. lviii
 Galactites z Haraman-
 tites. La. lix
 Granatus z Haramide.
 Caplin. lx
 Gagacromeon. Brisoli-
 mus z Galatides. lxi
 Galacies z Glolopetra.
 Caplin. lxij
 Gipsium. La. lxij

Gyena. rhy

erantides. La. lxiii

Jacincrus.

Caplin. lxv
 Jaspis. La. lxvi
 Jris. La. lxvii
 Jscultos z Jena. lxviii

kakabzates.

Kamam z Kemme. lxix
 Karabe. La. lxx

Lazuli. La. lxxi

Laceus. Lincis. lxxii
 Licargum. lxxiii
 Licbinis. lxxiiii
 Liguiris z Liparia
 La. plin. lxxv
 Lune. La. lxxvi

Magnes

Caplin. lxxvii
 Margarite. La. lxxviii
 Magnesia z Harkas-
 tra. La. lxxix
 Malcha. Bispium. lxxx
 Harmoz. lxxxi
 Melochites z Burna
 Capitulum. lxxxij
 Manpites. La. lxxxij
 Medus. La. lxxxij
 Mograc. La. lxxxv
 Mymia. La. lxxxvi

Milus.

Migroum. lxxxviii
 Mirum. La. lxxxix

Obralmius

Caplin. xc
 Onix. La. xci
 Ophanus. La. xcij
 Opalus. La. xcij
 Oites Ostrates. xciii
 Ophites. Purpurites
 Posirites. Parius. xcvi

Palagius.

Caplin. xci
 Pantheris. La. xcviij
 Prastius. La. xcviij
 Peridonius. La. xcix
 Pirirides. La. c
 Petroleum. La. ci
 Peanites. La. cij
 Podozus. La. cij
 Pbrigles z Pbingetes.
 Capitulum. cij
 Pimer. La. cv

Quadratus

Quadræ. Quirin. cvi
 Quirius. Radai z
 Ranno. La. cvij

Rubros.

Caplin. cvij

Saphirus.

Capitulum. cix
 Sardinus z Sarda. cx
 Sardonis. La. cxii
 Samius z Sarcota-
 gas. La. cxii
 Smaraldus als Sma-
 ragdus. La. cxiii
 Sagda z Sandariso
 La. cxiii
 Silenites z Sirrite
 Sap. cxv
 Stellaris. La. cxvi
 Specularis. La. cxvii
 Silio. La. cxviii
 Sphocia marina. cxix
 Sordites paricis bals-
 nci. La. cxx
 Sicinus. La. cxxi
 Sicinus siue Succu-
 nus. La. cxxij
 Sulphur. La. cxxij
 Sal. La. cxxiii
 Sal armoniacus. cxxv
 Sal alkali. cxxvi
 Salindus. La. cxxvii

Trachius.

Lap. cxxviii
 Tartarus. La. cxxix
 Terra sigillata. cxxxi
 Tegula. La. cxxxi
 Topasion. cxxxij
 Torcheois z Thegolis-
 us. La. cxxxij
 Turbia. La. cxxxiii

Varach rve

nit. La. cxxxv
 Tegemana z Unio.
 Lap. cxxxvi
 Uesice z molar. cxxxvii
 Urinde cris vel Enis ena
 go. La. cxxxviii
 Urum. La. cxxxix
 Uirium. La. ccl
 Yris. La. ccli

Zymemet

lazuri. La. cclij

Finis.

Zizaa. La. cclij
 Zignites. ccliii

f

84

110

[Faint, mostly illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several columns and includes various words and phrases that are difficult to decipher due to fading and ink bleed-through.]

